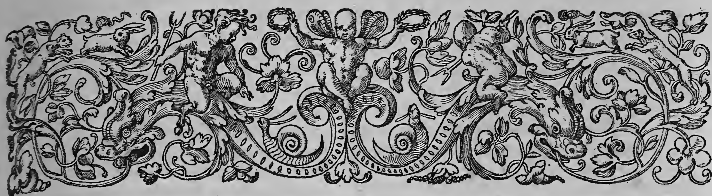

IANI ANTONII SARACENI LVGDVNÆI SCHOLIA IN DIOSCORIDIS DE MATERIA MEDICA LIBROS V. & eiuſdem de Venenis Lib. II.

IN QVIBVS VARIAE CODICVM variorum lectiones examinantur, diuerſæ de Medica materia ſeu priſcorum ſeu etiam recentiorum ſententiæ proponuntur, ac interdum conciliantur: ipſius denique Autoris corruptiora, obſcuriora difficilioráque loca reſtituuntur, illuſtrantur & explicantur.

***

IANI ANTONII SARACENI LVGDVnæi Scholia in Dioſcoridis de materia Medica libros V.

IN LIBRVM PRIMVM.

In Praef. Βάσσος ὁ Ιυλαῖος.] Vetus exemplar & Aldinum habẽt Τυλαῖος: quę quidẽ ſecutus eſt Marcellus Virgilius. Quidã Τύλλιος legunt. Ac certè quidem Cælius AVrelianus alicubi Tullij Baſſi meminit. At Epiphanius Conſtãtienſis Epiſcopus circa principiũ lib.1. contra hæreſes 80. poſtpoſito itidẽ prænomine Βάσσον τὸν Τύλιον nominat (quo loco & alios qui de materia medica ſcripſere commemorat) & id quidem facili, vt opinor, errore, ἀντὶ τοῦ Ιύλιον vel Ιούλιον. Id enim eſt huic ipſi nomen apud Plinium, tum alibi, tum in elencho lib. XX. XXI. XXIII. XXIIII. XXV. XXVI. XXVII. vbi obiter annotatur, Baſſum æquè ac Sextium Nigrum, etſi Latinus eſſet, Græcè tamẽ de Medicina ſcripſiſſe. quare nõ immeritò Ruellius Iulium Baſſum conuertiſſe videtur.

Πετρώνιος, Νίγερ τε καὶ Διόδοτος] Dioſc. Petronium & Diodotum tãquam diuerſos rei herbariæ Scriptores hîc commemorat. At Plinius tum lib.20. cap.8. tum etiã lib.25. cap.9. vnum & eundẽ Petronij Diodoti nomine deſignare videtur.

ἐν ε̄ βιβλίοις] Malui ἐν ε̄ βιβλίοις legere, quàm vti habebatur in vulg. exempl. ἐν ἓξ βιβ. Sũt enim quinq; tantummodo libri, qui τὰ ὑλικὰ (ſic enim vocat Erotianus Hipp. ἐξηγητής) hoc eſt, materiã omnem medicam, complectũtur: reliqui, quibus de venenis, venenatorúmque animalium ictibus morſibúſve agitur, neq; huc pertinẽt, neque fortaſſe huic ipſi Dioſcoridi aſcribi debent. Huc adde quòd & Gal. in pręfat. 6. de ſimpl. Dioſcoridis Anazarbæi quinque dũtaxat libros agnoſcit. Ac ipſe quoq; Dioſcorides quintũ librũ totius operis vltimũ in eiuſdem libri præfatione nominat.

ὄχηται] Quidam ἄχηται legunt: ſed vulgata lectio mihi magis arriſit. Vtrancunque tamen recipias, locus hic planè mutilus ac decurtatus videtur. Quæ enim hîc habentur de medicamentorum ætatibus, aut certè virium diuturnitate, ea vt experientiæ, ita etiam clariſs. Scriptorum autoritati refragãtur. Siquidem Theophraſtus, lib. 9. de hiſt. plant. cap.14. præter vtrunque Veratrũ aliquot alia recenſet medicamenta, quæ quàm triennij longiore durent tempore, viribus etiamnum integris. Ac eum ipſum Theophraſti locum Plinius, lib.27. cap. vlt. totidẽ ferè verbis Latinè reddidit. Quid verò hac in parte ſentiendum ſit, vel ipſa experientia cuiuis ſatis indicabit. Cæterùm doctiſſ. vir D. Ioh. Bauhinus, quò dubitationis huiuſce cauſam adimat, pro eo quod habetur in hac ipſa periodo, μόνα τῶν βοτανικῶν, reſtituit, ἔνια τῶν βοτανικῶν, nec ineptè.

ἔτι τοῖς χαυλοῖς] Fortè, ἀντὶ τοῦ, ἔτι, legendum, ὄντως: aut etiam relicto ἔτι, addendum ὄντως: nec enim ita facilè ſubintelligi poſſe videtur.

Cap. I. ἢ γὰρ λευκά, &c.] His locis hauddubiè particula ἢ accipitur pro Partim, ſeu Aliqua ex parte, vel quadantenus. Vult enim Autor, in eodem flore, ſed tamen diuerſis eius partibus, hos omnes colores conſpici. Id vel ex eo patet, quòd ſtatim ſubiungit: propter colorum quæ in flore eſt varietatem, plantam ipſam non immeritò Iridi cœleſti aſſimilatam fuiſſe. Et hoc ipſum ſatis innuit Plinius, apud quem Dioſcoridis toto opere nullam fieri mentionem, mirari ſatis non poſſum. Is enim lib.21. nat. hiſt. cap.7. *Floret*, (inquit) *Iris diuerſi coloris ſpecie, ſicut arcus cœleſtis: unde & nomen.*] Cęterùm Iridis flores, ſcribit Philinus, Athenæo teſte, λύκους, hoc eſt, lupos, ex eo nominari, quòd lupi rictui labriſque ſimiles ſint.

ἢ μέλανα] Malui μέλανα ex codice Aldino legere, quàm ex Pariſienſi μήλινα: maximè quum eam quoque lectionem ſecutus videatur Oribaſius, Collect. lib. 11. Huc accedit quòd in Iridis flore color ſubniger cernitur, qualis in viola nigra, quę ideò etiam μελανίν nomẽ accepit. Omnino verò luteus color in eo ipſo vix vlla ex parte, quod videam, conſpicitur, ſed tantùm ex luteo albicans aut palleſcens: qui Græcis ὠχρὸς dicitur. Hic enim, Platone in Timæo teſte, conflatur λευκοῦ ξανθῷ μεμιγμένου, ſcilicet cùm flauo ſeu luteo commiſcetur album.

διέφθα λίνῳ] Oribaſius χοίνῳ vel χοινίῳ legiſſe videtur: ſed paruo diſcrimine.

διὸ δὲ βελτίων ἡ Ιλλυρική] Gal. etiam 1. de Antidot. irin Illyricam cæteris præſtare tradit. Sed & ante ipſum Theophr. 9. hiſt. cap.7. laudatiſſimã ſcribit in Illyrico natam, & ibi quoque nõn quidem maritimis in locis, ſed mediterraneis, magíſque ad Septentrionem ſitis. Plinius ex ſententia Theophr. lib.21. c.7. *Iris laudatiſſima*, inquit, *in Illyrico, & ibi quoque non in maritimis, ſed in ſyluestribus Drilonis & Narone.* Sic Iridis meminit Nicander in Theriacis, ἣν ἔθρεψε Δρίλων καὶ Νάρονος ὄχθη. Sunt verò, Ptolemæo teſte, Drilo & Naro fluuij in Dalmatia Illyrico vicina.

τῇ γεύσει πικροτέρα] Ita legimus ex vetuſto codice. Vulgata tamen exemplaria habent πυρωτέρα, fortè ἀντὶ τοῦ πυρωδεστέρα vel πυρωτικωτέρα, hoc eſt, guſtu feruẽtiore. Et hæc lectio tolerari quoque poteſt: maximè cùm Oribaſius, loco ſuprà citato, eã ſecutus eſſe videatur.

καθαίρουσι δὲ πάχη ἐ χολ.] In veteri Sambuci codice legitur, καθαίρουσι δὲ πάθη καὶ χολάς. Goupylus verò in aliquot exẽplaribus legit, πάχη: quæ quidẽ lectio vt Interpretibus aliis, ita mihi ipſi magis arriſit: ſiue πάχη pro craſſioribus excrementis, ſiue pro craſſioribus humoribus accipiamus. Nec enim me mouet quod exiſtimat Goupylus, expungendam eam dictionem, ne qua in Autoris verbis videatur ταυτολογία: cùm iam antè (inquit ille) nihil aliud voluiſſe viſus ſit Dioſcor. quo loco ait, radices Iridis τὰ δυσανάγωγα ὑγρὰ λε-

λεπτοποιεῖν, hoc est, ἀναλέγματα ποιεῖν, vti loquitur Paulus, cùm de his ipsis radicibus mentionem facit. Sed (quod pace tanti viri dictum velim) quis non videt aliud esse καθαίρειν πάχη, aliud τὰ δυσανάγωγα ὑγρὰ λεπτοποιεῖν? quum illud sit, humores crassos purgare: hoc verò, eos ipsos attenuando ad purgationem præparare. Adde quòd vbi de attenuatione sermo est, de thorace cõtentis humoribus agitur: vbi verò de purgatione, de crassis iisdem quauis etiam alia corporis parte contentis.

CAP. II. ὑπολεύκους] Contrà Plinius lib. 25. cap. 13. Acoro tribuit radices nigras, minúsque venosas, cæterò similes iridis.

τὸ ἐν Κολχίδι] Oribasiũ ac Diosc. interpretes secutus, Κολχίδι legere malui, quàm Χαλκίδι cũ Par. codice. Huc accedebat quòd ei Acoro primas tribueret etiam Plinius, lib. hist. nat. 25. cap. 13. quod in Colchide nascitur iuxta Phasim amnem, & vbique in aquosis. Est verò Colchis, Asiæ prouincia, vti & Galatia: cuius itidem hoc ipso loco meminit Diosc. Ea Corace mõte, à Septentrione: ab Ortu, Iberia: à Meridie, Phaside amne: ab Occasu, Ponto EVxino clauditur.

CAP. III. διαθέσεσι καὶ ἄρθρων πόνοις. θώραξι, &c.] Ita legere & distinguere visum est, contra quàm in cæteris exẽplaribus habeatur: nempe vt quod de eclegmate ex Mei radicis puluere & melle cõcinnato dicitur, ad vnius thoracis affectus referatur, non item ad aliarum partium vitia: quibus eclegmata vt minùs conueniunt, ita neque accommodari consueuerunt.

CAP. IIII. σκορπιοδήκτοις] Aut θηριοδήκτοις legendum, quæ vox huic Authori satis est vsitata: aut potiùs σκορπιοπλήκτοις, hoc est, à scorpione ictis, qua quidẽ voce vtitur sequenti capite Dioscorides. *Non metuendus enim morsu, sed acumine caudæ Scorpius*, vti loquitur Ouid. 4. fast. quanquã & eiusmodi aculeum Plinius dentis nomine appellare non veretur, lib. 11. cap. 37. Cæterùm vt prior illa lectio codicum quorundam & veteris Interpretis testimonio, ita hæc posterior Pauli de cyperide agentis, itémque Plinij autoritate nititur.

CAP. VI. ἔχουσα τὸν στάχυν] στάχυος nomine plerunque accipitur spica vulgò dicta, qualis ea est qua frumẽtacea semina continẽtur: quæq; Varrone teste lib. 1. de re rust. cap. 48. rusticis olim à spe speca nominabatur: *eã enim* (inquit ille) *quòd sperant fore, serunt.* Ab harũ etiam spicarũ similitudine Græci ῥιζοτόμοι thymo, stœchadi & similibus στάχυν tribuũt. Sed στάχυν seu spicam hoc loco ita non esse accipiendam, vel ex eo patet, quòd, quicquid dicant nonnulli Plinij autoritate decepti, nardus Indica spicas huiusmodi nullas habere comperiatur. Intelligit verò Diosc. nardi radicis nucleum, quæ quidem pars est ipsius nardi nobilissima, præstantissima, ac etiamnum in vsu Medico frequentissima. Vt enim Columella Latiníque alij spicas interdũ accipiunt pro nucleis, quibus numerosis ac sibi inuicem cohærentibus quarundã radicũ bulbosa capita compinguntur, velut allij, vlpici, liliorũ, quiq; in allio, Diosc. teste, Græcis peculiariter ἄγλιθες nuncupãtur: ita & Græci στάχυας pro iisdẽ radicum nucleis accepêre, ac tùm certè potissimùm cùm Indicæ nardi fecêre mentionẽ. Idipsum satis apertè innuit Gal. 1. de Antid. quo loco radicẽ nardi spicam nominari dicit, non quia verè spica sit, sed quia spicæ figurã æmuletur. Itémq; lib. 9. de comp. medic. secundum locos, quam Philo in describẽda sua antidoto ῥίζην ψυδώνυμον nominarat, nil aliud esse asserit, quàm ipsissimã nardi radicẽ: ibidémque annotat Philoni ψυδώνυμον ita dictam, quod vulgò nõ radix, sed spica vocaretur. Quinetiã 8. de simpl. medic. facult. vbi de nardi radice tãquam potiore nardi parte agit, νάρδου στάχυν appellat, quasi ex eo vocabulo vnicuique satis cognitam. Quinetiam AEgineta & Actuarius cõposito nomine ναρδοστάχυν nominauerunt. Græcorũ fortassis exemplo dixit Ouid. 15. Metamorph. *Nardi lenis aristas.* Easdẽ Statius Syl. v. aristarum odoratarum nomine intellexisse videtur, quo loco

odoratas (ait) *nec Arabs decerpsit aristas.*

Quanquam horum poetarum vterque potiùs de nardi Italicæ spicis, lauandulæ vulgò dictæ, congeneris fortè locutus est, quemadmodum & Plinium fecisse mihi fit verisimile, quando nardum fruticem describere conatur, lib. 12. cap. 12. Cæterùm nõ ignoro à quibusdam meritò in dubiũ vocari, síntne spicæ illę antedictę nardi radicum particulæ, an verò potiùs ab vna prodeuntes radice supra terram extẽt. Verùm equidem, dum à peritioribus herbariis certius aliquid cognouero, vnà cũ Galeno radicibus eas annumerandas esse duxerim. Nec illud abs re: quandoquidẽ, vt aiunt, intra terram latere comperiantur, ac, vel ipso teste Theophrasto, quæcunque terra conduntur stirpium partes, earundem radicibus accenseri oporteat.

σφόδρα κολοβὴν] Vt non habentur hæc duo vocabula in veteri exemplari, ita neque apud Oribasium, & fortasse redundãt. Nec enim fit verisimile quam paulò pòst μεγαλόσταχυν ait esse, simul & semel σφόδρα κολοβὴν, hoc est, valde curtam, pusillam ac mutilam conspici.

στόματι διάπασμα] περιφεραστικῶς διαπάσματος nomen conuertere volui, memor eius distinctionis quæ habetur apud Oribasium libro 1. coll. cap. 31. τοῦ ἐμπάσματος, καταπάσματος καὶ διαπάσματος: quamuis plerunque dictiones has apud Medicos tum Veteres, tum etiam recentiores, confundi tam certum est, quàm quod certissimum. At reuera periphrasis, qua sum hîc vsus, mihi ad exprimendam Autoris mentem omnium aptissimè quadrare visa est. Siquidem καθύγρου vocabulum, quod hoc ipso habetur loco, etiam alibi Dioscorides ad corporis partem accommodat, quam non tantùm humere humorévé perfundi intelligendum, sed etiam ex humoris quasi resudantis redundantia odorem de se tetrum expirare: veluti cùm ait loco alio: καθύγροις μασχάλαις ἁρμόζει, quod quidem non ineptè quidam interpretantur: *alarum uirus mitigat.*

CAP. VII. ἀλιούγγια] In duobus manuscriptis codicibus legit Goupylus ἀλιούασκα: attamen cum Ruellio legendum opinatur, σαλιούγκα: quasi verò citra σ, aspiratum ἁλιούγκα Latinum saliunca non satis exprimeret. Ac vterque fortassis cum Leoniceno nardum Celticam seu Gallicam, plantam eam existimauit esse, quam Saliuncæ nomine describit Plinius: cuius itidem mentionem facit Poëta in Bu-

colicis, dum humilis cognomen illi attribuit. Sed quàm parum firmis nitantur rationibus, ij iudicent qui Plinium diuersis capitibus de nardo Gallico & saliunca egisse, iisque notas viresque dispares assignasse animaduerterint. Malui equidem non ineptam Marcelli Virgilij coniecturam sequi: qui quidem facili librariorum errore deprehēso, Γάλλικα legēdum putat. Eam verò coniecturam cōfirmare videtur & ipse Oribasius, aut certè Rasarius Oribasij interpres, capite de nardo Celtica.

Cap. VIII. οὔτε δὲ καυλὸν] Sunt qui capitis huius initio αὐτὴ τοῖς καυλοῖς, κλῶνας seu κλάδους reposuerint: quo è numero fuere Ruellius & Marcellus Virgilius: nec id alia (opinor) ratione, quàm vt Dioscoridem à contradictione vindicarent. Verùm quia κλῶνες seu κλάδοι, hoc est, rami surculíve, arboribus magis quàm herbis conueniunt (quanquam non ignoro sæpenumero etiam ad herbas, maximéque frutices transferri) nobis ea lectionis immutatio nondum satis apta videtur. Itaque cum Sambuco maluimus ex Hispano codice αὐτὴ τοῖς φέρει, ὑποφέρει legere: quasi velit Autor nardi montanæ tum caulem tum fructum, tum denique florem, ætatem minimè ferre. Quòd si vulgata lectio retineretur; qui nardo montano priùs caules & folia eryngij tribuerat Dioscorides, à seipso iam manifestò dissentiret. Cæterùm multò minùs aptè (nostro quidem iudicio) aliis quibusdam, ac inter cæteros, Mathiolo viro alioqui grauissimo, casibus immutatis legendum videtur: οὔτε δὲ καυλὸς, οὔτε καρπὸς, οὔτε ἄνθος συμφέρει, quasi voluerit Diosc. has plantæ partes nullius esse in medicina vsus.

Cap. IX. καλοῦσι] Paris. codex habet τινὰ ἄλώδης στεφανωματική, quidā βοτάνη ὕλώδης, &c. Sed codicem Aldinum secutus ista consultò prætermisi, maximè cùm in vetustis quibusdam exemplaribus non extare compertum haberem. Huc adde quòd Asarum tantùm abest herba vt sit coronaria, vt ex eo ita vocitatū dicat Plinius, quòd in coronis non addatur: quanquam ea etymi ratio mihi non satis probatur, ac potiùs Asarum ita appellatū videtur, ἀπὸ τοῦ α στερητικοῦ καὶ σαροῦ, τουτέστι σαρώθρου, quòd scopis non adderetur, scopis inquam seu manualibus, quas serta flosculósve dicunt, seu lustralibus, quæ essent olim euerrendis Deorum aris dicatæ, quales ex verbena, verbasco similibúsque plantis comosis simul ac firmioribus colligebantur. Translata verò illa videntur ex cap. 51. lib. 3. de Bacchari: ídque ab iis qui ex Gallici nominis bacchar (pro quo nunc per syllabarum metathesin *cabaret* dicunt) affinitate, Asarum Dioscoridis cum bacchari vnum & idem esse coniecerunt. Quasi verò duobus diuersis capitibus Diosc. de vna eadémq; planta fuisset acturus, ac dissimiles tum notas, tum vires locis diuersis eidem plantæ ascripturus. Equidem baccharin Asarum Crateuæ esse facilè adducor vt credam. Sed quantum inter baccharin seu πάγχριν & Dioscoridis asaron sit discrimen, præter Plinij testimonium minimè contemnendum, lib. 21. cap. 6. diuersa quoque apud Dioscoridem, Paulum & Oribasium vtriusque descriptio per se satis indicat. Etsi fateor Galenum & huius exemplo Aëtium pro bacchari Asarum visos accepisse: vt qui nulla baccharis facta mentione, asaro vires acori tribuerint, quæ quidem Bacchari potiùs quàm Asaro, si quis diligentiùs aduertat, conuenire videbuntur. Verùm vt ad rem redeam, illo ipsò errore factum etiam est vt quæ de Asari viribus circa capitis finem in Florentinis codicibus habentur, quæque in editione Parisiensi inter Dioscoridis spuria reposita fuere, in hunc locum perperam ex capite de Bacchari antè citato translata fuerint.

πυκνότερα δὲ πολὺ] Paris. codex μικρότερα. Sed ex Aldino & vetustis exemplaribus legi, πυκνότερα, haud ineptè. Siquidem huic lectioni veritas ipsa suffragatur. Fuchsius ex Plinio μαλακότερα legendum putat: sed siue μαλακώτερα, siue πυκνότερα legatur, vtrunque de Asari foliis meritò ac iure optimo dici potest. Hederaceis enim ea densiora simul & molliora esse iudice sensu nemo non animaduertat.

ὑοσκυάμῳ κυτίνῳ] hoc est, κατὰ τὸν κύτινον. Vetus quidam ὑοσκυάμου κυτίνῳ. Oribasius ipse, aut certè (vt veriùs dicam) ipsius Interpres, ὑοσκυάμῳ ἢ κυτίνῳ legisse videtur, quasi flores Asari conferre voluerit Autor non hyoscyami modò flori seu calyculo, sed etiam mali Punicæ domesticæ flori. Κύτινος enim ex ipsius Dioscoridis sententia mali Punicæ domesticæ primum partum florémve, ampullagium (si Cælio Aureliano credimus) Latinè dictum, propriè significat: vti balaustium, syluestris. At nihilóminus similitudinis ratione transfertur & hoc vocabulum ad hyoscyami flores, hypocistidem & cætera id genus, quæ figura cytinum referre videtur. Patet illud ex Diosc. contextu satis euidenter. Siquidem capite de hyoscyamo, cùm de floribus ipsius agit, cytinos eos indubitàter appellat. Capite verò de hypocistide, cytinum itidem eam à nonnullis nominari asserit. Quare parum interfuerit hoc loco, seu vulgatam, seu Oribasij lectionem sequamur.

Cap. X. αὐτῇ ὥσπερ τῷ τοῦ ναρκίσσου] Sunt qui αὐτὴ τοῖς ναρκίσσου, κισσοῦ, id est, hederæ, legant: alij verò νάρθηκος, quasi Valerianę vmbella ferulę flores proferat. Andreas Cæsalpinus τῆς νάρδου legendum existimat, non alia, vt videtur, ratione, quàm quòd inter nardi genera cēseatur. Porrò si Valerianæ flores narcissi floribus conferantur, quemadmodum figuram narcissi quadantenus æmulari non negamus, attamen in nostra certè quidem Valeriana, quæ non obscurè notis cæteris Dioscor. Phu respondere videtur, sunt non paulò minores quàm narcissi: contrà quàm in Græco Dioscor. contextu habetur. Hinc adeò factum est, vt nonnulli αὐτὴ τοῖς μείζω, ἥσσονα vel ἥσσω legerint, vti Ruellius libro de natura stirpium secundo, itémque Matthæus Syluaticus, dum in Pandect. citat & Serapionis & Dioscoridis ipsius contextum. Quòd si cui est religio quicquam in Græcis codicibus citra fidem exemplaris alicuius immutare, at certè credat oportet, Phu Ponticum fortassis & fauentis cœli beneficio & vbertate soli maiusculis comari floribus, atque adeò longè maioribus, quàm quæ apud nos vel in hortis coluntur, vel sponte nascuntur.

Cap. XI. ἴδιον γάρ ἐστι φύσις] Si quid ego in re

tam ancipiti rectè iudicare possum, Malabathrũ neque Indicæ nardi folium est, vt rectè monet Dioscorides, neque id folij genus quod Arabibus Betre, Persis Tambul seu Tembul appellatur: multò verò minus canellæ aut caryophylli folium: sed est profectò sui generis folium, non quidem in Syria aut AEgypto, vti voluit Plinius, sed in India ex arbore procera decerptum, quod Græcis interdum folium simpliciter & κατ' ἐξοχὴν dictum est, interdum cum adiuncto, malabathri: aliâs etiam folium Indicum à loco natali cognominatur. Id mali Medicæ folium quadantenus repræsentare dicitur, attamen tribus neruis fibrísve dorsi longitudinem intercursantibus distinctum est, hodiéque apud Indos etiamnum teste Garcia ab Horto paucis immutatis folium Tamalapatra nuncupatur. Hoc verò cum Malabathri folio vnum & idem esse vel ex eo constat, quòd Malabathri viribus adamussim respondere comperiatur. Verumenimuerò nisi (quod facilè crediderim) fabulosa est hoc loco Dioscoridis, itémque Plinij & Auicennæ historia, fuit & aliud ab isto diuersissimum malabathrũ, palustris herbæ folium, sed tamẽ iisdem quoque viribus præditum. Quòd verò Indicum folium à Malabathro differre nonnulli existimant, Actuarij, ni fallor, auctoritate ducti, qui in describendo Hedychroi magmate vtrunque nominat, parum ij firmo argumento niti mihi videntur. Illud enim opinor errore librariorum accidisse, & alterutrum è margine in contextum perperam trãslatum fuisse: maximè cùm ab Autoribus aliis, qui eãdem compositionem descripsêre, planè omittatur. Aliis aliorum argumentis doctiss. vir Mathiolus abundè videtur satisfecisse.

λίνῳ διαπείρουσι] Garcias ab Horto folia Malabathri non quidem in hunc modum lineo filo transfigi, sed collecta in fasciculos colligari & ita vænire scribit. Atque ex eo fortasse Plinius Malabathrũ folio esse conuoluto inferebat, lib. 12. cap. 26. Illud idem folij Indi historia, quæ ab Arriano circa finẽ peripl. maris Erythræi describitur, perbellè respõdet. Is enim eiusmodi folia tradit à Sesatis populis, qui finitimi sunt Cirrhadibus (apud quos etiam præstantissimũ nascitur Malabathrum, teste Ptolemæo) circa ciuitatem Thinam afferri, ac dum in vicinia populabundi vagantur, stramentorũ loco substerni, tandémq; postquam remigrarunt, ab ipsis Thinæ incolis auidè cõquiri, & in globulos cõuolui atq; complicari: ita tamen vt tria Malabathri pro foliorũ magnitudine agnoscantur discrimina, ἁδρόσφαιρον, inquam, μεσόσφαιρον & μικρόσφαιρον.

ὑπόλευκον ἐν τῷ] Contrà Plin. lib. 12. cap. 26. minùs probat candidũ: rursúmq; cõtrà ac Dioscorides, laudatius cẽset, quod est quodã salis gustu.

ναρδίζον δὲ τῇ γεύσει] Idẽ de sapore Plinius affirmat: esse verò croco odoratius. At cõtrà Garcias neque nardi saporem agnoscit, neque tam validum odorem atque in spica reperitur, sed longè suauiorẽ: quin neque vti reliqua odorata ipsum caput ferire testatur.

ἐνεργέστερον δὲ ἐκείνη] Legitur in Aldino exempl. ἐκείνης, quam quidem lectionem Serapio, Ruellius & Syluius secuti videntur. At ipsa contextus series ἐκείνη potiùs legendum esse satis indicat.

Cùm enim in cæteris omnibus nardũ præferat Autor, attamẽ in ciendis vrinis iuuandóque stomacho Malabathrum illi præstare statim subiungit. Porrò Galenus & qui eũ secuti sunt omnes, citra comparationem nardo viribus simillimum esse dixerunt.

CAP. XII. ἔχει δὲ ῥάβδον] Addunt hîc nonnulli codices, ὥσπερ ἴνος, pro quo restituendum esset ex Theophr. lib. 9. de hist. plant. cap. 5. ὥσπερ ἄγνος. Ait enim hoc ipso loco, vt cinnamomũ ita & cassiam, aut certè plantas è quibus illa decerpuntur, θάμνους εἶναι οὐ μεγάλους, ἀλλ' ἡλίκους ἄγνου, πολυκλάδους δὲ καὶ ξυλώδεις, hoc est, *frutices esse non ita grandes, sed uiticis magnitudine, attamen ramosos lignososque.* At Galenus parum sibi constans, modò fruticum, modò arborum genere comprehendit. Nos quantum ex historia recentiorum colligere possumus arbusta potiùs esse credimus oleæ, lauri aut arbuti magnitudine, foliis verò citreæ mali, aut etiam piperis, quemadmodum in vulgatis habetur exemplaribus: non item origani, vti habetur apud Plinium, aut iridis, velut in Aldino Dioscor. exemplari. Legitur enim, non ὡς πεπέρεως, sed ὥσπερ ἴρεως, errore facili. Et certè quidem licet huic Aldinæ lectioni præter Serapionem duo etiam Diosc. manuscripti codices astipulentur: attamen illa prior huic loco ita congruere visa est, vt nihil immutandũ duxerim, maximè cùm & ipsa piperis folia mali citreæ seu Assyriæ foliis ab omnibus ferè historiæ plantarum Autoribus assimilentur.

παχύφλοιον] Contrà Plinius, lib. 12. cap. 19. tenui cute veriùs quàm cortice.

ζίγιρ] Hanc cassiæ speciem seu potiùs pro bonitatis ratione differẽtiam ab incolis itidem appellatione barbara ζίγιρ vocari Gal. asserit, lib. 3. de comp. medic. κατὰ τόπους: quanquam pro eo ibidem habent codices nonnulli ζίγηρον. libro verò de ther. ad Pis. ait ζίγγιβερ nominari. Sed mẽdum vtrobique subesse mihi facilè fit verisimile: quoniam lib. de antid. 1. cap. 13. quo loco ex professo de cassiæ generibus agere videtur, eandem illam vocat γίζι nomine disyllabo & πραγματικώτατον. Arrianus in peripl. maris Erythræi γίζειρ nominat, Aëtius ὄζιν, Plinius balsamoden. Porrò & alia sunt cassiæ differentiarũ barbara nomina tum apud Gal. tũ & apud Pliniũ, ab his quæ à Diosc. memorantur omnino discrepantia, de quibus liberum esto suum cuique iudicium.

CAP. XIII. περκάζον ἐν τῷ οἰνώδει] Dixit itidem Gal. lib. de ther. ad Pis. τὸ μόσυλλον περκνῶδες τῇ χροιᾷ. Sed colorem hunc Cinnamomi paulò apertiùs exprimit idem lib. 1. de Antid. quo loco ait: τῇ χρόᾳ εἶναι τοιοῦτον, ὡς εἴ τις μίξειε τὸ τοῦ γάλακτος χρῶμα τῷ φαιῷ καλουμένῳ μετὰ βραχέος τοῦ κυανοῦ καλουμένου, hoc est, *colorem talem habere qualem si quis fusco uocato colori lactis colorem admisceat, atque cærulei quem uocant aliquantulum addat.* Quare, tanquam & veritati ipsi & huic Galeni sententiæ magis consentanea, vulgata lectio retinenda videtur: non item illa, quam potiorem autumat Marcellus Virgilius, περκάζον ἐν τῷ οἴνῳ: quasi Diosc. Mosylicum Cinnamomum simpliciter & ex natura sua nigrum statuisset: vino verò dilutum cinereum reddi voluerit.

πηγανίζουσα ἢ καρδαμώμῳ] Rutæ odori cum cardamomo nihil quicquam cognationis aut affi-

nitatis esse videtur. Quamobrem non immeritò tum Vetus Interpres, tum & ipse Marcellus Virgilius, ἀντὶ τῶ καρδαμώμῳ, dempta penultima syllaba καρδάμῳ, hoc est, nasturtio, legerunt. Ita verò & alibi καρδαμώμου ἀντὶ τῶ καρδάμου perperam interdum legi satis testatur etiam locus ille Gal. qui est lib.x.de compos.medic.κτ τόπους, inter cõpositiones ab Andromacho conscriptas ad Ischiadicos. Ibi enim dubioprocul cardamomũ pro cardamo, hoc est, nasturtio, legi nemo dubitauerit, qui certè quidem nasturtij vires diligenter & ad amussim explorauerit. Porrò seu rutæ seu cardami odorem Cinnamomo tribuas, à Galeni sententia longè latéque discesseris, qui lib. de Antid. I. ait esse εὐωδέστατον, ἄρρητόν τινα εὐωδίαν ὑπὲρ ἅπαντα τὰ ἄλλα, *hoc est, odoratissimum, ineffabili quadam præ cæteris omnibus odoris suauitate præditum*: itémque lib. de Theriaca ad Pis. σφόδρα εὐώδης, πάνυ τῇ ὀδμῇ κάλλιστόν τε καὶ ἥδιστον, *hoc est, ualde odoratum, odoreque simul & præstantissimo & iucundissimo præditum*. Quin & pugnantia locutus videbitur Diosc. qui antea itidem ipse σφόδρα εὐώδης esse dixerit: quanquã apud Diosc. vti & apud Theophr. εὐώδης nõ perpetuò suauẽ odorem, sed & interdũ eximiũ ac potẽtem, quantumuis grauẽ, qualis est rutę, denotet. Quare vocabulũ πηγανίζουσα non abs re hoc loco mihi suspectum videtur: quanuis & ipse Gal. lib. de ther. idem Cinnamomi genus δῆγμα ἀσώδου πηγανίζειν asseruit.

ἐν τῷ θραύεσθαι χνοώδης] Fortè χνοώδης, ἀντὶ τῶ χνοώδης, quod lanuginosum significat. Vult enim, nisi fallor, quod præstantissimum est Cinnamomum inter frangẽdum puluerari, seu in puluerem facilè resolui: aut potiùs, quemadmodum intellexisse videtur Autor lib. de simpl. medic. ad Paternianum, puluisculum ex se remittere. Et ea quidem lectio, vt Serapioni & Marc. Virgilio placuit, ita & huic loco satis aptè quadrare mihi videtur.

καὶ μεγάλην ἔχον ῥίζαν] De quarto hoc genere Galenus contrarium asserit. Cùm enim dicat Diosc. μεγάλην ἔχον ῥίζαν, ille contrà lib. de ther. ad Pis. μικρὰν ἔχον τὴν ῥίζαν, nisi fortè μικρὰν, ἀντὶ τοῦ μακρὰν mendosè legitur. Sed obseruabis & eodem loco apud Gal. discriminis nõ parum, cùm Cinnamomi genera omnia à Diosc. cõmemorata persequitur.

ἀπολέγου δὲ τὸ λευκὸν] Marcellus quò Diosc. à contradictione vindicet, alio planéque contrario significato verbum ἀπολέγεσθαι vsurpauit, ἀντὶ τῶ ἀπεκλέγεσθαι, τουτέστι, παραιτεῖσθαι: qua quidem significatione interdum accipi minimè diffiteor. Sed seruata etiamnum τοῦ ἀπολέγεσθαι vulgata significatione, planè nulla (quod ipsius pace dixerim) deprehenditur hoc loco contradictio. Quandoquidem anteà prætulit Autor in Mosylici genere quod læue est: in hoc verò quinto genere, quod scabrum visitur præpollere asserit. Nimirum (quod quidem sani iudicij nemo absurdum iudicauerit) in diuersis cinnamomi generibus læuorem & scabritiem modò laudari, modò improbari voluit. Nihilo verò magis & huic nostræ sententiæ Plinij, Autoris alioqui grauissimi, autoritas repugnare videtur.

καὶ ἔστι διουρητικὸν] Quia redundabant hæc verba, minimè vertenda putaui. Redundare verò frustráque hic repeti satis patet, ex antedictis: vbi & illud habetur, τὸ κινάμωμον δύναμιν ἔχει οὐρητικήν. Sic & ea quæ ad capitis calcem adduntur in Ald. codicibus, tanquam eò perperam translata, meritò prætermittenda duxi. Quanuis enim ea totidem penè verbis apud Serapionem leguntur, attamen Crateuæ potiùs aut alterius cuiuspiam Scriptoris esse dixerim, quàm ipsius Diosc. Siquidem vix aliud ea significant, quàm quæ paulò antè habentur in ipso Diosc. contextu, dum pseudocinnamomi mentionem faceret: etsi non inficior præter ipsas voces vtcunq; immutatas nõnulla prætereà adiici, ad maiorem certiorémve distinctionẽ τοῦ ψευδοκινναμώμου à legitimo cinnamo seu cinnamomo.

CAP. XIIII. οἱονεὶ βότρυς] Varia quæ huic loco, meo quidẽ iudicio, accommodari potest interpretatio effecit hauddubiè, vt hactenus de Amomo vix quisquam recentiorum certi quicquam prodiderit. Alij enim Ribes speciẽ quandam, alij rosam Hierichuntis dictam, nonnulli geranij speciem moschum redolentem, alij denique syluestris piperis genus esse voluerunt. Equidem in re tam dubia & ancipiti non ausus Plinij Autoris grauissimi autoritati quicquam derogare, ita conuerti, vt tamen hoc loco βότρυν, qui propriè racemus est, & Latinorum vuam, pro ipsa vite accipiam, quemadmodum etiam vsurpauit Virg. 2. Georg. *Et turpes auibus prædam fert uua racemos*: quasi voluerit Dioscorides, quemadmodum vitis sarmento suo, ita & Amomum suis virgultis ligneis in seipsum conuolui: aut etiam, Amomum vitis instar ligno seu arbori cui adnascitur sese circumplicare atque (vt ne à Plinij dictione discedam) conuoluere. Quod si quem sententiæ nostræ fautorem nactus fuissem, maluissem ipse aliter conuertere, vt dicerem Amomum pusillũ esse fruticem, veluti botrym lignosum, in seipsum conuolutum: atque ita de botry herba seu frutice intelligi vellem. Sed seruatis reliquis posset etiamnum βότρυς in proprio significato pro ipso botro seu racemo vsurpari, quasi magnitudine fruticẽ hũc racemo adæquare Autori in animo fuisset. Varias ac planè dissimiles hasce versiones omnes ita proponere mihi visum est, quò faciliùs vnusquisque quam cæteris præferendam esse iudicauerit, ad arbitrium deligat.

ὀριγανίζον τῇ ὀσμῇ] Paris. codex πηγανίζον. Serapio, vti ferè solet in ancipiti lectione, vtriusque nempe tum rutæ tum & origani mentionem facit: vt odore quidem rutæ, sapore verò origani Amomum esse velit. Nos cum cæteris Interpretibus vetusti codicis lectionem ὀριγανίζον retinere maluimus.

ὅμοιον βοτρυδίοις] Fortè ὅμοιος ex Aëtio, vt ad illud, σπέρματος, referatur. Nimirũ innuere vult, semen amomi (qui ipse fructus est) acinis esse simile. Alioqui βοτρύδιον non pro acino, sed ἀντὶ τῶ βότρυος, hoc est, pro racemulo ipso, accipiendum hoc loco foret.

CAP. XVI. σχοῖνος] Hic σχοῖνον simpliciter & κατ' ἐξοχὴν vocat Diosc. quam Hipp. libris de morb. mul. modò ἡδύοσμον, modò εὔοσμον, aliâs εὐώδεα cognominat. Gal. in vocum Hipp. Lexico, ἀρωματικὴν σχοῖνον interpretatur: alibi vocat & ipse μυρεψικήν. Latini raró iuncum simpliciter & sine adiectione nominãt: frequentiùs autẽ

cum epitheto, nempe odoratum, veluti Plinius & Scribonius Largus. Celsus verò rotundũ appellat: nimirum ad distinctionem Cyperi, qui & ipsi Celso iuncus quadratus, Plinio triangularis, dicitur. Porrò lib. etiam 4. τῆς σχοίνου mentionem facit Diosc. sed tùm de palustri vulgarique iunco atque adeò multùm dissimili loquitur, qui quidem rarò simplici σχοίνου nomine designatur: alius enim ὁλόσχοινος dicitur, pro quo perperam interdum apud Gal. legitur ὀλιγόσχοινος, alius ὀξύσχοινος, alius denique σχοῖνος λεῖα nuncupatur. At σχῖνος dempto ο, lentiscum interdum, aliâs etiam scillæ speciem quandam significat: quamuis tùm ad maiorem distinctionem, σχίνος, παροξύτονον scribi quidam volunt.

οἱ δὲ πυχῖτιν] Plinio lib. 21. cap. 18. non quidem Babylonius iuncus, sed qui in Nabatęa nascitur, Teuchitis cognominatur. Eidē iuncus hic odoratus vinosæ mordacitatis esse traditur, quum tamen Dioscorides linguam mordere cum multo feruore simpliciter scripserit. Quod verò de odore rosæ referunt tum Dioscorides tum etiã Plinius, id pernegat Garcias ab Orta. Nam tritum quidem fatetur iucundum odorem spirare, at nõ rosę: obitérque annotat, Dioscoridem in describendis aromatis ita plerunque incertis comparationibus vti solitum.

δύναμιν δὲ ἔχει] Aldinus codex addit hoc loco ὑπομαλακτικὴν, ἀναστομωτικήν. Sed hoc posterius frustrà repetitur: illud alterũ fortè mendosum est, ἀντὶ τοῦ μαλακτικήν. Sic enim videtur legisse Serapio. Sed malim tamen hoc ipsum μαλακτικὴν ante vocem θρυπτικὴν legere, quemadmodum & ille ipse videtur legisse.

CAP. XVII. κάλλιστος ὁ κιῤῥὸς] Aëtius, πυῤῥός, haud ita magno discrimine: at Plinio lib. 12. cap. 22. melior qui niger est: quanuis sunt qui eum locum Plinij aliter legant.

γέμων ἀράχνιον τὴν σύριγγα] Innuit Autor araneosam esse calami fistulam, hoc est, plenã materiæ cuiusdam seu potiùs medullæ, quæ telæ aranearum sit similis. Aranei genus id florem ait vocari Plinius, lib. 12. cap. 22. *Inest, inquit, fistulae araneum, quod uocant florem.* Garcias ab Orta, non contemnendus huius ætatis Medicus, calami huiusce cum aliquantula interdum radicis parte fragmenta sæpius obseruasse & vsurpasse videtur: quantum ex eius historia licet colligere. Attamen negat is vlla ex parte aranearum telis esse simile, quod intra fistulam spongiosum & flauescente colore conspicitur. Porrò hunc Indicum seu aromaticum calamum Hipp. & Galenus ipse interdum, μυρεψικὸν. i. vnguẽtarium, appellat, Plutarchus Arabicum, Corn. Celsus Alexãdrinum. Plinius non aromaticum, sed odoratum conuertit, quanuis ἀρωματικὸς vox manifestò quiddam aliud innuere videtur.

ἐν τῇ διαμασήσει γλίσχρος] Plinio, loco citato, *melior quò breuior & crassior, lentúsque in frangendo*: sed legi malim in mandendo, maximè cum iam eodem loco paulò antè meliorem scripserit, qui minùs est fragilis, & qui assulosè potiùs quàm raphani modo frangitur, atque adeò hoc idem deinde frustra repetiisse videatur.

CAP. XVIII. τὸ μὲν δένδρον κατὰ μέγεθος λευκοΐου.] Arboris huius magnitudinẽ & formam alij aliter exprimere conati sunt, vt in tanta varietate certi vix quicquã pronuntiare possimus. Ac Pausanias quidem in Bœoticis nasci prodidit in Arabia magnitudine fruticis myrti, foliis sampsuchi herbæ. Solinus in Polyhist. similes vitibus stirpes esse tradidit. At Plinius lib. 12. cap. 25. balsami arbusculam viti quàm myrto similiorem esse voluit: huic folium esse rutæ proximum, proceritatem intra bina cubita subsistere, &c. Theophrastus verò 9. de plant. c. 6. magnæ Punicæ malo similem esse dixit, folio rutæ proximo, fructu terebinthi. Monardis itidẽ Hispalẽsis huius ætatis Medicus lib. de simpl. med. ex Occidentali India delatis, arborem esse asserit malo Punica maiorem, sed folio vrticæ. Strabo lib. 16. Geograph. autor est, cytiso & terebintho persimilem esse. Iustinus historicus lib. 36. pineis arboribus formam similem habere, nisi quòd sit humilis magis & in vinearum morem excolatur. Porrò Dioscorides hoc loco magnitudine lycio seu pyxacanthę similem esse tradit. Nam ἀντὶ τοῦ λευκοΐου, λυκίου legendum videtur, itémque ἀντὶ τοῦ πυεακάνθης, πυξακάνθης. Est autẽ Lycium vnum & idem cum spina buxea, quemadmodum vel ipse testatur Diosc. cap. de Lycio. Sed λευκοΐου vocabulum perperam ex dictionum affinitate in hunc Diosc. contextum irrepsisse nemo non videt.

σιδηροῖς ὄνυξι.] Sic Theophrastus, ferreis vnguibus scalpi seu incidi solitam hãc arborem, testatur. Plinius contrà incidi vitro, lapide, osseísve cultellis. *Ferro enim, inquit ille, lædi uitalia odit. Emoritur protinus, eadem amputari superuacanea patiens. Incidentis manus libratur artifici temperamento, nequid ultra corticem uiolet.* Hactenus Plinius: cuius exemplo Solinus, *Lignum*, ait, *caudicis attrectatum ferro sine mora moritur: eapropter aut uitro aut cultellis osseis, sed in solo cortice artifici plaga uulneratur.* Sic etiam Cornel. Tacitus memoriæ prodidit, si ferri vim adhibeas, pauere hanc arborem, ideóque venas fragmine lapidis aut testa aperiri. Porrò ista cum Diosc. ac Theophrasti verbis facilè conciliabũtur, si dixerimus, id vnum omnes voluisse, in vulneranda balsami arbuscula cauendum vnicè, ne quid vltra corticem violetur, adeóque à cultellorum ferreorũ acie abstinendum. At ferreis vnguibus, hoc est, instrumentorum ferreorum eo genere, quod ad vnguis humani figuram conuexum sit, quidni corticem inuiolato intactóve caudicis ligno scalpere liceat, haud secus atque vitro, testa, fragmine lapidis, osseísve cultellis? Eiusmodi verò ferreorum vnguium mentionem etiam facit Columella lib. 12. cap. 18. quibus vindemiatores vnguium vice ad colligendas vuas vti voluit, vt ne manibus vuas distringerent, sícque non minima fructus portio dispersis acinis in terram dilaberetur.

ῥεῖ δὲ ὀλίγον, ὡς καθ' ἕκαστον] Plin. lib. 12. cap. 25. *Alexandro Magno res ibi gerente toto die æstiuo unam concham impleri iustum erat. Omni uerò fœcunditate è maiore horto congios senos, è minore singulos, cùm duplo rependebatur argento.* Sed ex hoc Diosc. loco Plinij verba ita restituit doctissimus Budæus lib. 5. de asse. Anni verò fœcunditate è maiore horto congios senos singulis annis, cùm & duplo, &c.

εὐδίεπτος, λεῖος.] Vox εὐδίαιπτος, quæ in vulgatis habetur codicibus, significationem nullam habet, quæ loco huic rectè accommodari possit. Quare iudicaui restituendum, εὐδίεπτος, hoc est, dilui fa-

tilis, quemadmodũ cõuertit Ruellius: aut etiam qui facilè penetret seu permeet, veluti Marcellus. Nam vtrunque hauddubiè balsami liquori aptè conuenire potest: siue inquam dilui facilem eum dicas, siue ob eximiam qua, teste Galeno, lib.6.de simpl. præditus est, partium tenuitatem, facilè penetrabilem. Etsi verò dictionis huius apud Græcos Autores exemplum, quod sciam, nullum sese offert, tamen eiusdem formæ verbale nomen esse, meo iudicio, potest, qualia sunt & illa αἰετὸς, ἀφετὸς, ἐφετὸς, καθετὸς, παρετὸς, συνετὸς, ἀσυνετὸς, ξυνετὸς, κακοσύνετος. Vt enim ista deducuntur à verbis αἰνέω, ἀφίημι, ἐφίημι, καθίημι, παρίημι, συνίημι, ita etiam pari prorsus analogia διετὸς & compositum ἄδιετος, ἀπὸ τοῦ διίημι seu δίημι, quod quidem interdum significat τὸ διυγραίνειν, madefacere, diluere, perfundere: interdum etiam penetrare, trãsmittere, permeare. Pro eodem ταχέως διϊέμενον aliâs legas apud Diosc. veluti lib.3.cap.55. itémque ἄδιετον lib.5.cap. de Morochtho. Cæterùm qui meam hanc lectionem ἄδιετος minimè probauerit, viderit is, quæso, vtrum aptiùs rectiúsve legi possit ἀδίαντος, aut ἀδιάχυτος. Serapio certè quidem ἀδιάλυτος legisse videtur.

κηρωτῇ μυρσίνῃ ἢ κυπρίνῃ] Ita conuertere visum est: cerato myrtino, aut cyprino valde liquido. Nil enim aliud verba Dioscoridis Græca sonare videbãtur. Vnum immutauimus, λίαν, ἀντὶ τοῦ λείαν: nam illud & aptius & accommodatius huic loco visum est. Alij κηρωτῇ, Plinij exẽplo ceram cõuerterũt: quãuis κηρωτὴ nil est aliud, quàm κηρέλαιον, quod cerotum vel ceratũ dicimus. Sed quorsum (quæso) mentio ceræ è myrto aut cypro arbore paratæ, aut etiã ceræ Cypriæ, quemadmodum videtur intellexisse Ruellius, Plinio hac in parte nimium addictus? Equidem nunquam de cera ex myrto aut cypro parata, neque item vsquam alibi quàm apud Plinium de cera Cypria quicquam legere memini. Quin neque Cyprus ceræ laudem vllam habet. Solas Creticam, Ponticam, Corsicam, Chiam, Tyrrhenicam, tum apud Gal. tum & apud Diosc. Plinium & alios, quibus locis ceræ mentionem ex professo faciunt, celebrari sat scio. His accedit, quòd adiectiuum κύπρινος non videtur deductum ἀπὸ τῆς Κύπρου, quod Cyprũ insulam significet, sed potiùs ἀπὸ τῆς Κύπρου, quo arbor, ligustrum Plinio dicta, significatur: tùm enim vsitatiora solent esse illa, Κύπριος, Κυπρίτης, Κυπριακὸς, &c. Neque verò negauerim, non hic modò, sed & aliâs sępenumerò κηρωτὴν à Plinio ceram Latinè reddi, cùm ceratum potiùs vertere debuerit. Sic lib. 27. cap. 7. de absinthio: *Peculiariter, inquit ille, ilibus imponitur cum Cypria cera*: vbi Diosc. habet, καταπλάσσεται δὲ καὶ πρὸς ὑποχόνδρια συνεκλεαινόμενον κηρωτῇ κυπρίνῃ. Item lib.22.cap.17. de helxines succo: *Imponitur, ait ille, & podagris cum caprino seuo ceráque Cypria*: quo loco habetur apud Diosc. ὠφελεῖ καταχριόμενος καὶ ποδάγρας σὺν κηρωτῇ κυπρίνῃ ἀναληφθεὶς ἢ τραγίῳ στέατι. Locis verò iis omnibus ceratum cyprinum seu ligustrinum reddi debuisse palàm est. Nam & huius etiam præter Diosc. Galenus aliquoties mentionem facit: vti lib. de paratu facilibus ad Solonem, siquidem is Galeni liber est: itémque lib.3. de comp. medic. κατὰ τόπους. Porrò vt ex olei rosacei & ceræ certa quadam proportione paratur ceratum rosaceum, ita & ex cera & oleis myrtino, ligustrino, chamæmelino, cydoniorum, œnanthino, cerata olim parabantur, quæ prisci cognominauêre myrtina, cyprina, chamæmelina, melina, œnanthina, & sic de reliquis. Cæterùm priusquàm hæc ego diligentiùs perpendissem, sola fretus coniectura legebam, κηρὸν σμύρνῃ, ἢ ῥητίνῃ ὑγρᾷ λίαν. Et hanc meam coniecturam non aliud mouerat, quàm quòd de Balsami adulteriis agens Plinius, ceræ ac resinæ mentionem facit: quæ quidem hoc loco à Diosc. omnino prætermittuntur.

CAP. XIX. Θάμνος ἐστὶ ξυλώδης] Plinius lib. 12.cap.24. aspalathi nomine spinam candidam describit, magnitudine arboris modicę, flore rosæ: & non quidẽ lignum, vti Diosc. sed radicem vnguẽtis expeti scribit. Idem à Diosc. discrepat, dum subdit: probationem eius in colore rufo vel igneo, tactu spisso & odore castorei. Cùm tamen ipse deinde lib.24. cap.13. optimam Aspalathum afferat rubentem, & in purpuram vergentem detracto cortice, nascique tradat pluribus locis, sed non vbique odoratam. Dissentit & à Diosc. Auicennas, dum Aspalathum describit, arborem crassam, quæ spinas grandes habeat.

CAP. XX. τὸ κέδρινον.] Hîc addit Oribasius, χλωρὸν, ὀρεινόν. Sed Galenus, itémq; Paulus, cedrini musci nusquam meminerunt: illius verò loco πευκίνου, hoc est, eius qui in piceis arboribus reperitur. Cæterùm ἀντὶ τῶν λευκίνων, Serapio καρύϊνων videtur legisse.

CAP. XXI. Στιγμένον] Aldinus codex, ἐστιλβῶν: pro quo fortè legendum στιμμένον, hoc est, πεπιλημένον, compactum, ἀπὸ τοῦ στίβειν: aut potiùs ex Oribasio, στιλβουσῶν. Nam neque Serapio neque Paulus punctorum macularúmve mentionem vllam fecerunt. Attamen in optimo Agallocho cinereas discurrentes venas recentiores nonnulli agnoscere videntur.

CAP. XXIII. βρωμώδης ἐν τῇ γεύσει] Paulus AEgineta, qui hæc eadẽ exscripsisse videtur, pro eo quod habetur apud Diosc. βρωμώδης ἐν τῇ γεύσει, habet, ὀζώδης, hoc est, odoratum: quale quidem esse Cancamum iam satis ex hoc ipso Diosc. contextu cuiuis licebat colligere, dum ad suffimenta vsurpari commemorat. Neque verò quicquã impedit, quominùs quod odoratum est, sapore viroso simul & semel percipiatur.

CAP. XXV. ἀλιπὴς] Par. codex αἰελλειπής. Ald. habet ἀιαλήπης, alij αἰελλήπης. situm minimè redolẽtem, ex Plinio (nescio quàm rectè) vertũt nonnulli. Equidẽ ex vetusto codice legi ἀλιπὴς, hoc est, minimè pinguis. Nam cum αἰελλειπὴς & ὁλομελὴς idem propè significent, alterutrum hoc loco temerè additum fuisset. Non ignoro equidem crocum pinguissimum Plinio laudari: sed tùm pingue, ni fallor, accipitur pro læto & crasso, ἀντὶ τοῦ λίπους, quæ quidem vox etiam apud Aëtium Tetr.1.serm.2. post ὁλομελὴς statim occurrit.

τῆς πρὸς Λυκίαν Κωρυκείῳ] Ruellius: secundus locus datur Corycio è tractu Lyciæ contermino: quasi legerit, ὁ ἐκ τῆς πρὸς Λυκίαν Κωρύκου. Neque verò eiusce nominis & littus & oppidulum in Lycia esse negauerim ex sententia Strab. Geogr. lib.14. Attamen mihi τῆς πρὸς Λυκίαν supplenti χώρας, aliter vertere visũm est, quasi (quod est vero similius) voluerit Autor, secundum à Corycio priùs commemorato locũ obtinere qui è tractu

Lyciæ contermino deuehitur. Illius autem præstantissimi Croci Corycij meminit & Strabo, eodem lib. dum supra Corycum promontoriũ Corycium antrum esse scribit, ἐν ᾧ ἡ ἀρίστη κρόκος φύεται, *in quo præstantissimus Crocus nascitur.* Sic enim eo loco contra quàm cæteri κρόκον effert fœminino genere. Plinius itidem de croco lib. 21. cap. 6. scribit in hæc verba: *Prima nobilitas Cilicio, & ibi in Coryco monte: dein Lycio, monte Olympo, mox Centuripino Siciliæ, &c.*

εἶτα ὁ ἐξ Αἰγῶν, &c.] Ista, si quid rectè iudico, legenda hunc in modum: εἶτα ὁ ἐξ Αἰγῶν τῆς Αἰολίας. ὁ δὲ Κυρηναϊκὸς καὶ ὁ ἐκ Κεντριπείας τῆς κατὰ τὴν Σικελίαν, ἀσθενὴς κατὰ δύναμιν, &c. Aut etiam, si mauis, vt pro vocabulo vocabulum aliud restituatur, ὁ ἐκ Κεντριπείας προτερεύων τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν: quasi voluerit Dioscorides, Cẽturipinum crocum inter reliqua Sicilica, Sicula seu Sicania primum locũ obtinere, quanuis alioqui æquè ac Cyrenaicum viribus ignauum esse fateatur. At Io. Lonicerus legit, καὶ ὁ ἐκ Κεντριπείας μετὰ πάντων τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν, &c. Quòd ad prius illud Αἰολίας spectat, cùm apud Cosmographos nihil quicquam occurreret de AEgis AEtoliæ oppido, nisi fortè apud Stephanum: apud Plinium verò cap. 30. lib. 5. mentio fieret oppidi, itémque apud Strabonẽ lib. 13. promontorij eiusce nominis, in AEolide siti, nõ temerè ἀντὶ τῆς Αἰτωλίας, Αἰολίας vel Αἰολίδος reponendum iudicaui: & certè quidem vitium id facili librariorum errore irrepere potuit.

ὁ δὲ Κυρηναϊκὸς] Huc spectant illa Theophrasti lib. hist. 6. cap. 6. εὐοσμότατα δὲ τὰ ἐν Κυρήνῃ. διὸ καὶ τὸ μύρον ἥδιστον, καὶ τῶν ἴων δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθέων ἄκρατοι μάλιστα καὶ θεῖαι αἱ ὀσμαί. διαφερόντως δ' ἡ τοῦ κρόκου. πλεῖστον γὰρ ὅσα δοκεῖ διαλλάττειν. Ita enim hunc locũ restituo ex Athenæo, apud quem is citatur lib. XV. *Præstãtissimus odor Cyrenaicis, scilicet rosis: quãobrem etiam quod ex iis illic paratur unguentum, est perquam suaue. Sed & tum uiolarum, tum reliquorũ florum odor ibidem eximius ac diuinus, præterquàm croci, diuersa eius à reliquis natura. Constat enim cæteris plurimũ bonitate cedere.* Sed & hoc ipsum Plinius alia ratione vituperat, lib 21. cap. 6. *Croco,* inquit, *Cyrenaico uitiũ, quod omni croco nigrius est, & celerrimè marcescit.*

οἱ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τὴν θυΐαν βάπτοντες] In quem vsum olim mortaria croco inficerentur, non satis coniicere possum. Atque iccirco isthæc, ex sententia Ruellij de nat. stirp. lib. 2. cap. 11. itémque Cornarij in Dioscoridis expositionibus, malui de thyinis lignis intelligi, ex qua quidem materia tanquam incorrupta memoratas veterum templorum contignationes, aliáque pretiosiora opera refert Theophrastus lib. hist. 5. cap. 5. Ea verò ligna ornatus gratia croceo colore infici solita mihi fit verisimile: quemadmodum & hodie variis coloribus inficiendorum etiam multò viliorum lignorũ varia passim visuntur artificia. Porrò tritum crocum replendis theatris olim vsurpatum cùm legerem apud Plinium, lib. 21. cap. 6. itémque apud Spartianum, Hadrianum in honorem Traiani balsama & crocum per gradus theatri fluere iussisse, non semel addubitaui vtrũ hoc loco ἀντὶ τοῦ θυΐαν, restituendum esset θέαν: sed neque tùm sensus vllus satis constare mihi visus est.

CAP. XXVI. ὑπόπικρον] ὑπόκιρρον habetur in vulgatis exemplaribus. At ὑπόπικρον legi, quemadmodum tum Interpretes omnes, tum Serapio & Oribasius etiam legisse mihi videntur. Esse verò subamarum crocomagma, quibus constat aromata per se satis indicant. Porrò cùm paulò antè probari nigrũ disertè monuerit Dioscorides, vix fit verisimile ὑπόκιρρον, hoc est, subfuluũ iam ab eodem ipso prædicari.

CAP. XXVII. ὑπόδριμυ] ὑπόπικρον legisse videtur Oribasius: & rectiùs. Nec enim est verisimile prætermissum à Diosc. non leuem amarorem, qui & ab Autoribus omnibus aliis huic radici rectè tribuitur, & vel ipso iudice gustu facilè à quouis deprehenditur.

ἐπὶ τῶν κρίνων ἢ ἄρων, &c.] Aldinus codex habet κυρίνων, fortè ἀντὶ τοῦ κινάρων: nam & hoc modo cinaræ potiùs quàm lilia seri videntur. Siquidem excisis ab ipsa radice gemmantibus oculis seu stolonibus propagantur: lilia verò radicibus ipsis seruntur. Cæterùm Plinius καλάμων legisse videtur. Sic enim scribit lib. 19. cap. 5. *Superuacuum inulæ semen, quoniam oculis ex radice excisis, ut arundo, seritur.* Nisi fortè eo loco arum, potiùs quàm arundo, legendum est.

ἐνίκμοις τόποις] Vulg. exempl. ἀνίκμοις, at illud rectiùs. Ac Serapio certè quidem humidis quoque locis helenium nasci scribit ex Dioscoride. Præterea verò locis non omnino aridis aut siticulosis reperiri, sed contrà loca vliginosa amare omnibus compertum est.

βεβρεγμένα ἐν γλυκεῖ] Non ignoro dulce apud Plinium plerunque accipi pro passo, aut vino alioqui dulci. Attamen hoc loco dulce non tantùm pro passo accipi velim, sed pro quouis liquido dulci: quemadmodum etiam intellexit Plinius, lib. 19. cap. 5. quo loco de hac ipsa helenij radice sermonem faciens: *Per se,* inquit ille, *stomacho inimicissima: eadem dulcibus mistis saluberrima. Pluribus modis austeritate uicta gratiam inuenit. Nanque & in pollinem tunditur arida, liquidóque dulci temperatur, &c.*

CAP. XXVIII. μακρόπεπλα] Anguillara Crateuæ contextum citans, ἀντὶ τοῦ μακρόπεπλα, μικρόπεπλα legit, itémque ἀντὶ τοῦ παχύπεπλα, πλατύπεπλα. Deniq; quod de radicis cortice scribitur hic à Diosc. apud Crateuam planè desiderari non obscurè asserit. Porrò (quod obiter dictum velim) ab hoc AEgyptio seu Babylonio Helenio lõgè alia esse videtur, quæ Apuleio inula Campana dicitur. Is enim cap. 95. non aliud quàm Diosc. panaces Chironium describere videtur.

CAP. XXX. μαλακτικὸν τῆς σαρκὸς] Carnem emollit, corporis cutem lenit: nam σὰρξ Græcis etiam interdũ pro eo accipitur, quod nos Gallicè *charnure* dicimus, hoc est, pro ipsa cute extima, quam quidem constat olei affrictu maximè leniri & emolliri. Porrò ex vetustorum exemplarium fide legendum potiùs existimaui, τῆς σαρκὸς, quàm cum vulgatis codicibus, γαστρὸς, ne quod paulò pòst sequitur εὐκοίλιον, quódque idem planè significat, frustrà repeti videretur. Huc adde quòd & Serapio ipse ita legisse visus est. Plinius lib. 23. cap. 4. *omni oleo* (inquit) *mollitur corpus, uigorem & robur accipit.*

CAP. XXXII. στεφανίσκων ἀλίσκων] Vox hæc posterior hîc manifestò redundat. Neque verò significationem habet, quę loco huic vllo modo

quadrare possit. Iccirco equidem facili librarij errore vocem eam irrepsisse opinor, qui quidem postremas τῦ, σιφανίσκων, syllabas per imprudentiam repetierit. Porrò αἰτὶ τῦ μελιλώτων, aptiùs meo iudicio legas, μελιλωΐνων. Cæterùm lauandi simul & candefaciendi olei longè simpliciorem modum videre licet apud Gal. lib. 2. de simpl. med. facultatibus.

Cap. xxxiii. Σικυώνιον καλούμενον] Olei Sicyonij tum simplicis tum etiam compositi confectiones alias non parum inter se discrepantes, videre licet apud Paulum, lib. 7. cap. 20. Aëtium, Tetrab. 1. serm. 1. Myrepsum, sect. 16. cap. 24. & Actuariũ, meth. med. lib. 6. quæ quidẽ omnes σικυάξις, hoc est, cucumeris syluestris, succum aut certè radices in se recipiunt: atque inde nomen quoq; duxisse videtur oleum sicyonium, quemadmodum non obscurè innuit Paulus, lib. 3. cap. 77. At Dioscorides hoc ipso loco, ab oliuifera Sicyone Achaiæ seu Peloponnesi vrbe denominatum potiùs existimat: neque etiam cucumeris agrestis succi radicúmve mentionem vllam facit: ac fortassis hoc σικυώνιον per ω, illud σικυόνιον scribi debet.

Cap. xxxvii. κατὰ Παλμυρα] Nisi mendum hoc loco subest, ita vt αἰτὶ τῦ κῦ Παλμυρᾶ, legi oporteat κῦ τ᾽ ἀλμυρά, veluti Plinius ipse legisse videtur, lib. 15. cap. 7. Palmyræ nomine certum est significasse Dioscoridem, vrbem Syriæ eiusce nominis, aut certè regionem ipsam Palmyrenam Ptolemæo lib. 5. Geog. cap. 15. dictã, cuius Palmyra metropolis fuit, quæ quidem à restauratore Adriano Imperatore Adrianopolis deinde dicta est. Turpiter autẽ Amatus Lusitanus palmyras hîc accipi putat, pro arboribus ipsis, quas linguæ Græcæ ignoratione palmyras fortè dictas existimauit, quasi pumilas palmas. At equidem ex Plinij sentẽtia lib. 23. cap. 4. ἐλαιόμελι non ex aliis arboribus quàm ex oleis ipsis Palmyrenis manare, itaque dictũ, quasi ἐλαίας μέλι, crediderim. Neque verò reclamat huic nostræ sententiæ Dioscorides. Nam dum manare dicit ἔκ τινος στελέχους, id vnum meo iudicio voluit, nõ è quouis oleæ caudice, sed è quibusdam tantummodò, puta vetustioribus, id liquoris seu resinę genus sponte promanare. Idipsum sermonis continuitas per se satis indicat: nec enim verisimile fuerit, ab oleis ad palmas aliáve arborum genera earúmve liquores tã subitò & quasi ex abrupto, sola nominis affinitate transiturũ fuisse. Huc adde quòd non tantùm in Palmyrena regione, sed & locis in quibusdam Narbonensis Galliæ id genus mellei liquoris oleas non quidem sponte, sed caudice vulnerato fundere tam certum est, quàm quod certissimum. Porrò videris lector, vtrum fortè rectiùs hîc legi possit, ἐκ τῦ στελέχους ἐλαιῶν, quàm ἔκ τινος στελέχους ἐλαίου.

ἐκ τῦ λίπους τῶν θαλλῶν] Etsi ferè θαλλὸς cuiusuis arboris virentem ramum teneriorémve surculum, imò germen ipsum significet: tamen peculiariter apud Atticos pro germine oleagino accipi consueuit: quo quidem olim coronabantur victores, quíque dies festos celebrabant. Et hoc quidem loco θαλλῦ vocem ita quoque accipiendam puto. Nam & eiuscemodi olei è germinibus oleaginis, quale hic describitur, mentionem facit Gal. 6. de simpl. med. fac. quanquã non videtur è germinibus solis oleum id fieri voluisse sed tantùm in oleo conficiẽdo addi solita olearum germina. Sunt autem hęc ipsissima Gal. verba, cap. de oleo: καὶ μὴν δὴ καὶ ὅσοι κῦ τὴν σκευασίαν ἐμβάλλουσι θαλλὸν, καὶ οὗτοι παραπλήσιον ὀμφακίνῳ τὸ ἔλαιον ἀπεργάζονται. h. e. Qui etiã quicunque in præparando oleo ramos oleaginos inijciunt, ij & ipsi omphacino simile oleum efficiunt. Rursum Meth. lib. 11. ἔστι δέ τι καὶ τὸ ἔλαιον στῦφον, ὁποῖον ἐστί τι, τὸ ἀπὸ ἰσπανίας ὀνομαζόμενον, ὅσα τε ἄλλα σκευάζουσι μετὰ θαλλῶν ἐλαίας, id est, Sit tibi oleum astringens, quale est quod Hispanũ nominatur, & quæcunque alia è germinibus parant oleaginis. Quin & Cõstãtinus Cæsar, aut quisquis est alius Γεωπονικῶν autor, lib. 9. dũ docet ex Damogerõte oleum Hispano simile conficere, sub finem præparationis admiscet χυλὸν φύλλων τῆς ἐλαίας ἁπαλῶν συγκοπέντων, ἵνα (inquit ille) δριμύτητά τινα καὶ πικρότητα ἀπ᾽ αὐτῶν λάβῃ: succum in quã foliorũ oleæ tenellorum contusorum, quò ab ijs acrimoniam quandam & amarorem asciscat. Et eo quidem loco, quod hic Dioscoridi τὸ λίπος τῶν θαλλῶν dicitur, ille significantiùs atque ἐμφαστικῶς, χυλὸν φύλλων τῆς ἐλαίας ἁπαλῶν, appellat.

Cap. xxviii. διὰ τὸ σπανίζειν] Legitur in vulgatis, δαψιλῶς. Hoc verò existimo voluisse Dioscoridem, AEgyptios, quòd ricino abundarent, non quòd ipso indigerent, aut potiùs, quia oleum copiosum ad varios vsus desiderarent, citra maius artificium hoc ex ricino trito solitos torcularibus exprimere. Abundare verò ricinorum arboribus, atque adeò apud ipsos præcipuè oleum cicinum seu è ricini semine, parari solitũ, cùm ex variis Galeni locis facile est colligere, tum vel maximè ex Plinij verbis quæ habentur lib. xv. cap. 7. de cicino oleo: At in AEgypto, inquit ille, ubi abundat, sine igne & aqua sale aspersum exprimitur, cibis fœdum, lucernis utile, &c.

Cap. xxxix. πικρῶν χ^{οι} δ´.] Paris. & Ald. χ δ´ ς´. sed characteres hos planè deprauatos equidem non sine ratione sic ex v. codice restituendos existimaui χ^{οι} ς´, πυτίσι, χοίνικας τέσαρας; velut expressit Actuarij Interpres: nec malè. Dum enim paulo pòst expressi olei amygdalini quantitatem definit Dioscorides, amygdalarum simul & semel quæ ad præparandũ ipsum oleum recipiuntur quantitatem repetere fit verisimile. Tùm verò: ἐπιδίδωσι δὲ (inquit ille) κοτύλην α´ τὸ πεπραχοίνικον.

Cap. xl. βαλάνινον σκευάζεται] Hoc oleum non existimandum è quercuum glandibus, sed ex his quæ βάλανοι μυρεψικαὶ, seu μυροβάλανοι Græcis dicuntur, confici solitum, vti disertè monet Paul. lib. 8. cap. de oleorum præparatione.

Cap. xlvii. ὕδατι θερμῷ] Vulg. cod. ψυχρῷ. At ex Actuarij libro 6. meth. med. legi θερμῷ, sicuti etiã legerũt ex v. quodam codice Ruellius & Goupylus: itémq; in extremo cap. pro eo quod in vulgatis codicibus habebatur, μετὰ σύγκρισιν, μετασυγκρίνον, hoc est, humores ex alto euocans, aut, vt Plinij verbis lib. 20. cap. 22. vtar, vitia ex alto extrahens. Est porrò verbum μετασυγκρίνειν à Methodicis quidem profectũ, sed à Dogmaticis quoque Medicis haud rarò vsurpatũ, quoties ea designare voluerunt, quæ humores ex alto euocant transferúntve, atque adeo meatuum corporis statum immutant. Id enim est, τὸ ἐκ βάθους ἑλκύειν καὶ μεταποιεῖν, quibus verbis totam

metasyncriticorum medicamentorum vim capite de thapsia declarat Dioscorides, lib. 4. cap. 157. Qualia verò illa sint, vide tū aliâs apud Gal. tum etiam cap.1.lib.3.de comp.med. κατὰ τόπους: quo loco monet in inueteratis affectibus vbi remedia reliqua minimè profuerint, ad metasyncriticam curandi rationem Medicos solitos esse confugere. Esse verò prȩter medicamenta, & alia remediorum varia genera, per quæ non tantùm ἀνάληψις seu recorporatio, sed etiam μετασύγκρισις ipsa rectè fiat, apertè docet Paulus, lib. 3. cap. 72.

CAP. XLVIII. τὰ φύλλα καθέντα εἰς ἥλιον, ἐν ἐλαίῳ ἀποβρέχειν] hoc est, si exposita Soli folia oleo maceres. Equidem vulgatam lectionem ita secutus sum: at verò Plinius ac Interpretes omnes legisse videntur, καθέντα εἰς ἔλαιον ἐν ἡλίῳ ἀποβρέχειν. Sic enim Plin. lib. 15. cap. 7. de myrteo verba faciens: *Alij deiecta ea in oleum priùs sole maturant:* quo loco hauddubie *macerant* legendum, non *maturant*, nimirum vt respondeat ea vox τῷ ἀποβρέχειν Diosc. Plinium secuti sunt quotquot occurrerunt Interpretes, quasi voluerit Diosc. deiecta in oleum folia sub sole priùs aliquantisper macerari, quàm decoquantur: aut etiam (quod quidem Ruellius voluisse mihi videtur) myrti foliorum in oleo ad solem maceratione sola myrtinum oleum à nonnullis confici. Vtra verò potior sit lectio, vnusquisque viderit.

ἔνιοι δὲ προσεύφουσι] Ita vnguentum myrtinum describit Plinius lib. 13. cap. 1. *Et è vilissimis quidem hodie est ob id creditum, & id in uetustissimis esse, quod constat oleo myrteo, calamo, cupresso, cypro, lentisco, malogranati cortice.* Scilicet hic calamum adiicit & ἀντὶ τοῦ κυπαρίσσου καὶ σχίνου, κύπρον καὶ σχῖνον legisse videtur.

ἀπουλωτικῆς] Supple, δυνάμεως, aut lege ἀπουλωτικοῖς, vt subintelligatur, φαρμάκοις. Nam quod nonnulli, dum ἀπουλωτικῆς legunt, subaudiēdum censent ἐμπλάστροις, minus rectè iudicant: quippe cùm myrtinum oleum non ad emplastra modò, sed etiam vnguēta, illitus, aliáve id genus medicamentorū genera cicatricem obducentia transferri possit.

ἄρθρα κεχαλασμένα] Ex hoc loco colligo, apud Plinium de hoc eodem oleo agētem, cap. 4. lib. 23. pro, *articulos luxatos*, legendum esse, *articulos laxatos*.

CAP. XLIX. τὴν διαχώσαντες χερσίν, &c.] quæ manibus priùs expresso è tritis baccis succo conchis excipitur. Cùm animaduerterem deprauatum ita hoc loco Diosc. contextum, vt necessariò quidpiam desideraretur, aut certè immutatū esset, vixque alium è Diosc. mente sensum elicere possem, sic interpretari visum est. Non ignoro equidem διαχωρίζειν interdum accipi, pro disiungere, separare, secernere. Quòd si quis hîc ea significatione vsurpandum putet, intelligat oportet, manibus diuidi ac separari supernatantē humori pinguitudinem è lauri baccis expressam. At certè manus ad id opus minimè aptas esse, nemo non videt. Aptiùs fortasse Palladius lib. 2. de re rust. tit. 20. quo loco de hoc ipso laurino oleo sermonem facit, vbi diu ferbuerint baccæ, olei quod ex se dimiserint supernatantis vndam pennis leuiter cogentibus in vasa transfundi voluit.

CAP. L. ψύχει δὲ καὶ σύφει] ψύχειν refrigerare verterunt hoc loco Interpretes: cùm tamē manifestò calfaciat oleum terebinthinum, nedum refrigeret. Nos iuxta alterum τοῦ ψύχειν significatū, siccare vertimus: quandoquidem & fructus terebinthi è quo illud exprimitur euidenter exiccare proditum est à Gal. 8. simpl. cap. de terebintho. Quòd si quis ὁμωνυμίας vitandæ gratia ψύχει legere maluerit, non equidem repugnauero.

CAP. LIII. ἀριθμῷ χίλια] Forte χιλίων legendum, lapsu notæ facili, nimirum vt ad rosas ipsas referatur, non item ad earum folia. Neque enim suffecerit vnguento rosaceo parando mille rosarum folia in olei libris xx & quincunce macerasse.

ἀλλάσσοντες] Interpretes nonnulli ἐάσαντες legisse videntur. Ego verò vulgatam secutus lectionē verti, permutātes: ac certè quidem de vasis ipsis intelligendum puto, quæ Diosc. vt eò faciliùs à fæcibus omnibus expurgaretur oleum, per dies octo permutari voluerit. Et reuera dum vas in dies permutatur, & quæ subsederint fæces in priore vase relinquuntur, oleum ipsum transfusum purius ac sincerius tandem euadere nemini dubium est. Sic circa capitis huius initium: ὅταν δὲ (inquit ille) τὸ τρυγῶδες ὑποστῇ, ἄλλαξον τὸ ὑποδεχόμενον ἀγγεῖον, &c.

καὶ ἅλας] Plinius videtur ἢ ἅλας legisse. Salis enim florem aut anchusam desiderat, lib. 13. cap. 1. quo quidem capite quibus anchusa adiecta est, sal non addi testatur. Cæterùm Veteres in vnguentorum, quibus partim ad luxum, partim ad medicinam vtebantur, compositione ac mistura, succum, qui quidem olei vario genere constabat, primum inspissabant, quò ad vnguenti corpus & crassitudinem redigerent, sicque partim faciliùs ingredientiū vis retineretur & quasi coërceretur, partim etiā illa non tantùm perfundi, sed & illini apta essent. Hæc spissamēta, Grȩcis στύμματα dicta, ferè constabant xylobalsamo, iunco & calamo odoratis, ac cæteris id genus. Mox & illis adiiciebant quæ odorem ipsum acuerent, aut certè illi suauitatem conciliarent, & hæc ἡδύσματα nominabant: in quibus ferè numerantur amomum, nardus, myrrha, carpobalsamum, costus, &c. Interdum & ad coloris gratiā crocus, anchusa, cinnabaris, addebantur. Sed & ipsam resinam coctam εἰς χρωματισμὸν τῶν μύρων, vti & ad crassamentū eorundem, Dioscorides vnicè laudat: quanquam hanc Plinius æquè ac gummi adiici potiùs ad continendum odorem in corpore testatur. Cæterùm sal ad conseruationem vnguentorū, ac eorum potissimùm quæ vetustate meliora essent, solitus addi videtur, ne fortè illa corrumperentur, aut alioqui rancescerent.

CAP. LV. ἐπιθεὶς τὸ ῥῖπον ἐκ καλάμου] In vulg. exempl. ῥύπον per υ legitur: arundinis retrimenta vertit Cornarius: at nos ῥῖπον per ι legendum potiùs existimamus, quo modo & Interpretes plerique legisse videntur. ῥῖπος autem Diosc. aliis verò ῥίψ, ῥιπὸς, nonnunquā stoream, tegetem siue mattam, seu ex vimine, seu ex scirpo aut arundine, seu denique ex alia quauis materia concinnetur, interdum etiam cratem significat.

CAP. LVI. ἐκτὸς τῷ τὴν κοιλίαν λύειν, &c.] Contrà Nicolaus Myrepsus, sect. 16. foris adhibitum oleum œnanthinum vētrem mollire asserit. Ve-

non equidem Interpretis vitio illud ascribẽdum puto. Nam & alioqui Aëtius de hoc ipso oleo verba faciens, Tetraib. I. ser. I. τὰ αὐτὰ δρᾷ (inquit ille) τῷ μηλίνῳ ἐκ τῷ ῥοδίνῳ ἐκτὸς τῷ τὴν κοιλίαν μαλάσσειν. Ante verò pro eo quod habet Diosc. μυραίας, apud eundem Aëtium ἐάσας μυραιϑῆναι, legitur.

Cap. LVII. ἐλαίου λίτρας η´] ξέσας η´ legit Aëtius, apud quem alioqui telini seu olei seu vnguenti cõfectio totidem ferè verbis describitur. At Nicolai Myrepsi Interpres olei sextarios quatuor recipit, calamíque planè nullam mentionem facit. Plinij verò descriptio, vt alibi, ita & hîc multum euariat.

Cap. LIX. τὸ δὲ ἤδη ἀποβεβρεγμένον] Prima quidem facie de ocimo, quod in oleo maceratũ esset, hoc intelligendum foret: at tum sermonis ipsius continuitas, tum etiam præscripta rosacei conficiendi ratio de oleo ipso in quo maceratũ infusúmve fuerit ocimum, hoc intelligi debere per se satis admonent: ita vt hoc loco per τὸ ἤδη ἀποβεβρεγμένον aliud nihil velit Diosc. quàm τὸ ἤδη ἐξιπωθὲν ἔλαιον.

Cap. LXI. ϑέλης διάβροχον] Ego non διάβροχον, sed δίβροχον legendum existimo. Nam si quidpiam vel semel duntaxat maceretur, tùm διάβροχον rectè dicitur: quippe quod τῷ ἀβρόχῳ seu ἀβρέκτῳ opponatur. At secundò maceratum rectiùs, opinor, δίβροχον dixeris. Sic & τρίβροχον interdum, quasi τρὶς βεβρεγμένον, non malè vsurpatur à Dioscor. vti cap. de cyprino vnguento.

Cap. LXII. ἀπόχει μετὰ] Si vocem μετὰ, aut etiã κατὰ, vt in altero vetusto codice legitur, retineas, fatearis oportet omnino prætermissam fuisse Cardamomi dosim: ascripta verò pondera, ad oleum ipsum aromatibus imbutum esse referenda. Aut certè (quod mihi vero similius videtur) ἀπὸ τῷ λίτρας γ´ οὐγγίας ς´ legi oportere λιτρῶν γ´, οὐγγιῶν ς´. Facilis verò potuit esse librariorum eiusmodi lapsus, cùm fortassis in manuscriptis exẽplaribus solæ ponderum notæ ascriptæ fuerint. Sin minùs, ἀπὸ τῷ μετὰ, ex necessitate legendum τῷ, vti Ruellio & Marcello legi placuit. Atque tùm hæc erit verborum series: ἀπόχει τῷ καρδαμώμου κεκομμένου, &c. At mihi prior illa lectio magis arrisit, quoniam ἀποχέειν liquidis aptius, quale est oleum, quàm pulueribus solidísve aliis accommodatur.

τὸ ἐξιπωθὲν ἄρωμα] ἄρωμα hîc nonnulli de aromatibus priore loco recensitis interpretari videntur: quo in numero sunt Ruellius & Marcellus Virgilius, atque adeò coguntur, pro eo quod posteriùs habetur ἠρωματισμένου, legere ἀρωματισμένου, vel ἀρωματισθησομένου. Sunt & qui illud ipsum ἄρωμα de solo cardamomo, non item de illis aliis exponendum putent. Cornarius de liliorum foliis intelligi voluit: cuius quidẽ ego sum sententiæ. Verùm quò omnis tollatur dubitationi locus, non quidem ἐξιπωθὲν ἄρωμα, sed potiùs ἐξιπωθὲν μάγμα hîc legendum puto, ita vt id duntaxat quod expressis liliis quasi recrementum superest, hoc loco significetur. Posterius autem hoc ἠρωματισμένου, de oleo aromatis illis omnibus imbuto (cuius ideò largior quoq; copia ab Autore initio præscripta fuit) accipi velim: túmq; hoc loco, excepta illa vnica voce, nihil ampliùs quod videã immutari necesse fuerit. Paulus lib. 8. de re med. Susini olei vtriusque tum simplicis, tum etiam compositi conficiendi rationem docet. Compositi vero huius præparationem paulò aliter, at multò certè clariùs apertiúsve, recensere videtur, quàm hoc loco fecerit Dioscorides. Quare si cui fuerit in animo Græcorum susinum vnguentum, αἰϑινόν, si Gal. credimus, Hipp. dictũ, conficere, id equidem ex Pauli mente componendum suaserim. Qui quidem loco citato Susinum dictum putat, quia fortasse Susis inuẽtum sit. At nihilominus probabilis quoque Loniceri coniectura videtur, qui Susinum ab Hebræo *Susan* quod lilium significat, dictũ existimauit. Hoc idem vnguẽtum Gal. in Exeg. vocũ Hipp. etiã κρινόμυρον & μυρσίνινον, ab ipso verò Hipp. Αἰγύπτιον μύρον λευκὸν scribit appellari: vti quod erat simplicius, adeóque olei nomine dignius, Αἰγύπτιον ἔλαιον λευκόν.

καρδαμώμου] Legendum fortasse κινναμώμου: & certè quidem Paulus cardamomum initio macerasse contentus, sub finem cardamomum nullum adiicit, sed cinnamomum, aut eius loco arnabo, aut cassiæ duplũ, aut carpesium. Quin neque myrrham is postremò adiicit.

κινναμώμου τὸ ἴσον] Subaudiendum, μίσγουσιν, aut etiam ἐμβάλλουσιν: quam vocem nonnulli codices pro sequentibus κόψας ἔμβαλε reponunt. Deinceps verò statim legendum videtur, ταῦτα δὲ κόψας καὶ σήσας ἔμβαλε. &c.

Cap. LXIII. τῷ τρίτῳ τῷ ἐλαίῳ μίξας] Dioscorides noluit hoc loco, veluti Marcello & Lacunæ visum est, aspalathum aqua macerari, quę tertia sit pars ad oleum præscriptũ, sed aspalathum ipsum aqua sufficienti maceratũ tertiæ olei parti immisceri. Totum verò oleum nequaquam assumit, certa tantùm portione contentus, quoniam reliquum fortassis vel ad parandum aliâs narcissinum vnguentum, vel ad aliquod aliud vnguentum, in quo eadem spissamenta desiderarentur, conficiendum reponi vellet. Obiter autem id annotasse non fuerit inutile, quod Aëtius & Nicolaus Myrepsus non in liliaceo tantùm, sed & in hoc ipso oleo obseruandum admonẽt: nimirum vt ne conueniens florum dosis tota simul & semel, sed partibus, & paulatim oleo iniiciatur, sic vt florum parte quæ iam abundè macerata fuerit exempta, alia atque alia subinde iniiciatur, dum florum quantum sat est oleo exactè permistum fuerit. Sin minùs flores vniuersi quantumuis exiccati simul & semel iniecti, facilè putrescentes oleo fœtorem accerserent.

Cap. LXIIII. ἀπόχει τὸ ἔλαιον] Ald. ἀπόχει: sed fortè legere satiùs fuerit ἀπήϑει, ἀπὸ τῷ ἀπηϑεῖν, quod est colo traiicere, seu cribro succernere: & hac ipsa quidem voce iam antehac aliquoties Dioscorides vsus est.

ἡμέρας ιγ´.] Legendum γ´ simpliciter: quemadmodum etiam quotquot occurrerunt Interpretes legisse videntur.

ἔνιοι δὲ τὸ ἴσον ἐς κύπρινον] Ald. & v. codex τὸ ἴσον κύπρινον, &c. subaudita fortassis præpositione κατὰ, vti voluit Lonicerus. Sed nos cum Marcello legimus, τῷ ἐς τὸ κύπρινον ἠρωματισμένῳ ἐλαίῳ. Alioqui verò vix vllum sensum elicias.

βουτύρινον καὶ ὀνύχινον] Butyrinum dictum fuisse videtur vnguentum, quod olei loco butyrum reciperet, in cæteris verò omnibus huic compositioni ad amussim responderet. Sic & Styracinũ,

quod myrrhæ loco ſtyracem. At de onychino non leuis eſt dubitatio. Siquidem plerique hoc vnguentum ab onyche, quod tegumentũ ſit Indici cuiuſdam conchylij, βλάτιον Βυζάντιον, ſeu Βυζαντὶς recentioribus Græcis dictum, denominatum putant. Cornarius verò vir doctiſſimus ab onyche, quod fuit bdellij præſtantiſſimi epitheton, nomen accepiſſe ratus eſt. Vtriuſque porrò tum bdellij, tum & vnguis odorati certum eſt ad vteri affectus vires eſſe minimè contemnendas. At ſi ab onyche conchylij Indici tegumēto dictum fuit eiuſcemodi vnguentum, croci loco qui in hac compoſitione recipitur, vnguē illum odoratum: ſin à bdellio onyche dicto, bdellium myrrhæ loco indi ſolitum ſit mihi veriſimile. Vtra verò ſententia potior ſit, vnuſquiſque iudicet.

CAP. LXV. ἐλαίου λίτρας θ'.] Cyprini vnguenti tũ apud Paulũ, tũ & apud Aëtiũ duplex habetur cõpoſitio: ſed vtraque ab hac ipſa non parũ diſcrepat, & aromatum numero & præparandi modo. Attamen cùm in vtraſque illas Cyprini deſcriptiones recipiatur helenium, & olei libras IX cum quincunce ad coquendas aromatum libras XVII non ſufficere compertum ſit, pro eo quod eſt in vulgatis exemplaribus: ἐλαίου λίτρας θ' &c. ἑλενίου λίτρας θ'. οὐγγίας ε'. τὸ ἑλένιον καὶ τὴν ἀσπάλαθον, &c. cum Cornario legendum arbitramur. Aliis quoque eiuſdem viri doctiſſimi in hoc ipſum caput animaduerſionibus facilè lubentérque ſubſcribimus. Cæterùm apud Plinium lib. 13. cap. 1. pro helenio, abrotanum legitur.

CAP. LXVI. τῆς Ἀχαΐας φυνώμενον] Vel eſt legendum γιγνόμενον, vt inferiùs: ἀμαράκινον δὲ ἐν Κυζίκῳ κάλλιστον γίνεται. Vel figuratè dictum oportuit φυνώμενον, ἀντὶ τοῦ, σκευαζόμενον, ducta ſcilicet metaphora ab iis quæ ſponte gignuntur. Cæterùm vt Irinum, quod in Perga & Elide conficiebatur, commendat hoc loco Dioſc. ita & Plinius Corinthiacum ac Cyzicenum.

CAP. LXVII. Θερμαντικήν] Contrà aſtringere Gleucinum & refrigerare eadem ratione, qua & œnanthinum, reperitur apud Plinium, quo loco & aliorum oleorum vires recenſet: ſed errore manifeſto. Melinum enim, non Gleucinum, eo loco legi debuit, vti rectè annotauit doctiſs. Cornarius. Quin neque Gleucini ſimplicioris genera alia à Galeno lib. κατὰ γένη 7. tradita, neque illud ipſum compoſitum, quod ibidem à Gal. deinde etiam à Paulo lib. 7. cap. 18. Aëtio, Tetrab. 3. ſer. 4. cap. 44. Actuario, Meth. med. 6. cap. 10. & Myrepſo, ſect. 16. cap. 42. copioſè deſcribitur, multò minùs quod à Columella lib. 12. cap. 51. commemoratur, vllo pacto refrigerare conſtat ſatis ex aromatibus, è quibus illa componuntur.

CAP. LXVIII. Ἀμαράκινον δὲ ὧν] Sampſuchũ ex Dioſc. libro 3. cum amaraco vnũ & idem eſt, at nomine tantùm diſcrepat: quippe quod Sampſuchum AEgyptij, Syri, ac plerique Græci nominabant, Cyziceni ac Siculi amaracum appellare conſueuerant. Sic & apud Theophraſtum ac Plinium, nec non & Iul. Pollucem, Sampſuchum & Amaracus eiuſdem plantę, nimirũ maioranæ noſtrę, diuerſa ſunt nomina. At Galenus, Paulus & Aëtius de iiſdem, tanquam diuerſis plantis, diuerſa fecere capita, iiſdémque diuerſas vires aſſignauerunt. Nec tamen apud hos (quod voluêre nonnulli) amaracus marum eſt: veluti patet abundè ex Galeno, qui quidem lib. de antid. 1. in parando amaracino ab vnguentariis ſui temporis amaraci loco marum falsò ſuppoſitum fuiſſe commemorat, quòd amaracum odore longè ſuperaret. Eſt verò potiùs parthenium, quod amaracum quóque quibuſdam dici ſolitum próprio capite teſtatur Dioſcorides, quódque alioqui ſilentio prætermiſſurum fuiſſe Galenum vix mihi ſit veriſimile. Iam ſi ſampſuchum & amaracum pro eodem vſurpauit Dioſc. quî fit (inquiet aliquis) vt is ipſe ſeorſim ac diuerſis capitibus de ſampſuchino & amaracino egerit? Nimirum ob diuerſam planéque diſcrepantem quam habent vnguenta hæc duo præparandi rationem, diuerſa quoque nomina clarioris diſtinctionis gratia ſortita ſunt: etſi vtrunque Plinius lib. 21. cap. 22. confudiſſe videatur. Ac de his quidem ſatis ſupérque dictum ſit. Cæterùm pro eo quod in impreſſis cod. habetur in hoc capite, εἰς τὸ τῶν ἀγγείων χεῖσιν, χρίσιν per ι, itémque pro δακτύλου, δακτυλίου: ac denique ſub finem capitis pro ἀραιῶς, ἀραιοῖς optima ratione legendum cenſui.

CAP. LXIX. Τὸ δὲ μεγαλεῖον καλούμενον] Hoc idem vnguētum paucis immutatis deſcribit Plinius, lib. 13. cap. 1. ac megalium etiam vocat, propter gloriam, vti ſcribit, ita appellatũ, quaſi ἀπὸ τοῦ μεγάλου. At Clemens Alexandrinus Pædag. lib. 2. itémque Soſibius apud Athenæum & EVſtathius in Homerũ μεγάλλιον nominare maluerunt, ducto cognomine à Megallo quodam ſeu Megallio Siculo illius, vt aiunt, inuētore. Athenienſem nonnulli fuiſſe volũt, vti teſtatur Athenæus Deipn. lib. XV.

CAP. LXX. καλούμενον δὲ ἡδύχροον] Hedychroi in paſtillos efformati, quod inditur Theriacæ, compoſitionem ex Andromacho tradidit Galenus, tum primo de Antidotis, tum etiam lib. de Theriaca ad Piſonem. Eam inde repetere cuiuis in promptu fuerit. Ab eo porrò magmate vnguentum hoc cognominis eiuſdem non alia re fortaſſe diſcrepat, quàm quòd in illo parando aromata ex vino ſubiguntur: in vnguento verò conficiendo, eadem oleo quopiam odorato excipiuntur. Huic etenim eandem eſſe cum amaracino miſturam, ſolóque nomine differre, quod voluere nonnulli, mihi non ſit veriſimile. Nam vnde, quæſo, odor huic quàm amaracino ſuauior, niſi ex aromatum aliorum permiſtione?

CAP. LXXI. καλούμενον Μετώπιον] Totidem verbis Metopium vnguentũ ab Aëtio 1. Tetrab. ſerm. 1. deſcribitur, itémque à Nicolao Myrepſo ſect. 16. At AEgineta lib. 8. de re med. ſingulorũ ingredientium pondera & menſuras adiicit. Dubium autem eſt, vtrum ad huius confectionem aſſumantur ipſæ amygdalæ amaræ, an verò oleũ ex iis expreſſum. Hoc enim poſterius mihi magis veriſimile videtur, ac Nicolai quoque Myrepſi Interpres hoc modo intelligendum exiſtimauit. Quòd ſi ita eſt, legendum hîc, velut habetur apud Aëtiũ, δι' ἐλαίου ὀμφακίνου καὶ ἀμυγδάλων πικρῶν, &c. Cæterùm non poſſum nõ illis aſſentiri, qui hoc vnguentum illud ipſum eſſe aſſerunt, quod ab Hipp. tũ lib. de morbis muliebribus, tũ etiā ſexcētis locis aliis μετώπου ſeu μετωπίου nomine

...topere celebratur: quippe quod in vteri affectibus ad induratas vuluæ cotyledonas emolliendas,& obstructas aperiendas, itémque ad secundas pellēdas plurimùm ab illo commendetur. Hesychius in suo Lexico sic quoque habet: νέτωπον, μύρον συντιθέμενον ἐκ πολλῶν μιγμάτων. ... μετώπιον. Erotianus, autē in vocibus Hipp. ... (sic enim lego, non νίωπον) exponit, τὸ ἐκ ... πικρῶν ἔλαιον. Galenus in vocibus Hipp. quod è spinæ AEgyptiæ flore parabatur oleum ... dictū existimauit, idémq; Αἰγύπτιον μύρον Hipp. dictum. Sed præter Hesychij autoritatē, vires quas μετωπίῳ tribuit Diosc ac eæ quas νετώπῳ suo itidē ascripsit Hipp. cùm eōdē planè spectare videantur, μέτωπον seu μετώπιον Dioscoridis, ac νέτωπον seu νετώπιον Hipp. vnum & idem fuisse vnguentum euidentissimè testantur.

τὸ ξύλον ἐξ οὗ τὸ χαλβάνη.] Libro tertio nō ipsam arborem lignosámve plantā è qua galbanū emanat, sed galbanum ipsum, hoc est, liquorē ferulæ cuiusdā in Syria nascentis, Metopiū nonnullis dici refert Dioscorides. Hoc verò loco, lignū ipsum è quo manat galbanū, ab AEgyptiis μετώπιον appellari admonet. Cæterùm ξύλου nomine significare videtur lignosum corticē, qui in ferulaceis cernitur, ipsorū teneritudine processu tēporis in lignū abeuntē. Quanuis & pro arbore hoc loco, vt aliâs plerunq;, ξύλου vocabulū accipi potuit: nā propter lignosum illū corticem, arborū etiā generi ascribitur ferula: ac propterea Clearchus inter ænigmata alia ferulam dixit esse, ξύλον οὐ ξύλον.

CAP. LXXII. ἐκ τῆς βαλανίνου] Apud Aëtium ἀντὶ τοῦ, βαλανίνου, legitur, μυροβαλανίνου: itémque pro σμύρνης, ζιγγιβέρεως: sed hoc posterius, errore librariorum etiā alibi apud eundē Autorem frequentissimo. Cùm enim nota ζζ apud Medicos σμύρνην, hoc est *myrrham* significet, illi zingiberis notam esse arbitrati sunt, atque adeò quoties ea occurrit, falsò ζιγγιβέρεως transcripsēre. Cæterùm annotat Paulus ita vocatum Mēdesium, quòd in AEgypto sit inuentū, vbi Mendes colitur: Mendes autem vrbs est AEgypti: cuius ciues Panem effigie hirci colebant, qui quidē AEgyptiorum lingua Mendes appellatur.

συντεθρυμμένα] Vulgatam secutus lectionē verti *contrita* seu *comminuta*. Perperam verò Interpretes alij συνεψημένα legerunt, quasi *simul decocta*. Nam in hoc vnguento componendo, veluti nominatim innuit Paulus, aromata sicca citra coctionē in oleo dies sexaginta monētur ac macerātur, tandémque iis liquata resina permiscetur.

CAP. LXXIII. ἀποτεθλιμμένου] Quò vitetur solœcismus, legendū ἀποτεθλιμμένης, quemadmodum etiā legitur apud Aëtium: refertur enim ad prius illud, σμύρνης. Alioqui ἀποτεθλιμμένον legi oportebit, quo modo Oribasius etiam legisse videtur, túmq; ad λιπαρὸν referri cōsentaneū fuerit. Cæterùm quo loco habetur, καθ' ἑαυτὴν οὖσα, &c. aptiùs fortè legas, καθ' ἑαυτὴν πιοῦσα, aut etiā, οὖσα. Aëtius verò sic habet, ὡς δὲ ἡ στακτὴ πλείων ἢ πολυτελὴς οὖσα, καὶ καθ' ἑαυτὴν μύρον καλούμενον. δόκιμος δὲ ἐστιν, &c.

CAP. LXXIIII. πρὸς ὀυλὰς σὺν ἐλαίῳ ἢ σηπτὰς] Legendū opinor σηπτὰς, vt superiùs cap. de amaracino, ἁρμόζει δὲ ἐς τε τὰς σηπτὰς καὶ ὀυλὰς, &c. σηπτῶν porrò vox vsitata est Dioscoridi, pro putredinibus (putrilagines quidam dicunt) seu putrescentibus vlceribus: quanquā Hippocrates in Epid. eadem voce pustularum genus quoddam ex putredine ortum significare videtur. Fateor equidē σηπτῶν nomine, supple δυνάμεων, medicamenta à Dioscor. significari, quæ Plinius *septica* vocare non dubitat. Celsus verò, *quæ sic exedunt ne erodant*. Sed hoc loco satis cōstat medicamentorū mentionē minimè fieri; at potiùs morborū seu affectuū, ad quos Cinnamominū valere creditur. Antea verò quo loco habetur, ἀνασμοῖ γυμὴ θερμαίνουσα, lego, θερμαῖνον. Nec enim ad resinam, sed ad vnguētum ipsum cinnamominū referri oportet.

CAP. LXXV. ἔστι δὲ χρηστὴ ἡ λεπτή] Est hoc loco generis Enallage. Siquidem fœminino genere ista extulit Dioscorides, quanuis de nardino vnguento dicantur, quod priùs νάρδινον μύρον neutro genere nominauerat. Referri verò debent ad νάρδον, quæ vox vnum & idem significat. Etenim νάρδου nomine, non tantùm herba iam antè descripta, sed & vnguentū ipsum ex ea paratum designatur, vt à recentioribus Græcis, ita & ab ipso Dioscoride cap. de Malabathrino. Sic & Tibullus: *Iamdudū Syrio madefactus tempora nardo*. Itémque loco alio: *Illius puro distillent tempora nardo*. Horatius vtroq; genere vsurpauit. Nam Ode 12. 2. carm. *Dum licet*, inquit, *Assyriáque nardo Potamus uncti*. Epodon verò v. *Nardo perunctum, quale non perfectius Meæ laborarunt manus*.

CAP. LXXVII. ὅμοιον τῇ &c.] Lego ὁμοίου, nimirum δένδρου. Non enim lacrymam, sed arborē ipsam lacrymę feracem, AEgyptiacæ spinæ similem Dioscorides fecisse videtur. Verùm hanc ipsam myrrhæ arborem Plin. lib. 12. cap. 15. fusiùs & apertiùs multò descripsisse reperitur.

καὶ ἡ Ἀμιναία δὲ καλ.] Myrrhæ Aminææ meminit etiam Crito apud Gal. lib. 5. κα.τό. itémque Asclepiades. Sed Minæam eandē, à loco in quo optima nascitur, nominat Gal. lib. 1. de Antidotis. scil. à pago Minæorū, qui sunt Arabiæ populi, non ab Aminæa Campaniæ regione. Plinius quoq; lib. 12. c. 16. Minęā myrrhā post Troglodyticā probat, cōtrà quàm faciat hoc loco Diosc.

ἄχρηστα δὲ διὰ τὸ μὴ] Cū doctiss. Cornario & Serapione citra negādi particulā lego, ἄχρηστα δὲ διὰ τὸ προσειληφέναι ἔλαιον εἰς τὴν ἀνάπλασιν. Cùm enim trochisci seu pastilli ex arida eiusmodi myrrha expressi propter ariditatē nimiā citra oleū haudquaquā rectè conformari possint, olei certè adiectione retūdi eorū vim Dioscorides asserit, ita vt prorsus inualidi fiant & inefficaces: ad ea certè quidē omnia, ad quæ laudata myrrha conferre creditur.

CAP. LXXVIII. ῥίζα τετμημένη] ῥίζης τετμημένης legendū duxi, maximè cū Serapio quoq; Dioscoridis Interpres ita legisse videatur. Neq; verò fit mihi verisimile, voluisse Diosc. myrrhā Bœoticā, radicis genus esse: sed lacrymā potiùs, quæ incisa Bœoticæ cuiusdam arboris radice extillet.

CAP. LXXIX. ὁ ξανθὸς] Gal. lib. 1. de Ant. ὠχρότατον, hoc est, pallidissimū laudat, haud ita magno discrimine, velut aliâs annotauimus. Idem iccirco lib. 7. de comp. med. κατὰ γένη, pallidum ceu efficacissimum in Principum tantùm ac prædiuitum antidotis commendat propter caritatē & raritatem: at qui magis fuscus est, ceu inefficaciorē, haud ita probat: quanquam & ætatis progressu aureum colorem sibi asciscere fatetur.

ὁ Καβαλίτης] Apud Oribasium (siquidem Interpreti credimus) Γαβαλίτης legitur, & rectè

quippe cùm lectionem hanc & Plinius ipse probasse videatur, lib.12. cap. 25. quo loco; *Proxima*, inquit, *Iudææ Syria supra Phœniciam Styracem gignit, circa Gabala & Marathunta*, &c. Est autem Gabala Ptolemæo, lib. 5. cap. 15. & Straboni, lib.16. Geogr. Syriæ vrbs. Cæterùm ab hac lectione non est alienum, quod in capitis huiusce fine subditur: in Syria styracinum vnguentum parari solitum. Eorum verò coniectura minùs est probabilis, qui καλαμίτης legendum potiùs existimant, quia Styracis calamitę apud Gal.1. de Antid. fiat mentio, ita dicti, siue quòd ceu cætera olim aromatica, ne fortè expiraret ac vires amitteret, intra calamos seu arūdines è Pamphylia deueheretur, sicuti voluit Galenus, siue quia, teste Plinio, arbori quæ Styracem gignat, sit intus harundinis similitudo: quod minùs placet.

CAP. LXXX. ἐοικὸς ὄνυχι] Serapio suffumigati Bdellij odorē hoc loco à Dioscoride assimilari existimauit odori vnguis odorati itidē incensi, quem blattam Byzantiam nonnulli appellāt. At pleriq; alij vngui humano simile quiddā in Bdellio desiderari putāt, partim vocis ὁμωνυμία decepti, partim ex eo persuasi, quòd dixerit Plin. lib. 12. cap. 9. in Bdellio Bactriano nidorem esse siccū, multósq; candidos vngues. At prior illa sententia, vt Cornario viro doctiss. ita nobis quoq; probabilior visa est: maximè cū in Bdellio, quātumuis legitimo, nil vngui simile comperiatur. Fortassis etiā ex ea vnguis odorati similitudine Bdellium optimum βδέλλη ὄνυξ per appositionē dicitur in Damocratis compositionibus, quæ extant apud Gal. tum in lib. de antid. tum in comp. med. κατὰ τόπους.

παλαθώδης] Legit hoc loco Serapio, ἀσπαλαθώδης, hoc est, *odorem aspalathi referens*, quem quidē lingua sua *darsisahan* nominat. Plin. verò lib. 12. cap. 9. παλαθώδης legisse videtur, dū *in offas conuolutum* conuertit. παλάθη enim *massam* Græcis significat, & Gaza apud Theophrastum vbique *offam* interpretatus est. Vtrunque porrò legisse videtur Ruellius & Oribasij Interpres, παλαθώδης, inquam, & ἀσπαλαθώδης.

CAP. LXXXI. λέγεται δὲ ὁ ἄραβίας] Oribasius legit, ὀροβίας: ac Plin. quoq; lib.12. cap.4. de Thure verba faciens, *Græci* (inquit) *stagoniā & atomon tali modo appellant: minorē orobiam*. Atque ita etiā hoc loco legendū videtur, nimirū voce deducta ἀπὸ τοῦ ὀρόβου. Sic verò vocatū fuisse Thus, fit verisimile, cuius frusta magnitudine vix orobi modū excederet. Ad eundē modū ὀροβίαν ἐρέβινθον nominat Gal. 6. simpl. med. ciceris genus eruo magnitudine simile. Ἀραβίας autē αὐτὶ τοῦ, Ἀράβιος vel Ἀραβικός, nusquam, quod equidem sciam, reperitur.

θερμαίνειν, ῥύφειν] Sic fatetur etiam Gal. 7. simpl. Thus astrictionē habere pusillā, sed minimùm manifestam astrictionē esse candido: corticē verò euidenter astringere, proindéque etiā summè desiccare: quod ipsum Paulus totidē verbis repetit. Contrà idem Gal. 13. meth. Thus asserit puris tantùm mouendi facultatē obtinere, vtpote nulla vi astringendi præditum, magísque illud præstare quod pinguius est & albicans, sicuti quod flauum est, valentiùs siccare: mannæ verò Thuris (quo nomine τὰ λιβανωτοῦ ἀποσπάσματα, hoc est, *thuris fragmenta concussu elisa*, intelliguntur) astringendi vim aliquam esse, quoniam corticis thuris paululum admistū sit. Soluetur hæc cōtradictio, si Thus purum ac per sese nullatenus astringere dixerimus: at cui corticis nonnihil admixtū est, id corticis ipsius ratione astringere. Vel dicamus potiùs, Thus esse duplex: vnum candidum, idémque purissimum ac pinguissimū; quod masculū à Dioscoride appelletur, quódque, Plinio teste, autumno colligatur: alterum rufum seu fuluum, quod priori minimè comparādum sit, & verè legatur, post incisum scil. hyeme præcedenti corticem. Illud nullam planè astrictionem obtinet: hoc verò aliquantulam sortitum est, quam quidem æquè ac colorem ab ipso cortice videtur contraxisse.

ὠφελεῖ πνόμβος] Addit Serapio ex Diosc. Thus tristitiā depellere, & memoriam augere: atq; idipsum Auicēna capite de Thure innuisse videtur.

εἰς ὠμὴν χύτραν] Crudam ollam dixit, pro noua & recente, ἄπυρον, *quæ ignem experta non sit*, quemadmodū etiam Serapio interpretatus est. Sic metaphoricè quoq; Ouidius ac Plinius Iunior *cruda uulnera* dixêre, recentia seu recèns inflicta.

καὶ ἐκκαυθὲν] Vulg. exempl. habent, μὴ καὶ ἐκκαυθὲν, Serapio ἐκκαυθὲν legisse videtur citra negationem. Ego verò vulgatam lectionē retineo, expuncta tantummodò negatione: quam eo audaciùs prætermisi, quòd in vetere quodā Diosc. codice non legeretur. Est porrò rationi consentaneum, vstum Thus quàm non vstum longè faciliùs friari atque comminui: nimirum humore igni absumpto, qui quidem lentore ac viscidítate sua, quominùs thus ante vstionem in minutissimas partes comminueretur, impedire potuit.

CAP. LXXXII. ἢ ῥοϊκοῖς] De fluxu muliebri dictionem hāc interpretatur Serapio, quē secuti videntur Ruellius atq; Marcellus Virgilius. Sed nos, cùm generalior sit vox, non magis de vteri quàm de alui ipsius fluxionibus accipiendā censuimus: maximè cū esset compertū, thuris Corticem cœliacis ac dysentericis tum intus assumptum, tum etiā foris adhibitū egregiè opitulari, vel ipso teste Gal. lib.7. de simpl. medic. facult. quo quidē loco efficaciæ nullam omnino fecit mētionē, qua ad muliebrē fluxū pollere creditur.

CAP. LXXXIII. ὑπαφιέμενος δὲ μᾶλλον] Cōtrà nō remissiorem, sed aliquanto magis intentam esse thuris Mannę, quàm ipsi thuri vim apertè prodidit Gal. 5. & 13. Meth. quantum certè quidem ad astrictionem exiccationémque attinet.

CAP. LXXXIIII. ἐπιτίθεται] Rectiùs fortassis ἀποτίθεται, quemadmodum habet Aëtius, apud quē lib.1. hoc ipsū caput & quod proximè sequitur, totidem ferè verbis transcripta reperiuntur. Legitur verò apud illum hoc in loco: ἀποτίθεται δὲ κατὰ τὰ ἀμφότερα χείλη τοῦ πώματος, &c.

συλλεκτικὴν ῥευμάτων] Gal. 7. de simpl. med. facult. Ad oculorū affectus ista restringit, quæ tamē Diosc. latiùs ac in vniuersum extulisse videtur. Serapio quoque, & Marcellus Virgilius Galenum hac in parte secuti sunt.

C. CLXXXVI. ὑστέρα θυμιαθεὶς ἐκβάλλει] Legebatur in vulg. exēpl. ὑστέρα θυμιαθεὶς, sed cùm ὑστέρα & ὑστέρα pro eodē vsurpentur, vocū harū alterutrā hoc loco redūdare, & è margine fortassis in contextū incuria librariorum irrepsisse facilè coniicio. Sin minùs, aut legendum ὑστέρας, ita vt ea vox ad verbum ἐκβάλλει referatur: quasi velit Diosc. tam Pini quàm

quàm piceæ corticem suffitu tum partum, tum etiam secundas ex vtero pellere: aut etiam, ὑστέρᾳ in dādi casu, quasi voluerit exprimere, corticē hunc ipsi vuluæ suffiri, aut eiusdem suffitum vulua excipi oportere.

CAP. LXXXVII. στρόβιλοι δὲ καὶ καθαροὶ] Vt στροβίλων nomine designantur à Diosc: pini piceæq; nuclei conorum nucibus inclusi, quanuis Gal. 8. simpl. impropriè nominis id piceæ fructui tribui asseruerit: ita στροβίλων nomine, strobili arboris, cuius & ipse meminit Plutarchus, nō tantùm coni, sed ipsi etiam nuclei, etsi Gal. temporibus, vti refert ipse, comm. 4. in lib. de ratione victus in acut. pini piceæq; fructus στρόβιλοι etiamnum dicerētur: quemadmodū & olim aliis ὀστρακίδες, aliis πιτύϊνα κάρυα, aliis πιτύϊνοι κῶνοι, aliis denique κόκκαλοι dicti sunt, teste Athen. lib. 2. Δειπνοσ. Porrò vt pini, piceæ, laricis, strobili seu pinastri (eiusdem enim arboris sunt hęc duo nomina, si Plinio credimus) & id genus cognatarum arborū, ita & ipsorum fructuū nomina apud Autores varios passim inter se ita cōfunduntur, vix vt certi quicquam de iis sigillatim statuere possis. Ac certè quidem in eiusmodi nominum distinctione minùs iccirco Medico laborandum videtur, quòd iis omnibus arborum generibus foliorum, ligni, corticis, resinæ, coni ac nuclei eadem propè facultas esse censetur. Cæterùm hîc καθαροὺς στροβίλους intelligimus, esculētos strobili nucleos, qui non modò à lacunatis toris quibus includebantur liberati, sed & à putamine ac sua etiam cute seu ferruginea tunica, qua quidē immediatè vestiebantur, nudati sunt. Hos autem opponit Diosc. ὅλοις τοῖς στροβίλοις, integris scilicet congenerum eiusmodi arborū nucamentis seu conis (κοκκάλους vocauit Hipp.) è quorum etiam præpinguiū decocto eclegma cōcinnat, Gal. 4. comm. in lib. de rat. vict. in acutis. Cæterùm hîc recentium strobilorum nomine χλωροὶ, id est, virides seu adhuc virentes intelliguntur, vti patet ex Gal. verbis 7. simpl.

CAP. LXXXVIII. πιεῖ δὲ σύφων] Quanuis σύφων, & quod paulò pòst sequitur πνόρθος, masculini sint generis: referri tamen debent ad præcedens illud χύλισμα, aut certè ad aliud quidpiam quod ei voci æquipolleat, puta χυλισμὸν aut χυλόν. Nec enim de Lētisco ista dicūtur, vt voluisse videtur Ruellius: siquidē σχῖνος pro lentisco, nō nisi fœminino genere vspiā legitur. Atq; de ipso lentisci succo artificiosè, vti monuit, expresso intelligi potiùs debere vel illud satis indicat quod deinde subdit, ad eadem valere ad quæ acacia & hypocisthis valere perhibentur, atque adeò pro his ipsis succis non malè vsurpari.

τὰ δὲ ξυλάρια χλωρὰ] Virides Lentisci surculos ὀδοντογλύφων potiùs quàm ὀδοντοσμημάτων, hoc est, dentiscalpiorū potiùs quàm dētifriciorū explere vicem ex eo fit verisimile, quòd iis non nisi in puluisculū tritis gingiuæ affricari, dentésve poliri cōmodè possunt: at iisdem vel tantillū exacutis fodiendo scalpendóve vtiliter eximuntur quæcunq; dētibus inhæserūt. Atq; in hunc vsum lentiscus etiam à Martiali cōmendatur. Sed & olim molles ac delicatuli, ceu quibus esset frequenter in ore dentiscalpiū, contumeliæ loco σχινοτρῶγες seu σχινοφάγοι, quasi lētisci arrosores, appellabātur.

CAP. XCI. μεθ' ἃς ἠριθμήσαμεν] Dioscorides hoc loco resinam terebinthinam omnium optimam: strobilinam verò infimā, statuere videtur. Gal. tamen 5. de comp. medic. κατὰ γένη, principem strobilinam calore, proximam huic abiegnā, postremam terebinthinam esse asseruit. Scilicet de bonitate resinarū absolutè locutus hîc est Dioscorides: illic verò Gal. de earū qualitate, nimirū caliditate, agit: in qua primas hauddubiè obtinet strobilina, veluti & eo ipso loco disertè admonuit Gal. ne à Diosc. dissentire videretur. In eandē porrò sententiam 8. de simpl. medic. facultatibus terebinthinā & huic viribus proximam lentiscinā, ob eam quā præ cæteris maiorē habēt partiū tenuitatē, magis digerere, magísq; attrahere prodidit: eam verò quæ ex picea destillat & strobilinā, calidiores acriorésque esse, ac proinde magis exiccare, attamen minùs & digerere & attrahere: pineam denique & abiegnam, inter vtrasq; illas medias meritò censeri. Sed de his fortasse nimis multa. Nam & ipsa terebinthina apud Dioscoridē & Paulum primas obtinet: cùm tamen apud Galenum ratione diuersa lentiscina & ipsi terebinthinæ & cæteris resinis omnibus præferatur.

CAP. XCIII. περὶ λιγνύος ῥητίνης] Vt præcedens capitis inscriptio vitiata olim fuerat, περὶ ῥητίνης ὑγρᾶς πιτυίνης καὶ πευκίνης, cùm non de resina tantùm liquida quam fundunt piceæ atque pinus eo capite mentio fieret, sed & de larigna & cupressina, necnon etiam de siccis resinis omnibus in vniuersum: ita & huiusce capitis inscriptio deprauata videtur, cùm potiùs, περὶ τὸ πῶς δεῖ καίειν τὴν ῥητίνην, hoc est, de resinarum vrendarum modo inscribi debuerit, velut legitur etiam apud Aëtium. Nec enim de resinæ fuligine quicquam habetur, præter vnum aut alterum verbū ad capitis calcem. Sed hæc est eorum culpa, qui caput hoc, quod cum superiore coniunctum esse debuit, disiungendum existimarunt.

καὶ ὡς τοῖς δακτύλοις εἴκειν] Pręstiterit fortassis addita negatione legere, ὡς μὴ τοῖς δακτύλοις εἴκειν. Friabilem enim atque ita aridam resinam vult effici, vt digitis minimè cedat, sed vel solo contactu in micas frangatur frietúrve: quod luculenter expressit Aëtius, dum pro eo quod legimus hoc loco, ὡς μὴ τοῖς δακτύλοις εἴκειν, ὥστε καὶ τοῖς δακτύλοις ἀποκλᾶσθαι, inquit ille, 1. Tetrab. ser. 1. Friabile porrò & aridum retorridúmve quid esse, ac simul & semel digitis facilè cedere non est verisimile. Mollium siquidem atque adeò humidorum potiùs, quàm aridorum proprium id est, vt digitis cedant.

ἄχρις αὖ τὸ προειρημένον ἰδίωμα ἀπολίπωσιν] Budęus, *dum odoris suum propriúmque uirus antè memoratum deposuerint:* quasi verò anteà vspiam resinas virus olere dixerit Dioscorides. Ruellius: *dum antedictas naturæ suæ notas exuerint.* At equidem ἰδίωμα hoc loco non verterim, quemadmodum ille, *uirus proprium*, sed potiùs *proprietatē* cū Cornario, aut etiam notam peculiarem, quam Gallicè vnico etiam vocabulo dicimus *particularité*: prætereáque, ἀντὶ τοῦ ἀπολίπωσιν, ἀπολάβωσιν lubentiùs legerim, vti Cornarius quoq; legisse videtur. Voluit siquidem, iudicio meo, Dioscorides, eo vsq; coquēdas resinas, dum antè memoratas notas sibi asciuerint, h. e. dum, vt antè dixit, inodoræ, friabiles & aridæ retorridæve redditæ fuerint.

β. j.

Planiùs & apertiùs profectò Aëtius, quo loco caput hoc immutatis per quàm paucis ex Dioscoride transcribit, ὅτι καπνεὰ γίνηται, inquit, αἰταλόυμος ἀπὸ τοῦ, ὡς εἴρηται, &c.

CAP. XCIIII. ἣν ἔνιοι κῶνον] Ab hac voce κῶνος, quæ quidem in hoc significato, nempe pro pice liquida, vix vsquam alibi vsurpatur, deduci videtur τὸ κωνᾶν: vnde illud κωνῆσαι, quod Hesychius interpretatur, τὸ πισσοκοπῆσαι, quod est, pice oblinere. Hinc quoque deductum facilè crediderim τὸ πισσοκώνητον, huícque oppositum τὸ ἀκώνητον, quod αἰτὶ τῦ ἀπίσσωτον superiore capite vsurpauit Dioscorides: atque adeo non ἀκόνιτον, sed analogia seruata, ἀκώνητον, potiùs scribi oportere.

CAP. XCV. γίνεται δὲ καὶ πισσέλαιον] Gal. 8. de simpl. medic. facult. Itémque Paulus, Oribasius ac Plinius, πισσέλαιον, seu Picinum oleum, itidem nominant id aquosum serosúmve, quod liquidæ pici superstat. Attamen Gal. locis aliis, nimirum 2. de simpl. med. fac. cap. 21. & lib. 1. de cõp. med. κατὰ τόπους, huiusmodi liquorem non πισσέλαιον, sed πισσανθος nominari scribit: πισσελαίῳ verò voce non aliud significari, quàm picem oleo permixtam. Porrò Picinum illud oleum, quoniam, vt serum lacti, ita pici supernatet, Paulo etiam lib. 3. cap. 74. ὀῤῥόπισσα composito nomine dicitur. Aëtius verò lib. 6. cap. 69. ὀῤῥὸν πίσσης nominat. Interdũ & ipse Gal. πίσσης ὑγρᾶς ὀῤῥὸν appellauit. Columella verò lib. 8. cap. 5. *picis liquamen*: Scribonius & Marcellus *picis florem* nuncupauerunt.

CAP. XCVII. καὶ Βρυττία] Huiusce picis Bruttiæ ceu optimæ meminêre passim Galenus, Plinius, Celsus & Scribonius. Sed eadem apud Lucianum in Pseudomante πίττα Βηρυττία falsò dicitur, cùm eo loco Βρυττία seu Βρεττία potiùs legendum sit, vti rectè monet doctiss. Paul. Leopardus. Sic verò Strabo lib. Geogr. 6. *Est*, inquit, *apud Brettios sylua, quæ præstantissimam fert picem, quàm Brettianã syluam uocant*. Sic enim illius Græca restituuntur: δρυμὸς ὁ φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν, ἣν Βρεττιανὴν ὕλην καλοῦσιν.

CAP. C. ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ πρὸς Ἐπιδάμνῳ] Duæ fuerunt in Macedonia vrbes, Apolloniæ nomine insignitæ: quarum vna, quæ Plinio quondam fuit Corinthiorum colonia, est ad Epidamnum, altera in Mygdonia Macedoniæ regione. Sed de priore illa mentionem hoc loco fieri vnicuique constat: quò fit vt cum veteri codice legendum existimarim, τῇ πρὸς Ἐπιδάμνῳ, non vt habetur in vulgatis exemplaribus, itémque apud Oribasiũ, τῇ πρὸς Ἐπιδαύρῳ. Siquidẽ Epidaurus vrbs est Peloponnesi, ab Apollonia vtraque longo distans interuallo: Epidamnus verò seu Epidamnum, oppidum est in ea ipsa Macedoniæ parte situm, quæ Adriatico mari incumbit, posteà propter inauspicatum nomen, vti refert Plinius, Dyrrachium Romanis appellatum. Porrò legi quoque posset, ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ κατ' Ἤπειρον, vt habetur apud Gal. xi. de simpl. med. fac. capite de bitumine. Nam & Epirus Macedoniæ est finitima, neque ita longè dissita ab Apollonia, priore loco commemorata. Quin & Ceraunij montes, quorum hîc ibidem fit mentio, versus occasum in finibus Epiri visuntur in mare vsque extensi, vbi Ionium mare ab Adriatico separatur.

ὄζουσα πίσσης] Pissalphalton non tantùm mistã bitumini picem redolere, sed & bitumine simul & pice constare voluit Plinius, lib. 24. cap. 7. his verbis: *Est & Pissalphaltos mista bitumini pice naturaliter ex Apolloniatarum agro: quidam ipsi miscent*, &c.

CAP. CI. δύναμιν ἔχον ἁρπακτικὴν] Ardentem hanc Naphthæ seu petrolei (sic enim nominat Nicolaus Alexandrinus) vim ignium naturæ cognatam, ita exprimit Plutarchus in vita Alexandri: οὕτω δὲ ἡ νάφθα πρὸς τὸ πῦρ ἐστιν, ὥστε πρὶν ἢ θιγεῖν τῆς φλογός, δι' αὐτῆς τῆς περὶ τὸ φῶς ἐξαπτομένης αὐγῆς τὸν μεταξὺ πολλάκις ἀέρα συνεκκαίειν, hoc est, *Cognationem habet cum igne tantam, ut priusquàm flammam contingat, interfusum aëra sæpenumerò solo splendore ardentem flammam eluceant accendat*. Sic Strabo Geograph. lib. 15. ἡ δὲ ὑγρὰ, inquit, ἄσφαλτος, ἣ καὶ ἄφθα, παράδοξον ἔχει τὴν φύσιν. προσαχθεὶς γὰρ ὁ ἄφθας πυρὶ πλησίον, συναρπάζει τὸ πῦρ. κἂν ἐπιχρίσας αὐτῇ σῶμα προσαγάγῃς, φλέγεται, &c. Id est, *Liquidũ bitumẽ quod & Aphtha dicitur, uim habet admirabilem. Si enim igni admoueatur, ignem illico arripit. Quin si corpori Naphtham admoueris, confestim illud inflammatur*, &c. quo loco, velut & apud Oribasiũ Naphtha & Aphtha, fortè παρὰ τὸ ἅπτεσθαι, quod accendi significat, sic dictum, pro eodem accipiuntur. Cæterùm Plinius in eandem illam sententiam lib. 2. cap. 105. *Naphthæ*, inquit, *magna cognatio ignium, trãsiliuntq; protinus in eam undecunque uisam*.

πνίγας ὑστερικὰς καὶ προπτώσεις] Etsi vti vuluæ ita etiam sedi προπτώσεις seu procidentiæ contingere possint, ac vtrisque eadem ferè conferant remedia: hoc tamen loco de solius vuluæ procidentiis sum interpretatus. Marcellus autem sedis procidentias addit, Plinij fortassis autoritate motus: qui quidem de Naphtha sermonem faciens, lib. 25. cap. 14. *Vuluarum*, inquit, *strangulationes olfactu discutit, cum uino & castorio: procidentia sedis suffitu reprimit*: quo loco lege, *procidentias*..

CAP. CII. κύστει ῥευματιζομένῃ] ῥευματιζόμενα μορία non ignoramus Medicis partes eas plerunq; dici, quæ fluxione tentantur infestantúrve. Attamen hoc loco dubium haud abs re fuerit, vtrum per κύστιν ῥευματιζομένην, vesicam Diosc. intelligat fluxione tentatã, an verò vesicam ex qua lotium paulatim guttatímve destillat. Nam & de Cupressi foliorum viribus agens Plinius, lib. 24. cap. 5. stranguriæ pota mederi prodidit. Ac reuera Cupressus partibus sui omnibus & humorum ad vesicam fluentium impetum vi sua astrictoria inhibere, & ipsum quoque vrinæ stillicidium ex retentricis facultatis imbecillitate ortum, tum illa eadem astringendi, tum etiam resiccandi vi compescere posse creditur. Fortasse verò quærat aliquis: Si destillationibus in vesicam illo modo conuenit Cupressus, quomodo simul etiam dysuriæ, hoc est, vrinæ difficultati auxiliabitur, quã certum est alio quàm astringente remedij genere curari oportere? Sed vt eam dysuriam non est verisimile vsu Cupressi foliorum iuuari quæ ab obstructione ducit originem, ita ei quæ ab inflammatione aut vlcere aut etiam acrium humorum influxu ortum habet, non video cur aliqua ex parte mederi non possit. Nam quod ait Manardus, Cupressi folia, dum aluum astringũt, vrinam cõcitare: id Cupressum, haud secus ac astringentia reliqua, non per se, sed ex accidenti

duntaxat,repercusso nempe liquore, præstare, etiam vitio nullo laborātibus vrinariis meatibus, vnicuique constat.

Cap. CIII. ὁ δὲ κυάμῳ ἴσος] Quoniam vix erat credibile veræ Iuniperi, quātumuis vastę ac proceræ, grana vspiam reperiri, quæ nucis iuglandis magnitudinem æquarēt: non malè fortassis, tum vetusti codicis, tum etiam Serapionis autoritati fidem hoc loco habēdam, & αὐτὶ τῦ, καρυϋ μέγεθος, κυάμῳ ἴσος, legendum esse iudicaui. Cæterùm quę ab Interpretibus aliis ad capitis huiusce calcem adiiciuntur, æquè ac de maiore Iunipero caput integrum, quoniam in Dioscoridis nothis reperiuntur, vnde ea repetere cuiuis in promptu fuerit, hoc loco prætermittere visum est.

Cap. CV. καρπὸν δὲ ἔχει ὥσπερ] Fecit Serapionis, Interpretis minimè spernendi, autoritas, vt Catacuzeni exemplari maiorem fidem habuerim: quod quidem ideò hac in parte secutus omnino sum. Attamen αὐτὶ τῦ μακρότερον, μικρότερον Serapio legisse videtur: neque de toto fructu seu cono (quem constat hauddubiè in magna Cedro, quam *Cedrelaten* à quibusdam vocari ait Plinius, lib. 13. cap. 5. cupressino non paulò maiorem longiorémve esse) sed vnà cum ipso Plinio, dum scribit *Cedri maioris frugiferæ semen cupresso simile*, καρπὸν vocem hoc loco de solo semine accepisse: quo quidem modo & alibi plerisque in locis vsurpari à Dioscoride, facile est obseruare. Porrò cum illa nostra lectione non malè quoque quadrant, quæ apud Theophrastum, Gal. & Pliniū de duplici Cedri arboris genere habentur. Sed & ipse Diosc. lib. 5. de vino cedrino agēs, palàm Cedri maioris fructuū meminit, ad minoris Cedri fructuum differentiam. Cæterùm quod de Cedriæ fuligine nonnulli ad capitis calcem reiecerunt, sunt qui in plerisque exemplaribus planè desiderari asserant.

ἢ, ἐπ' αὐτῶν] Vulg. cod. ἐπ' αὐτοῦ. sed necessariò legēdum videtur, ἐπ' αὐτοῖς κρότωνας φθείρει, vel, ἐπ' αὐτῶν, vti legitur in vetusto quodam codice Bibliothecæ Palatinæ: sic & ex eodem codice αὐτὶ τῦ, καὶ ἢ, ἐπὶ τῇ κουρᾷ γινομένας, legere visum fuit, καὶ τοῖς, &c. Sic numerus numero, genus generi aptiùs respondet. Ad eundem modum sub finem capitis, quoniam περὶ τῶν κεδρίδων agitur, αὐτὶ τῦ μίγνυται, μίγνυνται restituendum videtur.

Cap. CVII. ἀκοὰς καὶ ὄψιν] Addit Galenus lib. 8. simpl. eiusmodi Platani lanugine spiritu attracta inspiratáve, arteriam quoque offendi: quippe cùm ea vehementiùs exiccet & exasperet: quo fit vt vox non obscurè vitietur.

Cap. CIX. ἔνιοι δὲ ἱστοροῦσιν] Citatur Tarentinus in Geoponicis, qui particulatim docet, si caudici Populi nigræ conciso, & per terram strato, fermentum aqua resolutum infundatur, fore vt illico prosiliant ægiritæ fungi.

Cap. CX. ἐκ τῆς Βαρβάρου] Barbariam Gangetis Indiæ fluuij insulam innuere videtur. Gal. etiam, Paulus & Aëtius de hoc ipso Macere, ab Arabum maci proculdubiò discrepante, verba facientes, ἐκ τῆς Ἰνδίας seu Ἰνδικῆς solitum asportari commemorant.

Cap. CXI. ἢ τῦ φλοιῦ τῶν ῥιζῶν] Fortè legendū ἢ τῶν ῥιζῶν. Quod enim hîc de radicū corticis decocto dici videtur, id simpliciter de radicum decocto Gal. Paulus, Aëtius & Oribasius videntur intellexisse. In vetusto etiam codice Bibliothecæ Palatinæ sic legitur: τὸ δὲ ἀφέψημα τῦ φλοιοῦ, τῶν ῥιζῶν, ἢ τῶν φλοιῶν, vbi legendum, τῶν φύλλων.

Cap. CXII. περὶ σαπρότητος ξύλων] Quæ hîc de lignorum Carie à Dioscoride dicuntur, de vlmi potissimùm Carie intelligi debere satis ex eo patet, quòd capiti de vlmo statim subiiciūtur. Huc adde quòd Galenus idipsum satis innuit, lib. 8. de simpliciū medicamētorum facultatibus: quo loco, σαπρότης, inquit, ξύλων, καὶ μάλιστα ὅσα μετέχει σύψεως τε ἅμα καὶ ῥύψεως, ὥσπερ καὶ ἡ πτελέα, καθαίρει τε ἀναπληροῖ τὰ ὑγρὰ τῶν ἑλκῶν. hoc est, *Caries lignorum, maximéque eorum quæ astrictionem simul & abstersionem participant, ueluti ulmus, ulcera humida expurgant & implent.*

ἐν ὀθόναις τε καθεῖσα] V. codex καεῖσα legit, quem secutus est Serapio: quasi voluerit Diosc. lignorum Cariē linteis inditam cum iis simul & semel cremari, deindéque tritam vlceribus serpentibus aspergi, vel potiùs, eandem vstam tritámque indi rariori linteo, quò tenuissimus saltem puluisculus serpentibus vlceribus inspergi possit. Malim enim itidem καταπασσομένη legere, quàm cum vulgatis exemplaribus καταπλασσομένη: siquidē pulueres rectiùs asperguntur, quàm inducantur illinantúrve. Ego eandem lignorum Cariem etiam non vstam rariori linteo inditam, & vlceribus inspersam, in eūdem vsum accommodari posse minimè negauerim. Seu tamen iuxta veteris exēplaris fidem καεῖσα, seu etiam cum vulgatis codicibus καθεῖσα, legere placuerit, equidem non nimiùm repugnauero.

τὸ δὲ αὐτῶν δάκρυον] Vt Poëtæ tum Græci tū Latini, ita & Historici nonnulli fabulæ huius mentionem faciūt: Ouidius verò 2. Metam. eam perbellè explicat, dum Heliadas Nymphas commemorat, Phaëthontem fratrem à Ioue fulmine ictum, & in Padum fluuium delapsum, apud eius fluminis ripam menses aliquot insolabiliter defleuisse, tandémque Iouis commiseratione mutatas in Populos arbores, quæ lacrymis suis iuxta eum ipsum fluuium Electrum fundant:

Inde fluunt lacrymæ, stillat áque Sole rigescunt
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis.

Ea fabula multis imposuit, vt Electrum Populi lacrymam esse crediderint: sed eam sententiam & Plinius & ipse Lucianus iam satis exploserūt. Porrò cùm variæ adhuc sint ac discrepantes de Electro sententiæ, eorum opinio qui bituminis genus quoddam esse censent, probabilior esse videtur, quàm eorum qui arboris alni, cedri aut pinei generis, lacrymam esse arbitrantur.

Cap. CXIIII. συριγγίας πολύσαρκος] Sunt qui ex Theoph. & Plinio non πολύσαρκος aut παχύσαρκος, sed potiùs ὀλιγόσαρκος legendum existiment. Nā ille de variis Arundinum generibus agēs, lib. 4. hist. cap. 12. καὶ ὁ μὲν κοῖλος, inquit, ὃν καλοῦσί τινες συριγγα· οὐδὲν γὰρ ὡς εἰπεῖν ἔχει ξύλου καὶ σαρκός· ex quibus verbis, facile est colligere, Syringiam perparum ligni carnísque obtinere. Hic verò lib. 16. cap. 36. *Calamus alius totus concauus, quem Syringiam uocant, utilissimus fistulis, quoniam nihil est cartilaginis atque carnis.* Ac reuera quidem, si eiusce Calami ex sententia Dioscoridis vsus etiam fuit ad librorum scriptionem, vel, vt Plinij verbis vtar, si chartis seruire solitus erat, non est verisi-

mile fuisse vsqueadeò πολύσαρκον, sed vacuum potiùs & inanem fistularum modo. Hinc enim probabiliùs σύριγξ seu συριγγίας dictus est, quàm quòd vti voluit Plinius, fistulis vtilis aptúsve esset: quẽadmodum è prioribus vnus tibiis tibiarúmve ligulis, alter sagittis conficiendis. Qua quidem ratione hic etiam Democrito 2. Geopon. vbi de inuestigandis aquis agitur, βελίτης, Theophrasto τοξικός, Plinio sagittarius appellatur. Ille vt αὐλητικὸς Theophrasto, ita Plinio tibialis, ac deinceps in ζευγίτην & βομβυκίαν subdiuiditur. Et hũc quidẽ rursum ita dictum verisimile est, vel quòd vermiculis bombycibus dictis corporis exilitate & strigoso habitu similis esset, vel quòd ob strigosam maciem sonum non ederet tibia dignum, sed bombum duntaxat. Ille Plinio aucupatorius cognominatur, quòd eo fortassis aucupes viscato ad capiendas aues vterentur, vel quòd ex eo laquei ad easdem captandas, ζεῦγη etiam seu ζυγοὶ Veteribus dicti, destinarentur. Alio nomine armamentarius eidem Autori dicitur, vti certè iudico, quòd ad vinearum armamẽta, hoc est, iuga seruiret. Iugalem vertere maluit doctissimus Dalechampius, ex eóque ζευγίτην cognominatum autumat, vel quòd ex eius internodiis coniugatis compingerentur fistulę, vel quòd eiusmodi arundine transuersa sublimes iungerentur vineæ, quæ ab eo iugatæ dicebãtur Varroni, lib. 1. de re rust. cap. 8. vti fortassis eædẽ arundine characia dicta alligabantur, vt subrectæ adeóque pedatæ starent: siquidem χάραξ fœminino genere, quibus vineæ fulciuntur ridicas seu pedamenta significat. Sed & ille idem aliud affert ζευγίτου cognominis etymon, quòd scilicet ad nuptiales siue coniugales tibias esset accommodata. Sic enim Apul. 4. Asin. nuptiales etiam tibias vocat zygias, quasi iugales, sicuti Iunonem zygiam, *cui uincla iugalia curæ*, vt inquit Poëta. Sed hæc nimis multa. Quòd si quis longè plura quàm hoc capite recenseantur à Dioscor. arundinum genera desideret, Theophrastum & Plinium legat, locis antè citatis.

CAP. CXV. ἔχει δὲ καὶ ῥίζαν] Quæ hic à Diosc. de radice efferuntur, veriùs Theophrastus, lib. hist. pl. 4. cap. 9. papyri caulibus seu thyrsis tribuere videtur, quanquam Herodotus in EVterpe non caules totos, sed eorum inferiorem tantùm partem radici proximã mandi solitam prodidit, eximia quadam suauitate, cùm in luculẽto furno torretur. Sed esto fides penes Guillandinum virũ doctissimum, qui fuit bibli seu papyri AEgyptiæ αὐτόπτης fide dignissimus.

CAP. CXVI. καρπὸν ὥσπερ ἄνθος φέρ.] Contrà, & falsò quidem, Plinius lib. 16. cap. 26. myricam (siquidem myrica eadem est cum tamariçe) nullum fructum, hoc est, ne semen quidem ferre, proptereáque à vulgo infœlicem arborem appellari, scribit. Nihilominus idem sui velut immemor, lib. 24 cap. 9. satiuæ tamaricis (duplicem enim cõstituit, syluestrem, inquã, sterilem: satiuam, mitiorem) fructum lignosum maiorem galla tribuit: rursúmq; dum tamaricis vires persequitur, seminis peculiarem vsum minimè prætermittit.

CAP. CXX. ἐν παραθαλασσίοις] Non tantùm quia in maritimis nascatur hic frutex, vt voluêre quidã, nempe ἀπὸ τῆς ἁλός, ἅλιμος seu ἄλιμοι aspiratè dicitur, sed etiam quia, testibus Gal. Paulo & Aëtio, gustu sit ἁλυκός, hoc est, sapore salso: qua quidem ratione alio etiam nomine ab Aëtio ipso ἁλμυρὶς dicitur. *Halimon alij olus maritimum esse dixêre salsum, & inde nomen*, inquit Plinius, lib. 22. cap. 22. Quare manifestò falluntur qui alimon citra aspirationem scribendum putant, itáque dictum hunc fruticem credunt, quòd famem depellat, aut gustantes esurire non patiatur: huius tamen sententiæ fuit Solinus, qui quidem in Polyhistore, cap. 16. herbam in Creta esse commemorat ἄλιμον dictam, quæ admorsa diurnam famem prohibeat. Sed vide num Solini ἄλιμος, à Dioscoridis halimo planta diuersa fuerit.

CAP. CXXI. λιπαρὸν καὶ λιγνυῶδες] Vt λινῶδες aut λινοειδὲς potiùs, quàm λιγνυῶδες, hoc est, fuscũ seu fuliginosum, legendum credam, facit locus ille Theoph. 3. hist. plant. cap. 17. de paliuri fructu, quo ipsum à Medicis ad tusses vsurpari tradit. ἔχει γάρ τινα, inquit ille, γλισχρότητα καὶ λίπος, ὥσπερ τὸ τοῦ λίνου σπέρμα, hoc est, *lentorem ac pinguitudinem quandam habet, quemadmodum lini semen.*

CAP. CXXIII. πολὺ πλατύτερα μυρσίνης] De Cynosbato, quod cum Cynorrhodo, aut certè huius specie quadã, vnum & idem esse videtur, sic Theophr. lib. 3. cap. 18. τὸ δὲ κυνόσβατον τὸν καρπὸν ὑπέρυθρον ἔχει, καὶ παραπλήσιον τῷ τῆς ῥόας. (Fortè, ῥόδου) ἔστι δὲ δένδρου καὶ θάμνου μεταξὺ, καὶ παρόμοιον ταῖς ῥόαις, τὸ δὲ φύλλον ἀγνῶδες. hoc est, *Sentis caninus fructum gerit rubentem & rosæ fructui similem. Est uerò inter arborem & fruticem, Punicæ arbori non absimilis: folium, quale uiticis.* Illum eundẽ locũ ex Theophr. citans Athenæus, paulò aliter legit, scil. illic, ἐρυθρὸν παραπλήσιον τῇ ῥοιᾷ, hic verò ἀγλῶδες: quam quidem vocem retinet Dodonæus, quasi cynosbati folium splendens esse voluerit Theophrastus. At Plinius ἰχνῶδες vel ἰχνοειδὲς legisse videtur, dum Cynosbati folium hominis vestigio comparat. At ego censeo apud Theophr. potiùs legendum, τὸ δὲ φύλλον ἀκανθῶδες. Est enim cuiusdã rosæ caninuæ folium non asperum modò, sed & aculeatum. Hanc meam confirmat vtcunque sententiam Varinus in suo Lexico, dum de Cynosbato habet in hunc modum: Κυνόσβατος φυτάριον ἐστὶν, ὅμοιον ῥόδῳ ἔχον τὸν καρπὸν ἐστὶ δὲ μεταξὺ θάμνου καὶ δένδρου, παρόμοιον ταῖς ῥοιαῖς ἢ ταῖς ῥοδέαις, ἀκανθῶδες. i. *Cynosbatos planta est, similem rosæ fructum gerens, inter arborem & fruticem media, Punicis arbusculis aut rosis assimilis, aculeata.*

ἀποζεννύμενος ἐν οἴνῳ] Andream Lacunam (qui ἀποζεννύμενος & πινόμενος legit, non item ἀποζεννύμενον & πινόμενον, vti in impressis codicibus habebatur) ideò secutus sum, quòd verisimile sit lanuginem Canirubi tum per se, tũ quouis modo paratam, arteriæ grauiter infestam esse: neque facilè crediderim modum vtendi fructu Canirubi diligẽter repurgato, à Dioscoride prætermissum fuisse, vt interim modũ vtendi toto genere malefica quæ intus latebat lanugine ascriberet. Hæc adde quòd & ipse Serapio, nõ spernẽdus Diosc. Interpres, ad fructum ipsum ea manifestò refert, quæ Ruellius vulgata lectione deceptus, huic lanugini tribuere visus est.

CAP. CXXIIII. φύλλα ἔχον ἐλαίᾳ] Cyprum AEgyptiam, longè aliter ac Diosc. zizyphi foliis, & semine coriandri describit Plinius, lib.

...2.cap.24.Ibidē tamē,vt & lib.23.cap.4. videtur ambigere,vtrum ea Cypros ſit, quæ in Italia Liguſtrū vocabatur: dum id ita eſſe,non ex ſua,ſed aliorum potiùs ſentētia, pronuntiat. Sunt & hodie è recentioribus non parum multi, qui palàm affirment, Cypron Orientis ab Italiæ Liguſtro differre,inſupérque Liguſtrum Italorū,ac ipſius etiam fortaſſe Virgilij,cum Dioſcoridis Phillyrea,proximo capite deſcribenda, vnum & idem eſſe ſuſpicentur.

σρουθὸς χυλὸς] Plinius de Cypri (quam liguſtrū eſſe autumat) foliis, lib.23.cap.4. *Ipſa*, inquit, *rufant capillum tuſa,adiecto ſtruthij mali ſucco*, &c. Sed fallitur ille nominis ὁμωνυμίᾳ, dum ſtruthij mali ſuccum adiicit, quoniam Dioſc.conſtat de ſtruthij,ſeu herbæ lanariæ,ſucco potiùs egiſſe.

Cap. cxxv. φιλλυρέα] Phillyreæ vocē, contra quàm fecerint plerique Interpretes,retinere placuit:quoniam manifeſtum diſcrimen deprehenditur inter hanc φιλλυρέαν, & Latinorum Tiliam, quæ Theophr.eſt φιλύρα,in marem & fœminam diſtincta. Neque tamen ignoro à Plinio tiliæ dotes eas aſſignari, quæ hìc à Dioſc.Phillyreæ tribuuntur. Sed eum conſtat Phillyream Dioſc.cum Theophraſti Philyra perperam confudiſſe.

Cap.cxxvi. ἄνθη ἄρρενος,ὥσπερ ῥοιᾶς]Ita lego ex v.cod.Catacuz. exēplar, quemadmodū annotat Matthiolus,habet ὥσπερ ῥοδᾶ, nec malè.Nā reuera Ciſti flos, quoad figurā,cynorrhodi aut roſę ſylueſtris florem æmulatur, vndè & Arabes nonnulli Ciſtum roſam ſylueſtrem vel caninam, nimirum à floris ſimilitudine nuncuparūt. Veruntamen ſi colorem ſpectes,mas à fœmina diſcrepat: ſiquidem maſculo flos eſt rubens &, vt ait Theophraſtus, ἐπιπορφυρίζων, hoc eſt, *ad purpuram accedens*, qualis propemodum eſt mali Punicæ flos:fœminæ autem,albus eſt,decolor & obſoletior. Plin.lib.24. cap.10. de Ciſtho (nam & aſpiratè hoc modo, vt à Gal.ita etiam à Plinio ſcribitur) verba faciens: *Duo*, inquit, *eius genera: flos maſculo,roſaceus: fœminæ,albus.* Nos ideò in Dioſcoride verba aliquot deſideraremus, quę ex Theoph.lib.6 facilè reſtitui ſic poſſent: δύο δή ἐστι κισσοῦ γένη· τὸ μὲν ἄρρεν, τὸ δὲ, θῆλυ· ἀμφοτέρων ἄνθη ὅμοια ῥόδοις τοῖς ἀγρίοις· ἄρρενος μὲν, ἐπιπορφυρίζοντα, ὥσπερ ῥοιᾶς· ἐπὶ δὲ τοῦ θήλεος, λευκά. *Ciſti duo ſunt genera: mas & fœmina: utriuſque flores roſis ſylueſtribus ſimiles: maris quidē ad purpurā inclinātes, ueluti Punicæ: fœminæ uerò, candidi*, &c. Attamen vt hactenus religio mihi fuit quicquam citra vetuſtiorum aliquot exemplariū fidem immutare, ita neque hoc loco quicquam immutādum cēſuerim:iſthæc tantùm quæ paucis à Dioſc.comprehenſa fuêre, clarioris deſcriptionis gratia paulò fuſiùs explicare viſum eſt.

Cap. cxxviii. τὰ φύλλα γὰρ αὐτοῦ νεμόμεναι] Plinius,vti lib.16.cap.24. nominum κισσοῦ & κίστου vicinitate deceptus, nonnulla hederæ tribuit, quæ ad Ciſtum potiùs pertinent: ita & eodem ductus errore, lib.12.cap.17. ladanum *œſypum eſſe ſcribit hircorum caprarúmue barbis genibúſque uilloſis inhærentē, ſed hederæ flore deroſo, paſtibus matutinis,cùm eſt rorulenta Cypros*, &c. Neque verò ex hedera, vti neque ex herba alia Cypria, lada dicta, quod ipſe voluit,ſed ex Ciſto ledo, qui non herbarum, ſed fruticum generi accenſetur, legitur Ladanum, quemadmodum præter Dioſcoridem, Galenus cæteríque omnes haud obſcurè teſtantur.

Cap. cxxix. σησάμινα ἢ ἀκάνθινα] Vetuſtiſſimus codex,ſi Lacunæ credimus, habet pro σησάμινα, συκάμινα: & ita meritò legendum cenſuêre Marcellus & Cornarius, quibus faciliè aſſentior: quanuis itidē non ignoro in Arriani perip.maris Erythyæi, mentionem fieri phalangum ſaſaminarum atque ebeninarum. Porrò ἀκάνθινα ξύλα interpretor, acanthi arboris ligna. Eſt verò acanthus arbor, non quidem ea cuius ſignum Braſilium appellatur, vti docti quidam voluere, ſed alia,cuius materiam ceu robuſtam & incorruptā,ad nauium fabricam magnopere commendauit Theophraſtus, lib.4.cap.3.Eius ipſius meminit Virg.2.Georg.*Balſamáque & baccas ſemper frondentis acanthi.* Ea autem ipſa arbor quibuſdam eſſe non malè videtur, quæ & AEgyptia ſpina Dioſc.dicitur: cuius quidem ſuccus acaciæ nomen obtinuit.

ποιήσας δὲ αὐτῆς ἀκόνιον] Siue intelligas ebenum ſuper coticula tritam collyriis indi, quod paulò pòſt clariùs innuere videtur Dioſc.ſiue ex ebeno parari coticulam, ad quam collyria ipſa affricētur & atterantur, eodem ferè res redit. Plinius quidem ebeni ligno ad cotem trito caliginem diſcuti dixit, lib.24.cap.11. At Serapio ex ebeno parari coticulam (fricatorium vertunt) cui collyria affricentur. Conſtat certè quidem ex Galeno,6.ſimpl. ebenum ex iis eſſe lignis, quæ trita cum liquore facilè ſoluuntur, æquè ac lapidum nonnulli. Ideóque vtrouis modo locum hunc interpreteris, certum eſt terendo reſolui ebeni materiam, quæ collyriis commodè & vtiliter excipiatur. Ἀκονίου porrò nomine non tantùm coticulam Græcis ſignificari, ſed etiam medicamentum ipſum ad cotem tritum, ſiue metallicū, ſiue alîus generis fuerit, ex alio Dioſc.loco, lib.5. cap.144.cap. de hæmatite, palàm fit: vbi, γίνεται δὲ (inquit) καὶ κολλύρια ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀκόνια πρὸς τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς πάθη ἐπιτήδεια, hoc eſt, *fiunt & ex eo collyria, itémque, eodē ad cotem affricto cum liquore quopiā ſuccus uelut exprimitur, qui ceu & illa, ad affectus oculorum accommodantur.* Quanquam & coticulas, vti ex ebeno, ita & ex hæmatite fieri nihil vetat.

καὶ τίθεσθαι ἐν σκιᾷ] Aliquot verba deſiderari, aliquot etiam tranſponi hoc loco videbantur, quæ tamen facile fuit ex Serapione reſtituere. Icìrco in loci huius interpretatione, non tā Dioſcoridis verba, quàm ipſius mentem, reddere viſum eſt. Neque enim ipſum roſarum magma in vmbra teri, dum cogeretur:ſed ipſum potiùs ſuccum expreſſum in vmbra reponi, dum ſpiſſeſcéret, Dioſcoridem voluiſſe tam certum eſt, quàm quod certiſſimum.

Cap. cxxxi. καὶ μετὰ τὸ ξηρανθῆναι] Pliniū ſecutus ita cōuerti: & poſtquam inaruerint corpori, frigida abluuntur. Illius enim hæc ſunt verba, lib.21.cap.19. *Diapaſmata inde fiunt ad ſudores coërcendos, ita ut à balineis inareſcant corpori, dein frigida abluantur.* Et hoc ipſum Græca Dioſcoridis manifeſtò ſonare videtur: quaſi velit, roſeos paſtillos, ſiue corpori aſpergantur, ſiue illinantur à balneo, vbi exaruerint, frigida elui. Ruellius aliter: poſt roſeorum paſtillorum vſum, vbi inarue-

rint à balneis corpora, frigida voluit ablui. Autoris mētē vter fœliciùs assecutus sit, vnusquisq; iudicet. Cæterùm cùm in Græcis quotquot hactenus occurrêre codicibus διαπλάσμασι legeretur manifesto errore, διαπάσμασι reponendum iudicauimus.

Cap. cxxxii. πολλὰς, πλαγίας] Sic legit Serapio: attamen Oribasius πλατείας, hoc est, latas, legisse videtur: atque sic etiam in codice Palatino habetur. Plinius quoque lib.12 cap.7. de hac ipsa spina verba faciens, radicē eius latam lignosámque & buxei coloris esse prodidit. Sic rursum paulò pòst αὐτὴ τῆ, τῶν φύλλων σὺν ταῖς &c. τῶν ῥιζῶν, seu potiùs ῥιζῶν σὺν τοῖς, &c. legit Oribasius, itémque Ruellius: & hanc quidem lectionem magis probasse videtur Plinius, lib.24.cap.14. *Coquuntur*, inquit, *in aqua tusi rami radicésque*, &c.

ἀκακία φύεται] Arbor hæc ἀκακία dicta, simpliciter ἀκάνθη seu ἄκανθος Theophr. lib. hist.4. cap.3. ex eo dicitur, quòd tota arbos aculeis horreat, excepto caudice. Eidē verò lib.9.c.1. cū adiūcto ἀκάνθη Αἰγυπτία, hoc est, spina AEgyptia cognominatur. Plin. itidē lib.13 c.9. spinam AEgyptiā vocat: at lib.24.cap.12. Acaciæ spinam, eámque duplicem facit, albam inquam & nigrā: id quod de arboris eiusce materia varia scripserat Theophrastus non satis, opinor, assecutus. Eiusdem enim arboris materia quæ priùs candida fuerat, vetustate nigrescere potuit atque indurari, adeóque putredini magis obsistere, quod & plerisque aliis lignorū generibus accidit. Gal.6. simpl. eiusdē arboris meminit, Acaciæ nomine. Enimuerò quam non ita multò pòst spinam AEgyptiā appellat, eadem est cum Dioscoridis Arabica, herba scil. è carduorum genere, de qua lib.3. Atque illud Aëtio erroris causam præbuit, vt quo loco eiusdem spinæ AEgyptiæ vires ex mente Galeni tradit, ex eadem præparari solitam Acaciam minùs rectè adiecerit.

ἐν λοβοῖς] Folliculos Acaciȩ, κεράτια ἀκάνθης appellat Gal. lib.1. de comp.med. κατὰ τό. vti & ipse Diosc. lib.1. ἀπορ. ad differentiam τῶν κερατίων simpliciter dictorum, hoc est, siliquarū arboris Ceratoniæ.

ξηραινόμενον ἐν σκιᾷ] Orib. ἐν ἡλίῳ, ad Solem. Sic etiam Plin. lib.24. cap.12. *Spissatur succus ex folliculis aqua cælesti perfusis: mox in pila tusis exprimitur organis: tunc densatur in Sole mortarijs in pastillos. Fit & ex foliis per se minùs efficax.* Sed quem succum Diosc. è solo semine videtur exprimere, ille apertiùs è folliculis simul & semine exprimit: quanquam & vox καρποῦ, qua vtitur Diosc. semen cum suo pericarpio complectitur.

τὸ ἠρέμα ἔγκιρρον] .i. qui modicè fuluus rufúsve est. Nam qui valdè rufus est, vti & qui nigerrimus, Plinio improbatur.

κόμμι δὲ ἐκ τῆς ἀκάνθης] Theophr. lib.4. hist. cap.3. gummi tradit è spina AEgyptia vulnerata manare, nec non etiam sponte ac citra scarificationem gigni. Id genus gummi Marcellus Empiricus acanthinum cognominat. Gal.7. de comp. med. κατὰ τόπους, Thebaicum: fortè quia eius arboris ingens esset sylua in Thebæo agro, vti testis est Theoph. loco citato. Serapio Arabicum nuncupat: quanquam à vulgari nostro Arabico, quod veriùs est variatum arborum miscellaneum gummi, omnino discrepat.

πλαύνεται δὲ καὶ εἰς τὰ ὀφθ.] Lauatur succus, vt acrimoniam seu potiùs vehementiorem astringendi vim deponat. Sic enim imbecillior ac minùs mordax redditur, vti docet Gal.6. simpl.

πεισβομένου μετὰ ὕδατος] Fortè πεισβόμενος: sic enim aptiùs ad χυλὸν referetur: aut etiā πεισβομένη, quemadmodum quod posterius est, ἐκφυσωμένη, siquidem ad Acaciam referre malueris.

ἐν ὠμῇ χύτρᾳ μετὰ κεράμου] παραφραστικῶς mentem Autoris reddere conatus sum. Viderint alij, an rectiùs eum succū fictili nouo inditum vri debere intelligendum sit in fornacibus, in quibus & ipsæ tegulæ, aliáque id genus opera fictilia percoquuntur: an verò etiam vri eundem in noua olla, quȩ tegula obducta operculatáve fuerit.

ἐν Καππαδοκίᾳ] Hoc ipsum est Acaciæ genus in Galatia genitum, cui Galatico cognomen apud Plinium. Et certè quidem Galatiæ regio ab Oriente Cappadociæ, à Septētrione Ponto EVxino vicina est.

ἔλαττον φακοῦ] *Semen omnium* scribit esse Plin. lib.24. cap.12. *lenticulæ simile, munere tantùm grano & folliculo*: quasi vtrunque Acaciæ genus simile haberet semen lenticulæ: sed fortassis eo loco pro *omnium*, *huius* legere satius fuerit, vt de Galatico intelligatur, cuius postremò meminit.

Cap. cxxxiiii. εὔχρηστος] χρήσιμοι malim, vt aptiùs τῷ ἐγκλύσματι respondeat. Cæterùm αὐτὴ τῆ, σὺν ὀμφακίνῳ, ex fide vetusti exemplaris σὺν ὀμφακίῳ, cum Cornario legendum censui. Sic quoque Plinius & Serapio legisse reperiuntur.

Cap. cxxxv. δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικήν] Sic Gal. lib. 6 de simpl.medic. facult. Viticem calidum & siccum esse prodidit etiam in tertio excessu. Cō trà verò lib.1. de alim. facult. Viticis semē corpori siccans & refrigerans alimentū præbere cōceptis verbis asserit: quo certè quidē loco mēdum subest, vt ex Aëtio 1. Tetrab. ser.1. eadem Galeni verba repetente & emendante licet colligere: aut saltem refrigerare viticis semen eatenus dicendum est, quatenus veneris impetus inhibet. Sed rursum 2. κατὰ τόπους cap.1. Viticem moderatè refrigerare, atq; adeò, ex Archigene, nonnullis aliis permistum dolori capitis à causa calida oborto conuenire innuit. Rectiùs igitur de virentibus Viticis foliis hæc accipiēda dixerim, quippe cùm prædominantis humiditatis ratione non vsqueadeò calfaciant: maximè verò si cum lauri foliis suapte natura calidissimis conferantur. Adde quòd quoniam longè tenuissimarū sunt partium, æquè ac alia quotquot sunt λεπτομερῆ, facilè eorum quibuscum permiscētur, siue calfaciant siue refrigerent, vim exacuunt & adaugent.

ἅπτεται δὲ καὶ κεφαλῆς] Sic ἄγνου καρπὸν κεφαλαλγὲς ὑπάρχειν, asserit Gal.6. simpl. At contrà 1. de facultat.nat. de eodem semine agens, κεφαλῆς δ' οὐχ ἅπτεται, καθάπερ ἡ κάνναβις. Pugnantia hæc loca facile fuerit cōciliare, si fateamur tentare quidem caput Viticis semen, vti reipsa facit, at nō quantum cannabis. Illic enim simpliciter agitur de Viticis semine, hîc verò cum cannabis semine comparatione facta.

Cap. cxxxvi. ἀσυνουσίας καταργάζεται] Idem de Salicis foliis tradere videtur Plin. lib.24. cap.9. his verbis: *Folia contrita & pota intemperantiam*

libidinis auferant: atque in totum auferunt usum sæpius sumpta. At lib.16.cap.26.idipsum semini tribuit, cùm scribit, *Salicis semen mulieri sterilitatis medicamentum esse*: quibus verbis aliud nihil innuere voluit, quàm sterilitatem inducere. Fieri verò etiã potuit, vt Salicem ὠλεσίκαρπον, hoc est, frugiperdam, dixerit Homerus, non tantùm quòd ocyssimè semen amittat, antequam omnino maturitatem sentiat, vti voluit Theophrastus: sed & quòd viri semen ita infœcundum reddat, vt à fœmina non cõcipiatur. Nã & μεταφορικῶς semẽ humanum καρπὸς dici potest, haud secus ac mulierem grauidam ἔγκαρπον & Venerem fœcundã ἔγκαρπον dixere. Cęterum Galenus & ipsum secuti Paulus & Aëtius, hoc Salicis semen, καρπὸν Theophrasto & Dioscoridi dictum, florem solùm appellare videntur, quasi seminis nomen minimè mereatur, eò quod vix vnquam ad maturitatem perueniat, & ante ipsam in araneam abeat, vti scribit idem Plinius, loco priùs citato.

ὑπημοιρμένου] Eiusmodi succi salicis, è plaga manantis exciso cortice, mentionem quoque facit Plinius, lib.24.cap.9. sed ibidem duûm aliorum succi generum præstereà meminit, nempe eius quem arbor ipsa exudat gummi modo, & eius qui detruncatione ramorum à salice destillat.

Cap. cxxxvii. διὸ καὶ μιγῆσα] Ista tum de succo, tum etiam de ipso decocto intelligenda sunt: alioqui non μιγῆσα, sed μιγεὶς legendum foret.

Cap. cxxxix. δυσκοίλιος, ἀστόμαχος] Oliuam κολυμβάδα, quam alij ἁλμάδα nominant, δυσκοίλιον, hoc est, aluo incommodam, esse, nimirum aluum astringere, ait hoc loco Dioscorides. Diphilus quoque Siphnius apud Athen.lib.2. eandem κοιλίας σταλτικὴν εἶναι asserit. Contrà Gal.2. de alim.facult. cúmque secuti Paulus, lib.1.cap.82. & Aëtius Tetr.1.ser.2. cap.266. oliuas eiusmodi aluum subducere conceptis verbis asseruerunt. Ergo vt hos Dioscoridi concilies, dicas oportet δυσκοιλίους à Dioscoride dici, non quia aluum astringant, sed quia fortassis aluo aduersentur, ventrisque dolores pariant: Vel, si (quod magis placet) priorem interpretationẽ retinueris, quæ à Galeno aliisque de oliuis eiuscemodi prodita sunt, conditionaliter vera esse fatebere, si modò inquam cibis aliis etiam sine pane præsumantur, quod clarissima eorum verba manifestò testantur.

Cap. cxli. ἔοικέ πως σκαμμωνίᾳ] Paulus AEgineta lib.7.rei Medicæ, non scammonio, sed Ammoniaco tenui, hoc est, guttæ quam vocant Ammoniacæ, assimilauit. Tu itaque videris, num ἀντὶ τῆς σκαμμωνίᾳ, ἀμμωνιακῷ λεπτῷ, legendum hoc loco fuerit. Neque verò obstat quod paulò pòst subiungit Autor, lacrymam Ammoniaco similem inutilem & inefficacem esse. Nam de ea lacryma, quæ ammoniacum vulgare, nimirũ crassius, sordidius impuriúsve referat, hoc accipiendum existimauerim.

Cap. cxlvi. ἡ μὲν τις ὀμφακ.] Has duas Gallarum species agnoscit Gal.7.simpl. omphacitidem inquam minorem, & grandiorem alteram flauam atque fungosam, quam à rusticis non οἰνοκνίδα, vt voluêre nonnulli, sed ὀνοκνίδα, quasi asininam gallam, vocitari prodidit. Plinius gallæ genera, lib.24.cap.4. in solidam, perforatã: item albam nigram, maiorem ac minorem distinguit. Obiter autem annotare visum est, ne quis fortasse nominum affinitate decipiatur, à galla illa omphacitide aliud esse, quod ὀμφακὶς Paulo dicitur. Is enim lib.3.cap.de dysenteria, ὀμφακίδα ait esse, cauum illud ex quo querna glans erumpit, quóque coriarij vtuntur: βαλάνου κέλυφος, paulò antè vocauit Dioscorides, cupulam glandium Medicorum vulgus nominat. Plinio verò glandium calyx appellatur.

Cap. cxlvii. ὃν ἔνιοι ἐρυθρὸν] ῥοῦς ἐρυθρὸς siue μαγειρικὸς & ῥοῦς βυρσοδεψική diuersi non sunt frutices, quemadmodum voluêre nonnulli, sed eiusdem fruticis partes diuersæ, diuersis dicatæ vsibus. Nam fructum rubentem coqui olim pro sale obsoniis aspergebant, & is quidem inde ῥόος μαγειρικοῦ nomen inuenit: foliis verò ac reliquis arbusculæ partibus coriarij ad concinnanda perficiendáve coria vtebantur: vnde & frutex ipse ῥοῦς βυρσοδεψική Græcis dictus est.

Cap. cxlviii. τῇ Ἀραβικῇ μυροβαλάνῳ] Mirari satis non possum, Arabicæ myrobalani descriptionem à Diosc. prætermissam: cùm tamen ex ea, tanquam suis nota & vsitata temporibus, hoc loco similitudinem desumat. Meminit & myrobalanorum Autor lib. de plantis, qui Aristoteli inscriptus est, circa finem lib.2. dum earũ acerbitatis causam reddere nititur.

πῶμα δὲ λέγεται] Forte πόμα legendum, seruata analogia, ἀπὸ τοῦ πέπομαι: quanuis etiam πῶμα pro poculo aut potione interdum, sed rariùs vsurpari non ignoro. Sic verò dicebatur decerptus paulò antè quàm maturescere inciperet Palmæ fructus, seu βάλανος, quòd potionis vicem præstaret: siquidem gustatus sitim arcere comperiebatur. Qua quidem ratione idem ipse Plinio & Solino ἄδιψος etiã vocatus est: quãuis id nominis AEgyptiæ Palmæ propriè tribui solitum agnoscant. Nam & AEgyptiæ seu Thebaicæ Palmæ ad sitim sedandam præferebantur, autore Plinio, lib.23 cap.4. Quòd si πῶμα, quasi pomum Latinorum, dictum velis qualencunque φοίνικα seu Palmæ fructum, quòd ei sit natura non minùs pomi quàm vuæ, nihil equidem repugnauero. Nam & eiusmodi fructum pomum racemosum nominat Plinius, lib.13.cap.4.

αἱ δὲ φοινικοβάλανοι] Tum ex Interpretum consensu, tum & ipsa rei necessitate vocem ἁπαλαὶ adiicere placet, vt recentes siccis opponantur. Sic etiam Plinius, lib.24. cap.4. *Palmæ, inquit, inebriant recentes, capitis dolorem afferunt: minus siccæ, &c.*

Cap. cxlix. τῶν δὲ Θηβαϊκῶν] Palmulas Thebaicas, ita dictas quòd in Thebaide nascerentur, sunt qui existimarint Officinarũ esse Tamarindos, quos ab acido sapore nonnulli ὀξυφοίνικας vocant. Sed reuera à reliquis Palmarum generibus haudquaquam differunt, nisi quòd, ipso etiã Strabone teste, lib.Geogr.17.omnium censentur optimæ ac suauissimæ, & inter eas maximè quæ Caryotæ dicuntur. Quin neque hoc caput à proximè præcedenti distingui debuit.

μετὰ ὑδρομέλιτος παλαιοῦ] Ex hoc loco coniicio forte legendum apud Plin.lib.23. cap.4. *suauium decoctarum antiqui cum hydromelite dabant ægris ad*

uires recreandas,&c. etsi in nostris exemplaribus legamus, *pro hydromelite.*

CAP. CL. περικάλυμμα ἐστὶ] Huiusmodi ἐλάτην, seu σπάθην, nominat Paulus κατ' περίφρασιν, ἀμφίεσμα τοῦ καρποῦ ἐκφυομένου, hoc est, *fructum enascentem ambiens operimentum* Galenus verò, 8. simpl. τὸ ἀμφίεσμα φοίνικος, quo loco ἀφέψημα deprauatè legitur. Archigenes apud Gal. 2. κατὰ τόπους, eandem σπάθιον appellat, quam quidem vocem obscuriùs exponit Hesychius, τὸ ἐπ' ἄκρῳ τῷ φοίνικι φλοιῶδες γινόμενον, hoc est, *quod in summa palma corticosum nascitur* Porrò etiam apud Diosc. ἐλάτης nomine, non tantùm eiusmodi tegumentum, palmæ corticem Plinio & Columellæ dictum, significari, sed fructum quoque ipsum eo cortice inclusum, quæ sub finem capitis habentur ipsius verba manifestò testantur. Sed & alia ab his diuersa significatione ἐλάτης vocem vsurpauit Galenus, loco citato, dum τὸ ἁπαλὸν ἐκβλάστημα τοῦ φοίνικος, hoc est, *palmæ tenellum germen* esse voluit. Cum eo sensit idem Hesychius, ἐλάτην, explicans, φοίνικος τὴν περὶ τὴν ἔκφυσιν. Hęc obiter, Lector, annotata volui, vt Galeni ἐλάτην à Dioscoridis elate aliud esse intelligeres.

καὶ τὸ ἐγκάρδιον δὲ] ἐγκάρδιον πρέμνου vocat hoc loco Diosc. trunci quasi corculum seu medullam, quam συνωνύμως Theophrastus καρδίαν, μήτραν seu μυελὸν appellare consueuit. Neque verò sunt audiendi, qui in palma ἐγκάρδιον τοῦ πρέμνου, cum ἐγκεφάλῳ idem esse voluerunt: quamuis ipsi ἐγκεφάλῳ suum etiam ἐγκάρδιον esse non negauerim. Galenus siquidem, 2. de alim. facult. φοίνικος ἐγκέφαλον vulgo appellari ait, τὴν κορυφὴν φοίνικος, palmæ videlicet turionem seu summitatē, quam etiam citra famem à nonnullis esitari ibidem commemorat. Idem 4. simpl. ἐγκέφαλον interpretatur, τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ φοίνικος. i. *summam partem palmæ.* Libro verò de atten. vict. rat. tenerum germen, quod è summa ipsa planta producitur. Sic Plin. lib. 13. cap. 4. *humilium palmarum* (quas ipse *chamæropas*, Dioscorides χαμαιζήλους, Theophrastus χαμαιρρίφεῖς cognominat) *dulcem* ait esse *medullam in cacumine, quod cerebrum appellant.*

CAP. CLI. ἄστόμαχος, ἄτροφος] Non videtur id esse boni succi, in quo alimenti nihil est, aut certè quàm minimū, veluti ἀτρόφου voce hic designare videtur Dioscorides. Quare, dicat aliquis, Punica εὔχυμα & ἄτροφα simul & semel esse vix possunt. Ideò verò εὔχυμον, pro eo quod sapidum saporéve iucundo est, accipiendum hoc loco putauimus. Attamen etiamsi vulgatam εὐχύμου significationem retinere quis malit, nihil impedit, quominus Punica, quanuis suapte natura ἄτροφα, εὔχυμα quoque esse possint. Est enim, teste Gal. εὐχύμων duplex differentia. Ex his siquidem alia sunt quæ portionē quandam boni succi ad alimentum apti continent, sed recrementi plurimum: alia sat multum habent quod nutrire possit, minimum autem quod sit inutile. Priore igitur illo modo εὔχυμα dici Punica, quantumuis ἄτροφα, nihil vetat.

γλυκεῖα ἀστομαχωτέρα] Doctissimus Cornarius legisse videtur, ἤτοι ἀστόμαχος, aut κακοστομαχωτέρα. Plinius certè quidem, lib. 23. cap. 6. Punica eadem dulcia stomacho inutilia dixit: *Ex his*, inquit, *dulcia, quæ apyrena alio nomine appellauimus, stomacho inutilia habentur, inflationes pariunt, dentes gingiuásque lædunt.*

θερμασίαν ποσὴν γινῶσα] Sic Hipp. lib. 2. περὶ διαίτης, quo loco περὶ τῶν ῥοιῶν agit, quas quidem πυρῆνας aliâs appellat: ῥοιῆς, inquit, γλυκέης ὁ χυλὸς διαχωρέει. καυσῶδες δέ τι ἔχει. αἱ δὲ οἰνώδεες τῶν ῥοιῶν, ἧσσον καυσώδεες. αἱ δὲ ὀξεῖαι, ψυκτικώτεραι, οἱ δὲ πυρῆνες πάντων στάσιμοι, hoc est, *Dulcis Punici succus aluum deijcit: sed quiddam æstuosum habet. Quæ verò Punica vinosa sunt succo, minus æstuosa sunt. At acida, magis refrigerant. Omnium autem nuclei aluum sistunt.*

τῶν πυρήνων ἐψ.] πυρήνων ἀπόθλιμμα vertimus hoc loco, succum ex granis seu acinis expressum. Nec enim erat verisimile, ex solis acinorum nucleis quantumuis recentibus succi vel tantillū elici posse. Πυρῆνα fateor propriè, quēadmodum paulò antè vsurpauit Diosc. lignosum esse ipsius acini nucleum, quem Gal. 8. simpl. de Punicis agens γιγάρτου nomine designauit, his verbis: τὰ γίγαρτα τοῦ χυλοῦ συνθετικώτερα, quo loco acinos perperā vertunt Interpretes, cùm semina nucleósve potiùs reddere debuissent: quanuis Plinius quoq; minùs propriè de mespilorum nucleis verba faciens, lib. 15. cap. 20. quorundam mespilorum acinos molliore ligno esse dixit. Attamen orationis series πυρήνων nomine hoc loco ipsos acinos vnà cum nucleis significari satis indicat. Sic Plinius quoque, lib. 23 cap. 6. quo loco hæc eadem Diosc. verba reddere nititur. *Acinus detracto corticæ tusis, succoque decocto ad tertias*, &c. Aliâs lignosus acini nucleus πυρῆνος nomine debet intelligi: vti cùm apud Theophrastum & Plinium duo Punicorum genera statuuntur, ἀπυρήνων & nucleos habentium. Etsi verò Apyrena cum dulcibus cōfundere videtur Plinius loco modò citato: attamē in vtroq; illo genere & dulcia, & acida atque etiam dulcacida reperiri, nōest quòd quisquam dubitet.

CAP. CLII. αἱ καὶ κύτινοι καλοῦνται] Itidē Galenus 6. simpl. satiuæ Punicæ florem κύτινον appellat his verbis: βαλαύστιον ἄνθος ἀγρίας ῥοιᾶς, οἷόν περ τῶν ἡμέρων ὁ κύτινος, hoc est, *balaustiū syluestris Punicæ flos, uti satiuæ cytinus.* Sed lib. 6. de comp. med. κα. τό. primum fructus quasi rudimentum, quod primū etiā mali Punici partū nominat Plinius, ea voce designari apertissimè docet, hisce verbis: ὀνομάζονται δὲ κύτινοι αἱ πρωτόγονοι ῥοιαί. καθ' ὃν γὰρ χρόνον ἀνθοῦν παύεται τὸ δένδρον, καρπὸς αὐτοῦ φαίνεται σχηματιζόμενος εἰς ἰδέαν ῥοᾶς, hoc est, *Nominantur autem Cytini, primogenita Punica: nam quo tempore arbor florere desinit, eius fructus figuratus apparet in speciem Punici mali*, &c. Cor. Celsus cytinos eiusmodi, tollendæ ὁμωνυμίας gratia, mali Punici capitula nominare solitus est. Cælius AVrel. lib. 4. tard. cap. 3. & l. 5. c. 2. Punici caducum, quod Græci κύτινον ῥοᾶς appellant, cum Latinis Ampullagium vocat. Sed fallitur, cùm id genus capituli caducum dixit, nisi fortè idem voluerit quod Theoph. lib. 2. de ca. plant. facilè decidere ante maturitatem, tū ob debilem adhæsionem, tum quia, quòd calycis sit figura, cœlesti humore facilè occupetur. Alioqui enim flosculi soli ab eo erumpentes decidunt decutiuntúrve: manet verò ipsum capitulum, quo semen concipitur, ceu futurum ipsius pomi tegumentū & inuolucrum.

CAP. CLIII. βαλαύστιον ἐστὶν ἄνθος] Tum cytini, tū balaustij nomina, aliter ac Dioscorides, accepit Plinius, lib. 23. cap. 6. Siquidē tam satiuæ

quàm syluestris Punicæ florere incipientis (*desinentis*, legendum suspicatur Cornarius) primum partum, Cytinum vocare videtur: balaustiū verò, flosculum vtriusque, antequam malum prodeat in ipso erumpentem cytino.

CAP. CLV. ἀκραίπαλός ἐστι] Sed & coronam myrteam, meri vapores inhibere ex sentētia Philonidis testatur Athenęus, lib. 15. ibidémque cur ea ταυχεχάτης dicta sit, longiore sermone prosequitur.

ἐγκαθίσματί τε μήτρ.] Aptiùs fortasse, vti paulò pòst: εἰς ἐγκαθίσματά τε μήτρας ϖεριπλύσεσι καὶ δακτυλίοις, καὶ ῥοικαῖς ἁρμόζει, &c. Cæterùm inferiùs, pro ϖεριπλάττεται, rectiùs videtur Interpretes legisse, καταπλάττεται.

CAP. CLVI. οἱονεὶ χεῖρες ϖερὶ τὸ τῆς μυρσίνης στέλεχος] Galenus 8. simpl. quæ non tantùm in myrti trunco stipitéve, sed & in eiusdem ramis eminens appendix est, μυρτίδα vocat, quo loco hæc sunt ipsius verba: ἡ τῷ στελέχει καὶ τοῖς κλάδοις μυρσίνης ἐπίφυσις ὀχθώδης, ἣν ἔνιοι μυρτίδα ὀνομάζουσι. Paulus AEgineta, lib. 7. hanc eandem appendicem μυρτίδα nominat, mendosè fortassis αὐτὶ τοῦ, μυρτάδα vel μυρτίδανον. Μυρτίδες enim ipsæ myrti baccæ dicebantur, quæ nominibus aliis μύρτα & μυρτία nuncupantur. Porrò myrtidanon aliud fuisse videtur Hippocrati, 2. de morb. mul. vti etiam monuit Galenus in Gloss. nimirum in Indici piperis à Persis vocati genere quod rotundum est, siue à myrti forma nomen id sortitum fuerit, siue quia, teste Plinio, myrti baccæ piperis vicem obtinebant apud antiquos, antequam piper reperiretur. Cæterùm & alia quoque ab his omnibus diuersa significatione Plin. lib. 14. cap. 16. myrtidanum appellat, vinum è syluestris myrti baccis confectū: de cuius vsu eadem tradit, quæ Diosc. de suo myrtidano, trunci myrti appendice.

CAP. CLVII. Κεράσια δὲ αὐτὰ μὲν χλωρὰ] χλωρὰ vertimus recentia: ξηροῖς enim siue ξηρανθεῖσιν opponi hoc loco videntur, vti paulò pòst, τὰ ἐσθιόμενα τοῖς πεπείροις, siue πεπανθεῖσιν. Sic Plinius cùm de siliquis agit, τὰ χλωρὰ Diosc. *recentia* interpretatus videtur. Porrò Latini viridia quoque ligna & plantas virides dicunt, quæ nondum arruerunt. Ac Plin. etiam lib. 23. cap. 6. *cydoniorum flos*, inquit, *& viridis & siccus*: quo loco viridem pro recenti vsurpauit. Cæterùm Gal. AEgineta, cæterique Græci Medicinæ Principes, rectiùs aliter Cerasiorū facultates à sapore distinxêre. Quoniam enim triplex eorum cernitur differentia, dulcia statuunt magis aluum soluere, sed stomacho minùs grata esse: acerba, aluū sistere stomachóque vtiliora esse: acida denique ob eam quam habent incidendi vim, pituitoso excrementísque redundanti stomacho apprimè conuenire.

ὠφελεῖ δὲ καὶ λιθιῶντας] Gal. 7. simpl. gummi quidem Cerasorū arteriæ fauciúmve asperitati conuenire asserit: at calculosis prosit necne, addubitare videtur.

CAP. CLVIII. τὰ ἐκ τῶν στεμφύλων συντιθέμενα] Locus hic hauddubiè deprauatus est: necdum tamen mihi satis compertum est, quomodo restitui rectè possit. Pleriq; Græcas hasce Siliquas, non minùs quàm vuas ollares, & oliuas quoque ipsas, in vinaceis condi componíve, quò diutiùs tutiúsque conseruentur, atque de Siliquis eiusmodi conditiuis hîc agere Dioscoridem existimarunt. Sed non satis video, quamobrem ex instratis eo modo vinaceis Siliquæ ciendæ vrinæ vim sibi asciscerent. Andreas Lacuna legendum censet, τὰ ἐκτὸς τῶν στεμφύλων ἐσθιόμενα, quasi tum demum vrinā ciere Siliquas voluerit Dioscorides, cùm earum pulpa seu medulla prædulcis sola manditur, reiectis nimirum internis granis seu seminibus, ac etiamnū cortice: quo modo congeneris plantæ, cassiæ nigræ seu συριγγώδους, quæ & AEgyptia Siliqua dicitur, solam medullā seu pulpam vsurpamus. Plinius certè quidem, lib. 15. cap. 28. cùm in pluribus semina placeant, in Siliqua damnari prodidit. Fortassis etiam ad differentiam cuiusdam Siliquarum generis, quod seminis granorúmve expers fuerit, tale quid pronuntiare potuit Dioscorides. Serapio interpretatus videtur, *Siliquas quæ musto aut sapa condiuntur*: quod minùs certè placet. Enimuerò στεμφύλων quidem nomine non tantùm musti reliquias, hoc est, vinacea olearúmve nucleos, sed & τὰ αὐτῶν ἐκπιέσματα, seu στερεὰ λέψανα, hoc est, solida retrimenta quæ vuis oleísve torculari expressis reliqua sunt, significari testantur Galenus & Athenæus: vnde & analogia quadam ipsa quoque Siliquarum semina & earundem tusarum expressarúmque reliquiæ seu retrimenta intelligi posse videntur. At verò στέμφυλα Græcis pro musto sapáve accipi nusquam, quòd sciam, obseruatum est.

CAP. CLX. δυσεντερικοῖς καὶ ἐμπυϊκοῖς] Marcellus non ἐμπυϊκοῖς, sed αἱμοπτοϊκοῖς in antiquioribus codicibus legi refert. Et sic quoque ex Serapione & Plinio, lib. 23. cap. 7. legendum videtur. Hic enim de cotoneis verba faciens: *Cruda*, inquit, *duntaxat matura, prosunt sanguinem excreantibus ac dysentericis, cholericis, cœliacis*, &c.

στρουθία καὶ μεγάλα] Plin. lib. 5. cap. 11. *Minora*, inquit, *ex Cotoneorum genere struthia odoratiùs uibrāt, serotino prouentu*: quo loco nisi fortasse mendum subest, quæ minora sunt Cotonea perperā struthia nominat: nam & Gal. 2. alim. quæ στρουθόμηλα vocat, Cydoniis esse maiora fatetur.

ἧττον δὲ εὔχυμα] Eodem spectare videtur Gal. 2. de alim. dum qui è Cydoniis elicitur succum minus quidē quàm qui è struthiomelis suauem, sed maximè astringentem esse prodidit.

CAP. CLXV. Ῥωμαϊστὶ δὲ ϖραικόκια] Armeniaca tamen & præcoqua diuersa fuisse videntur ex Gal. sententia: qui quidem 2. de alim. fac. præcoqua facit Armeniacis præstantiora.

CAP. CLXVI. λεγόμενα ἢ Περσικὰ] Hæc mala Medica, quæ à vicinis etiā locis Persica, & Plinio Assyria dicuntur, Athenæo quoque χρυσόμηλα & ἑσπερικὰ nuncupantur. Eiusmodi malum μῆδον simpliciter Nicander appellauit, cuius Scholiastes interpretatur, τὸ κεραίζιον, Μηδικὸν μῆλον.

καρποφοροῦν δὲ ὅλον τὸ ἔτος] Sic Theop. lib. hist. 4. cap. 4. de malo Medica seu Persica: φέρει δὲ τὰ μῆλα πᾶσαν ὥραν. τὰ μὲν γὰρ ἀφῄρηται, τὰ δὲ ἀνθεῖ, τὰ δὲ ἐκπέττει. Huius Interpres Plin. lib. 12. cap. 3. *Arbor ipsa*, inquit, *omnibus horis pomifera est, aliis cadentibus, aliis maturescentibus, aliis uerò subnascentibus*. Palladius quoque in Martio mense, *per gradus quosdam in hac arbore sibi semper poma succedere dixit, cùm maturis se acerba substituant, acerborum*

uerò ætatem florentia consequantur, orbem quendam continuæ fœcunditatis sibi ministrante natura. Cæterùm sub finem capitis, pro ἐπιθέμενα, legendum iudico ἐπιτιθέμενον, nempe τὸ μῆλον.

CAP. CLXVIII. ὅτι κ' αὖ συνεφύη] Vel delendum hoc, ὅτι, vel reponendum deinde, αὐτοὶ γίνονται, ne quid in constructione Grammatici desiderent.

CAP. CLXIX. πυρακάνθη] Paris. codex habet, πυξακάνθη. Andreas Lacuna in vetusto quodam codice, ὀξυακάνθη, legi testatur, & sic quoq; plerique alij legendum censuêre. Vtraque porrò lectio tolerari rectè potest: siquidem, quod voluêre nonnulli, πυράκανθα & ὀξυάκανθα eiusdem plantæ sunt nomina. Nos ambiguitatis tollendæ gratia, foliis oxyacanthæ esse diximus. Theophrastus lib. 3. cap. 12. folium habere scripsit πολυσχιδὲς (sic enim legendum videtur) καὶ ἐν ἄκρῳ σελινοειδές. Et certè quidē tum Mespilum Aroniam, tum & oxyacantham, foliis esse constat apij in modum incisis.

αὐτὸ ὀνομάζουσι] Fortè αὐτόν. Nam ad præcedens illud καρπὸν referri debet. Alioqui generis est enallage, referríque debet αὐτὸ ad subinte llectum τὸ μέσπιλον, qua quidem voce & arbor ipsa, & arboris fructus significatur.

κοιλίας στεγνωτικὸν] Contra censuit Theophrastus, lib. & cap. 4. hunc fructum bonam aluum facere, nisi fortè aliud est τὸ εὐκοίλιον & πρὸς τὴν κοιλίαν ἀγαθόν. ἐσθιόμενος δ' (inquit) ἐν τοῖς λωτοφάγοις καλουμένοις, γλυκύς, ἡδὺς καὶ ἀσινής, καὶ ἔτι πρὸς τὴν κοιλίαν ἀγαθός. i. *fructus apud* Lotophagos *dulcis, suauis & innocuus, insupérque aluo utilis.* De eodem Plin. lib. 13. cap. 7. *ferunt uentres non sentire morbos, qui eum mandant.*

CAP. CLXX. καὶ ἕτερόν ἐστιν] Theophr. lib. 3. hist. plant. cap. 12. tria Mespili genera recenset: Anthedonem (quæ eadē cum Aronia esse videtur) Setanion & Anthedonoidem, quam Gallicam vocari scribit Plinius lib. 15. cap. 20. quo loco & ipse, Theophrastū secutus, tria Mespili genera commemorat.

CAP. CLXXI. ἢ ἐπέχει χαίτας ῥεούσας] Rufandi capilli vim habere decocta Loti ramēta, quæ hîc Diosc. πρίσματα, Galeno ῥινήματα dicūtur, vix alibi, quod sciam, quàm apud Diosc. & Serapionē scribitur. Roborare quidem capillos prodidit AEgineta: at eosdem eiusmodi decocto cohiberi, & Galenus & ipse Plinius (quanquam hic priuatim de Loto, Theophrasti diospyro, quam fabam Græcam appellat, agere videtur) & quotquot ferè alij de simplicium medicamentorum facultatibus conscripsêre, palàm commemorāt: ex quo & idem ipse Gal. Loti lignum colligit, astringentis & mediocriter desiccantis esse facultatis. Quare cum Cornario legendum existimaui, αὐτὶ τοῦ, ἢ ἐπέχει χαίτας ῥεούσας, καὶ ἐπέχει ῥεούσας, nempe, τρίχας. Quid quòd & eodem planè modo legisse videtur Serapio, dum hæc ipsa Diosc. verba interpretatur?

CAP. CLXXII. χλωρῶν φύλλων ἰχὼρ] Cornarius pro φύλλων, ξύλων, legendū suspicatur. Saniē verò hanc, *sudorem* nominat Plinius, lib. 23. cap. 8. quo loco & huiusce remedij vsum variat. Etenim *Sudor*, inquit ille, *uirgæ corni arboris lamina ferrea candente exceptus, non cōtingente ligno, illitúq; inde ferrugo, incipientes lichenas sanat.*

CAP. CLXXIIII. κοιλίας σταλτικὸς] Rectè Gal. 7. simpl. Pruna Damascena siccata nō aluum quidem illico sistere, sed minùs quàm cętera, quę ex Iberia importabantur, eandē subducere voluit: quoniam videlicet plurimum astrictionis habeant, vti 2. de alim. fac. idem ipse Gal. conceptis verbis asseruit.

CAP. CLXXV. λεπτόφυλλον] Matthiolus apud Orib. legit λεπτόφλοιον, & rectè quidē: nam & Arbutum tenui præditam esse cortice satis innuit Theophrastus, hist. stirp. lib. 3. c. 16. hisce verbis: ἔστι μὲν οὐκ ἄγαν μέγα, τὸν δὲ φλοιὸν ἔχει λεπτὸν μέν, παρόμοιον δὲ μυρίκῃ. hoc est, *Est quidem arbor haud ualde procera, sed corticem habet tenuem, tamarici similem.* Ac reuera tātùm abest tenuia vt sint Arbuti folia, vt etiā laurinis & iligneis crassiora conspiciantur. Cæterùm sub finem capitis, ἀντὶ τοῦ, ἀχρώδες & κεφαλαλγὲς, ἀχρώδη & κεφαλαλγῆ reponimus. Nam ad κομάρου καρπὸν, hoc est, Arbuti fructum, ea verba referri nemo non videt.

μεμαίκυλα] Sic & Theoph. & Gal. Arbuti fructū μαιμάκυλον appellant, vel, vti Athenæus ex variorum Scriptorū autoritate, μιμαίκυλον. At Plinius lib. 15. cap. 24. alio etiam nomine, eóque *mbonoro*, vti scribit, *Vnedonem* vocat. In quo fallitur: siquidem, vel teste Galeno, tum 6. simpl. tum 2. de alim. Italorum vnedo, epimelidis seu hamamelidis fructus est, quę quidē à Comaro seu Arbuto diuersa arbor est.

CAP. CLXXVI. ἀναγαργαλὶζ, μετὰ ἀμύλου λαμβανόμενα] Goupylus ex Plinio locum hunc sic restituit: καὶ πρὸς ληθαργικοὺς μετὰ ἀμύλου καὶ ἡδυόσμου. Catacuz. exemplar habet, μετὰ ἀμύλου λευκοπέπερ. Equidem nihil immuto: duntaxat vbi asteriscus in Paris. codice deesse aliquid indicabat, Pliniū & Serapionem secutus addidi, καὶ ἡδυόσμου. Cæterùm in hoc ipso capite (quod quiuis vel mediocriter eruditus satis animaduertere poterat) pro ἐμπνευματώδεσι, quod legitur in vulg. exēpl. legi, ἐμπνευματώσεσι: itēm q; pro προσλαμβανόμενα, προσλαμβανόμενα: denique pro σὺν ὄξει δὲ ἐπιχριόμενα, καὶ ἐπιχριόμενον δὲ σὺν ὄξει, quoniā eo loco non ampliùs de nucibus ipsis, sed de arboris gūmi fit mentio.

ἀμέθυσα προσλαμβ.] Eiusce effectus causa est, amaritudinis vis exiccans & humorē discutiens, vti docet Plutarch. in Sympos. quęst. 6. lib. 1. quo quidem loco refert apud Drusum Tiberij Cęsaris filium Medicum quendam, qui alios omnes subinde bibendo vincere solitus erat, antequam potaret, quinque sexve amaras amygdalas edentem fuisse deprehensum: ac deinceps id facere prohibitum, à vino facillimè superatum fuisse, imò ne tantillum quidem ad compotationem perferendam valuisse. Idem ex Plutarcho repetit Athen. lib. 2.

CAP. CLXXX. ἡ συκαμινέα] Disiunctiuā particulā ἢ vel ἤδε reponēdam hoc loco censuimus, pro articulo fœminino ἡ, qui habetur in vulg. codicibus. Sunt enim μορέα & συκαμινέα vocabula synonyma: & Athenæo teste lib. 2. quę reliqui ferè omnes συκάμινα appellant, soli Alexandrini μόρα nomināt. Sub finem etiam capitis, vbi perperam legebatur manifesto errore, περὶ τῶν πυραμιτῶν, restituimus, περὶ τὸν πυραμιτόν.

κακοστόμαχος] Attamen, Athenęo teste, lib. 2. Diphilus Siphnius Medicus Mora seu Sycamina asserit succum mediocriter laudabilem gignere,

parum alere, celeriter egeri & ventriculo grata esse: peculiari verò dote, ante maturitatem lumbricos expellere. Sed hoc postremum Dioscorides non de fructu immaturo, sed de radicis cortice prodidit.

ἐξ αὐτοῦ] Ita legitur in altero Goupyli codice, longè rectiùs quàm ἐξ αὐτῆς, vti habetur in vulgatis exemplaribus. Certum enim est non ex arbore, sed ex ipso pomo succũ elici: è quo tandem tantopere decantata arteriace seu stomatice compositio, διὰ μόρων dicta, conficitur. Sic & ipse Serapio de fructus ipsius, non item arboris, succo ista interpretatur.

μελαίνης φύλλοις] Plinius pro φύλλοις, φλοιοῖς legisse videtur. Is enim lib. 23. cap. 7. quo loco de Moro arbore verba facit: *Folia, inquit, tingunt capillum cum fici nigræ & uitis corticibus simul coctis in aqua cælesti.*

CAP. CLXXXI. διὰ τὸ ἄπυρον τοῦ] Hoc loco συκόμορον seu συκάμινον dictũ existimasse videtur Dioscorides, quasi μωρὸν σῦκον, hoc est, fatuam ficum, quòd sapore sit fatuo, ignauo, ac planè insulso, adeóque verè sit insipida. Attamen Gal 2. de aliment. facult. nominis eam notationem palàm deridet, ac potiùs συκόμορον nomen sortitum asserit, à similitudine quam ad vtrunque mori scilicet ac fici fructum habet, ita vt in medio mororum ac ficuum meritò locari posse videatur. γελοῖοι, inquit Gal. ὅσοι διὰ τοῦτο φασὶν ὠνομάσθαι τὸν καρπὸν τοῦτον συκόμορα, διότι σύκοις ἐοίκασι μωροῖς. Sic enim nobis legendum videtur: non item μοροῖς, vt habetur in vulgatis exemplaribus, aut μικροῖς; quo modo Interpres legisse creditur.

πολύχυλον] πολύκαρπον legunt vulgata exemplaria. Sed vetustorũ codicũ, qui πολύχυλον habebãt, lectionem magis probaui. Nam sic quoque Serapio & Ruellius legisse videtur: & idipsum etiamnum innuit Plinius: quando aliâs multo lacte, aliâs largo succo abundare ficum AEgyptiam dixit. Equidem, quod eodem spectat, πολύοπον legi malim. Nam & ea ipsa dictione Theophrastus vtitur, lib. 4. cap. 2. quo loco de fico AEgyptia, quæ Diosc. Sycomorus est, verba faciens: πολύοπον δὲ, inquit, τὸ δένδρον σφόδρα ἐστὶ, &c. hoc est, *arbor admodum largo abundat succo lacteo.*

ἐπικνίσωσι ὄνυχι] ὄνυχα pro instrumento ferreo, ab vnguis humani similitudine vngue dicto, interdum accipi iam anteà cap. de balsamo admonuimus. Et hoc quoque loco nõ pro vngue humano, sed pro ferreo eiusmodi vncino accipi debere indicant & Serapionis interpretatio, & ipsius Theophrasti verba, quæ eôdem spectant. Hic enim loco modò citato, πέττειν, inquit, οὐ δύναται, ἂν μὴ ἐπικνισθῇ, ἀλλ' ἔχοντες ὄνυχας σιδηροῦς, ἐπικνίζουσιν. hoc est, *maturescere nequit, quin scalptus fuerit: id quod ferreis præstant unguibus.* Athenæus itidem lib. 2. συκόμορα, inquit, οἱ ἐπιχώριοι ἐπιδρεψάμενοι κνίσαντες σιδήρῳ, ἐῶσιν ἐπὶ τοῖς φυτοῖς· καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κινούμενα, τρισὶν ἡμερῶν πέπειρα, οὕτω πέπονα καὶ εὐώδη γίνονται, μάλιστα δὲ ζεφύρων πνευσάντων, καὶ ἐδώδιμα, &c. hoc est, *Sycomori seu ficus AEgyptiæ fructum indigenæ, ubi ferro leuiter scalpserint, in ipsa planta relinquunt: tandem uero uento iactatus, ea cura intra triduum maturescit, odorúsque fit ac esu iucundus, præsertimque si Fauonij spirauerint.* In eandem quoque sententiam Plinius, lib. 13. cap. 7. *Ficus AEgyptiæ pomum, inquit, perquam fæcundo est prouentu, scalpendo tantùm ferreis unguibus: aliter non maturescit.* Attamen cùm non sit tantopere durus pomi cortex, nihil vetat, quominùs etiam ipso humano vngue rectè scalpi possit. Siue ergo, vngue ferróve hunc locum interpreteris, siue vngue, ferreóve alio instrumenti genere, mihi susque déque fuerit. Cur verò citra scalpturam fructus eiusmodi maturescere vix possit, rationem repetas licet ex ipso Theophrasto, lib. 5. de caus. plant. cap. 2.

καρποφορεῖν ἔαρος πρωΐνου] Vulg. exempl. καρποφορήσει νεαρόν. Sunt qui facilem lapsum animaduertentes, ἀντὶ τοῦ, νεαρὸν, ἔαρος simpliciter reposuerint. Sed vetusti codicis lectio plausibilior, quã ego secutus sum. Est porrò vero similius ex adulta, quàm ex nouella adhuc tenellâque arbore tantum succi emanare, vt facilè spongia aut vellere excipi possit: quippe cùm nouellæ necdum adultæ arbores vix amplius succi habeant, quàm quod ad ipsarum incrementum satis esse possit. Plinius pro νεαρὸν, aut ἔαρος, πρωΐνὸν seu ἑωθινὸν, aut quid simile videtur legisse, de matutino siue hora diei secunda mentionem faciens, lib. 16. cap. 38. quo loco id quod de Sycomoro à Diosc. traditur, ipsi moro tribuere videtur. Sic enim ille: *Mirum, hîc in moro Medicis succum quærentibus ferè hora diei secunda, lapide incussus manat: altiùs fractus, siccus uidetur.*

CAP. CLXXXII. παρεμφερῆ γὰρ οὖσα] Theophr. lib. hist. 4. cap. 2. hanc Cypriam ficum aliter describit. Caudicem enim arboris cui fructus adhærescit, populo albæ similem facit: folium, vlmo. Quòd ad fructum, æquè ac Diosc. scribit esse pruni magnitudine. At Plinius in hoc tantùm à Theophrasto discrepat, quòd sorbi magnitudinem illi tribuit, quasi legerit, μέγεθος ἡλίκον ὄης μῆλον; non, κοκκύμηλον.

CAP. CLXXXIII. ἀπαλὰ, κακοστόμαχα] Sic Diphilus Siphnius, teste Athenæo, recentes Ficus scribit paucum & prauum præbere alimentum, & innatare ventriculo. At cõtrà sensisse videtur Philotimus, apud eundem Athenæum: qui quidem Ficus humidas & maturas quouis alio fructu celeriùs coqui, faciliúsque ab ipso ventriculo superari eo probat argumento, quòd non solùm citra noxam copiosiùs quàm cæteri fugaces fructus ingerantur, sed & iis præsumptis nihil noceat consuetum & parem cibi modum adiicere. Quin & eôdem spectare videtur illud Gal. lib. 2. de alim. fac. Ficus æquè ac vuas inter fugaces & autumnales fructus principatum obtinere, minimúmque habere praui sudi.

ἤχους καὶ κνησμοὺς] κνησμὸς seu κνισμὸς pruritum pruriginémve significat: ac pruritus quidẽ mentionem quoque hoc loco facit Serapio. Attamen cum Marcello, συριγμοὺς seu συριγμοὺς, lubentius lego, hoc est, *aurium tinnitus.* Nam & anteà cap. 105. & alibi sæpenumerò, cùm de aurium affectibus agitur, ἦχος & συριγμὸς simul iunguntur, nec malè: quippe cùm affectus congeneres, ac propè iidem, aurium sonitus atque tinnitus vocibus hisce designentur.

μετὰ ἀμυγδάλου] Catac. codex habet, σὺν ἀμύλῳ: & ita quoque Plinius ipse legisse videtur, lib. 23. cap. 7. quo quidem loco bis vnum & idem repetit. *Excipitur,* inquit, *ante maturitatem pomi, & in umbra siccatur, ad aperiẽda ulcera, cienda menstrua,*

appositu cum luteo oui, aut potu cum amylo. Rursúmque paulò pòst de eodem ficulneo lacte verba faciens: *uuluam*, inquit, *cum amylo aperit.* Est autē probabilior vulgata lectio, quoniam amylum obstruendi potiùs, quàm obstructiones aperiendi, vim habet.

μυρμηκίας αἴρει, στέατι] Interpretes nonnulli, è quibus est Serapio, σὺν στέατι legisse videntur: quasi velit Diosc. fici liquorem lacteum myrmecia (hoc est, formicosas verrucas, quas Plinius vno nomine *formicationes* interdum appellat) cum adipe tollere. Sed si vulgatam lectionem retineamus, vti retinendam puto, aliud verba Græca sonare videntur: nimirum eam quæ verrucæ circumiacet carnem priùs adipe muniendam, quàm liquor ille verrucæ adhibeatur: ne videlicet qua pollet exulcerandi vi partes vicinas exedat, latiúsque quàm par est vires suas exerat. Cornarius στέαρ hoc loco, vt & alibi sæpiùs, pro farina subacta accipiendum putat, quæ sit pro tectorio.

CAP. CLXXXV. ἐρινεοὶ καλούμενοι] Sic & Amerias apud Athen. lib. 3. testatur, ἐρίνακας καλεῖσθαι τοὺς ὀλύνθους. Est autē ὄλυνθος apud Hesychium, τὸ μὴ πεπεμμένον σῦκον, hoc est, immatura ficus, siue inquam eius sit naturæ vt nunquam maturescat, veluti caprifici fructus, siue perfectam maturitatem nondum assecuta sit. Etsi enim ὀλύνθων vox de ficus domesticæ immaturo fructu, qui post ipsa folia, parte scilicet ipsorū auersa, ferè prouenit, quémque Plinius *abortum* vocasse videtur, propriè effertur, vti patet ex Gal. lib. 8. simpl. qui τὰ τῶν ἐρινεῶν σῦκα ἀπὸ τῶν ὀλύνθων manifestò distinguit: attamen ab Autoribus aliis etiam indifferenter pro caprifico seu syluestris ficus pomo nunquam maturescēte, haud secus atque Grossi vox apud Latinos, vsurpatur. Ita & ἐρινά siue ἐρινεά, Theophr. hist. stirp. lib. 2. fici vtriusque immaturi fructus dici videtur. Eosdem genere masculino Sophocles ἐρινεούς, Dioscorides hoc ipso loco ἐρινεούς, appellarunt.

σὺν ὄξει δὲ καὶ ἁλσὶ καταπλασθέντα] Vulg. quidem codices omnes legunt, καταπλασθέντες, scil. ὄλυνθοι. At Interpretes omnes Latini & ipse quoque Serapio, ficorū foliis ista ascribunt, non, ipsis grossis, hoc est, ficis quæ nondū maturuere, siue domesticis, siue syluestribus. Ac ipse quoq; id quasi suadēte ipsa orationis serie, pro καταπλασθέντες, καταπλασθέντα, legendum existimaui.

CAP. CLXXXVI. αὐτὴν δεῖ ποιεῖν ἐπὶ παλαιὸν] Ista quò fœliciùs Autoris sensa exprimerem, sic interpretari visum est: *cinerem plurimùm diutissiméque macerari oportet.* Quoniam enim non videtur cinis acrimoniam vetustate asciscere, imò potiùs quam ab empyreumate adeptus est vetustate deponere, non placuit vertere, quemadmodum prima fronte Græca verba sonare videbantur: scilicet cinerem inueterandum esse, quasi quò vetustior is fuerit, eò præstantior esset futurus.

στυπτικαὶ δέ εἰσι πᾶσαι] Meritò Gal. lib. simpl. 8. cap. de Cinere, Dioscoridem reprehendit, quòd lixiuia omnia astringendi vim habere prodiderit. Nam cùm lixiuium, vt Gal. verbis vtar, sit tantummodò ἀπόκλυσμα τέφρας, hoc est, *cineris lotura*: id certè cineris, è quo fit, naturam resipere consentaneum fuerit. Porrò cùm cinerum natura non vna sit & eadem, sed pro materiæ combustæ diuersitate diuersa, aliorum quidem astrictoria, aliorum verò acris & abstersoria: & ipsa quoque lixiuia pro cineris, è quo facta fuerint, varietate varia esse necesse fuerit. Ego verò, vt ne Galeni reprehensioni locus sit vllus, hoc loco fortasse mendum subesse conijcio, & ἀντὶ τοῦ στυπτικαὶ, καυστικαὶ legendum esse iudico.

ἐπιπλαττόμενα] Sic habent vulgatæ omnes editiones: sed aptiùs, ni fallor, legas, ἐπιπαττόμενα: siquidem pulueres soli verius insperguntur, quàm illinuntur. Porrò Perseam hāc, à Perseo Memphi satam, indéq; nomen sortitā, à Persica arbore in totum aliam esse, luculenter ostendūt Theophr. Gal. atque Plinius: quanuis Nicander in alexiphar. ipsiúsque Interpretes, arborē vtrâque confudisse, ac pro eadem accepisse videantur.

CAP. CLXXXVIII. περὶ ἰβηρίδος] Hoc caput de Iberide, vt non legitur in plerisque manuscriptis exemplaribus, ita & Dioscoridi perperàm ascribitur: quod ipsa per se sermonis diuersitas, nec non & locus in quem irrepsit incongruēs ac planè alienus, satis indicāt. Adde quòd hæc ipsa Iberis alio iam loco, nimirū lib. 2. cap. 205. à Dioscoride lepidij nomine describitur. Icirco etiam à Cornario caput hoc ad notha meritò relegatur.

καρδαμαντικὴ] Cornarius καρδαμίνη potiùs, quàm καρδαμαντικὴ, legendū existimat, nō alia, opinor, coniectura ductus, quàm quòd ita Aëtio, tetrab. 3. serm. 4. cap. 2. nominatur, ab odoris, saporis & figuræ quam cum nasturtio habet, similitudine. Galenus hanc ipsam plantam aliâs λεπίδιον, aliâs etiam ἀγριοκάρδαμον, quasi syluestre nasturtium, appellari retulit, lib. 10. κατὰ τόπους. Ac idipsum quoq; testatur Paulus, lib. 3. cap. 77.

μῆκος ἢ ὅσον] Ex Democratis versibus Iambicis à Galeno citatis, lib. 10. κατὰ τόπους, itémque ex Archigenis ad Aristonem epistola, quæ extat apud Aëtium, tetrab. 1. ser. 3. capite penult. rursúmque, tetrab. 3. ser. 4. c. 2. locum hūc cum Cornario sic restituimus: μῆκος δὲ καυλοῦ ὅσον πηχαῖον πλέον ἢ ἔλαττον. Inferiùs verò, pro eo quod habetur, ἔλαιον μετ' ἐρίου, legimus, ἔλαιον μετ' οἴνου, aut etiam, οἰνέλαιον μετ' ἐρίου. Ita porrò legēdum, præter antè citata testimonia, commonefaciunt & ipsa Plinij verba, quæ habentur lib. 25. cap. 8. *Et posteà oleo & uino corpus perungatur*, &c. Ibidem addit Plinius ex Damocrate, quantum ad plantæ descriptionem spectat, *semine tam paruo esse, uix ut aspici possit*: quòd ad vtendi modum, *radicem coxendicibus & articulis omnibus, uiris quidem plurimùm quaternis horis, fœminis minus dimidio adalligari oportere, rursúmque diebus xx interpositis idem fieri, si qua admonitio doloris supersit.*

IN LI-

IN LIBRVM SECVNDVM.

In Praef. ὀσα δριμέα] Fortè, δριμεῖα: sensus enim alioqui vix constaret.

Cap. VI. ἰόνια δὲ καλεῖται] Quoniam nondum alibi, quod equidem meminerim, occurrit hæc κιονίων seu ἰονίων vox, adhuc incertũ est, vtrum ex sententia Hermol. Barbari κιόνια, an verò iuxta fidem omnium exemplariũ ἰόνια, legi hoc loco oporteat. Κιόνια certè quidem medias hasce partes, quasi columellas, dictas putat Hermolaus, quia iis velut columnis ac fulcris tam purpurarum, quàm buccinorũ caro & reliquæ partes innitantur. Sunt autem hæ valde torosæ, firmæ ac fibrosę, circa quas testę volumina capreolorum ritu aduoluuntur intorquenturque. Easdem alij ἰόνια à flore purpurarum buccinorúmq; violaceo, seu ἰοὺς, hoc est, violæ colorem æmulante, ita dictas existimant: quoniam illis hæreat candida membrana venæ instar in longum protensa, florem eum continens, inter μήκωνα seu papauerculum sita, quod inferiore est loco, & τράχηλον seu ceruiculam, quæ superiore: vti palàm fecit Aristoteles, lib. 5. de hist. anim. cap. 15.

Cap. VII. ὀκτήκοντες παχύτητας] Sunt qui cum Paulo τραχύτητας legãt. Nos vulgarem lectionem retinere maluimus. Nam & Plinius de Mytulis verba faciens, lib. 32. cap. 9. *Lauantur quoque*, inquit, *plumbi modo ad genarum crassitudines.*

Cap. VIII. Τελλῖναι δὲ νεαρ.] Fallitur Athen. lib. 3. δειπν. qui Tellinas cum Romanorũ mytulis, quos μῦας seu μύακας Græci vocant, easdem esse crediderit. Sic & Plinius, qui pectunculis ea tribuit cap. 7. lib. 32. quę hîc à Dioscoride Tellinis ascribũtur, quasi hæ cum pectunculis eædem essent. Quandoquidem & ab ipso Hipp. 2. de diæta, hæc tria testaceorũ genera, ceu specie discrepantia manifestò distinguuntur: dum in testaceorum genere aluum maximè deiicere mytulos, tellinas & pectunculos nominatim asserit.

Cap. X. ὅμοιον τῷ τῆς πορφύρας] Cùm purpuræ operculum à conchylij tegumento seu ostracio figura discrepare nemo non animaduertat, verisimile est similitudinem hoc loco ad tegumenti substantiam, aut vsum potiùs referri debere: aut etiam ad vires ipsas. Nam & Gal. 11. simpl. de purpurarum operculis nonnulla tradit, quæ hîc à Dioscoride Onychi seu vngui ascribuntur.

τῆς κογχυλίων τὴν νάρδον] Quanuis malabathrum quod in Indiæ paludibus gignitur anteà nonnullis odoris cognatione deceptis Indicam nardũ falsò appellari prodiderit, hoc tamen loco ex eorum ipsorum sentẽtia nardum nominat, quod veriùs malabathrum appellare potuit. Obiter verò hoc annotandum duximus, ne quis fortasse de nardo Gangitico ista intelligenda suspicaretur. Nardũ enim illud non in ipsis paludibus, vti malabathrũ, sed apud fluminis Indici ripam tantummodò nascitur.

ἀμφότεροι δὲ ὠώδεις] Quoniam Vngues hi castoreum aliquatenus redolent, ac etiamnum suffitu vuluæ strangulatu laborantes excitant, satis apparet ὤζειν hoc loco non pro bene aut suauiter olente, sed, quemadmodum cap. de pice, & aliâs sæpenumerò, pro grauiter aut alioqui vehementer olente, accipi oportere. Cæterùm pro κοιλίαις μαλάσσουσιν, Paulus etiam habet, κοιλίαν ταράσσουσιν. Vtra verò lectio veritati magis consentanea sit, iudicium ij ferre possunt, qui conchylia esitauerint.

Cap. XII. ἐπὶ ἡμέρας γ´] Contendit Cornarius legendum, ἐπὶ ἡμέρας μ´. quia Gal. 11. simpl. Itémque Aëtius, tum lib. 6. cap. 24. tum & lib. 2. cap. 175. Cancros pauore potus periclitantibus ex rabidi canis morsu ad dies quadraginta, tanquam certum statutúmque terminum, potãdos exhibeant. Ego verò tum exemplariũ omnium communi consensu, tum & Serapionis interpretis autoritate fretus, nihil immutandum hoc loco censui. Nam & Diosc. in Theriacis, quo loco idem hoc remedium repetit, ad rabidi canis morsum Cancros, non ad dies XL. sed ad dies quatuor, potãdos præscribit: quod ipsum totidẽ verbis refertur à Paulo, lib. 5. cap. 3. His accedit, quòd Diosc. hoc ipso loco λυσσοδήκτους eiusmodi cineris cancrorũ triduano potu nõ quidẽ perfectè curari, (quemadmodũ illi fortasse voluerunt) sed tantummodò manifestò iuuari asseruit: ita vt intra triduũ aliqua sentiatur vtilitas.

Cap. XIII. διελίσκεται δὲ καὶ] Seruata vulgari hac lectione sic vertendum fuerat: *in eundem quoque vsum tostus valere reperitur*. Attamen ex Marcelli sentẽtia *estur* seu *esitatur*, interpretatus sum, & pro διελίσκεται, βεβρώσκεται reponendum duxi, aut etiam ἐσθίεται. Et certè quidem præterquàm quòd Serapio Diosc. interpres ita legisse videtur, Gal. etiam lib. 11. simpl. med. καὶ σκορπίον, inquit, τὴν ἑαυτοῦ πληγὴν ἐκθεραπεύειν ἐπιτιθέμενον λεῖον, ὡσαύτως δὲ καὶ ὀπτὸν ἐσθιόμενον. Paulus quoque lib. 7. sic habet: σκόρπιος χερσαῖος ὠμὸς ἐπιτεθεὶς, ἢ ὀπτὸς βρωθεὶς, βοήθημα τῆς ἰδίας πληγῆς γίνεται.

Cap. XVI. κνησμοὺς ἐργάζεται] Pruritus hos, quos solo contactu inducit Scolopendra (*antipedam* vertit Gaza) luculenter exprimit Aristot. de Scolopẽdris agẽs, 9. de hist. animal. hisce verbis: τῷ μὲν οὖν στόματι οὐ δάκνουσι, τῇ δὲ ἁφῇ καθ᾽ ὅλον τὸ σῶμα, ὥσπερ αἱ καλούμεναι κνίδαι. hoc est, *ore quidem minimè mordent, sed tactu totius corporis, veluti quæ urticæ dicuntur.*

Cap. XVIII. μυθώδης γὰρ] Fabulosum esse vult Diosc. quod præcipiebatur superstitiosè nimiùm, vt certa mensura, nimirum quaternis vtrinque digitis, amputarentur Viperæ, quia fortasse non tantùm de paruis Viperis, quãtum de magnis præcidi necesse sit. Et tamen illud studiosè perpetuò à veteribus olim obseruatum fuisse constat. Sed neque Diosc. penitus damnare videtur quaternûm vtrinque digitorum resectionem, imò potiùs rationem, qua mouebantur prisci vt id facerent. Cùm enim & caput & caudam in totum præcidi oporteat, quia partes excarnes sint: illi tamen quaternûm vtrinque digitorum mensura ideò potiùs præcidebãt, quòd existimarent vtrobique subesse veneni vim maleficam: licet in cauda nihil tale delitescat. Etsi enim Galenus lib. de Antid. 1. caudã ob frequentem motum sordidum humorem magis quàm reliquum corpus attrahere prodiderit: & is ipse tamen 11. simp. citra rationem amputari caudam liberè pronuntiauit.

τὸ δὲ λοιπὸν] Paulus addit, ἀφαιρεθέντων τῶν ἐντὸς. pro quo habetur apud Plinium, lib.29.cap.4. *exemptis interaneis*: quæ quidem verba Dioscoridis Interpretes omnes non malè de suo adiiciunt.

φθεῖρας γεννᾶν] Ait Marcellus in quibusdam codicibus legi, μὴ γεννᾶν· quę lectio probabilior est. Et reuera quidem Gal.11.simpl. Viperinarũ carnium esu recrementa corporis ad cutim protrudi asserit: quod si ita est, quin ex earum esu procreentur pediculi, nemini dubium esse debet: præsertim verò in iis qui prauorum succorum copia redundant. Sic quoque Plinius lib.29.cap.6. *Ius viperæ*, inquit, *pediculos è toto corpore expellit, pruritúsque etiam summæ cutis*, &c.

πρὸς ἀστομαχίαν] Siue ἀστομαχίαν legas, siue ἀστομίαν, parum certè interest. Nam & malabathrum & spica nardi, inter ea quæ stomachũ iuuant medicamenta sunt antè recensita. Galenus itidem 11. simpl. viperinas carnes ait, ἀναμίγνυσθαι τοῖς ἐσκευασμένοις εἰς ἡδονὴν ἁλσίν, hoc est, *salibus permisceri ad suauitatẽ apparatis*. Addito verò malabathro aut etiam spica nardi, quin tum saporis tum & odoris ratione maiorem cum palato ineant gratiam, nemo profectò dubitauerit. Equidem hac ductus ratione cum plerisque Interpretibus, ἀστομίαν, legendum existimaui.

CAP. XIX. τὸ τῆς ἔχεως] Non ἔχεως, sed ἀσπίδος legisse videtur Paulus, lib. 7. quoniam aspidis exuuiis hoc ipsum tribuit, quod Dioscorides hoc loco, Viperæ senectæ.

CAP. XX. μετὰ ἀκαλύφης] Addit Oribasius θαλασσίας: quæ vox etiam hoc loco subaudienda est: nec abs re, quandoquidem & ipse Plinius, lib.32.cap.10. vrticam marinam tritam ex aceto scillite inter psilothra commemorat.

CAP. XXI. τρόμοις τοῖς κατὰ πάθος] Marcellus itémque Ruellius per πάθος intelligunt, malam valetudinem: tremorésque hîc ex aduersa valetudine ortos à tremoribus ab ætate, labore aut pauore, aliáve quapiam id genus externa causa contractis distingui volunt. Alioqui suspicatur Marcellus legendũ, κατὰ πάχος, quasi velit Diosc. tremoribus iis tãtùm prodesse cerebrum Leporinum, qui ex humorum crassitie ortum habent. AEgineta verò lib.3.cap.21. quoniam ἀδιορίστως loquitur, ex quacũque causa tremulis cerebrum Leporinum administrare videtur. Nobis autem vnà cum Cornario viro doctissimo visum est, τρόμους κατὰ πάθος hoc loco Diosc. dictos, qui vnica voce φόβοι à Galeno de eodẽ cerebro Leporino sermonem faciente dicũtur. Est enim φόβος, hoc est, *metus*, ex animi perturbationum genere, quę Græcis πάθη dicuntur. Sunt porrò hæc Galeni verba 11. simpl. τινὲς φόβοις βοηθεῖν ἐσθιόμενον τὸν ἐγκέφαλον ἔγραψαν. hoc est, *Quidam esitatum cerebrũ pauoribus opitulari tradiderunt*. Quamobrem ex Galeni sententia tremores ex pauore ortos intelligendos hoc loco existimauimus.

CAP. XXII. ὀδόντι πονοῦντι] Huius radij seu aculei vsum in sedandis dentium doloribus non satis exprimit Dioscorides. Denti quidem dolenti illidi tantummodo voluit Paulus, lib.7. hisce verbis: τρυγόνος θαλασσίας κέντρον ἐπικρουόμενον ὀδόντι ἀσθενεῖ, θρύπτει αὐτόν, καὶ ἐκβάλλειν ποιεῖ. hoc est, *Pastinacæ marinæ aculeus denti infirmo illisus, ipsum conterit excutitque*. At Plinius, lib.32.cap.7. & eo gingiuas in dolore scarificari, & contritũ ipsum illini prodidit. *Pastinacæ quoque radio*, inquit ille, *scarificare gingiuas, & in dolore vtilissimum. Conteritur is, & cum helleboro albo illitus, dentes sine vexatione extrahit*. Quare tu facto periculo videris, num fortè rectiùs apud AEginetam legas, ἐπιχριόμενον, ἀντὶ τοῦ, ἐπικρουόμενον. *illitus*, inquam, non *illisus*.

CAP. XXIII. καὶν δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ] Quomodo sepium seu testa Sepiæ in propria testa vti debeat, veluti sonant Autoris verba, non video. Rectiùs fortasse dixerimus, testam Sepię ἐν ἰδίῳ ὀστράκῳ, hoc est, *in fictili peculiari*, videlicet in eum vsum peculiariter accommodato, vti oportere: aut (quod mihi quidem vero similius est) pumicosum sepij corpus in ipsa testa, hoc est, in ambiente extrinsecus cortice seu crustoso corpore, quod deinde πλακῶδες Autor nominasse videtur, vrendum esse. Sic ὄστρακον priore loco συνεκδοχικῶς vsurpabitur, vt à toto pars intelligatur, nimirum pro fungoso seu pumicoso corpore intus concluso: posteriore verò loco, pro cortice ipso duriore. Nil ergo aliud voluit Diosc. quàm sepium, os Sepiæ Plinio dictum, quod in dorso sepiæ reperitur, & ὄστρακον τὸ ἐν τῷ νώτῳ Athenæo dicitur, lib.7. Deipn. totum ac integrum cum suo cortice cremari oportere.

σὺν ἁλσὶ λείον] Sal fossile desiderat Galenus, quod non expressit hoc loco Diosc. Sunt verò ista de sepio Gal. verba, 11. lib. de med. fac. τοῖς ὀρυκτοῖς ἁλσὶ μιχθὲν, ἐκτήκει τὰ κατ' ὀφθαλμοὺς γινόμενα πτερύγια. hoc est, *cum & sali mistum fossili, oculorum pterygia seu vngues eliquat*. Ac illius quidem exemplo Paulus eundem quoque salem nominatim designat, de re med. lib.7. Plinius sali simpliciter dicto cadmiam addit, lib.32.cap.7. *Sanat*, inquit, *pterygia cum sale & cadmia singulis drachmis*.

CAP. XXV. μετ' οἴνου] Plinius, μεθ' ὕδατος, legisse videtur. Agẽs enim de Hippopotamo. lib. 28. cap.8. *Testiculi*, inquit, *drachma ex aqua contra serpentes bibitur*. Paulus simpliciter morsibus serpentium bibitum mederi prodidit, misturæ facta nulla mentione.

CAP. XXVI. κάστορος ὄρχις] Initium huiusce capitis aliter legi oportere, quæ in vetusto codice cernitur diuersitas, per se satis indicat. Ac equidem quò clarius illud sit, ita legi malim: Κάστωρ ζῶον ἐστὶν ἀμφίβιον, τὸ πλεῖστον ἐν ὕδασι σὺν ἰχθύσι καὶ καρκίνοις τρεφόμενον. ποιεῖ μὲν αὐτοῦ ὄρχις καὶ πρὸς ἑρπετά. ἔστι δὲ &c.

σὺν ἰχθύσι καὶ καρκίνοις] Serapio ex Diosc. Castorem seu Fibrum ex piscibus & cancris victũ quæritare voluit: quem secuti etiã vidẽtur Marcellus & Cornarius. At diuersum quid sonare videntur ipsa Dioscoridis verba, nimirũ vnà cum piscibus & cancris vitam in aquis degere, ibidémque victum capessere. Siquidẽ aliud est, σὺν ἰχθύσι τρέφεσθαι: aliud ἰχθύσι τρέφεσθαι. Quin & ij ipsi qui domi Fibros aliquantisper aluerũt, illos piscibus, quantumuis curiosè appositis, minimè vesci, sed arborum tantùm corticibus, ramis, foliis ac fructibus victitare obseruarunt.

καὶ τὸ ἐντὸς ἔχον κηροειδὲς] ἔχοντας legendum videtur, vt ad præcedentem vocem, ὄρχις, commodè referatur: aut certè ἔχον per syllepsin referri dicamus ad rem significatam, nempe ad κάλεων· quod quidem cum Fibrorum testibus vnum &

idem erat, vel ipso teste Galeno: qui lib. XI. de medic. fac. ὄρχις κάστορος, inquit, ὀνομάζουσι καστόρειον. hoc est, *Fibri testes castorium nominant.* Sic & quod deinde sequitur, ἀφερασμένον, ad Castorium, nō ad contentum dūtaxat liquorem, referri debere nemo non iudicet. Nec enim liquor ipse tunicis tanquam interiecto septo distinguitur, sed iis ipsis circundatur: distinguntur autem ipsi folliculi seu testes tunicis, liquor distinctis hisce continetur. Quòd ad vocem εὔθρυπτον attinet, eam certum est non de liquore, saltem adhuc recenti, sed de exiccato teste cum suo liquore intelligendam esse: friabile enim de liquore humido prædicari rectè nequit. Cæterùm etsi Antiquitas vniuersa Castorium crediderit aliud nihil esse, quàm fibri testiculos: attamen nos ipsi cùm Monspelij Michaëli Heroardo peritiss. Chirurgo Fibrum dissecanti astaremus, testiculos à folliculis iis qui in inguinibus vtrinque membrana sua conclusi testium specie fallunt, quíque veriùs Castorij nomine donantur, planè diuersos obseruauimus: id quod & à piæ memoriæ Præceptore Rondeletio, rerum naturalium indagatore sagacissimo, anteà edocti fueramus. Folliculos autem eos potiùs, quàm testiculos paruos spinæ adhærentes, à Veteribus vsurpari solitos, vel ex eo patet, quòd sub finem capitis scribit Dioscorides, diuisa pelle excipi liquorem illum melleum tantopere celebratum: testes verò, nō nisi aperto abdomine remotísque cæteris visceribus, spinæ adhærētes reperiantur. Adde quòd quæ priùs à Diosc. legitimum Castorium describente liquori tributa sunt, folliculorum quàm testium liquori magis conueniunt. Sed & ex aliorum potiùs, quàm sua ipsius, sententia testes appellasse mihi videtur Dioscorides: quoniam hoc ipso capite eos interdū non ὄρχις, sed φύσας, hoc est, *folliculos*, nominat.

CAP. XXVIII. κωλύει τὰς ὀκλ.] Falsum se facto periculo comperisse, quod hoc loco refertur à Dioscoride, asserit Gal. 10. de medic. facult. quo quidē loco, ranas eiusmodi virides eásque paruas, βρέξαντας à nonnullis vocari prodidit: *diopetes* & *calamitas* easdem quibusdam vocatas tradidit Plinius, lib. 32. cap. 7. Cæterùm quas hoc capite πενόντων ἀποσάσεις dixit Diosc. οἰδούσας nominauit Aëtius, capite de ranis lib. secundo.

CAP. XXIX. Αἴλουρος νεαρὸς] Piscis idem, vt σίλουρος, παρὰ τὸ σείειν τὴν οὐρὰν, ita & αἴλουρος, seruata eadē analogia, παρὰ τὸ τὴν οὐρὰν αἰολεῖν, τουτέστι κινεῖν, dici potuit. Ideóque siue σίλουρον legas, vt habetur in vetusto codice, siue αἴλουρον, vt in vulgatis exemplaribus, itémque apud AEginetam, parum interest.

CAP. XXXI. τὰς ἐν σόματι σηπεδόνας] Has ipsas σηπεδόνας, de mænularum itidem capitibus agens Aëtius, σηπόμενα τῶν ὀδόντων οὖλα nominat, Tetrab. 1. ser. 2. cap. 155. Cæterùm in hoc ipso capite pro δακτύλῳ, δακτυλίῳ potiùs, ad maiorem differentiam, legendum videtur: itémque pro καταπλασθεῖσα, καταπασθεῖσα. Cinerem enim per se rectiùs inspergi, quàm illini dixerimus.

CAP. XXXIII. εἰς τε τὰς δριμυφαγίας] Varij variè locū hunc exponūt: at equidem ad eadem ὠμοτάριχον conuenire Interpretor, ad quæ & cætera quæ in alimentorum genere sunt acria, nimirum ad excalfaciendum, aperiendum, incidendum, attenuandum, digerendum, aliúdve quiduis eorum præstandū, quæ per cibos acres quæri consueuerunt. Enimuerò qui δριμυφαγίας vertūt, vomitionem ciborum acredine seu acrimonia quæsitam, ipsius verbi vim non satis videntur assecuti: quippe qui latè patentem δριμυφαγίας significationem nimiùm coangustant atque restringunt, dum ad particularē effectum eúmque minimè necessarium, transferunt. Fateor equidem acrium quorundam alimentorum, nominatímque salsamentorum, esu vomitiones interdum concitari, apparatis scilicet fluxilioribúsque redditis eorum vsu frigidis, crassis & viscidis humoribus, si qui fortè ventriculo inhæserunt, vti etiam scripto prodidit Orib. lib. 1. ἀπορ. itémque Gal. lib. de att. vict. cap. 1. Sed sunt etiā alij acrium ciborum effectus, quos eo ipso loco Galenus studiosè persequitur. Ac, vt verè dicam, acres cibi calfacere quidem, incidere & attenuare per se ac suapte natura possunt: at vomitiones concitare, non item: nisi ex accidenti, dum & humores crassos ad vomitionem apparant, & ventriculum ipsum acrimonia sua mordicant. Adde quòd etsi concedam, radiculam, erucam, salsamentum vetus, origanum viride, cæpam, porrum & alia quædam acria, vomitiones prouocare: non tamen quicquid in alimentorum genere acrimoniam habet, protinus ἐμετικὸν censeri oportet. Quin ne ipsa quidem acria illa, quæ inter ἐμετικὰ modò recensui, perpetuò & omnibus ex æquo vomitiones concitant: sed iis tantùm, quibus impurus & frigidorum humorum colluuie refertus est ventriculus, siquidem ea largiùs esitauerint. Cæterùm salsorum acriorúmque id genus ciborū esum Græcis olim δριμυφαγίαν dictum satis patet, tum ex ipsius vocabuli etymo, tum ex AVreliani testimonio: qui quidem lib. 3. tard. pass. cap. 2. de stomachicis: *Adhibenda*, inquit, *recorporatio, quā Græci μετασυγκριτικὴν uocant, ex acriori cibo, quē Græci δριμυφαγίαν appellant*: itémq; lib. 1. cap. 1. *quibus diebus salsum damus, Græci δριμυφαγίαν appellant*, &c. Aliam verò fuisse à vomitione δριμυφαγίαν, vel ille vnus Pauli locus, lib. 4. rei medicæ, de elephanticorū curatione, abundè testatur: δριμυφαγήσαντες δὲ ἐξεμείτωσαν, ἀπὸ τε ῥαφανίδων καὶ σιτίων &c. hoc est, *acribus assumptis cieatur uomitus, scilicet radicula & cibis eiusmodi.*

CAP. XXXIIII. τὰ ἑλκούμενα ἐπιπαύσει] Vulg. ἐπικαύσει. Et certè quidem non ignoro in præhumidis, putridis serpentibúsque intestinorum vlceribus cogi nos interdum, ex priscorum Medicorum sentētia, ad σηπτικὰ & ἐσχαρωτικὰ medicamenta transire: qualia longè plurima apud Gal. reperias, lib. 9. de comp. med. κατὰ τόπους, capite de dysenteriæ curatione. Attamen hoc loco ἐπιπαύσει cum Marcello lubentiùs lego, quàm ἐπικαύσει. Neque enim garum muriámue adurendi tanta vi pollere, fit mihi verisimile. Fateor equidem depascentia illa vlcera remediis hisce, tanquam calfaciendi siccandíque summa vi præditis, serpere prohiberi, dum ab his illa egregiè repurgantur, detergentur & exiccātur: quæ quidem causa est vt & ante escharoticorum vsum meritò ista vsurpentur: at iis protinus crustam (quod ab ipsis escharoticis fieri solet) induci, nō item. Sed & ipsa verborū series, lectionem hanc

cæteris omnibus anteferri debere, per se satis indicat. Siquidem ei quod paulò pòst sequitur, ἐρεθίζειν, τὸ ἐπιπαύειν perquàm aptissimè opponitur.

τὰ αἰ᾽ ἐλκώδη ἐρεθίσῃ] Locum hûc, alioqui subobscurum, illustrant non mediocriter quæ de Muria seu salsugine traduntur à Gal. lib. de simpl. med. fac. x I. capite vltimo. Ἅλμη (sunt hæc ipsius verba) ταριχηρῶν ἰχθύων ὁμοίως τῷ γάρῳ πρὸς τε τὰς σηπεδόνας ἁρμόζει, καὶ πρὸς ἰσχιάδας καὶ δυσεντερίαν ἐνιεμένη. τῇ γὰρ δριμύτητι τοῦ μὲν τὸ ἰσχίον ἐνοχλοῦντας χυμοὺς ἐπισπᾶται, καὶ διὰ τῶν ἐντέρων ἐκκενοῖ. τὰ δὲ σηπεδονώδη τῶν ἑλκῶν ἐν τῇ δυσεντερίᾳ περικλύζει τε καὶ ξηραίνει, &c. quę quidem totidem verbis repetuntur ab Aëtio. Tetrab. 1. serm. 2. cap. 151. *Muria*, inquiunt, *salsorum piscium, æquè ac garum, tum ad putrida ulcera accommodatur, tum & ad ischiadas & dysenteriam infunditur. Sua siquidem acrimonia coxam infestantes humores attrahit, & per intestina uacuat: putrescentia uerò ulcera in dysenteria proluit & exiccat.* Hanc ipsam sententiam, quæ haud dubiè verbis Diosc. est maximè consentanea, quò fœlicius exprimeremus, placuit in hoc loco vertendo liberiore paraphrasi vti, ac nonnulla ex Autoris ipsius mente supplere, idque ne quis imposterum scrupulus lectori superesset.

Cap. xxxv. ἀπὸ τῶν φωκίων] Mendosè in omnibus quæ in manum venerunt exemplaribus legitur, φωκίων, αἰτὶ τοῦ, φυκίδων. Porrò quæ hoc habentur capite, iisdem verbis ab AEgineta repetuntur, nisi quòd pro πρηίδων, habet, πρηκῶν: itémque in iusculi confectione salem addit, καὶ ἁλῶν: quæ quidem verba nos quoque minimè omittenda existimauimus: maximè cùm, Marcello teste, in vetusto quodam Diosc. exemplari legerentur. Cæterùm subdit idem AEgineta, in eundem vsum ex ostracodermis, id est, ijs quæ testacea cute integuntur, parari iuscula: maximè verò ex tellinis, hiatulis, conchulis, &c. quæ quidem fuit etiam Diosc. sententia, capitib. v i i i & i x.

Cap. xxxvi. ἐναποθέμενοι βρώμασι] Nos quēadmodum sonabant Diosc. verba interpretati sumus. Alij *cauis fabarum inclusos* vertunt. Hócne an illo modo vertendum sit, non magnoperè laboro. Attamen si vulgata hæc versio magis placet, expungenda necessariò propositio μετὰ. Nam quòd ad βρώματος dictionem attinet, non dubito quin veluti ὀδόντων βρώματα seu ἐμβρώματα huic eidem Autori dicuntur, *cauernæ* seu *caua dentium*, à quacunque causa ij arrosi fuerint: ita & βρώματα κυάμων dici potuerint *fabarum caua*, quæ quidem oculis patent, quoties illæ à curculionibus erosæ fuerunt. Cæterùm Plinius, lib. 29. cap. 4. hæc è deuoratis Cimicibus, quāuis ouo aut cera aut faba inclusis, quartanarum remedia, falsa nec referenda esse arbitratur.

βδέλλας ἐξάγουσι] Gal. II. simpl. med. se alliorum esu solo hirudines eiicere solitum testatur, neq; propterea vnquam ad Cimices confugere coactum. Porrò subit mentem locus ille Hipp. 2. Prorrhet. vbi fauces variis ex causis sanguine impleri tradidit, ac inter alias etiam hirudinem seu sanguisugam commemorat: quo loco tamē nonnulli βδέλλαν, non hirudinem, sed venā quandam in faucibus varicosam eo, vti sibi fingunt, nomine appellatā interpretari maluerunt: quasi verò rationi consentaneum non sit, vt hirudo interdum inter potandam aquam in os fauces ve recipiatur, ibidémque adhærescat: maximè cùm & historiis duabus luculenter id cōprobet Gal. 4. de locis aff. cap. 6. & Diosc. in Alexiph. faucibus adhærescentis hirudinis remedia tradat. Ac equidē ante annos aliquot sat longum iter cum amico non vulgari D. Ant. VVyss, Sedunensi Medico, confeci, cuius equus hirudinē eo modo hauserat, quam tandem satis grandem veterinarius Medicus faucibus inhærentem auellit, cùm non aliam magna copia dudum emanantis ab ore sanguinis causam diuinare posset. Quídni vero & homini exiguis ac visum propè effugientibus sanguisugis plenam aquam bibenti per imprudentiam idem accidere possit?

Cap. xxxvii. ὄνοι οἱ ὑπὸ ταῖς ὑδρίαις] Bestiolę hæ varias tum apud Græcos, tum apud Latinos appellationes sortiuntur. Quas enim κεφαλίδας seu ὄνους hoc loco nominat Diosc. alij ὀνίσκους seu ὄνους πολύποδας dicunt: Galenus etiam apud suos κυάμους dictas fuisse cōmemorat, scilicet à simili fabæ potius colore, quàm figura. Plinio multipedæ, centipedæ atque etiam millepedæ dicuntur. Marcellus Empiricus *Cutiones*, à cute dura & solida, Cæl. Aurelianus *porcelliones* nominat. Porrò horum ipsorum animalculorū elegantem Galeni descriptionem Diosc. verbis consentaneam placet hoc loco ascribere. Ille enim tertio κατὰ τόπους. ὀνίσκος κατοικίδιος, inquit, ζῶον ἐστὶ πολύπουν ἐν τοῖς ὑδρηροῖς ἀγγείοις καὶ ἐν ταῖς κοπρίαις γεννώμενον· κατὰ δὲ τὰς τῶν δακτύλων ἐπερείσεις σφαιρούμενον. hoc est, *asellus domesticus animal est multipes in aquarijs uasis & sterquilinijs nascens: quòd si digitus apprimatur, sese in orbem contrahit.* Itémque II. simpl. med. ἐστὶ δὲ ζῶα σφαιρούμενα κατὰ τὴν εἰς ἑαυτὸν σύνοδον, ἅπερ ὀνομάζουσι τινὲς τῶν παρ᾽ ἡμῖν κυάμους, ἐπειδὴ παραπλήσιοι τοῖς ἐδωδίμοις κυάμοις εἰσὶν, ὅταν εἰς αὑτοὺς σφαιρώσωσι, φαιοὶ κατὰ τὴν χρόαν ὄντες. ἔστι δὲ τῆς ἀγροικίας ἰδεῖν ἰδίως πλείστους πάντας γεννωμένους ὑπὸ ταῖς ὑδρίαις, αἷς ἀπὸ τῶν κρηνῶν κομίζουσιν ὕδωρ οἱ ἄγροικοι, &c. Quæ ita vertimus: *Sunt uerò animalia quæ dum sese contrahunt, pilæ in modum conglobātur: hæc nonnulli è nostratibus cyamos, id est, fabas, nominant, quandoquidem esculentis fabis sunt persimilia, cùm sese in orbem complicuerint, quippe quæ colore sint fusco.* Porrò *eiusmodi plurima uidere est in rusticorum habitationibus sub situlis, quibus è fontibus aquam suam comportant, &c.* At non tantùm sub vasis aquariis reperiuntur, sed & aliâs in locis humectis, aquosis & sordidis. Cæterùm pro eo quod tum Galenus, tum Dioscorides σφαιροῦσθαι dixêre, Theophrastus συστρέφεσθαι, Hesychius συστρέφεσθαι. Plinius de iisdē animalculis, *tactu sese contrahūt.* Scribonius Largus, *conduplicāt sese in orbem pilulæ rotundissimæ similem.* Marcellus Emp. *tactæ complicant sese in orbem pilulæ rotundissimæ*: alio loco, *contactæ in globulos complicantur*, aliâs *pilulam de se faciunt*: aliâs denique *cōtactæ contrahuntur & rotundantur*: quæ quidem omnia eōdem planè redeunt.

Cap. xliiii. ἐπιπλασθέντες δὲ] And. Lacuna in vetustiss. quodam codice legit, ἐπιχρισθέντες δὲ μετ᾽ ὄξους. Cornarius ἐπιπασθέντες δὲ, quam lectionem nos secuti sumus. Sic enim de asini Vngularū cinere Galenus, fidus Diosc. Interpres, II. lib. simpl. med. ἐπιπαττόμενον δὲ τὴν αὐτὴν ...

ζερῷ ἰᾶται τὰ χίμετλα. hoc est, *eodem insperso cinere sanari perniones.*

CAP. XLVIII. ἑρπετῶν καὶ κτιωῶν] Serapio vertit in genere, *venenosis morsibus auxilio est.* Aldinus codex pro κτηνῶν, habet, κτιωῶν. Hanc vocẽ omisit AEgineta, qui tamen cætera quæ de animantium Iecinoribus hic habentur, totidem verbis videtur transcripsisse. Equidem etsi non negauerim in morsibus etiam equorum, cæterorúmque id genus iumentorum, plerunque veneni quiddam subesse, κυνῶν tamen cum Cornario, potiùs quàm κτιωῶν legendum censuerim.

CAP. XLIX. ἀπειλῶντας ὑδροφοβίας] Remediũ hoc ex aliorum potiùs quàm sua sententia meritò proponit Dioscorides. Galenus quoque videtur huic ipsi remedio diffidere, aut certè non satis fidere, dum lib. simpl. XI. omnes mortuos testatur, qui solo rabidi canis hepate ad arcendam ὑδροφοβίαν vsi fuerant.

CAP. L. ἐκβάλλει δεύτερα] Paulus de hoc eodẽ mergi iecore, pro ἐκβάλλει δεύτερα, habet, λίθους ἐκβάλλει. hoc est, *calculos eijcit.*

CAP. LI. τὰ ἐξ ὑποδημάτων] Soleas veteres ad calceamentorum attritus seu iniurias ex calceatu etiam conuenire docet Galenus, qua pollent resiccãdi vi: sed duntaxat, sedata inflammatione.

CAP. LIII. ἁρμόζει στομαχικοῖς] Interioris tunicæ ventriculi gallinaceorum vsum hunc deridet Galenus, II. simpl. quippe qui ipsius vanum se experimentum fecisse asserat. Attamen Plinius eam diuersis locis ad varios commendat vsus. A nostris quoque Practicis non rarò vsurpari consueuit.

ἐπικράσεως χάριν] Non dubium est, quin velit Dioscorides Ius pulli gallinacei valere ad temperandam corporum κακοχυμίαν. Id genus curationis ἐπίκρασιν Medici vocãt, dum scilicet, teste Gal. lib. 9. Meth. sensim ac paulatim praui vitiosique humores euacuantur, & boni laudabiléssque succi, quales hauddubiè gignit eiusmodi iusculum, in eorum locum sufficiuntur. At videntur lõgè aliud voluisse Galenus, & ipse quoque Paulus: nempe hoc iusculi genus alui cohibendæ vi pollere. Quanquam hi de gallinarũ iure conceptis verbis agunt: Dioscorides verò de pulli iusculo, quem νόσσακα nominat. Sic porrò Gal. habet II. simpl. ὁ γὰρ μὲν τῶν ἀλεκτορίδων ἁπλῶς ζωμὸς ἐπικρατητικῆς ἐστι δυνάμεως, ὥσπερ ὁ τῶν παλαιῶν ἀλεκτρυόνων ὑπακτικῆς. hoc est, *gallinarum ius simplex cohibendæ alui facultate pollet, uti veterum gallinaceorum, subducendi.* Hoc tamen loco ex Dioscoridis contextu αὐτὶ τοῦ, ἐπικρατητικῆς, lubenter cum Cornario reponerem, ἐπισχετικῆς, aut ἐπισχετικῆς, nisi quæ à Paulo de iusculo eodem repetuntur lib. 7. apertiùs innuerent, τὴν ἐπισχετικὴν δύναμιν oppoſuisse Galenum τῇ ὑπακτικῇ. Sic enim ille: καὶ ὁ τοῦ παλαιοῦ δὲ ἀλεκτρυόνος ζωμὸς σὺν ἁλσὶν ἐπὶ πλεῖον ἑψηθέντος, ὑπακτικὸς γίνεται· ὁ δὲ τῆς ἀλεκτορίδος, τοὐναντίον ἐπισχετικός. hoc est, *veteris galli cũ sale diutissimè cocti iusculum aluum subducit: eandem contrà ius gallinæ comprimit.* At verò Plinius longè aliud sentit, dũ lib. 29. cap. 4. *Ius gallinæ,* inquit, *aluum soluit, validiùs è vetere gallinaceo.*

τρεῖς χοινίοις] Addit Lacuna ex veteri codice, τετρακοτύλοις ἔμμοις: ac sic quoque Plinius & Serapio videntur legisse.

CAP. LIIII. ὠὸν τὸ ἁπαλὸν] περὶ τῶν συνηθεστάτων, & ἀποτελεσμάτων ὠῶν hauddubiè agit hoc loco Dioscorides, nimirũ de gallinarum Ouis: ac triplicis quidem differẽtiæ meminit, quæ in iis penes cocturam variam obseruari consueuit. Siquidem ῥοφητά, hoc est, *sorbilia*, nominat, quæ breuissimã cocturam experiuntur, quæq; planè liquida vixdum incaluerunt. σκληρὰ verò seu *dura*, quę igni durata sunt, quæ scilicet ita coquuntur vt indurescant: hæc Galeno ἑφθὰ καὶ ὀπτὰ dicuntur. Inter hæc autem media sunt quasi ex dimidio cocta, quæ Dioscoridi ἁπαλά, Galeno τρομητά, hoc est, *tremula*, nominantur: *mollia* dixêre Latini ad durorum differentiam. Cæterùm prout hunc in modũ magis minúsve cocta sunt Oua, ita quoque magis minúsve nutriunt.

CAP. LV. ἀνακόλλημα δὲ] Quantum ex Galeni verbis in vndecimo simpl. med. colligere licet, ἀνακολλήματος nomine non tantùm hîc videtur intellexisse frõtale, quod ad cohibendas intercipiendásve fluxiones in oculos potissimùm decumbentes fronti imponatur, sed & remediũ ad pilos palpebrarum reclinandos seu agglutinandos aptum: vtrunque enim præstare candidum ex Ouo demõstrare nititur. Sed neque posterius hoc omisit Plinius, in Ouorum viribus recensendis: veruntamen ad reclinandos pilos ammoniacum tritum admiscet, quemadmodum ad cohibendas fluxiones, thuris pollinem.

CAP. LIX. κωλικοῖς ὠφελεῖ] Lacuna veteris exemplaris fidem secutus, αὐτὶ τοῦ κοιλιακοῖς, quod habebatur in vulg. exemplaribus, legit κωλικοῖς: & nos quoque ita legendum censuimus. Quotquot enim Galeritæ seu alaudæ vires tradidêre, ad coli ferè vitia ipsam commendarunt: & Galenus quidem in eum vsum non assam, sed elixam cum suo iure ad multos dies sumi voluit. Plinius, lib. 30. cap. 3. non assam tantùm Galeritam, sed & ipsius cinerem in aqua bibi tradidit.

CAP. LXI. ἐλέφαντος ὀδόντες] Paulus AEgineta Elephantis non dentibus modò, sed & vnguibus atque ossibus eandem hanc vim tribuit.

CAP. LXIII. παρηγορεῖ γομφιάσεις] γόμφιοι tum Galeno, tum Arist. verè dicuntur interiores dentes omnes, præter eos qui πρόσθιοι, hoc est, *anteriores*, iisdem dicti sunt, dum & incisorios & caninos dentes complecti voluerunt. Inde deducta vox est γομφίασις, huic Autori, nisi fallor, peculiaris. Interpretantur nonnulli, *maxillarum aut gingiuarum ex dentitione dolorem.* Equidem ea voce μυλαλγίαν potiùs Galeno dictam significari existimo, hoc est, *molarium seu intimorum dentium dolorem.* Eum verò intelligo, qui ex defluxione oriundus est, non item ex dentitione sola. Quin neque Cornu ceruinum natò ex dentitione dolori rectè conueniret, quum χαλαστικὰ seu relaxantia remedia, qualia sunt mel, butyrũ, ouillum leporinúmve cerebrum, tùm magis sint ex vsu. Alij quemadmodum γόμφωσις Medicis dicitur dentium συνάρθρωσις, quoniam γόμφων, hoc est, clauorum seu cuneorum modo suis alueolis infiguntur, ita fortasse γομφώσεως huius vitium, γομφίασιν dici existimarunt, dum videlicet dentes vacillant mobilésque sunt, neque firmiter suis hærent alueolis: id quod citra ictũ aut dentium

ipsorum ex senio siccitatem plerunque accidit; vitio nerui qui dentem firmat præ humore nimio molliti atque relaxati, vel certè ipsarũ gingiuarum, dum humore nimio turgent, atque adeò præ mollitie & laxitate quasi diffluũt. Vtrique verò huic malo Cornu ceruinum videtur, quia tum siccat tum astringit, per quàm accommodatissimum. Ideóque Gal. de Cornu ceruino agens, II. simpl. valere dixit, εἰς τὸ σφίγγειν οὖλα χαλαρά, *ad contrahendas mollitie laxitatéue diffluentes gingiuas.* Itémque lib. de theriaca ad Pis. τὸ δὲ τοῦ ἐλάφου κέρατος ῥίνημα καιόμενον καὶ μετ' οἴνου λειούμενον, εἶτα περιπλασσόμενον, τοὺς σειομένους ὀδόντας πήγνυσιν. hoc est, *Cornu cerini ramentũ ustum & cũ uino tritum, deindéque circumlitum, mobiles dentes firmat & stabilit.* Et hæc quidẽ à Paulo lib. 6. cap. de Cornu ceruino, totidem verbis repetuntur. Ac ipse quoque Plinius lib. 28. cap. x. *Cornu cerui mobiles dentes confirmare testatur, doloresque eorum mitigare, siue infricentur, siue colluantur.* Verumenimuerò cùm dentium mobilitatem vix vllus comitetur dolor, vox autem παρηγορεῖν hîc dolorem hauddubiè præsupponere videretur, interiorum dentium dolorem interpretari maluimus, qualis ferè illis accidit ratione neruorum, quos substratos habent à tertio pari. Et certè quidem, tanquam ad dolores eiusmodi leuandos aptum, Cornu cerui meritò recipitur in varias compositiones dentium dolori dicatas, Gal. lib. 5. med. κατὰ τόπους.

CAP. LXVI. ἀποβαλὼν εἰς ἀκόνιτον] Cantharidum hanc eandem præparationem paulò pleniùs illustrare videtur Gal. II. simpl. Porrò quanuis earum non ita tutus est vsus, quoniam, vel ipso teste Galeno, interiora viscera, maximè verò vesicam, exedendo seu erodendo tandem interimunt: attamen si medicamentis vrinas mouentibus exigua quantitate admisceantur, tutò interdum vsurpari possunt: ac totæ quidem tutiùs, quàm ipsarum soli ventres: quantumuis variis locis Hippocrates, itémque Arabes omnes, excepto Auicenna, aliter sentire videantur. Fateor equidem & ipsum quoque Galenum ventres solos nonnunquam admittere: quemadmodum in recensendo medicamento lichenum excoriatorio. Sed alius est proculdubiò ipsarum vsus in ore assumendis, alius in extrinsecus admouendis. Exteriùs enim soli ventres rectè adhiberi possunt, vel quia, propter partium quibus adaptantur viciniam, non tanta vis penetrandi requiritur, quãtam nonnulli capiti, alis pedibúsq; subesse suspicãtur: vel potiùs, quia pedũ alarúmque additione vesicas excitãdi vis, qua ipsę pollent, fortasse remitteretur: neq; verò membrorũ externorum, perinde vt internorum læsio metuitur. At integræ Cantharides intus assumptæ minùs officiunt: quoniam pedes & alæ venenatam eámque insignem, qua pollent earum ventres tũ alia viscera tum ipsam præcipuè vesicam erodendi exulcerandíque, vim non parum obtundũt: veluti præter Dioscoridem, Galenus, Plinius & Aëtius abundè testantur.

CAP. LXVII. μάτην πιστεύειν] Salamãdram Nicãder & Serenus Medicus nullis flammis obnoxiam prodidêre. Quin & ignem à Salamandra restingui tradidit Arist. lib. 5. de hist. animal. Itidémque AElianus, lib. 2. de Animal. cap. 31. Sed & Plinius, lib. 10. cap. 67. de Salamandra eadem agens: *huic tantus rigor*, inquit, *ut ignem tactum extinguat, non alio modo quàm glacies.* At Sextius, teste eodem Plinio, lib. 29. cap. 4. quemadmodum & hoc loco Dioscorides, ignem ab ea restingui negauit. Gal. verò lib. 3. de temper. & Aëtius cap. de Salamandra, aliquantisper quidem in igne durare affirmant, at verò tandem consumpto humore muccoso ac frigido quo redundat, quique ex rimosa ipsius cute effluit, exuri: id quod etiam non parum multi experimẽto facto comprobarunt. Quinetiã idem Gal. in lib. de comp. med. κατὰ τόπ. varia recenset medicamenta, in quæ Salamandra vsta recipitur.

ταχεῖσα μετ' ἐλαίου] Cum Marcello & Cornario lego καεῖσα, ἀντὶ τοῦ, τακεῖσα. Nã & Galenus & Paulus de hac eadem Salamandræ vi agentes, vstam eam desiderant, his verbis: καὶ τῆς Σαλαμάνδρας δὲ καυθείσης τὴν τέφραν ἔνιοι μιγνύουσιν. hoc est, *ustæ Salamandræ cinerem nonnulli admiscent.* His etiam astipulatur Plinius, lib. 30. cap. 6. dum *Pilos*, inquit, *in palpebris incommodos euulsos renasci non patitur Salamandræ cinis.* Attamen nõ desunt, qui huic nostræ lectioni repugnent: quia sit verisimile, Salamandræ septicam facultatem magna ex parte vstione absumi. Verùm & ego idipsum lubẽs agnosco, háncque ipsam ob causam eius vstæ, quàm non vstæ vsum innocentiorem censeo. Porrò nihil impedit, quominus & vulgata lectio, ταχεῖσα, tolerari vtcunque possit: siquidem oleum cui incocta fuerit, aut quouis alio modo intabuerit Salamãdra, psilothri vim asciscere ex saliuæ illius maleficæ permixtione potest. At nihilominus eius olei vsum haud ita tutum iudicauerim: quandoquidem verendum est, ne eius illitu non ij tantùm quos in totum tollere lubet, sed & cæteri totius corporis pili, auferantur absumantúrve. Enimuerò, si Plinio credimus, lib. 10. cap. 67. *Salamandræ sanie, quæ lactea ore uomitur, quacunque parte corporis humani contacta toti defluunt pili.* Rursúmque lib. 28. cap. 4. *Saliua eius quacunque parte corporis uel in pede imo respersa, omnis in toto corpore defluit pilus.*

CAP. LXVIII. ἢ λύκειον] Fortasse λύκοι. nam & λύκου nomine aranei quoddam genus designat Hesychius. Plinius *lupum* nominat, à rapacitate scil. ita dictum: Aristoteles verò totum araneorum genus, λύκους appellauit.

σπληνίῳ] Paulus, ἐμπλάστρῳ, quod idem est. Nã etsi σπληνίου nomine propriè accipitur linteolum oblongum, cui emplastrum inducitur: quandóque tamen & emplastrum quoque ipsum, veluti hoc loco, ea voce significatur.

CAP. LXIX. καὶ ἥλους] ἴονθους, non ἥλους, videtur legisse Ruellius.

CAP. LXX. χαλκιδικὴν] Nicãdri Interpres σῆπα sic dictũ opinatur, παρὰ τὸ σήπειν τοὺς πληγέντας, vti χαλκίδα, ὅτι ἔχει ἐπὶ τοῦ νώτου χαλκιζούσας ῥάβδους. Quare non immeritò cum Cornario addubitauerim, sitne hoc loco legẽdum ἀντὶ τοῦ χαλκιδικὴν, χαλκῆν seu χαλκοειδῆ. Nec enim à Chalcide insula, aut insulæ vrbe, sed à lineamentis æris æmulis id cognomen obtinuisse mihi fit verisimile.

CAP. LXXI. ἐν τῇ Λιβύᾳ] Minimè legendũ esse Λυδίᾳ, quo modo in vulgatis legitur exemplaribus, vel ex eo patet, quòd Lydia sit regio Asiæ minoris: Mauritania verò, pars sit Africæ.

Lacuna legit in vetusto quodam codice, ἐν Ἀπουλίᾳ ἢ Λιβύῃ. Oribasius habet, ἐν Ἀπολλωνίᾳ. At nos, ex fide veteris exemplaris quod præ manibus habuit Io. Sambucus, legendum existimamus; Λιβύῃ: siue Africam ipsam, cuius pars est Mauritania, siue fluuium Mauritaniæ ita nuncupatum, eo nomine accipiamus. Vult ergo Dioscorides, Scincos non modò in antè memoratis locis gigni, sed & in Libyæ parte Mauritania, aut certè apud Libyam Mauritaniæ fluuium reperiri.

ἐν ταριχευτῷ] Cornarius legit, ἐν καρδόπῳ. i. *in alveo panario*. Interpres Oribasij legisse videtur, ἐν ταρίχῳ, quæ quidem lectio mihi magis placet. Plinius simpliciter salsos afferri voluit.

φακοῦ ἀφεψήματι] Cornarius meritò ambigere videtur, vtrum pro φακοῦ, legendum sit, αὐτοῦ, scil. Plinij autoritate ductus: qui posteaquā de Scinco egit: *eiusdem decocti*, inquit, *ius cum melle sumptum venerem inhibet*: quasi animal id in seipso eam habeat ἀντιπάθειαν. Sed ipsum potiùs Plinium deceptum existimo, qui pro φακοῦ, σκίγκου perperam legerit. Nā & posteriores Græci, Galenus, Paulus & Aëtius, φακοῦ hauddubiè legerunt, ac lentem potissimùm palustrem designauerunt. Cæterùm rostro & pedibus tribuere videtur Plinius, quod Dioscorides lumbis seu partibus circa renes: quanquam & ipse paulò pòst laterum carnes ad idem efficaciores censeri fatetur.

CAP. LXXII. εἰς τὸ ἀντικείμενον οὖς] Plinius lib. 30. cap. 3. itémque Aëtius Tetr. 1. ser. 2. cap. 168. terrenos Vermes in dentiū doloribus non contrariæ aut oppositæ auri, sed vicinæ infundunt: quod equidē vero similius esse crediderim. Sed & denti vicina auris non modò παράκεισθαι, hoc est, *adiacere*, sed & ἀντίκεισθαι, id est, *opponi* rectè videtur, quoniam illi ex aduerso posita est. Cæterùm hos eosdem Vermes ex passo epotos nō vrinas tantùm ciere, sed & calculos comminuere, communi cōsensu Plinius, Aëtius & Serapio tradiderunt, insupérque regio morbo resistere: quæ quidem vires librariorum fortè culpa in Dioscoride desiderantur.

CAP. LXXV. στομάχου καὶ ναυσίας] Diuersam lectionem ex vetusti codicis fide agnoscit Lacuna, quam nos margini ascripsimus. Attamen vulgatam lectionem lubentiùs amplectimur: id tantummodò supplemus, quod in ea desiderari videbatur. Nam pro ἀνατρεπτικὸν στομάχου καὶ ναυσίας γίνεται, reponimus, ἀνατρεπτικὸν στομάχου καὶ ναυσίας ποιητικὸν κατασκευάζουσι. Cæterùm anteà, quo loco agitur de bubulo, asinino & equino lacte, vide an redundent voces illæ, καὶ στομαχικά: nam & in Aldino codice simpliciter habetur κοιλιώπρα γίνεται, hoc est, *uentri sunt magis idonea*. Adde quòd non quicquid aluum soluit, illico eandem conturbat.

τὸ διαπύροις κόχλαξιν] κοχλάκων nomine, Suida teste, λίθακες οἱ ἐν τοῖς ὕδασι designantur, qui interdum Galeno & Paulo κάχληκες, aliis etiam χάλικες dicuntur. Calculos marinos hoc loco desiderat Plinius: cùm tamen in eundem vsum calculi, qui in fluminum ripis reperiuntur, rectè vsurpari possint. Porrò ignitorum horum calculorum aut silicum vice, ferreos cylindros lacti immittere se solitum commemorat Gal. lib. de simpl. med. fac. 10. sed efficacia maiore: quoniā ferrum sit astringendi vi præditum.

CAP. LXXVII. μετὰ τὸ ζέσαι δὶς ἢ τρὶς] Paulus lib. 1. cap. 88. non vbi bis terve lac efferbuerit, sed vbi coctura vehementiore serum à lacte discesserit, tùm demùm sero mellis aut aceti mulsi, aut salis (ἁλῶν enim, non ἄλλων eo loco legendum videtur) quod satis est addi voluit. Aëtius verò, Tetrab. 1. ser. 2. cap. 96. vbi efferbuerit ter quaterve, aliâs acetum mulsum, aliâs etiam aquam mulsam affundit: & illud quidē, si quando crassis pituitosísve humoribus purgandum corpus redundare videatur: hanc verò, siquando acribus ac biliosis. Sed vide num potiùs αὐτῷ, μελικράτῳ, apud Aëtium, ὀξυκράτῳ legendū sit. Orib. εὐπορ. lib. 1. mulsam aut vinum inspergit. Plinius, lib. 28. cap. 9. qui alioqui diuidendi lactis eundē cum Diosc. modum tradit, mulsum addit, quasi non ὀξύμελι, sed οἰνόμελι legerit.

καὶ ξέστῃ ἀργυροῷ] Plinius itidem cyathum argenteum vsurpat, loco citato. AEreī verò vasis frequētiùs in lac demittēdi, non argētei meminit Gal. comm. 4. in lib. de vict. ratione. in acut. sed mendosè, ni fallor, habetur χαλκοῦ, ἀντὶ τοῦ, ἀργυροῦ. Aëtius verò, loco antè citato, simpliciter vasis aqua frigidissima pleni mentionem facit, neque addit, quánam ex materia id esse debeat. Cæterùm perperàm distincta esse hæc capita quæ vnico comprehendi debuerant, vel ex ipsa verborū serie cuiuis facilè patet. Nec enim circa capitis huiusce principium aliud voluit Diosc. quàm seri à lacte diuidendi rationem, ac ipsius quoque vtendi modum tradere: deinceps verò quæ de lactis vsu habentur, ad caput de lacte referenda meritò videntur.

ὑοσκυάμου] Lacuna in vet. cod. pro ὑοσκυάμου, legit, ἀρσενικοῦ· quam ego lectionem iccirco lubenter sum secutus, quòd reliqua quę hîc recensentur venena, sunt è genere erodētium & adurentium. Neq; tamen ignoro Lac etiā cōtra potum hyoscyamum valere, vti docet noster hic Dioscorides, aut quisquis est alius autor libri de venenis, cap. proprio de hyoscyamo.

CAP. LXXVIII. κυνὸς γάλα] Quæ de Canis lacte à Diosc. hoc loco commemorantur, tanquam falsa refellit Galenus, 10. de simpl. medic. fac. his verbis: ἕτερα δὲ ἐψεύσαντο φανερῶς, ὥσπερ καὶ τὸ περὶ τοῦ τῆς κυνὸς γάλακτος, ὡς κωλύοντος ἀνιέναι τρίχα ἐκ τῶν βλεφάρων, εἰ ἐξαιρεθεισῶν αὐτῶν ἐπιχρισθείη τῷ τόπῳ, ὅθεν αἱ ῥίζαι τῶν τριχῶν ἀνεσπάσθησαν. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον οἱ γράψαντες εἴργειν αὐτὸ τῆς ἐπὶ τῶν αἰδοίων ἐκφύσεως ταχείας τὰς τρίχας, εἰ προεχρισθείη πρὶν ἡβᾷν, ἐκβάλλειν τε τὰ νεκρὰ τῶν ἐμβρύων ποθὲν, οὐκ ἀληθεύουσιν. hoc est, *Alia verò palàm mentiti sunt, veluti quòd lac caninū, post radicitus euulsos palpebrarum pilos illitū, alios renasci prohibeat. Similiter etiam falsa protulêre, qui idem illud pudendis ante pubertatem inunctum, celerem ijs locis pilorum exortum inhibere, necnon & potum fœtus emortuos eijcere literis prodiderunt.*

CAP. LXXIX. ὁ δὲ νεαλὴς τροφ.] Quotquot in manus venerūt Diosc. exemplaria Græca, habent τροφώτερος, sed mendosè: ἀτροφώτερος enim legendum esse res ipsa per se clamitat.

CAP. LXXX. καλουμένη ἱππάκη] De hac eadē Hippace, Scytharū familiari cibo, egit & Hipp. lib. de aëre, aq. & lo. itémque 4 de Morbis: necnon & illius coætaneus Herodotus historiæ suę lib. 4. Damascenus apud Stob. victum γαλακτο-

φάγοις, hoc est, Scythis, equarũ tãtùm lacte constitisse scribit: vnde caseos cõficerẽt, vt ita eo tũ potu tùm cibo vterentur: itáq; δυσμαχωτάτους fuisse, quòd commeatus vbique ipsis præstò esset. Theophr. verò hist. plant. lib. 9. cap. 13. Scythas Hippaces cibo narrat famem solitos depellere, vti & sitim radice Scythica seu glycyrrhiza retẽta in ore: ita vt solis istis in duodenos dies sese sustentarent. At Plinius, lib. 25. cap. 8. Theophrasti mentem non satis assecutus, locũ illum ita peruertit, vt hippacen seu hippicen apud Scythas herbam esse voluerit, quæ non in hominibus modò, sed & in equis eundem illum præstaret effectum. Atque huius exemplo in eundẽ raptus errorem Gaza, Hippacen Theophrasti, herbam equestrem interpretatus est.

CAP. LXXXI. γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ αἰγείου] Quòd Diosc. ex ouillo aut caprino lacte butyrum fieri retulerit, mirum Galeno videtur, 10. simpl. med. quippe qui nosset è bubulo confici, *unde*, inquit, *& nomen*. Verùm etsi butyrum vt plurimùm è lacte bubulo paratur, attamen ex antè memoratis etiamnum confici posse ipsa docet experiẽtia, scilicet ex eorum parte pinguissima. Quin & butyrum Scythas ex equino lacte factitare solitos memoriæ mandauit, seu Hippocrates, seu Polybus, lib. 4. de morbis.

CAP. LXXXII. ῥοδίνῳ ἐπιτιθέμενον] Enallage numeri, pro ἐπιτιθέμενα, videlicet ἔρια. Sic sequẽti capite, quo loco de lanarum vstarum lotione agitur, habes περισταγόμενον, ἀντὶ τοῦ περισταγόμενα.

CAP. LXXXIII. κροκύδες καίονται] Lanę purpuræ marinæ cruore infectę floccos seu tomenta, etiam Crito apud Gal. κροκύδας κογχυλίου nominat. Archigenes verò μαλλὸν πορφύρας. Ad eundem modum AEgineta dixit, λίνον ἀπὸ πορφύρας θαλασσίας, *filum lineum purpura marina tinctum*. & Aëtius, πύσμα πορφύρας ἐρίου, *plagellam seu hapsum complicatum lanæ purpura infectæ*: imò & apud Gal. sæpenumerò πορφύρα pro lana purpurę succo tincta reperitur. Plinius quoq; alicubi *lanæ conchylio infectæ* meminit. Marcellus Empiricus, *lanæ conchyliatæ*. Ouidius, *tinctæ murice lanæ*. Cæterùm simpliciore vrendæ lanæ modo, quàm qui hic à Dioscoride describitur, contentus est Gal. 11. med. simpl. vt scilicet vratur in olla noua operculo clausa, crebris foraminibus peruio. Neque verò alia est vrendæ lanæ ratio, quæ habetur apud Gal. 6. de comp. med. κτ γένη, in descriptione emplastri AEgyptij.

CAP. LXXXIIII. οἴσυπον δὲ λέγεται] Ex verbis Aëtij, lib. 2. cap. 120. colligas sorditiem seu sudorem feminum & alarum lanis ouium adhærescere solitũ, seu, vt Ouidij verbis vtar, *demptum succum ab ouis immundæ uellere*, nondũ OEsypum appellari, sed tantummodo ῥύπον προβάτων, seu ῥύπον ἐπιτρεφόμενον τοῖς τῶν προβάτων ἐρίοις: οἴσυπον autem tùm demùm dici pinguitudinem illam, cùm eo præparata est modo, quo hic à Diosc. describitur, & planiùs apertiùsque ab Aëtio, loco antè citato.

ἔκπλυνον ἐστρουθισμένα] Addenda negatio ex sentẽtia Marcelli & Cornarij, legendúmque, μὴ ἐστρουθισμένα, aut reponendum, ἀστρούθιστα. Alioqui, quod facilè crediderim, vox ea redundat. Neq; verò habetur quicquam, quòd illi voci respondeat, apud Serapionem, vti neq; apud Aëtium: sed apud hunc eiusce loco leguntur hæ voces, κονδὰ καὶ ὕλα. At verò quid per κονδὰ significet, mihi non satis constat. Interpres *torta* vertit, ac fortè καμπτὰ vel στρεπτὰ legendum existimauit. Cæterùm ἐστρουθισμένα citra negationem apud Diosc. perperam legi ex eo facilè constat, quòd dum radicula lanæ purgãtur, ea deperit pinguitudo, quæ ad præparandum OEsypum omnino desideratur. Huc adde quòd inferiùs conceptis verbis admonet Diosc. præstantius esse id OEsypum, quod è lanis paratur radicula nondum curatis: ἀστρούθιστον ipse nominat. Porrò στρουθίον, lanaria est herba, *radicula* Latinis iccirco dicta, quòd struthij vis ad purgandas lanas efficax in radice potissimùm sita sit. *Lauandis enim lanis succum habet*, inquit Plin. lib. 19. cap. 3. *mirũ quantum conferens candori mollitiæque*.

ῥυπτῆει τὰ ἐφεστῶτα ῥαγδαίως] Aldinum exemplar habet, ῥυπτῆει ῥαγδαίως: desideratur verò vox, περάσαντα. Ego pro περάσαντα lego καταράσσων, idque ex Aëtio: qui quidem horum Diosc. verborum mentem ita exprimit: ἐπιχέας ἕτερον ὕδωρ ζέον ἀναταράσσε, λαμβάνων ἐκ τοῦ ὑγροῦ ποτηρίῳ ἢ ἑτέρῳ τινὶ, καὶ ἐξ ὑψηλοῦ καταράσσων &c. *Affusa*, inquam *altera feruente aqua conturbato, ac poculo alióue quopiam uase hauriens liquorem & ex alto illidens*. Quibus quidem verbis, quæ obscuriora videbantur apud Diosc. ita illustrat, vt desiderari ampliùs vix quicquam possit. Interim aquam, quæ affunditur sordibus è lana exemptis, calidã feruẽtémq; esse debere obiter innuit: quod fuerat à Diosc. prætermissum. Itémque non multò pòst, si ad spumam aspergendam aqua marina desit, frigidam simpliciter vsurpare non veretur.

ἐν ἡλίῳ δὲ θερμῷ] pro θερμῷ legere malui ex Aëtio, θερινῷ, quanquã vtrouis modo legas parum refert. Attamen vtut legeris, in æstiuis ardoribus præparari OEsypum satius esse scitò, quàm alia vlla anni tempestate.

CAP. LXXXV. καὶ αἱ ἀναγωγαὶ ταῖς ἐκ θώρακος] In sanguinis ex thorace reiectionibus Coaguli leporini vsum reformidat Gal. 7. simpl. med. idque propter eam qua prędi tum est acrimoniam. Nam & acrium cæterorum remediorum vsum respuendum censet in affectibus, qui astrictionem exposcunt.

μετὰ τὴν ἄφεδρον ἀτόκιός ἐστιν] Plinius contrà, lib. 28. cap. 19. præstare asserit, vt mares concipiantur, nedum vt conceptio impediatur. Posteaquam enim, *si uulua leporis in cibo sumatur, mares concipi* scripsit: illico subiungit, *idem testiculis & coagulo profici*.

νεβροῦ καὶ δορκάδος] Cum Val. Cordo coniunctionẽ καὶ expungendã puto: siquidẽ vox νεβροῦ, ad ea quæ sequuntur omnia ceruini generis animantia refertur: horum enim omnium pulli, Græcis νεβροὶ, Latinis *hinnuli* dicuntur. Porrò etsi apud Oppianum δορκὸς idem est cum dorcade, hîc tamen Dioscorides δορκὸν à dorcade manifestò distinguere videtur: siue sexu, siue specie inter se differant. Ac certè quidem I. Cæsar Scaliger exercit. in Cardanum CCVII. δορκάδα, capreolum esse censet, qui est inter πλατυκέρωτα & damam, quæ προξ Græcis dicitur: δορκὸν verò, capream esse autumat. Ego contrà δορκὸν *capreolum*, δορκάδα *capreã* conuerterẽ. Attamen ne in hac tanta nominum ambiguitate certi quic-

quam statuere velle viderer, cum Plinio Græca nomina retinere malui. Cæterùm hoc loco apri perperam meminit Ruellius; cùm in Græcis codicibus tale nihil habeatur.

C.LXXXVI. στέαρ πρὸς μὲν τὰ] στεάτων nomine genus omne adipis hoc loco cōplectitur Dioscorides: quanquam propria significatione sumptum στέαρ, ἀπὸ τῆς πιμελῆς, hoc est, *seuum à pinguedine* seu *adipe* rectè distinxerunt Aristoteles 3. de nat. animal. Galenus 11. simpl. atque Plinius, lib. 11. cap. 37. Siquidem στέαρ seu seuum (*adipem* perperàm vertunt Galeni Interpretes) vsquequaque fragile est, neq; tam facilè igne liquefit, & postquam refrixerit, veluti conglaciatur. πιμελὴ contrà (*adipem* an *pinguitudinem* dicas nihil refert) ad ignem celerrimè liquatur, neque apta est durari aut concrescere. Locis quoque discrepant: adeps enim inter carnem cutémque solet consistere, sebum in fine carnis semper est. Huc adde quòd quæ vtrinque dentata sunt animantibus, tanquam temperamento humidioribus, prouenit adeps: quæ verò cornigera & altera tantùm parte dentata sunt, tanquam temperamentum siccius ac magis, vt ita dicam, terrestre sortita, sebo pinguescunt.

λεπτοῦ προσμιγθέντος] Lego προσεμπασθέντος. Sic inferiùs cap. 90. ἁλὸς ὀλίγον προσεμπάσας. &c.

CAP. LXXXVII. ὕειον δὲ καὶ ἄρνειον] Ita legit Oribasius: attamen ἄρκειον, hoc est, *ursinum*, legisse videtur Serapio: & hæc quidem lectio, vt Interpretibus aliis, ita mihi quoque magis probatur: tum quia agninus adeps ouillo congener est, cuius parandi infrà mētio fit, tum quia nullibi in medicina adipis agnini meminit Dioscorides. Adde quòd vrsinum etiam adipem nusquam alibi curare docet, cuius tamē virium meminit in sequentibus.

εἰσὶ αἰαψύχων] Lacunæ codex, vt ipse vult, incorruptissimus habet, αἰατικῶν. Ego verò non quidem αἰαψύχων lego, sed αἰαψήχων, lapsu vnius literæ perfacili. Est verò αἰαψήχειν, distringere, friare, seu in micas frangere, quod Galli *esmier* dicunt.

πρὸς ἀκαθαρσίαν ἀφελὼν] Vel legendum, vt paulò post cap. LXXXIX, τὴν ἐν τῷ πυθμένι προσκαθημένην ἀκαθαρσίαν: vel præpositio, πρὸς, hoc loco παρέλκει. nisi malimus τὴν πρὸς τῷ πυθμένι ἀκαθαρσίαν, &c.

CAP. XC. ἐξυμβρίσας τι δὶς εἰς χύτραν] Proculdubiò ἀντὶ τοῦ δὶς, legendum δὸς: nam & anteà cap. LXXXVII. δὸς, inquit, εἰς χύτραν κεραμέαν τὸ διπλάσιον χωρῆσαι.

CAP. XCI. σύζυγον ὁμοίως] Lege σύζεσον, vt habetur aliquoties inferiùs hoc eodem capite.

πῆξον καὶ ἀπόθου] Lacunæ codex habet, πῆξον. Ego verò ψῦξον potiùs legendum censeo, quemadmodum & ipse Cornarius videtur legisse.

χύλισον εἰς καθαρὸν] Lego, ὕλισον, quanquam χυλίζειν *liquorem* seu *succum exprimere* significat: sed huic loco prius illud magis quadrare mihi quidem videtur.

CAP. XCII. προσαποψύξας] Ita habent codices omnes, in quos equidem incidi: attamen legendum, προσαποψήξας cum η, ἀπὸ τοῦ προσαποψήχειν.

CAP. XCIIII. αἰγοφάρμακον τοῖς ἐπιβουλεύουσιν] De hoc eodem Leonino adipe ita Plinius, lib. 28. cap. 8. *Magorum, inquit, uanitas perunctis eo adipe faciliorem gratiam apud Reges populósue promittit: præcipuè tamen eo pingui quod sit inter supercilia, ubi esse nullum potest.* Neque ita multò pòst: *Perunctos eo bestiæ fugiunt: resistere etiam insidijs uidetur.* Hoc verò ipsum Serapio vrsino adipi, non leonino tribuit: nisi fortè, quod suspicor, error is est interpretum Serapionis. *Si quis, inquit, ursino adipe unxerit corpus suum, non timebit malorum hominū insultum.* Porrò simile quodammodo & illud est, quod de lupino adipe libri citati cap. 9. refert Plinius: *Massurius, inquit, palmam lupino adipi dedisse antiquos tradit: ideò nouas nuptas illo perungere postes solitas, ne quid mali medicamenti inferretur.*

τὸ δὲ αἴγειον συπτικώτερον] Galeno minimè probatur, quod hic ait Dioscorides: seuum caprinum proximè memoratis esse συπτικώτερον, nisi Diosc. συπτικώτερον vsurparit, ἀντὶ τοῦ, δριμύτερον. Ac certè quidem ipsum σύφειν, aliâs etiam videtur accipere Dioscorides, pro *acre esse*, veluti huiusce libri cap. 83. & 84. πρῶς δὲ σύφῃ, tanquam intersit nihil, astringens an acre dixeris: cùm tamē sensus astrictionis à sensu acrimoniæ sit longè diuersissimus. Et hac ratione à Galeno reprehenditur Diosc. tanquam Græcarum vocum significata non pernouerit, vt cui Græca lingua esset insueta. Verùm enimuerò etsi hoc nomine aliâs meritò reprehendi posse Diosc. lubens fateor & agnosco, attamen ex ipsa sermonis serie facile est videre, συπτικώτερον hoc loco à Dioscoride in proprio vsurpari significato: quippe qui subiiciat, ea de causa dysentericis conferre. At verò Galenus nō propterea quòd magis astringat, dysentericis & tenesmosis suillo magis cōferre voluit: sed quia ille ob crassitiem citiùs concrescat: hic verò, etsi acrimoniam magis obtundat, attamen instar olei defluat, atque adeò affectibus eiusmodi minùs conueniat.

ἁρμόζει παλυειπικοῖς] Serapio, παραλυτικοῖς, legisse videtur: quippe qui suillum adipem sale inueteratum paralysi conferre voluerit: nisi fortè vitium est librariorum, aut Interpretis.

ἐξιτήλους ποιεῖ] Quod viperinum Adipem pilos sub alis radicitus euulsos abolere ac renasci prohibere, itémque suffusionibus mederi scripsit hoc loco Dioscorides, Galenus ipse falsūm experimento se comperisse testatur, 11. simpl.

CAP. XCV. ἔστι δὲ δύσγνωστος, ἐὰν μή τις &c.] Lacuna legit in vetustiss. codice: ἔστι δὲ δύσγνωστος, ὁποῖα ἂν ᾖ, ἐὰν μή τις ἐξοστεΐσας ἴδῃ καὶ ἀπόθηται, hoc est, *ægrè uerò discerni potest, cuiúsnam ea sit animantis, nisi ab eo qui ipsam exossans uiderit ac reposuerit.* Id etsi verum ac indubitatum esse agnosco, visum tamen est vulgatam lectionem retinere: quippe cùm ex ea verus quoq; sensus elici possit. Enimuerò velle videtur Diosc. ęgrè cognosci, Medulla sit nécne, quæ cruenta ac veluti caro quædam friabilis in ossibus interdum reperitur. Attamen vtra lectio potior sit, peritioribus iudicandum relinquo.

ἅπασαι δὲ εἰσι μαλακτικοὶ] Hircinam ac taurinam Medullam excipit Gal. 11. simpl. quippe qui indurata ac scirrhosa emolliendi vim eas habere negauerit, quoniam acriores sicciorésque sint.

θερμαντικοὶ] Legisse videtur Plinius, ac Interpretes quoque omnes, πυρηματικοὶ, excepto vno

Serapione, qui *sedatiuas esse Medullas* dixit, nulla facta calfactionis mentione. At equidem non nego medullas calfacere, neque ignoro non esse nouum Dioscoridi, primas medicamentorum qualitates secundis ac tertiis subiungere: sed quoniam codices omnes habebant θεραπευτικοὶ, eam quoque lectionem retinere malui. Ac, mea quidem sententia, simplici voce, θεραπευτικοὶ, vsus est Diosc. pro composita, ἀποθεραπευτικοί: quasi voluerit medullas ad apotherapiam esse accommodatas, scilicet ad eam curandi rationem, quæ quamlibet lassitudinem tollit, viresque reparat, seu ab exercitio, seu ab alia quacunque causa dissolutas. Ea verò curandi ratio quoniam perficitur solidas partes humectando & emolliendo, quęq; in meatibus retinentur euaporãdo: ad hos vsus affrictam Medullam rectè accommodari, quis non videt?

παραχεόμενον] Malim genere masculino, παραχεόμενος: siquidem ad μυελὸν, quàm ad proximum στέαρ, referri satius est.

Cap. xcvi. ἀλεκτορίδος λευκῆς] Existimaui aliàs, ἀντὶ τῆς λευκῆς, ἱέρακος, aut quid simile legendum: neque enim adduci poteram vt crederem, gallinæ candidæ fel efficacius esse, quàm nigræ. Sed vt nihil hoc loco immutarem, fecit Autoris grauiss. Plinij autoritas: qui quidem lib. 29. cap. 6. *fel* quoque *candidi gallinacei* præfert *ad argema, albugines ac suffusiones*: fortè quia in genere gallinaceo minus sit virium nigris. Sic enim, *vulturibus* etiam *nigris minus esse virium*, scripto tradidit Plinius, lib. citati cap. 4.

Cap. xcvii. καὶ τὸ τῶν χλωρῶν βατράχων] De viridium Ranarum sanguine, quas brexantas vocant, quod à Diosc. refertur, experientia falsum comperit Galenus, vti testatur 10. simpl.

Cap. xcviii. τῷ αἰπῆχρος] Addere visum est ex Serapione, quod deesse videbatur, καὶ λιχανοῦ. De huiusmodi autem vstione, variisque ischiadicos vrẽdi modis, vide quæ fusiùs tradũtur ab Aëtio, lib. 12. cap. 3. vbi certè quidẽ & hic ipse Diosc. locus paulò pleniùs illustratur.

πελαργοῦ δὲ] Hoc ciconiarum Stercus comitialibus mederi negat Galenus, 10. simp. facto, vti refert, experimento. Idem quoque pudendum existimat, murium stercus, muscerdam vocant, ad alopecias & irritandã aluum vsurpare, quum ad eos vsus sint nobis ad manum lõgè præstantiora remedia.

σίλφωσιν τῶν ὄψεων] Fuci è Stercore crocodili terrestris meminerunt & Horatius & Clemens ipse Alexandrinus. Alias verò stercoris eiusdem vires vide apud Plin. lib. 28. cap. 8. quo loco, *Crocodileam*, ipsum vocari innuit, non crocodili intestina vti falsò credidit Cælius Rodiginus, dũ Plinij verba non satis aduerteret.

ἡ λεπτοτάτη] Interpretes omnes rectiùs, λευκοτάτη, legisse videntur. Nã & Plinius, lib. 28. cap. 8. de crocodilea verba faciẽs: *Optima*, inquit, *quæ candidissima & friabilis, minimeq; ponderosa*, &c. Quod verò habetur inferiùs, ὕπτξις, non est quòd miretur quisquam ita etiã efferri fœminino genere: veluti alibi apud eundem Autorẽ ἄποξις, & apud Theophr. σύνοξις. Eiusmodi enim composita, apud Grammaticos communia censentur.

καὶ χεοίζοντες ἀγχούσῃ] Hunc locum sic descriptum reperit Goupylus in manuscripto codice: καὶ χεοίζοντες ἐπ' ὀλίγον ἀγχούσῃ, δι' ἀφαιρ... σανίδια ἀπηθοῦσι: quam sententiam Hermolaus & Marcellus expresserunt: ac nos quoque manuscripti codicis lectionẽ illam potiorẽ duximus. Quæ verò ad capitis calcem Latina fecimus, nõ habentur apud Serapionem, Marcellum, Cornarium: in antiquo tamen codice sic ascripta reperit Goupylus: ἀνθρώπων δὲ ξηραὶ σὺν μέλιτι ...θεῖσαι καὶ ἐπιπνευθεῖσαι τῷ λάρυγγι, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν κυνὸς, συναγχικοῖς βοηθεῖν ἐν ἀρρήτοις θύρομεν. Ald. cod. in nothis, ἀνθρωπίνη ἀρρήτως θύρομεν. Hæc, quanquam fortè perperam è margine in contextum translata, etiam ab Hermolao expressa sunt, & ex eo loco ab omnibus ferè Medicis descripta.

Cap. xcix. δῆξιν τῶν θαλασσίων] Non ignoro serpentes haberi marinos, quorum sint plura variáque genera: at nullum tamen est (quod equidem sciam) quod viperæ marinæ nomẽ sibi vendicet. Quin neque vsquam alibi viperæ eiusmodi marinæ mentionẽ fieri existimo. Quare cum Marcello & Cornario de marinis echinis hoc accipere, & ἐχίνων hoc loco legere malim, quàm ἐχιδνῶν cum Serapione cęterisque Interpretibus: maximè cùm & ipse Plinius de Vrinæ humanæ viribus agens, lib. 28. cap. 6. scribat in hæc verba: *Sua cuique (quod fas sit dixisse) maximè prodest, confestim perfuso canis morsu, echinorúmque spinis inhærentibus*. Porrò cùm ita se res habeat, hoc ipso loco ἀντὶ τῆς δῆξιν, πληγὴν seu πλῆγμα, legendum puto: neque enim echini, scorpiones draconésque marini dentibus morsúve, sed aculeo feriunt.

ὀρθοπνοίαις ἁρμόζει] Vrinæ impubis pueri potu minimè liberatum orthopnoicum quendam asserit Galenus, lib. 10. simpl. neque etiam eius vsum ad orthopnœam curandam tantoperè necessarium esse ait, cùm copiosa suppetat sylua medicamentorum, quę huic medeantur affectui. Auicenna tamen illius potu nonnullos sanitati restitutos commemorat.

ἐπὶ τοῦ χρυσίου κόλλα] Chrysocollę factitiæ conficiendæ rationem quoque tradit Gal. lib. 9. & 10. simpl. Quin & ipse Dioscorides eius parandæ rationem lib. 5. repetit.

ἐρυσιπέλατα παύει] Eius vrinæ ὑπόστασιν, quam ὑπόστημα vocat Dioscorides, erysipelatis veris minimè conuenire docet Gal. proximè citato libro, vti neque vllum medicamentorum calidorum & acrium: nisi cùm, refrigerato restinctóque erysipelatis ardore, ad resoluentia digerentiáque transire tempestiuum est.

ἄγειν οὖρα κατὰ κοιλίαν] Cum doctiss. Cornario legendum putaui, ἄγειν οὖρα καὶ κοιλίαν: & ita quoque Serapio legisse videtur. Neque verò in hydrope, quẽ ὑπὸ σάρκα vocant, opus est vrinas per aluum extrahere: sed pituitam potiùs, quæ per vniuersi corporis habitum sparsa est, aut ad vrinæ vias, aut ad ipsam aluum deriuare.

Cap. c. πεπίστευται] Addendum putaui, μάτην πεπίστευται, quo meliùs ista cum sequentibus cohærerent: redditiua enim particula, δὲ, tale quid desiderari significabat. Sic de salamandra anteà, cap. 67. agens Diosc. μάτην, inquit, πεπίστευται μὴ καίεσθαι.

Cap. ci. σίμβλιον καλούμενον] Non ignoro σίμβλου seu σίμβλης nomine apum aluearе significari, vnde dici possit σίμβλιον μέλι, ad differẽtiam mellis aërei aut arundinacei: quasi quod intra

ideum apes mellificauerint. Attamen hoc loco ἵβλαιον legere malim, quàm σίμβλιον, vnà cũ cæteris Interpretibus. Est enim Hybla mons Siciliæ cognomini ciuitati proximus, thymo abundans, adeóque Mellis laudatissimi prouentu celebris: vnde & apes Hyblææ & Hyblæa mella tantopere prædicantur.

ἐρεγμένον] Legêre Marcellus & Ruellius, ἐλαιωμένον. Mihi nõ placuit vulgatam lectionem immutare: maximè cùm vnicuique cõstet, etiam forinsecus adhibito melle non parum iuuari antedictas inflammationes.

ξανθισμοὺς ποιεῖ] Sunt qui legant, ξηρανθισμοὺς, eadé propè significatione: nisi quòd ξηρανθισμῶν voce peculiariter sicciores pustulæ designantur. Hermolaus Barbarus & Ruellius legisse videntur, ἐριθάκινον ὄζον. Marcellus, ἐριθάκην ποιοῦν: quã enim Plinius *erithacen* seruata Græca dictione nominat, illi cum Gaza *aragnem* interpretantur. Sed annotat Goupylus in vetustis exemplaribus scripturam ita esse deprauatam, vt non facile sit eam restituere. Attamẽ *ex Plinio*, ait ille, *intelligi potest hanc fuisse ueterem scripturam*, & ἐρείκινον ὄζον. Sunt enim hæc Plinij verba lib. II. cap. 16. *Tertium genus mellis minimè probatum sylvestre, quod ericæum uocant. Conuehitur post primos autumni imbres, cum ericæ sola floret in syluis, ob id arenoso simile, &c.* Mihi verò non abs re alienum videtur, vt Mel illud hybernum, seu adhibitum seu assumptum, papulas illas excitare possit. Enimuerò quoniam adhibitum sua crassitie meatus ita obstruit, vt excrementa fuliginosa exhalare minimè permittantur, quidni hæc intra cutim retenta pustulas tales excitent? assumptum verò quidni & idem præstet qua præditũ est acrimonia, quemadmodum & quotquot alia interacria alimenta recensentur? Cæterùm Vetus Interpres exemplar habuisse videtur, in quo hæc tantùm verba essent: τὸ δὲ χειμερινὸν παχύτερον ὂν, χεῖρον.

CAP. CIII. κατά τινας καιροὺς] *Quibusdam annis*, ait Plinius, lib. 21. cap. 13. ibidémque rationẽ subdit, cur nõ omnibus annis mel perniciosum existat. Sed & noxium illud virus, quod Heraclio melli accedit, floribus tribuit aquoso vere marcescẽtibus herbæ, quæ ab exitio quidem iumentorum, sed præcipuè caprarũ, ægolethron appellaretur. Ea verò, aconitum fuerit nécne, peritiores iudicent.

μετὰ δὲ ἁλὸς] *Cum aloë sugillata emendari*, legimus apud Plinium, lib. 21. cap. 13. sed vitio librariorum fortassis, *aloë* habetur, pro, *sale*.

CAP. CIIII. καλεῖται δέ τι & σάκχαρον] Sacharũ priscorum, quod Archigenes à salis similitudine Salem Indicũ appellauit, ex iisdẽ arundinibus, è quibus & nostrũ, excipiebatur: icirco μέλι καλάμινον Arriano dictũ. Sed illud spõte extra arundines iam senio cõfectas lacrymæ aut gummi modo concrescebat: hoc nostrum, succus est è tusis ipsis arundinibus expressus: qui quidem coctus, in formas pyramidales hodie cogitur.

CAP. CV. λευκαίνεται δὲ] Ceram candidam hoc modo factam, Punicam Vitruuius videtur appellasse, itémque Plinius: quanquam hic paulo aliter eius conficiendæ modum tradit, lib. 21. cap. 14. Aëtius eandem variis in locis κηρὸν φράκτον nominat, voce, vti videtur, à Latinis deriuata, quòd tractando inalbuerit: etsi Phauorinus in suo Lex. nullo, quod equidem sciam, exemplo πρακτάζω, τὸ λευκαίνειν καὶ κατασκευάζειν interpretatur.

CAP. CVII. ἔστι μὲν τοίνυν οἱ τριμηνιαῖοι] Frumentum Græci σῖτον nominant, è cuius generibus est Triticum, iisdem πυρὸς dictum. Huius duo sunt genera, à sationis tempore distincta: nẽpe quod autumno, & quod vere seritur. Hoc simpliciter Triticũ appellãt, illud trimestre seu sitanium. Sed rursum Tritici duo recẽsentur genera: vnum, quod Columellæ & Varroni robus dicitur, durum, densum, solidum, ponderosum, quódq; tum intus tum foris rutilo colore splendet. Alterum, quod leuius & candidius est, ac interiori medulla laxius. Latinis siligo dicitur: quam quidẽ Plinius propter candorẽ & in mandendo suauitatem commendat, quanquam sine virtute & pondere esse fatetur. Columella eius quidem speciem in pane præcipuam esse concedit, sed Tritici tamẽ vitium esse censet: quippe cùm Triticũ vliginoso loco satum anno tertio in siliginem degeneret: vnde & illud constat, Gazam olyram Græcorum, perperàm siliginem interpretari. Porrò quod trimestre diximus, Græci quoq; τρίμηνον seu τριμηνιαῖον πυρὸν dixêre, quoniam tertio à satione mense, locis certè quidem calidioribus, maturescat & metatur. Idem (fortasse quia nonnulla quoque sunt, testibus Galeno & Plinio, δίμηνα καὶ τετρακονθήμερα) illi σητάνιον, seu potiùs σητάνειον nominant, quasi ἐπέτειον, hoc est, *hornum seu hornotinum.* Illam enim vocem apud Hipp. Galenus, Comm. 2. in lib. περὶ ἄρθρων, tex. 44. itémque in glofs. exponit, τὸν ἐκ τοῦ ἐνεστηκότος ἔτους, τουτέστι, τὸν κατὰ τὸ ἔαρ ἐσπαρμένον, *quod est præsentis anni, nempe uere, satum*: σῆτες enim Ionica lingua significat, ἐν τῷδε τῷ ἔτει, pro quo Attici τῆτες dicunt. Cæterùm huismodi Triticum etsi ab eo quod autumno seritur forma ipsa differre videtur, ad siliginem tamen propiùs accedit: nam *robusta frumenta*, inquit Columella, *semper ante hyemem seri debent.*

ὁ δὲ ἐκ τῆς σεμιδάλεως] Vt panũ differẽtias à coctura varia petitas impræsentiarum omittamus, quinque panis genera facere videtur Gal. 1. de alim. fac. quæ quidem à triticeæ farinæ partibus variis primaria differentiæ nomina acceperunt. Siquidẽ Tritici partes quædam sunt tenuiores ac puriores, aliæ crassiores impurioresque: quas quidem omnes inter se commixtas tota farina continet. Purissima ac tenuissima, quæq; ab omnibus furfuribus exactè repurgata est, Latinis *Siligo* dicitur. Veteres enim eo nomine non modò alteram illam Tritici speciem, sed hanc quoque designant à furfuribus depuratissimam ex Tritico ἀγαθῷ i. *generoso*, farinã, quam Plinius *tritici delicias* appellauit, proprio verò ac peculiari sibi nomine *pollinem* (siquidem Celsus pollinis nomine sordidã, impuram ac furfuraceam farinæ partẽ intellexit; aliis verò, vti Marcello, pollen tenuissimus puluis est magis quàm farina, qualis circa molas pistrinorúmque parietes visitur.) Græci σίλιγιν, à Latinis mutuata voce, appellant, proprio, vt ait Galenus, nomine destituti. Ex hac farinæ portione conflatus panis, σιλιγνίτης Græcis dicitur, Latinis *siligneus* seu *primarius*: interdum etiam, vti Athenæo, κα-

ϑαρός, quasi purus: cúmque scribit Paulus esse, τῶν ἄρτων τὸ φιμώτατον, hoc est, *plurimum præ cæteris alimenti præstare*. Quæ verò farina tenuis quidem est, sed siligine impurior, vtpote ex qua non omnes, sed crassiores tantùm furfures excussi secretíque sunt, σεμίδαλις Græcis, Latinis *simila* seu *similago* appellatur. Et ex ea quidem panis conficitur, Græcis σεμιδαλίτης dictus, Latinis *secundarius*: quippe qui in alendo secundas ab illo teneat: quam ob causam secundum quoque bonitatis locum inter panes illi Galenus assignauit. Qui tertium in alendo locum obtinet, Græcis interdum μέσος, aliâs αὐτοπυρίτης seu αὐτόπυρος dicitur: quoniam conficiatur ex tota tritici molis exactiùs fracta substãtia, non discretis inquam pollinario furfuribus. Ita enim dicitur, ἐπείπερ ὅλος αὐτὸς ὁ πυρὸς ἀδιακρίτως ἀρτοποιεῖται, quòd *totum ipsum triticum, nulla sui parte adempta, in panificium cedat*. Idem ob farinæ cum furfuribus commixtionem, Diosc. συγκόμιστος dicitur: quasi qui omnia secum ferat, quippe cui nihil sit ademptum. Supersunt ῥυπαρῶν duo genera, quæ infirmius parciúsque antedictis alimẽtum exhibent. Ex his qui minùs est sordidus, excussa nimirum mollissima purissimáque farina, quartum locum obtinet, & Athenæo quidẽ ἀγελαῖος, quasi *gregarius*, Celso Latinísque aliis *cibarius*, seu *ater*, dicitur. Festus Pompeius *acerosum* nominat, qui seruorum olim erat cibus: vti, teste Iuuenali, Sat.5. qui *tener ac niueus mollique siligine factus* erat, *Seruabatur domino*. Quintus omnium sordidissimus infirmissimúsq;, quippe qui minimùm nutriat, Græcis πιτυρίας seu πιτυρίτης aut πιτυρώδης, Latinis *furfureus* aut *furfurosus*, siue *furfuraceus*. Hic magnam partem extis tritici constat, quæ Græci ἀφαιρήματα & πίτυρα, Latini *furfures*, *canicas* & *apludas* vocant: ac in canum ferè gratiam confici solet. Pacuuius iccirco *canicaceum* dixit, à canum cibo, vti Festus annotat. Sordidis hisce & is annumerandus venit, qui olim ex polline frumenti tenuissimo ad molæ parietem adhærescente, indéq; multis cum sordibus deterso, vt veriùs pulueris quàm farinæ nomen mereretur, confiebat. Hæc paulò fusiùs explicare visum est, quòd hasce panum differentias omnes apud varios Autores variè confundi animaduerterem.

CAP. CVIII. ἔστι δὲ ἐρυπική &c.] Isthæc meritò dubitaueris vtrum ad κριθὴν, an verò ad πτισάνην modò dictã, referri sit satius. Equidẽ de Hordeo seu integro, quod ἄπτισον vocãt, seu etiã decorticato, at non satis cocto, hæc tradi existimauerim: quandoquidem ptissanam constat inter Medicos, siquidem probè cocta fuerit, neque flatulentam esse, neque stomacho aduersari: quoniam si quam habebat anteà flatuum gignendorum vim, facilè longa coctione deposuit, quando scilicet plurimùm inter coquendum intumuerit. Quin & Hipp. libro de vict. rat. in acutis, qui quidem ptissanæ laudibus dicatus est, ideóque de ptissana quoque inscribitur, hanc ait neque astrictionem habere, neque malam turbationem, nec denique in ventre intumescere. Porrò πτισάνης vox deducta videtur Athenæo, lib.10. δειπν. ἀπὸ τοῦ πτίσσειν, quod est, tundendo deglubere, seu pinsendo decorticare, & ἀεῖν seu αἰρεῖν, quod interpretatur EVstathius, ἀνακινεῖν seu ἀναπολεῖν κριθὰς βεβρεγμένας, Hesychius verò, ἀνακαθαίρειν. Id autem etsi frugibus omnibus, vti oryzæ, chõdro ac tritico, ac nonnunquã etiam leguminibus quadrare possit: πτισάνη tamen simpliciter dicta, de Hordeo semper intelligitur, quod suo sit castratũ cortice, *mundatum* vocant Officinæ. Ea verò variè in ægrotantium vsum, teste Galeno, præparabatur: fuit enim alia ptissana non colata, quæ ptissana tota dicebatur: alia verò colata, quæ Græcis πτισάνης χυλὸς, hoc est, hordei purgati cremor seu succus dici consueuit.

τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἄλευρον] Perperàm hauddubiè habetur hoc loco ἄλευρον, αὐτὶ τοῦ, ἄλφιτον, veluti patet ex ipsius Plinij verbis, lib.22. cap.25. Is enim de polenta olim Romanis ignota verba faciẽs, *Ad stomachum*, inquit, *utilis, aluum sistit, impetúsque rubicundi tumoris*. Aluum verò quidni sistat, cùm & ipse Galenus polentam exiccandi vi maxima pollere meritò dixerit? Enimuerò ἄλφιτον, Latinis *polenta*, est ipsa hordei tosti farina, quod tamen, priusquam torreretur soléve exiccaretur, aliquoties aqua aspersum fuerit, quemadmodũ ex Plinij verbis licet colligere. Galenus ex optimo & recenti, seu adhuc viridi, hordeo mediocriter frixo laudatissimam simul & suaueolentissimam polentã parari tradidit. Sic & Plinius, lib.18. cap.7. *meliorem polentam*, inquit, *fieri tradunt, si non excocta maturitate tollatur*. Cæterùm ex polẽta, humido aliquo (aqua nimirum, vino, oleo, melle, sapa aut horum simul aliquot) permixta & subacta maza fieri solebat: vti è cruda hordeacea, ac interdum etiã alia quapiam, farina ex hydrelæo soluta, quæ Græcis ὠμήλυσις dicta est: quanquam Pelagonio & Absyrto autoribus, ὠμήλυσις mistura sit ęqualis fœnigræci, seminis lini & farinæ hordei.

CAP. CIX. σκευάζεται ἐκ τῆς κριθῆς] Zythum non simpliciter ex hordeo præparatur, velut innuere videtur Dioscorides, sed ex hordeo postquam aqua maceratum intumuerit, germináque ceu ligulas emiserit, torrefacto: quo modo bynen præparari docuit Aëtius. Theophrastus 6. de causis pl. ζῦθον seu ζῦθος AEgyptiis appellatum, ex hordeo simul & tritico fieri tradidit. Porrò Zytho nõ multùm dissimilis fuit potus, quem sequenti capite κοῦρμι nominat Dioscorides: veruntamen paulò aliter præparari solitum sit mihi verisimile. Cæterùm & hæc & alia omnia ex hordeo potus genera, ἀμφιφεσιαῆς οἴνου κριθίνου nomine Gręci complexi sunt: quoniã iis gentes pleræque vini loco vtebantur, quemadmodum & hodie cereuisiæ variis generibus.

τέρεται δὲ καὶ ὁ ἐλέφας] Hoc ipsum videtur confirmare Plutarchus, libello inscripto, Num ad infœlicitatem improbitas satis sit, totidẽ verbis: καὶ τὸν ἐλέφαντα τῷ ζύθῳ μαλακὸν γινόμενον καὶ χαλῶντα κάμπτουσι καὶ διασχηματίζουσι. ἄλλως δὲ οὐ δυνατὸν. hoc est, vti vertit Interpres: *ebur zytho liquefactum & ad omnem ductum sequax flectitur, ac formas diuersas suscipit, alioqui contumax*. Id tamen Amato falsum videtur: quanuis ab iis, qui eburnea instrumenta fabrefaciunt, ebur cere uisia macerari testetur Cornarius. Cæterùm vide nunquid vocis ἐλέφαντος ὁμωνυμία deceptus Plinius scripserit, lib 8. cap.2. *elephantos captos celerrimè hordei succo mitificari*.

Cap. cxi. ἄλιμος] Sic Oribasij Interpres. Cornarius verò, ἀσύμαχος, legendum censet: quoniam ita quoque legit & citat Gal. 1. de a- lim. facult. Ac ita etiamnum in vetusto quodã Diosc. codice legisse se refert Lacuna. Ego verò Zeam, quam à præstantia, ni fallor, semen nominat Plinius, ἀσύμαχον quidem esse facilè admitto: attamen simul etiam εὔσημον, hoc est, *ori gratum* esse minimè negauerim.

† †

C. cxviii. ὁ δὲ χόνδρος] Vt Latinorũ alicæ, ita & Græcorũ χόνδρου vox est æquiuoca. Nam & frugẽ tritico similẽ ita dictã ea voce significari certum est, & confectionem prætereà, quam alicam Latini & recentiores Græci, mutuata à Latinis voce, interdum ἄλικα, alias coniunctim χόνδρον ἄλικος nominauerunt. Quanuis porrò χόνδρος & alica plerisque Medicis planè vna eadémque res factitia esse videntur, aliquid tamen inter vtranque vocẽ discriminis fuisse sat innuit Paulus: quippe qui non tantùm lib. 1. cap. 78. varias vtrique vires tribuat, sed & aliis locis non parum multis distinctè χόνδρου & ἄλικος mẽtionem faciat, ac vnum pro altero substituat. Discrimen autem illud Paulo, vel in ipsa materia fuit, quasi χόνδρον quidẽ è tritico fortassis, ἄλικα verò è zea confici existimauerit: vel in ipsa præparatione, sic vt ἄλικος nomine alicam propriam ac genuinam intellexerit, quæ simpliciter parabatur, χόνδρον verò, cui ex mistione aliorum color teneritásque accersebantur. Chondrus enim dum præparabatur, vt tenerior candidiórque foret, gypso & arena repurgari solebat, vti patet ex Constantini Geoponicis: aliâs creta candorem perfectionémq; suam assequebatur, vti etiam constat ex Plinij verbis, lib. 18. cap. 11. Vtvt sit, Græcam Chondri vocem hoc loco retinere malui, quã cum cæteris omnibus, *alicam*, aut cum Plinio, *granum*, vertere. Cæterùm χόνδρος qui Dioscoridi fit è zea dicocco, Theophrasto fieri etiam solitus dicitur ex hordeo sylvestri: Plinius verò è zea quoque in Africa degenerante fieri, ac tritico etiam adulterari voluit: hanc vtranque ideò alicam adulterinã cognominat. Sed præter ista alicæ genera, quæ pro materiæ ex qua fiunt diuersitate, aut varia etiã præparatione discernuntur, sunt & alia ex contusionis varietate, atque etiam cribri farinarij per quod succernuntur angustia maiore minoréve distincta: siquidem, Constantino & Plinio testibus, vnum est minimum idq; primarium, quod per cribrum angustissimum excutitur: alterum secundarium, quod huic succedit: tertium grandissimum, aphærema appellant.

στεγνωτικώτερος κοιλίας] Citra comparationẽ cum Oribasio lego, στεγνωτικός. Nec enim fit verisimile Chondrum, qui priscis in ægrotãtium cibo tantoperè commendabatur, oryza fuisse στεγνωτικώτερον.

Cap. cxix. εἰς σάκκους πυελωθὲν] Milium etiam, ceu siccis fotibus dolore vrgẽte adhibendis accommodatissimum, commẽdat Hipp. lib. 2. de vict. ratione in acutis, quia sit κοῦφον καὶ προσηνὲς, hoc est, *leue ac lene*. Sic quoque Plinius, lib. 22. cap. 25. quoniã sit, inquit, *leuissimũ mollissimúmque & caloris capacissimum*.

Cap. cxx. τῶν σιτηρῶν ἐστὶ] Cerealibus seu potiùs frumentaceis seminibus annumerari Panicum, scribit Dioscorides. Columella itidem lib. 2. cap. 9. Inter frumenta milium & Panicum reponit. At Galenus lib. 6. simpl. ἐκ τῶν ὀσπρίων, hoc est, *è genere leguminum*, esse prodidit: in quo non satis accuratè ὄσπρια ἀπὸ τῶν σιτηρῶν distinxisse videtur, maximè cùm ipsemet lib. 1. de alim. ὄσπρια definiuerit, ἐκεῖνα τῶν δημητρείων σπερμάτων, ἐξ ὧν ἄρτος οὐ γίνεται, hoc est, *semina illa cerealia è quibus panis minimè conficitur*: ibidémque tum è Panico tum è milio in penuria cæterorum frumẽtaceorum panem confici non negauerit: attamen ὀλιγότροφον καὶ ψυχρὸν, hoc est, *pauci & frigidi alimenti*.

ἧττον σταλτική.] Contrà Galenus milium quàm Panicum minùs aluum cohibere scripsit, lib. 1. de alim. fac. his verbis: κρείττων δ' ἐστὶν ἐλύμου κέγχρος εἰς πάντα, καὶ ἡδίων ἐς ἐδωδὴν, καὶ εὔπεπτος ἐστὶ, καὶ ἧττον ἐπέχει τὴν γαστέρα, καὶ μᾶλλον τρέφει, &c. hoc est, *Ad omnia milium Panico præstantius & in cibo suauius, concoctu facile, minúsque aluum cohibet: at nutrit amplius*.

Cap. cxxi. καὶ κώλων ἀλγήματα καὶ κεράτου &c.] In nonnullis codicibus manuscriptis scribit Lacuna legi, ἀσκαλαβώτου καὶ κεράτου: in aliis verò tantùm, κωνώπων. Marcellus & Plinij autoritate, lib. 22. c. vlt. & meliorũ, vt ipse ait, Diosc. codicum fide nixus, pro, κώλων (seu potiùs κόλου) ἀλγήματα, legit ἀσκαλαβώτου, &c. hoc est, *stellionis*. Ibi enim Plinius inter cæteras Sesamæ dotes, eam stellionis morsibus resistere tradiderat. Veruntamen communem lectionem retinere maluimus, maximè cùm Auicennas & Serapio eidem lectioni astipulentur.

Cap. cxxii. καὶ λειχῆνας ἀγρίους] Plinius isthæc aliter ac nos, sed perperam, meo quidem iudicio, distinxisse videtur. Nam AErinã farinã cũ raphano, sale & aceto ad lichenas: ad lepras verò, cum sulphure viuo accommodat.

σὺν ἀλφίτῳ] Non omnino inepta est Marcelli coniectura, qui pro, ἀλφίτῳ, ἀσφάλτῳ, hoc est, *bitumine*, legendum existimat: attamen & hoc loco vulgatam lectionem cum Serapione retinere visum est.

Cap. cxxiii. τὸ ὑφιστάμενον πίτυρον] Rectiùs, ἐφιστάμενον, meo quidem iudicio. Nam post probè contritam Amyli materiam, affusa aqua verisimile est sursum attolli quicquid est furfurum: densiorem verò tritici substantiam in imo subsidere. Tùm verò innatantes furfures incerniculo vel cochleari crebris foraminibus peruio, quod incerniculi vicem gerat, tolli oportere Autor admonet.

ταῖς περὶ ἀρτηρίαν] Aldinus mendosè, πρὸς περὶ ἀρτηρίαν. Ego, τραχύτητας, addẽdum puto, aut certè genus immutãdum, legendúmque τὰ περὶ &c.

στέατος δίκην] Hermolaus Barbarus perperam legisse videtur, σίαλος, siquidem interpretatur, *adipis modò*: neque enim crediderim στέατος vocem pro sebo aut adipe apud Autorem vllum accipi, quicquid scribat Gorræus.

Cap. cxxiiii. πρὸς φλεγμονὰς ταῖς ἐντὸς] Cui inflammationum generi conueniat Fœnumgræcum, rectè distinguit Galenus, dum illo feruentes phlegmonas irritari docet: at curari quę minùs sunt calidæ magísque duræ, propter eam qua pollet discutiendi vim.

χλωρὰ δὲ μετ' ὄξους ἀποιοῦσι πόνοις] Isthæc omnia

ad capitis vsq; calcem etiã in Serapione desiderantur. Interim vide an vox, πόπος, de quibusuis corporis particulis Medicorum more debeat intelligi, an verò restringi ad πυ περὶ ὑσίεχν πόπους, de quibus paulò antè. Plinius certè quidem *fœnigræci decoctum uuluis interaneisque exulceratis utilissimum esse* prodidit.

CAP. CXXVI. ἀμφότεροι δέ εἰσι διουρητικοὶ] Gal. 6. simpl. med. agnoscit omnia Ciceris genera vrinam prolicere: attamẽ arietino, quàm cæteris, maiorem in ciẽda vrina efficaciam tribuit. Subdit nihilominus paulò pòst, Cicer agreste ad omnia domestico efficacius, hoc est, tũ calidius tum siccius, quantum ex acrimonia & amarore licet coniicere.

CAP. CXXVII. μέσος θερμοῦ ἢ ψυχροῦ] Diosc. aut potiùs qui ex manuscripti codicis margine in contextum hæc verba transtulêre, Fabam volunt esse in calore & frigore temperatam. Attamen Galeni, Pauli, Aëtij & cæterorum ferè omnium Medicorum communi cõsensu, mediocriter frigida & sicca iudicatur: nisi fortè, quod vult Cornarius, apud eos Autores ἀντὶ τοῦ ξηραίνειν reponendum, θερμαίνειν.

ἐπέχει πεσουντ.] Desiderari hoc loco videtur continuatiua particula, ἔτι, aut certè αἰτιολογική, γὰρ, vt sit: ἐπέχει γὰρ &c.

CAP. CXXVIII. ὡς πέτασον] Legit Ruellius, πέταλον, quantum ex ipsius versione licet colligere. Mihi verò πετάσου lectio magis arrisit. Siquidem etiam Theophrastus de huius eiusdem Fabæ foliis scribit in hæc verba, lib. 4. cap. 10. τῶν φύλλων τὰ μεγέθη πίλῳ Θετταλικῷ ἔοικεν. hoc est, *folia magnitudine galerum Thessalicum æquant*. Rursùmque de loto paulò pòst agens: τούτου δὲ ἡ μὲν τοῦ καυλοῦ φύσις (inquit) ὁμοία τῇ τοῦ κυάμου, καὶ οἱ πέτασοι δὲ ὡσαύτως. hoc est, *Huic natura caulis similis fabæ, & petasi similiter*: quanuis alij πέταλα, hoc est, *folia*, alij καρποὶ, hoc est, *fructus*, legunt. Cæterùm Plinius illa eadem AEgyptiæ fabæ folia, personatæ foliis comparare maluit, quę tamen etiam esse πετασώδη nemo negauerit.

φέρει φυσκία] Nihil immuto, quanuis σφηκία, hoc est, *uesparum fauos* seu *cellulas* aut *loculos*, legisse videantur plerique Interpretes, verbis Theophrasti fortasse nimiùm addicti: qui quidem de huiusce fabæ fructu ita scribit, ἐπὶ τούτῳ δὲ ἡ κωδία παρομοία σφηκίῳ περιφερεῖ, καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν κυττάρων κύαμος μικρὸν ὑπεραίρων αὐτῆς. hoc est, *supra hunc* (nempe caulem) *calyx extat uesparum fauo orbiculato persimilis, ac in singulis cellulis singulæ insunt fabæ, quæ paulò amplius supereminent*, &c. Hunc verò Theophrasti locum iccirco citaui lubentiùs, quòd me admonuit pro nomine, μικρὸς, in Dioscoride, μικρὸν aduerbium esse reponẽdum. Hęc enim Faba si cum fabis vulgaribus comparetur, magna potiùs quàm parua dici debuit: maximè cùm fabam Græcam, vt habetur inferiùs, magnitudine superet: conceptisq; verbis scripserit Strabo, lib. 17. Geogr. figura quidẽ fabam Græcam imitari, at magnitudine gustúque differre.

καλεῖται δὲ κιβώριον] Ciborij, hoc est, poculi ab inferiori parte in angustum contracti ex AEgyptia faba confici soliti meminit Strabo, 17. Geogr. qui & eodem libro testatur, adeò magna fuisse AEgyptiæ fabæ folia, vt poculorum & catinorum vsum pręberent, aptam ad id habentia cauitatem. Plinius quoque lib. 21. cap. 15. *AEgyptios tradit implexis colocasiæ foliis in uariam speciem uasorum potare gratissimum habuisse*. Attamẽ κιβωρὶε seu κιβωρίου nomẽ, non quidem foliis, sed ipsi fabę tribuere videtur hoc loco Dioscorides, vti & Gal. lib. de Ther. ad Pamph. Aëtius quoque lib. 1. Viridem fabarum AEgyptiarum fructum *Ciborium* appellari scribit.

κολοκασία καλεῖται] Colocasia neutro genere extulit Virg. Eclog. 4. Itidémque ex Nicandro & Diphilo Athenæus, lib. 3. & Aëtius, lib. 1. qui quidem κολοκάσιον etiam alio nomine μαιζίλιον appellat.

CAP. CXXIX. ἔχει συπλικλώ.] Sic & Gal. 8. simpl. φακοὶ σύφουσι μὲν ἰσχυρῶς. &c. hoc est, *uehementer quidem astringunt*. Sed contrà de iisdẽ Aëtius, libro 1. σύφουσι μὲν οὐκ ἰσχυρῶς, *astringunt quidem non ualdè*: id quod etiã sensisse videtur Paulus, dum de ijsipsis scribit in hæc verba, lib. 7. ἔχουσι δέ τι καὶ σύψεως. hoc est, *obtinent & astrictionis quidpiam*. Attamen ista in speciem pugnantia rectè conciliari possunt: si dixeris hos de Lente decorticata egisse, illum verò, de eadem suo vestita cortice. Etsi enim tota Lens astrictoria vi pollet, nihilominus cortex reliqua substantia vehementiùs astringit, aluúmque sistit: idque austeræ qualitatis ratione, qua quidem maiore præditus est, vti testatur idem Gal. lib. 1. de alim. Quòd si primarium Lentis decoctum aluum subducit, vti & brassicæ, id ex diuersæ facultatis mixtione accidit. Siquidem Lens, quemadmodum & brassica, duplici constat substantia, vna quidem tenuiore, quæ in ipsa superficie residet, altera verò crassiore, quæ solidæ substantiæ inhæret: ac illa quidem in primario decocto vires suas exerit, longiore verò coctura planè deperit.

ἢ ἀπίων Θηβαϊκῶν] Cum Cornario legendum censeo, ἢ ἀπίων ἢ φοινίκων Θηβαϊκῶν. Neque enim vsquam alibi pyrorum Thebaicorum occurrit mentio. At palmularum Thebaïcarum, quæ huic instituto satis accommodatę sunt, tum Galenus, tum & ipse Dioscorides aliquoties meminerunt.

CAP. CXXXI. καὶ λευκοὺς] Contrà Gal. lib. 1. de alim. facult. inter Orobos, qui candidi sunt minùs ait esse medicamẽtosos iis qui ad flauum pallidúmve colorem recedunt. Attamen & ipse 1. de Antid. in parãdis trochiscis scilliticis, Erui candidi, tanquàm minùs amari, farinam desiderat.

ῥαίνε ὕδατι] Serapio, aut certè ipsius Interpres, Eruum aqua simul & aceto respergit: sed quam rectè, Lector ipse viderit.

σκληρώματα] Lacuna in veteri codice legit, καρκινώματα. quam quidem lectionem lubẽs amplector: nec enim durities sisti, sed emolliri potiùs desiderat.

φυραθεὶς] Rectiùs φυραθὲν, nimirum ἄλευρον. Nam de erui farina & hæc ipsa & quæ sequuntur vsque ad, τὸ δὲ ἀφέψημα, accipienda sunt: atque ideo etiam inferiùs rectè habetur, φρυκτὸν λειφθὲν, neutro genere.

CAP. CXXXII. μετὰ πηγάνου καὶ πεπέρεως] Ita legisse videtur Serapio: μετὰ πηγάνου δὲ καὶ πεπέρεως ποθὲν συλλωνικοὺς ὠφελεῖ. quæ quidem lectio mihi magis placuit: quandoquidẽ particula, ἔτι, non

ftis rectè cum præcedétibus connecti mihi videtur. Quòd si constare debet vulgata lectio, addenda hæc necessariò: ἔτι δὲ καὶ σπλάγχνα ἐκκαθαίρει, &c. Galenus itidē, sexto simpl. de Lupini eiusdem decocto verba faciens: ἐκκαθαίρει δ', inquit, καὶ ἧπαρ καὶ σπλῆνα μετὰ πηγάνου καὶ πεπέρεως ἡδονῆς ἕνεκα λαμβανόμενον. hoc est, *expurgat & hepar & lienem, cum ruta & pipere iucunditatis gratia sumptum.*

πάρνυγρα] Sic visum est ista distinguere: σὺν ὄξει ἢ χοιράδας παρηγορεῖ. φύματα δὲ καὶ χοιράδας μεταβάλλει. Nam & Plinius, quo loco de Lupinorū viribus agit, hæc ita coniungit, *Panos & strumas minuunt aut maturant*, &c.

ἐκλελουμένων] Aliâs, ἐκλυομένων. Plinius eiusmodi decoctum pecorum scabiei, non lotione modò, sed & potu, mederi voluit.

Cap. cxxxiii. κατὰ πάντα δὲ μικρότερος] Sic Plinius lib. 22. c. 25. *syluestres Lupinos* dicit *omni modo minores satiuis, præterquam amaritudine.* Attamen Gal. lib. 6. simpl. vt efficaciores, ita etiam amariores esse prodidit: quæ fortè causa fuit, vt nonnulli ἀντὶ τοῦ, μικρότερος, πικρότερος, hoc loco legerint.

Cap. cxxxv. δακτύλου τὸ πάχος] Serapio ac ipse quoque Ruellius, πλάτος, legisse videtur. Ego vulgatam lectionem retineo: verùm ista non foliis, sed radici potiùs, cuius alioqui non meminit Autor, tribui iudico: ita vt desideretur vox, ῥίζαν. Coniectura nostra valeat néc ne, quisque iudicet.

ὅσα δ' ἀλεύρων γίνεται] Plinius lib. 20. cap. 3. de Rapo syluestri agens, *Hic*, inquit, *ad leuigandam cutem in facie totóque corpore utuntur, mista urina pari mensura. Erui, hordei, tritici & lupini radix ad omnia inutilis.* Quem locum ex hoc Diosc. contextu paucis immutatis sic emendo: *mista farina pari mensura erui, hordei, tritici aut lupini. Radix ad omnia inutilis.*

Cap. cxxxvi. ποιεῖ γὰρ] ἀντὶ τοῦ, γὰρ, δὲ aut quid simile puto legendum: neque enim redditur ratio, cur Bunias minùs quàm rapum alimēti suggerat. Porrò contrà sentire videtur Diphilus Siphnius, Athenæo teste, lib. 9. quippe qui Napum, ceu rapo dulciorem, & magis alere & concoctu faciliorem esse innuat: rapum verò, quod γογγυλίδα nominat, extenuare, acre esse, ægriúsq; coqui asserat: vnde & minus alimenti præbere facilè quiuis inferre possit.

Cap. cxxxvii. ἕως αὐτὴν ἐπιλαμβάνει &c.] Gal. lib. 2. de alim. fac. notat tum vulgi, tum etiā Medicorū errorē, qui crudas Radiculas à cœna esitabant, iuuandæ concoctionis gratia: quibus quidem verbis Dioscoridem obiter carpere videtur, quippe qui hoc loco ita sensisse videatur, idque tum roborandi ventriculi, tum cibi distributionis adiuuandæ gratia. Simeon Sethi discrepantes hasce sententias adhibita distinctione componere nititur: dum quibus aluus facilè subducitur, quíque flatibus carent, ijs vult exhibendas ante cibum Radiculas: contrà verò à cibo, ijs qui flatibus laborant, quibúsq; cibus in ventriculo supernatat, ac etiamnum difficilis est aluus. Veruntamen neque hoc ipsum quenquam citra damnum experiri posse, cum Galeno crediderim. Cæterùm quoniam quæ Atheniensibus ῥαφανὶς dicitur, aliis nonnullis, vti & Calliæ apud Athenæum ῥάφανος appellatur, id obiter admonitum Lectorem velim, ῥαφανὶν vocem plerosque antiquiores Græcos, vt ex Apollodoro Carystio docet idem Athenæus, lib. 1. pro brassica vsurpasse: vnde Plinio erroris ansa, qui variis locis Raphanum cum brassica confundit; Raphano tribuens quæ Veteres illi de brassica prodidêre: quemadmodū & lib. 19. cap. 15. napis tribuit, quæ Theophrastus, lib. 7. hist. cap. 4. περὶ ῥαφανίδων, hoc est, *de Raphanis*, tradidit.

τοῖς ἐμεῖν μέλλουσι] Sic Plinius, lib. 19. cap. 5. de Raphanis: *Crudos*, inquit, *Medici suadent ad colligenda acria uiscerum dandos cum sale ieiunis esse, atque ita uomitionibus præparant meatum.* Attamen & ipse sui velut oblitus, lib. 20. cap. 4. *eosdem uomituris summo cibo esse utilissimos* scribit.

Cap. cxli. δύναμιν δὲ ἔχει τὴν αὐτὴν] Iisdem quidem, at imbecillioribus, præditum esse viribus fatetur Gal. 7. simpl.

Cap. cxliii. φαρμακώδη δύναμιν] Blitum nequaquam vult Dioscorides, nullius esse in medicina vsus, quemadmodum plerique intellexerunt: sed tantummodò, nulla esse præditum qualitate medicamentosa: quia, vt ait Plinius, iners sit ac sine sapore aut acrimonia vlla. Alioqui nanque varios Bliti medicos vsus recenset Plinius: ac ipso quoque Hippocrates in vellere subdito vtitur, 2. de morbis muliebrib. ad resiccandum fluxum muliebrē. Sed fortè fuit aliud Hipp. Blitū, à Diosc. Blito. Nam & Hipp. lib. 2. de diæta Blitum facit θερμὸν, οὐ διαχωρητικόν. hoc est, *calidum miniméque aluum ducens*: cùm tamen Blitum hîc scribat Dioscorides esse εὐκοίλιον. i. *bonam faciens aluum*. Galenus verò, ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν τῇ κράσει, hoc est, *humidum, temperamentóque frigidum*.

Cap. cxliiii. ἡ κηπευτὴ τῆς χερσ.] Contrà Diphilus Siphnius apud Athen. lib. 2. tradit, syluestrē hortensi meliorē: attamen in genere Maluam agnoscit esse boni succi, arteriam asperam lenire, acres in corporis superficie succos educere, renum & vesicæ irritationibus prodesse, excerni denique facilè ac mediocriter alere.

μετὰ δὲ οὔρου] Vetus, μετὰ ἐλαίου παλαιοῦ, *cum oleo uetere*: at idem Diosc. I. ἀπορισ. c. 104. μετ' αἴρας, *cum lolio*: ac sic etiam Aëtius, tetrab. 2. ser. 2. cap. 68. Apollonius tamē apud Gal. 1. de comp. med. κατὰ τόπ. Maluam exiccatam & contusam vrinæ inspergit & affricat ad achoras.

Cap. cxlvi. ἀμβλυωποῦσι δὲ βοηθεῖ] Hoc Ægyptiacæ tantummodò Brassicæ tribuere videtur Serapio, sed perperàm, nisi fallor. Galenus verò 2. de alim. fac. tantùm abest vt cæcutientibus Brassicam prodesse voluerit, quemadmodū scribit hoc loco Diosc. vt contrà disertis verbis ab eadem, æquè ac à lente, oculorum aciem obtundi exiccationis ratione tradiderit: nisi fortè, velut addit eo loco Gal. totus oculus humidior fuerit, quàm naturalis habitus postulet: nec malè. Tunc enim eatenus conferre potest, quatenus humidiorem oculum ad mediocrem temperiem reducit. Quin & ipsa planta Græcis κράμβη dicta videtur, quasi κοράμβλη, παρὰ τὸ κόρας ἀμβλύνειν, *quòd pupillas oculorum hebetet*. Ac in hac quoque sentētia fuisse Columellam hoc ipsius carmen luculenter testatur:

Nunc ueniat quanuis oculis inimica coramble. Attamen præter Diosc.& ipse Plinius, lib.20. cap.19. ex sententia Catonis *Brassicam oculorum caligini prodesse, & repentinas caligines leuare* voluit: itémque alio loco eiusdem lib.cap.9. *eius cibum oculorum claritati conferre multùm: succo uerò crudæ angulis uel tantùm tactis cum Attico melle plurimùm.* Verùm hæc vera tùm demum fortasse fuerint, cùm oculi iusto humidiores extiterint.

ἡ δὲ ἐν Αἰγύπτῳ] Sic Plinius, lib.20.c.9. de Brassica: *in AEgypto propter amaritudinem non estur.* Sed & Diphilus Siphnius apud Athen. libro 9. amaram scribit oriri in Alexandria: quod autem semen in Alexandriam è Rhodo fertur, in annum efficere brassicam dulcem, sed quæ post id tempus pro natura loci amarescat.

καὶ τὰς ἐκ κραιπάλης] Effectus huiusce ratione, Græci Brassicam ἀκραίπαλον vocant. Traditur & in Geopon. è Lycurgi lacrymis, quem Liber pater viribus alligauerat, natam Brassicam, eámq; propterea vino aduersari. Porrò Brassica non tantùm post cibos sumpta crapulam discutit, quod voluit hoc loco Dioscorides, sed & ante eosdem ebrietatem præcauet: vti lib.20.cap.9. refert Plinius, in hæc verba: *vino eam aduersari, ut inimicam uitibus, ac antecedēte quidem in cibu, ebrietatē caueri: postea uerò sumpta, crapulam discuti.* Sic & Cato de re rust. cap.156. *Si uoles*, inquit, *in conuiuio multum bibere, cœnaréque libenter, ante cœnam esto crudam quantum uoles ex aceto. Et item ubi cœnaueris, comesto aliqua v. folia: reddent te quasi nihil ederis biberísque, bibésque quantum uoles.* Eam ob rem etiam narrat Athenæus lib.1. circa finem, *AEgyptijs ceu uinolentis olim id fuisse solenne, ut ante cibū omnem Brassicam elixam in cœnis comederent. Sibaritæ quoque*, vti refert idem ex Timæo, *anteaquam potarent, esu Brassicæ sese muniebant. Sed & multi*, inquit ille, *ut ab ebrietate uindicentur, semen Brassicæ præsumunt. Quin & quæ in uite Brassica nascitur, uinum exilius esse reperitur.* Hæc ille de Vitis & Brassicæ antipathia: quibus consentanea sunt quæ de eadem traduntur à Theophrasto, sub finem lib.4. de hist. stirpium.

τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς κύημα] Plin. lib.20. cap.9. *Ex omnibus brassicæ generibus suauissima est cyma, etsi inutilis habetur, difficilis in coquendo, & renibus contraria.* Eiusmodi porrò cymas, etiam πεφθοτόμους καυλούς videtur nominasse Galenus, lib.10. κατ. τόπ. quo loco, contrà quàm Plinius, eorum decocto αἰτιπαθῶς sanari nephriticos ex Antiocho testatur.

CAP. CXLVII. καὶ κρημνώδεσι τόπ.] Hac etiā ex causa Brassica hæc syluestris seu erratica, nisi fallor, Petræa quibusdam vocatur, teste Plinio: vti EVdemo apud Athen. lib.9. ἁλμυρίς, quòd scil. locis ἁλμυροῖς, τουτέστι παραθαλασσίοις, hoc est, *maritimis*, proueniat. Eadem porrò & ipsi Plinio, loco modò citato, propriè appellata *Crambe* dicitur. Hæc rursum vt eidem illi EVdemo cæteris Brassicæ generibus, nescio quàm rectè, saporis gratia præcellere dicitur: ita Theophrasto & Catoni efficacissima maximéq; medicamentosa, ipsi verò Plinio, inimicissima vino, censetur.

CAP. CXLVIII. φύλλα πολλά] Par. codex, φύλλα ἀμύκη. Aldinus codex legit, μακρά: pro quo μικρὰ reponendum contendit Matthiolus. Interpretes præterea ferè omnes post μακρά, λεῖα, legisse videntur: quæ tamē vox in codicibus nostris desideratur. Dalechampius θερμὰ legit, αὐτὶ τῶ, ἀμύκη. At in tanta lectionum varietate veteris exemplaris, quod præ manibus habebat doctiss. vir Sambucus, fidem sequi maluimus.

τὰ λιπαρὰ τῶν κριῶν] Arietinum adipem ad retundendam Brassicæ marinæ acrimoniam vnà cum ipsa coquere solitos nonnullos, hæc verba significant. Attamē cum cæteris Interpretibus, κρεῶν, quàm κριῶν legere maluimus.

CAP. CXLIX. ἀμφότερα δὲ χαλόχ.] Betam candidam, quam Siculam quidam nominant, scribit Theophrastus, hist. lib.7. cap.4. præstantioris esse quàm nigram succi, verùm paucioris seminis. Diphilus autem apud Athen. lib.9. Betam in genere asserit, meliorem quàm brassicā succum gignere: sed candidā magis aluum ducere, vti nigram, vrinas. Plinius vtriusque remedia recensens, lib.20. cap.8. nigram tradit in totum efficaciorem: quanuis & ipse candidam, nisi fortè validiùs coquatur, ventrem mollire, vti nigram vrinas ciere, fatetur.

CAP. CL. ἔχει συπτικὴν] Pena αὐτὶ τῶ, συπτικὴν, legi voluit, ψυκτικὴν. Serapio vtrunque & ψυκτικὴν & συπτικὴν legisse videtur: nec malè. Vtraque enim facultas & refrigerans & astringens meritò portulacæ conuenit, quanuis astrictoria paulò est obscurior. Atque ideò quoque Galenus de portulacæ viribus agens, eam tradidit ὑπεσύφειν, καὶ ὀλίγου τινὸς αὐστηρῶς μετέχειν. hoc est, *leuiter astringere, & aliquantulùm austeræ qualitatis participem esse.*

CAP. CLI. Ἀνδράχνη ἀγρία] Marcellus & Matthiolus hoc caput de Portulaca syluestri hoc loco prætermiserunt: neque etiam habetur apud Serapionem. Ac certè quidem è libro quarto perperam huc translatum videtur: quanuis non ignoro Portulacam haberi syluestrem, hortensi & figura & facultate proximam: à qua manifestò discrepant telephium, peplis & tertium sedi genus: quæ tamen omnes plantæ apud nonnullos syluestris portulacæ nomen obtinuerūt. Sed ea cuius hîc fit mētio, veriùs tertium est sedi genus, quod ideò quoque rectius alio loco à plerisque inter sedi genera repositum est. Nos tamē caput idē bis repetere maluimus, quàm vel tantillum à vulgato exemplari discedere. Cæterùm αὐτὶ τῶ πλατύτερα, παχύτερα cum Lacuna legendum censuimus. Nam & ita legitur lib.4. cap.90. quo quidem loco totidem ferè verbis hoc ipsum caput repetitur.

C. CLII. ἢν μυάκανθαν] Fortè μυάκανθον, vt habetur infrà, lib.3. cap. de cepa, & apud Plin. lib. 19. c.8. vel μυακάνθινον, vti legitur apud Galenū.

οὐ τὸ καυλίον] Legunt Marcellus & Lacuna, ἢ τὸ καυλίον ἐπ' ὀλίγον ἑψηθὲν καὶ βρασθέν· quam quidem lectionem nos lubenter amplexi sumus. Sic quoque Serapio legisse visus est. Quin neque asparagi longiorem coctionem sustinēt: atque inde manauit Octauio AVgusto vsitatū prouerbiū, vti refert Suetonius, ad exprimendā rei festinatæ velocitatem, *Velociùs quàm asparagi coquantur.*

ἐμοὶ δὲ ἀπίθανον] *Inuenio nasci*, inquit Plinius loco modò citato, *& arietis cornibus tusis atque defossis.* Sic & Autor γεωπονικῶν, ex sententia Di-

dymi: *Si copiosum asparagum prouenire uolueris, arietum syluestrium cornua tenuissimè contusa sulcis committito, & rigato.* Addit & quosdam amplius quid & παραδοξότερον tradere, nempe, *Si integra arietum cornua perforentur & pangantur, asparagos producere.*

ἰαμὸν δὲ ἀσπάραγος ἐστί] Marcellus & Fallopius isthæc, quæ sequuntur ad capitis vsque calcem, redundare, ac ceu cuiuspiam addititium glossema perperam in Dioscoridis contextum irrepsisse suspicantur: quia fortasse κηπαίου seu κηπευθὲν vocem, quæ in vetustis codicibus proximè præcedere comperitur, haudquaquam animaduerterant. Sed spretis, ceu haud ita firmis, quibus illi nituntur argumentis, existimo priore capitis parte de Asparago syluestri, tanquam præstantiore & efficaciore, Autorem egisse: hanc verò posteriorem satiuo tribuisse, & huius fruticem describere, ceu illo minùs notum: quandoquidē *quas syluestres fecerat Natura corrudas* (hæc sunt Plinij verba, lib. 20. cap. 10.) *ut quisque demeteret passim*, non ita pridem fortassis *altiles spectari* cœperāt. Etsi porrò, vt impræsentiarum communiora illa ἀσπαράγων seu ἀσφαράγων significata omittamus, Asparagorum propriè ac peculiariter à potiori parte ita dictorum varia tum apud Medicos, tū apud ipsos historiæ variæ Scriptores statuuntur genera: eò tamen omnia reuocari rectè possunt, vt alij dicantur sponte, alij cultura & arte prouenire. Qui quidem inculti sponte nascuntur, μυακάνθινοι dicti, Latinis *corrudæ*, vel in montibus aliisve petrosis locis, vel in palustribus nascuntur, proindéque alij ὄρειοι, alij πετραῖοι, alij denique ἕλειοι cognominantur: ac ex illis rursum quidam in ἀκανθικῶν censu reponuntur à Theoph. hist. lib. 1. cap. 16. qui quidem spinas gerunt pro foliis. Plutarchus in coniugial. præceptis hoc genus ἀσπαραγωνιαὶ seu ἀσφαραγωνιαὶ videtur nuncupasse. At qui σπαρτοὶ, hoc est, *satiui*, dicuntur, seu κηπευτοὶ, hoc est, *hortenses*, à prioribus agrestibus minimùm spinosis non nisi cultura & molliore natura distingūtur: atque horum primores cauliculi, maximéque qui crassiores habitioresque forent, Regiorum, nisi fallor, nomen apud Galenum, lib. de alim. 2. cap. 9. sibi vendicarunt.

νεφεῖτιδας] Ex sententia Interpretum omniū legimus, νεφρίτιδας. sic Plinius, lib. 20. c. 10. *Asparagorū tum semen, tum etiam radicem lumborum & renum dolores sedare prodidit.* Quin & ipse Diosc. alteram Asparagum, Latinis *corrudam* dictum, βοηθεῖν νεφριτικοῖς admonuit.

ποιεῖ ἄτοκιον καὶ ἄγονον] Fortè ἄτοκον. Quî verò id fiat, nempe vt radicum Asparagorū decoctum partum impediat sterilitatémque afferat, nō satis video: cùm Auerroes & Simeon Sethi Asparagos augere sperma tradiderint: Auicenna verò præterea addiderit, coitum eos adiuuare & conferre difficultati imprægnationis: nisi fortè alia est Asparagorum, alia radicum vis. Plinius certè quidem, citato loco, *Asparagos Venerem stimulare* docet: nec ita multò pòst, *Veneris causa aquam eorum decoctam bibi ad heminam: ad idem & semen ualere cum anetho ternis utriusque obolis*, &c. Et hac fortasse de causa Asparagus syluestris Atticis ὀρμίνιον dictus est, ἀπὸ τοῦ ὁρμᾶν, *quia Venerem excitet*, æquè ac παρὰ τὸ ὁρμᾶν εἰς τὸ βλαστάνειν, *quòd ad germinatione properet.* Attamen idem ipse Plinius, sub finem capitis, Chrysippo autore semen Veneri, contrarium esse testatus est.

Cap. clIII. καὶ μακρότερα] Oribasius legit, μακρότερα, hoc est, *longiora*. quæ quidē lectio mihi non omnino improbatur. Enimuerò Plantaginis maioris folia lata quidem sunt, at non adeò longa: minoris verò folia pro portione longiora simul & angustiora visuntur.

καυλίον δὲ γωνιοειδῆ] Lege, καυλία δὲ γωνιοειδῆ, vel γωνιώδη. Alioqui ista de foliis accipienda essent, quasi voluerit Dioscorides ea iam à suo pediculo anguloso in terram procumbere: atque καυλίον pro foliorum ipso pediculo vsurparit.

λαχανῶδες] Sunt qui cum Lacuna λαχανῶδες *betaceum* vertant, quasi Plantaginem betæ similem esse innuat Diosc. quòd, vt ipsi volunt, beta κατ' ἐξοχὴν Atheniensibus λάχανον diceretur. Alij, vt apud Latinos *oleris*, ita & apud Græcos λαχάνου nomine *Brassicam* potiùs designari maluerunt. Ego verò, λαχανῶδες, hoc loco *oleraceum* vertere malim: itáque dictam crediderim Plantaginem, vel quòd oleris modo seratur ac fruticet, vel potiùs quòd oleris vsum præstet. Nam & inferiùs hoc ipso capite, Plātaginem λάχανον, hoc est, *olus*, appellare non dubitat: nec ita multò pòst, eam vice betæ cum lenticula coqui solitam testatur.

Cap. clIIII. ἱπποσελίνῳ] Speusippus secundo similium, folia nō quidem hipposelino, sed heleoselino, hoc est, *apio palustri*, assimilat, teste Athenæo 2. Deipnos.

Cap. clVI. καταπλασθέντα δι' ὅλης τῆς] Lege, καταπλασθὲν, vt respondeat ei quod paulò pòst habetur, ἀποκλυσθέν. Alioqui φύλλα addendum, legendúmque ἀποκλυσθέντα.

Cap. clVII. παχυπέροις μέν τοι] Quia nonnulli codices, vti etiam vetustus Lacunæ & Catacuzenus, παχυπέροις, habebant, ἀντὶ τοῦ πλατυπέροις, ita quoque legendum iudicaui. Attamen si Crithmi, seu, vt legitur apud Galenū, Crethmi, nomine designatur ea planta in maritimis nascens, quę vulgò portulaca marina nuncupatur, vox illa πλατυπέροις etiam constare rectè potest: siquidem huius, quàm vulgaris portulacæ, folia latiora conspiciuntur.

ὡς πυῤῥὸν ἔχει] Quoniam Plinius de Crithmi semine verba faciens, lib. 26. cap. 8. candidum id intus nucleum habere prodidit, non πυῤῥὸν, hoc est, *fuluum* seu *ruffum*, sed πυρὸν potiùs, id est, *tritici granum* cum Lacuna legendum duxi. *Habet*, inquit Plinius, *semen nucleum candidum, quem aliqui cachryn uocant.* Scilicet, vt mihi quidem videtur, ei nucleo id nominis erat inditum ab hordeacei fortè grani similitudine, quod κάχρυς etiā interdum appellatur, quódque à tritici grano non ita longè dissidet. Cæterùm Plinius vel πυρῶδη legisse videtur, quia nuclei mentionem facit, vel potiùs πυρῶδες, quoniam feruens etiam eiusmodi semen esse tradidit: quod quidem libanotidis semini, cachryi seu canchyi itidem appellato, rectiùs fortasse conuenit.

Cap. clVIII. καταπηγμένον τὸ φύλλα] Ruellius cæterique Interpretes legisse videntur, κατακεχομένον, quos etiam sum imitatus. Quin & Plinius Coronopodis, quam herbarū aculeatarum

ordini accenset, fissurarum mentionẽ facit, cap. 19. lib. 22. Sic quoque legit Oribasius. Huc & illud accedit, quòd quid per καταχημαλισμένον, id est, *figuratum* aut *figuris distinctum folium*, Dioscorides designare voluerit, non satis assequi possum.

κοιλιακοὺς ποιοῦσαν] Ita Galenus & Aëtius scripsêre, Coronopodis radicem cœliacis auxiliari: nec malè, quia sit astringendi facultate prædita. Sed Paulus, non cœliacis, sed colicis conferre tradit: nisi fortè id errore librarij factũ est, quod facilè crediderim. Nam mihi non vsquequaque satisfacit quod ait Cornarius, Pauli veriùs quàm librarij errorem esse: quia cùm priùs alaudam colicis conferre scripsisset, mox subiunxerit Coronopodem itidem colicis opitulari, hisce verbis: Κορωνόποδος ῥίζα καὶ αὐτὴ πεπίστευται κωλικοὺς ὠφελεῖν ἐσθιομένη. hoc est, *Coronopodis radix & ipsa esitata colicos iuuare creditur*. Enimuero, καὶ, ad posterius illud ἐσθιομένη rectiùs, quàm ad κωλικοὺς, siue potiùs κοιλιακοὺς, referri puto. Siquidẽ quemadmodum ad colicos affectus esitari dixerat alaudam, quidni rectè subdere potuit, ita quoq; radicem coronopodis ad cœliacos similiter in cibis vsurpari? Cæterùm pro, δώμασι, quod sub finem capitis legebatur in vulg. Diosc. exemplaribus χώμασι, optima ratione lego, vnica mutata litera, idq; cum Marcello ac cæteris ferè omnibus Interpretibus.

CAP. CLIX. καυλὸς δὲ γωνιοειδής] Marcellus addit ὑπόκενος. quæ vox etiam apud Oribasium reperitur. A Ruellio quoque & Cornario non est prætermissa. Quin & Plinius, lib. 22. cap. 22. *utrunque Sonchum tam album quàm nigrum* (ita enim ille distinguit) *caule esse cubitali, anguloso, intus cauo*, memoriæ prodidit.

ὁ δὲ ἕτερος σόγχος] Cum priùs de Sonchi tum læuis tum asperi, seu spinosioris, figura & viribus coniunctim facta fuerit mẽtio, tertium hoc loco describi Sonchum meritò mihi fit verisimile: qui itidem sit τρυφερὸς, hoc est, *mollis ac tener*, seu *delicatus*, ad differentiã τοῦ ἀκανθωδεστέρου, i. *spinosioris*. Adde quòd tertium eiusmodi Sonchi genus, quod ad arboris naturam accedat, agnouisse sese Cordus & Anguillara profitentur.

CAP. CLX. Σέρις διοσὴ] Vulgatam hanc lectionem cùm hauddubiè confusam & deprauatam animaduerteret Mathiolus, ita legendum censuit: Σέρις ἀγρία καὶ κηπευτή. ὧν ἡ μὲν ἀγρία διοσή· ἡ μὲν γὰρ πικρὶς, ἣ καὶ κιχώρειον καλεῖται· ἡ δὲ ἥμερος, πλατυφυλλοτέρα καὶ εὐστομαχωτέρα τῆς κηπευτῆς. τῆς δὲ κηπευτῆς δισσὸν εἶδος, &c. Ego verò ita potiùs legendum iudico. Σέρις διοσὴ, ἀγρία καὶ ἥμερος. ὧν ἡ μὲν ἀγρία πικρὶς, ἣ καὶ κιχώρειον καλουμένη. ἡ δὲ κηπευτὴ καὶ πλατυφυλλοτέρα καὶ ἀστομωτέρα. ἧς ταύτης δὲ δισσὸν εἶδος, &c. Hoc modo Intubus vnus syluestris seu erraticus, & satiui duo describuntur: illo verò, syluestres duo, è quibus vnus satiuus seu domesticus dicatur, & hortenses totidem: quasi verò (quod planè ineptum est nimiùmque ridiculum) satiuum intybum ab hortensi distingui oporteat, ac non potiùs vnus idémque sit satiuus & hortensis, ἥμερος καὶ κηπευτή. Porrò cum Oribasio & Marcello nõ εὐστομαχωτέρα, vti habebatur in vulg. exemplaribus, sed ἀστομωτέρα legimus: & ita necessariò etiam ex vetusti codicis fide legendum esse, patet ex iis quæ sequuntur. Alioquin admitteretur in hoc eodem Diosc. capite manifesta contradictio. Quandoquidem non ita multò pòst, syluestrem Intybum subiungit stomacho vtiliorem, quàm sit satiuus seu hortensis in hæc verba: καὶ μάλιστα αἱ ἀγρίαι εὐστομαχώτεραι.

ἐπίχεσθαι] Fortè rectiùs, ἐπίχριστος, ἀπὸ τοῦ ἐπιχρίειν, quo modo & cæteri Interpretes videntur legisse.

CAP. CLXI. ὅμοιον μαστίχῃ] Lege ὅμοια, vt his sequentia aptè congruant.

CAP. CLXII. πρὸς καυσουμένην ἐπιφάνειαν] De febris ardore æstúque infestata summa cute ista intellexêre Plinius, huícq; nimiũ addictus Ruellius, cæteríque quotquot occurrêre Interpretes, ac ipse quoq; Manardus. Enimuerò, vt reliquos omittam, Plinius, lib. 20. cap. 3. de Cucurbita agens: *Succus*, inquit, *ex strigmentis illitus cum rosaceo & aceto febris ardores refrigerat*. Sed eiusmodi quidem succo summam cutem refrigerari crediderim, at non itidem æstuosarum febrium ardores. Siquidem inde refrigerata cute, non minùs quàm ab ambiente frigido, per ἀντιπερίστασιν intrò repulsus calor longè magis inualescit augescítque, nedum imminuatur. Quare mihi Dioscoridis verba simpliciùs multò interpretari visum est, de æstiuis ardoribus perusta corporis superficie.

CAP. CLXIII. ἥμερος σικύιος] Contrà Diphilus Siphnius, Athenæo lib. 3. teste, Cucumerem scribit esse δυσυπόβιβαστον, hoc est, *ægrè per aluum descendere*. Sic enim ille: ὁ σικυός, ψυκτικὸς ὑπάρχων, δυσοικονόμητός ἐστι καὶ δυσυπόβιβαστος, ἔτι δὲ φρικοποιός, καὶ χολῆς κινητικὸς, ἀφροδισίων τε ἐφεκτικός. hoc est, *Cucumis vi quidem refrigerandi præditus est: at vix tum in corpus digeritur, tum per aluum descendit, insupérque horrores excitat, bilem gignit, ac Venerem cohibet*. Sed hoc ipsum quod hic postremò scribitur, Cucumerem Veneris cohibendę vi pręditum esse, etsi rationi consentaneum videtur, palàm tamen à Demetrij Ixionis sententia dissidet: qui quidem, vti citato loco refert Athenæus, σικυὸν deducit ἀπὸ τοῦ σεύεσθαι καὶ κύειν, quia sit ὁρμητικὸς, id est, *eius cibo Venus accendatur*.

CAP. CLXIIII. τὸ δὲ βρέγμα αὐτοῦ] Non ignoro esse qui βρέγματος vocẽ de Peponis summa parte interpretentur, vti non desunt alij, qui pro cortice seu corio accipiant. At ego errorem librarij esse conijcio: & cum Ruellio αὐτὶ τοῦ, βρέγμα, legendum potiùs suspicor, ξέσμα seu ξύσμα, quemadmodum habetur cap. de cucurbita: quo loco etiam cucurbitæ ramenta strigmentáve ad eundem infantium affectum Dioscorides accommodauit.

μιγεὶς ἀλεύρῳ] De radicis, seminis aut carnis etiam ipsius farina intellexêre Plinius, ac ipse quoque Galenus. Nanque Plinius, lib. 20. cap. 2. de radice Peponis in farinam tusa scribit in hæc verba: *Hæc farina & in smegmata adijcitur*. Gal. verò 8. simpl. arefactis posteáque contusis cribratísque Peponis radicibus & seminibus ad illustrandam faciem σμήγματος seu ῥύμματος vicem vtitur. At Serapio de farina ipsa, frumentacea scil. hoc intellexisse videtur: quẽ nos, dum fœliciùs ipsa Diosc. verba reddere conamur, hac in parte sequi voluimus. Etsi verò ἄλευρον seu ἄλευρα generaliter de qualibet farina dicitur, ferè tamẽ sine adiuncto, pro frumentacea triticeáve fari-

...accipitur.

Cap. CLXV. ὑποψύχουσα] Naturam Lactucæ refrigeratricem tribuit quidē Diosc. de qua non est qui dubitet, at eam certè modicam. Ac eodem fortè spectat illud Gal. 6. simpl. *Lactucam refrigerare quidem, at non extremè, (siquidem e... non foret) sed maximè secundum aquæ fontanæ frigiditatem.*

κοιλίας μαλακτικὴ] *Aluum copiosiores Lactucæ soluunt, modicæ sistunt*, inquit Plin. lib. 20. cap. 7.

... πυρίκαυστα] Hic Ruellius verba ista interserit: *inflammationibus & ignibus sacris opitulantur*, quasi apud Diosc. hoc loco legerit, φλεγμοναῖς καὶ ἐρυσιπέλασι βοηθοῦσι. Et apud Serapionem quidem, vt & apud Gal. istas vires Lactucæ tribui non negauerim.

Cap. CLXVI. τὴν γεῦσιν] Ista vsque ad μήκωνι restitui, quemadmodum in veteribus libris scribi Goupylus annotauit.

μετ' ὀξυκράτου] Sunt qui cum Ruellio & vet. codicib. Goupyli, μετ' ὀξυμέλιτος, legant. At Plinius, lib. 20. cap. 7. habet in hunc modum: *Huius lac spissatum, mox in aceto pondere obolorum duûm, adiecto aquæ uno cyatho, hydropicis datur.* Quanquam non ita multò pòst: *Crateuas eum & hydropicis obolis duobus in aceto & cyatho uini dari iubet.* Serapio itidem, ὀξυκράτου, legisse videtur.

πρὸς ἐπικαύσεις] Fateor Lactucas, ex Plinio, ambustis etiam prodesse, priusquàm pustulæ fiant, cum sale illitas. At per ἐπικαύσεις hoc loco particulatim accipio, quæ Galeno dicuntur ἐπικαύματα, hoc est, *oculorum sordida, impura & crustosa ulcera*: quæ dum repurgantur, sæpe humores effluunt. Ita enim à Paulo describuntur, lib. 3. cap. 22. quo loco ἐπίκαυμα distinguit ἀπὸ τοῦ βοθρίου, κοιλώματος καὶ ἀργέμου. Quin & ipse Plinius ἐπίκαυσιν in hunc modum accepisse videtur. Siquidem de Lactucæ succo agens loco citato, *Sanat*, inquit, *omnia oculorum uitia cum lacte mulierum. Arcet nubeculas, cicatrices adustionésque omnes, præcipuè caligines.*

Cap. CLXVII. καὶ πυκνότερον] Hanc lectionem recipiunt Marcellus & Lacuna. Sed in antiquo codice, vt annotat Matthiolus, legitur μικρότερον: pro quo fortè rectiùs ex Plinio cum plerisque Interpretum reponas, πικρότερον. Nam ille lib. 20. cap. 5. *Gingidium staphylino simillimum* scribit, *tenuius tātùm & amarius.* Cæterùm Anguillara maiorem simul densitatem seu soliditatem & amaritudinem agnoscit. Ita enim ex Crateua legendum censet: βοτάνη σταφυλίνῳ μὲν ἐοικυῖα ἀγρίῳ, λεπτοτέρα δὲ καὶ πυκνοτέρα, καὶ πικρὰ πρὸς τὴν γεῦσιν: hoc est, *herba pastinacæ quidē syluestri similis, at tenuior, densior & gustu amara.*

Cap. CLXIX. φύλλα ἔχον μαράθρῳ] Marcellus & Ruellius in codice quodam, quem vitiatū censet Lacuna, ita legisse videtur: φύλλα ἔχον σελίνῳ ἐμφερῆ, ἐπ' ἄκρου δὲ μαραθροειδῶς πολυσχιδῆ. hoc est, *folijs apio similibus & in cacumine fœniculi modo multifidis.* At nobis vulgata lectio magis arrisit, qui pro Caucalide eam herbam minimè recipimus, quam Itali vulgò Petroselinum agreste nuncupant.

Cap. CLXXI. πνευμάτων κινητικόν] Mentem Diosc. assecuti videntur, Serapio, Marcellus, itémque Ruellius. At Plinius, lib. 20. cap. 12. *Ocimū inflationes & ructum ex aceto sumptum dissoluere* dixit: quę, causa fuit, vt Cornarius ἀντὶ τοῦ, κινητικὸν, λυτικὸν, legendum existimauerit. Veruntamen si verum Ocimi herbæ, maximéque recentis, temperamentum attentiùs ex Galeno, lib. 8. simpl. cōsideres, reperies esse è secundo calfacientiū ordine, sed excrementitia humiditate plurima redundare: qua de causa illud ab eorum censu quæ ore assumuntur, remouendum ipse censuerit. Quæ verò recrementitia eiusmodi humiditate scatent, facilè constat eadem flatus excitare, vt & Venerem stimulare. Huc adde quòd Auicennas, lib. de viribus cordis, *Ocimū, sanguinem turbidum & melancholicum gignere* prodidit: quæ verò talia sunt, simul etiam flatulenta esse consentaneum est. Quare vulgatam lectionem retinere satius fuerit. Non enim illud me moratur, quòd inferius Autor, *Ocimi semē inflatis commodum* esse perhibuit. Est enim alia seminis, alia ipsius herbæ facultas: siquidem Ocimi semen calfactoriæ & attenuantis esse facultatis, præter experientiam, Galenus ipse testatur, 2. de comp. med. κατὰ τόπους. cap. 1. Sed est & aliud de hoc eodem. Ocimo in Plinio reprehensione dignum. Quum enim lac prouocare Ocimum scripserit Diosc. Plinius contrà, lactis prouentum extinguere, affirmauit. Et tamen Ocimo lac euocari, quàm extingui ideò est verisimilius, quòd moderatè calfacit, neque tamen exiccat. Rursum tale & illud est Plinij, dum citato loco, *Afri addunt*, inquit ille, *si eo die feriatur quispiam à scorpione, quo Ocimum ederit, seruari non posse*, cùm tamen contrariū in capitis calce Diosc. asseruerit: quo loco interim eius verba, de ea ipsa die qua quis Ocimum ederit, accipienda sunt: quod ipsum à Serapione minimè prætermissum fuit.

Cap. CLXXII. φύλλοις ὑπολίπαρον] Folia subpinguia Orobanchæ tribuit Diosc. Contrà Plinius, eam sine foliis esse tradidit, lib. 22. cap. vlt. Attamen legitimam Orobanchen circa caulem foliolis subpinguibus præditam non semel obseruauimus: in summo verò caule foliis paulò latioribus, itidem subpinguibus, inter quæ flores ipsi emicant. Cæterùm ab hac Orobanche, Theophrasti Orobanchen planè diuersam esse, ex vtriusque historia perspicere licet: hanc verò illius λειμόδωρον esse, quam alij αἱμόδωρον nominare malunt.

Cap. CLXXIII. κάλυξ μέγας, καὶ ἐξ ἄκρου καρπὸς] Ego, variis adductus coniecturis, ita legendum existimo: ἐπὶ δὲ τοῦ καυλοῦ κάλυξ μέλας, καὶ ἐξ ἄκρου πάππος μέγας, &c. Nam quòd ad calycis nigredinem attinet, nō fit verisimile à Diosc. prętermissam, quum eiusmodi calycem nigrū conspiciamus, & talē etiam Plinius obseruauerit. Quanquam si quis acriùs vrgeat, & ex Theophrasto μέγας legere malit, non equidem repugnauero: maximè cùm Plinius Tragopogonis calycem non nigrum modò, sed & latum esse prodiderit. *Est &* (inquit ille lib. 21. cap. 13.) *Tragopogon, quem alij comen uocant, caule paruo, folijs croci, radice longa, dulci: super caulē calyce lato, nigro.* Quantū ad illa verba spectat, καρπὸς μέλας, quoniam constare nullo modo poterant, ea prorsus immutare visum est. Quorsum enim à semine nigro τραγοπώγονος nomen inditum? quasi verò non aptiùs dicas, τραγοπώγωνα, seu hirci barbulam, ex eo sibi nomen asciuisse, quòd è calycis

ſummo floribus euaneſcentibus papposa prodeat cæſaries ſeu comoſa lanugo, cui cum hirci barba nonnullam eſſe ſimilitudinem facilè quiuis animaduertit. Quin & huic ſententiæ noſtrę aſtipulantur illa Theophraſti verba, lib. 7. cap. 7. οἱ δὲ μύεια ἄλλα, ἐν οἷς καὶ τραγοπώγωνα καλοῦσιν, ὃς τὴν μὲν ῥίζαν ἔχει μακρὰν καὶ γλυκεῖαν· τὰ δὲ φύλλα τῷ κρόκῳ ὅμοια, πλὴν μακρότερα· τὸν καυλὸν δὲ βραχύν, ἐφ᾽ οὗ τὴν κάλυκα μεγάλην, καὶ ἐξ ἄκρου μέγαν τὸν παγωπὸν πολιόν, ἀφ᾽ οὗ καλεῖται τραγοπώγων. quo quidē loco itidē pro παγωπὸν, πάππον, legēdum videtur, niſi quis πώγωνα legere maluerit. Totam porrò hāc Theophraſti deſcriptionem iccirco lubentiùs huc transferre viſum eſt, quòd Autoris noſtri verbis ea perbellè reſpondet. Eam verò ſic Latinè reddidimus: *Sunt qui infinita alia olera nominent, inter alia* Hirci *barbulam, cui radix longa & dulcis, folia croco ſimilia, niſi quòd longiora ſunt: caulis breuis, ſuper quē calyx amplior, & è ſummo uertice pappus canus grandior, à quo ſcilicet* Tragopogonis *nomen accepit.*

CAP. CLXXV. τελφερής, ἄφυλλος] Attamen teſtatur Athenæus lib. 2. ex ſententia Pamphili in Gloſſis, ὑδνόφυλλον herbam Tuberibus ſupernaſci, cuius indicio illa deprehendantur. Plinius Tuber, non radicem, vti & Theophraſtus, cùm radicis forma nulla ſit, ſed terræ potiùs callum, eſſe prodidit. Galenus addubitat, vtrum radicibus an bulbis annumeret.

ἐδώδιμος δὲ ἐστιν] Diphilus apud eundem Athenæum, loco modò citato, Tuberum illam tradit eſſe naturam, vt ægrè coquantur, attamen laudabilem ſuccum gignant & aluum lubricēt, inſupérque ſubducāt: ſed ex iis eſſe nonnulla, quæ æquè ac ipſi fungi ſtrangulent. At Auicenna melancholicos & craſſos ab iis in corpore gigni humores aſſerit, ſæpiúſque comeſta apoplexiam & paralyſin inferre. Sed & Simeon Sethi, lib. de alim. ipſa tradit humorem crudum gignere, prauúque eſſe ſucci, atque adeò ex ipſorum frequentiore nimióque vſu colicos cruciatus & ἀπεψίαν induci, interdum & epilepſiam aut apoplexiam.

CAP. CLXXVI. καὶ ἕλικας] Meo quidem iudicio legēdum, ὡς ἕλικας, ſeu οἱονεὶ ἕλικας. Cùm enim cōſtet ex Aëtio, lib. 1. cap. de dolicho, Smilacem hortenſem, à ſmilace læui longè diuerſam, eam ipſam eſſe, cuius fructus illius ætate λόβοι ſeu *ſiliquæ*, anteà verò δόλιχοι ſeu φασίολοι dicebantur: (quanuis de phaſiolis antè proprio capite egerit Dioſcorides) nullis, quod equidem viderim, capreolis ſeu clauiculis eiuſmodi planta donata eſt: ſoli verò caules, prout ſunt graciles atque ſequaces, clauicularum modo ſeſe & perticis & vicinis fruticibus intorquent: ac ij ipſi ſunt qui folijs comitati, quæ ex interuallis adnaſcuntur, vſqueadeò plerunque excreſcunt, vt in opere topiario vmbraculorum vicem gerant. Quare & illud, περιπεπλεγμένους, non clauiculis, ſed caulibus ipſis meritò tribuendum eſt: ac pro eo quod deinde ſequitur, αὐξανομένας, reponendum, αὐξανομένους. Quanuis enim non ignoro, ἕλικα vocem apud Dioſc. tum maſculino tum fœminino genere promiſcuè efferri: id tamen participium, vti & præcedens, iure meliore ad illud καυλοὺς, quàm ad ἕλικας referendum videtur. Quòd ſi etiam in hortenſia Smilace aliquæ clauiculæ ſeu capreoli, aut viticulæ conſpicerentur, tùm quoque, καθ᾽ ἕλικας, potiùs fortaſſe legendum foret, hoc eſt, *clauicularum ope*: quaſi vellet Autor, Smilacis hortenſiæ caules ſequaci clauicularum flexu atque reptatu vicinis fruticibus implicari atque circumuolui.

ἐν οἷς σπέρματα] Eſt hæc ἐπίρωσις numeri nimis è longinquo petita, quanuis τῷ καρποῦ nomine λόβια intellexit: quare legēdum videtur ἐν ᾧ, ſcilicet καρπῷ.

οὐκ ἰσόχροα] Hæc dupliciter accipere poſſumus, vel quæ non ſint æqualis omni ex parte coloris, ſed diuerſis variata coloribus: vel, quæ ſint coloris diſſimilis. Quoniam è phaſiolorum ſeminibus alia lutea aut ruſeſcentia, alia nigra, alia rubea, alia candida, alia denique variis coloribus diſtincta conſpiciuntur. Cæterùm pro voce quæ ſequitur in vulg. exempl. ὑπονεύζοντα, reſtitui, ὑποπυρρίζοντα. Id ſi minùs placet, legendum ex Oribaſio, ὑποπόρφυρα ſeu ὑποπορφυρίζοντα.

CAP. CLXXVII. ἐπεστραμμένον ὡς κεράτιον] Non immeritò locus hic Marcello & Cornario ſuſpectus videtur. Equidem legendum iudico, ἐν ἐπεστραμμένῳ κερατίῳ, vel ἐν ἐπεστραμμένοις κερατίοις. Enimuerò Medicæ ſemē (ſiquidem Medica noſtrum eſt fœnum Burgundicum) ſiliquulis corniculorum inſtar intortis concluditur, quales etiam in trifoliis nonnullis viſuntur, quæ ex eo recentiores corniculata cognominarunt.

CAP. CLXXVIII. πετάλων μεγάλων] Lego, μελαινῶν, ex omnium Interpretum conſenſu: quibus minimè repugnat quod de Aphaca ſcribitur apud Plinium, lib. 27. cap. 5.

CAP. CLXXIX. δυσόνειρον] De eodem Plinius aliter, lib. 20. cap. 6. *Sic & uoci uel Veneri ſomnóque multùm confert.* Itémque pro eo quod habet Dioſc. ἀπογλυκαίνεται δὲ καὶ ἀφυσότερον γίνεται δισὶν ὕδασιν ἑψηθέν, &c. ſic ille: *Capita bis aqua mutata cocta aluum ſiſtunt & fluxiones ueteres.* Vetus fortaſſe rectiùs: *inflationes ueteres.*

ὁ δὲ καρπὸς δριμύτερος ἔχων τι &c.] Lego: τὸ δὲ καρπὸν δριμύτερον ἔχον τι καὶ στύψεως. Eſt autem πράσον τὸ καρτὸν, idem quod τὸ τμητὸν, *ſectiuum* inquam & quaſi *tonſile* Porrum, quod τῷ κεφαλωτῷ opponit Diphilus apud Athenæum, libro nono, voce ἀπὸ τοῦ κείρειν, hoc eſt, *à tondendo* deducta, eadem analogia, qua σπαρτὸς ἀπὸ τοῦ σπείρειν. Commiſſus autem fortaſſe videtur hic error per librarij cuiuſdam ignorantiam, qui quid καρτοῦ nomine ſignificaretur hæſitans, vocíſque affinitate deceptus, καρπὸν audacter nimiùm καρτοῦ loco repoſuit, ac ſimul & ſemel articuli genus immutauit. Eundem errorem deprehendas apud Pauli Interpretes. Cùm enim Paulus, lib. 5. de re med. cap. 2. Porrum cum ſale commendet his verbis, καὶ πράσα καρτὰ μεθ᾽ ἁλῶν, illorū alter aduerbij καρτὰ (quod *ualdè* ſignificat) affinitate deceptus, Porrū *abunde cum* Sale interpretatus eſt: alter vocem illam καρτὰ in vertendo penitus neglexit. Porrò (vt ad rem) quæ hic proximè ſequuntur de Porro ſectiuo, non de Porri capitati ſemine accipi debere, tum ex Plinij verbis, lib. 20. cap. 6. tum vel ex eo ſatis conſtat, quòd ſuccū è Porri foliis quàm è ſemine exprimi eſt veriſimilius. Sed & Paulus diſertè vires haſce ſupprimendæ hæmorrhagię, non ſeminis, ſed foliorum ſucco tribuit. Adde quòd Serapio fidus

plerunque Diosc. Interpres, sententiæ nostræ astipulari videtur. Hæc cùm ita sint, ac de vtroque porro, tum sectiuo tum etiã capitato, hic agatur à Dioscor. capitis huius inscriptioni demere quoque visum est illud, κεφαλωτοῦ, quod in vulgatis exemplaribus adijciebatur.

ἐπιπλατιόμενον] Lege ἐπιπλατιόμενα, scilicet τὰ φύλλα. Alioqui ista cum præcedentibus minùs rectè cohærerent.

CAP. CLXXXI. πνευματωτικά] Sic de Cæpis Aëtius: ἐμπνευματοῖ δὲ τὴν γαστέρα, διὰ τὸ παχυμερὲς τῆς οὐσίας. hoc est, *ventrẽ inflãt, quòd substantia illarum crassarũ sit partium*, vnde fortasse fit vt ægrè coquatur. Gal. verò 7. de simpl. med. fac. eius euentus causam ascribit succi temperamento, qui quidem aqueæ est & aëreæ caliditatis. Attamen idem ipse, primo de Alim. facult. quominus flatulentæ sint fabæ, ijs Cępas, tanquam calfaciendi tenuandíque vi præditas, admiscet.

ὀρέξεως ἐκκλητικά] Ruellius in opere de stirpibus, quò Dioscoridem à contradictione vindicet, qui κρόμμυα ἀσώδη esse, hoc est, *Cæpas fastidium nauseámue parere* statim subiunxerit, hanc ὄρεξιν seu appetentiam, nõ de cibi sed de Veneris cupiditate interpretari videtur. Verùm quid obstat, quæso, quominùs Cæpæ simul & semel cibi auiditatem excitent, parciore scilicet esu: & immoderatiùs sumptæ fastidium inuehant, aut certè, qua pollent acrimonia, nauseam pariant?

ἀσώδη] ἀσώδη dicuntur τὰ κρόμμυα, vel quia tędioso sint halitu, vt & allia: (*his enim tædiũ halitu, ut Cæpis*, inquit Plinius, lib. 19. cap. 6. *nullũ tamen coctis*) vel quia esu largiore fastidium pariant, vel denique quia, dum os ventriculi acrimonia sua vellicant, nauseosa deprehendantur.

βοηθεῖ ἀμβλυωποῦσιν] Sic Hipp. lib. de diæta, Cępam oculis conferre tradidit. Gal. itidem lib. 7. simpl. iis prodesse, qui suffusione laborant, aut iis qui præ humorum crassitie sunt acie oculorũ hebetiore. Ipse quoque Plinius lib. 20. cap. 5. & *olfactu ipso & delacrymatione caligini mederi Cæpam* scripto prodidit, *magis uerò succi inunctione*. Contrà Sotion apud Constãtinũ, τὸ κρόμμυον ἀμβλυωπίαν ποιεῖν, hoc est, *oculis hebetudinem inferre*, asseruit. Et id quidẽ rectè. Cùm enim vaporosa atque adeò κεφαλαλγὴς Cæpa deprehẽdatur, quídni esu largiore eos offendat, quibus alioqui oculorum acies est integerrima?

CAP. CLXXXII. Σκόροδόν τὸ μέν ἐστιν] Variæ cùm occurrerent huius capitis de Allio lectiones, ego hanc illámve ex omnibus minimè delegi, sed partim vulgatam, partim veterem secutus sum, quam in suis annotationibus habet doctiss. Goupylus, quámq; Hermolaus Barbarus, Marcellus & Cornarius, adeóque omnes, excepto Ruellio, Interpretes expresserunt.

καλοῦσι δὲ τὰς ἐν αὐτῷ ῥᾶγας] Allij genus quod singulari simplicíve capite nascitur, nullis eiusmodi nucleis constare certum est. Quapropter ea quæ in vulgata lectione desiderabantur, ex vetere scriptura supplere visum est. Cæterùm eiusmodi nucleos, suis tunicis ac ceu vestibus distinctos, Theophrastus γέλγις appellat, alij ὄνυχας & σκελίδας: Plinius *nucleos*, *spicas* Columella nominat.

ἐκκριτικὸν φυσῶν] Paris. φυσώδη, Aldinus, φυσῶ, pro quo φυσῶν reponendum censuimus. Nam & ita Serapio, Lacuna & Fuchsius legisse mihi videntur. Ac certè quidem flatus pellere Allium tam sumptum quàm adhibitum, & multorum autoritate, & variis cõstat experimentis. Enimuerò Simeon Sethi, Allium nõ modò flatus dissipare, sed etiam eorum generationem prohibere tradidit. Quin & Galenus ipse 12. Meth. vt ἄδιψον, ita & ἄφυσον esse asseruit: nec illud modò, sed & inter eduliorũ genera omnia flatum potentissimè discutere. Neque verò obstat, quod deinde subdit Diosc. Allij vim esse ἐμπνευματώσεως ποιητικήν, hoc est, *ipsum inflationes parere*. Nã vnum & idem remedium, pro ratione materiæ quam nanciscitur, & flatus pellere & flatus quoque gignere potest. Sic flatus quidem discutit pellítque Allium, si flatus vndecunque genitos nactũ fuerit, dummodò ne corpus ipsum crassioribus redundet excrementis, quæ gignendis flatibus nouam suggerant materiam. Flatus verò gignit excitátve, si in pituitosum excrementitiúmque corpus inciderit: ita tamen vt flatum minimè quidem ex se, sed ex occurrente pituita suscitet. Tùm enim quatenus frigidos crassósque eiusmodi humores nimiopere calfacit, liquat & attenuat, viscidósque ac lentos incidit, fieri nequit, quin pars eiusce materiæ abeat in flatulentos vapores. Atque iccirco Hipp. lib. de diæta, Allium prodidit spiritosa vi flatus excitare: itémque lib. de vict. rat. in acutis, flatum ac dolorem circa thoracem facere. Celsus itidem, lib. 2. cap. 26. Allium inter inflantia numerat. Sed nec illud quoque omisit Plinius, lib. 20. c. 6. dũ Allij dotibus propositis, vitia deinde varia recẽset: ac inter alia, quòd inflationes faciat. Quid quòd, vel ipso teste Aristophanis Scholiaste, ἀπὸ τῶν σκορόδων deducta videtur vox illa σκορδινᾶσθαι, quæ *pandiculari* significat, non quidem, vt ille voluit, quòd allia esu largiore vomitum irritent, tandémque ex acrimonia sequatur pandiculatio, sed quòd vaporosa excrementa interdum excitent & ad musculos propellant: quæ quidem vti difflentur, Natura distẽsionem, quam σκορδινησμόν, hoc est, *pandiculationẽ*, vocãt, moliri consueuerit.

δίψης ποιητικήν] Sitim certè gignit allium. Siquidem stomachum exiccat: maximè si ventriculum pituita vacuum offenderit. Attamẽ Gal. 12. Meth. cõtra quàm opinarentur nonnulli, qui Cæpis etiã ipsis siticulosius esse censebant, planè ἄδιψον esse voluit. Quin & asserit Simeon Sethi, Allium proprietate quadã valere ad sedandam sitim ab humore salso genitam.

ἐμπνευματώσεως] Lego, δίψης ποιητικὴν καὶ ἐμπνευματώσεως, ἑλκωτικὴν ἐπιφανείας σωμάτων, ὀμμάτων ἀμβλυωτικήν, seu potiùs ἀμβλωπικήν. Gallicus Interpres ἐκπνευματώσεως legisse videtur, siquidem allium innuit aptum natum crepitus excludere. Marcellus itidem ἀλλοιωτικὴν ἐπιφανείας σωμάτων, non ἑλκωτικὴν ideò legere maluit, quia, testibus Plinio & Simeone Sethi, faciat Allium in totum rubicundiora corpora, dum scilicet sanguinem attenuat. Alij quod habetur in vulgata lectione, ἐμπνευματώσεως ἀλλοιωτικήν, interpretantur, *flatus discutiendi concoquendíque uim*: quoniam fortassis ἀλλοιωτικὴν δύναμιν, hoc est, *uim alteratricem*, apud Aphrodisæum in problematis ἀντὶ τῆς πεπτικῆς δυνάμεως, pro *concoctoria ui* etiam vsurpari

obseruarunt. Ego verò cum Ruellio, ἑλκωτικὴν, legendum existimaui, Sotionis in Geopon. autoritate fretus: qui quidem refert Allio sanum corpus exulcerari, vti contrà cæpa vlcera ad integritatem reduci. Sed & Gal.lib.3.de temper. quo loco rationem reddit, cur multa foris admota exulcerent, assumpta verò minimè, in eo censu sinapi, muriam, Allia & cæpas annumerat. Quòd ad illud postremum spectat, quod in vulg.codicib.legebatur, ὀμμάτων ἀμβλυωπικὴν, hoc est, *uim oculorum aciem hebetandi*, minimè omittendum censui: siquidē æquè ac cæpam oculos hebetare Allium, tum experientia, tum & Plinij & Auicennæ testimonio satis supérque constat. Imò & Hipp.ipse, lib.de diæta, Allia scribit oculis officere, eosdémque ἐπαμβλυώειν, hoc est, *hebetare*, propterea quòd vehementiorem corporis purgationem moliantur. Attamen Simeon Sethi iure optimo annotauit, quanuis sanam oculorum aciem lædat Allium, eius tamen hebetudinem ex largiore humiditate profectam emendare atque refocillare.

λαμβανομένη οἴνου συνεχῶς] Vertunt nonnulli, *si uinum assiduè bibatur*, addúntque alij, *ac reuomatur*: quasi desideretur in Græco exemplari, καὶ ἐξεμουμένου. Ac certè quidem Plinius lib. 20. cap.6. *priuatim*, inquit, *contra hæmorrhoidas prodest, cum uino redditum uomitu.* Ego continuò post assumptum Allium, vinum superbibi debere interpretor. Nam & συνεχῶς vt & *continenter* apud Latinos, ita interdū accipitur, pro eo quod Gallicè dicimus *tout d'une suitte.*

ἐπὶ δὲ τῶν ἀλωπεκιῶν] Ista sic lego: ἐπὶ δὲ τῶν ἀλωπεκιῶν σὺν ναρδίνῳ μύρῳ. σὺν ἁλσὶ δὲ καὶ ἐλαίῳ, &c. Ac ita quoque Serapio ac Ruellius legisse mihi videntur.

καλούμενον δὲ μύρτον] Aliâs κρομμυωτὸν legendum suspicatus sum: sed reponendum hauddubiè, μυσσωτὸν seu μυττωτόν. Nam & ea vox legitur apud Hipp.in fine libelli de locis in homine, itémque secundo Epidem. & lib.de visu. Galenus ἐν ταῖς γλώσσαις Dioscoridem citat, his verbis: μυττωτὸν, ὑπότριμμα Διοσκουρίδης εἶναί φησι σκορόδων ἢ κρομμύου. quæ verba de hoc Diosc.loco accipienda sunt. Eadem est Erotiani sententia, qui, æquè ac Aristophanis Scholiastes, μυττωτὸν dictū existimat, παρὰ τὸ μυσάττεσθαι, quòd propter odorem tetrum odio dignum & abominandum sit, quasi μυσσωτόν. Hesychius etiam, Pollux & Aristoph.Scholiastes in Equitibus μυττωτὸν interpretantur, ὑπότριμμα διὰ σκορόδων. hoc est, *alliatum intritum*, seu *intritum ex Allio*: cui tamē adhiberetur & alia ἀρτύματα, puta porrum, caseus, oua, oleum & acetum. Cæterùm hanc ipsam μυττωτὸν vocem etiam genere fœminino extulit Callimachus, -ἣν ἐπειτ... μυσσωτόν. Masculino verò, Hippocrates & alicubi Athenæus, itémque Theophrastus, lib.7. hist. Allio enim Cyprio (quod Latinorum fortasse fuit Vlpicum, quódque magnitudine præstare fertur) πρὸς τοὺς μυττωτοὺς χρῶνται, inquit ille. Plinius *ruris pulmentaria* conuertisse videtur: alij etymo à Græcis ducto Moretum, quasi Mosetum appellarunt.

CAP. CLXXXIIII. καὶ κατάπυρρον, ἄδρον] Secus sentire videtur Aëtius, qui capite de Napy, ἄειστον, id est, *præstantissimum*, censet, τὸ μικρότερον τῷ ὄγκῳ καὶ αἱμωδέστερον κεχρωσμένον, id nimirum, *quod mole minus est, quódque minùs sanguineum colorem refert.*

πρὸς τε ἀμβλυωπίας] Attamen ex eo contrà dicit scribit Athen.libro 9. ὅτι σίνεται τοὺς ὦπας ἐν τῇ ὀσμῇ, *quòd etiam ipso odoratu oculos lædat.* Sicut cæpam κρόμμυον, ὅτι τὰς κόρας μύειν, *quòd nos reductis palpebris pupillas occultare cogat.*

CAP. CLXXXV. συνουσίαν παρορμᾷ] Nasturtium è contrario contendit Plinius, lib.20.cap. 13. *venerem inhibere & animum exacuere.* Huic astipulatur Florentius Geoponicωn lib.12. cap. 27. φασὶ δὲ, inquit, τοὺς ἐσθίοντας κάρδαμον, ὀξυτέραν τὴν διάνοιαν γίνεσθαι· subdit verò deinde, ἀφροδισίων ἐπεκτικώτερόν ἐστιν. Attamen id & experimēto & Dioscoridis autoritati repugnat.

CAP. CLXXXVI. δισκοειδὲς οἱονεὶ ἀποτεθλασμένον] Gal.lib.1.de antid.in hanc ipsam sententiam semen Thlaspeos ait quadā sui parte quandam habere veluti compressionem, (ἔνθλασμα vocat) à qua etiam θλάσπι nominatum sit. Cæterùm pro, δισκοειδὲς, Plinius ac Ruellius, φακοειδὲς, legisse videntur, hoc est, *lenticulæ formam referens*, sumpta tamen lenticulæ voce (veluti & φακὸς apud Græcos vsurpatur) pro eo vasis genere, quod ad lenticulæ modum conformatū est. Sic & humor crystallinus apud Aëtium, ὑγρὸν aliâs φακοειδὲς, aliâs δισκοειδὲς appellatur.

ἐγκλύζεται δὲ καὶ πρὸς ἰσχιαδικούς] Semē Thlaspeos scribunt Galenus & AEgineta per sedem infusum prodesse ischiadicis, quatenus sanguinolenta vacuat. Sic & Plinius, lib.27. cap.13. *prodest & ischiadicis, infusum donec sanguinem trahat.*

CAP. CLXXXVII. ὁ δὲ καρπὸς αὐτῆς] Eadem Plin.lib.27.cap.9. de dryophono tradit: quod Cordus sat probabili coniectura ductus cum Draba Diosc.vnum & idem esse existimat. Serapio Drabam, Oribasio braben dictam, nasturtij generibus annumerat, & nasturtiū Orientale appellat. Cæterùm inter notha Aldini exemplaris, hoc ipsum caput cum Arabidis herbæ inscriptione repetitur, ita vt Arabis & Draba vnius & eiusdem plantæ diuersa nomina fuisse videantur.

CAP. CLXXXVIII. σταῖτος ἀναπλασθέντος] Σταῖς hîc, vt & alibi sępenumero, tum apud Dioscoridem, tum apud Theophrastū & alios, ἀντὶ τοῦ ζυμωτοῦ, hoc est, *pro fermento* aut *farina subacta*, sumitur: vti etiam testatur Hesychius. quod non animaduertens Plinius sæpenumerò fallitur. AEgineta cap.de Erysimo, ἀντὶ τοῦ σταιτὸς, siue ζυμωτὸς, ζύμην, hoc est, *fermentum*, vsurpauit. Esse verò σταῖτος vocem ita accipiendā, ipse quoque Galeni contextus itidem apertè demonstrat, lib.6.simpl. cap.de Erysimo. vt & ἀντὶ τοῦ, ἐγκαύσματα (quæ vox paulò pòst sequitur in vulg.exempl.) legendum iuxta veterū codicū fidem, ἐκλείγματα, quanuis apud Gal.Aëtium & AEginetam ἐλίγματα perperam vbique legitur. Cæterùm pro eo quod habetur superiùs, ἐκλειχόμενον, lege, ἐκλειχόμενα: quò sit aptior cum præcedentibus connexio. Sed & fortè hoc eodem cap. ἀντὶ τοῦ λεπτύνει τε καὶ καθόλου, legendum, λεπτύνει τε καθόλου καὶ &c. Nam & ita Serapio legisse videtur.

CAP. CLXXXIX. ὅταν δὲ μακρὸν πέπερι] Dioscorides, Galenus & ipse quoque Plinius, longi nigri candidíque Piperis eandem esse arborem perperàm existimauêre. At recētiores nonnulli,

quibus licuit de longè petitis aromatibus accuratiùs scribere, in quibus est Garcias ab Horto, varias esse omnium plantas referunt: ac Piperis quidem nigri fruticem à candidi frutice, eque ac nostratium vitium genera inter se, non facie foliisve, sed solo propemodùm fructus granive colore discrepare, vix vt hic ab illo nisi ab incolis internosci possit. Ego verò Piper albũ, quod certè quidem ad nos conuehitur, non aliud esse iudico, quàm ipsum Piper nigrum cortice suo nigro & rugoso spoliatum. Eo verò cortice spoliari fit verisimile, dum Soli expositum, vt verbis Galeni vtar, ὑπεροπτᾶται καὶ ὑπερξηραίνεται, hoc est, *nimiùm torretur*, ac, vt ita dicam, *superexiccatur*.

ἴδιον καὶ δριμύτερον τοῦ λευκοῦ] Ita & Theophrastus, 9. hist. stirp. cap. 22. Piper nigrum candido longè validius innuit. Galenus contrà 8. simpl. candidum nigro acrius esse voluit, tanquam superassato ac superexiccato. Rursúmque lib. 9. de comp. med. κατ. τό. candidum Piper & stomacho commodius & acrius quàm nigrum esse tradit. At Plinius, lib. 12. cap. 7. vtroque tã longo quàm nigro lenius esse candidum asseruit.

ἔοικε δ' ὅμοιον τι κόστῳ] Radicẽ Piperis intellige virib. costo similẽ. Nam & illud addidit Gal. 8. simpl. Quin ne radix quidem Costus est, sed lignum, si Garciæ ab Horto credimus.

CAP. CXC. ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ Ἀραβίᾳ] Fortè καὶ Ἀραβίᾳ. Nam & ita de Zingibere Plin. lib. 12. cap. 7. *Id enim in Arabia atque Troglodytica in villis nascitur.* Ac re vera Troglodytica AEthiopiæ pars est, non item Arabiæ.

ῥίζια μικρὰ] Plin. lib. 12. cap. 7. Zingiber simpliciter *paruæ herbæ radicem esse candidam* scribit. At Garcias ab Horto radice depingit iridis, ac multò maiore quàm Cyperi. quod ipsum confirmat Christophorus à Costa. Sed & Ludou. Rom. lib. 5. cap. 14. radicem scribit erui quatuor, octo, ac interdum etiam duodecim vnciarum pondo: quippe cùm minimè sit eadẽ omnibus amplitudo. Quòd ad folia spectat, Garcias iridi aquaticę aut Gladiolo assimilat, quanquam magis nigricantia esse fatetur. Christoph. à Costa lacrymæ Iobi seu milio solis comparat. Antonius Pigafetta, arundini. Tantopere Autores de Zingiberis historia inter se dissident atque discordãt. Porrò inferiùs αὐτὶ τοῦ, εὐχρηστοῦν, rectiùs legas, ἀχρηστοῦντα.

μαλακτικὴν κοιλίας] Aluum leniter emolliunt Zingiberis radices, siquidem recentes ac etiamnum teneræ edantur, multa adhuc humiditate præditæ, cuius quidem ope aluum emolliant ac lubricent: at vetustiores exhaustáque humiditate arefactæ, aluum potiùs astringunt.

CAP. CXCII. κλῶνας ἔχον μικρούς] Pro, μικρούς, Lacuna, λεπτούς, hoc est, *tenues*, reponit ex veteri codice: atque ita quoque legit Oribasius.

CAP. CXCIIII. λαμβανέσθαι κοπεῖσαν] Lacuna ex vetusto quodam exemplari legit, καεῖσαν, hoc est, *combustam*. Cui quidem lectioni astipulantur hæc Theophrasti lib. 9. stirpium historiæ de Cyclamino agẽtis verba: ἀγαθὸν δὲ τὴν ῥίζαν ἐς ὠκυτόκιον περιάπτειν, καὶ εἰς φίλτρα· ὅταν δὲ ὀρύξωσι, κατακαύσαντες τὴν τέφραν ἐν οἴνῳ δεύσαντες, τροχίσκους ποιοῦσιν, ὡς τῆς τρυγὸς, ἧ ῥυπτόμεθα: hoc est, *Vtile verò radicem ad accelerandum partum adalligare. Valet & ad amatoria. Sed in eum usum effossa comburitur, dein uino irrigata in pastillos digeritur, uti fæcis, qua maculæ eluuntur.*

CAP. CXCV. καθαίρει ποθεῖσα] Quoniam alterius Cyclamini radicẽ superuacuam esse scripsit Dioscorides, ista vel ad reliquam plantam, vel potiùs ad ipsius fructum seu acinos (quod faciliùs crediderim) referenda sunt. Quare αὐτὶ τοῦ, ποθεῖσα, ποθεὶς legendum puto, nimirum καρπός, cuius paulò antè facta est mentio.

CAP. CXCVI. Δρακόντιον ἔχει φύλλα] Alterum caput Dracontij maioris nomine inscriptum, quod meritò à nonnullis inter Diosc. notha repositum est, tanquam legitimum agnouerunt Oribasius, Marcellus, Mathiolus & Amatus Lusitanus: ac illud quidem priore loco collocant, hoc verò posteriore. Ego verò cum Serapione illud alterum quanuis in codicibus nonnullis occurreret, consultò prętermisi, tãquam supposititiũ, & ex Crateuæ aliúsve fortasse cuiuspiam scriptis perperam contextui Diosc. adiectũ: maximè cùm in vtroque capite diuersas quidẽ vtcunque voces, & vnam tamen eandémque historiam animaduerterem. Si etenim singula expendamus, vix aliud occurret discrimen, quàm quòd Dracontij folia Diosc. hederæ comparat, ille verò quisquis sit, lapatho: Itémque colorem fructus à principio herbaceum agnoscit Diosc. (falsò enim in Aldino exemplari & apud Oribasi. χλωώδη legitur, αὐτὶ τοῦ, χλοώδη) ille verò σποδοειδῆ, hoc est, *cineraceum*. Sed fortasse Diosc. ad folij colorem, læuorem firmitatémve: ille ad eiusdem longitudinem respexit. Cæterũ, siue descriptionem, siue vires spectes, ferè consentiunt. Porrò si duplex est Dracontiũ, quemadmodum veteres testari videntur inscriptiones, maius inquam & minus, maius Dracontium id agnoscere possumus, quod in plerisq; hortis visitur, Autoris nostri descriptioni aptè conueniens: minus verò, aron passim circa sepes nasci solitum. Sic enim Serapio Dracontij duo constituit genera, vnum quod Dracontium simpliciter, alterũ quod aron appellaretur: ac idipsum innuere quoque visus est Theophrastus, dum tradidit Dracontij genus quoddã aron appellari. Attamen quoniam cognatæ ac congeneres sunt hæ plantæ, ac viribus etiam iisdem præditæ, earum nomina nil mirum apud Pliniũ & alios rei herbariæ Autores ferè omnes passim confundi: quod vel ante sua tempora factitatum testatus est ipse Plinius, lib. 24. cap. 16.

νεοτρώτων] Marcellus νευροτρώτων legisse videtur: sed vulgatam lectionem retinere satius fuit. Quanuis enim Gal. 3. de comp. medic. κατὰ γένη, ad neruos vulneratos Dracontij radicem vsurpat, attamen eiusdem foliis recentiũ vulnerum agglutinandorum vim idem ipse tribuit, lib. 6. de simpl. med. facult.

ἑφθή τε καὶ ὠμὴ ἐσθιομένη] Sic Gal. 2. de Alim. Dracũculi æquè atq; ari radices bis térve elixatas iis interdum in cibo offerri tradit, quibus crassorũ lentorúmque humorum copia in pectore pulmonibúsve congesta est. At Theoph. lib. 7. hist. stirpium, Dracontij radicem ad cibũ ineptam ac prorsus medicamentosa facultate præditam esse tradidit, hisce verbis: ἡ δὲ τοῦ δρακοντίου (καλοῦσι γάρ τι δρακόντιον ἄρον, διὰ τὸ τὸν καυλὸν ἔχειν ποικιλίαν) ἄβρωτος καὶ φαρμακώδης. i. *Radix Dracontij (quoddam*

enim aron Dracontium uocant à caulis uario colore) & esui inepta & medicamentosa existit.

CAP. CXCVII. μικρότερα δὲ] Vetusti codicis fidem secutus legi, μικρότερα, nō μακρότερα, hoc est, *longiora*, vt in vulg. exemplaribus. Oribasius quoque ac Serapio videtur legisse μικρότερα. Sed & ita legendum res ipsa per se clamitat.

ῥίζα λευκὴ] Cōtrà Plinius lib.24.cap.16. Aron radicem nigram habere scribit, vti dracunculus subrutilam: quod de cortice radicis fortassis intelligendū est. Alioqui enim candida est vtriusque radix. Imò candidam radicem cùm nominat Hipp. dracontij radicem vult accipi Gal. in Lexico vocum Hippocratis.

ἑψομένη ἠπίη οὖσα] Nostri quidem Ari radices (nisi fortè cultura melioreſcunt) quantumuis bis tér ve coctæ, vix tantum de sua insigni acrimonia remittere possunt, vt in cibos recipiantur. Ita & plurimùm acres fuisse Ari Asiatici radices, testatus est Gal. lib.2. de alim. facult. Attamen idem Cyrenis haberi prodidit, quæ minimùm medicamentosæ sint & acres, vt rapis etiam sint vtiliores, ac in cibo præstantiores. Sic quoque Plinius, lib.19. cap.5. *Aron in AEgypto nasci* prodidit, *radice mollioris naturæ, quæ edatur & cruda*. Tantum ergo potest cœli solíque diuersitas, vt quæ hîc acres reperiuntur stirpes, alibi mitioris naturæ deprehendantur.

CAP. CXCVIII. αἰδοῖον παντὸς ζώου] Quod hîc generaliter scribitur à Diosc. de fœminini sexus genitali, tantummodò extulit Plinius: nec malè, velut indicant ea verba quæ proximè sequuntur. Ita verò Plinius, lib.24. cap.16. *Sed unum miraculum ingens, contacto genitali cuiusque fœminini sexus animal in perniciem agi.*

CAP. CXCIX. καλούμενον ἀνθερικὸν] Autoribus Theophrasto & Pythagora quodam, ex Plinio, lib.21. cap.17. Hastulę regię caulis seu scapus totus, anthericos dicebatur, vti Latinis, teste eodem Plinio, albucus. Dioscorides verò prima quidem fronte florem tantummodò anthericū appellasse videtur: nec abs re, nam & ἀθέριξ seu ἀνθέριξ Græcis interdum pro summo spicarū fastigio sumitur. Attamen illud etiam, καλούμενον, rectiùs fortassis ad καυλὸν referri potest; vti ego referendum censui. Sunt & qui eo nomine semen Asphodeli significari voluerint, quemadmodum Hesychio & Theocriti Scholiastæ placuit. At verò EVstathius in Homerum, sitne ἀνθέρικος ἀσφοδέλου καρπὸς, an verò καυλὸς hæsitat. Cæterùm in describenda Hastula regia semen hoc nigrum minimè prætermisit Serapio, quale scilicet & Theophrasto & Plinio describitur.

καταῤῥήσσει δὲ] Lacuna legit, ταράσσει. Plinius, *Semine*, inquit, *sumpto turbatur uenter*. Sed & vulgata lectio tolerari rectè potest. Illa siquidem τὴν κοιλίαν καταῤῥήσσειν, ἤτοι καταῤῥηγνύειν, rectè dici possunt, quæ aluum cogunt ἀθρόως, violenter & cum impetu deijcere. Sic infinitis locis apud Hipp. κοιλίη καταῤῥήγνυσθαι dicitur, quod exponit Gal. ἀθρόως ἐκκρίνειν πολλά. Sed & apud Gal. legitur: ἡ δὲ γαστὴρ αὐτῶν κατέῤῥηξε χολώδη. Eadē quoque significatione vsurpatur illud apud Appianum in Iberica, κατεῤῥήγνυντο τὰς γαστέρας, quod Præceptor olim meus piæ memoriæ minùs rectè, *aluis dissiliebant*, videtur conuertisse.

CAP. CC. ἁπλεῖσθαι τῷ νευρώδεις] Contrà Plinius, lib.20. cap.9. *Bulbos neruis utiles* scribit, *ideoque paralyticis dari.*

CAP. CCII. δριμεῖαν καὶ πυρωτικὴν] Hîc Scillæ vrentem feruētémve facultatē tribuit Diosc. Attamen Gal. libro 8. simpl. in secundo tantum calfacientium ordine eam reposuit: quem secutus est Auerroës. Paulus verò calidam simul & siccam in eodem secundo gradu agnoscit. At Auicenna calidam in tertio, siccam in fine secundi existimauit.

σταῖς δὲ ἢ πηλῷ] Ineptè Scillam adipe obliniri voluit Plinius, στέαρ fortasse legens, neque satis gnarus variarum τοῦ σταιτὸς significationum. Sed & luto (quod idem ipse voluit) Scillam inuoluere sordidum ait Gal. lib. de ther. ad Pisonem. Iccirco potiùs fermento teneriore oblini debere admonet: quippe cùm Scilla in eo facilè assetur, & ab eo quiddam dum assatur accipiat. Dioscorides, non ita magno discrimine, massam, seu subactam farinam, vsurpauit.

τὸ μεσαίτατον] Gal. lib.9. de comp. med. κατὰ τόπους, recitans Chrysermi ad splenicos medicamentum, in quo Scilla recipitur, hanc purgari dum vult, περίελε, inquit, τὸν φλοιὸν καὶ τὸ πυθμένος τὸ σκληρὸν, τὸν δὲ πυρῆνα λαβών. hoc est, *Corticem detrahe & quod ad fundum durū est: sumpto uerò nucleo*, &c. Scilicet πυρῆνα, hoc est, *nucleum*, appellauit, quod hoc loco Diosc. τὸ μεσαίτατον.

καὶ ἕψεται δὲ ἀλμηθεῖσα] Ruellius duos trésve pręparādæ Scillæ modos, qui hic sigillatim traduntur à Dioscoride, minimè videtur distinxisse. Sic & Plin. lib.20. cap.9. *Tosta quoq; purgatur*, inquit, *& medium eius iterum in aqua coquitur*. Attamē palàm edocent Autoris verba, quomodo Scilla tum assanda, tum elixanda, tum etiam cruda siccanda sit. Et hoc quidem loco siccari eam in vmbra voluit, cùm tamen etiam exiccationem in Sole admittat, lib.5. dum vini scillitici præparandi rationem tradit.

σὺν τῇ ῥητίνῃ τηχθὲν] μιχθὲν, legisse videtur Plinius. Siquidem loco citato de Scillæ viribus agens: *Rimas pedum*, inquit, *sanat in oleo cocta, & mixta resinæ.*

ἔστι δὲ καὶ ἀλεξιφάρμακον] Idē prodidit Theoph. lib.7. hist. cap.12. his verbis: λέγεται δὲ καὶ πρὸ τῶν θυρῶν τῆς εἰσόδου φυτευθεῖσα ἀλεξητήριον εἶναι τῆς ἐπιφερομένης δηλήσεως. Hoc ipsum Plinius ex Pythagora refert, lib.20. cap.10. *Pythagoras*, inquit, *Scillam in limine quoque ianuæ suspensam malorum medicamentorum introitum pellere tradit.*

CAP. CCIII. μακρότερα δὲ] Plinius itidem lib.27. cap.12. Pancratium (quam aliqui scillam pusillam appellare malunt) foliis descripsit lilij albi, at longioribus crassioribúsque.

CAP. CCIIII. κατὰ τοὺς Μαργαρείτας] Mutata vnica litera legendum, Μαρμαρεῖται. Nam & Marmaritæ Straboni, lib.17. Geograph. circa finem, populi dicuntur Libyæ, Cyrenis proximi. Hos eosdem Plin. lib.5. cap.6. Marmaridas nominat. Cæterùm pro eo quod paulò pòst sequitur, Αραβίας, repono, Αραβίας. Siquidem Galenus quoq; 7. simpl. ἡ δὲ ἐν τοῖς θερμοῖς, inquit, πάνυ χωρίοις γεννωμένη κάππαρις, ὥσπερ καὶ ἡ ἐν Ἀραβίᾳ, πολὺ τῆς παρ' ἡμῖν ἐστὶ δριμυτέρα, ὥστε καὶ τῆς καυστικῆς ἐπιπλέον μετέχει δυνάμεως. hoc est, *Porrò capparis quæ in ualdè calidis feruētibúsque regionibus prouenit, ut quam fert Arabia, multò est nostrate acrior, adeò ut plurimū etiam*

habeat

habeat adurentis facultatis. Sed & Plinius, lib. 13. cap. 23. Cauenda eius genera peregrina. Siquidem Arabicum pestiferis: Africum gingiuis inimicum: Marmaricum, uuluis & omnium inflationibus. Apulum uomitus facit, stomachum & aluum mouet. Quanquam, si Dioscoridi Plinium rectè conciliare placet, legerim lubentiùs: Arabicum pestilens, gingiuis inimicum: Marmaricum, &c. Marmaricum enim & Africum eadem esse constat.

Cap. CCV. Λεπίδιον] λεπίδιον & ἴβηρις Damocrati dicta, eiusdẽ plãtæ sunt nomina, quemadmodum cap. de Iberide annotauimus. Quanquam est & alterum maius Lepidium à Paulo descriptum lib. 3. cap. 77. quod vulgus à sapore piperis piperitin nominat. Atque hoc ipsum à Plinio quoque designari videtur, lib. 19. cap. 8. dum tradit, exire Lepidium in cubitalem altitudinem, folijs laurinis, sed mollibus.

ἐγχυλιζόμενον εἰς ἅλμαίας] Lepidij vsum in condimentario genere, qui quidẽ huc pertinere videtur, refert Columella, lib. 12. cap. 8. dum faciendæ oxygalæ rationem tradit, hisce verbis: Sunt qui satiui uel etiam syluestris Lepidij herbã cum collegerunt, in umbra siccent, deinde folia eius abiecto caule die & nocte muria macerata expressaque lacti misceant sine condimentis, & salis quantum satis arbitrantur adijciant: tùm cætera quæ supra præcepimus faciant. Nonnulli recentia folia Lepidij cum dulci lacte molla misceant, &c. Sed & idem Colum. in poëmate de cultu hortorum Lepidium designãs, Ponitur (inquit) & lactis gustum quæ condiat herba. Eodẽ verò spectare videtur illud Plinij, loco citato, de Lepidio: usus eius non sine lacte.

πρὸς τέταρον ὥρας] Contendit Cornarius, πέλαρας, legẽdum: nec abs re, quandoquidem & Damocrates, & quotquot alij è veteribus huius è Lepidio contra ischiadem remedij mentionem fecère, illud ferè duarum tãtùm, trium quatuórve horarum spatio suas vires exerere prodiderunt, fœminis quidem citiùs, viris verò tardiùs.

τῷ τραχήλῳ] Hanc ipsam radicem non collo, vti Diosc. sed brachio alligari tradit Plinius, lib. 20. cap. 17. Tradunt, inquit, in dolore dentium adalligatam brachio quà doleat, compescere dolorem.

Cap. CCVI. ὃ δὴ καὶ σέλινον ἄγριον] Hãc etiam à similitudine apij Apiastellũ videtur nominasse Apuleius: Plinius verò lib. 20. cap. 11. apiastrum, ipsumque tradit in cõfessa damnatione esse venenatum in Sardinia: quanquam ibidẽ fatetur, apiastrum Hygino esse μελισσόφυλλον, scilicet ab apibus ita dictum, quibus hoc gratissimum esse consueuit.

ἄνθος χαλκίζον] Plinius, lib. 25. capite vlt. dum Ranunculi genera persequitur: Quartum, inquit, simile huic, flore luteo: vbi luteo perperàm legi cõstat, pro lacteo. Sed & ibidem, pro Eadem sicca concisa sternutamentũ est, legẽdum hauddubiè, sternutamentum ciet.

πρὸς ὀλίγον] Hoc illud est quod ait Plinius, celeriter remouenda. Causam subdit Gal. in hęc verba: Nam si diutius inhæreant, non solùm excoriatur cutis, sed & in crustam uritur. Sic & Apuleius de hac eadem herba, quam Sceleratam nominat: Non diutius patiaris, inquit, quàm necesse est, ne & sanum corpus exedat.

Cap. CCVII. συνεψηθέντες] Lege, συνεψηθέντα, vt hæc aptiùs cohæreant cum sequentibus, ἐκθλιβόμενα, καταπλασθέντα.

ἀργεμώνῃ ἀπατώμενον] Plinius, lib. 21. cap. 23. postquam ex sententia Dioscoridis de Anemone medica, ad coronariarum differentiam, egit: Hanc subiũgit, errore ducti argemonem putant multi, &c. Eodem seruato Plinij sensu, Pena hoc loco, nisi fallor, αἰμώνῃ, ἀνθ' τε, ἀπατώμενον, legendum existimauit: quasi id vnũ voluerit Dioscorides, errore manifesto cõfundi Anemonem cum argemone. Veruntamen etsi non negamus, id quidem innuisse Dioscoridem, prætereà tamen & quorundam errorem retegere & coarguere voluisse suspicamur: qui quidem veræ ac legitimæ argemones ignoratione, eupatorio nomen argemones seu argemoniæ falsò tribuebant. Nam sic quoque rursum Diosc. lib. 4. cap. 41. de eupatorio: ἔνιοι ταύτην ἀρτεμισίαν ἐκάλεσαν πλανηθέντες. ἑτέρα γάρ ἐστιν, ὡς ὑπεδείξαμεν· vbi ἀρτεμισίαν, ἀντί τε, ἀργεμώνην, perperàm legi apud omnes est in confesso. Cæterùm, quantumuis nõ semel rectè monente Dioscoride, error ille nominum ad hodiernum vsque diem ita inualuit, vt etiam vulgus Medicorum eupatorium, detorta argemones in agrimoniam voce, falsò agrimoniam appellet.

τῆς ἀργεμώνης ἄνωθεν ὑπόπαχυ] Legi, ἀργεμώνης, vti in altero exẽplari haberi annotat Goupylus, non αἰμώνης, vti legitur in vulg. exemplarib. Illud ipsum quoque expresserunt, Oribasium secuti, Hermolaus, Marcellus, Cornarius & Lacuna. Adde quòd ex proximè sequenti capite ita legendum, facilè vnicuique constat. Ego verò ἀντί τε, ὑπόπαχυ, cũ Oribasio & Serapione legendum puto, ὑπόπλατυ: aptiùs enim opponitur ei quod sequitur, ὑπόστενον. Huc adde quòd capite proximè sequenti, quod priuatim argemonæ dicatum est, argemones capitulum quàm papaueris rhœadis oblongius & summa parte latiusculum esse disertè scribitur.

ὅτι ὀπὸν ἀνιᾶσιν] Sibi pugnantia hoc capite scribere prima statim facie videtur Dioscorides, qui iam succum vllũ remittere neget Anemonen: anteà verò radicis eiusdem succũ ad purgandum caput prodesse tradiderit. Sed aduertendum aliud ὀποῦ, aliud χυλοῦ voce significari. Anteà de expresso radicis succo egit: hîc de liquore, qualem & argemone & erratica papauera sponte & citra vim fundunt, dum caulis potissimùm conciditur, alióve modo aperitur. Sic & chondrillę lactucæque liquorem lacteúmve succum antehac ὀπὸν appellauit. Nos iccirco homonymiæ vitandæ gratia hîc ὀπὸν liquorem vertere maluimus, quàm succum cum Plinio. Is siquidẽ, loco modò citato, dum distinctionem tradit Anemones generum ab argemone & papauere rhœade, sic habet: Nec aut succum illarum Anemonæ reddũt, aut calyces habent, nec nisi asparagi cacumen. Hisce autem verbis noluit omnino succo priuare Anemonen, sed tantummodò ipsius succum ab argemones & papaueris rhœadis succo diuersum esse indicauit. Aliã verò fuisse Dioscoridis mentem, ex illius verbis facilè quisque iudicet.

Cap. CCVIII. τὸ δὲ φύλλον] Consensus omnium Interpretum fecit, vt quę alioqui in vulgatis exemplaribus deprauata legebãtur, ita restituerimus: τὸ δὲ φύλλον αἰμώνῃ ἔχει ὅμοιον, ἐσχισμένον, ἄνθος [ἐπὶ καυλῷ] φοινικοῦν, κεφαλὴν δὲ &c. quanquã

illud, ὅτι καυλοῦ, penitus omisit Cornarius: Ruellius post illud, κεφαλὴν δὲ, reposuit. Plinius verò sic habet nulla floris facta mentione, lib. 25. cap. 9. *Folia habet Argemonia, qualia anemone, diuisa apij modo, caput in cauliculo papaueris syluestris: item radicem.*

CAP. CCIX. τραυματικαί] Quoniam Gal. 6. simpl. vtrunque genus Anagallidis tradidit admodum extergentis esse facultatis, ex eo colligit Manardus, legendum fortè, ῥυπτικαί, ἀντὶ τοῦ, τραυματικαί. At ego suspicor legẽdum potiùs, θαυματικαί, quia sint vulnerariæ. Nam & eodem loco monet Gal. exiccandi vim habere mordacitatis expertem, ideóque vulnera glutinare.

CAP. CCX. λευκὰ ἔχει τὰ κλήματα] Lacuna in antiquo codice legit, λεπτὰ ἔχει &c. quam lectionem eò lubentiùs sum amplexus, quòd & Serapionem ita legisse animaduerterem.

γωνιώδη καὶ ἐρυθρά] Eadem leguntur apud Oribasium. Attamen hæc vox, ἐρυθρά, meritò plerisque Interpretibus suspecta fuit, quoniam helicis Hederæ folia nusquam rubentia conspiciuntur. Theophr. lib. 3. hist. stirp. cap. 18. de eadẽ helice agens, scribit in hunc modum: ἡ δὲ δὴ ἕλιξ ἐν μεγίσταις διαφοραῖς. καὶ γὰρ τοῖς φύλλοις πλεῖστον διαφέρει, τῇ τε μικρότητι καὶ τῷ γωνιοειδῆ καὶ εὐρυθμότερα εἶναι. τὰ δὲ τοῦ κιττοῦ, περιφερέστερα καὶ ἁπλᾶ. hoc est, *helix differentijs maximis discernitur. Etenim folijs plurimũ distat tum paruitate, tũ quòd angulata concinnioráque sint, cùm Hedera rotundiora simpliciáque habeat.* Ista porrò Plinius ijsdem penè verbis sic Latinè reddidit, lib. 16. cap. 34. *Plurimas autem habet differẽtias helix, quoniam folio maximè distat. Parua sunt & angulosa concinnioráque, cùm reliquorum generum simplicia sint.* Ita quæ Theophrastus εὐρυθμότερα, vel, vt legũt alij, ἀρυθμότερα, vel, vt Paul. Leopardus, ἁρμονιώτερα, seu pro eodem ἁρμονιώτερα dixerat, vertit Plinius, *concinniora.* Ea autem Theoph. autoritate freti plerique etiam hoc loco vocem eandem, ἀντὶ τοῦ, ἐρυθρά, reponendam censuerunt. Attamen Cornarius apud Theoph. legendũ potiùs existimat, εὐχυμότερα: hoc verò loco, διάφορα. Ego eodem propè sensu hic, ἁδρά, legendum suspicor: nam & *crassa* Serapio cõuertit. Liberum tamen esto suum cuique iudicium.

νευρώδεις ἀπλῶς] nimirum, si intrò sumatur. Nã & Plinius, lib. 24. cap. 10. *Hedera*, inquit, *neruis intus nocet. ijsdem neruis adhibita foris, prodest.*

ἀτονίαν ποιοῦσι] Sic legisse videtur Serapio: vertit enim, *Corpus infirmant.* At ego ἀντὶ τοῦ, ἀτονίαν ποιοῦσι, vnica mutata litera lego, ἀγονίαν ποιοῦσι: maximè cùm clariss. vir Sambucus ita etiã in vetusto quodã codice legi obseruauerit. Quanquam si corpora infirmant Hederæ corymbi, ex consequenti etiam sterilitatem facere sat intelligi potuit. Ita verò Plinius, loco modò citato: *Hederæ nigræ candidiores corymbi poti, steriles etiam viros faciunt.*

CAP. CCXI. καὶ ὁ καρπός] Ita Oribasius, Serapio & Cornarius: reliqui, καυλός non ita magno discrimine legisse videntur. Vult enim Autor non ex his illísve tantummodò plantæ partibus, sed ex ipsa tota succum elici-

ἡ δὲ ῥίζα τινομένη &c.] Lacuna legit in hunc modum: ἡ δὲ ῥίζα πινομένη σὺν ἀνίσῳ καὶ οἴνῳ λευκῷ καὶ καταπλασσομένη σὺν οἴνῳ ἰκτερικοὺς θεραπεύει καὶ ἕρπητας. ὀδονταλγίας τε παύει διαμασσωμένη. Ego verò, vnica detracta particula, καί, ita lego & distinguo. ἡ δὲ ῥίζα πινομένη σὺν ἀνίσῳ καὶ οἴνῳ λευκῷ, ἰκτερικοὺς θεραπεύει, καὶ ἕρπητας, καταπλασσομένη σὺν οἴνῳ, ὀδονταλγίας τε &c.

ἀναφύεται] Chelidoniam primo statim hirundinum aduentu è terra erumpere voluit Dioscorides. At Theophrastus & Plinius, iam tum florere tradiderunt. Siquidem Theophr. lib. 7. cap. vlt. ἔτι δὲ τὸ χελιδόνιον. inquit. καὶ γὰρ τοῦτο ἅμα τοῖς χελιδόσιν ἀνθεῖ. Plinius verò de Chelidoniæ generibus agens, lib. 25. cap. 8. *Florent aduentu hirundinum, discessu marcescunt.*

ὡς ἐάν τις τυφλωθῇ] Plinius & ita sensisse videtur, lib. 8. cap. 27. vbi sic habet: *Chelidoniam visui saluberrimam hirundines monstrauêre, uexatis pullorum oculis illa medẽtes.* Itémque lib. 25. cap. 8. *Chelidonia hirundines oculis pullorum in nido restituunt visum: ut quidam uolunt, etiam erutis oculis.* Idem verò ex Plinij sententia retulit in suo carmine AEmylius Macer, capite de Chelidonia. At Cornelius Celsus id commentitium esse existimat, lib. 6 cap. 6. quo loco de sanguine suffusis oculis agit, hisce verbis: *Extrinsecus uerò interdum si ictus oculum lædit, ut sanguis in eo suffundatur, nihil commodius est, quàm sanguine uel columbæ, uel palumbi uel hirundinis inungere. Neque id sine causa fit, cùm horum acies extrinsecus læsa interposito tempore in antiquum statum redeat, celeberriméque hirundinis. Vnde etiam locus fabulæ factus est, per parẽtes id herba Chelidonia restitui, quod per se sanescit.* Hoc ipsum & antè innuisse videtur Aristoteles, dum & lib. de hist. animal. 6. cap. 5. & 4. de gener. anim. cap. 6. nulla herbæ facta mentione, pullorũ hirundinis nuperrimè in lucem editorum oculos si quis præpunxerit, aut stylo vexauerit, resanescere scribit, ac visum posteà planè recipere. Sed & ipse Plinius, lib. 11. cap. 37. *Oculos*, inquit, *serpentium catulis & hirundinum pullis si quis eruat, renasci tradunt.* Id verò si ita est, soli genitali facultati acceptum ferendum est, quæ quidem in recens editis eiusmodi animalibus oculis nondum absolutis insidet. Enimuerò cùm nuper exclusi hirundinum pulli non videant, imperfectíque edantur in lucem, punctos tùm erutósve eorum oculos reparari ac resarciri posse non est à ratione planè alienum: quoniam iis nondum absolutis adhuc insidet ea genitalis facultas, quæ deliniationis fungens munere, nacta materiam, damnum sat commodè resarcire possit.

CAP. CCXII. ἐκ μόσχων ἀπηρτισμένον] Sic habent omnes codices. Sed equidem cùm plerisque interpretibus legere malim, ἐκ μόσχων ἀπηρτισμένον. Nam & alibi Dioscorides, ἀπηρτισμένος ἐκ χοινίων.

CAP. CCXIII. ἔχει δὲ τὰ φύλλα] Nobis haud secus ac priscis incerta omnino huius Othonnæ historia fuit in causa, vt è recẽtioribus nonnulli varia variè in hoc capite legerint. Ac inter cæteros quidem piæ memoriæ Præceptor noster Rondeletius, ἀντὶ τοῦ, εὐζώμῳ, ἡδυόσμῳ, legebat. Doctiss. etiam Dalechampius, ἀντὶ τοῦ, πολυσχιδῆ, vt audio, legit πολύσχιστα. Marcellus ἀντὶ τοῦ χαλκόχροον, λευκόχρουν. Attamen perbellè respondent quæ de Othonna retulit Plinius, lib. 27. cap. 12. cum vulgata Dioscoridis lectione.

CAP. CCXIIII. ἐπηρτημένον] Sensus erit clarior, si ἐπηρμένον legerimus, ἀπὸ τοῦ ἐπαίρεσθαι.

CAP. CCXVI. δύναται δὲ τὰ αὐτὰ τῇ προειρημένῃ]

Galenus,6.ſimplicium,hanc, quia inſigni acrimonia prædita ſit, valentiùs quàm ſatiuam deſiccare monuit, ideóque valentiùs humidis putreſcentibúſque vlceribus obſiſtere: ad cætera verò minùs antedicta valere: quippe quæ immoderatiùs deſiccet atque mordeat.

CAP. CCXVII. ἀφ' ὧν κλωνία] Illud, ἀφ' ὧν, mihi meritò ſuſpectum eſt, quoniam non ex alarum finibus, ſed ab ipſa potiùs radice totidem ramulos prodire eſt veriſimile. Quare vel eę voces redundant, vel poſt eas aliquid deſideratur.

Quæ ab operis typographicis pag. 39. per imprudentiam prætermiſſa fuêre, hoc loco ſupplere uiſum eſt.

†† CAP. CXII. καὶ ἀκατέργαστον] Sic citat Gal. 1. de alim. At Marcellus ἀκατέργαστον (rectiùs fortaſſe, δυσκατέργαστον) legendum ideò putauit, quoniã Galenus & ipſum ſecutus Paulus κρίμνον dixêre, ἀλφίτου δυσπεπτότερον, hoc eſt, *Crimnon quàm polentã ægriùs concoqui.* Veruntamen nihil impedit, quominùs ſimpliciter enuntiãtes, κρίμνον δυσκατέργαστον dicere poſſimus: ſi verò cum polenta comparemus, hac ipſa δυσπεπτότερον, quemadmodũ etiam tum Gal. tum Paulus pronuntiauerũt. Cæterùm non ex zea tantùm olyráve & tritico parabatur Crimnon, ſed & ex hordeo. Nam, vti annotat Gal. in Hipp. 2. prædict. Crimnon dicitur, quæ effracto hordeo inuenitur farina grandiuſcula: quippe quæ non perfectè molita eſt. Porrò ἀπὸ τῆς, πεφωχθείσης, legitur apud Gal. loco citato, πεφρυγμένης, eodem penè ſignificato: quanuis aliud eſt torrere, aliud verò frigere.

CAP. CXIII. καὶ ἡ ὄλυρα] Olyram Plinius arincam appellari ſcribit, eámque diuerſam penitus facit à zea, contrà quàm exiſtimarit hoc loco Dioſc. idémque Galenus, dum ζειαὶ vocem apud Hipp. exponit, ὀλύρας. Huius verò ſpeciem aliquanto deteriorem, typham dici ſolitam ex eiuſdem Gal. verbis facilè licet colligere, quanuis typham cũ Olyra eandẽ feciſſet Mneſitheus.

CAP. CXIIII. ἐκ τῆς ἀληλεσμένης] Non ex ſola zea, aut huius ſpecie, olyra dicta, Atheram ſeu atharam AEgyptiorum fieri hoc ex loco inferri velim. Nam & ex amylo eam cõſtare prodidit Aëtius: Iulius verò Pollux, è miliacea farina.

CAP. CXV. τράγος τὸ σχῆμα] Gal. hæc verba citans 1. de alim. mẽdosè ſic habet: τράγος τὸ σπέρμα μὲν παραπλήσιον χόνδρῳ. Porrò Tragum hunc, quem ab herba maritima cognomine diſtinguentes nonnulli, σιτώδη, hoc eſt, *cerealem*, cognominant, Oribaſius, lib. 3. ἀπείσων, far craſſius appellat, nec ineptè quidẽ: quandoquidem à veterũ farre factitio, quod cum Dioſc. χείμων quodammodo conuenire videtur, eo ſolo differt, quòd hoc mola in partes confringeretur, ille integer repurgatus aſſeruaretur. Gal. lib. 1. de alim. fac. ex olyra nobiliſſima vti decet excorticata Tragum fieri prodidit. Sic & Autor Γεωπον. lib 3 ex olyra præſtãti parari voluit, ad eundem modũ, quo ex hordeo ptiſſana. Alio tamen loco idem Gal. ex zea fieri tradit, cuius vtiq; ſpecies eſt olyra, vel ipſo teſte Dioſc. At Plinius, lib. 18. cap. 7. ex ipſo etiam tritici ſemine, dum decorticatur. Sic & Autor Γεωπον. loco ſuprà citato, è frumento quoque Alexandrino fieri commemorat.

CAP. CXVII. τῶν σιτηρῶν] Galenus 1. Alim. non inter frumentacea, ſed inter legumina Oryzam recenſet. ὄσπρια enim quæ Latinis ſunt *legumina*, ibidem appellari ſcribit, cerealia omnia ſemina, è quibus panis minimè conficitur. At quod idem βρόμον, id eſt, auenam, ex leguminum genere ſcribit eſſe, lib. 6. ſimpl. mendo minimè carere exiſtimauerim, atque adeò pro ὀσπρίων, σιτηρῶν, eſſe reponendũ. Eſt enim alia Oryzæ, (quã ὄρυζον etiam neutro genere nominat Theophraſtus) alia auenæ ratio.

IN LIBRVM TERTIVM.

CAP. I. Ἀγαρικὸν ῥίζα] Etſi incertam & ambiguam de Agarico ex opinione vulgi ſententiam protulit Dioſcorides, illud tamẽ radicem eſſe voluit, quem in eo deinde ſecutus eſt Galenus: quanquam hic ita radicem eſſe agnoſcit, vt tamen non intra terram cæterarũ more latere, ſed arborũ caudicibus innaſci & adhæreſcere fateatur. At veriùs cum Plinio, lib. 25. cap. 9. fungus eſt, non quidem radicibus, ſed ipſis truncis innaſcens arborum; non glandiferarum modò, (quod voluiſſe videtur Plinius) ſed & coniferarum. Nam & laricibus ſummis innaſcitur, quod inter cætera hodie præfertur: quippe cuius apud nos vſus ſit frequentiſſimus, ſiue ex Allobrogũ, ſiue ex Valeſiæ Alpibus inuehatur.

ἔχει κινδύνας ἄθείας] Ita ſentiunt Aëtius & Auicenna. A Meſuæo verò filamẽta Agarico mari eidémque deteriori potiùs tribui videntur, vti & rotunditas, fœminæ. Sed reuera fœmina, quæ bonitate antecedit, ſi frangatur, rectis venarum diſcurſibus & quaſi diuiſuris conſtare cernitur: mas verò, in fracturis (quod aliud eſt) villoſus fibroſúsve neruorum modo cõſpicitur.

ἐν ςομαχικοῖς] Idem repetit Autor, 2. ἐυπ. cap. 13. & 14. Sed quomodo ſtomachicis Agaricum rectè conuenire poſſit, dubium fortaſſe non abs re fuerit. Siquidẽ Aëtius, Tetrab. 1. ſer. 3. cap. 40. illud tradidit ſtomacho omnino aduerſari, quia ſcilicet leue ſit, ac in ſtomacho ſupernatet. Idẽ quoq; memorię prodidit Actuarius, meth. med. lib. 5. cap. 8. Paulus verò, lib. 4. cap. 7. affirmauit nõ eſſe ſtomacho valdè noxium. Sed nos cũ Aëtio & Actuario ſentire cogimur, quoniã noſtrũ nauſeabundũ eſſe quotidie experimur. Fortaſſe verò præſtãtius illud fuit, quod olim è Sarmatię regione petebatur, in qua fuêre vrbs, amnis & promontorium eodem Agari nomine, à quibus & Agaricum nomen ſibi vendicaſſe creditur.

CAP. II. οἱ δὲ ῥῆον καλοῦσι] Hanc radicem Plinius Rhacomatis nomine deſcribit, lib. 27. cap. 12. Galenus & Paulus, æquè ac Dioſcorides, Rha ſeu Rheon appellant, ita dictam à Rha fluuio cognomine ſupra Pontum & Boſphorum Tanai vicino: quoniam in illius ſuperciliis ea gignebatur, teſte Ammiano Marcellino. Alij quòd è regionibus ſupra Pontum afferretur, nomine compoſito Rhaponticum dixêre. Aëtius ῥέον ποντικὸν ſeu ῥᾶον nominat. Actuarius, inter-

dúmque AEgineta ῥίζαν Ποντικὴν, vti Corn. Celsus, radicem Ponticam. Sed & iidem AEgineta & Actuarius, itémque Nicolaus Myrepsus, Rhei Barbari seu Barbarici nomine, eius ipsius interdum mentionem fecisse videntur. Et tamē non desunt è recentioribus primariæ notæ Medici, qui haud ita firmis, si quid iudico, nixi argumētis, à Rhabarbarico nostro hodie vsitatissimo radicem hoc capite descriptā toto genere differre affirmauerint. Verùm quoniam ab Arabibus recentioribúsq; Græcis eadē propè Raued Scenitico, Rhabarbarico seu Indico assignantur, quæ à Diosc. Galeno, priscísque aliis olim Rheo tributa sunt, eiusdem generis radices has esse meritò censuerim: sed quæ specie tātùm differant, ac pro cœli natalísque soli, aut etiam maturitatis discrimine, pondere, odore, colore, sapore ac viribus euarient.

CAP. III. συπτικὴν] Placet Dodonæi coniectura, qui ῥυπτικὴν legendum censuit: maximè cùm Gal. 6. simpl. Gentianę radicem pronuntiet inter cętera, δραστήριον εἶναι ἱκανῶς ἀπορρύψαι. hoc est, *in abstergendo esse perquàm efficacem*, abstersoriámque illi facultatem esse insignis amaritudo satis indicet. Adde quòd effectus qui proponuntur deinceps à Diosc. abstersionis potiùs quàm astrictionis fidem faciunt.

CAP. IIII. βοηθεῖν ταῖς λοχείαις] Id est, *partubus aut puerperijs*. Aldinus codex habet, ταῖς λοχοῖς, id est, *puerperis ipsis*, quem ego secutus sum. Plinius, lib. 25. cap. 8. *Inter nobilissimas Aristolochiæ nomen dedisse grauidæ uidentur, quoniam esset ἀρίστη λεχούσαις*, pro quo legendum, λοχευούσαις: quæ quidem vox puerperas aut certè parturientes veriùs denotat, quàm grauidas: quanuis etiam parturientes grauidas adhuc esse minimè negamus. Tantùm verò abest vt grauidis reliquo gestationis tempore opituletur Aristolochia, vt contrà maximè noceat: quandoquidem è locis muliebribus menses, secundas & partus extrahendi vim habet.

CAP. V. δακτύλου ἔχει τὸ πάχος] Plinius, lib. 25. cap. 8. longæ Aristolochiæ radicem ait, esse baculi crassitudine. Ac re vera huius radices inuenias, quæ crassitudine non modò baculum, sed & brachium æquēt. Quare de iuniore Aristolochia accipiēda sunt Diosc. verba, non de prouecta, cuius radices quàm iunioris quadruplo aut etiā quintuplo interdum crassiores cōspiciūtur.

CAP. VI. ἀειζώου μικροῦ] Sic Oribasius, Serapio & Auicenna. Sed Valerius Cordus pro, ἀειζώου, reponit, ἀσάρου, quem deinde secuti sunt Anguillara & Dodonæus. Ac certè quidem palàm est semperuiui folia nullo modo imitari Aristolochiam, nisi fortè quatenus, æquè ac semperuiui minoris, obtusa quodammodo potiùs sunt, quàm acuminata. Theophrastus lib. 9. cap. 13. nulla distinctione adhibita Aristolochiæ foliū facit παρεμφερὲς ἀλσίνῃ, πλὴν στρογγυλότερον, hoc est, *alsinæ assimile: sed rotundius*: quo loco Dodonęus ἑλξίνῃ legit, quanuis & alsine helxines folia refert, teste Diosc. Sed neq; licet animaduertere, qua ratione huius Aristolochiæ flores rutæ floribus assimilentur: vnde etiam suspicor ἀντὶ τοῦ, πηγάνῳ, πιλίσκῳ fortasse legendum esse. Omnes enim Aristolochiæ licet florum colore dissideāt, eorum tamen figura vna & eadem conspiciuntur, quam esse pileolorum instar Dioscorides anteà tradidit.

πρὸς δὲ τὰ ἑρπετὰ] Contrà, rotundam aduersus serpentes aptiorem esse voluit Plin. lib. 25. cap. 8.

ἐλαττοῦται μέν τι τῇ δυνάμει] Clematitidem quoque censet Galenus, 6 simpl. esse quidem cęteris fragrantiorē, sed ad medicationes inefficaciorem. Contrà Plinius Clematidi, ab aliis Creticæ dictæ, præcipuam vim esse asseruit, lib. 25. cap. 8. Neque idcirco desunt qui hanc ipsam esse velint, quam λεπτὴν Andromachus Senior cognominat, quámque in theriacam suam recipit. Attamen cùm hæc ipsa duplex esse comperiatur, nempe Clematis radice simplici, & quæ Pistolochia est Plinio, ab aliis à densis radicum capillamentis πολύρριζος cognominata, hanc ego cum piæ memoriæ D. Rondeletio suspicor potiùs in theriaca desiderari: quoniam alteri Clematidi & odore grato & medicata facultate antecellere videtur. Nihilominus longam Aristolochiam theriacæ inserunt Nicolaus, Fernelius & plerique alij. Auicenna verò, rotundam.

CAP. VII. ἐοικότα χίνῳ] Inter spinosa foliata Glycyrrhizam recēset Plinius, lib. 21. cap. 15. quia sit *folijs*, inquit ille, *aculeata mordacitas*. Rursúmq; lib. 22. cap. 9. eandem inter aculeatas plantas commemorat, *folijsque* scribit esse *echinatis*. Ex quibus facile est colligere, Plinium errore manifesto ἀντὶ τοῦ, χίνῳ, legisse, ἐχίνῳ, neque vnquam illi fuisse visam Glycyrrhizæ plantam. Siquidem neutra Glycyrrhizæ species foliis visitur aculeatis. Alteram quidem fateor echinum gerere platani echino haud absimilem. Sed aliud est echinum habere platani modo, aliud echinatis esse spinosísve foliis. Cæterùm hanc Plinius interdum Glycyrrhizam, nonnunquam etiam Glycyrrhizon nominat, vti & AEgineta. Theophrastus Σκυθικὴν ῥίζαν, itémq; ἀδυγλυκεῖαν. Hipp. γλυκεῖαν. Nec enim aliter hāc vocem exponit Gal. in vocū Hipp. Lexico, quàm βοτάνην τὴν γλυκύρριζαν καλουμένην, *herbam quæ Glycyrrhiza nominatur*.

ἄδιψόν τι ἐστὶ] Galenus ideò sitim arcere dixit, 6. simpl. quia sit humana natura paulò frigidior, &, quatenus dulcis, etiam modicè humida. Theoph. lib. 9. cap. 13. de Glycyrrhiza verba faciens, δύναται δὲ, inquit, καὶ τὴν δίψαν παύειν, ἐάν τις ἐν τῷ στόματι ἔχῃ· διὸ ταύτῃ τε καὶ τῇ ἱππάκῃ διάγειν φασὶ τοὺς Σκύθας ἡμέρας καὶ ἕνδεκα ἢ δώδεκα. hoc est, *valet & ad sedandam sitim, si teneatur in ore: qua de causa sola ea cum equino caseo sese Scythæ sustentant ad dies undecim uel duodecim*. Sic Plinius, lib. 12. cap. 54. *Quædam exiguo gustu famem ac sitim sedant, conseruántque uires, ut butyrum, hippace, Glycyrrhizon*. Rursúmque lib. 22. cap. 9. *Hac diximus sitim famémque sedari, ob id quidam ἄδιψον appellauêre, & hydropicis dedêre, ne sitirent*. Eodem spectat illud Columellæ, lib. 1 cap. 35. *Et quia famem sitímque sedat Glycyrrhiza, ob hoc ἄδιψος uocata est*.

καὶ σωματικὸν διάφραγμα ὠστόμενον.] Sic legit Serapio. Sed hauddubiè cū Plinio legendū est, στομαχικὸν, lapsu literæ vnius per quàm facili. Enimuerò Plin. lib. 22. cap. 9. cùm antè faucium vitiis omnibus conuenire Glycyrrhizā docuisset, paulò pòst, *commanducatam stomaticen* esse subiecit. Quæ verò dicātur στοματικὰ φάρμακα, videre est apud Galenum, lib. 6. τῶν κατὰ τόπους.

καύστικός ἐστιν] Vulgata exempl. habebant κα... sed lego καύστικος, veluti etiam legitur apud Gal. 6. simpl. cap. de Glycyrrhiza: quo loco citatur hic ipse Diosc. locus, hisce verbis: φησὶ δὲ ... τὴν ῥίζαν ... λεανθεῖσαν, πτερυγίων ἐπι... καύστικον φάρμακον. hoc est, *refert Dioscorides radicem siccam tritámque pterygijs si inspergatur, perquàm idoneum esse remedium.*

Cap. VIII. δριμεῖα μετὰ ποσῆς στύψεως] Ita Oribasius & Serapio. At Plinius, lib. 25. cap. 6. quo loco Centaurium maius totidē ferè verbis describit, radicem hanc non quidem acrem, sed amaram esse prodidit cum quadam dulcedine. Cæterùm autor libri de viribus Centaureæ ad Papiam, aliud ex Crateua describit Centaurium maius, ab hoc Diosc. diuersum, quod sit, *folijs lapathi hortensis, sed minoribus, serratis in ambitu, caule trium palmorum altitudine, succo rubro, capite in cacumine squarroso, radice solida & crassa, gustu dulci & subacri.* Ex quibus facile est colligere illud ipsum esse, quod simpliciū diligētissimus indagator Car. Clusius, in rariorū Hispaniæ stirpium historia, depingit, ac supra Olyssiponē lapidosis iuxta Tagum collibus inuenisse se commemorat.

ἐκλήθη δὲ πανάκεια] Hęc ad capitis calcē non habentur apud Serapionē: ac meritò quoq; à Marcello & Cornario inter Dioscoridis notha reponuntur.

Cap. IX. ῥίζα μικρά, ἄχρηστος, λεία] His addūt Marcellus & Ruellius, *gustu amaram* esse. quibus tamē verbis nihil est quod respōdeat in Græcis quotquot occurrerunt exēplaribus. Quin & huius amaritudinis, quā afferat radix Cētaurij minoris, nullā fecere mētionē Oribasius & Serapio.

καὶ πάλιν ἕψεται] Autor lib. de viribus Cētaureę, in conficiendo inspissandóque Centaurij succo, post reiecta spissamenta, aquæ excolatæ tertiam partē sapæ adijcit, quam simul decoquit ad iustam crassitudinem.

Cap. X. ἰξίαν τινὲς ἐκάλεσαν] ἰξὶς seu ἰξίας appellatio non huic tātùm, hoc est, albo Chamæleoni. sed & nigro iccirco rectè tribuitur, quòd vtriusque radicibus gummi quoddā ἰξῷ i. *visci* æmulū adnascatur. Sic enim Plinius de Chamæleone in vniuersum, lib. 22. cap. 18. *Chamæleonem,* inquit, *aliqui ixiam vocāt:* ac paulò pòst, *nigri Chamæleonis* (quod quibusdam ὀλόφονον & κυνόζολον vocari scribit) *radices* tradit *viscum* ferre *ulceribus utilissimum.* Hesychius: ἰξίας, ποα τις, ἢ καὶ χαμαιλέων. Galenus verò in Lexico vocum Hipp. ἰξιῶν interpretatur, φύλλων τοῦ λευκοῦ χαμαιλέοντος. Reperiūtur tamē nōnulli, in quibus sunt Cordus, Ruellius & Gorræus, qui nomen hoc ad nigri Chamæleonis radicem contrahant, existiméntque ἰξίαν radicem esse nigri Chamæleonis, non quidē cuiusuis, sed eius tāntùm qui viscū profundit: quod locis tantùm quibusdā & statis anni temporibus euenire asserunt. Illorū sententię fauent appellationes variæ Chamæleonis nigri, inter Diosc. notha relatæ. Quibusdam enim vlophonon, aliis ixiam, aliis denique cynozolon vocari reperitur. Quanuis autem non negamus Chamæleonis radices, non nigri modò, sed & albi, (si Aëtio credimus) habere quid deleterium, (quod tamen nigri tantummodò Chamæleonis radicibus tribuit Gal. 8. simpl. vti & Nicander in Theriacis) nihilominus aliud fortasse veneni genus & à Chamęleonum genere omnino diuersum esse crediderim ἰξίαν πῶμα ὀλέφονον Nicādri, seu ἰξίαν, cuius sexto libro Diosc. aut quisquis est ἀλεξιφαρμάκων Autor, inter venena mentionem facit: siue eo nomine radicem quandam designauerit, (quod verisimile videtur) quia priùs inter radices venenatas in eiusdem libri procemio enumerauerat, siue viscū fuerit, quod radicibus quibusdam exsudet. Et tamē Diosc. lib. 2. περὶ ἀπλῶν, cap. 150. ita scribit: ἰξίου δὲ τοῦ μέλανος, χαμαιλέοντος λεγομένου ... βοηθεῖ, &c. Sic & Scribonius Largus de ixia veneno insigni agens, lib. 2. de comp. medic. cap. 60. *Ixia*, inquit, *quam quidam Chamæleonta vocant.* Verùm & eam quoque tùm fuisse vulgi opinionem fit mihi verisimile, quæ tamen fallax & à vero aliena esset. Enimuerò quo loco venenatas radices commemorat Diosc. in citati libri pręfatione, à Chamæleonte ixiam manifestò distinguit: quanuis deinceps nullum de Chamęleonum radicibus eo libro peculiare caput habeatur, quia fortè neque etiam apud Nicandrum in Alexipharmacis, è quo pleraque mutuatus videtur. Quin & seorsim ac diuersis capitibus vtriusque Chamæleonis radicum & ixiæ meminēre Paulus & Aëtius, ac multùm differentia recensuēre quæ à sumptis his aut illis eueniunt symptomata. Huc adde quòd, quicquid scribant Anguillara & Dodonęus, ixine, pro qua perperàm apud Plinium habetur *helxine*, itémq; ixia & Chamæleonum genera, tanquam diuersę omnino plantæ, à Theophrasto, hist. lib. 9. diuersis capitibus describūtur. Quanuis tum his tum illis commune id esse agnoscit, quòd lacrymam fundant: ixine quidem è caule, sub alis foliorum: aliæ verò è radicibus ipsis. Sed & Plinius hunc secutus de ijsdem tāquam diuersis egit, lib. 21. cap. 16. Quænam porrò sit fuerítve ixia propriè dicta, quę viscum est Plinio, equidem hodie penitus adhuc ignorari existimo.

πρὸς τὰς ῥίζας αὐτοῦ] Plinius, libro 22. cap. 18. non nisi Chamæleonis nigri radicū facta mentione tradidit, candidum Chamæleonem viscum sub alis foliorum quibusdam in locis gignere.

ἢ σκολύμῳ] φύλλα quidem vtriusque Chamæleonis σκολυμώδη agnoscit Theophrastus, lib. 9. hist. cap. 13. Attamen aliàs illis negat esse aculeata folia. Siquidem lib. 6. cap. 3. & 4. Chamæleonem ἀφυλλάκανθον esse prodidit. Atque hunc secutus Plinius, lib. 21. cap. 16. *Chamæleon*, inquit, *in folijs non habet aculeos.*

τραχύτερα δὲ] Sic Oribasius, Plinius, itémque Serapio: at codex Aldinus habet, παχύτερα, hoc est, *crassiora.*

ἢ κινάρᾳ] Vel hoc ipsum spinosum caput cinaræ simile, seu, vt voluit Theoph. acanaceum, satis arguere videtur Carlinas nostras à Chamæleone toto genere discrepare: quo fit vt quænā planta sit Chamæleon albus, certi quicquam nondum affirmare possim. At Chamæleonem nigrum eum esse minimè dubito, quem & ipse Maranta pro Chamæleone nigro agnoscit. Illud porrò non omittēdum, turpiter Arabes nominum affinitate deceptos Chamelæam cum Chamæleone confudisse.

ἔστι δὲ καὶ ϑηλακή] Sic albi Chamæleonis radicem Nicander in Theriacis inter alias recenset ὀφίεσσιν ἀλκτήροις, *serpentium uenenis auxiliantes*. Plinius verò, omnium Chameleonis generum radices scorpionibus aduersari prodidit. Attamen citato loco Nicander disertè nostri Chamæleonis radicum, tanquam venenatarum, vsum in assumendis omnino fugiendum censuit: quod ipsum innuit Gal. 8. simpl. dum illas scribit ἔχειν τι δηλητήριον, *habere quid deleterij.* At apertiùs AEgineta, lib. 7. ἔσω, inquit, λαμβανομένη τοῦ σώματος, δηλητηριώδης ἐστίν. hoc est, *si intra corpus sumatur, ueneni loco est.*

ἀποκτείνει καὶ κύνας καὶ ὗς] Quoniam ex Theophrasto plerunq; in hoc caput trāstulisse videtur Dioscorides, sunt nonnulli qui ex Theophrasto locum hunc ita restituendum existimarint: ἀποκτείνει δὲ καὶ κύνας καὶ ὗς. καὶ κύνας μὲν, σὺν ἀλφίτῳ πεφυραμένη καὶ ὑδρελαίῳ διεθεῖσα· ὗς δὲ, μετὰ κράμβης μιγνυμένη. hoc est, *necat & canes ac sues: & canes quidem, subacta cum polenta & hydrelæo diluta: sues uerò, brassicæ admixta.* Sunt enim hæc Theoph. verba, lib. 9. c. 3. ἀναιρεῖ δὲ καὶ κύνας καὶ σῦς. κύνας μὲν, ἐν ἀλφίτοις ἀναφυραθεῖσα μετὰ ἐλαίου καὶ ὕδατος· σῦς δὲ, μετὰ ῥαφανίων μιγνυμένη τῶν ὀρείων. Sed & muribus infensissimam esse Chamæleonis albi radicem, satis patet ex Plinio, lib. 22. cap. 17. vbi ille: *Hic succus,* inquit, *occidit canes suésque, in polenta. Addita aqua & oleo, contrahit in se mures ac necat, nisi protinus aquam sorbeant.* Galenus quoque mures perimere tradidit, lib. de paratu facilib. medic. ad Sol. Ideóq; in Dioscoridis contextu nihil immutandum censui. Porrò nō tantùm canibus suibúsve, ac muribus quoque deleterius est albus Chamæleo, sed & hominibus ipsis. Nam & qui album Chamæleonē hauserunt, strangulantur, teste Aëtio, Tetrab. 4. serm. 1. Verùm hoc si ita est, quî fiet, obijciet quispiam, vt bestiarum venenis esse pro antidoto, ac securè tutóque intrò assumi possit? Huic equidem obiectioni facilè respōderi posse puto, si animaduerterimus ex Gal. 5. simpl. cap. 18. alexeteria mediam obtinere naturam inter corpora ipsa & venena: ex quo fit, vt quæ venenis aduersantur, largiùs assumpta corpus animantis oblædant.

CAP. XI. καὶ λεπτότερα] Restituerē ex Theophrasto, λειότερα, nisi vnus esset omnium exemplarium consensus. Siquidem ὁ δὲ μέλας, inquit Theoph. loco modò citato, τὸ μὲν φύλλον παρόμοιος. σκολυμώδης γὰρ ἔχει, πλὴν ἔλαττον καὶ λειότερον. hoc est, *Niger Chamæleo (uernilaginem* vertit Gaza) *folio est cardui, at minore læuioréque.*

ἔχον σκιάδιον] Vel ἔχων legendū, vt ad Chamæleonē referatur: vel ἔχοντα, vt ad proximè præcedentē vocem, καυλόν. Porrò aliud quàm quod significant hoc loco verba Diosc. voluit Theophrastus, nimirum, totā stirpem vmbraculi speciem repræsentare, idque verbis hisce: αὐτὸς δ' ὅλος ἐστὶν ὥσπερ σκιάδιον.

κατεντληθείσης] Videtur legisse Ruellius, καταπινηθείσης.

τὰ πιαῦτα] Addit Oribas. ἢ πυῤῥά, *nonnunquam rufa.*

CAP. XII. ἐν τόποις ψαμμώδεσι] *Nascitur in sabuletis,* inquit Plinius, lib. 27. cap. 8. atque hinc colligūt nonnulli, cum Hermolao, ἀμμώδεσι legendum. ὑδατώδεσι, legendum suspicatur Cornarius, quia τῆς περὶ τὰ ὕδατα φυομένης κροκοδειλιάδος τῆς μεγίστης, hoc est, *Crocodiliadis maximæ, secus aquas nascentis*, meminerit Gal. lib. 2. κατὰ τόπ. Sed & ἀντὶ τοῦ, ὑπόπλατυν ex Plinio legēdum foret, ἰσόπαχυ. Is enim eodem loco radicem eam æqualiter crassam esse prodidit. At Oribasius, ὑπόπαχυ, legisse videtur.

CAP. XIIII. παιδίοις σπωμένοις] Galenus, lib. 6. simpl. itémque Aëtius, simpliciter & in genere, σπωμένοις, non addito, παιδίοις. Sic enim vterque: τὸ δὲ σπέρμα λεπτομεροῦς καὶ θερμῆς ἐστι δυνάμεως, ὥστε καὶ σπωμένοις ἁρμόττειν πινόμενον. *Semen tenuis essentiæ & calidæ facultatis est: itaque potui dari conuenit ijs qui conuelluntur.*

CAP. XV. ἄκανθα Ἀραβική] Gal. lib. 6. simpl. Spinam Arabic, ā quā & AEgyptiā vocat, spinæ quidē albæ similem esse refert: at magis astringere siccaréque quàm spinam albam, propteréaque ad omnia ad quæ & illa efficaciorem esse. Perperàm autem Ruellius nominis homonymia deceptus, lib. de nat. stirpiū 3. cap. 13. fruticē hūc cum acaciæ spina confundit, arborea scilicet illa itidem AEgyptia dicta, quòd in AEgypto nascatur, de qua priùs Dioscor. lib. 1. cap. 133. Ei errori fortasse Plinius occasionem dedit: qui quidem, lib. 24. cap. 12. *spinæ Arabicæ laudes in odorum loco* dixisse se commemorat, cùm tamen solius spinæ Acaciæ lib. 13. mentionem fecisse comperiatur. Et tamen facile fuit animaduertere, Plinium eo ipso cap. proximè citato Arabicam spinam ab AEgyptia spina manifestò distinxisse. Cæterùm quod ad capitis calcem addiderunt Interpretes, (*Prouenit locis asperis*) id in Aldini codicis nothis tantummodò legimus: φύεται δὲ ἐν τραχώδεσι τόποις.

CAP. XVI. ἀκανθώδης κατεπλασμένη] Lege, καταπασμένη, veluti etiam aliquoties annotauimus.

ἡ δὲ πία ἀρτιφυής] Huius Cardui non herbam solam, dum recens tenerescit, esitari solitam vel ex eo constat, quòd Theophrastus eius quoque radicem tum crudam tum etiam coctam in cibo gratissimā esse testatur, potissimúmque florente Carduo. Sed & Plinius hāc ipsam radicem vescendo esse commemorat. At hodie Cardui radix, siquidem Carduus cinara nostra syluestris est, maximam præ cæteris à locupletum mensis inijt gratiam: quæ tamen olim Eratostheni in pauperis tantùm cœna laudabatur.

CAP. XVII. ἄνθη μικρά, λευκά] Cornarius ex Plinio legit, μακρά, χλωρά. Plinius etenim Poterio (quod etiā phrynium ideò appellauit, quòd rubetarum venenis in potu auxilietur) florem longum & coloris herbacei tribuit, lib. 27. cap. 12. Anteà tamen (rectiùs, opinor) lib. 25. cap. 10. Poterium floribus paruis esse tradiderat. Ita Plinius interdum locis diuersis sibi pugnantia scripsit, vix vt facile sit, quæ potior sit sententia, diiudicare.

CAP. XVIII. καθ' αἳ ἀραχνοειδὴς] Goupylus hæc ex altero codice huic loco ascribenda censuit, καθ' ἃς ἀραχνοειδὴς ἐστὶ χνοῦς, quæ tamen in vulgatis codicibus desiderabantur. Cornarius legit, καὶ ἐπ' αὐτῶν χνοῦν ἀραχνιώδη. Illam porrò scripturam tum Plinius, tum & Interpretes omnes expresserunt. Habētur & eadem verba apud Oribasium.

τῷ συμμιγνυμένῳ] Hunc locum ita restituo: τῷ συμ-

γινόμενον καὶ ὑφαινομένου βαμβακοειδεῖς ἐσθῆτας γίνεσθαί φασι. Sic Plinius, lib. 24. cap. 12. *Huic* (scilicet, spinæ albæ) *similis est spina illa quam Græci ἀκάνθιον vocant, minoribus multò folijs, aculeatis per extremitates & araneosa lanugine obductis: qua collecta etiam vestes quædã bombycinis similes fiunt in Oriente.* Sin minùs placet ea lectio, paucioribus immutatis ita quoque legere possis: ἐξ συλλεγόμενος καὶ ὑφ' ἓν ἐλαυνόμενος βαμβακοειδὴς γίνεται, hoc est, *quæ* (scil. lanugo) *collecta & in unum coacta bombycis gossypii ue speciem præ se fert.* Neque verò ignoro aliud esse bombycem, aliud verò bombacem seu xylum gossypiúm ve: sed & Plinium imitari libet, qui xylo quoque seu gossypio bombycis nomen tribuit, lib. 19. cap. 1.

CAP. XIX. ἀκανθώδεσιν] Aldinus codex, itémque vetustus & Catac. ὑακινθώδεσι, legunt. Ita & habetur apud Oribasium: quò factum est, vt tum Hermolaus, tum etiã Manardus eam quoque scripturam retinendam censuerint. At Ruellius, Marcellus ac pleriq; alij, qui in Acanthi foliolis, è quibus tanquam ex alueolis flores prodeũt, nihil quod hyacinthũ figura aut colore referat agnoscunt, ἀκανθώδεσι legere malunt. Vtrã verò lectio potior fuerit, lector iudicet. Minuta certè quidem illa caulis folia spinulis armata cuiuis obseruare liceat: quorum quidem ratione *branca vrsina* Officinis dicta locũ inter aculeatas plantas, & apud Græcos ἀκάνθου seu ἀκάνθης nomen, sibi vendicauit. Cæterùm pro eo quod paulò pòst sequitur, ἔμπυροι, quódque *igneo rubore nitentes* vertunt nonnulli, malim equidem geminato ρ, ἔμπυρροι legere, hoc est, *rufæ*.

CAP. XXI. ὠτωνίδιον] Lego ὠτωνίδα. Ita enim Theophrastus & Galenus appellarunt, fortè dictum ἀπὸ τοῦ ὄνου καὶ ὄνημι, quòd ad eam asini pruriginosi sese libenter affricent. Alioqui αἰωνὶς dicitur, quasi inutilis, quòd aratro ac ipsis quoque frugibus sit inimica.

ὠώδη] In Catacuzeni exemplari, si Matthiolo credimus, legitur ὑπώδη, at perperàm, sensu nullo. Sed neque multò rectiùs Marcellus *cinereo colore* vertit, quasi σποδώδη legerit. Sic & paulò inferiùs Manardus & Fuchsius ἀντὶ τοῦ, περιρρήσσει, περιρρύπτει, hoc est, *abstergit*, legisse mihi videntur. Cæterùm quo loco de radicibus agitur, alter codex, itémq; Oribasius, voci, στερεάς, subiungũt, παχείας, i. *crassas*: sed eam vocem Interpretes minimè agnoscunt.

CAP. XXIII. πολλὰ μεταξὺ] Vel est μετάθεσις vocis μεταξὺ, iungendáque est voci, ἀκάνθας: vel, ἀντὶ τοῦ, λεπτά, λεπτάς legendum videtur, nimirum ἀκάνθας.

CAP. XXV. περιφερεῖ] ἐν τῷ περιφερεῖ legere malui ex vetusti codicis autoritate, quàm cũ vulg. exemplaribus, περιφερές: siquidẽ neutrius Aloës folium teres rotundúmve esse αὐτοψία satis indicat.

δυσκάτακτον] Aëtius in delectu simplicium medicamentorũ, huius vocis loco habet, πάνυ σκληρόν. Sic & Plin. lib. 27. cap. 4. de Aloë verba faciens: *Improbanda*, inquit, *nigra & dura*, &c.

θλιβομένη] Fortè θλιβομένην.

ὕδατι ἢ γαλακτώδους] Marcellus & Andreas Lacuna ὕδατος γαλακτώδεος nomine *serũ lactis*, Græcis ὀρρὸν γάλακτος dictũ, interpretati sunt. At nos cum Plinio & plerisque Interpretibus *tepidam* seu *egelidam* conuertimus. Sic enim ille, lib. 27. cap 4. *Bibitur*, inquit, *Aloës drachma ad stomachi dissolutionẽ in duobus cyathis aquæ tepidæ uel frigidæ cochlearis mensura, bis terue in die ex interuallis, ut res exigit.* Sed & lacteum teporem γαλακτώδεις voce designari satis patet ex variis Galeni & Aëtij locis. Etenim Gal. 7. Meth. τὰ χλιαρὰ ἐδέσματα, Medicis γαλακτώδη appellari solita innuit, his verbis: χλιαρὰ δὲ τὰ ἐδέσματα προσφέρεσθαι, ἃ καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς ἰατροῖς γαλακτώδη, &c. scilicet *quæ lactis modo tepeant*. Sic & Aëtius, lib. 9. cap. 6. μελίκρατον γαλακτῶδες τῇ ἀφῇ dixit, *quod lactei teporis esse tactu deprehenditur*: hoc est, quod neque calidum neque frigidũ esse tactus ipse iudicat. Quin & eodẽ planè significato vocem γαλακτώδεις ab ipso Diosc. vsurpari constat, lib. 4. cap. de betonica: quo loco vinum dilutum tepidum, κρᾶμα γαλακτῶδες appellauit. Possem & alia tũ ex Paulo, tum ex Aëtio exempla huc in medium afferre, quibus ista γαλακτώδους vocis significatio confirmaretur. Sed ea lubens reticeo, quoniam in doctiss. Cornarij comment. Medicis plurima iam annotata reperies.

ἴκτερον ἀποκαθαίρει] Qui fit, dicet aliquis, vt icterum purget Aloë, cùm minimè expurgetur icterus, nisi humoribus biliosis ab ipsa cute tractis: testetur verò Gal. 8. de comp. med. κατὰ τόπ. Aloës vim purgatoriam hepar minimè transcendere, tantùm abest vt corpus totum atque adeò cutim ipsam purgare valeat? Verùm facile est respondere, Aloën non nisi ex accidenti & consecutione quadam ictericos purgare, dum scilicet bilis distributionem prohibet, sanguinẽ expurgando qui ab hepate in vniuersum corpus diducendus erat. Huc adde quòd illud fortasse vix præstat, nisi potentioribus admista catharticis.

ξηρὸν δὲ ἐπιπλασθὲν] Lege, ἐπιπασθέν. Est autem enallage generis, vt & in priore illa voce, μιχθέν. Siquidẽ non ad ἀλόην, sed per σύλληψιν ad subintellectum χρῖσμα seu ὄπισμα, referri par est.

αἱμορραγίας τε ἵστησι] Non has modò ex hæmorrhoidibus sanguinis eruptiones, sed etiam sanguinis excreationes, vti conceptis verbis anteà monuit Dioscorides, nec nõ & alia quæuis sanguinis profluuia sistere Aloën, præter Galeni aliorúmque veterum autoritatem, vt ratio ita & experientia fidem facit. Contrà verò Mesues & Auicenna, venas hæmorrhoidum reserare Aloën, atque adeò hæmorrhoidibus ac sedi maximè nocere scripto prodiderunt: nec malè. Siquidem, vt nihil, Galeno teste, 3. de temp. sumptum & admotum vires habet easdem, ita & Aloë pro varia vtendi ratione diuersos ac planè cõtrarios sortitur effectus. Nam foris adhibita, qua valet emplastica & sarcotica facultate, fluẽtem vndecunque sanguinem sistit atque cohibet: intrò verò sumpta, hęmorrhoidas aperit, seu totius substantiæ proprietate, seu ex accidenti, vel propter mordacitatem humorum quos educit, vel ob amarorem insignem substantiæ crassitiei coniunctũ: cuius quidem ope & vasorum oscula reserat, & facultatem expultricem irritat. Sed hæc solutio, dicet aliquis, non vsquequaque satisfacit: quandoquidem Aloën etiam potam scripsit paulò antè Dioscorides, sanguinis excreationes sistere. Huic ergo responsum volumus, in Aloë substantiam nos duplicem agnoscere, vnam quidem terrenam & crassiorem, al-

teram verò tenuiorem: atque ex hac substantiæ diuersitate fieri, vt Aloë sanguinis quidem excreationes astringendo sistat, ipsarum verò hæmorrhoidum oscula recludat. Siquidem ad partes respirationi dicatas, ceu propiores, terrestres illius astringentésque portiones facilè deducuntur ab ipsa tenui substantia, in qua amaritudo sita est: contrà verò ad venas ani, ceu nimiùm remotas, illius quidem tenuiores partes sat facilè, terrestres verò difficiliùs, perueniunt. Tale porrò quiddam & de Cẽtaurij maioris radice proditũ est à Gal. 7. simpl. dum ab ea scribit tam diuersos planéque contrarios produci effectus, vt & sanguinem spuentibus astringendo prosit, & vteri vasa potenter aperiat.

καὶ κανθῶν κνησμούς] Vulg. exempl. ἀκανθῶν, sensu nullo: ideóque legi κανθῶν, dempto α, ex vetusti codicis autoritate & omnium Interpretum consensu. Sic & Plinius, lib. 27. cap. 4, de Aloë verba faciens: *Oculorum, inquit, uitia omnia sanari ea conuenit, priuatim prurigines & scabiem genarum.*

CAP. XXVI. δοκεῖ δὲ καὶ περιπλατιόμενον] Lego, περιπλαττόμενον. Sic & paulò pòst, αὐτί τε, ἔοικε δὲ καὶ τὸ τῆ χυλίσματος, legendum iudico: ἔοικε δὲ καὶ τὸ τῆ ἀψινθίου χύλισμα, &c.

CAP. XXVII. ἐν τῷ περὶ Καππαδοκίαν Ταύρῳ ὄρει] Quanquam hæc verba etiãm habẽtur apud Oribasium, tamen non abs re Marcellus & Cornarius supposititia esse, perperámque huc è proximè præcedẽti capite translata, censuerũt: quandoquidem non est verisimile, plantam maritimam tanta copia in monte Tauro prouenire. Sed & ijdem quæ ad capitis calcem adduntur, λυπαίνεται δὲ &c. ad superius illud Absinthium Ponticum referri maluerunt: nec malè. Nam & Theophrastus, lib. 9. cap. 18. luce clariùs Absinthio Pontico ista tribuit, hisce verbis: ἐπεὶ καὶ τὸ ἀψίνθιον τὰ μὲν ἐνταῦθα πρόβατα ὐ φασί τινες νέμεσθαι. τὰ δ' ἐν τῷ Πόντῳ νέμεται, καὶ γίνεται πιότερα καὶ καλλίω, καὶ (ὡς δή τινες λέγουσιν) ἐκ ἔχοντα χολήν. hoc est, *Nam & absinthium pecora huius tractus pascere quidam negant: Pōtica uerò pascunt: quin & pinguiora pulchrioráque redduntur, & ut quidam uolunt, sine felle.* Sic Plinius, lib. 27. cap. 7. *Absinthij genera sunt plura: Santonicum appellatur à Galliæ ciuitate: Ponticum à Ponto, ubi pecora pinguescunt illo, & ob id sine felle reperiuntur.*

CAP. XXVIII. ὃ ἐπιχωρίως Σαντόνιον] Ald. Σαρδόνιον. quam quidem lectionem Anguillara & Pena præferunt. At ego Σαντόνιον lego, vel cum Gal. Σαντόνικον, & inferiùs αὐτί τε, Σαρδονίδι, Σαντονίδι vel Σαντονεία: maximè cùm apud Santonas Galliæ Aquitanicæ populos eiusmodi Absinthium gignatur copiosissimum, quale hoc loco describitur. Neque verò ignoro esse, qui in Galatia Asiatica regionem quandã agnoscant Sardonidis nomine. Sed quis est, quæso, è Geographiæ scriptoribus, qui Alpium Asiaticæ Galliæ mentionem vnquam fecerit? Verisimilius ergo est, τὴν κατὰ τὰς Ἄλπεις Γαλατίαν, Galliam nostram intelligi, ad differentiam Γαλατίας τῆς κατὰ τὴν Ἀσίαν, cuius sequenti capite fit mẽtio. Huc adde quòd Galenus & Plinius palàm huic nostræ lectioni astipulantur. Siquidem Gal. libro 6. simpl. Absinthij Santonici mentionem facit ex Diosc. *ita, inquit, cognominati à Santonia regione, in qua nascitur.* Sic Plin. lib. 27. cap. 7. inter cætera Absinthij genera *Santonicum* commemorat, *sic appellatum à Galliæ ciuitate.*

CAP. XXIX. λεπτόκαρφον] Oribasius, λεπτόφυλλον: alij λεπτόκαρπον. Ac certè quidem siue λεπτόκαρπον legas, siue λεπτόκαρφον, vnica mutata litera, parum interest. Nã & tenue est tum Abrotõni, tum Absinthij semen, & gracilis vtriusque surculus. Attamen quoniam Interpretes plerique λεπτόκαρφον legisse videbantur, eam quoque lectionem libenter amplexus sum. Sic & inferiùs, cap. de stœchade, αὐτί τε, λεπτόκαρπος, lego λεπτόκαρφος.

σύγχρισμά τε ῥιγούντων] De periodicis febrium rigoribus hęc accipienda sunt, vti colligere licet ex Galeno fidissimo Diosc. interprete. Is enim lib. 6. simpl. cap. de Abrotono: καὶ μὴν δὴ καὶ ὅσοι, inquit, κατὰ περιόδους ἁλίσκονται ῥίγεσιν, εἰ καὶ τούτοις ἀνατρίβοις πρὸ τῆς εἰσβολῆς, ἧττον ῥιγῶσιν. hoc est, *Quin & si quibus per circuitum redeunt rigores, eos ante inuasionem perfricueris, minùs rigore concutiētur.* Sed aliter accepisse videtur Plinius, lib. 21. cap. 21. dũ de Abrotono agit in hæc verba: *Efficacissimum est contra ea quorum ueneno tremores & frigus accidunt, ut scorpionum & phalangiorum*: quanquam & ipse statim subdit: *prodest & quoquo modo algentibus.*

ὀφθαλμῶν φλεγμ.] Galenus, 6. de simpl. med. fac. cap. de Abrotono, tacitè Dioscoridem carpit tãquam Empiricum, quòd isthæc ad oculorum inflammationes & phymata ex Abrotono petita remedia citra distinctionem protulerit: quia, vt inquit ille, *si sola Dioscoridis experientia fretus quispiam oculorum inflammationibus quibusuis aut phymatis seu tuberculis omnibus proposita hæc ab eo remedia citra discrimen adhibuerit, plus multò damni quàm adiumenti sit allaturus.*

εἰς τὴν τῆ ἰρίνου] In olei irini compositionem nusquam, quod sciam, recipitur Abrotonum. Iccirco ἀβροτονίνου, aut μοσχίνου, legendum censuerim. His enim oleis seu vnguentis Abrotonum, non item irino, inseritur.

CAP. XXX. μιχθὲν σὺν ἀπαλῷ καρδαμώμου] Cum plerisque Interpretibus ita legisse videtur Serapio: ac ei quoq; lectioni Mesuæus cap. de Hyssopo suffragatur: attamẽ καρδάμου proculdubio legendũ. Siquidẽ Plin. lib. 26. cap. 7. *Hyssopum, inquit, tritum cũ melle utilius, præsumpto nasturtio aut irione.* Idipsum indicat Macri versus, qui sic habet cap. de Hyssopo: *Cardama si iungas, his solues fortiùs aluum.* Huc adde quòd & antè docuit Diosc. κάρδαμον, seu nasturtium, aluum turbare.

CAP. XXXI. Στιχὰς ὀνομάζεται] στίχος, Latinis ordo, idem quod στοῖχος, eiusdémq; originis: iccirco siue στιχάδα siue στοιχάδα legas, res eòdẽ redit. Nam & eiusdem nominis Stichades seu Stœchades insulæ Massiliensium littori vicinæ, ob ordinem quo sitæ sunt, sic dicuntur, autore Plinio, lib. 3. cap. 5. Nec non & eiusdem ordinis ratione singulæ suis ita distinguuntur nominibus, Prote, Mese & Hypæa, hoc est, *prima, media & infima.*

κόμην θύμῳ] *Coma hyssopi*, Plin. lib. 27. cap. 12.

καὶ ἀντιδότοις χρησίμως] His à Marcello ista subiunguntur, quæ in Ald. codice inter notha reperiuntur: ἐκφράττει γὰρ καὶ λεπτύνει καὶ ῥύπτει, καὶ ῥωννύει τὰ σπλάγχνα πάντα καὶ ὅλον τὸ ζῶον τὴν ἕξιν. id est, *siquidẽ ab obstructione liberat, extenuat, deterget, ac robo-*

rat, *tum uiscera omnia, tum & uniuersum corporis habitum*: quæ quidem verba ex Galeno & Ægineta manifestò deprompta videntur.

CAP. XXXII. ὀρίγανος Ἡρακλ.] ὀρίγανον vocem ab alijs masculino, ab alijs fœminino, ab alijs denique neutro genere efferri monet Athenæus, libro 2.

CAP. XXXVI. μεθ' ἁλὸς καὶ μέλιτος] In vulg. exempl. legebatur, μετὰ ἁλὸς. Sed ex vetusto codice restituo, μεθ' ἁλός. Sic Plinius de Pulegio, lib. 20. cap. 14. *Hepaticis cum melle & sale bibendum datur: pulmonum uitia excreabilia facit.*

CAP. XXXVII. οὔτε δὲ ἄνθος, οὔτε καρπὸν] Vt Dioscoridē à vanitatis suspicione liberet Matthiolus, sic mauult legere: οὔτε δὲ καρπὸς, οὔτε ἄνθος ἐπιφέρει: hoc est: *neque uerò semen, neque flos confert.* Nec id abs re: quia Theophrastus & Plinius in Dictamno foliorum tantùm vsum agnouerint. Enimuerò Theophr. hist. plant. libro 9. cap. 16. χρῶνται δὲ, inquit, τοῖς φύλλοις, οὐ τοῖς κλωσὶν, οὐδὲ τῷ καρπῷ. hoc est, *usus foliorum, non ramorum aut fructus est.* Itémque Plinius, lib. 25. cap. 8. *Folijs tantùm utuntur: flos nullus ei, aut semen aut caulis.* Esse verò Dictamno & florem & semē ac etiamnum caulem, (quicquid scripserint Diosc. ac Plinius) & aliorum priscorum minimè spernēda autoritas, & αὐτοψία quoque ipsa palàm faciunt. Nam & ipse Theophrastus Dictamnum semen habere satis innuit, dum *florum non seminis* vsum esse tradit. Galenus itidē florem hauddubiè agnoscit, dum lib. 5. de comp. med. κατὰ γέν. δικτάμνου ἔχουσης ἄνθος meminit ex Damocrate in descriptione ἐμπλάστρου τῆς διὰ δικτάμνου. Sed & Virgilius florem purpureum itémque caulem Dictamno tribuit, his verbis,

Dictamnum genitrix Cretæa carpit ab Ida
Puberibus caulem folijs, & flore comantem
Purpureo, &c.

Attamen quia olim fortè Dictamni sola folia cum radicibus è Creta exportabantur, semine ac flore carere ipsum Dioscorides existimauit. Quòd si non in eundem errorem Plinium loco citato lapsum fuisse constaret, probabilior foret vetusti codicis illa lectio: οὔτε δὲ ἄνθος, οὔτε καρπὸν ἐκφέρει, quasi quod antè dictum est voluisset Autor, *neque florem neque semen exportari.* Sed nequid temerè ausi videremur, vulgatam lectionem retinere maluimus.

φασὶ δὲ καὶ τὰς αἶγας] Quod capris scilicet feris tribuunt, locis antè citatis, præter Dioscoridem Theophrastus & Virgilius, itémque Cicero, II. de Nat. deorum, idipsum ceruis à Plinio tribuitur. Hic enim lib. 8. cap. 27. *Dictamnum*, inquit, *herbam extrahendis sagittis cerui monstrauêre percussi eo telo pastúque eius herbæ eiecto.* Rursúmque lib. 25. cap. 8. *Dictamnum ostendêre (ut indicauimus) ceruæ uulneratæ, pastæ statim decidentibus telis.* Quanquam & paulò inferiùs idem ipse capris mirè expeti Dictamnum scripto prodiderit. Sed & canes & quæuis animantia, si Serapioni credimus, tela quibus icta sunt Dictamni pastu pellunt & extrahunt.

CAP. XXXVIII. οὐχ ὁμοίως ἐνεργοῦν] Rationē subdit Theoph. lib. hist. 9. cap. 16. quòd cùm Dictamnum solum asperum vehementer amet, hoc Pseudodictamnum locis lætioribus exeat, atque adeo reddatur inefficacius: id quod & compluribus aliis euenire scribit, nempe vt viribus deterioribus ex loco reddantur.

CAP. XXXIX. ποιεῖ δὲ πρὸς ὅσα καὶ τὸ] Econtrà Dictamnum alterum, ὁμωνύμως ita dictum, nec faciem nec vires easdem quas prius Dictamnum habere asseruit Theophrastus, loco citato, hisce verbis: ἔστι δὲ καὶ ἕτερον δίκταμνον ὥσπερ ὁμώνυμον, οὔτε τὴν ὄψιν ἔχον, οὔτε τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Quæ sic transtulit Plinius, lib. 25. cap. 8. *Est & tertium genus, Dictamnum uocatum, sed neque facie, neque effectu simili.*

CAP. XL. φύλλα δὲ μηλέᾳ κυδωνίᾳ] Anguillara & Pena legunt, quo modo etiam apud Crateuam legi asserunt, ἡδυόσμῳ, αἱ δὲ τοῦ μηλέᾳ κυδωνίᾳ, atque ita etiam legendum contendunt ex Plinio: sed quàm rectè, iudicare facilè est. Etsi enim *mentæ similem totam saluiam* scribat Plinius, & ipse tamen paulò antè, dum sigillatim foliorum mentionem faceret, ea tradidit esse *cotonei mali effigie*: quod illos minimè animaduertisse, mirari satis non possum.

CAP. XLI. ἀφροδίσιά τε ἐρεθίζει] Mentham venereis voluptatibus cōmendat hoc loco Diosc. Ac Galenus itidem 6. simpl. Venerem affirmat vsu Menthæ mediocriter excitari: id quod & ceteris scribit accidere, calidis nimirum & siccis, quæ humiditate semicocta & flatuosa participant. Sed & eôdem illud Aristot. spectare videtur: qui quidem in Probl. sect. 20. causam inquirēs prouerbij huiusce, *Belli tempore Mētham neque edito neque serito*, hanc rationem reddere videtur, quòd quæ potissimum satiua est militum corpora refrigeret & euacuet: id quod coitus nimius ac intempestiuus κατὰ συμβεβηκὸς efficere consueuit. Nec secus Hipp. 2. περὶ διαίτης, de Mentha verba faciens, quanquā eius etiam vsu tentiginem arceri velle videtur: ἢν πολλάκις ἐσθίῃ τις, inquit, τὸν σπέρμον αὐτοῦ τήκει, ὥστε ῥέειν, καὶ ἐντείνειν κωλύει, καὶ τὸ σῶμα ἀσθενὲς ποιεῖ. hoc est, *si quis ea frequenter uescatur, & genitale ipsius semen ita colliquefiet ut effluat, & arrigere prohibebitur: corpus deniq; reddetur imbecillum.* Contrà verò Plinius, lib. 20. cap. 14. *Resistere*, ait, *generationi Mentha creditur, cohibendo genituram* (sic enim legendum, non, *genitalia*) *densari.* Itémque Florentinus in Geoponicōn lib. 12. ἡδύοσμον ἀνεπιτήδειον εἶναι tradidit πρὸς τὰ ἀφροδίσια. hoc est, *Mentham incommodare Veneri.* Sed in his contradictionibus conciliandis non magnoperè laborandum videtur: quoniam hæc etsi prima fronte pugnare videatur, verè tamen antè memoratis autoritatibus minimè repugnant. Neque enim quicquam impedit, quominus Mentha dum liquidū fluxiléque semen reddit, Venerem stimulet, & eadem ipsa huius, vt ita dicam, fluxibilitatis ratione conceptui generationíque resistat. Cæterùm ad illud Auicennæ respondere difficilius fortasse fuerit, qui Mentham tradidit seminis exitum cohibere, dum & semen incrassat, & ipsa spermatica vasa roborat. Attamen & hæc autoritas cum prioribus illis minimè pugnabit, si verba ista, vti par est, de Mentha sicca intelligas: cuius quidē vim quàm recentis longè aliam esse quiuis facilè iudicet. Sic & Oribasij locus, lib. 9. Synopseos, quo asserit Mentham æquè ac rutam ijs esse vitādam quæ fœcundæ esse desiderant, de Mentha sicca eáque fortassis etiam syluestri intelligendus est.

CAP. XLIII. καὶ καλῦμεις] Iccirco, ni fallor, ὑδρηλῶν καλαμίνθω, quasi *aquaticam* cognominat Nicander in Theriacis, his verbis:

Τῦμος δὴ ποταμοῖο πολυρράγέος κατ' δίνας
Ὑδρηλὼν καλάμινθον ὀπάζεο χαιτήεσσαν.
Πολλὴ γὰρ λιβάσιν παρ' ἀέξεται ἀμφί τε χεῖλη
Ἕρπεται, ἀγλαύλοισιν ἀγαλλομένη ποταμοῖσιν. quæ sic Io. Gorræus Latine reddidit:

Insignem folijs Calaminthum ad fluminis oras
Vestiga rapidi, liquidis uberrima crescit
Illa locis, & aquæ magna dulcedine capta
Luxuriat ramis, fluuiósque & littora cingit.

ἐν οἴνῳ] Perperàm Serapio, σὺν πηγαίῳ, leg. ſſe videtur.

εἰς μετασύγκρισιν] Hanc vocem Gal. luculenter exponit, lib. 7. simpl. cap. de Calamintha, hisce verbis: καὶ μέν γε καὶ κατὰ τὰς ἰσχίων καταπλάσσουσί τινες αὐτὴν ἐπὶ τῶν ἰσχιαδικῶν ἀρρωστημάτων, ὡς γενναῖον βοήθημα. καὶ γὰρ ἕλκει τὰ ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν, καὶ θερμαίνει σύμπαν τὸ ἄρθρον, ἐπικαίει τε σαφῶς τὸ δέρμα. id est, *Quin & eam coxendicibus in ischiadicis ægritudinibus ceu strenuum remedium adhibent: siquidem quæ in profundo hærent, foras ad superficiem trahit, totúmque adeò articulum excalfacit, & cutem ipsam euidenter adurit.*

C. XLV. κατὰ πάντα τῆς ἀγρίας ἐλάσσων] Hæc Interpretes nonnulli ad figurã referunt. Equidẽ cum Serapione ad vires facultatémve referẽda censeo. Siquidẽ & Paulus, lib. 7. de Thymbra sic habet: ἡ μὲν ἀγρία τὰ αὐτὰ τῷ θύμῳ δύναται. ἡ δὲ κηπευτὴ, κατὰ πάντα μὲν ἀσθενεστέρα, πρὸς δὲ βρῶσιν βελτίων. hoc est, *Thymbra quidem agrestis eadẽ quæ thymus præstat: hortensis autem in omnibus quidem imbecillior, sed ad cibum laudatior.* Cæterùm τὰ θύμβρα numero plurali extulit Aëtius, sicuti & Martialis vocẽ Latinã *satureia*: *Improba nec prosunt iam satureia tibi.* Nõ desunt tamẽ qui inter Thymbram seu Latinorum cunilam & satureiam discrimen statuant, Columellæ autoritate freti: qui lib. 10. de re rustica, satureiam thymi ac Thymbræ saporem præseferre scripserit:

Et satureia thymi referens Thymbræque saporem.

CAP. XLVI. οὐχ ἕρπων, ἀλλ' ὀρθός] Contrà Plinius memoriæ prodidit Serpyllum syluestre serpere, satiuum verò in palmi altitudinem increscere. Sed rectiùs, opinor, sensit Dioscorides: cui etiam totidem ferè verbis subscribit Aëtius.

ἑψηθεὶς ῥοδίνου] Hæc verba quoniam transposita videntur, ita restituenda ex Aëtio: ἑψηθεὶς σὺν ὄξει καὶ καταβραχεὶς μιχθέντος αὐτῷ ῥοδίνου. Cætera verò quæ cap. de Serpyllo deprauata legũtur apud Aëtium, ex hoc ipso loco facile est emendare. Eorum porrò dubitationi, qui in phrenitide Serpyllum minimè censent admittendum, satisfacere videtur Aëtius, hisce verbis: ἐπὶ φρενιτικῶν τῶν χρονιζόντων ἁρμόζει. Nec enim circa phrenitidis principium id genus remedij, sed tantummodò circa statum declinationémve, conferre satis superque innuit.

CAP. XLVII. Σικελίᾳ ἀμάρακον] Scribit etiam Diocles, lib. de med. lethalibus, amaracũ à quibusdam Sampsuchũ appellari, vti testatur Athenæus, lib. 15.

CAP. XLVIII. κροκίζων καὶ ὠδώδης] Sic Plinio, lib. 21. cap. 11. *laudatissima Melilotos, quæ sit croco quàm simillima.* Hanc verò croci similitudinem ad colorem refert Serapio: at Plinius, ad odorẽ. Odor enim Meliloti (vti scripto prodidit eiusdem lib. cap. 9.) *croco vicinus, & flos*, &c. Plinij autoritati vetusti codicis margo suffragatur. Cæterùm pro eo quod sequitur, μηλίζων, sunt qui τηλίζων legant: quam quidem lectionem Serapio secutus videtur, dum *fœnograeco similem* dixit.

CAP. L. ἵστησι δὲ κοιλίαν καὶ ἔμμηνα] Sic AEgineta mediocres astringendi vires Acino tribuens, aluum mẽsésque sistere scripto prodidit. At contrà Plinius, lib. 21. cap. 27. *Acinon vrinas mensésque ciere* tradidit. Si quæ plãta sit Acinos, nobis bene constaret, huícne potiùs, an illis esset habenda fides, iudicium ferre possemus.

CAP. LI. καὶ αἴγικμα] ἔνικμα legebatur in vulg. exemplaribus: sed cum Marcello, αἴγικμα, legendum censui. Nam & Plin. lib. 21. cap. 6. de Bacchare agens: *gracili*, inquit, *solo nec humido prouenit.* Sed & in Nothis Dioscoridis, αἴγικμα legitur: quo loco hæc eadem perperàm capiti de Asaro ascribuntur.

τὰ δὲ φύλλα συπτικά] Sic AEgineta Baccharis folia astringendi vi prædita agnoscit: at radici vim obstructiones aperiendi, mensésque & vrinas ciendi tribuit.

CAP. LII. τὸ παρὰ ταῖς συκαῖς φυόμενον] Plinius, lib. 19. cap. 8. *Rutæ amicitiam ait esse cum fico, in tantum ut nusquam lætior proueniat, quàm sub ea arbore.* Sic & Palladius *Rutam* scribit *sub fico arbore lubentiùs acquiescere.* Sed Rutę πήγανον longè maius fuit Aristoteli ac Theophrasto, dum Rutam ipsi fico inseri voluerunt. Hic siquidem, lib. 5. de causis plant. cap. 7. de hac Rutæ in fico satione agẽs: δοκεῖ γὰρ δὴ (inquit) κάλλιστον γίνεσθαι. φυτεύεται δὲ παρὰ τὸν φλοιὸν παραπηγνύμενον, καὶ τῇ γῇ καταπεφυρμένον. hoc est, *Ruta in fico sata optima fieri creditur. Cortici verò infixa seritur, terráque occultatur.* Ille verò, Probl. sectione XX. quærit, διὰ τί πήγανον κάλλιστον καὶ πλεῖστον γίνεται, ἐάν τις ἐμφυλεύσῃ εἰς συκῆν. ἐμφυτεύεται δὲ ὑπὸ τὸν φλοιὸν καὶ περιπλάττεται πηλῷ. id est, *quánam ob causam Ruta in ficum insita pulcherrima plurimáque proueniat. Inseritur verò circa corticem, lutóque obducitur.* Plutarchus verò. 5. συμποσ. quæst. 9. vtrunque simul innuit, & sub fico seri, & ipsi fico inseri Rutam, hisce verbis: τὸ πήγανον φυόμενον ὑπὸ τῇ συκῇ καὶ παραφυόμενον, ἥδιον εἶναι καὶ τῷ χυμῷ μαλακώτερον. id est, *Rutam sub ficu nascentem aut ipsi etiam adnascẽtem, suauiorem reddi mitiorísque saporis.* Porrò licet Theoph. & Aristoteles eam Rutæ ex fico fœlicitatem calori fici acceptam referre videantur, à formarum ἀρρήτῳ quadam amicitia ea potiùs pendere videtur, ob quam nõ modò fœliciùs proueniat, sed etiam suauior in cibo reddatur: quanquam & suauitatis huiusce rationem non ineptam reddidit Plutarchus citato loco, nempe quia ficus dulci suo succo ingratum ac virosum Rutæ saporem temperet, aut dum acrem Rutę succũ vnà cum alimento ad se ficus allicit, ipsius Rutę succus, subtracta nimirũ acrimonia, dulcior iucundiórque relinquatur.

γονὴν σβέννυσιν] Hinc & ipsi πηγαίῳ nomen, vt rectè obseruauit Plutarchus 3. Symp. quęst. 1. hisce verbis: φασὶ δὲ καὶ τὸ πήγανον ἀπὸ τῆς δυνάμεως ὠνομάσθαι. πήγνυσι γὰρ ξηρότητι διὰ θερμότητα τὸ σπέρμα, καὶ ὅλως πολέμιον ἐστι ταῖς κυούσαις. hoc est, *aiunt Rutam peganon ex eo dictam, quòd ob siccitatem calori immixtam semen genitale coagulet, adeóque sit in totum prægnantibus inimica.*

περὶ ἀλειφάδιου] Oleo rosaceo faciem inũgi oportere, addit Serapio. Plinius cicutæ succum in eum vsum commendare videtur: quandoquidem lib. 22. cap. 13, *cicutæ succũ prodesse* scribit *manibus colligentium Rutam.*

οὐ δῦ δὲ τὴν ἀγείαν] Enallage generis, ἀντὶ τοῦ, ἄγελον, nisi ad radicem referre velimus: aut certè ad ῥύπον, quæ vox est Peloponnesiis familiaris, & πηγάνῳ συνώνυμος apud Nicandrum in Theriacis.

CAP. LIII. περὶ τὴν Ἀλιάκμονα] Cùm haberetur in vulg. exemplaribus, ὄλκιμον, & in quodã manuscripto, ἄλυμον, neque eius nominis fluuiorum mentio fieret vsquam apud Geographos, Ἀλιάκμονα seu Ἀλυάκμονα restitui, ex veteris exemplaris fide, quod præ manibus habuit doctiss. Goupylus: præsertim cùm eiusce nominis flumẽ in Macedonia esse constet ex Ptolemæo, itémque Plinio, ac ipso quoque Strabone, in lib. 7. fragmentis. Est verò extra rem, quod, Ἀλαλκομεναῖς, idem Goupylus legendum suspicatur, cùm illud nomen sit oppidi Bœotiæ, non fluuij.

CAP. LIIII. ἀγρώστει ὅμοια] Hoc Moly à Mercurio Vlyssi traditum contra Circes veneficia & incantamẽta describit Homerus, lib. 10. Odyss. Theophrastus, lib. 9. de hist. plant. cap. 15. hoc ipsum Moly *folio scillæ* agnoscit, & pro eo quòd Diosc. hîc radicem βολβοειδῆ describit, ille *rotundam* esse tradidit, περιφερῆ κρομμύῳ. *Magnitudine cæpæ*, reddit Plin. lib. 25. cap. 4. Et tamen Galenus, libro simpl. 7. facit, μικρῷ βολβῷ παραπλήσιον.

σφόδρα ἀγαθὴ πρὸς ὑστέρας ἀναστομώσεις] Isthęc verba eo planè quo vertimus modo intelligenda sunt. Nam & Gal. 7. simpl. (quo loco nostrum hoc μῶλυ, μύλω appellat) id esse scribit συνακτικῆς δυνάμεως, ὥστε, addit ille, μετὰ αἰρίνου ἀλεύρου προστιθεμένη, αὐτὴν ἀνεστομωμένην μήτραν ἰᾶσθαι φησὶ Διοσκορίδης. hoc est, *vi contrahendi pollere, ita ut, teste Dioscoride cum farina loliacea adhibita uuluæ apertæ medeatur.* Ex quibus quidẽ verbis facile quoque est iudicare, pro eo quod paulò pòst habebatur apud Diosc. in vulg. exemplarib. ἰρίνου μύρου, vel, vt in v. ἐλαίῳ, legendum, αἰρίνου ἀλεύρου. Ac certè quidem loliaceam farinam hoc loco esse vnguento irino conueniẽtiorem, vel ex eo patet, quòd de remedio hîc agitur contra vuluę apertiones accommodato. Vnguentum autem irinum efficaciter aperire cuiuis est in confesso.

CAP. LV. πρὸς τὰ τῆς συκῆς] Panacis Herculei folium describit Theophrastus, lib. hist. plãt. 9. μέγα τε πλατὺ καὶ τρισπίθαμον πανταχῇ: *magnum, latum, adeo ut quaquauersum tres maiores palmos æquet:* ita vt interdũ addubitauerim, essétne, vt in vetusti codicis margine habetur, σικύος aut σικυὸς legendum, quasi & Autor noster cucumeris folio illud conferre voluerit. Sed & Oribasius & Serapio, qui ex Diosc. omnia propè totidem verbis exscripserunt, τῆς συκῆς palàm legisse videtur, quod quidem ad folij ficulnei seu colorẽ seu figuram seu etiã magnitudinẽ referre licet: quanuis Serapio minimè magna esse Panacis huiusce folia subiunxerit. Cæterùm perperam Mesuæus hæc eadem ferulæ foliis assimilauit.

ἐστὶν ἀτροφώτερος] Plerique omnes hanc vocem ad vsum cibarium transtulerunt, quasi semen ex agnatis ramulis seu coliculis minùs nutrire voluerit Autor, quàm quod ex media ferula seu caule medio erumpit. Sed cùm ipsius seminis temperamentum & sapor satis indicẽt, in cibos eiusmodi semen recipi nusquam posse, satius visum est *semen ex agnatis coliculis minùs esse succulentum* vertere: Gallicè aptiùs diceremus, *n'estre si bien nourri.* ἄτροφον enim Gręcis non tantùm dicitur, τὸ μὴ τρέφον, sed & τὸ μὴ τρεφόμενον, ita vt tam passiua quàm actiua significatione vsurpetur.

ὁ ἔξωθεν δὲ] Articulus, ὁ, hoc loco redundat, sicut & vox quæ paulò pòst sequitur, εὔθετος, nisi fortè mauis ἀντὶ τοῦ, εὔθετος, εὔθλαστος ex vetusto codice reponi. εὔθετον attamen nescio qua ratione quáve autoritate freti *tenerum* verterũt Hermolaus atque Ruellius.

κεφαλικαῖς δυνάμεσι] κεφαλικὰ φάρμακα interdũ in genere accipiuntur, pro medicamentis omnibus capiti dicatis, velut habetur apud Gal. in Isag. ita vt quæ ad achoras, capitis furfures, aliásque eruptiones valent, itémque quæ ad capitis dolorem & ἡμικρανίαν aliósque capitis affectus accommodãtur remedia, eo nomine comprehendantur. Aliâs angustiore significato κεφαλικὰ dicuntur, quæ capitis fracturis adhibentur emplastra: quæ quidem, velut habetur lib. 2. de com. medic. κατὰ γένη, abstergendi, digerendi & siccandi facultate sunt prædita, catagmaticis in genere dictis iccirco valentiora, quòd acrimoniam quandam, qua quidem ista carent, prętereà sortita fuerint. Sed vtrouis modo cephalicorum nomen hîc accipiamus, parum interest: nam & ad cephalæam & diuturnos id genus capitis affectus Opopanax vsurpatur, & cephalicis quoque medicamentis meritò accommodari potest. Panacis certè quidem radix, maximéque cortex, apud Gal. & in meth. med. & alibi passim, inter cephalica recẽsetur. Et hanc ipsam quoque Plin. lib. 25. cap. 11. *in oleo contritam capitis dolori mederi* prodidit.

λεῖα καταπλασσομένη] Lege, καταπλασσομένη: quod genus mendi apud Diosc. sæpius occurrit. Sic & Theophr. loco antè citato, adhibita distinctione, Panacis Heraclij radicem scribit esse remedio ἑλκῶν τῶν μὲν ὑγρῶν ξηρὰν· τῶν δὲ ξηρῶν ἐν μέλιτι. *ulcerum, inquã, aridorum, quæ sicca fuerit: humidorum, quæ melli sit ammixta.*

CAP. LVI. ὅμοια μαράθρῳ] Theoph. Asclepij Panacis folium simile scribit esse Thapsiæ, attamen crassius. Sed & Thapsia folio est fœniculi, ita vt in folio nulla sit apud Theophrastum & Diosc. diuersitas. At in radice, ea non parua est. Siquidem Asclepij radicem scribit Theophrastus esse dodrantali longitudine, valde crassam & albam. Dioscorides contrà habet: ῥίζα δὲ μικρά· quanquam Anguillara, illa fortassis Theophrasti autoritate fretus, μακρὰ legendum censuit. Ruellius & Cornarius ex Oribasio, nisi fallor, & Serapione, addunt, καὶ λεπτή. Marcellus ex Theophrasti sententia, καὶ λευκή. Matthiolus in suo codice ἀντὶ τοῦ, μικρά, πικρὰ legi annotat: quam vocem etiam reddidit Serapio. Cæterùm quo loco de foliis agitur, ἀντὶ τοῦ, ἀώδη, legit Oribasius, δυσώδη. quam etiam lectionem Anguillara amplecti maluit.

CAP. LVII. ἀμαράκῳ ἐμφερῆ] Lacuna in vetusto quodam codice legit: φύλλα δὲ ἔχει ὀριγάνῳ ἢ ἀμαράκῳ ἐμφερῆ. hoc est, *folia habet origano aut amaraco similia.* Serapio, μαράθρῳ, legisse videtur. Theophrastus autẽ sic habet: ἔχει τὸ χρώνιον φύλλον

μὲν ὅμοιον λαπάθῳ, μεῖζον δὲ καὶ δασύτερον. quem secutus & ipse Plin. lib. 25. cap. 4. *folium* habere scribit *lapatho simile, maius tamen & hirsutius.* Porrò Nicandro in Theriacis cum Dioscoride bellè conuenit: siquidem ille ab amaraci foliorum similitudine ἀμαρακόεσσαν etiam Panacis Chironij χαίτην agnouit. Sed & in radice discrepat à Diosc. & Plinio Theophrastus, dum radicem Chironio Panaci longam tribuit.

CAP. LVIII. ἱκανῶς δὲ εὐστόμαχόν ἐστι] Aldinus, εὔστομον, legit, vt & Oribasius, hoc est, *ori gratum & acceptum.* At nihil impedit, quominus Ligusticum, Λιβυστικὸν Gal. dictum, ori gratū sit, simul & stomacho vtile. Ac certè quidem Plinius Ligusticum scripsit *stomacho utile*, lib. 20. cap. 15. etsi in plerisque exemplaribus mendosè legitur, *inutile.*

CAP. LIX. συνουσίας τε παρ.] Hinc Diphilus apud Athen. libro 9. Pastinacam tradit φίλτρον à nonnullis dictam esse, quasi amatoria facultate præditam.

CAP. LX. γωνιώδης] Addi scribit Lacuna in vet. codice τραχὺς, *asperum.* Serapio verò, πλατὺς καὶ παχὺς, legisse videtur, hoc est, *latum & crassum.*

πρὸς δὲ τοκίας ποτόν. *Seselim seu silim seu siler monstrauêre ceruæ,* vt scribit Plinius. Sed illæ nō tantùm parituræ, verùm etiam enixæ à partu ea herba pascuntur. Siquidē Arist. lib. 9. de hist. anim. cap. 5. ceruas statim à partu ad Seselim quam depascantur accurrere prodidit. Sic quoque Plinius, lib. 8. cap. 32. de ceruis agens: *Fœminæ*, inquit, *ante partum purgantur herba quadam quæ Seselis dicitur, faciliore ita utentes utero. A partu duas habent herbas quæ aros & Seselis appellantur: pastæ redeunt ad fœtum,* &c. Rursúmque, lib. 20. cap. 5. de Seseli Cretico, quod hic τορδύλιον Diosc. Paulo γόργυλον, Nicandro τόρδυλον dicitur, mētionem faciens: *Hoc maximè*, inquit, *pasci dicuntur ceruæ pariturae.*

CAP. LXII. καρπὸς πλατύτερος] Anguillara in codice quodam legit, πυκνότερος, *densius.* Pro eo verò quod in capitis calce habetur, φύεται δὲ καὶ ἐν Ἴδῃ. Ruellius & Marcellus videntur legisse, φύεται δὲ καὶ ἐν ταῖς νήσοις. hoc est, *in Insulis.*

CAP. LXIII. μετὰ μέλιτος] In antiquis hæc verba fini huiusce capitis ascripta testatur Goupylus: ἔχει δὲ κλώνια πολλὰ πρασονίζοντα, μηλίζοντα, πορφυρίζοντα, καὶ ἐπ' ἄκρῳ ὅμοια, στρογγυλοειδῆ ἔχοντα ἔσωθεν ὡς σπέρματα τὰ ἄνθη, aliâs, ἔχοντα ὡς σπερμάτια τὰ ἄνθη. hoc est, *Habet autē ramulos multos ad porraceum, luteum & purpureum colorem uergentes, & in cacumine similes: qui rotundæ figuræ intrinsecus semina ueluti flores habent.* Hæc eadem Hermolaus in contextum Diosc. retulit. At Marcello, & meritò quidem, suspecta videntur. Cornarius ad notha relegauit.

CAP. LXV. Ἄνισον τὴν μὲν &c.] Principium capitis vsque ad illa verba, ἔστι δὲ τὸ ἄνισον, quod in vulgatis Græcis exemplaribus reperiebatur, vna litura induximus: quippe quod perperàm ex proximè præcedenti capite eò translatum esset. Sed neque defuêre vetusti codices aliquot, qui caput hoc de Aniso ab his tantùm verbis rectè auspicarentur. Ἄνισον τὴν μὲν καθόλου δύναμιν, &c.

CAP. LXVI. ἡ δὲ ῥίζα ἑφθή] Galenus tamen lib. 2. de alim. fac. ait, Cari radicem melioris esse succi quàm pastinacæ, & tamen ægrè concoqui.

CAP. LXVII. τὰς ἐπιπολαίους] Fortè, ἐπιπολαίως. *Leues uomitiones* vertunt alij: ego verò sensu propè eodem, vomitiones eorum quæ in ventriculo summo fluitant. Inferiùs autem pro, καταπλασθὲν, lego, καταπασθὲν, vt & alibi frequenter.

CAP. LXVIII. κύμινον τὸ ἥμερον εὔστομον] Cum Lacuna εὐστόμαχον legere malui, maximè cùm satis constet, ori esse non mediocriter ingratum. Stomacho verò maxime vtile esse sat indicant illa Plinij verba, libro 20. cap. 15. *Satiuo Cumino magnus usus, in stomachi maximè remedijs.*

ἐν Γαλατίᾳ καὶ ἐν Ἀσίᾳ] Lege, Γαλατίᾳ τῇ ἐν Ἀσίᾳ, ad differentiam Galliç quæ ad Alpes est, quæ etiam Γαλατία Grçcis dicitur. Sic & sequēti capite, quo loco habetur, Ἀσίας τῆς Γαλατίας, lege, Γαλατίας τῆς Ἀσίας.

ἐρεγμίνῳ ἀλεύρῳ] Placuit magis altera illa lectio, ἐρεγμίνῳ, quàm vulgata, αἰρίνῳ, maximè cùm & Serapio ita legisse videatur, & in hunc ipsum vsum fabaceam farinam desideret Auicēna. Sed & nominatim docet Galenus, fabaceam farinā testibus inflāmatis iccirco aptè adhiberi, quòd ij moderatè refrigerari postulēt. At lolium cùm nimioperè calfaciat, quis non facilè iudicet vt aliarum partium, ita & testium inflammationibus haud ità congruere?

CAP. LXXI. δύναμιν ἔχον ψυκτικὴν] De Coriandri temperamento ac viribus, magna est inter rei Medicæ Scriptores controuersia. Enimuerò illi Simeon Sethi, lib. de alim. æquè ac Diosc. refrigerandi vim tribuit. Sic & Plinius, lib. 20. cap. 20. *Vis magna ad refrigerandos ardores uiridi Coriandro.* His etiamnum apertè subscribit Celsus, lib. 2. cap. 27. dum ipsum inter refrigerantia olera recenset. Auicenna quoque, aliíque ferè Arabes, præter Auerroëm, in frigidorum simplicium numero Coriandrum reposuêre. At Hipp. contrà, lib. de diæta, calidum censuit: quo loco de semine tantummodò verba fieri nonnulli existimauerunt. Galenus quoque tum lib. simpl. 7. tum lib. de attenuante victu, calidum id esse iudicauit: & acriùs reprehendit Dioscoridem, qui vim refrigeratoriam illi assignauerit, & indefinitè protulerit, erysipelatis conferre: quanquam exquisitum erysipelas eo curari minimè possit, nisi fortè sublata iā inflammatione, quo quidem tempore excalfacientia digerentiáque medicamenta exposcit. Sūt qui Autores hos rectè conciliasse se existiment, dum, quod citato loco visus est innuere Plinius, viridem herbam refrigerare, siccam calfacere inquiunt. At licet fortassis aliquatenus verum id sit, cùm vnius & eiusdem plantç recentis ac siccæ vires nunquam sint planè eædem: certior tamen contradictionis huiusce solutio ex ipso Gal. petitur, qui quidem lib. simpl. 7. Coriandrum docuit è contrariis constare facultatibus: quippe quod plurimum quidē habeat essentię amarę, quę tenuium sit partium ac terrea, at non parum etiam aqueę humiditatis obtineat, quæ tepentis sit facultatis, & his præterea adiunctum sit adstrictionis pauxillum. Id cùm ita sit, mirum ampliùs videri non debet, si pro vario vtendi modo varios Coriandrum exerat effectus. Porrò quòd χοιράδας ex Diosc. sentētia discutiat, non tam caloris dissipātis ratione fieri crediderim, quàm quòd moderatè repellat exiccando: maximè cùm magna

polleat

polleat penetrandi vi, quam sortitum est ex substantiæ suæ tenuitate.

σπέρματος δὲ γόνιμον] Contrà Auicenna, lib. 2. cap. 144. illius vsu sperma exiccari tradit: quod ipsum etiam confirmat Serapio ex autoritate Alkanzi.

τῶν δὲ ληφθῶν] Plerique succo soli, non item semini, veluti Diosc. vim hanc maleficam venenatámque tribuerunt. Quin & Nicādri Scholiastes cùm duo agnoscat Coriandri genera, domesticum inquàm & syluestre, hoc vnicum lethale esse voluit. Contrà verò Palladius, *Coriandrū nūquam nisi satum prouenire*, prodidit. Itémque Plinius, lib. 20. ca. 20. *Coriandrum*, inquit, *inter syluestria non inuenitur.*

CAP. LXXIIII. πρὸς ἃ καὶ τὸ κορίον] Ex sententia Diosc. ad eadem valet Apium, ad quę coriandrum, cui refrigeratoriam facultatem antè tribuit: proindéque inflammationibus oculorū æstuantíque stomacho conuenit. Contrà verò Gal. 8. simpl. Apium palàm asserit vsqueadeò calidum, vt & vrinas & menses cieat. Illos Apij effectus, quos commemorat Dioscorides, agnoscunt Aduersariorum Autores, & tamen hanc Galeni de Apio sententiam ceu veritati cōsentaneam tuentur, hoc reperto diuerticulo: esse prēsidia non parum multa, è quo ista sint numero, nempe Coriandrum & Apium, quæ quidem contrariis aut valdè diuersis polleant facultatibus, & tamen eidem medeantur affectui, eiusdem etiam incrementi & modi: sed alia quidem per se illud præstent, alia verò ex accidenti.

κοιλίαν πε ἐπέχει] Hipp. contrà, lib. de diæta 2. Apium aluum mouere innuit, quanuis idipsum vrinas magis quàm aluum mouere fatetur.

CAP. LXXV. ποιεῖ δὲ ὅσα καὶ τὸ κηπευτόν] Hipp. seu quisquis est autor lib. de affectionibus, scribit, σέλινα τὰ ἕλεια τῶν ἡμέρων πλέονα ἔχει δύναμιν, hoc est, *palustre Apium uim quàm satiuum maiorem obtinere.*

CAP. LXXVI. κωνείῳ παρεμφερῆ] Etsi Aldinū exemplar habet, μηκωνείῳ, pro quo Marcellus μήκωνι reponit: κωνείῳ tamen potiùs esse legendum, & Oribasij codex & quæ de hoc Apij genere Theophrastus & Plinius tradidêre, satis supérque indicant.

CAP. LXXVIII. ὠώδης, λευκή] Marcellus addit, ἔνδον λευκή, idque ex Theophrasto, vti verisimile videtur. At in eo fallitur, quòd Dioscoridis & Theophrasti Hipposelinon vnum & idem esse existimauerit: quanquam Theophrasti Hipposelinon, ipsum est Smyrnium, de quo proximè sequenti capite agitur.

CAP. LXXIX. γευομένῳ ὡς σμύρνη] Hoc loco Dioscorides hauddubiè odorem & saporē myrrhæ Smyrnij semini tribuit. At Plinius, eiusdem radici. Is enim, lib. 19. cap. 12. *Smyrnium olus*, inquit, *seritur ijsdem locis, myrrhámque radix resipit.* Rursúmque, lib. 27. cap. 13. *Odor myrrhæ habet qualitatem, unde & nomen.* Sed & loco priùs citato, *Libanotis*, inquit, *odorem thuris habet, Smyrnium myrrhæ.* Ita enim legendum iudico, non, *murrha myrrhæ.* Theophrastus autem, lib. hist. plant. 7. hipposelinum (id verò est Smyrnium Diosc.) lacrymam fundere scribit myrrhæ similem, quam etiam nonnulli in totum myrrham esse affirment: ac illud ipsum repetit eiusdem historiæ lib. 9. Cæterùm circa finem capitis, quo loco habetur, ἱδρωτοποιοῦ, legēdum fortassis, ἱδρωτοποιοῦ, siue ἱδρωτικόν.

CAP. LXXXI. τὸ δὲ ἀφέψημα, &c.] Hanc lectionem comprobat Serapionis interpretatio. Atque ita quoque legisse se testatur Lacuna in veteri quodam codice. Nos itidem cum Cornario, ceu vulgata lectione potiorem, delegimus.

ὅσα πρὸς ὀξυδορκίαν] Hinc etiam deductum videtur μάραθρον, ἀπὸ τοῦ μαίρειν, ποιεῖν λάμπειν & ἀθρεῖν, τὸ βλέπειν, quasi quod lucidè & clarè videre faciat: vti me pridem admonuit acerrimi vir ingenij D. Dortmannus, Regius apud Monspelienses Professor, & in inuestigandis nominum originibus sagacissimus.

CAP. LXXXIII. καὶ λεπτότερα] Sic legit Oribasius: at Marcellus ex Plin. lib. 25. cap. 9. λευκότερα, legendum suspicatur. Idem αὐτὸ τὸ σίρησιον, ex Nicandro in Theriacis, σαύκιον, reposuit.

τὸ δὲ Κρητικοῦ, καὶ τῆς ῥίζης] Plinius, ibidem: *Ex alijs usus seminis, ex Creta radicis dulcis, & magis ad serpentes, est:* quo loco restituendum videtur: *Ex Cretico, & radicis & magis ad serpentes.* &c.

CAP. LXXXIIII. δελφίνιον κλῶνας] De Delphinio caput vtrunque, spurium falsóque Dioscoridi ascriptum plerique iudicant. Ac certè quidē neque Galenus, neq; Paulus, nec Aëtius, neque etiam Plinius vllam eius mentionem faciunt. At Oribasius tamen silentio minimè prætermisit.

CAP. LXXXVI. τειχοειδὲς] Interpretes plerique, ac ipse quoq; Serapio (quos libēter secutus sum) σχοειδὲς, legisse videntur. At Manardus vocem, τειχοειδὲς, retinendam censuit.

CAP. LXXXVII. μαράθρῳ ὅμοια] Hanc Libanotida καχρυφόρον seu καχρυοφόρον Nicandro dictam scribit Theophr. lib. 9. hist. plant. σελίνῳ ἀγρίῳ folium habere simile, at multò maius. Plinius non folia, sed radicem, olusatro assimilat, lib. 20. ca. 12. Eam ob rem plerique contendunt, aliam esse Diosc. frugiferam Libanotidem, ab ea quam loco citato describit Theophrastus. At excepto folio non video notam aliam, in qua Autores hi inter se dissideant.

εἰς τὰ ἀποτήματα] Ita vbique legitur: sed necessariò, εἰς τὰ πωτήματα, vel πυῒσματα, restituendum: alioqui sensus nullus constaret.

CAP. LXXXIX. εἶτα γυμνάζων] γυμνασάμενον seu γυμνασάμενον, aut certè, μετὰ τὰ γυμνάσια, legendum mihi videtur. Nisi mauis, γυμνάζοντα, accipere pro exercitatore, seu eo qui exercitio præsit, & tùm ἰκτερῶντα, seu τὸν γυμνασάμενον, subintelligi.

CAP. XC. ἰᾶται δὲ πινόμενη] Lege, πινόμενος, scilicet, καρπός. Sic inferiùs αὐτὸ τὸ, ὑλιαζόμενος, vt habebatur in vulg. codicibus impressis, legi ἡλιαζόμενος, quanuis Ruellius, χυλιζόμενος, legisse videtur.

CAP. XCI. καὶ ἱδρῶτας κινεῖ] Videtur aliter sensisse Plinius, nisi fortè alia vis est seminis, alia radicis. Is enim, lib. 20. c. 23. *Ferulæ radicē ex oleo & aceto contra sudores immodicos, uel in febribus, prodesse tradidit.* Sic & ibidem, quod de caulibus paulò pòst scribit Dioscorides, adhibita distinctione protulit Plinius. Siquidem non nisi plures sumptos, capitis dolores facere innuit: alioqui verò decoctos, esse stomacho vtiles.

ὁ χυλοῦ ναρθηκ] Hæc ad capitis vsque calcem superaddita videtur Marcello, ac ipsi quoque Ma-

nardo. Sed & iſta Ferulæ deſcriptio non legitur apud Oribaſium. Ego verò ea ſaltē ſuſpecta habeo, quæ de ſagapeno ex hac Ferula manante, ſubiungũtur. Cæterùm αὐτὶ τῦ, παχύτερα, Ruellius ξαχύτερα, legiſſe videtur. Nos vulgatam lectionẽ retinentes, *craſſiora*, reddidimus.

CAP. XCII. ἄχρηστος δὲ γίνεται ὀπισθεῖσα] Sic Andreas Lacuna ex vetuſto codice legit: & hanc quidem lectionem rectè quoque ſecuti ſunt Oribaſius, Serapio atque Cornarius. Ruellius & Marcellus, vulgarem lectionem ὀπισθεῖσα, expreſſerunt, quam nos vitioſam cenſuimus.

ἧττον δὲ ἐνεργεῖ τῦ ὀποῦ &c.] Ita legit Lacuna in antiquo codice, contra quàm habetur in vulg. exemplaribus, ἧττον δὲ ἐνεργεῖ τῦ χυλοῦ ὁ ὀπὸς. Sed illã lectionem cum Oribaſio & Serapione lubentiùs iccirco amplexus ſum, quòd & Galenus, 8. ſimpl. cap. de Peucedano, τὸν ὀπὸν τῦ χυλοῦ prætuliſſe videatur. Etſi verò Ruellianam lectionem id ſtabilire videtur, quòd alibi Dioſcorides ſuccos ab hyoſcyamo & mandragora expreſſos earundem plantarum liquoribus lacrymíſve antepoſuerit: aliam tamẽ ego rationẽ eſſe iudico liquoris qui è calidioribus, & eius qui è frigidioribus plãtis emanat. Cæterùm Theophraſtus, hiſt. lib. 9. Peucedani radicem ſolam probans, liquorem inutilem æquè ac ſemen eſſe cenſuit.

ὁ ἐν Σαρδονίᾳ] Ita Oribaſius & Serapio: Cornarius tamen ex Theophr. lib. 9. & Plinio lib. 25. cap. 9. αὐτὶ τῦ, Σαρδονίᾳ, Ἀρκαδίᾳ reponendum ſuſpicatur.

λεπίδας ἀπὸ ὀστῶν] Plin. lib. 26. cap. 14. *item Peucedanum, cui ad recentia uulnera uis tanta eſt, ut ſaniẽ oſſibus extrahat.* Sed eum locum ex Dioſc. ſententia ita reſtituendum iudico: *Cui ad uetuſta ulcera uis tanta eſt, ut ſquamas oſſibus extrahat.*

CAP. XCIII. φύλλα ἔχων μικρὰ] Serapio αὐτὶ τῦ, μικρὰ, μαλακὰ, legiſſe videtur: ſiquidem *mollia* conuertit. Alij iuxta lectionem alteram legendũ cenſent, λεπτὰ ὥσπερ ἠριγέροντος, μικρότερα δέ. Quomodo legerit Oribaſius, penitus ignoratur: quoniam apud eum Autorem caput hoc omnino deſideratur.

καταπλασσόμενοι εἰς ἄρτους] Lego, καταπασσόμενον. Nec enim videtur Melanthium ſeu melanſpermon inter pinſendũ panibus addi ſolitum, quẽadmodum videtur voluiſſe Marcellus; ſed tantummodò panis cruſtæ, ac inferiori potiſſimùm, inſpergi. Sic enim Plinius, lib. 19. cap. 8. *panis ruſtici cruſtæ papauer candidum inſpergi tradidit, inferiorem uerò cruſtam apium githque cereali ſapore condire.*

σὺν οἴνῳ παλαιῷ ἐπιτεθέν.] Legendum hauddubiè cum Serapione, οὔρῳ. Nam & Plinius de Melanthio, lib. 20. cap. 17. *Aiunt & clauis* (inquit) *in pedibus mederi tritum in urina.* &c. Sic & inferiùs, quo loco habetur, μετὰ οἴνου ποθὲν, cum Serapione & Lacuna, μετὰ νίτρου, legendum cenſemus, Plinij eiuſdem autoritate ducti, qui quidem citato loco ita quoque habet: *Difficultates ſpirandi diſcutit, addito nitro potum.*

CAP. XCIIII. ὁ καυλὸς μάσπετον] Hoc eodẽ nomine Dioſcorides inferiùs, haud ſecus ac Plinius, folia ipſa à nonnullis nominari ſolita commemorat. Atque ita quoque Theophr. hiſt. lib. 6. cap. 3. τὸ δὲ φύλλον, ὃ καλοῦσι μάσπετον, ὅμοιον τῷ σελίνῳ. id eſt, *folium quod maſpeton uocant, apio ſimile.* Idem confirmant Pollux & Heſychius. Plautus verò in Rudente, ac Solinus Polyhiſt. cap. 15. *Sirpe*, corrupto ἀπὸ τοῦ σιλφίου vocabulo, videtur appellaſſe. At ſuccus ſeu liquor, qui Græcis ὀπὸς κατ᾽ ἐξοχὴν dicitur, Plinio *laſer* eſt: Plautus loco citato *laſerpitium* potiùs videtur appellaſſe, quaſi *lac ſirpicum.* Nam & *primum*, teſte Solino, *dictum eſt lac ſirpicum, quoniam manat in modum lactium; deinde uſu deriuante lac nominatum.*

ἢ καὶ ἰσώπα] Particula ἢ hauddubiè redũdat. Eius loco Lacuna ex vetuſto codice ſupplere videtur, κηρωτῇ, vt ſit, ἀναληφθεῖσα κηρωτῇ κυπρίνῃ, καὶ ἰσώπα &c.

ἐγχαρασσομένων τῆς ῥίζης] Liquorem qui è radice profluebat, ῥιζίαν, vti alterum qui è caule capiebatur, καυλίαν, diſtinctis nominibus appellauit Theophraſtus, ſexto hiſt. plantarum libro: ſic & Plin. lib. 19. cap. 3.

διαφέρει δὲ αὐτοῦ] Plinius *ſinceri probationem aſſerit, in colore modicè ruffo, & cùm frangitur candido intus, mox tranſlucente,* &c.

πρὸς τὴν χύσιν τῇ χύσει] Hoc poſterius, τῇ χύσει, παρέλκειν mihi videtur.

τὴν δὲ ῥίζαν μαγύδαριν] Sic Colum. lib. 6. cap. 17. *facit & radix quam Græci uocant* μαγύδαριν. Attamen Theoph. hiſt. lib. 6. cap. 3. Itémque Plin. lib. 19. cap. 3. Silphij caulem magydarin videntur appellaſſe. Pollux verò, lib. 6. cap. 10. ſemen ipſum μαγύδαριν nominat. Ita enim eo loco, pro, μάσδαριν, μαγύδαριν reſtituẽdum videtur. Heſychius idipſum nomen Silphij liquori tribuit.

ἐπιδεῖται εἰς τὰ βρώματα] *Non cenſuerim*, (ſcribit de Laſere Plinius lib. 22. cap. 23.) *quod Autores ſuadent, cauernis dentium in dolore inditum cera includi, magno experimento hominis qui ſe eà de cauſa præcipitauit ex alto.*

ἐγχριόμενος εἰς ὀδόντας] fortè, ἐνθεθεὶς vel ἐγκλεισθείς. Sic inferiùs αὐτὶ τῦ, προσκαθαρθέντων, lego, non προσκαθαρθέντων, vti Ruellius, ſed προσκαθεχθέντων. Deinceps verò αὐτὶ τῦ, κόνιδας, κονίδας. Sed hæc librariorũ σφάλματα quiuis vel mediocriter in Grçca lingua verſatus facilè fortaſſe deprehendet.

ὀλίγῳ ἐμπλάσσεις] Libenter adderem, κηρῷ, id eſt, *cera*, vti habetur in εὐπορ. lib. 1. ca. 229. aut ἀπέφθῳ μέλιτι, id eſt, *decocto melle*, ſicut apud AEginetam, lib. 3. cap. 20.

ποιοῦσι] Legendum cenſeo, πιοῦσι. Plin. lib. 22. c. 23. *æquè ex aceto his qui coagulum lactis ſorbuerint.* Sed eo loco legendum, *qui coagulatum lac* &c. ex hoc Dioſc. contextu facilè conijcio.

φυόμενον ἐν Λιβύῃ] hanc circa Syriam naſci ſcribis Plinius, nec prouenire in Cyrenaica regione: gigni & in Parnaſſo monte copioſiorem.

CAP. XCV. πόας ναρθηκοειδοῦς] Sagapeni plantam panaci ſimilem eſſe ſcribit Gal. in lib. de antidot. Meſuæus arborem deſcribit oleaſtro montano ſimilem: ipſum verò liquorem (qui καταχρηστικῶς, vti monet Gal. 8. ſimpl. plantæ ex qua emanat nomen retinuit) ammoniaci lacrymæ ſimilem eſſe tradit Plinius, lib. 20. cap. 18. Porrò cùm anteà ſcripſerit Dioſcorides, cap. de ferula, è radice ferulæ ſauciata manare Sagapenum, hîc verò plantam aliam in ferulaceo genere agnoſcere videatur, è qua ipſum extillet: facile eſt conijcere liquorem hũc, æquè ac ſuccos alios, de quibus in ſequentibus capitibus agitur, illi fuiſſe ipſa planta notiorem.

CAP. XCVI. δένδρον ἐστὶ ναρθηκοειδὲς] Gal. lib. 9. comp. pharm. κατὰ τόπους, cap. 4. EVphorbium plantæ cuiusdam spinosæ in Mauritania nascentis liquorē esse prodidit. Plin. lib. 25. cap. 7. *herbam quam EVphorbiam nominat, spectari ait ferulæ stirpe, folijs acanthinis.* Atque hinc fortasse ducta coniectura D. Io. Bauhinus, in simpliciū cognitione magna cum laude versatus, ἀντὶ τῶ, ναρθηκοειδὲς, ἀκανθώδες reponendum suspicatur. Mesuæo verò EVphorbium *arbor est folijs*, vt ipse vult, *primum quidem hirsutis aut lanuginosis, deinde ubi hæc deciderunt, polio marino similibus.* In tanta varietate cui potissimùm Autori sit habenda fides, iudicare est difficillimum. Arborem quidem nescio quam Andreas Marinus in suis in Mes. cōm. depingit, à Saraceno quodam, vti prædicat, ex Africa pro EVphorbia sibi allatam. Dodonæus verò herbam potiùs aculeatam delineare videtur, quam Bruxellæ in Io. Boisoti horto ex vnico folio in terram depacto, ficus Indicæ folij modo, genitam scripto prodidit.

ἐν τῷ κατὰ Μαυρουσίαν Τμώλῳ] Nullus mons, quod equidē legerim, Tmoli nomine in Libya aut Mauritania refertur à Geographis: sed est mons eiusce nominis in Lydia Asiæ minoris prouincia, qui quidē Sardibus incumbit. Quare cum Marcello & Cornario, Ἄτλαντι potiùs, quàm Τμώλῳ, legēdum nobis videtur: maximè cùm & variis in locis Plinius in monte Atlante vltra Herculis columnas EVphorbiam gigni, indéq; portari, tradiderit. Est verò Atlas Mauritaniæ mons, ab Atlante rege Mauro ita cognominatus. Sed & Damocrates apud Gal. lib. 7. comp. pharm. κατὰ γένη, in myracoporum compositionibus, EVphorbium, ab Atlante monte in quo inuenitur, Ἀτλαντικὸν cognominat. Cæterùm Gal. lib. 3. κατὰ γένη, EVphorbium scribit ex Occiduis regionibus asportari solitum, veluti Sagapenū ex Orientalibus.

κοιλίας χοιρῶν προβατείας] Gal. lib. 9. pharm. κατὰ τόπους, EVphorbium ventriculis ouillis excipi & asseruari solitum iccirco scribit, quòd hos solos minimè erodat. Plinius verò de EVphorbij excipulo agens, hœdini ventriculi meminit, ac ibidem quoque hœdino lacte EVphorbium à Getulis adulterari commemorat.

αὐτοῦ τὸν καυλὸν] Cùm antè EVphorbium arborem esse dixerit Dioscorides, mirari subit καυλοῦ iam nunc mentionem facere. Quanuis enim, autore Theoph. lib. 1. hist. cap. 9. καυλοῦ nomen κοινὸν ἐστὶν ἐπετείοις καὶ χρονίοις, attamen in arborum genere στελέχους nomen frequentius esse consueuit, vti eodem loco idē ipse innuit: *caudicem* Latini vocitant.

ἤδη δέ τι εὕρεσις αὐτοῦ κατὰ Ἰόβαν] Plinius non Iubæ tantùm ætate inuentū fuisse EVphorbium scribit, sed illud ampliùs, ab ipso etiam Iuba inuentum. Sic enim ille cap. 7. lib. 25. *Inuenit & patrum nostrorum ætate Rex Iuba, quam appellauit EVphorbiam, Medici sui nomine & fratris Musæ: nec ita multò pòst: Sed Iubæ uolumen quoque extat de ea herba & clarum præconium:* quod ipsum etiam innuit Galenus loco citato, lib. 9. κατὰ τόπους, his verbis: καὶ γέγραπται περὶ Εὐφορβίου βιβλίδιον τι σμικρὸν Ἰόβα τῷ βασιλεύσαντι τῶν Μαυρουσίων. hoc est, *& de EVphorbio conscriptus est exiguus libellus à Iuba Mauritaniæ Rege.*

δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ποθεῖς] Hæc vox, ποθεῖς, fortasse redundat, nec etiam eam videtur legisse Serapio. Innuit siquidem suffusionibus inungi EVphorbium, sed deinde tota die vstionis sensum relinqui, eámque ob rem illi mel collyriáve alia minùs acria rectè admisceri. Quòd si quis ad ipsam etiam Dioscoridei contextus seriem diligentiùs attendat, vocem illam, ποθεῖς, hoc loco omittendam meritò iudicauerit.

CAP. XCVII. ὡς ἔνιοι μετώπιον καλοῦσι] Anteà, lib. 1. cap. de metopio vnguēto, dixerat Dioscorides, τὸ ξύλον ἐξ οὗ γεννᾶται ἡ Χαλβάνη, μετώπιον καλεῖσθαι: hoc est, *lignum è quo Galbanum emanat, metopium appellari.* Hoc verò loco non lignum seu lignosum corticem, aut plantam ipsam, sed liquorem seu lacrymam qui ex ea stilla t, μετώπιον vocari scribit. Theophrastus verò non μετώπιον, sed πάνακα, eiusmodi ferulam seu ferulaceam arborem nominat, lib. 9. hist. At Plinius, lib. 12. cap. 23. arborem è qua hammoniaci lacryma stillat, metopium vocari palàm innuit.

ἀλέση λιβανοειδὴς] Videtur prætereà legisse Serapio, ἢ ἀμμωνιακῷ ἐμφερής: vtriusque enim & thuris & hammoniaci meminit. Sed & Plinius quoque, lib. 12. cap. 25. Galbanum vult esse ad similitudinem hammoniaci.

τοῦ σπέρματος καὶ τοῦ νάρθηκος] Fortasse reiecto, καὶ, legendum, σπέρματος τοῦ νάρθηκος. Nam & Aetius, in electione simplicium, probatissimum censet Galbanum, quod seminis aliquid admixtū retinet, neque τοῦ νάρθηκος mentionem facit. Ac, vt verè dicam, pugnātia scribere videtur Diosc. dum probat id Galbanum cui aliquid ferulæ sit admixtum, cùm antea probasset ἄξυλον, hoc est, *minimè lignosum*, seu, vt Celsi verbis vtar, *quod est sine surculis:* nisi ἄξυλον dici velimus, *quod minimum habeat lignorum seu surculorum.*

ὀσμὴ βαρεῖα] Galbanum ab odore hoc graui, quo præditum est, Nicander in Theriacis, βαρύοδμον cognominat.

τοξικῷ σὺν ὄξει] Marcellus legit, σὺν οἴνῳ, tum vetustiorum codicum fidem, tum etiam Plinij autoritatem secutus: qui quidem libri 24. cap. 5. Galbanum venenis, maximéque toxicis, aduersari scribit, cum myrrha & in vino: atque ita etiā Serapio legisse videtur. Idem quoque de Galbano tradit Auicennas.

δοκεῖ δὲ καὶ δυσουρεῖν ποιεῖν] Marcellus & Cornarius pro, δυσουρεῖν ποιεῖν, δυσουρίαν ποιεῖν, iccirco legendum suspicantur, quòd & Plinius, loco modò citato, de Galbano agat in hæc verba: *Nocere urinæ existimatur.* Sic etiam Lacuna in veteri codice legisse se annotat, neque eam lectionem ratione carere subdit: quandoquidem quæ vehementer diuretica sunt, vti etiam cantharides, interdum lotium supprimunt ratione exulcerationis, quam vesicæ ipsiúsque collo inducunt. Equidem quanuis prætereà Serapionem eodem quo illi modo legisse animaduerterem, de immutanda vulgata lectione malui liberum esse suum cuique iudicium.

ἐπιπλεῦσαν τὸ ῥυπαρὸν] Marcellus & Lacuna ἀντὶ τοῦ, ῥυπαρὸν, ex antiquioribus codicibus restituendum existimant, λιπαρόν: maximè cùm pinguia, tanquam aërea, ferè supernatent. Sordes verò, ceu terrenæ substantiæ magis participes, grauitate sua subsidere soleant. Sed quoniam in Gal-

bani, quantumuis legitimi, sordibus exiguorum lignorum, surculorum cæterorúmque id genus sua natura leuium, non minimam portionem conspicimus: nõ est dubium, quin si Galbanum aquæ feruenti demergatur, eiusmodi leuia vnà cum pinguitudine quadam fluitent: id quod ex αὐτοψίᾳ facile est vnicuiq; animaduertere. Quamobrem nihil immuto.

εἰς ὀθόνιον καθαρὸν] Legit Lacuna veteris cuiusdam codicis autoritate fretus, ἢ εἰς ὀθόνιον καθαρὸν ἀραιὸν &c. quippe Dioscoridem existimat præter illam priorem, alteram hoc loco purgandi Galbani rationem tradere, quam cæteri cum superiore confundant. Verùm equidem vnicam in hoc toto contextu purgandi Galbani rationem describi existimauerim. Scilicet, vt primùm in aquam feruẽtem coniiciatur Galbanum, quò quicquid est stipularum aut lignosorum surculorum aquæ innatet, concháque aut alio id genus instrumẽto facilè detrahi possit: deinde verò reliquum quod subsidet in imo, reiecta scilicet aqua, ad separãdam denuò terram, arenam, lignum densius aliúdve eiusmodi crassamẽtum, in vas aliquod per linteum rarius excoletur, iuuante in id aquæ calore, quæ in vase duplici efferuescat. Tùm enim purius Galbanum per linteum in vas subditum excolabitur: crassior verò sordities intra linteum remanebit. Neque verò fit verisimile, quod verba Diosc. innuere videntur, id tantùm quod innatat excolari debere, vt pinguitudo fluitans à sordibus ipsis secernatur: quippe cùm in eo quod subsidet sordium etiam & crassamentorum non minima portio resideat. Cæterùm Pharmacopœi nostri minùs laboriosè, ac fortassis aptiùs, Galbanum purgant: dum aceto alióve accommodato liquore ipsum dissoluunt, dissolutum colo transfundunt, transfusúmque tandem igni lento decoquunt ad iustam spissitudinem.

CAP. XCVIII. τὸ τοιοῦτον θραῦσμα] Plinius, lib. 12. cap. 23. paulò aliter ac Diosc. thrauston (quod cùm thrausmate idem est) nominat id Hammoniacum, quod est masculi thuris similitudine: phyrama verò, quod est pingue ac resinosum. Fortasse verò θραῦσμα seu θραυστὸν idem illud est, quod Galeno recentioribúsque Græcis ἀμμωνιακὸν θυμίαμα iccirco appellatũ fuit, quòd ad suffimenta desideraretur.

CAP. XCIX. δένδρου γλυωειδοῦς] Legi, γλυωμένου, cùm antehac, γλυτώδους, legeretur. Plin. lib. 24. cap. 14. Sarcocollam spinę lacrymam esse putat, eique tribuit non quidem, vti Diosc. amarorem, sed cum quadam acrimonia dulcedinem. Gal. verò in simpl. scribit esse modicè amaram simul & emplasticam. Porrò vt de colore etiam aliquid dicamus, Mesuæus in simpl. itémque Plin. lib. 13. cap. 11. non subfuluam Sarcocollam eligunt, vti Diosc. sed candidam. *Candidum eiusmodi gummi*, inquit Plinius, *quàm rufum melius*. Rursúmque, lib. 24. cap. 14. vbi Sarcocollam docuit vetustate maximè nigrescere: *melior*, inquit, *quò candidior*.

κολλητικὴν τραυμάτων] *Hinc ex vi potestatéque sua nomen inuenit*, inquit Plin. *Carnes enim in vulneribus glutinat*.

CAP. C. λιπαρώπεα δὲ &] Videtur legisse Plinius, ῥυπαρώπεα, lubrico & facili duarum literarum lapsu. Is enim, lib. 27. cap. 10. folia Glaucij describit *minora & sordidiora, quàm sint papaueris*: ibidémque, ipsius grano, quod paulò post foliis Diosc. ipse, tribuit. Siquidem nõ è foliis, sed è grano ipso vult succum illum exprimi.

CAP. CI. ἣν ἔνιοι ξυλοκόλλαν] Appellatur hęc ab vsu ξυλοκόλλα, vti & πηκτονικὴ κόλλα: à materia verò ex qua conficitur, nimirum à coriis bubulis seu taurinis, ταυροκόλλα. *Præstantissimum* tamen *Glutinum* cẽset Plinius, lib. 28. cap. 17. *ex auribus taurorum & genitalibus*: quanquam subdit illico. *Adulteratur nihil æquè quibusuis pellibus inueteratis, calceamentisque etiam decoctis*. Fuit autem alia κόλλα εἰς τὰ βιβλία, de qua Gal. in simplicib. *quæ fit*, inquit ille, *è similagine & polline*, non garo, vti vertunt Interpretes omnes: quandoquidẽ non γάρεως, aut, quod rectius esset, γάρου, sed γύρεως, καὶ τὸ γύρις, vel potiùs, γύρεις, eo loco legẽdum esse vel mediocriter eruditus nunquam inficiabitur.

CAP. CII. ἡ δὲ ἰχθυοκόλλα λεγομένη] *Ichthyocolla*, inquit Plinius, lib. 32. cap. 7. *appellatur piscis cui glutinosum est corium, idémque nomen glutino eius*: quanquam & ipse subdit deinde: *Quidam ex uentre non è corio fieri dicunt ichthyocollam, ut glutinum taurinum*. Cæterùm ad tetanothra quomodo ea præparanda vsurpandáque sit, ibidem leges apud Plinium: quod huc transcribere nihil fuit necesse.

κεφαλικαῖς δυνάμεις] Quæ sint emplastra Medicis Cephalica dicta, docet Galenus, lib. 2. comp. med. κατὰ γένη, scil. quæ caluariæ fracturis peculiariter dicata sunt: abstergendi, digerendi siccandíque vi prædita. At illud ignorans Plinius, ea esse falsò credidit quę capitis doloribus accommodarentur. Sic enim ibidem de Ichthyocolla: *Vtilem eam in capitis doloribus affirmant & tetanothris*.

CAP. CIII. ἐν δρυῒ τῇ ἐχούσῃ] Nulla, quod equidem sciam, quercus species est, quæ buxeo folio conspiciatur. Quamobrem ista buxi folia, non quercui seu robori tribuenda sunt, sed ipsi potiùs frutici: qui cùm suam sedem nõ habeat, perpetuò in aliena sede, ac in quercu potissimùm, viuit, eiúsque radice nititur & alitur. Ideóque sic videtur emendandus hoc loco Diosc. cõtextus: γίνεται δὲ ἐκ θάμνου τινὸς καρπὸν φέροντος, τὸ θάμνον πυξοειδοῦς ἐν δρυῒ, ἔχοντος τὰ φύλλα, &c. Porrò frutex hic non in quercu aut robore tantùm, sed, vti etiam deinde subdit Diosc. in aliis plerisque nascitur arboribus, veluti pyro, malo, cerro, terebintho, ilice, pruno, castanea, sorbo, larice, abiete, pino, ac ipsa quoque olea, saltem in Palæstinæ regione: si quibusdam fides habetur, qui eo loco viscum in olea rubentibus baccis nasci retulerunt. Attamen ex Theoph. sententia, lib. 2. de caus. plant. cap. 23. quod abieti pinóque innascitur viscum, priuatim Stelis EVboensibus, & Hyphear Arcadibus dici videtur. Cęterùm quãuis idẽ Theophrastus, ipsúmq; secutus Plinius, Viscum nasci prodiderint ex ipsius acinorũ semine, per aluos reddito turdorũ, palumborum cæterarúmque id genus auicularum, postquam acinorum baccarúmve pulpam intra suos ventriculos cõcoxêre: verior nihilominus summi tũ Philosophi tum Medici Iul. Cæs. Scaligeri sẽtẽtia mihi videtur: qui quidẽ in exotericis in Cardanũ exercit. eundẽ fruticẽ spõte naturæ potiùs

ex aliqua arborum quibus innaſcatur portione, ſeu potiùs ex ipſarum arborum vitali excremēto gigni retulit: haud ſecus atque belluarum cornua ex ipſorum oſſium internis primordiis pullulare conſueuerunt. Atque eò quoque ſpectaſſe videtur Ion poëta Chius, dum, in fabula Ceneo, Viſcum quercus ſudorem eſſe prodidit.

CAP. CIIII. πινόμενον μετὰ οἴνου] rectiùs, πινόμενα, vti antè, χυλισθέντα. Sic & ſuperiùs αὐτῷ τῷ, προσήχεται, legendum hauddubiè, προσέχεται, ſeu προσήχεται.

CAP. CV. ὑπότραχυ, φύλλα ἔχον] Tam variæ ſunt diſcrepantéſque quæ à varijs Autoribus aſſignantur Alyſſi deſcriptiones, vt quænam verè planta ſit ἄλυσσον, internoſcere ſit perquàm difficile: ſiquidem Dioſc. deſcriptio ſatis eſt manca, vt & aliæ pleræque. Gal. verò, 2. de antid. Alyſſon herbam ſcribit eſſe marrubio ſimilem, ſed aſperiorem magiſque ſpinoſam circa ſuas pilulas ſeu verticillos, (σφαίρια nominat) flore interim in cæruleum inclinante. Aëtius autem, lib. 1. vnam & eandem ait exiſtimari cum Heraclea ſideritide, quæ ſecus vias vbique naſcitur, flore purpuraſcente foliiſque craſſioribus: aut, ſi τραχύτερα legere mauis, aſperioribus. Rurſúmque lib. 6. cap. 24. ſideritidem Heracleam ab Alyſſo minimè differre palàm indicat, vti & Paulus, lib. 5. cap. 3. At Plinius lib. 24. cap. 11. erythrodano ſeu rubiæ ſimilem facit. Nam poſteaquam de erythrodano egit: *diſtat ab eo*, inquit, *qui Alyſſon uocatur, folijs tantùm & ramis minoribus*. Auicenna denique, lib. 2. tract. 1. Alyſſon, quod *Alguaſcen* appellat, facit lilio proximum. Quanta verò ſit ſimilitudo lilij cum rubia, ſideritide, marrubio, vnicuique iudicandum relinquimus: interimque de Alyſſo certi vix quicquam ſtatuere poſſumus.

λυγμοὺς τοὺς δίχα πυρετοῦ λύει] Hanc mirificam planéque inſignem Alyſſi ad ſingultum inhibendum vim atque facultatem ſilentio minimè pretermiſit Plutarchus, συμποσ. lib. 3. hiſce verbis: τὴν δὲ ἄλυσσον καλουμένην βοτάνην καὶ λαβόντες εἰς τὴν χεῖρα μόνον, οἱ δὲ καὶ προσβλέψαντες, ἀπαλλάττονται λυγμοῦ. λέγεται δὲ καὶ ποιμνίοις ἀγαθὴ καὶ αἰπολίοις, παραφυτευομένη ταῖς μάνδραις. hoc eſt, *Alyſſos herba uel manibus tantùm contrectata, aut etiam inſpecta, liberat à ſingultu. Fertur & armentis & gregibus utilis, ſi conſeratur circum illorum cubilia.* Ex iis verbis ſatis intelligitur, emendandum Plinij contextum, quo loco de Alyſſo agens, *Mirum eſt*, inquit, *quod additur, ſaniem conſpecto omnino frutice eo ſicari.* Neque verò legendum, vti voluere nonnulli, *inſaniā ſanari*: ſed, *ſingultum ſanari*, reſtituendum videtur.

φακοὺς καὶ ἔφηλιν] Gal. & Aëtius, ἀλφοὺς καὶ ἔφηλιν ἀποκαθαίρει, *alphos & ſolares maculas expurgat*. Paulus, νεφροὺς τε ἐκφράττει καὶ ἔφηλιν ῥύπτει, *renum obſtructiones amouet, & ſolares maculas abſtergit*. Hunc imitati Auicennas & Auerroës Alyſſon renum etiam obſtructiones liberare prodiderunt.

δοκεῖ δὲ καὶ λύσσαν κυνὸς] λύσσαν κυνὸς plerique interpretantur, *canis rabiem*: quibus quidem verbis neſcio an ſignificare voluerint rabiem à morſu canis inductam. Equidem apertiùs tollendæ ὁμωνυμίας gratia, *rabidi canis morſum* reddidi. Gal. lib. 6. ſimpl. ὠνόμασται μὲν ἄλυσσον ἡ πόα, διὰ τὸ θαυμαστῶς ὀνινάναι τοὺς ὑπὸ λυσσῶντος κυνὸς δεδηγμένους, &c. Idem repetunt Paulus & Aëtius. Plinius loco citato: *nomen*, inquit, *accepit Alyſſon, quòd à cane commorſos rabiem ſentire non patitur.* Hæc cùm ita ſint, in hac voce ἀλύσου σ geminandum eſſe nemo non videt: quantumuis in vulgatis exemplaribus cum ſimplici σ ſcriptum reperiatur. Cæterùm illud obiter annotandum, quod lib. de Antidotis 2. ex Antonij Coï ſententia Galenus admonet: legendam eam herbam ſub ęſtu Caniculæ, deberéque ſiccatam tundi, cribrari ac diligenter aſſeruari, ne diffletur.

CAP. CVI. ἐν μαστοῖς καὶ μήτρας] Lege, μήτραις, vel, μήτρᾳ. Sic Paulus libro ſeptimo, de Aſclepiade: καταπλασσομένη δὲ ποιεῖ πρός τε τὰ θηριόδηκτα, καὶ τὰ ἐν μήτρᾳ καὶ μαστοῖς κακοήθη. hoc eſt, *adhibita proficit ad uenenatorum morſus, & uului ac mammarúmque maligna uitia.*

CAP. CVII. ἄκανθα ἐστὶν ἐοικυῖα κνίκῳ] Atractylin alio nomine κνίκον ἄγριαν nominant Paulus & Oribaſius. Aëtius verò aliàs κνίκον ἄγριον, aliàs verò ἀνδρόσαιμον, appellari ſcribit. Theoph. hiſt. ſtirp. libro ſexto, capite quarto, poſtquam cnici vtriuſque ſylueſtris mentionem fecit, ex hiſque genus alterum ſcripſit cnico ſatiuo ſimile eſſe, πλὴν (inquit ille) ὀρθοκαυλότερον. διὸ καὶ πηνίοις (ſic enim legendum, non ἀπαλωίοις) ἔνιαι τῶν ἀρχαίων ἐχρῶντο γυναικῶν, hoc eſt, *niſi quòd caule ſit rectiore ſeu rigidiore: quam ob cauſam eo nonnullæ priſcæ mulieres pro colo uterentur*: paulò pòſt etiam Atractylidis mentionem facit, quam ſcribit, ἴδιον ἔχειν τὸ φύλλον, ὅτι ἀφαιρούμενον καὶ τῇ σαρκὶ προσφερόμενον αἱματώδη ποιεῖ τὸν χυλόν. διὸ καὶ φόνον ἔνιοι καλοῦσι τὴν ἄκανθαν ταύτην. ἔχει δὲ τὴν ὀσμὴν δεινὴν καὶ χυλὸν δυσώδη, vel potius, καὶ χυλὸν φονώδη. id eſt, *peculiare id habere in folio, ut decerptum cutique admotum cruentum ſuccum ex ſe reddat. unde hæc ſpina* φόνου, *hoc eſt, cruoris, nomen apud quoſdam inuenerit. Habet uerò odorem grauem ſuccúmque cruentum.* &c. Hac ipſa de cauſa exiſtimo etiam apud Aëtium ἀνδροσαίμου nomen obtinuiſſe. Hanc porrò Theophr. Atractylin, quæ affricto folio ſuccum ſanguineum redderet, ſæpiùs Copetij in arcis horto, ſtudio ac diligentia nobiliſſ. honeſtiſſimæque matronæ vxoris D. Cleruantij, ſatam conſeruatámque, magna cum voluptate conſpeximus.

CAP. CIX. ὅμοια ὡς κλίνης] Aut particula, ὡς, hoc loco redundat, aut pro ea legendum πως, vt ſit, αὕτη ὁμοιά πως &c. *flores quodammodo ſimiles.*

CAP. CX. ἐξοχὰς ἔχουσα] Malui hæc ſingulari numero legere, quàm vt habet Aldinus codex, ῥίζαι μέλαιναι ἔχουσαι, &c. Sic enim Plinius de Leontopetalo, lib. 27. cap. 11. *Radix rapo ſimilis, grandis, nigra.* Neque veriſimile eſt plures eſſe Leõtopetali radices, totidem rapis ſimiles. Huc adde quòd quæ planta vulgo creditur eſſe Leontopetalon, quæque Dioſc. & Plinij deſcriptioni ſatis aptè reſpōdere videtur, vnica radice prædita viſitur.

CAP. CXI. ἐρεβίνθῳ πέταλον ὅμοιον] Plinius, lib. 25. cap. 5. Teucrium (ab inuētore Teucro ſic dictum) neque florere vnquam neque ſemen gignere ſcribit, quo loco hemionitim Dioſc. deſcribit. At illicò pòſt de Teucrio vero agens, (Teucriam aliâs vocat, Τευκρίδα Oribaſius) fo-

iium non quidem ciceris, sed fabæ illi tribuit, & ramos hyssopi.

CAP. CXII. καὶ ἀλειφομένη] Tam leue est inter τὸ ἐγχρίεσθαι & τὸ ἀλείφεσθαι discrimen, vt harum vocum alterutram hoc loco redundare sit existimandum: nisi malumus ista, καὶ ἀλειφομένη, cum sequentibus coniungere, hunc in modum: καὶ ἀλειφομένη δὲ ἐστι θερμαντική. Hanc lectionem ego eò lubentiùs secutus sum, quòd & Plinius, postquã Trissaginis vires ex Dioscoridis sententia fusiùs persecutus est, libro 24. cap. 15. *Excalfacit*, inquit, *perunctione*. Sed & Serapio ipse ita legisse videtur. Habet enim ipsius Interpres: *Et quando linitur cũ ea corpus, calefacit ipsum*. Cæterùm Theoph. hist. lib. 9. cap. 10. aliam vim folijs, aliam semini Trissaginis assignat, his verbis: τῆς δὲ χαμαίδρυος τὰ μὲ φύλλα πρὸς τὰ ῥήγματα καὶ πρὸς τὰ τραύματα ἐν ἐλαίῳ τειβόμενα, πρός τε τὰ νεμόμενα ἕλκη· τὸν δὲ καρπὸν καθαίρειν χολήν, ἀγαθὸν δὲ καὶ ὀφθαλμοῖς, πρὸς δὲ τὰ ἄργέματα προσάγειν τὸ φύλλον τρίψαντα ἐν ἐλαίῳ, &c. hoc est, *Trissaginis quidem folia ad rupta & uulnera in oleo trita ualent, itémque ad depascentia ulcera: semen uerò bilem purgat, oculis etiã beneficum est. Sed & folium tritum in oleo argemis adhibetur.*

CAP. CXIII. λευκὰς ὀρεινή] Suspicatur Plinius, lib. 27. cap. 11. eandem esse cum Leucade leucem quandam mercuriali similem, quam mesoleucon quidam vocarint, quòd per medium folium lineam candidam transcurrentẽ habeat. Sed quàm rectè, aliorum esto iudicium.

CAP. CXIIII. λυχνὶς στεφανωματική] Lychnidem plantam, à lychnitide planè diuersam, Plinius rosam Græcam appellat, lib. 21. cap. 4. aliâs flammeam nominat.

CAP. CXVI. ταριχευθέντα ἐν ὄξει] Sic Gal. 6. simpl. cap. de Lilio: καὶ ταριχεύουσι δέ τινες ἐν ὄξει, καὶ χρῶνται τραυματικῶς. Hinc patet, apud Plin. lib. 21. cap. 19. pro, *Folia in aceto cocta uulneribus imponuntur*, fortasse legendum, *folia in aceto condita*, &c.

μιγεὶς ὄξει ἢ μέλιτι] Cum Cornario & Serapione ἀντὶ τοῦ συνδέσμου διαζευκτικοῦ, ἢ, restituere malim συζευκτικόν, καὶ, vt sit: μιγεὶς ὄξει καὶ μέλιτι. Sic enim Gal. 6. simpl. de Lilio. ἀπεθέμεθα δέ ποτε, inquit, καὶ τὸν τῶν φύλλων χυλόν, ἑψήσαντες σὺν ὄξει καὶ μέλιτι. πενταπλάσιος δ' ἦν ὁ χυλὸς ἑκατέρου, καὶ ἦν ἀδόκιμον τὸ φάρμακον εἰς πάντα τὰ ξηραίνεσθαι σφοδρῶς δεόμενα χωρὶς τοῦ δάκνεσθαι, καθάπερ ὅσα τε τραύματα μεγάλα, &c. hoc est, *Imposuimus etiam quandoque & foliorum succum, cum aceto & melle ipsum coquentes, (erat autem succus ad utrunque quintuplus) fiebátque insigne medicamen ad ea omnia quæ citra morsum ualenter exiccari postulant, ceu uulnera omnia ingentia.* Hunc secutus Aëtius, lib. 1. scribit in hæc verba. ἀπεθέμεθα δέ ποτε τὸν τῶν φύλλων χυλόν, ἑψήσαντες σὺν ὄξει καὶ μέλιτι μέχρι συστάσεως μέλιτος ὑγροτέρου, βάλλοντες τοῦ μὲν χυλοῦ μέρη πέντε, μέλιτος δὲ καὶ ὄξους ἀνὰ μέρος ἕν· &c. Sed & Diosc. lib. 1. εὐπορ. cap. 183. quo loco hoc idẽ remedium iisdem propè verbis repetit, sic habet: καὶ αὐτὸς ὁ (κρίνου) χυλὸς ἑψηθεὶς ἐν χαλκῷ ἀγγείῳ σὺν μέλιτι καὶ ὄξει, ἔμμοτος καλλίστη ὑγρὰ γίνεται. hoc est, *Quin & lilij foliorum succus in æneo uase cum aceto & melle coctus, præstantissimum existit medicamentum liquidum, quo imbuuntur concerpta linamenta, quæ deinde ulceribus induntur.* Paulus, lib. 7. de Lilio agẽs, composita voce vsus est, hisce verbis: ὁ δὲ χυλὸς αὐτῶν καὶ νευροτρώτοις ὀνίνησι σὺν ὀξυμέλιτι. i. *liliorum succus sauciatis neruis prodest cum oxymelite.* Cæterùm ἀντὶ τοῦ, ὑγρῶν, in contextu, lege ὑγρόν: atque eò spectat illud Aëtij, loco citato, μέχρι συστάσεως μέλιτος ὑγροτέρου, id est, *ad mellis liquidioris consistentiam.*

πορφυρᾶ αὕτη κρίνου γίνεσθαι] Id fortassis innuere voluit Dioscorides, quod & Plin. lib. 21. cap. 5. dum arte tingendorum Liliorum rationem tradit, vt deinde purpurea nascantur. *Mirum uerò*, inquit ille, *ita tingi aliquid, ut nascatur infectũ*. Porrò pro, ἐναργίσαντα, quod statim sequitur in Diosc. contextu, lego, ἐνεργίσαντα. Est enim euidẽs τοῦ ἐναργοῦς καὶ τοῦ ἐνεργοῦς discrimen.

CAP. CXVII. καὶ στρογγυλότερα] καὶ μέλανα addidimus ex Oribasio & vetusto Lacunæ codice. *Nigriora* etiam adijcit Plinius, libro 27. cap. 8. *Ballotem alio nomine*, inquit, *melamprasion Græci uocant, herbam fruticosam, angulosis caulibus, nigris, hirsutis, folijs uestientibus maioribus quàm porri & nigrioribus, graueolentibus*. Verùm eo loco Plinius vocis similitudine aut corrupti codicis vitio deceptus, πρασίου, quòd est *marrubium*, in πράσου, quod est, *porrum*, cõmutauit: vti & cùm de stachy agit lib. 24. cap. 15. Stachyn enim, quam Diosc. & Gal. marrubio similem esse agnoscũt, porri similitudinem habere tradit. Sed eundem quoque Plinij lapsum in hormino deprehẽdes.

περίκειται λευκοῖς] Lego λευκά, vt ad præcedens αὕτη referatur. Nã quod ad caules spectat, iam in principio capitis Autor nigricantes eos esse admonuit.

CAP. CXVIII. οἱ ἔνιοι μελίτταιναν καλοῦσι] Eodem seruato nominis etymo, Plinius etiam melittida nominat, lib. 21. cap. 20. *Melissophyllo*, inquit, *siue melittide si perunguntur aluearia, non fugient apes.* Nicander in Theriacis etiam μελίφυλλον appellat, quo loco sic habet:

τὴν ἤτοι μελίφυλλον ἐπικλείουσι βοτῆρες,
οἱ δὲ μελίτταιναν. τῆς γὰρ περὶ φύλλα μέλισσαι
ὀδμῇ θελγόμεναι μέλιτος ῥοιζηδὸν ἵενται. Sic Virg. 4. Georg. per syncopen dixit:

Trita meliphylla & cerinthe ignobile gramen.

Sed illud ab Apiastro perperam distinguere videtur Plin. lib. 21. cap. 12. quo loco, ceu diuersa, Melissophyllon & Apiastrum circum apum aluearia serenda esse scribit.

ὄζοντα δὲ κιτρομήλω] Cum legeretur in impressis vulg. cod. κιτρομήλη, legẽdum censui, κιτρομήλου, vel etiam κιτρόμηλον: nam τὸ ὄζειν cũ vtroque casu rectè iungitur. Anteà lib. 1. malum eiusmodi citrium vocarat, κεδρόμηλον, nisi fortè eo loco vitium fuit librariorum.

ταῖς ὑπὸ μυκήτων πνιγομένοις] *Melissophyllon præstantissimum esse contra uuluarum strangulationes, addito nitro*, scribit Plinius, lib. 21. cap. 20. quo quidem loco fortasse *fungorum strangulationes* legi oportet, quantum ex hoc Diosc. contextu licet colligere.

CAP. CXIX. ῥυσοῦ, ἔλασσον] Sunt qui ἔρρυσον legant: sed ῥυσσὸν potiùs meo iudicio legendum foret, hoc est, *rugosum*.

νεφροῖς ἀθετεῖ] Lege, ἄθετα, quia vocem hanc referri par est ad superius illud, τὰ φύλλα: nisi mauis, ἀθετεῖ, legere, cuius oppositũ, εὐθετεῖ, habuimus in præcedenti capite.

CAP. CXX. ὑπόλευκα, λευκά] Plinius, lib. 24. cap. 15. Stachyos folia, quæ hîc cãdida describuntur à Diosc. *coloris* ait esse *in luteum inclinati*. Ibidem, vt sæpenumerò aliâs, fallitur vocum πρασίου & πρα-

similitudine deceptus, dum Stachyn porri similitudinem habere scribit: quod & iam antè annotauimus.

CAP. CXXI. διὰ σώματος ἐγχυμαζόμενα] Lego, ἐγχυμαζόμενα, vt ad proximum, φύλλα, referatur: maximè cum Phyllitidis sola folia sint in vsu.

CAP. CXXII. οἱ δὲ φαλαγγίτιον] Malim φαλαγγίτιν vel φαλαγγίτην. Ita enim nominat Gal. 8. simpl. quo loco, φαλαγγίτης, inquit, οὕτως ὀνόμασται, ὅτι ἐστὶ βοηθητικὸς τοῖς ὑπὸ φαλαγγίων δακνομένοις. hoc est, *Phalangites ex eo nomen sortita est, quòd à phalangio demorsis opituletur:* quod ipsum totidem ferè verbis repetit Paulus Aegineta. Sic & Plin. lib. 27. cap. 12. *Phalangites à quibusdam phalangion uocatur, ab alijs leucanthemum, uel* (vt in quibusdam exemplaribus inuenio) *leucacantha*, &c.

σπέρμα δὲ παχύ] Lego, πλατύ: quod enim paulò pòst dicitur, quàm lentis dimidiæ gracilius esse, crassitudini non bene respōdet. Huc adde quòd & Plinius ita legisse videtur. Nam loco modò citato, *Phalangiten* scribit esse *semine nigro, lato, ad lenticulæ dimidiæ figuram, multò tenuiore.*

ὕστερον γὰρ συνέλκεται] Dalechampius vir doctiss. legit, vt audio, ἐκλευκαίνεται. Verùm nihil immutandum censui, quanuis, dum tēporis lapsu contrahitur corrugatúrve radix, verisimile quoque est, si anteà fuerit viridis herbaceíve coloris aut pallidā, ex consequenti colorem quodammodo immutari.

CAP. CXXIII. οἱ δὲ ὀξύφυλλον] Plinius tria facit Trifolij genera, ac suis singula quæque distinguit nominibus, lib. 21. cap. 9. his verbis: *Folio coronat & Trifolium: tria eius genera. Minyanthes uocant Græci, alij asphaltion, maiore folio, quo utuntur coronarij: alterum acuto, oxytriphyllon: tertium ex omnibus minutissimum.* At Galenus, lib. 8. simpl. æquè ac noster Dioscorides, vni & eidem plantæ diuersa illa tribuit nomina. τρίφυλλον, inquit ille, οἱ δ' ἀσφάλτιον, οἱ δ' ὀξύφυλλον, ἔνιοι δὲ μινυανθὲς. εἰσὶ δ' οἳ κνίκιον ὀνομάζουσιν. ἀπὸ μὲν τῶν συμβεβηκότων τοῦ θάμνου τὰ πρῶτα τρία· τὰ δ' ὑπόλοιπα δύο, οὐκ οἶδ' ὅπόθεν. hoc est, *Trifolium quidam asphaltium seu bituminosum, quidam oxyphyllum nominant, nonnulli minyanthes: sunt & qui cnicium uocitent, tria quidem prima nomina ab ijs quæ frutici accidunt: reliqua duo, haud scio qua ex causa.* Quanquam Cnicium dictum nos existimamus, quòd, teste eodem Gal. lib. de ther. ad Pis. semen agresti cnico simile gerat. μινυανθὲς verò ἀπὸ τοῦ μινύου, τοῦτ' ἔστι, μικροῦ ἢ βραχέος, καὶ ἄνθους, deducto vocabulo, quòd vel exiguus huic Trifolio sit flos, vel breuis durationis, aut etiā ἀπὸ τοῦ μινύος, τοῦτέστι μίλτου, quòd flos ille ad minij colorem accedat. Quòd si cui scriptura altera magis probatur, μηνυανθὲς dici potuit ἀπὸ τοῦ μηνύειν, τὸ δείκνυειν ἤτοι δηλοῦν, quia vel flore suo sese prodat, vel ipsum statim initio veris ostēdat. Sed vt ad rem: Columella quoque grauis autor "Simonianum Trifolium cum asphaltio, ab odore graui neque bitumini absimili ita dicto, & acuto Trifolio propter figuram ita vocato, idem omnino facit, lib. 6. de re rust. cap. 17. Cæterùm siue hîc ὀξύφυλλον legas, vti & habetur apud Galenum, siue ὀξυτρίφυλλον, velut apud Aeginetam, Plinium & Scribonium Largum, parum interest.

μελαίνας, χνοώδεις] Lego, χνοώδης: sed nolim sublata distinctione vocem eam cum proximè sequenti, περιφυάδας, iūgere, vti Marcellus faciendum censuit.

φύλλα ὅμοια λωτῷ τῷ δένδρῳ] Hanc herbam Galenus, lib. de Ther. ad Pis. scribit, ὑακίνθῳ ὁμοιοῦσθαι, ὁπόταν τοῦ ἔαρος ἐγκύμων γένηται. Verùm quænam est, quæso, huic Trifolio cum hyacintho similitudo, nisi fortè in floribus? & tamen tùm demum hyacintho simile esse eo loco scribitur à Gal. cùm verno tempore semine prægnat. Quamobrem cōijcio apud Gal. potiùs legēdum, ἀσφάλτῳ ὁμοιοῦται, hoc est, *bitumen præsefert*, nempe odore. Nam & idipsum innuit Diosc. æquè ac Nicander: nonnisi cum adoleuerit, bitumen redolere. Porrò Marcellus non loto arbori, sed loto pratensi potiùs hoc Trifolium assimilandū suspicatur. Ac reuera Nicander λωτῷ simpliciter Trifolij huius folia comparat: quod quidē dubitandi ansam non mediocrem illi præbuisse videtur. Sic enim Nicander in Theriacis, de hoc τριφύλλῳ agens (ita enim nominat, alijsque μινυανθὲς, aliis τριπέτηλον dictum admonet: quem in locum Scholiastes Dionysio ἐν τοῖς ῥιζοτομικοῖς, μινυανθὲς, Callimacho verò τριπέτηλον dictum annotat.)

χαίτην μὲν λωτῷ, ῥυτῇ γε μὲν ἔγκελον ὀδμήν,
ἤτοι ὅτ' ἄνθεα πάντα καὶ ἐκπτῖλα ποικίλα πύξῃ
οἷόν τ' ἀσφάλτου ἀπερεύγεται, &c. quæ sic eleganter vertit Io. Gorræus:

Crine refert lotum, rutæque effundit odorem,
Cùm uerò totos floresque comasque decoras
Extulit, asphalto flagrat grauis.

Sed & ipse quoque αὐτὶ τοῦ, λωτῷ τῷ δένδρῳ, libenter restituissem λωτῷ τῷ ἡμέρῳ, nisi aliquoties Trifolij huius folia animaduertissem, saltem ea quæ in cacumine cernuntur, non malè suo acumine ac reliqua quoque figura loti arboris folia referre: at non item ternorum foliorum consociatione: quod etiam minimè voluisse Diosc. liquidò constat. Scribonius Largus cap. 163. *Trifolium acutum facit folijs & specie & numero simile communi trifolio, nisi quòd huius pleniora sunt, & quasi lanuginem quandam super se habent, & in extrema parte uelut aculeum emittunt. Sed huius frutex*, inquit, *duorum pedum interdum, aut etiam amplior conspicitur, & odorem grauem emittit: quorum nihil circa pratense trifolium inuenitur.* Hæc ille. Columella verò, de re rust. lib. 6. cap. 17. ipsum ita describit, Simonianum Trifolium appellans, ducto fortasse cognomine à Simo illo Medico, cuius mētio fit apud Plinium, quo loco de eodem hoc Trifolio agitur: *Inuenitur*, inquit, *confragosis locis, odoris grauis, neque absimilis bitumini, & idcirco Græci ἀσφάλτιον appellant: nostri autem propter figuram uocant trifolium. Nam longis & hirsutis folijs uiret, caulémque robustiorem facit quàm pratense.*

ὥσπερ κεραίαν ἔχον] Hunc apicem seu aculeum non semini, sed folijs tribuere videtur Scribonius, loco antè citato.

ὅλον τοῦ θάμνου] Lege ὅλως: deinceps enim seipsum Autor explicare videtur.

αὐτὸ ἕτερος ἕλκος ἔχων] Cornarius censet interserendam negationem, μὴ, vt legatur, ἕλκος μὴ ἔχων. Quin & ita sensisse videtur Gal. lib. de ther. ad Pis. his verbis: τὸ τρίφυλλον ὅταν τις ἀφεψήσῃ πάνυ, ἔπειτα τῷ δήγματι τοῦ φαλαγγίου ἢ καὶ τοῦ ἔχεως τῷ ὕδατι ἐπαιντλήσει, ἰᾶται αὐτό, καὶ ἀδήλως ἀνώδυνον ἐργάζεται. εἰ δέ τις ἐπ' ἄλλου μὴ δεδηγμένου τὴν ὑγιῆ τόπον τῷ αὐτῷ ἐπαντλήσοι

καταντλήματι, τὴν αὐτὴν αἴσθησιν καὶ τὰς αὐτὰς ὀδύνας ὁμοίας τῷ δεδηγμένῳ πάσας ἀποτελεῖ, &c. hoc est, vti nos conuertimus, *Trifolium si quis plurimum discoxerit, dein locum à phalangio aut uipera commorsum eius decocto fouerit, malo remedium afferet, atque illico dolorem finiet. Si uerò in alio quopiam minimè demorso locum sanum eodē illo decocto fouerit, parem doloris sensum pariáque omnia excitabit in eo symptomata, atque solent esse quibus demorsus infestatur.* Verùm aliud quiddam proculdubiò videtur voluisse Dioscorides, quàm verba illa Galeni prima fronte significēt. Vult enim Autor eandem illam aquam decoctam, quæ priùs affusa fuerit à serpente percusso, si alteri, cui ex quacunque alia causa vlcerata sit cutis, admoueatur, eundem doloris sensum inferre, quem percipiebat à serpente percussus. Plinius aliter censet, lib. 21. cap. 21. Postquam enim minyanthes Trifolium scripsit celebratis Autoribus tradi pro Antidoto contra venena omnia, aliáque non pauca in remediis eius ascribi: Me, inquit, *cōtra sentētias eorū grauissimi uiri autoritas mouet. Sophocles enim poëta uenenatū id dicit. Simus quoq; Medicus decocti aut contriti succum infusum corpori, easdem uredines facere, quas sentiunt percussi à serpente* [vel, *quæ fiunt percussis à serpente*: alterutro enim modo legēdum, si quid rectè iudico.] *Ergo non aliter utendum eo, quàm contra uenena censuerim: fortassis enim & his uenenis inter se contraria sit natura, sicuti multis alijs.* Hactenus Plinius. Sed tum Sophoclis illud, tum & quod in eandem sententiam Simus ille Medicus in medium protulit, de Trifolij succo accipi debere indubitatū est, qui venenato ictui morsuíve priùs adhibitus fuerit, indéque parem veneni labem contraxerit: quod & ipsum Diosc. & Galeni expressa verba testantur.

μίγνυται καὶ αὐτῆς] Supplendum, βοτάνης, aut potiùs legendum, αὐτοῦ, vel, αὐτῇ.

CAP. CXXIIII. μικρὸν ὡς πολιαὶ τρίχα] Non quidem capitula sola Polij, sed & ipsa folia canis hominum similia describit Plinius, lib. 21. cap. 7. quo tamen loco Polium cum Tripolio Diosc. confundere manifestò deprehenditur.

βαρύοσμον μετὰ ποσῆς ἀηδίας] ἀηδίας itidem legunt Oribasius atque Serapio. At Lacuna in antiquo quodam exemplari, δυσωδίας, quæ vox fœtorem significat, legisse se asserit. Ac certè quidē Nicander in Theriac. odorem Polio grauem simul ac tetrum tribuere videtur, hisce verbis:

ἢ πόλιον βαρύοδμον, ὃ δὴ ῥίγιστον ὄδωδεν, hoc est, *aut Polium graueolens, quod perquam tetrum expirat odorem.* nisi fortè (quæ mea est sententia) legendum potiùs est, ὃ δὴ ἥδιστον ὄδωδεν, *quod suauissimè olet.* Porrò Scholiastes in eum locum annotat, Polium folio esse molliore & hirsutiore quàm thymi, radicē verò, lignosam. Atque illud ipsum est, quod de eo totidem ferè verbis refert Plin. lib. 21. cap. 20. *folia eius*, inquit, *thymo similia tradunt, nisi quòd molliora sunt & lanatiore canitie*, &c.

τὸ ἀπόζεμα πινόμενον] Quo ex liquore in singulis his affectibus propinari debeat, apertiùs definit Plinius, citato loco, hisce verbis: *Medici cum uino decoquunt recens uel aridum, illinúntque: uel spleneticis propinant ex aceto, morbo regio in uino, & hydropicis incipientibus in uino decoctum.*

ἔστι δὲ καὶ κεφαλαλγὲς] *Stomacho tamen inutile esse, caputque eo impleri, & abortum fieri poto aliqui negant*, vti Plinius ibidem admonet.

τραύματα κολλᾷ] Galenus certius aliquid de hac glutinandi facultate statuit, idque adhibita distinctione: dum ita scribit, 8. simpl. καὶ χλωρὸν ὑπάρχον ἔτι κολλᾷ τὰ μεγάλα τραύματα, καὶ μάλιστα τὸ θαμνῶδες εἶδος αὐτοῦ. ξηρὸν δὲ γινόμενον, ἰᾶται τὰ κακοήθη τῶν ἑλκῶν ἐπιπαττόμενον, καὶ μᾶλλον τοῦτο δρᾷ τὸ μικρότερον. id est, *Polium etiamnum uiride magna uulnera glutinat, præsertimque species eius fruticosa: aridum uerò cùm fuerit, maligna ulcera sanat inspersum: & id hoc efficacius id quod minus est.* Quo quidem loco perspicuè satis Polij duo genera Galenus agnoscere videtur.

CAP. CXXV. φύεται ἐν ὀρεινοῖς τόποις] In Scordij natalibus videtur à Dioscoride discrepare Plinius: quippe qui libro 25. cap. 6. prodiderit reperiri in Ponto, campis pinguibus humidisq;. At quidni etiam in montibus campi eiusmodi pingues humidíque reperientur, in quibus Scordium nasci possit?

ἐοικότα χαμαίδρυϊ] Plinius ibidem Scordium describit, *magnitudine cubitali, quadrangulo caule, ramosum, quernæ similitudine, folijs lanuginosis.* Sed eo fortè, loco legendum, non, *quernæ*, sed, *quercule*, quo quidem nomine non ineptè χαμαίδρυν designare potuit.

τραύματα κολλᾷ] Gal. 8. simpl. Scordij viridis & sicci vires æquè ac polij, ita distinguit: κολλᾷ μὲν τὰ μεγάλα τραύματα χλωρὸν ἐπιπλαττόμενον· ἀνακαθαίρει δὲ τὰ ῥυπαρὰ καὶ εἰς οὐλὴν ἄγει τὰ κακοήθη, ξηρὸν ἐπιπασσόμενον. Sic enim legendum ex Aëtio, non, ἐπιπλασσόμενον. hoc est, *Viride quidem Scordium magna uulnera conglutinat illitum: sed aridum inspersum, sordida expurgat, malignáque ad cicatricem perducit.*

ἐναργέστατον δὲ ἐστι τὸ Ποντικὸν] Lege, ἐνεργέστατον. Addit Lacuna ex vet. cod. τὸ Λυδικὸν, εἶτα δὲ τὸ Ποντικὸν, &c. *Efficacissimum*, inquàm, *Lydium, deindéq; Ponticum.* Galenus primo de Antid. Scordium præfert Creticum: at non improbat tamen quod in aliis regionibus reperitur.

CAP. CXXVI. ἐκ μὲν τῶν ἄνωθεν τὰ κάτω] Contrà habebatur in Paris. codice: ἐκ μὲν τῶν ἄνωθεν τὰ ἄνω, λευκά, ἐκ δὲ τῶν ἄνωθεν τὰ κάτω, χλωρά. Sed vetus & Aldina lectio potior, quam nos secuti sumus. Sic & Plinius, libro 26. cap. 6. folia Bechij agnoscit *subalbida à terra, supernè pallida.* Ita enim χλωρὰ reddit, quæ nos *uirentia herbaceiue coloris* interpretari maluimus. Ex ijs porrò est Plinius, quos tum in in operis totius præfatione, tum & hoc loco reprehendit Dioscorides, vt qui falsò opinati sint, Bechium caule, floribus ac semine carere.

ἄνθος ὠχρὸν] Quoniā Bechij flos luteo ac propemodū aureo fulget colore, ὠχρὸν, *ex luteo albicantē* vertimus, non vt plerique, *pallidum*: quanquam & aurum Catullo pallidum dicitur. Enimuerò τὸ ὠχρὸν, Platone teste, ex albo & flauo colore conflatur.

ῥίζα λεπτὴ, ἄχρηστος] Oribasius vocem, ἄχρηστος, prætermisit. Cornarius legit, εὔχρηστος, nec malè: nam & deinceps radicis vsus traditur minimè contemnēdus: neque is etiam à Galeno prætermissus est.

καὶ πᾶσαν φλεγμονὴν ἰᾶται] Gal. 6. simpl. cap. de Bechio: τὰ μὲν δὴ χλωρὰ φύλλα καὶ τὰ φλεγμαίνοντα μέσως δυνατέως ὀνίνησιν, ἔξωθεν καταπλασσόμενα, διὰ τὴν ἐπιμιξίαν τῆς ὑδατώδους ὑγρότητος, ἧς ἅπαντα τὰ χλωρὰ ...

τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δ' ἧττον μετέχει. τὰ γὰρ ἤδη ξηρὰ φύλλα τοῦ βηχίου, δριμύτερα ἐστὶν, ἢ κατὰ τὰ φλεγμαίνοντα, δυνάμεως. hoc est, *folia uiridia partes phlegmone ægrè ad maturitatem peruenientæ obsessas adiuuant, foris illita: nempe propter aqueæ humiditatis admistionem: cuius quidem urentia teneráque omnia, alia magis, alia minus, participant. Nam arida Bechij folia sunt acriora, quàm ut partibus inflammatis conueniant.* His verbis Diosc. mentem Galenus aperuit.

ὑπὸ ξηρᾶς βηχὸς] Plin. lib. 26. cap. 6. *Tussilaginis aridæ cum radice fumus per harundinem haustus & deuoratus, ueterem sanare dicitur tussim: sed in singulos haustus passum gustandum est.* Veterem tussim dixit, quam Diosc. ξηρὰν, id est, *aridam*.

CAP. CXXVII. ἄνθη μικρὰ] Reliqui Interpretes, quantum video, flores hos tenuiori tantùm Artemisiæ à Diosc. tribui existimarunt. At cùm Artemisia πλύκλωνος duplex statuatur Dioscoridi, altera ἁδρὴς, hoc est, *crassa & uegeta*, altera tenuior, neque illę nisi florum virgultorúmque amplitudine aut tenuitate inter se differat: equidem flores vtrique pares tribui facilè crediderim, quod & ipsa sermonis series satis per se significare videtur. Præter has verò etiam tertiam μονόκλωνον dictā deinceps describit Diosc. quam perperàm Plinius, libro 25. cap. 7. cum ambrosia confundere videtur.

κιρροειδὴς τῇ χροιᾷ] Lego, κιρροειδοῦς: ad illud enim, αὐτοῖς, referri debere mihi fit verisimile. Oribasius & Hermolaus, κηροειδοῦς, hoc est, *cerei coloris*, legisse videntur.

πλῆθος < γ.] Plinius, lib. 26. cap. vlt. drachmā vnicam desiderare videtur: *Folia*, inquit, *pota drachma, ad eadem omnia prosunt, uel imposita uetri imo cum farina hordeacea.*

CAP. CXXVIII. Ἀρτεμισία λεπτόφυλλος] Meritò à viris doctiss. Cordo, Trago, Marcello, Cornario & aliis propè omnibus, caput hoc, tanquam spurium & ascititium, à Diosc. contextu expungitur: cùm neque in vetustis exemplaribus reperiatur, neque vllo modo Diosc. phrasin redoleat. Adde quòd de eadem Artemisia ipsiúsq; viribus præcedenti capite iam coniunctim egisse Dioscoridem vnicuique constat. Interim quæ isto capite continentur, totidem ferè verbis reperias apud Apuleium, cap. de Artemisia tenuifolia: vbi & aliæ eiusdem Artemisiæ vires commemorantur.

CAP. CXXIX. οἰνώδης, ὀδεῖα] Aptiùs legas, ὀδὺς. ad illud enim, θαμνίσκος, referri oportet.

καταπλασσομένη σύφουσαι.] In vulg. exempl. legebatur perperàm, καταπλασσομένην. Plin. lib. 27. cap. 4. Ambrosiæ discutiendi vim, non item reprimendi, tribuere videtur, hisce verbis: *Vsus eius ad ea quæ discuti opus est.*

CAP. CXXX. ταύτην ἀμβροσίαν] *Ita Ambrosia uagi nominis est, & circa alias herbas fluctuati*, vt Plinij verbis vtar, lib. 27. cap. 4.

CAP. CXXXI. καλεῖται ἐπ' οἰων] Præterista duo Geranij genera, tertium quoddam tradidit Plinius ex Latinorum sententia, libro 26. cap. 11. *simile cicutæ, folijs minutioribus, & caule breuiore, rotundo, saporis & odoris iucundi.* Sed à recentioribus artis herbariæ Professoribus longè plura Geranij genera recensentur: necnon & ab iisdem alteri Geranio, cuius nullum vsum Medicum sua ętate agnouerat Dioscorides, vires varię ac multiplices assignantur.

CAP. CXXXII. πινόμενον σὺν οἴνῳ αὐστηρῷ] Vires alias Gnaphalij, pręter eas quę hic à Diosc. commemorantur, apud Plinium & Aëtium reperies.

CAP. CXXXIII. φύλλον ἄτικα] Theoph. lib. 4. cap. 11. folium illi denegare videtur, his verbis: ἰδιώτατον δὲ τούτων ἐστὶν ἡ τύφη, καὶ τὸ ἄφυλλον εἶναι. hoc est, *Typhæ id est maximè peculiare, quòd folio careat.* Sed eo loco clariss. vir D. Dalechampius, ἀντὶ τοῦ, ἄφυλλον, ἀφυλανθὲς, legēdum rectè censuit. Folia siquidem habere Typham satis compertum est: at flos non est foliis reliquorum more stipatus: quod ἀφυλάνθης voce designare voluit.

καυλὸν λεῖον, ὁμαλὸν] Quotquot occurrerūt Interpretes, λεῦκον, prætereà legisse videtur. At eam vocem, aut aliam quæ illi respondeat, in Græcis exemplaribus minimè reperio, vti neque apud Oribasium. Porrò ὁμαλοῦ voce, æquabilem simul & enodem caulem significauit Dioscorides. Nā & Theophr. hist. plant. lib. 1. cap. 8. scribit in hūc modum: ἡ δὲ τύφη καὶ ἔνια τῶν ἑλείων ἢ λιμναίων ὁμοίως ἀδιάφρακτα καὶ ὁμαλῆ, καθάπερ σχῖνος. hoc est, *Typhæ & quædam palustria aut lacustria, similiter nullo intercedente nodo æqualia sunt, ueluti iuncus.*

θερμαντικὰς] *Gustus calidi*, reddidit Plinius, lib. 27. cap. 8. eúmque secutus est Hermolaus. At nos vtrum ad saporem, an verò ad facultatem ipsam vocem eam referri oporteat, in dubio relinquimus.

ὅσον μναῖ δ'] Cornarius legit, ὅσον οὐγγίαι δ'. quē nos eo lubentiùs secuti sumus, quòd & in radicis pondere Plinius à Diosc. multùm euariat. Is enim, citato loco, scribit, *macerari oportere in sextarijs tribus quadrantem radicis contusæ noctem & diem.* Ac vt verè dicam quod sentio, maior videtur quatuor librarum quantitas, quàm vt earum infusum triduo propinari possit. Adde quòd tantam radicum molem vix tres vini sextarij capere possent, quin à radicibus vinum longè superaretur.

ὁ δὲ καρπὸς γάλα κατασπᾷ]Plinius contrà, eodem illo loco, *Semine*, inquit, *lac minuitur in uino aut aqua mulsa poto*: nisi fortè eo loco pro, *minuitur*, *mouetur*, restituendum est. AEgineta certè quidem de Circæa scribit in hunc modum: ὁ δὲ καρπὸς σὺν ῥοφήματι πινόμενος, γάλα γεννᾷ. i. *semen cum sorbitione potum, lac generat.* Sed & ipse Gal. Dioscoridem citans, sic habet: κιρκαίας τῆς πόας τὴν μὲν ῥίζαν φησὶ Διοσκουρίδης σὺν οἴνῳ γλυκεῖ πινομένην ὑστέρας ἐκκαθαίρειν, ὅσαι εὐώδη τε & θερμαντικήν. (lege θερμαντικήν.) τὸν δὲ καρπὸν ἐν ῥοφήματι διδόμενον, εἰς γένεσιν γάλακτος συνεργεῖν. id est, *Circææ radicem scribit Dioscorides in uino dulci potam uuluam expurgare, cùm sit bene odorata & calfactoria: semen autem in sorbitione exhibitum, ad lactis generationem conferre.*

CAP. CXXXV. ἀμέζει καὶ ἴκτερον.] Suppleuimus cū Lacuna ex veteri codice, καὶ ἴκτερον *& regium morbum*. Paulus quoque, posteaquàm de œnanthe, hoc est, labruscæ flore, paucis, vt solet, egit, de OEnanthe herba, Diosc. verba citans, scribit in hunc modum: ὁ δὲ Διοσκουρίδης ἑτέραν ὑπογράφει ταύτην, ἐναντίαν τὴν δύναμιν ἔχουσαν· ὅθεν δύνασθαί φησιν ἐκβάλλειν αὐτὴν, καὶ στραγγουρίαν καὶ ἴκτερον ἰᾶσθαι. hoc est, *At Dioscorides alteram describit contraria facultate præditam: unde & ipsam secundas pe-*

lere dicit *& stranguriæ regióque morbo mederi.*

CAP. CXXXVI. ἡ μὲν ἧς μικρὰ καλεῖ)] Theoph. 6. hist. plant. cap. 7. Itémque Plinius, lib. 21. cap. 11. priora hæc genera Conyzæ (quam à necandis pulicibus *pulicariam* vertit Gaza) etiam describunt: minorémque ac tenuiorem, fœminam: maiorem, marem appellant: neque aliam vtriusque, quàm in folio, differentiam agnosunt. Sed Plinius locis pluribus cunilam cũ Conyza cõfundere deprehenditur: quo tamen nomine aliàs thymbram, aliàs origani species varias designare videtur.

CAP. CXXXVII. σὺν μέλιτι, ἐν ἐρίῳ προστιθεῖσα] In huius radicis vsu mentem Dioscor. non satis expressit Plinius, dum sic habet, lib. 21. cap. 21. *Hemerocallis radix cum melle imposita uentri, aquam pellit & sanguinem etiam inutilem.* Nam προσίθεται apud Medicos dicuntur quæ pessi modo subduntur induntúrve naturalibus, non item quæ ventri imponuntur. Plinius alibi ferè *apponi* reddidit.

ἐπὶ τῶν πυρικαύστων] *quippe cùm ea radix*, inquit Gal. 6. simpl. *leuiter digerat ac discutiat, simúlque nonnihil repellentis facultatis obtineat.*

CAP. CXXXVIII. ἢ μήλινον, ἢ κυανοῦν] Ista verba, ἢ κυανοῦν, in Leucoio redundare existimat Marcellus. Sed neque apud Oribasium & Serapionem quicquam habetur, quod iis respõdeat. Quin & Plinius nullam cæruleæ violæ mentionem facit, lib. 21. cap. 6. quo loco sic habet: Violarum plura genera: purpureæ, luteæ, albæ: attamen deinde cap. 19. violam Martiam, pro Viola purpurea videtur accipere: manifesto errore. Cęterùm dum ῥίζαν τοῦ μέλανος λευκοίου vsurpat Hipp. lib. de nat. muliebri, μέλανος nomine purpureum hauddubiè designat. Sic & ἴον μέλαν seu μελάνιον Theophrasto dicitur, viola Martia, à nigricantis purpuræ flore.

οὗ τὸ ἄνθη ξηρὰ] Sic & Galen. lib. 7. simpl. Leucoij flores sicciores potiùs, quàm recentes desiderat. Rationem reddit Plinius, lib. 21. ca. 19. hisce verbis: *Minor uis est recentibus, ideóque aridus post annum utendum.*

ταῖς περὶ ὑστέραν φλεγμοναῖς] Scilicet virium floris vehementia, admista aqua ita retũditur & mitigatur, inquit Gal. loco citato, vt ad inflammationes fiat vtile medicamentum.

σὺν δὲ μέλιτι ἄφθας] Idem habet Gal. Plinius verò non oris, sed capitis vlcera intellexit, lib. 21. cap. 19. Adde quòd foliis tribuit, quod Diosc. & Gal. floribus. Sic enim ille: *folia cum melle purgant capitis ulcera: cum cerato, rimas sedis & quæ in humidis sunt.*

CAP. CXXXIX. οἱ δὲ κραταιόγονον] Hoc κραταιόγονον, ἀπὸ τοῦ κρατεῖν τῆς γονῆς ita dictũ, Theoph. lib. 9. hist. plant. cap. 19. κραταίον (nisi quis error subest) nominat, & φύεσθαι scribit, ὥσπερ λίνον πύρινον, *nasci instar lini tritici*. quibus vocibus haud scio vtrũ μελάμπυρον designare voluerit, quòd illi folia sint lini ęmula, an verò pro iis μελάμπυρον sit restituẽdum. Plinius autem, lib. 27. cap. 8. *Cratæogonum spicæ tritici simile facit*: quod dum scriberet, fortasse cum spica triticea non quidem ipsius folia, sed culmorum cacumina, cõferre fuit in animo.

ἰσχυρῶς δὲ δριμὺ] *uehementer asperum gustu*, dixit Plinius. Gal. verò Diosc. secutus, 6. simplicium: Κραταιογόνου, inquit, τῆς πόας ὁ καρπὸς καὶ δριμὺς γευομένοις ἐστὶ καὶ σφοδρῶς χρωμένοις, κέγχρῳ παραπλήσιος, id est, *Cratæogoni herbæ semen gustantibus acre est, & uehementer quidem iis qui eo utuntur, milio simile.* quasi velit, si quis tantùm degustet, acre percipi: & vehementer acre, si quis non gustet modò, sed etiam vtatur. Oribasius habet tantummodò, δριμὺς γευομένοις καὶ σφοδρός, *sapore idem acre ac uehementem* esse innuens. Pro his perperam apud Paulum habetur de eodem semine, καὶ δριμὺς γευομένοις ἐστὶ καὶ ψυχρός, κέγχρῳ παραπλήσιος, hoc est, *& acre gustantibus est & frigidum, milio simile.*

CAP. CXL. ὥσπερεὶ βρύον, ἔχον &c.] Etsi descriptio vtriusque Phylli apud Theoph. lib. 9. c. 19. ex nonnullorum sentẽtia mercuriali tum mari tum fœminæ aptiùs conuenire videtur, quàm Diosc. Phyllo, attamen ex illius verbis huncipsum Diosc. locum manifestò deprauatissimum ita restituendum censemus, dum certiùs quid alius quispiam in medium protulerit: ὥσπερεὶ βρύον ἔχον ὠχρότερον ἐλαίας, τὸ δὲ φύλλον χλωρότερον, καυλὸν &c. Nos verò hîc inter vertendum βρύου Grecam vocem retinere maluimus, quàm ineptè muscum interpretari, sicuti fecit Gaza variis apud Theophrastũ locis: cùm tamen βρύον, de quo hoc loco & apud Theoph. sæpiùs agitur, nihil habeat cùm musco commune. Neque enim dubiũ est, quin (quod accuratè obseruauit doctiss. Scaliger) βρύον inter cætera etiam significet, non verum quidem arborum quarundam florem, sed quiddam quod illi proportione respondeat, illiúsq; vicem impleat: quale in ficu, olea & quercu conspicitur.

ἐξ ἀνθηκίας ἐλαίας βοτρυῶδες] rectiùs fortasse, βοτρυώδη, scilicet, καρπόν. Sed & hunc locum ita restituere visum est: ἔχει γὰρ ὅμοιόν τι τῇ ἐξανθηκυίας ἐλαίας βοτρυώδει. Nam si vulgatam lectionem retineamus, durius fortasse videatur ἄνθος accipere, pro eo quod flori succedit, nimirum incipientis oliuæ rudimento. Vbi enim, quæso, florem in olea quæras, si iam sponte deciderit? Porrò neutrius φύλλου Galenum, Paulum, Aëtium, Oribasium, & Serapionẽ vspiam meminisse valde miramur: etsi, manente integra nostra Dioscoridei contextus emendatione, φύλλον vtrunque Diosc. nullis refragantibus notis id esse iure optimo contenderimus, quod Phylli nomine nobis non semel à piæ memoriæ Præceptoribus Rondeletio & Assatio in Monspeliensi agro demonstratum est.

CAP. CXLI. ἐλαίᾳ μαλακῇ ὅμοια] Theophr. lib. 9. hist. plant. cap. 19. ὄρχεως folium describit, σιλφῶδες, λειότερον δὲ καὶ ἔλαττον. hoc est, *quale laserpitij, at læuius & minus*. At eo loco legẽdum hauddubiè, σκιλλῶδες. Siquidem & ipse Plinius de Orchide agens, lib. 26. cap. 10. *Quidam*, inquit, *folia scillæ esse dicunt, læuiore ac minore, caule spinoso*: in quo & ipse fortasse deceptus vocis ὁμωνυμίᾳ labitur. Cùm enim alicubi legisset, καυλὸν ἀκανθώδη, *caulem spinosum* vertit, rectiùs, ni fallor, dicturus, *acantho similẽ*: quippe cùm sit Orchidi caulis cum florum nucamento, qualis acantho. Sed vt vt ad rem: Idẽ ipse Plinius haud ita multò pòst, Satyrium prius nullo pacto distans à Diosc. cynosorchide dum describit, illud ait esse *longioribus folijs, quàm oleæ, caule quatuor digitorum.* Rursúmque apertiùs, lib. 27. ca. 8. *Cynosorchin*, inquit, *aliqui Orchim uocant, folijs oleæ mollibus, teneris* &c.

ita variæ sunt discrepantésque ὄρχεως descriptiones. quæ tamen hoc loco nimia sciolorum quorundam temeritate videntur in vnum coaluisse. Sed vt ei vitio medicinam aliquam salutarem afferamus, ita legere placet: σκίμψ μαλακῇ ὅμοια, στενότερα δὲ καὶ λεῖα. Vel potiùs, vt sit lectoribus optio: μαλακά, ἢ λεῖα ὅμοια, μακρότερα &c.

καὶ τὴν μὲν πλήρη] Legit Lacuna ex vetusto codice, καὶ τὴν μὲν σκληρὰν, τὴν δὲ μαλακωτέραν ἢ ῥυσσήν. hoc est, *& hanc quidem duram, illam uerò molliorem & rugosam.* Ego verò legere malim hunc in modum, καὶ τὴν μὲν πλήρη καὶ μαλακὴν τὴν δὲ σκληρὰν καὶ ῥυσσήν. Nàq; & ita Plinius, nuperrimè citato loco: *radix oblõga, duplici ordine, superiore quæ durior est, & inferiore, quæ mollior.* Neque verò dubium est, quia maior radicis bulbus, qui idem demissior est, succosior sit atque adeò mollior ac tenerior: qua etiam ratione ἁπαλὸς deinde Diosc. dicitur: minor verò, qui sublimior, tanquam flaccidus ac rugosus, durior & aridior. Siquidem mollia ferè sunt, quæ humidiora: & è contra dura, quæ sicciora. Quòd si cui placet vulgatam lectionem retinere, necesse est μαλακὸν hoc loco pro *flaccido* accipiat.

τὸ μὲν ἁπαλὸν] Enallage generis: ea enim vox per σύμψιν ad ὄρχιν aut βόλβον referenda. Porrò effectus huiusce, qui hoc loco à Diosc. commemoratur, causam hanc affert Galenus, 8. simpl. quòd maior bulbus copiosam humiditatem excrementitiam flatuosámque obtineat: minor contrà vsque adeò elaboratus sit, vt ipsius temperamentum ad calidius sicciúsque deuergat. Ita fit, opinor, vt quanuis geminæ radicis vtrique bulbo idem sit substantiæ modus, idémque sapor, maior tamen crassa flatuosáque sui substantia flatus excitet: minor verò, aridiore illo & macilento suo corpore humorem exiccet, à quo flatus excitatur, qui salaces facere consueuit. Cæterùm nisi me moueret Galeni & Plinij autoritas, illa de eodem bulbo recente & sicco à Diosc. recitari facilè crederem, quo modo & Serapio verba Diosc. accepisse videtur.

CAP. CXLII. ἱστορεῖται δὲ καὶ περὶ ταύτης] Hunc tamen ὄρχιν σεραπιάδα, quem etiam τελόρχιν appellant Paulus & Aëtius, ait Galenus, quia antedicto siccior sit, ad stimulandos coitus non esse perinde accommodatum.

CAP. CXLIII. ῥίζαν βολβοειδῆ] Hanc radicem Plinius, lib. 26. cap. 10. ex Græcorum sententia *geminam* ait esse, *cuius inferior pars & maior, mares gignat: superior & minor, fœminas.* Sed vereor, ne hac in parte Satyrium cum Orchide confuderit.

CAP. CXLIIII. σπέρμα λινοσπέρμῳ ἐμφερὲς] *Aliud genus satyrij erythraicum uocant,* inquit eodẽ loco Plinius, *semine uiticis, maiore, læui, duræ radicis corticæ rubro:* quibus verbis, aliter atque Diosc. semen viticis Erythronio tribuit. Sed & in corticis colore ab eodem illo nonnihil discrepat.

CAP. CXLV. ὅρμινον ἥμερον] Quoniam excepto semine reliqua descriptio vtrique tam syluestri quàm satiuo Hormino conuenire videtur, ἡμέρου vocem à Diosc. contextu expungendam existimauerim, vt & ab ipsa capitis inscriptione: cùm hoc vno eodémque capite de vtroque Hormino palàm agatur.

στρογγύλον διαίσκεται φαιὸν.] Plin. lib. 22. cap. 25. aliter ac Diosc. alterius nimirum syluestris Hormini semẽ candidius esse dixit, quod hîc Diosc. φαιὸν. i. *fuscum.* Attamen & illud tolerari potest, quoniam fuscum nigro comparatũ, etiam candidius esse cõstat. Satiui autem Hormini semen κυμινῶδες, hoc est, *cumino simile,* faciunt Theoph. atque Plinius, ipsúmque inter fruges cereales enumerant: quemadmodum & ipse Gal. in lib. de alim. fac. quo loco Horminum inter irionem & cuminum mediæ esse naturæ prodidit.

CAP. CXLVI. ἐν κριθαῖς καὶ πυροῖς] Nascitur & inter aphacam, vti scribit Theoph. 8. stirpiũ hist. lib. eámque etiamnum suo complexu necare dicitur, non item lentem, vti habetur apud Plin. lib. 18. cap. 17. cùm αὐτὴ τῆς ἀφάκης, φακὸν fortasse legisset. Lenti enim non Securidaca, sed aparine ex ipsius Theoph. sententia pestiiens esse fertur.

CAP. CXLVIII. ἡ αὐτὴ δὲ ποιεῖ καὶ τὸ σπέρμα] Quæ recitantur à Dioscoride Nymphææ vires, radici tantùm ac semini tribuũtur: quippe quibus refrigerandi simul & exiccandi facultas est. At flos ipsáque folia humectandi refrigerandiq; vim habent, quod prẹter experientiam Arabum familia testatur.

ἐν Ἤλιδι ἐπὶ τῷ Ἀνύγρῳ] Amnis hic Anyger is est, qui Helidem regionem irrigat. Ille idem Μινύας, ac ipsi quoque Homero Μινύειος dicebatur, ἀπὸ τῶν Μινυῶν, qui eò cum Chloride Nestoris matre ex Orchomeno Minyæo venerant. Deinde verò Ἀλφειὸς dici cœpit, ὅτι τὸ ἐντεῦθεν λουσῶν ἀλφοὺς ἰᾶται, vti recitant Pausanias & Strabo.

CAP. CL. ποιὰ δὲ ἐστι λεπτὴ] αὐτὴ τῷ λεπτὴ, restituimus, λευκή, ex Oribasio, itémque Plinio, qui lib. 27. cap. 4. de Androsace sic habet: *Androsaces herba est alba, amara, sine folijs, folliculos in cirris habens,* &c.

CAP. CLI. ἄσπληνον, οἱ δὲ σκολοπ.] Asplenũ à Scolopẽdrio distinxisse videtur Gal. lib. 15. simpl. cap. 12. dũ remedia maioribus lienis obstructionibus dicata recensens, vtrunq; seorsim enumerat, ἄσπληνον καὶ σκολοπένδριον. Verùm eo loco alterutrum redundare facilè crediderim: quoniã idẽ ipse, locis aliis, & maximè lib. 9. de comp. med. κατὰ τόπ. ἡμιονίτιδος ἀσπλήνου ἢ σκολοπενδρίου, nomina huic vni eidémque plãtæ manifestò tribuit. Sed & Theophrastus ἡμιόνιον & σκολοπένδριον prima fronte diuersa fecisse cuipiam videbitur: quoniam lib. 9. cap. 19. τὴν ἡμίονον, seu potiùs, τὸ ἡμιόνιον, ita dictum, quòd (quemadmodũ ipse testatur) eo muli delectentur, scribit ὅμοιον ἔχειν τὸ φύλλον σκολοπενδρίῳ. Veruntamen & eo loco legendũ fortasse fuerit, vt hîc apud Diosc. σκολοπένδρα, vel etiam σκολοπένδρῳ. Nam & id animalculi genus vtroque modo apud Græcos effertur.

φύεται ἐν τοίχοις ἢ πέτραις] Malim, ἐν πέτραις ἢ τοίχοις τοῖς ἀπὸ κοχλάκων. Nam vel inter saxa, vel in parietibus humidioribus, qui è calculis silicibúsve coagmentati sint, ferè Asplenon inuenitur. Ita verò parietes id genus distinguere voluit Autor, ab iis qui è solida structura, nempe vel è quadrato lapide, vel è lateribus probè iunctis eriguntur.

CAP. CLIII. ῥίζα ὥσπερ κιχωρίου] Plinius, vt prius Anthyllium (sic enim nominat) in sabulosis nasci prodidit, (quem nos in eo, vt & Diosc. vetustum codicem secuti sumus, quanuis vulgatę lectioni astipuletur Auicenna, sub finẽ lib. 2.)

ita & posterius addit, *in saxosis inueniri.*

CAP. CLIIII. χρυσίζοντα αἴθη] Lego, ἔνδοθεν μὲν χρυσίζοντα, αἴθη δὲ ἔξωθεν περιέχειν &c. At Theoph. lib. hist. 7. cap. 13. in anthemo, quod idē est cum Anthemide, τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῶ ἄνθους χλωρὸν dixit, ea voce minimè significans viride aut herbaceum, sed potiùs luteum: nisi fortè de floris ima parte cōceptaculo proxima illud intellexit. Superiùs verò αἰτιᾶ., κλωνάρια, lego cum Marcello, φυλλάρια. Nam & ita Serapio legisse mihi videtur: & ita legendum etiam ipsa contextus series per se satis indicat. Sed & inferiùs, pro eo quod est, πτίζεται δὲ, aptiùs legas mutato numero, πτίζονται δὲ.

συγκλύσματι μετ' ἐλαίου] Cum Cornario viro doctiss. συγχρίσματι, legendum censeo: nam & ita legisse Serapionē mihi fit verisimile. Sed & Chamæmelo, ad eum quem tradit Diosc. modum in pastillos digesto, solitos perungi febricitantes ex Nechepsonis AEgyptij sententia docet Aëtius, cap. de Anthemide: quanquam & ipse non negat, etiam in potu febricitantibus exhiberi. Sunt autē hęc Aëtij verba: Νεχεψὼν δὲ ὁ Αἰγύπτιος παρακελεύεται αὐτὸ τὸ ἄνθος καθαρὸν τῶ χαμαιμήλου ἀκμαιότατον συλλέγειν, καὶ κόπτειν ἐν ὅλμῳ, ἔπειτα λειοῦν εὖ μάλα ἐν θυίᾳ, καὶ ἀναπλάττειν τροχίσκοις συμμέτροις, καὶ ξηραίνειν ἐν σκιᾷ ἀκριβέστατα, καὶ ἀποτίθεσθαι. ἐπὶ δὲ τῆς χρείας λειώσαντα τροχίσκον ἕνα, καὶ ἐπιβάλλοντα ἐλαίῳ τῶ πρωτείου τὸ ἀρκοῦν, χρίειν τὸ σῶμα ἀπὸ κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν ἐπὶ τῶν πυρεττόντων πάντων, &c. hoc est, *Nechepson autem AEgyptius purū Chamæmeli florem integram maturitatem assecutum colligi iubet, & in pila tundi ac exactissimè cōteri, atq; ex eo trochiscos mediocres formari, qui accuratissimè in umbra siccati reponantur. Vsus tempore unum ex ipsis teri oportet, oleo primario quantum satis sit affuso, indéque cuiusuis febrientis corpus à capite ad pedes illini,* &c. Huius quoque ipsius vsus Chamæmeli ad febres abigendas & ipse Galenus meminit, tertij simpl. cap. 9. Sed, quicquid censeant AEgyptij, eas potissimùm febres Chamæmeli perunctione sanari scribit, quæ citra visceris alicuius inflammationem infestāt, ac præsertim quæ ex humoribus biliosis aut cutis densitate proueniunt: quanquam & cæteris febrium generibus, si modò concoctæ fuerint, non parum conferre deinde fatetur.

CAP. CLV. Παρθένιον, οἱ δὲ ἀμάρακον] Sic Plinius, libro 21. capite 30. *Parthenium, alij leucanthemon, alij amaracum* (sic enim legendum ex Diosc. & Gal. non, *tamnacum*) *uocant. Celsus apud nos perdicium & muralem herbam.* Sed eo loco nominis Parthenij ὁμωνυμία Plinium fefellit. Neq; enim Parthenion, de quo agit Celsus, libri 2. cap. 33. aliud est quàm helxine Græcorum, herba ab hoc Diosc. Parthenio longè diuersa. Parthenij verò nomine præter helxinen diuersas quoque alias plātas designari, (vt Diosc. & Plinij testimonia imprę sentiarum omittam) vel ipse Galenus in vocum Hippocraticarum expositionibus docet apertissimè, videlicet anthemidem, mercurialem & amaracum. Cæterùm nostrum hoc Parthenium (siue sit matricaria vulgò dicta, vti voluêre Hermolaus, Matthiolus & Dodonæus, siue quæ vulgò Cotula fœtida vocatur, vti censent Amatus Lusitanus, Fuchsius & Pena, quibus ego lubenter assentior) amaraci nomine intelligitur apud Galenum, Paulum & Aëtiū, veluti iam antehac in vnguento Amaracino annotauimus.

φλέγμα καὶ χολὴν] Suppleo, μέλαιναν, aut etiam adijcio: quādo & Serapio ita legisse videtur, nec abs re quidē: quoniam cum epithymo confertur, cui vis est bilem atram detrahere. Huc adde quòd Paulus, lib. 7. cap. 4. Itémque Auicenna, lib. 2. cap. 21. Parthenio vim bilis atrę deijciendę tribuunt. Sed & ipse Plin. lib. 21. cap. 30. de Parthenio herba agit in hæc verba: *Sicca cum melle & aceto pota,* (ita enim legendum, non, *imposita*) *bilem detrahit atram,* &c.

CAP. CLVI. ὅθεν καὶ ὠνόμασαι] Ita existimo dictum βούφθαλμον, quòd flos ipsius maiorem oculum præ se ferat. βου etenim, & huic voci & similiter aliis plerisque in compositione additū, significationem augere nemo ignorat, præter eum qui Græcæ linguæ planè sit ignarus. Attamen Gal. 8. simplicium, βούφθαλμον dictum putat, ἀπὸ τῶν ἀνθῶν ἐοικέναι δοκούντων κατὰ τὸ σχῆμα βοὸς ὀφθαλμῷ. hoc est, *quòd flores figura bouis oculum repræsentent.* Sic & Plin. lib. 25. cap. 8. *Est & Buphthalmos similis boum oculis,* &c. Sed eo ipso loco, vti ex reliqua contextus serie facile est iudicare, è diuersis Buphthalmi & chrysanthemi descriptionibus vnicam videtur conflauisse Plinius, quasi vna eadémque herba foret, diuersis signata nominibus.

CAP. CLVII. βασιλικῷ καρύᾳ ὅμοια] Plin. lib. 27. cap. 10. *folia Pæoniæ qualia Isatis, pinguiora rotundioráque & minora.* Sed ego pro, *Isatis, Iuglandis* reponendum esse suspicor.

φύλλα ὥσπερ σμύρνιον] Plin. ibidem: *fœminæ folia myrrham redolent & densiora sunt:* ex quo patet, αἰτιᾶ τῶ, σμύρνιον, σμύρνα legisse, manifesto errore: quanuis & Smyrnium à myrrhę odore saporéve, quem refert, ita dictum est.

ῥίζα δὲ τῆς μὲν ἄρρενος] Idē posteaquàm de fœminæ radicibus egit: *Mas,* inquit, *plures habet, quoniam non una radice nixus est, palmi altitudine, candidáque.* Sed ego ita potiùs legendum censeo: *Mas plures non habet, sed una radice nixus est.*

γυναιξὶν ἡ ῥίζα] *Siccam,* addūt Ruellius & Marcellus, quasi, ξηρά, prętereà legerint: sed in exemplaribus nostris ea vox minimè occurrit, nisi inter Aldini codicis notha.

ῥοῦν ἐρυθρὸν ἰσχῶν] ῥοῦν ἐρυθρὸν dixit, ad differentiam τῶ λευκοῦ. Enimuerò ῥοῦς γυναικεῖος etiam ipsi Dioscoridi pro coloris varietate duplex fuit, alius λευκὸς, hoc est, *albus,* alius ἐρυθρὸς, id est, *rubēs.* Hunc porrò nos cum Scrib. Largo *fluorem sanguinolentum* vertimus. Is enim, cap. 29. *Mulieribus,* inquit, *quæ fluore sanguinolento infestantur, quod* ῥοῦν ἐρυθρὸν *Græci dicunt,* &c. Plinius *rubentes menses* reddidit. Agens enim de Pæonia, loco citato: *Rubea grana,* inquit, *rubentes menses sistunt, xv. ferè pota in uino nigro.* Alio tamen loco, nempe lib. 26. cap. 12. generaliùs illud ipsum protulit, his verbis: *Sanguinis profluuiū sistit herbæ Pæoniæ semen rubrum.*

πινόμενοι ποιοῦσι] Goupylus in antiquo vtroque codice fini capitis hæc ascripta reperit, quæ Aldinus codex ad notha reiecit: φύεται δὲ ἐν ὑψηλοτάτοις ὄρεσι καὶ ἀκρωτηρίοις. quæ nos etiam conuertimus, quoniam ita rem habere comperimus. Plinius, lib. 27. cap. 10. *Pæoniam in syluis nasci* prodidit, quanquam & antè, lib. 25. cap. 4. nasci scripserat, *in opacis montibus.*

CAP.

CAP. CLVIII. αἱ δὲ αἰγώνυχον] Hanc ipsam plantam, quæ λιθόσπερμον profert, etiam αἰγώνυχον vocant Paulus & Oribasius.

ἐχόμενα ἐλαίας] Plinius, libro 27. cap. 11. *Lithospermon* foliis ait esse *duplo maioribus, quàm rutæ*: in quo quidem non ita multùm à Diosc. mente alienus esse videtur. Sed dum addit, *semen proferre ciceris magnitudine*, lacrymam Iobi vulgò dictam potiùs quàm verum Lithospermon describere fit verisimile: quoniam multum abest, quin etiam maioris Lithospermi semen ciceris æquet magnitudinem.

δίχηλος ἔχφυσις] Paris. codex habebat, δίχηλος· sed censui legendum δίχηλος, τουτέστι, διχηλής, ἤτοι δίχηλος. Aldinus codex habet, δίχλος, fortè ἀντὶ τοῦ, δίχηλος. Nam & in eadem significatione διχάλου voce vtitur Arist. licèt Doricam Dialectum magis resipere videatur.

CAP. CLIX. σπέρματος δὲ μετὰ κοχλιαρίε] Sunt hìc voces nonnullæ transpositæ, quas ita nullo negotio restitues: σπέρματος δὲ κοχλιαρίε πλῆθος μεθ' ὕδατος πινόμενον. Alioqui sensus nullus constaret.

CAP. CLX. ἐρυθρὰ, διουρητική] Vis eadem Erythrodano tribuitur apud Theophr. hist. plant. lib. 9. cap. 14. Sed descriptio planè diuersa: siquidem eius folium simile facit κιττῷ, πλὴν στρογγυλότερον, *hederæ, sed rotundius*: quanquam, κίσθῳ, potiùs eo loco legendum suspicor. hoc est, *cistho*.

τῶν φύλλων ποθεὶς] Etsi Serapio quoque ipse legisse videatur, καυλὸς μετὰ τῶν φύλλων ποθεὶς, velut habetur in Aldino exemplari, placuit tamen Cornarij coniectura, qui pro ποθεὶς, ἐπιτεθεὶς legendum suspicatus est. Nam & Plinius, lib. 24. cap. 11. *Contra serpentes*, inquit, *Rubiæ rami cum folijs imponuntur*.

CAP. CLXII. δύναμιν δὲ ἔχει τραυματικήν] Alterius Lonchitidis foliorũ vsum distinctiùs tradidit Galenus, 7. simpl. hisce verbis: χλωρὰ μὲν εἰς κόλλησιν τραυμάτων ἐπιτήδεια, ξηρὰ δὲ μετ' ὄξους πινόμενα σπλῆνας ἰᾶται σκιρρουμένους. hoc est, *Viridia quidem ad vulnera glutinanda sunt idonea. sed sicca cum aceto pota, lienes induratos sanant*.

CAP. CLXIII. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς δυσεντερίας] Has vires radicis decocto tribuit Gal. 6. simpl. quippe quæ astringentem quandam facultatem obtineat. Plin. lib. 20. cap. 21. Eandem *coctam in aqua aluum sistere* tradidit. Contrà verò, eiusdem lib. cap. 4. de hibisco agens, (quod idem est cum Althæa, licèt ipsum pastinacæ simile dixerit) *Folia eius*, inquiebat, *ex aqua pota aluum soluunt*. Ex quibus patet Althææ, vti & non paucis aliis, vires esse dispares, imò etiam planè contrarias: siquidem eius folia decocta aluum soluunt, radicis autem, æquè ac seminis, decoctum, eandem sistit.

πήγνυσι δὲ ἡ ῥίζα] Idem narrat Theophr. lib. 9. cap. hist. plant. 19. in hæc verba: πηγνύναι δέ φασι καὶ τὴν τῆς ἀλθαίας ῥίζαν (λέγουσιν) ἐάν τις τρίψας ἐμβάλλῃ καὶ θῇ ὑπαίθριον. hoc est, *Aiunt & Althææ radicem addensare, si quis tritam aquæ iniecerit & sub dio posuerit*. Id verò accidit ratione lenti glutinosique succi, (muccaginẽ vocant) quem Althææ radix infusa ex sese remittit & in aqua deponit. Porrò ibidẽ Theophr. Althææ florem, quem Diosc. ῥοδοειδῆ dixit, & figuræ & coloris habita ratione, μήλινον facit: quod tamen veritati minimè repugnat, quoniam & Althææ genus quoddam flore luteo reperitur. Subdit verò, ῥίζαν ἰνώδη καὶ λευκήν, vbi meo iudicio rectiùs legas, ἰξώδη, τουτέστι, γλίσχρον. Hac enim voce vsus est Diosc. quippe quæ eiusdem esset cum illa significationis.

CAP. CLXIIII. λευκὰς πλατείας] Plin. πλαγίας, ἀντὶ τοῦ, πλατείας, videtur legisse: siquidẽ scribit, lib. 27. c. 4. *Alceæ radices esse albas, cùm plurimùm sex cubitales, obliquas*. Attamen Serapio quoq; *latas* reddidit. Sed de Alceæ viribus, quarũ apud Galenũ nulla fit mentio, ita scribit Paulus: σὺν οἴνῳ δὲ πινομένη, δυσεντερίας καὶ δήξεις ἰᾶται &c. hoc est, *in vino verò pota, dysenterias morsúsque sanat*. quo loco ἀντὶ τοῦ, δήξεις, reponendum videtur, ῥήξεις, hoc est, *rupta*. Sic enim solitus est Paulus, si quarum plantarum vires à Galeno prætermissæ sunt, eas ex Diosc. ipso totidem ferè verbis transcribere.

CAP. CLXVII. πρὸς δὲ κεφαλαλγίαν σὺν οἴνῳ] Suspicatur doctiss. Cornarius legendum, πρὸς δὲ τὰ φαλάγγια σὺν οἴνῳ. nec id abs re: cùm & ipse Plinius, lib. 27. cap. 4. *Anagyri radicem in vino vetere dari ad phalangiorum morsus* cõceptis verbis tradiderit: cephalalgiæ verò non meminerit, quanuis eo loco reliqua Diosc. verba reddidisse videatur.

τῆς δὲ ῥίζης χυλὸς] Ruellius, φλοιὸς, legisse videtur. Plinius certè quidem radicem Anagyri discutiendis concoquendísque adhiberi simpliciter pronuntiauit. At Galenus, lib. 6. simpl. nominatim radicis corticem ad vsus hosce desiderat.

CAP. CLXVIII. καλούμενος πινόμενον] Lege, πινόμενα, nisi magis placet cum Paulo isthæc radici tribuere: quanuis eam inutilem pronuntiauit Plinius, lib. 26. cap. 8. Ita verò ex sententia Pauli legendum foret, μάλιστα δὲ ποιεῖ ἡ ῥίζα μετὰ ἑψήματος. hoc est, *Maximè verò id præstat radix cum decocto*, &c.

CAP. CLXIX. καὶ στρόφους καὶ δυσεντερίαν] Vel legendum, καὶ στρόφοις καὶ δυσεντερίᾳ, seu στροφουμένοις καὶ δυσεντερικοῖς, vt hæc cum præcedentibus cohæreant. Vel fatendum nonnulla desiderari, puta, ποιεῖ καὶ πρὸς στρόφους, &c. aut, παύει seu λύει καὶ στρόφους &c.

ἡ δὲ ἱστᾷ ἱστησι κοιλίαν] Quas vires Alismati tribuit Diosc. dũ scribit aluum sistere, dysenteriæ mederi & œdemata mitigare, neutiquam se expertum palàm profitetur Gal. 6. simpl. attamen experientia certa comperisse se, valere radicis decoctum ad renum calculos comminuendos.

CAP. CLXX. διαχεῖν φύματα] 8. simpl. Galenus, Dioscoridis optimus Interpres, Onobrychidem arefactam ad finiendas strangurias desiderat, vti recentem, ad dissipanda tubercula.

CAP. CLXXI. ἄνθος ἔχον μήλινον] Oribas. addit, λευκοΐῳ ὅμοιον. i. *leucoio* seu *violæ albæ simile*: quæ verba nostræ versioni ideò etiam lubentiùs adijcere libuit, quòd & apud Serapionem haberi animaduerterem. Sed in eo quod statim sequitur, διατριβὲν ἐν τοῖς δακτύλοις, præpositio, ἐν, redundare meo iudicio videtur, nisi velimus, *inter*, significare, &, *inter digitos tritum*, vertere.

κλωνάρια ὑπόδασέα, κεφαλὴν σφαιρικήν] Ego lubẽter cum Cornario legerem, κλωνάρια ὑπόδασέα, καρπὸν σφαιρικόν. Nam & Gal. 8. simpl. de Hyperico agens, καρποῦ nomine designat ipsius περικάρπιον seu calyculum vnà cum semine intus concluso: quo loco ad vrinas mensésque ciendos, non semen tantùm, verumetiam totum fructũ, vsurpãdum

censuit. Sed vnica duntaxat immutata voce, ἀντὶ τῶ, κλωνάελα, κεράπα seu θυλάκια, vel potiùs, vnica expuncta litera, κωνάελα, legere placuit: maximè cum Hyperici ramuli minimè subhirsuti videantur, sed ipsa tantùm siliqua seu ipsum pericarpium. Ita porrò Diosc. Hyperici calyculos meritò κωνάελα nuncupare potuit, quòd sint quodammodo κωνοειδεῖς, hoc est, *turbinati*, coni ceu nucis pineæ specie, quam etiam κωνάειον Myrepsus appellauit. Ab eadem quoque figura κωνάειον vocatur glandula in cerebro, à basi lata in mucronem fastigiata, γλουτοῖς velut innixa. Cæterùm siue κεράπα, siue θυλάκια, siue etiam κωνάελα legerimus, deinceps ἀντὶ τῶ, ἐν ᾧ, ἐν οἷς, restituẽdum fuerit.

μέγεθος κριθῆς] Quantum à Diosc. mente recesserit Plinius, nemo nõ videt, dum lib. 26. cap. 8. *Hypericum* describit *semine in siliqua nigro, maturescente cum hordeo.*

CAP. CLXXIII. οἰνώδη χυλὸν ἀφίησι] Plinius, lib. 27. cap. 4. *Androsæmi comas tritas sanguineo succo manare* dixit, quasi αἱματώδη χυλὸν legisset. Serapio verò, πηγανώδη, legisse videtur. Sed tolerabilior Pliniana lectio: nam & sanguineus succus vini exactè rubicũdi liquorem non ita malè referre videtur.

CAP. CLXXIIII. τῷ τῆς ἐρείκης] Vocum ἐρείκης & μυρίκης similitudine, vt videtur, deceptus Plinius, Coris folia, nõ ericæ, sed tamaricis folijs, assimilauit: quanuis est ericę & tamaricis foliorum non parua similitudo. Sic verò ille, lib. 26. cap. 8. *Est aliud hypericon, quod Corim appellant, folio tamaricis, & sub ea nascitur, sed pinguioribus folijs & minoribus, rubentibus.* Ita enim legendum existimo, non, *minùs rubentibus*, vti habetur in nostris exemplaribus.

CAP. CLXXV. Ἀθηναῖοι ἰωνίαν] Hæ eædem appellationes apud Athenæum, lib. 15. ex Apollodoro, Chamæpityi tribuuntur. Sic enim ille: Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῷ περὶ θηρίων φησί· χαμαίπιτυν οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἰωνίαν, οἱ δὲ κατ' Εὔβοιαν, σιδηρῖτιν. hoc est, *Apollodorus in lib. de bestijs uenenatis Chamæpityn ait Atheniensibus Ioniam dictam, Eubœensibus uerò, sideritin.* Sed nouus Athenæi interpres pro, χαμαίπιτυν, legit, χαμαιδάφνην, hásque ipsas voces ad violam nigram refert.

CAP. CLXXVI. βοτάνιον λεῖον] Quomodo quámque rectè tertiã Chamæpityn læuem pronuntiarit Diosc. mirum videri debet, cùm illico subiungat foliis esse hirsutis & caule aspero. Neque verò dubito, quin hîc mendũ aliquod subsit, maximè cùm neque Serapio neque Oribasij interpres λείου vocem expresserint. Fortassis ergo legendum ἀντὶ τῶ, λεῖον, λεπτὸν vel λιτὸν, aut certè, λεῖον, ἀντὶ τῶ ἄδηλος ἤτοι καλοῦ, accipiẽdum: quo modo accipi interdum admonet Hesychius.

IN LIBRVM QVARTVM.

CAP. I. ὁ Ῥωμαῖοι βετονίκην] κέστρον ψυχότροφον, seu potiùs ψυχροτρόφον dictum, quòd frigidis locis gaudeat, Latinorum Vetonicam esse fatetur & ipse Galenus, 7. simpl. Attamen, lib. 5. sanit. tuendæ, cap. 5. Vetonicã à Cestro, quod in Gallijs nasceretur, sarxifago seu potiùs saxifrago dicto, apertè distinguere videtur: nisi fortè eo loco pro copulatiua particula, καὶ, disiunctiuam, ἢ, reponi oportet, vti nonnullis placuit: quibus & ipse lubenter assentirer, nisi & Aëtius, lib. 4. cap. 30. eadem illa quæ apud Galenum ibi habentur totidem ferè verbis repetijsset, quanuis ea minimè expressit Latinus eius Interpres. Paulus verò, lib. 7. cõceptis verbis, Vetonicam duplicem facit, vnam λεπτόκλωνον, ramulis pulegio similibus, at tenuioribus, & insipidam, quæ Veronica recentiorum fortasse fuerit: alteram quæ Diosc. κέστρον dicatur, quæque nihilominus exceptis viribus, quæ pares vtrique sunt, nihil habeat cum antedicta similitudinis. Sed & altera Vetonica inter Diosc. notha reperitur, quæ ab illa altera Pauli tota facie diuersa est, quæque illam potiùs referre videtur, quam nonnulli volũt esse Plinij Cantabricã. Acerrimi vir iudicij Scaliger, Theophrasti φλόγα seu φλόγιον esse existimauit: vulgato idiomate nostro ab odore caryophylli, quẽ flos imitatur, *gyrofflée* dici consueuit.

ὅμοια δρυΐ] Plinius, lib. 25. cap. 8. *vetonicam* scribit *à radice folia spargere ferè lapathi.* Talia verò sunt, quæ proximè sequenti capite à Dioscoride Britannicæ assignantur.

τὸ σπέρμα ἐν σταχυώδει] *Spicatum* vertimus, imitati Antonium Musam, lib. de herba Vettonica. Sed spicatum semen intelligimus, in caulis spica dispositum, qualis & in thymbra Diosc. thymo, stœchade ac similibus alijs cernitur, frugum cerealium spicam quodammodo præ se ferens. Στάχυς enim Græcis, Latinis spica, propriè dicitur, quicquid nucamẽti modo compactum mucronato fastigio semen inclusum gerit.

τῷ δὲ φύλλων δίδοναι] Lege, δίδοται. & in fine huius periodi, ἀντὶ τῶ, πινόμεναι, πινομένη. Sic paulò pòst, vbi legitur, σπληνικοὺς δὲ, malim, σπληνικοῖς τε.

CAP. II. ῥίζαν λεπτὴν καὶ βραχεῖαν] Hanc eandem radicem nigram describit Plinius, lib. 25. cap. 3. Autores Aduersariorũ bistortam nostrã, Britannicam veram ac legitimam esse censent: & quò meliùs sententiam suam tueantur, ἀντὶ τῶ, λεπτὴν, παχεῖαν reponunt: & φύλλα δασύτερα exponunt, non quidem pilosiora, sed rigidiora ac firmiora. Quàm verò id audacter, vnusquisque viderit.

CAP. III. πυρρὸν ἢ χρυσοειδὲς] Non desunt qui ἀντὶ τῶ, πυρρὸν, πορφυροῦν reponendum suspicentur, Plinij autoritate non contemnenda freti: qui quidem, lib. 25. cap. 7. Lysimachię florem purpureum assignat. Ac certè quidem præter Lysimachiam Diosc. auri colorem, nõ dubium est quin & congener altera flore purpureo, aut certè in purpuram inclinante, reperiatur.

CAP. V. πολύγονον θῆλυ] Prioris Polygoni duo genera, marem & fœminam agnoscit Plinius, lib. 27. cap. 12. Quæ enim hîc fœmina est Dioscoridi, tertium Polygoni genus est Plinio, quod *oreon* vocat, quia, vt ipse vult, *in montibus nascatur.* Attamen Diosc. in aquosis riguisve gigni tradit; quæ sententia hauddubiè potior censenda est. Siquidem, vti verisimile est, Polygonos fœmina ea est, quæ hippuris similitudinem refert, quámq; Herbarij propè omnes pro

legitima Polygono fœmina videtur agnoscere.

Cap. VII. φύεται ἐν ἀγρίοις] Sic Oribasius. At codex Diosc. Ald. φύεται ἐπὶ γῆς ἐν ἀγρίοις. Marcellus in vetustis quibusdam codicibus legisse videtur, ἐν Αἰγύπτῳ: quæ lectio vt Cornario, ita & mihi iccirco placuit, quòd & Plinius de hac Clematide agens, lib.24.ca.15. eam AEgyptiam cognominat, subdítque AEgyptum eam maximè gignere. Huc adde quòd hîc rursum ad finem capitis legitur, φύεσθαι ἐν χέρσοις. quanquam & incultum solum nihil obstat quo minus simul etiam pingue lætúmque esse possit.

κλήματα δὲ ἔχει μικρά] Sic Oribasius & Paulus. At cum Cornario lego, μακρά. Nam & Clematidem longam ac tenuem agnoscit Plinius, loco citato. Sed & αυτοψία ita legendum admonet. Sunt enim longa, imò interdum longissima, eius Clematidis quam Vincaperuincam vocant sarmẽta, seu vitiginea flagella: vnde & natum prouerbium, κλήματίς Αἰγυπτία.

Cap. VIII. ῥίζα παχεῖα] Lacuna in vetusto codice legit, παχεῖα. Plinius etiam, lib.25.cap.6. *Polemoniam* scribit esse *radice crassa*. Sed vtramuis lectionem recipias, parum interest. Nam Monspeliensium Polemonia, quæ Dioscoridis descriptioni aptè respondere videtur, radice simul & crassa & cubitali conspicitur.

Cap. IX. λεπτὰ φύλλα, κεφάλια δὲ, ὡς θύμου.] φύλλα non habent vulg. exempl. vti neque Oribasius. Matthiolus verò & Anguillara legendum suspicantur, κεφάλια δὲ καὶ φύλλα, ὡς θύμου. Ego Aldinum codicem secutus sum.

πτύελου προσκλητικόν] Symphyton petræum describens etiam Plinius, lib.27. cap. 6. inter alia, *saliuam ciere* scribit. Sic & Apuleius, *saliuam prouocare*. Et ea certè quidem ratione ἄδηλον esse crediderim. Attamẽ pro iis vocibus apud Oribasium legitur, συνθλικόν. quæ lectio Matthiolo probatur.

ὑπόπυρρον] Oribas. ὑπόπυρρον. Plinius, citato loco, *Symphyti petræi radicem rutilam* describit: Apuleius, *fuluam*.

συμπτύσσει ἑψόμενα] Lege, συμπτύσσει ἑψόμενον, aut certè, ἑψόμενα σὺν αὐτῷ. Est autẽ συμπτύσσειν, idem quod συμφύειν, ἤτοι συνάγειν; qua voce deinceps vtitur Diosc. sequẽtib⁹ proximè capitibus. Plinius *vulneribus sanandis tantam* scribit esse *Symphyti præstantiam, ut carnes quoque, dum coquuntur, conglutinet addita: unde & Græci nomen imposuerint*. Apuleius *hãc herbam hoc argumentum habere* prodidit, *ut carne bubula concisa & in cacabum missa, eius radicis si miseris drachmas duas, cocta caro in unũ cohæreat*.

Cap. X. ἄνθη ἔπεστι μήλινα] Symphyti alterius florem *nigrum* perperàm dixit Apuleius, quasi μέλανα legerit.

Cap. XI. λευκιῶδες ἄδει] λευκιῶ, οἰνώδη, legit Oribasius: quem Marcellus etiam secutus in eo videtur. At ego, ἰνώδη, cum Lacuna legere malui: qui quidem in vetusto quodam Diosc. codice, quem sæpenumerò citat, ita se legisse testatur. Cęterùm non, ὀλέστιον, sed ὁλόστεον, seu ὁλοστεον ex autoritate Galeni & Plinij legendum iudico. Ita enim κατ' ἀντίφρασιν dictum est, quasi ὅλον ὀστοῦν. quod ipsum apertè innuit Plinius, lib.27 cap.10. his verbis: *Holosteum herba sine duritia ex aduerso appellata à Græcis, sicut fel dulce* &c. Langius in epist. non ὁλόστιον, sed ὀστεόκολλον, ex Absyrto legendum censet.

Cap. XII. στοίβη] Addunt codices alij, γνάφαλλος, quam vocem etiam reddere visum est. Nam Stœben, tanquã ætate sua vulgo cognitam, minimè describendam duxit Dioscorides. At nobis est hodie penitus incognita, quanquam & Theophrasto & Plinio eadem cum Phleo fuisse videtur. Sed & frutex Phleos vocatus quínam olim fuerit, æquè ignoratur. Id tantùm ex variis Theophrasti locis nobis colligere licuit, Phleon seu Stœben, herbam esse lacustrem, fruticosam, aculeatã, folio carnoso, iuxta quod in caule gerat aculeum (non item *in folio*, vti voluit Plinius) cuiq; prçterea sit αἴθηλη, seu panicula lanuginosa, quæ placentaceum quiddã referat, mollis ac rubida, seu ad ad rufum colorem inclinans. Subit autem hoc loco mirari ridiculũ planè quorũdam errorem, qui iccirco in Stœbes foliis hepatis figuram requirunt, quòd Gal. tum in lib. de form. fœtus, tũ & alibi in Anatom. adm. scripserit, hepatis παρέγχυμα spatia inter ipsius vasorum diuisuras inania perinde ac Stœbẽ implere & infarcire. Enimuerò & ipse Gal. lib.7. de vsu partiũ, etiã pulmonum παρέγχυμα ratione eadẽ ipsi Stœbæ comparat, dum scribit, substantiam mollem ac spongiosam inter arteriæ asperæ cæterorúmque pulmonis vasorũ ramulos necessariã fuisse, quæ spatia inter ipsa inania Stœbes instar oppleret, essétq; simul illis ceu firmamẽtũ atq; propugnaculũ. Porrò iis verbis haud dubiè non quidem ipsi herbæ pulmonẽ aut hepatis παρέγχυμα, sed παρεγχύματος vsum vsui cõparat, quẽ præstabat herba ipsa, aut ipsius certè αἴθηλη seu mollis lanugo, cuius mentionẽ fecit Theophr. lib. hist. 4. ca. 11. nempe quoniã illa, vti & cæterarũ tomentitiarũ plãtarũ partibus nonnullis, stibadia, puluinaria & dossuariorum iumentorum (γνάφοια Græci vocant) sagmata tomenti loco infarciebantur.

Cap. XIII. φύλλα δὲ περὶ τὰ...] Clymeni descriptiones duas longè diuersas afferre videtur Plinius, lib. 25. c. 7. Scilicet illi, pro Autorũ quos secutus est diuersitate, duplex Clymenon facere visum est: è quib⁹ posterius cũ Dioscoridis Clymeno aptè cõuenit: alterum, etsi quibusdam, velut etiam Theophrasto, Clymenon dictum, Dioscoridis tamen periclymenon repræsentare videtur: quod idẽ ipse Plinius, veluti sui oblitus, rursum periclymeni nomine describit, lib. 27. c. 12.

ποιεῖ δὲ ὁ χυλὸς πρὸς αἱμ.] Ex hoc loco satis patet, sistendi sanguinis vim, quæ apud Pliniũ vitio librariorũ Cyclamino tribuitur, c.12. lib. 26. Clymeno potiùs ascribendam esse, & pro *cyclamino*, eo loco restituendum, *Clymenos* seu *clymenon*, in hũc modum: *Sanguinem profluuiũ sistit herbæ pæoniæ semen rubrũ. Eadẽ & in radice uis. Clymenos uerò* (nõ, cyclaminos) *siue ore sanguis reiiciatur, siue è naribus, siue aluo fluat, siue fœminarum utero*, &c.

Cap. XIIII. ἐπὶ ἡμέρας μ'] Tricenis diebus scribit Plinius, Clymeno ista tribuens, lib. 26. c. 8. quãuis & rursum, lib.27. cap.12. de Periclymeno agens, idem ipsum repetit, addítque prætereà, vrinam cruentam cieri à decimo statim die. Ex quibus patet, in præfiniendo huic potui dierum numero, Plinium à Dioscoride discrepare.

καὶ αἱματώδη οὐρεῖσθαι ποιεῖ] Sic Galenus, libro octauo simpl. cap. de Periclymeno: ξηραίνει δὲ καὶ σπέρμα. καὶ τινές φασι, εἰ ἐπὶ πλείους πίνοιτο, ... αἱματώδη ... οἴονται δὲ ἔνιοι

η. ij.

καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ πόσει, καθάπερ Διοσκουρίδης, ἐπὶ δὲ καὶ πεντήκοντα λέγων ἰσορεῖσθαι αὐτοῖς. οὕτως δὲ καὶ τὸ οὖρον αἱματῶδες γίνεσθαι φησὶν ἀπὸ τῆς ἕκτης τῶν ἡμερῶν. hoc est, *Desinit quoq; semē prolificum: aiūntque nōnulli, qui copiosiùs biberint, omnino steriles euadere. Nec desunt qui ad eam potionem certum dierum numerum præfiniant, nempe septem & triginta, quēadmodum refert Dioscorides: qui & ipse urinam à sexta die cruentam reddi prodidit.* At Theophr. lib. 9. cap. 19. vim istam Clymeno tribuens scribit in hunc modum: ἀδυνατεῖν δέ φασι γεννᾶν, καὶ ἐάν τις τοῦ κλυμένου τὸν καρπὸν πίνῃ συνεχῶς τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν οἴνῳ λευκῷ, συλλέξας ὅσον χοίνικα τὸ ἴσον ἀν' ἑκάστην ἡμέραν. ἐὰν γὰρ ἐκτελέσῃ τὴν πόσιν, ἀγονεῖν τὸ ὅλον. id est, *Gignere nequaquam posse aiunt, & qui semen Clymeni collectum modo sextarij triginta assiduè diebus portionibus æquis biberit ex uino albo. Sic enim penitus sterilescere hominem aiunt.* Hūc etiam secutus Plinius, lib. 25. cap. 7. de Clymeno verba faciens: *Hic indicandum est,* inquit, *dum medeatur, sterilitatem pota etiam uiris fieri.* Sed certum nullum isti potui dierum numerum præscribit: vrinam tantummodò cruentam cieri à decimo statim die monuit, lib. 27. cap. 12. quod iam antè annotauimus.

CAP. XV. χερσαῖος ἀθράχνῃ] Ego cum rei herbariæ Aduersariorum nouorum Autoribus, ἀράχῳ, legere malim, aut certè, φακῇ vel ἀφάκῃ. Siquidem Tribulus terrestris Arachi, (quæ Plinij est Cracca, nisi mendum subest, quámque ab Araco distinguit Gal. 1. de alim. fac.) itémque lentis & aphacæ folia quodāmodo æmulatur. Theophrastus certè quidem, lib. 6. hist. stirp. alterius Tribuli terrestris folium scribit esse ἐρεβινθῶδες, hoc est, *ueluti ciceris*: quo loco duo agnoscit τριβόλου ἐπιγείου genera, vnum ἐρεβινθῶδες, alterum φυλλάκανθον. Secutus & eum Plinius, libri vigesimiprimi capite decimosexto, duo constituit præter aquaticum Tribuli genera, quorum vni folium scribit esse cicerculæ, alteri aculeatum: vbi tamen cicerculam cum cicere confudisse videtur.

καὶ τὰ κλήματα μακρά] Vox, μακρά, desiderabatur in vulg. exemplaribus, sed eam addit Oribasius, itémque vetustus quidam Diosc. codex, testibus Lacuna & Matthiolo. Quin & longas esse Tribuli terrestris viticulas, αὐτοψία ipsa indicat.

πρὸς αὐτοῖς ἄκανθαι στρυφναί] Esset fortasse legendum, πρὸς τοῖς καρποῖς: spinosum enim seu aculeatum fructum vtrique Tribulo tribuunt Theophrastus & Plinius: quod & ita habere omnibus rei herbariæ peritis compertum est. Stare tamen etiam potest vulgata lectio: à viticulis enim haud ita dissitæ sunt spinæ, quæ fructum ambiunt. At sunt & alteri Tribulo aculeata folia, quem φυλλάκανθον descripsit Theophrastus, ita vt illud, πρὸς αὐτοῖς, non omnino malè ad folia etiam ipsa nonnulli retulerint. Porrò στρυφνὰς ἀκάνθας Metaphoricè dixit Dioscorides, vti & nos *acerbas*, quòd attrectantibus molestum interdum vulnus infligant: quale etiam acerbum Latinorum nonnulli dixêre.

φύεται δὲ παρὰ ποταμοῖς] Sic legit Serapio. Attamen redundare videtur illud, παρὰ ποταμοῖς, & à sciolo quodam ex proximè sequenti periodo huc fuisse translatum. Vix enim fuerit verisimile, vnam & eandem plantam & iuxta flumina & in domorum areis nasci solitam. Plinius certè quidem in hortis terrestrem Tribulum nasci prodidit, vti aquaticum in fluminibus, lib. 22. cap. 10.

φύλλα πλατέα] πτελέας, legisse videtur Plinius: qui quidem libri vigesimiprimi capite decimosexto, Tribulum palustrem folio *ad effigiem ulmi* depingit.

CAP. XVI. λεπτόπτερα δὲ καὶ μικρόπτερα] Præter vetusti codicis fidem, fecit etiam Plinij autoritas, vt pro, μακρόπτερα, μικρόπτερα, reponendum existimauerim. Is enim libri vigesimi capite octauo: *Est & beta syluestris*, inquit, *quam Limonium uocant, alij neuroides, multùm minoribus tenuioribus ac densioribus folijs, undecim sæpe, caule lilij.* Sic enim legendum, non, *caulium*.

CAP. XVII. φύεται δὲ ἐν πρασιαῖς] Lagopoda *in segetibus* nasci scribit Plinius, libro 26. capite octauo. Ego πρασιὰς iccirco *segetum areas* verti: quanuis πρασιαὶ, hortorum areas propriè significant.

CAP. XVIII. ὅμοια σέριδι] Cùm vulgata exemplaria, ἴριδι, haberent, restitui, σέριδι, quo modo legit Oribasius. Sed & Lacuna itémque Goupylus in vetusto quodam codice ita se legisse testantur: sic etiam habet Epitome Psellij. Plinius tamen lib. 27. c. 12. *Medium* scribit *folia habere iridis satiuæ*. Sed & eo loco, *seridis satiuæ*, reponere satius fuerit: siquidem iris minimè (quod equidem legerim) in syluestrem & satiuā discernitur: quanuis Theophr. ἴριδος ἀγρίας, quæ cum xyride Dioscoridis eadem est, mentionem faciat. At Seridis tum Dioscoridi, tum & ipsi Plinio, duo traduntur genera: vnum syluestre, satiuum alterum.

τὸ δὲ σπέρμα σὺν οἴνῳ] Ita Galenus Medij radicem ac semen contrario scribit esse temperamento, simpl. libro septimo. Siquidem illa austera est, fluorémque muliebrem cohibet: hoc verò, menses ciet, quippe quod tenuium sit partium & incidendi vi præditum. Contrà verò Plinius, loco modò citato, *Medij semen contra fœminarum abundantiam* dari prodidit.

CAP. XIX. τὰ φύλλα λεῖα μετ' ἐλαίου] Plin. libri vigesimiseptimi capite nono: *Epimedij folia in uino trita uirginum mammas cohibent.* Hic vinum, ille oleum, haud ita magno discrimine, desiderat.

CAP. XX. φύεται δὲ μάλιστα ἐν ἀρούραις] Xiphiō, quod hîc Diosc. in aruis potissimùm gigni prodidit, Plinius, lib. 25. ca. 11. *in humidis* nasci tradit. Sed vtraque sententia rectè constare potest. Quid ni enim etiam arua plurima humida reperiantur? Huc adde quòd, si ad Diosc. verba diligentiùs attendas animum, illum perspicies non planè negauisse, quin etiam in humidis locis aliis Xiphium nasci possit. Cæterùm Plinius Gladiolum, etiam Cypirum nominat, lib. 21. cap. 17. & 18. & ipsum à Cypero distinguit: vtriusque tamen historiam manifestò confundit.

CAP. XXII. κυάμοις ὅμοιος, στρογγύλος] Quærat aliquis, quomodo Xyridis semina fabis similia simul & rotunda esse possint, siquidem fabæ oblongæ sunt & latæ, non item rotundæ. Vt à contradictione Dioscoridē vindicet Matthio-

lus, Xyridis semen ait, nō figura, sed odore tantummodò, fabas referre, quasi id voluerit Dioscorides, prætereáque comperisse se Spatulæ fœtidæ vulgò dictæ semina (quam quidem legitimam Xyrida esse autumat) fabas omnino redolere. Illud verum nécne sit, nondum equidem exploratum habeo. Neque tamen dubito, quin etiam illa Xyridis semina fabarum figuram referre voluerit Autor. Sed animaduertēdum fuit, & Theophrasti & Diosc. aliorúmque priscorum fabas à nostratibus fuisse longè diuersas: quippe quæ & minores essent & penitus rotundæ, vti pluribus argumētis ex eorum testimonio & autoritate ductis doctè & luculenter probat Dodonæus, cap. de Bona seu phaselo maiore.

γλυκέος πεπλασμένη] Serapio legisse videtur, *μετὰ γλυκέος πεπλασμένης*, sed perperàm meo iudicio. Nusquam enim alibi, quod sciam, *γλυκέος πεπλασμένης* mentio occurrit.

CAP. XXIII. *θρίδακι τῇ ὀξυφύλλῳ*] Ad hanc ipsius lactucæ foliorum similitudinem, quæ in Anchusa reperitur, respiciens Nicāder, *ἀγχούσης θριδακινίδα χαίτην* dixit, in Theriacis.

τραχέα, μέλανα] Orib. *ἀντὶ τοῦ, μέλανα, μεγάλα*, legisse videtur. At Lacuna vtrunque, & *μέλανα* & *μεγάλα*, reperit in vetusto codice, quantum ex ipsius verbis licet colligere.

προσπεπλασμένα τῇ γῇ] Quarum stirpium folia hoc modo per terram repunt, *ἐπιγειόφυλλα* nominat Theophrastus. De Anchusa verò contrà ac Diosc. videtur sensisse Plinius, libro 21. cap. 16. Postquam enim ea commemorauit, quorum caulis per terram repit, è diuerso stare scribit Anchusam, inficiendo ligno cerísq; radice aptam. Sed illud ipsum non de tota planta, sed de caule tantummodò, accipiendum est. Quæ enim Anchusæ folia radici proxima sunt, terræ velut affixa reperias.

ἐν τῷ θέρει γνυμωμένη] Hæc vox, *γνυμωμένη*, mendi suspicione minimè vacat, idque non immeritò. Lacuna legit in vetusto suo codice, *γνυομένη*. Marcellus ex antiquissimi cuiusdam exemplaris fide restituit, *γνωσκομένη*: quam lectionem ego secutus sum. At Auicennas alicubi legisse videtur, *ψηλαφωμένη*, aut quid tale. Scribit enim lib. 2. *Anchusæ radicem si ætate tangatur attrectetúrue, sanguineo colore manus inficere.*

καὶ παλαιὰ ἕλκη] *Sanat ulcera in cerato* (inquit Plinius, lib. 22. cap. 20) *præcipuè senum, & adusta*: quasi *παλαιὰ ἕλκη*, *ulcera senum* reddere debuerit.

καὶ ἀλφοὺς & λέπρας] Plinius, loco modò citato, *Anchusæ radicem lepris & lentigini ex aceto illini* scribit. Rursúmque proximè sequenti capite, de altera Anchusa: *lentigini*, inquit, *ac lepris radix illinitur*. Vtrobique verò, *uitiligini*, pro, *lentigini*, reponendum videtur.

πρὸς τὰς σύψεις τῶν μύρων] Coloris potiùs conciliandi gratia radicem Anchusæ vnguentis addi innuit Plin. lib. 13. cap. 1. *Vnguentis*, inquit, *coloris causa additur Anchusa.*

CAP. XXV. *ἔστι δὲ καὶ ἄλλη*] Anchusæ non tria tantùm, sed quatuor genera agnoscit Galenus: verùm ei secunda recēsetur, quę deinceps Diosc. *λύκοψις* dicitur: Paulo verò, vti & Nicandro, *λυκαψός*.

CAP. XXVI. *καὶ παχύτερα & τραχέα*] Etsi anteà in vulgatis exempl. legebatur, *βραχύτερα καὶ παχέα*, attamen quia præter vetustū Diosc. codicem, etiā Oribasius habebat, *παχύτερα καὶ τραχέα*, lectionem hāc iccirco recepi, eóq; lubentiùs, quòd & Plin. lib. 27. cap. 11. de Lycopsi agit in hæc verba: *Lycopsis longioribus quàm lactucæ est folijs, crassioribúsque*, &c.

CAP. XXVII. *εἰ δ' ἀείδων*] Paulus *δωριάδα* vocari scribit. Plin. lib. 22. c. 20. dorida, vbi ita scribit: *Est & alia similis, pseudanchusa ob id appellata, à quibusdam uerò Echion aut doris, & multis alijs nominibus*, &c. Eadem enim est cum Echio, quam pseudanchusam ibi nominat. Fortè verò etiam pro, *ἀλκιβιάδιον*, *ἀλκίβιον*, legēdum. Alcibion porrò *qualis esset herba, apud Autores non reperiri* scribit Plin. lib. 27. cap. 5. Reperire tamen potuerat apud Nicandrum, qui quidem in Theriacis docet, Echion Alcibium dictum ab Alcibio quodam, qui primus Echij vsum contra serpētes adinuenisse fertur, cuiúsque historiam aliquot versiculis prosequitur. Alio verò Theriacorum loco, æquè ac teste ipsius Scholiaste Numenius autor non contemnendus, *ἔχιος* seu *ἔχις*, & per epenthesin *ἐχείου*, duo genera constituit. Sed eorum alterum illud est, quod Ocimoidis nomine sequenti capite describitur.

τραχέα ὑπόλευκα] Orib. *ὑπόλευκα*, sed minùs rectè, meo iudicio. Inferiùs verò pro eo quod habetur, *πρὸς λόγον τὸ ἐπ' ἄκρῳ*, lego, *πρὸς λόγον τὰ ἐπ' ἄκρου*.

ἀδήκτους ποιεῖ] Aliud est quod voluit Paulus, dū de Echio apertè scribit in hunc modū: *τοὺς δακνομένους ἀβλαβεῖς διαφυλάττει*. Non enim voluit Echij potu arceri serpentiū morsus, sed ita irritos reddi, vt nocere minimè possint.

CAP. XXVIII. *ἐοικότας μελανθίῳ*] Sunt qui putent siliquas Ocimoidis hîc melanthij vasculis assimilari. At quoniam illius siliquas iam pronuntiauit Autor hyoscyamo similes esse, hoc loco iudico tum Ocimoidis tum melanthij semina potiùs inter se conferri. Quamobrem, *ἐοικότος*, non, *ἐοικότας*, legendum censeo.

καὶ πεπέρεως] Marcellus & Cornarius addunt, *& uino*. Ruellius, *cum melle & uino*. Sed illud, *& uino*, quid opus fuit ex præcedenti periodo repetere, cùm satis per se subintelligatur?

CAP. XXIX. *ὁ ποῦ δ' μεσὸς ἐστιν*] Ita Plinius de Erino, lib. 23. cap. 7. *utcunque decerpta lacte multo & dulci manat herba*, &c. Neq; dubito quin ab eo lacteo liquore siue succo, quo Erini caulis foliáq; turgent, ad caprifici *ἐρίνε* siue *ἐρινεῦ* dicti similitudinē, id nominis ea herba sibi asciuerit. Plinius Erineon nominat, ipsiúsq; descriptionē sermoni de caprifico statim subiūgit, *propter gentilitatē*, vt ipse ait. Galeno *ἔχιος* dicitur, 6. simpl. Paulus tamen seorsim & Erini & echini meminit, quasi diuersas esse plātas existimauerit. Alij hanc eandem ocimum aquaticum appellant.

πρὸς μέλιτος] In Aldino codice vox, *κυάθους*, quæ habetur in Paris. minimè reperitur: atq; hîc etiā redundare visa est. Nam & Paulus de Erino agens, scribit in hunc modū: *Ερινος ἔφυδρός ἐστι πόα, ἧς τοῦ καρποῦ < β' μετὰ μέλιτος < δ' ἐγχριόμενα, ῥεῦμα ὀφθαλμῶν ἵστησι*. hoc est, *Erinos aquatica herba est, cuius seminis drachmæ duæ cum mellis drachmis quatuor illitæ, oculorum fluxiones sistunt*. Quamobrem & ego in Dioscoridis contextu cyathorum vice drachmas supplendas esse duxi.

περὶ τὴν κύστιν ἕλκη καὶ λίθους] In hac periodo cum Serapione veteris exemplaris lectionem sequi placuit. Plinius quoq;, lib.24.cap.19. *Graminis,* inquit, *radix decocta in uino, torminibus medetur & urinæ difficultatibus, ulceribúsque uesicæ, & calculos frangit.* Quòd si quis vulgatam lectionem, τὰ περὶ τὴν κύστιν περιελώματα λιθώδη, retinere maluerit, minimè repugnabo.

CAP. XXXIIII. καὶ ταύτης ἔτι καὶ] Posterius, καὶ, libenter expungo: vel adijcio, μάλιστα. Alioqui vocem illam, ταύτης, non ad στόμαχον, sed ad κεφαλὴν referri oporteret: quod minùs placet.

CAP. XXXV. ἐν τείχοις καὶ ἀμπελῶσιν] Siderion Heracleon, quale hîc describitur, *iuxta lacus & amnes inueniri* scribit Plinius, lib.25. cap. 4.

νεοτρώτων] Lacunæ vetus codex habet, νευροτρώτων. Plinius etiam de Sideritidis genere quodam ita scribit, lib.25. cap.5. *Hanc etiam præcisos neruos glutinare faciunt.* Sed ego cum Lacuna vulgatam lectionem magis probo.

CAP. XXXVI. ὑπόπυρρα] Ita Serapio. At Oribas. ὑπόπικρα, *subamara.* quē secutus est Marcellus. Sed & Lacuna in vetusto Diosc. codice, ὑπόπικρα, legisse se testatur.

λευκὰ καὶ χρυσίζοντα] Serapio expressiùs tradit, Achilleæ flores in principio albos, deinde verò aureos conspici, vti & Oribasij interpres. At cæteri Interpretes, *purpureos,* addunt: ex iisque nonnulli volunt Achilleę flores vario inter candidum, purpureum & aureum colore cōspici: alij in varijs Achilleæ plantis tres illos floris colores obseruari. Cæterùm pro ea voce, ἐγκάθισμα, quæ est ad capitis calcem, sunt qui, ἐγκάπνισμα, legisse videantur.

CAP. XXXVIII. διὰ τὸ πολλὴν ἐν τῇ Ἴδῃ] Scribit itidem Plinius, lib.16. cap.7. *Rubi tertium genus Idæum uocasse Græcos à loco:* Rursúmq;, lib.24. cap. 14. *Idæum rubum appellatū esse, quoniam in Ida, non aliâs, nascatur.* Sed apertè fallitur, dum non alibi quàm in Ida nasci opinatur: cùm passim occurrat. Rectiùs Diosc. qui quoniā copiosus in Ida proueniat, ideò Idæum dictum asserit.

CAP. XXXIX. Ἑλξίνη ἔχει φύλλα] Cissampeli cognomentum rectè adijciunt Interpretes ex Gal. & Paulo: qui quidem de hac eadem Helxine agentes, ἡ καὶ κισσάμπελος ὀνομαζομένη, addūt, ad distinctionē alterius Helxines; seu muralis herbæ, de qua deinceps hoc eodem libro Dioscorides acturus est. Neque porrò existimandum Helxinem, de qua agit Plinius, lib.21. cap.16. harum alterutram esse. Siquidem alia est, quam ixinen veriùs nominare debuit cū Theophrasto, lib. hist.6. cap.4. ex cuius verbis suam ipse historiam deprompsisse videtur. Hoc verò capite descriptam Helxinen, rectiùs Plinij *conuolulum,* lib. 21. cap.5. commemoratum, esse dixeris, eo nomine donatū, quòd suarum viticularum ope vicinis sese aduoluat adminiculis.

κοιλίας] Gal. & Plinius huic Helxinæ vim tribuunt διαφορητικὴν, in quo minimè (quod voluit Marcellus) Dioscoridi repugnant: quandoquidem vtraque facultas, & discutiēdi & soluendi aluum, potest citra controuersiam vni eidémque plantæ competere.

CAP. XLI. ὑπομέλανα πριονοειδῶς] Malim, πριονοειδῶς, vt & proximè sequēti capite: *serratim* vertit Apuleius: quanquam & πριονοειδῶς aduerbium, *Ilicis modo* significat, cuius itidē folia serratis incisuris diuisa sunt.

ταύτην ἀργεμώνιον] Ex Diosc. verbis quæ habentur, lib.2. cap. de anemone, satis patet legendum hoc loco, non ἀργεμώνιον, sed ἀργεμώνην. Ibi enim eos erroris insimulat, qui EVpatorium & argemonen vnam eandémque plantam esse existimabant. Et is tamen error ita hucusque inualuit, vt Diosc. EVpatoriū, nonnihil immutato nomine, agrimonia vulgo dicatur.

CAP. XLII. ἐοικότα ἡδυόσμῳ] Hæc ipsa πενταφύλλου folia vitigineis assimilat Theoph. lib. hist. 9. cap.14. his verbis: ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον ὥσπερ οἴναρον, μικρὸν δὲ καὶ τὴν χρόαν ὅμοιον. hoc est, *habet quidem folium instar uitis, sed paruum & colore simile:* quanuis fateor quibusdam alijs locis apud eundē Autorem οἴναρον pro vnedone seu arbuto vsurpari. Porrò Diosc. illa eadem mentæ comparat: fortasse partim magnitudinis, partim ipsius formæ habita ratione, vti ille ad colorem simul & formam videtur respexisse. Cæterùm falli meritò existimatur Plinius, dum lib.25. cap.9. *Quinquefolium fraga gignendo commendari* scribit: siquidem alia est planta quæ fraga gignit, fragaria vulgò dicta.

ῥίζαν δὲ ἔχει ὑπέρυθρον] Plinius, loco modò citato, *Quinquefolium* scribit *cùm effoditur, radicem habere rubram, sed quæ inarescens nigrescat & angulosa fiat.* Illud verò à Theophr. descripsit, cuius hæc sunt verba, de eadem Quinquefolij radice: ὀρυττομένη ἐρυθρά. ξηραινομένη δὲ, μέλαινα γίνεται καὶ τετράγωνος.

ἐπὶ μὲν τοὶ τεταρταίων] Legit Lacuna in antiquo exemplari, ἐπὶ μὲν τῇ τεταρταίῳ τέσσαρα, ἐπὶ δὲ τριταίῳ τρία, ἐπὶ δὲ ἐφημερινῷ, ἕν. In eundem quoque sensum Plinius, lib.26. cap.11. *Quinquefolij folia quidam terna tertianis dedêre, quaterna quartanis, plura cæteris: alijs omnibus, obolis tribus cum pipere ex aqua mulsa.*

CAP. XLIII. καὶ αἱμορραγίαν τὴν ἐκ μήτρ.] Diuersas planè vires Phœnicææ herbæ tribuit Plinius, lib.22. cap.25. *Est & herba,* inquit, *Phœnicea appellata Græcis, nostris uerò hordeū murinum. Hæc trita è uino pota, præclarè ciet menses.* Ex quibus verbis colligit doctiss. Guillandinus, diuersas esse plantas Phœnicæam herbam Plinij & Phœnicem Dioscoridis. Sed equidem vel lapsum Plinium, vel in ipsius verbis mendum subesse, potiùs crediderim.

CAP. XLIIII. Ἰδαία ῥίζα] Idæam herbā vocat Plin. lib.27. cap.11. quam Dioscorides hîc à parte potiore radicem denominat. *Idææ herbæ,* inquit ille, *folia sunt quæ oxymyrsines: adhærent his uelut pampini, in quibus flos,* &c.

CAP. XLVII. ἵππουρις ἑτέρα] Interiectis quæ in cod. Ald. nothis reperiuntur, sic malim: ἱππουρίδος ἑτέρας καυλός ἐστιν ὀρθὸς, ἴσος, μείζων ἢ πῆχυς, ὑπόκενος· κόμας δὲ ἔχει βραχ. Aut: Ἵππουρις ἑτέρα καυλὸν ἔχει ὀρθὸν, ἴσον, μείζονα δὲ πήχεως, ὑπόκενον, κόμας ἐκ διαστημάτων βραχυτέρας &c.

CAP. XLVIII. μικρὸς φρυγανώδης] Sunt qui ἀντὶ τοῦ, φρυγανώδης, πριονώδης vel πριονοειδὴς, legēdum suspicentur. Siquidem Coccum tinctilē, (quam quisquiliū Plinio dictam puto) ceu excremētum quoddā ferè ex ilicis aquifoliæ simili arbuscula, eaque humili, decerpitur. Neq; tamē negauerim in ilice quoque & robore interdum reperiri.

Quin & eiusmodi grana rubentia radicibus pimpinellæ locis quibusdam adhærentia nonnulli obseruarũt. At Pausanias in Phocicis, Coccũ baphicam scribit esse, *fruticem rhamni magnitudine, foliis lentisci, sed nigrioribus & mollioribus, fructu solani, erui magnitudine, in quo gignatur animalcula culicibus similia.* E senescẽte quoque Cocco nostro talia auolant animalcula: sed ne tam repente gignantur, meliúsque grana conseruentur, lecta illa aceto vinóve albo irrigantur, aut butyro alióve pingui illinuntur. Iccirco verò (quod velut in trãscursu dictum velim) & Cocci genus quoddã σκωληκιον dictum refert Plinius, quod celerrimè in vermiculum sese mutaret. Inde quoque factum putarim, vt Coccum nostris *uermillon* dictum fuerit.

ἔπειτα ἡ ἐν Ἀσίᾳ] Vox hęc, Ἀσίᾳ, mendi suspicione minimè vacat: quoniam & Galatiam & Armeniam Asiæ regiones esse constat. Quare aut accipienda hoc loco Asia, pro Lydiæ ciuitate, Asiæ vni ex mundi partibus cognomine: aut, Λιβύῃ vel Πισιδίᾳ, reponendum fuerit. Siquidem gigni etiam Coccũ in Africa & Pisidia refert Plinius, lib. 16. cap. 8. Serapio certè quidem, Συρίᾳ, legisse videtur.

μετὰ ὄξους καταπλασσόμενη] Alij cum oxymelite terunt, inquit Gal. 7. simpl.

ἐν ταῖς δρυσὶν] Anguillara reponit, ἐν ταῖς πρίνοις, seu ἐν τοῖς πρίνοις; quoniam πρῖνος etiã genere masculino effertur apud Theoph. In ilice verò gigni Coccum, Theoph. lib. 3. hist. de ilice agens admonet, hisce verbis: φέρει δὲ καὶ πρῖνος παρὰ τὴν βάλανον κόκκον τινὰ φοινικοῦν. hoc est, *fert & ilex præter glandem granum quoddam puniceum,* &c. Πρῖνον autem ibidem arborem describit, cui sit folium δρυῶδες, ἔλαττον δὲ, ἐπακανθίζον; id est, *quernum, at minus, aculeatum,* &c. Sed & apud Columellam ilicis mentio fit, quæ spinas non habeat. Porrò siue, ἐν ταῖς δρυσὶν, siue, ἐν τοῖς πρίνοις, legas, parum refert: quoniam δρυὸς nomine glandiferæ omnes arbores comprehenduntur, inter quas & ilicem recenseri nemo negauerit. Cęterùm pro eo quod sequitur, τῷ σώματι; Marcellus & Cornarius, ἐν τῷ θέρει, *æstate,* reponendum non malè suspicantur.

CAP. XLIX. τὰ φύλλα σχίνῳ ὅμοια] Galenus itidem, lib. 8. simplicium, Tragium hoc lentisco simile facit. At Plinius parum sibi constat, dum lib. 13. cap. 21. *Tragium* quod aliàs *tragonim* vocat, *fruticem* scribit esse *terebintho similem:* lib. verò 27. cap. 13. eundem ipsum *Iunipero similem* facit *& semine & folio & ramis.*

CAP. LI. Τράγος, οἱ δὲ, σκορπίον] Plin. lib. 13. c. 21. *Tragum* (ita enim legẽdum) *siue scorpionem* describit, *ueprem sine folijs,* &c. Rursúmque, lib. 21. cap. 15. *Tragum seu scorpium in totum spinam* esse asserit. Sic & lib. 22. cap. 15. *Scorpium asparagi caule* describit, *habentem in cacumine aculeum.* Sed illa Theophrasti Scorpio, quem Nepam vertit Gaza, veriùs conueniunt, quàm Dioscoridis Trago: quanuis non negauerim, Tragi ramulos acuto esse cacumine. Siquidem pusillum eum fruticem Tragum esse lubens agnosco, qui non procul à Monspelio apud oram maritimam nascitur, sine foliis, fructúmque profert, cùm ematuruit, esculentum, rubi Idæi fructui haud ita dissimilem, quem indigenæ, *raisin de mar,* quasi marinum racemũ, appellant. Verùm quoniam is ab Autoribus Aduersariorum pleniùs describitur ac elegantissimè depingitur, eò Lectorem reiicere satius fuerit.

τοῦ πυρὸς χαρπὸς, ὡς ῥάξ] De Trago siue scorpio ita Plin. lib. 27. cap. 13. *Huius ramorum decem aut duodecim cacumina trita, ex uino pota, cæliacis, dysentericis & c. auxiliantur.* Eum verò locum ex hoc Diosc. contextu ita emendo: *Huius racemorũ decem aut duodecim acini triti ex uino poti,* &c.

CAP. LII. τὸ μὲν δὲ αὐτοῦ καλεῖται] Theoph. lib. hist. 4. cap. 13. quo loco plantas aquaticas persequitur, paulò secùs tria hæc iunci genera distinguit. Nempe acutum sterilem primum cõstituit, quem marem appellat: alterum frugiferum, priore crassiorem & carnosiorem, quem μελαγκρανιν vocant, quia semen nigrum gerat in cacumine, (atriferum Gaza, alij atricipitem vertũt:) tertium denique crassitie carnositatéque insignem, qui holoschœnos vocatus est, ad vitilia texendásque tegetes ideò vtilissimus, quòd mollis carnosúsque est. Theophrastum, quanuis obscuriùs paulò, secutus est Plinius, lib. 21. c. 18. Duo enim facit Iunci prima genera, vnum mariscum, alterũ marinum oxyschœnõ dictum: cuius duo rursum constituit genera: (perperam enim *tria* apud Plinium legi existimo) nempe marem & fœminam. Tertius enim quem subiungit, holoschœnos dictus, idem est profectò, meo quidem iudicio, cũ marisco primo loco commemorato, quémque, nisi fallor, priores Latini *sirpum* appellabant. Galenus itidem, deindéque AEgineta, Oribasius & Aëtius, σχοῖνον λεῖαν, vel potiùs ἑλείαν, id est, *iuncum palustrem,* duplicem faciunt, ὁλόσχοινον (pro quo mendosè habetur apud Galenum, ὀλιγόσχοινος) & ὀξύσχοινον. Hunc verò rursum duplicem cõstituunt, κάρπιμον & ἄκαρπον. Is est in Iunci generibus distinguendis Autorum penè omnium consensus: à quibus tamẽ hoc loco Diosc. quodammodo dissentire videtur, nisi fortè (quod magis placet) σχοῖνον λεῖαν & ὁλόσχοινον vnum & eundem Iuncum esse voluit. Alióqui enim si singula verba spectemus, tria Iunci summa genera statuere videtur, nempe læue, acutum & ὁλόσχοινον dictum: acutum verò deinde subdiuidere in ἄκαρπον & κάρπιμον, *frugiferum* inquàm *& sterile seu infructuosum.*

τραχυτέρα τῶν δυεῖν] Lego, παχυτέρα. Sic enim Theophr. postquam de duobus Iunci acuti generibus egit, addit: καὶ τρίτος τῷ μεγέθει καὶ τῇ παχύτητι καὶ σαρκίᾳ διαφέρων, ὁ καλούμενος ὁλόσχοινος. hoc est, *tertius magnitudine, crassitie & carnositate præstans, qui holoschœnos appellatur.* Ita & Plinius, *Melancranis,* inquit, *crassior & fruticosior, magísque etiamnum tertius, qui uocatur holoschœnos.* Galenus itidem, 8. simpl. παχυτέρα δὲ καὶ χαυνοτέρα ἡ ὀλιγόσχοινος, pro quo repono, ὁλόσχοινος.

πινόμενος μετὰ κράματος] Plinius, loco antè citato: *Iunci semen tostum & in aqua potum sistit aluum, & fœminarum menses capitísque dolores facit. At qui uocatur holoschœnos, eius folia quæ proxima sunt radici, commanducantur aduersus araneorum morsus,* &c. Ita Plinius aquã pro vino diluto vsurpat, itémque folia quæ morsibus imponit Diosc. ore assumenda præcipit.

Ἡ δὲ Αἰθιοπικὴ] Diosc. codices partim Αἰθιοπικὴ habent, partim Ἐρυθρικὴ. Sed vtraque vox mihi, æquè ac Valerio Cordo, suspecta est. Plinius cer-

tè quidem EVripici iunci meminit: *Inuenio*, inquit, *etiamnum unum iunci genus, quod* EVripic*um uocant*. Sed quæ hîc seu AEthiopico seu EVripico iunco tribuuntur à Diosc. eadem Galenus & Serapio ὁλοσχοίνῳ tribuunt; ita vt meritò dubitari possit, sitne hoc loco legendum, ἡ δὲ ὁλόσχοινος: nisi tamen Αἰθιοπικὴ siue Εὐριπικὴ σχοῖνος, holoschœni species est, à certo loco ita denominata.

CAP. LIII. βρύον ἐστὶ προσιχόμενον] Lichena nõ esse verè muscum, sed potiùs quasi muscum, palàm ostendit Gal. 7. simpl. his verbis: λειχὴν ὁ ἐπὶ τῶν πετρῶν, ἐστὶ μὲν οἷον βρύον τι· τῷ γένους δ' ἂν ὀρθῶς ὀνομάζοιτο τῶν φυτῶν. hoc est, *Lichen in petris nascens, est uelut muscus quidam, attamen rectè in plantarum genere censeri potest*. Plinius quoque, lib. 26. cap. 4. inter Lichenis genera hoc ipsum recensens, *Est aliud*, inquit, *genus* Lichenis, *petris totum inhærens ut muscus, qui & ipse illinitur*, &c. Icciro etiam in Diosc. contextu ante dictionem, βρύον, vocem οἷον seu οἱονεὶ desidero. Illud porrò ἐν παρόδῳ annotes velim, quo loco apud Gal. Lichena ἐπὶ ταῖς ὑγραῖς καὶ δυσώδεσι πέτραις φύεσθαι, hoc est, *humidis & graueolentibus petris innasci*, scribitur, legendum ἀντὶ τοῦ, δυσώδεσι, δροσώδεσι, τουτέστιν, ἐνδρόσοις, hoc est, *roscidis*.

διαχεόμενον. σόματος] Plinius, loco citato, *Morbum quoque regium*, inquit, *cum melle sanat, ore illito & lingua*: quasi legerit, μετὰ μέλιτος διαχριόμενος τοῦ σόματος καὶ τῆς γλώττης. & ῥευματισμοῖς παραπίπτει. Neque verò Ictericis illinitur tantùm Lichen, sed & propinatur. Siquidem Gal. lib. 9. de comp. κατὰ τόπ. ex Archigene Lichenas cum aqua mulsa aut meraco potui dat ictericis. Cæterùm vtrum Lichen hęmorrhagias sistere valeat, dubitasse quodammodo videtur Gal. 7. simpl. hisce verbis: εἰ δὲ καὶ αἱμορραγίας ἵστησιν, ὡς Διοσκουρίδης φησὶν, οὐκ ἔχω φάναι. i. *An uerò hæmorrhagias sistat, uti retulit* Dioscorides, *id uerò neutiquam dicere queam*.

CAP. LIIII. παρωνυχίας καὶ κηρία] Ruellius & Marcellus, σκληρίας, legisse videntur: attamen, κηρία, legendum esse satis innuũt Galeni verba, 8. simpl. quo loco & ipsum Diosc. citat. Παρωνυχία ὠνόμασαι μὲν ἀπὸ τῆς ἐνεργείας. ἰᾶται γὰρ παρωνυχίας. ὡς δὲ Διοσκουρίδης φησὶ, καὶ κηρία. hoc est, Paronychia *ab effectu nomen traxit, siquidẽ paronychias sanat, &, ut* Dioscorides *refert, fauos quoque*.

CAP. LV. κυπείρῳ ἴσην ἔσαν] Sunt qui existimẽt hîc à Diosc. Chrysocomes seu chrysitæ radicem, cyperi radici saporis ratione conferri. Verùm quoniã ipsemet anteà, lib. 1. cap. 4. cyperum ἔμπικρον, hoc est, *amaro gustu*, esse voluit, hîc verò Chrysocomes radicem palàm asserit esse ἐν τῷ γλυκεῖ ὑπαύσηρον, hoc est, *ex dulci quodammodo austeram*, vero similius est figuræ tantùm quantitatísve ratione hanc illi comparari. Aliqui tamen, κυπαρίσσῳ, ἀντὶ τοῦ, κυπείρῳ, legendum censent, vti & nonnulli, πικρὰν, ἀντὶ τοῦ, ὑπαύσηρον. At nobis religio fuit vulgatam multorúmque codicum autoritate stabilitam lectionem immutare.

πρὸς κάθαρσιν ὑστέρας] Ruellius Chrysocomes radicem cõtra vuluæ purgationes prodesse credidit. At nos veriùs *ad purgandam uuluam* reddidimus. Siquidem Gal. loco citato docuit, ἔχειν τι τῆς ἐμμηνίου καθάρσεως προτρεπτικόν. hoc est, *menstruæ purgationis prouocãdæ uim quandam obtinere*. Sed & Plinius de eadem radice agẽs, lib. 21. cap. 20. *Potui datur*, inquit, *ad uuluæ dolores in aqua mulsa decocta, ciet menstrua*, &c.

CAP. LVII. Ἑλίχρυσον] Theoph. lib. 9. hist. stirp. ἐλειόχρυσον nominat, Gaza ab aureo flore *Aureliam* denominat. Plinius verò, lib. 21. cap. 25. ἡλιόχρυσον potiùs dictam putauit, *quoniam*, vt ipse vult, *flores illius ad Solis repercussum aureæ luce fulgeant*. Themistagoras Ephesius, libro quem inscripsit aureo, tradit inditum fuisse nomen ab Elichryse nympha, quæ prima decerpserit, vti testatur Athenæus, lib. xv. qui quidem Elichrysi florem ibidem loto assimilat. At Gal. nusquam Helichrysi facta mentione, Amaranto vires easdem tribuit, quas Diosc. Helichryso, vt minimè sit dubium, quin Galeni ἀμάραντον, sit Diosc. ἑλίχρυσον. Paulus seorsim amarãti & Helichrysi meminit, attamen locis diuersis easdem vires ascribit.

ἴσχει δὲ καὶ καταρρόου] Plinius γυναικεῖον ῥοῦν, ἀντὶ τοῦ, κατάρρουν, legisse videtur. Siquidem loco modò citato, *Folia eius*, inquit, *trium obolorum pondere sistunt profluuia mulierum in uino albo*. Attamen Paulus de Helichrysi coma, καὶ καταρρόοις, inquit, βοηθεῖ. Gal. verò cap. de amaranto, in genere ἁπάντων ῥευμάτων ξηραντικὴν εἶναι scripto prodidit, hoc est, *fluxiones quassuis exiccandi ui pollere*.

CAP. LVIII. τρυφερά τις ποά] Plerique Chrysanthemon hoc & buphthalmon, tertio libro descriptum, vnam eandémque plantam esse credidêre; quoniam vtrique vires planè eædem à Diosc. tribuuntur. Ac reuera Galenus cęteríque Græci buphthalmi quidem meminêre, nõ item Chrysanthemi. Sunt tamen qui χρυσάνθεμον, Caltham poëtarum, officinis Calendulam dictam, à buphthalmo planè diuersam esse existimarint. Inter cæteros verò acerrimi vir iudicij Gul. Pelisserius Monspeliensis Episcopus, vt nequid in describenda Caltha desideraretur, locum hunc ita restituendũ censebat: χρυσάνθεμον ἢ κάλθα, τρυφερά ποά θαμνοειδής, πλείους ἀναφέρουσα καυλοὺς καὶ φύλλα, πολυσχιδῆ δὲ ἄνθη. hoc est, Chrysanthemon *seu* Caltha, *tenera est herba fruticosa, plures proferens caules, itémque folia: flores uerò multifidos*. Attamen & florum, qui (nisi mendum subest) κάλχαι dicerentur, ex Nicol. Damasceno & Alcmane Poëta meminit Atheneus, lib. xv. At sunt etiam nonnulli, qui & in hac voce & in cæteris penitus vulgatã lectionem seruant, & Chrysanthemi nomine plantam aliam ostendunt, à buphthalmo notis aliquot manifestò distinctam.

CAP. LIX. σπιθαμώδης] Lacuna in vetusto codice legit, διπίθαμος, hoc est, *duûm palmorum altitudine*. Ita quoque legi constat apud Oribasium: sed & Plinius, lib. 27. cap. 4. *Ageratum ferulaceam* esse scribit, *duorum palmorum altitudine*. Attamẽ viderit, quàm rectè vox, διπίθαμος, cum sequenti voce, ταπεινός, conueniat.

πυρωδεστέραν] Malui, πνευματικωτέραν, legere, quàm πυρωδεστέραν. Siquidẽ Ageratum scripsit Gal. lib. 5. simpl. εἶναι δυνάμεως διαφορητικῆς τε καὶ ἀτρέμα πως ἀφλεγμάντου. hoc est, *uim habere digerendi simul & inflammationes arcendi*: quas quidem vires ab vrendi viribus quàm longissimè dissidere nemo non iudicauerit.

CAP. LX. δοκεῖ δὲ ὠνομάσθαι] Verbenaca hæc, recta, vti quæ sequẽti capite describitur, supina, à Græcis dicta est. Latinis vtraque sexu distinguitur: siquidem illa, mas: hæc, fœmina dicitur.

Περιστερεῶνος autem vox ex eo deducta est, quòd circa eam herbam columbæ libenter versari soleant, vti certè quidem voluêre Dioscorides & Galenus. Alij verò, quòd ijsdē iucunda esca sit, vti voluit Apuleius, vel quòd ijsdem familiaris, vti Plinius. At piæ memoriæ Præceptor Rondeletius iccirco περιστερεῶνα dictā putabat, quòd circa columbaria frequētissimè reperiatur: quippe quam ex ipso fimo columbino prouenire crederet.

CAP. LXI. σὺν οἴνῳ παλαιῷ κοτύλῃ] Lacuna legit in antiquo exemplari, σὺν οἴνῳ παλαιῷ καὶ θερμῷ κοτύλῃ μιᾷ ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας πινόμενα. quæ quidem lectio probatior fortasse fuerit. Siquidē & ipse Plinius, lib.26.cap.12. inter alias Verbenacæ dotes scribit, *morbum regium impugnari Verbenacæ folio, obolis tribus ex uini calidi hemina quatriduo.* Cęterùm lōgè plures Verbenacæ vires legas apud Aetiū ex Archigene, Tetr.1.ser.1. quo loco eandem, Veneris etiam herbam nominat.

C. LXII. στερεαῖς, μελαίνας] Plin.lib.26.cap.8. Astragali radices non nigras, sed *rubras* dixit, ibidémque addit, *in petrosis & apricis nasci*, pro eo quod habet Diosc. ἐν διανέμοις & συσκίοις, hoc est, *uentosis & opacis*. Legitur tamē in vetere quodā Diosc. codice, ἐν εὐηλίοις *in apricis seu Soli expositis*.

ἐν Μεμφίδι τῆς Ἀρκαδίας] Gal.6.simpl. de Astragalo: πλεῖστος ὁ θάμνος ἐν Φενεῷ τῆς Ἀρκαδίας φύεται. i. *copiosissimus frutex in Pheneo Arcadiæ nascitur.* Plinius itidem, loco citato: *Nascitur in petrosis, apricis, & ijsdem niualibus, sicut Pheneo Arcadiæ.* Quamobrem & nos pro, ἐν Μεμφίδι, ἐν Φενεῷ, cū Oribasio reponendum censuimus: maximè cùm apud Autores nulla fiat Memphidis Arcadię mentio.

CAP. LXIII. σὺν οἴνῳ καταπλασθεῖσα λευκῷ] Plinius ἀντὶ τοῦ, λευκῷ, γλυκεῖ, legisse videtur. Sic enim ille de Hyacinthi radice, lib.21.c.26. *E uino dulci illita pubertatem coërcet, & non patitur erumpere.*

θηριακοῖς ἁρμόζει] Sunt qui pro, θηριακοῖς, κοιλιακοῖς, legant. At ego illa, θηριακοῖς ἁρμόζει, minimè expungēda duxi, quoniam & Plinius, citato loco, *Contra serpentes & scorpiones morbúmque regiū semen Hyacinthi cum abrotono dari*, commemorat.

CAP. LXIIII. φύεται ἐν ἀρούραις] Sic Theoph. lib.9.cap.13. ἑτέρα δὲ μήκων ῥοιὰς καλουμένη, παρομοία κιχωρίῳ τῷ ἀγρίῳ· διὸ καὶ ἐσθίεται. ἐν τοῖς ἀρουραίοις δ' φύεται, μάλιστα ἐν ταῖς κριθαῖς. ἄνθος δὲ ἔχει ἐρυθρόν. i. *Aliud papauer erraticum cognominatū, cichorio syluestri simile, quamobrem in cibos etiam recipitur. Nascitur in aruis ac potissimùm inter hordea. Florem uerò habet rubrum*, &c. Plinius autem, lib.19.cap.13. *Sponte quidem, sed in aruis maximè cum hordeo nascitur, erucæ simile, cubitali altitudine, flore rufo & protinus deciduo*, &c. vbi florem *rufum* dixit, quem Theoph. ἐρυθρὸν & Diosc. φοινικοῦν.

ὀριγάνῳ] Comparationem, quæ fit Papaueris erratici cum origani & thymi folijs, temerè & perperàm additam meritò suspicatur Cordus: quoniam cichorio syluestri aut erucæ nulla est cum origano aut thymo foliorum similitudo.

καυλὸν δὲ ῥαβδώδη] Placuit mihi, æquè ac Manardo viro doctiss. Marcelli lectio, qui ἀντὶ τοῦ, χνοώδη, aut potiùs, χνοώδη, χνοώδη repo suit.

CAP. LXV. περὶ μήκωνος ἡμέρου] Huic inscriptioni, καὶ ἀγρίας, addere libuit, quod in vulg. exempl. desiderabatur: quoniam in hoc ipso capite non de Papauere tantùm satiuo, sed & de varijs syluestris generibus agitur.

ὁ καὶ πιθῖτις] ἢ, ἀντὶ τοῦ, ὁ, reponendum cēseo: quoniam cognomen πιθῖτις, nō semini, sed toti plantæ tribui fit verisimile. Quin neque seminis, sed ipsius potiùs capituli ratione, nempe à dolioli figura, planta ipsa cognomentum illud videtur accepisse.

ἔστι περὶ ἡλίῳ ὀπίζειν] Sinceri opij alia experimenta legas apud Plin.lib.20.cap.18. vti & aliam parandi meconij rationē, quàm quæ deinceps habetur apud Dioscoridem.

ἄνωθεν δεῖ φυσᾶν] Attamē & ipse Gal.lib.2. comp. pharm. κατὰ τόπους, cap.1. collyria ex opio testatur multis tanto fuisse detrimēto, vt etiam ἀμβλυωπίαν & βαρυηκοΐαν induxerint. Ideóque alio loco, nimirum lib.3.cap.1. non nisi magna vrgēte necessitate ea vsurpanda monet, quia ferè particulas ad immedicabilem frigiditatem perducant. Sed & idem luculentiùs, quanta collyriorum ex opio vsum damna sequatur, docuit, lib.3.meth. med.cap.2. rursúmque, lib.13. cap.vlt. ac proinde subiunxit, siquando illis vti nos cogat necessitas, non ita multò pòst ad illa transeundum, quæ vim opij maleficam corrigere valeant.

CAP. LXVI. φύλλα ἔχει λευκὰ] Subnigra potiùs agnouisse videtur Theophrastus, dum lib. 9.cap.13. de Papaueris corniculati foliis scribit in hunc modum: ταύτης τὸ φύλλον, ὡς φλόμου τῆς μελαίνης, ἧττον δὲ μέλαν. *esse inquam ceu uerbasci nigri, at minus nigrum.* Iccirco fortassis & hoc loco Hermol.Barbarus ἀντὶ τοῦ, λευκά, λεπτά, reponendū censuit. Plinius certè quidem, lib.20.cap.19. folia corniculato Papaueri tenuiora tribuit, quàm cæteris syluestribus.

καρπὸν δὲ μικρὸν] Apuleius itidem ceratitis Papaueris fructū paruum describit. Attamen Cordus non μικρὸν, sed μακρὸν potiùs legendum censuit: ídque eo argumento, quòd Papaueris huiusce siliqua, etsi non ita crassa, oblonga tamen conspiciatur.

μέλαιναν, παχεῖαν] Hanc radicem Theoph. loco citato βραχεῖαν describit, quo loco fortassis ἀντὶ τοῦ, βραχεῖα, παχεῖα substituendum fuerit: quoniam eam crassam, neque tamen ita breuem esse, ipsa αὐτοψία indicat.

φύεται ἐν παραθαλασσίοις] Et ipse Theophr. de hoc eodem Papauere sic habet, loco citato: φύεται δὲ παρὰ τὴν θάλατταν, ἢ ἂν ᾖ πετρώδης χώρα. hoc est, *nascitur iuxta mare, locis saxosis.* Plinius itidem, lib.20.cap.19. *Nascitur in afflatu maris, aut nitroso loco*: sed *petroso* potiùs *loco* legendum ex illo Theoph. contextu, quiuis facilè iudicet.

πλῆθος ὀξυβάφου πίνεται] Plinius aliter, loco citato: *Aluum purgat dimidio acetabulo in mulso.*

CAP. LXVII. Ἡράκλεια καλεῖται] In huius cognomenti reddenda causa frustra nonnulli sese torquent, dum hoc Papauer aut ab Hercule, aut ab Heraclea ciuitate ita dictum putant. At ego aptiùs ita dictum existimauerim, quòd à nonnullis contra comitialem morbum, qui etiam Herculeus dicitur, vsurparetur, vti & ipse Theophrastus, citato loco, testatus est.

στρουθίῳ ἐοικότα] Sic Theoph. de Heraclio Papauere: τὸ μὲν φύλλον ἔχουσα τῷ στρουθίῳ, ᾧ τὰ ὀθόνια λευκαίνουσι. ῥίζαν δὲ λευκὴν ἐπιπολαιον. hoc est, *folium habet quale struthium, quo lintea dealbantur: radicem candidam, in summa terræ superficie sparsam*, &c. Sed

eorum verborum legitimum ſenſum mirum quàm infœliciter aſſecutus ſit Plinius, ϛρύχνου vocis homonymia deceptus, dum ſcribit in hæc verba: *Alterum è ſyluestribus genus Heraclium uocatur, ab alijs aphrodes, folijs (ſi procul intuearis) ſpeciem paſſerum præſentantibus, radice in ſumma terræ cute, ſemine ſpumeo. Ex hoc lina ſplendorem trahunt æſtate,* &c. Fecit porrò idem ille Theophraſti locus, vt ἀντὶ τοῦ, ῥίζαν δὲ λεπτὴν ἐπίπλεον, ῥίζαν δὲ λευκὴν ἐπιπόλαιον, reſtituendum iudicauerim, quanquam eorum, qui ſecùs cenſuerint, iudiciis non valdè repugnauero.

CAP. LXIX. ἄνθη μηλοειδῆ] Malim, μηλινοειδῆ. ἀτρέμα μηλίζοντα, hoc eſt, *ad colorem luteum leuiter inclinantes*, ſcilicet *flores*, dixit Galenus, 8. ſimpl. cap. de Hyoſcyamo.

μανιώδεις ὑπάρχουσι] Xenoph. in OEcon. τὸν ὑοσκύαμον φαγόντες, παραπλῆγες γίνονται: *qui hyoſcyamum ſumpſêre, mente percelluntur.* Inde & Hyoſcyamus *altera* nomen apud Latinos obtinuit: neque enim vox eſt Arabica, vti exiſtimauit Plinius, ſed Latina potiùs. Altercum ſiquidẽ ita dictum putauit Scrib. Largus, *quòd qui biberint, mẽte abalienentur cum quadam uerborum altercatione.*

βέλτιον τοῦ ὀποῦ τὸ χύλισμα] Cùm duo modò tradita ſint à Dioſcoride ſucci ab Hyoſcyamo extrahendi genera, verbis hiſce plerique Interpretes ſignificari voluerunt, poſterius priore & præſtantius & innocentius eſſe. Cùm tamen vtrunque illud iure χύλισμα ſit, ac neutrum ὀποῦ nomẽ mereatur, veriſimilius eſt cõferri hæc Hyoſcyami χυλίσματα cum lacteo ſucco aut liquore, qui ex vulnerata eadem plãta promanarit: quanuis non inficior interdum à Medicis καταχρηστικῶς ὀπὸν, ἀντὶ τοῦ χυλοῦ, ἤτοι χυλίσματος, & viceuerſa voces haſce pro illa, vſurpari.

CAP. LXX. φύλλον ἔχει κορωνόποδι] Plin. lib. 25. capite II. P*ſyllium folijs* ait eſſe *canino capiti non diſſimilibus*: quo loco *canini capitis* nomine κυνοκεφάλιον herbam ſignificare videtur, quæ etiam ἀντίρρινον ſeu ἀνάρρινον dicitur: à cuius folijs haud ita diſcrepant Pſyllij folia, niſi quòd anguſtiora conſpiciuntur.

ψυκτικὴν] Addit Lacuna ex vet. cod. καὶ συπτικήν. At alij codices vtrunque habent, καὶ μαλακτικήν, καὶ συπτικήν. Plinius, loco citato: *Vis ei ad refrigerandum & diſcutiendum ingens.* Nobis vulgata ſcriptura potior viſa eſt, maximè cùm ei Serapionis contextus ſuffragaretur. Attamen & illud ſcitu dignum eſt, Pſyllij ſemen diuerſis conſtare partibus, quarũ aliæ calfaciant, aliæ refrigerent. Siquidem interior medulla palàm calfacere guſtu deprehenditur: cortex verò refrigerandi vi præditus eſt.

δυσὶν ὕδατος δακτύλοις] Legendum hauddubiè ex Interpretum omnium ſententia, κοτύλαις. Nam & Plinius de Pſyllio, citato loco: *Acetabuli menſura in ſextario aquæ denſat ſe & contrahit.* Sextarius autem cotylas binas continet, quæ Latinis *heminæ* dicuntur.

CAP. LXXI. ϛρύχνος κηπαῖος] Gal. in ſimpl. τρύχνον nominat, quanquam & ϛρύχνου vocem agnoſcit Plin. lib. 21. cap. 31. *Strychno*, inquit, *quem quidam trychnon ſcripſêre*, &c.

CAP. LXXII. οἱ δὲ φυσαλίδα] *Veſicariam* hanc Latinis vocari ſcribit Plinius, lib. 21. cap. 31. *quoniam ueſicæ & calculis proſit.* Attamen vt Græcis φυσαλὶς, ita & *veſicaria* Latinis iccirco potiùs dici videtur, quòd veſicam imitetur folliculus, quo acinus ipſe continetur: quem quidẽ Dioſc. πυρρὸν deſcribit, Plinius verò *coccineum*, Serapio *rubrum*, & rectè: ſiquidem exactè maturum rubentis ceraſi ſpeciem præ ſe fert.

CAP. LXXIII. ἐν λοβοῖς κροκίζοντα] Ita Serapio & Apuleius. At Theophr. hiſt. lib. 9. cap. 12. ἐρυθρότερον κόκκου, *cocco rubicundiorem*, dixit. Eius autem verba referre libet, quoniam & in alijs deſcriptionis partibus à Dioſcoride euariat: καὶ ὁ μὲν ὑπνώδης ἐρυθρὰν ἔχων τὴν ῥίζαν ὥσπερ αἷμα ὀρυττομένην, ξηραινομένην δὲ, λευκήν. καὶ καρπὸν ἐρυθρότερον κόκκου, φύλλον δὲ τιθυμάλλῳ ὅμοιον, ἢ μηλέᾳ τῇ γλυκείᾳ, καὶ ἀνδασύ. vbi legendum fortaſſis ἀντὶ τοῦ, γλυκείᾳ, κυδωνίᾳ. hoc eſt, *Et ſomnificum quidem ſolanum ſanguinis modo rubentem habet radicem, dum effoditur: at cùm ſiccæſcit, candidam: fructus cocco magis rubet, folium tithymallo ſimile aut malo cotoneæ, idque hirſutum.*

CAP. LXXIIII. ὃ ἔνιοι περισσὸν] Theoph. hiſt. ſtirp. lib. 9. cap. 12. ὁ δὲ, μανικὸς, ὃν οἱ μὲν θρύορον (aliàs βρύορον) καλοῦσιν αὐτὸν, οἱ δὲ, περιττόν. Plinius, æquè ac autor librorum de Venenis, qui Dioſcoridi tribuuntur, Dorycnion & Solanũ manicũ omnino confundere videtur, dum Dorycnij appellationem huic Solano tribuit, itáque appellatũ ſcribit *ab eo quòd cuſpides in prælijs tingerentur: illo paſſim naſcentẽ.* Attamẽ & erythron & neurida, itémque peritton alijs cognominatũ fuiſſe commemorat.

ἢ ιϛ, ὀργυιαῖς] Iſta verba nõ ſatis aſſecutus videtur Apuleius, dũ cap. de herba Solata LXXIIII. *Naſcitur*, inquit, *in collibus uel montuoſis locis, thyrſos emittens decem uel duodecim ulnarum, ſiue, ut Græci, orgyorum.* &c. At rectiùs Serapio, qui *caules illi decem aut duodecim* tribuit, *quorũ ſingulis ſit binûm brachiorum longitudo.* Theophraſtus itidẽ de hoc ipſo Solano: ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον εὐζώμῳ πλὴν μεῖζον, τὸν δὲ καυλὸν, ὥσπερ ὀργυιάς. i. *folium habet erucæ ſed maius: caulem ulnæ unius longitudine.*

καὶ πλατυτέραν] Lego cum Oribaſio, παχυτέραν, hoc eſt, *craſſius*. Nam & Theophraſtus, loco citato, quanquã capitulum hoc, quod eſt in caulis cacumine, gethyo, nõ, vti Dioſcorides, oliuæ, comparat, ſic habet, κεφαλὴν δὲ ὥσπερ γηθύου, μείζω δὲ καὶ παχυτέραν. i. *capitulum uerò ceu gethyi, at maius & craſſius.* Gaza *piloſius* vertit, quaſi δασυτέραν legerit.

καὶ πλαταμῶσιν] Aldinus habet, πλατανώδεσιν: quã lectionem ſecutus eſt Serapio, bonáque pars Interpretum, qui *plataneta*, hoc eſt, *loca platanis conſita*, verterunt. Reliqua exemplaria habent, non quidem, πλατανῶσιν, quod idem planè eſſet, ſed πλαταμῶσιν. Quàm verò varia ſint πλαταμῶνος ſignificata, videre licet apud Suidam, Heſychium & Theonem Arati Scholiaſten: necnon & apud Galenum, in exegeſi vocum Hipp.

δύο δὲ < ποθεῖσαι] Theophr. loco iam ſæpiùs citato: δίδοται δ᾽ αὐτῆς, ἐὰν μὲν οὕτως ὥστε παίζειν, καὶ δοκεῖν ἑαυτῷ κάλλιστον εἶναι, δραχμὴ σταθμῷ. ἐὰν δὲ μᾶλλον μαίνεσθαι καὶ φαντασίας εἶναι φαίνεσθαι, δύο δραχμαί. ἐὰν δὲ ὥστε μὴ παύσασθαι μαινόμενον, τρεῖς. καὶ συμπαραμιγνῦναι φασὶν, ὥσπερ κένταυρον. ἐὰν δὲ ὥστε ἀποκτεῖναι, τέσσαρες. hoc eſt, D*atur quidem eiuſce radicis drachmæ pondus, ſi ut quis ludat ſéque pulcherrimum putet placuerit. Sin uolueris magis ut inſaniat, ſpectráque uaria ſibi repræſentet, drachmis duabus opus eſt: ſin ut perpetuè*

insaniat, tribus. At si interimere animus fuerit, drachmæ quatuor erūt exhibendæ. Plinius verò, lib.21. cap.31. Drachmæ, inquit, pondere Græci autores lusum pudoris gigni dixerunt, species uanas imaginésque conspicuas obuersari demonstrantes. Duplicatum hunc modum, legitimam insaniam facere. Quidquid uerò adijciatur ponderi, repræsentare mortem, &c. Sed eo loco vtrúmne vox, pudoris, redundet, ipse videris.

Cap. LXXVI. μῆλα ὅεις ἐμφερῆ] Sic Orib.& Serapio, quamuis huius Interpres mespila vertit. Nonnulli, in quibus est Marcellus, ὠοῖς, ouis, aut potiùs cum vet. cod. ὠῶν λεκύθοις, ouorum luteis, videntur legisse. Plin. lib.25. cap.13, Mandragoram hunc mala ferre scribit nucum auellanarum magnitudine. At Theoph. stirp. hist. lib. 6. cap.2. fructum Mandragoræ describit, μέλανα, ῥαγώδη καὶ οἰνώδη τῷ χυλῷ, hoc est, nigrum, acinosum & uinoso succo præditum: ex quibus verbis satis patet, inter Theophr.& Dioscoridis Mandragorā esse haud leue discrimen. Adde quòd cùm vtrique Mandragoræ caulem deneget Dioscorides, caulis tamen meminit ibidem Theophrastus, quod ipsum etiam Plinium loco citato fecisse constat.

ὅν ἔνιοι μώριον ἐκάλεσαν] Plinius morion aliquibus vocari scribit, & rectiùs: ita enim dictus videtur, quemadmodum & qui tertio loco describitur, quòd μώρωσιν, hoc est, fatuitatem, inducat. ἀπομωροῦν inferiùs vno vocabulo eleganter dixit Diosc. pro quo Marcellus falsò, ἀποκαροῦν, reponendum esse suspicatur.

δεῖνος δὲ λεάναντας] Iuxta vulgatam lectionem ita vertendum fuerat: Quē tritum, posteaquam densatus fuerit, fictili uase recondi oportet. Sed malim αὐτὶ τοῦ, λεάναντας, legere, ἡλιάσαντας: quæ itidem omnium Interpretum sentētia fuisse videtur. Neque verò fit verisimile, succum, vbi densatus fuerit, priùs teri oportere, quàm fictili vase reponatur. Siquidem vim suam longè meliùs compactum ac solidum, quàm in puluerem cōtritum, retinere facilè quisque iudicet.

Cap. LXXVII. οἱ δὲ κάμμορον] Hac voce appellari potuit Aconitum Pardalianches, quasi κακόμορον, τουτέστι, δύσμορον ἤτοι κακοθάνατον, &, vt explicat Nicandri Scholiastes, κακῷ μόρῳ ἀναιροῦν, mala morte perimens, aut, vti voluit Plin. lib.27. cap.3. radicis cammaro marino similis ratione: nam & pro cammaro, quæ καρίδων est species, κάμμορον vox apud Galenum, in Lexico Hipp. itémque apud EVstathium reperitur: quanquam idem frequentiùs κάμμαρος dicitur, vti & Latinis cammarus seu gammarus Hoc idem Aconitum etiā θηλυφόνου vocem obtinuit, fortasse quia tactis genitalibus fœminei sexus animalium eodem die mortem inferat, quemadmodum voluit Plinius, eiusdem lib. cap.2. licet Theophrastus, qui quidem hoc genus Aconiti priuatim θηλυφόνον etiā appellauit, in genere & citra sexus distinctionem protulerit, lib. 9. cap 19. ἀπολλῦναι πᾶν τετράποδον, ἐὰν εἰς τὰ αἰδοῖα τεθῇ ἡ ῥίζα ἢ φύλλον, αὐθημερόν. hoc est, vt idē Plinius alio loco, puta lib.25. cap.10. expressit, quadrupedem omnem necari, imposita uerendis radice, aut folio intra eundem diem. Alij quòd feras seu beluas alias, si ab eis edatur, occidat, θηροφόνον seu παρδαλιαγχές cognominandū censent: vti μυοκτόνον, quoniam, vt Plinij verbis vtar. lib.27. cap.3. procul & è lōginquo mures odore necat. Sed quoniam nominum variorū origines & causas attigimus, quod à nobis alibi perrarò præstitum est, eadem quoque opera ἀκονίτου etymon expendere non abs re fuerit. Siquidem ἀκόνιτον dictum existimauêre Plinius, loco citato, & Ouid. 7. Metamorph. ἀπὸ τῶν ἀκονῶν, i. à cautibus, in quibus nudis nasceretur, nullo iuxtà ne puluere quidem nutriente. Theophrastus verò ἀπὸ τῶν Ἀκονῶν itidem cognominatum censuit, sed qui vicus fuerit Periandynorum, seu potiùs, Mariandynorū. Nam & in his Heraclea Ponti sita est, in qua præstantissimum eiusmodi Aconitum gigni idem Theophrastus asseruit. Porrò & aliam, at longè incertiorem, ex aliorum sententia nominis rationem Plinius attulit: quoniam, inquit, Aconito uis eadem in morte esset, quæ cotibus in ferri acie deterenda, statimque admota uelocitas sentiretur.

ῥίζα ὁμοία σκορπίῳ] Ab hac scorpij similitudine nonnullis Aconitum Scorpium dictum fuisse à Theophrasto & Plinio traditū est. Ille enim, διὰ τὸ τὴν ῥίζαν ὁμοίως ἔχειν σκορπίῳ, scorpium appellatum scribit, Plinius etiam hūc imitatus, lib.25. cap.10. ita dictū scribit, propter radicis cum scorpio similitudinem, cuius etiam tactu moriantur scorpiones. Alio verò loco, nempe lib.27. cap.3 quòd radix incuruetur paulùm scorpionum modo: id quod & ipsa Diosc. verba sonare videntur.

Cap. LXXVIII. ὅμοια τοῖς τῆς πλατάνου] Theophrastus, lib.9. hist. cap.16. folium habere scribit κιχωριώδες, ῥίζαν δὲ ὁμοίαν τῷ σχήματι καὶ τῷ χρώματι καρύῳ. folium, inquàm, cichoraceum, radicem tum figura tum etiam colore nuci proximam. In quibus, vt & in cæteris ferè omnibus, Theophrastus à Diosc. planè discrepat. Sed quòd ad folium spectat, Dodonæus eo loco ἀντὶ τοῦ, κιχωριώδες, βαραχώδες, legendum esse suspicatur. Ego verò quantùm ad radicē (cui vni vim mortiferā Theoph. tribuit) vnà cum Marcello ἀντὶ τοῦ, καρύῳ, καρίδι, restituendum suspicor. quoniam etiam radicem Diosc. πλεκτάναις καρίδων comparauit, vti Plinius, qui Aconiti genera minimè distinxit, cammaro marino. Alioqui Theophrasti Aconitū aliud fuerit à Lycoctono Dioscorideo, quale nimirū in postrema editione Dodonæus ad amussim repræsentasse videtur.

καὶ μικρόπερα πολλῷ] Præter veteris codicis fidem, mouit me Marcelli & Dodonæi autoritas, vt, μικρότερα, legere maluerim, quàm cū vulgatis exemplaribus, μακρότερα: maximè cùm Aconito nostro λυκοκτόνῳ, cui Dioscoridis descriptio perbellè conuenit, folia esse longè quàm platani minora sensus ipse iudicet.

Cap. LXXIX. φύλλα δὲ νάρθηκι] Plinius, lib. 25. cap.13. Cicutæ folia non ferulæ, sed coriandro similia dixit: & id quidem veriùs fortassè. Quamobrem & Anguillara hoc loco ἀντὶ τοῦ, νάρθηκι, κοριάννῳ, reponendum suspicatus est.

καὶ ψύξιν ἀναιροῦν] Cicutam potenter refrigerare, suáque illa vi refrigeratoria etiam enecare, apud omnes ferè Medicos est in confesso. Iccircóque mirari subit Cicutæ semen à Celso inter rodentia numeratū fuisse, lib.5. cap.6. vnde fortassis & eorum manauit error, qui antehac semen Cicutæ, loco seminis Harmel, in compositionibus nimiùm leuiter vsurpabant. Verùm enimuerò cùm etiam Cicutæ semen, haud secus ac reliquas herbæ partes, refrigeratorium esse

constet, vel Cicutæ nomine dicendum herbam aliam designasse Celsum, vel ipsum hallucinatū esse confiteri par est: vti & dum alia complura omnino rosionis expertia, gallam nimirū (nisi fortè vstam intellexit) lentiscum, myrrham & omphacium inter rodentia ibidem recensuit.

βοηθεῖται δὲ ἀκράτῳ] Constat ex temperamentorum contrarietate manifestissima, *contra Cicutas*, (vt Plinij verbis vtar, lib.23.ca.2. *merum*) esse remedio, tanquam depellendæ, quam Cicuta intulerit, iniuriæ opportunū: quod & ipse agnouit Plato, in Dialogo qui Lysis inscribitur. Attamen & aliter verba hæc Dioscoridis accipi possent, quasi voluerit vino meraco vim Cicutæ maleficam adiuuari, dum scilicet vinum vehiculi vicem præstans, vim eam cicutæ ad vitalia deducit: quod & ipsum Plinius innuit, lib. 25. cap. 13. quo loco de Cicutæ vi refrigeratoria & enecante agēs, scribit in hæc verba: *remedio est, priusquam perueniatur ad uitalia, uini natura excalfactoria. Sed in uino pota, irremediabilis existimatur.*

ἐνεργέστατον δὲ] Codex Catacuzenus sic habet: ἐνεργέστατον δὲ ἐστι τὸ Κρητικὸν καὶ τὸ ἐν τῇ Ἀσίᾳ γεννώμενον, καὶ τὸ Μεγαρικὸν, καὶ τὸ Ἀττικὸν, καὶ τὸ Κῷον. Lacuna itidem ex vetusto quodā codice αὐτὸ τὸ, Χίῳ, Κῷ reponit. At Plinius, loco modò citato, *Maxima uis*, inquit, *natæ finibus* (non, *Susis*) *Parthorum, mox Laconicæ, Creticæ, Asiaticæ: in Græcia uerò, Megaricæ, deinde Atticæ.*

CAP. LXXX. σμίλαξ, οἱ δὲ, θύμαλον] Arbor hęc eadē à Nicādro in Alexiph. σμῖλος, à Theoph. verò, stirpiū hist. lib.3. c.10. μῖλος appellatur: factūq; est vocis huiusce similitudine, vt hanc cum fraxino, quæ μελία est, confuderit Plinius: dum nōnulla fraxini foliis tribuit, quæ Taxi foliis veriùs à Theophrasto tribuuntur. Illam porrò eandem arborem à nonnullis etiam θύμιον vocari scribit Paulus, lib.5.cap.48. itémque Autor librorum de venenis, qui hos de materia medica libros proximè sequuntur. Dioscorides, hoc loco, θύμαλον à quibusdam vocitari solitam tradit.

ἐλάτῃ τοῖς φύλλοις] Theophrastus, citato loco, Taxum nō æquè ac abietem proceram esse scribit; esséq; magis πολυμάσχαλον, id est, *alis sinuatam*, necnō & folio quàm abietis pinguiore molliore que. Porrò & ab hac abietis similitudine Nicāder in Alexiph. σμῖλον ἐλατίδα, eleganter dixit: & epitheti vice addit, κακλὼ θανάτοιο πολυκλαύτοιο δότειραν. hoc est, *infœlicem, quæ morte luctuosa perimit.*

ἐσθιόντα μελαίνεται] Lacuna legit in antiquo codice, πίγνυται, vel πήγνυνται. At ego malim, παίνεται, hoc est, *saginantur*. Nā & hoc modo veteres Dioscoridis Interpretes videntur legisse.

διαρροίαις περιπίπτουσι] Contrà Theophr. lib.3. c.10. Taxi quidem fructum ab aliquibus etiā mādi scribit: at suauem esse & innoxium. Plinius verò, *Taxi baccis lethale in Hispania præcipuè uenenum inesse* tradit, lib.16.cap.10.

τὸ δὲ ἐν τῇ Ναρβωνίᾳ] Quæ hîc de Narbonensi Taxo prædicantur, eadem de Arcadica narrātur à Plinio, loco modò citato. Arcadicę quidē Taxi fateor meminisse quoque Theophrastum, lib. hist.3. sed non in eam sententiam. Quin & idem Arcadicæ smilacis eodē libro meminit, verùm quæ sit à Taxo longè diuersa, & ilici similis. Ea verò ipsa est, cuius etiam decoctum à Gal. lib.6. τῶν κατὰ τόπους, cap.3. ad columellam inflammatam vsurpatur. Taxi enim, quæ, vel ipso teste Galeno δηλητηρίου ἐστὶ δυνάμεως, mentionem eo loco fieri nullo modo fit mihi verisimile: quanuis Cornarius, in suis commentariis, contrà sensisse videatur.

πολλάκις δὲ καὶ θνήσκειν] Plutarchus, 3. Sympos. de perniciosa ista Taxi vmbra agēs, tùm demum eam scribit ἀποκτείνειν τοὺς ἐγκαταδαρθέντας, ὅταν μάλιστα πρὸς τὴν ἄνθησιν. hoc est, *lethalem esse Taxi umbram sub ea sopitis, quando turget & ad aperiendos flores suos naturæ sponte incitatur.*

CAP. LXXXI. κτείνει κύνας] *Apocynon necare quadrupedes omnes*, scribit Plin. lib.24. cap.11. Galenus verò, 6. simpl. etiam hominibus venenum esse tradit, nec nisi imposito eo vtendum censet, ad discutiendum. Et Plinius tamen, eodem illo loco, *Apocyni semen ex aqua pleuriticos omnésque lateris dolores sanare* scribit: quod de sumpto Apocyni semine intelligendum videtur. Verùm in eo Plinij loco mendum fortasse subest, quod meritò suspicatur Cornarius.

CAP. LXXXII. ὡς κέρατι] Lege, ὡς κέρας, seu potiùs, ὡς κεράτιον, αἰγοειδῶν: vel, si mauis: μεγάλου δὲ ἐμφερὲς ἀμυγδάλου καρπῷ, καὶ αἰγοειδέστερον, πλήρες &c. Paulò pòst verò, αὐτὸ τὸ, ὑακινθίνοις, iuxta vetusti codicis fidem lego, ἀκανθίνοις. Siquidē quod intra Nerij siliquam continetur semē, lanosis floccis albidis est implicitum, quales & ij sunt pappi, qui in Acanthio visuntur.

ἀνθρώπων δὲ σωτήριον] Eadem planè de Nerio seu Rhododēdro (δάφνην ἀγρίαν vocat Lucianus, *laureā rosam* Apuleius) referuntur à Plinio, lib.16.c.20. At contrà Gal.3. simpl. Nerion intrò sumptū, non pecoribus tantùm atque aliis quadrupedibus, sed & hominibus perniciosum venenatúmque esse cēsuit. Verùm fortasse quod hominibus sanis venenum est, idem ipsum à serpēte demorsis est remedio: sunt enim venena plerunque aliorum venenorum ἀλεξιφάρμακα.

CAP. LXXXIII. Τρόφιμοι δὲ εἰσι] Fungos τροφίμους dixit Dioscor. quippe qui copiosum alimentum subministrent, quanuis id crassum & excrementitium: *alibiles* ex Varrone vertimus. Sed & si τροφίμους accipere voluerimus, quasi βρωσίμους seu ἐδωδίμους, pro *iis scilicet qui esculenti sunt*, non incōmodè, vt opinor, hæc ipsa periodus aliter ita verti posset: *Cæterùm qui fungi in alimentis locum habent, ægrè quoque dissoluuntur*, &c. Porrò quibus signis esculenta fungorum genera à venenatis & pernicialibus internoscantur, & quænam his sint remedio, illa verò quomodo præparari oporteat, quò innocentiora euadant, reperies & apud Athenæum, lib.2. quo loco ipsius Diphili Siphnij verba recitantur.

CAP. LXXXIIII. οἱ δὲ ἐφήμερον] Galenus & Paulus duplex faciunt Ephemeron, Colchicum & illud alterum minimè venenatum, proximè sequenti capite descriptum, quod iris syluestris appellatur. Ita autem Galenus, 6. simplicium, vtrunque distinxit, quòd Ephemeron radicem oblongam, Colchicum verò rotundam eandem proferat. Serapio hermodactylo tribuit, quæ Diosc. vtrique huic Ephemero. At Paulus Ephemeri genera ab hermodactylo manifestò discreuit, dum de hermodactylo & Ephemeris distinctis egit capitibus. Neque tamen Dodonæi sententiam improbauerim, qui officinarum

officinarum Hermodactylum, innocens Colchici peregrini genus esse existimat.

οἱ δὲ ἱερ ἀγρίαν] Galenus & Paulus hoc genus Ephemeri etiam alio nomine *ἴριν ἀγρίαν* appellari testantur: attamē à Serapionis Interprete Dodonæi censura confirmatur, qui *κρῖνον ἄγριον* hoc loco legendum existimat.

αὐτὴ λευκά] De Ephemero paulò aliter Plin. lib. 25. cap. vlt. in hæc verba: *Ephemerum folia habet lilij, sed minora, caulem parem, florem cæruleum, semen superuacuum*, &c.

CAP. LXXXVI. *οἱ δὲ ὑγιεινὴν ἀγρίαν*] *ἰξίνην ἀγρίαν*, legendum cōiicio ex Apuleio: qui quidem, inter alia Helxines nomina, & huius etiam meminit. Ita porrò dicta videtur, quòd ipsius semina capitulis lappaceis inclusa sint, quæ quidem tenaci nexu instar visci vestes quibus adhæserint ad se trahāt, vnde & *ἑλξίνην* quoque dictam volunt. *Ἀσυείας* autem vocem ego corruptam existimo, ac pro ea fortasse reponendum, *περδίκιον*, (siquidem & ab aliquibus ita vocari narrat Plinius, quoniam illius semine perdices præcipuè vescantur) aut etiam, si mauis, Vrceolarem aut Vitrariam. Nam & ista nomina huic eidem plātæ à Latinis indita sunt, quòd detergendis vitreis vrceolis esset efficax: quanquam & alij à solo natali muralium seu muralem herbam vocauêre.

ὅμοια λινοζώστει] Plinius *folia mistæ similitudinis plantagini & marrubiō* esse scribit, libro 22. capite 17.

CAP. LXXXVII. *φυκιῶδη, συπτικήν*] Contrà Gal. 6. simpl. Alsinē esse tradit aqueæ & frigidæ essentiæ, adeóque citra astrictionem refrigerare: id quod itidem Paulus, Oribasius & Aëtius Galenum secuti testantur. Sed fortasse vox hæc, *συπτικήν*, perperàm & pręter mentem Diosc. in contextum irrepsit. Et certè quidem in veteribus quibusdam codicibus minimè legitur.

CAP. LXXXIX. *καὶ ὀστρακίνοις*] *ζυπτίσι, ἀργιλώδεσιν*, id est, *argillosis*: argilla enim terra ea est, è qua figuli vasa sua figlina conficiunt. Plinius hunc locum fortasse non satis assecutus, lib. 25. cap. 13. *Aeizoon maius in fictilibus uasculis seri tradidit.*

CAP. XCI. *φύεται ἐν πέτραις*] Marcellus nonnulla hoc loco adiicit, ex libro 2. capite de portulaca agresti hauddubiè transcripta. Ac reuera quidem quod hîc tertium Sedi genus nominatur, & quæ syluestris portulacæ nomine eo loco describitur, vna eadémque planta esse mihi videntur, quæ duobus variis sit descripta capitibus, quemadmodum & suo loco anteà monuimus.

ἔχει θερμαντικήν] Plinius, lib. 25. cap. 13. Sedi generibus omnibus vim eandem tribuit, refrigeratoriam nimirum & astringentem, in quo palàm à Dioscoride discrepat: qui quidem tertium hoc Sedi genus, calfaciens, acre & exulcerans constituit.

CAP. XCII. *φίμους τοὺς ἐν αἰδοίοις*] *astricta pudēda laxat*, seu, *coarctata eadem dilatat*: Id enim sonāt verba Dioscoridis: neque dubium est, quin vitium id, quod *φίμος* seu *φίμωσις* Græcè dicitur, æquè in vulua muliebri atque in cole virili, interdum conspiciatur. Alioqui equidem, *Contectam colis glandem nudat*, reddidissem, sicque aptiùs virorum *φίμωσιν* expressissem.

CAP. XCIII. *καὶ λιπαρά*] Plinius, *ῥυπαρά*, perperàm legisse videtur. Sic enim, lib. 25. cap. 13. de Cotyledone: *Est & aliud genus*, inquit, *eiusdem, sordidis foliis*, &c. Ibidem, pro eo quod hîc habetur, *ποιεῖ δὲ πρὸς ἃ καὶ τὸ ἀείζωον*, habet ille: *Vsus eius ad eadem quæ iris*, pro quo legendum coniicio, *prioris*, scilicet alterius Cotyledonis. Nam & vtriusque Veneris vmbilici vires ab aezoi vtriusque viribus haud ita discrepant.

CAP. XCIIII. *κινεῖ δὲ καὶ ἔμμηνα*] Cùm Vrtica caliditate sua partiúmque tenuitate menses cieat, mirum fortasse cuipiam non abs re fuerit, quòd Diosc. sanguinis è naribus profluuia eandem sistere paulò antè pronuntiauerit. Et hoc ipsum tamen etiam retulit Plinius, lib. 22. cap. 13. scribens, *Vrticam tritam naribus inditam sanguinem sistere, & magis radice*: rursúmque, non ita multò pòst, *Succum urticæ expressum illitúmque fronti sanguinem narium sistere*. Sed & Aëtius, tetrab. 2. serm. 2. cap. 94. *Sanguinis è naribus eruptionem sistere ait foliorum Vrticæ succum linamento exceptum & inditum, itémque folia ipsa trita ac fronti imposita.* Quid quòd & ipse Gal. lib. de comp. med. *κατὰ τόπους* 4. cap. 8. Vrticam non dubitat inter ea recensere, quæ astringunt simul & repellunt? etsi vires planè contrarias illi tribuisse videatur, lib. 6. simpl.

CAP. XCVII. *ῥίζα ἄχρηστος*] Plinius, lib. 25. c. vlt. de Senecionis radice verba faciēs, habet hūc in modum: *Radice alij* (dixerunt esse) *superuacua, alij neruis utili, alij potu strangulante.* At Senecionis quidem radicem superuacuam agnoscit Diosc. folia verò neruis vtilia, & pappos potu strangulare tradit. Ista fortè non satis assecutus Plinius, radici tribui putauit, quæ foliis & pappis rectiùs conueniunt.

CAP. XCVIII. *Θάλικτρον*] Galenus & Paulus *θαλίκτρον* vocant, itémque Plinius Thalietrū: atque hîc quoque verisimile est lapsu propter similitudinem facili *ι* in *κ* mutatum. Porrò Thalietro Plinius, lib. 27. cap. 13. caulem assignat papaueris, quem Dioscorides eúmque secutus Galenus *πηγάνου* seu *πηγανίου τὸ πάχος* esse pronuntiarunt, hoc est, *rutacei crassitudine.*

CAP. XCIX. *τειχῶδες, ἰσχνόν*] And. Lacuna legit in vetusto codice, *φύλλα θριδακώδη*, hoc est, *lactucæ folio*: quam ego lectionem iccircò prætulerim quòd & ipse Theophrastus, lib. hist. stirp. 4. cap. 7. Musco marino folia tribuit herbacei coloris, lactucis non dissimilia, sed rugosiora & contractiora, hisce verbis, quę ita legi par est: *ἄλλο δὲ βρύον ὃ φύλλον ἔχει ποῶδες τῇ χρόᾳ, πλατὺ δὲ καὶ οὐκ ἀνόμοιον ταῖς θριδακίναις, πλὴν ῥυσσωδέστερον καὶ ὥσπερ συνεσπασμένον.* Huius quoque vestigiis insistens Plinius, libri decimitertij capite vigesimoquinto: *Aliud*, inquit, *genus fruticum Bryon uocatur, folio lactucæ, rugosiore tantùm*, &c. Rursúmque, libro vigesimoseptimo, capite octauo: *Bryon marina herba sine dubitatione est, lactucæ foliis similis, rugosa, ueluti contracta, pluribus ab una radice exeuntibus foliis*, &c. quanquam etiam libri vigesimosexti capite decimo, *fuci marini genus, quod conchyliis substernitur*, faciens *lactucæ simile*, Muscum cum fuco confundere videtur. Ex illis porrò Theophrasti & Plinij locis hoc Dioscoridis caput illustrantibus palàm fit, *βρύον θαλάσσιον* non esse corallinam, vt

plerique sat turpiter hallucinati autumant, sed potiùs quod pro Musco marino altero depingitur à Matthiolo, itémque à Dodonæo pro fuco marino priore, quíque lichenem, quem *hepaticam* vocant, aut potiùs pulmonariam vulgo dictam, referre videtur. Corallina verò ad fuci marini genera potiùs referenda videtur, siue is sit quem τριχόφυλλον, hoc est, *capillaceo folio*, similē fœniculo describit Theophrastus, siue etiam qui gramini similis esse traditur. Equidem apud Diosc. corallinam esse crediderim, quam is φῦκος λευκὸν, aut potiùs à foliis crispis tortísve, aut etiam mollibus, οὖλον nominat.

τὰς σύμψεως ῥευμάτας] Ruellius, ψύξεως, legisse videtur: in quam sententiam Plinius etiam, loco modò citato, sic habet: *Præcipua siccandi ei spissandíque uis, & collectiones omnes inflammationésque cohibendi, præcipuè podagræ, & quicquid refrigerare opus sit.* Galenus itidem de Bryo seu Musco marino, libro 6. simpl. καὶ πάνθ' ὅσα θερμὰ καταπλαττόμενον ἐναργῶς ἐμψύχει τε καὶ ὠφελεῖ. hoc est, *calidos omnes affectus euidenter refrigerando iuuat.*

CAP. C. τὸ δὲ λευκὸν] Lacuna legit in vetusto exemplari, οὖλον, hoc est, non, vt ille quidem vertit, *capillaceum*, sed, *crispis & intortis* seu etiam *mollibus folijs*. Plinius quoque, libri 26. capite 10. Fuci marini tria constituit genera: vnum quidem latum, alterum longius, quadantenus rubens, tertium crispis foliis, quo in Creta vestes tingantur. Idipsum paucis immutatis repetit, libri 32. capite 6. Alibi verò, libro decimotertio, capite vltimo, totidem quidem statuit Fuci marini genera: sed primum scribit folia gignere lata, colore viridi: alterum capillaceo esse folio, simile fœniculo: tertium gramini simile, radice geniculata & caule qualiter calami. Quin & Theophrastus, ex quo illa deprompsisse videtur, Algæ marinæ tria hęc agnoscit genera, lib. stirp. hist. 4. ca. 7. duo quidem προσγεια, hoc est, *iuxta terram nascentia*, tertium verò πόντιον, seu πελάγιον, hoc est, *in alto mari proueniens*, quanquam & idipsum in Creta πρὸς τῇ γῇ φύεσθαι fatetur: ac προσγείων quidem vnum statuit πλατύφυλλον, herbaceóque aut viridi colore, quod quidam à porracei folij figura & colore πράσιον, alij à forma & fortassis etiam vsu ζωστῆρα nominarét: alterum τριχόφυλλον, hoc est, *folio capillaceo*, fœniculo simile: πόντιον verò, quod tertio loco recensetur, gramini assimilat. Sed quid sibi voluerit Plinius, satis demirari non possum, dum, loco postremò citato, negat linguam aliam habere nomen. quod Græci vocant φύκον, quoniam Alga herbarum magis quàm fruticum vocabulum intelligatur: interea tamen, lib. 32. c. 6. & alibi eundem Fucum algæ nomine designare non veretur.

ποδαγρικοῖς καὶ ταῖς φλεγ.] Rectiùs fortasse, πρὸς ποδάγρας (seu ποδαγρικὰς διαθέσεις) καὶ τὰς φλεγμονάς.

ὄντος ἐκείνου ῥιζίου] Anguillara quidem tertij Fuci folia à Cretensibus fœminis commanducari & ad fucum adhiberi solita narrat: at de radice nil tale commemorat. Anchusæ verò radice colorem etiam natiuum olim solitas mentiri mulieres non est dubium, quoniam malas eleganti commendet purpurisso: attamen, quicquid affirmet Dodonæus, haudquaquam occurrit Græcus vllus Autor, apud quem radix ea φύκους nomine significetur. Quare veriùs φῦκος, è quo Latini fucum suum mutuati sunt, existimauerim non quidem radiculam fuisse, sed factitium potiùs quoddam medicamentum è cerussa paratum, cuius etiam Galenus ipse meminerit, lib. 9. simpl. tum cap. de cerussa, tum etiam in præfatione, quam metallicis medicamentis præfixit. Quin & illud ipsum Aëtius, quodam loco, φῦκος βαφικὸν cognominauit. Sed vide num fortè sit apud Diosc. hoc loco legendum ἀντὶ ῥιζίου, ψιμμυθίου, cùm aliud nil sit φῦκος, quàm cerussa ipsa varia lotura ad mulierum fucos præparata.

CAP. CI. ὅμοιον σεύτλῳ] *Potamogeton*, vt scribit Plinius, lib. 26. cap. 8. *similis betæ folijs, minoribus tantùm hirsutioribúsque*, &c.

CAP. CII. χωρὶς ῥίζης ζῆν] Verisimile est, si non sunt huic plantæ veræ radices, fibras saltem radicum loco subesse, quibus velut ore alimentum suscipiat: quo quidē, dum viuit, carere nullo modo potest. Alioqui non minùs fabulosum hoc foret, quàm quod & ipse Dioscor. de malabathro prodidit, lib. 1. cap. 11. Quòd verò & huic plantæ radicem hoc loco negauit, iccircò factū est, quòd folia fortasse sessili sua basi radices ita occulant, vix vt illę conspici possint.

τὰς ἐκ νεφρῶν αἱμορραγίας] Plinius, lib. 24. cap. 18. de Stratiote aquatica: *Sanguinem quoque qui defluit à renibus pota cum thure masculo mirificè sistit.*

CAP. CIIII. καὶ τῆς λευκῆς ἡ μὲν] His verbis quatuor Verbasci genera traduntur à Diosc. dū Verbascum distinguit in album & nigrum, albúmque subdiuidit in marem & fœminam. Dioscoridem in tradendis Verbasci differentiis iisdē sequitur & ipse Gal. 8. simpl. hisce verbis: ἡ μέν τις ἐστὶ τοῖς φύλλοις λευκὴ, ἡ δὲ μέλαινα. καὶ τῆς λευκῆς ἡ μὲν ἄῤῥην, ἧς τὰ φύλλα στενώτερα, ἡ δὲ θῆλυς, ἧς μείζω. hoc est, *Est quoddam Verbascum folijs candidis, alterum ijsdem nigris: & illius quidem duo sunt genera: mas, cuius folia angustiora: & fœmina, cuius grandiora*, &c. At Plinius, libro vigesimoquinto, capite decimo, vnicam duntaxat Verbasci differētiam agnouisse videtur, dum scribit in hæc verba: *Verbascum genera habet prima duo: album in quo mas intelligitur: alterum nigrum, in quo fœmina.* In cæteris tamen quæ sequūtur à Dioscoride haud ita multùm euariat.

ἔχει δὲ κλῶνας] Quidam vetus codex ἀντὶ τῶ, κλῶνας, legit, δακτύλους. pro quo fortè reponendum esset, σπονδύλους. Lacuna verò in alio vetusto codice legit in hunc modum. φύλλα δὲ ἐλελισφάκῳ ὅμοια ἔχει κύκλῳ περὶ τὰς ῥάβδους, ὥσπερ πράσιον. Eandem quoque lectionem secutus videtur Oribasius. At ego vnica mutata vocula lectionem vulgatam retineo, nempe ἀντὶ τῶ κλῶνας, lego, κύκλῳ. Neque enim foliorum, sed florum potiùs situm circa virgas hîc depingere velle videtur Dioscorides, qualem nimirum & in vtroq; marrubio descripserat, dum marrubij quidem nigri flores diceret περιειλῆφθαι τοῖς καυλοῖς τροχοειδῶς, albi verò, οἱονεὶ σπονδύλους.

CAP. CVI. δύναται καὶ ὁ καρπὸς] Hæc eadem repetūtur à Galeno, 6. Simplicium, totidem verbis: sed ad perniones & ambusta, nulla seminis Arctij facta mentione, radices, folia & caules tātummodò commēdantur à Diosc. in lib. 1. ἀντι. cap. 178. & 179. vnde & quidam hoc loco ἀντὶ τῶ,

ἐρινὴς, καυλὸς legendum suspicantur.

CAP. CVII. τὰ ἐκ τῶν λυγισμῶν] τὰ ἐκ τῶν λυγισμῶν περὶ τὰ ἄρθρα ἀλγήματα, *dolores articulorum ex contorsionibus ortos* verto cum Ruellio: nonnulli alij *ex artuum confractionibus ortos* interpretantur: quoniam λυγισμὸν reperiunt apud Hesychium exponi ἀνάκλασιν μελῶν: pro quo ibidem rectiùs fortasse legas, ἀνάκαμψιν μελῶν. Nam & antè idē Hesychius τὸ λυγίζειν exposuerat, κάμπτειν ἢ στρέφειν, hoc est, *flectere aut torquere*, deducta scilicet voce ἀπὸ τῆς λύγου, ἥτις ἐστιν, ἱμαντώδους φυτοῦ, *à uitice* scil. seu *salice amerina*, quæ quidem inter vitilia omnia lentore & flexibilitate pollet. Hinc factum est, vt λύγισμα seu λυγισμὸν ἀπὸ τοῦ στρέμματος accipiendum putarim, hoc est, *pro luxatione seu contorsione*. Nam & hac voce vsus est Cicero, quanuis pro ea quæ in articulis fit contorsione, *luxationis* vox in vsu frequentiore solet esse.

CAP. CX. δακρύων ἀγωγὸς] Addo ex Gal. & Plinio, ὥσπερ ὁ καπνὸς, quãuis alioqui sat ista subaudiri possent. Quia enim Fumariæ succus instar fumi lacrymosus est, (hanc enim vocem Horatij exēplo vsurpare libet) tota herba apud Græcos κάπνου seu καπνὸς, vti apud Latinos *fumariæ*, nomen inuenit.

τὰς ἐκ τῶν βλεφάρων διπλᾶς] Lacuna ex v. cod. legit: τὰς ἐκ τῶν βλεφάρων ἑλκυσθείσας τρίχας σὺν κόλλᾳ ἢ κόμμει, &c. quam lectionem plerique Interpretum secuti videntur. At ego vulgatam lectionem lubens retineo: sed, ἑλκυσθείσας, ex Lacunæ codice addo: vix enim Fumariæ succus illitus eiusmodi pilos aboleret, nisi priùs volsellis euulsi forent. Per διπλᾶς autem τρίχας, eum palpebrarum seu potiùs ciliorum affectū designari existimo, qui à Medicis διστιχία seu διστιχίασις, & ab Autore Isagoges etiam διστιχίασις dictus est. Est autē is τριχιάσεως species, per quam sub ciliis naturalibus pilorum ordo alius præter naturam succrescit, qui oculorum membranas pungit, atque adeò fluxiones in oculos sæpenumerò concitat.

CAP. CXI. ὃς χυλισθεὶς] Quod hîc Dioscorides expressō è Loto satiua succo, idem ipsum Plinius, lib. 22. cap. 21. illius folijs tribuit, hisce verbis: *folia eius cum melle, oculorum cicatrices, argema, nubeculas discutiunt.*

CAP. CXIIII. τῷ τοῦ κυάμου ἐμφερὴς] Caulem hunc, non vulgaris quidem fabæ, sed AEgyptię, cauli conferri facilè colligitur ex Theophrasto: qui quidē, lib. 4. stirp. hist. cap. 10. vbi fabam AEgyptiam descripsit, illico pòst huius etiam Loti partes omnes, nempe caulem, folia, flores, caput & radicem quoq; ipsam, quam κόρσιον nominat, ita luculentè depingit, vt ad lucem huic capiti Dioscoridis afferendam nihil ampliùs desiderari possit. Inde & sua mutuatus est Plinius, lib. 13. cap. 17.

λευκὸν, ἐοικὸς κρίνῳ] Callixenus Rhodius in suis de Alexādria libris, vti refert Athenæus, lib. xv. floris Loti duplicem agnoscit colorem: *alterum*, inquit, *similem rosæ, ex quo nectebantur coronæ, quas propriè uocabant Antinoias: alterum cyaneum, è quo lotina corona fiebat.*

CAP. CXVI. τῷ καυλῷ καὶ τοῖς φύλλοις] Plinius, lib. 24. cap. 16. floris insuper mentionem facit, hisce verbis: *Myrrhis, quā alij smyrrhizam, alij myrrham uocant, simillima est cicutæ, caule folijsque & flore: minor tantùm & exilior, cibo non insuauis*, &c. Varia porrò nomina, quæ huic herbæ tribuuntur, omnia sat constat ab odore myrrhæ, quem refert ipsa radix, indita fuisse.

CAP. CXVII. μύαγρος] Paulus AEgineta, lib. 7. in litera M locis duobus diuersis de hac eadē planta egit: ac priore quidem, μύαγρον appellat, posteriore, μύαρον, ὅπερ μυάμπελον: hîc quidē Dioscoridis, illic verò Galeni ipsissima verba referens. Cæterùm in hoc ipso capite ἀπὸ τοῦ, τραχήλῳ, τίλλει seu τίλλει restituendum esse ampliùs nemo fortasse dubitat.

CAP. CXVIII. ὀνάγρα, οἱ δὲ ὀνοθήραν] Hâc plantam itidem ὄναγρον, ἢ ὀνοθήραν, ἢ ὀνόθουριν nominant Galenus, Paulus & Oribasius. Attamen rectiùs οἴναγρον aut οἰνάγραν, vel etiam οἰνοθήραν legas ex Theoph. & Plinio: quoniam ἀπὸ τοῦ οἴνου, nimirum *à facultate uini, quam refert*, nomen accepisse videtur: siue quia radix arefacta vinum oleat, vti referunt, siue quòd haud secus atque vinum feritatem animalium mitiget. Crateuas apud Plinium etiam OEnotheridem appellat. Porrò ex Theoph. cap. 21. lib. 9. stirp. nōnulla, quæ in hoc contextu vitio non carent, emendare facile fuerit: scilicet pro, γλυκύπικρα, reponendum πλατύπρα, itémq; pro, ῥίζαν μικρὰν, μακρὰν, vti nos fecimus, veterū codicum fidē secuti. Sed & ex Theoph. sententia, longā OEnotheræ radicem fecit Plinius, lib. 26. cap. 11. In radicis tamen colore manifestò discrepat à Dioscoride Theophrastus, dum hic illā ἐρυθρὰν καὶ μεγάλην, *rubram & grandem*, ille λευκὴν *albam* describit: nisi fortè Dioscoridi de interiore, Theophrasto de exteriore radicis parte agere visum est.

τὰ θηριώδη ἕλκη] θηριώδη ἕλκη aliâs *effera seu efferata*, vel etiā *ferina ulcera* verti. Hîc Plinij exemplo, à cuius sermone vix nisi coactus discedere soleo, *efferantia sese ulcera* interpretari visum est. Siquidem & apud Plinium, lib. 26. cap. 14. quo loco legitur: *per se OEnothera efferentia sese ulcera sanat*, pro *efferentia*, *efferantia* legendum esse ex hoc loco quiuis facilè coniiciat.

C. CXIX. τὰ κάτωθεν φυλλάδια] Hunc locū deprauatū esse, & pro, φυλλάδια, vocē aliā desiderari crediderim. Neque enim verisimile fuerit vnius & eiusdem herbæ folia ab imo roseorū speciem referre, pusilláque esse: reliqua verò quæ è caule prosiliunt, buglosso similia & longiora. De caule itidem, τρίγωνος τὰ κάτωθεν, legendum videtur: quoniam paulò pòst subdit Autor, τὸ ἀνώτατον τοῦ καυλοῦ περιφερὲς, hoc est, *summam caulis partem rotundam esse.* Ita porrò imam caulis partem summæ videtur opponere; dum hanc scribit esse rotundam, illam verò triangularem. Sed & γωνίαι seu anguli, de quibus deinde agitur, minimè ad folia, sed ad caulem potiùs referri debere videntur, cui quidem tres illi ab imo anguli tribuuntur. Etsi verò suspecta mihi est tota ista periodus, attamen verbum verbo reddere satius duxi, quàm (quod fidum Interpretem minimè decet) citra codicis vllius autoritatē liberiùs quicquam immutare.

καὶ μακρόπερα] Plinius, μικρότερα, legisse videtur, vti etiam in vetusto quodam Diosc. codice habetur. Ille enim de Cirsio agens, libro 27. cap. 8. *folia*, inquit, *bouis linguæ similia, minora.* Idem plantam hanc, quæ in Aldino Diosc.

codice per literarum metathesin κριοσίου nomine effertur, rectiùs *Cirsium* nominat, ducto scilicet ἀπὸ τῶν κιρσῶν nomine, hoc est, *à varicibus*, quibus illa remedio esse fertur.

CAP. CXX. πορφυροῦν ἢ μήλινον] Sic legunt Serapio, Oribasius, Ruellius, Cornarius & Anguillara. At Cordus, Marcellus & Matthiolus, loco disiunctiuæ particulæ, ἢ, copulatiuam, καὶ, reponunt. Existimant enim idem genus Asteris hic describi, quod floris foliola, quæ quidem capitulum ipsum ambiunt, habeat purpurea, medium verò capitulum luteum. At ego duo Asteris genera floris colore distincta depingi existimo, quorum vnum illa eadem floris foliola habeat purpurea, alterum lutea: nam in vtroque genere quod medium floris locum tenet, citra controuersiam melinum seu luteum visitur.

ὠφελεῖ δὲ στόμαχον] Hæc omnia vsque ad illud, ἁρμόζει, in vetusto quodam codice minimè legũtur: & certè quidem ex capite de Viola totidem penè verbis translata, atque adeò huic capiti perperàm adiecta videntur. Enimuerò tale nihil de Astere proditum est à Galeno, Plinio aut Auicenna: qui tamen hac ipsa periodo recẽsitas vires violæ rectiùs tribuerunt. At Serapio easdem planè facultates in vtroque capite retulit.

CAP. CXXI. τῶν κατ' ἄκρον τὸ πέταλον] Plinius itidem in hanc sententiam sic habet, libro 27. capite II. *Isopyron aliqui Phasiolon vocant, quoniam folium quod est aniso simile, in pampinos*, (vel vt Cornarius ex veteri codice restituit, *in phasioli pampinos*) *torquetur.* Vt vt sit, vox, πέταλον, hoc loco mihi non parum suspecta est. Assimilat enim Autor Phasiolo Isopyron, quoniam ad similitudinem Phasioli in summo vel extremo folio clauiculam gerat. At certè quidem est Phasioli syluestris genus quoddam, cuius foliorum pediculi in capreolos exeunt. Attamen si noster Phasiolus cum Dioscor. Phasiolo seu Smilace hortensi vnus & idem est, vti certè videtur, nusquam (quod & antè in cap. de smilace hortensi admonuimus) in ipsius folio, sed neque in aliis illius partibus clauiculam seu pampinum liceat animaduertere: nisi fortè velimus caulis extremitatem, quæ vicinis perticis fruticibús ve aduoluitur, ab vsus similitudine ἕλικα nuncupare. Sed faciamus ita esse. Attamen si Isopyron Phasiolo huiusmodi clauiculæ ratione assimilatur, tùm quoque hoc loco non, κατ' ἄκρον τὸ πέταλον, sed potiùs, κατ' ἄκρον τὸν καυλὸν, legendũ fuerit. Dodonæus quò promptiùs ab hac difficultate sese expediat, nobísque faciliùs persuadeat, pratense trifolium esse Dioscoridis Isopyron, vna litura ista Dioscorides verba expungenda censet: τῶν κατ' ἄκρον τὸ πέταλον ἕλικα φέρειν.

CAP. CXXIII. ἐοικὸς βρυωνίᾳ] Vulgata exemplaria δρυῒ ἢ ἐλαίῳ, perperàm. Marcellus ex veterum quorundam codicum fide ita legit: λευκὸν ἄνθος ἔχον ἐοικὸς βρύῳ ἢ ἐλαίᾳ. At nos vetusti alius codicis, qui in Sambuci, itémque eius qui in Lacunæ manus incidit, autoritate freti, ἐοικὸς βρυωνίᾳ, legere maluimus: maximè cùm ei plantæ, quam cum Autoribus Aduersariorum Cacaliam esse credimus, quæque in vicinis nostris montibus satis frequens visitur, muscosum florem Bryoniæ flori haud ita dissimilem esse compertum habeamus.

ἐν οἴνῳ βρεχομένη] Galenus, nusquam Cacaliæ facta mentione, tribuit eadem Cacano seu Cacano, quæ Dioscorides Cacaliæ: vnde facilè colligitur, vnam & eandem esse herbam Cacaliam Diosc. & Galeni Cancanon. At Paulus errore manifesto diuersas fuisse plantas satis innuit: dum, Cancani priùs facta mentione, Cacaliam deinde facit Cancano similem. Atque id genus erroris apud Paulum tam frequens deprehenditur, quàm quod maximè.

CAP. CXXIIII. ἔστι δὲ οὐρητικὸν] Inter naporum genera Bunium hoc recẽsuit Plinius, lib. 20. c. 4. Sed semen, quod Dioscorides nominatim οὐρητικὸν esse pronuntiat, ille contrà *urinam inhibere* scripsit, *si non lini semen unà bibatur.* Etsi enim paulò antè apud eundem Scriptorem Bunium legatur, *uesicæ & urinæ utile*, pro Vrinæ voce, *Renibus* eo loco legendum coniicio: quoniam illa Dioscoridis verba exprimere voluisse sit verisimile, quæ sic habent, καὶ νεφροῖς καὶ κύστει ἐπιτήδειον, futuráque sit alioqui in paucis illis Plinij verbis manifestissima contradictio.

CAP. CXXVI. μακρόπερα δὲ] Fuchsius, Dodonæus & Autores Aduersariorum hederam, vulgò terrestrem dictam, veram & legitimam Chamæcisson esse dum sibi persuadent, hoc loco pro, μακρόπερα, μικρόπερα legendum censent. Dodonæus prætereà cùm terrestris hederæ folia floribus longè amariora esse deprehenderet, transposita iudicauit quæ hîc de florum amaritudine dicuntur, eáque potiùs ad folia referri debere. Mihi quidem, dum quid certius sese obtulerit, nihil immutare visum est. Attamen cùm Plinius lib. 24. cap. 15. suam Chamæcisson faciat *spicatam tritici modo*, aliam fuisse à Dioscoridis Chamæcisso, aut in Plinio mẽdum aliquod subesse, facilè crediderim.

ἐπὶ ἡμέρας μ' ἢ ν'] Ruellius, λ' ἢ μ', legisse videtur. Dissidet itidem à Dioscoride Plinius, dum citato loco scribit in hæc verba: *Bibunt Ischiadici folia tribus obolis in uini cyathis duobus, septem diebus, admodum amara potione.*

CAP. CXXVII. Χαμαιλεύκη ποιεῖ] Galenus & Paulus χαμαιλεύκης itidem mentionem faciunt. At Plinius, libri vigesimiquarti capite decimoquinto, seorsim Chamæleuces & Chamæpeuces meminit: & Chamæpeucæ quidem eadem tribuit, quæ Dioscorides Chamæleucæ. Chamæleucen verò eam esse tradit, quæ alio nomine Farranum seu Farfugium, aliàs Bechion nominetur: vti reuerà & inter Bechij synonyma in Diosc. nothis vox illa reperitur. Iccirco & *Chamæpeucen* potiùs, quàm *Chamæleucen* legere visum est, Valerij Cordi exemplo, qui ita quoque in emendationibus quibusdam Diosc. codicibus scriptum reperisse se asserit. Huc & illud accedit, quòd cùm herbam hanc Dioscor. ὁλόχλωρον esse profiteatur, ei minùs aptè conuenit χαμαιλεύκης appellatio: quippe quæ indubitanter *humilem populum* designet: populi verò albæ folia altrinsecus incana lanugine vestiri, nedum ὁλόχλωρα conspici, vnicuique constet.

CAP. CXXIX. ἄκαυλον ἐπὶ γῆς] Aut Dioscorides tùm demùm caule vacare Cynoglosson intelligi voluit, cùm humi sternitur: aut certè

ab eo Plinius dissidet, qui eidem plantæ caules seu thyrsos assignat, & rectè quidem. Quoniam Cynoglosson (siquidem illud est, quod vulgaris Cynoglossi nomine passim occurrit) cùm primùm assurgit seséque à terra attollit, caules incipit producere, quos Plinius thyrsos appellauit: ante verò id tempus, nempe primo aut altero, interdum etiam tertio sui ortus anno, caule penitus vacare deprehenditur.

CAP. CXXXI. λεοντοπόδιον] Ista herbula Cemos Plinij fortasse fuerit, tum quia vox ea in Diosc. nothis etiam inter Leontopodij synonyma reperitur, tum quia & Cemon ad amatoria prodesse innuit Plinius. Ab hoc verò Diosc. Leontopodio longè diuersum fuisse constat illud, cuius aliquoties meminit Plinius. Sed & quod Aëtius & Apuleius Leontopodium nominant, non aliud quàm Leontopetalon esse palàm est.

CAP. CXXXII. ἱππόγλωσσον] Ex Galeno & Paulo legere malim, ὑπόγλωσσον. Nominis verò etymon declarat Galenus, 8. simpl. hisce verbis: ὑπόγλωσσον ὠνόμασται μὲν οὕτως, ὅτι παραφύσεις ἐπ᾽ ἄκροις τοῖς κορύμβοις ποιεῖται γλωσσαρίων. hoc est, *Hypoglosson ex eo nomen traxit, quòd summis illius corymbis proximæ uelut ligulæ subnascuntur.* Hypoglossam itidem vocat Plinius, eámque ita describit, lib. 27. cap. 11. *Hypoglossa folia habet syluestris myrti, concaua, spinosa, & in his ceu linguas folio paruo exeunte de folijs.* Lacuna neque ἱππόγλωσσον neque etiam ὑπόγλωσσον, sed ἐπίγλωσσον potiùs legẽdum existimat, itáque dictum censet, quòd foliola, quæ de foliis exeunt, epiglottida imitentur.

CAP. CXXXIII. ἐμφερὴς ἀναγαλλίδος] Theophrastus, lib. 9. hist. stirp. cap. 21. ἀντίρρινον (malè siquidem legitur, ἀντίρριζον) καλούμενον, ὅμοιόν ἐστι τῇ ἀπαρίνῃ. ῥίζα δ᾽ οὐχ ὕπεστι. hoc est, *Antirrhinon simile est aparinæ: radix uerò minima ac ferè nulla subnititur.* At Plinius, lib. 25. cap. 10. *Antirrhinon simile facit lino, radice nulla, flore hyacinthi, semine uituli narium, &c.* Vterque in collatione palàm à Dioscoride discrepat.

διὸ καὶ ἀγρία λυχνὶς] Sic & Galenus, in Gloss. Hipp. vt βουκράνιον, ita & λυχνίδα ἀγρίαν nominari Antirrhinon scribit. Ex hoc autem loco coniiciunt nonnulli, priùs in florum comparatione legendum fuisse, ὅμοια λυχνίδι, non item, λευκοίῳ. Sed & Dioscorides ipse anteà λυχνίδος florem λευκοίῳ assimilauit: quare nihil refert, siue λυχνίδι, siue λευκοίῳ legas. Plinius haud ita magno discrimine Antirrhini florem, vti modò dictum est, hyacintho similem prodidit.

CAP. CXXXIIII. κάμπτεται δὲ ξηραινόμενος] Malim, ξηραινομένη, nempe κατανάγκη. Neque enim verisimile est ipsum semen ita curuari contrahíque, vt milui exanimati vngues referat. Sunt qui de Catanances capitulis, seu potiùs siliquis, hoc intelligi voluerint. Plinius certè quidem, lib. 27. cap. 8. simpliciter protulit, Catanancem herbam Thessalam electam ad amatoria coniectura, quoniam arescens contraheret se ad speciem vnguium milui exanimati.

μήλου μέγεθος ἔχει] Plerisque vox ista, μήλου, hoc loco meritò suspecta est: quandoquidem alienum videtur, vt herba malo fructui magnitudine assimiletur. Ego de malo arbore hic agi existimaui: siquidem μῆλον Græcis non fructum modò, sed & arborem ipsam, significat. Dubito tamen, an Dioscor. μήλου μικροῦ nomine χαμαίμηλον designare voluerit.

CAP. CXXXV. ἐπριεῖται τὸ αὐτῆς] Ista eadem de Polij non quidem floribus, sed foliis ipsis, refert Plinius, lib. 21. cap. 7. *folia Polij* scribens *manè candida, meridie purpurea, sole occidente cærulea conspici*: quo loco, vt & alibi non semel, Polium cum Tripolio videtur confudisse.

CAP. CXXXVI. ῥαβδία] Quoniam paulò pòst caulem Adianto negatum scribit Dioscorides, ῥαβδία ex antiquo codice restituere visum est: quippe cùm & ea voce vsus sit Autor cap. proximè sequenti, de Trichomane. Huiusmodi prætenues virgulas, è quibus folia ipsa prodeunt, non malè *iuncos* dixit Plinius, polytrichi mentionem faciens: aliâs *ramulos* nominat: Theophrastus caulem trichomanis appellare minimè dubitat. Attamẽ virgulis illis cauliũ seu cauliculorum appellatio minùs aptè congruit. Siquidem Caulis seu Thyrsus in herbis, haud secus atque Caudex in arboribus, id propriè dicitur, qood à radice simplex prosilit & in altum assurgit, alimentum à radice haustum singulis plantæ partibus impertiens.

φύλλα ὅμοια πτέριδι] Ista sciens prudénsque omisi, quoniam neque apud Oribasium, neque apud Serapionem habentur, videntúrque temerè à sciolo quopiam ex proximè sequenti capite huc translata: quando verisimile non est folia eadem simul & coriandro & filici comparari. Cornarius & Tragus nonnulla potiùs hoc loco desiderari existimauêre, quæ ita suppleri ex Theophrasto voluerunt. Ἀδίαντον, οἱ δὲ πολύτριχον. καὶ τὸ μὲν ἕτερον αὐτοῦ γένος λευκόν, φυλλάρια ἔχει κοριάνδρῳ ὅμοια, ἐπεσχισμένα ἐπ᾽ ἄκρου. τὰ δὲ καυλία ἐφ᾽ ὧν ἐκπέφυκε, μέλανα, ἰσχνῶς λεπτά, σπιθαμιαῖα, στίλβοντα. τὸ δὲ ἕτερον μέλαν, ἔχει φύλλα ὅμοια πτέριδι. hoc est, *Adiantum alijs polytrichõ: est in eo genere candidum, cui pusilla folia coriandri similia, in extremo incisuris diuisa: cauliculi è quibus exeunt nigri sunt, prætenues, dodrantales & nitentes. Alterum uerò est nigrum, cui folia filicis*, & quæ sequuntur. At nos etiamsi eam lectionis immutationem admitteremus, quod minimè facimus, contrà tamen hîc λευκόν, illic μέλαν legi vellemus. Cùm enim ex sententia Theophrasti duo sint Adianti genera, vnum quidem album, alterum verò nigrum, hoc quidem existimamus esse legitimum Capillum Veneris officinis dictum, illud verò, quod rutæ murariæ aut saluiæ vitæ nomine vulgo notum est. Præter hæc verò & Polytrichum vulgo dictum Trichomanes esse agnoscimus, proximo capite describendum, & à prioribus illis omnino discrepans: quanuis inter Adianti genera ipsum perperàm reposuisse, adeóque cum Adianto confudisse videatur Plinius, Theophrasti mentem non satis, opinor, assecutus.

ῥίζα ἄχρηστος] Radicem Adianto tribuit Dioscorides, sed inutilem ac superuacuam. Contrà Plinius Adianto & Trichomani radicem nullam esse dixit, libri vigesimi secundo capite vigesimoprimo. Sed & de Trichomane Theophrastus, ῥίζα δ᾽ οὐχ ὕπεστι, scripsit, lib. 7. c. 13. quod Gaza Theophrastum velut excusans, ita reddidit, *Radicem esse minimam ac ferè nullã.* Idem

quoque apud eundem Theoph. de Antirrhino reperias eodem modo à Gaza conuersum. Scilicet vtrobique nullam, aut potiùs quasi nullam, radicē esse voluit Theophrastus, vti & Plinius: quam vsqueadeò exilem deprehenderat, vt vix radicis nomen mereretur.

ἀλλὰ δὲ καὶ ἔμμηνα] Adianto dispares, imò etiam pugnantes, facultates tribui videntur à Diosc. dum ipsum mēses ciere scribit, sanguinísque reiectiones cohibere: quoniā ista simul stare nullo modo possunt. Sed nodum hunc satis appositè soluere videtur Mesuæus, in Simpl. dū Adiantū admonet dissimilaribus constare substantijs, aquea nimirū simul & terrea, mediocriter tenui: altera itidē superficiaria, calida & supramodùm tenui. Illius enim vi dubium nō est, quin Adiantùm aluum astringat, fluxionésq; cohibeat, maximéque siccum: huius autem ope quidni obstructa aperiet, crassa extenuabit, aluum (quod voluit Mesuæus) subducet, præsertímque si recens fuerit?

ἢ τοὺς ὄρτυγας] Quod coturnicibus tribuit hoc loco Diosc. idipsum de perdicibus refert Plin. libro 22. cap. 21. his verbis: *Perdices & gallinaceos pugnaciores fieri putant Adiantis in cibum eorum additis.*

καὶ περὶ τὰς κρήνας] Theophr. quoque, lib. 7. hist. stirp. cap. 13. de Adianto scribit, φύεσθαι μάλιστα περὶ τὰ ὑδρηλά, *nasci locis aquosis:* de trichomane verò, χωρία φιλεῖν σκιερά, *loca amare umbrosa.* Plinius itidem, lib. 22. cap. 21. de Adianto vtroque: *Vmbrosas*, inquit, *petras parietúmque aspergines ac fontium maximè specus sequitur, & saxa manantia: quod mireris, cùm aquas nō sentiat.* Sed & paulò antè: *Aliud*, inquiebat, *adianto miraculū: æstate uiret, bruma non marcescit, aquas respuit, perfusum mersúmue sicco simile est: tanta dissociatio deprehenditur, unde & nomen à Græcis*, &c. Hæc ille: quæ quidē omnia ex Theophrasti citato loco mutuatum constat, vbi sic habetur: ἴδια δὲ καὶ ταῦτα ἐν τοῖς ποώδεσιν, τό, τε ἐπὶ τοῦ ἀδιάντου συμβαῖνον. οὐδὲ γὰρ ὑγραίνεται τὸ φύλλον βρεχόμενον, οὐδ᾽ ἐπιδηλόν ἐστι τὸ πλῶ νοτίαν ἐπιμένειν, ὅθεν καὶ ἡ προσηγορία. hoc est, *Inter herbacea Adianto proprium id est, quòd liquore perfusum non madescit, sed ne humoris quidem uel tantillum ei adhærescere comperitur, unde & herba nomen accepit.* Hanc ipsam porrò proprietatem, cuius ratione nomen Adianto factum est, διότι οὐ διαίνεται, τουτέστι, βρέχεται ὑπὸ ὑετοῦ καὶ δρόσου, *quia pluuia roréue perfusum non madescat*, elegāter & ipse Nicander expressit in Theriacis, hisce versiculis:

ἀχραές τ᾽ ἀδίαντον, ὃ δὴ ὄμβροιο ραγέντος
λεπταλέη πίπτουσα νοτὶς πετάλοισιν ἐφίζει. Ea sic trāstulit Gorræus:

Et nunquam madidum Veneris compone capillum
Cui non insidunt effusi nubibus imbres.

CAP. CXXXVII. ἐναντία ἀλλήλοις] Theophrastus, loco modò citato, πεφυκότα κατ᾽ ἀντικρὺ ἀλλήλων. Plinius verò, lib. 22. cap. 21. *contrarijs pediculis densa inter se ex aduerso:* rursúmque, lib. 27. cap. vlt. *Trichomani folia aduersa inter se* dixit: quibus verbis hæc ἐναντία ἀλλήλοις, aptissimè expressit.

CAP. CXXXIX. καρποὺς ἔχον β´] Serapio, quantùm quidem ex Interpretis versione constat, legisse videtur, καρπὸς ἔχει β´ ἢ γ´ ἐλυτρά, ἀφ᾽ ὧν &c. Vult enim semē duabus tribúsve vestiri tunicis, à quibus aristæ prodeant.

θεραπεύει δὲ ἡ πόα] Quod Dioscorides ipsi herbæ, id Plinius semini tribuit, dum de AEgilope scribit, libro 25. cap. 13. his verbis: *AEgilopas sanat herba eodem nomine, quæ in hordeo nascitur, tritico folio, semine contrito cum farina permista impositáque, uel succo.*

CAP. CXL. βρῶμος πόα ἐστὶν] Sunt qui caput hoc de Bromo, tanquam suppositìtium & adulterinum, vna litura penitus obliterent: quoniam de bromo inter frumentacea iā antè lib. 2. egerit Dioscorides. Alij vnam quidem & eandē plantam & hoc loco, & lib. 2. à Dioscoride tractari putant: sed illic, de seminis: hîc verò, de herbæ ipsius viribus agi. At ego eorum sententiæ lubentiùs subscribo, qui libro secundo de auena satiua & esculenta, neque postremum inter Cerealia locum obtinēte, mentionem fieri existimāt: hîc verò, de eadem sponte nascente ac sterili, quæ inter segetum vitia numerari soleat. Neque desunt qui illam βρόμον, hanc verò rectiùs βρῶμον dici putent: quanquam vtrobique apud Diosc. βρῶμος legitur. Nescio tamen, an vtroque loco rectiùs βρόμος legi possit. Ab vtraque illa auena rursum discrepat commemoratus antè AEgilops, quæ Plinio *festuca*, Gazę verò perperàm *auena* dicitur. Est autem is & syluestris planta, sed quę peculiariter, vti æra triticum, hordeum enecet, & in ipso potissimùm nascatur, quasi hordeū in illam degeneret. Hoc ipso tamen AEgilopis nomine Theophrasto & Plinio etiam arbor è glandiferarū genere, itémque Plinio bulbi genus quoddam designatur.

CAP. CXLI. γλαὺξ κυτίσῳ ἢ φακῷ] Hauddubiè ex vetusto codice pro, κυτίσῳ, restituendum, κυτίσῳ. Est enim Cytisi & lenticulæ foliis haud parua similitudo: at hederæ & lenticulæ, non item. Huic emendationi suffragatur & Plinij autoritas, cuius hæc sunt verba, lib. 27. cap. 9. quæ quidem hîc exscribere visum est, quoniam cum Autoris verbis quæ sequuntur itidem non planè consentiunt: *Glaux*, inquit ille, *antiquitùs εὐγάλακτον uocabatur, cytiso & lenticulæ folijs similis: auersa candidiora. Rami in terram serpunt quini seniue, admodum tenues à radice: flosculi purpurei exeunt. Inuenitur iuxta mare. Coquitur in sorbitione similaginis ad excitandam ubertatem lactis: eam qui hauserint, balineis uti conuenit.* Ita Glaucem Diosc. ramulos à terra emittere, hic eosdem in terram serpere scribit: ille ad excitandam lactis vbertatem coqui cum farina hordeacea, sale & oleo voluit: hic in sorbitione similaginis. Sed quæ Plinius, sequenti capite, glaucio seu glaucij succo tribuit his verbis: *lactis ubertas intermissa restituitur*, huic ipsi Glauci rectiùs conueniunt.

CAP. CXLII. γεῦσιν ὑπόστρυφνον] Plinius Polygalam gustu astricto esse scribit, lib. 27. cap. 12. quasi ὑπόστυφον legerit. Gal. 8. simpl. eadē scribit, αὐστηρὰ ἔχειν μετρίως τὰ φύλλα, *mediocriter austera habere folia:* cui subscribit Paulus. Cùm verò, testibus Theoph. 6. de causis plantarum, & Gal. 1. simpl. manifesta sit inter sapores, astringentem, acerbū & austerum, differētia, quīnam veriùs senserint, nihil decerno, quoniā adhuc incertum est, quæ verè plāta Polygalæ voce significetur: quanquā ab effectu, quem in euocando lacte præstat, eam

ne cõijcio, quæ à Dodonæo floris Ambarualis nomine designatur.

CAP. CXLIII. ὥσπερ λινοζώστιδα καὶ ἄρχ.] Quod folijs Dioscorides, idipsum semini tribuit Plinius, lib. 27. cap. 12. Osyris, ait ille, *ramulos fert nigros, tenues, & in ijs folia nigra ceu lini, seménque in ramulis nigrum initio, deinde colore mutato rubescens. Smegmata mulieribus faciunt ex his. Radicis decoctum potum sanat arquatos.* Hæc ille. Sed pro eo quod ex Osyridis ramulis Smegmata fieri scribit Plinius, hoc est, (siquidem vsitata Medicis significatione vocem eam vsurparit) cutem detergentia medicaměta, Galenus lib. 8. simpl. ex ijsdem τὰ κορήματα, hoc est, *scopas*, fieri prodidit. Est enim κόρημα seu κόρηθρον Græcis, idem quod σάρον seu σάρωθρον. Etsi verò scripserit Fuchsius ex autoritate Suidæ & Phauorini κορημάτων nomine etiã τὰ κοσμητήρια designari: fallitur tamen, dum Smegmata Plinij & κορήματα Galeni non ita multùm differre existimat. Quãdoquidem κοσμητήρια voce, non quod ille voluit, intellexêre Suidas & Phauorinus, nempe comptorium & venustans faciem medicamentum, quo cutis extereretur & læuigaretur: sed, vti exponit Scholiastes Aristoph. τὸ σάρον, ᾧ εἰώθασιν ἀποκαθαίρειν τοὺς ῥύπους τῶν οἴκων. hoc est, *euerriculum quo domorum sordes euerruntur.* Cæterùm priuatim Osyridis radici vsum ad arquatos tribuit eo loco Plinius, quem Dioscorides toti plantæ tribuere videtur, dum nihil peculiariter designat.

CAP. CXLIIII. ἔχει περικλυμένῳ] Theophrastus, qui accuratissimè Smilacem hãc descripsisse videtur, lib. hist. stirp. 3. cap. vlt. folium ei tribuit, κιττώδες, μικρὸν, ἀγώνιον. Similiter quoque secutus eum Plinius, lib. 16. cap. 35. *Smilacem è Cilicia primùm profectam folio* scribit esse *hederaceo, paruo, non anguloso.* Rursúmque, lib. 24. cap. 10. *similitudinem habere* ait *hederæ, tenuioribus folijs.*

ὡς ἐπιφυλλίδα] Smilacis asperæ fructum, hîc Dioscorides ἐπιφυλλίσι similem facit, hoc est, (vt alia ἐπιφυλλίδος significata à Suida & Aristoph. Scholiaste commemorata, tanquam huic loco non satis conuenientia, omittam) exili racemulo: quales ij esse solẽt qui vel summis palmitibus supra folia ipsa innascuntur, vel immaturi vindemiæ tẽpore inter folia latitant. Theophrastus, citato loco, scribit esse, προσεμφερῆ τῷ στρύχνῳ, καὶ τῷ μηλώθρῳ, καὶ μάλιστα τῇ καλουμένῃ σταφυλῇ ἀγρίᾳ. καταχρέμασοι δ' οἱ βότρυες, inquit ille, κιττοῦ τρόπον. παρεγγίζει δ' ὡς πρὸς τὴν σταφυλήν. *fructum* inquàm ait esse *solani & uitis albæ fructui similẽ, maximéque uuæ syluestri nuncupatæ. Pensiles autem sunt racemi, ceu hederæ, uerùm ad uuam propiùs accedũt.* &c. Sed & Plinius, lib. 16. cap. 35. de Smilace eadem, quanuis paulò aliter: *fert*, inquit, *racemos labruscæ modo, non hederæ, colore rubro,* &c.

ἐν τόποις ἑλώδεσι] Plinius, lib. 24. cap. 10. huic Smilaci natalem locum alium assignat, nempe *in conuallibus opacis*. Smilacem verò alteram ibidem *culta amare* scribit.

ἐπιπινόμενα δ' ἀπὸ ποτῶν] Plinius, loco modò citato, alium vtendi modum tradit, dum scribit: *acinorum corymbos contra uenenata omnia efficacissimos esse, in tantum ut acinorum succo infantibus sæpe instillato nulla postea uenena nocitura sint.*

CAP. CXLV. σμίλαξ λεῖα, ὅμοια] Non desunt qui Smilacem hanc læuem eandem esse cum satiua seu hortensi lib. 2. descripta existimarint: tũ quoniam vtrique descriptio propemodùm eadem viréisque itidem eædem à Dioscoride tribuuntur, tum quia Galenus & Paulus, Smilacis hortensis in simplicium censu nulla facta mentione, huius leuis tantummodò meminerunt. At nos cum peritioribus rei herbariæ Professoribus inter vtramque manifestum discrimen agnoscimus, Smilacémq; hortẽsianam eã esse credimus, quæ λόβια seu phaseolos profert: hanc verò, ad asperæ differentiam læuem dictam, eam quam Recentiorum plerique Conuoluuli maioris aut etiam albi nomine designarunt.

πύξινον ὁ καρπὸς] Gal. lib. 7. simpl. Smilacem hãc, quam μίλακα λείαν vocat, similes quodammodo Smilaci asperæ vires obtinere voluit. At Plinius contrà, lib. 24. cap. 10. *nullius esse effectus.*

CAP. CXLVI. τῷ πετάλῳ περιφερῆ] Malim, περιφερῆ: alioqui ex his vocibus, στρογγύλον & περιφερῆ, alterutram redundare necesse fuerit. Serapio verò postquam fructum hunc itidem rotundum esse scripsit, addit insuper, *aliquantulum depressum & latum*: quod neque apud Dioscoridem legitur, neque etiam est veritati consentaneum. Sed longè turpiùs ille fallitur, vti dudum admonuit vir doctiss. Nic. Leonicenus: dum, leuissimo nixus argumento, Cubebas cum Myrti syluestris fructu easdem esse decernit.

φύεται ἐν τραχέσι τόποις] Hæc, quæ per librarij incuriam manifestò transposita videbantur, suo loco restituere non dubitauimus.

CAP. CXLVII. καρπὸν δὲ ἐν μέσοις] Cordus, Anguillara & Dodonæus Hypoglosson cum Lauru Alexandrina vnum & idem esse existimarunt: licèt à Dioscoride & Galeno diuersis capitibus memorentur. At cur ita sentiant, non video: cùm vtrique differentes tum notæ tum vires assignentur. Enimuerò, vt reliquas notas omittamus, quòd ad fructum attinet, certum est Hypoglosson baccam gerere inter folium maiusculum & minus illud, quod è folij caua parte ceu ligula quędam exire videtur. At Theophrastus laurum Alexandrinam, lib. 3. hist. stirp. cap. 17. palàm testatur esse ἐπιφυλλόκαρπον, atque in folij dorso fructum gerere, æquè ac myrtum syluestrem, quam, eo ipso loco, κεντρομυρρίνην nominat.

μετ' οἴνου γλυκέος] Lacuna in vetusto codice, κυάθου ἑνός, addi testatur. At Plinius, dosibus immutatis, lib. 23. ca. 8. *Laurus Alexandrina siue Idæa* (inquit) *partus celeres facit, radice pota trium denariorum pondere in uini dulcis cyathis tribus.*

ἄγει δὲ καὶ αἷμα] His verbis innuit Dioscorides, quod clariùs expressit ibidem Plinius, hunc in modum: *Secundas etiam pellit mensésque, eodem modo pota.* Sed & Gal. lib. 6. simpl. Laurum Alexandrinam scripsit, ἔμμηνά τε καὶ οὖρα προτρέπειν, *menses & urinas prouocare.*

CAP. CXLVIII. ἢ ἰσχνότερα] Lacuna legit in v. cod. ἰσχυρότερα quod magis placet, & naturę foliorũ laureolæ vulgò dictæ magis conuenit. Plinius quoq;, lib. 15. cap. vlt. Daphnoides crassiore molliorẹq; quàm laurũ folio esse prodidit. Sed & Serapio, ἰσχυρότερα, potiùs quàm, ἰσχνότερα, legisse videtur: siquidem illius Interpres *tenaciora* vertit.

καρπὸν μέλανα] Plinius, loco modò citato, *Daphnoidis baccas è nigro rufas* esse scribit: quod de

baccis fortasse nondum exactè maturis intelligendum venit.

ἀγλ δὲ ἐ τὸ φύλλον] Plinius, lib.8.cap.13. *Daphnoides*, inquit, *aluum soluit uel recenti folio uel arido, drachmis tribus cum sale in hydromelite. Manducata, pituitas extrahit: folium, & uomitus, stomacho inutile. Sic & baccæ quinæ denæ purgationis causa sumuntur.* Hæc Plinius: quæ quanuis in vulgatis exemplaribus paulò aliter habeantur, ita tamen & distinguenda & legenda esse ex hoc Diosc. loco satis patet.

CAP. CXLIX. λεπόπερα δὲ πολλῷ] Ex Lacunæ vetusto codice addo, καὶ λεπλόπερα, *& tenuiora.* Nam & Serapio vocem eam expressit. *Chamædaphnen* etiam *folio tenui, lauri similitudine*, describit Plinius, lib.24. cap.15. huius ipsius Chamædaphnes mentionem faciens. Nam & Clematin seu vincaperuincam eodem illo nomine appellat, lib.21.cap.11. Et rursum tamen (vti interdum sibi parũ constat) eiusdẽ lib.cap.27. vincaperuincæ seu Chamædaphnes nomine hãc ipsam Dioscoridis Chamædaphnen innuere videtur, dum illi *aquas hydropicorum trahendi* vim tribuit: quæ quidem Clematidi daphnoidi nullo pacto conuenit.

στομάχου ἐγκαύσεσιν] Plinius itidem, de Chamædaphne agens, lib.24.cap.15. *Illinitur*, inquit, *capitis doloribus recens: ardores refrigerat.* Attamen pro, ἐγκαύσεσιν, legere malim, ἐμπνευματώσεσιν: maximè cùm & Serapio ipse *inflationes* verterit. Adde quòd verisimile nõ est, Chamædaphnen, cuius eadẽ est, Galeno teste, natura, quæ daphnoidis & lauri Alexandrinæ, ardoribus stomachi succurrere: quum eximio suo calore stomachi potiùs ardorem excitare debeat. Fuerit autem vero similius illã, vt tormina à flatibus concitata, ita & stomachi inflationes discutere.

CAP. CL. ἐρυθρὰ τὴν χρόαν] Ita videntur legisse Oribasius & Serapio. Attamen facilè subscribo Marcello & Cornario, qui ἀντὶ τοῦ, χρόαν, ῥάχιν, legendum suspicantur. Nam præter vetusti codicis, quẽ doctiss. Sambucus præ manibus habuit, autoritatem, me quoque in eam sententiam pertraxit Plinius: qui, lib.25.cap.5. *Ellebori albi folia* scripsit esse *betæ incipientis: hæc quoque nigriora & canalium dorso rubescentia.* Porrò de facie Ellebori vtriusque varias quidem discrepantésque sententias proponit Theophr. lib.9.cap.11. sed quæ ibi describuntur Ellebori nigri genera, nullo pacto videntur cum Dioscorideis conuenire.

περὶ τὸν πυρεμητόν] Ita Plinius, loco citato, *Elleborum* tradit *tempestiuum esse messibus.* Theophr. autem, de Elleboro: ὡραῖος (inquit) τοῦ μετοπώρου, τοῦ δ' ἦρος ἄωρος. hoc est, *tempestiuus autumno: uere intempestiuus.* At Mesuæus & vere & ęstate radices Veratri colligi voluit.

καὶ πτισάνης χυλῷ] Pro πτισάνης, θαψίας, legebatur in vulg. exempl. Sic etiam apud Actuarium: atque ita quoque legit Marcellus: sed & pro, σησάμου, σησαμοειδοῦς, reponendum suspicatur. At cęteri Interpretes ἀντὶ τοῦ, θαψίας, πτισάνης, legisse videntur: & rectè quidem. Nam & v. codex sic habere comperitur: & Paulus lib.7.cap.10. ἐπὶ μὲν τῶν ἀσθενεστέρων (inquit ille) χυλῷ πτισάνης ἢ ἄλικος, ἢ τοῦ ἑψητοῦ ζειδος < β τὸ πλεῖστον. τὸ ἐλάχιστον δὲ, μίαν τοῦ ἐλλεβόρου συνεψήσας δὸς πιεῖν. hoc est, *Imbecillioribus in cocti cremori ptissanæ aut halicæ Ellebori utplurimùm drach. ij. ut minimùm uerò, drach.j. propinato.* Porro ibidem & Paulus, ex Antyllo, Ellebori balanos ex melle parat, quos sub finem capitis Dioscorides ex aceto confici voluit.

ἢ πόλτου ἢ φακοῦ] Plinius, loco nuper citato de Elleboro agens, sic habet: *Album & in dulci datur: aptissimè uerò, in lacte aut pulte.* Sed vel ex hoc loco pro, *lacte*, legendum esse *lente*, facilè conijcio.

CAP. CLI. οἱ δὲ ἔκτομον] Entomon nominat Plinius: at ego malim, ἔκτομον, vti legitur apud Hippocratem, lib.1. περὶ γυναικ. itémque Galenũ, in gloss. quo quidem libro vocem eam exponit, ἐλλέβορον μέλανα, *Elleborum nigrum*, vti & Hesychius: itémque Erotianus in Onomastico, quo loco etiam à Diocle Elleborum nigrum sic dictum asserit.

ἐν αὐτῷ καθάραι] Illud, ἐν, παρέλκειν videtur. Plinius Prœtidas à Melampode sanatas scribit, nõ Elleboro quidem, sed lacte caprarum, quæ Elleborũ pastæ fuissent. Sic enim ille, lib.25.cap.5. *Melampodis fama diuinationis omnibus nota est. Ab hoc appellatur unum Ellebori genus, Melampodium. Aliqui pastorem eodem nomine inuenisse tradunt, capras purgari pastu illo animaduertentem, datóque lacte earum sanasse Prœtidas furentes, &c.*

τῷ δὲ σχήματι βοτρυώδη] Vulgaris nostri Veratri nigri, quod cum Theophrasti descriptione satis conuenit, præstantes effectus non semel obseruauimus: maximéque ad detrahendam bilem atram valere varijs experimentis cognouimus. Attamen si flores & semẽ spectes, illud Dioscoridis descriptioni minimè respondet. Respondet illud potiùs, quod à plerisque recentioribus Saniculæ fœminæ nomine designatur, quódque successu fœlicissimo ad purgandam citra molestiam atram bilem quotidie vsurpamus. Quare fatendum cum Dodonæo, legitimum hoc esse Dioscoridis Veratrum nigrum, vel eo nos carere: vel certè in ipsius Dioscoridis contextu mendum aliquod subesse. Quin & fortasse quod de racemosis floribus hîc dicitur, Elleboro albo potiùs tribui debuit.

οἱ ἐν Ἀντικύρᾳ σησαμοειδῆ] Figuræ ratione hoc semen non malè Sesamoides ab Anticyrenis vocari satis luculenter testatur Theoph. lib.9.cap.10. dum scribit his verbis: οἱ ἐν Ἀντικύρᾳ, καθάπερ φασὶ, τῷ (ἐλλεβόρου) καρπῷ καθαίρουσιν. ἔχει δὲ σησαμώδη τύπον. hoc est, *Anticyreni, ut fertur, Ellebori semine purgantur, quod est sesamaceum.*

καὶ Παρνασσῷ καὶ Αἰτωλίᾳ] Theophrastus, eiusdem lib.cap.11. OEtæum quidem Elleborũ maximè probat: qui quidem cum Anticyreno vnus & idem esse videtur, quoniam OEta mons est in finibus Thessaliæ, Anticyræ insulæ adiacẽs: Parnassium verò & AEtolicum videtur improbare, his verbis: ὁ δὲ Παρνάσιος ἐ ὁ Αἰτώλιος (γίνεται γὰρ καὶ ἐνταῦθα πολλοὶ καὶ ὠνοῦνται, καὶ πωλοῦσιν οὐκ εἰδότες) σκληροί τε καὶ ἄγαν περισκελεῖς. hoc est, *Parnassius & AEtolicus (nam & in locis istis geniti à uulgo ignaro & emuntur & uenduntur) præduri sunt & ualdè asperi: ita ut non nisi magna cum molestia purgent.*

τὴν ἄνω κοιλίαν] Ex omnium Medicorum tam veterum quàm recentiorum consensu, vt Veratrum album vomitu potissimùm purgat, ita & nigrum, per inferna. Quare indubitanter hos

loco, nõ, τὴν ἄνω, sed, τὴν κάτω κοιλίαν, legendum, vti etiam præter Marcellũ Interpretes omnes videntur legisse. Plinius de hoc eodem Veratro: *purgat per inferna.*

ἢ τριωβόλε ἁλὸς] Pondus hoc non ad salem, vti plerisque placuit, sed ad Veratrum potiùs referri debere constat. Plinius de Elleboro: *Ex aqua,* inquit, *datur ad leniter molliendam aluum plurimùm drachma una: modicè quatuor obolis. Miscuere aliqui & scammoneam, sed tutiùs salem,* &c.

καὶ ψώρας μετὰ λιβαν.] De quadrupedum scabie hoc intellexit Plinius, dum scribit: *sanat scabiem quadrupedum cum thure aut cera ac pice, uel cum pisselæo.*

οἶνον καθαρτικὸν] Theophr. eiusmodi vinum, non quidẽ per aluum purgare, sed vrinas potentissimè ciere, innuit. Nam de Eleatico Elleboro in vitibus nascente agens, ita scribit: φασὶ δὲ τὸν Ἐλεάτιον ἐν ταῖς ἀμπέλοις φύεσθαι, καὶ ποιεῖν τὸν οἶνον οὕτω διουρητικὸν, ὥστε λαγαροὺς εἶναι πάνυ τοὺς πίνοντας. hoc est, *Eleaticum aiunt in uitibus nasci, uinúmque reddere usqueadeò urinam prouocans, ut qui biberint, graciles uentre contracto efficiantur.*

δίδωσι γὰρ θάνατον] Quæ tum de religiosa Ellebori collectione, tum de aquilæ volatu fodiẽtibus infausto hîc recitantur à Diosc. Plinius paulò aliter narrat, in hæc verba: *Primùm enim gladio circunscribitur: dein qui succisurus est, Ortum spectat, & precatur, ut id liceat sibi concedentibus Dijs facere, obseruátque aquilæ uolatus: ferè enim secantibus interest: & si propè aduolauit, moriturum illo anno qui succidat, augurium est.* Tale quid etiam habet Theophr. lib. 9. cap. 9.

διὰ τὸ καρηβαρεῖαν] Aggrauari etiam *caput Elleboro albo* Plinius admonet, quod hîc Dioscorides de nigro tantummodò intellectum voluit. Idem & Theophr. loco modò citato, de Elleboro in genere ex aliorum sententia recitat: idcóque ad præcautionem allia præsumi, vinúmque subinde bibi solere. Sed hæc tamen & id genus alia, tanquam ridicula & fabulosa, proponere videtur.

CAP. CLII. τὸ μέγα, ἐν Ἀντικύρα] Galenus, octauo simpl. hoc Sesamoides itidem, magnum: quod verò posteriore loco describitur, album nominat. At quòd illud Anticyricum Elleborũ dicatur, aliam ac Dioscorides rationem reddit, nempe quoniam semen ellebori modo purget, cæterísque viribus sit elleboro simile. Porrò Diosc. sententiæ astipulatur & Strabo, libro 9. Geogr. Postquam enim duas monuit olim fuisse Anticyras, vnam ad OEtam montem in sinu Maliaco, alteram in Phocide, subdit statim in Maliaca quidem optimum nasci elleborum: at in Phocẽsi, meliùs apparari, ideóque multos ad hanc purgandi sanitatísque causa solitos proficisci. Nasci enim in Phocide Sesamoides, quo OEtæum temperetur veratrum. Sic & Plinius: lib. 25. cap. 5. *Elleborum* (quanuis de nigro agat, contra quàm intellexerit Diosc.) *in Anticyra insula tutissimè sumi* scribit, *quoniam Sesamoides admiscent.* Cæterùm quod Theoph. lib. 9. hist. stirp. cap. 11. ad vomitum faciliùs concitandum, elleboro albo elleborines herbulæ semen admisceri scribit, aliquam mihi suspicionem mouet, Sesamoides hoc loco descriptum, Theophrasti elleborinen esse.

καθαίρει ἄνω] Plinius, lib. 22 cap. 25. *Est etiamnũ,* inquit, *aliud Sesamoides Anticyræ nascens, quod ideò aliqui Anticyrium uocant, cætera simile erigeronti herbæ, de qua suo dicemus loco: granum sesamæ. Datur in uino dulci ad detractiones quantum tribus digitis capitur,* &c. Ibi *dari in uino dulcĩ ad detractiones* dixit, quod Diosc. *dari in aqua mulsa ad uomitiones* innuit, vt illa vox (ἄνω) satis indicat. Porrò Cordus immeritissimò Plinium accusat, quasi vires hîc à Diosc. Sesamoidi tributas Sesamæ assignauerit. Quod enim librariorum fuit vitium, qui Plinij verba malè distinxère, id Plinio ipsi perperàm imputat.

CAP. CLIII. φύματα καὶ οἰδήματα] De hoc eodem Sesamoide Plinius, ibidem, *Detrahit bilem in aqua potum. Semen illinitur igni sacro: discutit panos:* quasi pro, οἰδήματα, ἐρυσιπέλατα, legerit, & pro, φύματα, φύγεθλα. Est enim inter vtranque hanc vocem Medicis haud leue discrimen.

CAP. CLIIII. ἐκ τοῦ ὕπνου κυάθους γ´.] Addit Lacuna ex vetusto quodam codice, νῆστι ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς. At Goupylus in vetustis exemplaribus legisse se testatur, νῆστι παρ' ἡμέρας γ´. Ita quoq; Cornarius videtur legisse. Et hæc quidem lectio mihi quoque magis arrisit. Siquidem verisimilius est voluisse Dioscoridem interpositis diebus aliquot potiones eiusmodi propinari, quàm singulis, iisque continuis. Quin & ipse Aëtius, Tetr. 3. ser. 2. cap. 36. rectè monet, non nisi ex longioribus interuallis vtendum aquam ducentibus medicamentis: quippe cùm frequẽtius continuatus eorum vsus vires manifestò dissoluat.

CAP. CLV. ἐκ τοῦ καρποῦ τῶν] Sermonis series postulat, vt καρπὸν hoc loco *fructum* vertamus, potiùs quàm *semen.* Attamen *Elaterium* fieri *succo expresso è semine cucumeris syluestris* nominatim scripsit Plinius, lib. 20. cap. 1. Eodem loco, pro cultello, arundinem ad incidendos cucumeres desiderat: & quòd ad Elaterij præparationẽ attinet, obscurior videtur, nec satis Diosc. mẽtem assecutus. Sed neque Interpretibus, quotquot occurrêre, conuenit de hac Elaterij præparandi ratione, vti facile fuerit ei animaduertere, qui varias eorum interpretationes inter se contulerit. Qui verò apud Mesuæum extat Elaterij parandi modus, planè mancus atque concisus est, vt vix certi quicquam elici possit. Cæterùm pro eo quod habetur deinceps transposita præpositione, ἀναξηραινθὲν. ἐν δὲ θυία, lego, ἀναξηραινθὲν δὲ ἐν θυία.

τὸ μετὰ τοῦ λευκοῦ] In Elaterij genere *pallidum* itidem *herbaceo melius* esse scripsit Plinius. At Paulus, lib. 7. cap. de simpl. med. purg. præfert τὸ πρασίζον, hoc est, *porraceum,* quod nominatim Dioscorides & Plinius improbauerũt. Cordus Pauli sentẽtiam magis probat: quippe qui vix credat Elaterij succum, quantumuis diligenti insolatione, ad illum candorem, seu etiam pallorem, peruenire posse.

προσαχθὲν λύχνῳ ἀκαὲς] Multi variè se torquẽt in hac Elaterij bonitatis nota: & quoniam Dioscoridis contextum deprauatum esse censent, alij pro, ἀκαὲς, ἀκαὲς seu potiùs δυσκαὲς, alij οὐ χάσκεται, restituendum suspicantur. Enimuerò Theophrastus, lib. hist. stirp. 9. cap. 14. tantum in se humiditatis Elaterium continere asserit, vt etiam ad quinquagesimũ annum lucernis admotum

earum lumina extinguat. Ita enim illius verba legi debẽt, ἄχρι πεντήκοντα ἐτῶν σβέννυσι προσαγόμενον τοῖς λύχνοις. Addit & Plinius veri Elaterij experimentum eſſe, ſi admotum lucernæ eam, priuſquàm extinguat, ſcintillare ſurſum ac deorſum cogat. At ego tum hos, tum etiã Dioſcoridem rectè ſenſiſſe, adeóque quam illi ſibi fingũt contradictionem facilè ſolui componíque poſſe iudico. Nihil enim obſtat quominùs Elaterium pinguitudinis ratione, quam ex ſeminis medulla contraxit, admotum lucernæ facilè accendatur & conflagret, flammámve concipiat, ac ſimul etiam humoris adiuncti ratione, dum vrendo vaporem ex ſeſe fundẽs crepitat, lucernæ lumen ſurſum deorſúmque ſcintillare cogat, atq; tandem etiam extinguat: quandoquidẽ accendi facilè & obiectum lumen extinguere nullo planè contrarietatis modo ſibi inuicem opponuntur.

γέμον ὀροβίου] Oribaſius αὐτὶ τοῦ, ὀροβίῳ, ῥύπου, legiſſe videtur: at ex Interpretibus nonnulli, μέσον ὀροβίου καὶ τέφρας, ídque de colore interpretantur, quaſi Elaterium id vitioſum eſſe cenſuerit Dioſcorides, quod medij ſit coloris inter eruum ac cinerem. At ego in vulgata lectione nihil immuto: neque dubito quin Elaterium interdum è cinere, quo quidem exiccatur, nonnihil ſibi aſciſcere poſſit, inſupérque à nonnullis vt amylo, ita & erui farina adulterari: quemadmodũ conceptis verbis admonuit Autor lib. de ſimpl. medicamentis ad Paternianum, qui quidem Galeno falsò tribuitur.

ὁ διετὴς ἁρμόζει] De Elaterij tum ætate, tum etiã tempeſtiuitate grauiſſimorum Autorum variæ ſunt diſcrepantéſque ſententiæ. Siquidẽ Theophraſtus nullum ex medicamentis longiore æuo durare, & quò vetuſtius, eò meliùs eſſe ſcribit: quin & addit ducentis annis ſeruatum Elaterium, cuius tamen excellentes vires Medicus quidam haud inſolens neque mendax fœliciter expertus fuerit. Theophraſto Plinius aſtipulatur, prætereáque à trimatu tempeſtiuum eius vſum eſſe ſcribit. At AEgineta Elaterium laudat, μὴ παλαιότερον ἐνιαυτοῦ, *non uetuſtius anno*: niſi fortè (quod ego ſuſpicor) pro παλαιότερον, νεώτερον, *recentius*, legendũ videtur. Meſuæus verò ipſum aſſerit triennio ſeruari, poſt ſemeſtre vſurpandum. Ab his porrò omnibus Dioſcorides (cui tamen plurimum tribuimus) manifeſtò diſſentit.

σίμμεως ὅσον χῶσαι] Literarum affinitas in eum errorem librarios omnes induxit, vt vno quaſi conſenſu, σίμμεως, hoc loco legerint, αὐτὶ τοῦ, σινήπεως. Attamen, σίμμεως, vocem, hoc loco nullo modo conſtare poſſe vel ex eo facile eſt animaduertere, quòd nuſquam alibi priſci Medici ſtibio ſeu crudo ſeu cocto in remediis internis vſi ſunt: ſinapi verò contrà diuerſis ex Elaterio medicamentis fœliciter admiſcuerunt. Adde quòd & ipſiſſimum hoc remediũ ad dyſpnœam apud Gal. 7. κατὰ τόπους ex Andromacho recitatũ reperies, hiſce verbis: νάπυος ∠ ά, ἁλὸς κοινοῦ τριώβολον, ἐλατηρίου τριώβολον. οἱ δὲ ὀβολὸν ά. ℥. λεαίας μεθ' ὕδατος ἀνάπλαττε τροχίσκους ὀκτὼ παρ' ἡμέραν μεθ' ὑδρομέλιτος. Præterea & apud Dioſc. ipſum lib. 2. περὶ ἀπορείσων, cap. de dyſpnœa, eiuſdem planè medicamenti fit mentio, niſi quòd pro ſale nitrũ adhibetur. Sed & apud Aëtium, ſimplicium doſibus emẽdatis, repetitur lib. 8. cap. περὶ ὀρθοπνοίας, hunc in modum: ἐλατηρίου ἡμιώβολον, νίτρου ἀφροῦ τριώβολον, σινήπεως ∠ ά. λεαίας σὺν ὕδατι ἀνάπλαττε καταπότια ή.

τοῦ δὲ ἡμέρου σικύου] Quæ hîc ad capitis calcem adduntur de ſatiui cucumeris radice, quanuis à cæteris Interpretibus omiſſa atque huc, vti equidem ſuſpicor, ex capite de Pepone perperàm tranſlata ſunt: quia tamen in impreſſis exemplaribus omnibus habebantur, non viſum eſt prætermittere. Nihilominus quid de eo additamento ſentiremus, obiter indicare voluimus.

CAP. CLVI. ὑπόκιρρον ἐν τῷ μέλανι] Plinius de nucleo Staphidis agriæ, lib. 23. cap. 1. *Matureſcit*, inquit, *cum uindemia, nigreſcitq;: quum uuæ taminiæ rubentes norimus acinos, ſciamúſque illam in apricis naſci, hanc non niſi in opacis*, &c. Eo loco inter vuã taminiam & Staphidem agriam, à nonnullis nihilominus falsò, vt ait, vuam taminiam dictam, diſcrimen ponit: quanuis alio loco parum ſibi conſtans Staphidis agriæ vires tribuat vuę taminiæ. Sed & Celſus, lib. 3 cap. 21. σταφίδα ἀγρίαν Græcorum, vuam taminiam nominari apertè docet. Nos tamen qui vitem ſylueſtrem, à labruſca diuerſam, verius vuam taminiam Latinorum eſſe exiſtimamus, Staphidem agriam potiùs ab effectu cum Scribonio *pedicularem herbã* appellabimus, aut cum Marcello Empirico *peduncularíam*, vel cum quibuſdam aliis, teſte Plinio, *pituitariam*.

ῥύπου κόκκους ί ἢ έ] Serapio & Ruellius ſimpliciter legiſſe videntur, ιέ. At Marcellus & Cornarius, κόκκους ί ἢ ιέ, quam ego lectionem vulgatæ prætulerim.

συνετῶς μελικράτῳ] Sunt qui vtrunque aduerbium, συνετῶς ſimul & συνεχῶς, expreſſerint. Ego αὐτὶ τοῦ, συνετῶς, συνεχῶς malim: quo modo & Serapio legiſſe mihi videtur.

τριφθεῖσα καὶ] Lacuna legit in vetuſto codice, τριφθεῖσα καθ' ἑαυτὴν καὶ μετὰ σανδαράχης, καὶ ἐλαίῳ συγχρισθεῖσα. Ego hanc lectionem ſecutus ſum, quoniam & Serapio ita legiſſe viſus eſt. Adde quòd & Plinius, loco citato, *Staphidem agriam faciliùs admixta ſandaracha & caput & reliquum corpus phthiriaſi liberare* ſcripſit.

οὖλά τε ῥευματιζόμενα] *gingiuas fluxione infeſtatas*: *rheumatiſmos cicatricum* ibidem perperàm & ſenſu nullo dixit Plinius, pro, *gingiuarum*, ſcilicet vocum οὐλὴ & οὖλον affinitate deceptus: quum tamẽ οὐλὴ, *cicatricem*, οὖλον, *gingiuam* ſignificet.

CAP. CLVII. ἐν Θάψῳ] Thapſon inſulam, ſi non Siciliæ, at certè à Sicilia non ita longè diſſitam, innuit Autor. Nam & ideò Nicander in Theriacis radicem Thapſiæ τρινακρίην cognominauit. Siciliam verò etiam Trinacriam olim dictam fuiſſe conſtat, deducta appellatione à tribus iugis ſeu promontoriis, quæ in ea inſula præcipua ſunt.

μᾶλλον ὁ καυλὸς] Etſi vulgata exempl. omnia, καρπὸς, legerẽt, attamen nemo Interpretum quin καυλὸς hîc ſit legendum addubitauit. Sed huic eorum conſenſui accedit prætereà vetuſti codicis fides & autoritas. Plinius autẽ *Thapſiam inani eſſe caule* dixit, *nec excedente baculi longitudinẽ*: quaſi, κενὸς δ' αὐτῆς ὁ καυλὸς, legerit.

ἐγκοπτομένη τὸν φλοιὸν] Plin. lib. 13. cap. 22. de Thapſia: *Quidam*, inquit, *caulem incidunt per meſſes &*

in ipsa excauant radice, quò succus confluat, arefactumque tollunt: quo quidem loco excipiendi Thapsiæ liquoris seu lactis, vt ipse vocat, rationem breuiter nimiùm, nec satis apertè, exprimit.

βρωματωδέστερον] Rectiùs fortasse, βρωμωδέστερον. Sed & inferiùs αὐτῶ τῶ, ἐψήματι, legendum, ἀφήματι, vel, ἑψήματι.

ὑπώπιά τε αἴρει] Theophr. hist. stirp. lib. 9. cap. 22. de Thapsia: δύναται δὲ καὶ τὰ πελιώματα ἐξαίρειν. ὑπώπια δὲ ποιεῖ, ἀλλὰ ἔκλευκα, quo loco legendum hauddubiè videtur: ὑπώπια δὲ ποιεῖ ἄλλα ἔκλευκα, hoc est, *sugillatis alijs candidū colorem reddit*. Gaza perperàm *suppurationes* vertit, quasi ὑπόπυα legerit.

CAP. CLVIII. μακρὰς, ἀφύλλους] Etsi Plinius genistæ vires easdem ferè tribuit, quæ hoc ipso capite à Dioscoride Spartio ascribuntur: attamen & ipse dubitat, lib. 24. cap. 9. *an Genista sit, quam Græci Autores Sparton appellauêre*. Sed vel ex hac nota satis constat, Spartium Diosc. minimè genistam esse: siquidem genistæ seu vulgari, seu etiam Hispanicæ, folia sunt plurima, quantumuis fugacia. At Spartium Diosc. etsi, cùm primùm pullulare incipit, nonnullis cingatur exilibus foliolis, quia tamen quamprimùm ea decidunt, folijs ferè viduum cernitur, ideóque etiam illius ῥάβδοι ἄφυλλοι Diosc. dictæ sunt. Σπάρτου quidem seu σπαρτίου, aut etiā σπάρτης (nisi mendosus est Galeni contextus, 8. simpl.) nomine plantas varias designari fateor, quę vinculorum vsum præstent, dum & ijs palmites alligantur, & ex earū ramulis seu surculis flexilibus aquâ maceratis funes intorquentur: sed tamen triplex potissimùm esse Spartiū, cum doctissimo Guillandino lubens agnosco: vnum quidem Plinij, Hispanicum seu Ibericum, quibusdam χοινοπλοκικὸν dictum, qui quidem verè *iuncus est aridi soli, uni terræ dato uitio*, vt inquit Plinius, lib. 19. cap. 2. Hoc Medici minimè vtuntur, nisi fortè in hordeo fricando. Nam in hunc vsum asperitatis ratione vsurpatur à Galeno, 2. de alim. fac. siquidem hoc illud est, quo ait ipse iumentis soleas necti solere. Reliqua verò duo Sparti genera, fruticum generibus annumeranda, à Medicis varios in vsus accommodātur. Ex his vnum est Dioscoridis Spartium, quod, si Guillandino credimus, in EVropa non habetur, vixque alibi quàm in Asia nascitur: attamen & in Hispania & in Africa reperiri à Carolo Clusio memoriæ proditum est, qui inter rariores Hispanię stirpes, ipsius duo genera eleganter depinxit. Alterum denique Spartij genus fuerit, quam Latini genistam vocauerūt, ab vtroque illo Spartio non odore modò, folij, seminis & siliquarum figura, sed & virium efficacia, distinctam.

ὥσπερ φασήλους] Lege, φασήλος, vel φασήλου. Mesuæus, nisi fortè vitio Interpretis factum id est, Spartio siliquas scribit esse *orobinis similes*: at Plinius, ceu phaseolorū. Tradit enim, lib. 24. cap. 9. *semen genistæ in folliculis phaseolorum modo nasci*. Verùm equidem hîc à Diosc. phaselorum potiùs, quàm phaseolorum mentionem fieri crediderim. Sunt autem phaseli à phaseolis longè diuersi, ac si non ijdem cum eruilia & cicercula, at certè ijs congeneres, vti palàm testatus est Gal. 1. de alim. fac. cap. 28.

ἑλλεβόρου ὀβολῶν ε] Plinius de semine: *purgat*, inquit, *hellebori uice drachma & dimidia pota in aqua mulsæ cyathis quatuor ieiunis*. At Mesuæus longè maiore ponderis discrimine: *Datur*, inquit, *Spartij flos à drach. ij. ad drach. v. semen, à drach. ij. ad drach. iiij.*

τῶν ῥαβδίων ἐν ὕδατι] Plinius, non aqua, sed aceto macerat. Sic enim ille, lib. 24. cap. 9. *Rami similiter cum fronde in aceto macerati pluribus diebus & tusi succum dant Ischiadicis utilem, cyathi unius potu*.

CAP. CLIX. τῆς δὲ ῥίζης ὁ ὀπὸς] *Silybum in Medicina nullum usum habere* dixerat Plinius, lib. 22. cap. 22. Et tamen, lib. 26. cap. 7. *Est & Silybo*, inquit, *lacteus succus, qui densatus in gummi sumitur cum melle denarij pondere* &c.

CAP. CLX. δένδρου μυρίκῃ ἐοικότος] Varij Autores de huius folij figura variè sentiunt. Enimuerò Plinius, lib. 12. cap. 21. Myrobalanum (quæ illi, vti & Aëtio, eadem est cum glande vnguentaria, longè alia ab Arabum myrobalano) *glandem* ait esse *arboris heliotropio simili folio*. Theophrastus, lib. 4. hist. stirp. cap. 2. eandē glandem βάλανον simpliciter nominat, & ipsius arborem *folio* scribit esse *myrti, sed longiore*: quo loco fortasse vitium est librarij, qui lapsu facili, μυρρίνης, ἀντὶ τῆς μυρίκης, reposuerit.

Ποντικῷ καρύῳ] Fructus huius species magnitudine distinguit Mesuæus, dum *maiorem nucis auellanæ magnitudine* esse ait: *minorem* verò, *ciceris instar*. Diosc. & Plinius absolutè Glandem hanc nucis auellanæ magnitudine describunt. At Theophr. citato loco, *magnitudine simul & figura fructui capparis* assimilat.

οὗ τὸ ὄξος θλιβόμενον] Corticem tantùm ab vnguentarijs, scilicet pro stymmate seu spissamento, odoris conseruandi gratia, desiderari scripsēre Theophrastus & Plinius: quò factum est, vt hoc loco nonnulli ἀντὶ τῶ, ὀπὸς, ὄλος, legendum censuerint. Sic porrò Theophr. lib. 4. cap. 2. τοῦ καρποῦ δὲ τοῖς κελύφεσι χρῶνται οἱ μυρεψοὶ κόπτοντες. ὥδης γὰρ ἔχ. τὸν δ' καρπὸν αὐτοῦ ἀχρεῖον. Itémque Plinius, lib. 12. cap. 21. *Vnguentarij* (inquit) *tantùm cortices premunt, Medici nucleos, tundentes affusa eis paulatim calida aqua*. At Galenus, æquè ac Dioscorides, carnis ipsius succo pingui vnguentarios vti conceptis verbis scribit, 6. simpl. id quod longè videtur esse verisimilius.

διαφέρει δὲ αὐτῆς ἡ νέα] Mesuæus recenti Glandi vetustam prefert, contrà quàm Dioscorides. Sed recens ideò à Diosc. antefertur, quòd plus humoris quàm vetusta reddat. Illa contrà Mesuæo expetitur, quòd minus humiditatis excrementitiæ contineat, adeóque ventriculum minùs subuertat.

λευκή τε καὶ ἀλέπ.] Plinius, pro regionū in quibus Glans ista nascitur varietate, varios ipsius colores agnoscit: quam tamē *longè optimam* scribit esse *Petræam*, *cortice nigro* ait esse, *nucleo uerò candido*.

μετὰ ἀλεύρου ἀλύρου] Mesuæus in lienis cataplasmata vnguentariæ Glandi farinam lupinorum & spicam admiscet. Galenus verò, farinam erui vel lolij.

τὸ δὲ ἐκπιεσμα] Goupylus legit in altero exemplari, eodem planè sensu: τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς ἐκθλιβὲν ἐκπίεσμα. Hoc verò illud ipsum est, quod Gal. 6. simpl. cap. περὶ βαλάνου μυρεψικῆς, πίεσμα nominat, τὸ ὑπόλειπον ἀπὸ θλίμματος, τὸ χεδὸς ἐ σκληρεῖ.

Celsus verò, lib. 6. in medicamento Tryphonis recensendo, *myrobalani magma*. Iccircò Galenũ Dioscoridis fidum Interpretem sequi malui, quàm cum Ruellio *Glandis tusæ expressæque succum* vertere.

CAP. CLXI. πράσῳ ἔοικε] Theophrastus, hist. stirpium lib. 6. cap. 6. haud ita magno discrimine, folia Narcissi folijs asphodeli comparat, hisce verbis: τὸ μὲν ὅπὶ τῆ γῆ φύλλον ἀσφοδελῶδες ἔχει, πλατύτερον δὲ πολὺ, καθάπερ ἡ κρινωνία. Non ita magnum esse discrimen vel ex eo patet, quòd & asphodelus seu hastula regia foliis est maioris porri, vel ipso teste Diosc. lib. 2. cap. 119.

ἔσωθεν δὲ κροκῶδες] Plinius Narcissi duo genera Medicos in vsu recipere scribit, libro 21. cap. 19. *unum purpureo flore, alterum herbaceum*. Verùm eo loco, nõ *herbaceum*, sed, *croceum* seu *croceo* potiùs, legendum suspicor. Etenim Narcissus caulem quidẽ habet herbaceũ, vti monuit Theoph. ac fortè tota etiam planta herbaceum quiddam resipit, teste Dioscoride: at si de flore sermo est, id hauddubiè quod medium calycem cingit album quidem est: medium verò ipsum, aliâs luteum, aliâs purpureum.

CAP. CLXII. καὶ μεταξὺ ἀκάνθας] Plinius, lib. 22. cap. 12. *Hippophyes* (sic enim ille nominat, Hippocrates & Theophrastus ἱππόφεων, Galenus in Gloss. Hipp. etiam, quia spina sit fullonia, κνάφον, & alio nomine στύβον) scribit esse *spinis albis*: sed qua plantæ parte sint eæ spinæ, non satis explicuit. At Theophr. lib. 6. cap. 5. ἱππόφυον (vtroque enim modo & ἱππόφυον & ἱππόφεων appellat, nisi fortè prius illud mendosè legitur, *lappaginem* vertit Gaza) tradit ἀάκανθον esse τοῖς φύλλοις, hoc est, *folijs esse minimè spinosis aut aculeatis*: ac paulò antè illud inter ea recensuerat, quæ παρὰ τὴν ἄκανθαν ἔχουσι φύλλον, hoc est, *quæ folium iuxta aculeum gerunt*. Ex quo patet, Hippophais spinas non quidem in folijs ipsis, sed inter folia esse: quod & ipse Dioscorides hoc loco apertè significat.

καὶ μετὰ τοῦ λευκοῦ] Plinius, loco citato, acinis tribuit, quod Dioscorides floribus: dum *Hippophyes* scribit, *candidis & ex parte rubentibus* esse *acinis*.

ὅσον ὀβολὸς] Ruffus Ephesius, libello ἀκεφάλῳ de purgantibus medicamentis, liquoris qui ex Hippophais radice excipitur maiorẽ dosin exhibere non veretur, his verbis: μᾶλλον δὲ καθῆραι βουλόμενος τοῦ ὀποῦ, εἰ μὲν καθ' αὐτὸν, ὀβολοὺς γ΄. εἰ δὲ τοῦ σὺν τῷ ὀρόβῳ σκευαζομένου, δραχμὴν μίαν ἐν μελικράτῳ. hoc est, *Si valentiùs purgare uolueris, dabis liquoris per se obolos iij. sin ex eo qui cum erui farina præparatur, drachmam unam in mulsa*. AEgineta, lib. 7. liquoris eiusdem obolum vnum cum erui farina exhibitum, bilem ac pituitam purgare scribit.

CAP. CLXIII. Ἱππόφαιστον] Paulus AEgineta ἱππόφαιστον scribit, vti & interdum Plinius: quanuis hic ipse, libri 22. cap. 12. posteaquam egit de vtraque hippophye, quarũ altera eadem est cum Hippophæsto: *Debent*, inquit, *esse accommodatæ equorum naturæ, neque ex alia causa nomen accepisse*: quo quidem loco illam alteram lectionem, ἱππόφαιστον, prætulisse videtur. Sed alijs etiam nominibus præfixam vocem, ἱππο, magnitudinem pręstantiámve poti ùs significare vnicuique cõstat. Ego verò tum ἱπποφαὲς tum & ἱππόφαιστον, ceu fullonias plantas, sic dictas existimo, quòd valdè candidos ac lucidos seu splẽdidos pannos redderent.

ῥίζαν δὲ παχεῖαν] Plinius, lib. 17. cap. 44. *Hippophæsti radicem albam* esse scribit: crassitiei nõ meminit. Quin & lib. 27. cap. 10. dum *Hippophæstum* tradit *radiculas habere albas, molles*, satis innuit, se in radicis crassitie à Diosc. discrepare.

CAP. CLXIIII. σέσελι Κύπριον] Herodotus, in EVterpe, σιλλικύπριον vocat, quod idem esse nã & Plinius ipsum seseli, *Sili* plerunq; nominat, atque ind etiam corrupto vocabulo suum Siler Officinæ deduxerunt. Porrò ibidem Herodotus σιλλικυπρίων καρπὸν, ab AEgyptijs (qui Ricinum in Grçcia sponte prouenientem eliciendi olei gratia copiosè serebant) κίκι vocatum asserit.

δένδρον δὲ ὅτι] Cûm Ricini planta, quæ ad arcendam talparũ iniuriam nostris in hortis quotannis seritur, neque valdè crassa procerávе sit, neque etiã vsqueadeò lignosa, nisi cùm exaruit, vixque præterea diutiùs quàm per annum eduret: meritò dubitarit quispiam, sítne in arborũ censenda genere, vti vult hoc loco Dioscorides, an verò fruticum potiùs, qui quidem, vel ipso teste Valla, lib. 4. eleg. ab arboribus ita distant, vti à fruticibus herbæ. Nostram quidem Ricinum fateor caudice vnico ramoso nodosóque arboris instar esse præditam: at quia tamen stirps est εὐαπόλυτος & annua duntaxat, non item rediuiua ac perennis, rectiùs hauddubiè in fruticũ quàm arborum numerum ascribetur. Quæ verò ab oculatis testibus P. Bellonio in Creta insula, itémque Car. Clusio in Bæticæ maritimis alijsq; id genus æstuosis regionibus visæ & obseruatæ traduntur, cûm haud secus ac AEgyptiæ, quarũ factam à Dioscoride mentionem fit verisimile, in crassitudinem altitudinémque longè maximam excrescant, aliarum instar arborum multis prægrandibus ac robustis brachiatæ ramis, qui quidem complures annos perdurent, nec nisi quarto quintóve anno putentur: has ego minimè dubitarim cum Dioscoride non arbusculis tantùm, sed & arboribus annumerare: seu inquam sponte, seu adhibita cultura tales euadãt.

συκῆς μικρᾶς μέγ.] Plinius, lib. 15. cap. 7. de Ricino paulò aliter habet in hæc verba: *In Hispania repentè prouenit, altitudine oleæ, caule ferulaceo, folio uitium, semine uuarum gracilium pallidarúmque.* Obiter verò notãdus ex Theophr. lib. 2. de causis stirpium, cap. 22. Ricini foliorum μετασχηματισμός. Illa enim adhuc nouella & recèns edita rotunda visuntur, ac in angulos deinde sinuantur, καθάπερ ἀδιάρθρωμα, vt inquit ille, *quasi tùm demùm suæ conformationis perfectionem adepta.*

ὅσον λ΄ κόκκοι] Sic legit Serapio. At Matthiolus, ὅσον γ΄ κόκκοι. Mesuæus autem Ricini quinque septémve, aut ad summum quindecim, grana exhibenda tradit.

κοπεῖσα δὲ καὶ καταπλασθεῖσα] Lego, κοπεὶς δὲ καὶ καταπλασθεὶς, videlicet, ὁ καρπὸς, aut, κοπέντες δὲ καὶ καταπλασθέντες, nempe κόκκοι: deindéque legendum, καθαίρουσι. Hîc enim de Ricini granis agi vel ex eo patet, quòd deinceps Autor nominatim foliorum vires persequitur. Sed & quæ hac periodo commemoratur purgandi detergẽdíque vis, etiam semini seu nucleo Ricini tribuitur à Galeno & Serapione: quanquam & folia eandem vim,

vim, sed debiliorem participant.

CAP. CLXV. ἡ ἀμυγδαλοειδής] Cognomina Tithymalo Characiæ à Dioscoride tributa Plinius partim πλατυφύλλῳ, partim δενδροειδεῖ ascribit. Siquidem dendroidem cognominatum narrat Plinius, lib. 26. cap. 8. *alijs cobion, alijs* (quod ego miror) *λεπτόφυλλον dici: sicuti πλατύφυλλον alijs corymbiten, alijs amygdaloidem a similitudine.* Tertium verò Tithymali genus πάραλιον dictum, quod Dioscorides inferiùs vt ἰσχιμαλίδα, ita & μήκωνα appellari scribit, tertium ille fecit Papaueris sylvestris genus, lib. 20. cap. 19. Hunc verò eundem Theophrastus etiam κόκκον nonnullis dictum refert, lib. 9. cap. 13. quo quidem loco, æquè ac antiquissimi herbarij Crateuas & Myction, (siquidem Interpreti Nicandri credimus) tria tantùm Tithymalorum genera cõstituit, paralium videlicet, masculum: & myrsiniten, qui fœmina existimatur.

ὑπὲρ πῆχυν] Theophrastus, loco citato: τὸ δ' ὅλον μέγεθος διπηχυαῖον, quo loco nõ quidem ramorum, sed plantæ totius altitudinem dimetitur. At Plinius ipsius ramos describit, *digitali* quidem *crassitudine, longitudine* verò *cubitali.*

φύεται ἐν τραχέσι καὶ ὀρεινοῖς] Plinius, lib. 26. cap. 8. de Characia Tithymalo: *Nascitur*, inquit, *in asperis maritimis.* At Theoph. de Tithymalo myrsinite agens, cui natales eosdem assignat Diosc. φιλεῖ δὲ ὀρεινὰ χωρία. *amat loca montosa.*

περὶ τὸν τρυγητόν] Sic Theophr. τοῦτον ὀπίζουσιν ἅμα τῷ τρυγητῷ. hoc est, *huius succum lacteum eliciunt tempore vindemiæ.* At Oribas. ὀπίζεται δὲ πᾶς τιθύμαλος περὶ τὸν ἀμητόν, hoc est, *circa messem è quouis Tithymalo succus excipitur.* &c. Plinius: *Succus incipiente pomorum lanugine defractis ramulis excipitur farina erui, aut ficis, ut cum ijs arescat: quinas guttas singulis excipi satis est.*

ἐγκλιθέντα] Sic legerunt plerique Interpretes: at ego malim, ἐγκλιθέντα, quo modo etiam Serapio videtur legisse. Enimverò ramulos in fascem collectos sectósque in vase decliues collocari oportet, quò faciliùs lacteus succus in vas ipsum cõfluat. Sic paulo pòst, αὐτὶ τοῦ, τραχυνόν, legendum hauddubiè, τραχυνεῖ.

φθινοπώρῳ συλλέγεις] Theophrastus qua tempestate legatur semen Tithymali Characiæ, quem ipse marem appellat, non quidem peculiariter designat: sed de Paralio tamen ita scribit: ἀμᾶται δὲ ὅταν ἄρτι περκάζῃ σταφυλή. De Myrtitis autem fructu: ἀμᾶσθαι δ' ὅταν ἁδρύνωνται αἱ κριθαί. Secutus eum Plinius, de Paralij quidem semine sic habet: *Colligitur vua florente:* & alio loco: *Colligitur incipiente vua*, hócque idem repetit de Helioscopij semine: At de Myrtite: *Colliguntur*, inquit, *coma eius hordeo turgescente*: rursúmque de fructu: *Demetitur cum messium maturitate.*

ἐνψηθεῖσα δὲ σὺν ὄξει] Plinius, fortasse minùs rectè: *Colluuntur*, inquit, *radicis decocto* (dentes) *ex vino aut oleo.*

μείζονα δὲ καὶ στερεά] Plinius fœminam describit, *folijs myrti acutis & pungentibus, sed mollioribus*; nisi fortè, *maioribus*, legendum est. Theophrastus tantùm: τὸ μὲν φύλλον ἔχει, καθάπερ ὁ μύρσινος, πλὴν ἀκανθῶδες ἐπ' ἄκρου, hoc est, *folium quidem habet myrti, sed summa parte aculeatum.*

παρ' ἐνιαυτὸν καρπὸν φέρει.] Serapio perperàm: *fructum fert ter in anno.* Theophrastus: ἔστι (scilicet μυρσίνου κλήματα) δ' οὐχ ἅμα φέρει τὸν καρπόν, ἀλλὰ παρ' ἔτος, τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' εἰς νέωτα. hoc est, *Myrtini Tithymali sarmenta non simul fructum proferunt: sed alternatis annis, alia hoc anno, alia postero.* Plinius verò: *fructus non pariter maturescit, sed pars anno sequente, & nux uocatur.* quod itidem addit Theophrastus hisce verbis: ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ καλεῖται κάρυον. Porrò nisi ab oculato teste & fide digno Compatre meo Stephano du Plex intellexissem, coccum oriẽtalem, ex quo trito, addito caseo, illicia captandis piscibus apta parantur à multis, sat proceræ arboris esse fructum, coniicerem Tithymali myrsinitis fructum esse, de quo agitur. Nam & ea bacca nuci Ponticæ similis quodammodo est, quamuis laurinæ baccæ propior, & pisces in vertiginem agit, tandémque necat: quem Tithymalis effectum præter Dioscoridem etiã Galenus tribuit. Suspicionem auget, quòd Theophrastus quoddam Tithymali genus, κόκκον etiam dictũ fuisse testatur. Cordus eiusmodi baccas, nescio quã rectè, solani manici apud AEgyptios nascentis fructum esse asserit.

περιμήκη, ἐοικότα λίνῳ] Theophr. de hoc eodem Tithymali genere: φύλλον ἔχει περιφερές: hoc est, *folium habet rotundum*: deindéque eiusdem καρπὸν λευκὸν *fructum candidum*, facit, quem Dioscorides & Apuleius ποικίλον, id est, *uarium.* Theophrastum secutus Plinius, *Paralion folio rotundo* describit, *ac semine albo.*

ὥσπερ ἐν φύλλοις] Vulgata exemplar. ἐν κεφαλίοις, *in capitulis.* Oribasius & Marcellus cum vetusto codice legunt, ἐν φύλλοις. Apuleius itidẽ, *semine uelut in folijs.* Eandem lectionem iccirco secutus sum, quòd Tithymalus hic inter folia duo florẽ ac fructum proferre videatur.

CAP. CLXVI. ἡ δὲ ῥίζα < β'.] Plinius de Pityusa, lib. 24. cap. 6. *Bilem & pituitam*, inquit, *per aluum detrahit radix decocti hemina, aut seminis ligula in balanis. &c.* Mesuæo verò dosis corticis radicis Pityusæ seu *Esulæ* maioris, *quam Alsæbran* ipse vocat, longè minor est: nempe, *à ceratijs duobus ad septem*, itémque *lactis ab uno ad tria.*

CAP. CLXVII. πῶς τῆς ἀμυγδαλῆς] Plinius, lib. 27. cap. 11. *Lathyridi folia* tribuit *multa, lactucæ similia, tenuiora: magno, ut uidetur, figuræ discrimine. Eius uerò grana exempto cortice piperis magnitudine* describit.

ὅσον ζ ἢ η.] Plinius ibidem de Lathyridis granis ita scribit: *Hæc uicena in aqua pura aut mulsa pota, hydropicos iuuant.* Actuarius itidem, in lib. de comp. med. illius grana maiora quidem quindecim, minora verò viginti dari prodidit: subdítque, illis qui vehementiùs purgari voluerint, mãdenda: qui minùs, deglutienda. At Ruffus, lib. de med. purg. Lathyridis grana decem ad purgandum ait sufficere: succi verò, tres obolos.

καὶ ὄρνιθι] Iure gallinacei etiam folia Lathyridis incoqui debere scribit ibidem Ruffus. At de ipsis granis illud idem prodidit Plinius, loco citato: *Qui*, inquit, *uehementiùs purgari uolũt, cum folliculis ipsis sumunt ea: nam stomachum lædũt. Itaque inuentũ est, ut cum pisce aut iure gallinacei sumerẽtur.*

CAP. CLXVIII. οἱ δὲ μήκωνα ἀφρώδη] Galenus, in Gloss. Hipp. πέπλον, & μήκωνα ἀφρώδη & μηκώνιον, atque etiam χαμαισύκην nominari tradit.

ὑδρομέλιτος κοτύλης] Quantũuis κυάθου habeatur in vulg. exemplaribus, κοτύλης lego ex vetusto codice, cũ Hermolao & Cornario. Plinius de Peplo, lib. 27. c. 12. *Media, inquit, potio acetabuli mensura in aquæ heminis tribus.*

CAP. CLXIX. πυρώδης τῇ γεύσει] Gal. simpl. lib. 8. de Peplij semine: σπέρμα χρήσιμον καὶ φυσῶδες, *semen utile & flatuosum*: vbi ἀντὶ τοῦ, φυσῶδες, πυρῶδες, hoc est, *feruentis gustus*, restituendum vel ex hoc loco satis constat. Nam & πέπλιον φύσας ἄγειν, hoc est, *Peplion flatus pellere*, dixit Hipp. 1. de morb. mulierum, & ex ipsius sententia Aëtius, φυσῶν εἶναι καθαρρηκτικόν, *flatus discutere*. Attamẽ Ruffus, in libello de purg. med. peplum & Peplium asserit, pituitam & bilem cum plurimis flatibus, quantumuis arefacta, trahere: quo loco videtur innuere, ab ijs non tantùm flatus pelli, sed etiam excitari. Cæterùm Plin. lib. 20. cap. 20. *portulacæ, quã Peplion uocant, memorabiles usus* lõgo sermone persequitur: qui tamen huic Diosc. Peplio non satis respondere videntur.

CAP. CLXX. καὶ ἀκροχορδόνας] Plinius, lib. 24. cap. 15. *Chamæsycæ illita uerrucas omnium generum tolli* scribit: ibidémque *Chamæsycen*, quam Dioscorides ad oculorum vitia cum melle inungendam præcipit, ille *in uino coqui* voluit, *priusquàm inungatur.*

C. CLXXI. δασύτητος] παχύτητος, legitur in vulg. exempl. itémque apud Oribasium: at Goupylus in altero codice legit, καὶ δασύτητος. Ita & Lacuna: hanc ideò lectionem sequi placuit, maximè cùm & ipse Serapio ita legisse videatur. Sic inferiùs, ἀντὶ τοῦ, ὅσον πῆχυς, quod habebatur in vulg. codicibus, legi ex altero Goupyli codice, ὅσον βραχίων, quo modo legũt Oribasius, Hermolaus & Lacuna.

ἀναιροῦνται] Mesuæus alias insuper extrahendi Scammonij rationes edocet, in censu purgantium medicamentorum.

ὁ δὲ Συριακός] Præter Mysium Scammonium, commendantur Plinio *Colophonium & Prienense*: cùm tamen Priene ciuitas sit Syriæ. Mesuæus Antiochenum & Armenium laudat, Corascenum vituperat.

ἢ πετρωβόλου] Paulus, lib. 7. cap. 4. Scammonium dari vult ἀπυρέτοις, & stomacho alioqui bene affectis, pondere obolorum quatuor, cum sale aut pipere aut zingibere, alióve quodam oxyporo stomacho grato, aut cũ melle: ex eo quoque cum gummi catapotia fingit. Aëtius itidẽ, lib. 3. c. 25. *dari ex eo* scribit *scrup. ij. plùs minùs pro uirium ratione*, subdítque *ipsi salem & thymi comam aut pulegium admisceri. In his uerò qui ferre possunt, præstat*, inquit, *aloën miscere: datur & per se cum melle aut ptissanæ cremore, si clanculùm exhibere uolumus*. Hæc ille. De eodem Plinius, lib. 26. cap. 8. *Dedêre & per se ex aqua mulsa & sale quaternis obolis, sed utilissimè cum aloë, ita ut incipiente purgatione mulsum bibatur*. Oribasius succi quidem Scammoniæ drachmam vnam ad summum dari tradidit: radicis verò etiam drachmas duas exhibere non veretur. At religiosior profectò Mesuæus, qui in exhibendo per se Scammonio grana duodecim minimè transcendit.

καθαίρει δὲ καὶ τῆς ῥίζης] Purgandi gratia radice quoque Scammonię vtitur Oribasius, vti modò retulimus: sed Theophrastus, lib. hist. stirp. 9. cap. vlt. succi tantummodò vsum esse scribit, hisce verbis: τῆς δὲ σκαμμωνίας ὁ ὀπὸς μόνον χρήσιμος, ἄλλο δ' οὐδέν. hoc est, *Scammoniæ succus tantummodò utilis, ac præterea nihil.*

CAP. CLXXII. ἐλαίᾳ παραπλήσια] Sic Plinius, libro 24. capite 15. *Chamelæa similitudinem foliorum oleæ habet.* Alibi tamen, nimirum libri 15. capite 7. *Chamelæam* dixit, *folijs oleastri baccisque*. Sed & libro. 13. capite 21. de thymelæa agens, cuius folia Dioscorides Chamelææ assimilat, eam etiam *oleastro similem* facit. Verùm inter oleæ & oleastri folia haud ita magnũ discrimen, nisi quòd hæc illis magnitudine cedunt.

διπλασίονος ἀψινθίου] Alius & ab isto discrepans est Chamelææ vsus apud Plinium, lib. 24. cap. 15. quo loco sic habet: *Detrahit pituitam bilémque, folijs in duabus absinthij partibus decoctis, succóque eo cum melle poto.*

CAP. CLXXIII. ἢ κέστρον] Ex Hipp. in lib. de morbis muliebr. non κέστρον, sed κνῆστρον legendum: quam vocẽ Gal. in Gloss. exponit, τὸ κνέωρον. Sic & apud Plinium, lib. 13. cap. 21. inter varia Thymelææ nomina non Cestrum, sed Cnestron habetur.

πλὴν στενώτερα] Mesuæus Mezereon folijs esse quàm oleæ maioribus scribit: quod falsum esse deprehenditur, siue ille Thymelæam, siue chamelæam mezerei nomine acceperit. Enimuerò eas plantas & inter sese, &, quod turpius est, cum vtroque chamæleonte videtur confudisse. Cæterùm inferiùs, pro, μεταξὺ αὐτοῦ, lego, μεταξὺ αὐτῶν, scilicet, αἰθῶν.

καθαίρει κάτω] Contrà Plin. lib. 27. cap. 9. (nisi fortè mendum subest) de cocco Gnidio: *Sistit*, inquit, *aluum*: quod & rationi & experientiæ omnino aduersatur.

μετὰ ἀλεύρου ἢ] Theoph. lib. 9. hist. stirp. cap. vlt. de cocco Gnidio: διδόασι, inquit, πρὸς κοιλίας λύσιν ἐν ἄρτῳ ἢ στέατι περιπλάσσοντες. quo loco Gaza, à Plinio fortasse deceptus, illud, πρὸς κοιλίας λύσιν, contra *alui solutionẽ*, minùs rectè interpretatur. Sed & στέαρ perperàm *adipem* conuertit: cùm tamen στέατος nomine vt plerunque alias, ita & eo loco, τὸ σταῖς significetur. Plin. lib. 27. cap. 9. *Cocco Gnidio uis adurens: itaque cum pane deuoratur, ne adurat, cum gulam transit.*

CAP. CLXXIIII. καρύα βασιλική] Theophrast. hist. stirp. lib. 3. cap. 13. de Sambuci folio ita scribit: φύλλον δὲ τὸ μὲν καθ' ἕκαστον μαλακόν, προμήκες, ὡς τὸ τῆς πλατυφύλλου δάφνης, μεῖζον δὲ καὶ πλατύτερον καὶ περιφερέστερον ἐκ μέσου καὶ κάτωθεν. τὸ δ' ἄκρον εἰς ὀξὺ μᾶλλον συνῆκον, κύκλῳ δ' ἔχον πριονωτόν. &c. id est, *folium singulare, molle, oblongum, ceu lauri latifoliæ, uerùm maius, latius ac rotundius, tum circa medium, tum parte inferiore, extremo magis acuminato, in ambitu laciniatum.*

ἐν τῷ μέλανι] Acinos Sambuci nigros describit Plinius: id quod de illis perfectè maturis accipiendum est. Sed & Theophrastus, loco citato, de ijsdem sic habet: γίνεται δὲ πεπαινόμενος μέλας, ὠμὸς δ' ὀμφακώδης· μεγέθει δὲ μικρῷ μείζων ἐρεβίνθου, τὴν ὑγρασίαν δὲ οἰνώδης τῇ ὄψει, &c. id est, *Acinus maturescens nigrescit, immaturus uuam acerbam refert, magnitudine paulò maior eruo, succo uini æmulo.*

ξηραντική] Marcellus prætereà alicubi, ψυκτική, legisse videtur. Actuarius quoque, meth. med. lib.5.ca.8. sambucum & Ebulum, omissa siccandi vi, scribit, refrigerandi facultate pollere. Sed & Plinius, lib.24. cap.8. *refrigerare inflammationem dixit, maxime recentis ambusti.* Attamen neque sambucus neque Ebulus refrigerant, nisi fortè ex accidenti, dum bilem extrahunt: calfacere verò vtranque certum est, licet in primo gradu duntaxat: id quod satis innuit Galenus, 6. simpl.

Cap. CLXXVI. καὶ δριμύτερα] Plinius, qui de Pycnocomo eadem ferè habet quæ Dioscorides, lib.26. cap.8. id ait esse *erucæ folijs, crassioribus & rarioribus*: vbi pro, *rarioribus*, vel ex hoc loco, *acrioribus* legēdum, coniicio. De eiusdem radicis viribus agens ibidem, *non aluum modò & bilem, sed & pituitam eximanire*, scribit.

Cap. CLXXVII. οἱ δὲ ἰσχάδα, οἱ δὲ χαμ.] Malim, ἰσχάδα, vel potiùs, ἰσχὰς, in recto casu. Sic enim nominat Theophrastus & Plinius: fitq; verisimilius ex radicis cum carica similitudine id nominis inditum illi fuisse, quàm ab efficacia contra coxendicum dolorem. Sed & ἀντὶ τοῦ, χαμαιβάλανος, χαμαιράφανος, ex Paulo legendum censuerim. Is enim, lib.7. cap.4. inter ea quæ pituitam detrahunt, *apij dimidium id quod ad radicem est & à quibusdam χαμαιράφανος appellatur*, commemorat. Rursúmque, eiusdem libri cap.10. *Apij, radicis* inquit, *pars ea quæ ad aërē uergit si edatur, supernè purgat: (quidam ipsam χαμαιράφανον uocant) quæ uerò ad radicem est, infernè. Tota uerò si edatur, utrinque uacuat.* Plinius & hanc ipsam radicem, ῥαφανὸν ἀγρίαν vocari testatur, lib.26. cap.8.

ἀσφοδέλῳ] Sunt qui, σπονδυλίῳ, malint, vti Marcellus & Cordus. Cæteri, ἀσφοδέλῳ, indubitanter legunt, vti etiam legitur apud Theophr. Is enim, lib.9. hist. stirp. cap.10. ἡ δ' ἰσχὰς, inquit, ἢ ἄπιος φύλλον μὲν ἔχει πηγανῶδες, βραχὺ, καυλοὺς δ' ἐπιγείους τρεῖς ἢ τέτταρας. ῥίζαν δὲ ὡς ἀσφόδελος, πλὴν λεπυρώδη. hoc est: *Ischas, seu Apios, folio constat rutaceo, breui: caulibus terræ proximis, ternis quaternisue: radice ceu asphodeli, uerùm squamosa.* At Plinius, loco antè citato, Apion describit, *radice cepæ, sed ampliore.*

τὸ μὲν ἔνδοθεν] Lego, ἄνωθεν, non, ἔνδοθεν. Ita enim legendum esse constat ex loco Pauli antè citato. Sic quoque Plinius, de Apio: *Aiunt, inquit, radicis superiorem partem uomitione biles extrahere: inferiorem, per aluum.*

τὸν ἐφιστάμενον ὀπὸν] In eo dissident Dioscorides & Plinius, quòd ille supernatantem liquorem vsurpat, hic verò eundem abiicit. Sic etenim Plinius de Apij radice, loco antè commemorato: *Effoditur, inquit, uere, tusáque in fictili mergitur, detectóque quod supernatat, reliquus succus purgat utraque parte sesquiobolo in aqua mulsa.*

Cap. CLXXVIII. πετροβόλου πλῆθος] Huius medullæ Colocynthidis, quam Hippocr. σικυώνης σπόγγον nominabat, apud varios Medicinæ Autores varia est dosis. Mesuæus, ceratia decem: Paulus drachmam integram exhibere non veretur. Ruffus itidem, drachmam j. ex aqua mulsa propinat. At Aëtius scrup. ij. exhibet in aquæ mulsæ cyathis duobus: eodémque loco, imbecillibus etiam scrupulum j. sat esse scribit.

λαμβανοειδῆ σὺν νίτρῳ] Ita distinguit & legit Cornarius: μετὰ ὑδρομέλιτος λαμβανομένη. καὶ σὺν νίτρῳ δὲ καὶ σμύρνῃ καὶ μέλιτι ἑφθὲν εἰς καταπότιον. Eum iccircò secutus sum, quòd & sensus eo modo clarior est, & ita quoque videtur Serapio legisse.

ἀναπλάσας τε ἐν ἕξει] Nonnulli ad literam ilthæc ita interpretantur, vt velint pomum hoc Colocynthidis, exempta medulla simul & semine, luto oblitum incoqui aceto & nitro. Sed absurdum illud est. Quare malim legere, ἀναπλάσας τε ὄξος καὶ νίτρον, aut, ὄξος σὺν νίτρῳ: quo modo Serapio, Cornarius & Marcellus videntur legisse.

ἀναφεψήσας μελικράτῳ] Modum hunc præparandi diluti Colocynthidis paulò pleniùs describit Aëtius, libro 3. capite 35. in hæc verba: πραότερον δὲ καθᾶραι βουλόμενος, λαμβάνειν δεῖ κολοκυνθίδα εὐμεγέθη, καὶ ταύτην ἀνοίξαντα ἄνωθεν κενῶσαι ἅπαν τὸ σπέρμα. εἶτα τὸ γναφαλῶδες αὐτῆς βαλὼν ἐν αὐτῇ χωρὶς τοῦ σπέρματος, καὶ πλήσας αὐτὴν ἑψήματος ἢ οἴνου γλυκέος παλαιοῦ, ἐᾶν βρέχεσθαι ἡμέραν καὶ νύκτα· εἶτα ἠθήσας (sic enim legendum, non σηρώσας) ῥάκει τὸν οἶνον, καὶ θερμαίνας, δίδου πίνειν. hoc est: *Quòd si mitiùs purgare uolueris, sumito colocynthidem iustæ magnitudinis, eámque aperito supernè, & semen totum eximito: deinde quicquid in ipsa tomenti speciem præ se fert, rursus citra semen in ipsam indito, & repletam sapa aut uino dulci uetere per diem noctémque macerari sinito: tandemque uinum calfactum per pannum excolatum propinato.* Ruffus itidem, in libello de purgantibus medicamentis, nulla tamen medullæ facta mentione, sic habet: πραότερον δὲ καθῆραι βουλόμενος, τὸ μὲν σπέρμα τῆς σικυωνίας ἐκβάλλειν. ἐγχέας δὲ οἴνου γλυκέος εἰς τὸν φλοιὸν ἕψειν ἐπὶ μαλακωτέρας· ἔστ' ἂν καλῶς θερμανθῇ, τοῦτο διδόναι πίνειν. id est: *Quòd si quis mitiùs purgare uolet, semine colocynthidis eiecto, affusóque intra corticem uino dulci, lento igni coqui ipsam oportet, dum probè incaluerit: illud tandem potandum exhibetur.* Sed & Paulus, lib.3. cap.13. eodem modo præparatum Colocynthidis dilutum in morbo comitiali propinat.

Cap. CLXXIX. θύμου ἐστὶν ἄνθος] Hinc plerique colligunt, Epithymum Dioscoridis & reliquorum Græcorum aliud esse ab Epithymo Arabum: & Græcorum quidem Epithymum, aliud nihil esse quàm ipsum thymi durioris florem. At ego Epithymum Græcorum & Arabum planè vnum & idem esse iudico, scilicet inuolucrum thymi capillaceum, cui tamen flos ipse thymi interdum implicatur: quippe qui à capillamentis illis rectè secerni vix possit. Sed & ipse Autor, libro de simpl. ad Paternianum, Epithymum disertè describit, *florem assimilem setæ, subuiridem & nauseosum.* Quoniam enim Epithymum crinium vel cincinnorum modo capitula thymi quadam florum imagine comare conspicitur, florem iccircò dici constat, idq; nominis ratione minimè refragante. Quandoquidem si ἄνθος dictum est, vti voluit Etymologicus, παρὰ τὸ ἄνω θεῖν, πνεῖν, τρέχειν ἐν τῷ αὐξάνεσθαι, quidni eiusmodi capillamento ἄνθους, hoc est, *floris*, nomen aptè conueniat? Cæterùm ea capillamenta non in thymo solo, sed & in thymbra, stœbe, lino, hyssopo, serpyllo, vrtica, polio, genista, chamædry & compluribus aliis plantis reperiri

certũ est. Verùm quod thymo innascitur, peculiariter ἐπίθυμον dicitur, vti quod thymbræ, ἐπίθυμβρον, quod stœbę, ἐπιστοίβη. Ista verò capillamẽta sine radice nasci iccircò scripsit Plinius, quòd nullam euidentem habent radicem, vti neque viscum, quod arboribus innascitur. Scilicet cui insident planta, ea illis est sedes pro terra, & qua parte insident, ea est pro radice.

οὐραγοὺς ἔχοντα] Iosephus Scaliger doctissimus, acerrimique iudicij vir, cuique omnium ætatis huiusce Criticorum vix vllum prętulerim, in suis in Propertiũ castig. à Diosc. hoc loco non quidẽ figuram Epithymi, sed thymi duntaxat durioris proponi existimat, ideóque reponendum censet, οὐελαχοὺς ἔχοντα ὡς στοιχάς, quasi thymi durioris spicam voluerit Author esse mucronata cuspide, qualis est stœchadis. οὐελαχοὺς verò dici putat, ipsos spicarum mucrones, à similitudine cuspidũ in hastilibus, quæ quidem Homero οὐελαχοὶ ἢ σαυρωτῆρες appellantur. At equidem ex ipsius sententia αὐτὶ τοῦ, οὐραγοὺς, οὐελαχοὺς reponendum iudico: sed quoniam non de spica thymi, verùm de Epithymo ipso hîc agi verisimilius est, nihil prætereà immuto: ac interim οὐελαχῶν voce caudas setosas (quas quidem Epithymi capillamẽta referunt) significari puto: quemadmodum & Hippocrates, seu quisquis est autor libelli de corde, οὐελαχὸν καρδίης, cordis caudam nominauit, ea metaphora volens conum ipsius designare. Ad eundem quoque modum EVstathius οὐρὰν Xenophonti μεταφορικῶς dici annotauit, τὸ ὄπισθω τῆς φάλαγγος, ὡς τὸ στόμα κατ᾽ Ὅμηρον, τόπον τῶν προμάχων, seu vt alibi, ἐν ᾧ οἱ πρόμαχοι ἵστανται.

πρὸς ὀλκὴν < .δ´.] Sic Galenus, lib. 14. Meth. Epithymi drachmas iiij. ex aqua mulsa vel sero propinat. Aëtius quoque, lib. 3. cap. 29. adultis Epithymi contusi & cribrati scrup. xij. cum passo & aceto mulso ac modico sale exhibet. Auicenna ad quatuor aureos progreditur. Cæteri vel ampliore, vel parciore dosi ipsum exhibent. Et Paulus quidem, lib. 4. cap. 26. ad cancrum Epithymum quatuor drachmarum & dimidię põdere ex sero vel mulsa porrigit. Libro verò 7. eiusdem drach. v. tritas dari scribit, ex seri lactis hemina. Oribasius, Collect. lib. 7. cap. 27. senas drachmas dare nõ veretur. Ruffus itidem, in lib. de purg. med. drach. vj. & ampliùs ex vino dulci. Plinius quoque, lib. 26. ca. 8. Epithymum aluum soluere testatur, à quatuor drachm. ad sex. Mesuæus drachm. vij. exhiberi posse tradit. At Actuarius, Meth. libro 5. idem quod Aëtius refert, sed tantùm v. mentionem facit. Et ipse Oribasius lib. 1. περὶ ἀπορ. de euacuationibus agens quę sanis conueniunt, binas tantùm drachmas in oxymelite propinari voluit: similitérque, Synops. lib. 1. cap. 17. eiusdem triti & cribrati binas vult exhiberi drachmas ex vino dulci, aut plus eo cum melle, sale admisto.

Cap. clxxx. ἄθους μαλακοῦ] De Alypo sic habet Plinius, lib. 27. cap. 4. *Alypon cauliculus est molli capite, non dissimilis betæ, acre gustatu ac lentum:* quæ quidem verba ex hoc Diosc. loco sic emendo: *Alypon cauliculus est gracilibus, molli flore, radice non dissimili betæ: semen acre gustatu*, &c. Porrò in eo quod sequitur, ὡς ῥίζα πεύτλη, metathesis est particulæ ὡς, legendúmque, ῥίζα ὡς πεύτλου, vti paulò pòst, σπέρμα ὡς ἐπιθύμου. pro quo Actuar. Met. lib. 5. habet, σπέρμα ὡς θύμου.

τὸ ἴσον πλῆθος] Ex Paulo, lib. 7. c. 3. & 4. (qui quidem de plantis agens à Galeno prætermissis, ipsa Diosc. verba solet transcribere) sic emendandus hic locus: πλῆθος ἴσον ἐπιθύμῳ λαμβανόμενον μετ᾽ ἁλῶν καὶ ὄξους. Est autem Alypon, eodem teste, herba eadẽ cum ea quæ illius ætate Alypias dicebatur.

Cap. clxxxi. οἱ δὲ φακοειδὲς] Empetron Galenus, Paulus & Aëtius alio nomine πεπλοειδὲς appellari scribunt: nec deest suspicio, quin & apud Dioscor. pro φακοειδὲς, πεπλοειδὲς, legi oporteat.

τὸ δὲ προσγειότερον] De eiusdem plantæ diuersis partibus ista prima facie intelligenda videntur, quasi voluerit Dioscorides, quæ pars Empetri terræ propinquior fuerit, amaram reperiri, &c. Sed aliter ex sententia Plinij accipienda sunt, quasi nimirum velit quod Empetrum mari propius est, salsum: quod ab eodem remotius & terrę propinquius, amarius sentiri. Sic enim Plinius, lib. 27. cap. 9. vti certè quidem habent vulgata exemplaria: *Empetron, quam nostri calcifragam vocant, nascitur in montibus maritimis, ferè in saxo: quò propius mari fuerit, minus salsa est: potáque bilẽ trahit ac pituitas: quò longiùs magísque terrena, amarior sentitur.* Verùm quò sit maior Plinij cùm Diosc. consensus, illa sic legenda videntur: *quò propius mari fuerit, magis salsa est*, &c. In iis verò quæ proximè sequuntur, Plinius palàm Empetrum maritimum cum saxifraga confudisse videtur.

Cap. clxxxiii. ἀποζεσθεῖσα ἐν οἴνῳ] Ista sic restituit Cornarius: ταύτης ἡ ῥίζα ἀποζεσθεῖσα ἐν οἴνῳ πεδαλαστωμένῳ, καὶ μεθ᾽ ὕδατος πινομένη κυάθων β´. Gesnerus legendũ suspicatur, μεθ᾽ ὕδατος θαλασσίου κυάθων β´. πινομένη. At egò cũ Serapione, Marcello & Ruellio sic legere malim: ταύτης ἡ ῥίζα ἀποζεσθεῖσα ἐν ὕδατι, καὶ μετ᾽ οἴνου πινομένη πεδαλαστωμένου κυάθων β´. Nam & Plinius, lib. 23. cap. 1. de Ampelo agria, (quam tamen nominis ὁμωνυμίᾳ deceptus cum labrusca interdũ temerè cõfundit) sic habet: *Radix decocta in aqua, pota in uini Coi cyathis duobus, humorem aluo ciet, ideò hydropicis datur.* Rursúmque, lib 27. cap. 27. *Radix eius decocta in aqua cyathis ternis, additis uini Coi cyathis duobus, aluum soluit leniter, ideóque hydropicis datur.*

Cap. clxxxiiii. οἱ δὲ βρυωνίαν] Gal. lib. 1. de comp. pharm. κ. γ. τ. ἄμπελον λευκὴν & βρυωνίαν separatim, tanquam diuersa, commemorat: nec malè, quandoquidem ipsemet, 6. simpl. vitem nigram propriè βρυωνίαν vocari scripserat: quod ipsum Plin. lib. 23 cap. 1. admonet. Quòd ad vocem ἄγρωστιν spectat, prò ea fortassis, ἐχέτρωσιν, reponendum: siquidem ἐχέτρωσιν Hippocrati dictam Galenus in Gloss. λευκὴν βρυωνίαν exponit.

ὑποταράττει δ᾽ αἰσθήσεις] Plinius de Vitis albæ radice, lib. 23. cap. 1. *Et ipsa autem largior aliquãtò sensus purgat:* quo loco, *sensus turbat*, restituendum esse, hinc est facile colligere.

ᾧ ψιλοῦνται τὰ δέρματα] Hunc Vitis albæ fructum coriariis etiam vtilem esse scripsit Galenus, 6. simpl. ac idipsum loco citato luculenter confirmat Plinius. Attamen Theophrastus, hanc coria pilis spoliandi vim, vitis syluestris fructui tribuit, libro nono, capite vltimo: quo loco de vite syluestri agens, τῷ καρπῷ, inquit, ψιλοῦσι τὰ δέρματα. Sic enim legi par est, non, δένδρα, vt in impresso codice.

Cap. clxxxv. μέλαινα ἄμπελος] Mesuæus huius Vitis nigræ radicem scribit esse cineritiam foris, intus albam, non tamen albedine eius quę alba dicitur. In cæteris videtur planè cum Dioscoride consentire.

ἔστι μὲν τι ἐνεργεῖ] Rectiùs fortassis, ἐνεργῆ. quanquam vtrouis modo sensus bene constat. Gal. itidem, 6. simpl. nigram Vitem alba in totũ inefficaciorem esse prodidit. At contrà semel aut iterum inculcat Plinius, *Nigræ radicem ossa infracta uel efficacius extrahere, quàm albæ.*

Cap. clxxxvi. οἱ δὲ βλῆχον] βλῆχρον etiã nominauit Nicãder, in Ther. Theophrastus verò, lib. de causis plant. I. cap. 8. βλῆχον, nisi fortè, quod ego cum doctiss. Scaligero malim, eo loco τὸ βλῆχον pro pulegio, quàm pro Filice, interpretari satius fuerit.

καὶ ἄκαρπα] Sic Plin. lib. 27. cap. 9. *Filicis duo genera nec florem habere* scribit, *nec semen.* Theophrastus itidem, lib. 9. hist. stirpium, cap. vlt. de Filice sic habet: σπέρμα δ' οὐκ ἔχει, οὐδὲ ὀπὸν, *semen non habet neque liquorem:* quo loco αἰτὶ τοῦ, ὀπὸν, Cornarius reponit, καυλόν. Posset &, ἄνθος, pro eadem illa voce reponi. Sunt porrò nonnulli (quo in numero & ipse Tragus est) qui è Filice semen certis temporibus colligi affirmant. Sed planè falluntur, dum minutulum eum puluerem, qui auersis foliis velut inhæret, pro semine accipiunt.

ὀβολῶν τεττάρων] Cornarius, δραχμῶν, legisse videtur: ac Plinius certè quidem, lib. 27. cap. 9. *Filicis radicem meliùs tænias detrahere* scribit *cũ scammonij pari pondere.* At ego vulgatam lectionem retineo, quanquam duûm tantùm obolorum Serapio mentionem facit.

ἡ ῥίζα πεθεῖσα] Hæc vox, (πεθεῖσα) Marcello & Cornario non immeritò suspecta fuit, adeóq; ab ijs prætermissa. Equidem dubito vtrùm potiùs, τριφθεῖσα, seu θλασθεῖσα, seu etiam λεανθεῖσα, legi oporteat. Nam & Plinius de Filicis radice sic habet, lib. 24. cap. II. *Harundinis radix contrita & imposita, Filicis stirpem corpore extrahit : itémque harundinem, Filicis radix.* Sed & Celsus, libro 5. c. 16. *Pessima,* inquit, *ex surculis harundo est, quia aspera est: eadémque offensa etiam in Filice est. Sed usu cognitum utranque aduersus alteram medicamentum esse, si contrita superimposita est.*

ἔνθα δὲ πολὺς] Marcellus locum hunc minimè interpretatur, eum tanquam mutilum asterisco notasse contentus. At Cornario ita restituere visum est: ἔνθα δὲ πολὺς κάλαμος, καὶ πολὺ βλῆχον στεφανοῦν, ἀφανίζεται ὁ κάλαμος. καὶ πάλιν, ἔνθα πολὺ βλῆχον καὶ πολὺς κάλαμος στεφανῶν, ἀφανίζεται τὸ βλῆχον. Ego verò locum eundem ita potiùs restituendũ iudico: ἔνθα δὲ βλῆχον καὶ πολὺς κάλαμος στεφανοῦν, ἀφανίζεται τὸ βλῆχον· καὶ πάλιν, ἔνθα δὲ κάλαμος, καὶ πολὺ βλῆχον στεφανοῦν, ὁ κάλαμος ἀφανίζεται. Est enim vero similius ex ijs plantis eam quæ copiosior fuerit, parciorem alteram enecare atque perimere. Plinius, lib. 18. cap. 6. de eadem, quæ inter harundinẽ & Filicem est, dissensione dissociationéve seu discordia, ἀντιπάθειαν Græci vocant, paulò aliter habet in hæc verba: *Aiunt & circa solstitium* (filices) *auulsas non renasci, nec harundine sectas, aut exaratas uomeri harundine imposita. Similiter & harundinem exarari Filice uomeri imposita præcipiunt.*

Cap. clxxxvii. πλαγίας] Plinius, lib. 25. cap. 9. de vtraque Filice: *Radices,* inquit, *utrique longæ in obliquum.* Ex quo loco patet, nõ πλατείας, vt plerique voluerunt, sed, πλαγίας, potiùs hoc loco legendum: quemadmodum & Hermolaus Barbarus & Marcellus emendarunt.

σὺν οἴνῳ δὲ πινόμενα] Sic Theophr. lib. 9. hist. stirp. cap. 20. ἡ δὲ πτερὶς, χρήσιμον πρὸς τὰς ἕλμινθας τάς τε πλατείας καὶ τὰς λεπτάς. πρὸς μὲν τὰς πλατείας, διαδιδομένη μέλιτι· πρὸς δὲ τὰς λεπτὰς, ἐν οἴνῳ γλυκεῖ μετ' ἀλφίτων διδομένη. γυναικὶ δὲ ἐὰν γε δοθῇ, ἐὰν μὲν ἐγκύμων ᾖ, ἐκβάλλειν φασίν. ἐὰν δὲ μὴ, τὸ ὅλον ἄτοκον γίνεσθαι. Quæ quidem verba reddidit Plinius, libro 27. cap. 9. ad hunc modum de Filicum radicibus agens: *Pellunt interaneorum animalia : ex his tænias cum melle : cætera ex uino dulci triduò potæ,* &c. Ac deinceps: *Neutra danda fœminis, quoniam grauidis abortum, cæteris sterilitatem facit.* Ex his locis palàm fit, Lacunæ & Marcelli lectionem, κἂν ἔγκυος δὲ λάβῃ, probatiorem esse. Eam iccircò secutus sum, maximè cùm Serapionis verba idem planè sonare videantur. Inferiùs itidem pro, ἐπιπάσσονται, rectiùs hauddubiè legas, ἐπιπάσσονται: quod mendi genus & aliâs sæpenumerò occurrit.

Cap. clxxxviii. καὶ ἐν τοῖς ἀγείοις] Serapio cæterique ferè Interpretes ista sic legisse videntur, ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἀφέμιοις δένδρων, μάλιστα δὲ δρυῶν. Plinius autem, lib. 26. cap. 8. *Polypodion* scribit *in petris nasci, aut sub arboribus uetustis.* Vtvt sit, αἰτὶ τοῦ, ἀγείοις, ἀρχαίοις legendũ omnino videtur.

συγκαθεψόμενη ὄρνιθι] Plinius, ibidem, de Polypodij radicis ad aluum soluendam vsu aliter, in hæc verba: *Ipsa concisa inspergitur oleri, uel betæ, uel maluæ, uel salsamento : uel cum pulticula coquitur ad aluum uel in febri leniter soluendam.*

φλέγμα καὶ χολὴν] Plinius itidem, de Polypodij radice agens, æquè ac Dioscorides, *bilem* absolutè scribit *ab ipsa detrahi.* Attamen de bile nigra id accipiendum, quo modo intellexêre Aëtius, Actuarius, Serapio, atq; etiam Mesuæus.

Cap. clxxxix. ῥέπουσα] ῥεπούσας, hauddubiè legendum. Vsum verò Dryopteris seu potiùs Bryopteris ad psilothra, qui quidem proximè sequitur, aliter ac ipse Dioscorides, refert Plinius, libro 27. capite 9. hisce verbis: *Psilothron est radix tusa. Illinitur enim usquedum sudores euocet : iterúmque & tertiò, ita ne sudor abluatur.*

Cap. cxc. καυλοὺς δὲ πηχ.] Plinius contrà, lib. 21. cap. 16. *Cnicon uno caule, nec ramosum* scripsit. Sed tùm de syluestri potiùs Cnico, quàm de hoc satiuo egisse crediderim.

θαλλίας] Pleriq; Interpretes, quibus haud immeritò vox θαλλίας suspecta fuit, ἐλαίας, legisse videntur. θαλλίαι enim, æquè ac θαλλὸν, constat pro oleæ potissimũm germinatu primo vsurpari solitum : at ipsum oleæ fructum vspiam eo nomine designatum vix crediderim.

Θασίων] Fortè Θασίων, supple, καρύων, τουτέστιν, ἀμυγδάλων. Nam in amygdalarum genere Thasię ex Thaso insula, etiam teste Plinio, lib. 14. cap. 7. celebrantur. Cæterùm pro, λελεπισμένων, rectiùs legas, λελεπισμένων.

ἰσχάδων τῆς σαρκὸς] Non abs re dubitet quispiam, vtrum ista caricarum caro mellis antè memorati vicem supplere debeat, an verò præter caricarum pulpam mel etiam adijci oporteat. Serapio certè quidem in hac placentularum præparatione vtriusque & mellis & caricarũ pulpæ meminit, dum præter caricarum triginta carnem, mellis etiam quantum sat fuerit adijcit.

CAP. CXCI. πρὸς τοῖς πετάλοις μικρὸν] *iuxta folia*, seu potiùs, *iuxta foliorũ pediculos*. Rectiùs Plinius: qui quidem lib. 25. cap. 5. de hoc semine Mercurialis agens, *id mari iuxta genicula stare* prodidit.

καὶ πρὸς συλλήμματα] Ad iuuandam masculorum aut fœminarum conceptionem vtẽdi vtraque Mercuriali modos alios recenset Plinius, loco antè citato, quos quidem ascribere hoc loco nolui, locum indicasse contentus.

CAP. CXCIII. ἀπὸ τοῦ περὶ τὸ ἄνθος] Theophr. lib. 9. de hist. stirpium, cap. 19. Scorpium dictum putat, quòd scorpioni similem habeat radicem. Verùm illud non quidem de hoc Heliotropio, sed de aconiti genere, thelyphono dicto, intelligendum est, cuius & ipse meminit Plinius, lib. 27. cap. 3. hisce verbis: *Radix incuruatur ei paulùm scorpionum modo: quare & scorpium aliqui appellauêre.*

ἀπὸ τοῦ συμπεριτρέπ.] Heliotropiũ solstitio florere, autor est Theophrastus, circa finem libri 7. hist. stirp. Inde fortasse potiùs nomen illi datum est, quàm quòd sese cum sole circumagat. Eadẽ ratione ἠελίοιο τροπαῖς ἰσώνυμον ἔρνος vocatur à Nicandro, in Theriacis: quem locum explicans Scholiastes, etiam ἰσχύσαν dictum annotat: sed haud ita rectè folia oleę candida eidem tribuit. Apuleius verò nominis etymon vtrinque repetit. *Nomen enim*, inquit, *accepit quòd æstiuo solstitio floreat, uel quòd Solis motibus folia conuertat.*

ὑπόπυῤῥον] Lacuna in vetusto suo codice legit, ὑπόπυῤῥον ἢ ὑποπόρφυρον. Sed magis placet lectio altera, λευκὸν, ὑποπόρφυρον, &c. Nam & Apuleius *florem Heliotropio maiori* tribuit *in summitate tenuem & ueluti purpureum, atque uncatum in similitudinem caudæ scorpionũ*. Plinius verò, lib. 22. cap. 21. *cæruleum florem eidem ascribere* videtur.

φύεται ἐν τραχέσι τόποις] Sic Apuleius, *maius Heliotropium* scribit in *asperis locis nasci*, vti *minus, in concauis*. At Plinius, loco modò citato, postquã duo genera fecit *Heliotropij, helioscopium* inquã *& tricoccon: illud nascitur*, inquit, *non nisi in pingui solo cultóque, tricoccon ubique*. Sed vide, num Plinius eo loco Heliotropion minus seu tricoccon cum maiore confuderit.

μεθ' ὕδατος δὲ ποθεῖσα] Ruffus Ephesius, in fragm. de purg. med. Scorpiuron addito vino propinari scribit. Eius enim hæc sunt verba: Σκορπίουρος μὲν καθαίρει φλέγμα καὶ χολήν. ἀρκεῖ δὲ ὅσον δέσμην συμμέτρως ἑψήσαντα τοῦ ὕδατος πιεῖν κεράσαντα οἴνῳ. hoc est, *Scorpiurus quidem purgat pituitam & bilem. Satisfacit uerò manipulus ex aqua moderatè coctus, potúsque affuso uino.*

CAP. CXCIIII. καρπὸν στρογγύλον] Singula quidem grana rotunda sunt, sed perpetuò terna sibi inuicem cohærentia: vnde & Aëtio, tetrab. 4. lib. 3. cap. 14. itémque Plinio hoc genus Heliotropij τρίκοκκον cognominatur.

καὶ καρδάμῳ] Lacuna in vetusto codice legit, καρδαμώμῳ, & sic etiam legitur apud Paulum, lib. 7. quanuis Interpres non *cardamomum*, sed *nasturtium* verterit. Attamen tam nasturtium, quod κάρδαμον Græcis dicitur, quàm cardamomum ipsum lumbricos pellit, vel ipso teste Diosc. ideóque vtrumuis legas, parum refert.

CAP. CXCV. ἡ ῥαβδὸς σκορπίου] De hac ipsa herba sic quoque scribit Plinius, lib. 22. cap. 15. *Scorpius herba semen habet ad similitudinem caudæ scorpionis, folia pauca* &c. Hanc tamẽ eandem notam, sed falsò, vti certè videtur, tribuit idẽ Plin. lib. 22. cap. 21. heliotropio minori, quod tricoccon, & alio nomine scorpiurum vocauit, ídque his verbis: *Semen ei est effigie scorpionis caudæ, quare & nomen.*

IN LIBRVM QVINTVM.

CAP. I. χυλὸς ποθεὶς] Plinius, in procemio lib. XXIII. quo loco lõgè plures Vitis partium medicos vsus prosequitur, succum hũc non dat bibendum, sed infundit tãtummodò, hisce verbis: *Succus eorum dysentericis infusus medetur.* Sed & ibidem, quem ad lienis tumores commendat Dioscorides sarmentorũ cinerem duntaxat impositum, is ad lienis remedia dari etiam ad bibendum scribit, aceto conspersum.

CAP. III. εὔστομοι, εὐστόμαχοι] In vinaceis seruatas Vuas stomachum infestare scribit Plinius, lib. 23. cap. 1. contrà quàm hîc tradat Dioscorides: cuius tamẽ sententię astipulatur & ipse Gal. lib. 2. de alim. facult. Nam de hac Vua ollari agens: τονωτικὴ, inquit, ἐκλύτου γαστρὸς ἡ τοιαύτη σταφυλὴ, καὶ τοῖς ἀνορέκτοις ἐπεγείρει πρὸς ἐδωδὴν σιτίων. hoc est, *Ventriculum dissolutum eiusmodi Vua roborat, & cibũ fastidientibus appetentiam excitat.*

CAP. IIII. καὶ νεφροῖς καὶ κύστιν] Plinius quoque, lib. 23. cap. 1. de Vua passa sic habet: *Nucleus exceptis uesicæ utilis habetur & tussi.* Sed mox statim subdit: *alba utilior*: cuius tamen contrarium sensisse videtur Diosc. qui paulò antè albam συντονωτέραν (nisi fortè cum Manardo malis λεπτυντικωτέραν) esse prodidit. Nam si magis astringit, vesicæ ac tussi minùs vtilem esse fit verisimile.

μετὰ ἀλεύρου κυαμίνου &c.] Plinius ibidem, de Vua passa, *Testium*, inquit, *inflammationi cum farina cumini aut coriandri imponitur*: quasi legerit, μετὰ ἀλεύρου κυμίνου, ἢ κορίου. Ac certè quidem ad testium inflammationes coriandrum cum Vua passa impositũ valere prodidit Diosc. lib. 3. cap. 71. Eodem verò lib. agẽs de cumino satiuo, cap. 68. id cum Vua passa commendat ad easdem inflammationes, sed addita lolij farina.

CAP. V. τῆς ἀγρίας ἀμπέλου καρπὸς] Sic Plinius, lib. 12. cap. 8. *Oenanthe, est uitis labruscæ uua: colligitur cum floret, id est, cùm optimè olet.* At apertiùs Gal. lib. 8. κατὰ τόπους, cap. 1. οἰνάνθην δὲ ὀνομάζω τῶν ἀγρίων ἀμπέλων ἐκβλάστημα σὺν τοῖς ἄνθεσιν, ἐξ οὗ ταῖς ἑπομέναις ἡμέραις σταφυλὴ γίνεται. id quod perperàm vertit interpres hunc in modum: *Oenanthen appello uitis syluestrium germen unà cum floribus, ex quo succedentibus diebus uua fit.* Ego verò malim, *ex quo sati...*

dibus una fieri solet.

τῶν ἐν σιμαλ. ἐλῶν] Omnes Interpretes, ἐλκῶν, legisse videntur: quam ego lectionem & ipse prætulerim.

CAP. VI. ἕλα πλαδαρὰ] Plinius, in præf. libri 23. inter cæteras Omphacij dotes ipsum conferre scribit *cicatricibus madidis*, vt aliâs non semel, ita & hoc loco, ni fallor, vocum ἕλου & οὔλου similitudine deceptus. Addit ibidem, *conferre ossibus purulente limosis*: pro quo legendum iudico, *auribus purulente limosis*: hæc enim iungit Diosc. οὖλα πλαδαρὰ, ὦτα πυορροοῦντα.

CAP. IX. ὁ δὲ τεθαλασσωμένος] Vti Vina ἀθάλασσα seu ἀπαράχυτα Galeno dicuntur, maris expertia, quibus scilicet neutiquam aqua marina erat admixta: ita contrà θαλάττια ἤτοι τεθαλασσωμένα, quibus alioqui languidis debilibúsve aqua marina addebatur, seu ad firmitatem gratiámve conciliandam, seu ad vetustatem accelerãdam, seu denique quò fœliciùs asseruarentur, diutiúsque perennarent. Eorum variè parãdorum temperandorúmve rationem deinceps Dioscorides, itémque pleniùs ipse Plinius & Columella edocent. Priuatim verò Plinius, lib. 14. *marinæ aquæ vino miscendæ originem ductam* tradit *à serui furto, sic mensuram explentis*. Aliud verò fuit eidem Vinum thalassites, cui præcox vetustas conciliabatur vasis musti deiectis in mare.

κακοστόμαχος] In eandem sentẽtiam Mnesitheus Atheniensis apud Athenæum, lib. 1. sic habet: οἱ δ' ἐπιμελέστερον τεθαλαττωμένοι οἶνοι, ἀκραίπαλοί τε εἰσὶ, καὶ κοιλίαν λύουσιν, ἐπιδάκνουσί τε τὸν στόμαχον, ἐμφυσήσεις ποιοῦσι καὶ συγκατεργάζονται τὴν τροφήν. &c. hoc est, *Quæ maris aqua scitè diligẽterque vina condiuntur, caput crapula neutiquam grauãt, aluum soluunt, insuperque os uentriculi mordent atque lancinant, inflationésque gignunt, ac simul etiam ciborum concoctionem promouent.*

καλούμενος δὲ μελαμψ.] *Psithium & melampsithiũ*, vt scribit Plinius, lib. 14. cap. 9 *passi genera sunt, suum saporem, non vini, referentia.* Sic verò dicta sunt à Psithia vite, quam Columella, lib. 3. inter Græculas commemorat.

τοῖς αἱμοπτοϊκοῖς] Lacuna ex vetusto codice legit, ἐμετικοῖς, quanquàm vtranque lectionem recipi posse asserit. Ita tamen & ipse Plinius legisse videtur. Is etenim, lib. 23. cap. 1. *vina*, inquit, *resina condita, frigidis stomachis utilia, existimantur nõ expedire uomitoribus.* Contrà tamẽ sensisse Celsum iccircò fit vero simile, quòd lib. de re med. 4. cap. 4. agens de stomachi resolutione cùm cibi tenax non est, in eo affectu Vinum austerum & resina conditum potui aptissimum esse scribit.

CAP. X. διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς λεῖον] Vt Marcello, ita & mihi placuit magis veteris codicis lectio, λεῖον, αὐτὶ τοῦ, λεπτὸν, quod habebatur in vulgatis exemplaribus. Cùm enim paulò antè Vina ista pronuntiarit Autor ἁδρομερῆ, hoc est, *crassarum esse partium*, minimè certè ipsorum tenuitas in causa fuerit, cur neruos minùs feriant: neque enim vina eadem & tenuia & crassarum partium simul & semel esse possunt. At nihil obstat quominùs, etsi crassarũ sint partium, etiam λεῖα, hoc est, *lenia*, dici possint. Ita nanque cum Terentio & Celso *lenia uina* libet appellare, quæ asperis opponuntur, vti & aliâs μεταφορικῶς, teste Eustathio Homeri Interprete, σκληροὶ οἶνοι τοῖς ἁπαλοῖς, hoc est, *uina dura mollibus* opponuntur.

ὁ δὲ Πραιπιανὸς] Quinam locus Præpiano vino nomen dederit, mihi nullo modo constat, quoniam eiusce nominis vini neque apud Athenæũ Pliniúmve, (qui tamen quamplurima id genus vina commemorat) sed neque alibi vspiam (quod sciam) vlla fit mentio. Paratypiani cognomen Interpretes nonnulli non magis certa, opinor, vocis origine reposuerũt. Plinius certè quidem, lib. 14. ca. 6. Pyctanon quoddam vinum (nisi fortè mendum subest) ex Adriatico sinu à Græcis miris laudibus celebrari narrat. Attamen hoc loco cum Cornario Πραιτουτιανὸν potiùs legendum ego suspicor, quoniam & Plinius, citato loco, eiusmodi vini meminit. Est autem Prætutianus ager, vti ex ipsius Plinij verbis, lib. 3. cap. 13. & 14. colligere licet, ab Adriatico agro Adriáque colonia haud ita dissitus. Ideóque cùm vinum Præpianum scribat hic Diosc. ἐκ τῶν κατ' Ἀδρίαν κομίζεσθαι τόπων, ignotúmque planè sit Præpiani vini aut etiam Parętypiani cognomentum, Πραιτουτιανὸν potiùs reponendum esse iudicaui. Vbi verò capite proximè sequenti legitur, καὶ ὁ Πραιπιανὸς ἀπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ, ego legere malim, καὶ ὁ Πραιτουτιανὸς καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ. Neque enim Prætutianum vinum ex ipso Adriano agro deuehebatur, sed ex locis Adriæ Adrianóve agro vicinis.

CAP. XII. καλούμενος ὀμφακίτης] Hoc factitiũ vini genus, quantum ex eius conficiendi ratione licet colligere, illud ipsũ est, quod bion seu potiùs βίαιον, à violentia scilicet quæ illi contingit in festinatione, Plinio dictum videtur, lib. 14. c. 8. itémque lib. 23. cap. 1.

CAP. XIII. καὶ ἀφέψησον] Aliam fuisse ætate Galeni Loræ conficiendæ rationem, scilicet citra cocturam salísque admixtionem, vnicuique patet ex iis quæ ab ipso Gal. scribuntur, lib. 2. de alim. facultatibus: quo loco Loram à Græcis quidem τρύγα, & à popularibus suis στεμφυλίτην, ab Atticis verò δευτερίαν nominari tradit. Sed Polluci prætereà τρυγηφάνιος οἶνος dicitur. Plinius, libro 14. cap. 10. Loram inter operaria vina recenset, quorum tria genera ibidem commemorat.

ἀπὸ μετ' ἐνιαυτὸν] Marcellus, πρὸς ἐνιαυτὸν, legẽdum suspicatur: malim ego mentem Marcelli secutus, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ. Plinius certè quidem, posteaquàm operariorum vinorum conficiendorum rationem tradidit loco citato, illicò subdit: *Nulli ex his plus quàm anno usus.* Sed neque apud ipsum salis soliti Loræ Dioscorideæ adiici vlla fit mentio, cuius tamen nõ paruam esse vim ad vini cuiuscunque conseruationem nemo nescit.

καὶ ἐπὶ τῶν νόσων ἀνα.] Vel legendum, ἐπὶ τῶν ἐκ νόσων ἀναλαμβανόντων, vel, ἐπὶ τῶν ἑαυτοὺς ἀναλαμβανόντων. Nam & actiuè τὸ ἀναλαμβάνειν δύναμιν, ἰσχὺν seu ἑαυτὸν, & neutraliter idem verbum αὐτὶ τοῦ, ἀναλαμβάνεσθαι seu ἀνακομίζεσθαι ἐκ τῆς νόσου, ἤτοι ἀναφέρειν ἀπὸ τῆς ἀσθενείας, vsurpatur.

ἴσον μέτρον] Inter Dioscoridis & Plinij vinum ἀδύναμον, hoc est, *impotens*, illud est discriminis, quòd in eo præparando Diosc. musti & aquæ pares recipit portiones: apud Plinium verò, lib. 14. cap. 16. dupla legitur musti ad aquam proportio.

CAP. XVII. χρώμεθα δὲ τῷ ἀφεψήματι] Vtrobiq; simpliciter, ἀφεψήματι, legit Marcellus, quemad-

modum in vulgatis exemplaribus habetur. Manardus autē, ἀναφεψημένῳ, priore hoc loco legendum suspicatur: quasi ἀναφέψειν *non coquere* significet. Sed eo ipso loco legendum potiùs, meo quidem iudicio, τῷ ἀπέφθῳ, vel, μὴ ἀφεψημένῳ. Est enim certum ex Gal. 12. Meth. cap.3. itémque 3. de victu in acut. Mulsam coctā, vt minùs aluum subducit, ita magis nutrire: contráque crudam, vt minùs nutrit, ita & aluum magis subducere.

ἐπὶ τῶν μικροσφύκτων] Plinius non, μικροσφύκτων, sed μικροψύχων legisse videtur. Sic enim, lib.22. cap.24. de aqua Mulsa sermonem faciens: *Frigidam* (inquit, quo loco *crudam* legendum censeo) *dari utiliùs uentri molliendo inuenio apud Autores, & hunc potum bibendum alsiosis, item animi humilis & præparci hominibus, quos illi dixêre* μικροψύχους. Qua verò ratione μικροψύχοις cōueniat, deinceps prolixa satis oratione prosequitur.

δύο ὕδατος] Vt hæc aptiùs cohæreant, vel legi velim, διπλασίου ὕδατος, &c. vt in contextu: vel δύο ὕδατος ὀμβρίου παλαιοῦ μιγνυμένων καὶ ἡλιαζομένων.

ὀμβρίου παλαιοῦ] *Quinquennio ad hoc seruari cælestem aquam iubent*, inquit Plinius, lib.14.cap.17. In eundem vsum, vt scribit Columella, lib.12. cap.12. *multos antè annos cælestem aquam uasis includunt, & sub dio in sole habent, deindéque eam sæpiùs in alia uasa transfundunt & eliquant*, vt crassamentum deponat. *Quibus non fuit curæ cælestem inueterare aquam, recentem sumunt, eámque usque in quartam partem decoquunt*, &c.

τὸ ἀπὸ μέλιτος] Cum Cornario legendum, τὸ ἀπόμελι τὸ ἐκπλυνομένων &c. vt ad posteriorem articulum referatur Hydromel, quod tanquam generis nomen statuitur, cuius reuera species est τὸ ἀπόμελι. Quid sit autem hoc ἀπόμελι, videre est apud Galenum, AEginetam, Oribasium & Aëtium: à quibus pleniorem illius conficiendi rationem licet repetere. Hoc ipsum porrò Hippocrates aliíque veteres ὀξύγλυκυ videntur appellasse: quanquam si ex sententia Galeni duplex est Apomelitis differentia, vnúmque dulce est, acidum alterū, seu tempore acescat (quod quidem maximè accidit, vbi ex aqua pluuia confectum non est) seu etiam addito aceto acritudinem illam contraxerit: hoc alterum ὀξυγλυκέος appellationem potiùs mereri videtur. Sed & citra acetum duplex Apomeli fuisse cōstat ex sententia Philagrij & Aëtij: alterum quod è fauis solis in aqua decoctis, alterum quod ex melle è fauis aqua elotis exempto & cum aqua ipsa decocto conficeretur. Cęterùm Apomeli cū mella Columellæ vnum & idem esse mihi videtur.

ἀκεραιότερον ποιεῖν] Alij, ἀκρατέστερον πιεῖν, legunt. Sed vtrouis modo legas, constabit sententia. Nam vertere potes, ἀκρατέστερον ποιεῖν, *purius ac sincerius facere*, sic vt neque cera aliæve fæces subsidant, neque spuma supernatans vlla relinquatur: vel, *meracius conficere*, hoc est, *minùs dilutum*: quo modo etiam mulsam cui minimè seruata proportione mel copiosius additur, meraciorem ac minùs dilutam, contráque cui mel parciùs adijcitur, magis dilutam Medicis nominare mos est. Quòd si, ἀκρατέστερον πιεῖν, legeris, vertere quoque poteris, *meracius bibi* oportere, hoc est, *minimè addita aqua*. Nam & frigidam, siquidem Oribasio credimus, Apomeliti miscebat Galenus, quò magis refrigeraret ac sitim restingueret. Posset & αὐτὴ τὸ, ἀκρατέστερον, παλαιότερον legi: siquidem ex Philagrio docet optima ratione Oribasius, med. collect. lib.5.cap.17. inueteratum Apomeli subito ac recenti longè præstantius esse.

ἐπὶ νοσούντων] Mellam quoque suā Columella, lib.12.cap.11. negat languētibus posse pro aqua mulsa remedio esse; quoniam si bibatur, inflationem stomachi & præcordiorum facit, ideóque illā ad condituras tantùm destinat. At Aët. tetr. 2.ser.1.cap.137. Apomeli scribit, in morbis quibusdam, quos eo loco recenset, conferre: at calidis & siccis naturis aduersari, itémque morbis calidis & inflammatis præcordijs noxium esse. Sed fortasse Diosc. dum Apomeli in vniuersum ægrotantium potui minimè aptum esse prodidit, haudquaquam eam nouerat, quę extat apud Aëtium, illius præparandi rationem, per quam quicquid cerosum est, penitùs tolli posset.

CAP. XVIII. γλυκὺ, ἀμέτοχον] Pugnantia iungere Dioscorides cuipiam fortasse videatur, qui Aquam cōmendarit dulcem simul & ἄποιον, *qualiscunque* scil. *qualitatis expertem*. Sed certū est hoc loco γλυκέος vocē in proprio significatu minimè accipi, sed quo modo interdū, modo à Philosophis æquè ac Medicis vsurpari cōsueuit. Aquam enim dulcem Autor intelligi vult, non quæ verè propriéq; sit dulcis, sed quæ saltē sit ἥδιστος ὡς πίνουσιν, vti loquitur Paulus, lib.1.cap.50. seu τῇ γεύσει σωφρονισμένη, vti Aëtius, lib.3.cap.165. Potest & dulcis Aqua eiusmodi non tantùm comparatè dici ad salsæ aliáve qualitate præditæ Aquæ rationē, sed quæ, licet insipida suapte natura, dulcem tamē saporem facilè possit suscipere. Nam & eadē ratione pituitam insipidam, *dulcem* nonnullis cognominare libuit.

CAP. XXI. ὄξος ψυχρὸν] Acetū mixtæ esse qualitatis, frigidæ videlicet pariter & calidæ, demōstrat Gal. lib.1. simpl. ita tamen vt calidam frigida superet. At Dioscorides, hoc loco, Acetum frigidum simpliciter pronuntiauit. Plinius, lib. 23.cap.1. *Aceto*, inquit, *summa uis est in refrigerando, non tamen minor in discutiendo*.

CAP. XXII. ἁλὸς θαλασσίου] In temperando Oxymelite salem itidem addit Plinius: at Galenus, quanuis lib.4. de san. tu. triplicē Oxymelitis conficiendi rationem tradat, nulli tamen salem admiscuit.

ὕδατος ὀμβρίου] Sic & Plinius, lib.14.cap.17. pluuiam aquam desiderat. At lib.23.cap.2. (quo loco itidem Oxymelitis parandi rationem totidem verbis repetit) aquæ marinæ sextariorum quinque meminit.

ὑπὸ ἐχίδνης τῆς καλουμένης σηπός] Plinius itidem, lib.23.cap.2. *Oxymeli contra serpentes prodesse scribit, quos sepas uocant*. At cum Cornario viro doctiss. in Diosc. contextu particulam, καὶ, interserendam iudico, adeóque sic legendum, ὑπὸ ἐχίδνης καὶ τῆς καλουμένης σηπός. Neque enim Seps viperæ genus est, sed certè aut serpentis genus aliud, aut lacerta quædam. Hoc iccirco dictum velim, quòd varia est apud Autores varios Sepis historia: dum alij lacertarum, alij serpentium generi eam ascribunt. At certè quidem τῷ Nicandro serpens est, hæmorrhoo tum figura tum etiam colore haud ita dissimilis, alio nomine σηπεδών, vt videtur, eidē Autori dictus: quanquam

& σηπὸς anguis, & σηπεδόνος itidē serpentis meminit AElianus, diuersis libris & capitibus, nempe lib. de animal. 15. cap. 18. & lib. 16. cap. 40. Eiusdem quoque serpentis mentionem facit Pausanias, in Arcadicis, non longè à principio, eúmque describit *minimæ uiperæ magnitudine æqualem, cineracei coloris* (nisi forte pro, τέφρᾳ ἐμφερὴς, eo loco legendum, σαύρᾳ ἐμφερὴς, vti ego suspicor) *punctis maculisue minimè continuis uarium, capite lato, collo angusto, uetre ampliore & cauda breui, messu denique obliquo cancri in morem.* Sed & Aëtius, cap. 26. Tetrab. 4. ser. 1. serpentem qui Seps appellatur, *longitudine binûm cubitorū reperiri* scribit, *capite lato, ore exacuto, uniuerso corpore ex crasso in tenuius abeunte, multis albis maculis uariegato, incessu recto tardóque.* Attamē quòd ad huiusce serpētis ingressum spectat, Aëtius, ęquè ac Nicander, à Pausania videtur dissentire. Verùm vt ad aliud σηπὸς significatum transeamus, à Dioscoride nostro σηπὸς nomine lacertę genus quoddam intelligi potiùs videtur: quoniam, libri 2. cap. 7. σῆπα ab aliquibus σαῦραν Χαλκιδικὴν nominatam asseruit, quod ipsum & apud Plinium, lib. 29. cap. 5. reperias. Eandem, nisi fallor, Aristoteles, 8. de hist. animal. cap. 24. χαλκίδα appellat, alijs, vti monet, ζυγίδα seu ζιγνίδα vocatam; similem inquàm paruis lacertis, sed colore serpentium, quos τυφλίνοις cæciliásve nominant. Idem lacertæ genus agnouit & ipse Nicāder, in Theriacis, hisce verbis: σῆπα γε μὴν πεδανοῖσι δομὴν σαύροισιν ἀλύξεις. vbi supplendum, ὁμοίαν. Eum verò locum exponens Interpres, σὴψ, inquit, ὁμοία ἐστὶ τῇ σαύρᾳ. καλεῖται δὲ καὶ χαλκίς. ἔχει γὰρ ἐπὶ τοῦ νώτου χαλκίζούσας ῥάβδους. ἔστι δὲ ὀκτὼ παλαιστῶν. hoc est, *Seps est lacertæ similis. Vocatur & chalcis: habet enim in dorso quasi uenas ærei coloris. Est autem octo palmorū,* &c. Porrò Sepa serpentem à Chalcide diuersam esse tum ex antedictis satis cōstat, tum etiam ex Plinio, qui quidem, lib. 32. cap. 5. apertè sepa à chalcide distinguit: itémque ex Aëtio, qui, Tetrab. 4. ser. 1. capitibus diuersis agit de chalcide lacerta & serpente quam sepa nominant. Præter vtrunque hoc mortiferum tabificúmve, vt Lucani vtar epitheto, σηπὸς genus, ita dictum παρὰ τὸ σήπειν τοὺς δακόντας, ἤτοι πληγέντας, est & Plinio, lib. 20. cap. 2. & lib. 29. cap. 6. *è millepedarum genere quædam, quæ non arcuatur: eam,* inquit ille, *Græci sepa uocant.*

ἐπὶ τῶν λιθοτομηθέντων] Quod de Aceto salso seu acida muria proditur hîc à Diosc. nimirum mederi sanguinis fluxioni post excisos calculos, idipsum simplici aceto tribuit Plin. lib. 23. cap. 1. At Celsus, lib 7. cap. 26. agens de curatione calculo euulso habēda: sub acri aceto, cui aliquantum salis sit adiectum, sanguinem ferè conquiescere & astringi vesicam, ideóque minùs inflammari scribit.

CAP. XXV. ἄφες τῷ ἡλίῳ ἡμέρας ζ′] Paulus isthæc eadem ex Diosc. describens, lib. 2. cap. 11. ἡμέρας ξ′ legit, atque ideò hîc quoque suspicatur Cornarius pro ζ′ suppositum fuisse ξ′. Et reuerà quidē Autores omnes in maceratione Scillæ numerum dierū maiorē desiderant, nempe Plinius, XLVIII. Palladius & Aëtius, XL. Myrepsus, modò XL. modò XLVIII dierū meminit. Columella dierum quadraginta mentionem facit: quanuis paulò antè in vini scillitis cōpositione Scillam duntaxat XXX diebus macerari voluit. Vnus Actuarius VIII diebus contentus est.

ἀπηλιθιωμένους] Marcellus & Lacuna *calculosos* vertunt, sed omnino malè: quandoquidē aliud est ἀπηλιθιῶσθαι, ἀπὸ τοῦ ἠλιθίως, aliud λιθιᾶν.

ἐὰν ἐγχυματίζηται] *Tarditatem aurium gargarizatione purgat, & transitum auditus aperit,* vt scribit Plin. lib. 23. cap. 2. Cornarius cùm inanis videretur ista verborum, ἐγχεῖσθαι & ἐγχυματίζεσθαι, vnū & idem significantium, repetitio, legendum ex Plinio censuit, καὶ ἐὰν διακλύζηται. At ego malim, siquid mutandum est, ἐὰν τι ἀναγαργαρίζηται.

καὶ νευρικῶν] Contrà Plinius, loco modò citato, Acetum Scillinum neruis infirmis perquàm vtile esse prodidit: quanuis & ipse anteà vesicæ & renum infirmitatibus acetū omne nocere admonuerat.

CAP. XXVI. ξήρανον ἐν ἡλίῳ] Quemadmodū ad parandū acetum Scillinum Dioscorides Scillam in vmbra siccari voluit: ita & reliqui Autores, vno excepto Dioscoride, dum parandi Vini Scillini rationem scripto prodidêre, frusta seu segmenta Scillæ in vmbra siccanda præcipiunt: ac ipse quoque Galenus, in lib. de med. par. fac. Scillam priùs dies decem in vmbra siccari voluit: Columella, sectas Scillæ taleolas in vmbra suspendi, vt assiccentur. Addit & Palladius disertis verbis, procul à Sole siccari easdem oportere.

CAP. XXVIII. ἐξελὼν τὸ σπέρμα] Quanuis hîc abijciendi Cydoniorum corij nulla fit mentio, fieri tamen id debere dubium non est, maximè cùm plerique alij, apud quos Cydonitæ vini parandi ratio præscribitur, id disertè monuerint, ac inter cæteros Palladius: qui quidem mensis Octob. cap. 20. alios ab his diuersos par[illegible]di Cydonitæ modos recitat. Sed illius cō[illegible]ctiones in vinorum genere censeri minimè d[illegible]ent.

CAP. XXX. ὑδρόμηλον σκευάζεται] Hydromeli nusquā meminêre Latini Autores: at apud Paulum & Aëtium duæ habentur Hydromèli conficiendi formulæ, quæ ab hac Dioscoridis confectione haud ita multùm discrepant. Cæterùm Aëtius aquam, è qua paretur Hydromelum, ad tertias decoctam desiderat.

CAP. XXXI. μέλιτος καλλίστου] Paulus, lib. 7. cap. 15. in Omphacomelite conficiēdo, succi vuę acerbæ sextarios tres & mellis sextarium vnum itidem miscet, sed ad dies quadraginta insolat, aut decoquit. Palladius quoq; mensis Decemb. cap. 13. seruata eadem tum mellis tum succi proportione, ad dies XL sub Solis radijs decoquit. At Aëtius mellis quantitatem auget minuítve, pro succi crassitie aut tenuitate.

CAP. XXXII. Ἀπίτης σκευάζεται] Palladius, mensis Feb. cap. 25. aliud è pyris vinum parat: scilicet è pyris contusis compressísque succum elicit, qualis esse videtur, quo vini loco Neustrij, seu Northmanni nostri, vti consueuerunt, Pyraceum vocant, vti quod è pomis, Citream.

CAP. XXXIIII. ἢ ἀφελὼν τὰς] Paulus, lib. 17. cap. 15. in pręparādo vino Rhoite, mellis tertiam partem adijcit, ipsúmque decoquit cum succo Punicorum ad tertiæ partis consumptionem.

CAP. XXXV. μνᾶν μίαν] In conficiendo vino Rosaceo Plinius, lib. 14. cap. 16. discrepat à Dioscoride, tum in pondere rosarum, tum in musti

mensura. Sed & Palladius, in mense Maio, aliter ipsum parat, & loco musti vinũ vetus ammixto melle despumato vsurpat. Eiusdem porrò vini minùs simplicem confectionem aliam reperias in 8. Γεωπονικῶν. vbi etiam Rhodomelitis parandi modus habetur, quemadmodũ & apud Palladium.

CAP. XXXVI. περιπλαστὸ δύοσιν] Cato de re rust.cap.125. nigræ myrti baccas arefacit in vmbra, atque ita passas musto indit; non item *mulso*, vti perperàm legitur apud Plinium, lib.15. cap.29.quo loco, *Cato docuit*, inquit, *uinum fieri è nigra myrto siccata usque ad ariditatem in umbra, atque ita mulso indita.* At Columella, lib.12.cap.38. & album ex alba myrto vinum parare docet. Duos Palladius Myrtitis vini parandi modos recitat, vnum, in Ianuario, alterũ, in Februario. Paulus, lib. 7.cap.15. succi baccarum myrti sextarios tres cum mellis sextario vno decoquit, ad tertiæ partis consumptionem.

CAP. XL. τοῖς δέκα χοίνιξιν.] Plin. lib.14. cap. 16. in vini Palmei præparatione à Dioscoride discrepat, tum quòd palmularũ minorem modum sumit, scilicet modium, qui, teste Paulo, chœnices duntaxat octo cõtinet, tum quia post macerationem palmulas ipsas exprimit.

καὶ κοιλιακοῖς] Plinius contrà, lib.23.cap.1. *Palmeum uinum uentri molliendo non inutile* prædicat: sed fortasse librariorum potiùs, quàm ipsius Plinij error is est. Equidẽ pro, *molliendo*, *molliori*, legendum iudico. Cornarius, *merando*, restituendum censuit.

CAP. XLIII. εἰ μὴ περιπλακῇ] Alium & ab isto diuersum resinæ vsum in condiendo musto tradit Plinius, lib.14.cap.20. *Vehementius enim id fieri arbitrãtur*, inquit ille, *crudo flore resinæ, excitarique lenitatem. E diuerso crapula compesci feritatem nimiam, frangique uires, aut ubi pigra lenitas torpeat, uires addi*, &c.

πάντες δὲ κεφαλαλγεῖς] De nouitio tantùm Resinato hoc prædicat Plinius, quòd scilicet capitis dolorem & vertiginem faciat, ab eóque *resinam crapulam dictam* scribit, lib.23.cap.1. Crapulam verò, περὶ τὸ κάρηνον πάλλειν dictam, nemo dubitat.

CAP. XLIIII. τῶν γλυκεῖ στροβίλων] Quanuis στρόβιλος nomine interdũ arbor ipsa significetur, interdum etiam nucleus esculẽtus, quem arboris fructus complectitur: hîc tamen strobilum pro tota nuce, hoc est, toto fructu seu cono accipi constat. Tota enim nux viridis ac recens ad conficiendum hoc vinum vsurpatur. Sic & antè Diosc. lib.1.cap.89. Strobilorum integrorũ recentiũ seu viridiũ in passo contusorum & decoctorum ius, vetustæ tussi ac tabitudini conferre prodidit. Galenus itidẽ, comm.4.in lib. de vict. rat. in acut. scripsit, è toto strobilo (quem κόκκαλον in cõtextu vocarat Hipp.) decocto vnà cum marrubio, mellis exiguo addito, eclegma confici ad thoracis & pulmonis excreationes perquàm accommodatum. Attamen Plinius, lib. 14.cap.16. vinum è nucleis ipsis fieri existimauit. Palladius quoque, in Octobri, vinum ad potandum suaue fieri admonet, si fructus quem duæ nuces pineæ produxerint torrefactus & linteo ligatus mittatur in vasculo ac superliniatur, vsuique esse quinque diebus exactis.

CAP. XLV. μνᾶν μίαν καταμίξ.] Ex Dioscoridis verbis non satis constat, vtrum sudorem seu exudantem liquorem, an verò ligna exudante liquore prægnantia, an eadem resiccata & penitus exucca (quod ego vix crediderim) vino immergi oporteat. Plinius certè quidẽ, lib.14.cap. 16. istarum omnium arborum lignis recentibus musto decoctis vina fieri voluit. Atque ideò etiã Manardus hoc loco ligna ipsa desiderat. Marcellus verò, lignis exudãtem liquorem vsurpat.

CAP. XLVII. κεδρίαν πλυνάντες] Quoniam Cedriæ nomen est πολύσημον, non satis designat Dioscorides, quid hoc loco desideret: an lacrymam quæ ex Cedro arbore sponte promanat, an verò Cedri picem, an succũ eum qui è ligno conciso, & in assulas diuiso, dum feruet aut alioqui incalescit, solet exudare & aquæ modo fluere: an denique oleum ipsum, cuius ab ipsa Cedri pice separandi rationem docuit Autor, lib. 1. c. 106. quódque Paulus peculiari nomine κεδραίαν, plerique κεδρέλαιον seu κέδρινον ἔλαιον, alij κέδριον etiam appellant: quanquam & prior ille succus è ligno exudans, olei nomen apud nonnullos obtinuit.

CAP. XLVIII. τῇ πίσσῃ] Picati vini duplicem conditurам copiosè tradit Colum. lib.12. cap.23.

CAP. XLIX. εἰ μὲν γὰρ τοῖς μκ. ξέσταις] Vide & huius vini condiendi rationem apud Plinium, & Constantinum in Geopon. apud quos mensurarum ac ponderum non eadem quæ hîc seruatur proportio. Columella itidem, nisi fortè in musti mensura mendum subest, absinthij pondo libram cũ musti sextarijs quatuor decoquit ad quartas, &c. atque ita & hyssopiten aliáque ex alijs id genus herbis factitia vina condit, lib. 12.cap.35.

CAP. LIIII. γίνεται καὶ ἐκ τοῦ κέγχρου] Posteaquã Plin. de adynamo factitiorũ primo egit, lib.14. c.16. ita subdit: *Proximũ fit è milij semine maturo cũ ipsa stipula (libram & quadrantem in congios duos musti macerant) & post septimum mensem trãsfuso.* Sed vel vocum Græcarum κέγχρου & κέδρου affinitate deceptus est Plinius, vel, quod annotat Budæus, lib.v. de asse, exemplaris Dioscoridei aut cuiusuis alius errore κεγχρίτην, ἀντὶ τοῦ κεδρίτου intellexit. Nam si cætera spectes, illa Plinij verba cũ Dioscoridis verbis hisce ita conueniunt, vt nihil suprà: adeóque aut Plinius à Dioscoride illa mutuatus, aut vterque ab vno & eodem Autore talio desumpsisse videtur.

CAP. LVI. διὰ βουνίου] Vinum è napis fieri scribit Plinius: quippe qui bunium inter naporũ genera numeret. Sed napos XI denariorũ pondere in binos musti sextarios addit.

CAP. LVIII. χοίνικας β] Colum. lib.12.cap. 23. in musti dulcis sextarios ducentos marrubij caulium tenerorũ in Sole siccatorũ & in fasciculos coactorum libras VIII. adijcit, vt simul cum musto deferuescant. Posteà eximit marrubium, & purgatum vinum diligẽter oblinit. Plinius autem, lib.14.cap.16. de vinis ex his quæ in hortis gignuntur (inter quæ marrubium numerat) in genere scribit in hæc verba: *Manipulos*, inquit, *binos eundem in cadum musti & sapæ sextarium & aquæ marinæ heminam.*

CAP. LIX. οὐγκίας β ἐνδ.] Pro, οὐγκίας β, δραχμὰς

ᾳ, meritò restituit Cornarius. In hoc eodem capite, pro eo quod in vulgaribus exemplaribus legitur, δυσπνοίας, Aldinus codex habet mendosè δυσπεψίας. At Marcellus & Lacuna legêre, δυσεντερίας: quam lectionem, ceu probabiliorem & thymi viribus aptiùs respondentem, secuti sumus.

CAP. LXIIII. φοίνικος, ἀσπαλ.] Dum Aromatiten describit Plinius, lib. 14. cap. 16. pondera nulla ascribit, ac in priore quidem descriptione palmam omittit: in posteriore verò minimè Phu meminit: adijcit autem palmam, iuncum & cinnamomum.

ἑκάστου χοίνικα] Hic aromatum modus maior est hauddubiè quàm par sit, habita vini ratione: ideóque pro, χοίνικα, restituendum, οὐγκίας, cum Cornario censuerim: maximè cùm facilis fuerit vtriusque notæ lapsus.

CAP. LXV. ταῦτα ὁλόκοπα] ὁλόκοπον dicit Diosc. quod alibi, ὁλοσχερῶς κεκομμένον, nisi fortè ὁλόκοπον intelligendum est, quod non in minutas partes diuisum, sed adhuc integrum contunditur ac leuiter tantummodò conquassatur.

CAP. LXVI. ῥίζης ξηρᾶς οὐγκ. έ.] Cum Aldino codice, οὐγκίας έ. quàm cũ París. ∠ έ legere satius visum est. Plinius itidem in vini Nectaritis confectione radicem ponderis XL denariorum in sex musti sextarios addit. Sed eo loco pro, *sextarios, congios* existimo legi oportere: quò maior sit inter radicis pondus & mẽsuram musti proportio. Georg. Agric. pro, *sex sextarios, triginta sex*, legendum suspicatur.

CAP. LXX. ὁλοκόπου ∠ ς'] Malim, οὐγκίας ς'. Nam è radicis sex duntaxat drachmis amphora musti (quæ congios octo, sextarios verò 48. capit) haud ita magnam vim asciscerет.

CAP. LXXVII. γίνεται δὲ καὶ φθόριος ἐμβ.] Hoc ipsum vini genus, quod φθόριον hoc loco, vti apud Plinium (quanuis alij *ectromatium* legunt) cognominatur: Cato de re rustica & Autor γεωπον. itidem concinnant, vitium radicibus circunsarritis & purgatis, deinde veratro atro tuso aut in fasciculos colligato circundatis. Attamen non alias illius vires quàm ad mouẽdam aluum agnouisse videtur, proindéq; & Autor γεωπον. καθαρτικοῦ, hoc est, *purgatorij* cognomen illi tribuit.

γίνεται δὲ πρὸς ἐμμηνιαγωγίας] In vtroq; codice, tùm Aldino tum Parisiensi, manifesto librariorum errore factum est, vt hoc loco, γίνεται, repeteretur: pro quo legendum, δίδοται. Sed ipsa sermonis series illud satis indicat. Cæterùm αὐτὶ τῶ, ἐμμηνιαγωγίαις, legitur in Ald. codice minùs rectè, ἐπιχεκεμμενίαις.

CAP. LXXXI. εἰς λῖνον ἡμιμναῖον] Vinũ è Mandragora citra cocturam quomodo præparario porteat & anteà, lib. 4. docuit Dioscorides, capite de Mandragora: sed eo loco dosin aliã proponit. Siquidem corticis radicis Mandragoræ minas tres in vini dulcis metretam conijcit.

CAP. LXXXII. ἐλλεβόρου ∠ ιβ.] Cato de re rust. veratri atri manipulum conijcit in amphoram vini musti: atq; vbi efferbuerit, de vino manipulum eijcit, & vinum seruat.

εἰς θαλάσσου χοῦν ις] Ista verba vsque ad, μεθ' ἡμ. Cornarius, ceu παρέλκοντα, expungit. Goupylus partim ex veteribus codicibus, partim ex Interpretibus, verba hæc ita restituit, vt habentur in contextu Paris. cod. εἰς θαλάσσης χόας ις ἢ ιη'. Est tamen è veteribus, in quo sic legitur, ἢ εἰς χοῦν θαλάσσης ις ις ὅλοχ. &c. At ego cùm neutro modo satis constare sensum animaduerterem, Aldini exemplaris lectionem prætuli: ἢ εἰς ἀθαλάσσου χοῦ ις ις ἢ ιδ', quanquam fortasse pro vncijs drachmas reponere satius fuerit.

χόες ις ιβ.] Pro vncijs vt hoc loco, ita & plerisque alijs huiusce capitis, drachmas reponit Cornarius: neque dubium est, quin in hoc toto propemodùm capite pondera valdè deprauata sint.

ἢ καὶ ἐκ ἡλιοπεδευομ.] Quantùm ex versione Cornarij licet colligere, ita ipsum legisse sit verisimile, ἢ δὲ εἰς γλεύκους ἐκ ἡλιοπεδευομένης σταφυλῆς μετρητὴν (ἔστι δὲ ὁ μετρητὴς χόες η) λαβὲ γύψου ∠ κ. quæ quidem lectio mihi quoque valdè placet. Attamen paucioribus immutatis, sic etiam legi posse videtur, καὶ λαβὲ γλεύκους ἐκ ἡλιοπεδευομένης σταφυλῆς μετρητὴν, &c. vti habentur in contextu. Porrò, χόες η, legit Cornarius: alij legisse videntur, χόες ιβ: Et reuerà quidem cùm duplex sit metretes, Italicus inquàm & Atticus: hic quidem duodecim capit congios, ille verò, qui vnus & idẽ est cum ceramio Italico seu amphora Romana, cõgios, ex ipsius Pauli sententia, octo duntaxat. De vtro verò intellexerit Diosc. non satis constat: ferè siquidem si de metreta alio quàm Attico locuti sunt Græci, vocẽ Ἰταλικὸν addere soliti sunt, vti & ipse fecit Dioscorides, cap. de aceto scillitico.

CAP. LXXXIII. χρώματι σποδοειδὴς] Plinius, lib. 34. cap. 10. Cadmiæ botryitis cognominatæ duos scribit esse colores, *deteriorem cinereum, puniceum meliorem.*

πλεῖσται γάρ εἰσιν] Falluntur cum Fallopio qui de factitia tantùm Cadmia mentionẽ à Diosc. factam existimant. Nam de fossili quoque sermonem illi fuisse vel hæc ipsa verba, αἱ ἐκ τῶν παλαιῶν μετάλλων ὀρυσσόμεναι, luculẽter testãtur. Quin & ego non de alia, quàm de fossili, Diosc. egisse existimo, vsque ad illud, γίνεται δέ. atque iccircò placet eo loco lectio Lacunæ, γίνεται δὲ ἡ καδμεία, &c.

πρὸς ἰσθμ. τὰ ὀφθαλμ.] Plinius, citato loco, *botryitin oculorum quidẽ medicamentis utilissimam* scribit, *onychitin uerò, uulneribus maximè utilem.*

καθαρτικὴ ῥυπαρῶν] Ad oculorum sordes ista restringere videtur Plinius: siquidem Cadmiæ effectus esse scribit, *pterygia & oculorum sordes purgare.* At dubium non est, quin & alia cuiuslibet partis sordida vlcera Cadmia detergere valeat.

καὶ ἐσχαροῖ] Fortè pro hac voce, ἐσχαροῖ, rectiùs reponas illud, ἐπιποιεῖ, quod αὐτὶ τῶ, ξηραίνει, legitur in quibusdam codicibus. Enimuerò Cadmiam crustas inducere haudquaquam sit verisimile: siquidem, vel ipsius Gal. iudicio, 9. simpl. in caliditate ac frigiditate quodammodo temperata censetur: quæ verò crustas inducunt, in quarto calidorum gradu collocari vnicuique constat. Sed cùm Cadmiæ fossilis æquè ac factitiæ complura sint genera, quædam fortasse reperitur Cadmia fossilis, quæ quidem minimè lota vim ἐσχαρωτικὴν habeat. Id quod tamen de Galenica Cadmia verè dici minimè possit: quippe quæ ab ipso Gal. cæteris omnibus Cadmię cuiuscunque

generibus mitior esse perhibetur.

ἐκ τῆ χαλκοῦ καμιν.] Rectiùs ista legas, detracta præpositione ἐκ. Nam Cadmia etiam æraria non ex ære solo fit, sed è terra potiùs seu lapide ærοso, (huic etiam Plinius Cadmiæ nomen tribuit) è quo æs ipsum conflatur: nimirum vi flammatum ac flatuum egerente fuliginem seu fauillam, quæ varijs fornacum partibus applicatur, ac tandem diuturnitate temporis in certa quædam corpora cogitur.

εἰσὶ δὲ αὗται] Pro hac voce, αὗται, Interpretes plerique, ῥάβδοι, aut quid simile, videtur legisse. Ego hoc, αὗται, ad ipsas fornaces refero.

ποτὲ μὲν ἓν εἶδος] Factitiæ Cadmiæ duo tantùm genera agnouit Gal. 8. simpl. botryitin inquàm & placitin (ita enim, æquè ac Plinius, πλακώδη Diosc. dictam nominat.) Illa ceu leuior è fornacum cameris dependet, ac in editioribus earum locis reperitur: hæc in humilioribus, putà ipsis fornacum lateribus: quippe quæ, vti scribit Plinius, *propter grauitatem ad cameras peruenire non potuit.* Inde Galenus botryitin tenuiorum, placitin crassiorum esse partium meritò colligit.

περικειμένου Σολέου] Lege, Σόλοις. Σόλοι enim vrbs est Cypri insulæ, cuius meminit Strabo, lib. 14. Geogr. Illius incolæ Solij appellantur. Porrò scribit Gal. 9. simpl. quo tempore in insula Cypro peregrinabatur, Solis parcissimā Cadmiam fornacariam extitisse: at alibi in eadem insula extra fornaces, scilicet in montibus & circa riuulos, frequentem repertam Cadmiam lapidosam, quæ quidem esset omnium longè præstantissima. Eam verò lapidem *Calamine* vulgo dictum esse iudico, qui solet in æs assumi ad conficiendum aurichalcum.

τοὺς ὀδόντας ἐν τῇ γεύσει] Ista verba, ἐν τῇ γεύσει, redundare nemo non videt, adeóque expungenda. Paulò pòst pro, συνοικούσης, lege, συνεικούσης.

ἐν ἡλίῳ ἐκπιέζειν.] Vox, ἐκπιέζειν, mihi valdè suspecta est, quippe quæ nullam, quod equidem sciam, huic loco satis aptam significationem habeat. Marcellus tamen *exudato humore coire* vertit: cæteri simpliciter, *coire*. Vnus Cornarius ἐκφλύζειν, hoc est, *bullulas excitare*, videtur legisse: quanquā, si ita legi oporteret, tùm quoque pro, ξηρανθεῖσαν, ξηραινομένην, reponendum foret. Verisimilius enim fuerit, Cadmiam dum siccatur in Sole, bullare, quàm iam antea siccatam.

καυστέον δὲ] Plinius non tantùm Cadmiam ex fornacibus depromptam, sed & ipsum lapidem quàm grauissimū spississimúmque vrit ex Nymphodori & Iollæ sententia: cùm tamen anteà, capite eodem, lapidem ex quo fit æs, quémque alias ærosum seu ærariū ipse nominat, medicinæ inutilem dixisset. Itaque vt à cōtradictione vindicetur Plinius, hæc de Cadmia accipienda censeo, quæ non vstione præparata fuerit.

ἐν οἴνῳ σβεννῦναι] Supple, δεῖ: alioqui σβεστέον legendum foret, vti prius καυστέον: quanquam vt aliâs sæpenumerò Infinitiuum pro Imperatiuo vsurpari potest.

CAP. LXXXV. Πομφόλυξ σποδὸς] Non ignoro σποδὸν genere fœminino, & σπόδιον neutro, vel ipso teste Gal. 9. simpl. pro eodē vsurpari, itémque σποδιαί. Nam & hæc vox sub finē huius capitis pro eodem legitur. Attamen non σποδίου hoc loco, sed σποδιᾶς, vel potiùs σποδοῦ, legendum esse indicat id quod haud ita multò pòst sequitur: ἡ μὲν γὰρ, &c.

ποιεῖται δὲ οὕτως] Quæ sequuntur de Pompholygis & spodij confectione, paulò sunt obscuriora: attamen ita declarantur à Gal. 9. simpl. ei qui verba ipsius attentiùs legerit, non alio videatur opus illustramento.

δεύτερη δὲ ἤγητιον] Ista nonnullis de spodio videntur accipienda. Sed quamuis, cùm sint eiusdem generis & Pompholyx & spodium, vtrique ista rectè tribui possint, de Pompholyge tamen interpretari ea visum est: quoniam à Plinio, Oribasio & Aëtio eadem de Pompholyge recitantur. Adde quòd dū suppetit Pompholyx, haud ita multùm, maximè in externorum remediorū confectione, de spodio laborandum videtur: quandoquidem ex Gal. sententia Pompholyx spodio longè & præstātior & efficacior existit.

ποτίζουσαι ποσῶς] Apud Oribasium legitur, ἴζουσαι ποσῶς: quam lectionem prætuli, quoniam etiā apud Aëtium legitur, ὥσπερ ἰώδη, quod eodem redit. Apud hunc eundē tamē pro eo quod paulò pòst legitur, ἰώδη τὴν χροιὰν ἐμφαίνουσα, restitue ex hoc Diosc. loco, ἀερώδη τὴν χροιὰν ἐμφαίνουσα.

κοινῶς πομφόλυγα] Quæ sequuntur, de lotione Pompholygis simul & spodij in genere accipiēda sunt. Nam & vox κοινῶς illud innuit, & in sermonis serie vox σποδοῦ toties indiscriminatim repetita, id satis indicat.

ποσῶς ξηραντικὴν] Additur in quibusdam codicibus: δεῖ δὲ καὶ τῶν πραέως ἐσχαρούντων. quam sententiam Interpretes Ruellius & Marcellus expresserunt. At Manardus optima ratione illa expungenda censet, quoniam nil simul frigidum & ἐσχαρωτικὸν esse potest. Nihilominùs illam fuisse Diosc. sententiam palàm faciunt illa verba, cap. de plumbo eloto: καὶ καθόλου ποιεῖ ὅσα καὶ ἡ σποδὸς, δίχα τῆ ἐσχαροῦν. i. *spodij effectus præbet, nisi quòd crustas haudquaquam inducit.*

CAP. LXXXVI. Τὰ φύλλα σὺν τοῖς ἄν.] Diosc. disertis verbis myrti folia simul cum floribus & baccis hoc loco desiderat. At Plin. lib. 34. cap. 13. cinerem myrti foliorum cum tenerrimis ramorum partibus inter Antispodia numerat, nulla facta florum & baccarum mentione.

μιγέρασον αὐτὰ,] Lege, μιγέρασον αὐτὰ, scilicet τὰ τῆς μυρσίνης φύλλα, &c. Sic inferiùs pro eo quod habetur in impressis codicibus, ἢ δὲ μὴ, lego, ὡς δὲ μὴ, vel, εἰ δὲ μή.

τῆς ἀγρίας ἐλαίας] Paulò alia fuit Diosc. lib. 1. cap. 138. Antispodij ex oleastro præparatio. Siquidem eo loco voluit oleastri folia cum floribus in fictili crudo vri, dein vino restingui, rursúmque vino subacta similiter vri, tandémque cinerem cerussæ modo lauari & cogi in pastillos.

κράδας συκῆς] Plinius, loco citato, non fici tantùm arboris cinerem inter Antispodia recēsuit, sed & caprifici. Anteà quoque Dioscorides, lib. 1. cap. 150. nucleorum dactylorum crematorum & vino restinctorum cinerem, spodij vicem explere, monuit. Auicenna harundinum quarundam aut potiùs Cypri (*alkanna* vocāt) radicum exustarum cinerem pro Spodio vsurpat. Officinæ in ipsius locum ebur vstum, ex sententia Platearij, vel cornu ceruinum similiter vstum sufficiunt.

CAP.

CAP. LXXXVII. ἐκ τῶν ἥλων τῶν χαλ.] Plinius, lib.34.c.10.nõ clauos illos æreos priscis olim vsitatos, sed simpliciter Aes Cypriũ vri scribit. At rectè Bulcasis, qui neque clauos æreos neque ipsas æris laminas, sed ipsam AEris limaturam hoc eodem modo vrẽdam cẽset. Et certè quidẽ ista commodiùs & ex æquo tam intus quàm foris exuri potest.

ὀφθαλμοῖς] Plinius, posteaquàm de Cadmię viribus egit loco modò citato: *Et AEs ipsum*, inquit, *ad eadem omnia uritur, præterquàm albugines oculorũ & cicatrices.* Sed eo loco pro, *præterquàm*, legendũ existimo, *prætereáque*. Alioqui & à vero aliena, & ab hoc Diosc. loco discrepans esset illa Plinij sententia.

CAP. LXXXVIII. κεγχροειδὲς τῷ ῥυθμῷ] Vox ista, τῷ ῥυθμῷ, mihi valdè suspecta est: quoniam hoc loco, nullum ῥυθμοῦ significatum satis conuenit: ideo pro, τῷ ῥυθμῷ, τῷ σχήματι, vel στρογγύλον aut quid simile reponendum censuerim. Cornarius legendum putauit, κεγχροειδὲς τε καὶ τῷ ἀριθμῷ βραχύ, hoc est, *milij figura & numero paucum*: sed quàm rectè, vnusquisque viderit. Cætera per se patent, & AEris florem, quem interdũ Hipp. ἄνθος simpliciter vocat, egregiè depingunt. Equidem legitimum AEris florem, quíq; vsquequaque & ad amussim huic Diosc. descriptioni responderet, iã antè cõplures annos dono accepi ab amico integerrimo D. Ioachimo magni illius Camerarij filio, eximio tũ Medico tũ Philosopho Norimbergẽsi, qui quidẽ & alia cõplura metallica perquàm exquisita mihi liberaliter communicauit.

οἷς δολοῦται] Plinius AEris florem, nõ æris limaturà, sed ipsa squama adulterari innuit. Sic enim, lib.34.ca.11. *adulterari florem* scribit, *ut squama ueneat pro eo.*

CAP. LXXXIX. χαλκοῦ Ruell. χαλκοῦ λευκοῦ] φαύλου, ἢ λευκοῦ, videtur legisse. Plin. cõtrà, lib.34.c.11. *fit & ex cãdido ære Squama, Cypria longè efficacior.* Sed eo loco fortasse restituẽdum, *inefficacior*: quo modo videtur etiam Cornarius legisse.

τὰ βλέφαρα τὰ τραχέα] De ipso æris flore, (quippe qui tenuiorũ quàm Squama sit partium) prodidit hoc Gal. lib. 9. simpl. his verbis: εἰκότως οὖν δι' αὐτῶν σκευάζοντες κολλύρια, ῥύπτουσί τε καὶ ἀφαιροῦσι τῶν βλεφάρων τὰς μεγάλας τραχύτητας, ἃς συκώσεις ὀνομάζουσι. hoc est, *Meritò igitur factis ex eo collyriis detergunt auferúntque palpebrarum magnas asperitates, quas sycoses appellant.*

ἀφαίρει τὸ ὑφεστῶτα] rectiùs, τὸ ἐφεστῶτα, legisse videtur Cornarius. Squamam enim quæ fundum petit nõ verisimile est abiici oportere, cùm Diosc. diffusa priore aqua illi aliam deinceps conceptis verbis affundi velit.

CAP. XC. λεπίδος δὲ στομώματος] Στόμωμα simpliciter dictum, vel cum adiuncto, σιδήρου στόμωμα, vti nominare solet Aëtius, ferri hauddubiè genus est, quod aciem seu chalybem appellant, scilicet ex sententia Arist. 4. Meteor. cap.38. ferrum igne liquefactum, & hoc modo purius & defæcatius duriúsque redditum, vel ferrum in aciem mucronémve firmatum & chalybe exacutum atque roboratum, qualia ferè sunt quæ ad gladiorum instrumentorúmque fabrilium formam accommodãtur. Attamen Plinius, lib.34.c.11. Stomomatis nomine non ferrũ huiusmodi aliquod intelligi voluit, sed *squamæ æris alterum genus subtilius ex summa*, scilicet, inquit, *lanugine decussum*: quibus quidẽ verbis στομώματος significationẽ nullo modo videtur assecutus. Fateor & apud Celsum, lib.6.c.6. in Cleonis collyrio ista legi: squamæ æris, quod στόμωμα appellant, &c. sed vel Celsus æquè ac Plinius significati στομώματος ignoratione deceptus est, vel potiùs errore librariorum vox *æris* supposita fuit, quum *ferri*, legi oportuerit. Enimuerò vti sunt squamæ æris duo genera, candidi inquàm & rubri, ita & squamæ ferri totidem esse constat ex ipsius Gal. verbis, 9. simpl. ca. de æris & ferri squama: ferri, inquã, simplicis, & ferri Stomomatis: sed & huius ipse Plinius, citati lib. c.15. seorsum mentionem fecit, hisce verbis: *Squama quoque ferri in usu est ex acie aut mucronibus.* His enim verbis nil profectò aliud, quàm στομώματος λεπίδα seu φολίδα, hoc est, *stomomatis squamam*, videtur designasse.

CAP. XCI. ὡσαύτως ἀνάστρεφε] Supplendũ hoc loco, post dies decem lamellas deradi oportere. Has enim ipsas, vbi vna ex parte AEruginem cõceperint, deinde inuerti, similitérq; vinaceis cõtegi oportere innuit, tandémque etiam deradi. Alioqui pro, ἀνάστρεφε, ἀπόξυε, legendum foret, vt in præcedentibus.

ἄλλοι δὲ χαλκανθῷ] Plinius, lib.34.cap.11. præter hęc etiam gummi AEruginem adulterari scribit. Sed & Diosc. cap. sequenti, si in rasili paranda AErugine non successerit ex voto, ammixto gummi scoleciam æruginem adulterari solere admonet: quam tamen omnino improbat.

τὸ ἄμικτον] Ita distinguitur AErugo sincera, ab ea quæ ammixto marmore aut pumice adulterata est. Cùm enim illa dentibus facilè cedat, læuitatémque omnino præ se ferat, hæc cõtrà stridet in frendẽdo, vti loquitur Plinius, dum de istiusmodi AErugine verba facit.

εἰ γάρ τις ἐμπλάσσει] Lege, ἐμπάσσει, ἀπὸ τοῦ ἐμπάσσειν. Sed hoc genus vitij typographici infinitis occurrit locis, quemadmodum & aliâs subinde annotauimus.

τὸ χαλκανθῶδες] *Quæ sincera est, suum colorem retinet: quæ mixta atramento, rubescit*, vti cõceptis verbis monet Plinius, loco iam citato.

CAP. XCII. ἁλὸς ὀρυκτοῦ διαφανοῦς] Aëtius, lib. 2. dum hanc ipsam conficiendę Scoleciæ rationẽ tradit, sic habet etiam mutatis põderibus: στυπτηρίας στρογγύλης δραχμὰς δ'. καὶ ἁλὸς ὀρυκτοῦ δραχμὰς δ', καὶ διαφανοῦς λευκοῦ καὶ στερεοῦ, τουτέστι σπεκλαρίου τὸ ἥμισυ, εἰ δὲ μή, νίτρου τὸ ἴσον. hoc est, *aluminis rotundi drach. iiij. salis fossilis tantundem, transluci di lapidis candidi & solidi, hoc est, specularis lapidis, dimidiam partem: sin minus, nitri tantundem.* Sed verisimile est deceptũ Aëtium, qui διαφανοῦς vocẽ, quæ hîc à Diosc. ceu epitheton sali fossili tribuitur, eo modo tanquam diuersum quid à sale seiunxerit, & ea voce lapidem specularem intellexerit, quoniam διαφανὴς λίθος, id genus lapidis designat: de quo vide Gal. 4. τῶν κτ' γένη.

ὡς τὸ χρυσοκόλλαν] In hac temperanda nitrum addit Plinius, libro 33. cap. 5. quo loco sic habet: *Chrysocollam & aurifices sibi uendicant agglutinando auro, & inde omnes appellatam similiter utentes dicunt. Temperatur autem ea Cypria ærugine & pueri impubis urina, addito nitro*, &c. Galenus, 10. simpl. cap. de vrina pueri, conficiteam scribit ex vrina pueri diu multúmque ad Solem agitata

pistillo æris rubri in mortario ex eadem materia.

δάκρυον ἄγειν] Rectiùs fortasse Plinius, cuius hæc sunt verba, lib.34.c.11. *Vis AEruginis delacrymationibus mordendo proficiens*,&c. Iis enim verbis lacrymas inuoluntarias æruginis ope cohiberi potiùs & comprimi, quàm cieri videtur innuere.

ἀπουλοῦν ἕλκη] Galenus, libro 8. simpl. cap. de AErugine, obiter eos reprehendit, qui AEruginem & eiusmodi alia τηκτικὰ σαρκὸς φάρμακα, ἐπουλωτικὰ esse sibi persuadebant, quòd vlcera contrahere animaduerterent: quoniam, velut innuit eo loco Galenus, id non ex ipsa eorum medicamẽtorum vi cõtingit, sed vel ex aliorum permixtione, vel quia ipsa minùs diu vlceribus immorentur, aut parciore quantitate adhibeantur: alioqui enim carnem colliquarent.

σὺν χαλκῷ ἢ νίτρῳ] Videris num αὐτῷ τῷ, χαλκῷ, χαλκάνθῳ, potiùs legendum sit. Nam ita legitur, cap.129. 1. εὐπορ. Diosc. quo loco hoc idem ad lepras tollẽdas remedium totidẽ verbis repetitur.

CAP. XCIII. τραχέα βλέφαρα] Plinius, lib. 34. cap.15. de Rubigine ferri verba faciens: *Vtuntur*, inquit, *& ad scabritias genarum pustulásque totius corporis cum cera & oleo myrteo.*

CAP. XCV. ὑπὸ χεῖρα κατ' ὀλίγον] Ista, quæ hauddubiè corrupta sunt, ita restituo: τῷ ὑπὸ χεῖρα καὶ ὀλίγον ἐπιχέοντος τὸ ὕδωρ οὕτω μελαινόμενον, hoc est, *ministro sensim aquam affundente, quæ hoc modo nigrescit seu liuorem contrahit*. τὸν ὑπὸ χεῖρα, pro *ministro* accepit & antè Diosc. cap. de pompholyge, vbi sic habetur: ὁ ὑπὸ χεῖρα τὸ τὸ αὐτὸ ποιεῖ, &c.

ὀλίγην μολίβδαιναν] *Quidam*, inquit Plinius, lib. 34. cap.18. *limatum plumbum sic terunt: quidam etiam plumbaginem admiscent, alij uerò acetum, alij uinum, alij adipem, alij rosam.*

ψύχειν, στύφειν] Etsi Plumbum est suapte natura frigidum atque siccum, quia tamen agit in nos ratione partis cuiusdam partim humidæ, partim tenuis & aëreæ quam in se habet, quæque facilè à nostro calore alteratur, ipsum humectare potiùs quàm siccare censemus, nisi fortassis vstum: quoniam pars illa tenuis & aërea vstione deperit. Illud ipsum etiam esse Plumbi temperamentum, scilicet frigidũ & humidum, Galenus asseruit, libro nono simpl. quamuis nonnullæ quas eo loco sententiæ suæ rationes profert Galenus parum firmæ videantur, vti rectè monuit Fallopius, lib. de metallicis. Illud si verum est, vti certè est, minimè profectò existimandum Plumbum astringere, quantumuis id palàm sonẽt verba Dioscoridis: siquidem humiditas astrictionem impedit.

πληροῦν τὰ κοιλώματα] Plumbi temperamẽtum, quod frigidum & humidum esse demonstrauimus, huic etiam caua explendi vi refragatur: siquidem caua explent quæ siccant & moderatè calfaciunt. Sed neque excrescentem carnem cohibet Plumbum, nisi fortè suo pondere: neque enim vim vllam erodendi sortitum est, quę illud præstet: neque ideò lauatur, quòd acrimonia vlla aut erodendi vi præditum sit, sed tantummodò quò maiorem tenuitatẽ altiúsque penetrandi vim asciscat.

ὅσα καὶ ἡ σποδὸς] Ex antedictis Plumbum lotũ, quod quidem minimè vstum fuerit, satis cõstat spodij vires nequaquam obtinere: quandoquidem spodiũ siccare, illud verò humectare compertum est.

CAP. XCVI. κίνει σιδήρῳ] Plinius, lib. 34. cap. 18. rudes itidem ad hoc opus ferreas desiderat, aut ferulaceas.

ψιμμύθιον παραμπάσσοντες] Cerussam aut hordeum pari mensura cum Plumbo à quibusdam misceri scribit Plinius, loco citato: paulò antè verò in coquendo plumbo sulphuri ferrum ammisceri, nisi fortè eo loco mẽdum subest. Sed (quod cum bona Lectorum venia dictum velim) falli profectò videtur Plinius, qui Plumbi coctionem ab eiusdem vstione distinguat, & separatim plumbi coquendi, deindéque vrendi modum doceat.

ἐπιθέντες ὄξει πυελ] Ita quidem hauddubiè legendum & distinguendum, quamuis Hermolaus & Manardus aliter distinguant hoc modo: λοπάδας ἐπιθέντες ὄξει, πυελ χωντας. vti legitur in vulgatis exemplaribus.

CAP. XCVII. μηλοειδὴς δὲ] fortè rectiùs, μελανοειδής. De eadẽ enim Scoria sic habet Plinius, lib. 34. cap. 18. *Scoria optima quæ ad luteum maximè colorem accedit, sine plumbi reliquijs*, &c.

στύφουσα μᾶλλον] In Scoria non astrictionẽ maiorem quàm plumbo vsto, sed vehementiorem acrimoniam videtur agnoscere Plinius, loco citato, hisce verbis: *scoria plumbi eosdem effectus habet, quos plumbum, sed acriores*, nisi fortè, *acriores*, pro, *maiores aut uehementiores*, vsurpauit.

CAP. XCIX. οἱ δὲ λάρβασον] Alabastrum etiam nonnullis vocatum testatur Plinius, lib. 33. cap. 6. Nominis autem πλατυοφθάλμου rationem declarat idem, hisce verbis: *Vis Stibio principalis circa oculos: nanque ideò etiam plerique πλατυόφθαλμον appellauêre quoniam in calliblepharis mulierum dilatet oculos: & fluxiones inhibet oculorũ exulcerationésque*, &c. Hipp. idem Stibium τετράγωνον etiam appellat, teste Gal. in glossis Hipp. Cæterùm cùm Stibij Plinius duo constituat genera, marem inquàm & fœminam, de fœmina potissimùm, ceu quæ magis probatur, agere Dioscoridem existimandum est.

στέατι περιπλασθὲν] Posteaquàm Plinius monuit, loco citato, vri Stibiũ offis bubuli fimi circũlitũ in clibanis, deindéq; docuisset copiosè, quomodo vstũ idẽ præparari debeat, *Quidã*, subdit, *nõ fimo utũtur coquẽtes, sed adipe*. Scilicet, vt aliàs perpetuò, ita & hoc loco τὸ στέαρ *adipem* cõuertit, quasi nõ esset alia τοῦ στέατος significatio, quę huic loco aptiùs quadraret. Nos cũ cæteris ferè interpretib' *farinã subactã* vertimus, & rectè quidẽ. Etenim τὸ στέαρ (vt ipsius vulgare significatũ omittã) tũ hîc, tũ aliâs nõ semel apud Diosc. vti & interdũ apud Gal. Paulũ & Aëtiũ, τὸ σταῖς, h.e. *massã seu farinã subactã*, ἤτοι ζύμην, h.e. *fermentũ* haud dubiè significat, veluti etiã exponitur ab Hesychio. Serapio tamẽ, haud secus atque Plinius, vocis homonymia deceptus, adipe itidẽ Stibiũ circũlini solitũ scribit: id quod Fallopio viro alioq; doctiss. nõ vsqueadeò absurdũ videtur. Hic enim stibium, quod vrere fuerit animus, larido obuoluendum suadet.

μολιβδοῦται] Plinius ibidem, de Stibij vstione: *Ante omnia urendi modus necessarius est, ne plumbum fiat*: quasi diutiùs vstum Stibium in plumbum degeneret. Sed hoc loco, τὸ μολιβδοῦσθαι, nisi fallor, *non in plumbũ degenerare*, sed potiùs, *plumbi instar eliquari* significat. Id saltem voluisse Autorẽ mihi fit verisimile.

CAP. C. ἠπλωθεῖσα τῷ χρώ.] Hanc notam fossili Molybdęnæ tribuit Plinius, lib. 34. cap. 18. quam Dioscorides factitiæ potiùs tribuere videtur.

γεννᾶται δὲ ἐξ ἀργύρου] Rectiùs ibidem Plinius, de Galena, seu Molybdæna quam metallicam nominat, ad differentiam Molybdænæ, quę censetur in stirpium genere: *Adhæresçit*, inquit, *& auri & argenti fornacibus*. Neq; enim est quòd quisquam existimet, ex auro argentóve ceu materia gigni Molybdænam. Quòd si reperitur in fornacibus, in quibus aurum & argentum eliquantur, id etiam euenire certum est plumbi ratione, citra cuius admixtionem vix vnquam metalla illa eliquescerent.

ὁμοίως λιθαργύρῳ] Gal. I. τῶν κατὰ γένη, hoc tantùm discrimen agnoscit, quòd & crassiorum partium & frigidior est Molybdænæ essentia: spumæ verò argẽti, & tenuiorum partium & in medio posita caliditatis & frigiditatis.

ἀλιπαρδηκτοις ἐμπλ.] ἀναπόδηκτοις ἐμπλάστροις plerique *emplastra minimè mordacia* vertunt, seu quę sine rosione medẽtur. At nos hoc loco cum Cornario ἀλιπαρέσι potiùs legendum cẽsuimus, quo modo & Plinius legisse videtur. Sic enim ille: *Vsus*, inquit, *in liparas ad liniẽda* (fortè, *lenienda*) *refrigerandáque ulcera, emplastrisque quæ non alligantur, sed illita ad cicatricem perducunt*.

CAP. CI. καὶ ἐπισπαστικὴ] Rectiùs, ἐμπλαστική, quę vis etiã antè molybdęnę tributa est. Adde quòd fieri vix potest, vt vnum & idem medicamentum simul & astringat & attrahat, cùm vires eiusmodi ex diametro inter se pugnent.

CAP. CII. ἡ δὲ ἐξ ἀργύρου] Plinius, lib. 33. cap. 6. certiùs videtur Spumæ argenti discrimina tradidisse: *Genera*, inquit, *Spumæ argenti tria: optima quã Chrysitin uocant, secunda quam argyritin, tertia quam molybditin*, &c. Subdit verò non ita multò pòst: *Chrysitis ex uena ipsa fit, argyritis, ex argento, molybditis, plumbi ipsius fusura*. Ita tum Diosc. tum etiã Plinius varias Lithargyri materias assignãt. At quicquid vterque voluerit, minimè argentũ, multò minùs aurum Lithargyri materiam esse constat, sed solum plumbum: quod quidem vel venæ argenti, dum hoc expurgatur, naturaliter admixtum reperitur, vel ab ipsis metallicis ad æs ab argento separãdum additur. Est porrò Lithargyri color varius, aureus inquàm, & argenteus, pro ratione maioris minorísve exustionis, non item ex materiæ diuersitate, aut quòd, vti voluit Matthiolus, ærei vaporis argento admixti plus minúsve intra se receperit.

ἡ ἐν Δικαιαρχίᾳ] Quoniam Dicæarchia, quam alio nomine Puteolos vocarunt, ciuitas est Cãpaniæ, ita fortasse legendum fuerit: ἡ ἐν Δικαιαρχίᾳ τῆς Καμπανίας, καὶ ἐν Σικελίᾳ.

ἡ δὲ ἐν Σικελίᾳ] ἡ δὲ πελία, seu πελιδνή, legisse videtur Oribasius, aut certè ipsius Interpres: & ea quoque lectio, quantum video, doctiss. Fallopio placuit. Est verò τὸ πελιὸν seu πελιδνόν, nõ tantùm τὸ μέλαν ἤτοι φαιὸν: *nigrum aut fuscum*, sed etiam τὸ μολυβδόχροον, ἤτοι μολύβδῳ ἐοικὸς κατὰ τὴν χρόαν: *quod est plumbei coloris*, nimirum τὸ μεταξὺ τῆς μελανίας καὶ ὠχρότητος: *medium inter nigrum & pallidum*.

ἐκλείκτων <. ι.] Ald. & vetus codex, ὀβολῷ ι. quam lectionem etiam Manardus sequitur. Salis fossilis obolum in Spumæ libram addit Plinius, sed manifesto errore: ideoq; apud Plinium, pro *obolo*, *pondo*, restituendum censuit Cornarius.

λευκανθῇ] Lacuna legit in vet. codice, μελανθῇ, quo modo etiam legẽdum videtur. Ruellius addit negationem, quasi legerit μὴ μελανθῇ. Marcellus verò pro eodem, λευκανθῇ. Plinius, lib. 33. cap. 6. *Alij in lana candida* [*coquunt argenti Spumam*] *cum faba, donec lanam non denigrent*. Innuit quippe idipsum quod Dioscorides, quoties denigratur lana, toties eam immutãdam, similitérque iterandam Spumæ argenti concturam.

CAP. CIII. μολυβδίτην πλίνθον] In hoc priore Cerussam parandi modo haud ita discrepat à Diosc. Plinius, nisi quòd, lib. 34. cap. vlt. pro latere seu lamina plumbea (*massam* cum Vitruuio vertere placuit) *ramenta plumbi tenuissima* sumit: *fit*, inquit ille, *ramentis plumbi tenuissimis super urceos aceti asperrimi impositos, atque ita destillantes*, &c.

καὶ δι' ἡμερῶν] Ex verbis Plinij, δι' ι' ἡμερῶν, legẽdum hoc loco coniicimus. Is enim de Cerussa, lib. 34. cap. vlt. scribit in hæc verba: *Fit & alio modo, addito in urceos aceto plumbo obturatos per dies decem*. At Vitruuius certum nullum temporis spatium designat. Sic enim ille, Archit. lib. 7. cap. 12. *Post certum*, inquit, *tempus aperientes inueniunt è massis plumbeis Cerussam*.

ἡ γὰρ ἄνωθεν] Malim equidem, ἡ γὰρ κάτωθεν, aut certè, ἡ γὰρ ἄνω: siquidem infernè sursum calor ascendit. Inferiùs quoque, αὐτῷ τῷ, ἔμπλαστον, lego, ἔμπασον.

σανδυξ ὑπό τινων] Ex sententia Plinij, lib. 35. ca. 6. itemque Vitruuij, loco nuper citato, è Cerussa in fornace cocta vstáve sandaracha efficitur: quam quidem priuatim Plinius *adulterinam* cognominat, ad differentiam naturæ seu fossitiæ, quæ arsenicum rubrum est. Ex eadem *illa tosta*, iuxta eundem Plinium, *admixta æqua rubricæ parte fit Sandyx, uti sinopide & sandyce mixtis, Syricum*, pro quo perperàm, *Scyricum*, ibi legitur. At secundùm Dioscoridem, itémque Galenum, 9. simpl. Sandyx aliud nil est, quàm Cerussa penitùs vsta crematáve: *minium* Officinæ nominant. Apud Paulum & Aëtium hæc eadem Syrici nomine intelligitur: quanquam & aliàs illam ψιμύθιον ἐρυθρὸν *Cerussam ex combustione rubefactam* iidem appellant. Cæterùm constat à Sandyce rursum aliud esse, quod τὸ φῦκος Galeno & Aëtio dicitur, cap. de Cerussa, nimirum Cerussam ad fucum præparatam, de qua & nos anteà, in libro 4. capite 100.

CAP. CIIII. χρυσοκόλλα ἡ διαφέρει] Chrysocollæ nomine apud Plinium, libro 37. capite 10. gemma significatur, alio nomine Amphitane dicta. Sed alia est Chrysocolla, de qua hîc agit Dioscorides, itémque Plinius ipse, libro 33. capite 5. scilicet metallum æris putre, aqua alióve humore per se defluente aut cura artéve quapiam immissa in venam metalli. Iccirco *laudatior* etiam, Plinio teste, *quæ in ærariis fit metallis*. Attamen & in aurariis itémque argentariis, adde etiam plumbariis fodinis inuenitur: siquidem in iis æris aliqua portio fuerit. Præter istam natiuam Chrysocollam est & factitia, quæ Santerna Latinis dicebatur, quámque Dioscorides anteà inter æruginis Scoleciæ genera reposuit.

ἀμμωνιακοῦ εὐλόγως] Marcellus codicum quorun-

dam veterum fidem secutus, αὐτὴ τῷ, οὐλῶν, ἑλκῶν, restituit. Et certè quidem vsum Chrysocollæ in medicina ad purganda vulnera cum cera & oleo agnoscit Plinius, lib. 33. cap. 5. Attamen & ibidem collyrijs misceri proditur ad oculorum cicatrices, itémque viridibus emplastris ad cicatrices trahendas.

Cap. cv. περὶ Ἀρμενίου] Vulg. exempl. λίθου addunt, sed ea lapidis Armenij inscriptio meritò nobis suspecta æquè ac Falloppio. Est enim Armenium, de quo hic agitur, pigmentum ab Armenio lapide diuersum: atque iccircò etiam Aëtius de hoc ipso Armenio seu Armeniaco verba faciens, statim adijcit, τῶν ζωγράφων, ᾗπερ οἱ ζωγράφοι χρῶνται, *quo inquam pictores utuntur*. Paulus diuersis capitibus vtriusque mentionem facit: & hoc quidem Armeniacum simpliciter nominat, illius verò inter lapides meminit.

τὸ χρῶμα κυάνεον] Armenio cæruleum colorem tribuit hoc loco Dioscorides. At Plinius de eodem, lib. 35. cap. 6. *Optimum est*, inquit, *quod maximè uiret communicato colore cum cæruleo:* & deinceps: *Distat à cæruleo candore modico, qui teneriorem hunc efficit colorem.* Mesuæus lapidem Armenium eligit, colore inter viridem & obscurũ terreum indúmque medio, maculis tum viridibus tum nigris distinctũ. Theophilus, lib. de vrinis flammeum illi colorem tribuit, φοινικοῦν, vt ipse vult, à Galeno vocatum. Vsqueadeò de Armenij colore variæ sunt Autorum discrepantésque sententiæ, quoniam fortassis Armenij nomine alij aliud intellexêre. Siquidem Diosc. Armenij nomine medicamentum designauit, quod quidem ex Armeno seu Armutheo lapide contrito atque macerato parabatur, quóque pictores vti solitos testatur Aëtius. At Plinius & Mesuæus de lapide ipso Armenio verba fecêre, qui quidem verè coloris est virentis, inclinantis in cæruleum. Hic ipse porrò est, quem, ęquè atque veratrum album, ad bilem atram seu vomitione vacuandam, seu per aluum deijciendam valere testantur inter Græcos Alexander Trallianus, & ex Nechepsi sententia Aëtius: itémque Actuarius, qui tamẽ, ęquè ac Aëtius, Armeniacum pictorium cum Armeno seu Armenio lapide confudisse videntur. Mesuæus, ex Tralliani sententia, in illũ vsum veratro ipso tutiorem affirmat. Paulo aluum quidem purgat, sed stomacho noxius est.

ἄθρυβές] Et ipsum etiã lapidem Armenum facilè friabilem dixit Mesuæus: quãquam Stephanus, lib. de vrbib. duritiem illi tantam tribuit, vt in eo sigilla sculpi & cælari queant.

Cap. cvi. ἄμμου δι᾽ἐλισκόμενος] Lego, εὑρισκομένης, scil. ἄμμου. Existimo enim hîc agi nõ de Cyano qui sit αὐτοφυής, hoc est, *natiuus*, cuiusmodi est Cyprius modò dictus, sed de factitio, σκευαστὸν Græci vocant: qui quidem ex arena fortasse tali cum nitri flore subtiliter contrito & æris Cyprij delimata scobe temperabatur, quemadmodum sat multis verbis docet Vitruuius, Architect. lib. 7. cap. 11.

ἥτις καὶ διαφέρει] Dubitet quis non immeritò, vtrum ad ἄμμον, quæ fœminino genere effertur, an ad κύανον ista referri debeant. Nam & κύανον Græci, teste Gal. 9. simpl. vtroque genere & masculino & fœminino efferunt.

τὴν σφόδρα κατακορῆ] Cyanon tamen agno[illegible] Mesuæus, colore ex viridi cæruleo. Plinius vero, *Cærulei colorem* ait esse *cæruleum cum quodam* [illegible] *albo*, lib. 35. cap. 6.

μετρίως σηπτικὴν] Huic quantumuis septica [illegible] facultas, nihilominùs Arabes ipsum lotione præparatum, æquè ac Armenum, cui cognatum est, ad deijciendam bilem atram vsurpant. Sed facultatis eiusce purgatoriæ Græcorum nullus meminit, quicquid scribat Mathiolus. Fateor equidem Galenum, 9. simpl. Cyano vim καθαιρετικὴν tribuisse, sed quæ longè sit alia à vi cathartica: quod tamen discrimen bonus Mathiolus haudquaquam animaduertit.

Cap. cvii. περὶ Ἰνδικοῦ] Vulg. exemplaria λίθου, adijciunt: sed vocem, λίθου, temerè, vti & antè, ascriptam judico, ac illius loco potiùs reponendum, μέλανος. Siquidem hoc Indicum, μέλαν, hoc est, *atramentum* Paulo dictum, eodémque modo apud Galenum, libro 4. de comp. med. varijs locis cognominatum, toto genere differt ab Indica gemma Plinij, quæ eadem est cum Indico lapide Pauli & Aëtij: quem quidem illi appẽsum ad sistẽdas hæmorrhoïdas commendarunt.

τῶν Ἰνδικῶν καλάμων] Hoc Indici genus Plinius etiam, libro 35. capite 6. *ex India uenire* scribit, *arundinum spumæ adhærescente limo*: quãquam ipsemet paulò antè, *quod ex India Indicum apportatur, sibi adhuc inexploratæ inuentionis esse* palàm professus fuerat.

ἐπανθισμὸς πορφυροῦ] Hoc Indici genus, quod apud infectores fiebat, existimauit Plinius, (quantum quidem ex illius verbis colligere licet) spumam esse purpurarum, quæ scilicet in officinis purpurariis attollitur per ebullitionem sanguinis & saniei purpurarum, quæque ceu flos ipsis innatabat æreis cortinis. At nihil tale hoc loco intellexisse Dioscoridem facilè is perspiciet, qui attentiùs ipsius verba perlegerit. Nil enim sonant aliud, quàm fieri Indicum (vti adhuc hodie fit) è spuma purpurea efflorescente in cortinis infectorum, in quibus scilicet glastum feruefactum fuerit. Hoc verò vel ex eo palàm fit, quòd eædem propè vires à Diosc. anteà tributæ fuêre glasto, quæ hîc Indico ascribuntur.

ἐστὶ δὲ τῶν συφόντων] Paulus, libro 7. de Indico ipsissima Dioscoridis verba citans, pro, συφόντων, legit, ψυχόντων: & hanc lectionem secutus hoc loco est Cornarius. Ego verò Pauli lectionem illam minùs probauerim: maximè cùm glastum, cui consimiles vires Indicum habere sit verisimile, nullatenus refrigeret, sed calfaciat potiùs, itémque in astringentium numero censeatur, dum sanguinis profluuia sistere perhibetur: quod palàm asserunt tum Dioscorides, libro 2. tum etiam Galenus, 6. simpl.

Cap. cviii. Ἀττικὴν δὲ τῆς ὤχρας] Gal. itidem comm. 2. in Prognost. Hipp. Ochram laudatissimam asserit, natione Atticam. Celsus quoque, lib. 5. cap. 18. Ochræ Atticæ meminit, in malagmate aduersus panum & phymata. Quin & Vitruuius optimã quidem fatetur Ochram Atticam, sed eius vsum sua ætate in Italia exoleuisse scribit, Archit. lib. 7. cap. 7.

σπηλικῶ] Ochra etiam ab Oribasio inter Septica medicamenta recensetur. At Galenus inter incidẽtia, eáque minùs calida, eandem commemorat, lib. simpl. 5. cap. 13.

Cap. cix. ἀμμίῳ πλανώμενοι] Plinius hunc eandem errorem non semel coarguit. Is enim, lib. 29. cap. 1. *Comperi uulgò* (inquit) *pro Cinnabari Indica in medicamenta minium addi inscitia nominis, quod esse uenenum docebimus inter pigmenta.* Rursum idem, lib. 33. initio cap. 7, *Milton* (fortè, *ammion*) quanquam & idem alibi μίλτον Σινωπικὴν, miniũ Sinopicum interpretatur, *uocant Græci minium: quidam Cinnabari: unde natus error Indicæ Cinnabaris nomine*, &c. Nec ita multò pòst: *Illa Cinnabaris antidotis medicamentisque utilissima est. At hercule Medici, quia Cinnabarim uocant, pro ea utuntur hoc minio, quod uenenum esse paulò mox docebimus.* Attamen Theophrastus in libello de lapid. de minio agens, ipsum Cinnabari appellare non dubitauit, atque duplex illud constituit: vnum quidem αὐτοφυές, hoc est, *natiuum*, alterum τὸ κατ᾽ ἐργασίαν, hoc est, *factitium*: cuius inuentorem Calliam quendam Atheniensem prædicat.

τὸ μὲν γὰρ ἄμμιον] Factitij quoque minij meminit Theophrastus, lib. de lapid. verùm id non è lapide, sed ex arena quadam in argenti metallis in cocci modum nitente confici tradit, & ab ista diuersam eius præparationem, per trituram scilicet atque loturam, subiicit. At verò præter factitium hoc minium, natiuum aliud ibidem agnoscit. Sic & Plinius, lib. 33. cap. 7. *Inuenitur*, inquit, *in argentariis metallis minium quoque & nunc inter pigmenta magnæ autoritatis, & quondam apud Romanos non solùm maximæ, sed etiam sacræ*, &c. Rursúmque paulò pòst idem ipse ex Theophrasti sententia minium natiuum in Hispania reperiri scribit, sed durum & lapidosum. Illa enim Plinij verba, *Reperiri iam tùm in Hispania, sed durum & harenosum*, sic ego restituo: *Reperiri autem natiuum in Hispania, sed durum & lapidosum*: atque ita ex Theophrasto legendum censeo, cuius verba sic habent, loco nuper citato: αὐτοφυὲς μὲν τὸ περὶ Ἰβηρίαν, σκληρὸν σφόδρα, καὶ λιθῶδες, &c. Eiusdẽ etiã minij meminit Strabo, lib. Geogr. 3. quod ex Hispaniæ Turditania tradit exportari, sed ipsum terra Sinopica non esse deterius asserit.

ἐκ λίθου τινός] Anteà ex Theophrasto & Plinio minium factitium ex arena quadam rubente in argenti metallis fieri docuimus. Sed & Plinius, lib. 33. cap. 7. alterius præterea minij mẽtionem facit, quod *secundarium* nominat, idque similiter atque hoc loco Diosc. fieri docet *ex usto lapide uenis argentariis & plumbariis permixto, non ex illo*, inquit, *cuius uomica est argentum uiuum, quique ipse in argentum excoquitur, sed ex aliis simul repertis*. Porrò lapidem eum seu potiùs glebam, ex qua temperatur minium, Anthracem videtur appellasse Vitruuius, Architect. libro septimo, capite tertio. *Foditur*, inquit, *gleba quæ Anthrax dicitur, antequàm tractationibus ad minium perueniat, uena prunæ simulis*, (ita enim eo loco legendum suspicor) *magis subrufo colore, habens circa se rubrum puluerem*. Subdit verò, (in quo à Plinij verbis modò citatis discrepare videtur,) *Cùm id foditur, ex plagis ferramẽtorum crebras emittere lacrymas argenti uiui, quæ à fossoribus statim colliguntur.*

βαρυχχοιω ἢ βαθυχχοιω] Illa vox, βαρυχχοιω, fortassis è margine in contextum irrepsit: palàm siquidem hoc loco redundat. Legendum ergo, ἐπεὶ δὲ καὶ βαθυχχοιω, ὅθεν, &c.

ἐπὶ αἷμα δράκοντος] Plinius, libro trigesimotertio, capite septimo: itémque Solinus, capite vigesimooctauo suæ historiæ, in eo errore versati sunt, quem Dioscorides hoc loco notat: quippe qui existimarint Cinnabarim Indicam sanguinem seu saniem esse draconis elisi elephantorum morientium pondere, permixto vtriusque animalis sanguine. Veriùs autem, vt ex Arriano, in lustratione maris rubri liquet, Cinnabaris Indica cognominata, lacrymæ instar ex arboribus colligebatur in insula Dioscoridis appellata nascentibus. Eiusmodi verò arborũ in insula quoque Sancti portus appellata hodie nascentium meminêre Aloisius Cadamustus Venetus & Theuetus, ac alij nonnulli: sed illas omniũ optimè, indito Draconis nomine, depinxit medicæ materiæ studiosis. Carolus Clusius, in rariorum Hispaniæ stirpium hist. lib. 1. Ac fortassis & eiusdem generis arbor ea fuit, quam Strabo, ex Posidonio, Gadibus nasci prodidit, lib. Geographię tertio. Porrò arboris illius lacrymam sanguinis appellatione designarunt, quia vix est color alius, qui in picturis magis propriè reddat sanguinem. Meminit quidem αἵματος δρακοντίου Aëtius, tum alibi sæpiùs, tum etiam, tetrab. 4. sermone 3. capite 12. in emplastro purpura inscripto: sed fallitur, dum suum illud αἷμα δρακοντίου in India ex herba quadam dracunculo appellata colligi scribit. Sic & Serapio, dum Sideritidis Achilleæ succum sanguinis Draconis nomine describit. Cæterùm etsi Cinnabaris Indica arboris lacryma sit, vt antè demonstrauimus, non est quòd quisquam miretur inter metallica hoc loco à Dioscoride recenseri; quoniam cum metallicis Dioscorides simul & semel substantiæ nominisve cognatione quadam coniuncta pigmenta persequitur. Sic & antè, huius libri capite 107. Indici cuiusdam meminit, quod in pictorum vsum venire solitum erat, quanuis metallicum non esse satis vnicuique constet.

δύναμιν δὲ ἔχει τὸ Κινναβαρι] Vis Cinnabaris illius Indicæ recensetur. At nostri vsus Cinnabaris factitia, quæ quidem ex argenti viui & sulphuris diu arte quadam igni torrefactorum certis portionibus temperatur, ab vsu Medico in assumendis penitùs abdicanda est: quandoquidem insigniter erodit & exulcerat: tãtùm abest vt Cinnabaris Indicæ viribus vlla ex parte respondeat. Sic & Minium Veterum Plinius pluribus locis venenum fuisse docuit.

Cap. cx. ἀμμίου λεγομένου] Quod hîc minium Dioscoridi dicitur, non illud est factitium præcedenti capite commemoratum, sed natiuum aliud, videlicet lapis ille qui hodie Cinnabaris fossilis appellatur, è quo etiam hoc seculo argentum viuum elicitur. Plinius itidem, libro 33. capite 8. ὑδράργυρον fieri prodit è minio, quod tamen secundarium nominat: sed fallitur, dum eo ipso loco hydrargyrum ab argento viuo diuersum facit, & hoc quidem nomine quod natiuum est, illo verò quod factitium significari existimat: cùm

tamen vtrunque pariter Latini & Græci Hydrargyri nomine designarint. Nam & hi suum χυτὸν ἄργυρον, ἀπὸ τοῦ ὑδραργύρου minimè distinxêre. Vitruuius, lib. 7. Archit. cap. 8. Argentum viuum colligi scribit ex anthrace gleba, è qua & ipsum minium eliciebatur.

αἰθάλη ἀποζεσθεῖσα] Lego, ἀποξυσθεῖσα: quo modo & cæteri Interpretes videntur mihi legisse.

ὑδράργυρος γίνεται] Alterum modum Argenti viui parandi, quod Hydrargyrum priuatim appellat, refert Plinius, lib. 33. cap. 8. videlicet, *æreis mortarijs pistillisque trito minio ex aceto.*

διαλύεται τὴν ὑδράργυρον] Argentum hoc natiuum Galenus ignorasse videtur. Siquidem lib. 9. simpl. Hydrargyrum non ex sponte nascentibus esse medicamentis asserit, sed ex his quæ arte præparantur. At verò Fallopium rectiùs censuisse crediderim, qui Argentũ viuum factitium nullum agnoscit: quoniam etsi arte & calore quodam blando interdum eliciatur è proprio metallo, nullam tamẽ ab arte alicuius momenti mutationem videtur suscipere.

ἢ ἀργυροῖς] Imò & ligneis vasis & animalium vesicis asseruatur Argentum viuum, si modò diligenter obturentur: metalla verò omnia tum hîc recensita, tum & alia qualiacunque exest, quibus inhæserit, vti quotidiana constat experientia. Atque iccircò Plin. lib. 33. cap. 6. *Argentum uiuum* (inquit) *exest, & perrumpit uasa, permanans tabe dira.*

τῷ βάρει διαβιβρ.] Non pauci è Recentioribus varijs didicerunt experimentis Argẽtum viuum quantumuis assumptum minimè erodere, imò & ipsius pondus in causa esse, vt eò citiùs citra rosionem intestina permeet. Sed & Argentum viuum suapte natura perquam frigidum & humidum esse docent Auicennas, Auerroës, Fernelius & Mathiolus, tantùm abest vt erodendi vi præditum sit. Alij calidum & humidum esse censuerunt. Vnus Fallopius calidum & siccum esse asserit, non tamen vsqueadeò vt exurat: quam verò humanæ naturæ infert offensam, existimat ex occulta proprietate contingere. Attamen & Gal. 4. de fac. simpl. cap. 19. inter perniciosa medicamenta, quæ per erosionem interimunt, Argentum viuum enumerat. Sed vel locus ille corruptus est, vti voluit Fallopius: vel est verisimile, tale quid protulisse Galenum ex aliorum potiùs sententia, quàm quòd ita sentiret: maximè cùm ipsemet, 9. simpl. palàm fateatur, se nunquam expertum, an seu assumptum seu admotum interimat.

CAP. CXI. συλλέγεται δ' ἐν τῇ Καππαδ.] Theophrastus, lib. de lapid. inter rubricæ genera Sinopidis Lemniæ simul & Cappadocicæ meminit, his verbis: ἀλλὰ καὶ ἡ Λημνία, ἣν καλοῦσι Σινωπικὴν (perperàm legitur, ὠπλικὴν) αὕτη (fortè ἀρίστη) δ' ἐστὶν ἡ Καππαδοκική. κατάγεται δ' εἰς Σινώπην. i. *sed & Lemnia quam uocant Sinopicam. Optima uerò est Cappadocica, quæ Sinopem defertur.* De eadem Sinopide sic Plin. lib. 35. cap. 6. *Sinopis*, inquit, *inuenta primùm in Ponto: inde nomen à Sinope urbe. Nascitur & in AEgypto, Balearibus, Africa: sed optima Lemno & in Cappadocia effossa è speluncis.* Vitruuius itidem, Archit. lib. 7. cap. 7. *Rubricæ copiosæ multis locis eximuntur, sed optimæ paucis: uti Ponto, Sinope & AEgypto, in Hispania Balearibus, non minùs etiam Lemno.* Sed & Strabo, lib. Geogr. 12. de eadem sic habet: ἐν δὲ τῇ Καππαδοκίᾳ γίνεται καὶ ἡ λεγομένη Σινωπικὴ μίλτος, ἀρίστη τῶν πασῶν. ἐνάμιλλος δ' ἐστὶν αὐτῇ καὶ ἡ Ἰβηρική. ὠνομάσθη δὲ Σινωπικὴ, διὰ τὸ κατάγειν ἐκεῖσε εἰώθασιν οἱ ἔμποροι, πρὶν ἢ τὸ τῶν Ἐφεσίων ἐμπορεῖον μέχρι τῶν ἐνθάδε ἀνθρώπων διῖχθαι. hoc est, *In Cappadocia nascitur omnium præstantissima rubrica, quæ Sinopica dicitur: cum ea tamen certat etiam Hispanica. Sinopica uerò illa cognominata est, quod eò solerent eam deuehere mercatores, priusquam Ephesiorum negotiatio ad huius regionis homines prorogaretur.*

ἡ παπίζουσα] Sinopidis tria genera pro coloris varietate facit Theophrastus, libro nuper citato: ἡ μὲ γὰρ (inquit ille) ἐρυθρὰ σφόδρα, ἡ δ' ἔκλευκος, ἡ δὲ μέση. Sic & Plinius Theophrastum secutus, lib. 35. cap. 6. *tres Sinopidis species recẽset, rubram, minùs rubentem, & inter has mediam.* Hanc αὐτάρκη, hoc est, *sua bonitate contentam*, appellat Theophr. quòd non misceretur, cùm reliquas mercatores miscere solerent.

CAP. CXII. τῆς ὤχρας κεκαυμένης] Posteaquàm de Rubrica fabrili natiua egit Dioscorides, iam ad factitiã transire videtur, ideóq; non abs re Cornarius hunc Diosc. contextũ sic emẽdat: γίνεται καὶ ἐν τῇ πρὸς ἑσπέραν Ἰβηρίᾳ. γίνε[ται] δὲ καὶ τῆς ὤχρας κεκαυμένης, &c. Enimuerò & de eadem sic Theophr. lib. de lapid. γίνεταί τε ἐκ τῆς ὤχρας κατακαιομένης, ἀλλὰ χείρων. τὸ δ' εὕρημα Κυδίου. hoc est, *fit ex ochra exusta, sed deterior. Est autem inuentum Cydij*, &c. Contrarium verò sonant Plinij verba, lib. 35. cap. 6. Postquã enim egit de Rubrica quæ nascitur in ferrarijs metallis, subdit statim: *Ex ea fit ochra, exusta Rubrica in ollis nouis luto circumlitis.* Facilè verò ab errore vindicabitur, si cum Cornario sic legerimus: *Fit & ex ochra exusta Rubrica*, &c. Neque enim è Rubrica exusta fit ochra, sed è contrà, ex ochra vsta, Rubrica.

CAP. CXIII. ἡ δὲ Λημνία γῆ λεγο.] Galenus, IX. simpl. in Lemno, AEgæi maris insula, narrat ad Hephestiada vrbem quæ Orientem spectat, in colle quodam planè alioqui sterili terram triplici differentia olim repertam. Erat enim terra sacra, cui non capræ imago, vti voluit Diosc. sed Dianæ sacrũ sigillum imprimebatur, quæq; ideò Λημνία σφραγὶς appellabatur. Erat & altera propriè ac verè μίλτος, hoc est, *rubrica* cognominata, qua potissimùm vtebantur fabri. Erat & tertij generis terra extersoria, cuius vsus ad lintea ac vestes eluendas. Plinius verò rubricã cum Lemnia sphragide confundit, cùm tamen hæc diuersa sit à rubrica, & quanuis haud ita colore discrepet, minimè tamẽ lotionis ratione manus inficiat, sicut illa: quemadmodũ apertè docuit Gal. 9. simpl. itémque I. de Antid. Attamen & Paulus AEgineta, lib. 7. Λημνίας μίλτου appellatione, sigillatam intellexit. Sed & in Nicandri Theriacis Λημνὶς μίλτος pro Lemnia sphragide reperitur, similitérque in versibus Andromachi, apud Gal. in Ther. ad Pis.

μίγνυται αἵματι αἰγείῳ] Galenus, qui quidẽ (prout erat simplicium medicamentorum studiosissimus indagator) in Lemnon insulã huius vnius terræ visendæ studio nauigarat, huic terræ caprinum sanguinẽ ammisceri solitum pernegat, atque vel hoc nomine Dioscoridẽ obiter ac velut in transcursu incusat.

Cap. cxiiii. πικρὸν, ἐφθὸν, δρακτὸν, λεῖζοπὸν] Hæc omnia nomina redundare videntur. Saltē priora illa duo expūgi omnino debere compertū est, quandoquidem Chalcanthi genera, concretitiū & coctile, tanquā factitia, à stillatitio, quod natiuū est, etiā ab ipso Dioscoride non ita multò pòst manifestò distinguūtur. Inferiùs verò, in recensendis bonitatis Chalcanthi notis, quo loco habetur, πικρὸν τε ϗ διαυγὲς, αἰτί τὸ, πυκνὸν, ex Oribasio, πυκνὸν, reponendum censemus.

σκεύαζ δὲ ἔχῃ διαίτην] Et hunc ipsum parandi Chalcāthi modum illustrat Plinius, lib.34.cap.12. Sed & plures alios eiusdem parandi modos eodem loco subdit. Chalcanthum porrò longiori tempore in Chalcitin saltem extima sui parte transire obseruatum à se testatur Galenus, 9. simpl. velut etiam Chalcitin in Misy: id quod de natiuo Chalcantho intelligendum est.

βοηθεῖ σὺν ὕδατι ποθὲν] Contra fungorum venena ex aqua potū Chalcanthum commēdat hoc loco Dioscorides: lib. verò de venenis, cap.23. de fungis, idem ipsum ex aceto propinari suadet.

Cap. cxv. ὁ παλαιὸς] Recentem (inquit Plin. lib.34.cap.12.) *putant utiliorem esse, quoniam inueterata sory fiat.* Sed inueteratam, misy potiùs fieri, quàm sory, testatur Gal. 1x. simpl.

μετρίως συφόντων] Goupylus in altero exemplari, μετρίως σηπόντων, legi scribit: attamen vulgatam lectionem magis probat. Ego verò contrà malim, σηπόντων, quàm, συφόντων. Iam enim anteà Chalcitidi vim σηπτικὴν tribuit, quæ iccircò frustrà hîc repeteretur: quanquam eo loco pro, σηπτικὴν, Ruellium & Marcellum, ῥυπτικὴν, legisse non ignoro. Præterea verò Chalcitin quæ vsta non sit, non septicam modò, sed & διαβρωτικὴν facultatem habere satis constat.

Cap. cxvi. πρὸς ἀπλῶν καδμείαν] Galenus, lib.9. simpl. ad Psorici confectionem non quidem cadmia, sed lithargyro vtitur, eáque tantùm in re à Diosc. discrepat. Celsus, lib.6. cap.6. *Chalcitidis aliquid & cadmiæ dimidio plus ex aceto simul conteri prodidit, idq; in uas fictile additū, & contectum ficulneis folijs sub terra reponi, sublatúmque post dies uiginti rursus teri, & sic ψωρικὸν appellari.*

δυνάμενον ὅσα] Gal. 1x. simpl. Psoricon desiccatorium quidem esse scribit, at minùs Chalcitide mordax, quippe cùm partibus sit tenuioribus.

καυστὸν δὲ αὐτὴν] Marcellus perperàm de Psorico hæc interpretatur: nam vel pronominis genus ipsum ad Chalcitidem referri debere satis indicat. Atque vel hinc constat, caput hoc à superiore minimè distingui debuisse.

ἔστι μὲν τῶν πολύχρων] Dubium non abs re fuerit, vtrū hoc generatim de metallicis omnibus intelligendum veniat, an de Chalcitide sola, quæ aliâs humidior, aliâs siccior conspiciatur: sed illud prius sit mihi lōgè vero similius, quantumuis alij aliter interpretati fuerint.

Cap. cxvii. ἐν τοῖς δρακοντείοις χειρίζον] De Misy optimo in Cypriorū officinis sic Plinius, lib. 34.cap.12. *Notæ sunt friati aureæ scintillæ, & cùm teratur arenosa natura siue terrea Chalcitidi similis.*

ἐν δὲ τοῖς μᾶλλον πυρί] Hoc discrimē illustrat Galenus, 1x. simpl. dum scribit, æquè calida esse Misy & Chalcitin: attamen Misy tenuiorum esse partium quàm sit Chalcitis, adeóque duris corporibus adhibitum minùs Chalcitide mordicare.

Cap. cxviii. καυστικὴν τὴν αὐτὴν τῷ μίσυϊ] Melanteriam scribit Galenus, 1x. simpl. omnia propemodùm astringentia tenuitate partium exuperare.

Cap. cxix. προκρίνεται δὲ τὸ Αἰγύπτιον] Sic & Plinius, lib.34.cap.12. *Sory AEgyptium maximè laudatur, superato Cyprio, Hispaniensi & Africo: quanquam oculorum quoque curationi quidam utilius Cyprium putant: sed in quacunque natione optimum, cui maximum uirus in olfactu, tritúque pinguiter nigrescens & spongiosum*, &c. Ita enim illa distinguenda esse ex hoc Diosc. contextu facilè colligitur.

τὸ δὲ μὴ λαμπρίζον] Contrà voluisse videtur Plinius, loco citato: postquam enim de Sory AEgyptio, ceu optimo, egit, statim subiicit: *Alterius nationis contritum splendescat, & misy est lapidosius.* Hinc ego suspicor in Diosc. contextu expungendam negatiuam particulam.

δύναμιν δὲ ἔχει καὶ καῦσιν] Crassiorum tamen est partium, quàm & chalcitis & misy. Atque ideò quoque cùm in Cypri metallis hæc tria Sory, chalcitis & misy sibi inuicē substrata, teste Galeno, reperiantur, infimum quidem Sory, summum misy, medium chalcitis locum sibi vendicare deprehenditur.

ὠφελεῖ καὶ ὀδονταλγίας εἰς τὰ βρώματα] Plinius de Sory, lib.34. cap.12. *Prodest autem & dentium dolori, si contineatur atque colluatur.* Scilicet in dolore dentium alium vtendi modum præscribit.

τὴν δύναμιν ἐμπαρακτόπεχε] Quæ enim suapte natura acria sunt, vti testatur & ipse Galenus, vstione mitiora redduntur: quanquā & alias qualitates, maximéq; tenuandi facultatem sibi asciscunt. Contrà quæ minimè acria sunt, vstione acrimoniam acquirunt.

Cap. cxxi. ἔστι δὲ ἀμιγὲς] Malim, ἔτι δὲ ἀμιγὲς, sicuti sequenti capite, ἔτι δὲ χιῶδη, &c.

χρυσῶδες ἐν Μυσίᾳ] Plin. lib.33. cap.4. eiusmodi *Auripigmentum* scribit *in Syria fodi pictoribus.*

ψιλοῖ δὲ τρίχας] Addit Galenus, 9. simpl. si diutiùs moram traxerit, nec cuti etiā ipsi parcere.

Cap. cxxii. ἀναπληρῶσα ῥινὴν] Plin. lib.34. cap. vlt. de Sandaracha: *Explet*, inquit, *alopecias ex aceto illita.*

Cap. cxxiii. οἱονεὶ τῆς βωλίνδος] Diosc. verba sonāt, Alumen scissile glebosi veluti florem esse. At Plinius, è lapide quem, vti videtur, chalcitin vocabant, fieri voluit: quippe cuius sudor sit in spumam coagulatus. Sic enim ille, lib.35. cap. 15. de Alumine scissili: *Hoc fit è lapide, ex quo & id chalcitin uocant, ut sit sudor quidam eius lapidis in spumam coagulatus.* Hinc non omnino malè suspicatur Marcellus hoc loco legendum, non quidem βωλίνδος, aut βολίνδος, vt alij codices habent, sed χαλκίνδος. Ac præter eum Plinij locum est & alius apud Gal. qui coniecturam istam quodammodo confirmare videtur. Hic enim in Lexico vocum Hipp. autor est, quā Græci simpliciter στυπτηρίαν vocabant, ab Hipp. στυπτηρίαν χαλκίνδα dictam fuisse.

αὐτῆς εἴδη πλείω] Quanuis Dioscorides trium potissimùm Aluminis generum in vsu Medico receptorum meminerit, plurima tamē alia fuisse genera & ipse agnoscit hisce verbis. Ac Plinius quidem, lib.35. cap.15. Aluminis duas facit ex

colore differentias, candidum, inquàm, & nigrũ: ex consistentia verò totidem, liquidum & spissum seu concretum: liquidi rursum alteram speciem, nempe impuriorẽ παράφορον appellari scribit: quod verò limpidum est, φόειμον. Et certè quidẽ Galenus, 6. κτ̃ τόπις, φοείμης συθήκας etiam meminit. Spissum verò seu concretum duplex idem ille constituit, scissile & rotundum: illúdq; rursum duplex, vel glebarum instar aut assulosè compactum, vel sigillatim in capillaméta quædam canescentia dehiscens, quod ideò τειχῖτις, quasi *capillare* nominatum fuerit. Rotundum itidem duplex: spongiosum inquàm quod in totum damnatur, & pumicosum, quod melius est. Præter hasce plures etiam alias habet Gal. 9. simpl. Aluminis appellationes, nimirum ἀςραγαλωτὴν, πλινθῖτιν & πλακῖτιν. Sed & Recentiores hodie Aluminis factitij varia genera commemorant: Alumen fæcum è vini fæcibus Sole siccatis donec albescant, deinde vstis: Alumen Catinum, è cineribus herbæ Kali seu sode vulgaris: Alumẽ denique squaiolæ seu squamosum, quod fit è lapide quibusdam speculari dicto. Sed & in factitiorum genere censentur Alumen rupeum & zuccharinum. Illud quidẽ è certo quodam lapide candido, interdum etiam subrubro sæpiùs præparato: hoc ex Alumine rupeo, saccharo, & oui albumine conficitur.

ὁμοιοῦται δὲ καὶ λίθος] Lapidem hunc Aluminis schisto seu scissili similem, Amianton esse patebit ex verbis Diosc. cap. de Amianto. Sed & Plinius hunc eundem Alumini similem testatur, lib. 36. cap. 19. Fecit verò ea similitudo, vt etiam apud vulgum lapis ille *Aluminis plumæ* nomen obtinuerit.

καὶ πομφολυγώδης] Serapionis Interpres nõ *bullis turgens*, sed *põpholygi simile* vertit. Ac videtur quoque ea interpretatio doctiss. Manardo placuisse.

καὶ πυρώδες ἀποπνέουσα] In Aldino Diosc. exemplari, itémque apud Oribasium legitur, τυρῶδες ἀποπνέουσα, hoc est, *casei odorem spirans*: quæ quidẽ lectio verior nécne sit, à Marcello in dubiũ vocatur. Plinij certè quidem verba, πυρῶδες, legendum admonent. Sic enim ille: *Liquidi probatio, ut sit limpidum lacteúmque sine offensis fricantium, cum quodam igniculo caloris.*

καίονται δὲ καὶ ὀπτῶνται] Aluminis vrendi modum explicat Aëtius, lib. 9. dum Alumen in ollulam nouam coniectum carbonibus imponit, ac vbi diffusum liquatúmve fuerit, tolli iubet, tandémque, vbi refrixerit, conteri.

σὺν ὀρόβῳ καὶ πίσσῃ] Serapionis Interpres, *cum aqua picis*, quasi legerit ille, σὺν ὀῤῥῷ πίσσης, & per ὀῤῥὸν πίσσης *picem liquidam* intellexerit, aut quod πισσέλαιον Dioscoridi dictum est, lib. 1. cap. 95. quódque ibidem eundẽ quem pix liquida vsum præbere scribitur. Plin. lib. 35. cap. 15. de Aluminis viribus agens: *Sic & ambustis*, inquit, *prodest & furfuribus corporum cum sero & picæ*: quo loco legendum quoque videtur, *cum sero è picæ*, hoc est, pissellæo seu picino oleo iam dicto: nisi malumus, iuxta Diosc. vulgatam lectionem, *cum eruo & picæ* legere.

οἰδήμασί τε] Sic quoque legisse videtur Serapio. Attamen Marcellus, pro οἰδήμασί τε, restituit, εἰσὶ δὲ, &c.

CAP. CXXIIII. τὸ ἀπύρωμένον] Vires quæ sequuntur Sulphuri viuo seu ἀπύρῳ potissimùm assignat Dioscorides: quoniam, vt scribit Plinius, lib. 35. cap. 15. *eo solo ex omnibus generibus Medici utuntur*. Quatuor autem paulò antè Sulphuris genera idem recensuerat.

ἐπιπασσόμενον τῷ μετώπῳ] ἐπιπασσόμενον ὕδατι legisse videtur Serapio: & rectè quidẽ. Nam & hic idem Autor, 2. εὐπορ. capite de remedijs ad ictерum, sulphur in potu commendat ἐπιπασσόμενον ὕδατι, hoc est, *aquæ inspersum*: sed & planè ridiculum & à ratione alienũ foret existimare, icterum seu morbũ regium insperso fronti Sulphuris cochleario sanari.

CAP. CXXV. τὴν ζέσιν τοῦ οἴνου] Plinius itidem de Pumicis viribus agens, lib. 36. cap. 21. postquã ex Theophrasti autoritate prodidit, potores in certamine bibendi præsumere farinam Pumicis: sed, nisi immenso potu impleantur, periclitari, subdit, *tantam, eodem autore, ei refrigerandi naturam esse ut musta feruere desinant Pumice addito*. Attamẽ Theophr. lib. hist. 9. cap. 19. posteaquàm retulit EVdemũ Chium, qui vna eadémq; die viginti duas veratri potiones sumpserat, neque vomitu neque secessu purgatum fuisse: quia post septimã veratri potionem Pumicem hausisset acri aceto respersum, rursúmque eundem resumpsisset mero dilutum & maceratum: non de vini mustíve liquore, sed quouis alio hoc memoriæ prodidisse videtur: quòd si quis in feruẽtem vrceum Pumicem iniecerit, feruorem non ad tempus tantùm, sed ex toto restinguet. *Exiccat enim*, inquit ille, *potentissimè & spiritum omnem spuma conceptum in sese recipit & absumit*.

C. CXXVI. ἀμμωνιακὸν τῷ φύει] Sal iste quẽ ἀμμωνιακὸν τῷ φύει vocauit Dioscorides, (ego natione Ammoniacum verti) nomẽ haud dubiè sortitus est ab Ammonia Libyæ regione Mediterranea, per cuius sitiẽtia detractis arenis olim inueniebatur. Quanquã enim & alibi nascebatur, attamen ei à Medicis palma perhibebatur, qui in eius Cyrenaici tractus desertis arenosísq; locis eruebatur, circa quæ delubrum erat Iouis Ammonis oraculo celebre. Plinius verò, lib. 31. cap. 7. eundem Salem maluit ita dictum, *quòd sub arenis inueniretur*. Sed & ipsam illam regionem ἀπὸ τῆς ἄμμου, *ab arenoso inquã & squalenti solo*, quo ferè tota prædita est, nomen obtinuisse nemo est qui nesciat.

εὔσχιστόν τε] Isthæc aliter videtur legisse Plinius. Sic enim ille de Sale Ammoniaco, ibidem: *Similis est colore* (Corn. legit *corpore*) *alumini quod schiston uocant*.

καλούμενον δὲ Ταττᾶιον] Hanc lectionem confirmant Plinij de Salis generibus varijs agẽtis hæc verba, loco citato: *Marinorum maximè laudatur Cyprius à Salamine: at è stagnis Tarentinus & Phrygius, qui Tattæus uocatur*. Est autem Straboni, lib. 12. post Galatiam Austrum versus lacus nomine Tatta, Cappadociæ maiori vicinus, iuxta Morimenos, in Phrygia maiore, à quo quidẽ lacu Sal ille Tattæi cognomen sibi vendicauit. Aldinus codex pro voce, Ταττᾶιον, habet, τάπον, ἢ τεπαῖον ἢ γανταῖον. quas quidẽ voces expressit Ruellius. Attamen omnino expungendæ videntur, & earum loco vulgatam lectionem retinere satius est.

τῷ μᾶλλον δὲ ἧττον διαφ.] Gal. x1. simpl. inter ma-

rinum & fossilem Salem differentiam hanc esse scribit, quòd Salis fossilis essentia magis compacta sit, quàm marini, proindéq; partium crassitudo & astringendi vis in illo maior sit.

πενθηδόνας] Cornarius haud satis aptè, πρηδόνας, *essum autem* hoc loco interpretatur. Aldinus codex habet, πρηθόνας, pro quo, mutata nonnihil voce vocisque casu, legendum iudico, πενθρηδόνων. Sic enim vocat Aristoteles, 9. de hist. anim. insectorum aculeatorum genus quoddam, crabroni vespæve haud absimile. Nicãder in Ther. nisi mendum subest, πεμφρηδόνα nominat: apud Hesychium etiam αἰθρηδών alio nomine appellatur. Ego malui, seruata voce Græca, Tenthredines vertere, quàm cum Gaza Arist. Interprete, *Teredines*, nullo quod sciam Latini Autoris exemplo. Marcellus, αἰθρηνῶν, hoc loco legendũ censuit, quoniam αἰθρήνη *crabronem* significat, & Plinius Salis vires recensens, vesparum simul & crabronum meminit, his verbis: *Aduersus crabrones verò uel uespas, similiáque ex aceto*, &c.

CAP. CXXVII. ἐπίψηγμά ἐστιν ἁλὸς ἀφρώδους] Pro, ἀφρώδους, legendum hauddubiè, ἀφρώδες. Gesnerus etiam in corollario de Halosachne, pro, ἐπίψηγμα, ἀπόψηγμα, seu ἐπίπηγμα, legendum suspicatur. Galenus & Paulus ἅλος ἄχνην scribũt esse, ἐπάνθισμα seu ἐπάνθημα τῶν ἁλῶν, hoc est, *salis spumosam uelut efflorescentiam*. Salem enim plurali τῶν ἁλῶν numero designari constat. Plinius aliâs *spumam salis* nominat, aliâs *Spumam maris aridam*. Nos eo nomine Salem è marina spuma genitũ intelligimus.

Δύναμιν δὲ ἔχει] Gal. lib. 11. simpl. Spumam salis multò tenuiorum esse partium scribit, quàm salem ipsum, proindéque magis extenuare & discutere: at minùs cõstringere. Plinius, lib. 31. cap. 9. posteaquàm salis vires etiã fusiùs quàm Dioscorides ipse persecutus est: *Ad omnia*, inquit, *spuma salis utilior iucundiórque*.

CAP. CXXVIII. ἐφ' ὧν τὰ λαπαρὰ ἐστι] Sic Plin. lib. 31. cap. 8. *Muriam apud Mediterraneos fotu aquæ marinæ uicem pensare* scribit: quanquam idẽ, proximè præcedẽti capite, (si eadem est cum Muria Salsugo seu Salsilago, de qua loco illo agit) *aqua marina salsiorem esse atque ui distare* scripserat.

CAP. CXXIX. καταῤῥεῖ μὲν τοῦ Νείλῳ] Cordus, in tractatu de Halosantho, legendum ex Plinio censet: δοκεῖ μὲν καταῤῥεῖν, quoniam, inquit ille, *Flos salis res fluuialis nõ est, sed marina*. Sic verò Plinius, de Salis flore, lib. 31. cap. 7. *AEgyptus muenit, uidetúrque Nilo deferri, & fontibus tamen quibusdam innatat*: quo loco quod de lacubus aut stagnis hîc refert Dioscorides, idem de fontibus Plinius recitat.

κνιδίζον τὴν χρόα] Plinius, loco citato, posteaquã de fauilla salis, ceu leuissima & candidissima salis parte, paucis mentionem fecit, de altero salis Flore scribit, in hęc verba: *Appellatur & Flos salis in totum diuersa res humidiorisque naturæ, & crocei coloris aut rufi, uelut rubigo salis, odore quoque ingrato, ceu gari, dissentiens a sale, non modò à spuma*. Hũc eundem salis Florem, ὑγρὸν φάρμακον esse etiã testantur Galenus & Paulus.

τὸ δὲ ἐμμιλὲν] Non solùm rubrica, sed etiam testa trita Florem salis adulterari solitum scribit Plinius, loco suprà citato, his verbis: *Adulteratur tingitúrque rubrica, aut plerunque testa trita*, &c.

τριχῶν λεπτυσμόν] Cum Gesnero, in Coroll. de Halosantho, ἀντὶ τοῦ, λειτρασμὸν, λεπτυσμὸν, vti, teste Goupylo, in altero veteri codice habetur, legendum existimaui: maximè cùm & ipse vetus Interpres & Serapio atque etiã Hermolaus ita legisse videantur. Huc adde quòd verisimile est, cùm Flos salis crocei sit coloris, pilos vix inalbare: at cùm maxima extergendi vi polleat, rationi magis consentaneum est, pilos crassiores durioresque extenuare. Sed amplius quiddam de eodem Salis flore, quod ad pilorũ corruptionem spectat, refert Plinius, his verbis: *detrahit & ex palpebris pilos efficacissime*.

CAP. CXXXI. Ἀφρὸς δὲ νίτρου] Ἀφροῦ νίτρου nomine Dioscorides & Aphronitrum & ἀφρὸν νίτρου, hoc est, *nitri spumam* priuatim dictam comprehendere videtur. Vtrunque tamen, ἀφρόνιτρον, inquam, seu ἀφρόλιτρον, ἀπὸ τοῦ ἀφροῦ νίτρου seu λίτρου distingui oportet, non quidem, vti voluêre nõnulli, quòd Nitri spuma factitia sit, illud verò fossile, sed, quemadmodũ testatur Galenus, 9. simpl. quòd Flos seu Spuma nitri (vtrouis enim modo & ἀφρὸς νίτρου & ἄνθος νίτρου Galeno dicitur) alba sit & triticeæ farinæ similis: Aphronitron verò neutiquam farinæ speciem habeat, sed quiddam coactum compactúmque sit. Plinius inter spumam nitri & Aphronitron nihil discriminis agnouisse videtur. Sic neque Martialis in suo illo pentametro:

Spuma uocor nitri, dicor & Aphronitrum.

ἢ ἀφρώδης] Malim, καὶ ἀφρώδης, vti legerunt Oribasius & Serapio.

λεανθὲν μετὰ κυμίνου] Vel legendum, λεανθὲν μετὰ κυμίνου καὶ ποθὲν μετὰ ὑδρομέλιτος ἢ ἑψήματος ἤ τινος τῶν διαφορεῖν &c. Vel, λεανθὲν μετὰ κυμίνου ἤ τινος τῶν διαφορεῖν δυναμένων πηγάνου ἢ ἀνήθου, καὶ ποθὲν μετὰ ὑδρομέλιτος ἢ ἑψήματος. Hoc certè quidẽ modo Plinius videtur legisse. Sic enim ille, lib. 31. cap. 10. *Discutit & tormina, si decoctum bibatur pondere drachmæ cum ruta uel anetho uel cumino*. Pleriq; verò Interpretes, ac inter cæteros Serapio, ἕψημα hoc loco *sapam* interpretantur: at nos cum Cornario & Marcello ἀντὶ τοῦ ἀποζέματος accipi oportere iudicauimus.

πελιοδνῶν σύγχρισμα] Sic Plinius, loco citato, vbi fusiùs multò naturam ac vires nitri & Aphronitri persequitur: *Contra algores horroresque prodest, manibus pedibúsq; confricatis cum oleo*. Rursúmque: *Perungi ante accessiones frigidas nitro & oleo multi præcepêre*.

κυνοδήκτοις τε ἰᾶται σὺν] Plinius ibidem: *Contra canis morsus, addita & resina, initijs cum aceto illinitur*.

ἀπαστοῦ καὶ δοθιῆνας] Plinius: *furunculos admistum resinæ extrahit, aut cum una alba passa, nucleis eius simul tritis*.

μίγνυται καὶ ἄρτῳ] Nitri vsum in linguę paralysi aliter exponit Plinius, hisce verbis; *Paralysi in lingua cum pane imponitur*.

CAP. CXXXII. κοιλίας τε καὶ στόμαχον] Horum pleraque, quę in genere de Fæce profert Dioscorides, aceti Fæci priuatim tribuit Plinius, lib. 23. cap. 2. Paulus aceti Fæcem in totum Fæce vini valentiorem magisque astringẽtem esse scribit. Plinius de eadem: *Fæx, inquit, aceti pro materia acrior sit necesse est, multoque magis exulceret*.

ἡ δὲ κεκαυμένη] Crematæ uires ampliat: siquidem ce-

matio illi multùm uirium adijcit, inquit Plinius, loco modò citato. Sed & crematione causticam vim asciscit, teste Paulo: qui quidem crematam fæcem σφέκλω alio nomine vocitari scribit. Sed φέκλω potiùs legendum esse, tum ex Suida, tum ex verbis Critonis à Gal. recitatis, cap. 8. lib. 1. τῶν κτ̓ τόπους, licet colligere. Ita porrò φέκλη dicitur, quasi fęcula, voce nimirũ à Latinis deriuata.

CAP. CXXXIII. ἐαὶ μθ̀ λδυκοτάτη] Malim, ἐαὶ μθ̀ λδυκότατα γένηται, nempe, ὄςρακα.

ἐκ τῆς χυδαίας μάρμάρου] Plinius, lib. 36. cap. 6. *utiliorem* scribit *Calcem è molari lapide*: quo loco fortasse legendum, *è marmore*. Ibidem verò damnat *è silice*, *utiliorémque* subijcit *esse ex effosso lapide, quàm ex ripis fluminum collecto*. Sed de vtilitate in structura tectoriísque potiùs, quàm in Medicina agere eo loco videtur.

καυστικὴν, ἐσχαρωτικὴν] Viuæ seu inextinctę Calci, quæ ἄσβεστος cognominatur, eædem tribuuntur vires à Galeno, IX. simpl. At, eodem teste, Calx extincta maximéque inueterata minùs & vrit & crustas inducit: calfacit tamen etiamnum, carnémque liquat. Quòd si sæpiùs abluta fuerit, omnem morsum deponit, egregiè citra morsum erosionémve exiccans.

CAP. CXXXIIII. ἐμπλαστικὴν] Gypso vires easdem tribuit Galenus, IX. simpl. verùm si crematum fuerit, non æquè emplasticã vim habere, attamen tenuiorum esse partium, valentiúsq; exiccare scribit. Esse autẽ Gypsum duplex, quod è lapide coquitur, & quod è terra foditur, monent Theophr. de lapid. & Plin. lib. 36. cap. 24.

CAP. CXXXV. πώματι] Marcellus, nescio qua ratione, ἀντὶ τῦ, πώματι, πόματι reponendum suspicatur. Sed nos vulgatam lectionẽ retinendam censuimus, maximè cùm & lixiuium ficus idẽ Dioscorides *contra præcipitationes utiliter propinari* anteà, lib. 1. cap. 187. disertè scripserit.

CAP. CXXXVI. πέντε γνωςίον εἴδη] Plin. lib. 32. cap. 8. quatuor tantùm Alcyonij genera recenset, ac illud silentio præterit, quod fungo simile hoc loco describitur. Sed & idem ipse reliquorum generum notas inter se planè confundere videtur. Rursum & quartum, quod optimum censet, spongiæ putri simile, penè purpureum, vocari Milesiũ scribit, cõtrà quàm Diosc. qui tertio Milesij appellationem tribuit. At Galenus in recensendis Alcyonij generibus à Dioscoride minimè discrepat: addit tantummodò secundum genus figura esse oblongius eo quod primo loco recensetur, quod ipsum ex Serapionis verbis etiam colligitur. Sic & tertium compage molli esse admonet.

τὸ δ᾽ ὕςατον] Orib. sic habet: τὸ δὲ τέταρτον & ὕςατον. Ita & Serapio de quarti & quinti Alcyonij viribus simul agit, ac vtrique vires easdem tribuit. Galenus, XI. simpl. quarto easdem quas tertio vires ascribit, sed longè imbecilliores: quintum verò omnium calidissimum censet, vt etiam altè cutem erodat & exulceret.

CAP. CXXXVII. προσαγορευόμδμος ἀδάρκης] Gal. XI. simpl. quouis genere hanc vocem efferri monet, masculino quidẽ genere ἀδάρκην, seu ἀδάρκον, fœminino ἀδάρκην. neutro ἀδάρκιον. Sed & varia nomina eidẽ tribuit locis alijs. Nã & λιμνήσιον, & λιμνῖτιδα, seu etiã, vt Aëtius, λιμνήσιδα nominat, scilicet ἀπὸ τῶν λιμνῶν, hoc est, *à paludibus* in quibus nascitur. Insuper & πδεικαλαμίτιδα dici posse scribit idem Galenus, lib. 1. τῶν κτ̓ τό. cap. 1. quòd arundinibus adnascatur. Plinius itidem καλαμόχνουν nominat, quasi arundinum lanuginem, (quidã ἀπὸ τῆς ἄχνης. i. *spuma* καλαμάχνην malunt:) sed fallitur, dum Adarcam Latinam esse vocem existimat, lib. 32. cap. 10. his verbis: *Inter aquatilia dici debet & καλαμόχνους, Latinè Adarca appellata*.

ὥσπερ ἐπίπαγος] Sic & Galenus Adarcen scribit esse, οἷον ἀφρὸν πεπηγότα ὕδατος ἁλμυροῦ, hoc est, *veluti spumam concretam aquæ salsuginosæ*. Plinius verò, modò citato loco, *nasci* tradit *circa arundines tenues è spuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi se miscent*: & lib. 20. cap. 22. *in cortice calamorum sub ipsa coma nasci*, quod & antè scripserat, lib. 16. cap. 36. dum de arundinibus ageret hisce verbis: *Est & in Italia*, inquit, *nascens Adarca nomine palustris in cortice calamorum sub ipsa coma*, &c. Sic enim ex illo loco priùs citato hunc restituendum censeo.

καθόλε δὲ ὅτι δριμὺ] Vim etiam causticam illi tribuit Plinius, lib. 32. cap. 10. Galenus etiam, XI. simpl. scribit propter acrimoniam & insignem caliditatem nunquàm intrò sumi, sed interdum aliis ammixtum foris adhiberi.

CAP. CXXXVIII. τῶν δὲ σπόγγων τοὺς μδ̀] Aristoteles, lib. 5. hist. animal. cap. 16. triũ generũ Spongias recenset, spissas videlicet, raras & quas Achillæas nominant. Hunc secutus Plinius, lib. 9. cap. 45. tria quoque facit Spongiarum genera, *spissum* inquàm, in quo genere prædura & asperæ τράγοι vocentur, *mollius* μανὸν & tenve, *densúmque*, ex quo penicilli, Achillæum. Verùm idem, lib. 31. cap. 11. eodem etiam modo Spongiarum genera distinguit, quo & noster Dioscorides, nempe in marem & fœminam.

ὁ κενὸς δὲ καὶ ἀλυπὴς] Lego, ὁ καινὸς δὲ καὶ ἀλιπὴς, vt ἀλιπὴς per ι legatur, nõ itẽ cum Lacuna per υ, & καινὸς opponatur τῷ παλαιῷ, quod paulò pòst sequitur. Sic & inferiùs vbi legitur, νέοι καὶ κενοί, legi malim, νέοι καὶ καινοί, quanquã & κενοὺς Spongias dicere possis, quæ à cochleis exiguis & id genus animalculis mundatæ sunt.

ὁ δὲ παλαιὸς ἄχρηςος] Plinius contrà, lib. 31. cap. 11. de Spongijs verba faciens: *Recentes*, inquit, *discutiunt, molliunt, mitigant. Veteres conglutinant vulnera*, nisi fortè cum Cornario pro, *conglutinant*, legendum, *non glutinant*.

CAP. CXXXIX. καὶ βαπτόμδμον] Cornarius & Marcellus legisse videntur, ἔξαλον γινόμδμον, καὶ βαπτόμδμον ἤτοι πηγνύμδμον, ὥσπερ ὕδατι σίδηρος ὑπὸ τοῦ πδεικεχυμένου ἡμῖν ἀέρος· quasi voluerit Dioscorides, quemadmodum ferrum candens aqua temperatum mersúmve solidatur, ita & Corallium mari exemptum cumprimùm ab offuso aëre tactum est, durari & concrescere. Ego verò cùm eiusmodi lectio nullius, quod sciã, veteris exemplaris fide confirmetur, tum probabili ductus coniectura, tum & vetustum Dioscoridis Interpretem imitatus, pro, βαπτόμδμον, legere malui, ἀφθόμδμον seu περθόμδμον. Sic enim sensus is rectè constat, quem nos in Latina versione expressimus. Atque illud ipsum est, quod Ouidius, 5. Metamorph. hisce versibus declarauit:

Nunc quoque Curalijs eadem natura remansit,
Duritiem tacto capiant ut ab aëre, quodque

vimen in æquore erat, fiat super æquora saxum: Rursumque, lib. x v.

Sic & Coralium quo primum contigit auras
Tempore durescit, mollis fuit herba sub undis.

Solinus etiam, in Polyhistore, fruticem hūc sciте admodum scribit, *quantisper fuerit in aquarum profundis, fluxum esse & tactu propè carnulento: demùm ubi in supera tollitur, natalibus derogatis lapidem fieri.* Inde quoque Corallium, quod κουράλλιον nominat Theophrastus, quibusdam λιθόδενδρον dictū est, & alio nomine, vti Metrodoro, ita & Plinio, Gorgonias appellatur, propterea quòd Gorgonas in lapides versas fingant Poëtæ.

ἐμφερὲς ἀνθερικῷ] Placet Cornarij coniectura, qui, ἐρυθρὰ ἐρυθρῷ, pro, ἀνθερικῷ, reposuit, maximè cū & Serapio ita legisse videatur. Rubentem siquidem, seu è puniceo rubescentem colorem exprimere voluit Dioscorides, qualis nusquam in asphodeli flore conspicitur, quem ἀνθερικὸν vocat, quíque è contrario candidus est.

τῇ χρόᾳ ψωρὸν] Cornarius legit, τῇ χρόᾳ ὠχρόν. Ego voces illas, τῇ χρόᾳ, ceu redundantes expungere contentus, ψωρὸν ex Plinio *scabrosum* conuerti. Sic enim ille de Corallio, lib. 32. cap. 2. *Probatissimum quàm maximè rubens, & quàm ramosissimum, nec scabrosum aut lapideum, uel rursus inane aut concauum.*

κοιλώματα καὶ οὐλάς] Aut, vti vult Cornarius, redundant hæ voces καὶ οὐλάς, huc, ni fallor, ex proximè præcedenti linea perperàm translatæ, aut, quod magis placet, addendū, λεπτύνει. Nam & Plinius, loco citato, de Corallio agens: *Vlcerum caua explet: cicatrices extenuat.*

CAP. CXLI. ᾧ οἱ βαφεῖς χρ.] Fallitur Plinius, dum *Phrygium lapidem fingendis uestibus tantùm utilem esse* scribit, lib. 36. cap. 19. Nā & ad vsus medicos plurimùm valet, quos Græci Medici silentio minimè prætererierunt.

καίεται δὲ ὁ λίθος] Aliam vrendi lapidis Phrygij rationē repeto ex Gal. 4. lib. κατὰ τόπ. cap. 5. quo loco medicamentum aridum ad tuendam oculorum valetudenem describit.

CAP. CXLII. ἐφιζάνουσα] Hunc Asiæ petræ florem farinę tenuissimę comparat Galenus, IX. simpl. qualis pistrinorum parietibus adhæréscit, atque ex ipso sapore salso eum oriri conijcit ex rore marino, qui primùm lapidi insideat, ac deinde à Sole siccetur.

σοροὶ σαρκοφάγοι] Hinc etiam lapis Assius, ab Asso Troadis vrbe circa quam nascitur sic dictus, quíque idem est cum hoc nostro Asio, veluti testatur Galenus, Aëtio, lib. 7. cap. 39. Celso, lib. 4. ca. 24. & Plinio lib. 2. cap. 96. itémque, lib. 36. cap. 17. Sarcophagus appellatur, ídque ab effectu, quòd carnes exedat, & corpora defunctorum condita in eo absumi constet intrà quadragesimum diem, exceptis dentibus, siquidem scripto Plinij fides tribuenda est. Sed interdum Assium seu sarcophagum lapidem ab Asio perperàm videtur distinxisse Plinius, qui de vtroque seorsum egerit.

ἰσχναίνουσι] Ista minimè ad σοροὺς referri oportere patet ex ijs quæ sequuntur, ideóque pro, ἰσχναίνουσι, legi malim, ἰσχναίνοντα τε, &c. Itémque pro, καταπλασσόμεναι, καταπλασσόμενα: atque ita rectè constabit sensus, quem nos expressimus, longè aliter atque Ruellius.

CAP. CXLIII. Πυρίτης εἶδος] Pyritæ nomen tribuit Plinius lapidum generibus, è quibus percussis ignis excutitur. Sed cuius hoc loco meminit Dioscorides is est, quem *Marchasitam* Arabes appellant, quémque idem ipse Plinius, lib. 36. cap. 19. duū n constituit generum, vnum argenteo colore, cuius etiam meminit Aëtius, & alterum aureo.

CAP. CXLIIII. εἶτα θεραπευόμενος] Lacuna ex vetusto codice restituit, παραρραινόμενος, quam lectionem etiam secutus videtur Serapio. At Oribasius, Ruellius, Marcellus, Cornarius vulgatam lectionem illi planè contrariam retinēt, cui etiam suffragatur Plinius. Is enim de Hæmatite agens, lib. 36. cap. 20. *Vritur,* inquit, *ut Phrygius, sed non restinguitur uino.*

ἐν τῇ χρόᾳ] Lego, ἔτι δὲ τῇ χρόᾳ, vel, ἔπειτα δὲ τῇ χρόᾳ. Vult enim Autor fraudem seu adulterium duplici modo deprehēdi, & scissilibus venis, & colore ipso. Atque illud, πρῶτον μὲν, quod priùs habetur, tale quid desiderari satis indicat.

ὁ δὲ αἱματίτης] Vtvt sit, Gal. 9. simpl. Theophrastum secutus, Hematitē à sanguinis, scilicet concreti, coloris similitudine sic dictum scribit: alij quòd sanguinis fluxum sistat, vel quòd attritus aquarijs cotibus sanguineū reddat succum.

CAP. CXLV. δύναμιν δὲ τὴν αὐτὴν] Schistos & hæmatites cognationem habent, inquit Plinius, lib. 36. cap. 20. & ea quidem cognatio non solius est formæ, sed & virium, nisi quòd infirmiorem esse Schiston Medicis omnibus est in confesso. Veruntamen quanuis infirmior est Schistos, quem *scissilem lapidem* Celsus nominat, oculis nihilominùs affectis, potissimúmque inflammatis, teste Gal. I x. simpl. vt hæmatite mitior est, ita & accommodatior.

CAP. CXLVI. ἀσφαλτίζοντα τῇ ὀσμῇ] Sic Gal. I x. simpl. Gagatem scribit igni admotum persimilem bitumini odorem exhibere. Nicandri etiam Interpres, dum accensus vritur, ἐκπνοήν καὶ ὀσμὴν ἀσφαλτώδη ἔχει. Plinius verò de eodem verba faciens, lib. 36. cap. 19. *Cùm uritur,* inquit, *odorem sulphureum reddit, mirúmque* (nam & hoc addit) *accenditur aqua, oleo restinguitur:* id quod de Thracio lapide, proximè sequenti capite, refert Dioscorides.

γίνεται δὲ ἐν Κιλικίᾳ] Legendum haud dubiè, ἐν Λυκίᾳ, vti etiam legerunt Marcellus & Cornarius. Nam præterquàm quòd iuxta Geographos Gagas seu Gagates seu Gangis & oppidum & fluuius est Lyciæ, ita etiam legi oportere ex Galeno, Plinio & Nicandri Interprete Diphilo satis supérque constat. At Galenus quidem, I x. simpl. Dioscoridem ipsum citās, Gagatem scribit in Lycia reperiri ad fluuium nomine Gagatem, quem tamē fluuium se vidisse negat, quanuis Lyciæ totius littora parua nauicula legerit. Plinius autē, loco nuper citato: *Gagates,* inquit, *nomen habet loci & amnis Gagis Lyciæ.* Diphilus itidem Nicandri scholiastes Gagatem ἐγγαγίδα πέτραν à Nicādro in Theriacis vocatum scribit, à ciuitate Lyciæ, cui nomen Gagas aut Gangis. Fit & apud Strabonem lapidis Gangitis mētio, qui idem esse videtur. Cæterùm ex ijsdem locis colligo, in sequentibus pro disiunctiua particula, ἢ, legendum, καί, hunc in modum: καλεῖται δὲ πόλις καὶ ποταμὸς Γάγας.

CAP. CXLVII. δύναται δὲ τὰ αὐτὰ τῷ γαγάτῃ]

Attamen scribit Gal. 9. simpl. cap. de gagate, Thracium lapidē nullius esse in Medicina vsus.

ἰσορεῖται δὲ ὀκκαίεσθαι] Idipsum tradit Nicander de Thracio lapide, quem θρηίσσαν λᾶαν appellat, in carminibus à Galeno citatis eodem illo loco, nimirum si vratur aqua affusa, totum flagrare, oleo verò restingui. Plinius, qui hoc etiam Gagatæ tribuit, vti antè monuimus, idem ipsum de Thracio lapide refert, hisce verbis, lib. 33. cap. 5. *Calx aqua accenditur, & Thracius lapis, idémque oleo restinguitur.* Sed & Aristoteles, lib. de aud. mirab. aut quisquis est eius libri Autor, In Scytharum Medorúmque regione Thracia dicta fluuium esse tradit nomine Pōtum, in quo lapides reperiantur, qui, contrà quàm carbones è ligno confecti, dum vruntur, siquidem follibus sufflentur, citissimè extinguantur: sin aqua irrigentur, flagrent dilucidiùs.

CAP. CXLVIII. πάχους ἀργυρὸν] Plures alios Magnetis lapidis etiam Medicos vsus recenset Plin. lib. 36. cap. 16. Galenus quoque, IX. simpl. hæmatitæ vim illi tribuit. Porrò Magnes, Græcis μαγνήτης seu μαγνῆτις, quibusdam μαγνησία, alijs μάγνης, appellatus est vel ab inuentore Magnete, quod à Nicandro traditum est, teste etiam Plinio: vel à Magnesia terra, in qua primùm inuentus esse creditur: quam sententiam sequitur Lucretius, lib. 6. Sed & ab eiusdem Magnesiæ Heraclea oppido ἡρακλειος, seu ἡρακλεῶτις, alio nomine dictus est. σιδηρίτην verò appellant, ob eam quam habet ferri attrahendi efficaciam, contrà quàm Theamedes, qui quidem ferrum respuere & à sese abigere creditur.

CAP. CXLIX. ἔοικεν ἐλέφαντος σπίλῳ] Lego cū Lacuna, ἐλέφαντι ἀσπίλῳ, hoc est, *ebori minimè maculoso.* Sed hunc eundem Arabum lapidem, qui & Arabica gemma Plinio dicitur, tum Galenus, IX. simpl. tum etiam Plinius, lib. 36. cap. 21. simpliciter ebori similem scribunt.

C. CLI. γλυκύτερον αὐτὸ εἶναι] Hinc etiam nomē obtinuit. Nam scribit Gal. IX. simpl. Galactitæ lapidi nomen inditum, quòd in succum solutus lactis speciem referat, vti melititę, quòd succum remittat dulcem mellitúmque. Cæterùm huius lapidis varios vsus, quos hic siluit Diosc. ex Plinio repete, lib. 36. cap. 19.

CAP. CLII. ἔνιοι γαλαξίαν] Galaxiam, qui idem est cum Morochtho, quem Galenus & Aëtius μοροχθὸν appellāt, Plinius cum Galactite confudit, lib. 37. cap. 10. λευκογραφίδα verò herbam esse falsò opinatus est, lib. 27. cap. 11. cui vires easdem tribuit, quas huic lapidi noster Dioscorides. Porrò hunc λευκογραφίδα iccircò dictum refert Aëtius, quòd cùm subuiridis appareat, si ad cotem affricetur, aut ad asperius pallium, locū inalbat. Idipsum voluit Plinius, cùm scribit, lib. 37. cap. 10. *Meroctes porracea lacte sudat:* quo loco fortasse, *Morochthus*, rectiùs legas.

καὶ κύστεων ἀγήματα] Addo, vt ista sibi rectiùs cohæreant, καὶ πρὸς κύστεων ἀλγήματα.

CAP. CLIII. λίθος ἀλαβαστρίτης] De hoc lapide sic Plinius, nominis etymon satis superque explicans, lib. 36. cap. 8. *Onychem lapidem, inquit, aliqui Alabastriten vocant; quem cauant ad vasa unguētaria, quoniam optimè ea incorrupta seruare dicitur.* Itémque, lib. 13. cap. 2. *Vnguenta optimè seruantur in alabastris.*

CAP. CLV. ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ] Idem lapis tum Galeno, tum & Aëtio, quoniam in Palæstina Syriæ nascatur, Syriacus dicitur: eiúsque & masculi & fœminæ mentio fit apud Gal. lib. 10. κατὰ τόπ.

σχήματι βαλανοειδὴς] Iudaicum lapidem, quem glādis effigie describit Diosc. sub Tecolithi nomine, *oliuæ nucleo similē* facit Plinius, lib. 37. c. 10.

τοῖς ἐν κύστει λίθοις] Hinc πικόλιθος dictus Paulo & Aëtio, vti etiam Plinio. Attamen Gal. IX. simpl. experientia teste, negat ad vesicæ calculos quicquam profecisse, esse verò ad eos qui renes obsident non parum efficacem. Aëtius itidem in vesicæ calculis nihil eximij præstare testatur, quantumuis ad vesicæ calculos ipsum tantoperè Nechepsus extulisset. Plinius simpliciter citato loco, *bibentium* (sic enim legendum pro, *ingentium*) *calculos frangere pellereque* scripsit.

CAP. CLVI. ὑφάσματα ποιεῖν] Eiusmodi, si non planè idem, fuit linum carpasium, quod negat Pausanias, lib. I. ἐν πυρὶ ἀλώσιμον, itémque illud viuum, ἀσβέστινον ex argumento naturæ Græcis vocatum, è quo mappas solitas confici testatur Plinius, lib. 19. cap. 1. quæ quidem sordibus exustis splēdescerent igni magis, quàm possent aquis. Plutarchus, in lib. de defect. oracul. queritur suo tempore huius lapidis, quem Carystium vocat, venam desiisse glomos lapideos proferre, è quibus fila nebantur, cùm tamē ex eo mantilia, plagulæ retiáque olim contexerentur, quæ vsu sordidata dum in flammam conijciebantur, inde nitida splendidáque efferebantur, nedum comburerentur aut quicquam igni deperderēt. Apollonius itidē ex autoritate Taci in mirab. hist. è lapide Carystio mappas factitatas scribit, quæ igni immissæ, haud secus ac aliæ aqua lotæ, à sordibus mundabantur. Addit verò, eundem illum lapidem augescere circa plenilunium, rursúmque luna decrescente minui.

CAP. CLVIII. καλαχηδὼνις λίθος] Memphitem inter marmoris genera numerat Plin. lib. 36. cap. 7. quo loco: *Vocatur & Memphites, inquit, à loco, gemmantis naturæ. Huius usus, conteri, & ijs quæ urenda sint aut secanda ex aceto illini. Obstupescit ita corpus, nec sentit cruciatum:* quibus verbis, ex aceto illinendum monet.

CAP. CLIX. διὰ τὸ εὑρίσκεσθαι] Dum rationem reddere nititur Dioscorides, cur lapis iste vtrouis modo nomines, à Luna denominationem sit sortitus, non satis perspicuus ac mutilus fortasse videtur. Iccircò Gesnerus, in lib. de lapid. ita potiùs legendū putat, διὰ τὸ εὑρίσκεσθαι αὐτὸν νυκτὸς ἐν τῇ τῆς σελήνης μέσης παραυξήσει, hoc est, *quòd inueniatur noctu, dum plenæ Lunæ imaginem reddit:* aut etiā, διὰ τὸ εὑρίσκεσθαι αὐτὸν νυκτὸς σελήνης ἐν τῇ σελήνης μέσης παραυγάσει, *quòd noctu effulgente Luna splendens reperiatur.* Attamen varijs de causis neutra lectio mihi satisfacit. Isidorus Selenitem lapidē ex eo dictum putat, quòd interiorem eius candorem cum Luna crescere atque deficere aiunt. De eodē sic Plin. lib. 37. cap. 10. *Selenites ex candido translucet, melleo fulgore, imaginem Lunæ continens; redditque eam in dies singulos crescentis minuentisque numero: nascique putatur in Arabia.* &c. Ἀφροσέληνον vocat Galenus, 9. simpl. quasi in quem Luna despumet. Idem porrò esse videtur qui eidem Gal. lib. 9. de anat. admin. διαφανὴς λίθος ex eo dict[9] est, quòd perspicuus esset, ac vitri modo

modo transluceret. Ibi enim corpus, quod dextrum cerebri vētriculum à sinistro disterminat, scribit, οὕτω λεπτὸν, ὥστε ὅταν ἐν φωτὶ λαμπρῷ πεῖσῆται ὡς τὴν ἀνάτομὴν, διαλάμπειν αὐτὸ τὴν αὐγὴν ὁμοίως τοῖς διαφανέσι τούτοις λίθοις ὅς τέμνοντες εἰς λεπτὰ, τῇ θυρίσιν ἐπιθέασι, h.e. *adeò esse tenue, ut si in clara luce dissectio administretur, splēdorem transmittat lapidū translucidorum modo, qui in tenues lamellas secti fenestris accommodantur*. Et certè quidem id genus lapidibus in tenues seu exiles crustas fissilibus Antiqui in fenestris pro specularibus vitri loco vtebantur, quibus aërem quidem excluderent, lumen verò transmitterent. Atque hoc ex argumento lapis specularis Plinio dicitur: Paulo, corrupta voce, σπιλάειον seu σπεκλάειον: Aëtio simpliciter διαφανής appellatur. Sunt & qui eūdem esse cum Phengite existimauerint: quanuis vtrumque distinxit Plinius, lib.36.cap.23.

CAP. CLX. ἐοικὸς φλέγματι] Plinius, lib.37.c.8. ex Iaspidum generibus omnes in vitio esse scribit cęruleas, aut crystallo similes, aut myxis. Quo quidem loco similes myxis dixisse videtur, quas Diosc. ἐοικότας φλέγματι. Siquidem μύξα Græcis significat crassiorem pituitam mucúmve, qualis autē naribus fluit, aut in cochleis ac testudinibus visitur.

CAP. CLXI. κατόχον ἐμβρύων] Plinius, lib.36. cap.21. posteaquàm Aëtitem distinxit in marem & fœminam, eiúsque quatuor genera recensuit, Africum, Arabicum, Cyprium & Taphiusium: *Aëtitæ, inquit, omnes grauidis adalligati mulieribus, uel quadrupedibus in pelliculis sacrificatorum animalium continent partus; non nisi cùm parturiunt remouendi: alioqui uuluæ excidunt. Sed nisi parturientibus auferantur, omnino non parient*. Attamen, lib.10.ca.3. *non nisi aquilæ nido direptis* lapidibus hisce vim medicam tribuerat: quod ipsum rursus, lib.30. cap.14. confirmare videtur, dum scribit in hunc modum: *Lapis Aëtites in aquilæ repertus nido, custodit partus contra omnes abortuum insidias*.

μεγάλως ἐπιληπτικούς] Aëtius, qui alioqui caput hoc ad verbum trāscribit, pro, ἐπιληπτικούς, habet, τοῖς ἀρθριτικοῖς καὶ ἀμβλυωπικοῖς.

CAP. CLXII. ὁ δὲ σποδοειδής] Plin. lib.36.c.7. *Ophite* [marmor] *serpentium maculis simile, unde & nomen accepit*. Deindéque paulò pòst: *Duo eius genera, molle, candidum, nigricans durum. Dicuntur ambo capitis dolores sedare adalligati, & serpentium ictus. Quidam phreniticis ac lethargicis adalligari iubent candicantem. Contra serpētes autem à quibusdam laudatur præcipuè ex his quem Tephrian appellant, à colore cineris*. Hæc iccircò ex Plinio trāscripsi, vt illum etiam, æquè ac Diosc. Ophitæ tria genera agnouisse quiuis intelligat. Quanuis enim duo tātùm priore loco constituerat Ophitæ genera, nihilominùs tandem & tertium subiecit. Siquidem τεφρίαν appellat à colore cineris, quem Autor σποδοειδῆ τὴν χρόαν hoc loco describit.

CAP. CLXIII. τοῖς ἐν κύστει λίθοις] Sic Plin. lib. 3.c.19. *Spongiæ lapides tecolithos* (aut, vti legit Cornarius, *cystеolithos*) *uocant, quoniam uesicæ medentur: calculos rumpunt in uino poti*. At Gal. id tantummodò de renum calculis fatetur, ac mendacij etiam insimulat eos qui spōgiarum lapidibus vesicæ calculos comminuendi vim tribuerunt: & tamen idem ipse hanc eandem vim paulò pòst ophitæ lapidi ascribere non veretur.

CAP. CLXVI. εἰς σμῆξιν καὶ καυστικά] Goupyli codex alter habet: σμῆξιν, minùs rectè, αὐτὶ τῆς, σμῆξις. Sed, ξηραντικά, potiùs legendum suspicor. Aëtius certè quidem, 1.tetr.ser.2. de Smyride sic habet: ἀλλ' ἡ σμίρις (scribitur enim eo loci per ι, vti & apud Galenum) ἔχει τι δριμὺ, καὶ διὰ τοῦτο μέγιστα καυστικῆς ἢ ξηραντικῆς δυνάμεως. hoc est, *At Smyris quippiam habet acre, proptereaque causticis & exiccandi ui præditis remediis admiscetur*.

CAP. CLXVII. ἐξικμάζεται ὑδρωπικός] Hoc curationis genus, quod per arenam perficitur, Paulus ψαμμισμὸν nominat, lib.3. cap.48. in curatione Hydropis. At Orib. collect. lib.10.ca.8. ἀμμοχωσίαν vocat, nec tantùm hydropi, sed & plerisque aliis morbis ex nimia humiditate profectis accommodat.

CAP. CLXVIII. ἀλωπεκίας τριχοῖ] *Naxiæ quidem cotis retrimentum*, inquit Paulus, *refrigeratoriū esse creditur, adeóque uirginum mammas & puerorum testes cohibere. Oleariæ uero cotis* (ἐλαιακόνην nominat) *retrimentum, seu detersorium, alopeciis conferre*. His verbis quod in genere protulit Diosc. ita distinguit Paulus, vt alias aquariæ, alias oleariæ cotis vires esse doceat.

CAP. CLXIX. λίθος γεώδης] Plinius, lib. 36. cap. 19. Geodis lapidis peculiariter meminit ex argumēto sic appellati, *quòd terrā intra se amplectatur*. At deinceps cap.21. ipsum inter aëtitæ genera complecti videtur, qui tamen ex argumento nominis distingui debuit.

CAP. CLXXII. κολλύριον καλοῦσιν] Quā Diosc. κολλύριον nominari scribit, Plinius Syropicum appellat. Sic enim, lib.35.cap.16. *Samiæ*, inquit, *duæ sunt, Syropicon & quæ Aster appellatur*.

CAP. CLXXIII. ἀμβλυωπικὴν τοῖς αἰσθητηρίοις] Tertius hic casus, τοῖς αἰσθητηρίοις, ἀμβλυντικὴν, potiùs quàm, ἀμβλυωπικὴν, legendum esse satis supérque indicat: id quod rectè animaduertit doctiss. Cornarius. Alioqui enim legeretur, ἀμβλυντικὴν τῶν αἰσθητηρίων, vti habetur, lib.7.cap.1. ἀμβλυντικὰ τῶν δριμυτάτων, & apud Athenæum, lib.2. ἀμβλυντικοὶ τῆς ὄψεως. Huc adde quòd Plinius de Samio lapide agens, lib.36.cap.21. *Vertigines, inquit, sedat, mentésque commotas restituit*. &c. Quod si ita est, simul & semel organa sensuum hebetare vix credibile fuerit.

CAP. CLXXVI. ἡ μὲν ἔστι λευκή] Cimolia terra seu creta, à Cimolo vna è Cycladū insulis sic denominata, duplex cùm sit, alba inquàm & ad purpurissum inclinās, albam esse existimauerim, quam Hipp. ob vim abstergendi qua pollet, σμηκτίδα γῆν appellat: siquidem & Erotianus & Galenus in Gloss. Hipp. σμηκτίδα seu σμηκτρίδα γῆν, τὴν Κιμωλίαν exponunt. Theophrastus eandem fortè πλυντρίδα γῆν nominat, quippe qua fullones in detergendis, eluendis atque poliendis vestibus, ceu smegmate, vterentur. Plin. lib.35. cap. 17. Inter Cretæ genera Cimoliam recenset, cuius duo facit genera ad Medicos pertinentia, candidū, inquàm, & ad purpurissum inclinans. Laudat verò plurimùm Thessalicā & Lyciam. Reliquarū vsum tantùm in vestibus esse scribit, nempe Vmbricæ, eius quam saxum vocant, & Sardæ: & hanc quidem omniū Cimoliarum vilissimam, illas pretiosiores esse asserit.

CAP. CLXXVII. ἐοικότως τῇ Ἐρετρ.]. Eretriadem quæ cinerea est Diosc. intelligit. Gal. eūm-

λ. j.

que secutus Paulus terram Pnigitem, à Pnigeo vico Libyæ Mareotidis sic dictam, atram esse asserunt.

Cap. CLXXX. ἐμφερὴς Ἐρετριάδι] Meliam terram, à Melo insula sic dictam, Autor cineream Eretriada colore imitari scribit. Plin. contrà, libri 35. cap. 6. *Melinum* (sic enim Meliam terram is appellat) *candidum esse uoluit, attamen eundem in Medicina usum habere, quem Eretria creta.* Autor verò, vim aluminosam eidem tribuit.

καὶ ταύτης δὲ κοινῶς] καὶ illud, ceu perperàm trãspositum, ita suo loco restituendum: ταύτης δὲ καὶ κοινῶς ἁπάσης γῆς, &c. Est enim in terræ cuiusuis apud Medicos receptæ electione illud commũniter obseruãdũ, vt recens sit, mollis, friabilis, liquoris cõtactu dilui facilis ac minimè lapidosa.

Cap. CLXXXI. οὐδὲ βραδέως τηκομένη] Postquam Plinius, lib. 35. ca. 16. *Ampelitidis experimentum* esse monuit, *si ceræ modo accepto oleo liquescat*, alterum illicò subdit, nempe *si nigricans colos maneat tostæ.*

ταῖς τῶν ἀμπέλων χρίσεις] Hinc etiam, testibus Galeno & Aëtio, nomen obtinuit. Siquidem hæc terra non iccircò Ampelitis dicta est, quòd serendis vitib. apta sit, sed quia σκνῖπας, hoc est, *uermiculos gemmantium uitium oculis infestos* enecet, nẽpe si ipsorum oculorum radici, vti voluit Gal. aut potiùs, quemadmodum Aëtius, ipsarum vitium radicibus illinatur. Sed & pharmacitis alio nomine dicta est ex eorundem sententia, quòd terris aliis efficaciorem vim medicamentosam obtineat. Galenus eam & multùm à terris aliis differre & propè ad lapidis essentiam scribit accedere. Cæterùm ex eo quòd Ampelitidem & Plinius loco citato facit bitumini simillimam, Posidonius bituminosam appellat: nõnulli carbonem esse fossilem existimauêre, id quod variis de causis mihi vix persuaserim.

Cap. CLXXXII. σπιλικῶ, δριμεῖαν] Iuxta vetustorum codicum & ipsius Pauli lectionem, ἀντὶ τῶ, συπτικῶ, quæ vox habebatur in vulgatis exemplaribus, restituimus, δριμεῖαν, maximè cum apud Autores reliquos, qui Fuliginis huiusmodi meminêre, nulla fieret astrictionis mentio, sed tantummodò facultatis septicæ, vrentis ac discussoriæ.

καὶ κατάγματα] Apud AEginetam, lib. 7. capite de Fuliginе, quam ἀσβόλην etiam nominat, legitur, τὰ καύματα, quo loco Oroscius, τὰ τραύματα, reponẽdum arbitratur. Sic verò Paulus à Diosc. verbis alioqui nihil euarians: ἁπαλοῖ δὲ καὶ τὰ καύματα σὺν κηρωτῇ ῥοδίνῃ.

Cap. CLXXXIII. πρὸς τὴν σύγκ.ά.] τὴν λίτραν, legitur in Parisс. cod. Sed verisimilior omnino est vetusti codicis lectio, πρὸς οὐγκίαν ά. quam etiam retinuit exemplar Aldinum. Alioqui non foret iusta fuliginis, quæ totius medicamẽti basis est, ad ipsum gummi proportio.

IN LIBRVM ΑΛΕΞΙΦΑΡΜΑΚΩΝ.

περὶ δηλητηρίων φαρμ.] Si Cornarij, Guillandini & plerorumque doctorum virorum testimoniis fides habetur, Dioscorides horum de venenis tã assumptis, quàm ictu morsuve inflictis tractatuũ Autor, non is est Anazarbæus qui priores libros quinque de re medica cõcinnauit, sed alius eiusdem nominis, siue is fuerit qui Galeni patrum ætate vixit, sicut testatur ipse Galenus, in Glossis Hipp. siue quis alius, qui quidem suis therapeuticis libris hos fortasse tractatus subiunxerit. Iccircò & nos à præcedentibus quinque de materia medica voluminibus duos hosce posteriores, ceu diuersi argumenti, libros seiungimus, adeóque cum Cornario ceu suppositia expungenda censemus, quæ ad nexum horum librorum cum præcedentibus in ipso statim procemio à nonnullis perperàm adiecta videntur. Sed &, nisi firmus fuisset exemplarium omnium quotquot occurrêre consensus, libenter, ipsius Cornarij exemplo, posteriorem theriacum tractatum huic Alexipharmaco præposuissemus, tum quoniam præfatio proximè sequentis libri ita fieri oportuisse palàm testatur, tum quia & Nicãder, Paulus & Aëtius eundẽ sunt secuti ordinem, vt theriacis alexipharmaca postposuerint. Porrò cùm manca esset huiusce libri inscriptio, quasi de venenorum assumptorum præcautione, non item de eorundem curatione in eo ageretur, iis verbis, καὶ τῆς αὐτῶν προφυλακῆς, nos, καὶ θεραπείας, meritò adiunximus.

τοῖς καταργουμένοις] Ruellius & Marcellus, καθαιρουμένοις, seu potiùs, καθαρτικοῖς, legisse existimantur. Lacuna legit in vetusto codice, κακουργουμένοις φαρμάκοις. quæ quidem lectio mihi satis arridet: quoniam velle videtur Autor, veneficos, dũ suam fraudem celare student, venenis suis factitiis commemorata illa simplicia, ceu cognatam quodammodo venenis qualitatem sortita, permiscere: eóque consilio dolum hunc adhibere, vt si qua in venenis insignis qualitas deprehenditur, ea simplicibus illis potiùs quàm venenis ipsis imputetur. At Cornarius vulgatam lectionem retinet, & καταργούμενα φάρμακα interpretatur, *ignaua, inualida, quæque ualidam uim nullam obtineant*: sed huius generis haudquaquam esse recensita medicamenta nemo non videt.

τὰ κατηρτισμένα] Siue, κατηρτισμένα, legas, siue cum Cornario, κατηρτυμένα, parum interest. κατηρτυμένα certè quidem, hoc est, *condita*, legitur apud Paulum, qui totidem verbis isthæc omnia videtur transcripsisse, lib. 5. cap. 27.

ἀπεπλόταται γίνονται] Sic legit Manardus, sensu penè nullo. Cornarius, ἀπρεπλόταται, restituit. Ego cũ Paulo, qui cap. modò citato locum hunc illustrat, ἀκατάληπτοι, legi malim: quanuis eo ipso loco Andernacus, ἀκατάληπτοι, legendũ existimauerit. Siquidem aliud nil voluêre tum Dioscorides, tum & ipse Paulus, quàm, si quis aquæ quod satis est præsumpserit, expleta inde nimia appetentia facilè deprehensurum singulorum quæ deinceps in cibo potionéve assumpturus est qualitates intensas, adeóque ipsas vitaturum.

ἔτερα δὲ ἤδη] Lego, ἕτερα δέ τις ἐστὶν αἰνιγματώδη. δὶ γὰρ, &c. Sic Paulus: ἕτερα δέ τις ἐστὶν προφυλακτικὰ δυναμωτερα. δεῖ γὰρ τοῖς &c.

ἢ πηγάνου φύλλα] fortassis etiam addi debuit rutæ foliorum & iuglandium numerus, quandoquidem caricarum numerus ascribitur, adeóq;

sic legendum, ἢ πηγάνου φύλλα κ΄ καὶ καρύων δυοῖν βασιλικῶν τὸ σῶς, ἢ ἁλῶν χόνδρον, &c. In sanctuariis (inquit Plin. lib. 23. cap. 8.) *Mithridatis maximi Regis deuicti Cn. Pompeius inuenit in peculiari commentario ipsius manu compositionem antidoti è duabus nucibus siccis, item ficis totidem & rutæ foliis uiginti simul tritis, addito salis grano, & qui hoc ieiunus sumat, nullum uenenum nociturum illo die*, &c. Hanc eandem Galen. Apollonio Muri acceptam refert, lib. 2. de antid. cap. 43. ac eius rursum mentionem facit, lib. 2. de alim. fac. cap. 28. & lib. de cibis boni & mali succi, cap. 14. Aëtius ipsissimam compositionem ex Stratone describit, Tetr. iiij. serm. 1. cap. 46. Sed eam præclarè versibus his expressit. Q. Serenus Sammonicus, cap. de venenis prohibendis:

Antidotus uerò multis Mithridatica fertur
Consociata modis: sed Magnus scrinia Regis
Cum raperet uictor, uilem deprendit in illis
Synthesin, & uulgata satis medicamina risit:
Bis denas rutæ frondes, salis & breue granum,
Iuglandésque duas, totidem cum corpore ficus:
Hæc oriente die parco conspersa Lyæo
Sumebat, metuens dederat quæ pocula matri.

τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν] Addit Paulus, καθ' ἡμέραν ὅσον Αἰγυπτίου κυάμου μέγεθος, hoc est, antidota quę deinde commemorātur tutò admodū præseruare, *si cum uino quotidie fabæ AEgyptiæ instar assumantur*.

ἐν ὑπαίθροις] Dum subdialia loca designat Autor, ne sub arboribus quidem fercula coqui struíve voluit: quoniam interdum ex pinu piceáve, aliísque id genus arboribus, haud secus ac è contabulationibus, insecta mortifera delabuntur, vti admonet Paulus, cap. de venenis.

τὸν οἶνον ἀγγείοις] Non vinaria tantùm vasa, sed & ea è quibus aqua hauritur, aut quibus opsonia incoquūtur, iccircò diligenter operculari oportere probè monet Paulus, loco modò citato.

ἐναντιωθήσεται τῇ κενώσει] Cum Lacuna & Marcello legendum esse, τῇ ἑλκώσει τῶν σωμάτων, patet ex iis quæ sequuntur. Cur enim ista impediant, quominùs corpora vlcerentur, ratio statim subiicitur. Attamen apud Paulum legitur, τῇ κακίᾳ τῶν φαρμάκων ἐναντιωθήσεται, hoc est, *malignitati uenenorum obsistent*: quam quidem lectionem Cornarius prætulit.

δριμυτήτων καθεστῶτα] Post, καθεστῶτα seu καθεστηκότα, addit Paulus, καὶ μάλιστα τ' οὔλαιον: id quod etiā interserendum censui, quò arctior esset nexus cum iis quæ sequuntur.

μηκώνειον] Apud Paulum pro, μηκώνειον, perperàm, κώνειον, hoc est, *cicuta*, legitur. Cicuta siquidē graui quidem est prædita odore, at amarore, quod sciam, nullo. Papaueris verò succum insignem habere amaritudinem ac simul etiam odorē qui latè diffunditur, & Dioscorides & Paulus ipse alibi apertè testati sunt.

ὡς διὰ τοῦ ὅ ἢ δὶ] Ista sic restituo: ὡς διὰ τοῦ μᾶλλον ἢ δι' ἕτερον ἀνίοις, &c. Alioqui vix vllus sensus constaret. Paulus sic habet, ὥστε διὰ τούτων ἐπὶ τὰ ἑκάστῳ ἁρμόζοντα ἰέναι φάρμακα, hoc est, *ita ut hinc uia sit facilis ad singulis uenenis accommodata remedia*: qui quidem sensus à præcedenti non multùm euariat.

ἢ γλαύκιον] Isthæc, ἢ γλαύκιον, cum Cornario redundare, adeóque omittenda, aut aliud quidpiā substituendum iudico: glaucium enim hic nullo modo esse vtile, illius vires omnibus notæ satis indicant.

τῶν φαρμάκων δυνάμεις] Hoc loco placet sequētem periodum addere ex Paulo, qui cætera quoque hinc videtur transcripsisse: μετὰ δὲ ταῦτα γάλα δίδοται πίνειν. τὸ γὰρ αἰτίαν ἢ φαρμακώδεις ὑπὸ τούτου ῥαδίως ἀλλοιοῦνται. id est, *Post hæc lac potui datur: huius enim ope quicquid noxium uenenatumque est, facilè alterabitur seu immutabitur*. Sed & Diosc. lib. 2. c. 77. lac recens tradidit efficax esse contra rosiones & inflammationes à medicamentis exitialibus factas, vti à cantharide, pityocampa, salamādra, bupreste, auripigmento, dorycnio aut ephemero, &c.

πρασίου χυλὸς] πράσου, legitur apud Paulum & Aëtiū. Sed siue, πράσου, hoc est, *porri*, siue πρασίου, hoc est, *marrubij* succum legas, parùm refert. Siquidem Diosc. libro 3. cap. de marrubio, iis marrubium dari testatur, qui venena hauserint, aut à serpentibus demorsi fuerint. Idem ipse, lib. 2. cap. de porro, succum porri ex melle potum aut illitum tradiderat contra virulentarum bestiarū morsus auxilio esse.

ἢ ὁ ὀπὸς αὐτοῦ] Adde ex sequentibus, quod errore librariorum transpositum videtur, καὶ ἡ ῥίζα, ἣν καὶ μαγύδαριν ἐκάλεσαν. Silphij nanque seu laserpitij radix ita nonnullis appellatur: quanquā non ignoro & aliam esse radicem Libycam itidē magydarin dictam, laserpitij radici penè similem & eiusdem cum illa facultatis, vti præter Dioscoridem, lib. 3. cap. 94. Theophrastus & Plinius retulerunt.

καὶ σέσελι] Goupylus annotat in altero codice deesse, καὶ σέσελι: & hanc etiam scripturam Hermolaus, Marcellus & Cornarius minimè agnouerunt. Sed neque apud Paulum tale quicquam habetur. Fortasse verò ἀντὶ τοῦ, σέσελι, ex Aëtio, Tetr. 4. ser. 1. cap. 48. σκόρδιον, legere non abs re fuerit. Nam & Scordium maximè, si quid aliud, venenorū omni generi obsistere variis tum veterum testimoniis, tum etiam recentiorum experimentis constat.

ἀγαρικὸν τὸ μέλαν] Inter radices agaricum numerat Autor, quippe qui cum aliis non paucis Agaricum radicem esse falsò crediderit: at veriùs fungis annumerandum esse antea, in cap. 1. lib. 3. iam abundè monuimus.

τῶν δὲ καὶ λαχάνων] Marcellus addit, δένδρων, atque ita legendum censet, δένδρων δὲ, τῶν ἢ λαχάνων: taxus enim, cuius statim fit mentio, verè arbor est, non item herba aut olus. Apud Paulū habetur, ἑρπωδῶν δὲ καὶ λαχάνων. Ego verò apud vtrunque Authorem legendum potiùs coniicio, ἑρπωδῶν δὲ καὶ πόων, seu, πόων δὲ καὶ ἑρπωδῶν omissa voce λαχάνων. Nam præterquàm quòd in πόων genere τὰ λάχανα recensentur, ad quid, quæso, olera hoc loco inter venenata reponentur, quum λάχανα herbæ tantùm sint esculentæ, venenatas verò omnes cibis abdicandas esse nemo dubitet? Voce autem ἑρπωδῶν plantas quaslibet, quę ramis quodammodò brachiatæ spectantur, comprehendimus, nempe arbores, frutices & ipsa quoque virgulta. Sunt porrò, fateor, Aristoteli de plantis, primariæ ac summæ plantarum species quatuor, δένδρα, θάμνοι, βοτάναι καὶ λάχανα, si modò locus mendo vacat. At rectiùs Theophrastus, dum totidem species plantarum recenset, tres quidē illas priores memorat, sed ἀντὶ τῶν λαχάνων,

φρυγάνων meminit: *suffrutices* vertit Gaza, nos interdum *uirgulta*, aliâs *cremia* interpretamur, à cremando sic dicta, vti Græcis φρύγανα, quasi εὔφλεκτα. herbarum autem nomine, quę illi πόαι dicuntur, τὰ σιτώδη καὶ τὰ λάχανα comprehendit. Verumenimuerò quoniam nonnulla in plantarum genere reponuntur, quæ ad nullam harum specierum referri rectè possunt, nos (quod obiter dictum velim) cum Costęo viro doctiss. de vniuers. stirp. nat. lib. 1. cap. 10. illam plantarum diuisionem mancam etiamnū esse suspicamur, aut certè Theophrasto fuisse in animo, perfectarum solummodò plantarum species enumerare. Perfectas nomino, quæ primas & maximas habent plantarum partes, superficiem inquàm & radicē, vti imperfectas, quæ harum alterutra carent, aut certè carere videntur. Hoc in genere numerantur, fungi, tubera, epithymum, cassuta, viscum & cætera id genus, quæ nemo vnquam arbores, frutices, virgulta aut herbas esse iudicauerit.

ἣν ἔνιοι πθύμαλον] Vterq; Goupyli codex hūc locum sic scriptum habet: σμίλαξ ἣν ἔνιοι μῆλον καλοῦσιν, atque ita etiam legit Hermolaus. Cornarius verò rectiùs: σμίλαξ ἣν ἔνιοι θύμαλον (alij θύμιον) ῥωμαῖοι δὲ τάξον καλοῦσιν. Sic Diosc. taxum capite proprio nonnullis θύμαλον appellari prodidit. θύμιον verò dictam, tum hic ipse de venenis Autor, tum etiam Paulus retulerunt.

σανδαράχας δύο] Dum sandarachæ duplicis Autor meminit, tum natiuam tum etiam factitiam ex auripigmento innuere videtur: quanuis fateor & alias esse sandarachæ Græcorum natiuæ differentias, tum in colore, tum etiam in figura. Enimuerò quædam valdè rufa & cinnabaris colorem referens conspicitur, alia minùs rufa & quasi sublutea. Rursum alia globosa est, qualis plerunque inuenitur, alia puluerulenta, cuius etiam Theophrastus ac Vitruuius meminerunt.

CAP. I. διδόναι δὲ καὶ κρέα] Idem refert Paulus. At Nicander in Alexiph. σάλοιο κάρη ἠὲ καὶ ἀμνοῦ desiderat, nempe *cerebella suis & agni* &c. nec abs re: siquidem cerebella etiam multò magis quàm carnes ipsæ, quātumuis probè coctæ, nauseam excitant. Aetius, tetr. 4. ser. 1. ca. 49. eiusmodi quidem carnes ad vomitum prouocandum laudat, sed ea ipsa etiam porcellorum cerebella commendat.

γλυκέος ∢ α.] Ruellius cùm fortasse hanc passi mensuram, ceu parciorem, corruptam esse, vixque tot puluerum drachmas vna liquoris drachma dilui ac dissolui posse animaduerteret, passi mensuræ in sua versione planè non meminit. At rectiùs Cornarius, qui quidem pro drachma, κοτύλην, hoc est, *heminam* reponit, adeóque legendum censet, μετὰ γλυκέος κο. α. Scribonius Largus remedij huiusce ad Cantharidas mentionem faciens, ad Samiæ cretæ P. iiij. passi cyathos quatuor desiderat: AEgineta Cimoliæ drachmas quatuor propinat cum melicrato: Diosc. in lib. 2. ἀπ. Σαμίας ∢ α. μετὰ σιραίου.

CAP. III. Θηβαϊκὰς βαλάνους] Remittēte sese demùm acerbitate mali, iámque decedēte periculo, palmarum fructum exhibendum censet Dioscorides Nicandri fidus Interpres, quando scilicet iam Buprestidis symptomata desierint, & tumor ferè totus resederit. Tùm siquidem ille nō leui astrictione interna viscera roborat, exiccat humoris vitiosi reliquias, ac denique calore suo non exiguo nostrum etiam non mediocriter adauget.

CAP. IIII. διανοίας ἐμποδισμός] Paulus pro, διανοίας, habet, λαλιᾶς, id est, *sermonis*: quam quidē lectionem secutus est Marcellus. At nostræ huic lectioni, præter Aëtium & Auicennam, suffragatur & ipse Nicander, hisce verbis: νωθραὶ γὰρ ἐπὶ φρένες ἀμβλαώοντα, *nam mens obtusa uacillat*.

μετὰ νάρκης] Hæc symptomata, quantumuis frigida, Salamandræ haustum consequuntur, liquatis à calore præter naturam, acri inquàm & adurente, (quem illa excitat) cerebri humoribus, vel in caput aliūde subuectis, ac per neruos sparsis atque adeò illos obturantibus: non item, quia sit Salamandra frigida vi prædita, vti voluêre nōnulli, ac inter cæteros Auicennas, qui curationem illi perinde atque opio adhibendam censuit.

σπασμὸν ἀπορρεῖν] Inter symptomata, quæ haustæ Salamandræ superueniunt, Aëtius & Plinius totius corporis pilorum defluuium prætereà recensent.

ῥητίνην πιτυΐνην] Resina pinea occulta potiùs quàm mnifesta qualitate cum Salamandræ veneno pugnat. Siquidem est illa non mediocriter calida: hoc verò supramodùm calidum atque etiam causticum, nedum sit frigidum, vt placuisse videtur Alberto, & ipsi quoque Mathiolo. An potiùs existimandum resinam non quidem veneni, sed symptomatum frigidorum quæ illud consequuntur, nempe torporis, paralysis & tremoris esse alexipharmacum?

συνεψηθέντα κρίνῳ] Sic Aëtius: Sed Gorræus ἀντὶ τοῦ, κρίνῳ, id est, *lilio*, meritò restituit, κρίμνῳ, hoc est, *farina crassiore*, ídq; ex Nicandro, cuius hæc sunt verba:

καί ποτε κνίδην
ἑφθαλέην κρίμνοισι παλυνάμενος ψαφαροῖσιν
ἐν λίπει χαίνοιο, &c. quæ sic Gorræus:
& ipsam
Vrticam tenui conspersam polline, coctam
Ex oleo edisse, &c.

Quid quòd Diosc. 2. ἀπορ. contra Salamandram potam κνίδης φύλλα σὺν κεχρίνῳ ἀλεύρῳ καὶ ἐλαίῳ, hoc est, *urticæ folia cum hordeacea farina & oleo* exhibetē

χερσαίας ὠά] Non tantùm testudinis vtriusque tam marinæ quàm terrestris oua, sed & carnes ipsas Nicander commendat, coctas cum suum præpinguium carnibus seu visceribus. Vox enim γυῖα, qua ille vtitur, modò *carnes*, modò *uiscera*, interdum etiam *artus* ipsos significat. In EVporistis Dioscorides galbanum & marinæ testudinis sanguinē simul diligenter coquit & exhibet.

ἠρυγγίου ῥίζης] Ranis & eryngij radici Scammoniæ portiūculam addit Nicander, idque fortassis vt corpus vniuersum à putridis humoribus fœliciùs expurgetur, itáque venenum paulatim expellatur.

CAP. V. κνησμοὶ καθ' ὅλον τὸ σῶμα] Scribonius Largus non quidem, σῶμα, sed, στόμα, uidetur legisse. Sic enim ille, cap. 61. *Ephemerum*, inquit, *potum protinùs quidem os prurire facit, ueluti squilla tactum, postea etiam adurit, quasi pipere manducato.*

φέρεται αἱματώδη] Ephemerum haustum non tantùm sequitur cruentus alui fluxus, sed & ve-

mitus, teste Nicandro, per quos liquida vacuantur, aquæ in qua recèns mactatæ carnes ablutæ fuerint similia: quæ quidem summam hepatis imbecillitatē arguunt, ex sententia Gal. lib. 5. de locis affect. Scribonius, loco modò citato, sanguinem Ephemero poto vndecunque manare testatur: *Qui Ephemerum*, inquit, *biberint, primùm sanguinem ab ore expuunt, deinde ex stomacho cruorem reijciunt, postea per sellas etiam abundantiùs eundem deijciunt*.

ἀρυὸς τῆς σύλλων] Præcipuis symptomatis à Colchico illatis, nempe intestinorū læuitati ac torminibus, tum ista, tum quæ sequuntur propè omnia mederi fit uerisimile.

CAP. VI. στρύχνον μανικὸν] Vti in stirpium historia Dioscorides Anazarbæus Dorycnium & Solanum manicum distinxit, & ceu plantas diuersas diuersis descripsit capitibus, ita & lib. περὶ ἰοβ. altero, vtriusque veneni diuersis capitibus propria & peculiaria tradit remedia: quæ tamen ferè omnia hoc loco vni Dorycnio accommodantur. Atque vel hinc patet, Dioscoridem horum librorum de venenis authorem, alium ab illo Anazarbæo extitisse, vti & antè monuimus.

γάλακτος ποιότης] Velle videtur Nicander, Dorycnion in ore ipso non tantùm lactis saporem, sed & colorem repræsentare, hisce verbis:

ἀλλά γε δὴ φράζοιο Δορύκνιον, οὗ τε γάλακτι
ὠπὴ τε βρωσίς τε περὶ σώματι πᾶσιν ἔϊκται.

quæ sic vertit Gorræus:

Nunc age contemplare Dorycnion, aspice primum
Quàm color & gustus niueo sunt proxima lacti.

Annotat verò illius Interpres, Dorycnion, quod alio nomine μελιόφυλλον appellari refert, succū reddere adeò tum colore, tum sapore, tum & odore lacti similem, vt vix ab ipso lacte discerni possit.

γλώττης ὑγρότης] Apud Paulum, in Aldino saltem codice, legitur, γλώττης ξηρότης: quanuis contrà quotquot occurrerunt interpretes *humiditatem* verterunt. Sed ei tamen lectioni suffragari videtur Nicander, qui quidem de eo qui Dorycniō hauserit, —οὐ μὲν ποθέει, inquit, ξηρὸν στόμα βρέξαι. Gorræus ita vertit: *—atque arentia negligit ora Colluere.* Vtra tamen lectio potior sit, in dubio relinquimus.

οἶνος χλιαρὸς] Apud Aëtium hoc remedium cum proximè sequenti iungitur: siquidem Interpres rectè transtulit. Sic enim ille: *passum tepidum cum aniso potum & amygdalis amaris tribus*.

CAP. VII. γλυκαίνει τὴν γλῶσσαν] Sic Aëtius: *Aconitum dum potatur, linguam edulcat cum quadam astrictione, deinde paulò post in lingua amaricat*. Scrib. verò Largus, cap. 56. *Aconiti gustus est austerus atque subamarus*. Apud eosdem Autores, vti & apud Nicandrum, longè plura poti Aconiti symptomata reperias, quàm quæ hic commemorantur.

ὑγρότητες ὀφθαλμῶν] Nicander: αἰεὶ δ' ἐκ φαέων νοτίων ἀπολείβεται ἱδρώς. hoc est, vti vertit Gorræus: *Perpetuò ex oculis madidus delabitur humor*. Id quod plerique ita interpretantur, quasi haustum Aconitum lacrymas cieat. Aëtius, humores in oculis abundè prolicere, scribit. At Scribonius, hausto Aconito sudorem multum ac frigidum maximè circa oculos & frontem apparere voluit.

ἀειζώου] Sic & apud Diosc. 2. περὶ ἰοβ. legitur, ad haustū Aconitum priuatim iuuare Sedi maioris flores cum vino. Attamen Paulus & Aëtius pro, ἀειζώου, habēt, ἀζώμου. Ita & Catacuz. exemplar: & rectè quidem. Aptiùs enim erucæ, quàm semperuiui temperamētum, reliquorū hic commemoratorū simplicium temperamēto respondet: quæ quidem omnia esse calida & sicca nemo non videt, ex quo etiam (sed nimis leuiter) infert Gorręus, Aconitum frigidum esse atque humidum: cùm tamen id è putrefacientium esse genere fateatur, quę quidem omnia Galenus calida simul & humida esse, 5. simpl. apertissimè docuit.

σὺν μέλιτι ἢ καὶ] Paulus, σὺν οἴνῳ. Sunt qui legāt, σὺν μέλιτι ἢ γάλακτι μετὰ καστορίου, &c. quo quidem modo legit Marcellus. Nicāder opobalsamum lacte vel aqua diluit. In Diosc. ἐπειδὴ, pro aconiti antidoto habetur inter cætera ὀποβάλσαμον μετὰ γάλακτος, *opobalsamum cum lacte*: rursumque eodem cap. ὀποβάλσαμον σὺν γάλακτι γυναικείῳ ἢ ὕδατι. id est, *opobalsamum cum lacte muliebri aut aqua*: idque citra aliorum simplicium additionem. Et certè quidem ab hoc remedio distinguendum est id quod proximè sequitur, ex castoreo pipere & ruta: siue ista singula seorsim, siue simul omnia vsurpentur ex vino. Iccircò legendum hîc, conijcio: σὺν μέλιτι ἢ γάλακτι· καὶ καστορίου καὶ πεπέρεως καὶ πηγάνου ἴσον ὁλκὴν σὺν οἴνῳ.

ἐν οἴνῳ σβεσθέντα] Diosc. 2. περὶ ἰοβ. ferri quidem recrementum oxymelite restinguit: ferrum verò, aurum & argentum, melle. Scribonius in aceto melli mixto ferri stercus vstum priùs inferuescere sæpiùs, & ita dari voluit.

καὶ ὄρνιθι καθεψηθείσῃ] Ista sic sonant, quasi voluerit Autor, lixiuiam cum vino & gallina decoqui. Paulus & Aëtius, rectiùs: κονίαν σὺν οἴνῳ, καὶ ὄρνιθος καθεφθου, ἢ κρεῶν λιπαρῶν ζωμὸς λαμβανόμενος σὺν οἴνῳ. Dioscoridi quoque, 2. περὶ ἰοβ. inter alia Aconiti alexipharmaca recensentur, ὄρνιθος καθεψηθείσης συγχλωσθείσης ζωμὸς, κρέως λιπαροῦ ὁμοίως. Scribonius iure gallinæ pinguis vel bubulæ adiuuari scribit qui Aconitum sumpserunt. Iccircò & nos hoc loco legendum censemus, καὶ ὄρνιθος καθεψηθείσης, ἢ κρεῶν λιπαρῶν βοείων ζωμὸς λαμβανόμενος σὺν οἴνῳ.

ἢ ἐν μὲν Ηρακλείᾳ] Ista nos suo loco restituimus, quæ librariorum errore in proximum caput perperàm translata fuerant. Porrò & Diosc. lib. 3. de Chamæpity agens, qua perinde atque antidoto contra Aconitum Heraclios vti solitos scribit, has ipsas ei tribuit appellationes. Χαμαίπιτυς, inquit, ἣν οἱ ἐν Πόντῳ ὁλόκυρον καλοῦσιν, Ἀθήνησιν ἰωνιάν, ἐν δὲ Εὐβοίᾳ, σιδηρῖτιν. Easdem habet & Paulus, lib. 5. cap. 45. sed pro ὁλόκυρον, legit, ὁλόχληρον.

CAP. IX. μετὰ τὸ ξηρανθῆναι] Paulus rectiùs, ξηρανθῶσι, quam etiam lectionē sequitur Cornarius: ξεσθῶσι enim, idem quod κινῶσι, significat. Sic inferiùs, cap. de pharico, μετὰ τὸ ξεσθῆναι αὐτοὺς.

ἔλαιον σὺν ἀψινθίῳ] Iuxta aliorum etiam Interpretum sententiam ἀντὶ τοῦ, ἔλαιον, ex Paulo, Aëtio, itemque Diosc. ipso, περὶ ἰοβ. οἶνος ἄκρατος restituimus.

CAP. XI. διδόντες μεταξὺ ἐμέσματα] Annotat Goupylus hæc verba ita legi in antiquo codice: διδόντες μεταξὺ ἐμέσματα, ἐν οἷς δίδομεν τὸ γάλα βόειον, &c. At rectiùs legas cum Paulo, μεταξὺ ἐμέσματα. Sic enim ille: διδόντες μεταξὺ ἐμέσματα, ἐν οἷς δίδοντες γάλα βόειον ἢ ὄνειον &c.

καὶ καπείου] Pauli lectionem prætuli, καὶ κασόριον καὶ πήγανον καὶ ἡδύοσμον σὺν οἴνῳ, ita vt ista remedia à præcedētibus seiūgātur. Cęterùm apud Aëtium vti plura symptomata haustæ Cicutæ reperias, quàm hîc à Dioscoride recenseantur, ita & plura remedia, quæ inde repetere vnicuiq; licet.

ἢ καρδαμώμου] Addunt nonnulli, ἢ ἀμώμου οὐγ. α. pro quo legendum, ἢ ἀμώμου < . α. sicuti legitur apud Aëtium, qui tamen cardamomum prætermittit. Dioscorides in ἀπορ. post factam mentionem cardamomi, addit, κινναμώμου < α. σὺν οἴνῳ. Paulò pòst, αὐτὸ τε, ἢ πεπέρεως, lego, ἢ πέπερι.

σὺν ἐλαίῳ ἢ γλυκεῖ.] Sic Dioscorides, in EVporistis. Paulus verò legit, σίλφιον ἢ ὀπὸν αὐτοῦ, σὺν οἴνῳ ἢ γλυκεῖ. quomodo legit Corn. Aëtius σὺν οἴνῳ γλυκεῖ. Cornel. Celsus laser dat ex vino. At Nicāder, cum vino aut oleo silphij liquorem videtur exhibere, nisi fortè, quod voluit eius Græcus Interpres, silphij quidem liquorē cum vino, ipsam verò radicem tritam cum oleo exhibet. Sic verò ille: τό, τε νέκταρ ὀπῷ ἐμπνυκεῖ χεαίας. Gorræus: *Et minū suauo* [miscebis] *quem Cyrenaïca mittit*. Ac rursum paulò pòst. σίλφια δ' ὢθρυφθέντα μετ' ἀργῆεντος ἐλαίου, -*Et cum claro calidum tere laser oliuo*.

CAP. XIIII. οὐκ ἄφημος] Cur infausti nominis sit hoc Adagium, rationem subdit Aëtius: *Est enim*, inquit, *eiusmodi* σπασμώδης *accessio grauis omnino, quippe quæ falsò risus prætextu præsentem & insperatam mortem inuehit.*

CAP. XV. παρακοπὴν τοῖς μεθύουσιν] Aëtius aliquantò fusiùs symptomata Hyoscyamo sumpto superuenientia prosequitur, vti & Auicennas. At Nicander ne vnius quidem meminit.

μελικράτῳ πολλῷ] Celsus, lib. 5. non mulsæ, sed mulsi meminit. *Si*, inquit ille, *Hyoscyamum aliquis ebibit, feruens mulsum bibendum est*, &c.

καὶ γλυκεῖ σὺν ὕδατι] Istud, σὺν ὕδατι, non habetur apud Paulum, neque id agnoscunt Marcellus & Cornarius: ac nos quoque redundare iudicauimus.

κνίδης σπέρμα] Hîc vrticæ semen æquè ac nitrum videtur ex aqua exhiberi: at apud Diosc. in EVpor. ex vino: sic enim ille, κνίδης σπέρμα σὺν οἴνῳ, ἢ τὰ φύλλα, *vrticæ semen cum vino aut folia.*

ὥσπερ οἱ τὸν οἶνον] Legimus cum AEgineta, ἵνα ὥσπερ οἱ τὸν οἶνον πιόντες ἐκπέψωσιν.

CAP. XVI. καταφορά τε] Longè plura epotæ Mandragoræ radicis, ac pomi etiam ipsius, symptomata simul & remedia legas apud Aëtium.

ἀπὸ πηγωνίου] Teste Lacuna, legitur in vetusto exemplari, καὶ ἀφορβίου. quam lectionem, ceu vsui accommodatiorem, cum Cornario secuti sumus. Neutrius meminit Paulus. Aëtius verò odoraminis loco recenset pulegium cum ruta & castorio ex aceto.

CAP. XVII. τοῦ σώματος ἐκδίδοται] Opij assumpti longè plura tum signa tum symptomata ex Nicandro & Aëtio repetere licebit.

μετὰ κονία] Addunt nonnulli, ἢ γλυκεῖ. Diosc. in EVpor. καὶ γλυκεῖ. Sed neque Paulus neq; Aëtius tale quid habent.

CAP. XIX. καλούμενον φαρικόν] Quid esset Pharicum minimè expressit Dioscorides, vti neque Paulus, nec Aëtius. *Pharium* certè quidem (ait Scribonius) *dicitur ex compluribus componi, gustúmque habere nardi*. Inter simplicia tamē ipsum Autor cap. I. recensuit. Quòd ad etymon spectat, Nicandri Scholiastes Praxagoram citat, qui à Pharico quodam venefico Cretensi, ceu inuentore, sic vocatum scribit: iuxta alios verò, vel à Pharide Laconum, vel à Pheris Thessaliæ, vel à Pharis Arcadiæ oppido, vbi fortasse veneni genus id primùm repertum fuerit, ita dictum asserit. Athenæus, 3. διπνοσ. nō quidem φαρικὸν, sed φαρικόν nominat, ibidémque innuit, mala cotonea eiusce veneni vires infringere: id quod experientia compertum tradit.

ναρδῳ ἀγρίᾳ] Marcellus delet, ἀγρίᾳ: & certè quidem Nicander & Scribonius Largus non nardo syluestri, sed nardo simpliciter assimilant. Nardum autem syluestre & asarum pro eodem accipi Dioscorides admonuit, 1. de mat. med. ca. de asaro. Scribonius verò nardum syluestre idem cum Celtico esse innuit.

Κελτικῇ, ἣν ἔνιοι σερίνην] Apud Paulum, ἰσάτιν, nō minùs falsò, quàm hîc, σερίνην, legitur. Sic enim ille: ναρδῳ Κιλικίᾳ, ἣν ἔνιοι ἰσάτιν, &c. Sed vtrobique ἀλιούγκαν reponēdū videtur. Nā & Nardū Celticā ἀλιούγκαν appellari testatus est antè Diosc. lib. I. de mat. med. Itémq; Scribonius Largus Pharici remedia commemorans, cap. 195. *Adiuuantur*, inquit, *læsi ab eo saliunca, id est, nardo syluestri, quā plurima ex vino sæpiùs data*. Nicander in Alexiph. & Diosc. in ἀπορίσις, nardi non quidem Celticæ, sed Ciliciæ radicem ad Pharicum probant: ideóque & hoc loco Marcellus pro, ναρδῳ Κελτικῇ, ναρδῳ Κιλικίᾳ, restituēdum suspicatur. quo modo & apud Paulum legi iam antè monuimus.

σμύρνης β. ὀβό.] Pro eo quod habet hoc loco Dioscorides, myrrhæ obolos duos, apud Nicandrum legitur, σμυρνεῖον ἀπελβές, hoc est, *smyrnium probè tritum*: nisi fortè σμυρνεῖον, non pro smyrnio planta, sed pro myrrha ipsa accipi debet.

CAP. XX. Τὸ δὲ τοξικὸν] Quale fuerit olim Toxicum, non est facile conijcere. Esse tamen plātæ genus Autor iam antè in proœmio innuere visus est: ac ipse quoque Galenus, lib. 2. de Antidot. ex Asclepiadis sententia, inter venena simplicia ipsum annumerat. Non esse tamē cicutam certum est: sed neque Napellum esse contendit Mathiolus, at potiùs Tusom Auicennæ. Qualecunque verò id sit, constat fuisse certi quoddam generis venenum, quod à quotidiano frequentióreque apud Barbaros in tingendis sagittis vsū Antiquitas sic appellauerit. Nicandri Scholiastes idcircò & alio nomine Σκυθικὸν appellari scribit, & τοξικὸν ex eo dictum annotat, quòd sagittæ instar, id est, *celeriter*, in cibo sumptum potúmve interimat. Scribonius tamen τοξικοῦ nominis & aliam videtur afferre rationem, nempe quòd *Toxicum potum dolorē cieat omnium interaneorum, uelut* τόξῳ, id est, *telo, traiectorum*. Sed quod Plinius Toxicum à taxo arbore venenata dictum existimauit, longè absurdius esse videtur.

αἵματι τράγου] Diosc. in ἀπορ. pręter sanguinem hirci aut capræ, sanguinis etiam meminit hœdi, anatis & canis, seu fortè anseris, χηνὸς, inquàm, nō, κυνός: quāquam & Diosc. lib. 2. de mat. med. nō anserinum modò sanguinem, sed & caninum contra toxicum epotum commendauerit.

δρυὸς τε φλοιὸς] Diosc. in ἀπορ. non quidem corticem ilicis aut fagi, sed earundem arborum folia in hunc vsum desiderat.

CAP. XXI. Ἰξίας δὲ ὃς] Aëtius post Ixiam de

vtroque Chamæleone tam albo quàm nigro egit, quibus alias quàm Ixiæ notas, alia itidem remedia assignat. Paulus & Ixiæ & Chameleonis tantummodò nigri mentionem facit. Hic verò noster Autor in venenorum quidem cēsu & Ixiæ & Chameleonis separatim meminit: at deinceps Chamæleonem vtrunque, ceu fortasse sub Ixia comprehensum, prætermisit, haud secus ac Nicander: qui de Ixia solum, de neutro verò Chamæleone nominatim egit. Vtrunque certè quidem Chamæleontem Dioscorides Anazarb. lib. 3. de mat. med. Ixiam appellari prodidit: at in ἀπορ. Ixiam conceptis verbis Chamæleonem nigrum interpretatur, eiúsque solius mentionem facit. Scribonius citra distinctionem, *Ixia*, inquit, *quam quidam Chamæleonta uocant*, &c. Hæc tanta opinionum varietas in causa est, vt, quod plantæ genus sit ἰξίας seu οὐλόφονον, vix affirmare ausim: quod & antè in libri 3. caput 10. admonuimus.

ἢ ὀξυμέλιτι] Vetus codex itémque AEgineta addunt, ἢ ὄξει, *aut aceto*, quam lectionem recipit Cornarius. Nicāder νεοτρεί̈πτῳ ὑπὸ γλεύκει, hoc est, *cum musto seu uino nouo*.

πηγάνου ἀγρίου σπέρμα] Nicander ipsa rutæ germina commendat, vti & polij florem.

ἢ τερεβινθίνη ῥητίνη] Nicander resinæ meminit, non modò terebinthinæ, sed & pineæ ac piceæ.

ἢ νάρδου] Aldinus codex hoc loco valde deprauatus est. Notato certè quidem puncto post σισυμβρίων, habet, ἐλατίνη ῥητίνη σὺν οἴνῳ, hoc est, *resina abiegna cū uino*. &c. Aëtius, ἢ ῥητίνης τερμινθίνης ἢ νάρδου ἢ κασσίας, &c. Cornarius verò legit, ἢ ῥητίνης τερμινθίνης ἢ νάρδου, ἢ κασσίου, &c. Quam lectionem cæteris ego prætulerim, ex mea versione videre facile fuerit.

ἀψινθίου χυλοῦ] Addunt alij, ἢ θαψίας, quam lectionem secutus est Ruellius: qui tamen etiam succi absinthij meminit. Paulus post, ἀψινθίου χυλοῦ, θαψίας χυλοῦ reponit, móxque subdit, ἢ ὄξος θερμὸν πινόμενον, quasi acetum etiam calidum per se potum prosit. Marcellus & Cornarius illā Pauli lectionem sequūtur: sed hoc drachmarum duarum pondus ceu nimium suspectum habent; & meritò quidem: maximè cùm thapsia vsu nimio inter venena censeatur, & Dioscorides, lib. 4. mat. med. disertè scripserit, thapsiæ obolos tātummodò quatuor dari, succi obolos tres, & liquoris obolum vnum. Quid quòd & idem chamelææ pondus modum omnem superat? quandoquidem, Serapione teste, chamelææ drachma vnica interimit. Quare tum hîc tum illic oboli pro drachmis reponendi videntur.

CAP. XXII. ἢ Περσικῶν τὰ ὀστᾶ] Ista quæ sequūtur, ceu planè corrupta, sic restituenda ex Paulo: ἢ Περσικῶν τὰ ὀστᾶ σὺν κελθῶν ἀφεψήματι, ἢ λιβανωτὸς ἢ κοκκυμήλων κόμμι, ἢ πτελέας τὸ &c. Hos verò Persicorū nucleos Nicander tritos ex oleo desiderat: sic enim ille: σκληρὰ ἀπὸ Περσεῖης κάρυα καταπειφθέντα μετ' ἐλαίου ὑγρὸν. Sic & Diosc. in EVpo. quo loco habet, Περσικῶν ὀστᾶ σὺν ἐλαίῳ. At Scribonius Largus, c. 51. *Prosunt*, inquit, *& nucleorum Persicorum interiora ex uino trita atque pota quamplurima*. Cæterùm Asclepiades apud Gal. 2. de Antid. pro his Persicorum nucleis nuces regias exhibet, quas contrà venena quoq; pollere nemo dubitat, quásq; Diosc. lib. 1. etiam Persicas appellari testatus est.

ἢ τὸ ἐν ταῖς φύσαις] Legendum hauddubiè, ἢ τὸ ἐν ταῖς φύσαις τῆς πτελέας ὑγρὸν, non, τὸ ἐν ταῖς φύσαις. Paulus habet, τὸ πτελέας ἐν ταῖς θυλακίοις ὑγρόν. Sed & huiusce humoris intra vlmi folliculos contenti mentionem faciens Dioscorides, lib. 1. cap. de vlmo, τὸ ἐν ταῖς φύσαις εὑρισκόμενον ὑγρὸν nominat, φύσας appellans, quæ ille, θυλάκια.

CAP. XXIII. ἀλεκτορίδων ᾠὰ] Sic Paulus: ὠφελεῖ δὲ αὐτοὺς καὶ ἀλεκτορίδων ᾠὰ ἀφεψήματα καὶ ἐν ὀξυκράτῳ πινόμενα. At Cornarius αὐτὸ τὸ ᾠὰ, ἀφόδευμα, aut certè quid simile reponit: & rectè quidem, siquid ego rectè iudico. Nam & Diosc. anteà, lib. 4. ca. 83. aduersus Fungos inutiles ὀρνίθειον κόπρον μετ' ὄξους, itémque in EVpor. ἀλεκτορίδων ἄφοδον σὺν ὀξυκράτῳ commendat. πτῶσι στρουθοῖο καὶ οἰκάδος, pro eodem dixit Nicander. Aëtius quoque certissimo Philagrij experimēto aduersum Fungos cōprobatum scribit gallinaceum stercus albū, tritū ex posca aut aceto mulso. Sed & ipse Paulus, lib. 7. cap. de stercore, idem gallinaceum stercus ad Fungos præstanti remedio valere tradidit: dum scilicet ex oxymelite, aceto mulsóve vomitione Fungos educit.

μετὰ ἀριστολοχίας] Aristolochię drachmam vnam simpliciter ac per se vsurpat Dioscorides, in EVpor. & quod proximè sequitur absinthium, non quidem cum vino, sed cum aceto, exhibet, tū eo loco, tū etiam 3. de mat. med. ita vt fortasse post illud, πινόμενα, hîc etiam legendum sit, ἀριστολοχίας ἢ ἀψινθίου ὁλκὴ μία σὺν ὄξει.

καὶ μέλιτι ἑφθῷ] Lego cum Lacuna, ἢ μέλιτι, quo modo etiā habetur apud Diosc. in EVpor. itémque apud Paulum. Sic enim vterque, καὶ μέλι τε ἐκλειχόμενον καὶ πινόμενον. Quin & Isaacus inter Arabes mel simpliciter commendat in hunc eundem vsum.

μελισσοφύλλου τε σὺν οἴνῳ] Restituo ex Paulo & Aëtio, σὺν νίτρῳ, maximè cùm Diosc. tum in EVpor. tum etiam 3. de mat. med. melissophyllon cum nitro contra Fungos bibi scripsisse constet. Huc accedit & illud, quòd Galenus, 9. simpl. nitrum aduersus Fungorum strangulationes eximiè commendat. Quod verò sequitur ex panace remedium, Diosc. in EVpor. ad panaces Asclepium nominatim restringit.

τρύξ τε οἴνου] Diosc. in EVpor. fæcem vini non vstam modò, sed & crudam commēdat ex aqua.

χάλκανθος] Catacuz. exemplar habet, χαλκοῦ ἄνθος, itidémque Paulus & Diosc. lib. ἀπορ. Nicander χαλκοῖο παλαιμεμογηότος ἄνθη desiderat. Quin & Scrib. Largus cap. 166. inter Fungorum remedia pro atramento sutorio æris florem reponit. Neque dubito quin flos æris aliquo modo iuuare possit, quum, teste Diosc. quaternûm obolorum pondere crassos humores extrahat, quales scilicet Fungorum vsus gignere consueuit. Attamen quoniam 5. de mat. med. lib. de chalcantho agēs Dioscorides, totidem verbis, καὶ μύκητας (inquit) λαβοῦσι βοηθεῖ σὺν ὕδατι ποθέν; hoc est, *aduersus hausta fungorum uenena ex aquis potum auxiliatur*: & hîc quoque chalcanthum æris flori prætulerim.

ἢ καρδάμωμον] κάρδαμον hauddubiè legendum ex Paulo & Aëtio. Nam & folia καρδαμίδος in eū vsum prædicat Nicander. καρδαμάμωμον nominat Diosc. in EVpor. nisi fortè, κάρδαμον, legi pręstat. Cæterùm apud Paulum & Aëtium adduntur ad-

uersus Fungos à serpentibus aliisve bestiis venenatis arrosos, aut prope bestiarum eiusmodi latibula natos, alióve quouis modo infectos nõnulla remedia, quæ ex ipsis Autoribus repetere vnicuique facile fuerit.

CAP. XXV. ὀδόντες βεβαμμένοι] Paulus legit, βεβρωμένοι. Aëtij verò Interpres legisse videtur, καὶ οὖλα βεβρωμένα. Sed potior haud dubiè Diosc. lectio: siquidem vix quisquam crediderit, tam repentè dentes aut gingiuas erodi posse. Porrò Diosc. in ἀπορ. inter Taurini sanguinis epoti signa, vocis interceptionem, stomachi dolorem, prætereáque retentionem vrinæ numerat. Aëtius, oris ventriculi compressionem frequentésque conuulsiones.

τὸν ἐμετὸν παραιτ.] Contrà verò Galenus, 2. de antid. eos qui Taurinum sanguinem recentem hauserint, aceto sępiùs poto & vomitionibus reiecto adiuuari scribit: quod ipsum repetit Oribasius. Verùm tùm demùm intelligendum conferre vomitum, cùm aceti ope coagulatus sanguis incisus, attenuatus ac dissolutus fuerit: priùs verò minimè tentandum esse vomitum, ac potissimùm vulgaribus ἐμετικοῖς, præter Diosc. Pauli & Aëtij autoritatem, ratio etiam ipsa per se dictat.

δίδοται δὲ ὅσα] Malim equidem, vt ne sequentes casus immutare sit opus, δίδοται δὲ δεῖ ὅσα &c. vel δίδοσθαι δὲ ὅσα &c.

σὺν ὀξυκράτῳ] Diosc. in EVpor. σὺν ὄξει. Porrò quæ hîc diuisim leguntur, apud alios coniũctim scripta reperies. Sic enim Paulus & Aëtius, ἐλαιῶδες σὺν ὀξυκράτῳ καὶ νίτρῳ δοτέον. Noster Autor nitro per se vtitur. Galenus nitri obolos duos in vino dissoluit: nitrum cum lasere dari scribit Plinius: itémque Diosc. in ἀπορ. νίτρον σὺν σιλφίῳ. Cæterùm Aëtius non tantùm grossos caprifici, sed & fici succum lacteum, aut ramulos fici tritos ex nitro & posca exhibet.

πιτύα ἅπασα] Diosc. in ἀπορ. Coagulum hœdi vel leporis è vino: Nicander coagulum capreæ, damæ, hœdi aut leporis vsurpat. Paulus, ποιεῖ καὶ πιτύα ἅπασα σὺν ὄξει, καὶ σιλφίου ῥίζα σὺν τῷ ὀπῷ, quam quidem lectionem & ego secutus sum. Aëtius coaguli quidem non meminit, at silphij radicem ex aceto sanguini Taurino resistere palàm asserit.

κράμβης σπέρμα] Plinius, lib. 20. cap. 9. *brassicæ syluestris semen tostum contra Taurorum uenena auxiliari* scribit. Nicander verò, simpliciter brassicæ semen cum aceto commendat.

κονύζης σπέρμα] Lego, φύλλα. Nã & apud Diosc. in ἀπορ. itémque apud Paulũ & Aëtium, pro conyzæ semine, conyzæ folia leguntur. At Nicander tamen conyzæ radicem expetit.

βάτου χυλός] Nicander rubi germinum tantũmodò meminit: sed verisimile est ex iis quoque succum exprimi voluisse.

καὶ ῥοώδη] Paulus, κοπρώδη καὶ δυσώδη. Ruellius legisse videtur, κοπρώδη καὶ ῥοώδη, siquidem *stercoracea & fluida*, vertit. At Cornarius legẽdum cẽset, δυσώδη καὶ ῥοώδη. Ego verò αὐτὶ τῶ, καὶ ῥοώδη, immutatis paucis, κροκώδη, legendum esse suspicor. Nam & Albucasis, secũda parte Azarauij, Taurino sanguine poto egestiones quales croci diluti salutem promittere scribit.

κριθίνω] Cæteri etiam ferè omnes qui de venenorum remediis scripsêre, farinam hordeaceã in hunc vsum desiderant, vno excepto Galeno: qui quidem non, κρίθινον, sed θέρμινον ἄλευρον, hoc est, *lupinorum farinam*, addito nitro in oxymelite decoquit.

CAP. XXVI. ἐμπτυαθὲν γάλα] Coagulatum lac intelligi par est, quod etsi liquidum adhuc est, recèns tamen admixti coaguli ratione intra ventriculum coire ac densari paratum est. Alioqui enim foris coagulatum lac, nisi fortè largiore copia ingestum fuerit, innoxium esse quotidiana docet experientia. Potest tamen & citra coaguli mixturam lac copiosiùs & aceruatim haustum in ventriculo cogi, & eadem quæ admixto coagulo inferre symptomata: maximè si crassius illud sit, ventriculi autem & hepatis intemperies calidior sicciórque fuerit.

πιτύαι σὺν ὄξει] Diosc. in ἀπορ. coagulum commendat leporis, aut hinnuli, aut hœdi, aut agni, aut capreæ, aut bubali, aut vituli, itidem ex aceto. Lib. verò 2. de mat. med. post enumerata illorum animalium prætereáque aliorum quorundã nomina, coagulum omne promiscuè coagulato lacti ex aceto resistere prodidit. At Gal. 2. de antid. coagulum ex aqua propinat, vel laserpitij & thymi æquas partes ex aceto mulso. Scribonius itidem coagulum agninum, leporinum, porcinũ ex aqua desiderat. Leporinum verò cæteris anteponit Gal. 10. simpl. Sic & Aëtius. *His, inquit, auxiliatur coagulum omne, maximè uerò leporinum, cum aceto potum. Etenim coagulum recenti lacti iniectum, ipsum cogit atq; densat: id uerò quod iam coactum est, suapte natura dissoluit.*

καλαμίνθης τι] Menthæ meminit Nicander: mentham quoque cum aceto exhibet Diosc. in ἀπορ. alios verò subdit mentham cum vrina propinare. Attamen quam ille μίνθην, hic ἡδύοσμον citra discrimen nominat: quanuis inter vtranque vocem discrimen agnoscere videtur Plutarchus in Sympos.

θύμον τι σὺν ὄξει] Paulus, θύμον τι σὺν οἴνῳ. quam lectionem secutus est Ruellius. Porrò præter hoc loco recensita remedia, Diosc. in ἀπορ. vt & 5. de mat. med. passum copiosum commemorat. Vtrobique etiam acetum tepidum. Nicander aceti partem vnã & passi partes duas propinat.

τὴν πηλοποιητικὴν κονίαν] Paulus, πηλοπηϊκὴν, quasi *figlinam* aut *luto traiectam lixiuiam*. Sed tum hîc, tùm illic legendum haud dubiè, πιλοποιητικὴν, per ι non per η, vt intelligatur lixiuia, qua πιλοποιοὶ, hoc est, *pileorum artifices* & cæteri coactiliarij expurgandis lanis vtuntur: *lixiuium unde operantur coactiliarij* nominat Marcellus, cap. 14. Id genus autem lixiuij cæteris præfertur, siue quia ex cremata vini fæce paratur, adeóque acrius & maiore incidendi detergendíque vi præditum est, siue quia ex lana succida, quæ in eo madet, quæque eo abluitur, partium tenuitatem adeóque insigniorem vim medicamentosam ascicit. Eapropter & Gal. 6. Meth. ad neruum punctum alterius medicamenti penuria eo se fœliciter vsum prodidit. Idem porrò lixiuiũ ab aliis etiam κονία πιλοποιητικὸν ἤτοι πιλοποιϊκὸν, seu τῶν πιλοποιῶν, ab Aëtio verò, σακτὴ τῶν πιλωτικῶν, appellatur.

CAP. XXVII. καὶ ἴσχει τὰ οὖρα] Præter hæc symptomata Lithargyri veneno superuenientia, alia etiam commemorantur ab Aëtio & Auicenna, quæ ab Autoribus ipsis repetere facile

cuique fuerit.

ἑρμίνου ἀγρίου] Cùm in vulgatis exempl. haberetur, ἑρμίνου ἀγρίου σπέρμα ἢ πεπέρι, Goupylus hunc locum ita legendum cẽsuit ex vtroque antiquo codice, Paulo, ac ipsis etiam interpretibus: ὁρμίνου ἀγρίου σπέρμα, σμύρνης < ἢ ἀψίνθιον, ὕσσωπον, σελίνου σπέρμα, &c. quem quidẽ secutus est Ruellius. Aldinus codex pro, ὁρμίνου, habet, τέρμινθος, seu potiùs τερμίνθου, hoc est, *terebinthi*, quæ lectio Manardo placuisse videtur. Hormini simpliciter, & & sine addito ἀγρίου, mentionem fecére Nicander & Diosc. in εὐπορ. Apium verò syluestre desiderat hic idem Autor, in εὐπορ. cùm tamen Nicãder, Paulus & Aëtius σελίνου simpliciter meminerint. Porrò prẹter ista remedia Nicãder & Diosc. in εὐπορ. οὔρειον ὑπερικόν, hoc est, *hypericum montanum* cõmendant: & hic quidem prætereà, limonium. Quòd ad myrrhæ dosin spectat, nimia certè videtur. Quamobrem pro drachmis, obolos potiùs vel duos ex Nicandro, & Diosc. in εὐπορ. vel tres ex Aëtio reponẽdos esse suspicor cum Cornario viro doctiss. Scribonius piper, myrrham & apij semen pondere pari in vnum miscet, ex eóque medicamento denarij vnius pondus dat in vini cyathis tribus quatuór ve quotidie potis. Cæterùm cùm citra controuersiam duo sint in curando Lithargyri veneno scopi, rosionem, inquàm, impedire, & corporis tumorem discutere, illa modò remedia ab Autore vt & à Nicandro proponuntur, quæ flatus discutiant, vrinas retentas prouocent, sudores promoueant, adeóque corporis tumorem siccando resoluant: rosionem verò inhibentia ideò fortasse prætermittuntur, quòd alibi iam ad nauseam vsque repetita fuêre, nimirum lac & quæcunque, ceu pinguia viscidáque, exasperata leniẽdi ac velut oblinendi vim habent.

μετὰ νάρδου] Columbinum stercus laudat Aëtius cum vino & oleo, aut œnomelite & oleo. Dioscor. verò in εὐπορ. ἀγρίων περιστερῶν κόπρον δοθεῖσαν μετὰ νάρδου.

Cap. XXVIII. γάλα πινόμενον] Aëtius: *lac asininum recens mulctum bibitum & uomitione redditum.* Addit porrò Dioscor. in EVpor. mirificè iuuari qui ex auro lamellam perexiguam rotundam deuorarint. Huic enim Argentum viuum propter cognationem circunfusum & adhærescens, vnà cum auro per sedem prolabitur.

Cap. XXIX. καὶ ἀρσενικόν] In præfatione horum Alexipharmacωn Dioscorides itémq; Paulus, inter metallica venena adarcen & plumbum recensuerunt. Adarcen tamen vterque hîc omisit. Vnus Paulus plumbi meminit.

πτίσεως] Ald. cod. habet, ἀμύλ..ς, atq; ita quoque legitur apud Paulum: sed quicquid voluerit Manardus, lectio nostra potior est.

καὶ ὁ τῆς τράγου] Placet Pauli lectio, λινόσπερμον ἢ τράγου: reliquæ voces redũdant, & à sciolo quodam contextui insertæ videntur, qui quod de trago frumentaceo intelligi debuit, ad tragi herbæ semen perperàm transtulit: sed neque patitur syntaxis, vt ista in nominatiuo casu efferantur. Apud Aëtium αἱ ἢ τοῦ τράγου, χόνδρου legitur, non ita magno discrimine. Addit verò idem, decocta huiusmodi, protinùs vt assumpta sunt, vomitione reddi oportere.

Cap. XXX. περὶ λαγωοῦ] Cornarius tum hoc caput, tum & duo proximè sequentia commodiore loco reponit post cætera ex animalibus venena, exemplo Pauli & Aëtij: qui vna eadémque serie venenata animalia persequuntur.

ἔμετος χολώδης] Vomitum frequentem & variis coloribus permixtum consequi refert Diosc. in εὐπορ. Gal. in lib. de Theriaca ad Pis. à Lepore marino priuatim vlcerari pulmonem scribit, sicuti vesicam à cantharidibus: id quod tamen inter alia signa omisêre Dioscorides, Paulus & Aëtius. Verùm istam vlcerationem pulmonis fortasse consultò prætermisêre, quia tardiùs sese patefaciat: ea verò duntaxat signa & symptomata commemorare contenti fuêre, ex quibus illico veneni genus deprehendi posset.

ὄνειον, ἢ γλυκύ] Rectiùs fortasse legas, ἢ γυναικεῖον, quemadmodũ habetur in EVpor. Huc adde quòd & Plinius, Auicenna, itémque Rasis cõtra Leporem marinum lac muliebre commendarunt. Neque verò solum lac muliebre aut asininum, sed & caprinum atque bubulum pleriq; Medicinæ proceres in eum vsum prædicant.

μαλάχης ῥίζης] Maluæ non quidem radicis, sed caulis meminit Diosc. in εὐπορ. Razis aquam decoctionis maluæ, itémque succum foliorum althææ commendat.

ἢ κυκλαμίνου] apud Paulum malè pro cyclamino legitur, peucedanum. Aëtius cyclamini radici pondus adiicit drachmarum quatuor, fortasse minùs rectè. Auicenna obolis octo, hoc est, scrupulis iiij. contentus est.

ἢ ἐλλεβόρου] Addunt alij, ἢ < α. ἐλλεβόρου, quo modo etiam legitur apud Paulũ: Aëtius habet, veratri nigri drachm. j. aut Scammoniæ scrup. ij. cum bubulo lacte aut aqua mulsa. Ceterùm vtrique huic medicamento purganti Auicenna, Razis & Albucasis addunt agaricum, succum glycyrrhizæ & gummi tragacanthæ, atque ex his simul mixtis pilulas concinnant, quas altero tantùm die, postquam symptomata sese patefecerunt, exhibendas esse monent.

ῥοῶν τε πυρήνων] Cornarius, ῥοῶν τε πυρῆνας ἢ κεδρίδας λείας, restituit ex Aëtio. Scribonius Largus Punicorum acinos in hunc vsum assiduè edi iubet. Nicander tum ipsos acinos, tum & succum iis expressum commendat. Plinius, lib. 23. cap. 6. *Ex acerbo*, inquit, *Punico fit medicamentum contra Leporem marinum, hoc modo: Acinis detracto cortice tusis succóque decocto ad tertias cum croci & aluminis scissi, myrrhæ, mellis Attici selibris, &c.* Quòd ad Cedri baccas spectat, eas aduersus Leporis marini potum assumi præter Aëtium testatus est Diosc. lib. 1. de mat. med. cap. de cedro, itidémque Plinius, lib. 23. cap. 5. Sed & iidem omnes, locis iisdem, contra venenum Leporis marini Cedri succum seu potiùs Cedriam prædicant in passo bibitam. Sic quoque tum cedriæ, tum & cedri baccarum meminit Dioscorides in EVpor. ex passo aut vino. Quare siue κεδρίαν λείαν, siue κεδρίδας λείας hoc loco legas, parum refert. Cæterùm Nicãder Cedriæ obolum exhibet: Asclepiades apud Gal. 2. de Antid. eandem oboli vnius aut dimidij põdere passo maceratam propinat. Scribonius duo aut tria dat eius cochlearia per se, vel ex passi cyathis duobus tribusve. Mirum porrò picem Cedriã Lepori marino aduersari, cùm eam inter σηπτικῶν medicamentorum genera haud postre-

mam esse constet.

καὶ χηνὸς αἷμα] Plin.lib.29.cap.5.*sanguinem anserinum* scribit *contra lepores marinos ualere cum aqua olei portione*. Aëtius, eundem adhuc calentem cum passo propinat.

καὶ πίνουσιν] Diosc. in ἀπ. καὶ πύνης μόνοις πίνουσιν. Ego legendum iudico, quemadmodum in veteribus libris reperisse se Goupylus annotat, ἢ πίνουσιν ὠφελούμενοι, nisi præterea addere placet, πίνοντες οἶνον μεμιγμένον ἐπ' αὐτῶν, quasi voluerit Dioscorides, eiusmodi cancris dilutum vinum superbibi oportere.

CAP. XXXI. φρύνος ἢ βάτραχος ἕλειος] Sic etiã legitur apud Paulum cum disiunctiua particula, ἢ, vnde plerique existimauerunt φρύνον καὶ ἑλειοβάτραχον vnum & idem esse ranarum genus: cùm tamen illa in sicco, hæc in aquis degat. Apertiùs autem has distinguit Aëtius: qui quidem & Rubetæ & Ranæ palustris venena diuersis capitibus persequitur, ac vtriusque diuersam, quanuis haud ita dissimilem, tradit curationem, prætereáque Rubetã duplicem cõstituit, κωφὸν inquàm seu ἄφθογγον, hoc est, *mutam*, quam quidem in arundinetis potissimùm roris linctu victum quæritare scribit, & φωνητικόν, hoc est, *uocalem*: atque illam duntaxat exitiosam esse censet. Nos eandẽ cum Vergilij bufone & Luciani φυσάλῳ esse existimamus, ita dicto ἀπὸ τοῦ φυσᾶν, quòd ira percitus adeò sese inflat ac intumescat, vt sæpè crepet ac rumpatur: ideò etiam vulgò nobis *Crapaud* appellatur. Ad eundem quoque modum è Ranis aquaticis quædam sunt venenatæ, reliquas veneni penitus expertes esse quotidiana docet experientia.

ἐνίοτε δὲ καὶ σπέρματος] Eorum symptomatum quæ in commune vtriusque Ranæ veneno superuenire refert Dioscorides, priuatim alia Rubetę, alia palustri Ranæ tribuuntur à Nicandro. Aëtius verò, quotquot hîc recensentur symptomata omnia, ranę Rubetę ascribit: peculiariter autẽ Ranę palustri alia tribuit, nimirum, appetitus deiectionem, oris humectationem, nauseam, vomitum & leuiorem καρδιωγμόν.

βιβοήθηνται] Aduersus harum Ranarum venena, plura reperies remedia apud Nicandrum & Aëtium, itémque Diosc. in ἀπορ. quæ tamen ipsa variis etiam locis habentur in lib. Diosc. de mat. med. itémque apud Plinium.

καλάμου ῥίζης] Praxagoras, teste altero Nicãdri Scholiaste, non quidem radicem, sed viridem arundinum partem commendat. Cæterùm Aëtius radicem arundinum earum deligit, in quibus ipsæ Ranæ pascuntur, aut cyperi ibidem enatæ, vtranque ex vino, quemadmodum etiam habetur apud Diosc. in EVpor.

CAP. XXXII. παρεχούσης] Inter notas haustæ (seu epotæ) Hirudinis addit Paulus, floridi sanguinis excreationem.

ἀναγαργαριζέσθαι τε] Lege, ἀναγαργαριζέσθω δὲ νίτρον σὺν ὕδατι, καὶ χάλκανθον σὺν ὄξει ἀσθενεῖ. Alioqui si ἀσθένῃ legere magis placet, σὺν ὄξει ἀσθενεῖ, vertendũ fuerit, *cum aceto minus potente*, cuius scilicet vis sit remissior aut languidior.

ταῖς δὲ ἐν τῷ βρόγχῳ ἐμπεφρυείσαις] Vel hîc legẽdum, πρὸς δὲ ταῖς ἐν τῷ, &c. vel post, ταῖς δὲ ἐν τῷ βρόγχῳ ἐμπεφρυείσαις, addendum, οὕτως ἐκβαλεῖς, aut ἐξελεῖς, alioqui sensus non constaret.

ἔμβασιν θερμήν] ἄχρι τραχήλου, hoc est, *ad collum usq;*, addit Aëtius: pro quo perperàm apud Paulum legitur, θέρμιον ἄλευρον. Hac arte verò quomodo excutiantur Hirudines declarat Aëtius: *Dum enim Hirudines, quarum natura frigidas amat aquas, balnei calorem refugiunt, sursum ad os irrepũt, quò fruantur aquæ in ore contentæ, quámque subinde permutari oportet, refrigerio: hinc uerò tùm demum facilè expui possunt.* In eundem vsum videtur nix non quidem absorbenda, seu ex aceto, vti voluit Aëtius, seu ex posca, vti Paulus, sed potiùs ore aliquantisper continenda: attamen & ipsam bibendam exhibet Galen. ex Asclepiadis sentẽtia, 2. de Antid.

ἐξελεύσονται] Coniectanea seu nostra, seu aliorum Dioscoridis Interpretum, quantumuis probabilia, hactenus ad hęc nostra Scholia perpetuò reieceramus: quia semper fuit religio citra certam veterum & manuscriptorum exemplarium fidem in recepto contextu quicquam immutare. Attamen ista quæ sequũtur à 32. capite audacter distinguere, & ab iis, grauissimorum Authorum Pauli & Aëtij exemplo, caput alterum auspicari visum est. Quin & ex iisdem Autoribus quę priùs nimiùm corrupta, imò planè deprauata videbantur, in integrum restituere simul & semel coacti fuimus.

CAP. XXXIII. πάπποι αἵ τε] Ista & penitùs deprauata & perperàm hactenus in vulgatis exemplaribus à præcedentibus seiuncta fuisse, nemo non videt: quæ sic hauddubiè ex Paulo restituenda veniunt: καὶ οἱ περὶ τοὺς πάππους κάκτου, αἵ τε δὲ ἐστιν ἀκάνθης τῆς καλουμένης κάκτου. Quæ verò qualisque sit planta in carduorum genere κάκτος appellata, docet Theophr. 6. de plantis, itémque Plinius, lib. 26. c. 16. quibus locis scribitur, auferenda cacti lanuginosa semina, si quis fructum citra noxam esse voluerit: vnde palàm fit, pappos casti nõ verè flores esse, vti voluit Autor, quanquã pandente sese cono tandem in flores erumpũt: sed illa potiùs lanuginosa semina. Quid quòd Athenæus, 2. dipnosoph. post commemorata ipsa Theophrasti verba, Cacton eam esse pronũtiat, quæ Romanis duabus duntaxat immutatis literis *Cardus*, seu potiùs *Carduus*, dicta est, & Græcis κινάρα appellatur. Illud si ita est, quæ partes in Cinara hodie vulgari planta papporum nomen mereantur, non ampliùs in dubio relinquitur. Nempe in edulibus cinaris lanugines eæ sunt, quibus illud subiacet quod cerebro palmæ teneritate simile est, quódque Theophr. σκαλίαν nominat, Plinius ascaliam, Athenæus ἀσκάληρον.

CAP. XXXIIII. κενώσασι] Paulus, κένωμα, pro κενώσασι: quam quidem lectionem dum sequitur Cornarius, κένωμα non ineptè hoc loco interpretatur, *enematis factum uacuationem*, quemadmodũ & anteà cap. de Cicuta. Illum ego eò lubentiùs sum imitatus, quòd & Aëtius, dum hæc ipsa profert remedia, clystere factam vacuationem apertè designat his verbis: *In his statim uenam secare oportet, & per clysterem uacuare.*

IN LIBRVM ΘΗΡΙΑΚΩΝ.

τὸ περιδεκτικοῦ τόπου] Quanquam etiam ἄπου lectionem tolerari posse minimè negauerim, attamen laudo cum Manardo Marcelli castigationem, qui ex vetusto quodam codice, θεραπευτικοῦ ὅπου, restituit: quo modo & ipse Cornarius legendũ cẽsuit. Posset &, θηριακοῦ ὅπου, legi, quemadmodum habetur in extrema libri clausula.

δεῖν εἰρῆσθαι] Lego, δεῖν διῃρῆσθαι. Reliqua, quæ proximè sequuntur, vsqueadeò deprauata sunt, vt mihi sat fuerit ex iis qualencunque sensum elicere: maximè cùm Interpretum, qui ad manum fuerunt, nullus mihi satisfaceret. Sed & pleriq; alij huius præfationis loci adeò corrupti sunt, vt citra probatioris exemplaris fidem restitui vix possint: siquidem plerunque Autor aliud omnino voluisse videtur, quàm quod ipsa verba sonãt. Iccircò & difficillima quæque loca ad marginẽ asterisco signare fui contentus, quò liberius foret vniuscuiusque iudicium.

Cap. I. καὶ βρῶσιν καὶ πόσιν] Rabiosorum canũ indicia præter hæc alia tradit Paulus, lib. 5. hisce verbis: καὶ διψώδεις μέν εἰσιν, οὐ ποτικοὶ δὲ, καὶ ἀσθμαίνουσιν ὡς ἐπιπολὺ, καὶ τὰ ὦτα κλίνουσιν. Rursúmque paulò pòst: καὶ ἄφωνοι τούτων εἰσὶ καὶ οἷα ἄφρονες, ὡς μηδὲ τοὺς οἰκείους γνωρίζειν. hoc est, *ac sitibundi quidem sunt, minimè tamẽ potant, prætereáque anhelant utplurimùm & aures inclinant: planè quoque muti sunt ac uelut insani, ut ne domesticos quidem agnoscant.* Hæc eadẽ totidẽ penè verbis repetit Achmeth lib. 7. ca. 14. Autor minimè contemnendus, cuius codicem Græcum manuscriptum habemus, quémq; haud ita pridem Latinæ consuetudini tradendũ Ioanni Saraceno Charitensi amico non vulgari commodauimus. Sed & alia sunt Rabidi canis indicia, ab Autore libri de theriaca ad Pisonem recensita, siue Galenus is fuerit, siue quis alius, nẽpe corporis gracilitas & siccitas, oculi rubentes, cauda demissa, lingũa exerta & tãquam bile colorata, &c. quæ paulò aliter additis etiam nonnullis repetit Aëtius, serm. 6. c. 24.

καὶ τινὲς μὲν φεύγουσι] Pro his legitur apud Paulum: καὶ τὸ ὕδωρ φεύγουσιν ὁρῶντές τε καὶ προσφερόμενοι, τινὲς δὲ καὶ πᾶν ὑγρόν. hoc est, *ac nonnulli quidem conspectam oblatámue aquam refugiunt, aliqui etiam liquorem quemuis auersantur.* Idem Autor huius ὑδροφοβίας, id est, *aquæ pauoris*, causas paulò pòst indagare nititur. Sed & ex Oribasio, quibus indiciis Rabiosi canis morsus à cæterorum canum morsibus distingui internoscíve possit, edocet.

δάκνουσιν ἐπιόντες] Sic legitur in Ald. Diosc. codice, itémque apud Paulum: at rectiùs Achmeth noster, apud quem isthæc omnia totidem verbis exscripta reperiuntur, δάκνουσι τοὺς ἐπιόντας. Cætera, quæ in hoc capite occurrebant scripturę menda, ex ipso Paulo corrigere facilè fuit, vti & supplere nonnulla quæ desiderabantur.

μηδένα ἴσχειν περισωθέντα] Huc spectat illud Celsi, lib. 5. ca. 27. *aquæ timore oppressis in angusto spem esse.* Itémque illud Ouid. 1. de Pont. eleg. 4.

Soluere nodosam nescit Medicina podagram,
Nec formidatis ulla medetur aquis.

At Plinius lib. 25. ca. 2. Rabidi canis morsum, qui pauorem aquæ potúsque omnis iam attulisset odium, insanabilem quidem ad sua tempora fuisse testatur, verùm oraculo demùm quodam vnicum remedium repertum, radicem rosę syluestris quam Cynorrhodon vocãt, & ab eius potu primum seruatum militem quẽdam Prætorianum, incipiẽtem aquam expauescere, posteáque quisquis auxilium simile tentauit.

Cap. II. καρκίνους ποταμίους] Multis modis tũ in medicamẽtorum, quæ hanc è cancris antidotum ingrediuntur, numero & proportione, tum etiam in cancrorum pręparatione, tum denique in ipsius antidoti dosi & vtendi modo variant Diosc. Galenus, Paulus, Aëtius & Actuarius. Enimuerò in Mithreę compositione, quæ quidem extat apud Gal. 2. de antid. nisi, quod ego suspicor, mendum subest, terebinthina adiicitur pari cum gentiana pondere. Gal. 11. simpl. thus addit ex sententia AEschrionis Empirici. Paulus verò, ex aliorum sententia veriùs quàm sua, perdicis sanguinẽ adiecit. Præterea in illa Mithreæ compositione gentiana ad cancrorum cinerem dupla est, vti & apud Actuarium, cõtrà quàm apud Dioscoridem hoc loco, & 2. de mat. med. & Damocratem in senariis Iambicis, qui à Gal. 2. de Antid. recitantur. At ipse Gal. 11. simpl. itémque Aëtius cineris cancrorum in patella æris rubri crematorum partes 10. desiderat, gentianæ 5. & thuris vnam. Rursum cancros hoc loco Diosc. itémque Mithreas & Damocrates vrunt ex vitis albę sarmentis, & cinerem cancrorum sarmentorúmque simul & semel vsurpare videntur. Diosc. lib. περὶ ἰοβ. conceptis verbis cineris vitis albæ, tanquam seorsim excepti, meminit. Idem 2. de mat. med. nulla facta cinerum sarmentitiorum mentione, solius cancrorum cineris meminit. Gal. ex sententia AEschrionis cancros viuos in patella æris rubri exurit. Paulus in eadem, subiecto attamen igne è sarmentis vitis albæ. Adhæc idem ipse Paulus Cancros censet crescente Luna sumendos ante Solis ortum. AEschrion eos vrere solitus erat æstate post Canis ortum, quando Sol in Leonem transisset, nec nisi decimaoctaua Luna. Aëtius huiusmodi obseruationem, ceu curiosiorem & superstitiosam nimiùm negligere videtur. Auicennas cinerem etiam gentianæ desiderat, ita vt gentianam æquè atque cancros cremari velit ac in cinerem redigi. Porrò ex iisdem modò commemoratis Autoribus sunt, qui aquæ pauore periclitantibus id medicamentum tantummodò per tres dies propinari velint: quo in numero sunt Diosc. 2. de mat. med. & lib. περὶ ἰοβ. itémque Mithreas: quanquam iste deinde sex etiam dierũ meminit. Paulus & Autor hic noster ad quatuor dies eius vsum continuare videtur. At Gal. 11. simpl. itidémque Aëtius singula quotidie cochlearia ex aqua propinant ad diem vsque quadragesimum: attamen si serius instituatur curatio, huius medicamenti pondus ingeminant. Actuarius hanc antidotum bis terve aut sæpius è vino albo exhibendam censet: at oborto iam aquæ metu, etiam frequentiùs. Denique alij ex vino largiore parcioréve, alij ex aqua medicamentum propinant, velut & antè monuimus. Tanta cùm sit in hac Antidoto describenda Autorum varietas, quis-

quis ea vti voluerit, rectè pensitatis (vti prudentem Medicum decet) circunstantiis omnibus suum interponat iudicium.

τετραπλάσιον δεῖ] Ex locis Galeni, quantumuis deprauatis, quibus hæc ipsa διὰ καρκίνων Antidotus tum ex sententia Mithreæ, tum ex ipso Damocrate recitatur, facile est colligere, qua dosi & quot spatio dierum ea exhibenda sit. Scilicet per triduum statim ab illato morsu, diebus inquàm singulis singula antidoti cochlearia ex ternis vini cyathis propinanda. Quòd si quis secundo demùm die ab inflicto vulnere eadem vti incipiat, eo die cochlearia duo sumi ex cyathis vini tribus: reliquis diebus vno cochleari contentum esse volunt cum pari vini mensura. ὁ γὰρ οἶνος αὐτάρκης, vti Gal. loco citato semel aut iterum inculcat. Sin tertio tantùm die vti cœperit, cochlearia tria sumi oportebit, reliquis verò diebus quotidie singula. Hac ratione tantundem pulueris hauriet qui triduo ab inflicto vulnere, atque qui prima statim die bibere cœperit. Verùm Autor hoc loco, quantùm quidem ex ipsius verbis colligere licet, tria pulueris cochlearia quatuor vini cyathis diluit, atque totum id in quatuor doses æquales partiri videtur: at si altero tantùm die ab inflicto vulnere exhibeatur, æquè ac illi dosin duplicat: sin tertiò, triplicat. Iccircò etiam legendum iudico, vt præcedentibus consequentia rectè respondeant, διπλάσιον ἢ τριπλάσιον δεῖ διδόναι. Lib. verò 2. de mat. med. cap. de cancris, hoc idem remedium triduo propinatur ex vino, non addito vini modo. Sed in lib. εὐπορ. cineris cancrorum crematorum drach. j. vel iiij. (quanquam sic, ni fallor, mendosè legitur) gentianæ drach. j. cineris vitis albæ drachm. ij. miscētur, & ad dies tres ex vino albo potui dantur. Paulus cinerem cancrorum ac gentianæ, eadem qua noster hic Autor dosi, addito vino subigit, sed vini duos tantùm cyathos desiderat, vt dimidia vini parte contentus esse videatur: attamen totum id ad dies quatuor propinat.

πολὺ τῆς προθεσμίας] Huius προθεσμίας seu præfinitionis semel aut iterum meminit hoc capite Diosc. sed quodnam esset tempus illud præfinitum, nondum docuit: docebit verò capite proximè sequēti, vbi vtplurimùm die ab illato morsu quadragesimo horrendum illud ὑδροφοβίας symptoma solitum superuenire tradit. Iccircò & vbi habetur inferius, περὶ τῶν ἡμερῶν, velim addi, περὶ τῶν μ´ ἡμερῶν. At Paulus non ita magno discrimine inhibendam cicatricem monet ad diem vt minimùm secundum supra quadragesimum.

CAP. III. καὶ γλυκέος καὶ γάλακτος] Paulus eúmque secutus Achmeth noster, cuius & antè meminimus, οἴνου γλυκέος ἀκράτου παλαιοῦ ζωροτέρου, hoc est, *meraci purioris dulcis ac veteris* meminerunt, non item passi: at Auicenna vtriusque tum passi, tum etiam meraci mentionem facit. Cæterùm hæc de qualitate ciborum & potuum λυσσοδήκτοις conuenientium ab Autore nostro tradita, etiam ab aliis qui ipsum secuti sunt, totidem penè verbis recitantur: sed quòd ad illorum eorundem quantitatem spectat, vnus addidit Aëtius: nempe vitandam in victu intemperantiam & parcitatem nimiam: hanc verò multò magis, quòd humorum malignitatem adaugeat, id quod vlceri iam suapte natura maligno perincommodum esse constat, &c.

τῆς Εὐπατορίου λεγομ.] Huius Theriacæ EVpatoriæ meminit Galenus, 6. de comp. med. κατὰ γέν. ac eadem, nisi fallor, esse videtur cum ea quam idem ipse, 2. de Antid. antidoton inscribit Mithridatis EVpatoris, διὰ σκίγκου cognominatam: vnde facilè constat ita dictam à Mithridate EVpatore ceu inuentore, non item quòd eupatorio herba temperaretur, vti visum est Ruellio: maximè cùm in illius descriptione nulla penitùs fiat eupatorij mentio.

μετὰ ἑπταετίαν] Paulus habet, μετὰ ἑπτὰ, simpliciter, vt ex præcedentibus, μῆνας, supplendum videatur: noster Achmeth, qui ex Paulo videtur exscripsisse, ἱστορεῖται δέ τισι καὶ μετὰ ἑπτὰ μῆνας συμβῆναι. Sed vtrobique vel, ἑπτὰ ἔτη, vel ἑπταετίαν, ex hoc nostro Autore restituendum nemo non videt. Aut certè post illud, ποτὲ δὲ καὶ μετὰ ἓξ μῆνας, interserendum, καὶ μετ᾽ ἐνιαυτόν. tùm sequitur illud: ἱστορεῖται δέ ποτε καὶ μετὰ ἑπτὰ συμβῆναι. vt subaudiamus, ἐνιαυτούς.

προσαρκίζειν τε καὶ ἑλκοῦν] Paulus & Achmeth, ἐγκυάζειν, addunt, quasi etiam post principia cucurbitulæ inutiles forent: cùm tamen Cucurbitulæ subinde repetitæ μεταπυκνωτικοῖς quæ deinceps commemorant remediis minimè cedant.

παραλειπτέον] Paulus, μὴ παραλειπτέον, quod eodem recidit. Aldinus verò codex perperàm habet, παραλειπτέον, citra negatiuam particulam. Sed quæ proximè sequuntur planè deprauata, sic restituenda videntur: τε γὰρ ἱκανῶς τὸ εἰς τὸ βάθος παραλυθὸς μεταγγὶν οὐ δύναται.

ἱδρωτοποιία] Vnus Achmeth noster αὐτὶ τοῦ, ἱδρωτοποιία, ὑδροποσία, videtur legisse. Et certè quidem aquæ chalybeatæ potum in hoc affectu plerique Medicinæ proceres valdè commendant.

CAP. IIII. φαλαγγίου δὲ δῆγμος] Paulus multò plures morsus Phalangiorum notas tradit, quæ quidem Autori nostro fortassis exciderunt. Rursùm longè plures quàm hic ipse refert Aëtius: qui quidem præter tetragnathos Phalangiorum sex genera recenset, singuláque describit, nempe ῥάγιον, λύκον, μυρμήκιον, κρανοκολάπτην, seu κεφαλοκρούστην, σκληροκέφαλον καὶ σκωλήκιον. At Nicander eorundem genera nouem enumerare videtur, quæ tamen singula rectè depingit, nempe ῥῶγα, quem ille ῥάγιον, AElianus ῥᾶγα nominat, ἀστέριον, κυάνεον, ἀγρώστην, qui λύκος est Aëtij, δύσδειν sine σφηκεῖον, id quod inter legumina Cantharidi simile reperitur, quod phalænam seu papilionem ita dictum refert, denique & illud quod in Persea arbore educatur, quanquam hoc postremum priori modò recensito haud ita est dissimile. Varia quoque Plinius, lib. 29. cap. 4. Phalangiorum genera commemorat, sed eorum nonnulla inter se confundere videtur. Porrò Nicander propria morsus singulorum signa sigillatim persequitur: Aëtius verò cæterorum quidem omnium morsus signa communia vno contextu complectitur, at vnius cranocolaptæ morsus aliquot peculiaria signa deinde subiicit.

περὶ τὴν ὀσφὺν σύλλημμα] In Aldino codice legitur, σύλλημα, quam vocem Hermolaus *contractionem*, Ruellius *collectionem*, Marcellus *astrictionem*, Lacuna *grauitatem* vertit. Cornarius, σύνυγμα, potiùs, hoc est, *compunctionem*, legendum suspicatur. At ego paucis immutatis, ἄλγημα, restituo, idque eò lubentiùs, quòd & Actuarius, inter alia morsus

sus Phalangiorum signa, doloris circa lumbos meminit.

Cap. v. γίνεται κνησμώδης] Vtriusque Scolopendræ tum terrestris, tum etiam marinæ meminit Paulus, quippe cùm vtriusque morsus venenatus deprehendatur: & ab huius quidem morsu tumorem aquosum atque pellucidum, ab illa verò rubentem excitari scribit. AElianus, lib. 7. de animal. marinam tradit illicò pruritum ac dolorem excitare, qualem vrtica, quod ipsum cecinit Oppianus.

Cap. vi. καὶ περιπαθὴς] Pro, περιπαθὴς, rectè Marcellus & Cornarius ex Paulo, περιπνὴς, restituerunt. Ex eodem verò paulò pòst illud, σὺν ὀδύνῃ ψυχρὸς, legendum censeo, καὶ ἐναλλὰξ ὁτὲ μὲν πύρωσις, &c. Porrò Nicander, in Ther. Scorpionum genera octo enumerat, quorum nonnulla innocentiorem habent aculeum, ex cæteris alia aliis sæuiora infligunt vulnera. Sunt verò hæc Scorpionum genera, album, rufum, fuscum, viride, liuidum, cancro simile, pagurum referens, & μελίχλωρον. At AElianus, 6. lib. de Anim. nouem constituit eorundem genera, cādidum, inquàm, rufum, fumosum (quod enim ille ζοφοειδὴς, hic καπνοειδὴς appellat) viride, nigrum (quod liuidum Nicander appellarat) ventricosum (quod tamen ex sententia Nicandri vnum & idem cum liuido esse videtur,) καρκινοειδὴς. φλογοειδὴς seu flammeum, (quod cum Nicandri melichloro, nisi fallor, vnum & idem est) prætereáque alatum: hic enim à flammeo alatum distinguit, quamuis etiam melichloro Nicander alas tribuisset. Cæterùm vt varia sunt Scorpionum genera, ita & varia symptomata ictum consequentia, quæ omnia Nicander sigillatim persequitur. Reliqui in genere Scorpionis ictum consequentia symptomata simul & semel omnia tradiderunt.

βουβώνων ἔπαρσις] Eadem Paulus & Actuarius, nisi quòd Paulus μορίου ἔντασιν, hoc est, *penis intensionem seu arrectionem* adiicit. Sed Aëtius longè plura signa recenset, & inter alia huius ipsius βουβώνων ἐπάρσεως mentionem faciens, hanc distinctionem adhibet, vt quibus circa partes supernas inflictum est vulnus, iis locus sub alis: quibus verò circa infernas, inguina ipsa intumescant. Scripserunt itidem Arabes Medici, si in partibus infernis à Scorpione acceptum vulnus est, bubonas excitari, penem intendi & ventrem flatu tumescere: si verò in partibus superis, tumores sub alis fieri, & crebros è ventriculo ructus.

φύματα διὰ τῆς ἕδρας] Cornarius & Marcellus pro, φύματα, πνεύματα, restituunt ex Paulo, qui sic habet, πολλάκις δὲ πνευμάτων μετὰ ψόφου διὰ τῆς ἕδρας ἔκδοσις. Ego, φυσήματα, eodem planè sensu legere nihil dubito. Aëtius non erumpentium è sede flatuum crepituúmve, sed ani procidentiæ meminit cum egerendi cupiditate.

Cap. vii. δυσκατέργαστοι] Scribit AElianus, lib. I. de animal. Pastinacæ radium, qui quidem è media cauda prosilit, esse ἀπρόσμαχον, ceu *inexpugnabilem*: eundem alio loco ait esse θανατηφόρον, & *ocyssimè hominem perimere*. Sed &, eodem teste, lib. 2. & 8. cætera quoque necat animantia, & arboribus etiamnum αὔανσιν conciliat, dum eas protinùs arefacit. Iccircò etiam Nicander Pastinacæ κέντρον. i. *aculeum*, ὀλοεργὸν, hoc est, *pernicialem*, aut *maleficum* cognominat. Plin. lib. 9. cap. 48. *Nihil usquam*, inquit, *execrabilius, quàm radius super caudam emmens Trygonis, quàm nostri Pastinacam appellant*.

Cap. viii. γίνεται φλεγμονὴ] Paulus morsus quem Mus araneus infligit eadem planè signa & symptomata recenset. Nam πόνοι σφυγματώδεις καὶ ἐρυθήματα, hoc est, *dolores pulsatiles ac rubores*, ipsam phlegmonem repræsentant, cuius hîc fit mentio. Aëtius paulò plura commemorat, prætereáque Murem araneum egregiè describit.

Cap. ix. οἰδεῖ καὶ ἐφ᾽ ἱκανὸν] Vipera κατ᾽ ἐξοχὴν θηρὸς, seu θηρίου nomine plerunque intelligitur. Vtranque verò, marem inquàm & fœminam (hanc ἐχίδνης, illam verò ἔχεως nomine Græci appellant) egregiè describit Aëtius, docétque quomodo hæc ab illa rectè discerni possit: prætereáque vtriusque morsum ex vulneris ipsius vestigiis apertè distinguit. Porrò longè plura quàm hoc loco morsus viperarum signa & symptomata non ab Aëtio tantùm, sed & à Nicādro, in Theriacis, itémque à Galeno, in lib. de Ther. ad Pis. necnon etiam à Paulo & Auicenna commemorantur. Verùm quod inter cætera scribit Auicennas, marium quàm fœminarum morsum perniciosiorem esse, mihi non mediocriter suspectum est: quippe cùm ipse Nicander & Paulus contrarium asseruerint.

πελίωσις δὲ ὑπόλευκον ἔχει] Aëtius pallorem & plumbeum colorem inter symptomata recenset. Paulus ἄχροιαν περὶ τὸ σῶμα, hoc est, *corporis seu cutis decolorationem*. Quotquot verò sunt, non aliud quàm viuidi coloris, vt ita dicam, deperditionem designare voluerunt.

τὸ μὲν πρῶτον ὑπολίπαρος] Aëtius primùm quidem sanguinem excerni scribit, deinde verò saniem sanguinolentam & oleosam. At Paulus primùm quidem effluere sanguinem liquorémque saniosum, postmodùm oleosum, tandem verò etiam ἰώδη, hoc est, *æruginosum*, quem *nonnulli*, inquit ille, *viperarum uirus esse pronuntiarunt*.

αὐτῆς ἔμετος] Cornarius & Marcellus αὐτὶ τοῦ, ἔμετος, τόμος ex Paulo reponunt: & rectè quidem: quum in proximè præcedenti linea vomituum mentio iam facta fuerit.

Cap. x. σκυτάλης ἢ ἀμφισβ.] Videtur Dioscorides Scytalen cum Amphisbæna confundere, quasi vna eadémque foret. Sed inter vtranque tamen discrimen esse satis testatur Lucanus, lib. 9. qui seorsum vtriusque meminit, itidémque Nicander, Paulus, Aëtius, & Solinus: qui quidem hanc ab illa palàm distinxerunt. Fortasse verò non quidem figura, sed crassitudine tantùm inter sese differunt, quanquam Aëtius ex eo etiam distinguit, quòd ἀμφίσβαινα vtrinque serpat *in geminum uergens caput*, vt Lucani verbis vtar: quam ob causam etiam à Nicandro ἀμφικάρηνος, ab AEliano δικέφαλος cognominata est. Nihilominùs & Aëtius ipse vtriusque morsus noxas simul & semel proponit: sed, cōtrà quàm Dioscorides & Paulus, non multò grauiora ipsarum morsus agnoscit symptomata, quàm quæ muscarum, apum vesparúmve ictus comitari solent. Vnam verò Scytalen Chalcidicam, ceu longè nocentiorem, excipere videtur: quippe quam viperarum morsum imitari fateatur.

Cap. xi. τοῖς δ᾽ ὑπὸ δρυΐνα] Quē δρυΐνον Galenus, AElianus & plerique alij nominant, Nicander

δρυίναν prima inflexione appellat, itémque χέλυδρον, quia sit τραχύδερμος, necnon etiam simpliciter ὕδρον: quanquam ὕδρος veriùs ex Diosc. sententia is est, quem alio nomine χέρσυδρον, Latini *Natricem* appellant: attamen ista nomina manifestò confudit AElianus. Cæterùm δρυίναν sic dictum, quòd in quercuum radicibus victum quæritet, rectè describit Aëtius, ac longè plura quàm noster hic Autor eiusdem morsus tradit indicia, ser. 1. Tetr. 4. cap. 29. Sed quanta quámque dira sit eius pernicies, ante ipsum expressit Gal. lib. de Ther. ad Pis. itémque Apollodorus, AEliano teste. Paulus ipsissima Galeni verba recitat.

καὶ δηγμὸς] Paulus ἀντὶ τοῦ, δηγμοῦ, καρδιωγμὸν habet, quod magis placuit Cornario. Sed Marcellum miror vocem hanc in Pauli codice minimè deprehendisse, aut certè negligentiùs percurrisse: siquidem sese negat in vllo Græcorum legisse, cuiúsnam partis δηγμὸς hoc loco intelligi debuerit.

Cap. XII. βραχέα ἢ καὶ] Galenus & Aëtius αἱμόρρουν ἀπὸ τῆς αἱμορροΐδος, ceu marẽ à fœmina distinguunt: & Aëtius quidẽ posteaquàm eiusmodi serpentem depinxit, in principio ex Hæmorrhoi morsu nihil effluere scribit, præter paucũ quiddã idémque aquosum: deinde verò sanguinem è naribus ac ipsis etiam morsus foraminibus emanare: quin & quascunque corporis cicatrices, etiamsi consanuerint, recrudescere ac rumpi, sanguinémque profundere: his præterea accedere stomachi dolorem atque spirandi difficultatem. At ab Hæmorrhoidis morsu præter antedicta, etiam longè grauiora consequi symptomata: oculorum scil. angulos sanguine manare, itidémque gingiuas & vnguium radices, deindéque per vniuersum corpus sanguinem efferri, insupérque dentes elidi, ac ipsas quoque gingiuas computrescere. Idipsum de Hæmorrhoide prodidêre Nicander in Ther. & AElianus lib. 14. cap. 13. quo quidem loco addit, etiam ex auribus & ceruice (fauces nescio qua ratione vertit Interpres) sanguinem cum biliosa sanie profluere. De hac ipsa Solinus in hæc verba: *Hæmorrhois morsu sanguinem elicit, & dissolutis uenarum commerciis quicquid animæ est euocat per cruorem.* Sed & illud ipsum perbellè Lucanus, lib. 9. carmine expressit. Cæterùm varia menda quibus hoc Diosc. caput scatere compertum est, facile fuerit ex ipso Pauli codice restituere.

Cap. XIII. ἄστεγος ὄγκος] Rectè Marcellus & Cornarius ex Paulo restituerunt, ἄσεκτος ὁ καῦσος γίνεται, quos & ipse secutus sum. Teste tamen Solino, *Prester* (qui cum dipsade idem est) *quem percusserit distenditur, enormíque corpulentia necatur extuberatus.*

κἂν τῷ αὐτῷ καθῇς.] Cornarius legit in hunc modum: εἰς τὸ αὐτὸ ἢ καθίσταται τῷ μηδὲ τὴν ἀρχὴν εἰληφότι τὸ ποτόν. Ego verò nihil muto: tantummodò ἀντὶ τοῦ, τῷ δὲ μὴ, legendum censeo, τῷ μηδὲ, &c.

παραπλήσιόν τι] Cornarius ex Aëtij lib. 13. cap. 22. locum hunc ita restituit: παραπλήσιά τι τοῦ ὅλου συγκρίματος ἕξις παρακολουθεῖ τῇ τῶν ὑδρωπικῶν. quam quidem sententiam & ipse exprimendam duxi, quum alioqui vix vllus sat commodus sensus ex Autoris nostri verbis elici posset. *Sic porrò*, inquit Aëtius, *duobus pereunt modis à Dipsade percussi: dum aut ob multam sitim exuruntur, siquidem potum non sumant, aut ob multam expletionem iis distentus rumpitur uenter, uel infernè circa inguina, uel circa imum uentrem, quemadmodum hydropicis accidere consueuit.* De eiusdem morsu vide Lucanum, lib. 9.

ὅλου τοῦ συγκρίματος] *quia*, inquit Aëtius, *neque per urinas, neque per uomitum, neque per sudores quicquam excluditur.*

πρηστὴρ τε καὶ καῦσος] Presterem tamen Lucanus, lib. 9. toties citato, à Dipsade manifestò distinguit: quanuis vtrunque *torridum* cognominat. AElianus, verò, lib. 6. posteaquàm Dipsadem ex Sostrato accuratè depinxit, præter ista Presteris & Causonis nomina, alia etiam huic eidem tribuit, nempe μελανούρου, ἀμμοβάτου καὶ κεντρίδος. Est porrò Dipsas, ex sententia Gal. & Aëtij, viperæ species, maritimis aut alioqui salsuginosis in locis reperiri solita. At eandem Solinus & Isidorus inter aspidis species numerarunt.

Cap. XIIII. τοῖς ἢ ὑπὸ ὕδρου] ὕδρον, nomine composito etiam χέρσυδρον appellari, scribit Aëtius. Vtrunque verò hoc nomen iccircò obtinuit id serpentis genus, quòd sit ἀμφίβιον, ac, ipso etiam teste Nicandro in Ther. itémque Vergilio in 3. Georg. hyeme ac verè stagna colat, inarescentibus autem paludibus in aridam exiliat. Latini *Natricem* appellant, quanquam natricem à chersydro Lucanus, lib. 9. apertè distinguit. *Hoc genus anguium pulcherrimum nullis serpentium inferius esse ueneno* asserit Plin. lib. 29. cap. 4.

ἀπὸ νομῆς ἐκκρίνεται] Nicander inter cæteras notas refert, æstus magnos ardorésque per vniuersum corpus discurrẽtes. Addit verò Aëtius, oculorum vertiginem, exolutionem, vomitus biliosos & fœtidos, ac motum totius corporis inordinatum, &c.

Cap. XV. τοῖς δὲ ὑπὸ κέγχρου] κέγχρον, quem Dioscorides inferiùs κεγχρίδιον appellat, Nicander & Paulus κεγχρίνην nominant. Aëtio κεγχρίας seu κεγχρίτης, Lucano & Plinio Cenchris appellatur. Ista verò nomina omnia ἀπὸ τοῦ κέγχρου, hoc est, *à milio* deducta sortitum est hoc genus serpentis, siue quia ex Aëtij sentẽtia colore sit circa aluum viridi, qualis in milij planta cernitur, siue quia variatã tingitur aluum pluribus iisq; exiguis maculis milij semini similibus: (quanquam Nicander non aluo tantùm, sed & vniuerso corpore variis eiusmodi notis respersum esse testatur:) siue denique quia ferocius euadat florente milio, vti scribit Aëtius. Ab ea qua præditum est feritate ac sæuitia, λέοντα quoque Nicander appellat. Eundem Aëtius etiam ἀκοντίαν nominat, quòd veluti iaculum vibratum corporibus inuolet. Verùm Nicander ἀκοντίαν ἀπὸ τῆς κεγχρίνης palàm videtur distinxisse, cùm seorsim vtriusque meminerit.

τὴν νῆστιν] Paulus & Actuarius habent, τὴν κύστιν, quam lectionem, ceu potiorem, cum Cornario & Marcello sequi placuit.

πάντα τὰ μέρη] Apud Paulum deest illud, πάντα & certè quidem ἀντὶ τοῦ, πάντα, legendum censuerim, ταῦτα, seu τάδε. Neque enim verisimile est voluisse Erasistratum partes corporis omnes corruptas reperiri, quippe qui nominatim iecoris tantùm, vesicæ & coli meminerit.

Cap. XVI. τοῖς ὑπὸ κεράστου] Κεράστης viperæ species est, sic dicta ab eminentiis iuxta Nicandrum aliàs binis, aliàs quaternis, & iuxta Soli-

num, Plinium & Arabas, quadrigeminis, quæ quidem in ipsius capite cornicula præ se ferunt.

μεζ̃ πλήγεως] Aëtius *capitis claui similitudine tumorem insurgere* scribit, id quod perperàm videtur Auicennas intellexisse: quippe qui morsum sentiri tradiderit, quasi claui infixi. Porrò Nicander inter Cerastæ morsus symptomata commemorat, inguinum ac poplitum dolores, & cutis liuiditatem ex natiui caloris extinctione.

ἰχὼρ ποτὲ μὲν μέλας] Sanies, inquit Aëtius, *profluit nigri colore, aut nigricans, maximè per ambitum, uelut in cruentatis & sugillatis alias fieri consueuit.*

κύρσοειδὴς δὲ γίνεται] Vulgatam Dioscoridis & Actuarij lectionem retinuimus: quanquam mallim plurali numero isthæc efferre, κιρσοειδεῖς δὲ γίνονται. Cæteri propè omnes Interpretes ex Paulo, κιρσοειδεῖς, restituunt: quasi voluerit Dioscorides ex Cerastæ morsu totum corpus non quidem fuluescere, sed varicum modo intumescere.

ἀπόλλυνται ἀπώδυνος] Malim ex Paulo, ἀπόλλυνται ἀπώδυνοι, vt præcedentibus ista respondeant. Alioqui in ipso capitis principio legendum immutato numero, Τῷ δὲ ὑπὸ κεράστου δηχθέντι.

CAP. XVII. τοῖς δὲ ὑπὸ ἀσπίδος] Galenus, in lib. de Ther. ad Pis. tres constituit Aspidum species: vnam χερσαίαν, ex eo cognominatam, quòd in mediterraneis locis semper degat, alteram πτυάδα, nomen ex eo sortitam, quod virus suum in hominum oculos solita sit expuere, tertiam denique χελιδονίαν, sic dictam, quòd hirundinis instar per dorsum nigricet, & circa ventrem candida conspiciatur. Totidem species Galenum secuti agnouêre Paulus & Aëtius. At AEgyptios AElianus Aspidum genus in sedecim species diuidere asserit, lib. x. cap. xxxj.

μακρὸν παντελῶς φαί.] AElianus, lib. 9. cap. 61. morsus Aspidis vestigia ita esse obscura scribit, quia ipsius venenum ὀξύτατόν ἐστι καὶ διαδραμεῖν ὠκιστον, ideóque facilè cutem subiens ad intima vsq; penetrat ocyssimè.

καὶ αἱμάλωπον δὲ] Aëtius vulnera in demorso loco scribit inueniri, bina quidem ex masculi morsu, ex fœmellæ verò, quaterna, eáque citra dolorem: at ab iis planè nihil effluere, nisi violentum sit animal, quod morsum inflixerit. Idem Aspidis ictuum longè plures notas recenset, &, quoniam veluti diuersæ sunt Aspidis species, ita & disparis sunt ad nocendum effectus, propria singularum morsus symptomata sigillatim persequitur.

ὁμοίως ὕπνῳ] Iccircò etiam fortasse Lucanus, lib. 9. *Aspidem somniferam cognominat.* Neque desunt qui certam aliquam eius speciem Hypnalen nominent, quasi ὑπνακέλω, quòd somno enecet.

CAP. XVIII. πληγὴ ὑπόχλωρος] Nicander & Aëtius alia prætereà recensent morsus Basilisci symptomata, nempe totius corporis ardorem, liuorem, capillorum defluuium & mortem repentinam. Sed Gal. x. simpl. iis quæ de Basilisci vi adeò malefica referuntur, vt vel appropinquatione sola noceat, ceu fabulosis videtur fidem derogare.

CAP. XIX. ἡ κοινὴ τῶν ἰοβόλ.] Theriacum hunc Dioscoridis tractatum, varij variè distinguunt. Quidam enim caput quintum de Phalangiis, alij verò caput hoc de communi vulnerum à virulentis animalibus inflictorum curatione, libri alterius principium constituunt. Neque verò desunt, qui à capite de curatione à vespis apibúsque demorsorum tertium prætereà librum exordiantur. Mihi totum hunc Theriacum tractatum, ceu non adeò prolixum, vna eadémque serie comprehendere visum est. Quanquam si qui malunt in partes quatuor subdiuidere, nihil equidem impedio. Prima certè quidem, præfationem continebit. Altera, canis rabiosi morsuum signa curationémque complectetur. Tertia, ictuum morsuúmve à cæteris venenatis animantibus inflictorum signa sigillatim prosequitur. Quarta, priore quidem loco horum eorundem vniuersalia remedia describit: posteriore verò, particularia, eo tamen ordine vt posterioris huiusce particulæ capitula ferè singula tertiæ partis capitibus aptè respondeant. Quin & lubenter, sicuti Autor in proximè præcedenti Alexipharmaco tractatu iisdem capitibus hausti veneni simul signa & ipsa quoque remedia complexus est, ita & ego in hoc Theriaco capita ictuum morsuúmve à singulis animantibus inflictorum signis dicata cum eorundem particularibus remediis, Aëtij & Actuarij exemplo, coniunxissem, ni subueritus fuissem malè feriatorum quorundam notam subire Censoriam.

CAP. XX. ἐκμυζῆσαι ἐπιτελείτω] Idem præcipit Celsus, lib. v. his verbis: *Si cucurbitula non est, quod tamen mix incidere potest, tum quodlibet simile uas quod idem possit. Si ne id quidem est, homo adhibendus, qui uulnus exugat* &c. Sed hoc loco minimè negligenda cautio, quam adhibendam censet Aëtius, lib. 13. c. 10. videlicet, vt ne qui sugit os vspiam vlceratum habeat. Sic & ibidem Celsus: *antè,* inquit, *debet attendere, ne quod in gingiuis palatóue, aliáue parte oris ulcus habeat.*

ἐγκαταχαράσσω] Docet Paulus præter scarificationem affigendas cucurbitulas, nec tantùm genus illud remedij ictę parti, sed & toti viciniæ adhibendum. Quinetiam, præter isthæc alia à Dioscor. commemorata remedia, venæ sectionem commendat, siquidem virus in corpus distributum videatur, maximè verò si plethoricum illud extiterit: itidem & vomitum, cuius etiam Celsus ipse meminit.

αἴρεται ὁ ἰὸς ἐκ τοῦ τόπου] Dum virus è loco tollitur, accedit & altera vtilitas, quòd vicinæ partes à labe vindicantur, id quod minimè prætermisit Actuarius.

κληματίνη ἢ συκίνη] Loco ficulnei aut sarmentitij cineris Laurinum Aëtius substituit, nec malè: quandoquidem laurus suapte natura pollet aduersum venena. Paulus brassicæ cineris simul & ficulnei meminit: aceto verò, lixiuio aut garo subigit.

νεοσσοὶ διαιρεθ.] Super vulnus hunc in modum impositi pulli per medium diuisi, aliáve id genus animalcula discissa & sic adhibita, vt partes interiores corpori iungantur, non modò, testibus Paulo & Aëtio, venenum in sese transferunt, sed & ipsos dolores mitigant.

ἁρμόζει καὶ κέδρος] Non est de Cedri foliis lignóve locus hic intelligendus, sed de Cedria, quam & ipse Diosc. lib. 1. cap. 106. cerastæ morsibus impositam cum sale conferre testatus est. Quare non κέδρος, sed κεδρία potiùs seu κέδριον, legendum hoc loco censuerim.

καὶ ἀστράγαλος] Paulus non quidem astragali, sed astragalitidis mentionem facit. Innuit autem eam Iridis speciem, cuius meminêre Gal. lib. I. κατὰ τόπ. cap. I. & Aëtius in describendo emplastro venatorum, quæque testante Gal. loco modò citato cum iride Illyrica vna & eadem est. Fortasse verò etiam hoc loco Astragali nomine eadem illa Iris astragalitis debet intelligi: quanquam nolim penitus Cornario assentiri, qui præter Iridem modò dictam non alium agnoscit Astragalum.

ὡσαύτως καὶ ἄσφαλτος] Meritò dubitauerit aliquis, num ἀσφάλτου, seu *bituminis*, loco legendum sit, ἀσφάλτιον, nempe *trifolium illud bituminatum*, quod à bituminis odore ἀσφαλτίου nomen obtinuit: quippe cùm huiusce seminis meminerit Aëtius in censu remediorum contra serpentium morsus, insupérque eiusdem folia trita & ex aceto mulso pota contra serpentium ictus præsidio esse scripserit Diosc. lib. 3. cap. 123. Attamen Paulus, lib. 5. cap. 2. vtriusque meminit aduersus serpentium ictus, nimirum & bituminis, & seminis illius trifolij.

πέπερι διαφλέστερον] Piper cum aceto & meconio laudatur à Diosc. in εὐπορ. quo loco & alia contra virulentorum animalium ictus morsúsve habentur simplicia, quorum hîc nulla fit mentio. Sic & apud Paulum & Aëtium, dum de iisdem agunt remediis, tam in admouendorum quàm in ore sumendorum censu alia præter ista commemorantur auxilia, quæ ex eorundem ipsorum contextu facile fuerit vnicuique repetere.

πιτύα δὲ λαγωοῦ] Præter leporinum, etiam hinnuli coagulum laudat Diosc. in εὐπορ. itidémque Aëtius, loco iam sæpe citato.

καστορίου οὐγκ.] Nimium est proculdubiò istud Castorij pondus. Et certè quidem Paulus vnam tantummodò drachmam exhibet: at Diosc. lib. 2. de mat. med. duarum drachmarum meminit. Quare & hoc loco pro vnciis drachmas reponendas existimauerim.

τῶν βεβοηθημένων] Lego, βεβοημένων: maximè cùm apud Paulum habeatur eodem planè sensu, τῶν πεβοηθέντων ἐπί. Totum verò hunc locum Cornarius rectè ita restituit: ἔτι δὲ καὶ ἡ γαλῆ σκελετευθεῖσα τῶν βεβοημένων διαφέρεται. πρότερον δὲ ταύτῃ χρισθεῖσα τῶν ἐντὸς ἐκκενωθέντων σκελετεύεται, καὶ ἀπ' αὐτῆς δίδραχμον σὺν οἴνῳ πίνεται, &c.

οὖρον πολλοῖς ἐνέκεις] Celsus, lib. 5. cap. de communibus curationibus aduersus omnes morsus serpentium, *Omnia*, inquit, *urinam mouentia, quia materiam extenuant, utilia sunt.*

CAP. XX. πρὸς δὲ τὰς πληγὰς] Paulus & Aëtius Apum Vesparúmque ictus notas ab Authore prætermissas, ceu vulgo satis cognitas, accuratè tradiderunt, ac præterea quæ hîc recitantur remedia, alia etiam non pauca tam interna quàm externa, quæ ab ipsis Autoribus repetere vnusquisque poterit.

CAP. XXI. ἀβροτόνου τὸ σπέρμα] Transcripta hæc eadem leguntur apud Paulum. At Aëtius aduersus Phalangiorum morsum multò plura quàm illorum vterque tum simplicia, tum etiam composita remedia commemorat. Sic & Celsus, lib. V. nonnulla in eundem vsum præscribit, quorum hîc nulla fit mentio.

ὡσαύτως καὶ χαμαιπίτυος] In hoc simplicium censu chamæpitys apud Paulum intercidit. Aëtius verò chamæpityos vsum & per se, & cum ruta ac pipere, ex vino bibendæ commendat.

CAP. XXII. ἢ ἄγριον πήγανον] Paulus aduersum Scolopendræ morsum quædam adiicit tum assumenda tum ad mouenda remedia. Aëtius ab illa demorsis eadem scribit auxilia conuenire, quæ & ad muris aranei morsum faciunt: ac nihilominùs, præter illa, nonnulla etiam alia tam interna quàm externa subiicit.

CAP. XXIII. μετὰ δὲ τοῦτο ἁρμόζει λεῖος] Ista apud Aëtium & Actuarium desiderantur. At Paulus sic habet: μετὰ δὲ τοῦτο λεῖοι ἅλας ἐπιτιθέασιν μετὰ λινοσπέρμου, καὶ τῆς ἀλθαίας βοτάνης τὸ σπέρμα: quasi velit, post remotum Scorpionem, nulla Scorpionis alterius facta mentione, solum salem tritum cum lini semine, aut althææ semen ipsum vulneri adhiberi: id quod certè magis mihi placet. Attamen tam multa in vno eodémque capite citra vllius exemplaris fidem immutare mihi religio fuit.

τῇ ἀλθαίᾳ βοτάνῃ] Quod inter admouenda hoc loco, itémque lib. 3. de mat. med. cap. de althæa, ipsi herbæ tribuitur, illud ipsum Paulus eiusdem semini tribuere videtur. Attamen & loco citato Dioscorides seminis althææ decoctum, verùm assumptum, ad istiusmodi ictus commendat. Aëtius verò & Autor lib. περὶ εὐπορ. in eundem vsum althææ radicis epotæ meminerunt.

γλήχων ἐπικαθημένη] Rectè Cornarius & Marcellus ex Paulo restituunt ἀντὶ τοῦ, ἐπικαθημένη, ἐφ' ἱκανὸν καθεψημένη, itémque inferiùs pro, ἀριθμῷ βραχεῖ, ἀριθμῷ δέκα, quos ego lubenter sum imitatus.

καὶ κυπάρισσος μετ' οἴνου] Cum Cornario & Marcello lego ex Paulo, καὶ κύπειρις μετ' οἴνου, καὶ πήγανον ὡσαύτως. Cyperi enim radicem, quæ priuatim cyperis dicitur, à Scorpione ictis opitulari & antè retulerat Diosc. I. de mat. med. cap. 4. vt & Plin. lib. 21. ca. I. De cupressi verò seu foliis seu pilullis tale nihil auditum est. Sic & pro, κυρηναϊκοῦ χενσίον ὀπῷ, ex eodem illo Pauli contextu lego, Παρθικῷ χενσίον ὀπῷ. Nam & superiùs lib. præcedentis cap. 3. ita legebatur: ὀπὸς μὲν ἐν μάλιστα ὁ Κυρηναϊκός, ἢ ὁ καλούμενος Μηδικὸς ἢ Παρθικός. Est autem Parthia Asiæ regio vicina Persidi ac Mediæ, cuius regionis æquè ac Parthiæ indigenam Laser Diosc. eo loco commendat, siquidem Cyrenaicum desideretur. Cæterùm multò plura quàm hîc habeantur ad Scorpionum ictus remedia legas apud Aëtium, capite proprio, si videbitur.

CAP. XXIIII. ἐπὶ τῶν ἐχιοδήκτων] Nicander ac etiamnum recentiores Græci Paulus, Aëtius & Actuarius, præter remedia morsui viperarum communia, & alia non pauca ictui Pastinacæ peculiaria commemorant.

CAP. XXV. ἁρμόζει δὲ] Sic omnino legitur apud Actuarium, vt in vulgato nostro exemplari. Attamen hoc caput diuidere, codicúmque veterum lectionem, quam etiam Interpretes cæteri expresserunt, in integrum restituere visum est.

καὶ αὐτὴ δὲ ἀνατμυχθεῖσα] Hoc plerique ad Pastinacam marinam referunt: huiusce tamen remedij neque Paulus neque Aëtius vsquam meminêre. Vnus Plinius, lib. 32. cap. 5. Pastinacam quidem contra suum ictum remedio esse prodidit, verùm cinere ex aceto illito & sæpe alterato.

Quamobrem Cornarius, ex sententia Pauli & Aëtij, istam capitis postremam periodum ita restituit: καὶ τρίγλη δὲ ἀνατμηθεῖσα καὶ ἐπιτεθεῖσα τοῖς τραύμασι, τῆς αὐτῆς ἴαμα γίνεται πληγῆς. Ac certè quidem Diosc. lib. 2. de mat. med. cap. de mullo, mullum crudum dissectum impositúmque prodidit marini Draconis & Scorpij, itémque aranei ictibus mederi: id quod Paulus totidem verbis repetit, lib. 7. Quin & illud ipsum remediũ habet Diosc. lib. 2 περὶ ἀπορ. Marcellus verò hũc ipsum locum sic potiùs videtur emendasse: καὶ αὐτοὶ δὲ ἀναπτυχθέντες καὶ ἐπιτεθέντες τοῖς τραύμασι, τὰς ἰδίας ἰῶνται πληγάς. quoniam voluit tum Draconem tũ etiam Scorpionem dissectos adhibitósq; suis ipsorum ictibus mederi. Cæterùm vtra lectio sit potior, non magnoperè laborandum videtur: quoniam vtraque sententia veritate nititur. Siquidem & Paulus, cap. de Dracone marino ista sic habet: ἢ τὸν δράκοντα αὐτὸν ἀναπτυχθέντα (supplẽdum ex præcedentibus) καταπλάσσε. Sic & Diosc. lib. 2. περὶ ἀπορ. πρὸς δράκοντος θαλαττίου πληγὴν, αὐτὸς ὁ δράκων ἀναπτυχθεὶς καὶ ἐπιτεθείς. Idem, lib. 2. de mat. med. cap. 15. δράκων θαλάσσιος ἀναπτυχθεὶς καὶ ἐπιτεθεὶς, ἴαμά ἐστι πρὸς τὴν τῆς ἀκάνθης ὑπὸ πληγήν. Quin & Galenus, 11. simpl. Draconis ictui mederi tradit ipsum Draconem impositum æquè ac mullum: & eo loco multa deinceps alia recenset remedia, quæ totius substantiæ proprietate venenatis ictibus opitulantur.

CAP. XXVI. χαλβάνη σκολύμιον] Ista Cornarius restituit ex Paulo hunc in modum: χαλβάνης σκωλύμιον ἐπιτεθὲν κατ' αὐτὴν &c. Sed ita malim paucis immutatis: χαλβάνη ὡς σκωλύμιον ἐπιτεθεῖσα κατ' αὐτὴν, ἢ καὶ μετ' ὄξους λελειοτριβημένη. Sic inferiùs cũ eodem Cornario & Marcello αὐτῆς, κοιλία, ex Paulo & Aëtio, σηπία, emendauimus.

καὶ ἡ αὐτὴ δὲ ἡ δάκνουσα] Aëtius ex Stratone priùs scarificari locum affectum voluit, mox Araneum murem vstum cum aceto cataplasmatis vice imponi, aut sinapi tritum itidem ex aceto.

ἡ διὰ τῆς θερμῆς καταντλησις] Et hîc quoque ex Pauli contextu, ἅλμης, adiecimus, vt sit ἡ διὰ τῆς θερμῆς ἅλμης καταντλησις. Alioqui τῆς θερμῆς vox nullo modo constaret, ac potiùs, τοῦ θερμοῦ, legẽdum foret, subaudita voce, ὕδατος.

χαμαιλέοντος τῆς βοτάνης] Remedia contra Muris aranei morsum tam interna quàm externa lõgè plura recentiores Græci Medici tradiderunt, quæ quoniam ab ipsis Autoribus facilè repeti possunt, hîc transcribere visum non est.

πρὸς τὸ ἴδιον πλῆγμα] Addit Paulus, μετ' οἴνου. Sed & apud Diosc. 2. ἀπορ. potus Muris aranei in vino triti commendatur.

εἰ μὴ ὄκνος] Cum Cornario, ex Aëtio & Oribasio, restituimus, εἰ μὴ ἔγκυος. Scribit enim Aëtius, bullas quę ex Muris aranei morsu excitantur minimè rumpi, adeóque non exulcerari locum, nisi prægnans fuerit Mus araneus qui morsum inflixerit: quod ipsum iisdem penè verbis legitur apud Oribasium. Eodem spectat & illud Plinij, lib. 29. cap. 4. quo loco, *Ipse Mus araneus*, inquit, *contra se remedio est diuulsus & impositus. Nã si prægnans momordit, protinus dissilit. Optimum, si is imponatur qui momorderit*, &c.

CAP. XXVII. αἰγῶν αἱ σπύραθοι μετ' οἴνου] Diosc. 2. de mat. med. cap. de fimo, αἰγῶν σπυράθους ἑψηθείσας μετ' ὄξους ἢ οἴνου, hoc est, *fimum caprinum in aceto aut vino decoctum* desiderat. Idem verò, 2. ἀπορ. capite de Viperæ morsu, ἀπόπατον αἰγὸς ἑψηθεῖσαν ὄξει, hoc est, *fimum caprinum in aceto decoctũ* commẽdat. Cæterùm pro, ἀναπεθεῖσαι, rectiùs fortasse legas, ἀνεθεῖσαι. Paulus habet, καταπλασθεῖσαι. At inferiùs pro, ἀνεθεῖσα, legendum proculdubiò ex Paulo, λεανθεῖσα.

δάφνη ὡσαύτως] Laurum simpliciter Autor desiderat. At Paulus, δάφνης ἑφθὰ φύλλα μετ' ἐλαίου ἢ δαφνίδας, hoc est, *lauri folia cocta cum oleo aut lauri baccas imponi* iubet. Diosc. 2. ἀπορ. itémque Aëtius, lauri foliorũ in oleo coctorum & tritorum tantummodò meminerunt.

ῥαφανίου φλοιός] σὺν μέλιτι, hoc est, *cum melle* addit Diosc. 2. ἀπορ.

σκίλλα ὀπτή] Hîc Scilla tosta & tusa contra Viperæ morsus prædicatur. At Paulus eiusdem non ὀπτῆς, sed ἑφθῆς meminit. Sic & apud Diosc. 2. ἀπορ. legitur, σκίλλα ἑψηθεῖσα ἐν ὄξει, hoc est, *scilla in aceto decocta*.

τριφυλλίου ἢ γληχώνος θερμοῦ] Paulus non calida aqua simpliciter, quemadmodum ego hunc Autoris locum accipiendum puto, neque aceto mulso, vti Interpretes voluêre, sed trifolij pulegiíve decocto, aut acida muria locum fouet. Diosc. 2. ἀπορ. de omni genere virulẽtorum morsuum verba faciens, καταντλεῖται δὲ, inquit, ἐπὶ τῶν ἰοβόλων τριφυλλίδος ἀπόζεμα. hoc est, *virulentorum ictus trifolij decocto fouentur*. Aëtius, post scarificationem & gallinaceorum impositionem, vult plagam trifolij bituminosi decocto calente diu multúmque foueri: sin paruo tempore id fiat, peius affici ægrotantem asserit.

ἄγχουσαν τὴν λεπτόφυλλ.] Nonnullos etiam scribit Paulus anchusam hanc tenui constãtem folio ex collo suspendere in eundem vsum.

ὅσον κοτύλιον ἐν ἀκράτῳ] Ita & Actuarius. At Paulus, ὅσον ἡμικοτύλιον ἐν μελικράτῳ. Κοτύλιον autem ἀντὶ τῆς κοτύλης vsquam reperiri vix crediderim: quare hîc saltem, ἡμικοτύλιον, reponẽdum censuerim.

οἰνοποσία συνεχῶς] Paulus in morsu Viperæ αἰνυσιμώτατον, hoc est, *efficacissimum* asserit esse remediũ σκοροδοφαγίαν καὶ ἀκρατοποσίαν, *alliorum*, inquàm, *esum & uini meraci potum*, adeò vt si quis multum eorum vsum adhibeat, nullum præterea auxilium sit desideraturus. Idem Aëtius refert ex Archigene, & Diosc. in ἀπορ.

ἀνδράχνης αὖθις καὶ σπέρματος] Paulus ex Lyco sic habet: σανδαράχης ἀνὰ < δ. ἀνήθου σπέρματος ὀξυβάφον. Arabes Auicenna, Serapio & Albucasis, in curatione Viperini morsus, huius eiusdem antidoti meminerunt, eámque non quidem Lyco, sed (nisi falluntur Interpretes) Lucę tribuunt, ac auripigmenti etiam rubri, quæ Græcorum est sandaracha, mentionem faciũt: quod tamen rarò admodũ in remedia interna recipitur, quippe cùm venenũ sit causticum & erodens. Quare suspicor equidem lubricum fuisse scripturę lapsum, & loco ἀνδράχνης, aut etiam σανδαράχης, legẽdum, ἀριστολοχίας, quam etiam Serapio huic eidem medicamento præter auripigmẽtum admiscet. Fortassis etiam pro, ἀνήθου σπέρματος, restituẽdum fuerit, πηγάνου σπέρματος, hoc est, *seminis rutæ*: nam & hoc in eiusmodi medicamentis theriacis vix vnquam omittitur, ceu contra virulentarum bestiarum ictus excellenti remedio præditum. In Oribasij antidoto, quæ habetur apud Paulum

legitur *anisi acetabulum, piperis drachm. iiij. aristolochiæ corticis, opij, castorij, myrrhæ an. drachm. j.* &c. Attamen citra vetustorum codicum certiorem fidem quicquam immutare minimè ausim: illud tantùm obiter admonere visum est. Cęterùm nonnulla ex commemoratis hoc capite remediis paulò aliter præparant recentiores Græci, Paulus, Oribasius & Aëtius: ac præter hęc complura alia tam simplicia quàm composita, partim interna, partim externa recensuerunt, quæ studiosus Lector ab Autoribus ipsis facilè repetet.

CAP. XXX. καὶ πρὸς πύϛεις] Otiosæ repetitionis vitandę gratia, placuit cum Cornario quę sequuntur in contextu ad calcem vsque capitis vna litura expungere: eorum verò loco hæc ex Paulo transcribere, quæ quidem hîc desiderari meritò videbantur: τοπικὰ δὲ εὑρίσκομεν ἀναγεγραμμένα κατὰ τῶν δηγμάτων, ἐπὶ μὲν τῆς διψάδος, ἀνδράχνης φύλλα λεῖα σὺν ὄξει καὶ ἄλφιτα, καὶ βάτου φύλλα λελειοτριβημένα μετὰ μέλιτος, ἀρνόγλωσσον, ὕσσωπον, σκόροδον λευκὸν, [fortè, λεῖον.] πράσον, πήγανον, κνίδην. ἐπὶ δὲ τοῦ αἱμόῤῥου, καὶ ταῦτα, καὶ πρὸς τούτοις ἀμπέλου φύλλα ἑφθὰ σὺν μέλιτι λελειωμένα. διὰ σώματος δὲ αὐτοῦ τοῦ θηρίου ἡ κεφαλὴ καυθεῖσα [Diosc. in εὐπορ. καεῖσα] ποτιζέσθω, ἢ σκόροδον μετὰ ἰρίνου. ἐσθιέτωσαν δὲ καὶ σαπίδας. Hæc porrò remedia, quæ priuatim tum ad dipsadis seu Presteris, tum & ad Hæmorrhoi morsum conferre totidē verbis prodidit Paulus, apud Dioscoridem in εὐπορ. confundi videtur: ibidémque nonnulla etiam alia insuper adiiciūtur. Pro eo autem quod habet Paulus, σκόροδον μετὰ ἰρίνου, rectiùs illic legitur, σκόροδον λεῖον σὺν οἴνῳ. Et certè quidem Diosc. 2. de mat. med. iis quos vipera aut Hæmorrhous momorderit allium ita commendat, vt præsentissimum censeat esse remedium, *si modò*, inquit ille, *continuò pòst uinum superbibatur, aut ipsum ex uino teratur, ac in potione sumatur.* Sic caput serpentis quod vstum potui datur apud Paulum, Dioscorides in εὐπορ. vulneri tantummodò imponēdum existimauit. Vnum verò admonendum superest, apud Aëtium portulacę folia cum polenta permisceri, cùm tamen Paulus portulacæ folia trita cum aceto, ac polentam seorsim ac per se admoueat. Cæterùm hanc venena Hæmorrhoidum Presterúmque restinguendi vim non omni quidem portulacæ tribuit Plinius, lib. 20. cap. 20. sed syluestri tantùm, quam peplium vocari scribit.

CAP. XXXI. κονία τε ἀναδευθεῖσα] Paulus, ἢ κονία δρυὸς ἐλαίῳ δευθεῖσα. Sic & Actuarius. Hanc iccircò scripturam & nos secuti sumus. Sed cùm illorum Interpretes κονίαν, *lixiuiam* verterint, nos *cinerem* interpretari maluimus. Dubitauit & Cornarius, an κονίαν vt aliâs ita & hoc loco *calcem* vertere debuerit, quoniam vocem δρυὸς minimè agnoscit, & apud Aëtiū inter peculiaria contra Chersydrum remedia calx viua oleo permixta recensetur.

ἡ ῥίζα δρυὸς] Actuarius hoc loco vocem, δρυὸς, omisit: & certè quidem nos quoque ex proximè præcedente linea perperàm huc translatam existimauimus, ita vt nō quidem quercus, sed ipsius aristolochiæ radix desideretur. Sed quod proximè sequitur de hordeacea farina, aliter quàm habeatur apud Paulum & Actuarium distingui oportere iudicauimus. Visum est enim illud, ποτίζεται, vtrobique, veluti & apud Dioscoridem, rectiùs cum sequentibus coniungi posse, vt sit alterius periodi principium.

ἐν κεράματι ὀξυκεράτου] Paulus nō multò rectiùs, ἢ ἐν κεράματι ὀξυκεράτου κυάθοις δυσίν. Nos verò ita restituimus, ἐν κεράματος ἢ ὀξυκράτου κυάθοις δυσίν.

ἡ πρασίου χυλὸς] Marrubij succum etiam desiderant Paulus, Actuarius & Auicenna. Attamen Herm. Barbarus πράσου, hoc est, *porri*, legisse videtur. Et certè quidem ipse quoque Celsus contra Chersydri ictum porri succum cum hemina vini commendat, lib. 5. cap. 27. quo loco & alia nonnulla proponit remedia, quorum hîc nulla mentio. Recensuit & Paulus inter Natricis remedia nasturtium agreste, asphodeli semen florémve, & cum vino fœniculi semen. Aëtius cupressi pilularum & myrti baccarum an. drach. j. terit, & cum melle rosaceo aut vino mulso propinat: quod genus auxilij ipse etiam Auicenna commemorat.

CAP. XXXII. καὶ ἕρπυλλος σὺν ἀσφοδ.] Nos cum Hermolao & Cornario ista sic ex Paulo & Actuario emendauimus: καὶ ἕρπυλλος σὺν ἀσφοδέλῳ λελειωμένος. ποτιζόμεναι δὲ παραχρῆμα κενταυρείου τῆς ῥίζης < β΄ σὺν οἴνου κυάθοις γ΄, ἢ ἀριστολοχίας ῥίζα ὡσαύτως. κάρδαμόν τε καὶ γλυπανὴ παραπλησίως. Huius etiam scripturæ vestigia in vetustis Dioscoridis codicibus adhuc extare Goupylus annotat. Attamen siue κάρδαμον cum Paulo, siue καρδάμωμον cum Actuario legas, parum interest, quoniam vtrunque cōtra venena valere compertum est, vel ipso teste Dioscoride, in libris de mat. med.

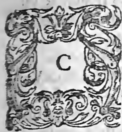
CAP. XXXIII. ἢ περιορύζειν] Paulus addit, καὶ ἐκτέμνειν διὰ βάθους μέχρις ὀστέου. Vult enim non tantùm scalpello circuncidi partes ictas, sed etiam adigi scalpellum altiùs, ad os vsque, ne dira contagio serpat in vicinas partes.

τοῖς καυστηρίοις ἀνικμαστέον] Cùm deprauatè legeretur in Ald. codice, αἱμακτέον, itémque in Parisiēsi, ἐπακτέον, neque vtrouis modo sensus vllus cōstaret, restituimus, ἀνικμαστέον, ex Paulo & Actuario: qui quidem sic habent, εἶτα δὲ τὰ λειπόμενα τοῖς καυστηρίοις ἀνικμαστέον. Cæterùm præter ista Chirurgica auxilia, medicamenta tam simplicia quàm composita partim foris vulneri Cerastæ imponenda, partim intra corpus sumenda varia reperias apud Diosc. de mat. med. itémque in εὐπορ. Aëtium, Celsum, Plinium & Auicennam.

CAP. XXXIIII. καὶ πήγνυται πρὸς πύτων] Lego ex Paulo, καὶ πνεῦμα πύτων &c. alioqui vix vllus constabit sensus. Porrò & Aspidis morsus remedia alia legas apud Diosc. tum sparsim in libris de mat. med. tum etiam proprio capite in εὐπορ. itémque apud Galenum, Aëtium, Plinium, Celsum & Q. Serenum.

CAP. XXXV. τῆς μήκωνος ὀπὸς] Vanum & superfluum existimauit Aëtius auxilia contra Basiliscum commemorare, quoniam qui vel ab eo conspecti fuerint, aut eum sibilātem audierint, protinus è medio tollūtur, nedum ab eo demorsi curationem recipiant. Actuarius itidem mortem auxilia quæuis anteuertere prodidit. Sed & Auicēna quoque illius morsum immedicabilem asserit: conferre tamen maximè, si quid aliud, semen papaueris, aut castorium ad drach. j. sed eo loco semen pro succo papaueris perperàm legi crediderim.

Τῷ Θεῷ δόξα καὶ χάρις.

CLARISS. vir Io. Sambucus Pannonius, Cæsareus olim Consiliarius & Historiographus, præter varias in Dioscoridem lectiones, quas ex complurium manuscriptorum exemplarium fida diligentique collatione hinc inde excerpserat, notas etiam suas & obseruationes in eundem Autorem nonnullas nobis simul & semel quàm liberalißimè communicauit: quibus te quoque defraudare neque volui neque debui: quandoquidem vt loca quædam difficilia aut alioqui sat obscura iis interdum illustrantur, ita & ad alia prætereà diligentiùs examinanda via tibi quasi patefit. Occurrent, fateor, haud ita pauca, quæ vt mihi ita & tibi fortasse meritò suspectiora, aut veritati dudumq́ receptæ Medicorum opinioni minùs consentanea videbuntur: attamen malui, qualiacunque erant, iudicio tuo subiicere, quàm temerè nimiúmve audacter quicquam immutare. Tuum erit, quicquid id est, æqui boníque consulere, hominémque literariæ Reipub. quandiu vixit iuuandæ quàm studiosißimum pro tua prudentia excusare: quippe cui, ceu Aulicam vitam agenti, quum alia quàm Medica sæpenumerò tractanda essent, ad amußim singula expendere non ita licuerit. Cæterùm hoc vnum monitum te volui, Lector, vt hisce optimi viri lucubrationibus non nisi adhibito maturiore iudicio fruaris. Interim vale.

IN DIOSCORIDEM OBSERVATIONES seu Notæ Io. Sambuci Pannonii, Cæsarei Consiliarii & Historiographi.

IN LIB. I.

CAP. I. Iridem bulbosam Recentiores veram nondum mihi videntur ostendisse.

CAP. II. De Acoro in Nothis caput est verum Crateuæ. Cæterùm nec est gladiolus, nec galanga, minùs calamus aromaticus: id quod vtriusque dosis differens arguit. Calamum non habemus: galangā tamen Acorus magis simulat.

CAP. VI. Tripolitana illa nardus spicea, quam vulgò vsurpamus, legitima est.

CAP. VII. Si Saliunca species sit Nardi, in Vngaria æquè visitur, vt in Istria. Matthiolus vnica radice suam apposuit.

CAP. VIII. οὔτι ἄνθος φέρει.] Cod. Hisp. ὑποφέρει, quasi dicat, *non diu sustinet*: aliter qui folia & caules eryngij tribuit Diosc. à seipso dissentit.

CAP. IX. Bacchari cum hoc asaro nihil commune, sed asaro Crateuæ, nec huic aliquid societatis cum asaro Crateuæ.

CAP. X. μείζω δὲ καὶ τρυφ.] quidam legêre, ἧττονα, nec prorsus Autor narcisso assimilat. Putarim esse Pseudostœchada potiùs quàm aliud. Et rusticam illam Geo Plinij similem Caryophyllatam conicio.

CAP. XIIII. Si Serapionis quæ ex Dioscoride transtulit expendas, deprehendes Dioscoridē hîc & in Phu & alibi mutilū esse & cōfusum.

CAP. XV. In vetustiss. codicibus, Costus Angelicę effigie passim pingitur. Nos solam habemus amaram, non acrem nec dulcem, & radiculæ folia ignoramus. Aliqui suspicantur esse zedoariæ propaginum radices.

CAP. XVI. Iuncum odoratum esse Cyperum nostrum, vel Celsi quadratum dubito.

CAP. XXVII. V. Codices sequens caput huic priori adiiciunt. Illud Helenium Panacen Chironium Theophrasti quidā arbitrantur. Ac Dioscoridis Chironiū, videtur secundū hoc Heleniū.

CAP. LXII. Etiam Susinum istud, vt Iasminum, est Arabibus frequens.

CAP. LXXX. Si Bdellium non est Caucalis, nec erit herclè Myrrha: qua vera nos caremus. Barbari ineptè myrrham stacten coniungunt.

CAP. CI. Succinū & Ambra Naphthæ sunt: Ambra Can cœli bonitate differt.

CAP. CIII. In multis manu transcriptis de Iunipero pauciora offenduntur verba: vt in excuso quædam aliena suspicari liceat.

CAP. CXI. De Vlmo lignorúmque carie duo capita in vetustis desiderantur: in margine tantùm Epigraphe: Κεραπὰ ριζοπμου.

CAP. CXXII. Quamuis dissideant Herbarij, notę huius spinę cum vulgata Berberi seu Erbsali conueniunt.

C. CXXVII. Hypocistus eadē, sed tāquā subgerminās plāta cum Cistho, quod sæpe ipse conspexi. Nec confudit Plinius Cistum & Cisum. Nam Theophrastus & Theocritus ita ipsi appellant: ac V. codex, ὑποκισσον, pro hypocistho legit.

CAP. CXXXIII. In extremo quidam Cod. habebat: ἀκακίας τὰ φύλλα καὶ ὁ χυλὸς, τρίτης μὲν ἐστι τάξεως τῶν ξηραινόντων, τῆς δὲ δευτέρας τῶν ψυχόντων, ἐπειδὰν πλυνθῇ. τὸ δὲ ἄπλυτον τῆς πρώτης: quæ ex Gal. deprompta videntur.

C. CXXXV. Miror quid de nostrate vitice & Bohemica olea quidam prodāt. Sed plus miror Galenum frigidam æstimare, & cōtrà Rhodiam radicem in tertio calidorum censere.

C. CLXX. De altera Mespilo V. multi silent: sed Gal. in lexico suo agnouit mespila lapidosa minoráq; ferè vt sorbus torminalis. Quòd autem ait πλατυώτερον ποντικῶν, V. codex præcedentis capitis fructibus attribuit.

C. CLXXV. De arbuto V.C. silēt: Flor. tamen

habet: qui pro, μεμάκυλα, habet, ἐπιμάκυλα. Arborescentia sua Arbutus ab Vnedone differt, quicquid alij argutentur.

CLXXX. In extremo Mori quidã hæc ad marginem ostendebãt, non absona à Sycomori dotibus. δοκεῖ δὲ εἶναι καί τινα μόρεα ἄγρια παραπλήσια τῇ χαμαιβάτῳ, συμικρότερα δὲ, ὧν ὁπὸς ἥλιον πρηδονίζεται, καταίτλημα φλεγμονῶν, καὶ ἐπουλωτικὸν τῆς φάρυγγος, πλησὸν σαρκωτικόν. φύεται ἐν πλευσίοις καὶ ψυχροῖς τόποις. Cęterùm de ficu Cypria Florentinus codex non habebat.

CLXXXVIII. De Iberide V. cod. nihil hoc loco, & halicacabo finiunt librum satis confusa descriptione ex tribus plantis. Iberis verò ponitur in lib.2. de Lepidio. Eadem enim cum Lepidio videtur Galeno, 7. simpl.

IN LIB. II.

XXIX. Qui in magno volumine & alibi pictus cõspicitur Silurus, nõ est vllo modo Diosc. imò & Vngarorũ *schulle* nõ per omnia cõuenit.

L. Duo V.C. istud caput non habent, licet vt alia huius generis stare possit.

CIX. Non est φουκάς Simeonis Sethi: nã ex variis confieri solebat, licet dotes eædẽ narrentur.

CX. De Curmi quidã Cod. caput nõ habent: & cũ Zytho idẽ videretur. Sed v. cod. pro κριθῆς, κέγχρον legũt, vt ferè sit Cumanorum potus *bodza*. Huius generis fortè Orosius meminit, lib.5.c.7.

CXIII. Gal. in Hipp. zeam, olyram putat. Olyra est spelta potiùs, quæ certè Italorum zea nõ est, (dulcis est olyra) nec segala illa amara & atra, affinis arincæ Plinij.

CXVI. V.C. carent hoc cap. Byzãtinus in nothis censet. Aliud eius loco offeret se, lib.4.p. 294. sed Crateuæ nomine insigne.

CXXI. Sesama hodie ignoratur, quando cum Sesamoide confunditur.

CXXV. Huic in V.C. subiunctũ erat caput, sed ad orã, nõ absonũ profectò: ἔστι καὶ ἑτέρον τι ἄγριον, μικρότερον δὲ καὶ τὰ φύλλα δασέα καὶ τραχύτερα ἔχον, ἧττον ποσῶς ἐμφερῆ. καθ' αὐτὸ καὶ καθεψόμενον ῥοφήμασι καὶ ἄλλως τῶν οἰδημάτων διαφορητικὸν, καὶ μαλακτικὸν σκληρῶν. Huius gen^9 in Pãnonijs ipse vidi: vires tamẽ haud sũ exptus.

CXXXI. Ego de leguminibus, pręsertim Germanicis, dum meliora legero, omniũ disputationibus & censuris Tragi iudiciũ haud postpono.

CXXXIII. V.C. aliqui carent: & Auicenna malè fabam AEgyptiam somniat.

CXXXVI. Buniades, opinor, Italorũ *Naoni*, napi oblongi solidi sunt: quorundam subtilitates hîc non curo.

CXXXVII. Vtcũq; radix & quandocũq; sumitur, flatib^9 ructuosis molestior fit, nec dignè aurea in Delphis, rapũ verò è plũbo dicatũ fuit. Cęterũ Simeonis Sethi recẽtioris Græci cõciliatio non negligẽda, vt & allij esse potest, cũ Diosc. & Gal. Certè q humida sũt & ad flatus parata aluo, pręmittẽt: qui dura, pòst ingerẽt: qui verò solido & bene coquẽte stomacho, ante cibũ: cõtrà, qui imbecillo. Huius sententiæ sunt Diosc. & Orib. nisi fallor: dum vomituris qui plerunque duriore sunt aluo, antè assumenda: Plinius summo cibo arbitratur, contra Diosc. 20. cap. 4.

CXXXVIII. Hipp. 2. Mulieb. longę meminit, sed in oleraceis censet. Quid si Persarum est *Turma* & Vngarorum nostrum *marratich*: licet piperitim nostratem & Thlaspi Crateuæ & Sinapi Persicum possis suspicari.

CXLII. Si Diosc. nobis Lampsanæ folia desisset, pateret etiam Raphanus syluestris. Plinio certè brassicę syluestris est species: si hoc est, non erit vnquam armoracia vulgata.

CXLVI. Gal. brassicã cõtra Diosc. visui obesse asserit: fortè verũ, si oculi nimiũ sint sicci. Vulgatũ autẽ pverbiũ de Crãbe bis cocta, nõ de brassica equidẽ accipio: sed cũ eruditioribus, qui fabellã de Carãbe seu Crãbe oppido, eiusq; casus ad nauseã repetitione in Schola à Ludimagistro quodã narrãt, acceperim: qui in declamationib. & commẽtationibus suis ineptè semper eius rei quiddam cum stomacho auditorũ memorabat, velútque Cupressum Horatij vbíque simulabat.

CXLVIII. Si folia sunt ἀμήκη, & aristolochiæ ὁμοιότητα admittas, quid sit nescio: licet soldanellæ viribus congruat.

CL. Credo hãc quoq; vel Diosc. nõ satis exploratã: quòd eã nõ satis prodiderit, alioqui collatã cũ aliis toties. Etsi nesciã pportulacæ memoriã gen eraliter ipsũ vagatũ: at certè cepęã verã, paronychiã, chamęsycẽ si habes, portulacã videbis.

CLVIII. Est alioquí herba stellaris. Sed Theophrasti Coronopus ferè Virgil. paliuro cõuenit. Theophr. tamẽ & Diosc. paliurus idem est, & ob tantam acrimoniam sanguinaria non erit.

CLXIIII. Pepo, si circũstãtiis descriptionũ insistas & verbis, videtur cũ *Bathea* idẽ. Anguriã suspicor Auicẽnę melonẽ Indicũ, alij Gręcũ, vt Vngari quoq;. Plin. grãdes oblõgos, maturos, pepones vocat: minores & rotũdiores, melopepones; ad effigiẽ cydoniorũ respiciẽs. Si hęc nõ sũt vera, tãtũ Diosc. de cucumeribus scripsisse affirmabo.

CLXVII. Miror Gingidiõ à Diosc. cõmissum cũ pastinaca agresti, nisi desit in textu, τοῖς φύλλοις.

CLXXVII. Quid si Medica est cytisus pratensis nostra?

CLXXXV. Hipp. sauridiõ habet p cardamo, quæ & cardamina dicitur, ob formæ similitudinem.

CLXXXVI. Hoc si nostrum nõ est Nasturtium, Crateuæ thlaspi nullum video, foliis latis, radice insigni. Nõ enim πολύρριζον ait esse, vt scrophulariam aut lunariam.

CLXXXVII. Quædã manuscripta multorũ annorũ hoc capite carẽt. Sed quia apud Oribas. sub nomine Brabæ legitur, licet id Mathiol. nõ animaduerterit recipiemus. Alij Arabim vocari tradũt. Videtur nasturtij genus: si radicis quoq; meminisset & vmbellam omisisset, aliud iudicarem. Plinius flore, non vmbella aut foliis & semine, de Dryophano loquitur.

CLXXXVIII. Primam non leuiter coniicio esse Sesami speciem in segetibus frequẽtem. Alteram σαρξίφαγον illam Patauinã, cuius & Angli meminęre Germanis *klaim eysen krault*.

CXCIIII. Fuchsius cõtra Diosc. asaro cyclaminis folia adscribit. Austriaci *hazelwurtz* vocant. Tragus verò hãc malè cũ asaro, quã ille peius *hazelwurtz* vocat. Nã asarũ pbè Germani *waÿrachwurtht* nominant. Diosc. vtrãq; satis discernit, dũ ait rotũdiora folia quàm cyclamini aut hederæ.

CCV. Si lepidion herbula est, non erit nasturtium aut simile quid. Veruntamen Columellæ syluestrem raphanum Lepidium dicas. Domesticus verò, piperitis esse potest.

CCXII. Nostra non exulcerat, sed insipida ferè: ideò malim, ἔχουσαν, quàm, ἑλκοῦσαν, legere.

CCXVII. Aliud hoc Telephiũ ab illo in quarto ille ce bra ceo. Quòd si cũ papaueris foliis, vt su

suspicor, contulisset, esset πλέφυμον Theophr. Si scorpij foliis, esset prorsus Scorpioides ϑηλυφόνον Theophr. Quid sit dubito, nisi sit Brassicana perfoliata, quæ passim sponte prouenit, vel potiùs syluestris portulaca cum Galeni onomastico, aut certè *hunerdorm*.

Huic capiti cōmodiùs subnectes cap. de Iberide, extremo lib. I. positū. Dicerē verò Iberidē eādē cū Lepidio, nisi distinxisset locis, & hoc βοτάνιον esse dixisset. Cæterùm qui textū corrigūt, καυλὸν addētes, & pro, ἐάν, οἶνε, reponētes, nō omnino somniāt. Gal. in 7. Simpl. cū Aëtio conuenit. Blattariā quidam esse contēdit: vbi binę radices? quid si sit syluestris φλόμος blattaria? & Mariana rosa Lychnidos species, vel cui flores μήλινοι?

IN LIB. III.

Cap. II. Hoc capite Rhabarbari & Rhapontici vires confundi videmus: neutrius enim viribus totus textus cōgruit: hinc tot lites ortæ. Aut certè cōfusionem hanc Diosc. pepererūt variorum diuersę narrationes de vtraq; valdè simili radice: neutram enim ab ipso visam suspicor.

XIIII. In margine cuiusdā cód. de foliis hæc reperi: ἔχουσι τὰ φύλλα διαφορητικῆς μετρίως δὲ δυνάμεως. ἡ ῥίζα ξηραντική & λεπτομερής. Cæterùm quæ à doctiss. Mathiolo pingitur prior, albo Scolymo foliis respōdet, nō nigro: altera verò, nō κεφαλὴν, sed κεφαλὰς habet, vt ex his Arabicā quoq; ignorem.

XVIII. Acanthij veram effigiem nondū vidi. Alterū congruit horto Patauino. Certè carduus benedictus Cnici syluestris historiæ, si Theophrastum legas, conuenit: licet ille vires, vt aliorum multorum, sileat.

XXIIII. Non hallucinabitur, qui Vegetij Eryngium, Cartamum syluestre dixerit.

XXV. Vulgati codices nō genuinam pingunt Aloën: nam bona & succosa ferè arborescit, & hiscunt ita folia.

XXXI. Stœchas Arabum differt ab illa odora, quæ helichryso assimilatur. Nam altera artemisię tenuifoliæ species videtur, apta scopis.

XLV. Thymbram suspicor nostram hyssopum esse propter foliola: quia verò spicas vmbellosas gerit, potest maiorana quoque syluestris esse.

XLVI. Hallucinatur Plinius, qui serpyllo satiuo tribuit proprietates syluestrium.

L. ἵστησι δὲ κοιλίαν] Si hoc est verum, non est igitur ocymum caryophyllatum.

LIIII. Si moly allium quoddam est spicis nō diuisum, nō erit molyza Hippocratis. Iā si etiam Galeno ἀνασομοῖ, nescio cur quidam doctiss. vir in sua Epistola, occludere, pro, aperire, dicat. πρὸς certè, contrà, nō significat: ideò Paulus quoque τοῖς ἀποστάσεως τῶν θεραπευτικῶν esse censet.

LVIII. Quid si nostra sit vulgata & maiuscula illa capraria pimpinella?

LIX. In veteri codice pictura Italorum Carotam repræsentabat: nostram verò pastinacā croceam pro hortensi pingit.

LXIX. Alterū genus est *Rittersporn*, quod ipsū αἰγείρων φυλλάδες Theophrasti conijcio, nō frustrà.

LXXVII. Equidē Petroselinū Diosc. cōmunē & tritam pimpinellā, non stypticā illā, arbitror.

LXXXVII. Cachrys non est semen thymi, sed propiùs refert libanotidem.

XC. Quid si Sphondylion hoc cum illa Caroli Imperatoria conuenit: ac nostrum Sphondylium, præcipuè viribus, sit Ostrutium vulgi?

XCIIII. λέγεται δὲ ἐπὶ γε] In Lotharingicis vetustiss. imaginibus hoc loco Imperatoriam expressam cōspexi. Porrò siquid cōgruit cū Angelica & Ligustico, Silphion est, vel eò quoq; quòd nimiùm οὐρητικὴ sit & vesicæ noxia Angelica. Sed in Galbano meminit Diosc. sphondylij, quasi ea sit acredine vt serpētes enecet, ideóque adducor vt credam Imperatoriam esse Sphondylium, nisi sit secūdum genus Silphij. Nec omittēdum hîc, ipsi Hipp. 2. de muliebrib. & alibi semen Silphij φύλλον dici, radicem autem laseris, σίλφιον.

CVIII. Polycnemon ἀδελφὸν ἄλλον est ad betonicā Pauli, aut certè mentastrum est syluestre.

CIX. Clinopodion facilè vulgaris fuerit maiorana, si eam serpyllum esse conijcerimus: sed incertum est, lecti pedes cuiusmodi fuerint.

CXII. Nostras Veronica à V. cod. pingitur.

CXVI. φασὶ δέ τινες] Vetus hæc reijcit. Alludit porrò ad hemerocallida Persicā. Sed nostrū liliū cōualliū si nō est species πόθου Theophr. quid erit?

CXXI. V. codices istud caput illegitimum censent, & cum hemionitide idem dicunt.

CXXVII. μονόκλωνον] Quidam abrotoni speciem appingunt. Cùm addatur esse, εὐώδες εἶναι τῆς ὀσμῆς αὐτῆς, illa autem grauiter oleat, ego tanacetum intelligerem *Rainfarn*.

CXXXII. Credo esse Plinij Impiam incanam.

CXXVII. Proditam nuper Hemerocallida genuinā adhuc nō credo: nec Diosc. cōuenit, quòd idem eodē ferè modò lilium rubrum describat.

CXLVIII. Si hęc nostras Nymphæa veterū est, miror nec vsum radicis nec seminis esse probū, & quorū olim nō erat vsus florū apud nos esse tātū.

CL. Androsacē V. cod. ὑδροσάκην quoq; appellat. Cæterùm si est λεπτόκαρφος, & adeò ὑδραγωγός, herclè nec erit cassutha nec epithymus.

CLIII. Fortè est quod Dodonæus pro peplo pingit: alioqui quid sit nescio.

CLV. Matricariæ vulgari conuenit Parthenium, itidémque Pliniano amaraco.

CLVI. Quando notū est ὡς magnitudinis esse notā, Buphthalmus non bouilli, sed oculi magni effigiē refert. Quidā sub capite Elleborinæ describit. Sed βουφθάλμον, nō χρυσάνθεμον Hipp. confundit.

CLXIIII. Alcea nō absimilis est cannabi syluestri, qua multi tumores discutiunt & eupatorij loco abutūtur: vel est chrysogonō. Profectò nec pictura vetus, nec verba pro Mathiolo faciunt.

CLXV. Mathiolus cannabin λεπτόφυλλον pingit, cuius non fit mentio apud Dioscoridem.

CLXVIII. Quidā in margine se dixit, κωπίας, ad facilem partū alludēs, legisse. Si portulaca esset, Diosc. cum ea nō contulisset. Quid sit, me latet.

CLXIX. Caucalis tāta radice repugnat Aëtio. Cæterùm Damasonion alterum est hoc Alisma.

CLXXII. De Ascyro caput codex quidā perperàm hyperico ascribit. Cęterùm Plinius multis imponit, dum ascyron cum androsæmo miscet.

CLXXIIII. Corin & Hipp. & Galenus vocāt etiam hypericum: quo exēplo colligo nō omnes nominum varietates à Dioscoride abstergēdas.

IN LIB. IIII.

Cap. I. In radice quiddam requiro: cæteroqui vulgaris nostra conueniret.

VII. In vetustiss. cod. sunt legitima quæ in nothis leguntur: & contrà, excusa quæ visuntur manuscripti aliquot nō habent: id quód te, Lector, monere volui. Hāc autem alteram scito, & prio-

rem, quæ est huiusce lib. cap. 182.

VIII. Polemonia, si radicẽ spectes, Ben albũ nõ est: collatio dubia est. Et si radicẽ excipias, reliqua plãta pimpinellæ maioris speciẽ præse fert.

IX. Si in petris nasceretur sanicula, & radicem longam, non capillaceam, ostenderet, symphyti speciem esse pronuntiarem.

X. Quid si hæc sit Consolida maior?

XI. Si coniectura Ghini de Carraria Bononiensis firma est, serpentina non fuerit.

XII. Hæc stœbe non est scabiosa quorundam. Nã in genere scabiosã, Psorã cũ Paulo iudicarim.

XVI. Limonium non dissimile videtur pyrolæ vulgari: nisi quòd acutiora monstrat folia.

XVIII. Nec viola Mariæ pro legitimo Medio accipi debet, nec eorũ quidquã q̃ vulgata sunt.

XIX. Quia sine flore est Epimedium, nescio quî Trinitatis herbula esse possit.

XXIII. Reperi in V.C. marginem, quæ innuebat hanc & Alcibiadion & salicem dici.

XXV. Tertiam esse puto, quam Hipp. ῥίζαν tantùm vocat, quia fortasse radicis solius vsus sit.

XXIX. Veteres aliquot de Erino nil: licet Diocles & Nicander Theriacæ adhibuerint.

XXXIII. Hanc solam describit Byzant. codex. Vetustiss. codices pingũt foliis triangularib. baccis ferè fragorũ. Certè nõ video cur Sclaream vel Horminum dicam. Secunda est nostra vbiq; nota, non pimpinella.

XL. Vix est Veronicæ genus: nec à Mathiolo depicta satisfacit: nam στρογγυλώτερα ἐλξίνης si folia sunt hederæ, & elatines itidem, certè dicam esse effigie & viribus Germanorum *gundelreben*.

XLII. Est viribus caryophyllatæ.

XLV. Nostra Rhodia facie Dioscoridis non est, viribus autem minùs Galeni.

LIIII. Fortè est Adiantũ candidũ Theophr.

LVII. Galeni Amarantus ferè nil differt. De luteo loquor, quæ ipsa est stœchas Arabum: quæ verò inodora apud eos est, artemisiæ species est tenui foliæ ad scopas aptæ.

LIX. Fortè est quod nos pro Mesuæi EVpatorio circunferimus. Verba Diosc. expressa, ὀριγάνῳ μάλιστα. Atqui vtrãq; origanõ hyssopo cõfert: itẽ cẽtauriũ minus primo loco origano, mox hyperico simile ait, licet foliis & floribus pòst distinguat: quid statuã hereo. Si verũ symphytõ petręũ nossẽ, aut polycnemõ, hãc quoq; tibi ostẽderem.

LXII. Astragalus astringit & radix raphanina, apios nequaquam fuerit, nec nux terrestris, (quã quidã vult propriè panẽ porcinũ dici:) nisi excuses, στρογγύλῳ, non ad rotundum referri, & corticem eius exteriorem terreæ substantiæ tantùm astringere. Certè si apios esset, nõ cum asphodeli radice conueniret, nisi lectio sit mendosa.

LXVIII. Quis non videt hypecoon distare à cumino syluestri? Non est neq; Delphinion, neque nostrum *Rittersporn*, quia papposum visitur.

LXXXVI. Omnino parietaria erit Mathioli, si ςυπτικὼ demamus. In quodam v. codice caput hoc variat: sed quia totidem verbis ex Aëtio depromptum est, id ascribere supersedebo.

CIX. Fortè Epipactis genus est lichenariæ minoris, licet quidam eam mihi radice bulbosa & capillacea dederit.

CXIII. V.c. hoc caput inscribit, περὶ ἰσοφύλλου.

CXVII. Quidam codex recentior aliud caput substituit, & petroso asparago comparat.

CXXI. Interpres, aniso simile: Phaseolo legẽdum, propter inuolucra & ipsum textum.

CXXVI. Est apud Hipp. πεῖν species cissampeli. An nostra icterũ pellat nescio, ad dysẽtiã certè est mirifica: sed radix haud candida.

CXXVIII. V.C. quidam hoc caput de tertio genere ponit: nec est certũ vulgare buglossũ (nisi etiã sit echion) esse borraginem, & cõtrà. Nam si Autor cirsio bouis linguã cõfert, & illud buglosso, abibit buglossũ. AEstima tu, quid vtrũq; sit.

CXXXI. Quidam primulam suspicatur: sed καρποῦ conditio repugnat.

CXXXIII. Veteres Scholiastę Medici βουκράνιον quoque vocant.

CXL. Hoc caput in paucis autographis reperitur.

CXLIII. Osyris nullo modo est ruta syluestris, nec cauda pauonis illa Aëtij quibusdã dicta, nec *beluedere*, qui frutex dici nequit. Quid si est nigri absinthij species, seu scoparia?

CLIII. Assimilatio istius plantæ incerta valdè est. Si coronopus ab hyssopo nõ dissideret, & ferret loci radicísque conditio, Gratiolam dicerem Sesamoides paruum.

CLIX. Silybus quia vomitum ciet, carduus benedictus nõ est: qui contrà præstãtis antidoti vim gerit, sudorésque probè elicit.

CLXIIII. Huius radicem propriè Hipp. vocat κίκιον, plantam ipsam κρότωνα.

CLXV. Tuberosa radix huc incautè accitur à quibusdam recentioribus.

CLXVII. Ab hac differt Theophrastea. Cicerculã .n. nostrã Theophr. descripsisse videtur.

CLXVIII. Est quoq; symphyti gen⁹, quod olim πέπλον, Hipp. teste, dicebatur. Dodonæi Peplus Anthyllis quædã est potiùs, flosculis plena. Errat Barbarus, qui sigillum Solomonis assimilat.

CLXXIIII. De Sambuco aquatica viderint alij, an eo nomine sit ad hoc caput redigẽda. Ego in finibus Pãnonicis Hãburgo oppido ad secũdũ lapidẽ à Posonio reperi Sãbucũ verã arborescẽtẽ, cæterà virib. parẽ, sed foliis incisis, ranũculo syluestri similibus, quã quia primus prodidi, Sãbucum ranunculare, vel Coronopodiam nomino.

CLXXVIII. Quãdo Diosc. Alexãdrinę meminit, atq; hæc nostra ex Oriẽte deportari ante 80. annos cœpit, vt audiui, cur non Momordicam nostram, si licet, Alexandrinã Colocynthida vocemus? quæ virtutes catharticas fortè habet, & in Alexãdria frequentissima Epulotica & salutaris colitur: ac sæpe Scriptoribus vsuueniat, vt diuersarum & cognatarum plantarum nomina, vti accepêre, ascribant.

CLXXXII. Hęc descriptio cõtrà q̃ Math. locauit, uit, primæ est clematidis, nec secũdæ subiiciẽda.

CLXXXVI. In Pãnoniis cũ flore & fructu passim visitur. Si hoc locis frigidioribus, multò minùs calidioribus deficiat. Sed suspicor ex cap. de phyllitide hæc irrepsisse ob similitudinẽ, ὡς σκωλήκων, in foliis masculis.

CLXXXVIII. Vt in Rhabarbaro vim exigẽdi fæces reticuit, ita & in filicula. Quidquid enim alij dicãt, per se & cũ aliis catharticis mista, vti & agaricus, nauseã mouet, & ad vomitũ inuitat.

CXCII. V. Byzãtinus & alij q.dã carẽt hoc capitulo: nõnulli tamẽ ponũt. Sed obserua, Lector, ne ex Cynocrãbe cõmuni apocynũ per Gal. feceris.

CXCIIII. Picturę antiquę simplex ac paruum ponunt, vbi Mathiolus magnum.

Nonnulla quæ inter relegendum immutanda deprehendimus, ita restitues:

Pag.1.d. *Veruntamen priscis*, &c. malim : Veruntamen priscis , etsi pauca tradiderint, adhibitæ nihilominus in iis ipsis accuratæ solertiæ testimonium reddi par est. At minùs probandi recentiores (quo in numero sunt Iulius Bassus, Niceratus, Petronius, Niger & Diodotus, Asclepiadæ omnes:) quippe qui vulgatam , &c. pag.2.b. *quæ quidem argumento sunt*,&c.malim sic: Quæ quidem argumento sunt,ea non ex oculata fide,sed accepta potiùs ex auditu ab aliis narratione tradita ab illo fuisse. Porrò etiam in ordine peccarunt : dum alij nulla facultatis cognatione iuncta medicamina consociarunt : alij ordinem modò elementorum secuti, eorum tum genera tum vires à sua cognatione ita disiunxerunt, vt, &c. pag.3.a. *vt qui toti sit arti*, &c. malim: quandoquidem arti toti coniunctus est , eiúsque partibus omnibus incomparabile præstat auxilium : insupérque ars ipsa per illorum præparationes ac misturas, eorundémque in morbis experimenta incrementum capere potest, plurimùm ad id conferente singulorum medicaminum notitia. Familiarem verò vulgatámque materiam etiam complectemur , &c. pag.7.d. *Illita verò*,&c. malim : illita verò pilos quàm primùm aufert. p.8.e. *quod vitium*,lege:sed huiusmodi vitium. p.9. d. *herba est sine*,&c. malim : herba est caulis expers & candidior , minúsque oblongis prædita foliis. Quin neque radicem habet amaram,&c. p.12.b. *hoc est,germen*,lege:hoc est,Mosyleticum germen. p.17.b. *bonus succus*,lege:bonus liquor. p.43.c. *ostendimus*,lege: ostendemus. p.49.a. *Exprimitur & succus*,&c. malim : Exprimitur & succus ex cortice,radice ac foliis hunc in modum : Hæc simul in aqua sufficienter coquuntur : quæ quidem vbi à coctione refrigerata fuerit,abiectis foliis iterum deinde coquitur, &c. p.60.e. *coarctata atque immissa* , sic malim : coarctata si immittatur. p.62.e. *quorum decoctum*,lege:Eorum decoctum. p.74.b. *Coeliacis & dysentericis*, &c. lege: Tritæ & aqua aut vino inspersæ ac bibitæ coeliacis & dysentericis conueniunt. *Sic in contextu Græco pro* , ἐπιπλασσόμεναι , lege, ἐπιπασσόμεναι. p.86. e. *aluúmque molliunt*,lege:aluum quoque molliunt. ibid.g.*addito absinthio*, lege: additis absinthio. p.87.c. *carne quæ in amb*.lege: præmunita carne quæ in ambitu est subacta farina. ibid. g. *vitiligines alb*.&c.lege:leucæ. p.112.e. *valdè confricando*,lege:validè confricando. p. 145. g. *eorundem adustiones*, malim: eorundem vlcera superficiaria epicaumata dicta. p. 162.a. *ore sanguinem reiicientibus*,lege:ore vitiosos humores reiicientibus. p.163.a. *Aluum autem turbat*,lege:Aluum porrò turbat capparis,stomacho,&c. ibid. *fructus drachmarum*,&c. lege : Semen drachmarum duarum pondere ex vino potum. *& paulò post pro* , *epotus itidem* , lege : epotum itidem. *deindéque pro, ex aceto decoctus*, lege : ex aceto decoctum. p.169.e. *Folia ad senas horas*,&c.malim : Folia ad senas horas imposita leucen sanant:verùm postea hordeaceam farinam hydrelæo subactam adhibere oportet. p.171.a. *citra vllius liquoris sorbitionem* , malim : nullo liquore insuper absorpto. ibid.d. *aliis ex aceto mulso*,malim:aliis in oxymelite. ibid.f. *icterinos affectus*,corrige:vterinos affectus. p.174. b. *magnitudinis*,lege:magnitudine. p.187.b. *atioribus*,emenda:latioribus. p.189. c. *saliua*,lege:saluia. p.191.d. *satureia*, malim:thymbra. p.194.a. *aridisue*,lege:aridísque. p.205.b. *radix verè*,lege:radix verò. p.213.e. *oboli pōdere deuorandus datur*,lege:oboli pondere cera oblitus deuorādus datur. p.214.d.*offusámque*,lege:& offusam. p.226.c.pro κατὰ λευκὰ,lege, κάτω λευκά. p.227.d.*si eum perunxeris*,malim:illum si perunxeris. p.232.f.*hæ eadem*, corrige:hæc eadem. p.234.f. *adalligata*,lege:adalligatū. ibid.pro, *effodiendam*,lege:effodiendum. p.237.f.*Lithospermon quod*,dele:*quod*. p.248.e. *Radix ex vino bibitur*,lege:Radix ex vino aut aqua bibitur contra venenatas bestias,dysenteriam,vrinæ diffic. p.259.a. dele,*pediculus*. ibid.f. *erumpentémque ab* , lege : & erumpentem ab. p.264.e. *vnius pondere ex vini*,lege:vnius pondere cum thuris obolis tribus ex vini. p.266.c. *semine nigro. Nonnullis*,lege:semine nigro, quod pithitis [quasi doliare] nominatur. Nonnullis & ipsum rhoeas ex eo dicitur,quòd ab eo liquor emanet. Est & tertium agrest. ibid. d. *trochiscos oportet,eósque*,lege : trochiscos oportet: híque siccati ad vsum recondendi. p.267.g. *multùm opio*, dele:*multùm*. p.269.d. *pingue,molle*, lege : pingue est, molle. p.283.a. *testísque ad mare*,lege:testísque piscium ad mare. p.284.f. *decoctum ruptis*,lege:Eius decoctum ruptis. p.301.c. *ad colorandum*,malim:ad compagem pharmaco inducendam. p.358.f. *addito ære*,lege : addito chalcantho aut,&c. p.374.c. *offendunt*,lege:offundunt. p.375.c.*inspersum fronti cochlearis*,lege:inspersum aquæ cochlearis.*In medio pag.* 17. *Schol.b.ante* τὸ ἐξ αὐτῶν, add. c.CXIII. *Item pag.* 19. *b. circa medium ante* καὶ τρίβειν add. c.CXX. Item pag.61.a. post primam annotationem,lege:τῷ ἐν κρομμύῳ) Plinius de Ruta,lib.20.cap.13. *Si vrinam mouet,vt Hippocrati videtur,mirum est quosdam dare velut inhibentem potui,contra incontinentiam vrinæ.*

ΠΕΔΑΚΙΟΥ ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΟΥ ΤΟΥ ΑΝΑΖΑΡΒΕΩΣ ΠΕΡΙ ΕΥΠΟΡΙΣΤΩΝ

ἁπλῶν τε καὶ συνθέτων φαρμάκων
βιβλία δύο, πρὸς
Ἀνδρόμαχον.

PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBAEI DE FACILE PARABILIBVS TAM

ſimplicibus quàm compoſitis medicamentis, ad Andromachum,
libri duo.

Interprete Iano Antonio Saraceno Lugdunæo, Medico.

Apud heredes Andreæ Wecheli, Claudium Marnium,
& Ioannem Aubrium.
M. D. XCVIII.

EXIMIO VIRO ET AMICO INTEGERRIMO, D. IO. SAPORTÆ, REGIO APVD MONSPELIENSES MEDICINÆ PROFESSORI, IANVS ANTONIUS Saracenus, S.

DVOS hosce libros, Vir clarissime, qui quidem omnium propè morborum curationem per εὐπόριστα remedia, eáque simplicia aut certè ex paucioribus composita, complectuntur, plerique Dioscoridi Anazarbæo ascriptos falsò fuisse suspicantur: nec immeritò. Enimuerò vix quisquam reperietur, cui vel prima inspectione non videantur partim ex illius libris de materia Medica, partim ex aliorum quorundam Autorum scriptis, non quidem ipsius Dioscoridis, sed aliûs potiùs cuiuspiam opera, collecti & quasi consarcinati: quippe cùm hîc simplicibus nonnullis prorsus aliæ tribuantur appellationes, quàm quæ apud illum extant, ac solœcismi etiam complusculi, in quos vix alibi Autor ille impegisse deprehéditur, passim occurrant. Attamen cùm alioqui dicendi genus vnum idémque constet esse, aut certè nõ ita ei dissimile, quo Dioscorides noster ἐν τοῖς ὑλικοῖς vsus est, prætereáque sæpenumerò ab Aëtio ad hunc eundem Autorem remedia varia referantur, quæ non aliunde quàm ex his ipsis Parabilium ad Andromachum libris deprompta nemo non iudicet: vnà cũ piæ memoriæ doctissimis viris Moibano & Gesnero eò facilè adducor vt credã, & hosce libros, æquè ac priores illos, Dioscoridi Anazarbæo attribui oportere. Neque verò cùm sint fuerintque semper vnius eiusdémque stirpis diuersa synonyma, quorum essent aliis alia significantiora, cuiquam alienum videri debet, vnum & eũdem Scriptorem, prout succurrit, modò hoc, modò illud nomen ad arbitrium vsurpasse. Quin & pro diuersorum temporum ratione, quibus hæc ipsa scribi potuerunt, apud vulgum, *Quem penes arbitrium est & ius & norma loquendi*, diuersa quoque nomina inualuisse mihi fit verisimile. Quòd ad solœcismos attinet, minimè dubium est, quin plerique librariorum seu incuria seu etiam inscitia obrepserint. Sed & nonnullos interdum ipsi Dioscoridi per imprudentiam excidisse haudquaquã negauerim: quum & ad res magis quàm ad ipsa verba attenderet, & esset illi sermo Græcus insolitus ac inusitatus, vti vel ipse Galenus, lib. xi. simpliciũ, abundè testatus est. Nihilominùs vt quæcunque Dioscoridis nomine circunferebantur opera vno volumine comprehenderentur, hos etiam libros prioribus adiiciendos existimauimus: præsertim cùm, præter ea remedia quæ in

libris de materia Medica reperiuntur, quamplurima etiam alia minimè ſpernenda contineant, quæ deinde à Paulo, Oribaſio, Aëtio, ac ipſo quoque Plinio tranſcripta facile eſt animaduertere: quæq; tutò, ceu tot grauiſſimorũ Medicorum authoritate cõfirmata, in pauperum maximè gratiam vſurpari poſſunt: vt quibus ad leuãdos ſumptus paratu quàm facillima perpetuò præſcribi debeant, non item operoſiora illa πολυμιγῆ, quæ inanem plerunque oſtentationem potiùs quàm certam vtilitatem præſeferunt. Illa tamen ipſa ne ab omnibus quidem indiſcriminatim, ſed ab iis tantummodò vſurpari velim, qui firmius maturiúſque iudicium adepti, ac longo rerum vſu edocti, & ſingulorum medicamentorum vires pernouerint, & pro ratione cauſæ, magnitudinis ac temporis morborum, itémque partis affectæ aliarúmque id genus circunſtantiarum, quas Dogmatici ſuo momento ponderare tenẽtur, remedia laborantibus accommodare didicerint. Etenim quotquot alij aut rerum imperiti aut inexercitati illis ita confident remediis, vt temerè ac citra diſtinctionem qualia libris hiſce proponuntur ægrotantibus adhibeant, multos ſæpenumerò in vitæ diſcrimen adducent, víxque vnquam optatum finem aſſequentur. Quandoquidem pleraque omnia plus ἐμπειρίας quàm Methodi aut rationis habere vel ex eo conſtat, quòd rectus conueniénſque illorum vſus, ſiue eorundem quantitatem, ſiue vtendi modum ſpectes, hîc nullatenus, aut certè perquàm rarò, traditur: id quod ſubinde Galenus, vt in Archigenis, Apollonij & aliorum aliquot Antiquiorum Medicorum, ita & in Dioſcoridis ſcriptis reprehendit. Sed (quod illius pace dictum velim) non omnia ſimul & ſemel vbique aptè conuenientérque doceri poſſunt. Etſi porrò excellentiſſimi viri Io. Moibanus ſimul & Conradus Geſnerus hos eoſdem libros iam antehac è Græcis Latinos fecerunt, atque ſuis doctiſſimis annotationibus & Galeni aliorúmque Græcorum artis Medicæ Principum ſymphoniis illuſtrarunt, necnon & quamplurima deprauatiſſimi exẽplaris Auguſtani manuſcripti σφάλματα emẽdarunt, ac denique in illis edendis ita fœliciter elaborarunt, vt à nemine vix quicquam ampliùs ſperari expectaríve debuerit: attamen & nos, ne officio noſtro defuiſſe videremur, eoſdem ipſos denuò recenſendos atque recognoſcendos ſumpſimus: non pauca ex coniectura (quando ſubſidium nobis non aliunde ſuppetebat) reſtituimus: multa (niſi fallor) in meliorem ordinem redegimus: capitum quorundam ſeriem immutauimus: quæ perperàm diſiuncta videbantur, coniunximus, adeóque numerum capitum imminuimus: quæ Dioſcoride authore penitùs indigna legebantur, tanquam ſpuria & adulterina, ad operis calcem reiecimus: denique cùm prior illa interpretatio minimè ſibi cohærens aut continuata, ſed velut abrupta, imò verò pleriſque in locis manca & mutila eſſet, eam non reconcinnauimus modò, ſed etiam renouauimus. Quòd ſi qua nihilominùs cenſura & animaduerſione digna Lectores deprehenderint, vti certè multa ſuperſunt, feſtinationi, quæſo, noſtræ, quam neceſſitas flagitauit, ignoſcant: quandoquidem de his Parabilium libris priori tomo attexendis tùm demùm cogitare cœpimus, cùm illum Typographus penè ad vmbilicum

cum

cum perduxisset. Cæterùm ex amicorum veterum numero te vnum delegi, vir clarissime, cui in his quæ mea sunt dedicarem. Nam præterquàm quòd mihi tecum summa necessitudo & familiaritas iam ab ineunte adolescentia intercessit, quæ primùm ætatis studiorúmque communione contracta, mutuis deinde amicitiæ officiis confirmata constantérq; conseruata est: recentia etiamnũ extant tua in meos varia beneficia, quibus ita me profectò deuinxisti, vt nemini plus debere me lubens agnoscã. Siquidẽ è filiis meis, quos istuc ante paucos annos studiorum causa misi, natu maiorem, qui quidem hodie ciuile ius exercet, aliquoties ægrotantem diligentissimè curasti: alterius, qui adhuc istîc agit, studia Medica propenso ac verè patrio animo semper adiuuisti, atque ita promouisti, vt, quod postremis tuis ad me literis consignabas, eum speres breui lauream Apollineam non sine laude communíque Symmystarum applausu consecuturum: id quod faxit Deus Opt. Max. cui me meósque perpetuò commendaui. Illis vtique tantis ego beneficiis cùm essem tibi deuinctissimus, nequam ingrati animi notam subirem, mutuam animi mei erga te propensionem ac singularem beneuolentiam hoc saltem leuiusculo μνημοσύνῳ numeris multis impari testatam volui. Id ergo hilari fronte vti suscipias, neque tam muneris exiguitatem, quàm offerentis gratam voluntatem spectes, ac denique, quantuluncunque illud est, æqui boníque vti consulas, te etiam atque etiam rogo. Intereà vale, artis Medicæ Antistes præstantissime, & me meósque, sicuti facis, amare perge. Datum Kal. Mart. anno supra millesimum quingentesimum nonagesimo octauo.

* *
*

LEMMATA LIBRI PRIORIS DIOSCORIDIS DE FACILE' PARABILIBVS MEDICAMENTIS, ad Andromachum.

LXXIII.

LIBRI SECVNDI LEMMATA.

PRAEFATIVNCVLA.

¶ *Ad ftomachi & hypochondriorum affectus remedia.*

Febricitantium remedia.

Pulmonis thoracisque affectuum remedia.

Ad intestinorum affectus remedia.

Hepatis ac splenis affectuum remedia.

Ad lumbricos remedia.

Ad vteri reliquorúmque genitalium membrorum affectus remedia.

PLINIVS HIST. NAT.

Lib. XXII. cap. 24.

NON fecit cerata, malagmata, emplastra, collyria, antidota parens illa ac diuina rerum artifex: officinarum hæc, imò veriùs auaritiæ commenta sunt. Naturæ quidem opera absoluta atque perfecta gignuntur: paucis ex causa, non ex coniectura rebus assumptis, vt succo aliquo sicca temperentur ad meatus, aut corpore alio humentia ad nexus. Scrupulatim quidem colligere ac miscere vires, non coniecturæ humanæ opus, sed impudentiæ est. Nos nec Indicarum Arabicarúmque mercium, aut externi orbis attingimus medicinas. Non placent remediis tam longè nascentia: non nobis gignuntur, imò ne illis quidem: alioquin non venderent. Odorum causa, vnguentorúmque & deliciarum, si placet, etiam superstitionis causa emantur, quoniam thure supplicamus & costo. Salutem quidem sine his posse constare vel ob id probabimus, vt tantò magis sui delicias pudeat.

Idem lib. XXIIII. cap. I.

SOla Naturæ placuerat esse remedia parata vulgo, inuentu facilia ac sine impedio, ex quibus viuimus. Postea fraudes hominum & ingeniorum capturæ officinas inuenêre istas, in quibus sua cuique homini venalis promittitur vita. Statim compositiones & misturæ inexplicabiles decantantur: Arabia atque India in medendo æstimantur, vlcerique paruo medicina à Rubro mari importatur, cùm remedia vera quotidie pauperrimus quisque cœnet. Nam si ex horto petantur, aut herba vel frutex quæratur, nulla artium vilior fiat. Ita est profectò: magnitudo populi Romani perdidit ritus, vincendóque victi sumus. Paremus externis, & vna artium Imperatoribus quoque imperat.

Idem lib. XXIX. cap. I.

INuehi peregrinas merces, cõciliaríque extremo pretio, displicuisse maioribus crediderim equidem, non tamen hoc Catonem prouidisse, cùm damnaret artem. Theriace vocatur excogitata compositio luxuriæ. Fit ex rebus externis, cùm tot remedia dederit Natura, quæ singula sufficerent. Mithridaticum antidotum ex rebus liiij. componitur, inter nullas pondere æquali, & quarundam rerum parte sexagesima denarij vnius imperata. Quo Deorum per fidem ista monstrante? Hominum enim subtilitas tanta esse non potuit. Ostentatio artis & portentosa scientiæ venditatio manifesta est. Ac ne ipsi quidem illam nouêre, &c.

PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBÆI, de facilè parabilibus tam simplicibus quàm compositis medicamentis, ad Andromachum, Liber prior.

ΠΕΔΑΚΙΟΥ ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΟΥ ἈΝΑΖΑΡΒΕΩΣ περὶ εὐπορίστων ἁπλῶν τε καὶ συνθέτων φαρμάκων βιβλίον τοῖν δυοῖν πρότερον, πρὸς Ἀνδρόμαχον.

IANO ANTONIO SARACENO LVGDVNÆO INTERPRETE.

PRÆFATIO.

A DOCTRINAM de simplicibus medicamẽtis, spectatissime Andromache, eâ quæ de variè cõpositis agit gratiorem acceptiorémque esse constat: quia non modò intellectu facilior est, sed & expeditior. Adde quòd singulorum quæ exhibentur vis & facultas, tãquam sincera, soluta & impermixta, vtentibus ipsis conspicuam sese præbet, ex eáque facilè deprehenditur id quod peculiaribus affectibus curandis aptè conuenienterq; congruit: at in iis medicamentis, quæ maiore varietate prędita sunt, haud ita fieri animaduertitur. In iis enim facultas nõ ad singulares eorũ quę simul miscẽtur actiones, sed ad ineffabilẽ quãdam ipsius mixtionis compagem refertur. Hos autem libellos tibi dedicamus, tũ quia pro rerũ vsu, quo ipse vales, de laboribus nostris iudiciũ facere potes, tum quia viro nostri studioso talis etiam gratia meritò debetur. Porrò à capitis affectibus ordiemur, si priùs monuerimus, remedia quæ ad interna vitia potionum forma vsurpamus, ea nos non nisi in diuturnis, quíque iam veluti callum contraxerint, affectibus admittere: quippe qui haud ignoremus mala recentia communi ac minùs operosa curatione sanari.

Η ΤΩΝ ἁπλῶν φαρμάκων παράδοσις, τιμιώτατε Ἀνδρόμαχε, τῆς τῶν ποικίλων ἀποδεκτοτέρα πέφυκεν, οὐ μόνον διὰ τὸ εὐπαρακολούθητον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ εὐπόριστον· καὶ διὰ τὸ αὐτῶν τῶν προσφερομένων ἑκάστου τὴν δύναμιν φανερὰν ὑπάρχειν τοῖς προσφερομένοις καὶ χρωμένοις, ἀπολελυμένην καὶ ἀνεπίμικτον ἑτέρου γένους ὑπάρχουσαν, λαμβάνεσθαί τε ῥαδίως ἐξ αὐτῶν τὸ ὡς πρὸς τὰ πάθη κατάλληλον· ὅπερ ἐπὶ τῶν ποικιλωτέρων οὐχ ὁρᾶται γινόμενον φαρμάκων. ἀναφέρεται γὰρ ἐπ' ἐκείνων, οὐκ ἐπὶ τὰς κατὰ μέρος τῶν μιγνυμένων ἐνεργείας ἡ δύναμις ἐπὶ δὲ τὴν ἐκ μίξεως ἀνεκλάλητον ἀλληλουχίαν. Ἀνατίθεμεν δέ, σοι τὰ βιβλία ὡς δυναμένῳ ἐπικρῖναι δι' ἧς ἔχεις ἐμπειρίας τῶν ἡμετέρων πόνων, καὶ διότι ὀφείλεται ἀνδρὶ ἀποδεχομένῳ ἡμᾶς ἡ τοιαύτη χάρις. Ποιησόμεθα δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν περὶ κεφαλὴν συνισταμένων παθῶν, προδιαστειλάμενοι ὅτι ὅσα ἐν ποτήματος μέρει παραλαμβανόμενα ἐπὶ τῶν ἐντοπαθιδίων, ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ τῶν κεχρονισμένων ἤδη καὶ τύλον ἐχουσῶν ἐγκρίνομεν διαθέσεων· οὐκ ἀγνοοῦντες μέν, ὅτι πρόσφατον πάθος διὰ τῆς κοινῆς καὶ ἀπεριέργου θεραπεύεται ἀγωγῆς.

B · C · D

Moib. ἐξ αὐτῶν τὸ πρὸς

Parabilia capitis affectuum remedia.

Εὐπόριστα βοηθήματα πρὸς τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν πάθη.

E

Cephalal... recentes citra fe...

Capitis doloribus recentibus citra febrim ortis auxilio sunt infusa hæc olea: syluestris oliuæ,

CAP. I. Πρὸς κεφαλαλγίας προσφάτους δίχα πυρετοῦ γινομένας ὠφελεῖν πέφυκεν, ἔλαιον ἐμβρεχόμενον τὸ ἐκ τῆς ἀγριάδος ἐλαίας

A ῥόδινον, μύρσινον, ἀμυγδάλινον, μήλινον, οἰνάνθινον. ποιεῖ δὲ ταῦτα καὶ μετὰ ὄξους, καὶ μετὰ χυλοῦ ἐνίοτε παραμιγνυμένου ἀνδράχνης, ἀειζώου, ἑλξίνης, στρύχνου, τριβόλου χλωροῦ, μυώτου. Ποιεῖ δὲ καὶ τὸ ψύλλιον σὺν ὄξει βραχὲν καὶ ῥοδίνῳ· καὶ τῆλις βραχεῖσα ἐν ὕδατι, καὶ ἑψηθεῖσα ἐπὶ ὀλίγον, ἕως γλισχράσματος αὐτῆς μετὰ ῥοδίνου καὶ B ὄξους ἐμβρεχομένης. Κατάπλασμα κεφαλῆς, μετώπου καὶ κροτάφων· ἄρτον μετ' ὀξυκράτου καὶ ῥοδίνου λειώσας ἐπιτίθει.

II. Πρὸς δὲ τὰς χρονίας κεφαλαλγίας, ὀνίνησιν ἐμβρεχόμενα σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ ταῦτα· σφονδύλιον, πευκέδανον, ἄγνου σπέρμα σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ γλοιοποιηθὲν, ὤκιμον, C ἄμωμον, δαφνίδες, ἕρπυλλον, καλαμίνθη, κόνυζα ἡ λεπτόφυλλος, πήγανον, ἀμύγδαλα πικρά. καὶ τὰ ἀποζέματα δὲ τούτων, μιγνύμενα τῷ ὄξει καὶ ῥοδίνῳ, ποιεῖ. πρὸς δὲ τούτοις σκαμμωνία τε καὶ συκαμίνου ὀπὸς, καταπλασσομένου τοῦ μετώπου καὶ κροτάφων· ἐνίοτε δὲ εἰ ἐπείγοι, καὶ ὅλης τῆς κεφα- D λῆς. Ἁρμόζει δὲ μετὰ ἀλφίτου, ἤγουν ἀλεύρου κριθίνου ἢ ἄρτου, ταῦτα· ἡδύοσμον ὑγρὸν καὶ ξηρὸν, ἀνδράχνη, ὑοσκυάμου, φύλλα στρύχνον, κόριον, σέριδος, πολυγόνου, ἀειζώου, σισυμβρίου τοῦ καλουμένης καρδαμίνης. μετὰ ὄξους δὲ καὶ ῥοδίνου μιγέντα καταπλάσσεται ἄγνου φύλλα, ἀλόη, *ἀμύγδαλα πι- E κρὰ, μελίλωτον, μύρτα, ὀξυμυρσίνης καρπὸς, οἰνάνθινον, ῥόδα, ῥίζα ἴρεως ξηρᾶς, ἀγριελαίας ἄνθη, μελάνθιον, σταφὶς ἀγρία μετὰ δαφνίδων, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῶν χρονίων· σήσαμον ὁμοίως, αἴρινον ἄλευρον μετὰ στέατος χοιρείου. καὶ τὸ αὐτὸ ἐπὶ τῶν κεχρονισμέ- F νων ἤδη ἢ κάρδαμον φώξας λεῖον, ἀναλάμβανε ὄξει καὶ ῥοδίνῳ, καὶ ἔμπλασσον ἐπὶ τοῦ μετώπου. ἢ κάρυα Ποντικὰ καὶ πήγανον ὀλίγον, λεῖα σὺν ῥοδίνῳ· ἢ ὀρίγανον λεῖον σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ φυράσαι, ἢ σικύου ἀγρίου ῥίζαν ξηρὰν λείαν σὺν οἴνῳ "καμμηναίῳ ἢ ἴ- G ρεως λείας ὀξύβαφον, "πεπέρεως κόκκους ἑπτὰ, σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ.

φύλλα,

Ἀμιναίῳ.

καὶ πεπέρεως, Moibanus.

III. Πταρμικὰ ἐγχεόμενα ταῖς ῥισὶ σὺν μέλιτι, καθαίρει καὶ διὰ στόματος ὠφελίμως. χρώμεθα δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τῶν κεχρονισμένων κεφαλαλγιῶν, καὶ πρὸς μηδὲν τῶν ἄλλων βοηθημάτων ὑπακουόντων.

rosaceum, myrtinum, amygdalinũ, melinũ & œnanthinum: eaq; cum aceto, admixto interdũ succo portulacę, semperuiui, helxines, solani, tribuli virẽtis aut myosotidis. Est & efficax psyllium maceratũ in aceto cum rosaceo: necnõ & è fœnogræco in aqua macerato & leuiter cocto extracta muccago, cum rosaceo & aceto itidem irrigata. Capiti verò, fronti ac temporibus cataplasmatis in modum adhibeto panem, cum posca & rosaceo tritum.

Doloribꝰ capitis inueteratis hęc cum aceto & rosaceo vtiliter irrigãtur: Spondylium, peucedanum, ocimũ, amomum, lauri baccæ, serpyllum, calamẽtum, conyza tenuifolia, ruta & amygdalæ amaræ. Idẽ præstãt eorũdẽ decocta, ãmixtis aceto & rosaceo: necnõ & viticis semẽ, cum aceto itidẽ & rosaceo ad strigmenti consistentiã redactum: adhæc scammoniæ & sycamini lacteus succus frõti ac tẽporibꝰ adhibitus: interdũ etiã, si dolor vrgeat, toti capiti. At cum polẽta farináve hordeacea aut pane cõueniunt isthæc: mẽta seu recens seu arida, portulaca, hyoscyami folia, solanũ, coriãdrũ, intybi folia, itẽq; polygoni, semperuiui, & sisymbrij qđ cardamine dicitur. Aceto verò & rosaceo mixta hæc imponũtur: viticis folia, aloë, melilotus, myrti baccæ, rusci fructus, œnanthe, rosæ, radix iridis sicca, oleastri flores, melanthiũ, staphis agria cũ lauri baccis, p̃sertim in diutinis doloribꝰ: sesamũ similiter, loliacea farina cũ adipe suillo, ídq; in affectibꝰ iã inueteratis. Aut nasturtiũ tostũ & tritũ excipe aceto & rosaceo, frõtiq; alline. Aut: nucibus auellanis & pauca ruta tritis cũ rosaceo eodẽ modo vtitor. Aut: origanũ tritũ cũ aceto & rosaceo subigito, aut cucumeris syluestris radicẽ tritã cũ vino Aminæo: aut deniq; iridis tritę acetabulũ, additis piperis granis septẽ cũ aceto & rosaceo.

Ad Cephalæas seu cephalalgias diuturnas.

Sternutatoria quę naribus infunduntur cum melle, vtiliter etiam per os euacuant. Iis autem vtimur in antiquis capitis doloribus, quique aliis nullis cedunt auxiliis.

Sternutatoria ad eosdem capitis dolores.

Sũt aũt ſucci anagallidis, marrubij, radicũ cyclamini & anemones, itẽq; cucumeris agreſtis & chelidonij minoris. Itidẽ foliorũ hederę & braſſicæ, necnon & radicis betę albæ: prætereáq; irinũ vnguẽtũ. Sicca verò tritáq; cũ melle infunduntur, ſtruthiũ, daphnoidis ſemẽ, iris ſicca, veratrum albũ, caſtoriũ, nitrum, ſampſuchũ, piper & ſtaphis agria: itémque melanthium cum irino vnguento, & elaterium ex aqua.

Suffitiones & fectiora sternutatoria. Erit & vtile ſuffit⁹ excitare, quorũ vapores narib⁹ excipiatur, vti ex aniſo. Iuuát & cõueniẽtib⁹ adhibita tẽporib⁹ ſternutatoria: qualia ſũt, veratrũ, caſtoriũ, pip, ſtruthiũ, ſinapi, & ęrugo raſilis: trichomanes iridẽ tritũ narib⁹ inditũ, vti & ptarmica herba, ab effectu nomen ſortita.

Apophlegmatiſmi. Quin & apophlegmatiſmi haud inefficaciter vſurpantur, in his qui diuturno capitis dolore infeſtãtur. In eũ verò vſum cõmodè cõmãducãtur, daphnoidis ſemẽ, capparis agreſtis fructus, crethmi & naſturtii ſemina, maſtiche, ſinapi, pip rotũdũ æquè ac longũ, pyrethrũ & ſtaphis agria cum nitro & pipere: (ſed hęc fauces adurunt:) anemones radix, vua paſſa extractis vinaceis cũ pipere, thymus, hyſſopus, ſtruthiũ. Eſt & vtilis vaporatio ex aqua marina calente in aceto cocta.

Perfuſiones. Sin doloris acerbitas nos ad alia magis cõpoſita tranſire cogat auxilia, poſt antè memorata abraſo pri⁹ capite pfuſionibus vtemur, è decocto cupreſſi, lauri, capitulorũ papaueris ſiccorũ, viticis foliorũ & ſeminis qđ papaueris erratici capitulis cõtinetur. Sed his vtimur etiã in curãdis phreniticis: ſũt enim ſõnifera.

Ad coryzam. Catarrhos q in nares ferũtur inhibẽt, bitumẽ ſuffitũ, myrrha narib. illita, & farina fabarum cũ allio abſorpta. Cõfert & nigella plurimùm olfactu, itẽq; cupreſſi pilularũ ſemẽ cũ vino tritũ & in nares attractum.

Sternutationes cientia, ... Sternutamenta excitantur, ſi digitis firmiter prehendantur nares ſimul & venæ ad oculorũ angulos ſitæ. Cõtrà ſiſtuntur ſternutationes continuę, herbę ocimi aut ſeminis eiuſdem contriti odore.

A Ἀναγαλλίδος χυλὸς, πρασίου, κυκλαμίνου ῥίζης, ἀνεμώνης ῥίζης, σικύου ἀγρίου ῥίζης, χελιδονίου τοῦ μικροῦ τῶν ῥιζῶν, κισσοῦ φύλλων, κράμβης φύλλων, τεύτλου λευκοῦ τῆς ῥίζης· ἴρινον μύρον· ξηρὰ δὲ λεῖα ἐγχεῖται σὺν μέλιτι, στρούθιον, δαφνοειδοῦς σπέρ-

B μα, ἶρις ξηρὰ, ἐλλέβορος λευκὸς, καστόριον, νίτρον, σάμψυχον, πέπερι, σταφὶς ἀγρία, μελάνθιον σὺν ἰρίνῳ, ἐλατήριον σὺν ὕδατι.

IIII. Ὑποθυμιώμενον δὲ ταῖς ῥισὶ διὰ τῆς τῶν ἀτμῶν ἀναδόσεως, ὠφελεῖ ἄνισον. Ὠφελεῖ δὲ κατὰ τοὺς οἰκείους καιροὺς παραλαμβανόμενα καὶ τὰ πταρμικά. ἔστι δὲ ἐλλέβο-

C ρος καὶ καστόριον, πέπερι, στρούθιον, σίνηπι, ἰὸς ξυστὸς, τριχομανὲς λεῖον ἐπιτιθέμενον ταῖς ῥισὶν, καὶ ἡ λεγομένη πταρμικὴ πόα.

V. Καὶ οἱ ἀποφλεγματισμοὶ δὲ οὐκ ἀνωφελῶς ἐπὶ τῶν χρονίως κεφαλαλγούντων παραλαμβάνονται. Ἐπιτηδεύονται δὲ διὰ μασωμένων τούτων, δαφνοειδοῦς σπέρματος, καππάρεως τοῦ ἐκ τῶν ἀγρίων καρποῦ, κρή-

D θμου, καρδάμου καρποῦ, μαστίχης, νάπυος, πεπέρεως στρογγύλου καὶ μακροῦ, πυρέθρου, καὶ σταφίδος ἀγρίας, μετὰ νίτρου καὶ πεπέρεως· (καίει δὲ ἀρτηρίαν) ἀνεμώνης ῥίζα, σταφὶς ἐκγεγαρπισμένη μετὰ πεπέρεως, θύμον, ὕσσωπον, στρούθιον. ὑπαλειφόμενα δὲ πρὸς ὠφελείας καθίσταται θάλασσα θερμὴ σὺν ὄξει ἑψομένη.

E VI. Εἰ δέ ποτε ἀναγκαζόμεθα δι᾽ ὑπερβολὴν ἀλγημάτων ἐπὶ ποικιλωτέρας ἔρχεσθαι βοηθείας, χρησόμεθα ἐκ τῶν προειρημένων καὶ καταντλήμασιν, ἐψιλωμένης τῆς κεφαλῆς ἀποζέματι κυπαρίσσου, δάφνης, μήκωνος κωδίων ξηρῶν, ἄγνου φύλλων, καὶ καρποῦ μήκωνος τῆς ῥοιάδος τῶν κεφαλῶν.

F χρώμεθα δὲ τούτοις καὶ ἐπὶ τῶν φρενιτικῶν· ὑπνωτικὰ γὰρ ἄγαν καθεστήκασι.

VII. Καταρρόους δὲ τοὺς ἐν μυκτῆρσιν ἐφίστησιν, ἄσφαλτος ὑποθυμιωμένη, σμύρνα διαχριομένων τῶν μυκτήρων, κυάμινον ἄλευρον σὺν σκορόδῳ ῥοφούμενον. μελάνθιον ὀσφραινόμενον ὠφελεῖ μεγάλως. κυ- al. διαφωρμένων

G παρίσσου σφαιρίου σπέρμα, τετριμμένον μετὰ οἴνου καὶ ἀναρροφηθὲν τοῖς μυξωτῆρσι.

VIII. Πταρμοὺς δὲ κινοῦσι παρακρατηθεῖσαι τοῖς δακτύλοις* αἱ ἐξ κανθίδες φλέβες, καὶ ῥῖνες.* παύει δὲ πταρμοὺς συνεχεῖς, ὠκίμου σπέρμα λεῖον, καὶ ἡ πόα* ἀποσφραινομένη. ἀποσφραινομένοις.

A IX. Τοῖς δὲ σειριῶσι παιδίοις ὠφελίμως κατὰ τοῦ βρέγματος ἐπιτίθεται ἡλιοτροπίου τοῦ σκορπιούρου καλουμένου φύλλα, κολοκύνθης ξύσματα, σικύου τοῦ πέπονος τὸ ἐπικείμενον τῇ σαρκὶ δέρμα, στρύχνου κηπαίου τῶν φύλλων χυλὸς μετὰ ῥοδίνου.

X. Ἐπὶ δὲ τῶν μετὰ πυρετοῦ τὴν κεφαλὴν πεπονθότων, ὡς ἐπὶ φρενιτικῶν καὶ ληθαργικῶν, B ἁρμόζει ἰδίως ἄγνου σπέρμα μετ' ἐλαίου ἑψηθὲν καὶ ἐπιβρεχόμενον· ἀμύγδαλα πικρὰ σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ, πήγανον σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ, καὶ ἕρπυλλον ὁμοίως, κισσοῦ τῶν φύλλων χυλὸς, καστόρειον, ἢ πευκέδανον, ἢ σπονδύλιον μετὰ ῥοδίνου καὶ ὄξους, πήγανον καὶ λίνου σπέρμα πεφωγμένον ἡσυχῇ, C ἀναληφθέντα κηρωτῇ καὶ ἐπιτεθέντα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ μέτωπον.

XI. Ὑπνοποιὰ δὲ καθέστηκεν καταπλασσόμενα κατὰ τοῦ μετώπου καὶ μυκτῆρσι προσαγόμενα, καρπὸς ὠκίμου, ἀτρακτυλίδος, μήκωνος ὀπὸς, ὑοσκυάμου καρπὸς καὶ φύλλα, ἁλικακάβου ὁμοίως· καὶ τὰ μωλύου φύλλα. D εἶδος δὲ ἐστὶ μανδραγόρου· στρύχνου ῥίζης τοῦ ὑπνωτικοῦ φλοιός, βακχάρεως φύλλα· ἐστὶ δὲ εὐώδη· μελαθρῶν φύλλα ἑψηθέντα ἐν οἴνῳ, τῶν μυξωτήρων διαψώμενα, κρόκινον, μετώπιον, κύπρος. ἄνθη μανδραγόρου, ὀπὸς καὶ ῥίζα, καὶ καρπός. καὶ μήκωνος ὁμοίως, καστόρειον, σμύρνα. E

forte μαράθρου. Moibanus μαλαβάθρου lectionẽ prætuliſſe videtur.

Contra lethargicos excitare ſcripſit Dioſc. 2. de Mat. med. c.26.

XII. Πινόμενα δὲ ὕπνον ποιεῖ· μηκωνείου < α. μετὰ στύρακος καὶ σμύρνας ἴσων, δίδου ὀρόβια γ'. ἢ μανδραγόρου ὀβολοὺς δύο μετὰ τῶν προγεγραμμένων ἴσων, ἢ τῶν ῥιζῶν τὸ ἀπόβρεγμα, κυάθων δύο λαμβανομένων· ἢ ὀποῦ μήκωνος ὅσον ὄροβος καταπινόμενος. ἢ τὰ φύλλα τοῦ μήκωνος αὐτὰ λαμβανόμενα, ἐσθιόμενα· F θρίδακος ἀγρίας ὀπὸς καὶ ἡμέρας πινόμενος, καὶ αὐταὶ δὲ ἐσθιόμεναι. Χρώμεθα δὲ τοῖς ὑπνωτικοῖς καὶ ἐφ' ὧν ἐστὶ χρόνια τὰ πάθη, ὅτε τεμνόμενός τις ἢ καιόμενος, ἀναντίληπτος ἐθελήσει τῶν ἀλγηδόνων γίνεσθαι.

XIII. Δακτυλίῳ δὲ προσαγόμενα ὕπνον ποιεῖ, μανδραγόρου ἢ μήκωνος ὀπὸς G αἰρεθεὶς, καὶ σὺν ἐρίῳ προστεθείς.

XIIII. Ἐγερτικὴν ἔχει δύναμιν ἐπὶ ληθαργικῶν τῇ ῥισὶ προσαγόμενα, ὄξος, ἐλλέβορος λευκὸς, σίνηπι, πέπερι, καστόρειον, στρούθιον,

Siriaſi laborãtibus puerulis ex vſu ſũt hæc ſincipiti impoſita: heliotropij, quem ſcorpiurum vocát, folia, cucurbitæ ramenta, cucumeris, qui Pepon dicitur, cutis carni incumbens, ſolani hortenſis è foliis ſuccus cum roſaceo. *Ad Siriaſim facientia.*

His quibus cũ febre caput malè affectum eſt, veluti phreniticis atq; lethargicis, priuatim iſta cõueniũt: lini ſemen cum oleo coctum & inſtillatum, amygdalæ amaræ cum aceto & roſaceo, ruta itidem cum aceto & roſaceo, ſimiliterq; ſerpyllum, hederaceorum foliorũ ſuccus, caſtorium aut peucedanũ, aut ſpõdylium cum aceto & roſaceo: ruta deniq; & lini ſemẽ leuiter toſtum, ſi cerato excipiantur & capiti frontique adhibeantur. *Ad phreniticos & lethargicos.*

Somni porrò conciliãdi vim habent hæc impoſita fronti cataplaſmatum more, vel naribus admota: ſemen ocymi & atractylidis, papaueris liquor, ſemẽ ac folia hyoſcyami, ſimiliterque halicacabi, morij, quæ ſpecies eſt mandragoræ, folia, ſolani ſomniferi è radice cortex, baccharis folia, quæ quidẽ odorata ſunt, fœniculi folia in vino decocta & naribus affricta, crocinũ vnguẽtum, metopium, cyprus, mandragoræ ſimiliterque papaueris flores, liquor, radix & ſemen, caſtorium, myrrha. *Somnifica fronti admota.*

Hæc verò ſũpta ſomnos alliciũt: Meconij drach. j. cũ ſtyracis ac myrrhę pari põdere miſceto: doſis quãta eſt triũ erui granulorũ magnitudo. Aut mandragoræ obolos duos cum antè memoratorum pari pondere exhibeto. Aut diluti quod ex eiuſdẽ radicibus paratur cyathos duos. Aut papaueris liquor erui magnitudine deglutiatur: aut papaueris folia in cibo ſumantur. Idẽ præſtãt lactucæ ſylueſtris æquè ac ſatiuæ liquor hauſtus, ac ipſæ quoq; lactucæ eſitatæ. Cæterùm vtimur & ſomnificis in diuturnis affectibus, cùm quis ſectionẽ vſtionémve admiſſurus cruciatuum ſenſum cupit euitare ac ſubterfugere. *Eadem intro ſumpta.*

Acceſſit & ſomnum mandragoræ aut papaueris liquor, ſi dilutus lana excipiatur anóque ſubdatur. *Eadẽ anu ſubdita.*

Lethargicos excitare valent hec admota narib⁹: acetũ, veratrũ albũ, ſinapi, piper, caſtorium, ſtruthium, *Lethargicos excitantia naribus admota.*

ſpondylium, peucedanũ, vituli marini coagulum, cedria, pix liquida, ruta, abrotonũ, vſtus lucernæ funiculus, naſturtiũ, pix cruda, laſerpitij liquor, cepa, allium, galbanum, bitumẽ, vrtica cruribus & frõti admota, frigidę copioſę aut aceti perfuſio, tritũ ſinapi ex aceto cruribus & manibus extremis illitũ. Aliud: aſininæ auris ſordibus ægri frõtem illine. Aliud, quod non quidem excitat, ſed ſomnũ potiùs allicit: Thuris, myrrhæ ana drachmas ij. radicis ſiccæ nigri mandragoræ ana drachmas ij. opij drachmã j. terito & cum roſaceo miſceto, tandémq; panniculo lineo excepta olfacito.

Eadẽ ſuffita. Suffitu verò excitat hęc: lapis qui intra Samiam terram reperitur, loti arboris ramentorum dilutũ, caſtorium, balſami ſemen ex aqua (quod vertiginoſos itidẽ irrigatũ adiuuat) lapis gagates, peucedanũ, bitumẽ, ſulphur, galbanum, ſpondylium, ſagapenum, lichen equorum, muli & elephãtis vngula, eboris ramentũ, cornu ceruinũ: vituli marini, itẽq; hœdi coagulum, hirci ſordes, adeps crocodili, abrotonũ & laſerpitium.

Eadem pota. Excitat & hęc in potu ſumpta, lapis qui in Samia terra reperitur, loti arboris ramentorũ dilutum, caſtorium, ſeménque balſami ex aqua.

Ad vertiginẽ. Vertiginoſis vtiles ſunt irrigationes, quas anteà caput dolẽtibus cõuenire diximus. Eoſdẽ etiã excitat quæcũq; lethargicos expgefaciũt.

Ad maniam. Furioſos itidẽ iuuabunt irrigationes, quarũ vſum in capitis dolorib⁹ eſſe diximus. Iiſdem porrò in potu conferunt, hippomarathri radix & ſemẽ ex aqua, bryonię radicis itidẽ drach. j. ex aqua aut melicrato quotidie ſũpta, necnõ & lapis qui in Samia terra reperitur, ac reſinæ itidẽ Africanæ drach. j. ex aqua pota. His prætereà ſuffitus iidem adhibẽtur, quos lethargicis aſcripſimus.

Ad Epilepſia remedia. Comitiales iuuãtur, ſi [eorũ ſcrophulę ad collũ vſq;] muſtelę ſãguine perungãtur. Sed & ipſa muſtela cõfert abiectis capite ac pedib⁹ cocta & in cibo ſumpta: veluti & iecur eiuſdẽ ex aqua potũ, itẽq; iecur aſininũ eſitatũ, idq; ieiuno vẽtricu-

A σπονδύλιον, πευκέδανον, φώκης πιτύα, κεδρία, πίσσα ὑγρά, πήγανον, ἀβρότονον, ἐλλύχνιον κεκαυμένον, κάρδαμον, πίττα ὠμή, σιλφίου ὀπός, κρόμμυον, σκόροδον. χαλβάνη, ἄσφαλτος, κνίδη προσαγομένη σκέλεσι καὶ μετώπῳ, ὕδατος πολλοῦ καὶ ψυχροῦ, ἢ ὄξους καταύτλησις· σίναπι λεῖον σὺν ὄξει B καταχριόμενον κατὰ τῶν σκελῶν καὶ χειρῶν ἄκρων. ἐκ τοῦ ῥύπου τοῦ ὠτὸς τοῦ ὄνου ἄλειφε τὸ μέτωπον τοῦ ἔχοντος. Ἄλλο διεγερτικὸν καὶ ὑπνωτικόν. λιβάνου, σμύρνης ἀνὰ < β΄. μανδραγόρου μέλανος τῆς ῥίζης ξηρᾶς Γο. β΄. ὀπίου μήκωνος Γο. α΄. τρίψας, μίξας μετὰ ῥοδίνου ἐλαίου, καὶ ἀναλαβὼν εἰς ῥάκος λινοῦν ὀσφραίνου.

Cõtrà ſentire videtur ipſe Dioſcorides lib. 2. de Mat. med. c. 18.

μὴ διεγερτικὸν, ἀλλὰ ὑπνωτικόν

C XV. Ὑποθυμιώμενα δὲ ἐγείρει, λίθος κάτωθεν τῇ Σαμίᾳ γῇ εὑρισκόμενος, λωτοῦ τοῦ δένδρου πρισμάτων τὸ ἀπόβρεγμα, καστόρειον, βαλσάμου καρπὸς μεθ᾽ ὕδατος, ὃς καὶ τοῖς σκοτωματικοῖς ὠφελεῖ ἐν ἐμβρέγματι. λίθος γαγάτης, πευκέδανον, ἄσφαλτος, θεῖον, χαλβάνη, σπονδύλιον, σαγαπηνόν, λειχὴν ἵππων, ἡμιόνου, D ἐλέφαντος ὄνυξ, καὶ ξύσμα ὀδόντων, κέρας ἐλάφου, φώκης πιτύα καὶ ἐρίφου, τράγου ῥύπος, κροκοδείλου στέαρ, ἀβρότονον σίλφιον. Πινόμενα δὲ ἐγείρει λίθος ὁ ἐν τῇ Σαμίᾳ γῇ εὑρισκόμενος, λωτοῦ τοῦ δένδρου πρισμάτων τὸ ἀπόβρεγμα, καστόρειον, βαλσάμου καρπὸς μεθ᾽ ὕδατος.

ἔσωθεν vel ἐν τῇ inſula.

E XVI. Καὶ τοῖς σκοτωματικοῖς δὲ ὠφελεῖ ἐμβρέγματα τὰ προγεγραμμένα ἐπὶ τῶν κεφαλαλγούντων. διεγείρει δὲ αὐτοὺς ὅσα καὶ τοὺς ληθαργικούς.

XVII. Χρῆσθαι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μαινομένων, ἐπιβρέγμασι τοῖς εἰρημένοις ἐπὶ κεφαλαλγίας. Ποτήματα δὲ ὠφελεῖ τοὺς μαινομένους, F ἱππομαράθρου ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα σὺν ὕδατι, βρυωνίας ῥίζας < α΄. μεθ᾽ ὕδατος καθημερινῇ σὺν μελικράτῳ καὶ λίθος ὁ ἐν τῇ Σαμίᾳ γῇ εὑρισκόμενος, ῥητίνης Λιβυκῆς < α΄. μεθ᾽ ὕδατος πινομένη. θυμιᾶται δὲ ἐπ᾽ αὐτῶν ὠφελίμως ὅσα ἐπὶ ληθαργικῶν ἱστόρηται.

XVIII. Ἐπιληπτικοὶ δὲ ὠφελοῦνται, ἐάν G τις τὰς χοιράδας αὐτῶν μέχρι τοῦ τραχήλου γαλῆς αἵματι καταχρίσῃ. ὠφελεῖ δὲ καὶ ἑφθὴ ἐσθιομένη γαλῆ, χωρὶς τῶν ποδῶν αὐτῆς καὶ κεφαλῆς· καὶ τὸ ἧπαρ δὲ αὐτῆς μεθ᾽ ὕδατος πινόμενον ὠφελεῖ· καὶ ἧπαρ ὄνειον ἐσθιόμενον· νήστεις δὲ λαμβανέτωσαν.

Sciolus quidam hauddubiè ex malè intellectis iis quæ leguntur apud Dioſc. lib. de Mat. med. 2. c.p. de muſtela hũc locũ deprauaſſe videtur.

ἢ λέοντος χολὴν μίξας μέλιτι ἀπόθου, καὶ δίδου ἐντεῦθεν κοχλιάριον ἓν μεθ' ὕδατος ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ, προκαθαίρων τούτῳ· *κρόκου ὀβ. γ'. νάρδου ὀβ. β'. ἐλλεβόρου μέλανος ὀβ. α'. σκαμμωνίας < δ'. νίτρου < β'. μέλιτι ἀναλάμβανε καὶ δίδου < β'. μετὰ μελικράτου. °πόσει καὶ πελαργοῦ κόπρος μεθ' ὕδατος, ἢ μετ' ὀξυμέλιτος. ἢ ἀγαρικοῦ ὀβ. γ'. πευκεδάνου τὸ αὐτό. ἢ φώκης πιτύας ὀβ. α'. συνειληφέντα λεῖα. ἢ ὀνώνιδος ῥίζας ἐν ὀξυμέλιτι εἰς τὸ ἥμισυ ἕψει. Πίνεται ὠφελίμως σὺν ὀξυκράτῳ αἰγείρου καρπός. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, < α'. αἷμα δὲ ἄγει. πηγάνου ἀγρίου σπέρμα· ἀκόνης Ναξίας τὸ ἀπότριμμα, καὶ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἀκονηθέντος σὺν ἐλαίῳ σιδήρου· πιτύα λαγωοῦ ἢ νεβροῦ. σπονδύλιον σὺν ὕδατι. βρυωνίας ῥίζης < α. καθ' ἡμέραν εἰς ἐνιαυτὸν λαμβανομένη· στρύχνου τοῦ τὸν καρπὸν ἔχοντος πυῤῥὸν ῥίζα ξηρά. βαλσάμου καρποῦ < ς''. ἢ φώκης πιτύα μετὰ ἵππου λειχήνων. καὶ αὐτοὶ δὲ καθ' ἑαυτοὺς λειχῆνες. ἴου ἀγρίου ἄνθος. °λίθος Ἄσιος μετὰ μέλιτος, ἐπὶ παιδίων. καρδαμώμου < α'. λωτοῦ τοῦ δένδρου τῶν πρισμάτων ἀπόβρεγμα· πενταφύλλου φύλλα λ'. καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπὶ ἡμέρας λ'. πινόμενα καθ' ἑαυτά. πίνεται δὲ καὶ χελώνης χερσαίας καὶ θαλασσίας αἷμα. ποιεῖ δὲ καὶ ἑψηθεῖσα καὶ ἐκλειχομένη. ἀρνόγλωσσον ἐσθιόμενον. ὄξος σκιλλητικὸν καταῤῥοφούμενον *ὀποῦ φύλλον, ἢ ὀπὸς σὺν τροφῇ λαμβανόμενος, ἐπιῤῥοφεῖν δὲ ὑδρόμελι. Ποιεῖ καὶ τοῦτο· γαλῆς κοιλίαν κορίῳ πληρώσας ξήρανον, καὶ δίδου ἐξ αὐτοῦ μεθ' ὕδατος, ἢ ὄξους. ἢ λίθον σεληνίτην ἀποξύων δίδου. ἢ μήκωνος ἀφρώδους καρπός, ὀξυβάφου πλῆθος. ὄνυχος ὀνείου κεκαυμένου κοχλιαρίων β'. πλῆθος. ὠφελεῖ δὲ ἡ ὑπὸ τὴν γλῶσσαν φλὲψ °ἐκτμηθεῖσα κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος ὡς ἐπὶ δάκτυλον· κνίδη λεία καταπλασθεῖσα. καὶ ταῖς ῥισὶ δὲ ἐντίθεται ὠφελίμως, χολὴ χελώνης θαλασσίας.

XIX. Περιαπτόμενον δὲ ἱκανῶς ὠφελεῖ τοῦτο περὶ ἐπιληπτικούς. χελιδόνων νεοσσοὺς ἀνασχίσας ἐκ τῆς πρώτης νεοσσιᾶς, εὑρήσεις λίθους ἐν τῇ γαστρὶ δύο, ποικί-

ποιεῖ·

Aëtius < γ'.

Moibanus legere videtur, λίθου ἀσίου ἄνθος, μάλιστα ἐπὶ παιδ. lapidis Asii flos, maximè puerulis.

al. ἐντμηθ.

lo. Aliud: fel leoninũ melli ammixtum serua, & de eo exhibe cochlear vnum ex aqua ad dies septẽ, purgato tamen priùs corpore sequenti medicamento: Cnici obolos tres, nardi ob. ij. veratri nigri ob. j. scammoniæ drach. iiij. nitri drach. ij. melle excipito, & drachmas duas ex aqua mulsa potui dato. Prodest & ciconiæ fimum ex aqua vel aceto mulso. Itidem agarici ob. iij. peucedani tantundem & coaguli phocæ obolus vnus terantur, simúlque misceátur. Aut: radices ononidis in aceto mulso coquito ad medias. Vtiliter quoque bibitur ex posca populi nigræ fructus, necnon ammoniaci thymiamatis drach. j. (sed sanguinem educit:) rutę syluestris semẽ, quod è cote Naxia ferro exacuendo deteritur cum oleo, leporis aut hinnuli coagulum, spondylium ex aqua: radix bryoniæ drach. j. põdere sumpta quotidie ad annũ integrũ: solani quod fuluũ gerit fructũ radix sicca, balsami semen pondere drach. vj. Sic & phocæ coagulum cũ lichenibus equorum, ac ipsi quoque lichenes per se, flos violæ agrestis, lapis Asius cum melle, in puerulis: cardamomi drach. j. loti arboris ramẽtorũ dilutũ. Conueniũt & quinquefolij folia tricena diebus triginta per se pota. Bibitur & sanguis testudinis tã marinæ quàm terrestris: eadem etiã cocta & delincta proficit: plantago esitata prodest, acetũ scilliticum absorptum, laserpitij semẽ aut ipse liquor in cibis sumptus, dummodò aqua mulsa superbibatur. Efficaciter etiã auxiliatur mustelæ ventriculus coriãdro refertus & exiccatus, si de eo bibẽdum detur ex aqua vel aceto. Aliud: lapidis selenitis derasum puluerẽ exhibeto, aut papaueris spumei semẽ acetabuli men ura, au vngulæ asininæ vstæ cochlearia duo. Iuuat & venã quæ linguæ parti dextræ subiacet ad digiti fermè spatium incidere. Valet & vrtica trita & adhibita. Naribus verò fel testudinis marinæ vtiliter inditur.

Inter amuleta comitiales hoc potẽter adiuuat: Hirundinum pullos primæ fœturæ diffindito: in eorum ventre duos inuenies lapillos,

Amuleta.

vnum quidem colore varium, alterum purũ & vnicolorẽ. Hos priusquàm terrã attigerint, pelli mustelæ aut cerui platycerotis illigato, & è collo brachióve suspendito cõtinenter gestãdos, ita vt nunquam humi deponãtur. Sunt porrò hi lapilli intereadum Luna crescit inquirendi. Hoc eodem amuleto quẽ accessio comitialis inuaserit si contigeris, excitabitur.

Comitiales excitantia. Excitãt & comitiales sinapi cum aceto olfactũ & suffumigatum galbanum. Quinetiam cõfestim reuocabitur æger, si quancumq; libuerit illius corporis partem compunxeris, manantéque inde sanguine os ipsius perunxeris.

Comitiales prodentia. Suffitu verò comitiales arguũt, bitumẽ, lapis gagates & cornu caprinum: iecoris itidẽ caprini assati nidor, & ipsum quoque iecur in cibo sumptum.

Ad incubum. Iis quos incubus frequẽter quasi prefocat, remedio sunt pęonię grana nigra XV. ex aqua sæpenumero pota.

Ebrietatē arcentia. Ebrietatem arcent, amygdalarũ amararũ cremor cyathi vnius mẽsura potus, ceruina caro sale condita, si assata præsumatur, vinũ absinthites præbibitum, ac myrtites etiã similiter sumptum, myrti quoque baccæ esitatæ, & rutæ decoctum haustum.

Eandem discutientia. Ebrietatem verò iam cõtractam discutiũt, centaurij tenuis decoctũ, verbenacæ supinæ semen ex aqua potum: sic & brassica & raphanus, si superedantur.

Caput offendentia. Porrò in capitis affectibus cauẽda quæ idipsum tentare apta nata sunt, adeóque affectus ipsos plerũque renouant aut exacerbant. Sunt autem huius generis quæ bibuntur ista: viticis semen, absinthij succus & lac dulce. In cibis verò sumuntur, glandes quernæ, oliuæ nigræ, fructus arbuti, quos memæcyla vocant: eruum, quod quidem frequẽtiùs esitatum etiã articulos resoluit. Ampliùs verò caput offendit, adeò vt leuem etiam soporẽ inducat, myrrha epota: thus, quod & insaniam parit: hederæ corymbi, qui mentẽ etiã permouent: holoschœni semẽ, soporiferũ adeò vt mentẽ etiam sæpe lædat: crocus, peuceda-

A λον ἕνα καὶ τὸν καθαρὸν ἕνα· τούτους δύο δὴ πρὶν ἢ χαμαὶ τεθῆναι, ἔνδησον εἰς δέρμα γαλῆς, ἢ πλατυκέρωτος ἐλάφου, καὶ περίαπτον τραχήλῳ ἢ βραχίονι. διηνεκῶς δὲ ἐχέτω τοῦτο, χαμαὶ μηδέποτε τιθείς. λάμβανε δὲ μεταξὺ αὐξομένης τῆς σελήνης τοὺς λίθους. τούτῳ αὖ περιάψῃς ἐπιληφθέντι, διεγερθήσεται.

B ΧΧ. Ἀνακαλεῖται καὶ τοὺς ἐπιληπτικοὺς σίνηπι μετ' ὄξους ὀσφραινόμενον· χαλβάνη ὑποθυμιαθεῖσα. Καὶ διέλῃς δὲ ἐξ οὗ δήποτ' οὖν μέρους τὸ σῶμα αὐτῶν, καὶ τῷ ἀπορρέοντι αἵματι διαχρίσῃς τὸ στόμα, εὐθέως διεγείρονται.

ΧΧΙ. Ἐλέγχει δὲ ἐπιληπτικοὺς θυμιώμενα, ἄσφαλτος, γαγάτης λίθος, κέρας C αἴγειον. Ἐσθιόμενα δὲ, ἧπαρ τράγειον, ἢ ὀσμή τε ἀπ' αὐτοῦ ὀπτωμένου ἀναφερομένη.

ΧΧΙΙ. Πρὸς δὲ τοὺς ὑπὸ τῶν ἐφιαλτῶν συνεχῶς πνιγομένους, ἰῶνται γλυκυσίδης οἱ μέλανες κόκκοι ιε. ποθέντες μεθ' ὕδατος πολλάκις.

D ΧΧΙΙΙ. Ἀμέθυσα δέ ἐστιν, ἀμυγδάλων πικρῶν ἀποβρέγματος κύαθος εἷς πινόμενος, ἐλάφειον ταριχηρὸν ὀπτὸν προεσθιόμενον, ἢ οἶνος ἀψινθίτης προπινόμενος, ἢ μυρτίτης ὁμοίως λαμβανόμενος, καὶ τὰ μύρτα ἐσθιόμενα, καὶ πηγάνου ἀπόζεμα πινόμενον.

E ΧΧΙΙΙΙ. Ἐπιπινόμενα δὲ μέθην σβεννύει, κενταυρείου τοῦ λεπτοῦ ἀπόζεμα· ἱερᾶς βοτάνης τὸ σπέρμα μεθ' ὕδατος ποθέν, καὶ κράμβη ἐπεσθιομένη, καὶ ῥάφανος. Aet. περιστερεῶνος ὀρθῆς.

ΧΧV. Δεῖ δὲ διαφυλάττεσθαι ἐπὶ τῶν περὶ τὴν κεφαλὴν παθῶν, τὰ ἁπτόμενα ταύτης, καὶ πολλάκις εἰς ὑπομνήσεις καὶ παρο- F ξυσμοὺς ἄγοντα τὰς διαθέσεις. ἔστι δὲ πινόμενα μὲν, ἄγνου σπέρμα, ἀψινθίου χύλισμα, γάλα γλυκύ· ἐσθιόμενα δὲ βάλανοι δρυΐνοι, ἐλαῖαι μέλαιναι, ὁ καρπὸς τῆς κομάρου, ἔστι δὲ μεμαίκυλα· ὄροβος, τοῦτο δὲ καὶ ἄρθρα διαλύει πολλάκις βρωθείς. ἐπὶ πλεῖον δὲ ἅπτεται, ὥστε καὶ ἀποκαρῶσαι, σμύρνα πι- G νομένη· λίβανος, ὃς καὶ μανίαν ποιεῖ· κισσοῦ κόρυμβοι, οἱ καὶ ταράσσουσι τὴν διάνοιαν. ὁλοσχοίνου καρπὸς κρητικὸς ὥστε καὶ παίζειν πολλάκις τὴν διάνοιαν. κρόκος, πευκέδα-

forte καρωτικὸς legendum.

πλήττει.

Moib. ex Gal. & Aëtio addit, ταραχώδεις ὕπνους, quippe cùm ſtyrax iiſdem autoribus vſu largiore ſomnos turbulentos efficiat.

νον, κυκλάμινος ξηρὰ σὺν οἴνῳ ποθεῖσα. στύραξ δὲ ὀλίγος μὲν ποθεὶς λύει σκυθρωπότητα, πολὺς δὲ καὶ κατασκευάζει.

XXVI. Ταραχώδεις δὲ ὕπνους ποιεῖ ποθέντα σὺν οἴνῳ, πυκνοκόμου καρπός, λεοντοποδίου ὁμοίως, ἐρεγμὸς πολὺς βρωθείς.

Τὰ τῶν ὀφθαλμῶν βοηθήματα.

XXVII. Ὀφθαλμῶν δὲ μελλόντων ῥευματίζεσθαι, ἐφίστησι πολλοῦ ψυχροῦ κατάντλησις, ἐνίοτε καὶ ὄξους μιγέντος, καὶ μάλιστα θέρους.

XXVIII. Ἵστησι δὲ τὰ ῥεύματα ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐπιτιθέμενα ἀνακολλήματα, ὠοῦ τὸ λευκόν, γύρεις, λίβανος, μιγέντα καὶ ἐπιχρισθέντα ὀθονίῳ, ἢ ἀπὸ τῶν * μαγείρων αἰθάλη πτυέλῳ μαλαχθεῖσα ἐπιχρίεται.

XXIX. Πρὸς δὲ τὰς φλεγμονὰς τῶν ὀφθαλμῶν καταπλάσματα ἁρμόζει, ἄλφιτα μετὰ ἀρνογλώσσου καταπλασσόμενα, βάτου φύλλα ἢ ἀρνογλώσσου, ἢ μυὸς ὠτίδος, ἢ τριβόλου χλωροῦ, ἀνδράχνης, ἀειζώου, ἀμώμου, ἡμεροκάλλους, ἴου, κρότωνος· φύλλα

Moib. ἐλατίνης.

ἐλάτης, φύλλα πολυγόνου, σερίδος, σελίνου, κορίου, κυπαρίσσου φύλλα λεῖα, κολοκύνθης ξύσματα, πέπονος σάρξ, σχοίνου φύλλα τὰ ἁπαλά, ὑοσκυάμου φύλλα, κυδωνίων ἄνθος, μήκωνος κωδιῶν ἀφέψημα προσαντλούμενον, καὶ αὐταὶ αἱ κωδίαι λεῖαι καταπλασσόμεναι, βούτυρον νεαρὸν μετ' ἐρίου ἐπιτιθέμενον, κράμβης φύλλα θερμὰ ἐπιτιθέμενα, κρόκος σὺν μελιλώτῳ καὶ γλυκεῖ, φλόμου φύλλα ἑφθὰ σὺν οἴνῳ μετὰ πάλης ἀλφίτου, ἀβρότονον σὺν μήλῳ κυδωνίῳ ἑφθῷ, τυρὸς νεαρὸς λεῖος.

μετώπου.

XXX. Κατὰ δὲ τοῦ προσώπου καταπλασσόμενα ὠφελεῖ, σεῦτλον σὺν στυπτηρίᾳ ὀλίγῃ λεῖα, μαλαβάθρου φύλλα ἐν οἴνῳ ἀποζεσθέντα, κυάμινον ἄλευρον σὺν ὕδατι, σικύου πέπονος σάρξ, πηγάνου φύλλα ἐν οἴνῳ ἑφθά.

XXXI. Πρὸς δὲ τὰς φλεγμονὰς καὶ τὰ ῥεύματα, τοῦ ἀσφοδέλου ῥίζης χυλοῦ < .α'. κρόκου < .α'. σμύρνης < .α'. γλυκέως παλαιοῦ ξε. β'. ἕψε ἕως ἑνωθῇ καὶ σχῇ ἐπιχρίστου πάχος. ποιεῖ καὶ τὸ γλαύκιον σὺν ὕδατι, κρόκος σὺν γάλακτι, κωνείου χύλισμα, λύκιον, ῥόδων χυλὸς ἑψηθείς.

A nũ, cyclaminus ſicca in vino pota: ſtyrax denique, qui quidem parcè bibitus, triſtitiam ſoluit, liberalius verò hauſtus, eandem affert.

Somnos turbulẽtos efficiunt hęc in vino pota: pycnocomi ſemen, itidémq; leõtopodij, necnon & faba freſa copioſior in cibo ſumpta. *Somnos turbulenti.*

Oculorum affectorum remedia.

B Quominus oculi fluxionibꝰ reddantur opportuni, prohibet largioris frigidæ affuſio, admixto etiã interdum aceto, præſertim æſtatis tempore. *Oculos a fluxione præſeruantia.*

Ipſas verò fluxiones ſiſtunt adhibita fronti anacollemata, ex oui cãdido, farinæ polline & thure ſimul C mixtis & linteolo inductis. Iuuat & *coquinariam fuliginem ſaliua ſubactam illinere. *Eorũdem fluxiones ſiſtentia.* *al. è populo nigra collectum.*

Oculorum inflãmationibus pro cataplaſmate adhibita conueniunt, polenta cum plantagine, folia rubi, plantaginis, auriculæ muris, tribuli virentis, portulacæ, ſemperuiui, a- D momi, hemerocallis, violæ purpureæ, ricini, elatines, polygoni, intybi, apij & coriandri: itidémque cupreſſi folia trita, cucurbitæ ramẽta, peponis caro, tenella iunci folia, vti & hyoſcyami, cotoneorũ flos. Cõferũt & fotus è papaueris capitum decocto, ac ipſa quoque capita trita & adhibita, butyrum recẽs cum E lana impoſitum, necnon & braſſicæ folia calentia, crocus cum meliloto & paſſo, verbaſci folia cũ vino cocta addito polentæ polline, abrotonum cum malo cotoneo coctо, denique & caſeus recẽs tritus. *Ad oculorum inflãmationes.*

Fronti verò impoſita iuuant, beta cum exiguo alumine trito, malabathri folia in vino feruefacta; fa- F bacea farina cum aqua, cucumeris Peponis dicti caro, & rutæ folia in vino decocta. *Imponenda fronti.*

Ad inflammationes ſimul & fluxiones oculorum valet ſequens remediũ: ſucci radicis aſphodeli, croci, myrrhæ an. drach j. cum paſſi veteris ſextariis duobus coquito, dũ vnita probè linimenti craſſitudinẽ G adipiſcatur. In idipſum faciũt, glaucium ex aqua, crocus cum lacte, dẽſatus cicutę ſuccus: Lyciũ, ac denique coctus roſarum ſuccus. *Ad oculorum fluxiones ſimul & inflammationes.*

Ad eorundem epiphoras & vlcera.

Quæ verò sequũtur simplicia neque adeò operosa remedia, ipsis adhibita oculis, valent tum ad sistendas cõfestim oculorum epiphoras, tum ad eorundem vlcera & expurganda & carne implenda: spodium & laser paribus mista portionibus & in pastillos conformata, semperuiui ac portulacę succi cum gummi & spodij dimidia parte in trochiscos cõformati, ac in recenti malo seu instillati seu etiam illiti: itidem portulacæ succus, & ocimum cum vino.

Ad vehementes oculorum dolores.

Vehementes oculorum dolores mitigat, crocus cum lacte, spodium cum desato cicutæ succo, opium similiter, æs vstum, lapis cum lacte muliebri, maximè infantibus, instillatus. Eximiam verò opem affert & iste illitus: Sume succi graminis Parnassij & meliloti partes æquales, myrrhæ dimidium, piperis ac thuris tertiam partẽ, vini ac mellis quantum sat est: coquito in æneo vase, ac vtitor.

Ad eorundem diuturnas fluxiones & vlcera.

Inueteratis vlceribus atque fluxionibus cõueniũt trita & ex aqua illita, lapis galactites ac thyites itidẽ dictus: lapis sapphirus cum lacte, syluestris lactucæ liquor cum lacte muliebri: ipsa quoque lactuca facit ad vlcera & epicaumata. Sumptum verò in potu cuminum ex vino & aqua, diuturnas fluxiones sistit.

Lippitudinis cautela.

Lippitudinẽ arcet perpetuò appensa collo tribuli radix: similitérque polygoni. Credũtur & anno toto à lippitudine incolumes cõseruari, qui Punicę arboris cytinos exiguos necdũ hiantes deuorauerint.

Ad oculorum oedemata.

Oculorum œdemata mitigant, ammi cum lini semine, anethi radix in puluerem redacta cum aqua, fabacea farina cum puluere thuris, itémque oui candidum.

Ad cõfusiones ex ictu.

Oculorum ab ictu confusionibus & inflammationibus priuatim opitulatur stœbes fructus in vino coctus, deindéq; tritus & impositus.

Ad oculos cruore suffusos.

Oculis cruore suffusis medetur sanguis recẽs detractus è columba, turture, perdice, palũbo: lac itẽ muliebre cum thure, granum tinctile cum lacte similiter, hæmatites lapis cum lacte muliebri, hyssopi puluis

A XXXII. Ἐγχυματιζόμενα δὲ ὠφελεῖ ἁπλᾶ καὶ ἀπερίεργα ὄντα, καὶ ἄγοντα ταχέως τὰς ἐπιφορὰς, καὶ τὰ ἕλκη πληροῦντα καὶ ἀποκαθαίροντα· σποδὸν καὶ ὀπὸς, ἴσα μιγνύμενα αὐτοῖς εἰς ἀνάπλασιν· ἀειζώου χυλὸς, καὶ ἀνδράχνης κατὰ τὸ πρόσφατον ἐγχυματιζόμενοι μετὰ κόμμεως καὶ σποδίου B ἡμίσεως. (" πρὸς τὸ σποδίου ἡμίσεως) ἀναπλασθέντες καὶ ἀναχριόμενοι· καὶ ἀρνογλώσσου χυλὸς, ὤκιμον σὺν οἴνῳ.

forte, στέλλοντα.

Parẽthesi interclusa abũdare videntur: & subiiciendum ἢ

XXXIII. Τὰς περιωδυνίας δὲ παύει κρόκος σὺν γάλακτι, σποδὸν σὺν κωνείου χυλίσματι, ὄπιον ὁμοίως, χαλκὸς κεκαυμένος, λίθος " μετὰ γάλακτος γυναικείου, καὶ C μάλιστα ἐπὶ παιδίου ἐνσταζόμενος. Ποιεῖ δὲ ἄκρως καὶ τοῦτο τὸ ἔγχρισμα· ἀγρώστεως χυλοῦ τῆς ἐν Παρνασσῷ, καὶ μελίλωτος, ἴσα, σμύρνης ἥμισυ, πεπέρεως καὶ λιβανωτοῦ τὸ τρίτον, οἴνου καὶ μέλιτος σύμμετρον· ἕψε ἐν χαλκῷ καὶ χρῶ.

Galactitem aut Melititẽ lapidẽ supplet Gesnerus. Moibanus de cote accipiendũ censet, cui lac ipsum instilletur.

XXXIIII. Πρὸς δὲ τὰ κεχρονισμένα D ἕλκη καὶ ῥεύματα ἁρμόζει σὺν ὕδατι λεῖα ἐγχριόμενα, λίθος γαλακτίτης, λίθος " οἴτης καλούμενος, λίθος σάπφειρος σὺν γάλακτι, χαλκὸς κεκαυμένος σὺν γάλακτι, θρίδακος ἀγρίας ὀπὸς σὺν γυναικείῳ γάλακτι· αὐτὴ δὲ ποιεῖ πρὸς ἕλκη καὶ πρὸς ἐπικαύματα. Πινόμενον δὲ ἵστησι ῥεύματα χρόνια E κύμινον, σὺν οἴνῳ καὶ ὕδατι λαμβανόμενον.

θυίτης.

XXXV. Περιαπτομένη δὲ τῷ τραχήλῳ διηνεκῶς κωλύει ὀφθαλμίαν, τριβόλου ῥίζα, πολυγόνου ὁμοίως. δοκοῦσι δὲ τηρεῖν ἐπ' ἐνιαυτὸν ἀνοφθαλμιάτους κύτινοι ῥοιᾶς μικροὶ καὶ μεμυκότες καταπινόμενοι.

XXXVI. Οἰδήματα δὲ πραΰνει, ἄμ- F μι σὺν λινοσπέρμῳ, ἀνήθου ῥίζα μεθ' ὕδατος λεία, κυάμινον ἄλευρον σὺν λιβανωτῷ λείῳ, καὶ ὠοῦ τὸ λευκόν.

XXXVII. Πρὸς δὲ τὰς ἐκ πληγῆς συγχύσεις καὶ φλεγμονὰς ἰδίως ποιεῖ, στοίβης καρπὸς ἐν οἴνῳ ἑψηθεὶς καὶ λεῖος ἐπιτεθείς.

G XXXVIII. Ὑποδρομὰς δὲ αἵματος θεραπεύει ἐγχριόμενον αἷμα περιστερᾶς πρόσφατον, τρυγόνος, πέρδικος, φάττης. γάλα γυναικεῖον σὺν λιβανωτῷ, κόκκος βαφικὸς σὺν γάλακτι ὁμοίως, αἱματίτης λίθος σὺν γάλακτι γυναικείῳ, ὕσσωπον λεῖον ἐνδε-

ἀποβαπτόμενον.

θὲν εἰς ὀθόνιον, καὶ ἀπομαπλόμενον εἰς ὕδωρ θερμὸν, πυελωμένου τοῦ ὀφθαλμοῦ. ἄσφαλτος καὶ λίβανος ἴσα ὑποθυμιαθέντα.

XXXIX. Προπτώσεις δὲ ὀφθαλμῶν στέλλει καταπλασσόμενα, εἰ μὲν ἀλγήματα εἴη, λινόσπερμον καὶ τῆλις σὺν ὑδρομέλιτι ἑφθά. εἰ δὲ παρήκμακε τὰ ἀλγήματα, ἢ μηδὲ ἐγένετο, εὐθέως ἐπὶ τὰ στύφειν καὶ ψύχειν δυνάμενα παραγίνεσθαι δεῖ, ὁποῖά ἐστι, βάτου φύλλα, μελίλωτον σὺν γλυκεῖ, καὶ ᾠῶν ἑφθῶν λεκύθοις καὶ κρόκῳ, κυάμινον ἄλευρον σὺν ῥόδοις, λινόσπερμον σὺν ὕδατι καὶ λιβανωτῷ καὶ σμύρνῃ, μελάνθιον σὺν ἀλφίτῳ λείῳ, μηκώνιον σὺν λεκύθῳ ᾠοῦ ὀπτοῦ καὶ κηρωτῇ, πήγανον σὺν ἀλφίτῳ.

forte, λεῖον.

XL. Σταφυλώματα δὲ αἴρει, κανθαρίδος προσφάτου θλασθείσης ἐγχριόμενον τὸ ὑγρὸν, ἢ αὐτή. καθαίρει δὲ τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις, ἄργεμα καὶ νεφέλια καὶ ἀχλῦς· ποιεῖ δὲ καὶ ὀξυδερκίαν.

XLI. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀμβλυωπούντων ἐγχριόμενα, ἀκόρου χύλισμα, λιβανωτίδος σπέρμα λεῖον μετὰ γάλακτος. μήκωνος κερατίτιδος τοῦ φύλλου ἢ καὶ τῶν ἀνθῶν ὁ χυλὸς ἐνσταζόμενος, καὶ ἐπὶ κτηνῶν ἄργεμον ἀποκαθαίρει. ἁλικακάβου ῥίζης τοῦ φλοιοῦ καὶ καρποῦ χυλὸς ὁμοίως, ἢ καὶ ὀπὸς αὐτοῦ σὺν μέλιτι. πευκεδάνου ὀπὸς ὁμοίως, σαγάπηνον ὁμοίως, ἀνεμωνίου χυλὸς ὁμοίως, ὁρμίνου ἀγρίου σπέρμα ὁμοίως, κεγχρίδων ἄφοδος ὁμοίως, ἐλαίας Αἰθιοπικῆς τὸ δάκρυον, ἐλλέβορος λευκός, ἔρια οἰσυπηρὰ κεκαυμένα, εὐφορβίου χυλὸς, ἰὸς καεὶς, κισσὸς, κιννάμωμον, ἰτέας χυλὸς καὶ ὀπὸς, κενταυρείου τοῦ λεπτοῦ χυλὸς, κισσήρεως ὀπτῆς λεία, κρομμύου χυλὸς, κυκλαμίνου τῆς ῥίζης χυλὸς, μαράθρου τῆς ῥίζης χυλὸς, μελάνθιον, καὶ μελισσοφύλλου χυλὸς, ἠριγέροντος χυλὸς, ὀμφάκιον, ὀπὸς σιλφίου, ὀποπάναξ, πηγάνου ἀγρίου χυλὸς, δρακοντίου ῥίζης χυλὸς, θρίδακος ἀγρίας χυλὸς, ἀψίνθιον λεῖον, λωτοῦ τῆς πόας χυλὸς, χαμαίδρυος χυλὸς, ὠκίμου χυλὸς, πρασίου χυλὸς, νίτρον, ζιγγίβερι, στρουθίον, στυπτηρία ἡ κεκαυμένη, αἱματίτης λίθος, κοράλλιον, κοχλίας χερσαῖος κεκαυμένος, χελιδόνων νεοττῶν κεκαυμένων ὡς τέφρα· τούτων ἕκαστον σὺν μέλιτι

μελανθίου

A linteolo inuolutus in calenté aquá demersus, & oculo pro fotu adhibitus. Suffumigátur & oculi bituminis ac thuris paribus portionibus.

Ad oculorum procidentiam.

Procidentes oculos reprimút, siquidem dolores infestant, imposita hæc: lini semen & fœnumgræcum cum aqua mulsa cocta. Sin dolores remiserint, aut nulli prorsus B adfuerint, statim ad ea quę adstringendi refrigerandiq; facultate pollent accedendum: qualia sunt rubi folia, melilotus cum passo, ouorum coctorum vitellis & croco: lomentum fabarum cum rosis, lini semen cum aqua, thure & myrrha: melanthium cum polenta tritum, meconium cum assati oui vitello & cerato, ruta cum polenta. C

Ad staphylomata.

Staphylomata tollit contusæ recèns cantharidis humor illitus: ac ea ipsa quoque. Purgat & quæcunque pupillis tenebras offundunt, vti argema, nubeculas & caligines, oculorúmque aciem exacuit.

Ad oculorum hebetudinem.

Oculorum hebetudini medétur hæc illita: densatus acori succus, libanotidis semen cum lacte tritum, D è corniculati papaueris folio aut etiá flore succus instillatus, qui quidem & argema iumétorum expurgat: halicacabi è radicis cortice & semine succus eodem modo, ac liquor etiam eiusdem cum melle. Similiter & peucedani liquor, sagapenum, anemones succus, hormini E syluestris semen, fimum cenchridum, oliuæ Æthiopicę lacryma, veratrum album, lanæ succidæ vstæ, euphorbij succus, ęrugo vsta, hedera, cinnamomum, salicis succus & liquor, cétaurij minoris succus, pumicis vsti puluis, cepę succus, cyclamini è radice succus, vti & è radice F fœniculi: succi meláthij, apiastri & senecionis: omphacium, laser, opopanax, rutæ syluestris succus, dracunculi è radice succus, agrestis lactucæ succus, absinthium tritum; succi loti herbæ, chamædryos, ocimi & marrubij: nitrum, zingiber, struthium, alumen vstum, hæmatites lapis, corallium, terrestris G cochlea cremata, vstorum hirundinis pullorum ceu cinis: horum inquam vnumquodlibet cum melle

Attico probè contritum. Scobs ebeni cum vino, vrina pueri impubis in æneo vaſe cocta cum melle, vrinæ humanæ ſedimentum cum cyprino oleo, ęris flos tritus & cum æquali portione olei ſubactus, oleũ antiquum, balſami liquor cum olei cyprini pari portione, picis oleum, ſaccharum, adeps fluuiatilium piſcium in ſole eliquatus & melli ammixtus: fella denique perdicis ſylueſtris, callionymi piſcis, ſcorpij piſcis, teſtudinis marinæ, hyænæ & capræ agreſtis, horum inquam ſingula cum melle.

Ad oculorum cicatrices.

Priuatim oculorũ cicatrices illita exterunt, alcyonium Mileſium cũ melle, & ammoniacum cũ vino ac melle tritũ, anemones rotundæ radix itidem cum melle: ſimiliter & anagallidis puniceæ ſuccus, necnon & rutæ agreſtis.

Hebetibus oculis conferẽtia nocentiáq; cibaria.

Porrò laborátibus oculorum hebetudine in cibis iſta conueniunt, viperæ caro cocta, thymus, crudi braſſicæ caules, raphanus, fœniculum, cepa, naſturtium, acetum ſcilliticũ, & in vniuerſum acria omnia. In iiſdé verò cibis éa cauere oportet quæ hebetudinem augent, vti anethum cum ſuo ſemine, lenticulam, nigricátes oliuas, lactucam, porrum capitatum, apiũ & ocimũ.

Ad nyctalopiã ſeu nocturnã cæcitudinem.

Nyctalopas iuuant inuncta hæc: ſanguis turturis, palumbis, colũbæ, perdicis aut capræ ſylueſtris & hirci, ſanies è caprino iecore dũ inaſſatur extillás inũcta, ac ipſum quoque iecur in cibo ſumptum, necnõ & ex eodem dum coquitur vapor in apertos oculos attractus. Cõfert & elateriũ tritũ cũ melle inũctum.

Ad vngues oculorum.

Vngues oculorum abſumũt hæc adhibita: pumex crematus & tritus, ſepiæ teſta trita, ſal & cadmia, trita omnia æquali pondere.

Ad genarũ ſcabritiam.

Scabras genas extenuant quæ ſequuntur trita & cum melle illita, ita tamen vt haud ita multò pòſt aqua locus foueatur, dum morſu excitatus dolor deſinat. Sunt autem iſthæc: ærugo, ferríque ſcoria vſta, atramentum ſutorium crematum, miſy vſtum, chalcitis cremata, omphacium, ſquama æris & ferri, cadmia tertiò vſta vinóque reſtincta,

A Ἀττικῷ λελειωμένον καλῶς. ἐβένου ῥίνημα σὺν οἴνῳ, οὖρον ἀφθόρου παιδὸς ἐν χαλκώματι ἑψηθὲν μετὰ μέλιτος, οὔρου ἀνθρωπείου ὑπόστασις σὺν κυπρίνῳ ἐλαίῳ· χαλκοῦ ἄνθος λεῖον προσαπτόμενον ἐλαίῳ, ἴσα μιγέντα· ἔλαιον παλαιόν· βαλσάμου ὀπὸς, κύπρινον ἔλαιον, ἴσα μιγέντα. πισσέ-
B λαιον, σάκχαρις, στέαρ ποταμίου ἰχθύος ἐν ἡλίῳ ἀποτακὲν καὶ μιγὲν μέλιτι. χολὴ δὲ πέρδικος ἀγρίου, ἰχθύος τοῦ καλλιωνύμου, σκορπίου ἰχθύος, χελώνης θαλασσίας, ὑαίνης, αἰγὸς ἀγρίας, σὺν μέλιτι πᾶσαι.

XLII. Οὐλὰς δὲ σμεῖ ἐγχριόμενα ἰδίως, ἀλκυόνιον μελήσιον σὺν μέλιτι, ἀμ-
C μωνιακὸν λειωθὲν σὺν οἴνῳ καὶ μέλιτι, ἀνεμώνης ῥίζα τῆς στρογγύλης σὺν μέλιτι, ἀναγαλλίδος φοινικῆς χυλὸς ὁμοίως, πηγάνου ἀγρίου χυλὸς ἐγχριόμενος.

σμεῖν seu σμᾶν, τὸ σμήχειν significat. Μελήσιον ex Aëtio restituit Moibanus.

XLIII. Ἁρμόζει δὲ ἐσθιόμενα ἀμβλυωποῦσι ταῦτα, ἐχίδνης σὰρξ ἑφθή, θύμον, κράμβης καυλοὶ ὠμοί, ῥάφανος, μάραθρον, κρόμ-
D μυον, κάρδαμον, καὶ πάντα καθόλου τὰ δριμέα, ὄξος σκιλλητικόν, φυλάσσεσθαι δὲ δεῖ καὶ τὰ ἐπιτείνοντα τὰς ἀμβλυώσεις, ἐσθιόμενα. ἔστι δὲ ἄνηθον καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ, φακὸς, ἐλαῖαι μέλαιναι, θρίδαξ, πράσον κεφαλωτὸν, σέλινα, ὤκιμον.

Malim, τοὺς ἀμβλυωσμοῦς.

XLIIII. Νυκτάλωπας δὲ ἐγχριόμενα ὠ-
E φελεῖ, αἷμα τρυγόνος, φάσσης, περιστερᾶς, πέρδικος, ἢ αἰγὸς ἀγρίας καὶ τράγου, ἥπατος αἰγείου ὁ ἐν τῇ ὀπτήσει ἰχὼρ ἀπορρέων ἐγχριόμενος, καὶ αὐτὸ τὸ ἧπαρ ἐσθιόμενον, καὶ ἡ ἀτμὶς ἀπ' αὐτοῦ ἑψομένου ἑλκομένη ἀνεῳγόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς ὠφελεῖ δὲ καὶ ἐλατήριον λεῖον σὺν μέλιτι ἐγχριόμενον.

F XLV. Πτερύγια δὲ τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς τήκει προσαγόμενα, κίσσηρις ὀπτὴ λεία, σηπίας ὄστρακον λεῖον, ἢ ἅλες καὶ καδμία λεία, ἅπαντα ἴσα.

XLVI. Τὰ δὲ τραχέα βλέφαρα λεπτύνει ἐγχριόμενα σὺν μέλιτι λεῖα. (δεῖ δὲ πυριᾶν ὕδατι μετὰ τὴν ἔγχρισιν, μέχρι παύ-
G σονται δακνόμενα·) ἰὸς χαλκοῦ καὶ σιδήρου, σκωρία κεκαυμένη, χάλκανθος κεκαυμένη, μίσυ κεκαυμένον, χαλκῖτις κεκαυμένη, ὀμφάκιον, λεπὶς χαλκοῦ καὶ σιδήρου, καδμία καεῖσα τρὶς καὶ σβεσθεῖσα οἴνῳ,

στυπτηρίαι πᾶσαι καεῖσαι, καὶ μάλιστα σχιστή, * ὕσσωπον κεκαυμένον, οὔρου ἀνδρείου ὑπόσταθμη σὺν κυπρίνῳ μύρῳ.

XLVII. Ξύειν δὲ δεῖ τὰ τετυλωμένα, ἐκτρέψαντα βλέφαρα· ἰοῦ φύλλοις τραχέσιν, ἢ * σμιλίῳ, ἢ σηπίας ὀστράκῳ σχηματισθέντι εἰς κολλύριον· καὶ ἰῷ ἀναληφθέντι κόμμει εἰς κολλύριον.

σύκου Aegineta.

XLVIII. Μίλφοις δὲ καὶ τὰ βεβρωμένα βλέφαρα ὠφελεῖ, ἀμόργη ἑψημένη, καὶ ἐγχριομένη· ἢ λύκιον, *ἀμμωνιακὸν σὺν ὕδατι ἐγχριόμενον, ὃ καὶ τὰς τρίχας αὔξει· θαλλίας χυλός· ἰὸς σιδήρου ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐν ἡλίῳ τριβεὶς, μετ᾽ οἴνου καὶ σμύρνης εἰς κολλύριον ἀναπλασθείς· κρομμύου χυλὸς σποδίῳ ἀναληφθεὶς, λεπὶς χαλκοῦ· ἢ καδμία λεπτὴ ἀναληφθεῖσα μέλιτι καὶ καεῖσα ἐν χυτριδίῳ καινῷ, πηλῷ τε κεραμικῷ πεπωμασμένῳ· ἔπειτα ὀπτηθεῖσα ἐπ᾽ ἀνθρακώματος, μιγνύντων αὐτῇ χαλκοῦ κεκαυμένου ἴσου καὶ στίμμεως δὲ ἡμίσεος μέρους.

ἀρμένιον ex Aëtio Moib. restituit, & rectè. Nã & in eosdẽ vsus Armeniũ à Dioscoride 5. de Mat. med. & Gal. 9. simpl. vsurpatur.

XLIX. Ξηροφθαλμίαν δὲ καὶ κνησμοὺς ἰᾶσαι ψωρικῷ λείῳ προσαπτόμενος, ἢ λεπίδι λείᾳ πεπλυμένῃ καὶ πεπέρει, ἢ καὶ τὸ σὺν πεπέρει, ἢ σιδήρου ἰῷ ξηρῷ, ἢ ὀμφακίῳ ξηρῷ λείῳ ὁμοίως.

aliàs ἐλαίῳ σὺν Moibanus ἄλλῳ τῷ σὺν

L. Τὰ δὲ λεπρώδη πάθη τῶν βλεφάρων ὑγιάζει συκῆς ὀπὸς καταχριόμενος.

LI. Φθειριάσεις δὲ τὰς ἐν τοῖς βλεφάροις καὶ ὀφρύσι θεραπεύει σὺν μέλιτι ἢ ὕδατι ἐπιχριόμενα σανδαράχη, σταφὶς ἀγρία.

Orib. ἢ οἴνῳ, aut vino.

LII. Τὰς δὲ νυττούσας δίχα ῥευματισμοῦ χρονίου καὶ ἐκτιλείσας τρίχας ἐπὶ τῶν βλεφάρων, ὡς τὸ πολὺ οὐκ ἐᾷ φυῆναι, μετὰ τὸ ἐκτιλῆναι εὐθέως καταχριόμενα, αἷμα βατράχων τῶν χλωρῶν πρόσφατον καθ᾽ ἑαυτὸ, ἢ μιγὲν χαμαιλέοντι κεκαυμένῳ λευκῷ ἄχρις ἀνθρακώσεως, ἢ αἷμα κόρεως καθ᾽ ἑαυτὸ, ἢ καπνοῦ τοῦ ἐν ταῖς κριθαῖς φυομένου ὁ χυλὸς σὺν κόμμει, ἢ τελλῖναι ταριχηραὶ κεκαυμέναι λεῖαι μετὰ κεδρίας, λωτοῦ κεκαυμένου ἡ τέφρα, ἢ στυπτηρία φορίμη.

LIII. Ἀνακολλήματα * δὲ τὰς εἰσκλωμένας ἢ παραφυομένας τρίχας ἐν τοῖς βλεφάροις, μαστίχη μηλωτίδι θερμῇ προσαγομένης αὐτῆς, καὶ οὕτως ἀνακολλωμένων ἐπὶ τὴν ἰδίαν τάξιν τῶν τριχῶν.

A aluminis genus omne vstum, maximéque scissile, œsypum vstum, ac denique vrinæ virilis sedimentum cum vnguento cyprino.

Callosas verò palpebras, euersas radere oportet fici foliis asperis, aut scalpello, aut sepiæ testa in collyrium conformata, aut denique collyrio ex ærugine excepta gũmi. Ad callosas genas.

B Milphosi arrosisq; palpebris prosunt, amurca cocta & illita, lycium, armenium quoque cum aqua inũctum, (quod & pilorum incrementum promouet,) succus recentium oleæ germinum, rubigo ferri multis diebus in sole trita & cum vino ac myrrha in collyrium redacta, spodium cepæ succo exceptum, C squama æris, aut cadmia tenuis, melle excepta vstáque in ollula noua, quæ argilla figlina operculata sit: deinde tosta super prunis cũ æquali portione æris vsti, ac stibij parte dimidia. Ad milphosin & arrosas palpebras.

Lippitudinẽ aridá & prurituũ oculorũ sanabis, si leuiter attingas psorico cõtrito, aut squama trita lotáq; D & pipere, aut alio quopiá cũ pipere, aut rubigine ferri sicca, aut omphacio sicco tritóque similiter. Ad xerophthalmiam.

Leprosos verò palpebrarum affectus sanat, ficulneus liquor illitus. Ad leprosos palpebrarum affectus.

Pediculare vitiũ in palpebris & superciliis curatur sandaracha & staphide agria cũ melle & aqua illitis. Ad phthiriasin palpebrarũ & superciliorum.

Euulsos verò pilos, qui citra diu- E turnam fluxionem oculos pungebant, vt plurimùm renasci prohibent ea quæ sequuntur, siquidem illinantur cùm primùm illi euulsi fuerint: nempe sanguis ranarũ viridium recens per se, vel mistus albo chamæleonti vsto dum in carbones redactus fuerit: aut sanguis F cimicis per se, aut fumariæ nascentis inter hordea succus addito gũmi, aut tellinæ salsæ vstæ tritæque cum cedria, loti combusti cinis, denique alumẽ liquidum, quod phorimon dicitur. Pungẽtes palpebrarũ pilos renasci prohibentia.

Intrò reflexos aut transuerso tramite natos palpebrarum pilos ita replicat glutinátque, vt in G suum redigantur ordinem, per specillum calens admota mastiche: Incõmodos palpebrarum pilos replicantia.

similiter

similiter & bitumen, atque lithocolla, necnõ & cochleę viscidus lẽtor acu exceptus, denique & chondrillæ gummi ad eundem modum. Arundine tenui ad duorum digitorum longitudinem fissa, cutem quæ supra palpebras est prehendito, arctéque stringito, neque priùs soluito quàm sponte per se excidat: atque sanabitur.

Ad ægilopas. Ægilopas, in quibus nondum ima parte corruptum os est, sanant; chamæmeli folia commanducata & imposita: succus ægilopis qui inter frumenta nascitur cum sitanij seu trimestris tritici farina adhibitus, plantaginis folia commanducata & imposita, maluæ folia trita cum felle taurino, ita vt hoc remedio madentia splenia linteoláve imponantur: hæc si resiccantur, denuo bis térve quotidie humectari par est. Idem præstabunt maluæ contrita folia cum sale: sed post apertũ ægilopem ipsa malua trita vtere, dum cicatrix inducta fuerit. Similiter & nucis iuglãdis partem interiorem commanducatam imponito, aut myrti baccas, aut œnanthen. Ad eundem quoque modum auriculæ muris foliis cum sale vti licebit. Id ipsum præstat solanum hortense, maximè verò quod halicacabum dicitur, quódque intra folliculum rubentem fructum in terram pronum continet. Itidem thus & fimum columbinum trita simúlque mixta: quæ lapidescunt inhærẽntque, dum cicatrix inducta fuerit. Semperuiuum quoque seu per se seu cum melle: alumen scissile copiosa terebinthina exceptũ: propolis terebinthinę & chondri pares portiones splenio inductæ: sal cum mastiche: mãna cũ stacte subacta, aut sonchi lacteo succo excepta. Facit & glans querna cremata cum aceto: itémque cinis vitium similiter: necnon & eruum cum melle, itidémque caricæ pingues cum picis Brutiæ pari portione subactæ.

Ad grandines. Grandines palpebrarum dissipãt grossi cocti & impositi, aut ficulnea folia.

Ad sugillata liuentia. Sugillata liuẽtiáq; emẽdant hæc imposita: anisum cũ melle Attico, similiter & origanum, raphani cortex, sampsuchum, hæc inquàm cum melle:

ἢ ἄσφαλτος ὁμοίως, ἢ λιθόκολλα. ὁμοίως κοχλίου τὸ κολλῶδες βελόνῃ ἀναλαμβανόμενον, * χονδρίλλη, ἢ κόμμι ὁμοίως. Κάλαμον λεπτὸν σχίσας τὸ μῆκος δακτύλων β'. καὶ τὸ δέρμα τὸ ἐπάνω τῶν βλεφάρων λαβιδώσας, δῆσον ἰσχυρῶς, ἕως οὗ πέσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ μὴ λύσῃς, καὶ ἔσται ὑγιής.

LIIII. Αἰγίλωπας δὲ θεραπεύει, ἐφ' ὧν μὴ διὰ βάθους ἔφθαρται τὸ ὀστέον, ἀνθεμίδος φύλλα μασηθέντα καὶ ἐπιτεθέντα, αἰγίλωπος τοῦ ἐν τοῖς σίτοις χυλὸς σὺν ἀλεύρῳ σιτανίῳ καταπλασσόμενος, ἀρνογλώσσου φύλλα μασηθέντα καὶ ἐπιτεθέντα, ἢ μαλάχης φύλλα λεῖα σὺν χολῇ ταυρείᾳ, "ὡς μὴ ὑγρῶν εἶναι βρέχων σπληνάρια ἢ ὀθόνια ἐπιτίθει, καὶ ὕγραινε τῷ φαρμάκῳ. ξηραινόμενα δὲ ἄλλασσε δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ἢ αὐτὰ μασησάμενος τὰ φύλλα τῆς μαλάχης μετὰ ἁλός· μετὰ δὲ τὸ ἀναστομωθῆναι "αὐτά, τῇ μαλάχῃ λεία χρῶ μέχρι κατουλώσεως. ἢ καρύων βασιλικῶν τὸ ἐντὸς μασώμενον ἐπιτίθει, ἢ μύρτα ὡσαύτως, ἢ οἰνάνθην ὁμοίως· μυὸς ὤτων τοῖς φύλλοις ὁμοίως μετὰ ἁλῶν." ποιεῖ δὲ καὶ στρύχνος κηπαῖος, καὶ μάλιστα ὁ καλούμενος ἁλικάκκαβος, χαμαίζηλον ἔχων ἐν φύσαις τὸν ἐρυθρὸν καρπόν· ἢ λίβανος καὶ περιστερᾶς κόπρος, λεῖα μιγέντα. λιθοῦται δὲ καὶ προσμένει μέχρι ἀπουλώσεως. ἢ ἀείζωον καθ' ἑαυτό, καὶ μετὰ μέλιτος. στυπτηρία σχιστὴ ὡς ὅτι πλείστῃ τερμινθίνῃ ἀναληφθεῖσα· πρόπολις καὶ τερμινθίνη καὶ χόνδρος, ἴσα ἐν σπληνίῳ. ἢ ἅλες "μαστίας, μάννα μετὰ στακτῆς ἀναμαλαχθεῖσα, ἢ μάννα σόγχου χυλῷ γαλακτίζοντι ἀναληφθεῖσα. ποιεῖ καὶ βάλανος δρυΐνη καεῖσα, σὺν ὄξει. καὶ σποδὸς ἀμπελίνη ὁμοίως, ἢ ὄροβος μετὰ μέλιτος. ἢ σῦκα ξηρὰ λιπαρά, σὺν πίσσῃ Βρυττίᾳ ἀναμαλαχθέντα ἴσα.

ἐν τούτῳ ὑγρῷ ὄντι βρέχ.

αὐτοὺς, nempe τοὺς αἰγίλωπας.

χρῶ Moib. addendum censet.

μετὰ μαστίχης Moibanus.

LV. Χαλάζια δὲ διαφοροῦσιν ὄλυνθοι ἑφθοὶ ἐπιπλασθέντες, ἢ τὰ τῆς συκῆς φύλλα.

LVI. Ὑπώπια δὲ αἴρει καὶ πελιώματα καταπλασσόμενα, ἄνισον σὺν μέλιτι Ἀττικῷ, ὁμοίως ὀρίγανον· ῥαφάνου φλοιός, σάμψυχον, ταῦτα σὺν μέλιτι.

σκόρδιον κεκαυμένον σὺν μέλιτι, βρυωνίας ῥίζα σὺν οἴνῳ ἐπιχριομένη, βολβὸς μετὰ λεκίθων ᾠοῦ καταπλασσόμενος, ἀψίνθιον ὁμοίως· ἄλευρον κυάμινον, ἢ αἴρινον· κυμίνου σπέρμα, μετὰ ἁλῶν καὶ ἐλαίου, θάλασσα πυριωμένη, θαψίας χυλὸς ἐπιχριόμενος πρὸς βραχύ, καὶ ἡ ῥίζα σὺν κηρωτῇ, θέρμινον ἄλευρον σὺν ἀλφίτῳ, καλαμίνθη ἐν οἴνῳ ἑφθή, καρύου βασιλικοῦ τὸ ἐντὸς λεῖον, κύμινον ἄγριον μασηθὲν σὺν ὄξει καὶ μέλιτι ἢ σταφίδι, μαράθου σπέρμα σὺν κηρωτῇ, νάπυ σὺν κηρωτῇ ἢ μέλιτι, σιλφίου ῥίζα σὺν ἐλαίῳ· ἢ ὕσσωπον καταπλασθὲν καὶ ἐνδεθὲν εἰς ὀθόνιον ἀποβαπτομένου τοῦ ἐνδέσμου εἰς θερμὸν ὕδωρ, καὶ πυριωμένου τοῦ ὑπωπίου. ἐπὶ πάντων δὲ τῶν καταχρισμάτων, πυριᾶν δεῖ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν αὐτῶν. ἅμα γὰρ τὰ οἰδήματα καὶ τὰ πελιώματα διαφορεῖ. ἔτι δὲ καὶ τυρὸς ἁλμυρὸς καταπλασσόμενος· αἴρει γὰρ παραχρῆμα· ἐὰν δὲ μένῃ, καὶ κρομμύου δεῖ μιγνύναι χυλόν. αἴρει δὲ καὶ ἄρου ῥίζα ἐπιτιθεμένη· ἢ σηπίας ὄστρακον ξυσθέν, καὶ μετὰ ὄξους καταχρισθέν, ἢ νάπυ ἀναληφθὲν σὺν κηρωτῇ.

Τῶν περὶ τὰ ὦτα παθῶν βοηθήματα.

LVII. Τὰς δὲ περὶ τὰ ὦτα ἀλγηδόνας καὶ φλεγμονὰς παραμυθεῖται ταῦτα, ἐνσταζόμενα χλιαρά· παρθενίου χυλός, μυοσωτίδος ὁμοίως, ἀχιλλείου, ἡδυόσμου χυλὸς σὺν μελικράτῳ, δρακοντίου χυλὸς ἐν ἐλαίῳ διεθείς, ἑλξίνης χυλὸς σὺν ῥοδίνῳ εἰς τὸ ἀντικείμενον οὖς ἐγχεόμενος, κολοκύνθης ξυσμάτων ὁ χυλὸς ὁμοίως· λεύκης φύλλων χυλὸς ὁμοίως σὺν ῥοδίνῳ· ναρκίσσου φύλλων χυλὸς ὁμοίως, ἢ τῆς ῥίζης· ὀριγάνου χλωροῦ χυλὸς σὺν γάλακτι γυναικείῳ· πηγάνου χυλός, ἢ πολυγόνου ἐν σιδίῳ ῥοιᾶς θερμανθείς· πράσου τῶν φύλλων χυλὸς σὺν ῥοδίνῳ καὶ μηκωνίῳ, ἰτέας τῶν φύλλων χυλός, ἀλώπεκος στέαρ χλιαρὸν ἐνσταζόμενον, ἅλες ὀρυκτοὶ λεῖοι σὺν μέλιτι· ἀμυγδάλινον, ἴρινον, δάφνινον, κίκινον, κρόκινον, "σησάμινον, ὑοσκυάμινον· τὸ δὲ ἀμυγδάλινον μετὰ ἀλόης ὀλίγης καὶ κρόκου·

σούσινον ex Archigene Moibanus legēdum suspicatur.

A scordium vstum cū melle, bryoniæ radix cum vino illita, bulbus cum vitellis ouorum impositus, absinthium eodem modo, farina fabacea aut loliacea, cumini semē cum sale & oleo, fotus ex aqua marina, thapsiæ succus ad breue tempus inunctus, eiusdem radix cum cerato, farina lupinorum cum polenta,
B calamintha in vino cocta, nucis iuglandis pars interior trita, syluestre cuminum commanducatum cum aceto & melle aut vua passa, fœniculi semen cum cerato, sinapi cum cerato aut melle, laserpitij radix cum oleo. Aliud: hyssopum in cataplasmatis formam redactū nodulo illigato, hócque in calentem
C aquam demerso sugillata foueto. Sed & post quemuis illitum statim vt aufertur fomentum adhiberi oportet: simul enim & œdemata & liuores discutit. Insuper & caseus salsus vtiliter imponitur: confestim enim sugillata tollit: quòd si perseuerent, etiam allij succum admisceri oportet. Eadem quoque tollit
D ari radix imposita, itémque testæ sepiæ ramētum cum aceto illitum, necnon & sinapi cerato exceptum.

Aurium malè affectarum remedia.

Auriū dolores & inflámationes mitigant hæc, si tepida instillentur: *Ad auriū dolores & inflā-mationes.*
E parthenij succus & auriculæ muris similiter, achilleæ & mentæ succus cum aqua mulsa, dracunculi succus oleo solutus, helxines succus cum rosaceo in aurem contrariam infusus, & cucurbitæ ramentorum succus ad eundem modum: itidem foliorum populi albæ succus cum rosaceo, narcissi è foliis aut radice
F succus simili modo, origani virentis succus cum lacte muliebri, rutæ aut polygoni succus in cortice mali Punici calfactus, porri foliorum succus cum rosaceo & meconio, foliorum salicis succus, vulpinus adeps tepidè instillatus, sal fossile tritum cum melle: amygdalinum oleum, irinum, lauri-
G num, cicinum, crocinum, sesaminum & hyoscyaminum: amygdalinū cum aloë pauca & croco:

cachrys cum amygdalino, simili modo: fabæ Ægyptiæ interior pars amara cum rosaceo, thus cum vino, æs vstum tritum cum aceto & rosaceo: meconium cum myrrha, rosaceo, croco & lacte muliebri: vrina asini, tauri, apri & capræ cum rosaceo: oleum picis, cedria cum vnguento rosaceo: alumen polygoni aut mali Punici succo solutum: nardum etiam cochlea Affricana exceptum, vtiliter vbi coctum fuerit infunditur: sic & pingue animalis quod Latini glirem, Greci myoxum seu lagonirum appellant. Sed & blattarum domesticarum interanea, trita cum rosaceo instillatur: sic & millepedæ cũ rosaceo aut oleo simplici contritæ & tepefactæ: anguis senecta cocta in oleo aut vnguento cum capite papaueris: araneus, animalculum, cõtritus cum rosaceo & aceto: galla trita inditáque linteolo & cocta in vino, dolorem eximit. Iuuat & frigidam aquam auri oppositæ infundere: ipsi verò dolenti, serosum humorem qui ex assata carne bubula extillat. Denique confert & cedria nardino mixta oleo, interdum æquali, aliàs dupla portione.

ad aures fractas. Fractis auribus commodè instillantur, anisum cum rosaceo, succi aparines, plantaginis, solani: cedria cum resina terebinthina liquata, sonchi succus, eiusdémque radix cum oleo & malicorio cocta: fel bubulum cũ lacte aut porri succo, ocimi succus cũ anserino adipe.

ad aurium dolores & sibilos. Auribus dolore ac sibilo affectis per calamum vapor immittitur, instillato in silices ignitos aceto, cui incocta sint absinthium & hyssopum, aut lauri baccæ aut abrotonum. Excipitur & vapor aquæ marinæ calentis, itémque sulphuris ignem minimè experti suffitus. Sed ollulæ operculatæ lutóque oblitæ operculum in medio perforandum, quò vapor in aurium cauitatem suscipiatur. Conuenit & ad aurium dolores fomentum huiusmodi: Acetum, cui oleum & ceparum succum infuderis, calfacito: eíque calenti lanam obuolutam specillo intingito, demittitóque penitiùs in aurem, quatenus æger sustinebit.

A ¨κάχρυ σὺν ἀμυγδαλίνῳ ὁμοίως· κυάμου Αἰγυπτίου τὸ ἐντὸς πικρὸν σὺν ῥοδίνῳ· λιβανωτὸς σὺν οἴνῳ· χαλκὸς κεκαυμένος λεῖος σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ· μηκώνιον σὺν σμύρνῃ καὶ ῥοδίνῳ καὶ κρόκῳ, καὶ γάλακτι γυναικείῳ· οὖρον ὄνου, ταύρου, συάγρου, αἰγός, σὺν ῥοδίνῳ· πισσέλαιον· κεδρία σὺν ῥοδίνῳ μύρῳ· στυπτηρία *κάγχρυς forte.*
B πολυγόνου ἢ ῥοιᾶς χυλῷ ἀνεθεῖσα· νάρδος ἐν κοχλίᾳ Λιβυκῷ ἀναληφθεῖσα, καὶ μετὰ τὸ ἑψηθῆναι ἐγχυθεῖσα, ὠφελεῖ· *καὶ τὸ ἐκ τοῦ λείπους ἔλαιον, ὃς καλεῖται γλήρεις. καὶ γὰρ ὁ ἀπὸ μυονοσκιώρεις λέγεται, ἐγχεόμενον. καὶ σιλφῶν τῶν κατοικιδίων τὸ ἐντὸς λεῖον, σὺν ῥοδίνῳ ἐνσταζόμενον· ἢ οἱ κατοικίδιοι ὄνοι μετὰ
C ῥοδίνου ἢ ἐλαίου λεῖοι χλιανθέντες· ἢ γῆρας ὄφεως ἐν ἐλαίῳ ἑψηθέν, ἢ μύρῳ μετὰ κωδίας μήκωνος· ἀράχνη τὸ ζῶον λεῖον μετὰ ῥοδίνου καὶ ὄξους. κηκὶς λεία ἐντεθεῖσα ὀθονίῳ καὶ ἑψηθεῖσα ἐν οἴνῳ, ἀνωδύνους ποιεῖ. ὠφελεῖ καὶ ψυχρὸν ὕδωρ, εἰς τὸ ἀντικείμενον οὖς ἐγχεόμενον· καὶ σαρκῶν βοείων
D ὀπτωμένων ἰχὼρ, ἐγχεόμενος τῷ ἀλγοῦντι· καὶ κεδρία μιγεῖσα ναρδίνῳ, ποτὲ μὲν πρὸς ἴσον, ποτὲ δὲ πρὸς διπλοῦν.

LVIII. Πρὸς δὲ τὰς γινομένας ῥήξεις τῶν ὤτων ἁρμόζει ἐγχυματιστὰ ταῦτα, ἄνισον σὺν ῥοδίνῳ, ἀπαρίνης χυλός, ἀρνογλώσσου χυλός, στρύχνου χυλὸς ὁμοίως, κεδρία
E σὺν ῥητίνῃ τερμινθίνῃ συντακεῖσα, σόγχου χυλὸς καὶ ἡ ῥίζα σὺν ἐλαίῳ καὶ σιδίῳ ἑψηθεῖσα, χολὴ βοεία μετὰ γάλακτος, ἢ πράσου χυλοῦ· ὠκίμου χυλὸς σὺν χηνείῳ στέατι.

LIX. Ὑπατμίζεται δὲ διὰ καλάμου πρὸς ὠταλγίας καὶ ἤχους, ἀψινθίου ἀπόζεμα, ὑσσώπου, ἢ δαφνίδων· ἢ ἀβροτόνου
F δι' ὄξους, ἢ διὰ κοχλάκων πεπυρωμένων ἑψηθέν· ἢ θάλασσα θερμή, θεῖον ἄπυρον ὑποθυμιώμενον. δεῖ δὲ πωμάσαντα τὴν χύτραν καὶ περιπλάσαντα πηλῷ τιτρᾶναι κατὰ μέσον τὸ πῶμα, καὶ οὕτω δέχεσθαι εἰς τὴν ¨εὐρείαν τοῦ ὠτὸς τὴν ἀτμόν. καὶ πυρία δὲ *Moibanus, διφέντα, ἤτοι διρυχέαν, κοιλότητα.*
G ἁρμόζει πρὸς τὰ ἀλγήματα τοιαύτη. *ἐγχέας εἰς ὄξος ἔλαιον κεχρωμένον χάρτῃ, καὶ περιθεὶς ἔριον μηλωτίδι, καὶ θερμαίνων, καθιεὶς τὸ ἔριον μέχρις ἀνέχεται, ἀπόβαπτε δὲ θερμῷ τῷ ὄξει.

LX. Πρὸς δὲ τὰς πυοῤῥοίας καὶ ἑλκώσεις ἁρμόζει ἐνσταζόμενα ἢ σὺν ἐρίῳ ἁπαλῷ ἐντιθέμενα ταῦτα, ἀγριελαίας χυλὸς, ἀπαρίνης χυλὸς ὁμοίως, ἀμόργη ἐν ἐλαίῳ ἑψημένη, λύκιον μάλιστα τὸ Ἰνδικὸν, ἀσφοδέλου χυλὸς καθ᾽ ἑαυτὸν, καὶ σὺν λιβανωτῷ καὶ μέλιτι καὶ σμύρνῃ καὶ οἴνῳ χλιανθείς· ἀψίνθιον λεῖον σὺν μέλιτι· γῆς ἔντερα ἑψηθέντα σὺν στέατι χοιρείῳ ἢ ἐλαίῳ· ἢ βάτου φύλλων χυλὸς ἐν ἐλαίῳ· γῆρας ὄφεως ἑψηθὲν ἐν οἴνῳ, διφρυγὲς σὺν μέλιτι, ἐλαίας χυλὸς, σμύρνα σὺν καστορίῳ καὶ μηκωνίῳ σὺν ° γλυκεῖ, κισσοῦ λευκοῦ χυλὸς σὺν ἐλαίῳ, κρομμύων ὁμοίως, μίσυ σὺν ῥοδίνῳ, ἀπαρίνης χυλὸς καὶ ἀφέψημα, ὀμφάκιον σὺν μέλιτι, οὖρον ἀφθόρου παιδὸς ἐν ῥοιᾶς σιδίῳ ἑψηθὲν, κονία συκίνη συγκλυζομένη· πίσσα ὑγρὰ ὁμοίως, καὶ αὐτὴ σὺν ῥοδίνῳ ὀλίγῳ ἐν κελύφει ῥοιᾶς ἑψηθεῖσα· καὶ στοίβης καρπὸς ἑψηθεὶς ἐν οἴνῳ, στυπτηρία πᾶσα σὺν πολυγόνου χυλῷ, χάλκανθον ἑψηθὲν σὺν μέλιτι, καὶ χολὴ βοεία μετὰ μέλιτος.

γλαυκίῳ legēdū suspicatur Moibanus, quoniam ita legitur apud Diosc. in 1. de Mat. med. ca. de myrrha. quo loco idē remediū ad aures purulētas reperitur.

LXI. Τοὺς δὲ γινομένους σκώληκας ἐν ταῖς χρονίαις περὶ ὦτα ἑλκώσεσιν ἀποκτείνει, ἀμυγδάλινον ἔλαιον ἐγχεόμενον, καὶ καλαμίνθης χυλὸς, ἢ τοῦ καρποῦ χλωροῦ· κεδρία, οὖρον ἀνθρώπειον παλαιὸν, ἐλλέβορος λευκὸς λεῖος μετὰ μέλιτος. καὶ τοῖς πρὸς τὰς ἑλκώσεις ἀναγεγραμμένοις χρηστέον.

LXII. Τὰς δὲ ὑπερσαρκώσεις τὰς ἐν τοῖς ὠσὶ γινομένας καθαιρεῖ, μέλας ἐλλέβορος ξηρὸς λεῖος ἐπιπασσόμενος. Ἀφαιρεῖ δὲ αὐτὰς ταχέως, ° τρὺξ στακτῆς λεία γλοιώδης δι᾽ ἐρίου καὶ μηλωτίδος προστεθεῖσα.

Hæc mēdosa & mutila sic restituit Moibanus, ex Orib. 4. ad Eun. ca. 43. τρὺξ μετ᾽ ἀσβέστου καὶ κονίας στακτῆς γλοιώδης, δι᾽ ἐρίου καὶ μηλωτίδος προστεθεῖσα.

LXIII. Ἤχους δὲ τοὺς περὶ τὰ ὦτα ὠφελεῖ, ° σικίον λεῖον ἀναληφθὲν σὺν σινήπει καὶ νίτρῳ, καὶ ἐντεθὲν καὶ ἐαθὲν ἐπὶ ἡμέραν, ἐλλέβορος μέλας ξυόμενος καὶ ἐντιθέμενος ἑκάστης ἡμέρας νεαρός· ἢ δαφνίνου καὶ ἀμυγδαλίνου ἑκάστου ἴσον, καστορίου ὀλίγον, ὄξους σταλαγμοὺς τρεῖς τρίψας ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ χλιάνας ἔνσταξον. ἢ φλοιοῦ ῥαφανίδος χυλὸν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔγχει·

Vel legendū σῦκον, hoc est, ficus, vti videtur voluisse Moibanus. vel σικύον, hoc est, cucumis: sed illud magis placet.

[illegible]

Pure manantibus & vlceratis auribus conueniunt instillata aut cum molli lana indita, hæc: oleæ syluestris succus, vti & aparines, amurca in oleo cocta, lycium præsertim Indicum, asphodeli succus per se & cum thure, melle, myrrha & vino tepefactus: absinthium tritum cum melle, lumbrici terrestres cocti cum adipe suillo vel oleo: rubi foliorum succus cum oleo, anguium senecta in vino cocta, diphryges cum melle, oleæ succus: myrrha cum castorio, meconio & glaucio: hederæ albæ succus cum oleo, ac ceparum similiter, misy cum rosaceo, aparines decoctum, omphacium cum melle, vrina pueri incorrupti cocta in malicorio, lixiuium è cineribus ficulneis infusum auribus: sic & pix liquida, ac ipsa quoque cum pauco rosaceo in cortice mali Punici cocta, stœbes fructus in vino coctus, alumen omne cum succo polygoni, chalcanthum cum melle coctum, & fel bubulum vnà cum melle.

Ad vermes aurium.

Vermes in diuturnis aurium vlceribus genitos hæc interimunt: oleum amygdalinum infusum, calaminthæ succus vel seminis eiusdem virentis: cedria, vrina humana antiqua, veratrum album tritum cum melle. Vtendum & illis quæ ad vlcerationes iam præscripta sunt.

Ad carnes in iisdem excrescentes.

Carnes immodicè in auribus excrescentes leniter erodit & imminuit, veratrum nigrum siccum in puluerem redactum atque inspersum. Ipsas verò celeriter aufert & absumit, fæx cum calce viua & lixiuio stillatitio ad stigmenti crassitiem redacta, per lanam & specillum indita.

Ad aurium sonitus.

Contra sonitus qui auribus obstrepunt, ista prosunt: ficus trita excepta sinapi ac nitro, & intra aurem relicta diei vnius spatio: veratrum nigrum derasum & quotidie recens inditum. Aut: olei laurini & amygdalini æquas partes sumito, castorij parum & guttas aceti tres: hæc simul trita & tepefacta instillato. Aut: corticis raphani succum tribus diebus infundito:

A quarto demum die eodem effuso, in aurem demittito arundinem vtrinque pertusam, quæ superiore sui parte accensum habeat ellychnium: eiusmodi siquidem fotus strenuè iuuat: eluitur verò statim auris aqua & nitro. Conferunt & garum melli & rosaceo æqualiter mixtum, amygdalinum cum melle, B oleum balaninum cum adipe suillo, lauri baccis expressus succus cum vino & rosaceo instillatus, cedria cum hyssopo, cepæ succus, cuminum agreste cum medulla vitulina, & rutæ succus: vnguenta cyprinũ, irinum & susinum cum aceto, ruta & amygdalis amaris: nitrũ spumáq; nitri cũ aceto & C thure, porri succus, mel Atticũ cum aceto, perseæ quod interius est tepidum cum rosaceo instillatum.

Ad surditatem. Aurium grauitati diuturnæ medentur: flos æris contritus per cannulam insufflatus, oleum in quo radix asphodeli decocta fuerit instillatum, cepę succus, cucumeris agrestis foliorum succus in aceto, D vrina capræ calens frequenter infusa: denique inditum collyrium quod è sinapi nitro & ficu concinnatur.

Ad aquã auribus interclusam. Si aqua auribus interclusa fuerit, instillatus cepæ succus flatuum molestiam dissipabit: sed calamo vtrinque perforato in aurem immisso aquam exugi par est.

Ad auriũ contusiones. Contusas aures suppurare non E sinunt, ac si suppurauerint, pus ipsum dissipãdo sanant bulbi, cum polenta cataplasmatis in modum adhibiti, myrrha cum cochleæ carne, sulphur ignem minimè expertum cum myrrha, vino, thure ac pice illitum. Quòd si rubor & magna inflammatio adfuerit, sesamum tritum aut alicam in aceto F decoctam more cataplasmatis imponito.

Ad animalcula in aurem illapsa. Illapsum in aurem animalculum hæc instillata educunt: maluæ succus, centaurij decoctum cum aceto, peucedani liquor, absinthij succus, nitrum inunctum, sulphur viuum cum aceto: fel muris, vti & G ranæ, aceto dilutum: porri succus cum melle, sulphur denique vrina pueri venerẽ non experti solutum.

A τῇ δὲ τετάρτῃ ἐκχέας τῶν ξύλων, καλαμίδα διαμπὰξ τετρημένην καθὲς εἰς τὸ οὖς· κατὰ δὲ τὸ ὑπερκείμενον μέρος, καλαμὶς ἐχέτω ἐλλύχνιον καιόμενον· οὕτω γὰρ πυριώμενον ὠφελεῖ λίαν. κλύζεται δὲ παραχρῆμα διὰ νίτρου καὶ ὕδατος. ποιεῖ καὶ γάρον, μέλι, ῥόδινον, ἴσα· ἢ ἀμυγδάλινον σὺν μέλιτι, B ἢ ἔλαιον βαλάνινον μετὰ στέατος χοιρείου, δαφνίδων πίεσμα σὺν οἴνῳ καὶ ῥοδίνῳ ἐνσταζόμενον, κεδρία σὺν ὑσσώπῳ, κρομμύου χυλὸς, κύμινον ἄγριον σὺν μυελῷ μοσχείῳ, καὶ πηγάνου χυλὸς, κύπρινον, ἴρινον, σέλγικον σὺν ὄξει καὶ πηγάνῳ καὶ ἀμυγδάλοις πικροῖς, νίτρον, ἀφρόνιτρον σὺν ὄξει C καὶ λιβανωτῷ, πράσου χυλὸς, μέλι Ἀττικὸν σὺν ὄξει, περσέας τὸ ἐντὸς μετὰ ῥοδίνου χλιαρὸν ἐνσταζόμενον.

Legit. Moib. τῶν χυλῶν.

Moibanus σεσέλινον σὺν ὄξει reponendum, aut vocẽ σελγικὸν prorsus omittendam censet.

LXIIII. Δυσκωφίας δὲ θεραπεύει χρονίας, χαλκοῦ ἄνθος λεῖον ἐμφυσώμενον εἰς τὸν πόρον διὰ σωληνίου· ἀσφοδέλου ῥίζα ἐν ἐλαίῳ ἑψημένη, τοῦ ἐλαίου ἐνσταζομένου· D κρομμύου χυλὸς, σικύου ἀγρίου τῶν φύλλων χυλὸς ἐν ὄξει, οὖρον αἰγὸς ἐγκλυζόμενον συνεχῶς θερμὸν, καὶ τὸ διὰ σινήπεως καὶ νίτρου καὶ σύκου ἐντιθέμενον.

LXV. Πρὸς δὲ τὰς τῶν ὑδάτων ἐναπολήψεις, κρομμύου χυλὸς ἐνσταζόμενος διακόπτει τὴν τοῦ πνεύματος ἔνστασιν· ἐκ- E μύζαι δὲ τὸ ὕδωρ, καλαμίδα διαμπὰξ τετρημένην ἐνθεὶς τῷ ὠτίῳ.

LXVI. Τὰ δὲ τεθλασμένα τῶν ὠτίων ἰῶνται, μὴ ἐῶντες διαπυΐσκειν καὶ διαπυήσαντα διαφοροῦντες, βολβοὶ σὺν ἀλφίτῳ καταπλασσόμενοι, σμύρνα σὺν κοχλίου σαρκὶ, θεῖον ἄπυρον σὺν σμύρνῃ καὶ οἴνῳ F καὶ λιβάνῳ καὶ πίσσῃ καταχριόμενον. ἐὰν δὲ ἐρυθήματα ᾖ καὶ φλεγμονὴ μεγάλη, σησάμῳ λείῳ κατάπλασσε, ἢ χόνδρῳ ἐν ὄξει ἑφθῷ.

LXVII. Ζώου δὲ ἐμπεσόντος εἰς τὸ οὖς ἐνσταζόμενα ἀναβιβάζει ταῦτα, μαλάχης χυλὸς, κενταυρείου ἀφέψημα μετὰ ὄ- G ξους, πευκεδάνου ὀπὸς, ἀψινθίου χυλὸς, νίτρον ἀλειφθὲν, θεῖον ἄπυρον σὺν ὄξει, χολὴ μυὸς καὶ βατράχου διειμένη ὄξει, πράσου χυλὸς σὺν μέλιτι, θεῖον διεθὲν σὺν ἀφθόρου παιδίου οὔρῳ.

LXVIII. Λιθαρίου δὲ ἢ κυάμου, ἢ ἄλλου τινὸς ἐμπεσόντος, εἰλήσας ἔριον περὶ μηλωτίδα, καὶ βρέξας ῥητίνῃ, ἢ ταυροκόλλῃ, καθεὶς πραέως ἄπλου.

Τὰ τῶν ὀδόντων καὶ οὔλων βοηθήματα.

LXIX. Πρὸς δὲ ὀδονταλγίας ἁρμόζει ἑψόμενα σὺν ὄξει καὶ ἀνακογχυλιζόμενα· δεῖ δὲ θερμοῖς αὐτοῖς χρᾶσθαι, καὶ ἐφ' ὅσον δύναταί τις χρόνον διακρατεῖν ἐν τῷ στόματι κατὰ τὸ ἀλγούμενον ὀδόντα· ὑοσκυάμου ῥίζα, πενταφύλλου ῥίζα, ἀλθαίας ῥίζα, πύρεθρον, ὀνώνιδος ῥίζα, ἀρνογλώσσου ὁμοίως, δαδία καὶ μελάνθιον, σταφὶς ἀγρία, ἐλλέβορος μέλας· καππάρεως ῥίζα, καὶ ὁ ἐκ τῶν ἀπίων αὐτῆς καρπός· ἐλάφου κέρας ὠμὸν " κεκαυμένον, θεῖον ἄπυρον ὀλίγον σὺν ὀριγάνῳ καὶ δαδίῳ, μελισσόφυλλον, γλήχων, " μόρρων φύλλα καὶ ἡ ῥίζα, * σίλφιον, ὀπόφυλλον μετὰ ὑσσώπου καὶ σύκου, πίτυος καὶ λεύκης φύλλα, σικύου ἀγρίου ῥίζα, σκορόδου ῥᾶγες σὺν λιβανωτῷ, τιθύμαλλος, μήλων Περσικῶν ὀστᾶ, κηκὶς μετὰ ἁλὸς καὶ κεδρίας. " ἕκαστον τούτων μετ' ὄξους. " ἢ κολοκυνθίδα κενώσας, καὶ ἐναποζέσας αὐτῇ ὄξος, δίδου διακλύζεσθαι. ἀποβάλλει δὲ * τούτων καὶ τοὺς σαθροὺς αὐτῶν. ὠφελεῖ δὲ καὶ ἀγρώστεως τῆς ἐν Παρνασσῷ γινομένης ὁ χυλὸς σὺν ὀξάλμῃ, ἀρνογλώσσου τῶν φύλλων ὁ χυλός. Σὺν οἴνῳ δὲ ἑψηθέντα πρὸς τὴν αὐτὴν χρῆσιν, φλόμου ῥίζα, ἁλικακάβου ἀγρίου ῥίζα, ἀσπαράγου ῥίζα, νίτρον σὺν πεπέρει καὶ πηγάνῳ, πλατάνου σφαιρία, ὀξυμυρσίνης ῥίζα, ὀπὸς σιλφίου, ῥόδα ξηρὰ οἴνῳ ἑψηθέντα ἄχρι τρίτου. ἐπὶ δὲ τῆς χρείας, δίδου * ἀναβλύζεσθαι.

Moib. addit ἢ.

μυρέας.

Hoc signo intercepta Moib. præteriit ceu superflua.

LXX. Διαμασσώμενα δὲ καὶ δηχθέντα " τῷ πεπονθότι, ὀδόντας ὠφελεῖν πέφυκε· " λευκάνθου ῥίζα, κηκῖδος τὸ ἐντός, πυρέθρου ῥίζα. Ὠφελεῖ δὲ ὀδονταλγίας ἐνεργῶς, τρυγόνος θαλασσίας κέντρον τῷ ἄκρῳ παρατρίβων τῶν ἀλγούντων ὀδόντα· σήπεται δὲ τὸ πεπονθὸς μέρος τοῦ ὀδόντος. ἔνιοι δὲ ἐπὶ καλαμίδι ἐγκρύπτοντες αὐτὸ οὕτω χρῶνται, ὑπολαμβάνοντες συμβάλλεσθαι καὶ τοῦτο πρὸς ἀπονίαν.

τοὺς πεπονθότας ὀδόντας.

Moib. ἀκάνθας λευκῆς.

A Sin lapillus, faba, aliúdve quiddam in aure inciderit, obuolutã specillo lanam resinæ aut glutini taurino immergito, eáq; leniter in aurem demissa quidquid illud fuerit contingito, quò faciliùs simul & semel extrahas.

Ad quæuis alia auribus illapsa.

Dentium & gingiuarum remedia.

B Dentiũ dolori cõueniunt hæc in aceto decocta & gargarizata, si modò actu calida ea oris parte q̃ diutissimè fieri poterit cõtineãtur, quã dens affectus occupat: hyoscyami radix, itémque pentaphylli & althææ, pyrethrum, radix ononidis, similitérque plantaginis, tædæ & nigella, staphis agria, veratrum nigrum: C capparis radix, eiusdémque fructus, cornu ceruinum seu crudum seu vstum, sulphuris viui tantillum cũ origano & tęda, apiastrũ, pulegium, mori folia & radix, laserpitium eiúsque semen cum hyssopo & ficu, pinus & populi albæ folia, cucumeris agrestis radix, alli nuclei cum thure, tithymallus, maD lorum Persicorum ossa, galla cum sale & cedria. Aliud: Acetum, quod in excauata colocynthide efferbuerit, colluendũ exhibeto: hoc genus remedij putridos etiam cariosósve dẽtes extrahit. Confert & Parnassij graminis succus cum acida muria, vti & plantaginis foliorum succus. E Vino autem incoquuntur in eundem vsum hæc: verbasci radix & halicacabi agrestis, itémque asparagi, nitrum cum pipere & ruta, platani pilulæ, rusci radix, laser, rosæ siccæ in vino coctæ. Ista, cùm postulabit vsus, colluenda exhibeantur.

Ad dentiũ dolorẽ colluẽda remedia.

Commanducata & commorsa F dẽte affecto, illius dolorem leuare solent: albæ spinæ radix, gallæ pars interior, pyrethri radix. Porrò dentium dolori efficaciter auxiliabitur, qui pastinacæ piscis aculeo summo dentem dolentem affricuerit: sic enim pars dentis affecta corrumpitur. Nec desunt qui eoG dem vtantur aculeo intra cannam occultato, existimantes hoc ipsum etiam ad dolorem leuandum conferre.

In eundem vsum commanducanda.

Eroſorum dentium cauis indita oblitáve, dolori remedio ſunt hæc, quorum nonnulla eoſdem etiam comminuunt aut putrefaciunt: amurca cũ oleo omphacino ad mellis craſſitudinẽ decocta:(hęc etiam circumlita dentem excutit) ranunculi radix eodem modo præparata etiam frangit: vitis lacryma cum liquore panacis & laſerpitij: bitumẽ liquidum nitro ſubactũ: pyrethrũ aceto cõditum diebus quadraginta: oleæ Æthiopicæ lacryma, rhois coriariorum lacryma, ficus tã domeſticæ quàm ſylueſtris liquor, tithymalli liquor: ſupernè verò impoſita cera cauernam dentis obturato. Galbanum etiam denti circundatur: cedria dentem quoque frangit, gallæ pars media, mori è radice collectus liquor: laſer cum vuæ paſſæ carne circumlinitur, aut cum reſina & cera: cum ſulphure autem ac thure, linteolo inductum circumponitur: opoponax eodem adhibetur modo cũ ſandaracha: ſory Ægyptium reſina excipitur. Prodeſt & lacertę iecur inditũ: itẽ peucedani liquor, ſulphur aut gallę puluis cũ paſſo, denti priùs expurgato circundata: piper & crocum, reſina terebinthina excepta. Aliud: anguium exuuias vſtas tritáſque cum oleo circumline, exſculptis priùs circumquaq; viſcidis ſordib⁹, ſi quæ dẽtibus inhæſerint. Aut: naſturtium & ſinapi illinito. Aut: alumine liquido, quod phorimõ dicitur, cum melle decocto dentes infricato: aut ſenectam ſerpentis imponito: aut gallæ puluerem & myrrham cum melle coctam inſerito: aut bitumẽ, picem, cedriam & alumen ſciſſile eodẽ modo: galbanum itidẽ, piper & granũ Cnidium: aut ranæ iecur & rhoẽ coriariorũ in aqua decoque ad iuſtã craſſitudinẽ: deinde reiectis ab expreſſione craſſamẽtis, id quod expreſſeris ad emplaſtri formam coquito, dentíque imponito: aut, remollitam propolin circumlinito.

In aurem verò denti dolenti oppoſitam inſtillantur, ſuccus aſphodeli, naſturtij virentis ſuccus, hederæ quæ aureis eſt corymbis acini quindecim contuſi, & cum roſaceo in cortice mali Punici calfacti: betæ ſuccus cum cumino: an-

A LXXI. Εἰς δὲ τὸ βρῶμα ἐντιθέμενα, ἢ
περιπλασσόμενα τῷ ὀδόντι, ὠφελεῖ τοὺς ὀ-
δόντας ἀλγοῦντας· ἔνια δὲ θρύπτει, ἢ σήπει· ἀ-
μόργη ἑψηθεῖσα μετ' ἐλαίου ὀμφακίνου, ἄ-
χρις ἂν γένηται μελιτώδης· αὕτη καὶ περι-
χριομένη τὸν ὀδόντα ἐκτινάσσει· βατραχίου
ῥίζα ὁμοίως σκευασθεῖσα θραύει· ἀμπέλου
B δάκρυον ἐντιθέμενον μετ' ὀποπάνακος καὶ
σιλφίου· ἄσφαλτος ὑγρὰ σὺν νίτρῳ πλα-
σθεῖσα· πύρεθρον ταριχευθὲν σὺν ὄξει ἐπὶ ἡ-
μέρας τεσσαράκοντα· ἐλαίας Αἰθιοπικῆς
δάκρυον, ῥοῦ τοῦ βυρσοδεψικοῦ δάκρυον· ὀπὸς
συκῆς ἀγρίας καὶ ἡμέρου, τιθυμάλλου ὀπός·
ἄνωθεν δὲ κηρὸν ἐπιτίθει πρὸς τὸ φράσσε-
C σθαι τὸ βρῶμα· χαλβάνη καὶ περιπλάσσε-
ται· κεδρία, καὶ θραύει τὸν ὀδόντα· κηκῖδος τὸ
μέσον· μόρου τῆς ῥίζης ὀπός. ὀπὸς σιλφίου σὺν
σαρκὶ σταφίδος, καὶ περιπλάσσεται, ἢ σὺν ῥη-
τίνῃ καὶ σὺν κηρῷ· σὺν δὲ θείῳ καὶ λιβανωτῷ,
ἐν ὀθονίῳ ἔγχριστος περιτίθεται. ὀποπάναξ
ὁμοίως ἐπιτίθεται σὺν σανδαράχῃ, σῶ-
D ρυ Αἰγύπτιον ῥητίνῃ ἀναληφθέν, σαύρας ἧ-
παρ ἐντεθέν· πευκεδάνου ὀπὸς ἢ θεῖον, ἢ κη-
κὶς λεία μετὰ γλυκέως, περιπλαττόμενα
μετὰ τὴν κάθαρσιν· ἢ πέπερι καὶ κρόκος σὺν
ῥητίνῃ τερμινθίνῃ ἀναληφθέντα. ἢ ὄφεως γῆ-
ρας καύσας καὶ τρίψας μετ' ἐλαίου περί-
χριε, γλισχρώδη περιξύσας πρότερον· ἢ
E κάρδαμον καὶ νάπυ ἔμπλασσε, ἢ στυπτηρίαν
μετὰ μέλιτος φορίμην ἑψήσας διάτρι-
βε τὸν ὀδόντα. ἢ ὄφεως ἐπιτίθει. ἢ κηκῖδα
λείαν καὶ σμύρναν ἑψήσας μετὰ μέλιτος, ἐν-
τίθει· ἢ ἄσφαλτον, πίσσαν, κηρίον, στυπτη-
ρίαν χίαν ὁμοίως· χαλβάνην, πέπερι, κόκκον
Κνίδιον. ἢ βατράχου ἧπαρ καὶ ῥοῦν βυρσοδεψι-
F κὴν ἑψήσας ἐν ὕδατι μέχρι τοῦ πάχος ἔχειν,
εἶτα ἀναπορρίψας τὰ σκύβαλα, τὸ ἀπό-
θλιμμα ἕψει, ἕως ἐμπλαστρῶδες γένηται, καὶ
ἐντίθει. ἢ πρόπολιν μαλάξας περίπλασσε.

LXXII. Εἰς δὲ τὸ ἀντικείμενον οὖς τοῦ
ἀλγοῦντος ὀδόντος ἐνστάζεται ἀσφοδέ-
λου χυλός· καρδάμου χλωροῦ χυλός.
G κισσοῦ τοῦ χρυσοκορύμβου σφαιρία ιε΄.
θλασθέντα, καὶ σὺν ῥοδίνῳ ἐν σιδίῳ ῥοιᾶς θερ-
μανθέντα. σεύτλου χυλὸς μετὰ κυμίνου· κόκ-

In eundem v. [illegible]

Vel potiùs, circumline ſtringenti craſſitudine, loco priùs circumſcarificato.

In eundem v. [illegible] auri [illegible] adhibenda.

Suſpicatur Moibanus legendum κισσὸν, ex Orib. lib 4. ad EVnap. cap. 61.

Cõmodè, Moibanus.

γῆρας addit Moibanus.

κεδρίαν Moibanus.

λείαν fortè. Moibanus legit σχιστήν, aut legendũ cenſet μαστίχην Χίαν.

Moibanus inſerit μέλιτος. Geſn. mauult ἐξιπώσας καὶ ἀποῤῥίψας.

Moibanus hanc dictionem ſuppoſititiam ſuſpicatur: fortè, Αἰθιοπικοῦ, nempe κυμίνου.

κου, ὄφεως γῆρας θλασθὲν, καὶ μετὰ ῥοδίνου ἑψηθέν. Εἰς δὲ τὸν ἀντικείμενον μυξωτῆρα ἐνστάζεται ὠφελίμως, ἀναγαλλίδος χύλισμα. Περιαπτομένη ὀδόντος πόνον ἱστορεῖται παύειν λεπιδίου ῥίζα.

LXXIII. Αἱρεῖς δὲ ἀπόνως, ἂν περιχαράξας περιπλάσῃς θείῳ, ἢ μολυβδαίνῃ πολλῷ κηρῷ ἀναληφθείσῃ περιπλάσῃς, ἢ πύρεθρον ὄξει ταριχεύσας ἐπὶ ἡμέρας μ΄. περιπλάσῃς, κηρῷ τοὺς ἄλλους ἀσφαλισάμενος. ἢ σῶρυ μετ᾽ ὄξους λειώσας, ἢ σώρεως ∠ δ΄. μολυβδαίνης ∠ ς΄. κεδρίας τὸ αὐτάρκει ἀναλάμβανε.

λείαν, Moibanus.

LXXIIII. Τὰς δὲ ἐπὶ τῶν παιδίων ὀδοντιάσεις καὶ κνησμοὺς παύει, βούτυρον διαχριόμενον καθ᾽ ἑαυτὸ καὶ μετὰ μέλιτος, λαγωοῦ ἐγκέφαλος ὀπτὸς παρατριβόμενος καὶ ἐσθιόμενος, μῦς τε οἱ κατοικίδιοι ἐσθιόμενοι· καὶ τὸ πολὺ δὲ σίελον κωλύουσιν ἐπὶ τῶν παιδίων, ζῶντες προσαγόμενοι τοῖς στόμασιν αὐτῶν.

LXXV. Αἱμωδίας δὲ τὰς ἐπὶ τῶν ὀδόντων παύει, ἀνδράχνη διαμασωμένη, ἔλαιον παρατριβόμενον.

LXXVI. Σμήχει δὲ τοὺς ὀδόντας, ἀριστολοχίας ῥίζα, ἐλάφου κέρας κεκαυμένον, μιγνυμένης ὀλίγης μαστίχης· ἅλες λευκοὶ, φυραθέντες μέλιτι καὶ καέντες ἐν χύτρᾳ ἄχρις ἀνθρακωθῶσι· κήρυκες πληρωθέντες ἁλὶ καὶ καέντες, κίσσηρις ὀπτὴ οἴνῳ σβεσθεῖσα, κοχλίας χερσαῖος καεὶς σὺν μέλιτι, λίθος Ἀραβικὸς καεὶς σὺν μέλιτι, μύακες συγκεκαυμένοι, ἢ σηπίας ὄστρακον κεκαυμένον. τούτων ἕκαστον ἢ εὐωδίας χάριν μίγνυται νάρδου στάχυος ὀλίγον, ἢ σχοίνου ἄνθος. ἢ ἔρια οἰσυπηρὰ κεκαυμένα λεῖα, ὀλίγου ἁλὸς αὐτοῖς μιγνυμένου.

Rectius fortasse, ἑκάστῳ.

LXXVII. Σειομένους δὲ ὀδόντας κρατύνει τε οὖλα πλαδῶντα, διακλυζόμενα τε διακρατούμενα ἐφ᾽ ἱκανὸν ἐν στόματι, ἐλαίας τῶν φύλλων ἀφέψημα, γάλα ὄνειον, κολυμβάδος ἐλαίας χυλὸς, σμύρνα σὺν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ διακλυζομένη, γαγάτης λίθος σὺν οἴνῳ ἑψηθεὶς, πλατάνου φύλλα σὺν ὄξει ἑψηθέντα, ὄξος σκιλλητικὸν, βάτος διαμασώμενος, μαλάχης ῥίζα ὁμοίως, ἰὸς σιδήρου προσαπτόμενος ξηρὸς, κύτινος ὁμοίως, στυπτηρία σχιστὴ μιγεῖσα σμύρνῃ,

A guis senecta tusa & cū rosaceo cocta. Opposite quoq; nari vtiliter infunditur expressus anagallide succus. Sed & è collo suspēsa lepidij radix, dentium dolorē lenire fertur.

Amuletum

Sine vexatione dentes eximes, si circūscarificatos sulphure obduxeris, aut plumbaginem tritam cera exceptā circumleueris, aut etiá
B pyrethrum aceto conditū diebus XL. dentibus reliquis cera præmunitis. Aliud: sory ex aceto tritū adhibeto. Aut: Soreos drachma iiij. plumbaginis drach. vj. cedria quanta sat erit excipito.

Dentes citra molestiam extrahendi.

Infantium dentitiones gingiuarúmque pruritus sedant, butyrum per se & cum melle perunctum, ce-
C rebrum leporis assum, seu affrictum seu in cibo sumptum: mures etiam domestici esitati: qui quidem copiosam infantium saliuam arcent, si viui ipsorum admoueantur ori.

Ad infantium dentitiones.

Dentium stuporem demulcent, portulaca commādducata & ipsum etiam oleum affrictum.

Ad dentium stuporem.

Dentes abstergunt, aristolo-
D chiæ radix, cornu ceruinum vstum, exigua mastiche admixta: sal candidum melle subactum & in olla crematū vsquedum in carbones redigatur, buccina sale referta & combusta: pumex torrefactus vino restinctus: cochlea terrestris cremata cum melle: lapis
E Arabicus vstus cum melle: mytuli combusti, sepiæ denique testa cremata: quorum singulis odoris gratia aut spicæ nardi, aut floris iunci nonnihil adijcitur. Prosunt & lanæ succidæ crematæ & in puluerem tritæ, addito pauco sale.

Smegmata dentes abstergentia.

Mobiles dentes simul & gingi-
F uas præ nimia humiditate flaccidas firmant roborántque hæc colluta & in ore diutinè retenta: oleæ foliorum decoctum, lac asininum, oliuarum muria conditarum succus, myrrha cum vino & oleo, gagates lapis cum vino coctus, plata-
G ni folia in aceto cocta, acetū scilliticū, rubus itidē commāducata, & maluæ radix eodē modo: ferrugo sicca admota, similitérq; cytinus, alumen scissile mixtum cū myrrha,

Ad mobiles dentes, humoréque nimio fluentes gingiuas.

aut citra myrrham cum aceto vel melle: sory combustum ad eundem modum: styrax cũ sale impositus: myrrha, pompholyx, amylum, equis partibus cõtrita in puluerem. Mali quoq; Punici cortices, galla & atramentum sutorium si aceto irrigaueris, collutione proderunt. Aliud: Ranas x. aceti sextarios tres, chalcanthi drach. iiij. radicis mandragoræ drachm. vj. coquito ad tertias pro collutione: facit & hoc ad dentiũ dolores. Aliud: aloës drach. iiij. thuris drachmã j. aluminis scissilis drach. iiij. melli admisceto, & affricato.

Ad excrescentes gingiuas liquida remedia.

Ad tumentes ac præter modum luxuriantes putrescentésve gingiuas, vtile fuerit ista colluere ac in ore detinere: portulacæ succum, astragali radicis decoctum è vino, oliuarum cõditarum muriam: olea, omphacinum quod ex immaturis oliuis exprimitur, melinum & lentiscinum: myrrham cum vino & oleo: cedriam cum aceto aut amurca: gallę decoctum, mori corticis & foliorum decoctum, acetum denique scilliticum.

Ad easdem sicca.

Sicca verò & in puluerem redacta hæc vtiliter adhibentur: aristolochiæ radix, plantaginis semen, aspalathum, fœniculi radix vsta, diphryges rubigo, æris ac ferri, chalcanthum tostum, galla, cyperus, cytini, rosarum flos, lycium, mastiche trita, misy cum aceto, æs vstum cũ arsenici momento. Prodest & virentes lentisci surculos mediis dentium spatiis affricare. Cõuenit præterea, excrescentibus potissimùm carne gingiuis, fotus ex feruente oleo. Oportebit autem obuolutam specillo lanam oleo immergere, tandiúq; gingiuis admouere donec albescant: sic enim cohibetur fluxio, ipsæque resiccantur.

Ad epulidas.

Epulidas reprimunt, probè contrita & adhibita aluminis genera omnia vsta; itémque sory.

Ad nudatas carne gingiuas.

Nudatas carne gingiuas explet, adhibitum medicamentum ex floris rosarum partibus duabus & calami aromatici parte vna.

Ad reliquos oris fauciúmque affectus remedia.

A ἢ δίχα τῆς σμύρνης σὺν ὄξει ἢ μέλιτι, σῶρυ κεκαυμένον ὁμοίως, στύραξ σὺν ἁλσὶν ἐπιτιθέμενος· ἢ σμύρνα, πομφόλυξ, ἄμυλον, ἴσα, λεῖα ξηρά. ἢ ῥόας "λεπτόχυμα, κηκίς, χάλκανθος, σὺν ὄξει δευθέντα, διακλυζόμενα· ἢ βατράχοι ι΄ ἢ ὄξους ἡμίχοις γ΄, χαλκάνθου < δ΄. μανδραγόρου ῥίζης < ς΄. B ἑψόμενα μέχρι τρίτου καὶ διακλυζόμενα. ποιεῖ καὶ πρὸς ἀλγηδόνας τῶν. Ἀλόης < δ΄. λιβάνου < α΄. σχιστῆς < δ΄. μέλιτι μιγνύντα καὶ διατριβόμενα.

forte λεπίσματα

Moibanus ἢ omittit.

LXXVIII. Πρὸς δὲ τὰ οἰδοῦντα τῶν οὔλων καὶ "ἐξαρκοῦντα ἢ σηπόμενα ἁρμόζει, διακλυζόμενα καὶ διακρατούμενα, C ἀνδράχνης χυλός, ἀστραγάλου ῥίζης ἀπόζεμα ἐν οἴνῳ, ἐλαίας κολυμβάδος ἅλμη, ἔλαιον ὠμοτριβές, καὶ μήλινον, καὶ σχίνινον, διακρατούμενα· σμύρνα σὺν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ, κεδρία σὺν ὄξει ἢ ἀμόργῃ, καὶ κηκίδος ἀπόζεμα, μόρων φλοιοῦ καὶ φύλλων ἀπόζεμα, ὄξος σκίλλινον.

lege, ἐκσαρκοῦντα seu ὑπερσαρκοῦντα.

D LXXIX. Ξηρὰ δὲ λεῖα προσαπλόμενα ὠφελεῖ· ἀριστολοχίας ῥίζα, ἀρνογλώσσου σπέρμα ξηρόν, "ἀσπάλαθον ξηρόν, μαράθρου ῥίζα κεκαυμένη, διφρυγές, ἰὸς χαλκοῦ καὶ σιδήρου, χάλκανθος ὀπτή, κηκίς, κύπερος, κύτινοι, ῥόδων ἄνθος, λύκιον, μαστίχη ξηρά, μίσυ σὺν ὄξει, "χάλκης κεκαυμένος σὺν E ἀρσενικῷ ὀλίγῳ, σχίνου ξυλάρια χλωρὰ παρατριβόμενα τοῖς μεταξὺ τῶν ὀδόντων. ἁρμόζει δὲ καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐκσαρκούντων, διὰ τοῦ ζεστοῦ ἐλαίου πυρία. δεήσει δὲ ἔριον μηλωτίδι περιτιθέντα, καὶ ἀποβάπτοντα εἰς τὸ ἔλαιον προσάγειν, ἄχρις οὗ λευκὰ γένηται τὰ οὖλα. στέλλεται γὰρ ὁ ῥευματισμὸς αὐτῶν καὶ F ἀναξηραίνεται.

Aëtius, ἀσφάλτου,

χαλκός

LXXX. Τὰς δὲ ἐπουλίδας στέλλει, στυπτηρία πᾶσα κεκαυμένη, ἢ σῶρι, ξηρὰ λεῖα προσαπλόμενα.

σῶρυ.

LXXXI. Τὰ δὲ γεγυμνωμένα οὖλα σαρκοῖ, ῥόδων ἄνθους μέρη β΄, καλάμου ἀρωματικοῦ μέρος ἕν, προσαπλόμενα.

G

Τῶν λοιπῶν περὶ τὸ στόμα καὶ τὴν φάρυγγα παθῶν βοηθήματα.

LXXXII. Τὰς δὲ ἄφθας καὶ νομὰς θεραπεύει μέλι, καὶ ὅσα πρὸς τὰ οἰδαλέα καὶ ἐκσαρκοῦντα τῶν οὔλων ἀναγέγραπται. ἐκ περιττοῦ δὲ καὶ ἰδίως ταῦτα· ἄγνου ἢ κύπρου φύλλα σὺν μέλιτι διατριβόμενα, τριβόλου χυλός, ἀκακίας χυλὸς ὁμοίως, ὑποκιστίδος ἢ ῥοὸς βυρσοδεψικῆς χυλὸς ὁμοίως, ὀμφάκιον, ὀρίγανον ὁμοίως, ῥοῦς ὁ ἐπὶ τὰ ὄψα ὡσαύτως· βαλαύστιον ὁμοίως, καὶ ξηρὸν προσαπτόμενον, καὶ ἀφέψημα αὐτοῦ διακλυζόμενον· σανδαράχη σὺν ῥοδίνῳ διακλυζομένη· ὅ, τε "βετονίκης πόας χυλός, ἀγριελαίας φύλλα ὁμοίως. Ἀρσενικοῦ μέρος α΄. χάρτου κεκαυμένου μέρη γ΄. χρῶ δὲ ξηρῷ καὶ σὺν μέλιτι. γάρος ὁ ἐκ τῶν μαινίδων διακλυζόμενος, ἀρνογλώσσου χυλὸς διακλυζόμενος, κηκὶς "μετ᾽ ἐλαίας διακλυζομένη, στυπτηρία ὑγρὰ ὁμοίως.

βρεττανικῆς, reponit Moib. ex lib. de Mat. med. ca. de Britannica.

μετ᾽ μέλιτος.

Oris aphthas nomásque sanant, mel & quæcunque ad tumentes luxuriantésque gingiuas descripta sunt: multò verò præstát priuatímque conueniunt quę sequuntur: viticis aut cypri folia cum melle affricta: similitérque succi tribuli, acaciæ, hypocisthidis, rhois coriariorum & omphacium, origanum itidem & rhus obsoniorum eodé modo. Pariter & balaustium tum siccum adhibitum, tum & in decocto ad colluendum os vsurpatum: sandaracha colluta cum rosaceo, britannicæ herbæ succus, & folia syluestris oleæ ad eũdem modum. Sumito arsenici partem vnã, chartæ combustę partes tres: hoc remedio vtere & sicco & cum melle. Prosunt & collutione, garum è męnis, plantaginis succus, galla cum melle, & alumen liquidum eodem modo.

Ad oris fœditia de gingiuarum vlcera.

LXXXIII. Τὰς δὲ ἐν τῷ στόματι σηπεδόνας ἵστησι μὲν καὶ τὰ πρὸς νομὰς ἀναγεγραμμένα· ἰδίως δὲ ταῦτα· μαράθρου ἀγρίου ῥίζης κεκαυμένης ἡ τέφρα. ἢ μαινίδων κεκαυμένων μέρη β΄. ἀλόης μέρος α΄. ξηρά. ἢ ἀρσενικοῦ < δ΄. χάρτου κεκαυμένου < ιβ΄. ξηρά. ἢ σταφὶς λεία χωρὶς τῶν γιγάρτων καταπλασθεῖσα, ἀμόργη ἐλαίου ἑψηθεῖσα καὶ καταχριομένη, "βετλονικῆς πόας χυλός.

Βρεττανικῆς, Moibanus. quãquam & hanc quoque quibusdam Betonicam dici legitur.

Putrida oris vlcera cohibent, quę ad nomas descripsimus: priuatim verò hæc: fœniculi syluestris è radice cõbusta cinis, puluis è mænarũ vstarũ partibus duabus & aloës parte vna: sic & ex arsenici drach. iiij. chartæ combustæ drachm. xij. vua passa sine vinaceis trita & imposita, amurca olei cocta & illita, britannicæ herbæ succus.

Ad putrida oris vlcera.

LXXXIIII. Τὰς δὲ δυσωδίας τοῦ στόματος ἀπαλλάττει, ἀγαλλόχου ἀπόβρεγμα ἢ ἀπόζεμα διακλυζόμενον· σμύρνη, σχοίνου ἄνθος, ἢ κινάμωμον διαμασώμενα, μαλαβάθρου φύλλον ὑποτιθέμενον τῇ γλώσσῃ· ὄξος σκίλλινον, ἢ ἀφέψημα κεδρίνων ξύλων.

Oris graueolentiam corrigunt, agallochi dilutũ decoctúmve collutum, myrrha commanducata, odorati iunci flos similiter, itémque cinnamomum: malabathri folium linguæ subditum: collutione denique acetum scilliticum, aut cedrinorum lignorum decoctum.

Ad grauem oris halitum.

LXXXV. Πρὸς δὲ τὰς τῶν παρισθμίων φλεγμονάς, χρώμεθα ἀναγαργαρίσμασι μελικράτου μετὰ ἀποζέματος πιτύρων, ἢ ῥόδων, ἢ φακῆς· ἢ κοκκυμηλέας φύλλοις ἐν οἴνῳ ἑψηθεῖσιν. Καὶ πρὸς τὰ ἡλκωμένα δὲ παρίσθμια, ἑλξίνης χυλίσματι, ἀλόῃ, ἀμόργῃ ἑψημένῃ, βάτου τῷ χυλῷ ἑψημένῳ, ἅλσιν ὁμοίως, λυκίῳ, πίσσῃ ὑγρᾷ, μίσυϊ, ὀριγάνου χυλῷ, χαλκοῦ ἄνθει, μόρων χυλῷ ἑψημένῳ σὺν μέλιτι καὶ στυπτηρίᾳ ὀλίγῃ. ποιεῖ δὲ καὶ ἀμυγδάλινον ζεστὸν ἐγχεόμενον εἰς τὰ ὦτα.

Ad tonsillarum inflammationes gargarismatis vtimur, è decocto furfurum, rosarum aut lenticulæ, in aqua mulsa, vel pruni foliis in vino coctis. Quòd si eædem vlceratæ fuerint, vsurpamus helxines succũ, aloën, amurcam coctã, succum rubi decoctum, salem similiter, lycium, picem liquidam, misy, origani succum, æris florẽ, mororum succum cum melle & pauco alumine coctum. Fuerit etiam vtile, oleum amygdalinum feruens auribus infundere.

Ad tõsillas inflammatas itémque vlceratas.

Vuæ relaxatæ. Vuas relaxatas gargarizatione comprimũt: mel, vrticæ succus, posca, pruni foliorum decoctum in vino, origani itidem decoctum cũ vino. Ad easdem conducunt peruncta cum melle: sal, omphacium, laser, alumen: galla cum sale, pipere ac melle. Iisdem sicca vtiliter adhibentur, balaustiũ, flos æris, chalcitis trita, alumen scissile, misy, galla, liquor Parthicus, oleæ Æthiopicæ lacryma, fuligo è carbonibus, & sal.

Ad anginas gargarizanda. Angina laborantes adiuuãt, quæcunque humiditatẽ reuellere possunt: sic enim inducta siccitate, partium densitas relaxatur. Gargarizantur verò, hyssopum cum ficu in aqua decoctum: thus cum passo & melle, vel aceto mulso: raphani semen tritum cum aceto mulso, sinapeos esculenti cyathi xij. cum mellis calentis cyatho vno.

Ad easdem illinenda. Inunguntur autem, crematarum hirũdinum cinis cum melle, & fel bubulũ cũ melle. Priuatim verò cõfert testudinis marinæ fel, & chrysocolla cũ melle, (hæc verò vomitũ etiã cõcitat:) sal ammixtum aceto, melli ac nitro, elaterium cũ vetere oleo melléve aut felle taurino, cepæ succus cum oleo, cẽtaurij succus cum melle, aselli qui sub hydriis degunt cum melle, pix itidem cum melle. Vtiliter verò sal cum pice tritus in linteolo rumæ partíve gutturis sub mento eminenti, ac ipsi collo imponitur.

Ad easdem in potu exhibenda. Prodest quoque angina laborantibus, potui data hirundinum exiccatarum drachma vna ex aqua: itidémque vermis quem erucam nominant, siccus tusus ac bibitus cum aqua mulsa.

Ad extrahẽda quæ inter deuorandũ gulæ inhæserint. Spinas ossáve deuorata gulæque inhærentia extrahes, si "adipem (*vel potiùs, lardum.*) semicrudum filo alligatũ traiectúmve deglutire coëgeris, móxque per appensum filum violenter ac subitò retraxeris: sic enim quidquid heret, infixúmve est simul & semel extrahitur. Idem deglutitis ex aqua spongia molli lanáve, aut incisis carnibus perfici poterit. Aut: medullæ panis recentis buccellam deuorãdã, vel caricas [leuiter] mãsas itidem deglutiendas exhibeto.

A LXXXVI. Τὰς δὲ κεχαλασμένας σταφυλὰς συστέλλει ἀναγαργαριζόμενα· μέλι, κνίδης χυλὸς, ὀξύκρατον, κοκκυμηλέας φύλλα ἀφεψηθέντα σὺν οἴνῳ, ὀριγάνου ἀφέψημα σὺν οἴνῳ. Διαχριόμενα δὲ ὠφελεῖ σὺν μέλιτι, ἅλες, ὀμφάκιον, ὀπὸς σιλφίου, στυπτηρία, κηκὶς μετὰ ἁλὸς καὶ πεπέ-
B ρεως καὶ μέλιτος. Προσαπτόμενα δὲ ξηρὰ ὠφελεῖ, βαλαύστιον, χαλκοῦ ἄνθος, χαλκῖτις λεία, στυπτηρία σχιστὴ, μίσυ, κηκὶς, ὀπὸς "παρθενικὸς (*Παρθικὸς forte.*), ἐλαίας Αἰθιοπικῆς δάκρυον, αἰθάλη ἀπὸ τῶν ἀνθράκων, ἅλες.

LXXXVII. Συναγχικοὺς δὲ ὠφελεῖ, ὅσα δύναται ἀποσπᾶν ὑγρασίαν· χαλᾶται
C γὰρ οὕτως ἡ ξηρασία καὶ ἡ πύκνωσις τῶν μερῶν. Ἔστι δὲ τὰ ἀναγαργαριζόμενα· ὕσσωπον μετὰ σύκου ἐν ὕδατι ἑψηθέν· λιβανωτὸς σὺν γλυκεῖ καὶ μέλιτι, ἢ ὀξυμέλιτι· ῥαφάνου σπέρμα λεῖον σὺν ὀξυμέλιτι· σινήπεως ἐδωδίμου *κύαθοι ιβ'. σὺν μέλιτος θερμοῦ κυάθῳ ἑνί.

LXXXVIII. Διαχριόμενα δὲ, χελι-
D δόνων κεκαυμένων σποδὸς σὺν μέλιτι, χολὴ βοεία σὺν μέλιτι· ἰδίως δὲ ποιεῖ ἡ θαλασσίας χελώνης χολὴ, χρυσόκολλα μετὰ μέλιτος. *Κινεῖ δὲ καὶ ἔμετον, ἅλες μιγέντες ὄξει καὶ μέλιτι καὶ νίτρῳ· ἐλατήριον μετὰ ἐλαίου παλαιοῦ ἢ μέλιτος, ἢ χολῆς ταυρείας· κρομμύου χυλὸς μετὰ ἐλαίου, κεν-
E ταυρείου χυλὸς μετὰ μέλιτος, ὄνοι οἱ ὑπὸ ταῖς ὑδρίαις σὺν μέλιτι, πίσσα σὺν μέλιτι. Ἐπιτίθενται δὲ τῷ ἀνθερεῶνι καὶ τῷ τραχήλῳ ὠφελίμως, ἅλες μετὰ πίσσης λεῖοι ἐν ὀθονίῳ.

LXXXIX. Ὠφελεῖ δὲ τοὺς συναγχικοὺς ἐν ποτῷ διδόμενα, χελιδόνων ἐσκελετευμένων < α. σὺν ὕδατι· κάμπη ξηρὰ
F κοπεῖσα καὶ ποθεῖσα σὺν μελικράτῳ.

XC. Τὰ δὲ καταπινόμενα ὀστέα, ἢ ἀκάνθας, καὶ πηγνύμενα τῷ στομάχῳ, κομίσει στέαρ ἡμίεφθον ἐνάψας λίνῳ, καταπήξας, ἀναγκάσας τε καταπιεῖν, καὶ μετὰ τοῦτο ἀνασπάσας ῥόθιον διὰ τοῦ ἀπηρτημένου λίνου. εἴωθε γὰρ συνεφέλκεσθαι τὸ ἐρηρεικὸς ἢ πε-
G πηγός. δύναται δὲ διὰ σπογγίου ἁπαλοῦ, ἢ ἐρίου, ἢ κρεῶν "ἐντετμημένων τὸ αὐτὸ γίνεσθαι· δεῖ δὲ σὺν ὕδατι καταπίνειν, ἢ ἄρτου ἁπαλοῦ τὸ ἐντὸς διδόναι "καταπίνειν, ἢ σῦκα ξηρὰ μεμασημένα.

ἀπηρτημένου. Moibanus.

Addit Aëtius ἀμάσητον, citra mãducationem.

Easdem caricas idem desiderat quadãtenus mãsas, non tamen penitus dissolutas.

XCI. Τοῖς δὲ ἀποκεκομμένοις τὴν φωνὴν ὠφελεῖ, πράσου χυλὸς καταρροφούμενος· κράμβη ὠμὴ διαμασωμένη, ὁ δὲ χυλὸς ἐπιρροφούμενος σὺν μέλιτι· ῥοφήματα διὰ κυμίνου καὶ πράσου καὶ ἀλεύρου λαμβανόμενα· χαλβάνης μέγεθος ὅσον κύαμος, μιχθὲν ἐπιμελῶς μέλιτι καὶ καταπινόμενον. A

XCII. *Ηχον δὲ ἀποκαθαίρει ὄξος σκιλλητικὸν ἀναγαργαριζόμενον, σίνηπι τοῖς βρώμασι σκευασθὲν ἀναγαργαριζόμενον. δεῖ δὲ μετὰ αὐτὰ ἀναγαργαρίζεσθαι μελικράτῳ. τοῦτο καὶ τοὺς τύλους τοὺς περὶ τὴν ἀρτηρίαν καὶ παρίσθμια θεραπεύει. B

XCIII. Λαμπρύνει δὲ φωνὴν σκόροδον ἑφθόν τε καὶ ὠμὸν ἐσθιόμενον. πράσου καρπὸς κεφαλωτοῦ, στύραξ καταπινόμενος, σίλουρος ταριχηρὸς ἐσθιόμενος. C

XCIIII. Ἰᾶται δὲ τὰς μὲν χρονίας τραχύτητας αἰθιοπίδος ῥίζα σὺν οἴνῳ πινομένη, γλυκύρριζα ἀποχυλιζομένη, σμύρνα ἀποχυλιζομένη, ᾠὸν ὠμὸν ἀκροχλιαρὸν ῥοφηθέν, σύμφυτον σὺν μελικράτῳ πινόμενον, D πενταφύλλου ῥίζης ἀφέψημα ἀναγαργαριζόμενον.

Τῶν κατὰ τὰς τρίχας παθῶν βοηθήματα.

XCV. Ἀλωπεκίας δὲ τὰς ἐν ταῖς κεφαλαῖς καὶ τῷ γενείῳ ἰᾶται ταῦτα καταχριόμενα, E προεκνιτρουμένων τῶν τόπων καὶ ἀποτριβομένων τῶν ἐψιλωμένων ὀθονίῳ σὺν ὄξει· ἀκόνης Ναξίας τὸ ἀπότριμμα τοῦ πρὸς αὐτὴν σιδήρου μετὰ ἐλαίου ἀκονηθέντος, ἀλκυόνιον κεκαυμένον λεῖον σὺν ὄξει ἢ οἴνῳ ἢ ἐλαίῳ, ἀπόπατος αἰγὸς ὁμοίως· μυόχοδον, ἢ αἰλούρου ἀφόδευμα μετὰ νάπυος F καὶ πεπέρεως καὶ ὄξους· ἀδίαντον καταπλασθὲν ἐν ὀθονίῳ, ἀρσενικὸν ἢ σανδαράχη ἀναληφθεῖσα τερμινθίνῃ, "ὡς πλήνιον· ἀσφοδέλου ῥίζης καείσης ἡ τέφρα, προκαταχαραχθείσης τῆς ἀλωπεκίας· βατράχιον λεῖον πρὸς ὀλίγον καταπλασθέν, λεπίδιον ὁμοίως, ἔλαιον κίκινον μετὰ κηρύ- G κων κεκαυμένων, ἐχίνου χερσαίου δέρμα κεκαυμένον καὶ ἐσβεσμένον πίσσῃ ὑγρᾷ, ἢ βατράχων κεκαυμένων τέφρα ὁμοίως, ἢ ἱππόκαμποι κεκαυμένοι ὁμοίως,

Moibanus legit, ἄσπληνον.

Quibus suppressa vox est, prodest porri succus absorptus, item brassica cruda commanducata: insupérque succus eiusdem cũ melle sorbitione sumptus. Conferunt & sorbitiones è cumino, porro & farina sumptæ, itémque galbanum fabæ magnitudine melli accuratè mixtum atque deuoratum. *Vocem amissam restituentia.*

Fauces expurgat acetum scilliticum gargarizatum, itémque sinapi quod ad escas præparatur, eodem modo, sed postea gargarizandum ex aqua mulsa. Hoc idem etiam callos arteriæ tõsillarúmque sanat. *Arteriam expurgantia.*

Vocem limpidam canorámque reddunt, allium seu coctum seu etiam crudum in cibo sumptũ, porri capitati semen, styrax deuoratus, silurus denique sale conditus in cibis sumptus. *Voci splendorẽ afferentia.*

Diuturnis faucium asperitatibus medentur, æthiopidis radix in vino pota, glycyrrhiza dum manditur sensim eliquescens, ac myrrha similiter, ouum crudum quod exiguo calore tepeat, absorptum, symphytum cum aqua mulsa potum, ac denique quinque folij è radice decoctum gargarizatum. *Ad faucium asperitatem.*

Ad pilorum affectus remedia.

Alopecias, quæ capiti & mento accidunt, emendant hæc inuncta, si modò loca pilis nudata nitro antè præparata, linteolóque aceto madente perfricta fuerint: quod adiecto oleo è cote Naxia exacuendo ferro deteritur: alcyonium vstum tritúmque cum aceto vinóve aut oleo: fimus caprinus similiter, muscerda, aut felis stercus cum sinapi, pipere & aceto: adiantum ex linteolo illitum, auripigmentum aut sandaracha, si terebinthina excipiatur: asplenum, asphodeli radicis exustæ cinis, priùs tamen scarificata cute: ranunculus tritus exiguóque tempore impositus, itémque lepidium eodem modo: oleum cicinum cum buccinis crematis, erinacei terrestris corium cõbustum, picéque liquida extinctum: similitérque ranarum combustarum cinis, hippocampi eodẽ modo exusti, *Ad alopecias.*

thapsiæ

thapsiæ succus illitus, ferrugo cum aceto & adipe vrsino vel axungia, calami Cyprij cortex vstus cum aceto, iuglandis putamen vstum cum vino: nuces auellanæ totæ cõbustæ eodem modo adhibitæ, vel cum axungia aut adipe vrsino: cepa contrita illita aut cataplasmatis modo imposita, cyclamini radix ad eundem modum, sinapi cum aceto: laser cum croco, vino ac pipere: vngulæ caprinæ vstæ cum aceto, picis oleum cum farina hordeacea adhibitũ, raphani cortex affrictus, allium vstum cũ nardino vnguento pro cataplasmate impositum, beta eodem modo: affricta muscarum capita, vel ipsæ integræ, loco priùs nitro præparato: soleæ denique veteres crematæ triteque cum aceto.

Ad capillorũ defluuium.

Defluentes capillos continent, adiantum tritum cum ladano, vino, œsypo & myrtino oleo inunctum: similiter & callitrichum, aloë cum vino nigro austero, purpurarum opercula in oleo cocta, myrtinum oleum & quod ex olea syluestri exprimitur, myrrha cum vino, ladano & myrtino. Aliud: Polytrichum in vino nigro diutinè coquito: huius decocto admisceto calami aromatici separatim igni è salignis lignis succenso combusti & cum aqua pluuia probè subacti expressionem, ac vtitor. Aut, fimo caprino in testa combusto tritóque cum oleo caput priùs abrasum inungito. Vt ne capilli defluant, meláthium vstum & cum aqua tritum ei parti adhibeto in qua pilum nasci volueris, maximè verò superciliis. Aliud: Apes crematas tritásque cum oleo perungito.

Decorãtia densiáque capillos.

Pueris venustos densósque capillos hæc efficiunt, iuglandis putamen vstum tritúmque in vino & illitum, adeps suillus inunctus, brassica cruda adhibita, loti arboris folia, spondylij radix loco priùs absterso circumlita, cameli fimus crematus & cum oleo cataplasmatis in modum ritè adhibitus.

Capillos flauos facientia.

Flauum faciunt capillum lupinorum cortices, nitro præmacera-

A ἢ θαψίας χυλὸς ἐπιχριόμενος, ἢ ἰὸς σιδήρου σὺν ὄξει, ἢ στέατι ἀρκείῳ, ἢ ἀξουγγίῳ· ἢ καλάμου Κυπρίου χυλοῦ κεκαυμένου σὺν ὄξει, καρύου βασιλικοῦ λέπυρον καὲν σὺν οἴνῳ· καὶ τὸ Ποντικὸν δὲ ὅλον καὲν ὁμοίως, ἢ σὺν ἀξουγγίῳ, ἢ ἀρκείῳ στέατι· ἢ κρόμμυον λεῖον καταχριόμενον ἢ καταπλαττόμενον, κυ-

φλοιὸς κεκαυμένος; lib. 1. de mat.

B κλαμίνου ῥίζα ὁμοίως, σίνηπι μετ' ὄξους, ὀπὸς σιλφίου μετὰ κρόκου καὶ οἴνου καὶ πεπέρεως, ὁπλαὶ αἰγὸς καεῖσαι σὺν ὄξει, πίσσα, σέλος σὺν ἀλεύρῳ κριθίνῳ καταπλαττόμενον, ῥαφανίου τὸ ἐκτὸς παρατριβόμενον, σκόροδον κεκαυμένον σὺν ναρδίνῳ μύρῳ καταπλασθέν, σεῦτλιον ὁμοίως· μυῶν κεφαλαὶ

πισσέλαιον σὺν ἀλεύρῳ. Moib.

C προστριβόμεναι, καὶ αὐταὶ δὲ ὅλαι προεκνιτρωθέντος τοῦ τόπου, κάσσυμα κεκαυμένον λεῖον σὺν ὄξει.

XCVI. Τὰς δὲ ῥεούσας τρίχας ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἵστησιν, ἀδίαντον λεῖον σὺν λαδάνῳ καὶ οἴνῳ καὶ * ὑσσώπῳ καὶ μυρσίνῳ περιχριόμενον· καὶ τὸ καλλίτριχον ὁμοίως· ἀ-
D λόη σὺν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ, πορφυρῶν πώματα ἐν ἐλαίῳ ἑψηθέντα, ἔλαιον μυρσίνινον, καὶ τὸ ἐξ ἀγρίας ἐλαίας, σμύρνα σὺν οἴνῳ καὶ λαδάνῳ καὶ μυρσινίνῳ, κάρδαμον λεῖον σὺν μυρσινίνῳ, ἢ πολύτριχον ἑψήσας ἐν οἴνῳ μέλανι ἐφ' ἱκανόν, καὶ καύσας ἰδίᾳ κάλαμον ἀρωματικὸν μετὰ ξύλων ἰτεΐνων,
E μίξον ὕδωρ ὄμβριον, καὶ ἀναδεύσας ὕλισον καὶ μίξον τῷ ἀφεψήματι τοῦ πολυτρίχου, καὶ χρῶ. ἢ σπύραθον αἰγείαν κατακαύσας ἐπ' ὀστράκῳ λείαν σὺν ἐλαίῳ ἄλειφε, ἐψιλωμένης τῆς κεφαλῆς. Πρὸς τρίχας ἵνα μὴ ἀπορρέωσιν. καύσας μελάνθιον, καὶ μεθ' ὕδατος τρίψας, κατάπλαττε, ἔνθα ἂν βού-
F λῃ τρίχας φύεσθαι, μάλιστα ὀφρύων. Ἄλλο. Μελίσσας καύσας καὶ τρίψας, μετ' ἐλαίου κατάχριε.

XCVII. Ἐπὶ δὲ τῶν παιδίων ποιεῖ καλὰς καὶ πυκνὰς τρίχας ταῦτα· καρύου λέπυρον καὲν καὶ τριβὲν ἐν οἴνῳ καταχριόμενον, στέαρ ὕειον καταχριόμενον, κράμβη
G ὠμὴ καταπλασθεῖσα, λωτοῦ δένδρου φύλλα, σφονδυλίου ῥίζα μετὰ τὸ ἀποσμῆξαι περιχριομένη, ἀπόπατος καμήλου καεῖσα σὺν ἐλαίῳ καὶ καταπλασθεῖσα καλῶς.

XCVIII. Ξανθὰς δὲ ποιεῖ τρίχας, θέρμων λεπύχανα ἀποβραχέντα σὺν νίτρῳ ἐπὶ

ἡμέρας δέκα, καὶ μετὰ ταῦτα σμώμενα κύπρου φύλλα λεῖα σὺν στρουθίου χυλῷ ἐπιπλασσόμενα, λυκίου χυλὸς ἐν ὕδατι συνεχῶς σμώμενος, λωτοῦ τοῦ δένδρου ἀφέψημα τῶν πρισμάτων, ξάνθιον καταπλασσόμενον " προεκνιτρωθέντων. καὶ τὸ στέαρ τὸ βόειον ποιεῖ ἑψόμενον μετὰ κονίας ἀπὸ δρυίνων ἢ φηγίνων ξύλων· εἶτα ἀναπλασσόμενον εἰς σφαίρας, ἐπὶ δὲ τῆς χρήσεως λυόμενον ὕδατι καὶ ἐγχριόμενον ἐν ἡλίῳ. ἢ τρὺξ ὄξους * κεκαυμένη μετὰ * σχινίνου, καὶ μετ' ἐλαίου δι' ὅλης * νυκτὸς καταχρισθεῖσα.

προεκνιτρωθείσων τῶν τριχῶν.

XCIX. Μελαίνας δὲ ποιεῖ τρίχας σμώμενα· κηκῖδος ἀπόβρεγμα, καὶ χαλκάνθου καὶ σιδίων· καὶ ἀκακίας χύλισμα, * καὶ τὰ κεράτια αὐτῆς, καὶ ἄκανθα· καὶ ἐκ τοῦ πεπείρου σπέρματος χυλὸς, ἐγχριόμενος· βάτου φύλλα ἑψηθέντα καὶ σμώμενα, ὁ καρπὸς δὲ πέπειρος ἑψηθεὶς σὺν ἐλαίῳ ὀμφακίνῳ· οἶνος μυρτίτης * σὺν ἑψήματι, ἐλελισφάκου ἕψημα σμώμενον, ἐλάτης ὁμοίως, σμύρνα σὺν ἀκακίᾳ καὶ ὄξει καὶ κηκῖδι· κισσοῦ κόρυμβοι· καὶ * καππάρεως ῥίζαι, μετὰ κυάμων λεπύρων ἑψηθεῖσαι· καὶ φύλλα μελαίνης συκῆς καὶ ἀμπέλου σὺν ὀμβρίῳ ὕδατι· λάδανον μετὰ μυρσίνης " ἀλείμματος· μύρτων μελάνων χυλὸς, καὶ τὸ ἀπόβρεγμα· ῥοῦς βυρσοδεψικὴ ἑψηθεῖσα, σχίνου ἀφέψημα μετὰ σώρεως, φλόμου τοῦ χρυσανθέμου τὰ ἄνθη καὶ τὰ φύλλα καταπλασθέντα, πρίνου φλοιὸς τῆς ῥίζης * ἀφεψηθείσης ἐν ὕδατι καὶ δι' ὅλης νυκτὸς καταπλασθείσης, πρωῒ * διαπονιζόμενος.

Moib. ἀλείφου.

C. Βράδιον δὲ " πολιοῖ τὸ ἐξ ἀγρίας ἐλαίας καθ' ἡμέραν ἀλειφόμενον· μᾶλλον δὲ ἂν μυρσίνην τις αὐτῷ ἐναποβρέξῃ· καὶ τὸ μυρσίνινον δὲ μιγὲν τῷ λαδάνῳ.

πολιοῦσθαι ποιεῖ, Moibanus.

CI. Σμήχει δὲ τρίχας νίτρον κεκαυμένον, τρὺξ κεκαυμένη, ἄσβεστος, τῆλις, ἀφρόνιτρον, γῆ " Μηλησία, γῆ " Αἰγυπτία, κέρατος ἐλαφείου ἀφέψημα, κίσσηρις λεία, ὠοῦ τὸ λευκόν.

Moib. Μηλία reponit.
σὺν ὠοῦ τῷ λευκῷ, Moibanus coniungens praecedenti.

CII. Λεπτύνει δὲ τρίχας τὰ ἐπιτριβόμενα λεῖα, τέφρα κληματίνη, καὶ ἡ ἀπὸ τῶν γιγάρτων· κίσσηρις ὀπτὴ λεία, ἐλλέβορος λευκὸς, σηπίας ὄστρακον, κηκὶς, νίτρον, λιθάργυρος, στυπτηρία σχιστὴ, ἄφοδος κυνεία ξηρά.

A ti diebus decem, posteáque affricti, cypri folia trita cum struthij succo imposita, lycij succus aqua solutus, & crebrò infricatus, loti arboris ramentorum decoctum, xanthium impositum pilis anteà nitro præparatis. Confert & adipem bubulum cum lixiuio è quernis faginísve lignis coctum cogere in globulos, B qui quidem vsus tēpore aqua dissoluantur, & ad solem illinantur. Rufat & capillum fæx aceti vsta cum lentiscino balaninóve oleo, tota nocte illita.

Denigrant verò capillos hæc affricta: gallę dilutum, itémque chalcanthi & malicorij: acaciæ succus, tum qui ex siliquis simul & ipsius C spinæ foliis, tum qui è maturo eiusdem semine exprimitur illitus, rubi folia decocta & infricata, eiusdémque fructus maturus in oleo omphacino coctùs, vinum myrtites cum sapa, saluiæ decoctum affrictū: similiter & elates, [hoc est, palmarum inuolucri:] myrrha cum acacia, aceto & galla: hederæ co- D rymbi, capparis radices cū fabarū corticibus decoctæ: nigræ tum fici, tum vitis folia cum aqua cælesti: ladanum cum myrtino vnguento, baccarum myrti nigrarum succus, earundémque dilutum: rhus coriariorum decocta, lentisci decoctum cū sory: verbasci quod aureo floret E colore, tum flores, tum folia imposita: ilигneæ radicis cortex in aqua coctus, & per totam noctem adhibitus, ac deinde mane scalpendo derasus.

Eisdem denigrantia.

Ne tam citò canescant capilli pręstat, oleum syluestris oliuę quotidie inunctum, eóque magis, si quis myrtum in eo macerauerit: sic F & myrtinū oleū ladano admixtū.

Canitiem retardantia.

Pilos extergent nitrum vstum, fæx vsta, calx, fœnumgræcum, spuma nitri, terra Melia, itémque Ægyptia, cornu ceruini decoctum, pumex tritus cum oui candido.

Pilos extergentia.

Pilos attenuant trita & affricta hæc: cinis tum sarmentitius tum & G è vinaceis, pumex tostus tritúsque, veratrum album, sepiæ testa, galla, nitrum, argenti spuma, scissile alumen, & caninum stercus aridum.

Eisdem extenuantia.

Auferunt verò pilos illita hæc: calx viua & sandaracha in aqua coctæ, addita terra Cimolia: rubetæ sanguis, lacteus tithymalli characiæ succus: dryopteris cum foliis & radice adhibita, frequenter iterato renouatóque quandiu renascentur pili eodem cataplasmate: hederæ folia imposita: cyperidis Indicæ radix, quæ quamprimùm pilos abolet: lepus marinus tritus atque impositus, salamandra quæ oleo intabuerit, erucæ pinorum paulisper exiccatæ posteáque perunctæ, fabarum cortices impositi; itidémque scolopendra marina in oleo elixata.

A CIII. Ψιλοῖ δὲ τρίχας καταχριόμενα, ἄσβεστος καὶ σανδαράχη μεθ' ὕδατος ἑψηθέντα μιγνυμένης Κιμωλίας, φρύνου αἷμα, τιθυμάλλου χαρακίου ὀπὸς, δρυόπτερις σὺν τοῖς φύλλοις καὶ ῥίζῃ καταπλασσομένη, ἄχρις ἂν * ἐξιδρίσωσι, συνεχῶς ἀλλασσομένου τοῦ καταπλάσματος· κισσοῦ φύλλα καταπλασσόμενα· B κυπείριδος Ἰνδικῆς ῥίζα, (αὕτη δὲ καὶ παραχρῆμα ψιλοῖ) λαγωὸς θαλάσσιος λεῖος καταπλασθεὶς, σαλαμάνδρα ἐν ἐλαίῳ ἐντακεῖσα· πιτυοκάμπαι ψυχθεῖσαι ἐπ' ὀλίγον, καὶ μετὰ μέλιτος καταχρισθεῖσαι· κυάμου λέπυρα καταπλασσόμενα, ἢ σκολόπενδρα θαλασσία ἐλαίῳ C ἐνεψηθεῖσα.

Impuberum pilis retardandis.

Impuberibus vt serius excrescant pili, præstant, lacryma vitis illita ex oleo, itémque liquor qui ex accensis viridibus sarmentis exudat, farina fabarum imposita, hyacinthi radix cum passo aut vino albo cataplasmatis instar adhibita.

CIIII. Βραδίον δὲ ποιεῖ αὔξεσθαι τὰς ἐπὶ τῶν ἀνήβων τρίχας, καταχριόμενον ἀμπέλου δάκρυον σὺν ἐλαίῳ, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ χλωροῦ κλήματος καιομένου ἱδρούμενον ὑγρὸν, κυάμινον ἄλευρον καταπλασσόμενον, ὑακίνθου ῥίζα μετὰ γλυκέως ἢ οἴνου λευ- D κοῦ καταπλασθεῖσα.

Cutis in capite reliquóque corpore vitiorum remedia.

Τῶν κατὰ τὸ δέρμα τῆς τε κεφαλῆς καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος παθῶν βοηθήματα.

Ad capitis achoras, furfures & superficiaria exanthemata.

Ad achoras furfures & exanthemata in summa capitis cute hærentia faciunt hæc: adianti decoctum infricatum, aut cum vino & rosaceo tritum & applicitum: amygdalæ amaræ cum melle illitæ, portulacæ succus cum vino illitus, itémque rubi succus cum oleo, bulbi cum nitro affricti, similiter & fœnigræci decoctum, plantago imposita, oleæ agrestis succus affricatus, malua trita cum lolio adhibita, melilotus cum fœnogræco & vino imposita, vinum myrtites infricatum: similiter & humana vrina vetus, rutæ succus perunctus, scilla in oleo cocta & adhibita, allium cum aqua affrictum, similiter & betæ succus, sal cum adipe vitulino inunctus, fici folia cum aceto trita, cicerum decoctum ac ipsi quoque elixi pro cataplasmate impositi, lupinorum decoctum affrictum, salicis flores & folia trita &

CV. Πρὸς ἀχῶρας δὲ ἢ πίτυρα καὶ ἐξανθήσεις ἐπιπολαίας ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀδιάν- E του ἀφέψημα σμώμενον, ἢ συλλειούμενον οἴνῳ καὶ ῥοδίνῳ, καὶ καταπλασσόμενον· ἀμύγδαλα πικρὰ ἐγχριόμενα μετὰ μέλιτος, ἀνδράχνης χυλὸς σὺν " οἴνῳ ἐγχριόμενος, βάτου χυλὸς σὺν ἐλαίῳ, βολβοὶ σὺν νίτρῳ σμώμενοι, τήλεως ἀφέψημα ὁμοίως, ἀρνόγλωσσον καταπλασσόμενον, ἀγριελαίας F χυλὸς σμηχόμενος, μαλάχη λεία μετ' " αἴρας καταπλασθεῖσα, μελίλωτον σὺν τήλει καὶ οἴνῳ καταπλασσόμενον, οἶνος μυρτίτης σμώμενος, οὖρον ἀνθρώπου παλαιὸν ὁμοίως, πηγάνου χυλὸς καταχριόμενος, σκίλλα σὺν ἐλαίῳ ἑψηθεῖσα καὶ καταχριο- G μένη, σκόροδον σὺν " ὕδατι σμώμενον, σεύτλου χυλὸς ὁμοίως, ἅλες σὺν στέατι μοσχείῳ καταχριόμενοι, " συκῆ σὺν ὄξει λεία· ἐρεβίνθων ἀπόζεμα, καὶ αὐτοὶ ἑφθοὶ καταπλασσόμενοι, θέρμων ἀφέψημα σμώμενον, ἰτέας ἄνθη καὶ φύλλα καταπλασσόμενα

ἐλαίῳ. Alexand. & Aetius.

Diosc. 2. de mat. med. μετ' οὔρου, cum vrina.

σὺν μέλιτι, cum melle Diosc. lib. cap. 182.

συκῆς φύλλα σὺν ὄξει λεῖα. Aët.

λεῖα, κάλαμος ἀρωματίτης μετὰ ὕδατος καὶ σμύρνης ἑψηθεὶς σμώμενος, κρίνου ῥίζα σμωμένη, λάδανον σὺν οἴνῳ καταχριόμενον, λιβανωτὸς σὺν νίτρῳ καὶ ὕδατι ὁμοίως, χαμαιάκτης χυλός.

CVI. Πρὸς δὲ τὰ ἐξέρυθρα ἐξανθήματα, ψιμμύθιον σὺν δαφνίνῳ ἐλαίῳ καὶ θείῳ καταχριόμενον, πίτυος φλοιὸς σὺν κηρωτῇ, χαλκῖτις μετὰ ὄξους, κιννάβαρι μετὰ κηρωτῆς, ὄστρακον ἐξ ἴπνου μετ' ὄξους, σεῦτλον ἑφθόν. ἐπαλείφειν δὲ δεῖ μετὰ τὰς μίξεις αὐτῶν τηλίνῳ ἐλαίῳ, ἢ μυρσινίνῳ, ἢ ῥοδίνῳ, ἢ οἰνανθίνῳ.

Moibanus τείψεις videtur legisse: χρίσεις fortè legendum.

CVII. Τὰς δὲ τῆς κεφαλῆς καὶ ὅλου τοῦ σώματος φθειριάσεις γινομένας τούτοις θεραπευτέον συγχρίοντας, σταφίδι ἀγρίᾳ ἢ σανδαράχῃ σὺν ἐλαίῳ, ἢ κισσοῦ χυλῷ σὺν μέλιτι, σινώπιδι σὺν ὄξει, κεδρίᾳ καθ' ἑαυτήν, ὑγρᾷ πίσσῃ μετὰ στυπτηρίας, δαφνίδων πιέσματι, ἐλαίῳ ῥαφανίνῳ, ἢ νίτρῳ μετὰ Σαμίας γῆς καὶ ἐλαίου, ἑλξίνης χυλῷ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καταχριομένῳ· μυρίκης ἀφεψήματι, ἢ θαλάσσῃ θερμῇ λούοντας. ὠφελοῦνται δὲ πίνοντες κόριον λεῖον σὺν ὀριγάνῳ καὶ οἴνῳ.

CVIII. Σμήχει δὲ χρῶτα, ὀπὸς συκῆς καὶ χυλὸς μετὰ ἀλεύρου ἐρεγμίνου, ἀμύγδαλα πικρὰ μετὰ μέλιτος, τέφρα κληματίνη, καὶ ἡ ἐκ τῶν φηγίνων ξύλων σὺν ὕδατι· βέλτιον δὲ ἡ ἐξ αὐτῶν γινομένη κονία. μυροβαλάνου πίεσμα, ἄρου ῥίζα, γῆ Χία ἀντὶ νίτρου, ἀριστολοχία μετὰ νίτρου, γογγύλης ἀγρίας σπέρμα μετὰ ἐρεγμοῦ καὶ ᾠοῦ τοῦ λευκοῦ, καὶ καθ' ἑαυτὸ τὸ λευκὸν τοῦ ᾠοῦ, ἐρέγμινον ἄλευρον, ὀρόβινον, θέρμινον, πέπονος σάρξ, σικύου χυλὸς σὺν τῷ σπέρματι μετὰ ἀλεύρου σιτανίου, καὶ νίτρον ξηρανθὲν ἐν ἡλίῳ ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασι λεῖον, σικύου ἀγρίου ῥίζα μετὰ ἐρεγμοῦ, βρυωνίας ῥίζα ὁμοίως.

CIX. Τετανοῖ δὲ χρῶτα καὶ πρόσωπον, βρυωνίας ῥίζα λευκὴ ἢ μέλαινα, ἑψηθεῖσα ἐν ἐλαίῳ, καταχριομένου τοῦ ἐλαίου. ποιεῖ καὶ μετὰ σύκου πίονος, καὶ ὀρόβου καταπλασσομένου ὅσον στάδιον διελθεῖν, ψυχρῷ δὲ προσκλύζεσθαι μετὰ τὴν ἄρσιν αὐτῆς, κροκοδείλου χερσαίου ἄφοδος μεθ'

adhibita, calamus aromaticus cum aqua & myrrha coctus & affrictus, lilij radix affricta, ladanum cum vino illitum, thus cum nitro & aqua eodē modo, ebuli denique succus.

Ad rubicunda verò exanthemata valent hæc: cerussa cum laurino oleo & sulphure inuncta, pini cortex cum cerato, chalcitis cum aceto, cinnabaris cum cerato, testæ fornacum cum aceto, beta denique elixa. Sed post hæc inungendum oleum è fœnograeco, aut myrtinum, aut rosaceum, aut œnanthinum.

Ad exanthemata intensè rubentia.

Pediculari morbo in capite reliquóque corpore affectos curabis, inunctis hisce: vua Taminia aut sandaracha cum oleo, hederæ succo cum melle, rubrica Sinopica cum aceto, cedria per se, pice liquida cum alumine, expresso è baccis lauri succo, oleo raphanino, aut nitro cum terra Samia & oleo, helxines succo per totam noctem inuncto, ablutione è decocto tamaricis aut aqua marina calente. Iuuantur & hausto coriandro trito cum origano & vino.

Ad phthiriasin, seu pedicularem morbū.

Cutem extergunt, ficulneus liquor & succus cum farina fabę fresæ, amygdalæ amaræ cum melle, cinis sarmentitius aut è faginis lignis cum aqua, sed potentiùs quod ex iisdem cineribus paratur lixiuium: myrobalani expressus succus, ari radix: terra Chia, loco nitri vsurpari solita: aristolochia cum nitro, rapi agrestis semen cum faba fresa & oui candido, ipsum etiam per se oui candidum: fabæ fresæ farina, itémque eruina & lupinorum: peponis caro, cucumeris succus cum semine & trimestris tritici farina: nitrum siccatum in sole per æstum Caniculæ, deindéque tritum: cucumeris agrestis radix cum faba fresa, & bryoniæ radix eodem modo.

Cutem extergentia.

Cutem faciémque erugat oleum, in quo bryoniæ seu albæ seu nigræ radix decocta fuerit, inunctum: idem facit & ipsa radix, si cum ficu pingui & eruo tanto tempore imponatur, quanto quis stadium conficiat: sed postquam amota fuerit, frigida cutis eluenda est. Conuenit etiamnū terrestris crocodili stercus

Cutē faciémque erugantia.

ex aqua: terra Chia, itémque Selinusia eodem modo, acacalidis grana trita cum cerato illita, lilij radix in smegmate vsurpata, similiterq; cyclaminus cum mastiche.

Faciem illustrantia.

Faciei verò nitorem inducunt illita: terra Chia, itémque Selinusia; mastiche, vnguentum telinum, pariterque rosaceum, quod insolatione dealbatum fuerit: humor qui in folliculis vlmi reperitur, ac denique oleum Sicyonium.

Colorem commendantia.

Venustum colorem inducunt, cicer coctum in cibo sumptum, gummi spinæ Ægyptiæ aut amygdali aut cerasi pruníve, pondere trium obolorum ex vino potum.

Colorem mutantia.

Colorem mutant [pallorémque inducunt] seu bibita seu etiam illita, ammi cum aqua, similiterque cyminum, acus tritici, smyrnium perunctum, & cytini mali Punicæ ad eundem modum.

Alarum graueolentiam emendantia.

Ad hircosam alarum graueolentiam inspergendi pulueres, agallochi, radicis baccharidis, itémque rosarum, idque à balneo. Illinenda verò, myrrha cum alumine, crocomagma, similitérque cupressi ramenta cum alumine & vino odorato, terra Chia vsta & vino restincta, & irinum vnguentum. Tollit & id vitium cardui radix cocta, etiam pota.

Cicatrices nigras emaculantia.

Cicatrices nigras delent hæc illita: oleum in quo radix bryoniæ tum alba tum etiam nigra incocta fuerit, vsquedum succum reddat: glans vnguentaria trita cum vino albo, bulbi cremati & cum alcyonio permixti ex vino, calamintha in vino cocta, argenti spuma lota cum rosaceo candido, cucumeris syluestris radix affricta iuuát & erui semina cum argenti spuma contrita ad læuorem, & felle caprino excepta ad cerati vsque crassitudinem, atque illita.

Cicatrices corpori concolores reddentia.

Tum ab impetiginibus relictas cicatrices, tum & alias quascunque reliquæ cuti concolores reddent, asininus adeps illitus, itémque erucę semen tritum cum felle caprino aut bubulo, & perunctum, si modò, postquam inaruerit, defricando extergeatur: eiusdé erucę succus cum argẽti spuma inunctus, idé præstat. Aut: Cucumeris syluestris radicem

A ὕδατος, γῆ Χία ὁμοίως, γῆ Σελινουσία ὁμοίως, ἀκακαλίδος οἱ κόκκοι μετὰ κηρωτῆς λεῖοι καταχριόμενοι, κρίνου ῥίζα ἐν σμήγματι, κυκλάμινος ὁμοίως σὺν μαστίχῃ.

CX. Στιλβοῖ δὲ πρόσωπον ἐπιχριομένη γῆ Χία· Σελινουσία ὁμοίως, "μαστίχη, τήλινον * ἄλειφον, ῥόδινον τὸ λευκαινόμενον ἐπὶ τῷ ἡλίῳ ὁμοίως, πτελέας τὸ ἐν τοῖς B θυλακίοις ὑγρὸν, ἔλαιον Σικυώνιον.

Moibanus addit crocodili stercus, adeóque legisse videtur, τὸ κροκοδειλου ἀφοδος.

CXI. Εὐχροίαν δὲ ποιεῖ ἐρέβινθος ἐσθιόμενος ἑφθός· ἢ κόμμεως ἀκανθίνου, ἢ τοῦ ἐξ ἀμυγδάλων ἢ κερασίων, ἢ κοκκυμήλων, ὁλκὴ τριωβόλου μετὰ κράματος πινομένη.

CXII. Χρόαν δὲ τρέπει ποθέντα καὶ ἐπιχρισθέντα, ἄμμι μεθ' ὕδατος, καὶ κύμινον ὁμοίως, C ἄχυρα πύρινα, σμύρνιον καταχριόμενον, κύτινοι ῥοιᾶς ὁμοίως.

CXIII. Τὰς δὲ ἐν ταῖς μασχάλαις δυσωδίας καὶ τοὺς τράγους καταπάσσειν δεῖ λείοις τούτοις· ἀγαλλόχῳ, βακχάριδος ῥίζῃ, ῥοδίσιν, ἀπὸ τοῦ βαλανείου λείοις. Διαχρίειν δὲ, σμύρνῃ μετὰ στυπτηρίας, ἢ κροκο- D μάγματι, ἢ ὁμοίως κυπαρίσσου πρίσμασι μετὰ στυπτηρίας καὶ οἴνου εὐώδους, γῆ Χία καείσῃ καὶ * σβεσθείσῃ, ἰρίνῳ. "σκολύμου ῥίζα ἑψηθεῖσα καὶ πινομένη.

Moibanus addit ποιεῖ δὲ καὶ

CXIIII. Οὐλὰς δὲ μελαίνας αἴρει ἐπιχριόμενα, βρυωνίας ῥίζης λευκῆς καὶ μελαίνης ἑφθῆς ἐν ἐλαίῳ ἄχρι χυλώσεως τὸ ἔ- E λαιον ἐπιχριόμενον, βάλανος μυρεψικὴ λεία σὺν "οἴνῳ λευκῷ, βολβοὶ κεκαυμένοι μετὰ ἀλκυονίου σὺν οἴνῳ, καλαμίνθη σὺν οἴνῳ ἑφθὴ, λιθάργυρος πεπλυμένη σὺν ῥοδίνῳ λευκῷ, σικύου ἀγρίου ῥίζα σμηχομένη· ὀρόβου σπέρματα μετὰ λιθαργύ- F ρου λειωθέντα καὶ χολῇ αἰγείᾳ ἀναληφθέντα εἰς κηρωτῆς πάχος, ἐπιχριόμενα ὠφελεῖ.

Diosc. 4. de mat. med. c. 160. σὺν νίτρῳ, cũ nitro.

CXV. Τὰς δὲ ἐκ λειχήνων οὐλὰς, καὶ τὰς ἄλλας δὲ, ὁμοχρόους ποιήσει, ὄνειον στέαρ καταχριόμενον· εὐζώμου σπέρμα λεῖον μετὰ χολῆς αἰγείας ἢ προβατείας ἢ βοείας G καταχριόμενον· εἶθ' ὅταν ξηρανθῇ ἀποτριβόμενον· καὶ ἐκ τοῦ λαχάνου δὲ τοῦ εὐζώμου χυλὸς ἐπιχριόμενος σὺν λιθαργύρῳ· ἢ σικύου ἀγρίου ῥίζαν ἑψήσας ἐν μελικράτῳ

καὶ λείας ὡς κηρωτὴν, περίχριε ὁμοίως· A ἢ λιθαργύρου μέρη β΄, θείου ἀπύρου μέρος ἀναλαμβάνων εὐζώμου χυλῷ, ἐπίχριε· εἶτα ἀπότριβε ἐν βαλανείῳ. καὶ μετὰ τὸ λούσασθαι, ἐπίχριε λιθάργυρον σὺν εὐζώμου χυλῷ.

CXVI. Στίγματα δὲ αἴρει, βατράχιον καταπλασθὲν, καππάρεως φύλλων χυλὸς B ὁμοίως, μανδραγόρας ἐπὶ ἡμέρας λ΄. "παρατριβόμενος. ἢ τὰ φύλλα μανδραγόρου ταριχευθέντα ἐν ἅλμῃ καὶ ἐπιχριόμενα, ἐπὶ ἡμέρας μ΄. ἢ ν΄. ὁμοίως πόα καλουμένη "στατικὴ παρατριβομένη, ἢ σικύου ἀγρίου ῥίζα ἑψηθεῖσα ἐν μελικράτῳ λεία καὶ ἐπιχριομένη, ἢ ψιμμύθιον ἐν ὄξει καταχριό- C μενον· χρονισθέντα δὲ αἴρει τοῦτο.

Diosc.4.de mat. med.cap.76. ἐπὶ ἡμέρας ε΄ ἢ ς΄.

Moib. στατικὴ, quanuis & statices mētionem facit Plin.lib.26 cap.8.

CXVII. Μώλωπας δὲ ταχέως ὁμοχρόους ποιεῖ, * λείρινον ἀλοιφὴν ἐπαλειφόμενον συνεχῶς.

CXVIII. Ἀλφοὺς δὲ λευκοὺς καὶ λεύκας αἴρει ἐν ἡλίῳ καταχριόμενα, ἢ σμώμενα ἐν βαλανείῳ, δρακοντίου χυλὸς, ἄρου D ῥίζα σὺν ὄξει καὶ ἀλεύρῳ κριθίνῳ, καππάρεως χυλὸς ὁμοίως, πήγανον σὺν "κηρωτῇ καὶ πεπέρει, συκῆς μελαίνης "κραδίαι κρέμωνες παλαιαὶ λεῖαι καταπλασθεῖσαι. καὶ τὰ φύλλα δὲ ὁμοίως. σεύτλου φύλλα καὶ ἡ ῥίζα καταπλασθεῖσα, τηλεφίου φύλλα ὁμοίως καταπλασσόμενα ἐπὶ ἡμέρας "γ΄. E ἑκάστης ἡμέρας ἐπὶ ὥρας ς΄. ἀφαιρῶν δὲ ὠμῇ λύσει κατάπλασσε· ἄγνου σπέρμα λεῖον, μετὰ ἀφρονίτρου καὶ ὄξους· ἀλθαίας σπέρμα ὁμοίως, ἀλκυόνιον σὺν ὄξει, βρυωνίας ῥίζα λευκῆς καὶ μελαίνης ἑψηθεῖσα σὺν ἐλαίῳ μέχρι χυλώσεως, ἀσφοδέλου ῥίζης χυλὸς, βάλανος μυρεψικὴ καταχριομένη, βολβοὶ F λεῖοι σὺν ὀπτῷ νίτρῳ σμώμενοι καὶ καθ᾽ ἑαυτοὺς καταπλασσόμενοι, ἐλλέβορος "λευκὸς ἑψηθεὶς σὺν ὄξει καὶ σμηχόμενος, καὶ ξηρὸς παρατριβόμενος μέχρις ἀνιδρώσεως· εἶτα καταχρίειν δεῖ σανδαράχῃ καὶ γῇ Μηλιάδι· χαμαιλέοντος μέλανος ῥίζα μετὰ θείου καὶ νίτρου καὶ ὄξους· δεῖ δὲ προεκνιτρῶσαι τοὺς τό- G πους. ἢ λιθαργύρου μέρη β΄, θείου μέρος α΄. μίξας ἀνάτριβε ἐν βαλανείῳ, καὶ μετὰ τὸ λούσασθαι, κατάχριε λιθαργύρῳ μετὰ εὐζώμου χυλοῦ.

σὺν οἴνῳ, πεπέρει καὶ νίτρῳ. Diosc 3. de mat. med. cap.52.

Moib. κράδαι ἢ ἀκρέμονες ἁπαλοί

λ΄

Hanc vim nigro tribuit Diosc.4. de mater.medic. Gal.6. simpl vtrique tam albo quàm nigro.

coctam in aqua mulsa & contritam, donec cerati formam assequatur, eodem modo illine. Aut, spumæ argenti partes duas, sulphuris viui partem vnam erucæ succo excipito, atque illinito: deinde in balneo deterito, & postquam laueris, argenti spumam cum erucę succo illinito.

Stigmata delent, ranunculus illitus, similitérque capparis foliorum succus, mandragoras diebus xxx affrictus, eiusdémque folia muria condita inunctáque diebus XL aut L. pariter & herba Statice dicta si affricetur: syluestris itidem cucumeris radix cocta in aqua mulsa, deindéque trita & illita: cerussa denique cum aceto peruncta, quæ quidem etiam inueterata stigmata delet.

Stigmata quæ aboleant.

Vibices autem breui reliquæ cuti concolores efficit, liliaceum vnguentum frequenter inunctum.

Vibices cuti reliquæ concolores efficientia.

Vitiliginem albam & leucen abolent hæc in sole peruncta aut in balneo affricta: dracunculi succus, ari radix cum aceto & farina hordeacea, capparis succus eodem modo, ruta cum cerato & pipere, fici nigræ ramuli tenellíve surculi triti & impositi: similiter & eiusdem folia, betæ folia & radix imposita, telephij folia simili modo adhibita diebus xxx. ad senas horas quotidie, ita tamen vt his amotis hordeacea farina pro cataplasmate imponatur: viticis semen tritum cum spuma nitri & aceto, althææ semen simili modo, alcyonium cum aceto, bryoniæ tam albæ quàm nigræ radix in oleo cocta quousque succum reddat, asphodeli è radice succus, glans vnguentaria inuncta: bulbi triti cum nitro torrefacto affricti, ac ipsi etiam per se impositi: veratrum album in aceto coctum & confricatum, eiusdem puluis affrictus dum sudor erumpat: sed pòst illinenda sandaracha terráque Melia: nigri chamæleonis radix cum sulphure, nitro & aceto, locis prius affricto nitro præparatis. Aliud: Spumæ argenti partes ij. sulphuris partem vnam misceto, hísque laborantem in balneo perfricato, ac post lotionem inungito argenti spuma cum erucæ succo.

Vitiliginem albam & leucen exterentia.

Ad vitiligin. nigram. Vitiliginem nigram reliquæ cuti concolorem reddunt, terra Melia peruncta, veratrum tam album quàm nigrum in aceto decoctum & affrictum: cochlea terrestris cremata, cum melle illita & affricta: cepæ succus cũ aceto, lilij radix infricata, similiter & fabacea farina, cuminum cum aceto, paritérque cachry, glans vnguentaria in vino, narcissi radix cum vrticæ semine & aceto, sepiæ testa cum aceto, cucumeris agrestis radix affricta, telephium cum aceto illitum, chondrillæ radix cum nitro tusa in smegmate: denique argenti spuma, arsenicum & sulphur æquis portionibus cum oleo mixta & in balneo affricta.

Ad lentigines, ephelidas & varos. Lentigines, maculas solares & varos tollunt hæc illita: adarces ex aqua, acorus cum melle, costus cũ aqua & melle, alysson cum melle, tithymalli liquor ex melle, (attamen cauendum, ne, si diutius relinquatur, altiùs exulceret.) alcyonium cum aceto, vitis syluestris fructus maturus, tritus: bryoniæ tam albę quàm nigræ radix decocta cum oleo, vsquedum succum reddat. Exterit & varos oleum amygdalinum cum cerato & lilij radice.

Ad ephelidas seu solares maculas. Vitia cutis à Solis ardore contracta emendant: ari radix cum melle, glans vnguentaria illita cum vino: bulbi crudi per se, & cum oui luteo aceto aut melle, vel cum alcyonio combusti, maculas solares egregiè repurgant: galbanum cum aceto & nitro lentigines potissimùm abolet, vti & gummi cum nitro & melle. Peculiariùs verò maculas solares emendant, ellebori albi partes duæ cum melle, elaterium inunctum, cassia cum melle, & cinnamomum eodem modo, brassicæ semen cum aceto, erui farina, raphani cortex cum lolij farina. Aliud: nasturtium totis sex noctibus imponatur, & mane eluatur. Eadem vitia corrigunt thapsiæ radix cum melle, hederæ folia in vino cocta, ricini denique grana per triduum imposita.

Ad varos. Priuatim autem varos tollunt, lilij radix cũ sapone, cyclamini radix

CXIX. Τοὺς δὲ μέλανας ἀλφοὺς καὶ ὁμόχροας ποιεῖ γῆ Μιλησία καταχριομένη, ἐλλέβορος λευκὸς καὶ μέλας ἑψηθεὶς μετ' ὄξους καὶ σμώμενος, κοχλίας χερσαῖος καεὶς σὺν μέλιτι καταχριόμενος καὶ σμηχόμενος, κρομμύου χυλὸς σὺν ὄξει, κρίνου ῥίζα σμωμένη, κυάμινον ἄλευρον ὁμοίως, κύμινον σὺν ὄξει, κάχρυς ὁμοίως, μυροβάλανος ἐν οἴνῳ, ἢ ναρκίσσου ῥίζα σὺν κνίδης σπέρματι καὶ ὄξει, σηπίας ὄστρακον σὺν ὄξει, ἢ σικύου ἀγρίου ῥίζα σμωμένη, τηλέφιον σὺν ὄξει καταχριόμενον, χονδρίλλης ῥίζα σὺν νίτρῳ κοπεῖσα ἐν σμήγματι· λιθάργυρος, ἀρσενικόν, θεῖον, ἴσα μετ' ἐλαίου ἐν βαλανείῳ σμώμενα. *Melia, Moiba. κάχρυ.*

CXX. Φακοὺς δὲ καὶ ἐφηλίδας καὶ ἰόνθους αἴρει ἐπιχριόμενα, ἀδάρκης μεθ' ὕδατος, ἄκορος σὺν μέλιτι, κόστος σὺν ὕδατι καὶ μέλιτι, ἄλυσσον σὺν μέλιτι, τιθυμάλλου ὀπὸς σὺν μέλιτι. (προσέχειν δὲ δεῖ. χρονίσαν γὰρ ἑλκοῖ διὰ βάθους.) ἀλκυόνιον σὺν ὄξει, ἀμπέλου ἀγρίας καρπὸς πέπειρος, λεῖος· βρυωνίας ῥίζα λευκὴ καὶ μέλαινα ἑψηθεῖσα μετὰ ἐλαίου ἄχρι χυλώσεως. αἴρει καὶ ἰόνθους ἀμυγδάλινον σὺν κηρωτῇ καὶ κρίνου ῥίζῃ.

CXXI. Αἴρει τὰς ἐφηλίδας ἄρου ῥίζα μετὰ μέλιτος, μυροβάλανος καταχριομένη σὺν οἴνῳ· βολβοὶ ὠμοὶ καθ' ἑαυτούς, ἢ σὺν ὠοῦ λεκύθῳ καὶ σὺν ὄξει ἢ μέλιτι, ἢ κεκαυμένοι μετὰ ἀλκυονίου, μάλιστα ἔφηλιν ἀποκαθαίρουσιν· χάλβανον σὺν ὄξει καὶ νίτρῳ μάλιστα φακοὺς αἴρει. κόμμι σὺν νίτρῳ καὶ μέλιτι· καὶ ἰδίως δὲ μᾶλλον ἐφηλίδας αἴρει ἐλλεβόρου λευκοῦ μέρη β'. μετὰ μέλιτος, ἐλατήριον καταχριόμενον, κασία σὺν μέλιτι, κιννάμωμον ὁμοίως, κράμβης σπέρμα σὺν ὄξει, ὀρόβινον, ῥαφάνου φλοιὸς σὺν αἰρίνῳ ἀλεύρῳ. ἢ κάρδαμον καταπλασσόμενον δι' ὅλης νυκτὸς ἐπὶ ἡμέρας ε'. ἕωθεν δὲ ἀποπλυνάντα καὶ κλύσαντα. θαψίας ῥίζα σὺν μέλιτι, κισσοῦ φύλλα σὺν οἴνῳ ἑφθά, κρότωνος καρπὸς καταπλασθεὶς ἐπὶ ἡμέρας γ'.

CXXII. Ἰδίως δὲ ἰόνθους αἴρει, κρίνου ῥίζα σὺν σμήγματι, κυκλαμίνου ῥίζα σὺν

μέλιτι, ναρκίσσου ῥίζα ὁμοίως. σηπίας ὀστράκου ὁμοίως κεκαυμένου μέρη β'. βαλάνου μυρεψικοῦ μέρος ἕν, λεῖα σὺν ὕδατι καταχριόμενα· καὶ καταξηραινόμενα δὲ νότιζε. μετὰ δὲ ἓξ ἡμέρας, πυρία. ἄλευρον σητάνιον μετ' ἐλαίου καταπλασθέν· γλήχων κηρωτῇ ἀναληφθεῖσα, σμύρνα μετὰ κασσίας καὶ μέλιτος, κρομμύου χυλὸς σὺν σποδίῳ, μολύβδαινα σὺν ὄξει, καὶ σῶρυ σὺν ὄξει κεκαυμένον.

ὁμοίως, videtur redundare. Moibanus.

σὺν ὀξυμέλιτι φακοὺς αἴρει Dioscor. 2. de mat. med. cap. 107.

al. κραμβίου. σὺν ἁλσὶ Diosc. 2. de mat. med. c. 181.

μεθ' ὕδατος Dioscor. l. 5. de mat. med. c. 118.

CXXIII. Τοὺς δὲ ψωρώδεις καθ' ὅλου τοῦ σώματος ἢ περὶ μέρος κνησμοὺς θεραπεύει καταχριόμενα, σταφὶς ἀγρία μετὰ σανδαράχης καὶ ἐλαίου καὶ ὄξους προσεψηθεῖσα καὶ λεπτοτριβηθεῖσα, στυπτηρία ὑγρὰ μετὰ μέλιτος ἑψηθεῖσα καὶ σμύρνης καταχριομένη, ἅλες σὺν ὄξει καὶ ἐλαίῳ συγχριόμενοι ἄχρις ἂν ἐξιδρώσωσι, νᾶπυ μετ' ὄξους, μυροβαλάνου πίεσμα μετ' ὄξους καὶ ὀλίγου ἐλαίου· λαπάθου ἀγρίου τὸ ἀφέψημα, τῆς ῥίζης τῷ λουτρῷ μιγνυμένης· καὶ ὄξος θερμὸν καταντλούμενον. ὀρόβου ἀφέψημα, ἢ ὀριγάνου, ἢ γλήχωνος καταντλούμενον, γάλα σχιστὸν πινόμενον.

σμύρνη, Moibanus: qui remediũ hoc ex myrrha à præcedentibus separat.

CXXIIII. Τοὺς δὲ περὶ τὰ αἰδοῖα, θάλασσα * πινομένη, θεῖον ἐπιπασθέν, νίτρον ἐν ἐλαίῳ καὶ ὄξει καὶ σταφίδι ἀγρίᾳ καὶ στυπτηρία συνεδρούμενον ἐν βαλανείῳ καταχριομένη· μάλιστα ἐπὶ τῶν διδύμων· καὶ τρὺξ ὄξους ξηρὰ τριβεῖσα σὺν οἴνῳ καταχριομένη διδύμοις. ἐγκαταχρίειν δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ᾠοῦ τὸ λευκὸν μετὰ μέλιτος.

κνησμοὺς θεραπεύει. Moib.

σὺν ὑδρομέλιτι. Moib.

CXXV. Πρὸς δὲ τὰ κνησμώδη ἐξανθήματα ἁρμόζει καταχριόμενα, διφρυγὲς σὺν ὄξει, συκαμίνου ῥίζα σὺν ὄξει, μίσυ σὺν ῥοδίνῳ, μολύβδαινα σὺν ὄξει. ὁπλαὶ αἰγῶν κεκαυμέναι σὺν ὄξει, στυπτηρία πᾶσα σὺν μέλιτι ἑψηθεῖσα, πήγανον σὺν ἁλσὶ καὶ ἐλαίῳ, ἢ πήγανον σὺν κηρωτῇ μυρσινίνῃ τετραπλῇ, ψιμμύθιον καὶ λιθάργυρος σὺν ὄξει, μυρσίνινον ἔλαιον, δαφνίδων πίεσμα προσκλυζόμενον, μύρτα σὺν κηρωτῇ μυρσινίνῃ ἐν ὀθονίῳ ἐπιτιθέμενα, κιννάβαρις μετὰ κηρωτῆς, σμύρνη, νίτρον σὺν ὑείῳ στέατι, κισσοῦ φύλλα ἑφθὰ σὺν οἴνῳ καταπλασσόμενα, κριθαὶ κεκαυμέναι λεῖαι καταπλασσόμεναι, νίτρον σὺν θείῳ ἀπύρῳ, καὶ τρὺξ σμωμένη.

A cum melle, narcissi radix eodem modo. Testæ sepiæ crematæ partes ij. & glandis vnguentariæ pars vna terantur, & inungantur ex aqua. Cùm exaruerint, humectato: sex verò transactis diebus, fomentum adhibeto. Repurgat & varos trimestris tritici farina cum oleo imposita, pulegium cerato exceptum, B myrrha cum cassia & melle, ceparum succus cum spodio, plumbago cum aceto, & sory vstũ cum aceto.

Totius corporis scabiem aut partis cuiuspiam pruritum sanant hæc illita: staphisagria cocta, deindéq; cum sandaracha, oleo & aceto tenuiter contrita: alumen liquidum cum melle coctum, & addita myr- C rha inunctum: sal cum aceto & oleo illitus, donec sudor erumpat: sinapi cum aceto: quod ex vnguentaria glande tusa expressáque reliquum est quasi retrimentum seu magma, cum aceto & pauco oleo: radicum lapathi agrestis decoctum lauacro mixtum, acetum calens af- D fusum: decoctum erui, aut origani, aut pulegij itidem affusum: lac denique scissile in potu sumptum. Ad scabiem & pruritum.

Genitalium pruritus sanant, aqua marina pro fotu adhibita, sulphur inspersum, sic & nitrum cum oleo, aceto & staphide agria: alumen ex aqua mulsa in balneo illitum, præsertim circa testes: fæx e- E tiam aceti arida tritáque cum vino testibus illita: sed posteà candidum oui cum melle inungendum est. Ad pruritū pudendorum.

Ad pruriginosas papulas hæc peruncta conueniunt: diphryges cum aceto, mori radix ex aceto, misy cum rosaceo, plumbago cum aceto, vngulæ caprarum vstæ cum aceto, quodvis genus aluminis F cum melle coctum, ruta cum sale & oleo, ruta cum cerato myrtino quadruplo, cerussa & argenti spuma cum aceto, myrtinum oleum, expressus baccarum lauri succus affusus, myrti baccæ cum cerato myrtino in linteolo impositę, myrrha, nitrum cum adipe suillo, hederæ folia cum vino cocta & im- G posita: hordeum vstum tritúmque, cataplasmatis in modum adhibitum: nitrum cum sulphure viuo, fæx denique affricta. Ad pruriginosa exanthemata.

Ad lichenas & impetigines.

Ad lichenas seu impetigines ac lepræ scabieíque vitia faciunt hæc illita: viticis semen cum spuma nitri & aceto, sanies quam syluestris oleæ ligna viridia dum vruntur exudant, similiter & quæ ex corni lignis accensis extillat, anchusæ radix trita cum aceto imposita, adarces cum aqua, rubiæ semen cum aceto, loliacea farina cum aceto cataplasmatis modo imposita. Feras autem impetigines tollunt, furfures in aceto cocti & calentes impositi: similiter & chondrus.

Ad pruriginem.

Ad pruriginem, lupini farina in balneo cum oleo chamæmelino & pauco aceto cõuenienter illinitur.

Ad lepram.

Lepram verò sanant, lolij farina cum sulphure & aceto illita, bryoniæ fructus cum aceto more cataplasmatis impositus, bitumen cum sulphure & aceto: (sunt qui pro bitumine picem vsurpent,) glans vnguentaria cum aceto illita: tollit & ranunculus impositus, cucumeris agrestis radix cum aceto, similiter & sory vstum: oleæ Æthiopicæ lacryma cum aceto, (sic porrò syluestrem oleam nominant.) veratrum tam album quàm nigrum cum aceto impositum, myrrha cum aceto, ac thus eodem modo, paritérque ammoniacum, fici liquor illitus, cicer coctum ex aceto impositum, amygdalæ amaræ cum aceto, taurinum gluten eodem modo, thapsiæ succus & radix cum aceto: sulphur viuum cum aceto, aut subactum cum resina terebinthina: lupinorũ decoctũ affusum: æruginis partes duæ exceptæ resinæ terebinthinæ parte vna: (at efficacius redditur hoc remedium addito nitri aut chalcanthi momento.) cardamomum aut nasturtium cum aceto. Clematis vsta & cum aceto imposita, lepras exterit. Idem prẽstant cantharides, buprestes & pinorum erucæ, resina & pice admixta: gummi radicis thapsiæ, amygdali amaræ, cerasi, pruni aut vitis cum aceto: cochlea terrestris cremata cum aceto & melle illita: lapathi syluestris radix, seu cruda, seu in aceto cocta tritáque & imposita: lichen qui petris innascitur inunctus, aut

A CXXVI. Πρὸς δὲ τοὺς λειχῆνας, καὶ τὰ λεπρώδη καὶ ψωρώδη, καταχριόμενα ἁρμόζει· ἄγνου σπέρμα σὺν ἀφρονίτρῳ καὶ ὄξει, ἰχὼρ ὁ ἀπορρέων ἐκ ξύλων ἀγριελαίας ὑγρᾶς καιομένων· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν κρανίνων ξύλων. ἀγχούσης ῥίζα λεία σὺν ὄξει καταπλασσομένη, ἀδάρκη σὺν ὕδατι, B ἐρυθροδανοῦ καρπὸς σὺν ὄξει, αἴρινον ἄλευρον σὺν ὄξει καταπλασσόμενον. ἀφίστησιν ἀγρίους λειχῆνας πίτυρα σὺν ὄξει ἑψηθέντα, καὶ θερμὰ καταπλασθέντα· καὶ χόνδρος ὁμοίως.

CXXVII. Πρὸς κνησμονὴν, ἐν λουτρῷ θέρμινον ἄλευρον μετὰ χαμαιμηλίνου ἐλαίου καὶ ὀλίγου ὄξους καταχριέσθω ὁ πάσχων. C

CXXVIII. Λέπραν δὲ θεραπεύει, αἴρινον ἄλευρον σὺν θείῳ καὶ ὄξει καταχριόμενον, βρυωνίας καρπὸς σὺν ὄξει καταπλασσόμενος· ἄσφαλτος μετὰ θείου καὶ ὄξους· τινὲς δὲ ἀντὶ ἀσφάλτου, πίσσης. μυροβάλανον καταχριόμενον σὺν ὄξει· βατράχιον ἐπιπλασθὲν ἀφίστησι· D σικύου ἀγρίου ῥίζα σὺν ὄξει, σόρι κεκαυμένη ὁμοίως, ἐλαίας Αἰθιοπικῆς δάκρυον σὺν ὄξει. καλεῖται δὲ Αἰθιοπικὴ ἐλαία, ἡ ἀγρία ἐλαία. ἐλλέβορος λευκὸς καὶ μέλας σὺν ὄξει καταπλασσόμενος, σμύρνα σὺν ὄξει, καὶ λίβανος ὁμοίως, ἀμμωνιακὸν ὁμοίως, ὀπὸς συκῆς ἐπι- E χριόμενος, ἐρέβινθος ἑφθὸς σὺν ὄξει ἐπιπλασσόμενος, ἀμύγδαλα πικρὰ σὺν ὄξει, ταυρόκολλα ὁμοίως, θαψίας χυλὸς καὶ ἡ ῥίζα σὺν ὄξει· θεῖον ἄπυρον σὺν ὄξει, ἢ τερεβινθίνῃ ῥητίνῃ ἀναληφθέν· θέρμων ἀφέψημα καταντλούμενον, ἰὸς διπλοῦς ἀναληφθεὶς ῥητίνῃ τερμινθίνῃ ἁπλῇ· δυνατώτερον δὲ F γίνεται τὸ φάρμακον, νίτρου ἢ χαλκάνθου μιχθέντος ὀλίγου. καρδάμωμον ἢ κάρδαμον σὺν ὄξει, κληματὶς σὺν ὄξει καεῖσα καὶ καταπλασθεῖσα ἀφίστησι. καὶ κανθαρίδες, βούπρηστις, πιτυοκάμπη ἀναληφθεῖσα ῥητίνῃ, καὶ πίσσης μιχθείσης· θαψίας ῥίζης κόμμι, ἀμυγδάλης πικρᾶς ἢ κερασίας, κοκκυμη- G λέας, ἢ ἀμπέλου σὺν ὄξει· κοχλίας χερσαῖος σὺν ὄξει κεκαυμένος καὶ σὺν μέλιτι καταχριόμενος, λαπάθου ἀγρίου ῥίζα ὠμὴ καὶ μετ' ὄξους ἑφθὴ λεία καταπλασσομένη, λειχὴν ὁ ἐπὶ ταῖς πέτραις καταχρισθεὶς, ἢ

ἀδάρκης

πίσσην παραλαμβάνουσι. Moib.

σῶρυ κεκαυμένον. Moib.

A σὺν ὄξει καταπλασθεὶς, χαμαιλέοντος μέλανος ῥίζα ἑψηθεῖσα σὺν ὄξει, μιγνύντος τῷ ἀφεψήματι θείου καὶ ἀσφάλτου ἐγχριομένη, ἢ δίχα τούτων· στέαρ φώκης καὶ χαλκάνθου καὶ κέδρινον ἔλαιον μιγνύντα, μελάνθιον μετὰ θείου ἀπύρου καὶ ταυροκόλλης καὶ ὄξους, ὀπὸς σιλφίου σὺν ὄξει.

B CXXIX. Τὰς δὲ προσφάτους θεραπεύει, τριφύλλου ῥίζα σὺν ὄξει καταπλασσομένη, ἢ πήγανον σὺν μέλιτι καὶ στυπτηρίᾳ ὁμοίως, πίσσα ὑγρὰ σὺν ἴσῳ κηρῷ καὶ ῥητίνῃ καὶ θείῳ τακεῖσα ὡς ἔμπλαστρος, πρασίου φύλλα ἑψηθέντα σὺν ὄξει καὶ καταπλασθέντα, πτελέας φύλλα ἢ κλάδια ὁμοίως, ῥοιὰ σὺν ὄξει καταχριομένη, C σκαμμωνίας ὀπὸς ἑψηθεὶς σὺν ὄξει ἄχρις ἂν μελιτώδης γένηται καταχριόμενος, σκόροδον σὺν ˝ μίλτῳ ὁμοίως, στρουθίου ῥίζα σὺν ἀλφίτῳ καὶ ὄξει καταπλασσομένη, στυπτηρία κεκαυμένη σὺν κράμβης χυλῷ, ἢ ὑγρὰ ἑψηθεῖσα σὺν μέλιτι καταχριομένη· τιθυμάλλου ὀπὸς καταχριόμενος, τρὺξ οἴνου κεκαυμένη μετὰ D συκῆς ἀφεψήματος καταχριομένη, χελιδονίου τοῦ μικροῦ ῥίζα καταπλασθεῖσα, γογγύλη λεία ἐπιτιθεμένη, ἰτέας φύλλα κεκαυμένα καὶ μεθ' ὕδατος ἐπιπλασσόμενα, ἄγχουσα ἀναληφθεῖσα βουτύρῳ, θεῖον ἄπυρον, μελάνθιον, ταυρόκολλα σὺν ὄξει καταχριομένη, ἀμμωνιακὸν σὺν ὄξει ὁμοίως, E ἀμύγδαλα πικρὰ σὺν ὄξει ἐπιτιθέμενα, χαλκῖτις ὠμὴ μετὰ κυπρίνης κηρωτῆς, μελίας φλοιὸς καεὶς σὺν ἰρίνῳ ἢ κεδρίᾳ, ἢ πρόπολις ἐπιτιθεμένη ὡς ἔμπλαστρος.

Moib. σὺν μέλιτι, vti legitur apud Diosc. lib. de mat. med. 2. cap. 182. aut σὺν Μηλίᾳ, quoniam etiã idem lib. 5. terræ Meliæ lepras exterendi vim tribuit.

F CXXX. Ὄνυχας δὲ ἀφίστησι λεπρούς ἐπιτιθέμενα· ἀσφοδέλου ῥίζα λεία, ἄρου ῥίζα ὁμοίως, βατράχιον καταπλασθέν, κανθαρὶς, ἢ βούπρηστις, πιτυοκάμπη ἀναληφθεῖσα ῥητίνῃ τερμινθίνῃ, ἢ πίσσης ὑγρᾶς μιχθείσης· καὶ θαψίας ῥίζα καὶ σίνηπι σὺν ὄξει, ἢ ἀγριελαίας πυρήνων τὸ ἐντὸς ἀναληφθὲν ˝ στέατι, θεῖον ἄπυρον σὺν κηρῷ καὶ ῥητίνῃ, G ἱππολαπάθου ἢ ἀγρίου λαπάθου ῥίζα ὠμὴ καὶ ἑφθὴ σὺν ὄξει, κάρδαμον σὺν ὄξει· κυπαρίσσου σφαιρία χλωρὰ καθεψηθέντα σὺν ὄξει καὶ λεανθέντα σὺν θέρμοις πικροῖς, λινόσπερμον σὺν καρδάμῳ καὶ μέλιτι, πίσσα

καὶ ἀλεύρῳ, i. farina, addit Dioscor. lib. 1. de mat. med. c. 138

cum aceto impositus, chamæleonis nigri radix in aceto cocta sola per se, aut additis sulphure & bitumine inuncta: vituli marini adeps, admixtis chalcantho & oleo cedrino: melanthium cum sulphure viuo, glutine taurino & aceto: laserpitij denique liquor cum aceto.

Ad recentes lepras.

Recentes verò lepras hæc emendant: trifolij radix cum aceto imposita, similiter & ruta cum melle & alumine: pix liquida cum æquali portione ceræ, resinæ ac sulphuris ad emplastri formam redacta: marrubij folia cum aceto cocta & imposita, vlmi folia & ramuli eodem modo, malum Punicum cum aceto illitum, scammoniæ liquor ad mellis crassitudinem in aceto coctus & illitus: pariter & allium cum melle, struthij radix cum polenta & aceto loco cataplasmatis imposita: alumen vstum cum brassicæ succo, aut ipsum liquidum cum melle coctum & inunctum: tithymalli liquor illitus, fæx vini vsta & cum fici decocto adhibita, chelidonij minoris radix imposita, similiter & rapum contritum, salis folia cremata & ex aqua illita, anchusa butyro excepta, sulphur viuum, melanthium, taurinum gluten cum aceto inunctum, simili modo & ammoniacum cum aceto, amygdalæ amaræ cum aceto impositæ, chalcitis cruda cum cerato cyprino; fraxini cortex vstus cum irino aut cedria, propolis denique ceu emplastrum imposita.

Ad vnguium scabritias.

Vngues autem scabros detrahunt hæc imposita: asphodeli radix trita, similiter & ari, ranunculus illitus: cantharis aut buprestis vel pityocampe excepta resina terebinthina, vel admixta pice liquida: thapsiæ radix & sinapi cum aceto, nucleorũ oliuæ agrestis pars interior excepta adipe, sulphur viuum cum cera & resina: hippolapathi aut lapathi syluestris radix, seu cruda, seu cocta cum aceto: nasturtium cum aceto, cupressi virentes pilulæ decoctæ cum aceto tritæque cum lupinis amaris, lini semen cum nasturtio & melle, pix in

aceto cocta & imposita, pix liquida cum cera, sandaracha, calx viua, fæx vsta cum pice aut visco, alumen ex aqua, arsenicum cum aceto, aut viscum cum calce.

Scabiem tollentia. Scabiem tollunt, nitrum, spuma nitri, fel bubulum cum nitro, terra Melia, cochlea terrestris cremata cum melle, lolij radix sicca trita, glans vnguentaria eodem modo, & succus qui ex ea exprimitur.

Remedia ad mammarum affectus.

Mammas continentia. Mammas cohibebis quominùs in magnitudinem excrescant, si herbam Creticam dictam, quam nonnulli Erigeronta vocant, ex frigida contriueris, & mammas illeueris. Probatio autem huius remedij hæc est: Hœdi tenelli cornicula inungito; & non ampliùs crescent.

Mammillas virginum suo in statu conseruantia. Mammillarum, in virginibus potissimùm, incrementum inhibent imposita hæc: Cicutæ semen, dum succo plenum est, contritum, supposito priùs linteolo. Idem & ipsa herba præstat, eodem modo: alumen liquidum cum melle, epimelidis folia similiter imposita: denique quod è cote Naxia exacuendo ferro deteritur, ex aceto illitum.

Turgẽtes mãmas reprimentia. Turgentia lactéque distenta vbera cõpescunt, lens in aqua marina cocta & more cataplasmatis imposita, menta cum polenta, & vinacea cum sale trito: muria denique pro fomento adhibita.

Lac restinguentia post partũ. Lac extingunt etiam post partum, farina fabacea, tum per se tum addita polenta imposita: Cimolia cum aceto aut aqua & rosaceo illita: alumen liquidum cum aqua & aceto, addito rosaceo: terræ Samiæ aster, terra Melia eodem modo, lac muliebre cum cicutæ succo impositum, fæx aceti aut vini adhibita cum polenta, similiter & hyoscyami semen cum vino tritum, marinæ aquæ perfusio, cicutæ folia imposita, muriæ fomentum, nuces denique iuglandes impositæ.

Mammas grumoso lacte turgentes lenientia. Grumoso lacte turgentes mammas compescunt, furfures in aceto

A ἐν ὄξει ἑψηθεῖσα καὶ ἐπιτεθεῖσα, πίσσα ὑγρὰ σὺν κηρῷ, σανδαράχη, ἄσβεστος, τρὺξ κεκαυμένη σὺν " πίσσῃ ἢ ἰξῷ, στυπτηρία σὺν ὕδατι, ἀρσενικὸν σὺν ὄξει, ἢ ἰξὸς σὺν κονίᾳ.

Diosc. l. 5. de mat. med. c.132. σὺν ῥητίνῃ, cum resina.

CXXXI. Σμήχει δὲ ψώραν, νίτρον, ἀφρόνιτρον, χολὴ βοεία σὺν νίτρῳ καὶ Κιμωλία, γῆ Μηλία, κοχλίας χερσαῖος κεκαυ-B μένος σὺν μέλιτι· κρίνου ῥίζα ξηρὰ, λεία· μυρεβάλανος ὁμοίως, καὶ τὸ πίεσμα αὐτῆς.

Τῶν κατὰ τοὺς μαστοὺς παθῶν βοηθήματα.

CXXXII. Πρὸς μαστοὺς, ὥστε μὴ γίνεσθαι μεγάλους. βοτάνην τὴν λεγομένην C Κρητικὸν, ἣν τινες καλοῦσιν * ἠριγέροντα, τρίψας μετὰ ψυχροῦ ὕδατος, κατάχειε τοῖς μαστοῖς. Δοκιμασία τοῦ φαρμάκου· αἰγιδίου μικροῦ κατάχεισον τὰ κέρατα, καὶ οὐκ αὔξουσι.

CXXXIII. Μαστοὺς δὲ οὐκ ἐᾷ αὔξεσθαι, ἐπὶ παρθένων μάλιστα, καταπλασ-D σόμενα· κωνείου σπέρμα ἔγχυλον λεῖον, ὀθονίου προϋποτιθεμένου· καὶ ἡ πόα δὲ ὁμοίως. στυπτηρία ὑγρὰ σὺν μέλιτι " χωεῖς χολῆς· ἐπιμηλίδος φύλλα καταπλασσόμενα ὁμοίως· ἀκόνης Ναξίας τὸ παρὰ αὐτὴν ἀποκνηθέντος σιδήρου τὸ ἀπότριμμα, μετὰ ὄξους καταχειόμενον.

Hæc verba, χωεῖς χολῆς, superflua videntur Moibano.

E CXXXIIII. Τὰς δὲ σπαργώσας τῶν μαστῶν ἀποκαθίστησι, φακὸς ἑψηθεὶς ἐν θαλάσσῃ καὶ καταπλασσόμενος, ἡδύοσμον σὺν ἀλφίτῳ, στέμφυλα μετὰ ἁλῶν λείων, ἅλμη πεπυριωμένη.

CXXXV. Σβέννυσι δὲ γάλα καὶ μετὰ τοὺς τόκους, ἄλευρον κυάμινον καθ' ἑαυτὸ καὶ σὺν F ἀλφίτῳ καταπλασθὲν, Κιμωλία σὺν ὄξει καταχριομένη ἢ ὕδατι καὶ ῥοδίνῳ· στυπτηρία ὑγρὰ σὺν ὕδατι, ὄξει, " ῥοδίνου μιγνυμένου, γῆς Σαμίας ὁ ἀστὴρ, γῆ Μιλησία ὁμοίως, γάλα γυναικεῖον μετὰ κωνείου χυλοῦ καταπλασσόμενον, τρὺξ ὄξους ἢ οἴνου μετ' ἀλφίτου καταπλασθεῖσα· ὑοσκυάμου σπέρμα G μετὰ οἴνου, λεῖον ὁμοίως· θάλασσα καταντλουμένη, κωνείου φύλλα καταπλασσόμενα, ἅλμη πυριωμένη, κάρυα βασιλικὰ καταπλασσόμενα.

Videtur Moibanus legisse ὀξυῤῥοδίνου Μηλία

CXXXVI. Τοὺς δὲ χονδριάζοντας μαστοὺς παύει, πίτυρα ἐν ὄξει καὶ πηγάνου

ἀφεψήματι ζεσθέντα καὶ καταπλασθέντα, ἡδύοσμον σὺν ἀλφίτῳ, ἡμεροκάλλεος φύλλα καταπλασσόμενα, ἅλμη πυριωμένη, κάρυα βασιλικὰ σὺν "μέλιτι καὶ πηγάνῳ, κρότωνος φύλλα λεῖα, κρόκος σὺν γάλακτι καταχριόμενος, κραταιόγονον καταπλασσόμενον, ἄλευρον *κυάμινον καθ᾽ ἑαυτὸ, καὶ σὺν ἀλφίτῳ· λίθος γεώδης σὺν ὕδατι, λίθος ὀστρακίτης σὺν μέλιτι, κυδώνια ἑφθὰ σὺν μέλιτι καταπλασσόμενα· σέλινον καταπλασσόμενον· *ὠφελεῖ δὲ καὶ τοὺς τεθρομβωμένους μαστούς.

Moibanus ὀλίγῳ legisse videtur.

CXXXVII. Οὐκ ἐᾷ δὲ ἐπὶ τῶν τιθηνουσῶν γάλα τυροῦσθαι, "καρύων λευκῶν δέκα τὸν ἀριθμὸν κεγχριαῖα μεγέθη καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἀντὶ καταποτίων διδόμενα.

κηροῦ λευκοῦ δέκα τὸν ἀριθμὸν κεγχριαῖα μεγέθη, Moibanus. Aëtius cerã candidam trium erui granorũ magnitudine desiderat.

CXXXVIII. Κατασπᾷ δὲ γάλα πλεῖον, ἱππομαράθρου ἢ μαράθρου ἀφέψημα μετ᾽ οἴνου πινόμενον· "κάχρυς, ἐρέβινθος, ὤκιμον, μαλάχη, ἄνηθον, συνεψηθέντα ῥοφήματι· κιρκαίας καρπὸς ὁμοίως· μελάνθιον ὀλίγον πινόμενον ἐφ᾽ ἱκανὰς ἡμέρας, καὶ σὺν ῥοφήματι δὲ λαμβανόμενον· ὀνώνιδος ῥίζα σὺν ῥοφήματι ἑψηθεῖσα καὶ λαμβανομένη· "γλαυκίου τῆς βοτάνης τοὺς κλάδους καὶ τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη ἑψήσας ἐν ῥοφήματι δίδου· ἁλίμου χυλίσματος ἢ σόγχου, ἢ βουγλώσσου, ἢ θρίδακος δίδου κυάθους β΄. καὶ ὑδρομέλιτος κύαθον ἕνα ἐπὶ ἡμέρας ζ΄. καὶ ἀφεψηθέντα δὲ τὰ λάχανα "κυμίνῳ ἀλεύρῳ καὶ λαμβανόμενα, ποιεῖ. πολύγαλον πινόμενον, καὶ "πρασίου πόας τὰ φύλλα ἐσθιόμενα.

κέγχρος, vel potiùs σόγχος, Moibanus.

γλαυκὸς, vt probè corrigit Moibanus.

σὺν κυμίνου (vel κριθίνῳ, aut fortè κυαμίνῳ) ἀλεύρῳ. Hoc è marrubio auxilium Moibano suspectũ est, quia nusquam alibi eius fit mentio.

CXXXIX. Καταπλασσόμενα δὲ γάλα κατασπᾷ σὺν ἀλεύρῳ κριθίνῳ, μάραθον, μελάνθιον, κριθῶν βεβρεγμένων "σὺν ἀνδράχνῃ· κηρὸς καὶ σμύρνα, καὶ στέαρ χήνειον καὶ θεῖον μιγέντα· πτελέας φύλλα, "σαύρας χολὴ καὶ ἧπαρ· "πλὴν οἴνου σὺν ὄξει.

χυλὸς, addit Aëtius: Tetr. 1. ser. 3. cap. 142. & mox, ἢ ἀνδράχνης χυλός.

ταύρου, Aët.

σπλὴν ὄνου, Moibanus. idẽ enim remedium Plinius & Sextus commendarunt, sed ex aqua.

CXL. Τὰς δὲ φλεγμονὰς τῶν μαστῶν πραΰνει ἀσφοδέλου ῥίζα καὶ τὰ φύλλα ἐν οἴνῳ ἑφθὰ καταπλασσόμενα· βακχάριδος φύλλα καταπλασσόμενα. Γυναικὸς ἐὰν οἱ μαστοὶ ὀγκωθῶσιν, αἰγὸς ἀφόδευμα ξηρὸν ἑψήσας μετ᾽ ἀκράτου καταντλήσον, καὶ λύει τὴν φλεγμονήν.

A & rutæ decocto feruefacti & impositi, menta cum polenta, hemerocallis folia imposita, fotus ex muria, nuces iuglandes cum melle & ruta, ricini folia trita, crocus cum lacte illitus, cratæogonum more cataplasmatis impositum, farina fabarum per se & cum polenta, lapis geodes ex aqua, ostracites B cum melle, cotonea mala cocta cum melle & in modum cataplasmatis imposita, apium denique pari modo adhibitum.

Distentis grumoso lacte mammillis prodest, pręthereáque lac nutricum in caseum cogi densaríve prohibet cera candida, si eius grana decem miliari magnitudine pilularum instar quotidie deglutiantur. C

Lactis coagulationem inhibens auxilium.

Lactis abundantiam faciunt, hippomarathri seu ipsius satiui fœniculi decoctum ex vino bibitum, milium, cicer, ocimum, malua & anethum, incocta sorbitionibus: circææ semen eodem modo: melanthium parciùs bibitum plusculis D diebus, & cum sorbitione sumptum: iusculum cui radix ononidis incocta fuerit, sorbitione sumptum. Aliud: glaucis herbæ ramulos, folia & flores coquito, & in sorbitione dato. Aut: succum halimi aut sonchi, buglossíve aut lactucæ, cyathorum duorum mensura, cum E aquæ mulsæ cyatho vno diebus septem propinato. Idem præstant hæc eadem olera cocta & cum cymini farina sumpta: polygalum quoque bibitum, & marrubij folia esitata.

Ad excitandum lac assumenda remedia.

Lac vberius attrahunt mammis imposita cum farina hordeacea, fœniculum & melanthium, hor- F dei macerati cremor, & portulacæ succus: cera, myrrha, adeps anserinus & sulphur simul mixta: vlmi folia, lacertę fel & hepar, splen asini cum aceto.

Lac attrahentia foris imposita.

Mammarum inflammationes mitigant, asphodeli folia cum radice in vino cocta & imposita, similiter & baccharidis folia. Quòd G si mulieris mammæ intumuerint, caprino stercore arido cocto cum meraco eas foueto, & sedabitur inflammatio.

Mammarum inflammationis lenientia.

Remedia

Remedia ad testium affectus.

Ad testiu[m] inflammationes. Testium autem inflammationibus medentur, fæx vini cum sale in modum cataplasmatis imposita, hyoscyami semen tritum cum vino: Cimolia terra cum aceto & rosaceo ad strigmenti crassitudinem redacta & illita: aster Samius simili modo illitus, geodes lapis ex aqua, ciceris farina in mero cocta, aut cicer ipsum coctum cataplasmatis instar impositum: senecionis flos cum passo, & ipsa quoque herba imposita, necnon & eiusdem pappi similiter: coriandri folia cum vua passa, lilij radix cum hyoscyami foliis & farina triticea: fabacea farina cocta in vino cum cumino & vua passa aut fauo, aut cerato cyprino: lini semen in vino mulso coctum, melilotus in passo coctus, myrti folia cum cerato: vua passa alba cum nitro aut spuma nitri, ruta cum lauri tenellæ ramulo, sabinæ folia ex aqua imposita: splanchnon, quod muscus dicitur, eodem modo, aut etiam muscus marinus: viticis semen cum butyro & foliis vitigineis, sambuci folia simili modo, asphodeli denique folia cum radice in vino decocta.

Ad easdem inueteratas. Diuturnas porrò testium inflammationes hæc soluunt: Asius lapis appensus in lana sicca, althææ radix cocta & cataplasmatis modo imposita, erysimon coctum tritúmque, nitrum torrefactum oleo solutum, oui oleosus humor in splenio impositus, farina hordeacea cum pice liquida. Vtiliter etiam testes cupressi decocto foueantur.

Ad testiu[m] excrescente[m] carnem. Testium excrescenti carni medetur cinis sarmentitius cum nitro & aqua subactus & more cataplasmatis impositus.

Variorum tumorum præter naturam, vulnerum vlcerúmq; remedia.

Ad furunculos. Furunculos celeriter maturant & rumpunt, hormini semen aut folia imposita cum polenta, narcissi radix trita cum farina & oleo,

A

Τῶν κατὰ τοὺς διδύμους παθῶν βοηθήματα.

CXLI. Τὰς δὲ τῶν διδύμων φλεγμονὰς ἰᾶται τρὺξ οἴνου μεθ' ἁλῶν καταπλασθεῖσα, ὑοσκυάμου καρπὸς μετὰ οἴνου λεῖος. ἡ Κιμωλία σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ γλοιώδη B καταχριομένη. ὁμοίως ἀστὴρ Σάμιος καταχριόμενος, ἢ λίθος γεώδης σὺν ὕδατι, ἢ ἐρεβίνθου ἄλευρον ἐν ἀκράτῳ ἑψηθέν, ἐρέβινθοι ἑφθοὶ καταπλασσόμενοι, ἠριγέροντος ἄνθος σὺν γλυκεῖ, καὶ ἡ πόα καταπλασσομένη, καὶ τοῦ ὁποῦ ὁμοίως, κορίου φύλλα σὺν σταφίδι, κρίνου ῥίζα σὺν ὑοσκυάμου C φύλλοις καὶ ἀλεύρῳ πυρίνῳ, κυάμινον ἄλευρον ἑψηθὲν ἐν οἴνῳ σὺν κυμίνῳ καὶ σταφίδι ἢ κηρίῳ, ἢ κηρωτῇ κυπρίνῃ, ἢ λινόσπερμον ἐν οἰνομέλιτι ἑφθόν, ἢ μελίλωτον ἐν γλυκεῖ ἑφθόν, μύρρινα φύλλα σὺν κηρωτῇ, σταφὶς λευκὴ σὺν νίτρῳ ἢ ἀφρονίτρῳ, πήγανον σὺν κλάδῳ δάφνης ἁπαλῆς, βράθυος φύλλα D σὺν ὕδατι καταπλασσόμενα, σπλάγχνον τὸ καλούμενον βρύον ὁμοίως, ἢ τὸ θαλάσσιον βρύον· ἄγνου σπέρμα μετὰ βουτύρου καὶ ἀμπέλου φύλλων, ἀκτῆς φύλλα ὁμοίως, ἀσφοδέλου ῥίζα καὶ φύλλα ἑψηθέντα ἐν οἴνῳ.

οἱ πάπποι, ex lib. 4. Diosc. de mat. med. Moib.

Aëtius ἐν ὑδρομέλιτι, Paulus; ἐν κράματι. μυρσίνης, Moibanus. fortè μυρσίνινα.

CXLII. Τὰς δὲ χρονίας φλεγμονὰς τῶν διδύμων λύει Ἄσσιος λίθος περιαπτόμενος E ἐν ἐρίῳ ξηρῷ, ἀλθαίας ῥίζα ἑφθὴ καταπλασσομένη, ἐρύσιμον ἑφθὸν λεῖον, νίτρον ὀπτὸν διεθὲν ἐν ἐλαίῳ, ᾠοῦ ἐλαιῶδες ἐπιτιθέμενον ἐν σπληνίῳ, ἄλευρον κρίθινον σὺν πίσσῃ ὑγρᾷ. Πυριῶνται δὲ ὠφελίμως κυπαρίσσου ἀφεψήματι.

CXLIII. Τὰς δὲ ἐκ σαρκώσεις τὰς ἐπὶ F τῶν διδύμων τέφρα κληματίνη σὺν νίτρῳ φυραθεῖσα καὶ ὕδατι ἰᾶται καταπλασσομένη.

Τῶν ποικίλων τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων, τραυμάτων καὶ ἑλκῶν βοηθήματα.

G CXLIIII. Δοθιῆνας δὲ συμπέσσει ταχέως καὶ ῥήσσει ὁρμίνου σπέρμα, ἢ τὰ φύλλα καταπλασθέντα μετὰ ἀλφίτου, ναρκίσσου ῥίζα λεία, μετὰ ἀλεύρου καὶ ἐλαίου,

Diosc. 5. de mat. med. c 126. σὺν σταφίδι, ἢ στέατι ὑείῳ ἢ μέλιτι, cū vua passa, aut adipe suillo aut melle.

ἅλες σὺν στέατι βοείῳ καὶ σταφίδι, ὀρίγανον σὺν ζύμῃ καὶ ἁλσί, καὶ ἰξὸς σὺν ῥητίνῃ καὶ κηρῷ ἴσως τακείς, κάρδαμον σὺν ἅλμῃ, χαλβάνη καθ' ἑαυτήν, τερμινθίνη ὁμοίως, λάδανον ὁμοίως, πρόπολις ὁμοίως, λεοντοποδίου ὁμοίως φύλλα σὺν ἀλφίτῳ, λινόσπερμον σὺν σικύου ἀγρίου ῥίζα, Ἄσιος λίθος σὺν κηρωτῇ, νίτρον ἢ ἀφρόνιτρον σὺν ῥητίνῃ ἢ στέατι, συκῆς φύλλα ἢ κράδαι ἁπαλαὶ σὺν κηρωτῇ, πυκνοκόμου φύλλα σὺν ἀλφίτοις συγκεκομμένα, ἢ σὺν νίτρῳ· ζύμη μεθ' ἁλῶν ἢ νίτρου, σταφὶς μεθ' ἁλῶν, θεῖον καὶ πήγανον σὺν κηρωτῇ, ὑοσκυάμου φύλλα μετὰ βουτύρου.

CXLV. Πρὸς δὲ τὰς ἐν ἀρχῇ φλεγμονὰς παντὸς μέρους ἁρμόζει μετ' ἀλφίτου λεῖα καταπλασσόμενα, ἀείζωον, ἀνδράχνη, ἀμπέλου ἕλικες καὶ φύλλα, καὶ ὁ ἀπὸ τῶν τελμάτων φακός, κόριον, κράμβη μετ' ἄρτου, καὶ ἑφθὴ μετ' ἀλφίτου· ἴου φύλλα, στρύχνον, καλάμου φύλλα χλωρά, κεδρίδες λεῖαι, καὶ ἀρνόγλωσσον, ἑλξίνη, ἡδύοσμον, θέρμινον ἄλευρον, κονύζης φύλλα, κολόκυνθα ὠμή, κοτυληδών, κραταιόγονον, κυπαρίσσου φύλλα καὶ σφαιρία χλωρά, μανδραγόρου ῥίζα, ξανθίου καρπός, πυκνοκόμου φύλλα σὺν ὀξυμέλιτι, ἄλευρον κρίθινον ἢ ζήνιον ἐν ὄξει ἑψηθέν, ἢ κυδωνίου ἀποζέματι· σόγχος καταπλασθείς, στυπτηρία σχιστή, καὶ πᾶσα σὺν μέλιτι· ἐρεβίνθου τὰ ἁπαλὰ φύλλα καταπλασσόμενα.

ξέινον

CXLVI. Τὰς δὲ ἐν μήνιγξι φλεγμονὰς ἰδίως στέλλει ἀκτῆς τῶν φύλλων ὁ χυλὸς ἐπιχριόμενος, βούτυρον πρόσφατον ἐπιτιθέμενον σὺν ῥοδίνῳ.

CXLVII. Τὰ δὲ χρόνια οἰδήματα ἰᾶται καταπλασσόμενα, ἀκάνθης λευκῆς ῥίζα λεία σὺν ὕδατι, καὶ τῆς Ἀραβικῆς ἀκάνθης, σελίνου φύλλα καὶ τὸ σπέρμα μετ' ἀλφίτου, ἀπόπατος τράγου ἢ αἰγὸς ἐν ὄξει θερμῷ, βηχίου φύλλα καθ' ἑαυτά, ναρκίσσου ῥίζα λεία μετ' ἀλεύρου καὶ ἐλαίου, παρθενίου φύλλα, δαμασωνίου ὁμοίως, ἁλικακάβου ῥίζα ἑφθή, ἄρου φύλλα σὺν ἀλφίτῳ, ἀρκευθίδες λεῖαι· ἰσάτεως φύλλα ἀγρίου καὶ ἡμέρου, ἰτέας φύλλα, κά-

sal cum seuo bubulo & vua passa, origanum cum fermento & sale, viscum cum resina & cera æquali mẽsura liquatum, nasturtium cum muria, galbanum per se, similitérque resina terebinthina, ladanum eodem modo, sic & propolis, leontopodij folia cum polenta, lini semen cum cucumeris agrestis radice, lapis Asius cum cerato, nitrum seu spuma nitri cum resina vel adipe, fici folia aut tenelli surculi cum cerato, pycnocomi folia cum polenta contusa, vel cum nitro, fermentum cum sale aut nitro, vua passa cum sale, sulphur & ruta cum cerato, hyoscyami denique folia cum butyro.

Ad inflammationes partis cuiuslibet.

Incipientibus cuiusuis partis inflammationibus conueniunt hæc trita & cum polenta imposita: semperuiuum, portulaca, vitium capreoli & folia, lens palustris, coriandrum, brassica cum pane & cocta cum polenta, violæ folia, solanum, arundinis folia viridia, cedri fructus contriti, plantago, helxine, menta, lupinorum farina, conyzæ folia, cucurbita cruda, vmbilicus Veneris, cratæogonum, viridia cupressi folia & pilulæ, mandragoræ radix, xanthij fructus, pycnocomi folia cum aceto mulso, farina hordei aut zeæ cocta in aceto aut cydonij decocto, sonchus impositus, alumen scissile omnéque aliud cum melle, ciceris denique tenera folia cataplasmatis instar imposita.

Ad meningis inflammationes.

Meningis inflammationes peculiariter inhibet sambuci foliorum succus illitus, necnon & butyrum recens cum rosaceo impositum.

Ad diuturna oedemata.

Diuturnis tumoribus seu œdematis hæc medentur more cataplasmatum imposita: spinæ albæ, seu etiam Arabicæ radix trita ex aqua, apij folia & semen cum polenta, fimus hirci aut capræ cum aceto calente, tussilaginis folia per se, radix narcissi trita cum farina & oleo, parthenij folia similitérque damasonij, halicacabi radix cocta, ari folia cum polenta, iuniperi baccæ tritæ, isatidis folia tam satiuæ quàm syluestris, salicis folia, ca-

lamus aromaticus tritus cum polenta, lauri baccę cum polentæ polline, dictamnus cum polenta, rubiæ radices tum coctæ tum etiam crudæ, erysimum cum aqua aut melle, smyrnij radices, fermentum cum sale, viscum cum æquis ceræ resinæq; portionibus, fomentum ex aqua marina, nasturtium tritum, hordeacea farina cum polenta, libanotidis radix & folia, lini semen cum melle & seuo caprino, melanthium cum aceto, ciceris radix cocta, stratiotes aquaticus cum thure, tragoriganum cum polenta, fæx vini cum polēta farináve hordeacea aut manna in vino cocta, verbasci folia cocta, psyllij semen tritum, caricæ cum nitro aut calce viua aut iride, quinquefolij radix in vino cocta, scilla tosta, (sed hæc quarto pòst die soluto vinculo remouenda.) cucumeris radix cocta & imposita, muris auricula cum cerato rosaceo, helxine eodem modo, lens denique palustris trita.

Ad parotidas. Parotidas soluunt, butyrum inter initia impositum in lana, lini semen cum melle ac seuo caprino, vrticæ folia cum sale, plantago eodem modo, marrubium nigrum cum adipe suillo vetere & aceto, erysimon ex aqua, fotus ex aqua marina: viscum cum resina & cera, fabarum farina cum fœnigræci farina & melle, lapathi radix in vino cocta, solani folia cum sale, ruta trita cerato rosaceo excepta, sulphur viuum ad eundem modum: resinæ partes duæ, galbani pars vna cum nitro quamplurimo subactæ: pyrethrum cerussáve aut chalcathum, si cum ficu & vino subigatur: calx viua cum melle, mustelæ quæ viua cremata sit cinis cum cerato irino, noctuæ cerebrum illitum: grossi denique è caprifico in vino decocti, deindéque triti & pro cataplasmate impositi.

Ad tubercula dissipanda. Tubercula, quæ phymata Græcis dicuntur, discutiuntur impositis hisce: adianto, atriplice, taurino sanguine cum polenta, sambuci radice, similiter & helxines, althææ radice in vino cocta, hyoscyami foliis cum sale tritis, bryoniæ tum albæ tū nigræ radice cum

A λαμος ἀρωματίτης λεῖος σὺν ἀλφίτῳ, δαφνίδες σὺν πάλῃ ἀλφίτου, δίκταμνον σὺν ἀλφίτῳ, ἐρυθροδάνου ῥίζαι ἑφθαὶ καὶ ὠμαί, ἐρύσιμον σὺν ὕδατι ἢ μέλιτι, σμυρνίου ῥίζαι, ζύμη μεθ' ἁλῶν, ἰξὸς σὺν ῥητίνῃ καὶ κηρῷ ἴσοις, πυρία ἡ διὰ θαλάσσης, κάρδαμον λεῖον, κρίθινον μετὰ ἀλφίτου, λιβανωτί- B δος ῥίζα καὶ φύλλα, λινόσπερμα σὺν μέλιτι καὶ στέατι αἰγείῳ, μελάνθιον σὺν ὄξει, ἐρεβίνθου ῥίζα ἑφθή, στρατιώτης ὁ ἀπὸ τῶν ὑδάτων σὺν λιβανωτῷ, τραγορίγανον σὺν ἀλφίτῳ, τρὺξ οἴνου μετὰ ἀλφίτου ἢ κριθίνου καὶ μάννης ἐν οἴνῳ ἑψηθεῖσα, φλόμου φύλλα ἑφθά, ψυλλίου σπέρμα λεῖον, σῦκα ξηρὰ C σὺν νίτρῳ ἢ ἀσβέστῳ, ἢ ἴριδι, πενταφύλλου ῥίζα ἐν οἴνῳ ἑφθή· σκίλλα ὀπτή· διὰ τετάρτης διαλύειν· σικύου ῥίζα ἑφθὴ καταπλασσομένη, μυοσωτὶς μετὰ κηρωτῆς ῥοδίνης, ἑλξίνη ὁμοίως καὶ ὁ ἐπὶ τῶν τελμάτων φακὸς λεῖος.

CXLVIII. Παρωτίδας δὲ λύει, ἐν D ἀρχῇ μὲν βούτυρον ἐν ἐρίῳ ἐπιτεθέν, λινόσπερμον σὺν μέλιτι καὶ στέατι αἰγείῳ, κνίδης φύλλα σὺν ἁλσίν, ἀρνόγλωσσον λεῖον ὁμοίως, βαλλωτὴ σὺν στέατι χοιρείῳ παλαιῷ μετὰ ὄξους, ἐρύσιμον σὺν ὕδατι. πυρία δὲ διὰ θαλάσσης· ἰξὸς σὺν ῥητίνῃ καὶ κηρῷ, κυάμινον ἄλευρον σὺν τηλίνῳ ἀλεύρῳ καὶ μέλιτι, E λαπάθου ῥίζα ἐν οἴνῳ ἑφθή, στρύχνου φύλλα μετὰ ἁλῶν, πήγανον λεῖον ἀναληφθὲν κηρωτῇ ῥοδίνῃ, θεῖον ἄπυρον ὁμοίως· ἢ ῥητίνης ὁμοίως μέρη β', χαλβάνης μέρος α', νίτρῳ ὡς ὅτι πλείστῳ συμμαλαχθέντα· ἢ πύρεθρον, ἢ ψιμμύθιον, ἢ χάλκανθον σύκῳ ἀναληφθὲν καὶ οἴνῳ, ἄσβεστος μετὰ μέλιτος, F γαλῆς ζώσης καείσης τέφρα μετὰ κηρωτῆς ἰρίνης, γλαυκὸς τοῦ ὀρνέου ἐγκέφαλος καταχριόμενος· ὄλυνθοι ἀπὸ ἀγρίας συκῆς ἑφθέντες, ἤγουν ἑψηθέντες ἐν οἴνῳ, λεῖοι καταπλασθέντες.

CXLIX. Διαφορεῖ δὲ φύματα καταπλασσόμενα, ἀδίαντον, ἀτράφαξις, G ταύρου αἷμα σὺν ἀλφίτῳ, ἀκτῆς ῥίζα, ἑλξίνης ὁμοίως, ἀλθαίας ῥίζα ἐν οἴνῳ ἑψηθεῖσα, ὑοσκυάμου φύλλα σὺν ἁλσὶ λεῖα, βρυωνίας ῥίζα λευκῆς καὶ μελαίνης μετὰ

δὲ διαλύειν.

πάλης ἀλφίτου, σικύου ἀγρίου ῥίζα ὁμοίως, ἀμμωνιακὸν μετὰ μέλιτος μαλαχθὲν καὶ ἐπιτεθὲν, ἀπόπατος βοὸς ἐν ὄξει θερμανθεὶς καὶ ἐπιτιθεὶς, ἀρνόγλωσσον μετὰ ἁλῶν λείων, ἀσφοδέλου ῥίζα ἢ τὰ φύλλα ἑφθὰ ἐν οἴνου τρυγὶ, θύμος ἢ θρύμμα μετὰ πάλης ἀλφίτου, Κιμωλία μετ' ὄξους ἐπιχριομένη, ἠρυγγίου ῥίζα καταπλασσομένη, ἢ ἰξὸς σὺν ῥητίνῃ καὶ κηρῷ, ἰτέας τὰ φύλλα ἀναληφθέντα κηρωτῇ, κονύζης φύλλα, σιλφίου ῥίζα σὺν κηρωτῇ, σκαμμωνίου ὀπὸς σὺν μέλιτι, στρουθίου ῥίζα λεία σὺν ἀλεύρῳ κριθίνῳ ἑψημένη, στέαρ ταύρειον σὺν μάννῃ· στέαρ χοίρειον παλαιὸν, πλυθὲν οἴνῳ, καὶ ἀναληφθὲν τέφρᾳ ἢ ἀσβέστῳ· συκαμίνου ὀπὸς μετὰ κηρωτῆς, θέρμινον ἄλευρον καταπλασθὲν εἰς μέλι ζέον ἀσβέστου μιγείσης ἐπιτιθέμενον· κράμβη ὠμὴ μετὰ ἀλφίτου, κυπαρίσσου σφαιρία μετὰ ᾠοῦ κοπέντα.

θύμβρα Moibanus.

Al. ἐκπυΐσκει

CL. Ἐκπέττει φύματα, ἀβρότονον ἑψηθὲν σὺν ὠμῇ λύσει, ἄγνου σπέρμα ὁμοίως, σῦκα ξηρὰ μετὰ νίτρου, καὶ σῦκα ἑψηθὲν μελικράτῳ ὁμοίως. καὶ πύρινον καὶ ζείνον, λινόσπερμον, αἴρινον, καὶ σὺν περιστερᾶς κόπρῳ ἑψηθέντα καὶ νίτρῳ· λινόσπερμον μετὰ οἰνομέλιτος ἑψηθέν· γύρις μετὰ πίσσης καὶ ἐλαίου, καὶ ὕδατος ἢ ὄξους ἑψηθεῖσα· ζύμη μετὰ ἁλῶν, θέρμοι ἐν ὄξει ἑφθοὶ καταπλασθέντες· χαλβάνη καθ' ἑαυτὴν, λινόσπερμον μετὰ θείου καὶ ἴρεως· Ἄσιος λίθος σὺν κηρωτῇ, ἢ ὀξικμάζει τὰ ὑπώπια.

θέρμινον ἄλευρον &c. Moib.

ὀξικμάζει δὲ καὶ ὑπώπια. Moib.

CLI. Ῥήσσει δὲ φύματα θαψίας χυλὸς μετὰ θείου καταχριόμενος, ναρκίσσου ῥίζα σὺν μέλιτι καὶ αἰρίνῳ ἀλεύρῳ καταπλασθεῖσα, πρόπολις, θέρμοι μετὰ ὄξους ἑφθοὶ καταπλασθέντες, σικύου ἀγρίου ῥίζα ἀναληφθεῖσα ῥητίνῃ τερμινθίνῃ, καππάρεως ῥίζα ὁμοίως, νίτρον μετὰ ζύμης ἢ σύκων, ἅλες ὁμοίως, κάνθαρις ἀναληφθεῖσα ῥητίνῃ.

CLII. Τὰς δὲ ἐντὸς ἀποστάσεις ῥήσσει θάλασσα ποθεῖσα μετὰ μελικράτου.

CLIII. Καὶ σκληρίας μαλάσσει λίθος πυρίτης κεκαυμένος ἀναληφθεὶς ῥητίνῃ τερεβινθίνῃ, ἢ διφρυγὲς ὁμοίως, Ἄσιος λίθος ὁμοίως, λύκιον ὁμοίως, μόρου τοῦ δένδρου χυλὸς, ἐκκόπτεται δὲ ἰσχυρῶς ἡ ῥίζα, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ

A polline polentæ, cucumeris agrestis radice eodem modo, ammoniaco cum melle subacto fimo bubulo in aceto calfacto, plantagine cum sale trito, asphodeli radice foliisve in vini fæce coctis, thymo vel thymbra cum polentæ polline, Cimolia terra cum aceto illita, eryngij radice apposita, aut visco B cum resina & cera, salicis foliis cerato exceptis, conyzæ foliis, laserpitij radice cum cerato, scammoniæ liquore cum melle, struthij radice trita & cum farina hordeacea cocta, seuo taurino cum manna, suillo adipe antiquo, vino eloto & cum cinere aut calce viua subacto: mori liquore cum cerato: lupino- C rum farina cum feruenti melle in cataplasmatis formam redacta, addita etiam calce viua: brassica cruda cum polenta, cupressi denique pilulis cum ouo tusis.

Tubercula cōcoquunt: abrotonū cū hordeacea farina, hydrelæo soluta, coctū, viticis semen eodē modo, caricæ cum nitro, eædē in aqua D mulsa coctæ: tritici, zeæ, lolij ac seminis lini farinæ cum fimo columbino & nitro coctæ: lini semē cum vino mulso coctum: pollen cum pice, oleo & aqua aut aceto coctus: fermentum cum sale, lupini in aceto cocti & impositi, galbanum per se, lini semen cum sulphure & iride: lapis denique Asius cum cera- E to, qui quidem hypopya etiam exiccat.

Ad eadem concoquenda seu maturanda.

Tubercula verò rumpunt thapsiæ succus cum sulphure illitus, narcissi radix cum melle farináque loliacea imposita, propolis, lupini in aceto cocti & more cataplasmatis impositi, cucumeris agrestis ra- F dix excepta resina terebinthina, capparis radix eodem modo, nitrum cum fermento aut ficubus, similiter & sal: cantharis denique cum resina subacta.

Ad eadem rumpenda.

Internos autem abscessus rumpit, aqua marina cum mulsa epota.

Ad rumpendos internos abscessus.

Duritias emolliunt: pyrites lapis G vstus: resina terebinthina exceptus: diphryges eodem modo, sic & lapis Asius, itémque lycium: mori arboris liquor, qui quidem altiùs incisa radice postridiè con-

Duritiæ emollientia.

cretus reperitur: gladioli radix cũ aceto mulso, onobrychis imposita, fotus ex aceto calente, spongia aceto madens, (sed huius potissimùm est vsus in apostematis à sanguine.) origanum cum melle: similiter & polij radix, pix liquida liquata cum cera, platani cortex coctus, itidémque folia: resina terebinthina cum adipe, sesamoidis semen, verbasci folia, quinquefolij radix: carica denique pinguis cocta in aqua marina & contrita.

Strumas discutientia. Strumas discutiunt: calx viua excepta melle, aut strigmento, oleóve aut axungia, & imposita: bitumen cum strigmento, fimus caprinus in aceto aut vino coctus, calénsque similiter impositus: plantago cum sale imposita, pariter & adiantum, althæa in vino cocta: "hordei farina in vrina pueri Venerem haud experti macerata, exceptáque pice, oleo & cera liquatis: lolij farina cum stercore columbino, liníque semine in vino cocta: similiter & mandragoræ radix, necnon & apiastrum cum sale. Collo linum circumligato, quo præligata vipera pependerit, donec exanimata fuerit. Dissipat & strumas ammoniacum vino dilutum & impositum: ballote, quam nonnulli marrubium nigrum nominant, cum sale: simili modo & aparine, itémque helxine, vngulæ bubulæ asininæ aut equinæ vstæ, & cum oleo subactę, testa fornacum cerato excepta. Similiter quinquefolij radix trita cum thure & exiguo sale, piper cum pice, laserpitij radix cum cerato, scilla tosta cum cerato, sed quarto pòst die resoluenda. Grossi tam syluestres quàm domestici cocti, triti & impositi, etiam qualencunque collectionem dissipant: styrax remollitus atque impositus, aparine cum axungia, iris cocta & imposita, erysimum cum aqua aut melle, vipera cocta in cibis sumpta, fotus ex aqua marina, lupini cocti tritíque, viscum cum resina & cera, capparis radix foliaq; virentia trita cũ polline polentæ, cancri fluuiatiles cremati cũ melle, coriandri folia cũ faba fresa: fabarũ Grecarũ cortices cũ alumine scissili, oleo & polentæ polline: agrestis lapathi

fortassis, erui.

A εὑρίσκεται ἐπίπαγος· ξιφίου ῥίζα σὺν ὀξυμέλιτι, ὀνόβρυχις καταπλασσομένη, ὄξος θερμὸν καταντλούμενον, σπόγγος ὄξει διερὸς μάλιστα ἐπὶ τῶν "αἱμάτων ἀποστημάτων, ὀρίγανον σὺν μέλιτι, πολίου ῥίζα ὁμοίως, πίσσα ὑγρὰ σὺν κηρῷ τακεῖσα, πλατάνου φλοιὸς ἑφθὸς καὶ τὰ φύλλα, ῥητίνη τερμιν-

αἵματος.

B θίνη σὺν στέατι. "σησαμοειδοῦς, φλόμου, πενταφύλλου ῥίζα· σῦκον ξηρὸν λιπαρὸν, ἐν θαλάσσῃ ἑψηθὲν, λεῖον.

σησαμοειδοῦς σπέρμα, φλόμου φύλλα, Moib.

CLIIII. Χοιράδας διαφορεῖ ἄσβεστος μέλιτι ἢ γλοιῷ ἀναληφθεῖσα, ἢ ἐλαίῳ, ἢ ἀξουγγίῳ, καὶ ἐπιτεθεῖσα. ἄσφαλτος μετὰ γλοιοῦ, ἀπόπατος αἰγὸς ἐν ὄξει ἢ οἴνῳ

C ἑψηθεῖσα θερμὴ ἐπιτιθεμένη ὁμοίως, ἀρνόγλωσσον μετὰ ἁλῶν καταπλασσόμενον, ἀδίαντον ὁμοίως, ἀλθαία ἐν οἴνῳ ἑφθή. "κρίθινον ἄλευρον ἐν πίσσῃ καὶ οὔρῳ παιδὸς ἀφθόρου καὶ ἐλαίῳ καὶ κηρῷ ἑψηθέντα· αἴρινον ἄλευρον μετὰ κόπρου περιστερᾶς, καὶ λινόσπερμον ἐν οἴνῳ ἑψηθέντα· μανδραγόρου

Paul. lib. 4. cap. 33. ὀρόβινον, hoc est, erui farina: eóque loco remedium hoc clariùs proponit.

D ῥίζα ὁμοίως, μελισσόφυλλον σὺν ἁλσίν. ἔχιν ἀποδήσας λίνῳ κρέμασον, ὅπως ἀποθάνῃ· εἶτα λύσας τὸ λίνον περίαψον τῷ τραχήλῳ. διαφορεῖ καὶ ἀμμωνιακὸν οἴνῳ διεθὲν καὶ ἐπιτεθέν· βαλλωτὴ, ἥν τινες μέλαν πράσιον καλοῦσι, σὺν ἁλσίν. ἀπαρίνη ὁμοίως, ἑλξίνη ὁμοίως· ὄνυχες βοῶν, ὄνων ἢ

E ἵππων κεκαυμένοι, ἐλαίῳ φυραθέντες· ὄστρακον ἰπνοῦ κηρωτῇ ἀναληφθὲν, πενταφύλλου ῥίζα ὁμοίως λεία σὺν λιβανωτῷ καὶ ἁλσὶν ὀλίγοις, πέπερι σὺν πίσσῃ, σιλφίου ῥίζα σὺν κηρωτῇ, σκίλλα ὀπτὴ σὺν κηρωτῇ· διὰ τετάρτης δὲ λύε. ὄλυνθοι ἄγριοι καὶ ἥμεροι ἑφθοὶ λεῖοι καταπλασσόμενοι, καὶ

F πᾶσαν συστροφὴν διαφοροῦσι. στύραξ μαλαχθεὶς καὶ ἐπιτεθεὶς, ἀπαρίνη μετὰ ἀξουγγίου, ἶρις ἑφθὴ καταπλασθεῖσα, ἐρύσιμον σὺν ὕδατι ἢ μέλιτι, ἔχιδνα ἑφθὴ ἐσθιομένη, πυρία διὰ θαλάσσης, θέρμοι ἑφθοὶ λεῖοι, ἰξὸς σὺν ῥητίνῃ καὶ κηρῷ, καππάρεως ῥίζα καὶ τὰ φύλλα χλωρὰ λεῖα σὺν πάλῃ ἀλ-

G φίτου, καρκίνοι ποτάμιοι κεκαυμένοι σὺν μέλιτι, κορίου φύλλα σὺν ἐρεγμῷ, κυάμων Ἑλληνικῶν λέπυρα μετὰ σχιστῆς καὶ ἐλαίου καὶ πάλης ἀλφίτου, λαπάθου ἀγρίου

ῥίζα μετ' οἴνου ἑφθή, λιβανωτίδος φύλλα, λινόσπερμον μετ' νίτρου, ἢ ἁλός, ἢ κονίας· λίθος πυρίτης κεκαυμένος ἀναληφθεὶς ῥητίνῃ τερμινθίνῃ, Ἄσιος λίθος ὁμοίως, φακὸς ἐν ὄξει ἑψηθείς. καταχρίονται δὲ ὠφελίμως χοιράδες καὶ αἵματι γαλῆς. Ἄλλο. Πρὸς χοιράδας καὶ παρωτίδας καὶ σκληρίας πάσας. ἡ διὰ ὄξους εἰργασμένη· ῥ. α΄. ῥητίνης φρυκτῆς ῥ. α΄. κηροῦ πυρροῦ ῥ. α΄. χαλβάνης γο. γ΄. τῆξον ὁμοῦ πάντα, καὶ μαλάξας χρῶ.

λίτρα vel μνᾶ legendum videtur. Moib.

Ἄλλο. Κράμβης φύλλα μετ' χοιρείου στέατος κόψας, ὥστε γενέσθαι ὡς μυελόν, καὶ εἰς ῥάκος λινοῦν ἐμπλαστρώσας ἐπὶ τὸ πάθος. Ἰτέας φλοιὸν καύσας, καὶ τὴν τέφραν κοσκινήσας, καὶ μετ' ὕδατος φυράσας, καὶ ποιήσας κολλούριον, ἐπίθες ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πάθους, καὶ ὅτε τρυπήσῃ, ἐπίθες λινόσπερμον πεφρυγμένον καὶ κεκοπανισμένον.

κοσκινίσας

Ἄλλο δόκιμον. Χαμαικέρασος πόα ἐστὶ μικρά, φυομένη ἔνθα τὰ βλάχνα γίνεται, καὶ κατὰ καιρὸν ὅτε καὶ ὁ καρπὸς τοῦ δένδρου. καρποὺς δὲ ποιεῖ β΄ ἢ γ΄ ὁμοίους κερασίῳ. εὐώδη δὲ λίαν ὥσπερ μόσχος. Ταύτης δέσμη, διὰ γ΄. ῥιζῶν, φύλλων, καὶ καρποῦ, σὺν οἴνῳ ἑψόμενα καὶ ἀποτριτούμενα, ἀπαράβατόν ἐστι.

Gesnerus lilium conuallium hic describi autumat.

εὐώδης

μετ' ῥιζῶν

ἑψομένη &c.

CLV. Περίαπτον δὲ πρὸς χοιράδας, ἀρνογλώσσου ῥίζα τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ λαμβανομένη καὶ ἐνδεσμευομένη κυτίδι· λαπάθου ἀγρίου ῥίζα ὁμοίως, ἀσφοδέλου ῥίζα ὁμοίως, ἠρυγγίου ῥίζα. προλέγε δὲ εἰς ὃν λαμβάνεται, ἀφ' ἑσπέρας, κατὰ σελήνην ἀπὸ ὀκτωκαιδεκάτης ἕως τριακάδος, καὶ οὕτω περίαπτε.

CLVI. Μελικηρίδας δὲ διαφορεῖ μελίλωτον καταπλασσόμενον σὺν ἀλεύρῳ τηλίνῳ ἢ πυρίνῳ, λαπάθου ἀγρίου ῥίζα λεία καὶ τὰ φύλλα, ἀρνογλώσσου φύλλα ὁμοίως.

CLVII. Στεατώματα δὲ διαφορεῖ, βουφθάλμου ἄνθη λεῖα σὺν κηρωτῇ, κυκλάμινος λεία καταπλασσομένη.

CLVIII. Βρογχοκήλας δὲ διαφορεῖ, βδέλλιον σιάλῳ τοῦ πάσχοντος νήστεως μαλαχθὲν καὶ ἐπιτεθέν· ἄσβεστος μετ' ἀξουγγίου διαφορεῖ, ἡ σαῦρα προσβληθεῖσα τῇ βρογ-

V radix cum vino cocta, libanotidis folia, lini semen cum nitro aut sale aut lixiuio, pyrites lapis vstus & resina terebinthina exceptus: Asius lapis eodem modo: lens denique in aceto cocta. Sed & vtiliter strumæ sanguine mustelæ perunguntur. Aliud: Ad strumas, parotidas & duritiam quamuis valet quod
B præparatur medicamentum, ex aceti, resinæ frixæ, ceræ fuluæ an. lib. I. galbani vnc. iij. omnibus simul liquatis & in malagma redactis, vtitor. Aliud: Brassicæ folia cum adipe suillo tundito, vsquedum euadat mixtura medullæ similis: quam panno lineo inductam instar emplastri adhibe loco affe-
C cto. Aliud: Cinerem è cremato salicis cortice cribratum, cum aqua subigito, formatóque collyrium, quod summæ parti affectæ impones: hanc vbi perfoderit, lini semen frixum pistillóque tusum adhibeto. Aliud probatum: Chamæcerasus herbula est quæ inter filices nascitur, ac eodem tempore
D quo & fructus cerasi arboris. Fructus duos trésve producit cerasio similes, éstque perquàm odorata moschi instar. Huius manipulus è radicibus tribus, foliis ac fructu in vino coquitur ad tertias, estq; certissimum exploratissimúmque remedium.

Ad strumas amuleti ratione alli-
E gantur: plantaginis radix sinistra manu eruta & pelli illigata, lapathi agrestis radix eodem modo, vti & asphodeli radix, itémque eryngij. Pronunciato verò prius eiusce nomine, cuius gratia exquiritur, erui debet sub vesperum, à vicesima octaua luna vsque ad tricesimam, i-
F táque adalligari. — Ad eadem amuleta.

Meliceridas autē discutiunt: melilotus impositus cum farina fœnigræci aut tritici, lapathi agrestis radix foliáque trita, similitérque folia plantaginis. — Ad meliceridas.

At steatomata discutiunt, buphthalmi flores triti cum cerato, & cyclaminus trita & pro catapla-
G smate imposita. — Ad steatomata.

Bronchocelas hæc dissipāt: bdellium laborantis ieiuni saliua emollitum & impositu m, calx viua cum axungia, lacerta bronchocelæ ad- — Ad bronchoceles.

A mota, aut mantis, quæ Indicæ locustæ similis est: suspendatur verò posteà in eo quo æger decumbit loco.

Ad polypos.

Polypos priùs exulceratos exedit dracontij radix illita, itémque succus eiusdem inunctus. Sic & saluia imposita: cupressi pilulæ tusæ & carne ficus exceptæ, tum impositæ, tum etiam inditæ: laserpitij B liquor cum ærugine aut chalcantho. Caninum denique stercus album cum aceto tritum & inunctum, aut etiam infusum, eximiè confert.

Ad ozænas.

Ozænas mitigant: aristolochiæ radix cum cyperide, hederaceorum corymborum succus infusus, C qui putrida etiam vlcera expurgat: cinnamomum cum veratro albo & struthio, id quod simul etiam sternutatorium est: similiter & veratrum cum cardamomo. Sternutatorium diebus adhibeto x: pòst Polyidæ dicta sphragide oblinito, donec vlcera maturentur: aut calaminthæ succum infundito, aut aridam D ipsam tritam insufflato per fistulam: aut ranunculi succo & alumine, aceto addito, inungito: aut chalcantho vel psorico cum melle.

Ad vlcera in naribus carnésque ibidem excrescentes.

Vlceribus narium conferunt: amurca olei cocta & illita, lycium simili modo, Indicum vino solutum & illitum, sandaracha cum rosaceo E ad strigmenti crassitiem redacta: argenti spumæ, thuris, aluminis scissilis & cerussæ pares portiones cum vino & rosaceo. Carnes verò in naribus excrescentes reprimunt minuúntque admota: arsenicum, sandaracha, radix aspalathi trita, laserpitij liquor cum ouo, chalcanthum denique vstum cum vino ad F visci crassitudinem redactum.

Ad vulnera recentia & sinus.

Vulnera recentia hiantiáque, necnon & sinus glutinant hæc trita & imposita: semperuiuum, lonchitis, chamæpitys, Heraclea, saluia, vitium capreoli, anagallis, androsæmon, plantago, rubi folia, aloë ex aceto cum linamentis aut G per se, amurca cocta linamentis excepta, althææ radix in vino cocta, oleæ agrestis folia cum melle, sambuci folia trita, aristolochiæ radix cum aceto, glycyrrhiza

A γρυκήλη, ἢ μάντις. ἔστι δὲ ὅμοιος ἀκρίδι Ἰνδικῇ. εἶτα κρεμασθεῖσα ἐν ᾧ κατάκειται τόπῳ.

CLIX. Πολύποις δὲ ἐξεσθίει προεξελκωθέντας, δρακοντίου ῥίζα καταχρισθεῖσα, καὶ ὁ χυλὸς αὐτῆς διαχριόμενος, ἐλελίσφακον καταπλασσόμενον· κυπαρίσσου B σφαιρία κοπέντα, καὶ σύκου σαρκὶ ἀναληφθέντα, καὶ καταπλασσόμενα, καὶ ἐντιθέμενα· ὀπὸς σιλφίου μετ' ἰοῦ, ἢ χαλκάνθου. κυνέα λευκὴ ὄξει λεπτοτριβεῖσα καὶ διαχριομένη, ἢ ἐγχυματιζομένη ποιεῖ ἀκριβῶς.

κόπρος κυνεία. Moib.

CLX. Ὀζαίνας πραΰνει, ἀριστολοχίας ῥίζα σὺν κυπερίδι, κισσοῦ κορύμβων χυλὸς C ἐγκλυζόμενος, καὶ τὰς σηπεδόνας ἐκκαθαίρει. κιννάμωμον μετ' ἐλλεβόρου λευκοῦ καὶ στρουθίου, ἅμα τι πταρμικὸν προσαγόμενον· ἐλλέβορος μετὰ καρδαμώμου ὁμοίως. Πταρμικὸν ἐπὶ ἡμέρας ι΄. προσάγε. εἶτα τῇ Πολυείδου λεγομένῃ σφραγῖδι διάχριε, ἄχρις ἂν πεπανθῶσιν. ἢ καλαμίνθης χυλὸν ἐγχυμάτιζε, ἢ ξηρὰν καλαμίνθην D λείαν ἐμφύσα διὰ σίφωνος, ἢ βατραχίου χυλῷ σὺν στυπτηρίᾳ διάχριε μετ' ὄξους· ἢ χαλκάνθῳ, ἢ ψωρικῷ μετὰ μέλιτος.

Gesnerus, μυκτῆρσι. Moibanus ita emendat: καὶ στρουθίου προσαγόμενον. ἅμα, ἢ πταρμικὸν ἐστι. aut: καὶ στρουθίου, ἢ ἅμα τῷ πταρμικῷ προσαγόμενον. Idem remedium inter Archigenica legitur apud Gal. 3. κατὰ τό. quo loco habetur κάρδαμον, hoc est, nasturtium, pro cardamomo.

CLXI. Πρὸς δὲ τὰ ἐν μυκτῆρσιν ἕλκη ποιεῖ, ἀμόργη ἐλαίου ἑφθὴ διαχριομένη, λύκιον ὁμοίως, καὶ τὸ Ἰνδικὸν οἴνῳ λυθὲν καὶ E διαχριόμενον, σανδαράχη σὺν ῥοδίνῳ γλοιοποιηθεῖσα. Λιθάργυρος, λιβανωτός, στυπτηρία σχιστή, ψιμμύθιον, ἴσα σὺν οἴνῳ καὶ ῥοδίνῳ. Τὰ δὲ ἐν αὐταῖς σαρκώματα στέλλει καὶ ἐλασσοῖ προσαγόμενα, ἀρσενικὸν καὶ σανδαράχη, καὶ ἀσπαλάθου ῥίζα λεία, ὀπὸς σιλφίου μετ' ᾠοῦ, χάλκανθον κεκαυ- F μένον μετ' οἴνου γλοιωθέν.

CLXII. Τραύματα δὲ πρόσφατα καὶ ἀφεστῶτα κολλᾷ καὶ κόλπους καταπλασσόμενα λεῖα, ἀείζωον, λογχῖτις, χαμαίπιτυς, ἡρακλεία, ἐλελίσφακον, ἕλιξ ἀμπέλου, ἀναγαλλίς, ἀνδρόσαιμον, ἀρνόγλωσσον, βάτου φύλλα· ἀλόη σὺν ὄξει μετὰ μο- G τῶν, καὶ καθ' ἑαυτήν. ἀμόργη ἑψηθεῖσα μετὰ μοτῶν, ἀλθαίας ῥίζα σὺν οἴνῳ ἑψηθεῖσα, ἀγριελαίας σὺν μέλιτι, ἀκτῆς φύλλα λεῖα, ἀριστολοχίας ῥίζα σὺν ὄξει, γλυκύρριζα

φύλλα, addit Moibanus.

A πρόσφατος κοπεῖσα καὶ καταπλασθεῖσα, ἢ ἑψηθεῖσα ἐν ὕδατι· ἐλαφοβόσκου ῥίζα λεία· σμύρνα σὺν ὕδατι καταχρισθεῖσα καὶ "ἐπιπλασθεῖσα ξηρά· λίβανος ὁμοίως, σμυρνίου ῥίζα καταπλασσομένη, ἠριγέροντος ῥίζα σὺν ὄξει, ἰὸς σιδήρου λεανθεῖσα ἐπὶ πολὺ μετ' οἴνου καὶ σμύρνης ἐν ἡλίῳ, λεῖα. ἱππουρίδος φύλλα, ἰσάτεως φύλλα B ἡμέρου καὶ ἀγρίας· κενταυρείου τοῦ μεγάλου χυλὸς τῆς ῥίζης, φύλλα κενταυρείου τοῦ λεπτοῦ χλωρὰ λεῖα, κονύζης φύλλα· γῆς ἔντερα καὶ νεύρων διακοπὰς κολλᾷ, λεῖα ἐπιτιθέμενα· κυκλάμινον σὺν ὄξει καὶ μέλιτι, κυπαρίσσου" λεῖα, λιβανωτίδος φύλλα χλωρά, λυσιμάχιος πόα, μυριόφυλλον C καταπλασσόμενον, ὄρχεως τῆς σεραπιάδος ῥίζα, πενταφύλλου φύλλα μετὰ μέλιτος, "περιστερᾶς αἷμα.

Moibanus, ἐπιπασθεῖσα.

φύλλα hîc inserit Moibanus.

περιστεριῶνος ὁμοίως, verbenacæ similiter, mavult Moibanus.

CLXIII. Πρὸς δὲ τὰ ἐπιπόλαια τραύματα, πολύκνημον λεῖον, τὸ ἐν τοῖς θυλακίοις τῆς πτελέας ὑγρόν. καὶ ὁ φλοιὸς δὲ αὐτῆς ἐπιδεόμενος, (ἔστι" γὰρ ὡς φιλύρα,) D κολλᾷ, καὶ ἀφλέγμαντα ποιεῖ. πρίνου χυλὸς "λεῖος, ῥᾶ λεῖον σὺν οἴνῳ, σύμφυτον λεῖον, "σκόροδα καέντα καὶ καταπλασσόμενα. Παραδόξως δὲ τὰς διακοπὰς τῶν νεύρων καὶ τὰ πρόσφατα τραύματα συγκολλᾷ, ἄγχουσα καταπλασθεῖσα.

Pro his Moibanus restituit: ἔτι δὲ καὶ τὰ φύλλα, insuperq; folia.

λεῖος videtur abundare.

Suspicatur Moibanus reponendũ, σκόρδιον, &c.

CLXIIII. Πρὸς δὲ τὰς τοῦ τραχήλου E τῆς κύστεως διαιρέσεις, καὶ νεύρων καὶ μηνίγγων, καὶ τὰς φλεγμονάς, ἁρμόζει βούτυρον ἐπιτιθέμενον ἐν μοτῷ. ἐπὶ δὲ τῶν λιθοτομιῶν δεῖ ὀξάλμην παραχρῆμα καταντλεῖν.

CLXV. Τὰς δὲ κατὰ νεύρων τρώσεις ἀφλεγμάντους τηρεῖ καταπλασσόμενα, κόκκος βαφικὴ λεία σὺν ὄξει καὶ μέλιτι, κραF ταιόγονον λεῖον, κρίνου ῥίζα ἑφθὴ ἐν οἴνῳ λεανθεῖσα, ἢ * νάρδη ὁμοίως, ὀπὸς σιλφίου μετά τινος τῶν θερμαντικῶν ἀποζεμάτων ἐπιτιθέμενος, νευράδος ἣν καὶ ποτήριον καλοῦσι, ῥίζα· ἄγχουσα καταπλασθεῖσα.

νάρκισσος, Moib.

CLXVI. Ἀνάγει δὲ ὀστέα καὶ ἀφίστησι πάνακος ῥίζα ξηρὰ ἐπιτιθεμένη, καὶ ἀριG στολοχίας ὁμοίως, βρυωνίας λευκῆς ἢ μελαίνης ῥίζα ὁμοίως, ἶρις ξηρά, ὀρόβινον ἄλευρον· συκῆς φύλλα καὶ κράδαι ἁπαλαί, σὺν

recens contusa & imposita, aut in aqua cocta: elaphobosci radix trita, myrrha ex aqua illita, itémque sicca inspersa: thus eodem modo, smyrnij radix pro cataplasmate imposita, senecionis radix cum aceto, ferrugo cum myrrha diutiùs in sole trita, equiseti folia trita, isatidis tum satiuæ tum syluestris folia, centaurij maioris è radice succus, centaurij minoris folia viridia trita, conyzæ folia. Terrestres lumbrici etiam præcisos neruos glutinant, si triti imponantur: cyclaminus cum aceto & melle, cupressi folia trita, libanotidis folia viridia, Lysimachia herba, millefolium impositum, orcheos Serapiadis radix, folia quinquefolij cum melle, columbæ denique sanguis.

Ad vulnera verò superficiaria valent, polycnemon tritum, humor qui intra folliculos vlmi reperitur, quin & vlmi cortex fasciæ loco vulneribus superilligatus, (sunt enim illi tenues tunicæ "philyrarum instar) ea glutinat & ab inflammatione vindicat: ilicis contritæ succus, rha tritum cum vino, symphytum tritum, allia vsta & imposita. Sed præ cæteris anchusa imposita, neruorum præsectiones recentiáque vulnera mirabiliter agglutinat.

Ad vulnera superficiaria.

aut, ceu tiliæ.

Ad colli vesicæ, neruorum ac meningum diuisiones, earundémque partium inflammationes conuenit, butyrum impositum in linamento. Sed post calculosorum incisionem muriam acidam quamprimùm affundere oportet.

Ad vesicæ colli, neruorũ ac meningũ dissectiones.

Neruorum autem vulnera tuentur ab inflammatione imposita hæc: granum tinctile tritum cum aceto & melle, cratægonum contritum, lilij radix in vino cocta tritáque, narcissi itidem radix eodem modo: laserpitij liquor cum aliquo calfacientium decoctorum impositus: neuradis, quam & poterium vocant, radix: anchusa denique cataplasmatis more imposita.

Ad neruorum vulnera ab inflammatione vindicanda.

Ossa infracta extrahunt ac remouent, inditi pulueres radicis panacis & aristolochiæ, itémq; bryoniæ seu albæ, seu etiam nigræ, necnon & iridis, erui quoque farina, fici folia tenellíque ramuli cum

Ad extrahenda ossa.

agrestis papaueris foliis impositi, lini semen cum aniso, iris cum chalcantho & centaurio, peucedani radix, chalcanthum cum hyoscyami semine, chamæleon niger.

Ad extrahenda spicula & aculeos.

Infixa corpori spicula & aculeos extrahunt hæc cataplasmatum instar imposita: hormini folia & semen cum polenta, gladioli radix cum aqua, aut etiam ipsa per se, vel cum thure ac vino: iridis radix, leontopetali semen & folia cum polenta, ammoniacum cum melle, orchis herba imposita, similiter & anagallis, itémque aristolochiæ radix: arundinis phragmitis radix, & grandioris folia trita: cochleæ cum sua carne, narcissi radix aut bulbus cum melle, sinapi cum fermento, acutæ spinæ radix: dictamnum, cuius quidem pastu aiunt etiam in Creta capras tela quibus ictæ sunt excutere: propolis imposita, pycnocomi semen tritum, lacertæ caput tritum, siluri salsi caro, hinnuli coagulum, tragium denique in potu sumptum.

Ad erysipelata.

Erysipelata sanant illita hæc, admixtis aceto & rosaceo: cerussa, argenti spuma, terra Cimolia, vel Chia, vel Selinusia. Additur autem succus plantaginis, aut intybi, aut polygoni, aut oleę agrestis, aut portulacæ, aut semperuiui, aut solani, aut hyoscyami, aut coriandri, aut rutæ, aut apij, aut helxines, aut mentæ. Confert & argenti spuma cum rosaceo trita: eadem cum rutæ succo, aceto & rosaceo: ochra cum aceto: rubigo ferri cum aceto, cerussa, sulphure & argenti spuma: meconium cum aceto: acacia, diphryges tostum & alumen scissile paribus portionibus cum aceto: & hoc quidem remedium eximiè iuuat.

Ad eadem.

Faciunt verò hæc ad erysipelata cum polline polentæ more cataplasmatum imposita: plantago, coriandrum, apium, portulaca, semperuiuum, auricula muris, solanum, hyoscyami folia, itémque helxines: calycis seu anchusæ, quã onocleam vocant, radix, vmbilicus Veneris, brassicæ folia, cypri folia, similitérque cupressi, lycopsis folia, itémque ocimi, arundinis cortex viridis cõtritus, ricini folia trita

A μήκωνος ἀγρίας φύλλοις καταπλασσόμενα: λινόσπερμον σὺν ἀνίσῳ, ἶρις σὺν χαλκάνθῳ καὶ κενταυρείῳ, πευκεδάνου ῥίζα, * χαλκάνθης ῥίζα σὺν ὑοσκυάμου σπέρματι, χαμαιλέων μέλας.

λευκακάνθης. Moibanus ex coniectura.

CLXVII. Ἀκίδας δὲ καὶ σκόλοπας ἕλκει καταπλασθέντα· ὁρμίνου φύλλα, καὶ B τὸ σπέρμα μετ' ἀλφίτου· ξιφίου ῥίζα σὺν ὕδατι ἢ καὶ καθ' ἑαυτὴν, ἢ σὺν λιβανωτῷ καὶ οἴνῳ· ἴρεως ῥίζα· λεοντοποδίου καρπὸς καὶ φύλλα μετ' ἀλφίτου· ἀμμωνιακὸν σὺν μέλιτι· ὄρχις ἡ βοτάνη καταπλασσομένη· ἀναγαλλὶς ὁμοίως· ἀριστολοχίας ῥίζα ὡσαύτως· καλάμου φραγμίτου ῥίζα, καὶ τοῦ μεC γάλου τὰ φύλλα λεῖα· κοχλίαι σὺν τῇ σαρκί· ναρκίσσου ῥίζα, ἢ βολβὸς σὺν μέλιτι· σίναπι μετὰ ζύμης· ὀξυακάνθου ῥίζα· δίκταμνον· τοῦτο δέ φασιν ἐν Κρήτῃ νεμηθείσας, ὑπό τινων τοξευθείσας αἶγας, ἐκβάλλειν τὰ βέλη. πρόπολις ἐπιτιθεμένη, πυκνοκόμου καρπὸς λεῖος, σαύρας κεφαλὴ D λεία, σιλούρου ταριχηροῦ σὰρξ, νεβροῦ πιτύα, τράγιον πινόμενον.

CLXVIII. Ἐρυσιπέλατα δ' ἰᾶται καταχριόμενα ταῦτα, ὄξους καὶ ῥοδίνου μιγνυμένων· ψιμμύθιον, λιθάργυρος, ἢ γῆ Κιμωλία, ἢ Χία, ἢ Σελινουσία. Μίγνυται δ' χυλὸς ἀρνογλώσσου ἢ σέριδος, ἢ πολυγόνου, ἢ ἀE γριελαίας, ἢ ἀνδράχνης, ἢ ἀειζώου, ἢ στρύχνου, ἢ ὑοσκυάμου, ἢ κορίου, ἢ πηγάνου, ἢ σελίνου, ἢ ἑλξίνης, ἢ ἡδυόσμου. Ποιεῖ καὶ λιθάργυρος μετὰ ῥοδίνου λεῖος· ὤχρα μετ' ὄξους· ἰὸς σιδήρου" χυλὸς καὶ ὄξος, καὶ ψιμμυθίῳ καὶ θείῳ καὶ λιθαργύρῳ· λιθάργυρος μετὰ πηγάνου χυλοῦ καὶ ὄξους, καὶ ῥοδίνου· μηκώνιον σὺν F ὄξει· ἢ ἀκακία, διφρυγὲς ὀπτὸν, στυπτηρία σχιστὴ, ἴσα μετ' ὄξους· ἄκρως δ' ποιεῖται οὕτως.

ἰὸς σιδήρου σὺν ὄξει, καὶ ψιμμ. &c. Moib. vertit.

ποιεῖ τοῦτο. Gesn.

CLXIX. Καταπλασσόμενα δὲ μετ' ἀλφίτου πάλης ποιεῖ πρὸς ἐρυσίπελας ταῦτα· ἀρνόγλωσσον, κόριον, σέλινον, ἀνδράχνη, ἀείζωον, μυὸς ὦτα, στρύχνον, ὑοσκυάμου φύλλα, ἑλξίνης, "κάλυκος τῆς καλουμένης G ὀνοκλείας ῥίζα, κοτυληδὼν, κράμβης φύλλα, κύπρου φύλλα, κυπαρίσσου ὁμοίως, λυκάψου φύλλα, ὠκίμου φύλλα, καλάμου φλοιὸς χλωρὸς λεῖος, κρότωνος φύλλα λεῖα

ἀγχούσης

A καθ' ἑαυτὰ ἢ μεθ' ὄξους· κρίνου ἄνθος καὶ φύλλα σὺν οἴνῳ· κύτινοι ἑφθοὶ σὺν οἴνῳ λεῖοι σὺν φακοῖς καὶ ῥόδοις ξηροῖς· κώνειον χλωρὸν λεῖον, μανδραγόρου ῥίζα σὺν ὄξει λεία, μαλάχης φύλλα ἑφθὰ μιγνύμενα ἐλαίῳ, λυκανθέμου φύλλα καθ' ἑαυτά, φακὸς ὁ ἐπὶ τῶν τελμάτων λεῖος, ἀκίνου φύλλα λεῖα σὺν περιστερεῶνος φύλλοις λείοις σὺν ὄξει, B στρατιώτης ὁ ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ἐχίνου φύλλα, σεῦτλον ἑφθὸν σὺν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ λεῖον· μελάμφυλλον, ὃ δὴ καὶ παιδέρωτα, οἱ δ' ἄκανθον καλοῦσι, καθ' ἑαυτὸ χλωρὸν λεῖον, καὶ σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ καὶ σὺν ἄρτῳ, ποιεῖ ἄκρως. ποδὸς μετὰ κράμβης χυλοῦ καταπλυνόμενος.

Moib. σχίνου

σποδὸς

C CLXX. Ἕρπησι δὲ ὠφελεῖ μὲν καὶ τὰ πρὸς ἐρυσιπέλατα ἀναγεγραμμένα, καὶ μάλιστα ὅσα ἐπιτεταμένως στύφει καταχριόμενα καὶ καταπλάσματα· ἰσάτεως φύλλα λεῖα σὺν ὕδατι καταπλασσόμενα, βάτου φύλλα ὁμοίως. ἀπόπατος αἰγὸς σὺν ὄξει D ἐπιπλασσομένη, ἢ βηχίου φύλλα σὺν ὕδατι, μυρσίνης φύλλα σὺν ἀλφίτῳ, πενταφύλλου ῥίζα σὺν ἀλφίτῳ. σπονδύλιον λεῖον σὺν πηγάνῳ καὶ ὄξει. καταχρίεται δὲ ὠφελίμως, ἄσβεστος σὺν ὄξει ἐπὶ τῶν ἀνελκώτων· ἐὰν δὲ ἡλκωμένοι ὦσι, σὺν κηρωτῇ. διφρυγὲς σὺν ὄξει. ἢ γῆ Κιμωλία ὁμοίως, λύκιον, πίτυος φλοιὸς ἀναληφθεὶς κηρωτῇ E κυπρίνῃ. πίτυος φλοιοῦ < β'. μετὰ χαλκάνθου < α'. σὺν κηρωτῇ. ἢ σηπεδόνα ξύλου λεαίνας, καὶ μίξας ἄνισον λεῖον ἴσον, καὶ ἔλαιον, φύρα, καὶ ἐνδήσας ὀθονίῳ, καύσας λείωσον, καὶ οὕτω καταπλασσε. Ποιεῖ καὶ σῶρυ κεκαυμένον σὺν ὄξει, μίσυ σὺν ὕδατι, μέλαν γραφικὸν σὺν ὄξει ἐπιτιθέμενον ἄνωθεν, F κράμβης φύλλα. ἢ θείου Γο. α'. λιθαργύρου Γο. β'. μετ' οἴνου λεῖα καταχρίε. ἢ σκορόδων < α'. καρύων πικρῶν < β'. κρόκου < " ς'. συλλεάνας καταχρίε. καταντλεῖ δὲ ὄξει ψυχρῷ.

Ἀπόπατον alij masculino genere proferunt.

Moib. κατάπασσε.

Moibano pondus hoc ceu nimium est suspectissimum. Gesnerus ς' notam reponit, quæ τὸ ἥμισυ designat.

G CLXXI. Τὰς δὲ ἐπινυκτίδας ἀγριελαίας ἄνθεσι κατάπλασσε, ἢ ῥάμνου, ἢ ἄγνου φύλλοις σὺν μέλιτι, ἀμυγδάλοις πικροῖς σὺν οἴνῳ, προβάτου κόπρῳ καθ' ἑαυτὴν, ἀρνογλώσσῳ καθ' ἑαυτό, σταφίδι μετὰ πηγάνου, ἀψινθίῳ σὺν ὕδατι,

per se vel cum aceto, lilij flores & folia cum vino, cytini cocti cum vino & triti cum lentibus & rosis siccis, cicuta viridis trita, mandragoræ radix cum aceto contrita, maluę folia cocta oleo addito, lycanthemi folia per se, lens palustris trita, acini folia trita cum foliis verbenacæ & aceto: stratiotes aquaticus, lentisci folia, beta cocta in vino & oleo, tritáque: melamphyllum, quod alij pæderota, alij acanthum vocant per se virens tritum & cum aceto rosaceo & pane strenuè iuuat: itémque spodium cum brassicæ succo affusum.

Ad Herpetas prosunt, tum quæ ad erysipelatã præscripta sunt, tum verò maximè quæ intensè astringunt seu illita, seu etiam cataplasmatis in modum imposita, nempe isatidis folia trita ex aqua adhibita, similitérque rubi folia, fimus caprarum cum aceto impositus, tussilaginis folia ex aqua, myrti folia cum polenta, quinquefolij radix cum polenta, spondylium tritum cum ruta & aceto. Vtiliter autẽ illinitur calx viua, in his qui minimè sunt exulcerati, cum aceto: si verò exulcerati fuerint cum cerato: diphryges cum aceto, similitérque terra Cimolia, lycium, pini cortex cerato cyprino exceptus, pini corticis drach. ij. cũ chalcanthi drach. j. cerato exceptæ. Aliud: Tritã lignorũ cariem cum pari aniso addito oleo subigito: hæc illigata linteolo vrito, rursúmque terito, itáque inspergito. Confert & sory vstum cum aceto, misy ex aqua, atramentum scriptorium cum aceto parte superiore adhibitum, brassicæ folia. Aliud: Sulphuris vncia j. argenti spumæ vnc. ij. cum vino tere & illine: Aut: Allij drach. j. amygdalarum amararũ drach. ij. croci drach. semis, simul conterito & illinito: frigido verò aceto perfundito.

Ad herpetas.

Epinyctidibus agrestis oleæ flores imponito, aut rhamni viticisve folia cum melle, amygdalas amaras cum vino, fimum ouillum per se, plantaginem per se, vuam passam cum ruta, absinthium ex aqua,

Ad epinyctidas.

coriandrum viride tritum, sampsuchum ex aqua, folia denique cucumeris eodem modo.

Ad fauos. Fauis autem ista conueniunt: vua passa cum ruta, fici tenellæ folia cum melle, nasturtium cum melle & lini semine, cucumeris satiui radix cum melle, sulphur viuum cum cerato exiguo aut resina terebinthina.

Ad calceamentorum attritus. Calceamentorum attritus dolorem inferentes à dolore simul & inflammatione vindicant hæc: pulmo suillus aut agninus impositus, cepa trita cum adipe gallinaceo aut polenta, calceamentorum veterum soleæ vstæ & inspersæ.

Ad desquamata. Desquamata tuentur ab inflammatione, rhus ruber cum melle impositus, sideritidis, quæ & Heraclea dicitur, folia itidem imposita, scordium, iunci coma cremata cum melle & imposita, stratiotes aquaticus cum aceto.

Ad clauos. Clauos extrahit ranunculus impositus, ipso tamen clauo paulò antè deraso: est autem cautè adhibendus, vicinis partibus subacta farina ceráve præmunitis: alioqui sanas etiã partes exederet. Tollit & ad breue tempus impositus ranunculus thymos & acrochordonas. Valent & smaridis salitæ crematum caput, recens salicis cortex vstus & ex aceto impositus, ladanum cum pauco castorio, nigella cum vrina: laserpitium cum citrio etiam callos eximit, similiter & laser ipsum cum resina: lacertæ caput tritum & illitum, aut liquor siccus resinæ, lacertæ sanguis recens instillatus & ex lana, quæ eodem imbuta sit, impositus. Ammoniacum ieiuni saliua emollitum clauo aliquantulum deraso imponatur. Bdellium itidem aut vlmi corticem cataplasmatis more imponito.

Ad verrucas & reliqua genera. Myrmecia, pensiles verrucas thymósque tollunt hæc: calx viua cum cerato, dipsaci radix trita & imposita, elaterium cum sale tritum etiam leuiter adhibitum, cicer coctum tritúmque, & pro cataplasmate impositum. Aiunt & si quis prima luna singulas verrucarum eminentias singulis cicerum granis contingat, hæcque in linteo

A κορίῳ χλωρῷ λείῳ, σαμψύχῳ σὺν ὕδατι, σικύου φύλλοις ὁμοίως.

CLXXII. Πρὸς δὲ τὰ κηρία ἁρμόζει, σταφὶς μετὰ πηγάνου, συκῆς φύλλα ἁπαλῆς σὺν μέλιτι, κάρδαμον σὺν μέλιτι καὶ λινοσπέρμῳ, σικύου ἡμέρου ῥίζα σὺν μέλιτι, θεῖον ἄπυρον σὺν κηρωτῇ ὀλίγῃ ἢ ῥητίνῃ τερ-

B μινθίνῃ.

CLXXIII. Τὰ δὲ ἐκ τῶν ὑποδημάτων παρατρίμματα ἐπώδυνα ὄντα ἀπονα ποιεῖ καὶ ἀφλέγμαντα, πνεύμων χοίρειος ἢ ἄρνειος ἐπιτεθεὶς, κρόμμυον σὺν ὀρνιθείῳ στέατι λεῖον, ἢ ἀλφίτῳ· καττύματα παλαιὰ καιόμενα καὶ ἐπιπλασσόμενα. *ἐπιπασσόμενα, Moib.*

C CLXXIIII. Ἀφλέγμαντα δὲ τηρεῖ τὰ ἀποσύρματα, ῥοῦς ἐρυθρὸς καταπλασσόμενος σὺν μέλιτι· σιδηρίτιδος, τῆς καὶ ἡρακλείας καλουμένης, τὰ φύλλα καταπλασσόμενα· σκόρδιον, σχίνου κόμη καεῖσα σὺν μέλιτι καὶ ἐπιτεθεῖσα, στρατιώτης ὁ ἐν τοῖς ὕδασι σὺν ὄξει. *σχίνου, vel potius σχοίνου, Moib.*

D CLXXV. Ἥλους δὲ αἴρει, βατράχιον ἐπιπλασθὲν προαποξυσθέντος ἐπὶ βραχὺ τοῦ ἥλου. Ἀκριβῶς δὲ ἐπιτιθέναι δεῖ, τὰ κύκλῳ μέρη στέατι ἢ κηρῷ προκαταπλασθέντα. διεσθίει γὰρ καὶ τὰ ἀπαθῆ. αἴρει δὲ πρὸς ὀλίγον καταπλασθὲν τὸ βατράχιον καὶ θύμια, καὶ ἀκροχορδόνας. σμαρίδος ταριχηρᾶς κεφαλὴ καεῖσα, ἰτέας φλοιὸς πρόσφατος *θύμους.*

E καεὶς καὶ μετ᾽ ὄξους ἐπιτεθεὶς, καὶ λάδανον σὺν ὀλίγῳ καστορίῳ, μελάνθιον σὺν οὔρῳ· σίλφιον μετὰ κιτρίου καὶ τύλους αἴρει, ἢ ὀπὸς τοῦ σιλφίου σὺν ῥητίνῃ ὁμοίως· σαύρας κεφαλὴ λεία ἐπιπλασθεῖσα, ἢ ὀπὸς ξηρὸς ῥητίνης· σαύρας αἷμα πρόσφατον ἐπιστάζομενον, καὶ ἔριον ἐμβεβρεγμένον ἐπιτιθέμενον. *forte μετὰ κηροῦ, cum cera. Moib. μετὰ κηρωτῆς, cum cerato, legẽdum suspicatur.* *Suspecta est dictio ῥητίνης. resinæ enim ὀπὸς dici non solet. Gesn.*

F Ἀμμωνιακὸν νήστεως σιάλῳ ἀναμαλάξας, καὶ ἀποξυσθέντος ἐπὶ ποσὸν ἐπιτιθεὶς. βδέλλιον, ἢ πτελέας φλοιὸν, καταπλάσσε.

CLXXVI. Μυρμηκίας καὶ ἀκροχορδόνας καὶ θύμους αἴρει μετὰ κηρωτῆς ἄσβεστος λεῖος, διψάκου ῥίζα καταπλασσομένη λεία, ἐλατήριον μεθ᾽ ἁλῶν λεῖον

G προσαπτόμενον, ἐρέβινθοι λεῖοι ἑφθοὶ καταπλασσόμενοι. φασὶ δὲ εἴ τις κατὰ νεομηνίας ἑκάστης ἐξοχῆς ψαύων ἑνὶ ἐρεβίνθῳ, καὶ τούτους ἐνδή-

σμιλίων ὀθονίῳ, εἰς τοὐπίσω ῥίπτῃ, ἀποπίπτειν A αὐτὰς αὐτομάτως ἢ ἀφανεῖς γίνεσθαι. Ποιεῖ δὲ ἡλιοτροπίου μεγάλου ὁ καρπὸς ἐν οἴνῳ καταπλασθείς, κλινοπόδιον μεθ' ὕδατος ἑψηθὲν δὲ ἐπιτεθέν, πήγανον σὺν νίτρῳ περικαταπλασθέν, λιβανωτὸς σὺν ὄξει ὁμοίως, ὄλυνθοι ὁμοίως μετὰ κηροῦ δὲ ἀλεύρου, καὶ ὀπὸς δὲ τῆς συκῆς καταχριόμενος, σαύρας B κεφαλὴ λεία ἐπιτιθεμένη, σμαρίδος ταριχηρᾶς κεφαλὴ κατακαεῖσα καὶ ἐπιτεθεῖσα. θύμου θρύμμα ἐπιπλασθέντα, ἰὸς σὺν μίσει κεκαυμένος, τιθυμάλλου ὀπὸς καταχριόμενος, ὠκίμου φύλλα μετὰ χαλκάνθου καταπλασσόμενα, ἀμπέλου κλημάτων χλωρῶν τὸ ἀφιδρούμενον ἐν τῷ καίεσθαι C ἐπιχριόμενον, προβάτου ἀπόπατος μετ' ὄξους, χαμαισύκη λεία καταπλασθεῖσα, αἰγὸς ἀγρίας χολὴ ἢ τράγου καταχριομένη.

Diosc. c. 185. 1. de ma. med. σὺν νίτρῳ καὶ ἀλεύρῳ, cum nitro & farina.

θύμος ἢ θύμβρα, Moibanus. Sed supra quoque c. 149. legitur θύμος ἢ θρύμμα.

CLXXVII. Ἀκροχορδόνας τὰς ἐν παντὶ τόπῳ αἴρει ἰχὼρ πνεύμονος ὀπτωμένου καταχριόμενος, θεῖον, λιβανωτός, συκῆς φύλ- D λα ἴσα τρίψας ἐπιτίθει, προκαταντλήσας πυρῶν ἀφεψήματι· ἢ πηλῷ, ὅπου ἂν κύων μέλας οὐρήσῃ, κατάχριε, ἢ χαμαιάκτῃ.

Moibanus, χαμαισύκῃ, legendum suspicatur.

CLXXVIII. Πυρίκαυστα δὲ ἐν ἀρχῇ ὠφελεῖ, ὥστε εἰ παραχρῆμά τις χρήσαιτο μηδὲ φλυκταινοῦσθαι. Κιμωλία μεθ' ὕ- E δατος καταχρισθεῖσα, μέλαν γραφικὸν ἐν ὕδατι καταχριόμενον, στυπτηρία ὑγρά, στυπτηρία πᾶσα σὺν ὕδατι, μόρων φύλλα σὺν ἐλαίῳ· ναρκίσσου ῥίζα σὺν μέλιτι, ἀκτῆς φύλλα λεῖα, ἀρκτίου φύλλα καὶ ὁ καυλὸς καὶ αἱ ῥίζαι σὺν οἴνῳ ἑψηθέντα· φλόμου ῥίζαι δὲ φύλλα ἑψηθέντα ὁμοίως, ἐλαίας φύλλα F ἑφθά, ἅλες σὺν ἐλαίῳ καταπλασθέντες, ἀνδρόσαιμον λεῖον, ἀρνογλώσσου φύλλα, ὑπερικοῦ φύλλα πρόσφατα, μαλάχη λεία ἑφθὴ καὶ ὠμὴ καταπλασθεῖσα· ἐλαῖαι λευκαὶ ἐξ ἅλμης λεῖαι καταπλασθεῖσαι, δὲ μέλαιναι ὁμοίως· καὶ ἑλξίνη καταπλασσομένη, ἢ βάτος, ἢ σχοῖνος, ἢ μυρσίνη, ἢ G ῥόδα, ἢ κύτινοι ὁμοίως, ἢ φύλλα σεύτλου ἐν οἴνῳ ἐπ' ὀλίγον ἑψημένα, μυροβάλανος μεθ' ὕδατος, ἑλιχρύσου φύλλα σὺν μέλιτι ἢ οἴνῳ, σμύρνα σὺν οἴνῳ καταχριομένη· κήρυκες πληρωθέντες ἁλσὶ καὶ καέντες, καὶ καταπλασθέντες, ἀποσπα-

Moibanus addit: ἢ μυρσίνης φύλλα καέντα μετὰ κηρωτῆς, aut myrti folia cremata cum cerato.

ἑλιχρύσου

deligata post se abiiciat, fore vt ipsæ verrucæ sponte decidant aut euanescant. Proficit & heliotropij maioris semen cum vino impositum, clinopodium ex aqua coctum & impositum, ruta cum nitro circumlita, similiter & thus cum aceto, grossi eodem modo cum farina & cera, necnon & lacteus fici liquor illitus, lacertæ caput tritum & impositum, smaridis salsæ caput crematum & impositum, thymus thymbráve imposita, ærugo vsta cum misy, tithymalli liquor illitus, ocimi folia cum chalcantho imposita, id quod è vitium sarmentis viridibus accensis exudat illitum, fimus ouillus cum aceto, chamæsyce trita & imposita, syluestris denique capræ hircíve fel illitum.

Verrucas pensiles quauis in parte extuberátes tollit, pulmonis inassati sanies illita. Sulphur, thus & fici folia æquis partibus contrita impone, tritici decocto priùs affuso. Aut: luto quod canis niger perminxerit illinito, vel ebulo. — *Ad pensiles verrucas acrochordonas.*

Ambustis in principio prosunt hæc, adeò vt, si citra moram adhibeantur, etiam bullarum eruptionem arceant: terra Cimolia ex aqua illita, atramentum scriptorium cum aqua illitum, alumen liquidum, aluminis omne genus ex aqua, mori folia cum oleo, narcissi radix cum melle, sambuci folia trita, arctij folia cum caule ac radicibus in vino cocta, verbasci radices foliáque similiter cocta, oleæ folia cocta, sal cum oleo illitus, androsæmon tritum, plantaginis folia, hyperici folia recentia, malua trita seu cocta seu etiam cruda more cataplasmatis imposita: oliuæ conditaneæ tritæ & impositæ seu albæ, seu etiam nigræ: helxine cataplasmatis instar imposita, similiter & rubus, iuncus, myrtus, rosæ aut cytini, betæ folia paulisper in vino cocta, glans vnguentaria cum aqua, elichrysi folia cum melle aut vino, myrrha cum vino illita, buccina sale expleta crematáque imposita. — *Ad ambusta.*

ἀποσπα-

ſiquidem teſtæ in modum indurantur, dum ſit obducta cicatrix: veteres ſoleæ vſtæ & inſperſæ, oui candidum, gummi cum ouorũ albumine illitum, gluten taurinum aqua calida ſolutum, lilij folia in vino cocta, eiuſdémque radix cocta tritáque cum roſaceo. Similiter & folia limonij, thus ex aqua illitum, ſtibium cum recẽti adipe inunctum, vlmi lacryma quæ in folliculis reperitur: foliorũ etiam decoctum affuſum benefacit: lichen qui petris innaſcitur tritus & impoſitus, mororum immaturorum ſuccus: denique amurca, mel & argẽti ſpuma, ęquis portionibus contrita & ad mellis craſſitiem cocta. Inuncta verò iuuant, plumbum in oleo coctum ad mellis craſſitudinem, cinis ficulneus cũ melle, pix liquida cum linamentis. Cicatricem verò ambuſtis inducunt, anchuſæ radix cũ cerato roſaceo aut myrtino cocta, fimus ouillus cum cerato roſaceo mixtus, fimus columbinus in linteolo vſtus & cum oleo tritus. Spumæ argẽti drach. j. in olei veteris cotyla vna coquitur igne claro vſquedum igneſcat, & illinitur: hederæ verò folia ſuperimponuntur. Cinnabaris, ceruſſę & hordei vſti ęquę portiones cum cerato myrtino: lithargyrus cum adipe caprino conformata ad emplaſtri compagem: cyclamini radix, cui incauatæ oleum cum cera incoctum ſit: maluæ folia cocta cum oleo, myrti folia vſta cum cerato, pini ſeu piceæ cortex cum cerato myrtino, idem quoque tritus per ſe impoſitus, & earundem folia in vino cocta: beta cocta & impoſita, calx viua oleo ſoluta, quæ quidem & bullarum eruptionem arcet & vlceratas partes ad cicatricem perducit.

Ad perniones nondum vlceratas fotus.

Perniones ſanant hæc fotuum vice affuſa: cyclamini radicis decoctum, ſimiliter & aſphodeli radicum: rapum in aqua marina vel muria decoctum, ranunculus ex aqua coctus, arctij folia, caulis & radix ſimili modo in vino cocta, & ipſamet impoſita: depilatorium quo vtuntur coriarij affuſum, laſerpitij decoctum itémque erui, ac ipſa quoque aqua marina per ſe.

A ἀποστρακοῦνται γὰρ ἄχρι ἐπουλώσεως· κάσυμα καὲν καὶ καταπλασσόμενον, ὠοῦ τὸ λευκόν, κόμμι μετὰ τοῦ λευκοῦ τῶν ὠῶν καταχριόμενον, ταυροκόλλα ὕδατι λυθεῖσα θερμῷ· καὶ κρίνου φύλλα ἐν οἴνῳ ἑφθὰ, καὶ ἡ ῥίζα ἑφθὴ λεία σὺν ῥοδίνῳ· λεμωνίου φύλλα ὁμοίως, λιβανωτὸς ἐπιχριόμενος σὺν ὕδατι, στίμμι σὺν στέατι νεαρῷ καταχριόμενον·

Moib. καταπλασσόμενον.

B πτελέας τὸ ἐν τοῖς θυλακίοις δάκρυον, καὶ τὸ ἀφέψημα τῶν φύλλων καλῶς ποιεῖ καταντλούμενον, λειχὴν ὁ ἐν ταῖς πέτραις λεῖος ἐπιτιθέμενος, συκαμίνων ἀώρων ὁ χυλός· ἢ ἀμόργη καὶ μέλι, καὶ λιθάργυρος, ἴσα τριβέντα καὶ ἑψηθέντα ἕως μέλιτος πάχους.

C Καταχριόμενα δὲ, "μολίαδδος ἐν ἐλαίῳ ἑψηθεὶς ἄχρι μέλιτος πάχους· σποδὸς συκίνη μετὰ μέλιτος, πίσσα ὑγρὰ μετὰ μοτῶν. Ἀπουλοῖ δὲ τὰ πυρίκαυστα ἀγχούσης ῥίζα, μετὰ κηρωτῆς ῥοδίνης ἢ μυρσινίνης ἑψηθεῖσα, ἀπόπατος σὺν ῥοδίνῳ κηρωτῇ προβατεία μιχθεῖσα· περιστερᾶς κόπρος καεῖσα ἐν ὀθονίῳ καὶ σὺν ἐλαίῳ λεανθεῖσα. λιθαργύ-

μόλιβδος forte.

D ρου < "κ΄. καὶ ἐλαίου παλαιοῦ κο. α΄. ἕψεται πυρὶ λαμπρῷ ἕως ἂν πυροειδὴς γένηται, καὶ καταχρίεται. ἐπάνωθεν δὲ κισσοῦ φύλλα ἐπιτίθεται. ἢ κιννάβαρι μετὰ ψιμμυθίου καὶ κριθῶν κεκαυμένων ἴσα μετὰ κηρωτῆς μυρσινίνης, λιθάργυρος μετὰ στέατος αἰγείου ἀναπλασθεῖσα ἕως ἐμπλαστρώδης γένηται, κυ-

α΄ Moibanus.

E κλαμίνου ῥίζα *ἐγγλυφεῖσα ἐν κηρωτῇ ἐνεψηθέντα, μαλάχης φύλλα ἑφθὰ σὺν ἐλαίῳ, μυρσίνης φύλλα κεκαυμένα σὺν κηρωτῇ: πίτυος φλοιὸς ἢ πεύκης σὺν κηρωτῇ μυρσινίνῃ καὶ λεῖος δὲ καθ' ἑαυτὸν ἐμπλασσόμενος, καὶ τὰ φύλλα δὲ ἐν οἴνῳ ἑψηθέντα: σεῦτλον ἑφθὸν καταπλασσόμενον. ἄσβεστος λε-

F λυμένη σὺν ἐλαίῳ· τοῦτο οὐκ ἐᾷ φλυκταινοῦσθαι, καὶ τὰ ἡλκωμένα ἀπουλοῖ.

C.LXXIX. Χίμετλα δὲ ἰᾶται καταντλούμενα, *συκαμίνου ῥίζης ἀφέψημα, ἀσφοδέλου ῥιζῶν ὁμοίως, γογγύλη ἐν θαλάσσῃ ἢ ἐν ἅλμῃ ἀφεψηθεῖσα, βατράχιον σὺν ὕδατι, ἀρκτίου φύλλα καὶ καυλὸς καὶ ῥίζα

G ὁμοίως ἐν οἴνῳ ἀφεψόμενα καὶ αὐτὰ καταπλασσόμενα, μάδος ἀπὸ βυρσοδεψῶν καταντλούμενος, σιλφίου ἀπόζεμα, ὀρόβου ἀφέψημα, θάλασσα καθ' ἑαυτήν.

μάδες, τὰ ψιλώματα, Hesych.

CLXXX. Καταχρίεται δὲ ὠφελίμως πρὸ τοῦ ἑλκωθῆναι τὰ χίμετλα, ἀκακία, πρασίου χυλὸς, ῥοὸς βυρσοδεψικῆς χυλὸς, λύκιον, ἀμόργη ἑψητὴ, κηροῦ πλατύσματα θερμὰ παρὰ μέρος ἐπιτιθέμενα ὡς πυρία, στυπτηρία μετὰ ψιμμυθίου καὶ κηρωτῆς· ἢ βάτου κεκαυμένης τέφρα μετὰ κηρωτῆς· καταπλάσσεται δὲ πρὸ ἑλκώσεως γογγύλη ἑφθὴ ἐν ἅλμῃ.

A Pernionibus verò, priusquàm exulcerentur, hæc illita conueniunt: acacia, marrubij succus, rhois coriarij succus, lycium, amurca cocta, ceræ laminulæ calidæ alternatim impositæ pro fotu, alumē cum cerussa & cerato, rubi cremati cinis cū cerato: adhibetur & ante vlcerationē rapum in muria coctū. *Ad eosdem illita.*

CLXXXI. Πρὸς δὲ τὰ ἡλκωμένα τῶν χιμέτλων ποιεῖ, κηρωτὴ ἐν γογγύλῃ ὠμῇ ἐγγλυφείσῃ ἐπὶ θερμοσποδιᾷ ἑψηθεῖσα, ἢ ἐν κυκλαμίνου ῥίζῃ ὁμοίως ἐγγλυφείσῃ, δρακοντίου φύλλα ἑφθὰ, καρκίνοι ποτάμιοι κεκαυμένοι μετὰ μέλιτος, κοτυληδὼν λεία, λιβανωτὸς σὺν στέατι "ἀρκείῳ, λιθάργυρος σὺν κηρωτῇ μυρσινίνῃ, ἢ μολύβδαινα ὁμοίως, ἢ ὄνυχες ὄνων "ἐπιπλασσόμενοι, πνεύμων θαλάσσιος λεῖος καταπλασσόμενος, πράσιον λεῖον ὁμοίως καταπλασσόμενον· σῦκα ξηρὰ μετὰ κηρωτῆς, ἢ ὠμὰ μετ' ἐλαίου θερμοῦ λεῖα· φακὸς ὁ ἐπὶ τῶν τελμάτων, ἢ φακὸς ἑφθὸς μετ' ἐλαίου θερμοῦ λεῖος, κρίνου ῥίζα ἑφθὴ λεία καταπλασσομένη μετὰ στέατος χοιρείου ἀνάλου, σίδια ἐν οἴνῳ ἑφθὰ, σίλφιον μετ' ἐλαίου λεῖον. στέαρ * κηρὸς, μύρσινον, μετ' ἐλαίου θερμοῦ λεῖος.

χοιρείῳ ἢ χηνείῳ, hoc est, suillo aut anserino. Diosc. 1. de mat. med. cap. 81.
ἐπιπλασσόμενοι, Moibanus ex Galeno.

B Exulceratis autem pernionibus ista conueniunt: ceratum in rapo crudo incauato super feruenti cinere coctum, aut in radice cyclamini similiter incauata: dracunculi folia cocta, cancri fluuiatiles vsti cum melle, cotyledon trita, thus cum adipe vrsino, argenti spuma cum cerato myrtino, C plumbago simili modo: vngulę asininæ inspersæ, pulmo marinus tritus & pro cataplasmate impositus, similiter & marrubium tritum impositum, ficus siccæ cum cerato, aut eædem crudæ cum oleo calido tritæ, lens palustris, lens item è leguminum genere cocta cum oleo calido trita, lilij radix cocta tritáque cum adipe suillo insulso D imposita, melicorium in vino coctū, laserpitiū cum oleo tritum: adeps denique & cera cum oleo myrteo feruente teruntur. *Ad eosdem vlceratos remedia.*

CLXXXII. Πρεσβυτικὰ δὲ ἀπουλοῖ ἕλκη, ἀναγαλλὶς μετὰ κηρωτῆς, ἰτέας φύλλα ἑφθὰ ἐν οἴνῳ ἐπιτιθέμενα, κριθαὶ καεῖσαι, καὶ ψιμμύθιον μετὰ κηρωτῆς μυρσινίνης διπλασίονος· ὠῶν λέκυθοι καὶ λιθάργυρος ὁμοίως κηρωτῇ ἀναληφθέντα, κηρωτὴ μετὰ μολύβδου κεκαυμένου, "μυρσίνη, πίτυος φλοιὸς ὁμοίως.

Fortè, μυρσινίνη, ceratū myrteum.

Senum vlceribus cicatricē obducunt, anagallis cum cerato, ari folia in vino cocta imposita, hordeum vstum, cerussa cum triplo E cerato myrtino, ouorum vitelli & lithargyrus eodem modo cerato excepta, ceratum cū plumbo vsto, myrtus, similitérque pini cortex. *Senilibus vlceribus cicatricem obducentia.*

CLXXXIII. Τὰ δὲ παλαιὰ ἐπουλοῖ, πίτυος φλοιὸς σὺν κηρωτῇ μυρσινίνῃ, ἢ διφρυγὲς λεῖον "καταπλασσόμενον, εὐπατωρίου φύλλα λεῖα σὺν ἀξουγγίῳ, πτέρεως ῥίζα λεία, ἰξὸς σὺν λιβανωτῷ, ἰὸς μετὰ διφρυγοῦς ἴσου καὶ μετὰ κηρωτῆς μυρσινίνης, καδμία μετὰ κηρωτῆς, κενταύρειον χλωρὸν λεῖον, κισσοῦ ἄνθη μετὰ κηρωτῆς, κρίνου ῥίζα λεία σὺν ῥοδίνῳ, καὶ τῶν φύλλων "καὶ αὐτῶν ὁ χυλὸς ἑψηθεὶς ἐν χαλκῷ ἀγγείῳ σὺν μέλιτι καὶ ὄξει, ἔμμοτος καλλίστη ὑγρὰ γίνεται. λάδανον καὶ σμύρνα καὶ μέλι σὺν κηρωτῇ μυρσινίνῃ, ἢ ἔλαιον παλαιὸν σὺν μοτῷ.

Fortè, καταπλασσόμενον.

δὲ ὁ χυλὸς

Vlcera vetera hæc ad cicatricem perducunt: pini cortex cum cerato myrtino, diphryges tritum & inspersum, eupatorij folia trita F cum axungia, filicis radix trita, viscus cum thure, ærugo cum æqua diphrygis portione cerato myrteo excepta, cadmia cum cerato, centaurium viride tritum, hederacei flores cum cerato, lilij radix trita cum rosaceo: quin & eiusdē foliorū succus in æneo vase cū aceto & melle coctus, præstātissimum euadit medicamētum liquidū, quo G imbuta concerpta linamēta vlceribus induntur: ladanū myrrha & mel cum cerato myrteo: oleū denique vetus linamento exceptum. *Vetustis vlceribus cicatricem inducentia.*

Ad extremarum partium vlcera sanatu difficilia.

Vlcera extremarum partium ægrè sanabilia melioré in statum reducunt imposita hæc: propolis, myrti baccæ, serapiadis radix, ligni caries inspersa, arctij folia pro cataplasmate imposita, radix asphodeli cum polenta, similiter & astragali radix, itémque ballotes & sabinæ folia, brassicæ folia cum farina fœnigræci & aceto, libanotidis folia, totáque etiam herba, apiastrum impositum, itémq; peucedanũ, chamædrys cum melle, verbenaca recta eodẽ modo, Heracleç deniq; sideritidis folia cum melle.

Ad putrida tibiarum vlcera.

Putridis tibiarum vlceribus medentur, capparis radix more cataplasmatum imposita, centaurium minus tritum, erui farina cum melle, orcheos seu testiculi radix cum melle, similitérque radix peucedani, pix liquida, similiter & potamogeton, saccharum linamento exceptum, caries lignorum sicca puluerata pastinacæ radix sicca: tritáque cum melle ac polenta, & in linteolo vsta dum in carbones redigatur: caricæ cum chalcantho, ramulorum fici tenellorum ramenta cocta in aqua cum farina triticea, vsquedum emplastri compagem assequantur, ac imposita *splenij in modum, relictáque triduo.

vel splenio imposita

Ad expurganda vlcera.

Vlcera verò expurgant, marrubium cum melle, vrticæ folia cum sale, aristolochia cum melle, gentiana, iris cum melle, oliuæ conditaneæ more cataplasmatum impositæ, saluia trita, erinacei marini testa cremata, narcissi radix cum eruo & melle. Aliud: nitri spumam melli ammixtam in olla noua comburito, additáque prout videbitur iride vtitor. Aut; sumito chartæ cõbustæ drach. viij. arsenici drach. iiij. misceto cum rosaceo aut melle, vel siccis vtitor.

Vlcerum ab vstione crustas circumquaque rumpentia.

Vlcerum ab vstione crustas emarginant imposita hæc: iris, eruum coctum, lupini, plantaginis folia, anethum, porri capitati folia cum sale & aceto: verbenaca supina, oleæ germina, papaueris corniculati folia & flores, sory vstum, lacteus tithymalli liquor, similitérque radix ari contrita.

Ad vlcera carne replenda.

Vlcera carne replent, butyrum,

A CLXXXIIII. Τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀκρωτηρίοις δυσαλθῆ εἰς τάξιν ἄγεται καταπλασσόμενα, πρόπολις ἐπιτιθεμένη, μύρτα σὺν οἴνῳ, σεραπιάδος ῥίζα καταπλασσομένη, σηπεδὼν *καταπλασσομένη ξύλου, ἀρκτίου φύλλα καταπλασσόμενα, ἀσφοδέλου ῥίζα σὺν ἀλφίτῳ, ἀστραγάλου ῥίζα ὁμοίως, βαλλωτῆς B φύλλα ὁμοίως, βράθυος φύλλα ὁμοίως, κράμβης φύλλα μετὰ τηλίνου ἀλεύρου καὶ ὄξους, λιβανωτίδος φύλλα καὶ ἡ πόα, μελισσόφυλλον ἐπιπλασσόμενον, καὶ πευκέδανον, χαμαίδρυς σὺν μέλιτι, περιστερεὼν ὁμοίως, σιδηρίτιδος τῆς Ἡρακλείας φύλλα σὺν μέλιτι.

καταπασσομένη forte.

CLXXXV. Σαπροκνήμους δὲ ἰᾶται, C καππάρεως ῥίζα καταπλασσομένη, κενταύρειον τὸ λεπτὸν λεῖον, ὀρόβινον σὺν μέλιτι, ὄρχεως ῥίζα σὺν μέλιτι, πευκεδάνου ῥίζα ὁμοίως, πίσσα ὑγρά, ποταμογείτων ὡσαύτως, σάκχαρον ἐν μοτῷ, σηπεδὼν ξύλων χνοώδης ξηρά· σταφυλίνου ῥίζα ξηρὰ λεία σὺν μέλιτι καὶ ἀλφίτῳ, *καέντες ἐν ὀθονίῳ D μέχρις ἀνθρακώσεως· σῦκα ξηρὰ μετὰ χαλκάνθου· ἰός, λεπίς, τερμινθίνη, κηρός, ἶσα· συκῆς τῶν ἁπαλῶν κλάδων τὰ ἀποξύσματα ἑφθὰ σὺν ὕδατι μετ' ἀλεύρου πυρίνου ἄχρις ἂν ἐμπλαστρώδη γένηται, ἐπιτιθέμενα ὡς σπληνίον. ἔα *ἐσσαμένας ἐπὶ ἡμέρας γ'.

καεῖσα

ἐᾶ μένειν

CLXXXVI. Καθαίρει δὲ ἕλκη, πράσιον E μετὰ μέλιτος, κνίδης φύλλα μετὰ ἁλῶν, ἀριστολοχία σὺν μέλιτι, γεντιανή, ἶρις σὺν μέλιτι, κολυμβάδες καταπλασθεῖσαι, ἐλελίσφακος λεῖος, ἐχίνου θαλασσίου κεκαυμένα ὄστρακα, ναρκίσσου ῥίζα σὺν ὀρόβῳ καὶ μέλιτι· ἢ νίτρου ἀφρὸν μέλιτι μίξας καῦσον ἐν χύτρᾳ καινῇ, καὶ μίξας ἶριν στοχασμῷ, F χρῶ· ἢ χάρτου κεκαυμένου < η'. ἀρσενικοῦ < δ'. σὺν ῥοδίνῳ, ἢ μέλιτι, ἢ ξηρῷ.

CLXXXVII. Ἐσχάρας περιρρήσσει τὰς ἀπὸ καύσεως ἐπιτιθέμενα, ἶρις, ὀνωνίδος φύλλα, ὄροβοι ἑφθοί, θέρμοι, ἀρνογλώσσου φύλλα καὶ *ἄνηθον, πράσου κεφαλωτοῦ φύλλα μεθ' ἁλῶν καὶ ὄξους, ἱερὰ βοτάνη, G *θαλλεία, μήκωνος κερατίτιδος φύλλα καὶ **ἄνθη, σῶρυ κεκαυμένον, τιθυμάλλου ὀπός, ἄρου ῥίζα λεία ὁμοίως.

ἄνθη

θάλεια, vel θαλλία.

ἄνθη vti 4. de mat. med. c. 66.

CLXXXVIII. Πληροῖ δὲ τὰ ἕλκη, βού-

τυρον, κηρὸς καὶ ῥητίνη, ῥόδινον, βουνίου ῥίζα καὶ τὰ φύλλα, ἀριστολοχία καθ' ἑαυτήν, καὶ σὺν ἴρεώς καὶ πάνακος ῥίζα σὺν μέλιτι.

CLXXXIX. Στέλλει δὲ ἕλκη, ἄσβεστος, μάννα, λεπὶς, ἴσα· ἐχῖνος κεκαυμένος, σμαρίδος ταριχηρᾶς κεφαλὴ καεῖσα, κεδρία, κηκὶς, κήρυκες κεκαυμένοι, λίθος σάπφειρος, μόλιβδος κεκαυμένος, σπόδιον, στυπτηρία πᾶσα καεῖσα, σῶρυ, ὃ καὶ τὰ πλαδῶντα ἀποτήκει. σκόρδιον λεῖον. χαλκῖτις, χάλκανθος, μίσυ, διφρυγὲς, ὀθόνιον κεκαυμένον.

CXC. Πτερύγια δὲ θεραπεύει, ἀκακίας χύλισμα καταχριόμενον, ἀλόη ξηρὰ ἐπιπλασσομένη, ἰὸς διπλασίων μετὰ λιθαργύρου ἁπλῆς, πενταφύλλου ῥίζα *καταπλασσομένη, τιθυμάλλου ὀπὸς ἐπιχριόμενος, γλυκύῤῥιζα ξηρὰ ἐπιπασσομένη, ἰὸς σιδήρου σὺν ὄξει, *ῥίνισμα ἐλέφαντος ὀστέου ὁμοίως, πράσιον σὺν μέλιτι, στυπτηρία σὺν ὕδατι· σῦκα ξηρὰ μετὰ σιδίων ῥοιᾶς ἑφθὰ καὶ μέλιτος, χαλκίτιδος καὶ λεπίδος μιγνυμένων καὶ ὡς ἔμπλαστρος ἐπιτιθεμένων· ἢ στυπτηρίας σχιστῆς, σανδαράχην, ἄσβεστον, διφρυγὲς, ἴσα μίξας κατάπλασσε. Ἀναξηραίνει δὲ τὰ πτερύγια λεπὶς Κυπρία λεία ἐπιπλασσομένη θαυμαστῶς.

καταπασσομένη·
ῥίνημα

CXCI. Παρωνυχίας θεραπεύει, λιβανωτὸς σὺν μέλιτι, μυρσίνη κεκαυμένη σὺν κηρωτῇ, ἢ τοῖς φύλλοις ὁμοίως κατάπλασσε, ἢ σταφίδι μετὰ μάννης.

CXCII. Ἀναστομοῖ δὲ τὰ μύσαντα τῶν τετυλωμένων καὶ χρονίων ἑλκῶν, σκίλλης τὸ ἐντὸς σὺν μέλιτι.

CXCIII. Ῥαγάδας τὰς ἐν αἰδοίῳ ὠφελεῖ ῥητίνη φρυκτὴ σὺν ῥοδίνῳ λειωθεῖσα ἄχρι γλοιώδους, μιγνυμένης καὶ ὠοῦ λεκύθου ὀπτῆς, κισσοῦ φύλλων ξηρῶν κεκαυμένων ἡ τέφρα τριβεῖσα ἐν ἐλαίῳ ἐν μολιβδῇ θυίᾳ. Ποιεῖ καὶ ἐπὶ τῶν περὶ τὸν δακτύλιον συρίγγων σὺν *ἐρίῳ ἐντιθεμένη.

CXCIIII. Τὰ δὲ ἕλκη τὰ ἐν αἰδοίῳ θεραπεύει, βαλαύστιον καταπλασσόμενον, ἀλόη, πίτυος φλοιὸς σὺν λιβανωτῷ, ἀσπαλάθου ξύλα, ἀκακίας χύλισμα, ἢ ῥοᾶς *ἀγρίας χυλός.

CXCV. Τὰ δὲ ἀλγήματα παύει, οἶνος

A cera & resina, rosaceum vnguentum, bunij radix & folia, aristolochia per se & cum iride, panacis denique radix cum melle.

Excrescentes vlcerum carnes compescunt calx viua, manna & squama æris paribus mixta portionibus: erinaceus crematus, smaridis sale conditæ caput vstum, cedria, galla, buccina cremata, sapphirus lapis, plumbum vstum, spodium, aluminis omne genus vstum, sory, (quod & carnes humore nimio flauescentes absumit,) scordium tritum, chalcitis, chalcanthum, misy, diphryges, linteolum vstum. B — *Ad carnes in vlceribus excrescentes.*

Pterygiis medentur ista: acaciæ succus illitus, aloë sicca inspersa, ærugo dupla portione mixta cum lithargyro, quinquefolij radix imposita, tithymalli lacteus liquor illitus, glycyrrhizæ puluis inspersus, rubigo ferri cum aceto, similiter & scobs elephantini ossis, marrubium cum melle, alumen ex aqua: caricæ cum malicorio & melle coctæ, additis chalcitide & squama æris, ad emplastri compagem redactæ & impositæ. Aliud: alumen scissile, sandaracham, calcem viuam & diphryges æquis mixta portionibus adhibeto. Mirabiliter verò pterygia exiccat, æris squama Cypria trita & imposita. C D — *Ad pterygia.*

Paronychias sanant, thus cum melle, & myrtus vsta cum cerato: huius eiusdem folia similiter adhibe, aut vuam passam cum manna. E — *Ad paronychias.*

Astricta labia callosorum diuturnorúmque vlcerum aperit, scillæ pars interna cum melle. — *Ad aperienda callosa & diuturna vlcera.*

Rimis pudendorum confert resina cum rosaceo, frixa tritáque ad strigmentitiam crassitudinem, addito etiamnum oui luteo tosto. Iuuat & aridorum hederæ foliorum vstorum cinis cum oleo in mortario plumbeo tritus. Proficit idem & ad ani fistulas, cum lana inditus. F — *Ad rimas pudendorum.*

Vlcera pudendorũ sanant: balaustium impositum, aloë, pini cortex cum thure, aspalathi lignum, expressus acaciæ succus, mali denique Punici syluestris succus. G — *Ad vlcera pudendorum.*

Dolores autẽ pudendorũ sedat — *Ad dolores pudendorum.*

vinum aquæ marinæ expers calens affusum, itémque fel caprinum perunctum.

Ad nomas pudendorum. Pudendi nomis seu depascentibus vlceribus confert, misy cum aceto infusum: necnon & ea quæ deinceps capite de nomis tradentur.

Ad vermes vlcerum. Vermes in vlceribus genitos eiicit plantago trita & inspersa, similitérque caprifici vsti cinis.

Ad carbunculos. Ad carbunculos. Tribuli folia virentia in sartagine frixa cum adipe suillo crudo terito, ac vbi priùs vlcus ipsum leniueris, imponito. Carbunculis prætereà medétur hæc imposita: oleæ agrestis folia cum melle, fructus eiusdem frictus & cum melle tritus, semperuiuum per se, plantago similiter, loliacea farina cum raphano & sale, bryoniæ radix trita cum vino, similiter & ari radix, fimus suillus siccus adhibitus, fimus columbinus cum lini semine ac melle, aspalathus tritus & impositus, vua passa cum ruta & lasere, sabinæ folia trita cum melle, lupini cocti tritique, nasturtium virens eiusdémque semen.

Carbunculos suppurantia rumpentiáque. Carbunculos verò ad suppurationem perducunt rumpúntque, iuglandis seu veteris seu etiam recentis nucleus, strobili pars interna eodem modo, coriandri folia cum vua passa, papaueris corniculati folia & flores, laserpitij liquor cum ruta nitro & melle, aut etiam per se: (sed insuper pars ita obtegenda est semperuiuo vt adhærescat.) eruum tritum cum vino, pix liquida cum vua passa & adipe, brassicæ deniq; folia trita ex aqua.

Ad nomas putridásque vlcera. Nomis putridísque vlceribus superuenientibus ista medentur: arsenicum & calx viua cum sandaracha & charta combusta, nitrum cum calce viua & fæce vini, aut aceto vel aqua, aluminis genus omne vstum cum duplo sale, sory vstum, squamæ æris pumicísque vsti pares portiones, sal quamplurimus pice liquida exceptus, aristolochiæ radix cum resina, plantago cataplasmatis instar imposita, loliacea farina cũ raphano & sale, amygdala amara cũ melle, vua passa cũ ruta, galiopsis cũ sale, oleę germina cum

A ἀθάλασσος θερμὸς καταντλούμενος, καὶ χολὴ αἰγεία καταχριομένη.

CXCVI. Νομὰς δὲ τὰς ἐν αἰδοίῳ ὠφελεῖ ἐγκλυζόμενον, μίσυ σὺν ὄξει, καὶ τὰ ἑξῆς ῥηθησόμενα ἐπὶ νομῶν.

CXCVII. Σκώληκας δὲ ἐκβάλλει τοὺς ἐπὶ τοῖς ἕλκεσι γινομένους, ἀρνόγλωσσον λεῖον καταπλασθὲν, ἢ ἐρινεοῦ κεκαυμένου τέφρα, καταπλασσον. B

CXCVIII. Πρὸς ἄνθρακας. τριβόλου φύλλα χλωρὰ, καὶ τετηγανισμένος, καὶ στέαρ χοίρειον λειώσας ὠμὸν, προηπαλάξας τὸ ἕλκος, ἐπιτίθει. Ἄνθρακας δὲ θεραπεύει καταπλασσόμενα, ἀγριελαίας φύλλα μετὰ μέλιτος, καὶ ὁ καρπὸς πεφρυγμένος λεῖος σὺν μέλιτι: ἀείζωον καθ' ἑαυτὸ, ἀρνόγλωσσον ὁμοίως, αἴρινον ἄλευρον σὺν ῥαφάνῳ καὶ ἁλσὶ, βρυωνίας ῥίζα λεία μετ' οἴνου, ἄρου ῥίζα ὁμοίως, ὑὸς ἄφοδος ξηρὰ πλασθεῖσα, περιστερᾶς ἄφοδος μετὰ λινοσπέρμου καὶ μέλιτος, ἀσπάλαθος λεῖος καταπλασσόμενος, σταφὶς σὺν πηγάνῳ ἢ ὀπῷ, βράθυος φύλλα λεῖα σὺν μέλιτι, θέρμοι ἑφθοὶ λεῖοι, κάρδαμον χλωρὸν καὶ τὸ σπέρμα. C D

CXCIX. Πυοποιεῖ δὲ καὶ περιρρήσσει τοὺς ἄνθρακας, κάρυα βασιλικοῦ παλαιοῦ καὶ προσφάτου τὸ ἐντὸς, στροβίλου τὸ ἐντὸς ὁμοίως, κορίου φύλλα μετὰ σταφίδος, μήκωνος κερατίτιδος φύλλα καὶ τὰ ἄνθη. ὀπὸς σιλφίου μετὰ πηγάνου καὶ μίλτου καὶ μέλιτος, ἢ καθ' ἑαυτὸν (δεῖ δὲ) ἄνωθεν ἀειζώῳ καταλαμβάνειν ὥστε προσμένειν, ὄροβος λεῖος σὺν οἴνῳ, πίσσα ὑγρὰ σὺν σταφίδι καὶ στέατι, κράμβης φύλλα λεῖα σὺν ὕδατι. E

CC. Τὰς δὲ ἐπιγινομένας νομὰς καὶ σηπεδόνας θεραπεύει, ἀρσενικὸν καὶ ἄσβεστος μετὰ σανδαράχης καὶ χάρτου κεκαυμένου· νίτρον σὺν ἀσβέστῳ καὶ τρύγη, ἢ ὄξει, ἢ ὕδατι. στυπτηρία πᾶσα κεκαυμένη σὺν διπλασίοσιν ἁλσὶν, σῶρυ κεκαυμένον, λεπὶς καὶ κίσσηρις κεκαυμένη ἴσα, ἅλες ὡς ὅτι πλεῖστοι ἀναληφθέντες πίσσῃ ὑγρᾷ, ἀριστολοχίας ῥίζα σὺν ῥητίνῃ, ἀρνόγλωσσον καταπλασθὲν, αἴρινον ἄλευρον σὺν ῥαφάνῳ καὶ ἁλσὶν, ἀμύγδαλα πικρὰ σὺν μέλιτι, σταφὶς μετὰ πηγάνου, γαλξα μεθ' ἁλῶν, θαλλία σὺν μέ- F G

Suspicabatur Moib legendum θαλάσσης: sed in vino ἀθαλάσσῳ minus est acrimoniæ, quæ ratione côuenientius est.

καταπλασσε.

πεπηγανισμένα.

Fortè ὠμοῦ καὶ καταμαλάξας.

καθαπλασθ.

νίτρου, de mat. lib. 3.

τρυγὸς

χάλκανθον legēdū conijcit Moibanus.

A λιτι, σμαρίδος ταριχηρᾶς κεφαλὴ κεκαυμένη, ἰὸς σὺν μίσυϊ κεκαυμένῳ, κηκὶς καῦσα καὶ ὄξει σβεσθεῖσα, κήρυκες κεκαυμένοι· κυπέρου ἄνθη καέντα καθ' ἑαυτὰ, καὶ σὺν μέλιτι καταπλασθέντα· ἢ κυπάρισσος καθ' ἑαυτὴν καὶ σὺν ἀλφίτῳ, μόλιβδος κεκαυμένος λεῖος, λεπὶς σιδήρου σὺν ἐλαίῳ, ἄρου φύλλα καταπλασσόμενα, σεῦτλον ἑφθὸν καταπλα-B σσόμενον. περιστερεὼν σὺν μέλιτι, τιθυμάλλου ὀπὸς, χαλκὸς κεκαυμένος, φακὸς κεκαυμένος, φακὸς ἑφθὸς σὺν σιδίοις, θαλλία σὺν ἅλμῃ καὶ μεθ' ἁλὸς λεία, ἢ σίδια καὶ ἅλες. Καταντλεῖν δὲ ἀφεψήματι κυβίνου, σχίνου, κυπαρίσσου, μυρσίνης, γάρῳ τῷ ἐκ σιλεύρων ἢ ἰχθύων.

C .CCI. Γαγγραίνας δὲ περιχαράσσει, αἴρινον ἄλευρον σὺν ῥαφαίῳ καὶ ἁλσὶ καταπλασσόμενον, βράθυος φύλλα, σταφὶς σὺν ῥαφαίου φλοιῷ, ἢ ῥαφαίου φλοιὸς σὺν μέλιτι, κάρυον βασιλικὸν παλαιὸν τὸ ἐντὸς, κύτινοι ἑφθοὶ μετὰ σιδίων, λίθος ὀστρακίτης σὺν μέλιτι, *μυρσίνης φύλλα ἑφθὰ ἐν οἴνῳ λεῖα μετὰ μέλιτος, ὄροβος σὺν μέλιτι· ῥα-D φάνου σπέρμα μετ' ὄξους καταπλασθὲν τὰς ἐσχάρας ἄχρι ὀστέου ῥήσσει· πράσιον σὺν μέλιτι, ὃ καὶ ἀνακαθαίρει· τιθυμάλλου ὀπὸς, ὃν καταχαράσσας ἐντιθεὶς ταῖς διαιρέσεσι· ἢ ὀπὸς σιλφίου ὁμοίως. καταντλεῖν δὲ θέρμων ἀποζέματι συνεχῶς, ἢ οὔρῳ ἀνθρωπείῳ, ἢ ὄξει.

E CCII. Τὰ δὲ τεθηριωμένα ἕλκη ἰδίως στέλλει, χαμαιλέων λεῖος, ὤχρα Ἀττικὴ κεκαυμένη. ἀρσενικὸν καὶ ἄσβεστος ἴσα πλυθέντα σὺν ὕδατι ὁμοίως ἐπὶ ἡμέρας λ'. ἀποχεομένου τοῦ ἐπιπάγου καθ' ἡμέραν.

CCIII. Πονηρευόμενα ἕλκη καὶ σκληρίας κακοήθεις θεραπεύει, βαλάνων δρυΐνων σὰρξ λεία σὺν ἀξουγγίῳ ἐπιτεθεῖσα· δρα-F κοντίου ῥίζης χυλὸς, [καὶ πρὸς τὰ ἡλκωμένα,] καὶ ἡ ῥίζα ἐπιπλασθεῖσα· ἄρου ῥίζης ὁμοίως, γαλλίου φύλλα καὶ χυλὸς σὺν ὄξει, βρυωνίας λευκῆς καὶ δρακοντίου ῥίζα σὺν μέλιτι, ἐρέβινθοι ἢ ὄροβοι σὺν μέλιτι. ἰξὸς σὺν λιβανωτῷ, καρκίνων ποταμίων ἡ τέφρα σὺν μέλιτι, κισσὸς λεῖος καταπλασσόμενος· Ἄσ-G σιος λίθος, ἢ τὸ ἄνθος αὐτοῦ" καταπλασσόμενον, ἐπουλοῖ· σὺν μέλιτι δὲ, ἀποκαθαίρει. καὶ ὄνυξ δὲ ὁ ἐκ τῆς πορφύρας κατουλοῖ τὰ

Conclusa Moibanus omittit.

Fortè, καταπασσόμενον. & sic deinceps ad finem vsque capitis.

melle, smaridis salitę caput vstum, ærugo cum misy vsto, calx vsta & aceto extincta, buccina vsta, cypri flores cremati per se & cum melle impositi, cupressus per se & cum polenta, plumbum vstum tritum, squama ferri cum oleo, ari folia cataplasmatis instar imposita, itidémque beta cocta, verbenaca recta cum melle, tithymalli lacteus liquor, æs vstum: lens vsta, eadem cum malicorio: oleæ tenellum germen cum muria, & cum sale tritum: malicorium cum sale. Perfunde autem decocto lentisci aut cupressi vel myrti, aut garo è siluris aliísve piscibus.

Ad gangrænas.

Gangrænas emarginant, loliacea farina cum raphano & sale imposita, sabinæ folia, vua passa cum raphani cortice, aut raphani cortex cum melle, iuglandis vetustæ nucleus, cytini cocti cum malicorio, lapis ostracites cum melle, myrti folia in vino cocta trita cum melle, eruum cum melle, raphani semẽ cum aceto adhibitum, (quod crustas etiam ad os vsque rumpit,) marrubium cum melle: (hoc etiam expurgat:) tithymalli lacteus liquor, quem scalpello factis inter scarificandum vulneribus indi par est: laserpitij liquor, qui eodem etiá modo vsurpabitur. Frequenter autem perfunde lupinorum decocto aut vrina humana vel aceto.

Ad fera vlcera.

Efferata vlcera priuatim inhibent, chamæleon tritus & ochra Attica vsta: similiter & arsenicũ & calx viua, si ęquis portionib. ex aqua lauẽtur diebus triginta, effuso quotidie quod in summo concreuerit.

Ad maligna vlcera.

Fraudulentis vlceribus duritiísque malignis medentur ista: glandium quernarum caro trita, imposita cum axungia: dracunculi radicis succus, ipsáque radix per se imposita: similiter & ari radicis succus, ipsáque radix: galiopsis folia & succus cum aceto, bryonię albę & dracunculi radix cum melle, cicer aut eruum cum melle, viscum cũ thure, cancrorũ fluuiatilium cinis cum melle, hedera trita & cataplasmatis instar imposita: Asius lapis aut eiusdẽ flos inspersus ad cicatricem deducit, & cũ melle expurgat. Sed & onyx, seu tegumẽtum, purpurarũ

inspersus, maligna vlcera perducit ad cicatricẽ: tritici syluestris, quod chelidonium minus appellatur, radix sicca & inspersa, itidémque philetærij radix: verbenaca recta cum melle, denique fotus frequẽs è lupinorum decocto.

Ad phagedænas.

Ad phagedænas faciunt quidem quęcunque ad maligna fraudulentáque vlcera modò cõscripta sunt, sed & ista conueniunt: asphodeli radix cum oleo cocta & in modum cataplasmatis imposita; vrticæ folia cum sale: sal cum melle & polenta in linteolo crematum, vsque dum in carbones redigatur: bryoniæ tam albæ quàm nigræ caules & folia cum sale adhibita, fici folia trita in vino, isatis agrestis & domesticæ folia, nasturtium cum melle. Repurgant verò Asius lapis cum cerato, rhoïs coriarij folia cum melle, pastinacæ syluestris radix sicca adhibita, aluminis genus quoduis vstum cum galla & aceti fæce: proficit & acetum frequenter affusum.

Ad elephantiasin.

Elephanticos iuuat plantago cum melle partibus tumentibus imposita, similiter & verbenaca supina: prodest & syluestris capræ aut hirci fel illitum: lac schiston in potu sumptum multùm iuuat elephanticos: sic & calamintha in cibis sumpta, eiusdémve succus epotus, lactis sero superbibito: cedria in eclegmate sumpta. Mirè verò proficit adeps equinus, tumidis partibus illitus. In principio autem cùm primùm sese patefacit Elephas, hominem in balneo triduo lauato, & in balnei exitu eius lumbos ac genas sale ac nitro valenter cõfricato. Triduo exacto in promptu sit oleum è semine peponum, quo similiter ipsum affrices atque perfundas.

Ad pedum rimas.

Rimis pedum hæc indita medentur: scillæ medulla in oleo feruefacta tritáque cum resina terebinthina, cãcri fluuiatiles vsti triti cum melle, polypodij radix cataplasmatis instar imposita, cornu caprinum vstum seuóque caprino exceptum. Aut, mellis librã vnam, olei & ceræ simul liquatorum saria tãtundẽ, lithargyri vncias quatuor

A κακοήθη ἕλκη καταπλασσόμενος. πυρῦ ἀγρίου τῆς χελιδονίου λεγομένης ῥίζα ξηρὰ καταπλασσομένη. φιλεταιρείου ῥίζα καταπλασσομένη. περιστέρεον σὺν μέλιτι· θέρμων ἀπόζεμα συνεχῶς καταντλούμενον.

CCIIII. Πρὸς δὲ φαγεδαίνας, ποιεῖ μὲν ὅσα καὶ πρὸς κακοήθη καὶ πονηρευόμενα B ἕλκη ἀναγέγραπται· ἁρμόζει δὲ καὶ ταῦτα· ἀσφοδέλου ῥίζα μετ᾽ ἐλαίου ἑψηθεῖσα καὶ καταπλασθεῖσα, κνίδης φύλλα μεθ᾽ ἁλῶν, ἅλες σὺν μέλιτι καὶ ἀλφίτῳ καέντες ἐν ὀθονίῳ μέχρις ἀνθρακωθῶσι, βρυωνίας λευκῆς καὶ μελαίνης φύλλα καὶ οἱ καυλοὶ μεθ᾽ ἁλῶν καταπλασσόμενα, συκῆς φύλλα λεῖα C ἐν οἴνῳ, ἰσάτεως φύλλα ἀγρίας καὶ ἡμέρου, κάρδαμον σὺν μέλιτι. Ἀνακαθαίρει δὲ Ἄσιος λίθος σὺν κηρωτῇ, ῥοὸς βυρσοδεψικῆς φύλλα σὺν μέλιτι, σταφυλίνου ἀγρίου ῥίζα ξηρὰ καταπλασθεῖσα, στυπτηρία πᾶσα κεκαυμένη μετὰ κηκίδος καὶ τρυγὸς ὄξους· ποιεῖ δὲ καὶ ὄξος συνεχῶς καταντλούμενον.

D CCV. Ἐλεφαντιάσεις δὲ ὠφελεῖ ἀρνόγλωσσον καὶ μέλι ἐπὶ τῶν ἐξοιδούντων μερῶν, ἱερὰ βοτάνη ὁμοίως· χολὴ ἀγρίας αἰγὸς ἢ τράγου καταχρισθεῖσα ὠφελεῖ· καὶ γάλα σχιστὸν καταπινόμενον, ἱκανῶς τοὺς ἐλεφαντιῶντας ὠφελεῖ· καὶ καλαμίνθη ἐσθιομένη, ἢ ὁ χυλὸς αὐτῆς πινόμενος, ὀρροῦ E γάλακτος ἐπιπινομένου· καὶ κεδρία ἐκλειχομένη. ποιεῖ δὲ θαυμαστῶς ἵππειον στέαρ ἐπιχριόμενον τοῖς οἰδηκόσι μέρεσι. Ἐν ἀρχῇ δὲ ὅτε δειχθῇ ″κελεφός, ποίησον οὕτως· λοῦσον αὐτὸν εἰς λουτρὸν ἡμέρας γʹ. καὶ καθὼς ἐξέρχεται ἐκ τοῦ λουτροῦ, τρῖβε τοὺς ″ὀσφύας αὐτοῦ καὶ τὰς παρειὰς ″ἅλας πικρὸν εὐ- F τόνως. καὶ μετὰ τὰς γʹ. ἡμέρας ἔχε ἕτοιμον ἔλαιον ἀπὸ πεπονίων σπέρματος, κἀκεῖνο τρῖβε ὁμοίως, καὶ ἐγχυμάτιζε.

ἐλέφας.

ὀσφῦς.

Fortè, ἅλσι πικροῖς, aut potiùs ἁλσὶ καὶ νίτρῳ.

CCVI. Ῥαγάδας δὲ τὰς ἐν ποσὶ θεραπεύει ἐντιθέμενα· σκίλλης τὸ ἐντὸς σὺν ἐλαίῳ ζεσθὲν, καὶ ῥητίνῃ τερμινθίνῃ συλλεανθέν. καρκίνοι ποτάμιοι καέντες λεῖοι σὺν μέ- G λιτι, πολυποδίου ῥίζα καταπλασσομένη, κέρας αἴγειον κεκαυμένον ἀναληφθὲν στέατι αἰγείῳ· ἢ μέλιτος λίτρα, κηρὸς καὶ ἔλαιον συντακέντα ἴσα, λιθαργύρου Γο. δʹ. ἑψή-

θέντα ἕως ἐμπλάστρου γένηται. δεῖ δὲ προκαθαίρειν τοὺς τύλους, καὶ χρῆσθαι τοῖς φαρμάκοις.

CCVII. Σύριγγας δὲ ἐκτήκει καὶ καθαίρει· ἰοῦ < ιβ'. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος < β'. κολλυριοποιηθέντα καὶ ἐντεθέντα τῇ σύριγξιν μετ᾽ ὄξους ἢ ὕδατος, ἀμόργη ἑψημένη καὶ ἐγκλυζομένη· ἴρεως ῥίζης ἀπόζεμα ἐγκλυζόμενον καὶ πρὸς κόλπους ποιεῖ. ἄρου ῥίζα. ἅλιμος ἐντιθέμενος. καὶ ἡ ῥίζα δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ φύλλα ὡς κολλύρια ἀναπλασσόμενα. ποιεῖ δὲ καὶ πρασίου ῥαβδίον ἁπαλὸν ἐντιθέμενον, κοτυληδὼν μετὰ μυελοῦ ἐλαφείου ἐντεθεῖσα, γεντιανῆς χύλισμα, διψάκου ῥίζα χυλιασθεῖσα καὶ ἐντεθεῖσα, τιθυμάλλου ὀπός, χαλκῖτις κεκαυμένη ἀναληφθεῖσα ἀμμωνιακῷ ὡς κολλύριον, ἐλλέβορος μέλας ἐντεθεὶς καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐξαιρεθείς. κυπαρίσσου σφαιρία λεῖα μετὰ σύκου λείου ἐγκλυζόμενα σὺν ὄξει, ὤχρα ὁμοίως μετ᾽ ὀλίγου κραματίου καὶ μέλιτος ἐγκλυζομένη, σῶρυ ὠμὸν ἢ κεκαυμένον, καὶ σαρκοῖ ὀμφάκιον ἐγκλυζόμενον, πενταφύλλου φύλλα σὺν ἁλὶ καὶ μέλιτι, κονία συκίνη ἐγκλυζομένη, τηλεφίου φύλλα ἐμπλασσόμενα λεῖα, σφονδυλίου ῥίζα ξυσθεῖσα καὶ ἐντεθεῖσα. δεῖ δὲ προαναστομοῦν τὰς σύριγγας σπογγίῳ ἢ παπύρῳ ἐσκελετευμένῳ, καὶ οὕτω κεχρῆσθαι τοῖς προειρημένοις.

In vino cocta & imposita, Plin. lib. 27.

Moib. ἐμπασσόμενα, legendum suspicatur.

CCVIII. Αἱμορραγίας δὲ ἵστησι τὰς ἐκ τῶν τραυμάτων, αἰθιοπίδος ῥίζα λεία καταπλασθεῖσα σὺν ὄξει, λυσιμάχιος πόα ὁμοίως, ἀλόη λεία καταπλασθεῖσα, φλοιὸς ἀμπέλου λεῖος καὶ τὰ φύλλα ξηρὰ λεῖα, ἀμύγδαλα, ἀνδρόσαιμον ἐπιπλασθέν, ἀπαρίνης φύλλα ὁμοίως, ἀπόπατος αἰγός, ἢ ἵππου, ἢ ὄνου ἄκαυστος ὡς ἄλφιτα ἐπιπλασσόμενος, μοτῶν ὄξει βραχέντων καὶ ἐπιπλασθέντων. ποιοῦσι δὲ κεκαυμένοι καθ᾽ ἑαυτοὺς καὶ ὄξει ἀναληφθέντες. ἀρνόγλωσσον λεῖον, ἀράχνης ὕφος.

καταπασθ.

CCIX. Τὰς ῥήξεις τὰς ἐπιπολαίους στέλλει· ἀστραγάλου ῥίζα καταπλασθεῖσα, ἄσφαλτος ξηρά, Ἀχιλλείου τῆς σιδηρίτιδος φύλλα καταπλασσόμενα, βατράχων κεκαυμένων ἡ τέφρα καταπασσομένη, ὀθονίου κεκαυ-

A coquito ad emplastri consistentiam. Sed callos priùs repurgare oportet, síceque medicamentis vti.

Fistularum callos exedunt eadémque purgant quæ sequuntur: Æruginis drach. xij. ammoniaci thymiamatis drach. ij. conformatæ in collyrium, inditæq; fistulis cum aceto vel aqua: amurca decocta & B infusa: iridis radicis decoctum infusum etiam ad sinus proficit, ari radix, halimus immissus, quin & eiusdem radix foliáque in collyria conformata. Facit & tenellum marrubij virgultum inditum, vmbilicus Veneris cum medulla ceruina impositus, expressus è gentiana succus, dipsaci radix in succum C soluta inditáque, liquor tithymalli lacteus, chalcitis vsta ammoniaco excepta in modum collyrij: veratrum nigrum immissum & post triduum exemptum, cupressi pilulæ tritæ cum ficu trita infusæ ex aceto, ochra simili modo cum pauco vino diluto ac melle infusa, sory crudum vstúmve, omphacium infu- D sum etiam carne explet: quinquefolij folia cum sale & melle, lixiuium ficulneum infusum, telephij folia trita illita, spondylij radix circumrasa & indita: sed prius laxandæ aperiendæque fistulæ spongia aut papyro exiccata, túmque vtendum antedictis. E

Ad fistulas.

Profluentem è vulneribus sanguinem sistunt hæc: æthiopidis radix trita imposita cum aceto, lysimachia herba simili modo, aloë trita inspersa, vitis cortex tritus, & eiusdem folia sicca tritáque, amygdala, androsæmon impositū, similiter & aparines folia: fimus capræ aut equi vel asini citra vstio- F nem instar polentæ impositus, linamentis ex aceto madentibus superimpositis: faciunt & iidem fimi vsti per se & aceto excepti, plantago trita, aranei tela.

Ad hemorrhagias in vulneribus.

Sanguinis per summam cutem eruptiones inhibent, astragali radix more cataplasmatum imposita, bi- G tumen aridum, Achilleæ sideritidis folia imposita, ranarum vstarum cinis inspersus, lintei cremati

Ad sanguinis per summam cutem eruptiones.

eius, aut diphrygis ad eundem modum inspersus, tenellum oleæ germen tritum, similitérque saluia, sulphur viuum, Idæa radix, ferri rubigo & squama, isatis tum agrestis tum satiuæ folia, cadmia trita, galla trita, cyperus, cupressi pilulæ cum aceto, thus, eiusdem manna, lichen petris innascens, myrtus tum virens tum sicca, quinquefolij radix, quoduis genus aluminis, & liquidum quidem vstum: spongia rara imbuta pice, deindéque vsta, trita & inspersa.

Ad hæmorrhagias è naribus.

Profluentem è naribus sanguinem supprimunt ista: iuncus acutus tritus naribus inditus, vrticæ foliorum succus linamentis exceptus & inditus, ac ipsa quoque folia trita fronti adhibita, chalcitis, chalcanthum vstum, flos phlei seu stœbes vstus pulueratúsque & in nares immissus, similitérque verbascum quo ad lucernarum ellychnia vtuntur, & saluiæ folia trita, bulbi triti frontíque cataplasmatis instar impositi cum porri succo vel aceto: stercus asininum simili modo, gypsum ex aqua aut oui candido toti capiti pilis nudato frontíque inductum, equiseti succus aut clymeni linamento exceptus: cochlearum caro ex aceto trita, eædem integræ cum suis testis tusæ & cataplasmatis modo toti fronti naribúsq; impositæ, cuminum tritum cum aceto inditum, ferulæ medulla cum aceto, ruta trita indita, cepa decorticata siccáque indita, coagulum tritum & illitum. Cohibetur & sanguinis è naribus profluuium, si cera mollissima aures diligenter obthurentur, occipitio cucurbitulæ adhibeantur & preputiũ filo deligetur. Vtiliter etiam frigida in aurem instillatur. Aiunt & cohiberi sanguinis è naribus eruptiones, si mororũ flos clausus nec dum apertus, priusquã decidat, folliculo ex aluta illigetur & è collo suspendatur: sed eum florem sumi oportet, qui primùm ea æstate inuentus conspectúsque fuerit.

Ad grumos sanguinis in corpore concretos.

Dissoluũt verò sanguinis ex vulneribus grumos in imo, seu in ventre, seu in vesica concretos: lixiuiũ ficulneum ex aqua bibitum, thymbra aut thymus in oxycrato, elichrysi decoctum in vino mulso: laserpitij denique liquor tritus, ex posca aquáve potus.

A τος ὁμοίως, ἢ διφρυγοῦς καταπλασθέντος, θαλλία λεῖα, ἐλελίσφακον ὁμοίως. θεῖον ἄπυρον, Ἰδαία ῥίζα, ἰὸς σιδήρου καὶ λεπὶς, ἰσάτεως φύλλα ἀγρίας καὶ ἡμέρου, καδμία λεία, κηκὶς λεία, κύπειρος, κυπαρίσσου σφαιρία σὺν ὄξει, λίβανος, μάννα, λειχὴν ὁ ἐπὶ τῶν πετρῶν, μυρσίνη ξηρὰ καὶ ὑγρά, πενταφύλλου ῥίζα· στυπτηρία πᾶσα, ἡ δὲ ὑγρὰ καυθεῖσα· καὶ σπόγγος ἀραιὸς πίσσῃ βραχεὶς καὶ καεὶς λεῖος καταπασσόμενος.

CCX. Τὰς δὲ ἐκ μυκτήρων αἱμορραγίας στέλλει, ὀξύσχοινος ἐντιθεμένη λεία, κνίδης φύλλων χυλὸς ἐν μοτοῖς ἐντιθέμενος, καὶ αὐτὰ τὰ φύλλα λεῖα κατὰ τοῦ μετώπου ἐπιτιθέμενα, χαλκῖτις, χάλκανθον κεκαυμένον, ἢ ἀνθήλη κεκαυμένη ξηρὰ, ἐν μοτοῖς ἐντιθεμένη ὁμοίως, φλόμος ὁ εἰς τὰ ἐλλύχνια, καὶ ἐλελισφάκου φύλλα λεῖα, βολβοὶ λεῖοι κατὰ τοῦ μετώπου καταπλασσόμενοι ἐν πράσου χυλῷ ἢ ὄξει, ὄνου ὁμοίως, γύψος σὺν ὕδατι, ἢ ὠοῦ τὸ λευκὸν καταχρισθὲν καθ' ὅλης τῆς κεφαλῆς ψιλωθείσης καὶ μετώπου. ἱππουρίδος χυλὸς, ἢ περικλυμένου σὺν μοτῷ ἀναληφθείς· κοχλίου σὰρξ ἐν ὄξει, καὶ ὅλοι κοπέντες σὺν τῷ ὀστράκῳ καταπλασσόμενοι καθ' ὅλου τοῦ μετώπου ἢ τοῦ μυκτῆρος, κύμινον σὺν ὄξει ἐντιθέμενον λεῖον, νάρθηκος τὸ μέσον σὺν ὄξει, πήγανον ἐντεθὲν λεῖον, κρόμμυον λεπισθὲν καὶ ἐντεθὲν ξηρόν, πιτύα λεανθεῖσα καὶ ἐμπλασθεῖσα. ἐπέχει καὶ τὰ ὦτα κηρῷ ἁπαλωτάτῳ ἐμπλασσόμενα ἐπιμελῶς, *καὶ τὸ ἐν βαλανείῳ ἑλκύεσθαι αὐτούς καὶ ἡ πόσθη ἀποδεδεμένη ῥάμματι. ἐνστάζεται δὲ ὠφελίμως καὶ εἰς τὸ οὖς ὕδωρ ψυχρόν. Φασὶ δὲ ἐπέχεσθαι τὰς ἐκ μυκτήρων αἱμορραγίας, μόρων ἄνθους μεμυκότος πρὸ τοῦ πεσεῖν ἐνδεομένου κυτίδι καὶ περιαπτομένου τραχήλῳ. δεῖ δὲ λαμβάνειν τὸ πρώτως ἐν ἐκείνῳ τῷ θέρει εὑρεθὲν ἢ ὀφθέν.

CCXI. Διαχεῖ δὲ θρόμβους τοὺς ἐκ τραυμάτων ἐν βάθει γινομένους, ἢ κοιλίᾳ, ἢ κύστει· κονία συκίνη μεθ' ὕδατος ποθεῖσα, θύμβρα ἢ θύμος ἐν ὀξυκράτῳ, ἑλιχρύσου ἀπόζεμα ἐν οἰνομέλιτι, ἢ ὀπὸς σιλφίου λεῖος σὺν ὀξυκράτῳ ἢ ὕδατι πινόμενος.

καταπλ.

Fortè κύπειρος

Huiusce Iunci semen desiderat Paul. lib. 4. cap. 53.

ὁμοίως fortè ad φλόμος, quod sequitur, referri debet.

κλυμένου, Moibanus.

τὸ ἐριῶδες, pars lanuginosa. Aëtius.

Fortè, σκυτίδι, vel potiùs, κυστίδι

Τῶν περὶ τὴν ἕδραν παθῶν βοηθήματα.

CCXII. Ἐφίστησι δὲ πλεονάζουσας αἱμοῤῥοΐδας· ἀλόη καταπλασσομένη, λεπὶς σιδήρου, λιβανωτίδος φύλλα, λίθος Ἀραβικός (ἔστι δ' ὅμοιος ἐλέφαντι) μόλιβδος κεκαυμένος, ὀξυκράτου ἀποχυτλήσεις καὶ τῶν λοιπῶν στυμμάτων. Ἐπέχει δ' αἱμοῤῥοΐδας παραχρῆμα· ἀκακίας κιῤῥᾶς < .δ'. μολιβδαίνης < .δ'. τραγακάνθης < .β'. καθ' ἓν λειώσας ἕκαστον, εἶτα μίξας καὶ δεύσας ὕδατι ἔμπλασσε εἰς μοτὸν ἢ ἔριον, καὶ ἐπιτίθει. Προσκλύσματι δὲ χρῶ, χαλκάνθῳ, ἢ κηκίδι καὶ στυπτηρίᾳ, ἴσοις λείοις, διειμένοις θερμῷ ὀξυκράτῳ *καὶ ὕδατι, καὶ προσκλυζομένοις.

CCXIII. Ἀναστομοῖ δ' αἱμοῤῥοΐδας· μυττωτὸν ἐσθιόμενον, ἀμαράκινον ἢ ἴρινον περιχριόμενον. ἐρεθίζει αὐτὰς ἡ χολὴ βοεία ὡς βάλανος προστεθεῖσα· καὶ πρὸ τῆς χειρουργίας δὲ περιχρισθεῖσα, *κατέχει καὶ οὐκ ἐᾷ ἐκτρέπεσθαι αὐτάς. ὁμοίως κυκλαμίνου χυλός.

CCXIIII. ΑΙμοῤῥοΐδας αἴρει θαυμαστῶς τοῦτο· κωνείου ξηροῦ < .β'. ὑοσκυάμου χυλίσματος < .δ'. στυπτηρίας σχιστῆς < .β'. χαλκάνθου κεκαυμένου < .β'. σινώπιδος < .α'. ψιμμυθίου < α. κηρωτῇ ῥοδίνῳ ἀναληφθέντα καὶ ἐπιτεθέντα. ῥόας ὀξείας *λεπὶς λεία σὺν ὄξει ἐπιπλασθεῖσα· ἂν δὲ ἐνδοτέρω ὦσιν, ὡς μάζιον ποιήσας ἐντίθει. ποιεῖ δὲ καὶ τοῦτο θαυμαστῶς· σανδαράχης < .η'. ἀρσενικοῦ χρ. < .η'. ἐπιχρίσεις παρεσχηματισμένῳ, ἀπονεκροῦν ἀποπίπτει ἐν ἡμιωρίῳ, ἀποξηραινόμενον αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς βάσεως ἀποκυλιομένων. *ἀνεὶς δὲ στακτῇ κύκλῳ χρίεται κηρωτῇ. γίνεται δὲ ἐν ἡλίῳ ἢ παρὰ πυρί.

CCXV. Φλεγμονὰς δὲ τὰς τοῦ δακτυλίου ὠφελεῖ· ἄρτος ἐκ μελικράτου καταπλασσόμενος, σόγχου χυλὸς ἐν ἐρίῳ προστεθείς, μαλάχη ἑφθὴ καὶ ὠμὴ καταπλασσομένη, ἀλθαίας ῥίζα ἣν Ῥωμαῖοι ἐβίσκον καλοῦσιν ἐν μελικράτῳ ἑφθὴ ὁμοίως, ἀμαράκινον περιχριόμενον, μελίλωτον σὺν

Moib. ἢ videtur legisse.

λέπος λεῖον σὺν ὄξει ἐπιπλασθέν· Moib.

Orib. 4. lib. ad Eunap. cap. 95. parem aluminis scissilis quātitatē adiicit.

περιεσχηματισμένῳ, ἀπονεκροῦται γὰρ καὶ ἀποπίπτει ἐν ἡμιωρίῳ ἀποξηραινομένη ἡ αἱμοῤῥοΐς καὶ ἐκ τῆς βάσεως ἀποκυλιομένη. Moib.

διΐεται δὲ στακτῇ καὶ κύκλῳ χρίεται Moib.

Sedis affectuum remedia.

Hæmorrhoidum abundantiam sistunt, aloë imposita, squama ferri, libanotidis folia, lapis Arabicus, qui quidem ebori similis est, plumbum vstum, fotus è posca cæterísque spissamentis. Hoc verò statim cohibet hæmorrhoidas: Acaciæ fuluæ, plumbaginis, an. drach. iiij. tragacanthæ drach. ij. seorsim tritas misceto & aqua irrigato, tandémque linamento aut lanæ illinito atque imponito. Proluitò autem chalcanthi aut gallę & aluminis æquis partibus tritis, dilutísque calido oxycrato & aqua.

Hæmorrhoidas autem aperiūt, intritum ex allio, quod myttotum vocant, in cibis sumptum, & amaracinum aut irinum circumlitum. Prouocat & ipsas fel bubulum, glandis instar subditum: quin & ante chirurgicā operationem circūlitū, eas cohibet, nec sinit inuerti. Idē præstat & cyclamini succus.

Hæmorrhoides mirabiliter hoc tolluntur remedio: Cicutæ aridæ drach. ij. succi hyoscyamo expressi drach. iiij. aluminis scissilis, chalcanthi vsti, an. drach. ij. rubricæ Sinopicæ & cerussæ, an. drach. j. cerato rosaceo excipiantur & imponātur. Aliud: Mali Punici acidi cortex tritus cum aceto imponatur. Quòd si delitescant interiùs hæmorrhoides, ex eodem medicamento cōformatam massulam indito. Præclarè facit & hoc: sandarachæ, auripigmenti, an. drach. viij. his lixiuio stillatitio dilutis ægrum priùs aptè compositum locatúmque oblinito. Sic intra semihoram hęmorrhois arefacta & à radice sua quasi deuoluta deperit excidítque. Interim verò circa hęmorrhoida in orbem ceratum illinatur, fiátque id in sole vel ad ignem.

Sedis inflammationibus ista cōferunt: panis ex melicrato impositus, sonchi succus in vellere appositus, malua seu cocta seu cruda adhibita, similiter & althææ, quam hibiscum Latini vocant, radix in melicrato decocta, amaracinum circumlitum, m elilotus cum œsy-

Ad hæmorrhoidas cohibendas.

Ad easdem aperiendas.

Ad easdem delendas.

Ad sedis inflammationes.

po & butyro, laserpitium cum aceto, magydaris cocta, pix liquida cum æquali ceræ portione, rubigo ferri cum cerato.

Ad sedis dolores. Doloribus sedis subueniunt, peucedani liquor illitus, myrrha cum melle, senecionis flos cum vino albo, hederæ flos eodem modo, helxine denique per se & cum pane.

Ad reprimenda condylomata. Condylomata verò reprimunt, oleæ flores ex aqua impositi, aloë cum dulci vino peruncta, ballotes folia imposita, rubi folia & succus illitus atque cum cerato rosaceo impositus, quinquefolij radix adhibita, cypri folia eodem modo: similiter & cupressi folia cum polenta, & ex eorundem decocto fotus: libanotidis folia simili modo: melilotus cum vino dulci coctus, ammixto oui vitello: melilotus & flos iunci odorati cum butyro, aut lini semine, aut seride aut fœnogræco, aut capitibus papaueris: cotonea mala cocta cum pane aut polenta, myrti folia vsta cum cerato, lycium confricatū, amurca decocta simili modo, fomentum è muria. Illinitur & spuma quæ efferuescenti melli supernatat. Confert & melilotus aut iuncus odoratus cum butyro subactus, itémque plantaginis folia cum sale imposita, lanæ succidæ crematæ & exceptæ rosaceo & adipe anserino, imposita denique propolis priùs emollita.

Ad eadem tollenda, vti & ficus. Condylomata ficósque auferunt, arsenicum illitum, bulbi in calidis cineribus torrefacti tritique, & cum vstis mænarum capitibus impositi, calx viua & fæx visco exceptæ spleniique modo impositæ.

Ad prægrandes ficos. Tollunt & ista prægrandes ficos: suffitus è thure sex diebus adhibitus, rubigo ferri cum dulci vino illita, anethi seminis vsti cinis inspersus, atramentum sutorium & malicoria ex aceto trita: alumen liquidum aut scissile vstum, itidem ex aceto tritū: melanteria cum sale, alumen denique liquidum cum pane, vino & apio.

A ὑσσώπῳ καὶ βουτύρῳ, σίλφιον σὺν ὄξει, καὶ μαγύδαρις ἑψηθεῖσα, πίσσα ὑγρὰ σὺν κηρῷ ἴσα, σιδήρου ἰὸς σὺν κηρωτῇ. *οἰσύπῳ potiùs, vt & cap. 220. Moib.* *μαγύδαρις εἰ. Moib.*

CCXVI. Τὰ δὲ ἀλγήματα ὠφελεῖ πευκεδάνου ὀπὸς ἐπιχριόμενος, σμύρνα σὺν μέλιτι, ἠριγέροντος ἄνθος σὺν οἴνῳ λευκῷ, κισσοῦ ἄνθος ὁμοίως, ἑλξίνη καθ' ἑαυτὴν καὶ B σὺν ἄρτῳ.

CCXVII. Τὰ δὲ κονδυλώματα στέλλει, ἐλαίας ἄνθη μεθ' ὕδατος καταπλασσόμενα, ἀλόη σὺν γλυκεῖ καταχριομένη, βαλλωτῆς φύλλα καταπλασθέντα, βάτου φύλλα καὶ ὁ χυλὸς καταχριόμενος, καὶ σὺν ῥοδίνῳ κηρωτῇ ἐπιτιθέμενος· πεντα- C φύλλου ῥίζα καταπλασθεῖσα, κύπρου φύλλα ὁμοίως· κυπαρίσσου φύλλα ὁμοίως σὺν ἀλφίτῳ, καὶ τῷ ἀφεψήματι δὲ αὐτοῦ πυρία· λιβανωτίδος φύλλα ὁμοίως· μελίλωτον σὺν οἴνῳ γλυκεῖ ἑψηθέν, μιγείσας αὐτοῦ λεκίθου ᾠῶν. *αὐτοῖς.* ἢ μελιλώτου καὶ σχοίνου ἄνθος μετὰ βουτύρου, ἢ λινοσπέρ- D μου, ἢ σέρεως, ἢ τήλεως, ἢ κωδίων. ἢ κυδώνια ἑφθὰ σὺν ἄρτῳ ἢ ἀλφίτῳ, σμύρνης *μυρσίνης.* φύλλα κεκαυμένα σὺν κηρωτῇ, λύκιον διαψώμενον, ἀμόργη ἑψημένη ὁμοίως, ἅλμη πυριωμένη. καταχρίε δὲ καὶ τῷ ἀφρῷ τοῦ ἑψημένου μέλιτος. ποιεῖ δὲ μελίλωτον, σχοῖνος ἀναπλασθεὶς σὺν βουτύρῳ. *ποιεῖ δὲ καὶ μελίλωτον ἢ σχοῖνος* E καὶ ἀρνογλώσσου φύλλα σὺν ἁλσὶ καταπλασσόμενα, ἔρια οἰσυπηρὰ κεκαυμένα καὶ ἀναληφθέντα ῥοδίνῳ καὶ στέατι χηνείῳ, πρόπολις προμαλασσομένη καὶ ἐπιτεθεμένη.

CCXVIII. Αἴρει δὲ κονδυλώματα καὶ τὰς σύκας· ἀρσενικὸν ἐπιπλασθέν· βολβοὶ F ἐν θερμῇ σποδιᾷ ὀπτηθέντες, καὶ λεῖοι καταπλασθέντες, μετὰ μαινίδων κεφαλῶν κεκαυμένων. ἄσβεστος καὶ τρὺξ ἰξῷ ἀναληφθέντα, καὶ ὡς σπληνίον ἐπιτεθέντα.

CCXIX. Τὰς δὲ ὑπερμεγέθεις σύκας ἀποβάλλει· λιβανωτοῦ ὑποκαπνισμὸς ἐπὶ ἡμέρας ς΄. ἐπιγλυομ... ἰὸς σιδήρου σὺν οἴνῳ γλυκεῖ G ἐπιχρισθεὶς, ἀνήθου σπέρματος κεκαυμένου ἡ τέφρα καταπλασσομένη, χάλκανθος καὶ *Malim, καταπλασσομένη. σχιστὴ abundat, vel addendum ἃ. Moib.* σίδια σὺν ὄξει λεῖα, στυπτηρία ὑγρὰ σχιστὴ κεκαυμένη ὁμοίως σὺν ὄξει λεία, ἐλατήριον σὺν ἁλσὶ, στυπτηρία ὑγρὰ μετ' ἄρτου καὶ οἴνου καὶ σελίνου. *μελαντηρία, Moibanus.*

CCXX. Σύκας δὲ ἀφαιρεθείσας καὶ θύμους καὶ κονδυλώματα θεραπεύει, καὶ οὐκ ἐᾷ πάλιν αὔξεσθαι· τέφρα κλημάτων, ἢ καὶ αἱ ἐκ τῶν γιγάρτων γίνηται, σὺν ὄξει καταπλασσομένη. A

Ablatos ficos, thymos & condylomata sanat, neque rursum pullulare finit, cinis farmenorum aut etiam vinaceorum ex aceto illitus. *Tubercula sedis vt ne repullulent.*

CCXXI. Τὰς δὲ ῥαγάδας θεραπεύει· διφρυγὲς σὺν ῥοδίνῳ, ἀλόη σὺν γλυκεῖ καταχριομένη, διψάκου ῥίζα λεία ἀναληφθεῖσα κηρωτῇ, καρκίνων ποταμίων καέντων ἡ τέφρα σὺν κηρωτῇ ῥοδίνῃ ἐπιτεθεῖσα, ὕσωπον σὺν μελιλώτῳ καὶ βουτύρῳ, πίσσα ὑγρὰ καθ' ἑαυτήν, σέριδος χυλὸς σὺν μάννῃ· πορφύρας ὄστρακον καὲν καὶ σμύρνα, ἴσα κηρωτῇ ἀναληφθέντα ὑγρᾷ. μελάνθιον μετὰ ῥοδίνου τριβὲν καὶ λεῖον ἐπιτεθέν. B

ὕσωπος potiùs. Moib.

Huc ista refert Moibanus, quæ in manuscripto codice habētur in principio capitis sequentis.

Rimas sedis sanant, diphryges cum rosaceo, aloë cum passo illita, dipsaci radix trita cerato excepta, cancrorum fluuiatilium vstorum cinis cum cerato rosaceo impositus, œsypus cum meliloto & butyro, pix liquida per se, seridis succus cum manna, purpuræ testa cum æquali portione myrrhæ cerato excepta liquidiore, melanthium cum rosaceo tritum & impositum. *Ad rimas sedis.*

CCXXII. Τὰ δὲ ἐντὸς τῆς ἕδρας ὠφελεῖ ἑλκώσεις, ἀμόργη ἑψηθεῖσα καὶ ἐγκλυζομένη, ἄκοπον τὸ δυσῶδες διὰ ποίου ἄκους ἐντιθέμενον. C

Cum medicamento aliquo omnis qualitatis expertè: quasi legerit, δι' ἀποίου ἄκους. Moibanus: mauult Gesnerus διὰ ἐρίου ἢ ῥάκους.

Internis sedis exulcerationibus opitulantur, amurca cocta & infusa, acopum fœtidum ex lana pannóve impositum. *Ad interna sedis vlcera.*

CCXXIII. Σκώληκας δὲ καὶ ἀσκαρίδας φθείρει κεδρία προστιθεμένη, ἀξούγγιον παλαιὸν ὡς βάλανος ἐντιθέμενον. D

Vermes & ascaridas necant: cedria subdita, & axungia vetus glandis instar indita. *Ad ascaridas.*

CCXXIIII. Τὰς δὲ προπτώσεις τοῦ δακτυλίου στέλλει περιχριόμενα, ἀκακίας χύλισμα, βάτου χυλὸς καὶ τὰ φύλλα καταπλασσόμενα. ἀναγαλλὶς ἡ τὸ κυάνεον ἄνθος ἔχουσα καταπλασθεῖσα. ἡ δὲ ἐρυθρὰ ἐρεθίζει καὶ ἐκτρέπει· κηκῖδος ἀφέψημα ἢ κυδωνίων ἢ μυρρίνης, ἢ σιδίων ἐγκαθιζόμενον, ἢ ὀξύκρατον. E λιβανωτίδος φύλλα καταπλασσόμενα, κυδώνια ἑφθὰ λεῖα ἐπιτιθέμενα, μυρσίνη ὁμοίως καταπλασσομένη, ἢ νάρκη θαλασσία προστιθεμένη, οἰνάνθη ἀπὸ τῆς ἀγρίας ἀμπέλου, ἢ κύπρου φύλλα καταπλασσόμενα.

Procidentem sedem reprimunt illita hæc: expressus acacia succus, rubi succus & folia imposita, anagallis prædita cæruleo flore adhibita: (nam quæ puniceo est flore sedem proritat euertítque:) decoctum gallæ aut cotoneorum, aut myrti, aut malicorij ad insessus vsurpatum, vti & oxycratum: libanotidis folia imposita, cotonea cocta tritáque & adhibita, myrtus simili modo imposita, torpedo marina apposita, flos vitis syluestris, cypri denique folia imposita. *Ad sedis procidentias.*

CCXXV. Παρατρίμματα δὲ ἢ διηλκωμένα χαλκῖτις μεθ' ὕδατος τριβεῖσα καὶ ἐπιχρισθεῖσα παραυτίκα ὠφελεῖ, μολύβδαινα σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ λεία, ἢ λιθάργυρος ὁμοίως. F

Intertrigines aut exulcerationes confestim iuuantur, chalcitide trita ex aqua illitáque: similiter & plumbagine aut lithargyro ex aceto & rosaceo trita. *Ad intertrigines.*

Τῶν περὶ τὰ νεῦρα καὶ τὰ ἄρθρα παθῶν βοηθήματα.

Ad neruorum articulorúmque affectus remedia.

CCXXVI. Στρέμματα δὲ ἰᾶται καταπλασσόμενα· ἄγνου σπέρμα σὺν ἁλσὶ καὶ νίτρῳ καὶ κηρωτῇ, ἀγχούσης φύλλα σὺν μέλιτι καὶ ἀλφίτοις, ἀκάνθου τῆς παιδέρωτος φύλλα, κνίδης G

Luxatis medentur hæc more cataplasmatum imposita: viticis semen cum sale, nitro & cerato, anchusæ folia cum melle ac polenta, acanthi pæderotis folia, vrticæ *Ad luxata.*

folia

folia cum plurimo sale, sal cum farina & melle, amurca decocta cum lana succida, cinis sarmentitius & è vinaceis cum aceto, fimũ suillum aridũ cum cerato, arcij radix, calx viua cum pice aut axungia vetere: bulbi cum melle, interdũ etiã admixto pane, in iis præsertim quibus est tenella cutis: farina ex aceto cocta, cum stercore suillo trita, heliotropiũ maius, arundinis quę phragmites dicitur radix cũ aceto, nuces iuglãdes cũ ruta & melle, lilij radix cocta in vino aut trita cũ melle, fœnigręci farina cũ hordeacea farina soluta hydrelęo, narcissi radix trita cũ melle, nitrũ cũ cerato, oxyacãthæ radix cocta, similiterq; polypodij radix, symphytũ cũ cerato, cinis sarmentitius cũ axũgia aut oleo. Vehemẽtibus porrò luxationibus medetur stercus calẽs impositũ, itémq; cypri decoctũ affusum.

Ad relaxatos artus.

Ad relaxatos artus prosunt, acaciæ succus aqua dilutus & affusus, spinæ Ægyptiæ decoctum, aut rubi, aut myrti, aut lentisci, aut fagi, aut radicum vlmi vel corticis: elate palmarum trita cum cerato, oleum myrtinum aut lẽtiscinum frequenter circumlitum, malicorium impositum, myrti denique folia cum cerato myrtino imposita.

Ad lassitudines & intertrigines ex itinere.

Lassitudines dissoluit impositum ammoniacum cum aceto & cyprino oleo exiguóque nitro: sic & herbæ quam apion Græci vocant semen cum oleo, laurinum oleum, crocinum vnguentum, sampsuchinum, spuma nitri, nitrũ cum oleo, vino & aceto. Virgam porrò viticis aut artemisiam qui secum habeant manibúsve gestẽt viatores, negantur intertrigines inguinum feminúmve sentire.

Ad tetanum cæterásque conuulsiones facienda.

Tetano laborantibus aliisq; conuulsis conueniunt hęc in potu sumpta: pulegiũ cum sale & melicrato, iridis drach. ij. cũ melicrato, erinacei afficcata caro eodem modo, cyprinũ. castoriũ, brassica cocta in cibis sumpta, oxalidis radix in vino, laser cera obuolutũ instar catapotij deuoratũ, seseli, syluestris pastinacę radix & semẽ: spinę albę semẽ pueris qui conuelluntur auxilio est. Confert & damasonij foliorum drach. j. cũ melicrato, itémque ra-

A φύλλα σὺν ἁλσὶ πολλοῖς, ἅλες σὺν ἀλεύρῳ καὶ μέλιτι, ἀμόργη ἑψητὴ σὺν ἐρίῳ οἰσυπηρῷ ἐπιτεθεῖσα· τέφρα κληματίνη, καὶ ἐκ γιγάρτων, μετ᾽ ὄξους. ὕος ἄφοδος ξηρὰ μετὰ κηρωτῆς, ἀρκτίου ῥίζα, ἄσβεστος σὺν πίσσῃ ἢ ἀξουγγίῳ παλαιῷ. βολβοὶ μετὰ μέλιτος, ἐνίοτε καὶ ἄρτου μιγνυμένου, μάλιστα δ᾽

Gesn. ἐρίῳ

Aprugnum fimũ cum cerato rosaceo commendatur, 2. de mat. med. cap. 98. ἀρκτίου, lib 4. de mat. med. cap. 107.

B ἐπὶ τῶν τρυφεροχρώτων, ἄλευρον μετ᾽ ὄξους ἑψηθὲν μεθ᾽ ἀφόδου ὕος λεῖον, ἡλιοτρόπιον τὸ μέγα, καλάμου φραγμίτου ῥίζα σὺν ὄξει. κάρυα βασιλικὰ σὺν πηγάνῳ καὶ μέλιτι, κρίνου ῥίζα ἑψηθεῖσα ἐν οἴνῳ ἢ λεανθεῖσα ἐν μέλιτι, τήλινον ἄλευρον σὺν ὠμῇ λύσει, ναρκίσσου ῥίζα λεία σὺν μέλιτι, νίτρον σὺν κη-

Scorpiurum dictum laudat Aëtius, 4. Tetrab. serm. 2, cap. 71.

C ρωτῇ, ὀξυακάνθου ῥίζα ἑφθή, πολυποδίου ῥίζα ὁμοίως, σύμφυτον σὺν κηρωτῇ, τέφρα κληματίνη σὺν ἀξουγγίῳ ἢ ἐλαίῳ. Τὰ δὲ λίαν στρέμματα ἰᾶται ἀπόπατος θερμὴ καταπλασθεῖσα, κύπρου ἀφεψήματα καταντλούμενα.

Fortè, παλαιῷ. i. veteri, vt apud Aëtium loco citato.

CCXXVII. Κεχαλασμένα δὲ ἄρθρα, D ἀκακίας χυλὸς αἰθεὶς ὕδατι καὶ καταντλούμενος, ἀκάνθης ἀφέψημα ἢ βάτου ἢ μυρσίνης, ἢ σχίνου, ἢ φηγοῦ, ἢ πτελέας τῶν ῥιζῶν ἢ τοῦ φλοιοῦ, ἐλάτη λεία μετὰ κηρωτῆς, ἔλαιον μυρσίνινον ἢ σχίνινον περιχριόμενον συνεχῶς, σίδια καταπλασθέντα, μυρσίνης φύλλα σὺν κηρωτῇ μυρσινίνῃ ἐπιτιθέμενα.

φηγοῦ legit Moibanus.

Paulus lib. 4. c. 56. & Oribas. 3. ad EVnap. cap. 40. πτελέας τῶν ῥιζῶν τοῦ φλοιοῦ, corticis radicum vlmi.

ἐλάτη λεία, Moibanus ex lib. 1. de mat. med. cap. 150.

E CCXXVIII. Κόπους λύει ἐπιτιθέμενον ἀμμωνιακὸν μετ᾽ ὄξους καὶ κυπρίνου ἐλαίου, καὶ ὀλίγου νίτρου, ἀπίου σπέρμα μετ᾽ ἐλαίου, δάφνινον ἔλαιον, κρόκινον, σαμψύχινον, ἀφρόνιτρον, νίτρον σὺν ἐλαίῳ καὶ οἴνῳ καὶ ὄξει. Φασὶ δὲ ἐν ταῖς ὁδοιπορείαις μὴ παρατρίβεσθαι τοὺς βουβῶνας, ἄγνου ῥάβδον ἢ τῆς F θαλασσίας κρατουμένης.

Locus obscurus. Fortè ἀγρίου ῥάδου.

CCXXIX. Τετανικοῖς δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἑλκομένοις ἁρμόζει ἐν ποτῷ γλήχων μεθ᾽ ἁλὸς καὶ μελικράτου, ἴρεως < β΄. σὺν μελικράτῳ, σὰρξ ἐχίνου ἐσκελετευμένη ὁμοίως, κύπρινον, ἢ καστόριον. κράμβη ἑφθὴ ἐσθιομένη, ὀξαλίδος ῥίζα σὺν οἴνῳ, ὀπὸς σιλφίου περιπλασθεὶς G κηρῷ ἀντὶ καταποτίου, σέσελι, σταφυλίνου ἀγρίου ῥίζα καὶ σπέρμα· ἀκάνθης λευκῆς σπέρμα παιδίοις σπωμένοις βοηθεῖ. δαμασωνίου < α. τῶν φύλλων ἐν μελικράτῳ. βατράχων ζω-

σπωμένοις.

A μὸς ἅλσι καὶ ἐλαίῳ ἠρτημένος καὶ ἐσθιόμενος, καὶ αὐτοὶ οἱ βάτραχοι, καρκίνου ζωμὸς ὁμοίως, ξυλοβαλσάμου τριώβολον ἐν οἴνῳ. τοὺς δὲ προσφάτους σπασμοὺς θεραπεύει, σέσελι μετὰ μελικράτου πινόμενον.

Malim ἠρτυσμένος.

CCXXX. Συγχριόμενα δὲ ἐπὶ τετάνου καὶ σπασμωδῶν τρόμων ἁρμόζει, καστόρειον σὺν ἐλαίῳ, ὑπερικὸν ὁμοίως, πευκεδάνου ὀ- B πός, πισσέλαιον, σάμψυχον σὺν ὠμῇ λύσει, κονία συκίνη σὺν ἐλαίῳ. ἁρμόζει καὶ ἔλαιον συνεχῶς καταχριόμενον κατὰ τοῦ αὐχένος, καὶ εἰς τὴν ἔμβασιν τοῦ ἐλαίου κατάβασις. Ἐπιμενούσης δὲ τῆς στάσεως ἐπὶ χρόνον ἱκανόν, ὠφελοῦνται καιόμενοι τὸ κατὰ τοῦ τένοντος δέρμα. C

τάσεως.

CCXXXI. Τρομώδεσι δὲ ἁρμόζει πινόμενα, καστόρειον μετὰ μελικράτου, λαγωοῦ ἐγκέφαλος ἑφθὸς ἐσθιόμενος, κράμβη ἑφθὴ ἐσθιομένη, ἀλθαίας ῥίζας ἀφέψημα, δαμασωνίου φύλλων < α. μετὰ μελικράτου. εὐπατώριον σὺν ὕδατι ἐπὶ πλεῖον πινόμενον.

CCXXXII. Γλώσσης παραλυθείσης, D ἁρμόζει ὀπός, καὶ ὀπόφυλλον μετὰ ῥοφήματος λαμβανόμενον, καὶ σταφὶς ἀγρία καὶ πέπερι καὶ σίναπι διαμασώμενα.

CCXXXIII. Παραλυτικοῖς δὲ ποιεῖ ποτά, καρδαμώμου < α. σὺν ὕδατι ἢ οἴνῳ. καππάρεως τοῦ ἐκ τῶν ἀπίων καρποῦ < β. σὺν οἴνῳ· τῆς ῥίζης ὁμοίως· καστόριον ἐν ὕδα- E τι ἢ μελικράτῳ ἢ οἴνῳ· πενταφύλλου ῥίζης χυλός. καὶ ἀρθριτικοῖς ἁρμόζοντα συγχρίσματα ἐπιτηδείως παραλαμβάνεται ἐπὶ παραλύσεως, κόστος σὺν ἐλαίῳ, καὶ τὰ θερμαντικὰ τῶν ἀκόπων.

CCXXXIIII. Ποδαγρικοῖς καὶ ἀρθριτικοῖς πινόμενα ὠφελεῖ· ἀμώμου ἀφέ- F ψημα, ἀνδρόσακες μεθ' ὕδατος, κενταυρείου λεπτοῦ χύλισμα, μύση ἀπόζεμα, πήγανον ἄγριον σὺν ἀνήθῳ ἀποζεσθέν· ὀπόφυλλον καὶ ὀπὸς σὺν τροφῇ λαμβανόμενος· χαμαίδρυος ἀπόζεμα, βετονίκης πόα μετ' οἴνου πινομένη. ὠφελεῖ καὶ ἐχιδνοφαγία.

μήου

CCXXXV. Καταχριόμενα δὲ ποδάγρας G καὶ ἀρθρίτιδας ὠφελεῖ, (ἢ καταντλούμενα ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ κεφαλαίου) καταπλασσόμε-

narum ius sale & oleo conditum in cibis sumptum, ac ipsæ quoque ranæ: cancri iusculum eodem modo, xylobalsamum denique ternûm obolorum pondere in vino. Sed recentes conuulsiones sanat seseli cum melicrato potum.

Ista verò in tetano & conuulsiuis tremoribus conueniẽter inunguntur: castorium cum oleo, simili modo & hypericũ, peucedani liquor, picinum oleum, sampsuchum cum farina hordeacea, lixiuium ficulneum cum oleo. Conuenit & frequens ceruicis illitus ex oleo, & in ipsius olei solium descensus. Quòd si tensio longiore tempore perseuerarit, cutis iuxta tendinem vstio iuuabit.

Ad eosdem affectus inungenda.

Tremulis hæc assumpta prosunt: castorium ex melicrato bibitum, coctum leporis cerebrum in cibo sumptum, brassica cocta esitata, althææ radicis decoctum, foliorum damasonij drachma vna cum melicrato, eupatorium denique ex aqua largiùs haustum.

Ad tremores.

Linguæ resolutæ confert laser, itémque laserpitij semẽ in sorbitione sumptum: sic & staphisagria, piper & sinapi, cõmanducata.

Ad linguæ paralysim.

Paralyticos iuuant in potu sumpta: cardamomi drachma vna ex aqua aut vino, radicis aut seminis capparis quod pericarpiis pyri formã referẽtibus cõtinetur, drach. ij. in vino, castoriũ ex aqua aut melicrato, aut etiã vino: denique quinquefolij è radice succus. Porrò quæ arthriticis cõueniunt inunctiones, etiam in resolutione rectè adhibentur. Benefacit & costus cum oleo, quæque ex acopis calfaciendi vi pollent.

Paralyticis bibẽda & inungenda.

Podagricis & arthriticis hæc assumpta subueniunt: amomi decoctum, androsaces cum aqua, succus è centaurio minore, mei decoctum, ruta syluestris cum anetho feruefacta, laserpitij semen cum cibis sumptum, vti & eiusdem liquor, chamædryos decoctum, betonica herba in vino pota. Iuuat & esus viperarum.

Ad arthritin interna remedia.

Podagras & arthritidas iuuant quæ sequuntur, partim illinenda, partim cataplasmatum more imponenda, partim etiam affundenda, vti quæ sub finem capitis com-

Ad eandem externa.

memorantur: Calx viua trita aceto subacta & imposita: inungi verò oportet oleo aut cerato, vitandæ exulcerationis gratia: calx viua & testa æquis portionibus aceto & rosaceo exceptæ aut axungia: liquor papaueris cum aceto & rosaceo inunctus, dolores quidē quamprimùm sedat, sed pedes & graues & ad motum ineptos reddit: verbasci tenerrima folia cum bulbo, polenta & aqua imposita: capparis qua vescimur in aqua macerata tritáque, dein cũ oleo ad cerati consistentiã redacta & ex linteolo imposita: ægilops aut semperuiuum cum hordeacea farina impositum, marrubium cum sale, bulbi cum melle, populi nigræ folia in aceto cocta, sanguis menstruus inunctus: sambuci caules cum foliis triti, additis marrubio & adipe: hyoscyami folia, sal cum oleo: amurca olei recens caléns que affusa, aut cocta illitáque: ammoniacum cum pice arida emollitum, androsaces adhibitum, stercus bubulum calens impositum, stercus caprinum tritum cum axungia aut veteri caprillo adipe, spuma nitri & thus cum axũgia: myrrha & peucedanũ, styrax, opium & hyoscyamus æquis partibus cũ cerato: ari radix cũ fimo bubulo & aceto, Persicæ mali folia cũ axungia, asphodeli radix cũ polēta, rosaceo & aqua, cicutę semē cum lithargyro, leucoij radix cũ aceto cocta, libanotidis folia cũ aceto & loliacea farina, Asius lapis tritus cũ farina fresa: papaueris liquor cũ lacte muliebri, croco & cerato rosaceo mixtus & impositus: folia etiã papaueris, itémq; capita cũ polēta imposita, etiã additis hyoscyami foliis: hęc eadē excepta hordeacea farina redigenda in pastillos, qui exiccandi sunt, &, cùm vsus postulauerit, aceto diluendi: opopanax cum vua passa cibaria: chelidonij, quod syluestre triticũ appellatur, radix cõtrita: sagapenũ cũ oleo inũctũ, seris cũ polline polētæ, aut apiũ, aut cichorium, aut portulaca, aut solanũ, aut perdiciũ: sesaminũ oleũ cucumeris syluestris radix in aceto cocta: rubigo ferri cũ aceto & rosaceo: scoria ferri in aceto feruefacta & affusa:

A νη ἄσβεστος λεία ὄξει φυραθεῖσα καὶ ἐπιτε-
θεῖσα. ἐπιχρίειν δὲ δεῖ ἐλαίῳ ἢ κηρωτῇ πρὸς
τὸ μὴ ἀκουᾶσθαι. ἢ ἄσβεστον καὶ ὄστρακον ἴσα
μετ' ὄξους καὶ ῥοδίνου ἀνειλημμένα, ἢ ἀξουγ-
γίου· ὀπὸς μήκωνος μετ' ὄξους καὶ ῥοδίνου κα-
ταχριόμενος· τοὺς δὲ δυσκινήτους καὶ βαρεῖς
τοὺς πόδας. παραχρῆμα δὲ τοὺς ἀπόνους οὔ-
B το. φλόμου τὰ ἁπαλώτατα τῶν φύλλων, μετὰ
βολβοῦ καὶ ἀλφίτου καὶ ὕδατος καταπλα-
σσόμενα. καὶ κάππαρις ἡ ἐσθιομένη βρα-
χεῖσα ἐν ὕδατι καὶ τριβεῖσα, εἶτα ἐκλυ-
θεῖσα μετ' ἐλαίου ὡς κηρωτή, καὶ ἐν ὀθονίῳ
ἐπιτεθεῖσα. αἰγίλωψ, ἢ ἀείζωον σὺν κρι-
θίνῳ ἀλεύρῳ καταπλασθέν, πράσιον μεθ' ἁ-
C λῶν, βολβοὶ μετὰ μέλιτος, αἰγείρου φύλλα ἐν
ὄξει ἑφθά, αἷμα καταμήνιον καταχριόμε-
νον, ἀκτῆς καυλοὶ σὺν τοῖς φύλλοις λεῖοι μετὰ
πρασίου καὶ στέατος, ὑοσκυάμου φύλλα, ἅλες σὺν
ἐλαίῳ, ἀμόργη ἐλαίου πρόσφατος θερμὸς κα-
ταντλούμενος ἢ ἑψητὸς καταχριόμενος, ἀμ-
μωνιακὸν σὺν πίσσῃ ξηρᾷ μαλαχθέν, ἀνδρό-
D σακες καταπλασσόμενον, ἀπόπατος βοὸς θερ-
μὴ καταπλασσομένη· αἰγὸς ἀπόπατος λεῖος
σὺν ἀξουγγίῳ, ἢ αἰγείῳ παλαιῷ στέατι· ἀφρό-
νιτρον καὶ λιβανωτὸς σὺν ἀξουγγίῳ· σμύρνα
καὶ πευκέδανον, στύραξ, ὄπιον, ὑοσκύαμος, ἴσα
σὺν κηρωτῇ. ἄρου ῥίζα σὺν βολβίτῳ καὶ ὄξει,
Περσικῆς φύλλα σὺν ἀξουγγίῳ, ἀσφοδέλου
E ῥίζα σὺν ἀλφίτῳ καὶ ῥοδίνῳ καὶ ὕδατι, κω-
νείου σπέρμα σὺν λιθαργύρῳ, λευκοΐου ῥί-
ζα σὺν ὄξει ἑφθή, λιβανωτίδος φύλλα σὺν ὄ-
ξει καὶ αἰρίνῳ ἀλεύρῳ, λίθος Ἄσιος λεῖος σὺν
ἐρεγμῷ. μήκωνος ὀπὸς σὺν γυναικείῳ γά-
λακτι καὶ κρόκῳ καὶ κηρωτῇ ῥοδίνῃ, μιχθέντα καὶ
ἐπιτεθέντα. Καὶ τὰ φύλλα δὲ καὶ αἱ κωδίαι
F σὺν ἀλφίτῳ καταπλασσόμεναι, μιγνυμέ-
νων καὶ ὑοσκυάμου φύλλων. δεῖ δὲ αὐτὰ καὶ
ἀλεύρῳ κριθίνῳ ἀναλαμβάνοντα ξηραίνειν
ὡς τροχίσκους· ἐπὶ δὲ τῆς χρείας ὄξει διαλύειν.
Ὀποπάνακες μετὰ σταφίδος ἐδωδίμου. χελι-
δονίου, τοῦ καλουμένου πυροῦ ἀγρίου, ῥίζα
λεία, σαγάπηνον σὺν ἐλαίῳ καταχρισθέν.
G Σέρεις μετὰ πάλης ἀλφίτου, ἢ σέλινον, ἢ κι-
χώριον, ἢ ἀνδράχνη, ἢ στρύχνον, ἢ περδίκιον. ἢ
σησάμινον ἔλαιον, σικύου ἀγρίας ῥίζα ἐν
ὄξει ἑφθή, σιδήρου ἰὸς ἐν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ, σιδήρου σκωρία ὄξει ζεσθεῖσα καὶ καταντλουμένη,

ἑλκοῦσθαι.

Hæc verba Moibanus præcedenti remedio adiungit, cùm videantur ad sequens potiùs referri.

oleo excepta, Moibanus. Videtur autem ἐγχειθεῖσα legendum Gesnero. Malim λεανθεῖσα, aut quid simile.

ἢ ἀφέψητος καὶ πρόσφατος θερμὴ καταντληθεῖσα· ἢ σὺν θέρμων ἀφεψήματι καταχριομένη, ex lib. 1. de mat. med. vbi tamen posterius remedium non ad podagricos & arthriticos commendatur, vt prius, sed ad iumentorum scabiem. Gesn.

σικύος ἀγρίου

σκόρδιον μετ' ὄξους δριμέως καταχριόμενον ἢ καταπλασσόμενον σὺν ὕδατι, στέαρ αἴγειον σὺν αἰγὸς σπυράθοις καὶ κρόκῳ καὶ στύρακι, ἢ σὺν κισσοῦ φύλλοις λείοις ἢ περδικίου, συκῆς ὀπὸς μετὰ σητανίου ἀλεύρου καὶ ὄξους, σταφίδες ἐξεγιγαρτισμέναι μετὰ γάλακτος, ἄσφαλτος περιχριομένη μετὰ τ' ὠμῆς λύσεως ἑφθή, τυρὸς ἁπαλὸς καταπλασσόμενος, κράμβης πυρωτάτης τὰ φύλλα καυθέντα καὶ ἀναληφθέντα κηρωτῇ κυπρίνῃ. ποιεῖ λευκῶν ἐλαιῶν χυλὸς καταντλούμενος, καὶ αἱ λευκαὶ ἐλαῖαι καταπλασσόμεναι, γογγύλης ἐγκρυβείσης πυρὶ καὶ ὀπτηθείσης τὸ ἔσωθεν καταπλασσόμενον λεῖον, μυροβάλανος καταπλασσομένη σὺν ἀλεύρῳ αἰρίνῳ καὶ μελικράτῳ. φῦκος, ἢ βρύον θαλάσσιον, μελισσόφυλλον, μανδραγόρου ῥίζα σὺν ἀλφίτῳ καταπλασσομένη, ἢ πήγανον, σίνηπι σὺν μέλιτι, βάλανος μυρεψικὴ σὺν πάλῃ ἀλφίτου, γάλα γυναικεῖον μετὰ κωνείου, γαλῆς καείσης ἡ τέφρα μετ' ὄξους, γλήχων μετ' ἀλφίτου, ἑλξίνη σὺν τραγείῳ στέατι ἢ κηρωτῇ, ἡλιοτροπίου τοῦ μεγάλου τὰ φύλλα σὺν τοῖς καυλοῖς· θαψίας χυλὸς καταχριόμενος πρὸς ὀλίγον, ἐφ' ὧν τὴν ἐπιφάνειαν βούλῃ ῥευματίσαι· θεῖον ἄπυρον σὺν ὕδατι καὶ νίτρῳ ὁμοίως, καστόριον σὺν ἐλαίῳ συγχριόμενον, κολοκύνθης ξύσματα λεῖα καταπλασσόμενα, κράμβης ὠμῆς χυλὸς μετὰ τηλίνου ἢ φακίνου ἀλεύρου καὶ ὄξους, ἢ ἀχράδων ἄλευρον σὺν κριθίνῳ καὶ ὄξει, αἴρινον ἄλευρον φυραθὲν ἀφεψήματι κωδύων. Καταντλεῖται δὲ ὠφελίμως ἐπ' αὐτῶν, γογγυλίδων σὺν ἅλμῃ ἑψηθεισῶν τὸ ἀφέψημα, θάλασσα θερμή, ἰτέας φύλλων καὶ φλοιοῦ ἀφέψημα.

πικροτάτης Moibanus.

Fortè μετὰ ὄξους ἀχράδες σὺν ἀλεύρῳ κριθ. Moib.

CCXXXVI. Πώρους δὲ τοὺς ἐπὶ ποδαγρικῶν, καὶ τὰς συστροφὰς τῶν νεύρων λύει· ἀμμωνιακὸν σὺν πίσσῃ ξηρᾷ ἐπιτεθέν, βδέλλιον σιέλῳ ἀσίτου μαλαχθέν, κάνναβις ἀγρία καταπλασθεῖσα, στύραξ μαλαχθεῖσα ἐν σιέλῳ, σήσαμον καταπλασθέν.

CCXXXVII. Ἰσχιαδικοὺς δὲ ὠφελεῖ πινόμενα· ἑλιχρύσου ἀφέψημα, ἐρυθεδάνου σὺν οἴνῳ (ἄγει δὲ αἷμα δι' οὔρων. λούειν δὲ δεῖ καθ' ἡμέραν τοὺς πίνοντας) ἐρύσιμον σὺν οἴνῳ. σμυρνίου σπέρμα ὁμοίως, καρδάμου < α'.

Diosc.3.de mat. med. cap.188. σὺν μέλιτι

A scordium cum acri aceto illitum, aut cum aqua cataplaſmatis more impoſitum: ſeuum caprillũ cum baccis capræ, croco & ſtyrace, aut cum hederæ perdiciíve foliis tritis: fici liquor cum trimeſtris tritici farina & aceto, vuæ paſſæ quibus exempta ſint vinacea cum lacte, bitumẽ cum cruda farina hor- B deacea hydrelæo ſubacta coctũ & illitum, caſeus mollis pro cataplaſmate impoſitus, braſſicæ amariſſimæ folia vſta exceptáq; cerato cyprino: benefacit & oliuarũ albarũ ſuccus affuſus, ac ipſæ quoque oliuæ albæ pro cataplaſmate appoſitæ, rapi ſub cineribus cocti pars interior trita & impoſita, glans vn- C guentaria cum farina lolij & melicrato adhibita, fucus muſcúſve marinus, apiaſtrum, mandragoræ radix impoſita cum polenta, ruta, ſinapi cum melle, glans vnguentaria cum polline polentæ, lac muliebre cum cicuta, muſtelæ crematæ cinis cum aceto, pulegium cum polenta, helxine cum hircino adi- D pe vel cerato, heliotropij maioris folia cum caulibus: thapſiæ ſuccus iis pauliſper illitus, in quibus fluxionẽ ad ſummam cutem euocare placet: ſulphur viuum cum aqua & nitro ſimiliter, caſtorium cum oleo illitum, cucurbitæ ramenta trita & adhibita, braſſicæ crudæ ſuccus cum fœnigræci lentiúmve farina E & aceto: farina è molitis pyris ſylueſtribus cum hordeacea & aceto, lolij farina ſubacta cum decocto capitum papaueris. Iſta etiam vtiliter fotus vice affunduntur: raporum in muria elixorum decoctum, aqua marina calens, ſalicis foliorum & corticis decoctum.

F Tophos podagricorũ neruorúmque collectiones ſeu nodos diſſoluunt hæc: ammoniacum cum arida pice impoſitum, bdellium ieiuni ſaliua emollitum, cannabis ſylueſtris impoſita, ſtyrax ſaliua emollitus, ſeſamũ denique adhibitum.

Ad podagricorum tophos et nodos.

Iſchiadicis auxilio ſunt hæc in potu ſumpta: elichryſi decoctum itémque rubiæ cum vino: (ſed hoc G ſanguinem per vrinas educit: bibétem verò quotidie lauari oportet,) eryſimõ cũ vino, ſmyrnij ſemen eodẽ modo, naſturtij ſeminis drach-

Ad iſchiadicos in potu ſumenda.

cum vino, hypericum, seminis capparis quod pericarpiis pyri formá referentibus continetur drach. ij. (ducunt verò sanguinem:) cortex radicis capparis drach. j. pondere simili modo: papaueris cornuti radix herbáve acetabuli mensura decocta in aquæ heminis quatuor ad dimidias: iridis radix cum passo, rutæ syluestris & domesticæ drach. j. cum anethi decocto aut vino: succus è spartij ramulis simul & foliis pluſculis diebus in aceto maceratis móxque tusis expressus, cyathi vnius mensura bibitus: symphytum petræum coctum in aqua mulsa, quinquefolij è radice succus: abrotoni decoctum, eiusdémque seminis drach. j. cum vino: agarici drach. j. cum vino, æthiopidis decoctum in vino, polemonium cum vino: arctij radix cum vino, ac eius decoctum: cẽtaurij decoctum; itidémque althææ radicis: ammoniaci drach. j. cum melicrato vel aqua: (sanguinem verò per vrinas educit:) hyperici aut androsæmi drach. ij. cum heminis aquæ mulsæ tribus, (copiosum stercus ac pituitam educunt:) iuniperi baccæ cum vino, asparagi radicis decoctum ac semen ipsum; bitumen instar catapotij deuoratum, balsami fructus cum melicrato, hederę terrestris folia terna diebus quadragenis sumpta, chamæpeuces drach. ij. cum vino, sagapeni binæ drachmæ ternis diebus sumptæ cum aqua.

Ad ischiadem enemata. Ischiadicis etiam ista commodè clysteribus infunduntur: garum è piscibus salitis, item è siluris: decocta iridis, centaurij minoris, colocynthidis, similitérque radicis aristolochiæ ex aqua: thlaspios semen tritum inditum, aut etiam in aqua decoctum: leontopetali radix decocta ex aqua, sal seu nitrũ cum melicrato, sal cum ptissanæ cremore, succus è sparto pluribus diebus aqua marina macerato deindéque tuso expressus iniectúsque, qui quidem sanguinem ducit: colocynthidis medullæ in furfurum decocto maceratæ. Plurimùm etiam iuuantur ischiadici, si quis infuso priùs enemate ex vino, eorum sedi expressum syluestrium cucumerum succum immittat: siquidem sanguinem etiam ducunt.

A σὺν οἴνῳ, ὑπερικόν. καππάρεως τοῦ ἐκ τῶν
ἀπίων καρποῦ < β΄. αἷμα δὲ ἄγουσιν. ἢ τῆς
ῥίζης τοῦ φλοιοῦ < α΄. ὁμοίως. μήκωνος κε-
ρατίτιδος τῆς ῥίζης, ἢ τῆς πόας ὀξύβαφον ἑ-
ψηθὲν σὺν ὕδατι κο. δ΄. εἰς τὸ ἥμισυ· ἴρεως ῥί-
ζα σὺν γλυκεῖ. πήγανον ἄγριον καὶ ἥμε-
ρον σὺν ἀνήθου ἀφεψήματι < α΄. σὺν οἴ-
B νῳ. σπαρτίου τὰς ῥάβδους σὺν τοῖς φύλλοις
ἐν ὄξει βρέχων πλείονας ἡμέρας, ἔπειτα κό-
ψας καὶ ἀφυδίσας, καὶ πιεῖν ἕνα κύαθον. σύμ-
φυτον πετραῖον ἑψηθὲν σὺν ὑδρομέλιτι, πεν-
ταφύλλου ῥίζης ὁ χυλός. ἀβροτόνου ἀφέψη-
μα, καὶ τοῦ καρποῦ < α΄. μετ᾽ οἴνου. ἀγαρι-
κοῦ ξέ. α΄. μετ᾽ οἴνου, αἰθιοπίδος ἀφέψημα
C μετ᾽ οἴνου, πολύγονον μετ᾽ οἴνου, ἄρκτου
ῥίζα μετ᾽ οἴνου καὶ τὸ ἀφέψημα, κενταυρείου
ἀπόζεμα, ἀλθαίας ῥίζης ἀφέψημα. ἀμμω-
νιακοῦ < α΄. σὺν μελικράτῳ ἢ ὕδατι. ἄγει
δὲ αἷμα δι᾽ οὔρων. ὑπερικοῦ ἢ ἀνδροσαίμου
< β΄. σὺν μελικράτῳ κο. γ΄. ἄγουσι δὲ κόπρον
πολλὴν καὶ φλέγμα. ἀρκευθίδες μετ᾽ οἴνου,
D ἀσπαράγου ῥίζης ἀφέψημα καὶ ὁ καρπός,
ἄσφαλτος ἀντὶ καταποτίου λαμβανομένη,
βαλσάμου καρποῦ ἓξ σὺν μελικράτῳ,
χαμαικίσσου φύλλα τρεῖς ἐπὶ ἡμέρας μ΄.
χαμαιπεύκης < β΄. μετ᾽ οἴνου. σαγαπη-
νοῦ < β΄. μεθ᾽ ὕδατος ἐπὶ ἡμέρας γ΄. λαμ-
βανόμεναι.

E CCXXXVIII. Κλυσμοὶ δὲ ἁρμόζου-
σιν ἐπ᾽ ἰσχιαδικῶν· γάρος ἐξ ἰχθύων ταριχη-
ρῶν καὶ σιλούρων, ἴρεως ἀπόζεμα, κενταυρείου
τοῦ λεπτοῦ, κολοκυνθίδος, ἀριστολοχίας ῥί-
ζης ὁμοίως σὺν ὕδατι, θλάσπιος σπέρμα
λεῖον ἐνεθὲν ἢ καὶ ἑψηθὲν ἐν ὕδατι, λεοντοπε-
τάλου ῥίζα ἀφεψηθεῖσα ἐν ὕδατι, ἅλες ἢ
F νίτρον σὺν μελικράτῳ, ἅλες σὺν πτισάνης
χυλῷ, σπάρτον θαλάσσῃ βρέξας ἐφ᾽ ἱκανὰς
ἡμέρας, εἶτα ἐγκόψας καὶ χυλίσας, ἔνες. αἷμα
δὲ ἄγει. κολοκυνθίδος ἐντεριῶναι ἐν πιτύρων
ἀφεψήματι ἀποβραχεῖσαι. ὠφελοῦνται δὲ
λίαν εἰ προεγκλύσας τις αὐτοὺς ἐν οἴνῳ κλύ-
σματι, σικύους ἀγρίους ἐναποθλίψῃ τῷ
G δακτυλίῳ, αἷμα γὰρ ἄγουσι.

Rutæ domest. & syl. drachma cũ decocto anethi, aut cum vino. Moibanus.

χυλίσας, δὲς,

Aëtius, οἰνομέλιτι.

Moibanus < α΄. Diosc. 3. de mat. med cap. 1. ternis obolis contentus est ex aceto mulso.

Fortè, πολεμώνιον, Moibanus: quãquam & Plinius montanum quoddam polygonon agnoscit ischiadicis peculiare, lib. 27. cap. 12.

ἀρκτίου.

Moib. ἀσκύρου legendum suspicatur, ne otiosa sit hyperici repetitio.

καρποὶ, fortè. Moibanus legit καρποὺς, ἓξ redũdante.

Τρία, Moibanus. Diosc. 4. de mat. med. ὅσον τριώβολον ἐν ὕδατι κυάθοις τρισί. i. tribus obolis in aquæ cyathis tribus.

μεθ᾽ ὑδρομέλιτος, cum aqua mulsa, Diosc. 3. de mat. med. cap. 175.

ἐξ οἴνου

A CCXXXIX. Μετὰ δὲ κλύσαι ποιεῖ "τοῦ νάπυος μέχρι πυρώσεως ἐντιθέμενον μετὰ κηρωτῆς τοιαύτης· κηροῦ λίτρ. α. κυπρίνου λίτρ. γ. ὀποπάνακος γο. β΄. [ἐν ἄλλῳ γο. α΄.]

CCXL. Καταπλάσσεται δὲ ἐπ' ἰσχιαδικῶν, πύρινον ἢ κρίθινον ἄλευρον *ἑψήσαντα μετ' ὀξυκράτου καὶ πίσσης, αἴρινον ἄλευρον ἑφθὸν μετὰ μελικράτου καὶ λινοσπέρμου, B καὶ νίτρου, καὶ σύκων ἑφθῶν. ἢ "σεκάμιτρων σπέρμα, * κολοκυνθίδος ἴσα. μυροβάλανος σὺν μελικράτῳ καὶ αἰρίνῳ ἀλεύρῳ, τῆλις μετ' αἰρίνου ἀλεύρου, καὶ ὀπὸς συκῆς μετ' ὄξους, πίσσα σὺν ὄξει ἐν ὀθονίῳ, καὶ γύρεις ἑφθή, καλάμου φραγμίτου ῥίζα μετ' ὄξους. καλαμίνθη μετ' οἴνου· ἐπικαίει δὲ τὴν ἐπιφάνειαν. C λεπίδιον ὁμοίως, ὡς τέταρτον ὥρας ἐπιτιθέμενον. δεῖ δὲ θερμῷ ἀποκλύζειν αὐθείς. ποιεῖ δὲ καὶ κάρδαμον σὺν ὄξει καὶ "ἄλσιν ἴσοις, σελίνου φύλλα σὺν οἴνῳ ἑψηθέντα. θέρμινον ἄλευρον σὺν ὄξει. Τὰς δὲ ἀρχομένας ἰσχιάδας *ναρθηκισμὸς θεραπεύει ἄχρι ἀπαλλαγῆς. καὶ τὸ σύγχρισμα τοῦτο· σμύρνης, ἀ- D φρονίτρου, πεπέρεως, ἰρίνου ὑποστάθμης, ὄξους αὔταρκες· ἢ σῦκον, νάπυ, νίτρον, κολοκυνθὶς, ἴσα ἀφεψηθέντα καὶ συντεθέντα. ἢ θύμον, ἢ θύμβρον μετ' οἴνου καὶ ἀλφίτου, ἢ κολοκυνθίδος χλωρᾶς "ὁ χυλὸς ἀναμισγόμενος. σίλφιον λεῖον, ἢ πευκέδανον σὺν ἐλαίῳ ἀνατριβόμενον. σκαμμωνίας ῥίζα σὺν E ἀλεύρῳ κριθίνῳ καταπλασσομένη. σπάρτον ἐν ὄξει βραχὲν ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας, καὶ κοπὲν, καὶ χυλισθὲν, καὶ μιγὲν νίτρῳ καὶ συναλειφόμενον, ποιεῖ καὶ πρὸς τὰ συντεταμένα τῶν νεύρων. ποιεῖ καὶ ὁ τῶν σωματεμπόρων δρώπαξ, συνεχῶς προστιθέμενος· ἔστι δὲ πίσσα ὑγρὰ μετὰ ξηρᾶς πίσσης *ἑψημένης, ἢ πρὸς F ἴσον. μήκωνος ἀγρίας φύλλα καὶ κώδιαι σὺν ἀλφίτῳ καταπλασσόμενα. δεῖ δὲ καὶ ξηραίνειν αὐτὰ μισγοντα ἄλευρον, καὶ ποιοῦντα τροχίσκους, *ἐπιτιθέμενα καὶ ἀποτιθέναι· ἐπὶ δὲ τῆς χρείας, ὄξει ἀναλύειν. ποιεῖ δὲ καὶ κρίθινον ἄλευρον μετ' ἀφεψήματος κωδίων ἢ μελικράτου.

G CCXLI. Πυρίαι δὲ ἰσχιάδος καὶ τῶν ἄλλων ἀλγημάτων ἱκανῶς ἐνεργοῦσαι·

Post infusa enemata præclarè faciet sinapi quousque feruorem excitet adhibitũ cũ eiusmodi cerato, è ceræ lib.j.cyprini lib.iij.opopanacis vnc.ij.[in alio exemplari vnc.j.]

Ischiadicis cataplasmatum more imponuntur ista: triticea hordeaceáve farina cocta cum posca & pice: loliacea farina cocta cum aqua mulsa,lini semine, nitro & ficubus coctis: sisymbrij seminis & colocynthidis pares portiones: glans vnguentaria cum aqua mulsa & lolij farina, fœnumgræcum cum farina loliacea, fici lacteus liquor cum aceto,pix cum aceto inducta linteolo,pollis decoctus, arundinis phragmitis radix cum aceto: calamintha cum vino,(summam cutem adurit:) lepidium similiter ad horæ quartam partem impositum, (sed ægros deinde aquæ calidæ balneo immergi oportet.) Facit & nasturtium cum aceti & polentæ pari quantitate, apij folia in vino decocta, lupinorum farina cum aceto. Incipientes ischiadas sanant ad liberationem vsque ferulis inflicta verbera, itémque hoc linimentum, è myrrha, spuma nitri, pipere, vnguenti irini sedimento & aceti modo sufficienti. Aut: ficus, sinapi, nitrum, colocynthis æquis partibus decoquantur, fiátque medicamentum. Aut: thymus thymbráve cum vino & polenta, aut admixto colocynthidis virentis succo vsurpentur. Confert etiam laserpitium tritum aut peucedanum cum oleo affrictum, scammoniæ radix imposita cum farina hordeacea, expressus spartio in aceto pluribus diebus macerato tusóque succus addito nitro inunctus, (hic etiam facit ad neruorum distentionem.) Prodest & dropax mangonum frequenter adhibitus, qui quidem constat è liquidæ simul & aridæ picis æquis partibus coctis: syluestris papaueris folia simul & capitula imposita cum polenta: eadem etiam admixta farina siccanda & in pastillos redigenda, qui reponantur, vsúque postulante aceto dissoluantur. Facit & hordeacea farina cum decocto capitum papaueris aut aqua mulsa.

Fomenta quæ tũ in ischiade, tũ in doloribus aliis auxilij plurimũ afferunt:

τὸ νάπυ

σισυμβρίου legendum coniicit Moibanus.

ἀλφίτοις Diosc. lib. 2. de mat. med. cap. 185. & Plin. lib. 20. cap. 8.

Forte, τοῦ χυλοῦ ἀναμισγομένου. Moib.

Post eadem sinapismus.

Ischiadicis conuenientia cataplasmata.

Ad ischiadem fotus.

armentalis bouis fimum foliis inuolutum, & cinere feruenti calfactum inducito linteolo, atque imponito. Fotus etiam vicem præstant sal torrefactus sacellis inditus & milium, seu per se, seu etiam simul mixta adhibeantur: similiter & panicũ. Sunt & vsui furfures cũ lauri foliis & muria aquáve marina vel aqua mulsa cocti, saccis è densiore panno paratis similiter inditi.

Ad eandem vstionum varia genera.

Conferunt & ischiadicis vstiones huiusmodi: Fimi caprini ferventes pilulas imponito ei cauo quod est inter pollicem & indicem, infuso tamen priùs oleo, aut substrata priùs lana oleo imbuta: atque sic vrito, donec vstionis sensus per brachium ad coxendicem perueniat. Aut: è luto formatum orbiculum assis magnitudine, digiti verò crassitie, dolenti loco imponito, huicque bacillum candentem apprimito, quoad æger vstionem ampliùs tolerare vix possit. Aut, protensam protractámve longiùs cutim loco affecto vicinam ignito stylo diuidito, interiecto duorum digitorum interuallo. Afri incensam pyramidem è loti ramentis, sulphure viuo & elaterio conflatam dolenti parti applicant, substrato prius duplici linteo fasciáve, aut tenui testa. Marmaridæ vstionem administrant circumpositis parti humentibus lignis oleaginis, quæ non quidem incendunt, sed ita calfaciunt, vt humorem exudent, qui deinde in partem affectam guttatim extillet. Parthi verò plumbeum tubulum vtrinque pertusum & ansatum dolentibus locis imponunt, obducta priùs ipsius tubuli basi subacta farina, vt ne oleum, quod tubulo indendum est, præterfluat: vestibus verò ipsum diligenter circuntegunt, vt ne guttis destillantibus partes vicinæ lædantur. Tùm posteà feruentia cauteria quadraginta aut quinquaginta subinde, immittunt, dum circa partem mediocrem æger senserit vstionem: sed & interim frigida faciem illius abstergunt, ob sudores ex feruore superuenientes. Porrò & iccircò circuniectis vestibus probè muniendæ vicinæ partes, neque nimiùm implendus oleo tubulus, vt ne id efferuescens parte superna refundatur, illásque adurat. Et de his quidem hactenus: reliqua proximè sequenti libro prosequemur.

A βοὸς νομάδος πρόσφατον ἀπόπατον ἐνειλήσας φύλλοις, καὶ θερμήνας ἐν θερμοσποδιᾷ, ἐμπλάσας εἰς ὀθόνιον ἐπίθες. ἅλες φρυκτοὶ ἐν σάκκῳ, ἢ κέγχρος, ἢ ἀμφότερα μιχθέντα, ἢ ἔλυμος ὁμοίως. ἢ πίτυρα ἑφθὰ σὺν δάφνης φύλλοις καὶ ἅλμῃ, ἢ θαλάσσῃ, ἢ μελικράτῳ, ὁμοίως εἰς σάκκον καλούμε- *Βαλλάντια.*
B να ἐκ πυκνοῦ πεποιημένου ῥάκους.

CCXLII. Καύσεις δὲ ἰσχιαδικῶν ὠφελοῦσιν αὗται. σπυράθους αἰγὸς πυρώσας ἐπίτιθει ἐπὶ δὲ μεταξὺ τῶν ὄρων τοῦ ἀντίχειρος κοῖλον, ἔλαιον προϋποχέας, ἢ ἔριον ἐλαίῳ βρέξας καὶ ὑποθεὶς, πύρωσον ἕως ἂν ἡ διὰ τοῦ βραχίονος αἴσθησις ἐπὶ τὸ ἰσχίον ἔλθῃ.

In parte quæ caua est in finibus pollicis, Moibanus, qui pro ὄρων videtur ὄρων legisse. Lib. 2. de mat. med. legitur, ἐπὶ τὸ μεταξὺ μέρος τοῦ ἀντίχειρος, &c. Gesnerus vtrobique legendum censet, ἐπὶ τὸ μεταξὺ τοῦ λιχανοῦ καὶ τοῦ ἀντίχειρος κοῖλον.

C ἢ πήλινον κυκλίσκον ποιήσας μέγεθος ἀσσαρίου, βάθος δὲ δακτύλου, ἐπίθες ἐπὶ τὸν ἀλγοῦντα τόπον· *ἔρει δὲ κατ᾽ αὐτοῦ πεπυρακτωμένον βακτήριον, ἄχρις αἰσθήσεως δυσαναχέτου· ἢ ἀποτείνας τὸ δέρμα κατὰ τὸν ἀλγοῦντα τόπον, διαίρει "γραφίᾳ πεπυρωμένῃ ἐκ διδακτυλιαίου διαστήματος.

Fortè, γραφίδι Gesn. γραφείῳ πεπυρωμένῳ

D Λίβυες δὲ πυραμίδα ποιήσαντες ἐκ λωτοῦ ῥινισμάτων καὶ θείου ἀπύρου καὶ ἐλατηρίου, ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τὸ ἀλγοῦν μέρος, προϋποτιθέντες διπλοῦν ὀθόνιον, ἢ ταινίδιον, ἢ λεπτὸν "ὀστράκιον, ἐφ᾽ ὧν ἐπιτιθέασιν ἡμμένην τὴν πυραμίδα. "Μαρμαρίδαι ὑγροῖς ξύλοις ἐλαΐνοις περικεχυμένοις καίουσι θερ-
E μαίνοντες αὐτὰ ὥστε μὴ καίεσθαι, θερμὰ δὲ καὶ ἔνικμα γίνεσθαι. Πάρθοι δὲ μολιβδοῦν σωλῆνα ποιήσαντες ἀπύθμενον, ἔχοντα ὦτα, ἐπὶ τὰ ἀλγοῦντα ἐπιτιθέασιν, προϋποχρίσαντες τὴν βάσιν τοῦ σωλῆνος "στέατι, πρὸς τὸ μὴ παρεκρυῆναι τὸ ἔλαιον. περιβάλλουσιν δὲ ἱματίοις ἐπιμελῶς, πρὸς τὸ μὴ
F βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ἀπορρεομένων ῥανίδων. ἔπειτα καθιᾶσι ζεστὰ καυτήρια μ᾽ ἢ ν᾽· ἄχρις ἂν ἡ αἴσθησίς τις περὶ τὸν τόπον γένηται· περιμάττουσι δὲ καὶ τὸ πρόσωπον ψυχρῷ ὕδατι, διὰ τοὺς ἐκ τῆς θερμασίας ἐπιγινομένους ἱδρῶτας. καὶ διὰ τοῦτο περιβεβλῆσθαι δεῖ, καὶ μὴ λίαν πληροῦν τὸν σωλῆνα· ὑπερχεῖται
G γὰρ ἐν τῇ ζέσει. Καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον. Τὰ δὲ λοιπὰ ἐν τῷ ἑξῆς διελευσόμεθα.

Moib. ὄστρακον

Μαρμαρίδαι, vel Βαρβαρικοὶ, Moibanus. Μαρμαρίδες legit Gesn.

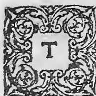
Fortè, στέατι

ΠΕΔΑΚΙΟΥ ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΟΥ ἈΝΑζαρβέως εὐπορίστων καὶ ἁπλῶν φαρμάκων, βιβλίον δεύτερον.

PEDACII DIOSCORIDIS ANAzarbæi, de facilè parabilibus simplicibúsque medicamentis, liber posterior.

IANO ANTONIO SARACENO LVGDVNÆO, INTERPRETE.

ΤΗΝ τῶν ἁπλῶν φαρμάκων ἐνέργειαν ἐν δυσὶ καταχωρήσαντες βιβλίοις, τιμιώτατε Ἀνδρόμαχε, καὶ ἀμφοτέρω σοὶ ἀναθέντες, ἐπελθόντες τε ἐν τῷ πρὸ τούτου βοηθήματα ἁρμόζοντα τοῖς περὶ κεφαλὴν καὶ ὀφθαλμοὺς καὶ ἀρτηρίας καὶ τὴν λοιπὴν ἐπιφάνειαν συνισταμένοις πάθεσιν, ἐν τούτῳ περὶ τῶν λειπομένων διευκρινήσομεν ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν περὶ τὸν στόμαχον συνισταμένων παθῶν, προδιαστειλάμενοι, ὅτι ἐπὶ τῶν πινομένων, ἐφ' ὧν τὰς ποσότητας οὐ προσγράφομεν, ἡ μὲν ἐλαχίστη πόσις ἐστὶ τριώβολον· ἡ δὲ μέση, δραχμὴ μία· ἡ δὲ τελεία, δραχμαὶ δύο.

Præfatiuncula.

QVONIAM, spectatissime Andromache, morborum curationes per simplicia medicamenta duobus libris distinximus, quorum vtrunque tibi dedicauimus, & priore quidem auxilia capitis, oculorum, fauciũ, ac summę cutis extremarúmque partium affectibus conferentia complexi sumus: iam superest, vt in hoc posteriore de reliquis agamus, à stomachi vitiis facto initio. Sed priùs Lectorem monitum velim, quotiescunque iis quæ ore sunt assumenda certam definitámve quantitatem minimè ascribimus, minimam quidem eorum dosin esse debere trium obolorum, maximã drachmarum duarum, mediam verò drachmę vnius.

Τὰ τῶν περὶ τὸν στόμαχον καὶ τὰ ὑποχόνδρια συνισταμένων παθῶν βοηθήματα.

Ad Stomachi & hypochondriorum affectus remedia.

CAP. I. Τοῖς χρονίως καυσουμένοις τὸν στόμαχον ὠφελεῖ ἅμα καὶ δίψαν παύει· γλυκυρρίζης χυλὸς πινόμενος, καὶ ἡ ῥίζα σὺν ὕδατι. ἑλίκων ἀμπέλου ἀπόβρεγμα, ἀνδράχνης χυλὸς καὶ αὐτὴ ἐσθιομένη, σέριδος χυλὸς καταρροφούμενος. πολυγόνου χυλὸς ὁμοίως. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐξ ἀσθενείας ἀναλαμβανόντων δίψαν παύει, κράμβη ἐσθιομένη ἔνωμος, σῦκα ἁπαλά, στρόβιλοι ἐσθιόμενοι, σύμφυτον πετραῖον διαμασώμενον. Καταπλασσόμενα δὲ ὠφελεῖ στομάχους καυσουμένους καθ' ἑαυτὰ καὶ σὺν ἀλφίτῳ· ἀειζώου ῥίζα, κοτυληδόνος φύλλα, κύπρου φύλλα, πολύγονον, σέρις, σόγχος, σέλινον, στρύχνον κηπαῖον, ἕλικες ἀμπέλου καὶ τὰ

Ad stomachi diutinum ardorem & sitim.

Stomachi diutino ardore conflictatis prosunt simul & sitim pellunt, glycyrrhizæ succus epotus, & radix ipsa ex aqua bibita, capreolorum vitis dilutum: portulacæ succus, ac ipsa etiam in cibis sumpta: seridis succus absorptus, similitérque polygoni succus. Eorum verò qui conualescunt ex morbo sitim compescunt, brassica cruda esitata, ficus recentes, strobili in cibis sumpti, symphytũ petræum commanducatum. At imposita seu per se, seu cum polenta stomachos æstuantes hæc iuuant: semperuiui radix, Veneris vmbilicus, cypri folia, polygonum, seris, sonchus, apium, solanum hortense, vitium capreoli & folia, por-

tulaca cum polenta vel pane, vitiũ folia per se ex aqua frigida, elate palmarum trita cum polenta: brassicæ denique folia cruda tritáque cum melle imponuntur.

Ad æstuãtem [illegible] ventriculum. His quibus æstuat ventriculi superficies, opitulatur succus è cucurbitæ ramentis cum rosaceo, itidémque vuæ acerbæ succus cum rosaceo. Absinthij foliorum decocti poculum manè haustũ, epithymum cum sero lactis potum quinque séxve vicibus per mensem.

Ad ventriculi ac intestinorũ flatus ex atra bile. Iis qui bilem atram gignunt, quíque stomachi ac intestinorum inflatione diuexantur, auxilio sunt hæc: pulegij decoctum dilutúmve bibitum, & aqua in qua candens ferrum extinctum sit. Spõgiæ quoque ex aceto impositę conueniunt, maximè in inflatione intestinorũ & mentis alienatione. Sin perseueret affectus, alumen liquidum cum chalcantho, aloë ac melle imponito, cerato admixto. Aut, hederæ folia cocta in vino cataplasmatis instar imponito: aut plantaginem tritam cum sale: aut fimum bouis armentariæ siccum in vino coctum, aut marrubium cum pane ac rosaceo, aut denique bulbos cũ alumine tritos.

Ad singultum. In singultu conueniunt hæc in potu sumpta: alyssi herbæ decoctum, aut ipsa etiam herba manibus detenta, anethi semen potum & olfactum, aristolochiæ radix ex aqua, asplenum herba cum posca, mentæ ramuli cum acidi Punici succo, castorium cum aceto, cuminum cum aceto, rha cum aqua, sisymbrij, quod cardamine dicitur, succus & semẽ, sternutatorium deniq; ad hibitũ. Ortus verò à frigore singultus soluitur summis manibus in calentem aquam demissis, aqua calida absorpta, spongia ex aqua feruenti stomacho adhibita, extremis denique partibus oleo Sicyonio confricatis.

Ad stomachi dolores assumenda. Ad stomachi dolores faciunt: lac muliebre, bubulum aut asininum è papilla suctum, aut bibitum vbi per ignitos silices fuerit decoctum: gentianæ drach. j. cum aqua, mastiches cochlear vnum quotidie bibitum, aut succus ex eodem commanducato deglutitus, trium men-

A φύλλα, αἰδράχνη μετ' ἀλφίτου ἢ ἄρτου· φύλλ' ἀμπέλου καθ' ἑαυτὰ ἐξ ὕδατος ψυχροῦ, ἐλάτη λεία σὺν ἀλφίτοις. ἢ φύλλα κράμβης ὠμὰ τρίψας μετὰ μέλιτος, ἐπιτίθει.

II. Τοῖς δὲ καυσουμένοις τὴν ἐπιφάνειαν ὠφελεῖ κολοκύνθης ξυσμάτων ὁ χυλὸς μετὰ ῥοδίνου, ἢ ὄμφακος χυλὸς σὺν ῥοδίνῳ. ἀψινθίου φύλλων ἀποζέματος ποτήριον ἓν κατὰ πρωῒ, ἢ ἐπίθυμον μετὰ γάλακτος ὀῤῥοῦ πέντε ἢ ϛ'. φορὰς τοῦ μηνὸς. Quæ hîc sequuntur, ad sequens caput referenda censet Gesnerus.

III. Χολὴν γεννῶντας μέλαιναν, καὶ ἐμφυσωμένους στόμαχον καὶ ἔντερα ὠφελεῖ· γλήχωνος ἀπόζεμα ἢ ἀπόβρεγμα πινόμενον, καὶ ὕδωρ τὸ ἀπὸ τοῦ πεπυρωμένου C σιδήρου ἐν ᾧ σίδηρος σβέννυται. ἁρμόζουσι δὲ καὶ σπόγγοι ἐξ ὄξους ἐπιτιθέμενοι, μάλιστα * κατὰ τὴν ἐμφύσησιν τῶν ἐντέρων καὶ τῆς παρανοίας τὴν παράτροπήν. εἰ δὲ ἐπιμένει, στυπτηρίαν ὑγρὰν μετὰ χαλκάνθου καὶ ἀλόης καὶ μέλιτος ἐπιτίθει, κηρωτῇ μίξας. ἢ κισσοῦ D φύλλα ἑφθὰ σὺν οἴνῳ κατάπλασσε, ἢ ἀρνόγλωσσον λεῖον σὺν ἁλσὶν, ἢ βοὸς ἀγελαίας βόλβιτον ξηρὸν ἐν οἴνῳ ἑψημένον, ἢ πράσιον μετ' ἄρτου καὶ ῥοδίνου, ἢ καὶ βολβοὶ μετὰ στυπτηρίας λεῖοι. Fortè add. πομβῶσι aut ἁρμόζουσι.

IIII. Ἐπὶ δὲ τῶν λυγμῶν ἁρμόζει πινόμενα· ἀλύσσου τῆς πόας ἀφέψημα, καὶ αὐτὴ κρατηθεῖσα. ἀνήθου σπέρμα πινόμενον καὶ E ἀποσφραινόμενον, ἀριστολοχίας ῥίζα μεθ' ὕδατος, ἀσπλήνου πόα μετ' ὀξυκράτου, ἡδυόσμου κλωνία σὺν ῥοιᾶς ὀξείας χυλῷ, καστόριον σὺν ὄξει, κύμινον σὺν ὄξει, ῥᾶ σὺν ὕδατι, σισυμβρίου τῆς καρδαμίνης λεγομένης χυλὸς καὶ τὸ σπέρμα, πταρμικοῦ προσαγωγή. Τὸν δὲ διὰ ψύχος λυγμὸν λύουσιν F ἄκραι χεῖρες εἰς θερμὸν ὕδωρ καθιέμεναι, ὕδατος θερμοῦ καταῤῥόφησις, σπόγγος ἐκ ζεστοῦ ὕδατος προσαγόμενος τῷ στομάχῳ, ἔλαιον Σικυώνιον, ἀνατριβομένων τῶν ἄκρων.

V. Πρὸς δὲ τὰ ἀλγήματα τοῦ στομάχου ποιεῖ· γάλα γυναικεῖον ἢ βόειον ἢ ὄνειον G θηλαζόμενον, ἢ πινόμενον. ἢ κόχλαξι συναφεψόμενον. γεντιανῆς < α. μεθ' ὕδατος μαστίχης κοχλιάριον ἓν καθ' ἡμέραν πινόμενον, ἢ διαμασώμενον τοῦ χυλοῦ καταπινομένου. ἢ abundat.

ἡδυόσμου κλωνίων τριῶν φύλλα σὺν ὀξείας ῥοιᾶς χυλῷ καταρροφούμενα, γλήχων μετ' ὀξυκράτου.

VI. Πρὸς δὲ τοὺς δηγμοὺς τοῦ στομάχου· τερμίνθου φύλλα ἀφεψόμενα, ὁμοίως σκορδίου χύλισμα· σόγχου χυλὸς μετὰ στροβίλων καὶ καρύων πικρῶν καὶ σικύου σπέρματος, κῶνοι ἐσθιόμενοι καθ' ἑαυτούς.

VII. Καταπλασσόμενα δὲ ὠφελεῖ ἀλγήματα στομάχου, μελίλωτον ἐν οἴνῳ ἑφθὸν μετ' "τηλίνου ἀλεύρου ἢ γύρεως, κυδώνιον ἑφθὸν σὺν ἄνθει, ἢ πήγανον σὺν μέλιτι.

al. λίνου

VIII. Πρὸς δὲ τοὺς τὴν τροφὴν ἀποβάλλοντας ἐπιτιθέμενος ὠφελεῖ σπόγγος ἐξ ὄξους δριμέως ἄχρι φλυκταινώσεως, ἐπί τε τοὺς πόδας καὶ βραχίονας. ἐπὶ δὲ τοῦ θώρακος καταπλασσόμενος τυρὸς νεαλὴς μετ' ἀλφίτου, ἢ σελίνου φύλλα, ἢ σέριδος μετ' ὄξους καὶ ἀλφίτων, ἢ ἀνδράχνης ὡσαύτως, ἢ κολοκύνθης ξύσματα ὁμοίως.

IX. Τοὺς δὲ ναυτιῶντας καὶ πλαδῶντας ὁμοίως τὸν στόμαχον καὶ ἐξεμοῦντας ἵστησι πινόμενα, ἄλφιτα σὺν οἴνῳ, ἀμύγδαλα γλυκέα "πρόσφατα σὺν τῷ λέπει ἐσθιόμενα, ἀγρώστεως τῆς ἐν Παρνασσῷ σπέρμα, κύμινον Αἰθιοπικόν, ἀνήθου σπέρμα, πολυγόνου χυλός, καὶ κιχώριον ἐσθιόμενον καὶ σέρις, καὶ ὁ χυλὸς πινόμενος. σισύμβριον ἢ καρδαμίνη λεγομένη πινομένη, θέρμοι γλυκεῖς λεῖοι σὺν ὄξει ποθέντες. θρίδακες ἄπλυτοι ἐσθιόμεναι, καὶ τὸ σπέρμα πινόμενον μεθ' ὕδατος. σόγχου ὁμοίως, ἴου ἄνθος μεθ' ὕδατος, κόστου < α. μετ' οἴνου. Κοχλίου χερσαίου Λιβυκοῦ σὰρξ ὅλη καταποθεῖσα νήστεσι καὶ ἀλγήματα παύει στομάχου. προεσθιόμενοι δὲ ἔνιοι δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. ποιεῖ δὲ καὶ σὺν τῷ ὀστράκῳ ὅλος καταποθεὶς, τοῦ ὀστράκου "περιπλασθέντος. Γίγαρτα φρυκτὰ ἀντὶ ἀλφίτων *ἐσθιόμενα, γλήχων καταπλασθεῖσα ἐξ ὀξυκράτου, κύμινον σὺν ὀξυκράτῳ πινόμενον ἢ σὺν ὄξει, λαπάθου σπέρμα ὀβολοῖς δύο ἢ τρισίν, ἀκακία μεθ' ὕδατος, λίθος ὁ ἐν τῇ Σαμίᾳ γῇ εὑρισκόμενος. μαράθρου σπέρμα ἢ χύλισμα, μάλιστα τοῖς ἀποξύνουσιν ἢ ἐμοῦσι τὴν τροφήν.

Dioſc.2. de mat. med.176. χλωρὰ, virides ſeu virentes.

παραπλασθέντος Geſn.

X. Τοὺς δὲ ῥευματιζομένους τοῦ στομάχου ἵστησι,

tæ ramulorum folia cum acidi Punici ſucco abſorpta, itemque pulegium ex poſca bibitum.

Ad oris ventriculi morſus valent, terebinthi folia decocta: ſimiliter & ſuccus è ſcordio: ſonchi ſuccus cum nucleis pineis, amygdalis amaris & ſemine cucumeris: pinei etiam nuclei per ſe in cibis ſumpti.

Ad cordis ... [illegible]

Stomachi dolores impoſita leuant, melilotus in vino coctus cum farina fœnigræci aut polline, cotoneum cum flore coctum, ruta denique cum melle.

Ad ſtomachi dolores abſtinenda.

Cibũ reiicientibus prodeſt ſpongia acri aceto [calente] imbuta, pedibus & brachiis adhibita, quoad puſtulæ excitentur. Conferunt verò adhibita pectori, caſeus recens ſalitus cum polenta, folia apij aut ſeridis cum aceto & polenta, ſimiliter & portulacæ folia aut cucurbitæ ramenta.

Ad cibi vomitum.

Nauſeam, ſtomachi ex nimia humiditate languorem ac vomitum iſta cohibent: polenta in vino bibita, amygdalæ dulces recentes cum ſuo putamine eſitatę, graminis Parnaſſij ſemen, cuminum Æthiopicum, anethi ſemen, polygoni ſuccus, cichorium in cibis ſumptum, ſicuti & ſeris, eorúmque ſuccus epotus: ſiſymbrium, aut quod cardamine dicitur, potum: lupini dulces triti cum aceto bibiti, lactucæ illotæ in cibis ſumptæ, earúmque ſemen ex aqua potum, ſimiliter & ſonchi ſemen & flos violæ ex aqua, coſti drachm.j. cum vino. Cochleæ terreſtris Africanæ caro tota ieiuno deuorata, etiam dolores ſtomachi ſedat. Idẽ præſtant cochleæ duæ tréſve quotidie ante cibos alios aſſumptæ: deuorata etiam tota proficit cum ſua teſta, hac circum aſperſa: toſti acinorum nuclei polentæ vice in cibo ſumpti, pulegium cum poſca impoſitum, cyminum ex poſca vel aceto potum, lapathi ſemen duûm triúmve obolorum pondere, acacia cum aqua, lapis qui in Samia terra reperitur, fœniculi denique ſemen aut expreſſus eo ſuccus, ac iis maximè quibus aceſcit cibus, aut vomitu reiicitur.

Ad nauſeam & humida ſtomachi vitia, necnon & vomitum.

Stomachi fluxiones inhibent,

Ad ſtomachi fluxiones.

balaustium ex aceto potum, rubi foliorum succus vel per se, vel ex aqua, aqua igniti ferri iniectione ferueſacta, acetum ſcilliticum abſorptum: (oportet autem ab exigua quantitate incipiendo bibere ad cyathũ vſque vnum.) Punicum malum cum aqua frigida, ſcandicis decoctum, ſcillæ coctæ tres oboli cũ poſca, hypociſthidis drach. j. ex aqua: lens toſta polentæ loco inſperſa, eiuſdem decorticata grana xxx. deuorata: roſarum denique flos inſperſus potui. Cæterùm tentatum fluxione ventriculum irrigare oportet rhois decocto lana ſuccida excepto.

Ad eiuſdẽ ſubuerſiones. Stomachi ſubuerſionibus medetur, paſſerculorũ ſtercus potui datũ.

Ad ſtomachi ex humiditate languorẽ admouenda. Languentes ex nimia humiditate ſtomachos roborant hæc, cum cerato myrtino aut roſaceo impoſita: rubi folia, abſinthium, cupreſſi folia, coriandrum, cachry, palmula, cotoneũ malũ, elate cum palmulis.

Ad inflationes ſtomachi. Inflationibus ſtomachi, & his maximè qui tardè concoquunt, auxilio ſunt hæc in potu ſumpta: agallochi drach. j. cum vino, ariſtolochiæ drach. j. cum vino, ſmyrnij itidem ſemen cum vino, ſpinæ albæ radix cum vino, agaricum commanducatum ſuberbibito mero. Ad inflationes ſtomachi, rhamni ſpinoſi folia trita redige in paſtillos, triobolares, è quibus vnum exhibeto febricitantibus cum hydromelitis diluti hemina vna: iis verò qui febre carent, cum vino diluto. Facit etiam ad ileoſos & quoſuis dolores à flatu: malo ſiquidem mirum in modum per ructus flatúſque reſoluto ſaneſcunt.

Ad cruditates ventriculi. Coctiones promouent: agaricum à cœna commanducatum deuoratúmque, nullo liquore inſuper abſorpto: aloës drach. j. ante cibum ex aqua ſumpta, iuniperi baccę tritæ cum vino, cotonei mali dilutum, xylobalſami decoctum cum ſeſeli, nardi Celticę decoctum cum aceti momento ſumptum, iunci odorati decoctum cum roſarum flore hauſtum, ſeſeli potum. Coctionem denique adiuuat, ſeridis ſuccus abſorptus.

Stomachi roborantia. Os vẽtriculi confirmãt, vua paſſa & ſcilla cocta cum melle delincta.

A βαλαύστιον μετ' ὄξους ποθὲν, βάτου χυλὸς φύλλων καθ' ἑαυτὸν καὶ μεθ' ὕδατος, ὕδωρ τὸ ἀπὸ σιδήρου πεπυρωμένου θερμανθὲν, ὄξος σκιλλητικὸν καταῤῥοφούμενον, (δεῖ δὲ ἀπ' ὀλίγου ἄρχεσθαι καὶ πίνειν ἄχρι κυάθου·) ῥοιὰ μεθ' ὕδατος ψυχροῦ, σανδύκος ἀφέψημα, σκίλλης ἑφθῆς τριώβολον ἐν ὀξυκράτῳ, B ὑποκιστίδος < α'. ἐν ὕδατι. φακὸς πεφωσμένος ἀντὶ ἀλφίτου ἐπιπλασσόμενος. φακοὶ ἐπτισμένοι λ'. καταπινόμενοι. ῥόδων ἄνθος ἐπιπασσόμενον τῷ πόματι. * Εμβρέχειν δὲ δεῖ τοὺς ῥευματιζομένους στομάχους ἐρίοις οἰσυπηροῖς σὺν ῥοΐ.

σκάνδικος.

Fortè, ἐπιπασσόμενος

XI. Ανατροπὰς δὲ στομάχου θεραπεύει, C στρουθίων διαχώρημα διδόμενον ἐν ποτῷ.

XII. Κρατύνει δὲ τοὺς πεπλαδηκότας στομάχους ἐπιτιθέμενα μετὰ κηρωτῆς μυρσινίνης ἢ ῥοδίνης· βάτου φύλλα, ἀψίνθιον, κυπαρίσσου φύλλα, "κόνδον, "κάγχρυ, φοίνικες, μηλοκυδώνιον, ἐλάτη μετὰ φοινίκων.

κόριον fortè. κέγχρος, fortè, hoc eſt milium.

XIII. Στομάχου δὲ ἐμπνευματώσεις ὠφελεῖ πινόμενα, καὶ τοῖς βραδυπεπτοῦσι ταῦτα D μάλιστα· ἀγαλλόχου < α'. σὺν οἴνῳ, ἀριστολοχίας < α'. σὺν οἴνῳ, σμυρνίου σπέρμα σὺν οἴνῳ, τὸ * ἄνθος, ἢ λευκῆς ῥίζα σὺν οἴνῳ. ἀγαρικὸν διαμασηθὲν ἐπιῤῥοφουμένου ἀκράτου. Πρὸς τὰς ἐμπνευματώσεις τοῦ στομάχου, ῥάμνου τῆς ἀκανθώδους φύλλα λειώσας, ἀνάπλασσον "τριωβολιαῖα, καὶ δίδου ἐν τοῖς E μὲν πυρέσσουσι μεθ' ὑδρομέλιτος κεκραμένου κο. α'. ἀπυρέτοις δὲ, μετ' οἴνου κεκραμένου. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς εἰλεώδεις καὶ πᾶν ἄλγημα πνευματικόν· θαυμαστῶς γὰρ δι' ἐρυγῶν καὶ φυσῶν ὑγιεῖς γίνονται.

Subaudi, μεγέθει.

XIIII. Πέψεις δὲ ποιεῖ ἀγαρικὸν διαμασώμενον καὶ καταπινόμενον ἀπὸ δείπνου, F χωρὶς τοῦ ἀποῤῥοφεῖν τι· ἀλόης < α'. σὺν ὕδατι, καὶ πρὸ τροφῆς· ἀρκευθίδες λεῖαι σὺν οἴνῳ, "μήλου ἀπόβρεγμα, ξυλοβαλσάμου ἀπόζεμα μετὰ σεσέλεως, ἢ νάρδου Κελτικοῦ μετ' ὀξυδίου ληφθὲν, σχοίνου ἄνθους ἀπόζεμα μετὰ ῥόδων ἄνθους πινόμενον, σέσελις πινομένη. Εὐπεψίαν δὲ ποιεῖ σέριδος χυλὸς G καταῤῥοφούμενος.

καταῤῥοφεῖν τι ἄλλο, Moib. Malim ego χωρὶς τοῦ ἐπιῤῥοφεῖν τι.

Suſpicatur Geſnerus legendum μήου, hoc eſt, mei.

XV. Ῥωννύουσι δὲ στόμαχον, σταφὶς, σκίλλα ἑφθὴ σὺν μέλιτι ἐκλειχομένη.

XVI. Τὰς δὲ κισσώσας ὠφελεῖ· ἀνδράχνη ἐσθιομένη, ἑλίκων ἀμπέλου ἀπόβρεγμα πινόμενον, κεδρόμηλα ἐσθιόμενα. A

XVII. Ὑποχόνδρια δ' ὠφελεῖ ἐσκληρυσμένα παθόντα χρονίως, μάραθρον πινόμενον. Καὶ καταπλασσόμενα· ἀψίνθιον σὺν κυπρίνῃ κηρωτῇ ἢ φοίνιξιν, λευκανθέμου φύλλα, σκόρδιον σὺν κηρωτῇ, τῆλις ἢ λι- B νόσπερμον σὺν μελικράτῳ, ἢ σάμψυχον ἐν κηρωτῇ.

Τὰ τῶν πυρεσσόντων βοηθήματα.

XVIII. Γλώσσης δὲ τραχύτητας ἐκμαλάσσει ἡδύοσμον λεῖον σὺν μέλιτι· ῥοῦς ἐρυθρὸς ὁμοίως, ῥόδινον σὺν *ὕδατι, ἢ μέλιτι C καθ' ἑαυτό.

XIX. Τοὺς δὲ κατὰ περίοδον πυρετοὺς κεχρονισμένους θεραπεύει· χαμαίδρυος φύλλα λεῖα πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς λήψεως πινόμενα, καὶ ὅσα ἐπὶ τριταϊκῶν αὐτίκα ἱστορήσομεν.

XX. Πρὸς δὲ τοὺς τριταϊκοὺς ἁρμόζει πόματα λαμβανόμενα πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς ἐ- D πισημασίας, προεγχειριομένων καὶ ἀνατριβομένων τῶν ἄκρων. τριφύλλου σπέρματος κοκκία τρία κηρῷ καταπλασθέντα καὶ καταποθέντα ἐπὶ τρὶς, τὰ πάντα ἐννέα. ἀρνογλώσσου ῥίζαι ἁδραὶ τρεῖς μετ' οἴνου πινόμεναι, ἱερᾶς βοτάνης τὸ τρίτον γόνυ ἀπὸ τῆς γῆς ἀφαιρεθὲν, καὶ διδόμενον. ποιεῖ καὶ σίλ- E φιον κηρῷ περιπλασθὲν λευκῷ καὶ καταποθέν. ἐπιρροφείτωσαν δὲ ὕδωρ θερμὸν ἢ οἶνον. ἡλιοτροπίου τοῦ μεγάλου κόκκοι τρεῖς σὺν οἴνῳ, ὀνόβρυχις σὺν οἴνῳ, πενταφύλλου φύλλα γ'. μετ' οἴνου ἢ ὑδρομέλιτος ποτιζόμενα, πέπερι λεῖον μεθ' ὕδατος πινόμενον. Περιαφθέντα δὲ ὠφελεῖ τριταίους· λειχὴν ἵππου πε- F ριαφθεὶς, ἢ ἀράχνας τὰ ζῷα τρία συναναμαλάξας ἐμπλάστρωσον ἐπιθεὶς ἐν ὀθονίῳ κατὰ τοῦ μετώπου καὶ τῶν κροτάφων.

XXI. Τεταρταϊκοὺς δὲ ὠφελοῦσιν· ἀρνογλώσσου ῥίζαι ἐν οἴνῳ πινόμεναι· ἱερᾶς βοτάνης τέταρτον γόνυ ἀπὸ τῆς γῆς ἀφαιρεθὲν καὶ τριβὲν λεῖον σὺν οἴνῳ καὶ δοθὲν, ἀ- G σφάλτου < α'. μετὰ καστορίου ὀβολοῦ, γλυκυρρίζης < β'. μεθ' ὕδατος κο. α'. ἡλιοτροπίου τοῦ μεγάλου κό. δ'. σὺν

Ad mulierum picam seu malaciam. Pica laborantibus mulieribus auxilio sunt, portulaca in cibis sumpta, vitis capreolorum dilútum potum, citria mala esitata.

Ad diuturnam hypochondriorum. Hypochondriis affectu diuturno induratis auxilio est, fœniculum bibitum. Imponuntur verò cataplasmatum more, absinthium cum cerato cyprino aut palmulis, leucanthemi folia, scordium cum cerato, fœnumgræcum aut lini semen cum aqua mulsa, sampsuchum denique cerato exceptum.

Febricitantium remedia.

Ad linguæ asperitatem. Linguam scabram asperámve emolliũt ac læuigãt, mẽta trita cum melle, rhus erythros dictus, quo ad obsonia vtuntur, rosaceum cum aqua, aut mel per se.

Ad quotidianas febres. Diuturnas febres quæ [quotidianis] redeunt circuitibus, sanãt, chamædryos folia ante accessionem hora vna pota, & quæcunq; mox in curãdis tertianis cõmemorabimus.

Ad tertianas. Tertianis febribus hæc conueniunt hora vna ante accessionem assumpta, priùs tamen vnctione frictionéque partium extremarum adhibita: trifolij seminis grana cera obuoluta nouem, nempe terna ternis deuorata vicibus: plantaginis radices succulentæ tres in vino potæ, verbenacæ supinæ tertium à terra geniculum decerptum & exhibitum. Confert & silphium cera candida obuolutum ac deuoratum, superbibita tamen aqua calida aut vino: heliotropij maioris grana tria cum vino, onobrychis cum vino, quinquefolij folia trita cum vino aut aqua mulsa pota: piper denique tritum ex aqua potum. Sed & amuleta tertianis febribus auxilio sunt, vti lichen equorum appensus, itidémque aranei tres contriti linteolo inditi, frontíque ac temporibus adhibiti.

Ad quartanas. Contra quartanos circuitus auxilio sunt, plãtaginis radices quatuor in vino bibitæ: verbenacæ supinæ quartum à terra geniculum decerptum, cum vino tritum & exhibitum: bituminis drach. j. cum castorei obolo, glycyrrhizæ drachmæ duæ cum aquæ hemina vna, heliotropij maioris grana quatuor cum vino.

vino, cimices è cubilibus quatuor cauis fabarum inditi ac deuorati, quinquefolij quatuor folia ex aqua mulsa aut vino, hyperici coreos appellati semen cum vino: pota quoque vrina cuique sua cyathorum quatuor mensura, vomitu prius euacuatos iuuare traditur: sed illam in fictili vase asseruari oportet. Idé facit impubis pueri vrina quinquies hausta. Quartanas finit oxyporon aliquod ante accessiones toti corpori illitum, poto deinde generis eiusdem medicamento. Aliud: radicis libanotidis sesquidrachmam in vini dimidia hemina paulò ante febrilem accessum exhibeto: ac vt ne rigore prehendatur æger, aliquo pingui præunctum & vndique coopertum quiescere sinito, dũ copiosus erumpat sudor.

Ad quosuis febrium circuitus & rigores.

Ad omnes in communi circuitus ac rigores faciunt hæc sudores mouentia: smyrnij semen cum vino, laserpitij agrestis ac domestici liquor melle cocto circumlitus ac deuoratus, rutæ syluestris & satiuæ semen cum vino, radicis aristolochiæ drach. j. cum vino, myrrha ad fabæ magnitudinem, piper cum vino, iridis drach. ij. cum vino, hipposelini semen drach. j. pondere cum vino: similiter & hyperici, calaminthæ decoctum cum castorio, laserpitij semina cum nasturtio & ouo, vel pipere ac ruta, opopanacis drach. j. vel panacis drach. ij. seseli cum panace ac pipere in vino potum, ferulæ semen simili modo, verbasci radix in vino, radicis quinquefolij succus cum vino: canini stercoris sicci quantum sat esse coniectura videbitur, ex aceto bibitum.

Ad febres inordinatas.

Diuturnis & inordinatis febribus conuenit epotum ius è vetere gallinaceo, cuius ventri sal salsamentúmve inditũ incoctúmque fuerit.

Ad quosvis febrium rigores illinenda.

Febribus cum rigore certo statóque circuitu redeuntibus ista cõferunt ex oleo trita, & ante accessiones illita, quippe quæ corpus excalfaciant sudorésque cieant: viticis semen, libanotidis semen, salis flos, lixiuium ficulneum, nitrum aut spuma nitri, baccæ lauri, pyrethrum, smyrnij, quod hipposelinum dicitur semen, hypericum,

A οἴνῳ, κόρεις (Ⓖ) τῆς κλίνης δ'. ἐντεθέντες εἰς τὰ τῶν κυάμων βρώματα καὶ καταποθέντες, πενταφύλλου φύλλα δ'. μεθ' ὑδρομέλιτος ἢ οἴνου, ὑπερικοῦ τοῦ κόρεως λεγομένου τὸ σπέρμα μετ' οἴνου. ἱστορεῖται δὲ καὶ οὖρον ὠφελεῖν τὸ ἴδιον πινόμενον κυάθοις δ'. πρὸς ἐμεμεκόσι πλῆθος· δεῖ δὲ φυλάσσειν αὐτὸ ἐν σταμνίῳ.

Ἡμίναις, Moibanus, &c. Gesn. mauult κυάθοις δ'. πλῆθος συγκεκμηκόσι.

B Τὸ αὐτὸ δὲ ποιεῖ καὶ παιδὸς οὖρον ἀφθόρου μέχρι πέντε πόσεων. Τεταρταῖον δὲ παύει πρὸ τῆς ἐπισημασίας ὀξυπόρου χρῖσις καθ' ὅλον τὸ σῶμα, καὶ μετὰ τοῦτο πόσις τοῦ αὐτοῦ φαρμάκου. ἢ λιβανωτίδος ῥίζης < α' ς'. ἐν οἴνου ἡμικοτυλίῳ μικρῷ πρότερον τῆς λήψεως. καὶ συμπεριβάλλων ἀ-

C φες ἡσυχάσαι, καὶ οὐ μὴ * ῥιγῶσι περιαλείφεσθαι λίπει, καὶ ἱδρώσει πολύ.

ῥιγῶσι, Moibanus: qui & sequentia duo verba redundare putat.

XXII. Κοινῶς δὲ πρὸς πάσας περιόδους καὶ ῥίγη ποιεῖ κινοῦντα ἱδρῶτας· σμυρνίου σπέρμα μετ' οἴνου, ὀπὸς σιλφίου ἀγρίου καὶ ἡμέρου μέλιτι ἑφθῷ περιχριόμενος καὶ καταπινόμενος, πηγάνου ἀγρίου καὶ ἡμέρου

D σπέρμα σὺν οἴνῳ, ἀριστολοχίας ῥίζης < α'. σὺν οἴνῳ· σμύρνης ὅσον κύαμος, πέπερι σὺν οἴνῳ, ἴριδος < β'. σὺν οἴνῳ, ἱπποσελίνου σπέρματος < α'. μετ' οἴνου, ὑπερικοῦ ὁμοίως, καλαμίνθης ἀπόζεμα σὺν καστορίῳ, "ὀπὸς φύλλα σὺν καρδάμῳ καὶ ᾠῷ, ἢ πεπέρει καὶ πηγάνῳ. ὀποπάνακος < α'. ἢ πάνα-

Silphii foliorum succus, Moibanus: quasi legatur, ὀπὸς φύλλων. At Gesnerus laserpitii semina hîc desiderari autumat.

E κος < β'. σέσελι μετὰ πάνακος καὶ πεπέρεως σὺν οἴνῳ ποθέν, νάρθηκος σπέρμα ὁμοίως, φλόμου ῥίζα ἐν οἴνῳ, πενταφύλλου ῥίζης χυλὸς σὺν οἴνῳ, κόπρος κυνεία ξηρὰ στοχασμῷ μετ' ὄξους πινομένη.

XXIII. Πρὸς δὲ τοὺς χρονίους καὶ ἀτάκτους πυρετοὺς ἁρμόζει ἀλεκτρυόνος πα-

F λαιοῦ ζωμός, ἁλῶν ἐν τῇ γαστρὶ αὐτοῦ "ἐγκαταγλύτων, ἢ ταρίχους, καὶ συνεψηθέντων, πινόμενος.

Fortè, κατασπαρέντων, aut, ἐμβληθέντων.

XXIIII. Συγκεχριόμενα δὲ μετ' ἐλαίου λεῖα ἐπὶ τῶν μετὰ ῥίγους περιοδικῶν πυρετῶν ὠφελεῖ πρὸ τῆς ἐπισημασίας θάλποντα τὸ σῶμα, καὶ ἱδρῶτας κινοῦντα· "ἄ-

G γνου σπέρμα, λιβανωτίδος σπέρμα, ἁλὸς ἄνθος, συκίνη κονία. νίτρον ἢ ἀφρόνιτρον, δαφνίδες, πύρεθρον, σμυρνίου τοῦ ἱπποσελίνου καλουμένου σπέρμα, ὑπερικόν,

Aët. 2. tetr. ser. 1. cap. 88. Dioscoridem citans, primo loco trochiscos è floribus chamæmeli proponit, vsus tempore oleo diluendos.

καλαμίνθη, κάχρυ ὀλίγον, καστόριον, κόνυζα, κόστος, σαγάπηνον, κνίδιος κόκκος μετὰ νίτρου καὶ ἐλαίου καὶ ὄξους, λύκαψος σὺν ὕδατι θερμῷ, σαμψύχινον, ἴρινον, μετώπιον, γλεύκινον, κύπρινον, χαμαίδρυς, χαμαιπίτυς, συκαμίνου ὀπός, σταφὶς ἀγρία. A

XXV. *Μιγνύμενα δὲ κόποις ὠφελεῖ· ἅλες, νίτρον, ὀνόβρυχις, σισύμβριον, "χαμαιλέων, ἀμμωνιακὸν, πράσιον, ὀρίγανον, καππάρεως ῥίζα, σικύου ἀγρίου ῥίζα· τέφρα κληματίνη, ὄστρακον ἀφ' ἰπνοῦ, ἀριστολοχίας πάλη, ὀποβάλσαμον, κεκαυμένος χαλκὸς, λεπὶς χαλκοῦ καὶ τὰ δριμέα ἀρώματα, βολβοὶ λεῖοι καταχριόμενοι σὺν πεπέρει καὶ ἀμμωνιακῷ, ἢ κηρωτὴ ὑγρὰ κυπρίνη, Κομμανικὸς λίθος εἰς ἔλαιον ἀποτριβόμενος καὶ συγχριόμενος. B C

χαμελαία, Moibanus.

XXVI. Ἀτροφοῦντας δὲ ὠφελεῖ, ὀρόβου φρυκτοῦ μέγεθος ὅσον κάρυον Ποντικὸν ἐν μέλιτι πρὸ τῆς τροφῆς διδόμενον.

XXVII. Ἵστησι δὲ ἱδρῶτας ἐπὶ τῶν διαφορουμένων καταπλασσόμενα· γῆ Σαμία, γύψος, λιθάργυρος, κηκὶς, σχιστὴ, μυρσίνη, θεῖον ἄπυρον, ἔλαιον δὲ ἐξ ἀγριελαίας, μυρσίνινον, τερμίνθινον, οἰνάνθινον, ῥόδινον, μήλινον, σχίνινον. Καταχριόμενα δὲ ἵστησι· μάννα καὶ ἄμυλον σὺν ᾠοῦ τῷ λευκῷ· "ἢ ᾠοῖς λείοις σὺν πεπέρει καὶ κνίδης σπέρματι, καὶ κηρῷ ὀλίγῳ, καὶ κόμμι, καὶ ὀνώνιδος σπέρματι, καὶ νίτρῳ ὀλίγῳ. D E

Moib. legisse videtur, καταπασσόμενα.

βολβὸς λευκὸς legitur apud Aetium, bulbus candidus: nisi fortè mendum subest.

XXVIII. Καρδιακοὺς δὲ ὠφελεῖ καταπλασσόμενα κατὰ τοῦ στομάχου· βάτου φύλλα μετὰ κηρωτῆς ὀλίγης ἢ ἄρτου, μυρσίνης φύλλα ἢ μύρτα, ἕλικες ἀμπέλου, ἢ ἀρνόγλωσσον σὺν ἄρτῳ ἢ κηρωτῇ ὀλίγῃ, μῆλα κυδώνια, φοίνικες, σέρις ἀγρία καὶ ἥμερος. Καὶ ἐνέματα δὲ ὠφελίμως παραλαμβάνεται, πτισάνης χυλὸς καθεψημένος, ἀκροκωλίων ἢ ποδῶν μετ' οἴνου, ἢ ᾠοῖς ὠμοῖς σὺν οἴνῳ. Καταχρίεται δὲ αὐτῶν τὰ ἄκρα ὠφελίμως κηρωτῇ ὑγρᾷ μετὰ νάπυος λείου καὶ ξηρῷ διεθεὶς οἴνῳ. F

Addit Moib. ἀφέψημα, & mox subdit, ὠὰ ὠμά. ἢ ξηρᾷ διαθείσῃ οἴνῳ, Moib:

Τῶν περὶ τὸν πνεύμονα καὶ θώρακα παθῶν βοηθήματα. G

XXIX. Αἵματος δὲ ἀναγωγὴν θεραπεύει πινόμενα· ἀγαρικοῦ τριώβολον ἐν οἴνῳ, ἀδιάντου

Diosc. 3. de mat. med. cap. 1. μεθ' ὕδατος: ex aqua.

calamintha, cachryos momentum, castorium, conyza, costus, sagapenum: granum Cnidium cum nitro, oleo & aceto: lycopsis cum aqua calida: vnguenta sampsuchinum, irinum, metopium, glaucinum, cyprinum: chamædrys, chamæpitys, sycomori liquor, & staphisagria.

Ad lassitudines.

Lassitudinibus conferunt mixta hæc: sal, nitrum, onobrychis, sisymbrium, chamelæa, ammoniacum, marrubium, origanum, capparis radix, cucumeris agrestis radix, cinis sarmentitius, testa fornacea, aristolochiæ pollen, opobalsamum, æs vstum, squama æris, & aromata acria, bulbi triti illiti cum pipere & ammoniaco, ceratum cyprinum liquidius, lapis Comanicus in oleum detritus & inunctus.

Ad atrophiam.

Cibum non sentientibus, quippe quorum corpora non aluntur, auxilio est, eruum tostum in nucis auellanæ magnitudinem melle collectum, & ante cibos exhibitum.

Ad sudores diaphoreticos.

Sudores in iis qui exoluuntur cohibent inspersa hęc: terra Samia, gypsum, argenti spuma, galla, scissile alumen, myrtus, sulphur viuum, oleum agrestis oleæ, myrtinum, terebinthinum, œnanthinum, rosaceum, melinum & lentiscinum. Eosdem hæc illita sistunt: manna & amylum cum oui candido: bulbi triti cum pipere & vrticæ semine, ceræ momento, gummi, ononidis semine & pauco nitro.

Ad cardiacum affectum.

Cardiacos iuuant hæc stomacho in modum cataplasmatis imposita: rubi folia cum pauco cerato vel pane, myrti folia aut baccæ, vitium capreoli, plantago cum pane aut cerato modico, mala cotonea, palmulæ, intubus agrestis & satiuus. Quin & vtiliter infunduntur enemata è ptissanæ decoctæ cremore, è partium extremarum pedúmve decocto in vino, aut ex ouis crudis cum vino. Sed & ægrorum extremæ partes commodè inunguntur cerato liquido cũ trito sinapi, aut sicco quod vino dissoluatur.

Pulmonis thoracisque affectuum remedia.

Ad sanguinis reiectionem.

Sanguinis reiectioni medentur in potu sumpta hæc: agarici trium obolorum pondus in vino, adianti

A succus cũ aceto cyathi vnius quantitate per interualla multa absorptus: similiter & succi è polygono, semperuiuo, plantagine, rubo, portulaca aut vitium capreolis: balaustium cum posca, mentæ succus per se & cum posca vel aqua, clymeni succus trium obolorum pondere ex aqua, cupressi pilulæ ex aqua tritæ & potæ, lysimachia herba eiusdémque succus, myricæ fructus tritus eiusdémque cortex, ferulæ medulla & œnanthe sicca.

B

ad reiectiones diuturnas. Diuturnas autem reiectiones sistunt, porri semen, myrti semen potum ex aqua, vel potiùs myrti baccarum succo, vitex trioboli põdere cum posca, rosarum capita trita ex aqua, symphytum petræum C eiusdémque semen, spinæ albæ radix drach. j. pondere cum oxycrato pota, althææ radicis decoctum: glutinum è zea coctum, quale librarium est, delinctum: confert & cum menta. Aliud: farinæ hordeaceæ per linteolum in succum solutæ dimidium cyathum, addita etiã menta, exhibeto. Valent & hypocistidis D succus cum thuris momento, amygdala pota cum aqua frigida, amygdala amara cum amylo & menta ex aqua bibita, portulaca in cibis sumpta, arctij radix trium obolorum pondere cum posca & pineis nucleis xl. aspalathi succus cum oxycrato, rubi succus, Samiæ terræ E aster ex aqua: membranaceum id quod in quercu inter caudicem & corticem medium interiacet, feruefactum: aut pellicula quæ glandem proximè contegit similiter feruefacta, cornu cerui vstum cum posca, castanearum decoctum, salicis fructus cum vino, centaurij maioris radix drach. ij. pondere cum F vino, betonicæ folia drach. ij. pondere cum vino, corallij drach. j. ex aqua, leucographidis tãtundem simili modo, lapis hæmatites cũ succo Punici, ostracites lapis drach. j. pondere cum aqua, deglutitus è commansa mastiche succus, cotoneorum flos ex posca tritus, rubricæ Lemniæ drach. j. ex aceto, li- G quescens è tragacantha linguę subdita succus, tragij semen cum vino, quinquefolij è radice succus cum posca, suber è veteribus calcea-

χυλὸς καταῤῥοφούμενος ἐν ὄξει ὅσον κύαθος α. κἂν ἐκ διαστημάτων ἢ πάλιν, ἢ πολυγόνου χυλὸς, ἢ ἀειζώου, ἢ ἀρνογλώσσου χυλὸς ὁμοίως, ἢ βάτου, ἢ ἀνδράχνης, ἢ ἕλικες ἀμπέλου, ἢ βαλαύστιον σὺν ὀξυκράτῳ, ἢ ἡδυόσμου χυλὸς καθ' ἑαυτὸν καὶ σὺν ὀξυκράτῳ ἢ ὕδατι, περικλυμένου χυλοῦ τριώβολον μεθ' ὕδατος, κυπαρίσσου σφαιρία μεθ' ὕδατος λεῖα πινόμενα, λυσιμάχιος πόα καὶ ὁ χυλὸς αὐτῆς, μυρίκης καρπὸς λεῖος καὶ φλοιὸς αὐτῆς, νάρθηκος ἐντεριώνη, οἰνάνθη ξηρά.

XXX. Πρὸς δὲ τὰς πολυχρονίους ἀναγωγὰς ἴσχει, πράσου καρπὸς, μύρτου σπέρμα μεθ' ὕδατος ποθὲν, μᾶλλον δὲ μετὰ μύρτων χυλοῦ, ἄγνου τριώβολον μετ' ὀξυκράτου, ῥόδων κεφαλαὶ λεῖαι μεθ' ὕδατος, σύμφυτον πετραῖον καὶ ὁ καρπὸς, ἀκάνθης λευκῆς ῥίζης < α. μετ' ὀξυκράτου, ἀλθαίας ῥίζης ἀφέψημα. κόλλα ἀπὸ ζειᾶς ἑψηθεῖσα, ὡς εἰς βιβλία, ἐκλειχομένη. ἁρμόζει καὶ σὺν ἡδυόσμῳ, ἢ ἀλεύρου κριθίνου κυάθ. ς'. χυλίσας δι' ὀθονίου καὶ μίξας ἡδύοσμον δίδου. ὑποκιστίδος χυλὸς μετὰ λιβανίου ὀλίγου, ἀμύγδαλα πινόμενα μεθ' ὕδατος ψυχροῦ, ἀμύγδαλα πικρὰ μετ' ἀμύλου καὶ ἡδυόσμου πινόμενα μεθ' ὕδατος, ἀνδράχνη ἐσθιομένη, ἀρκείου ῥίζης τριώβολον μετ' ὀξυκράτου καὶ στροβίλου κόκκων μ'. ἀσπαλάθου χυλὸς μεθ' ὀξυκράτου, βάτου χυλὸς, γῆς Σαμίας τὸ ἀστέριον σὺν ὕδατι. δρυὸς δὲ μεταξὺ τοῦ πρέμνου καὶ τοῦ φλοιοῦ ὑμενῶδες ἀποζεσθέν. ἢ ὁ περὶ τὴν βάλανον ὑμὴν ὁμοίως ἀποζεσθείς. κέρας ἐλάφου κεκαυμένον σὺν ὀξυκράτῳ, καστάνων ἀφέψημα, ἰτέας καρπὸς σὺν οἴνῳ, κενταυρίου τοῦ μεγάλου ῥίζης < β'. σὺν οἴνῳ, κέστρου φύλλων < β'. σὺν οἴνῳ, κοραλλίου δραχμὴ μεθ' ὕδατος, λευκογραφίδος < α. ὁμοίως, αἱματίτης λίθος σὺν χυλῷ ῥοιᾶς, ὀστρακίτου λίθου < α. μεθ' ὕδατος, μαστίχη διαμασωμένη καὶ τοῦ χυλοῦ καταπινομένου, κυδωνίων ἄνθος μετ' ὀξυκράτου λεῖον, μίλτου Λημνίας < α. σὺν ὄξει, τραγάκανθον ὑποχυλιζόμενον, τραγίου καρπὸς μετ' οἴνου, πενταφύλλου τῆς ῥίζης ὁ χυλὸς σὺν ὀξυκράτῳ, φελλὸς ὁ ἐκ τῶν παλαιῶν κερα-

διαστημάτων πολλῶν, Moibanus.

κλυμένου.

Diosc. 3. de mat. med. cap. 102. σὺν οἴνῳ, ex vino.

Cyathos sex, Moibanus. Sed fortè cyathum ς'. i. semis legere præstabit. nam & aridorum mensura cyathus est. Gesn.

Ita Diosc. 3. de mat. med. si adsit febris: sin minus, ex aqua.

κεράλλια mauult Moibanus.

καττυμάτων Moib.

ἢ ἄκαυστος, Moib.

A μίων κεκαυμένος καὶ ἄκαυτος λεῖος μετ᾽ ὀξυκράτου πινόμενος, κονία πινομένη, γάλα θηλαζόμενον γυναικεῖον καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀποφθινόντων. Ἐπιτίθεται δὲ ὠφελίμως κατὰ τοῦ θώρακος ἐπὶ τῶν αἱμοπτοϊκῶν· σπόγγος ἐξ ὀξυκράτου, εἰ πολὺς εἴη ὁ ῥευματισμός· ἢ τὰ στύφοντα, οἷον ἂν εἴη σέρις, πολύγονον, ἀνδράχνη, κυδώνια, βάτος, φοίνικες, B σίδια, μυρσίνη· ταῦτα μετ᾽ ἄρτου ἢ ἀλφίτου.

ταῦτα δὲ, subaudio, ἐπιτίθεται

XXXI. Τὰς μὲν βῆχας προσφάτους ἀσύμφορόν ἐστι θεραπεύειν. δι᾽ ὑδροποσίας γὰρ καὶ οἰκείου τροφῆς τῆς διὰ ῥοφήματος εὐχερές ἐστι θεραπεύειν. Χρονιζούσας δ᾽ ἰᾶται ταῦτα πινόμενα· ἀκάνθης ῥίζης < α. C μετὰ μέλιτος, ἀρκευθίδες ε. ἢ ϛ΄. ἢ ζ. ἢ η. κεδρίδες πινόμεναι σὺν οἴνῳ ἢ μελικράτῳ, ἀσφοδέλου ῥίζης < α. μετ᾽ οἴνου, ἄσφαλτος ἀντὶ καταποτίου λαμβανομένη, βακχάριδος ἀφέψημα σὺν ὕδατι, βαλσάμου καρποῦ δραχμὴ σὺν οἰνομέλιτι, δαφνίδες δύο λεῖαι σὺν ὕδατι, ἑλξίνης χυλὸς καταρ- D ροφούμενος ὅσον κύαθον, σμύρνης κυάμου μέγεθος καταπινόμενον, σμυρνίου ῥίζα καταπινομένη. θύμου, ἢ θύμβρας, ἢ ὑσσώπου ἀπόζεμα ἢ ἀφέψημα μετὰ μέλιτος καὶ σύκων ξηρῶν. ἱππουρίδος χυλὸς ἢ ἀφέψημα, ἢ ἰσοπύρου μετὰ μελικράτου, ἢ κάρυα Ποντικὰ πινόμενα μετὰ μελικράτου καὶ πε- E πέρεως, * καυκαλίδος ῥίζα μασσωμένη, χαλβάνη ἀντὶ καταποτίου, κενταυρείου τοῦ μεγάλου ῥίζης < β΄. σὺν οἴνῳ, κόμμι ἀμυγδαλῆς πικρᾶς ἢ κερασίων ἢ κοκκυμήλων μετὰ κράματος, λάδανον σὺν στύρακι ἀντὶ καταποτίου, καὶ αὐτὸς ὁ στύραξ καθ᾽ ἑαυτόν, λυκίου Ἰνδικοῦ κυάμου τὸ μέγεθος F ὁμοίως. μηκώνιον σὺν στύρακι καὶ σμύρνῃ ἴσοις ἀναπλαττόμενα εἰς ὀροβιαῖα μεγέθη, ἀναλαμβανόμενα μετὰ τροφὴν γ΄. ἐπιρροφουμένου ὕδατος εἰς κοίτην ἀβλαβῶς δίδοται. μαστίχη λεία ποιεῖ καταπινομένου τοῦ χυλοῦ, οἰνάνθης τῆς πόας καρπὸς καὶ φύλλα καὶ καυλὸς σὺν οἴνῳ ἢ σὺν οἰνομέλιτι, G ὀπὸς φύλλον μετὰ πράσου καὶ ὄξους, ὀπὸς, ἢ θεῖον ἄπυρον, ἢ σαγάπηνον, ὀπὸς σὺν ᾠῷ

κύαθος.

ἀπόζεμα fortè, ne idem repetatur.

κεράσου ἢ κοκκυμηλέας.

Hæc vox fortè redundat.

mentorum soleis, seu vstum seu etiam non vstum, tritum & è posca bibitum, lixiuium potum, lac denique muliebre ex ipsa mamma suctum, id quod præcipuè tabescentibus confert. Foris verò sanguinem excreantium pectoribus vtiliter imponitur spongia ex posca, siquidem vehemens est fluxio: sic & adhibentur astringentia, qualia fuerint, intubus, polygonum, portulaca, cotonea, rubus, palmulæ, cortices mali Punici, myrtus: hæc autem cum pane polentáve imponuntur.

Tusses quidem recentes curare superuacaneum est, cùm & aquæ potu & conueniente cibo qui in sorbitionibus offertur iis mederi sit facile: diuturnis autem tussibus hæc assumpta medentur: acanthi radicis drach. j. cum melle, iuniperi baccę quinque, sex, septem octóve: cedri fructus poti cum vino aut aqua mulsa, asphodeli radix drach. j. pondere cum vino, bitumen catapotij instar deuoratum, baccharidis decoctum ex aqua, balsami fructus drach. j. pondere cum vino mulso, lauri baccæ binæ tritæ cum aqua, helxines succus mensura cyathi absorptus, myrrha fabæ magnitudine deglutita, smyrnij radix deuorata: thymi, thymbræ aut hyssopi dilutum decoctúmve cum melle & caricis: equiseti succus aut decoctum, isopyri decoctum ex aqua mulsa, nuces auellanæ in aqua mulsa potæ adiecto pipere, caucalidis radix commanducata, galbanum catapotij instar assumptum, cẽtaurij maioris radix drach. ij. pondere cum vino: gummi amygdali amaræ aut cerasi aut pruni cum vino diluto: ladanum cum styrace instar catapotij sumptum, atque ipse etiam styrax per se: similiter & lycium Indicum fabæ magnitudine. Meconium cum styracis & myrrhę partibus æquis in pastillos granorum erui magnitudine conformatur, è quibus tres à cibo sub horam somni aqua superbibita tutò exhibentur. Confert & mastiche trita, deglutito inde succo: item œnanthes herbæ folia, semen & caulis cum vino aut œnomelite, laserpitij semen cum porro & aceto, sulphur viuum aut sagapenum, laser in ouo

Ad inueteratas tusses.

sorbili sumptum, saluia in sorbitione hausta: ari radix cocta in sorbitione, ac eadem etiam per se in cibo sumpta: simili quoque modo dracunculi radix, vuæ passæ detractis vinaceis esitatæ, mel coctum instar catapotij deuoratum: acetum scilliticum absorptum, (sed recentes tusses acetum irritat.) panacis aut peucedani è radicibus decoctum aut eorundem liquor deuoratus: marrubij decoctum cum melle: porrum coctum in cibo sumptum, ex eodem succus expressus haustus: sandaracha cum cera instar catapotij assumpta, seseli cum vino potum, scillæ coctæ drach. j. cum aceto mulso aut vino mulso, allium seu coctum seu crudum in cibo sumptum, caricæ super prunis assatę inspersο pipere, chamędryos decoctum, palmulæ caryotæ in vino maceratæ, deindéque tostæ superinsperso pipere: bryoniæ radix alba in puluerem contrita & pauco melle cocto excepta, instar catapotij deuorata: est enim acris: fœnigræci decoctum ex aqua diebus quindecim cyathi mẽsura potum: erysimum aut nasturtium diei vnius spatio præmaceratum, deindéque in ptissana coctum & absorptum. Aliud ad tussiculam: pulegium præbe manducandum: aut hyssopum ex vino tepido propinato ieiuno, & superdormiat. Aliud: hederæ acinis, ligno aut foliis tussi fluxioníque obnoxium fumigato, & sanabitur: aut resinam cum vino vetere, aut cannabis agrestis semen ex aqua propinato: aut cedriá cum vino ieiunis potui dato, aut arsenicum cum ouo sorbili exhibeto, aut sulphur viuum simili modo. Aut: fœnumgræcum, hyssopum aut pulegium ex posca decoquito, & ieiuno propinato. Aut: oleæ laurique folia tusa tritaque tribus matutinis ternûm cochlearium mensura potui dato. Tusses quæ cum vehemẽti sunt defluxione, iuuat, equina spuma pota cum aquæ dimidia hemina. Validas tussientium excreationes adiuuat, vinum in excauata scilla per noctem relictum & vigente tussi exhibitum: sumatur verò per cannulam & parciore quantitate, propter acrimoniam: confert & acetum scillinum absorptum.

A ῥοφητῷ λαμβανόμενος, ἐλελίσφακος ἐν ῥοφήματι λαμβανόμενος· ἄρου ῥίζα ἑφθὴ ἐν ῥοφήματι, καὶ καθ' ἑαυτὴν ἑφθὴ ἐσθιομένη· ἢ δρακοντίου ῥίζα ὁμοίως, σταφίδες ἐκγιγαρτισθεῖσαι καὶ ἐσθιόμεναι, μέλι ἑφθὸν ἀντὶ καταποτίου λαμβανόμενον, ὄξος σκίλλινον καταρροφούμενον· τὰς δὲ προσφάτους
B ἐρεθίζει τὸ ὄξος. πάνακος ἢ πευκεδάνου ῥίζης ἀφέψημα, ἢ ὀπὸς ὁ τούτων καταπινόμενος, πρασίου ἀπόζεμα σὺν μέλιτι, πράσον ἑφθὸν ἐσθιόμενον, καὶ τὸ χύλισμα αὐτοῦ καταπινόμενον. σανδαράχη σὺν κηρῷ ἀντὶ καταποτίου, σέσελι σὺν οἴνῳ πινόμενον, σκίλλης ἑφθῆς < α. σὺν ὀξυμέλιτι ἢ οἰνομέ-
C λιτι, σκόροδον ἑφθὸν καὶ ὠμὸν ἐσθιόμενον, σῦκα ξηρὰ ὀπτηθέντα ἐπ' ἀνθράκων ἐμπεπασμένα πεπέρει, χαμαίδρυος ἀφέψημα. *καρυωτοὶ βραχέντες ἐν οἴνῳ, ἔπειτ' ὀπτώμενοι ἐπιπασθέντος πεπέρεως. βρυωνίας ῥίζα λευκὴ, ξηρά, λεία, καὶ ὀλίγῳ μέλιτι ἑφθῷ ἀναληφθεῖσα ἀντὶ καταποτίου. ἔστι γὰρ δριμεῖα.
D τήλεως κύαθος ἑψηθεὶς μεθ' ὕδατος καὶ πινόμενος ἐπὶ ἡμέρας ιε. ἐρύσιμον ἢ κάρδαμον προβραχὲν ἡμέραν α. εἶτα ἐν πτισάνῃ ἑψηθὲν καὶ ῥοφούμενον. Ἄλλο πρὸς βηχίον. "Λίνων δίδου διὰ μασήσασθαι, ἴσω μετ' οἴνου χλιαροῦ δίδου πιεῖν νήστει, καὶ κοιτάτω. "ἢ κισσόκοκκα, ἢ ξύλα, ἢ φύλλα κά-
E πνιζε τὸν βηχικὸν καὶ συρρέοντα, καὶ ἰᾶται. ἢ ῥητίνην σὺν οἴνῳ παλαιῷ πότιζε, ἢ, "ἀγριοκανάβου σπέρμα πότιζε μεθ' ὕδατος, ἢ κεδρίαν πότιζε νήστεις μετ' οἴνου, ἢ ἀρσενικὸν "καὶ μετ' ὠοῦ ῥοφητοῦ δίδου φαγεῖν, ἢ θεῖον ἄπυρον ὁμοίως, ἢ "τῆλιν ὑσσώπου, γλήχων μετ' ὀξυκράτου ἑψήσας δίδου πιεῖν νήστει. ἢ ἐ-
F λαίας φύλλα καὶ δάφνης κόψας καὶ λειώσας δὸς πιεῖν γ'. πρωΐας κοχλ. γ'. Τὰς δὲ μετὰ ῥευματισμοῦ πολλοῦ ὠφελεῖ ἀφρὸς ἵππειος μεθ' ἡμικοτυλίου ὕδατος πινόμενος· Τὰς δὲ σφοδρὰς "ἐπιπλώσεις ἐν τοῖς βηχικοῖς ὠφελεῖ οἶνος ἐν σκίλλῃ γλυφείσῃ διανυκτερεύσας, καὶ διδόμενος κατὰ τὰς *ἐπι-
G θέσεις τῆς βηχός. σίφωνι δὲ λαμβανέσθω, καὶ ὀλίγος διὰ τὴν δριμύτητα. ὠφελεῖ καὶ ὄξος σκίλλινον καταρροφούμενον.

Γλήχωνα & mox pro ἴσω, ὕσσωπον.

Κισσοῦ κοκκίοις, & mox ἢ ξύλῳ, ἢ φύλλοις &c.

ἀγριοκανάβεως σπέρμα [illegible] in Euporistis Galeno attributis.

καὶ videtur expungendum.

τῆλιν, ἢ ὕσσωπον, ἢ γλήχωνα.

Expuitiones, Moibanus, quasi ἐκπτύσεις legerit.

A Ἄλλο βηχικόν. Πᾶσι δὲ τοῖς βήττουσιν ἁρμόζει βούτυρον μετὰ μέλιτος καὶ κυμίνου βραχέος. ἕψεται δὲ τὸ βούτυρον ἴσον τῷ μέλιτι, τοῦ πλήθους τοῦ μέλιτος προαφριζομένου, καὶ οὕτω προσβάλλεται τὸ κύμινον. ποιεῖ δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ φθισικῶν.

XXXII. Ἐκλειχόμενα δὲ ὠφελεῖ. δρακοντίου ῥίζα ἑφθὴ μετὰ μέλιτος, ἀμύγδα- B λα πικρὰ μετ' ἐλελισφάκου σὺν μέλιτι θερμαινόμενα. ἢ θύμβρα, ἢ ὕσσωπον, ἢ στοιχὰς σὺν μέλιτι. λινόσπερμον λεῖον σὺν ἴριδι καὶ καρύοις πικροῖς καὶ μέλιτι, κνίδης σπέρμα ὁμοίως. πίσσα, πισσέλαιον ὁμοίως, πράσιον ξηρὸν ἢ καὶ ὑγρὸν λεῖον σὺν μέλιτι· ἢ ῥητίνη πιτυΐνη ὑγρά, ἢ τερμινθίνη ἐκλειχομένη, C σκόρδιον σὺν καρδάμῳ ἢ ῥητίνη καὶ μέλιτι. στρουθίου κοχλιάριον σὺν μέλιτι. τραγορίγανον σὺν μέλιτι. τραγάκανθον ὑποχυλιζόμενον, φλόμου ῥίζα σὺν μέλιτι, μελάνθιον λεῖον βεβρεγμένον ἀναληφθὲν σταφίδος σαρκί, ἢ φοινίκων ἢ γλυκέων.

Sic Plinius, lib. 23. cap. 8. at Dioscor. 1. de mat. med. σὺν μέλιτι καὶ γάλακτι, cum melle & lacte.

φοινίκων γλυκίων, Moib.

XXXIII. Ὑποθυμιώμενα δὲ ὠφελεῖ D χρονίας βῆχας, καὶ διὰ καλαμίνου σίφωνος καὶ ἄμβικος τετρημένου κατὰ τὸν πυθμένα, δι' οὗ καὶ ὁ σίφων καθιέμενος ἀναπέμπει εἰς τὸ στόμα τὸν ἀτμόν· ἀρσενικόν, ἢ σανδαράχη λεῖα, βραχέντα ὕδατι καὶ πλασθέντα τῷ μεμετρημένῳ ἄμβικι, περιελθομένου τῷ πυρὶ τοῦ ἄμβικος. βηχίου φύλλα E θυμιώμενα, θεῖον ἄπυρον, κάλαμος ἀρωματίτης καθ' ἑαυτὸν καὶ σὺν ῥητίνῃ τερμινθίνῃ, πρόπολις, σανδαράχη σὺν ῥητίνῃ ἢ τερμινθίνῃ, ἄσφαλτος, λιβανωτὸς σὺν ῥητίνῃ, σκίλλα ξηρά, ἐρύσιμον, ἔλαιον κέδρινον, κενταυρείου ῥίζα, μαράθρου καρπός. F

ἢ interserit Moibanus. At Gesnero superfluū est. *

ἢ abundat. λιβανωτὶς, Moib.

XXXIIII. Ῥήγματα δὲ καὶ σπάσματα ἰᾶται πινόμενα· ἀβροτόνου ἀπόζεμα, καὶ τοῦ καρποῦ λείου < α. μεθ' ὕδατος. ἀγαρικὸν μεθ' ὑδρομέλιτος, ἀειζώου χυλός, ἀκάνθου τοῦ παιδέρωτος ῥίζα. ἀκόρου ῥίζης ἀπόζεμα, καὶ αὐτὴ ἡ ῥίζα ξηρά. πολυγόνου χυλός, χαμαίδρυος ἀπόζεμα, νάρδου ἀγρίας ῥίζα ὁ- G μοίως, κενταυρίου τοῦ μεγάλου ῥίζα, μαλάχης ῥίζα μεθ' ὕδατος. κλεονίκιον μετ' οἴνου, σεσέλιος καρπὸς καὶ ῥίζα μετ' οἴνου, ἀλθαίας ῥί-

Ita Diosc. 3. de mat. med. febrientibus: at nō febrientib. ex vino mulso. Moib. πολυκνήμου legendum suspicatur.

Omnibus porrò tussientibus conuenit butyrum cum melle & cumini exiguo: coquitur verò butyrum æquali quantitate cum melle priùs despumato, tandémque cuminum adiicitur: hoc genus remedij etiam phthisicis seu ex pulmonum vlcere ad tabitudinem redactis opitulatur.

Hæc verò delincta iuuant: dracunculi radix cocta cum melle, amygdalæ amaræ cū saluia in melle feruefactæ: thymbra, hyssopus aut stœchas cum melle: semen lini tritum cum iride, amygdalis amaris & melle: vrticę semen eodem modo, pix, similitérq; picinum oleum, marrubium siccum aut etiam virés tritum cum melle, resina pinea liquida aut terebinthina delincta: scordium cum nasturtio, aut resina & melle: struthij seu radiculæ cochlearium vnum cum melle, tragoriganum cum melle, liquescens è tragacantha linguę subdita succus, verbasci radix cum melle, melanthium tritum maceratúmque & exceptum carne passularum aut palmularum dulcium.

Ad easdē tusses eclegmata.

Tusses porrò diuturnas adiuuant suffumigata quæ sequuntur, ita vt ex iis vapor in os recipiatur per arundineum canalem ollulæ in fundo pertusę foramini insertum. Hęc verò sunt indenda ollulæ, arsenicum seu auripigmentum & sandaracha trita & aqua irrigata, ac ipsi ollulæ vndique adhibendus ignis. Prosunt & suffitu tussillaginis folia, sulphur viuum, calamus aromaticus per se & cum resina terebinthina, propolis, sandaracha cū resina terebinthina, bitumē, thus cū resina, scilla sicca, erysimū, oleū cedrinū, cētaurij radix, fœniculi semē.

Ad easdem suffitus.

Ruptis & conuulsis medentur in potu sumpta hæc: abrotoni decoctum, eiúsque semen tritum ex aqua drach. j. pōdere: agaricum cum aqua mulsa, semperuiui succus, acanthi pæderotis radix, acori radicis decoctum & ipsa quoque sicca, polygoni succus, chamædryos decoctum, nardi syluestris radix similiter, centaurij maioris radix, maluæ radix ex aqua, cleonicium seu clinopodium cum vino, seseleos semen & radix in vino, althææ ra-

Ad rupta vulsáque.

dix, alcæa in melicrato, rutæ agrestis semen in vino, halimi radicis drach. j. in melicrato, radicis bryoniæ succus ex melle delinctus, fimus suillus aceto solutus & potus, aristolochiæ radix cum ruta, iuniperi baccæ quinque sexve ad octo vsque potę cum aqua mulsa, asphodeli radicis drach. j. cum vino, baccharidis decoctum in aqua, bulbi assati in cibo sumpti cum oleo, verbasci radix cum vino: gentianæ radicis drach. ij. aut succi drach. j. cum aqua: helenij radicis decoctum, elichrysi aut serpylli aut equiseti radices & folia cum aqua aut vino, calami aromatici oboli duo cum vino, calaminthę decoctum, galbanum instar catapotij deuoratum, cētaurij radicis drach. ij. cum vino, cedri fructus eodem modo, betonicæ foliorum drach. j. cum aqua mulsa, clinopodij decoctum, costi drach. j. cum vino & absinthio, lilij radix cum melle, libanotidis radix, sapphirus lapis in potu sumptus, iridis radix cum vino passo, silphij liquor cum lixiuio colato, opopanax cum marrubij aut origani decocto: moly tritum cum pipere & exiguo myrrhæ, addito pauco vino aquáve: sagapeni drach. j. cum aqua mulsa, seseli cum vino, scordium cum resina, nasturtio & melle.

Ad pleuritidem. Pleuriticis hæc subueniunt in potu sumpta: agallochi drach. j. cum aqua mulsa, æthiopidis radix in melicrato cocta: similiter & acori radicis drach. j. cum trifolij seminis pari quantitate: centaurij radicis drach. j. simili modo, abrotoni decoctum cum aqua mulsa, sagapeni drach. j. eodem modo, vrticæ semen cum melle delinctum, bryoniæ radix cum melle simili modo, apocyni semē potum ex aqua: suillum stercus aqua solutum potúmque, etiam diuturnos admodum dolores soluit: aristolochiæ radix ex aqua pota, ari radix cocta in cibis sumpta, similitérque dracunculi, asphodeli radix cum vino. Inueterato autem affectu, balsami semē drach. j. pondere cum aqua mulsa: cētaurij maioris radicum drach. ij. cum vino, leucacanthæ è radice succus cyathi vnius mensura cum aqua mulsa, radix peucedani de-

A ζα, ἀλκαία ἐν μελικράτῳ, πηγάνου ἀγρίου σπέρμα ἐν οἴνῳ. ἁλίμου ῥίζης < α΄. ἐν μελικράτῳ, βρυωνίας ῥίζας χυλὸς ἐν μέλιτι ἐκλειχόμενος, ὑὸς ἄφοδος ὄξει διεθεῖσα καὶ ποθεῖσα. ἀριστολοχίας ῥίζα μετὰ πηγάνου, ἀρκευθίδες ε΄. ἢ ϛ΄. μέχρι η΄. πινόμεναι σὺν μελικράτῳ, ἀσφοδέλου ῥίζης B < α΄. σὺν οἴνῳ, βακχάριδος ἀφέψημα ἐν ὕδατι, βολβοὶ ὀπτοὶ ἐσθιόμενοι σὺν ἐλαίῳ, φλόμου ῥίζα σὺν οἴνῳ, γεντιανῆς ῥίζης < β΄. ἢ χυλοῦ < α΄. σὺν ὕδατι. ἑλενίου ῥίζης ἀπόζεμα. ἑλιχρύσου, ἢ ἑρπύλλου, ἢ ἱππουρίδος ῥίζαι καὶ φύλλα σὺν ὕδατι ἢ οἴνῳ. καλάμου ἀρωματικοῦ ὀβολοὶ δύο σὺν οἴνῳ, C καλαμίνθης ἀπόζεμα, χαλβάνη ἀντὶ καταποτίου, κενταυρίου ῥίζης < β΄. σὺν οἴνῳ, κεδρίδες ὁμοίως, κέστρου φύλλων < α΄. μεθ᾽ ὑδρομέλιτος, κλινοποδίου ἀπόζεμα, κόστου < α΄. μετ᾽ οἴνου καὶ ἀψινθίου, κρίνου ῥίζα σὺν μέλιτι, λιβανωτίδος ῥίζα, λίθος σάπφειρος πινόμενος, ἴρεως ῥίζα σὺν γλυD κεῖ, ὀπὸς σιλφίου μετὰ κονίας ὑλιστῆς. ὀποπάναξ μετὰ πρασίου ἢ ὀριγάνου ἀποζέματος, μῶλυ λεῖον σὺν πεπέρει καὶ ὀλίγῃ σμύρνῃ μετ᾽ οἴνου ὀλίγου ἢ ὕδατος, σαγαπήνου δραχμὴ σὺν ὑδρομέλιτι. σέσελι σὺν οἴνῳ, σκόρδιον σὺν ῥητίνῃ καὶ καρδάμῳ καὶ μέλιτι.

E XXXV. Πλευριτικοῖς δὲ ὠφελεῖ πινόμενα· * ἀγαλλόχου < α΄. μεθ᾽ ὑδρομέλιτος, αἰθιοπίδος ῥίζα ἐν μελικράτῳ ἑψηθεῖσα, ἀκόρου ῥίζης < α΄. μετὰ τριφύλλου καρποῦ τοῦ ἴσου ὁμοίως, κενταυρίου ῥίζης < α΄. ὁμοίως, ἀβροτόνου ἀπόζεμα μεθ᾽ ὑδρομέλιτος, σαγαπήνου < α΄. ὁμοίως, κνίδης σπέρF μα σὺν μέλιτι ἐκλειχόμενον, βρυωνίας ῥίζα σὺν μέλιτι ὁμοίως, ἀποκρίνου σπέρμα ποθὲν σὺν ὕδατι· ὑὸς ἄφοδος ἀνεθεῖσα ὕδατι καὶ ποθεῖσα, καὶ τὰ λίαν χρόνια ἀλγήματα λύει· ἀριστολοχίας ῥίζα ποθεῖσα μεθ᾽ ὕδατος, ἄρου ῥίζα ἑφθὴ ἐσθιομένη, δρακοντίου ὁμοίως, ἀσφοδέλου ῥίζα μετ᾽ οἴνου. ἐπὶ δὲ τῶν κεG χρονισμένων, βαλσάμου καρποῦ < . σὺν μελικράτῳ. κενταυρίου τοῦ μεγάλου < β΄. τῆς ῥίζης σὺν οἴνῳ, λευκακάνθης ῥίζης χυλοῦ κυάθ. α΄. σὺν μελικράτῳ, ῥίζα πευκεδάνου ἐν

ἀγρίου, hoc est, syluestris addit Diosc. 2. de mat. med. cap. 98.

Diosc. 2. de mat. cap. 200. cum aceto elixi.

al. ἀποκύνου, sicut & Plinius habet. ἀγρίου, hoc est, syluestris addit Diosc. cap. 98. lib. 2. de mat. med.

Diosc. 3. de mat. med. cyathi tres cum vino.

λειχόμενη σὺν μέλιτι. πετροσέλινον ὁμοίως. πηγάνου ἀπόζεμα, ἀνήθου, ἢ στοιχάδος, ἢ συμφύτου σὺν μελικράτῳ. τριφύλλου καρπὸς καὶ τὰ φύλλα σὺν μελικράτῳ. τραγορίγανος ἀποβρεχθεῖσα καὶ περιπνευμονικοὺς ὠφελεῖ μεθ' ὑδρομέλιτος. ψευδοβουνίου κλωνία τρία ὁμοίως, σαγαπηνοῦ < α΄. μετὰ πηγάνου ἀποζέματος. Καταπλασσόμενα δὲ ὠφελεῖ τοὺς πλευριτικούς. κρίθινον ἄλευρον σὺν μελιλώτῳ καὶ κωδίαις μήκωνος ἑψηθὲν ἐν μελικράτῳ. χαλβάνη ἢ ῥητίνη τερμινθίνη ἐπιτεθέντα καθ' ἑαυτὰ ἀντὶ μαλάγματος. ῥίζα κράμβης καεῖσα σὺν τοῖς καυλοῖς, ἀναληφθείσης τῆς τέφρας ἀξουγγίῳ παλαιῷ καὶ ἐπιτεθείσης. κυπαρίσσου σὺν πηγάνου φύλλοις. σαγάπηνον ἀναληφθὲν κηρωτῇ μυρσινίνῃ, πράσιον ὁμοίως, τέφρα κληματίνη σὺν ἀξουγγίῳ, κυπαρίσσου φύλλα ἁπαλά, καὶ σῦκα, καὶ ἀξούγγιον, ἴσα. ἢ θαψίας χυλῷ τὸν θώρακα καταχρίειν πρὸς ὀλίγον. μάλιστα δὲ ποιεῖ ἐπὶ τῶν περιπνευμονικῶν. κώδιον περιχρισθὲν πίσσῃ ὑγρᾷ, καὶ θείῳ ἀπύρῳ καταχρισθέν, καὶ ἐπικαταπλασθὲν τῇ πίσσῃ, καὶ ἐπιτεθέν. δεῖ δὲ τὰ μέσα τοῦ κωδίου χρίειν, ἵνα μὴ διαῤῥυῇ ἡ πίσσα. καὶ ὁ τῶν σωματεμπόρων δὲ δρῶπαξ ὠφελεῖ καταχριόμενος. καὶ κονία ἄσβεστος ὄξει γλοιωθεῖσα καὶ ἀναληφθεῖσα κηρωτῇ κυπρίνῃ. σπύραθοι αἴγειοι σὺν ὄξει, μιγέντος ὀποῦ Μηδικοῦ ὀλίγου.

ἐπικαταπασθὲν, Moibanus. commodius legeretur post ὑγρᾷ, θείῳ ἀπύρῳ ἐπικαταπασθέντος τῇ πίσσῃ. Gesn.

XXXVI. Περιπνευμονικοὺς δὲ ὠφελεῖ· δρακοντίου ῥίζα ἢ ἄρου ἑφθὴ ἐσθιομένη σὺν μέλιτι, κνίδης σπέρμα σὺν μέλιτι ἐκλειχόμενον. ἀμύγδαλα πικρὰ σὺν ὕδατι πινόμενα, ἢ ἐκλειχόμενα σὺν ῥητίνῃ τερμινθίνῃ. βαλσάμου καρποῦ < α΄. μεθ' ὕδατος. ἀψινθίου ἀπόζεμα ποθὲν μεθ' ἴρεως, ἢ ὑσσώπου ὁμοίως. κνίδης φύλλα μετὰ πηγάνου ἀποζέματος ἢ σὺν μέλιτι ἐκλειχόμενα. πολυγόνου χυλὸς καταῤῥοφούμενος συνεχῶς, ἢ μελίκρατον πινόμενον ἀπεζεσμένον.

XXXVII. Ἐπὶ δὲ τῶν λεγομένων ἀναφορικῶν ἄγει τὰ ἐκ θώρακος, σκίλλη ὀπτὴ σὺν μέλιτι ἐκλειχομένη. σκόροδον ἑφθὸν καὶ ὀπτόν, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ μυττωτόν. πευκεδάνου ῥίζης ὀπὸς ἐκλειχόμενος. πράσον κεφαλωτόν, καὶ πόδες ὕειοι

Moibanus ὠμὸν videtur legisse, hoc est, crudum.

A lincta cum melle, similiter & petroselinum: decoctum rutę, anethi, stœchadis aut symphyti cum aqua mulsa: trifolij semen & folia cum melicrato: tragoriganum maceratum etiam peripneumonicos adiuuat cum aqua mulsa: pseudobunij ramuli tres eodem modo, sagapeni drach. j. cum rutæ decocto. Cata-B plasmatū verò more imposita hæc pleuriticis auxilio sunt: hordeacea farina cum meliloto & papaueris calycibus cocta in melicrato, galbanum aut resina terebinthina, imposita per se pro malagmate: brassicæ radicis vnà cum caulibus exustæ cinis vetere axungia exceptus & impositus: cupressus cum rutæ C foliis, sagapenum cerato myrtino exceptum, marrubium simili modo, sarmentitius cinis cum axungia: tenellorum cupressi foliorum, ficuum & axungiæ pares portiones. Aliud: thapsiæ succo thoracem ad breue tempus illinito: hoc genus remedij peculiariter confert D peripneumonicis. Iuuat & ouina pellis oblita pice liquida, cui sulphur viuum inspersum fuerit, & adhibita. Pellis verò medias tantùm partes illini oportet, vt ne pix diffluat. Prodest & mangonum dropax perunctus, itidémque calx viua cum aceto ad strigmenti crassitudinem redacta & cerato excepta E cyprino: baccæ denique caprinæ cum aceto, admixto etiam pauco liquore Medico.

Peripneumonicis auxilio sunt ista: dracunculi aut ari radix elixa & cum melle in cibis sumpta, vrticæ semen cum melle delinctum, amygdala amara cum aqua pota, aut delincta cum resina terebin-F thina, balsami fructus drach. j. pondere cū aqua, absinthij decoctum cum iride potum, hyssopi similiter, polygoni succus frequenter absorptus, aqua mulsa ferue facta in potu.

Ad peripneumoniam.

Vitiosa pectore contenta, in his qui anaphorici dicuntur, hæc educunt: scilla tosta cum melle delin-G cta, allium elixum tostúmque & quod ex eo paratur, intritū, peucedani è radice liquor delinctus, porrum capitatum & pedes suilli vnà

Ad vitiosa è pectore reijcienda educendum.

cocti in ſorbitionibus, polium eodem modo, ſtœchadis decoctum, ſymphyti petræi decoctum cum aqua mulſa, caricæ cum hyſſopo eſitatæ, earũdem decoctum cum hyſſopo, chryſocomes decoctum cum hyſſopo. Proficiunt etiam tum quę ad peripneumonicos præſcripſimus, tum & iſta: Strobilus integer ac recens cum adhærente reſina diligenter contuſus & in paſſo decoctus quotidie ſumptus: (fuerit verò ſatius paſſi vice ſcybelite vinum accipere:) pulegium cum melle, naſturtium toſtum ſimili modo: thymus, thymbra, hyſſopus, decocta in aqua: galbanum inſtar catapotij deuoratum: farina fabacea cum dracunculi radice, aut amygdalis in ſorbitione tritis aut cum melle delincta: orcheos ſerapiadis radix bibita, pix liquida cum melle delincta, ſagapenum cũ aqua mulſa, ſcordij radix ſimili modo: eiuſdémq; ſeminis drach. j. cum vino.

Ad phthiſin.

Phthiſicis conueniunt in potu hæc: agarici oboli duo cum paſſo, acanthi pæderotis radices cum aqua mulſa: plantaginis ſuccus, atque ipſa herba in cibis ſumpta: arcij radix drach. j. pondere cum pineis nucleis xl. ex aqua pota: lac muliebre ſuctum è papilla, aut caprinum vel ouillum bubulúmve bibitum: lauri baccę tritę cum melle delinctæ: ſimiliter & eryſimi ſemina toſta cum melle aut ptiſſanæ cremore decocta, liquoris è thapſiæ radice oboli duo ex vino bibiti aut cum ſapa ſumpti, cancri elixi cum ſuo iure in cibis ſumpti, ſimiliter & ranæ, cratæogoni radix cum melle, myrrhidis radix cum ſorbitione, pix liquida cyathi vnius mẽſura delincta, porri ſuccus, marrubium delinctum, rha cum aqua, ceruinus adeps recens in ſorbitione coctus, butyrum denique cum melle coctum.

Ad dyſpnœã, aſthma & orthopnœam.

Spirandi difficultati, anhelationi & orthopnœæ conferunt hæc ore ſumẽda: abrotoni ſeminis drachma cum aqua tepida, adianti decoctum ex aqua, periclymeni ſemen drachmæ pondere ad dies xl. cũ vino, vrticæ ſemẽ cũ melle, vulpini pulmonis exiccati drach. iij. cum melicrato, bryoniæ radicis

A συνεψόμενοι ῥοφήμασιν· ἢ πόλιον ὁμοίως. στοιχάδος ἀφέψημα. συμφύτου πετραίου ἀφέψημα σὺν μελικράτῳ. σῦκα ξηρὰ βρωθέντα σὺν ὑσσώπῳ, καὶ τὸ ἀπόζεμα αὐτῶν μεθ' ὑσσώπου. χρυσοκόλλης ἀφέψημα μεθ' ὑσσώπου. Ἀνύει δὲ καὶ τὰ πρὸς τοὺς περιπνευμονικοὺς ἀναγεγραμμένα, καὶ ταῦτα· στρόβιλος ὅλος νέος σὺν τῇ περὶ αὐτὸν ῥητίνῃ B θλασθεὶς ἐπιμελῶς, καὶ ἑψηθεὶς ἐν γλυκεῖ, (κάλλιον δὲ εἰς κυβεμιτῆ ἀντὶ τοῦ γλυκέος,) καθ' ἑκάστην ἡμέραν λαμβανόμενος· ἢ γλήχων σὺν μέλιτι, κάρδαμον φωκτὸν ὁμοίως· θύμον, θύμβρα, ὕσσωπον ἀποζεσθὲν σὺν ὕδατι· χαλβάνη δίκην καταποτίου. ἄλευρον κυάμινον μετὰ C δρακοντίου ῥίζης, ἢ ἀμυγδάλων ἐν ῥοφήματι λείων, ἢ σὺν μέλιτι ἐκλειχόμενον. ὄρχεως τοῦ σεραπιάδος ἡ ῥίζα πινομένη, πίσσα ὑγρὰ σὺν μέλιτι ἐκλειχομένη, σαγαπηνὸν σὺν μελικράτῳ· σκορδίου ῥίζα ὁμοίως, καὶ τοῦ καρποῦ < α. σὺν οἴνῳ.

XXXVIII. Φθισικοῖς δὲ ἁρμόζει ποτά· D ἀγαρικοῦ ὀβολοὶ δύο μετὰ γλυκέος, ἀκάνθου τοῦ παιδέρωτος ῥίζαι μετὰ μελικράτου. ἀρνογλώσσου χυλὸς, καὶ ἡ πόα ἐσθιομένη ἑφθή. ἀρκίου ῥίζης < α. μεθ' ὕδατος καὶ στροβίλων μ΄. πινομένη. γάλα γυναικεῖον θηλαζόμενον· ἢ αἴγειον, ἢ προβάτειον, ἢ βόειον πινόμενον. δαφνίδες λεῖαι σὺν E μέλιτι ἐκλειχόμεναι. ἐρύσιμον ὁμοίως φωκτὸν σὺν μέλιτι, ἢ πτισάνης χυλῷ καθεψηθέντα. θαψίας ῥίζης ὀποῦ ὀβολοὶ β΄. πινόμενοι μετ' οἴνου ἢ ἐν ἑψήμασιν, ἢ ἑψητοῖς λαμβανόμενοι. καρκίνοι σὺν τῷ ζωμῷ ἑφθοὶ ἐσθιόμενοι, βάτραχοι ὁμοίως, κραταιογόνου ῥίζα σὺν μέλιτι, μυρσίδος ῥίζα μετὰ F ῥοφήματος, πίσσης ὑγρᾶς κυάθου πλῆθος ἐκλειχόμενον, πράσου χυλὸς, ἢ πράσιον ἐκλειχόμενον, ῥᾶ σὺν ὕδατι, ἐλάφου στέαρ νεαρὸν καθεψηθὲν ἐν ῥοφήματι, βούτυρον σὺν μέλιτι ἑφθόν.

XXXIX. Δυσπνοίας καὶ ἄσθματα καὶ ὀρθοπνοίας ποτά· ἀβροτόνου < α. σὺν ὕδατι χλιαρῷ, ἀδιάντου ἀφέψημα σὺν ὕδατι. G περικλυμένου < α. ἐπὶ ἡμέρας μ΄. σὺν οἴνῳ, κνίδης καρπὸς σὺν μέλιτι, ἀλώπεκος πνεύμονος ξηροῦ < γ΄. σὺν μελικράτῳ, βρυωνίας ῥίζης

Subdubitat Moibanus legendúmne ſit χρυσοκόμης.

Fortè, κάλλιον δὲ ὁ σκυβελίτης.

Ἀποζεσθέντα, Moib.

Moibanus legendum putat: Ἐρυσίμου σπέρματα φωχθέντα, σὺν μέλιτι ἢ πτισάνης χυλῷ καθεψηθέντα. Mauult Geſn. ἢ ἐν ἑψήματι λαμβανόμενοι.

Μυῤῥίδος.

ὠφελεῖ, aut ſimile verbum hic inſerendum. Non ſolùm autem ποτὰ, ſed & aliter ſumẽda quædam remedia ſequuntur, &c.

Diosc.3.de mat. med. cum melle aut ptisanæ cremore.

χυλὸς < α. μετὰ μέλιτος, ἀμμωνιακοῦ < α. σὺν ὀξυμέλιτι, ἀναγύρεως φύλλων < α. ἐν γλυκεῖ, ἀριστολοχίας < α. τῆς ῥίζης μετὰ μέλιτος ἐκλειχομένη, ἀρνόγλωσσον ἑφθὸν ἐσθιόμενον, ἄσφαλτος αὐτὴ καταποτίου λαμβανομένη, βακχάριδος ἀφέψημα ἐν ὕδατι, βαλσάμου καρποῦ < α. σὺν ὀξυμέλιτι· βότρυς, ἣν ἀμβροσίαν καλοῦσιν ἔνιοι, μετ' οἴνου· στρουθίου κοχλιάριον μετὰ μελικράτου, σπονδύλιον ὁμοίως. δαφνίδες δύο λεῖαι σὺν μέλιτι, καὶ τὰ ἁπαλὰ τῶν φύλλων ὁμοίως. δρακοντίου ῥίζαι ἢ ἄρου ἐσθιόμεναι ἑφθαί, ῥοφουμένου καὶ τοῦ ἀφεψήματος. πνεύμονος ἐλαφείου, ἀλώπεκος ἥπατος, στοιχάδος, ἴσα σὺν ὕδατι. ἢ καστόριον ἰδία μετὰ μέλιτος. ἶρις σὺν ὑσσώπῳ καὶ μελικράτῳ ἐν καταποτίῳ διδομένη. ἐλενίου ἀπόζεμα, σμύρνης κυάμου μέγεθος ἐν καταποτίῳ λαμβανόμενον, σμυρνίου ἀπόζεμα. θαψίας ὀποῦ ὀβ. α. ἢ χυλοῦ < α. θεῖον ἐν ᾠῷ διδόμενον. θύμου, ἢ θύμβρας, ἢ ὑσσώπου ἀπόζεμα, ἢ αὐτὰ λεῖα μετὰ μέλιτος ἐκλειχόμενα. ἱππούριδος χυλὸς, καλαμίνθης ἀπόζεμα, χαλβάνη αὐτὴ καταποτίου, κενταυρίου μεγάλου ῥίζης < β. σὺν οἴνῳ, κέστρου < α. σὺν οἰνομέλιτι, φοίνικος < α. μετ' οἰνομέλιτος, κισσανθέμου < α. μετ' οἴνου, κυπαρίσσου σφαιρία σὺν οἴνῳ, κλύμενον σὺν ὀξυκράτῳ. χαμαισύκη πινομένη παύει τοὺς παροξυσμούς. μελάνθιον πινόμενον μετ' ἀνήθου. ἢ μελισσοφύλλου χυλὸς ἐκλειχόμενος, ἢ κυδωνίων πεπείρων χυλός. ὀπόφυλλον μετὰ πράσου καὶ ὄξους· οὖρον παιδὸς ἀφθόρου καταρροφούμενον, πευκεδάνου ῥίζης ἀπόζεμα καὶ ὀπὸς, περικλυμένου φύλλων χυλὸς, πηγάνου ἀγρίου σπέρμα μετὰ μελικράτου, πίσσα ὑγρὰ μετὰ μέλιτος ἐκλειχομένη, πισσέλαιον ὁμοίως, πρασίου ἀφέψημα, ῥαφανίου φλοιοῦ χυλὸς ἐκλειχόμενος σὺν μέλιτι, σανδαράχη σὺν ῥητίνῃ τερμινθίνῃ ἐκλειχομένη, σκίλλης ὀπτῆς < α. μετ' ὀξυμέλιτος. πάνακος ἀφέψημα, ἀβροτόνου ὁμοίως. γάλα ὄνειον πινόμενον, θεῖον ἐν καταποτίῳ. ὄνοι κατοικίδιοι πινόμενοι ι'. μεθ' ἡμικοτυλίου ἐλαίου νήστεις. ἢ ἐλατηρίου < α. νίτρου < α. ὁμοίως. σινήπεως < α.

μέλιτος, Moib.

μόνη forte.

Περικλύμενον malim: quanquã & hoc clymenum appellatur.

Diosc 3. de mat. med. cum vino.

ἀμῶν lib. 1. de mat.

Diosc.2. de mat. med. obolorum trium pondere cum melle.

Fortè νήστει aut νήστεσι, & pro eo quod præcedit πινόμενοι, διδόμενοι.

A succus drach. j. pondere cum melle, ammoniaci drach. j. cum aceto mulso, anagyri folia drachmæ pondere in passo pota, radicis aristolochiæ drach. j. cum melle delincta, plãtago elixa in cibis sumpta, bitumẽ catapotij vice assumptum, baccharidis decoctũ ex aqua, balsami fructus drach. j. pondere cum aceto mulso: B botrys, quam ambrosiam nonnullli appellant, cum vino: struthium cochlearis mensura cum melle, spondylium eodem modo, lauri baccæ duæ tritæ cum melle: dracunculi vel ari radices elixæ in cibis assumptæ, iure decocti simul etiam absorpto: pulmonis ceruini, iecoris vulpini & stœchadis pares C portiones ex aqua: castorium priuatim cum melle, iris cum hyssopo & melle catapotij instar exhibita, helenij decoctũ, myrrha fabæ magnitudine instar catapotij deglutita, smyrnij decoctum: liquoris thapsię obolus vnus, aut succi eiusdem drach. j. sulphur in ouo exhibitum: thymi, thymbræ aut hyssopi deco- D ctum, aut eadem trita cum melle delincta: equiseti succus, calaminthæ decoctum, galbanum instar catapotij deglutitum, cẽtaurij maioris radix drach. ij. pondere cum vino, betonicæ drach. j. cũ vino mulso, palmulæ drach. j. cum vino mulso, cissanthemi drach. j. cum vino, cupressi pilulæ cum vino, pericly- E menon cum posca: chamæsycę pota soluit paroxysmos: melanthium cum anetho potum, melissophylli succus delinctus, similitérque cotoneorum maturorum succus, laserpitij semen cum porro & aceto, vrina pueri impubis absorpta, peucedani radicis decoctum & liquor, F periclymeni è foliis succus, rutæ agrestis semen cum melicrato, pix liquida cum melle delincta, oleum picinum simili modo, marrubij decoctum, raphani è cortice succus delinctus cũ melle, sandaracha cũ resina terebinthina delincta, scillæ assatæ drach. j. cum aceto mulso, panacis decoctum, itidémque abro- G toni, lac asininum haustum, sulphur catapotij vice sumptum, millepedæ numero x. ieiunis potæ ex dimidia olei hemina. Aliud: ex elaterij, nitri, sinapeos, an. drach. j.

catapotia conformato, è quibus bina exhibeantur. Valet & erucæ semen cum melle, necnon & ferri candentis in aceto extincti dilutum bibitum. Sunt & anhelatoribus vtiles iidem suffitus, quos tussi diuturna infestatis per ollulam adhibendos anteà præscripsimus.

Ad intestinorum affectus remedia.

Ad tormina. Iis qui diuturnis cruciantur torminibus conueniunt in potu: agarici oboli duo ex aqua, radicis graminis Parnassij decoctum, & ipsa quoque radix sicca in vino vel melicrato, pæoniæ radix cum vino aut melicrato, chamæpityos decoctum, chelidonium cum vino, libanotidis semen cum vino, seseleos semen & radix cum vino, damasonij drachma vna cum vino, cuminum Æthiopicum & syluestre cum vino, iris delincta cum melle: oleum cum ruta coctum, cyathorum sex mensura potum, additis nitro & melicrato: serpylli decoctum, eryngij radix drach. j. pondere cum vino, calaminthæ decoctum, castoreum cum aceto, centaurij maioris radix drach. ij. pondere cum vino, betonicæ foliorum drach. j. cum vino, libanotidis radix cum vino, ligusticum cum aqua, eodem modo & ipsius radix, mei dilutum, apiastrum cum vino, ferulæ semen cum vino: similiter & peucedani radix decoctúmve aut liquor: nitrum aut spuma nitri cum decocto rutæ, cumini aut absinthij, vel cum oleo, aqua & vino: laserpitij semen potum, sampsuchi decoctum, sisymbrij semen, scillæ assatæ drach. j. cum aceto mulso, chamædaphnes Alexandrinę folia in vino pota, pseudobunij ramuli quatuor ex aqua, petroselinū cum vino, piper cum lauri foliis, anethi decoctum, fœnumgræcum cum cnici semine decoctum potúmque, lauri baccæ decē [in alio, septem] cum duobus vini cyathis, panacis decoctum cum vino & oleo potum.

Ad inflationes intestinorum. Inflatis cum dolore quodam ac distensione ista conueniunt: ammi cum sicco anethi semine potum ex melicrato, aut eiusdem sicci de-

A καταπότια ποιήσας, δύο δίδου. ἢ εὐζώμου σπέρμα σὺν μέλιτι. ποιεῖ καὶ σιδήρου πεπυρωμένου ἐναποσβεσθέντος ὄξει πινόμενον τὸ ἀπόβρεγμα. Ὑποθυμιᾶται δὲ ὠφελίμως πρὸς ἀσθματικοὺς, ὅσα καὶ ἐπὶ τῶν χρονίως βηττόντων ὑπεδείξαμεν διὰ τοῦ ἀμβικος.

B

Τῶν περὶ τὰ ἔντερα παθῶν βοηθήματα.

Caput alterū ad spirandi difficultatem quod hoc loco legebatur tanquam illegitimum ad notha transtulimus.

XL. Πρὸς δὲ τοὺς στροφουμένους χρονίως ἁρμόζει πινόμενα· ἀγαρικοῦ ὀβ. β΄. μεθ᾽ ὕδατος θερμοῦ. ἀγρώστεως τῆς ἐν Παρνασσῷ τῆς ῥίζης ἀφέψημα, καὶ αὐτὴ ἡ ῥίζα ξηρὰ ἐν οἴνῳ ἢ μελικράτῳ. γλυκυσίδης ῥίζα σὺν οἴνῳ ἢ μελικράτῳ, χαμαιπίτυος ἀπόζεμα, C χελιδόνιον σὺν οἴνῳ, ἢ λιβανωτίδος σπέρμα σὺν οἴνῳ, σεσέλεως καρπὸς καὶ ῥίζα σὺν οἴνῳ, "[καὶ διαμασωμένη.] δαμασωνίου < α΄. μετ᾽ οἴνου, κύμινον Αἰθιοπικὸν καὶ ἄγριον μετ᾽ οἴνου, ἶρις ἐκλειχομένη σὺν μέλιτι, ἔλαιον πινόμενον μετὰ πηγάνου ἀφεψήματος "κορύμβων ἓξ σὺν νίτρῳ καὶ μελικράτῳ. D ἑρπύλλου ἀπόζεμα, ἠρυγγίου ῥίζης < α΄. μετ᾽ οἴνου, καλαμίνθης ἀπόζεμα, καστόριον σὺν "ὄξει, "κενταύριον τὸ μέγα τῆς ῥίζης < β΄. σὺν οἴνῳ. κέστρου φύλλων δραχμὴ α΄. σὺν οἴνῳ, λιβανωτίδος ῥίζα σὺν οἴνῳ, λιγυστικὸν σὺν ὕδατι, καὶ ἡ ῥίζα αὐτοῦ ὁμοίως. μήου ἀπόβρεγμα, μελισσόφυλλον σὺν οἴνῳ, νάρθη-E κος σπέρμα, σὺν οἴνῳ. πευκεδάνου ῥίζα ὁμοίως, ἢ ἀπόζεμα, ἢ ὀπός. νίτρον ἢ ἀφρόνιτρον μετὰ πηγάνου ἢ κυμίνου, ἢ ἀψινθίου ἀποζέματος, ἢ μετ᾽ ἐλαίου καὶ ὕδατος καὶ οἴνου. ὀπὸς φύλλον πινόμενον, σαμψύχου ἀπόζεμα, σισυμβρίου σπέρμα, σκίλλης ὀπτῆς < α΄. σὺν ὀξυμέλιτι. χαμαιδάφνης Ἀλεξανδρίνης F "σὺν οἴνῳ ποθεῖσα. ψευδοβουνίου κλωνία δ΄. μετὰ ὕδατος, πετροσέλινον σὺν οἴνῳ, πέπερι μετὰ δάφνης φύλλων, ἀνήθου ἀπόζεμα· τῆλις μετὰ κνίκου σπέρματος ἀφεψηθεῖσα πινομένη, δαφνίδες ἀφεψημέναι ι΄. (ἐν ἄλλῳ ζ΄.) ἐν οἴνου κυάθοις δυσὶ, πάνακος ἀπόζεμα μετὰ οἴνου καὶ ἐλαίου, καὶ πινόμενον.

Abundant hæc verba, ex sequenti nomine Damasonii, nimirū corrupta.

Κυάθων, Moibanus, ex cap. 30. lib. 1. de mat. med.

Gal. x 1. simpl. cum oxycrato. κενταυρείου τοῦ μεγάλου.

φύλλα σὺν οἴνῳ ποθέντα, Moib.

G XLI. Πρὸς δὲ τοὺς ἐμπνευματουμένους μετὰ ἀλγήματος ποσοῦ καὶ διατάσεως ἁρμόζει πινόμενον ἄμμι σὺν ἀνήθου σπέρματι ξηρῷ μετὰ μελικράτου, καὶ τοῦ ξύλου αὐτοῦ τὸ

Moibanus ξηροῦ legisse videtur.

ἀπόζεμα. λαπάθου ἀπόζεμα ἐν ὕδατι, ἀσκληπιάδος ῥίζα μετὰ οἴνου. ἀψινθίου ἀπόζεμα δοθὲν μετὰ σεσέλεως καὶ νάρδου Κελτικῆς, ἢ ὄξους, ἢ ὕδατος. ξυλοβαλσάμου ἀφέψημα, ἢ τοῦ καρποῦ σὺν οἴνῳ. ἑλενίου ἀπόζεμα, ἠρυγγίου ῥίζης < α΄. μετ' οἴνου καὶ ἀψινθίου. λιγυστικὸν σὺν ὕδατι. καστόριον σὺν ὄξει, κέστρου φύλλων < α΄. κόστου < α΄. μετ' οἴνου καὶ ἀψινθίου. καὶ ἡ τῶν πταρμικῶν προσαγωγή.

Forte, ἐν ὄξει ἢ ὕδατι.

A coctum, lapathi decoctum ex aqua, asclepiadis radix cum vino, absinthij decoctum exhibitum cum seseli & nardo Celtica, aut cum aceto vel aqua, balsami ligni fructúsve decoctum in vino, helenij decoctum, eryngij radix drach. j. pondere cum vino & absinthio, ligusticum cum aqua, castorium cum aceto, B beronicæ foliorum drach. j. costi drach. j. cum vino & absinthio: ea denique admota per quæ sternutamenta euocantur.

XLII. Πρὸς δὲ τὰς δήξεις τῶν ἐντέρων ἁρμόζει, ἀνδράχνη ἐσθιομένη, καὶ ὁ χυλὸς πινόμενος. καὶ μολόχη ἐσθιομένη. ἐγκλυζόμενα δὲ ὠφελεῖ τὰς δήξεις ἀφεψηθέντα, χυλὸς ὀρύζης, ἢ χόνδρου, ἢ τράγου, ἢ πτισάνης, ἢ μολόχης, ἢ τήλεως, ἢ λινοσπέρμου.

Faciunt ad intestinorum morsus, portulaca comesta & eiusdem succus epotus, malua esitata. Per sedem verò infusus iuuat, cremor decoctę oryzæ aut chondri, aut tragi, C aut ptissanæ, aut maluæ, aut fœnigræci aut seminis lini.

Ad intestinorum morsus.

XLIII. Καταπλασσόμενα δὲ ὠφελεῖ τοὺς στροφουμένους, κύμινον λεῖον ἱκανὸν μιγὲν ὀροβίνῳ ἀλεύρῳ ὠμηλύσεως τρόπον. ὠφελεῖ δὲ καὶ τοῦτο, κάρυον βασιλικὸν πυρωθὲν σὺν τῷ κελύφει, καὶ περιειληθὲν ἐρίῳ, ἢ ὀθονίῳ, καὶ ἐπιτεθὲν κατὰ τοῦ ὀμφαλοῦ. πίτυρα σὺν πηγάνου ἀποζέματι καὶ ὄξει. τῆλις ἢ λινόσπερμον σὺν μελικράτῳ. τέφρα θερμὴ βληθεῖσα εἰς ξυβλίον, ἢ ζεσθεῖσα ὄξει. δεῖ δὲ περιτιθέντας ὠμόλινον, διπλοῦν περικαταπλάττειν τὸ τρυβλίον τῷ ἀλγοῦντι μέρει.

ζεσθεῖσα, vt infrà de alui profluuio ad finem.

Torminosos hæc iuuant pro cataplasmate adhibita: cuminum sat copiosum tritum, & farinę erui ammixtum malagmatis in modum, quod è cruda farina hordeacea paratur: iuglans ignita cum suo putamine lana linteolóve obuoluta & D vmbilico imposita, furfures cum rutæ decocto & aceto, fœnumgręcum aut lini semen cum aqua mulsa: cinis calens in aceto feruefactus & catino inditus, qui quidem duplici linteo circundatus ad dolentem partem accommodetur.

Torminosis admouenda.

XLIIII. Κωλικοὺς δὲ θεραπεύει πινόμενα· ἄμμι μετ' οἴνου, ἀλεκτορίδων < α΄. ἄφοδος φωχθὲν μετ' οἴνου, ἀρκευθίδες ἐσθιόμεναι, καὶ πινόμεναι, ἰτέας καρπὸς καὶ τὰ φύλλα μετ' οἴνου καὶ ὀλίγου πεπέρεως, ἢ τὸ ἀφέψημα τῶν φύλλων, πετροσελίνου, ἢ πολίου ἀφέψημα μεθ' ὕδατος, κοχλίας Λιβυκὸς σὺν τῷ ὀστράκῳ λεῖος μετὰ μυρσίνης ὀλίγης καὶ πεπέρεως μετὰ οἴνου ποθεὶς, τήλεως ἠλεσμένης κοχλιάρια β΄. μετ' ὕδατος.

Ponderis nota abundare videtur.

μύρρης restituit Gesn. ex lib. 2. de mat. med.

Colicis medentur hæc assumpta: ammi cum vino, fimus gallinaceus E tostus cum vino, iuniperi baccæ in cibo potúve sumptæ: salicis semen & folia cum vino & pauco pipere, aut foliorum decoctum: petroselini aut polij decoctum ex aqua: cochlea Africana cum sua testa contrita, è vino pota, addito exiguo myrrhæ & piperis: pollinis fœni- F græci cochlearia duo ex aqua.

Ad colicum affectum.

XLV. Εἰλεώδεις δὲ ὠφελεῖ ἐνιέμενα· ἔλαιον, πηγάνου αὐτῷ ἐναφεψηθέντος ἢ ἀψινθίου. σῦκα ξηρὰ μετ' ἐλαίου καὶ πηγάνου ἑψηθέντα, κύμινον σὺν ἐλαίῳ ἑψηθέν. Τοὺς δὲ χρονίους ὠφελεῖ, κολοκυνθὶς ἀφεψηθεῖσα σὺν ὕδατι καὶ ἐγκλυσθεῖσα, ἀσφάλτου < δ΄. μετὰ ὕδατος ὁμοίως ἐγκλυσθεῖσαι. Ὠφελοῦνται δὲ οἱ εἰλεώδεις, ἰρίνῳ μύρῳ ποτιζόμενοι, ἀσφάλτῳ μεθ' ὕδατος καὶ νίτρου.

Ileosos iuuant per sedem infusa: oleum cui sit incocta ruta vel absinthium, caricæ cum oleo & ruta decoctæ, cuminum cum oleo coctum. Diuturno verò malo infestatis prosunt, colocynthidis deco- G ctum ex aqua per clysterem infusum, bituminis drach. iiij. ex aqua similiter infusæ. Hisce porrò etiam propinatis iuuantur ileosi: vnguento irino, bitumine cum aqua & nitro. Iti-

Ad Ileum.

tro. Itidem panacis drach. viij. nitri vna, cumini duæ melle excipiuntur: dosis auellanę magnitudo cum aqua calida.

Ad colicos paroxysmos. Colicis in ipsis paroxysmis exhibeto lapidis specularis vsti tritique cochlearium vnum ex aqua calida, similiter & erinaceorum marinorum vstorum cinerem, aut stercus caninum album cum nitro ex aqua calida dissolutum insperso modico pipere, aut fimum hirũdinum contritum simili modo.

Ad alui diuturna profluuia. Alui diuturna profluuia sistunt hæc in vino pota: viticis semen drach. j. pondere; radix graminis Parnassij drach. j. pondere, anchusæ folia, adianti succus, semperuiui succus cũ thure, succi acacię drach. j. hypocisthidis drach. j. rhois succi tantundem, spinę albę tantundem, acanthi pæderotis radix, hyacinthi semen, acorum tritum, lagopus, polygoni succus cum vino, maluæ radix, rubus decoctus cum phœnicobalanis; damasonij foliorum drach. j. amomum, acinorum nuclei tosti tritique polentæ vice, anisum, anethum, fimus columbinus tostus, stercus caninum album aridum: plantaginis semen & succus: aut herbæ ipsius partes duæ cum malorum cotoneorum tostorum parte vna ex vino diluto propinentur: poteris & interdum polentam addere. Conferunt & iuniperi baccæ cum vino, aspalathi decoctum, bitumen instar catapotij deglutitum, astragali radicis drach. j. pyra syluestria sicca tritaque inspersa potioni sorbitioníve, aut potum eorundem decoctum: quinquefolij decoctum, terræ Samiæ drach. j. cum balaustio vel croco Cilicio, pæoniæ radicis decoctum, mediani querni corticis aut eius pelliculæ quæ glandem proximè contegit decoctum, panicum tostum loco polentæ, cornu ceruini vsti drach. iij. myrrha in modum catapotij deglutita, fœniculi semen & radices, salicis foliorum succus, castanearum corticis decoctum, galla contrita inspersa aquæ aut vino austero, lixiuium è cinere ficulneo cum aceto feruefactum & absorptum, radicũ rumicis in petris nascentis decoctũ. Lixiuij cyathi duo, aceti vnus, olei dimidius misceatur, calidiq; sorbeatur. Sic & aristolochię drach. iij. cytinorum drach. j. ex vino bibantur.

A ρου. πάνακος < η΄. νίτρου < α΄. κυμίνου < ϛ΄. μέλιτι μίξας, δίδου καρύου Ποντικοῦ τὸ μέγεθος σὺν ὕδατι θερμῷ.

Moibanus legit ζ΄. i. xx.

XLVI. Κωλικοῖς ἐν αὐτοῖς τοῖς παροξυσμοῖς δίδου διαφανές, καύσας καὶ λειώσας, κοχλιάριον ἓν δι' ὕδατος θερμοῦ, ἢ ἐχίνων θαλασσίων καέντων ὁμοίως· ἢ κυνείαν B λευκὴν καὶ νίτρον, διαλύσας δι' ὕδατος θερμοῦ, πεπέρεως ὀλίγον ἐπιπάσσων. ἢ χελιδόνων κόπρον λειώσας ὁμοίως.

κόπρον addendum.

XLVII. Κοιλίας δὲ ῥεύσας χρονίως ἐφίστησι πινόμενα σὺν οἴνῳ. ἄγνου σπέρματος < α΄. ἀγρώστεως τῆς ἐν Παρνασσῷ ῥίζης < α΄. ἀγχούσης φύλλα, ἀδιάντου χύλισμα, ἀειζώου C χυλὸς σὺν λιβανωτῷ, ἀκακίας χυλίσματος < α΄. ὑποκιστίδος < α΄ ῥοὸς χυλοῦ < α΄. ἀκάνθης λευκῆς < α΄. ἀκάνθου παιδέρωτος ῥίζα, ὑακίνθου σπέρμα, ἄκορον λεῖον, λαγώπους, πολυγόνου χυλὸς σὺν οἴνῳ, μαλάχης ῥίζα, βάτος ἐναφεψηθεῖσα μετὰ φοινικοβαλάνων, δαμασωνίου φύλλων < α΄. ἄμωμον. γίγαρτα φωχθέντα D ἀντὶ ἀλφίτου λεῖα, ἄνισον, ἄνηθον, περιστερᾶς ἄφοδος φωχθῆ, κυνὸς ἄφοδος ξηρὰ λευκή. ἀρνογλώσσου σπέρμα καὶ ὁ χυλός, ἤτε πόας μέρη β΄. κυδωνίων πεφωσμένων μέρος ἕν, εἰς ὕπνον πινόμενον μετὰ κράματος· μιγνύοις δ' ἂν ἐνίοτε καὶ ἄλφιτα. ἀρκευθίδες μετ' οἴνου· ἀσπαλάθου ἀπόζεμα, ἀσπάλαθον ἀντὶ κα E ταποτίου, ἀστραγάλου ῥίζης < α΄. ἀχράδος ξηρᾶς τὸ ἄλφιτον ἐπιπλασσόμενον, ἢ πινόμενον τὸ ἀφέψημα· πενταφύλλου τὸ ἀφέψημα, γῆς Σαμίας < α΄. σὺν βαλαυστίῳ ἢ κρόκῳ Κιλικίῳ, γλυκυσίδης ῥίζης ἀφέψημα· δρυΐνου ὑμενίου, ἢ τοῦ περὶ τὴν βάλανον ὑμενίου τὸ ἀφέψημα· ἔλυμον φωχθὲν ἀντὶ ἀλφίτου, κέρα F τος ἐλαφείου κεκαυμένου < γ΄. σμύρνα ἀντὶ καταποτίου λαμβανομένη, μαράθρου σπέρμα καὶ ῥίζα, ἰτέας φύλλων χυλός, κασταναίου φλοιοῦ ἀπόζεμα, κηκὶς λεία ἐπιπασσομένη ὕδατι ἢ οἴνῳ αὐστηρῷ. κονία συκίνη μετ' ὄξους ζεσθεῖσα καταρροφουμένη, πετρολαπάθου ῥιζῶν ἀφέψημα. κονίας κυ. β΄. ἐλαίου G κ΄. ὄξους κυ. α΄. θερμὰ καταρροφούμενα. ἀριστολοχίας < γ΄. κυτίνων < α΄. μετ' οἴνου.

Adderē, ἐπιπασσόμενα, ex lib. 5. de mat. med. cap. 3.

ἢ τῆς.

Ασφαλτον, ex lib. 1. de mat. med.

Επιπασσόμενον.

Moibanus suspicabatur legendũ τοῦ τετάρτου λαπάθου, i. quarti lapathi.

Fortè κυ. ϛ΄. id est, cyathus semis.

XLVIII. Δυσεντερικοῖς ὠφελεῖ μὲν καὶ τὰ πρὸς κοιλιακοὺς ἀναγεγραμμένα. ἰδίως δὲ μετ' οἴνου λαμβανόμενα, ἢ στύμματός τινος, ἁρμόζει· ἀγαλλόχου < α'. ἐλελίσφακος. εὐπατωρίου χυλὸς καὶ ἡ πόα. πενταφύλλου χυλὸς καὶ ἡ ῥίζα ξηρά, ὑποκιστίς, πρασίου χυλός, σιδηρίτιδος τῆς *Ἡρακλήτιδος φύλλα καὶ ἡ ῥίζα, ἰτέας ῥίζα. συμφύτου ῥίζα, καὶ ὁ καρπὸς καὶ φύλλα. ὀξαλίδος ὁ καρπὸς, νυμφαίας καρπός, ἀλθαίας ῥίζης ἀφέψημα, Ἀχιλλείου πόας ἀφέψημα, βάτου χυλὸς καὶ τὸ ἀφέψημα τῶν καυλῶν, γάλα ἑφθὸν αἴγειον, "ἀσκέας ῥίζα, γναφάλιον σὺν οἴνῳ αὐστηρῷ, ἐλατίνη μετὰ λινοσπέρμου ἑψηθεῖσα καὶ πινομένη. ἐλάτης μυρεψικῆς ἀπόζεμα, εὐπατωρίου σπέρματος < α'. σὺν οἴνῳ, κέρατος ἐλαφείου < α'. μετ' οἴνου καὶ μέλιτος προαφεψημένου ἐκλειχομένη. ἱππομαράθου σπέρματος "< . κοτ < ε'. ἄνθη λευκοῦ κισσοῦ σὺν οἴνῳ, πινόμενα δὶς τῆς ἡμέρας· μυρσίνης καρπὸς σὺν οἴνῳ, κλυμένου χύλισμα. λωτοῦ ἀπρισμάτων ἀφέψημα σὺν οἴνῳ, μίλτου Λημνίας ἢ Σινωπικῆς < α'. ἐν οἴνῳ, οἰνάνθη ξηρὰ πινομένη ἀντὶ ἀλφίτου, ὁλοσχοίνου καρπὸς πεφρυγμένος, φιλεταιρείου ῥίζα σὺν οἴνῳ, χονδρίλλης χυλός, *ἶρις μετ' οἴνου, φλόμου ῥίζης < β'. ψυλλίου < α'. ἐν ὕδατι, κυνεία κόπρος ξηρὰ ἐπιπασθεῖσα οἴνῳ, λαγωοῦ πιτύας < α'. ἐν ὕδατι.

ἀλκέας Moib.

Legerim. < β'. ἢ < α'. Gesn.

XLIX. Ἐν προσφορᾶς δὲ μέρει ὠφελίμως δίδονται κοιλιακοῖς καὶ δυσεντερικοῖς μαλάχαι ἀνάλτοι ὡς "μίλητος· ἐλαῖαι πρόσφατοι πέπειραι. ἢ αἷμα τράγου, ἢ αἰγὸς, καὶ ἐλάφου, καὶ λαγωοῦ "ἀπὸ πηγανίου ἐσθιόμενον. σταφυλὴ ἐκ στεμφύλου. ἀσταφίδες ὀμφακίτιδες κοπεῖσαι, καὶ σὺν ἀλεύρῳ ἀρτοποιηθεῖσαι. καὶ ἄρτος μετ' ὠοῦ λεκύθων φυραθεὶς, καὶ ὀπτηθείς. καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἀσταφὶς ἐσθιομένη σὺν τοῖς γιγάρτοις. ἄμυλον σὺν χόνδρῳ ἑφθῷ καὶ σὺν γάλακτι. ἀρνογλώσσου φύλλα ἑφθὰ μετ' ὄξους καὶ ἐλαίου. καὶ κηκὶς, ἢ ῥοῦς ἐπιπασσόμενα τοῖς ὄψοις, ἢ ζειὰ πεφρυγμένη, ἢ φακὸς πεφρυγμένος λεῖος ἀλφιτηδὸν πινόμενος. ἢ γίγαρτα ὁμοίως, ἢ ἄλφιτα, ἢ κέγχροι. βάτου ἀκρέμονες ἑφθοί, δι' ὀξελαίου λαμβανόμενοι. *ὁμοίως ἀρνόγλωσσον. βάτου καρπὸς πέπειρος ἐσθιόμενος· καὶ ἄωρος δὲ ξηραν-

Suspectus est locus: mauult Gesn. ὡς λάχανον.

G. ὀπτὸν addit, ex lib. 2. de mat. cap 71.

A Dysentericis prosunt, tũ quæ ad cœliacos facientia præscripsimus, cum verò peculiariter hæc, cum vino aut astringente quopiam decocto sumpta: agallochi drach. j. saluia, eupatorij succus, & herba ipsa, quinquefolij succus, siccáque radix, hypocisthis, marrubij succus, sideritidis Heracleæ folia & radix, B salicis radix: symphyti radix, semen & folia: oxalidis semen, nymphææ semen, althææ è radice decoctum, Achilleæ herbæ decoctũ, rubi succus & caulium decoctum, lac caprinum coctum, alceæ radix, gnaphalium cum vino austero, elatine cum lini semine decocta & pota, elates vnguentariæ decoctum, eupa- C torij seminis drach. j. cum vino & melle priùs excocto delincta: hippomarathri seminis drachma vna aut altera, hederæ albæ flores cum vino bis in die poti, myrti fructus cum vino, clymeni succus, loti ramentorum decoctum in vino, rubricæ Lemniæ aut Sinopicæ drach. j. in vino, œnanthe sicca [tritáque] D polentæ vice pota, holoschœni semen tostum, philetærij radix cum vino, chondrillæ succus, iris cum vino, verbasci radicis drach. ij. psyllij drach. j. ex aqua, caninum stercus aridum vino inspersum, coaguli denique leporini drach. j. ex aqua.

Ad dysenteria remedia.

Cœliacis & dysentericis in cibis E vtiliter exhibentur, maluæ sine sale oleris instar, oliuæ recentes maturæ: sanguis hirci vel capræ vel cerui aut leporis inassatus sartagine & assumptus, vuæ in vinaceis seruatæ, vuæ passæ immaturæ tusæ & cum farina in panes coactæ, panis cum vitellis ouorum subactus & tostus, vua passa cum suis nucleis esitata, F amylum cum chondro cocto & lacte, plantaginis folia cocta cum aceto & oleo, galla vel rhus inspersa opsoniis, zea tosta, lens tosta & trita instar polentæ pota: similiter & vuarum nuclei aut polenta aut milium: rubi tenelli surculi cocti, ex aceto & oleo in cibo sumpti: plantago simili modo: rubi fructus maturus esitatus, vel immaturus sicca- G

Cœliacis & dysentericis in cibo vtilia.

tus tritúsque pro rhoë inspersus obsoniis: galla omphacitis cum pulte cocta ex aqua, similiter & vuarum nuclei aut vuæ passæ, ita tamen vt cùm puls editur reiiciantur: helenium coctum in cibo sumptum: puls è panico vel milio, aut zea, vel chondro tosto vel oryza: smyrnium decoctum, iuglandes, siliquæ siccæ & quæ vinaceis condiuntur; galla trita tum sorpta cum ouo tum etiam vino inspersa, coronopodis radix in cibo sumpta: faba Græca decocta in posca, vnà cum cortice suo esitata: lini semen frixum & cum melle cocto sumptum, loti fructus esitatus: mel coctum vel per se deuoratum, vel cum malicorio tuso cribratóque: mespila, mala cotonea matura cocta cum melle: aut è malis cotoneis dissectis arundine & in aqua maceratis dilutum propinatum: vinum myrtites haustum, è myrti baccis extractus succus; decoctum è sorbis siccis epotum & ex iisdem farina polentę loco sumpta, vti & è pyris syluestribus, intyba cocta cum aceto, & plantago eodem modo, necnon & apij cauliculi: lens cocta cum plantagine aut portulaca, aut intubo vel cichorio, aut Punici corticibus, palmulísve Thebaïcis: adeps ceruinus recens cum caseo vel polenta coctus, hepar tostum capræ vel hirci cum melle in sartagine frixum, cerebrum simili modo: caseus recens derasus & feruesfactus, posteáque cum melle in sartagine frixus: hirundinum pulli assati & pro ficedulis in cibo sumpti, viticis radix cocta cum lente, cera aut fauus si sorbitionibus incoquantur; brassica bis cocta comesta: lactucæ illotæ in cibis sumptæ, ab iis præsertim qui cibum fastidiunt: coagulum hinnuli, aut leporis aut hœdi in aqua dissolutum & potum.

Cœliacorum & dysentericorum externa remedia.

Cœliacis & dysentericis vtiliter cataplasmatis instar imponuntur hæc: oleastri flos cum cruda hordei farina hydrelæo mixta eáq; tepẽte, rubi foliá cũ malo cotoneo & cerato, myrti folia trita cũ vino & oleo omphacino dũ viscidũ lentorẽ cõtraxerint, & ex vellere i mposita: hordeacea farina cũ vino & rubo,

A θεὶς ἀντὶ ῥοὸς λεῖος ἐπιπάσσεται τοῖς προσοψήμασι. κηκὶς ὀμφακίτις μετὰ πόλτου ἑψηθεῖσα ἐν τῷ ὕδατι, ἢ γίγαρτα ὁμοίως, ἢ σταφίδες, εἶτ' ἐξενεχθέντες ἐκ τοῦ πόλτου ἐσθιομένου. ἑλένιον ἑφθὸν ἐσθιόμενον. πόλτος ἐξ ἐλύμου, ἢ κέγχρου, ἢ ζειᾶς, ἢ χόνδρου πεφωγμένου, ἢ ὀρύζης. ἢ σμύρνιον ἑφθόν. κάρυα
B βασιλικά. κεράτια ξηρὰ καὶ τὰ ἀπὸ στεμφύλων. κηκὶς λεία μετ' ᾠοῦ ῥοφηθεῖσα, καὶ οἴνῳ δὲ * ἐπιπλασθεῖσα. κορωνόποδος ῥίζα ἐσθιομένη. κύαμος Ἑλληνικὸς καθεψηθεὶς ἐν ὀξυκράτῳ σὺν τῷ λέπει ἐσθιόμενος, λινόσπερμον φρυγὲν καὶ μετὰ μέλιτος ἑφθοῦ ἐσθιόμενον. λωτοῦ καρπὸς ἐσθιόμενος. μέλι
C ἑφθὸν καταπινόμενον καθ' ἑαυτό, καὶ σὺν σιδίοις κεκομμένοις καὶ σεσησμένοις. μέσπιλα, μῆλα κυδώνια πέπειρα ἑφθὰ μετὰ μέλιτος· ἢ διατεμὼν τὰ κυδώνια καλάμῳ, καὶ ἐναποβρέξας ὕδατι, δίδου πίνειν τὸ ἀπόβρεγμα. μυρτίτης οἶνος πινόμενος, καὶ μύρτα ξηρὰ χυλιζόμενα. οὖα ξηρὰ ἀποζεννύμε-
D να, καὶ πινόμενα τὸ ἐξ αὐτῶν ἀλφίτων, ἢ ἀχράδων ὁμοίως. σέριδες ἑφθαὶ μετ' ὄξους, ἀρνόγλωσσον ὁμοίως· σελίνου καυλοὶ ὁμοίως. φακὴ μετὰ ἀρνογλώσσου, ἢ ἀνδράχνης, ἢ σέριδος, ἢ κιχωρείων, ἢ ῥοιᾶς λεπυχάνων, ἢ φοίνικες Θηβαϊκοὶ ἑψημένοι. στέαρ ἐλάφειον νεαρὸν σὺν τυρῷ ἢ ἀλφίτῳ ἑψη-
E μένον. ἧπαρ ὀπτὸν αἰγός, ἢ τράγου, ἐν μέλιτι ἐπιτηγανισθέν. ἐγκέφαλος ὁμοίως. τυρὸς ἁπαλὸς ἀποξυσθεὶς καὶ ἀποζεσθείς, ἔπειτα ἐν μέλιτι τηγανισθείς. χελιδόνων νεοσσοὶ ὀπτοὶ ἐσθιόμενοι ἀντὶ συκαλίδων. καὶ λύγου ῥίζα ἑψημένη σὺν φακῇ. κηρὸς ἢ μελίκηρον ἐγκαθεψόμενον τοῖς ῥοφήμασι.
F κράμβη δὶς ἑφθὴ ἐσθιομένη. θρίδακες ἄπλυτοι ἐσθιόμεναι, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀνορέκτων. πιτύα νεβροῦ, ἢ λαγωοῦ, ἢ ἐρίφου διεθεῖσα ὕδατι καὶ ποθεῖσα.

L. Καταπλάσσεται δὲ πρὸς κοιλιακοὺς καὶ δυσεντερικοὺς ὠφελίμως, ἀγριελαίας ἄνθος σὺν ὠμῇ λύσει χλιαρᾷ. βά-
G του φύλλα σὺν μήλῳ κυδωνίῳ καὶ κηρωτῇ. μυρσίνης φύλλα λεῖα σὺν οἴνῳ καὶ ὀμφακίνῳ ἐλαίῳ γλοιώδη γινόμενα, καὶ ἐν ἐρίῳ ἐπιτιθέμενα. κρίθινον ἄλευρον σὺν οἴνῳ καὶ

ἐξενεχθέντα forte, vt referatur ad γίγαρτα. Πόλτος

πινόμενον τὸ ἐξ αὐτῶν ἄλευρον ἀντὶ ἀλφίτων. ex 1. de mat. ἑφθαὶ μετ' ὄξους λαμβανόμεναι, lib. 2. de mat.

Legerim ἢ φοινίκων Θηβαϊκῶν ἑψημένων, ex lib. 2. de mat. med. cap. de lẽte. Gesnerus.

βάτῳ, ἢ ἀχράσιν, ἢ σιδίοις, ἢ κυδωνίων ἄνθεσι· καὶ σὺν κηρωτῇ δὲ τὰ τῶν κυδωνίων ἄνθη. ῥόας λέπη ἑψημένα ἐν οἴνῳ λεῖα σὺν κηρωτῇ. ῥοῦς βυρσοδεψικὴ σὺν κηρωτῇ. φοινικοβάλανοι, ἢ καρυωτοὶ σὺν μήλῳ κυδωνίῳ καὶ κηρωτῇ. οἰνάνθη, ἢ στυπτηρία σὺν ἀλόῃ καὶ ἀκακίᾳ, καὶ φοίνιξι σὺν ἀειζώου σπέρματι. περιστερᾶς κόπρος ξηρὸς σὺν "συκοῖς ἑψημένοις ἐν οἴνῳ· ἢ μελάνθιον σὺν κυμίνῳ καὶ θέρμοις πικροῖς καὶ νίτρῳ καὶ μέλιτι. ἢ κάρδαμον σὺν σιδίοις "ἑφθοῖς καὶ κηρῷ καὶ ἀμόργῃ.

σύκοις forte, vel σιδίοις. Gesn.

ἑφθὸν forte, Ges.

LI. Ἐνίεται δὲ ἐπὶ κοιλιακῶν συμφερόντως καὶ δίδοται δὲ" ἀμπέλου φύλλοις καὶ χυλὸς, ἀνδράχνης, ἀκακίας, ὑποκιστίδος, ἀρνογλώσσου χυλὸς, βαλαύστιον, μίλτος Σινωπικὴ μετά τινος τῶν στυφόντων ἀφεψήματος. λωτοῦ ἢ φηγοῦ πρισμάτων ἀφέψημα. ῥοὸς βυρσοδεψικῆς χύλισμα, καὶ τὸ ἀφέψημα τῶν φύλλων. φακὴ μετὰ ῥόδων ἀφεψηθεῖσα. πτισάνη σὺν βάτου ἀφεψήματι, ἢ μυρσίνης, ἢ σφαιρίων κυπαρίσσου. καὶ καθ' ἑαυτὰ δὲ τὰ ἀφεψήματα χωρὶς πτισάνης ἐνίεται ὠφελίμως.

Gesn. legit ἀμπέλου φύλλων χυλὸς, ἢ ἀκακίας, ἢ ὑποκιστίδος.

LII. Ἐπὶ δὲ δυσεντερικῶν ἁρμόζει μὲν καὶ τὰ πρὸς κοιλιακοὺς ἐνέματα, ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν περιωδυνωμένων· βούτυρον καθ' ἑαυτὸ πρόσφατον. ἢ μολόχης, ἢ τήλεως, ἢ λινοσπέρμου, ἢ χόνδρου, ἢ πτισάνης, ἢ ὀρύζης, ἢ τράγου ἑψηθέντων καὶ τορυνηθέντων ὁ χυλός. ἐπὶ δὲ τῶν δίχα ἀλγηδόνος ῥευματιζομένων ἁρμόζει ἅλμη μετὰ οἴνου, κέρας ἐλάφειον κεκαυμένον σὺν οἴνῳ καὶ ῥοδίνῳ. ἀρρενικὸν σὺν χάρτῃ κεκαυμένον διπλάσιον, καὶ οἴνῳ. μολύβδου σκωρία, ἢ μολύβδαινα μετὰ μυρσινίνου. ἄσφαλτος σὺν πτισάνῃ τακεῖσα, στοίβης ἀπόζεμα σὺν οἴνῳ. γάρος ὁ ἀπὸ τῶν ἰχθύων ἐνιέμενος ἐπὶ τῶν μετὰ "νομῶν, καὶ ὁ ἀπὸ τῶν σιλούρων. κονία συκίνη στακτή. οὖρον παλαιόν. κυάμου Ἑλληνικοῦ * τοῦ λεπτοῦ τὸ ἀφέψημα σὺν αἰγείῳ στέατι. λυσιμαχίου χυλὸς, λωτοῦ ἢ φηγοῦ πρισμάτων ἀφέψημα σὺν αἰγείῳ στέατι. μελισσοφύλλου χυλὸς, μίλτος Σινωπικὴ σὺν ἀποζέματι στύφοντι ἢ ὀξάλμῃ.

al. νομῆς.

A aut pyris syluestribus, aut malicorio aut cotoneorum floribus: itémque cotoneorum flores cum cerato: Punici mali cortices in vino cocti, tritíque cum cerato: rhus coriariorum cum cerato, phœnicobalani, aut caryotides cũ malo cotoneo & cerato: œnanthe, aut alumen cum aloë & acacia, palmulis & sem B peruiui semine: stercus columbinum aridum cum ficubus coctis in vino: nigella cum cumino, lupinis amaris, nitro ac melle: nasturtium denique cum malicorio cocto, cera & amurca.

Cœliacis commoda enemata.

Cœliacis per sedem vtiliter infunduntur, vitis foliorum succus, aut portulacæ, aut acaciæ, aut hypo C cisthidis, aut plantaginis: balaustium, rubrica Sinopica cum aliquo astringente decocto, loti aut fagi ramentorum decoctum, expressus rhoë coriaria succus, ac eiusdem foliorum decoctum, lens cum rosis decocta: ptissana cum decocto rubi aut myrti vel pilularum cupressi. I- D psa etiam horum decocta per se citra ptissanam commodè infunduntur.

Ad dysentericos enemata.

Dysentericis eadem conueniunt enemata, quæ cœliacis: priuatim verò iis qui vehementiore dolore conflictantur, ista: butyrum recens per se: maluæ aut fœnigræci, chondri ptissanæ, oryzæ vel tragi deco- E ctorum tudiculáque agitatorum cremor. Iis verò qui citra dolorem fluxione infestantur, hæc infusa conueniunt: muria cum vino, cornu ceruinum vstum cum vino & rosaceo, arsenicum duplum crematum cum charta & vino, plumbi scoria aut plumbago cum myrtino oleo, bitumen cum ptissana li- F quatum, stœbes decoctum in vino: garum tum aliorum piscium, tum etiam silurorum iis infusum, quibus sunt depascentia vlcera: lixiuium è ficu stillatitium, vrina antiqua, fabæ Græcæ "minoris decoctum cum seuo caprino, lysimachiæ succus, loti aut fagi ramento- G rum decoctum cum adipe caprino, apiastri succus, rubrica Sinopica cũ decocto astringente aut acida muria.

vel, corticis.

Morsus intestinorum ab enematis acrioribus relictis lenimentia.

Morsus intestinorum à vehementioribus acrioribúsve infusis excitatos leniunt ac mitigant, lac infusum, aut butyrum, aut chondri decoctum, aut seuum taurinum cum ptissanæ cremore curatum. Similiter & curatus gallinaceus adeps anserinus aut ceruinus: medulla itidem ceruina aut vitulina seu per se tepida infusa, seu etiam cum cremore ptissanę.

Cœliacis ac dysentericis conuenientes insessus.

Tum cœliacis tum etiam dysentericis insessus parantur huiusmodi: è siluris aliísve piscibus garum aceto temperatum, rhois coriariæ decoctū, malicorij decoctū, itémq; vinaceorū & quorumuis astringentium. His porrò decoctis insidendum relaxato ano diductísque natibus, ac diutiùs immorandum.

Ad tenesmum.

Porrò vt ne frequentes egerendi conatus solicitent, nodulus aliquis feruenti oleo, aquæ aut aceto immersus sedi adhibendus.

Vesicæ felleæ, hepatis ac splenis affectuum remedia.

Ad icterū seu morbum regium.

Ictericis potui dáda quæ sequuntur: adianti decoctum in vino, anchusæ radicis drach. j. cum vino, atriplex, hyperici coma cum melle & vino, marrubium cum vino, peplium, spondylij radix & semen cum vino, rubiæ radicis drach. j. cum vino, aloës drach. j. ex aqua, anthemidis radix & flores cum vino, fimus caprarum, maximéque syluestrium cum vino, per se vel cum aromatibus: verbenacæ supinæ, quam sacram herbam nominant, foliorum drach. j. cum thuris obolis tribus ex vini veteris conchis duabus ieiuno ventriculo bibita quaternis senísve diebus: fœniculum cum vino: asparagi radicis decoctum, ac ipsum quoque semen similiter potum: absinthij succus expressus cum Indica aut Celtica nardo, aut cum apio vel adianto: buphtalmi folia in vino à balneo pota coloris bonitatem aliquantisper conciliāt: seminis napi drach. iiij. cum vino, pæoniæ radicis drach. j. cum vino, cornu ceruini vsti drach. j. cum melle: cicer nigrum aut etiam album esitatum,

A LIII. Ἀποθεραπεύει δὲ τὰς ἐκ τῶν ἀποτεταμένων κινήσεων δήξεις, γάλα ἐγχυματιζόμενον, ἢ βούτυρον, ἢ χόνδρου ἀφέψημα. ἢ ταύρειον στέαρ τεθεραπευμένον σὺν πτισάνης χυλῷ. ἢ ὀρνίθειον ὁμοίως, ἢ χήνειον, ἢ ἐλάφειον. ἢ μυελὸς ἐλάφειος, ἢ μόσχειος καθ' ἑαυτὸν χλιαρὸς, ἢ σὺν χυλῷ πτισάνης.

Gesn. legit ἀποτεταμένων σημάτων δήξεις, vel τὰς ἐκ τῶν ἐγχυμάτων ἐπιλείπει δήξεις.

B LIIII. Ἐγκαθίσματα δὲ ἐπὶ τῶν κοιλιακῶν καὶ δυσεντερικῶν ἐστὶ ταῦτα· σιλούρων ἢ ἰχθύων μετ' ὄξους κραθεὶς, ῥοὸς βυρσοδεψικῆς ἀφέψημα, ῥοιᾶς λεπῶν ἀφέψημα· στεμφύλων ὁμοίως, καὶ πάντα τὰ τῶν στυφόντων ἀφεψήματα. ἁρμόζει δὲ θερμοῦ ἐγκαθίζειν ἐπιλυιέντας τὸν δακτύλιον, καὶ ἐγχρο-

Γάρος addēdum videtur Gesn.

θερμοῖς.

C νίζοντας, καὶ διαστέλλοντας τὴν πυγήν.

LV. Πρὸς δὲ τὸ μὴ συνεχῶς ἐρεθίζεσθαι, δεήσει κατὰ δεινήματος, βάλλοντας εἰς ἔλαιον ζέον, ἢ ὕδωρ, ἢ ὄξος προσθεῖναι.

κατὰ δακτύλιον πίλημά τι legēdum censet Moib. hoc est, ano lanæ lapsum, &c. sed legi potest, δεήσει καταδημά τι, id est,, opertebit ligamentum aliquod, annotat Gesnerus.

Τῶν περὶ τὴν κύστιν χοληδόχον, ἧπάρ τε καὶ τὸν σπλῆνα παθῶν βοηθήματα.

D

LVI. Ἰκτεριῶντας δὲ ποτίζειν, ἀδιάντου ἀποζέματι ἐν οἴνῳ, ἀγχούσης ῥίζης < α'. μετ' οἴνου, ἀνδραφάξης, ὑπερικοῦ κόμην σὺν μέλιτι καὶ οἴνῳ, πράσιον μετ' οἴνου, πέ-

δεήσει repetendū ex proximè præcedente capite, aut legendum, πότιζε. ἀπράφαξις.

Gesnerus κόμη legendum suspicatur.

E πλιον, σπονδυλίου ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα μετ' οἴνου, ἐρυθροδάνου ῥίζης < α'. μετ' οἴνου, ἀλόης < α'. σὺν ὕδατι, ἀνθέμιδος ῥίζα καὶ τὰ ἄνθη μετ' οἴνου· σφυράθοι αἰγῶν, καὶ μάλιστα ἀγρίων, μετ' οἴνου, καθ' ἑαυτὰς καὶ σὺν ἀρώμασιν. ἱερᾶς βοτάνης τῶν φύλλων < α'. μετὰ λιβανωτοῦ < ϛ'. σὺν οἴνου

μετὰ λιβανωτοῦ διωβόλου, id est, drachma semis, lib. 4. de mat. faciunt autem tres oboli drachmam semis: quare pono hic, μετὰ λιβανωτοῦ < ϛ'.

F παλαιοῦ κόγχαις β'. νήστει ἐπὶ δ'. ἢ ϛ'. ἡμέρας. μάραθον μετ' οἴνου. ἀσπαράγου ῥίζης ἀφέψημα, καὶ τὸ σπέρμα πινόμενον ὁμοίως. ἀψίνθιον ὠμοτριβὲς σὺν Ἰνδικῇ νάρδῳ ἢ Κελτικῇ, σέλινον, ἢ ἀδιάντου. βουφθάλμου τὰ φύλλα σὺν οἴνῳ μετὰ βαλανεῖον χροιὰν πρὸς καιρὸν

Ἐφ' ἡμέρας μ'.

Legi potest ἢ σελίνῳ, ἢ ἀδιάντῳ, ex Plinio.

Gesn. εὔχροιαν.

G ποιεῖ. βουνιάδος σπέρματος < δ'. σὺν οἴνῳ, γλυκυσίδης < α'. σὺν οἴνῳ, κέρατος ἐλαφείου κεκαυμένου < α'. σὺν μέλιτι. ἐρέβινθοι μέλανες ἐσθιόμενοι, καὶ

λευκοὶ δὲ, καὶ τὸ ἀπόζεμα πινόμενον. ἐρύσιμον σὺν μελικράτῳ. θείου ἀπύρου κοχλιάριον ἐπιπασσόμενον ὕδατι, ἢ ῥοφούμενον. ἱππομαράθρου ῥίζα, ἢ καρπὸς πινόμενος. καλαμίνθης ἀπόζεμα, κέστρου < α΄. μετ᾽ οἴνου, κονύζης φύλλων < α΄. μετ᾽ οἴνου, κυκλαμίνου < ς΄. μεθ᾽ ὕδατος· κατακλίνειν δὲ ἐν θερμῷ οἴκῳ, καὶ πλείοσιν ἱματίοις χρὴ· χολώδη γὰρ ἱδρῶτα ἐκκρίνει. λιβανωτίδος ἀπόζεμα μετὰ περίπατον σὺν ἐρεβίνθοις, καὶ ἡ ῥίζα σὺν οἴνῳ. λειχὴν ὁ ἐπὶ τῶν πετρῶν, *διαχριόμενος τοῦ στόματος καὶ τῆς γλώττης. ὀξυμυρσίνης ῥίζης ἀπόζεμα σὺν οἴνῳ, μυρίκης ἀπόζεμα σὺν οἴνῳ, ὄνοι οἱ ὑπὸ τῶν ὑδρίαις σὺν οἴνῳ, ὀξαλίδος ῥίζαι ἑψηθεῖσαι σὺν οἴνῳ, ὁ πόφυλλον σὺν ταρίχῳ καὶ οἰνομέλιτι ἐσθιόμενον, σεύτλου ῥίζαι ἑφθαὶ ἢ ὀπταὶ ἐσθιόμεναι. πενταφύλλου τῶν φύλλων χυλὸς πινόμενος ταχέως ὑγιάζει· πόλιον ἐν οἴνῳ λευκῷ, σκίλλης ἑφθῆς < α΄. σὺν ὀξυμέλιτι ἐκλειχομένης, καὶ πινομένης μετὰ μελικράτου. στρουθίου ῥίζα σὺν μέλιτι ἐκλειχομένη, καὶ πινομένη μετὰ μελικράτου. στρύχνου τοῦ χαμαιζήλου, λεγομένου ἁλικακάβου, χυλὸς πινόμενος μετὰ οἴνου. ὑακίνθου καρπὸς σὺν ἀβροτόνῳ πινόμενος, χαμαιπίτυος ἀφέψημα σὺν ὕδατι, χαμαικίσσου < α΄. μετὰ οἴνου ἐπὶ ἡμέρας ς΄. ἢ ζ΄. αἷμα σκύλακος κυνὸς σὺν ὀξυκράτῳ πινόμενον· τοῦτο δὲ καὶ ὑδρωπικοὺς ὠφελεῖ, βρύον δὲ ἐπὶ τῶν κέδρων ἢ λευκῶν καρύου βασιλικοῦ μέγεθος μετ᾽ οἰνομέλιτος, πινόμενον πλῆθος κυάθ. ς΄. ἐπὶ ἡμέρας γ΄. Ἄλλο, καὶ τοῦτο καλῶς ποιοῦν· ἀφρονίτρου < β΄. βρέξας οἴνῳ Ἀμιναίῳ κυ. β΄. καὶ πρὸ ἡμέρας ἐξαιθριάσας δίδου νήστει, ἐπὶ ἡμέρας β΄. ἢ γ΄. Θεραπεύει δὲ καὶ ἄρκου χολῆς κυάμου Ἑλληνικοῦ τὸ μέγεθος καταπινόμενον. μελίας καρποῦ < α΄. σὺν οἴνῳ. συλλέγεται δὲ φθινοπώρου καὶ ἀποτίθεται. δαφνίδων ἢ σμύρνης < α΄. σὺν οἴνῳ. κρόκου < α΄. μετὰ μέλιτος ἐκλειχόμενον. ἑλξίνης ἀπόζεμα ἢ χυλὸς σὺν οἴνῳ. χελιδονίου χυλὸς ἢ ἀφέψημα σὺν οἴνῳ. λιβανωτίδος, τῆς ῥωσμαρίνου ῥωμαϊστὶ καλουμένης, ἀφέψημα μεθ᾽ ὕδατος.

LVII. Εἰς δὲ τοὺς ῥώθωνας ἐγχεόμενα,

Addo, μετ᾽ οἴνου, è libro 5. de mat.

Cum vino passo aut mulsa dilutiore. Diosc. lib. 2. de mat. med. cap. 194.

Diosc. 2. de mat. med. trium obolorum pondere.

Diosc. 4. de mat. med. cap. 126. ὅσον τριώβολον, trioboli pōdere.

A ac eorundem etiam decoctum potum, erysimon cum aqua mulsa, sulphuris viui cochlearium aquæ inspersum aut ex ouo sorptum, hippomarathri semen aut radix in potu, calaminthæ decoctum, betonicæ drach. j. cum vino, conyzæ folia drach. j. pondere cum vino: cyclamini drach. vj. ex aqua (ægrum autem oportet loco calido decumbere, pluribúsque stragulis cōtegi: sic enim sudor colore felleus elicietur:) libanotidis decoctum cum cicere post deambulationem, eiusdem radix cum vino. Iuuat & lichen petris innascens, ori ac linguę illitus: rusci radicis decoctum cum vino, myricæ decoctum cum vino, C aselli qui sub vasis aquariis reperiuntur cum vino, oxalidis radices in vino decoctę, silphij semen cum salsamento & vino mulso comestum, betæ radices elixæ vel assæ in cibis sumptæ: quinquefolij è foliis succus bibitus confestim sanat: polium cum vino albo, scillæ coctæ drachma vna cum aceto mulso delincta, aut pota cum aqua mulsa, D struthij radix cum melle delincta vel pota cum aqua mulsa, solani humilis, quod halicacabum dicitur, succus cum vino potus: hyacinthi semen cum abrotono potum, chamæpityos decoctum in aqua, chamæcissi drach. j. cum vino ad dies sex septémve, sanguis catelli E cum oxycrato potus, (is etiam hydropicos adiuuat:) muscus qui cedris albisve populis innascitur, magnitudine iuglandis è vini mulsi cyathis sex triduo potus. Aliud quod eximiè proficit: Spumæ nitri drach. ij. in vini Aminæi cyathis duobus sub dio maceratas ieiuno F ante lucem propinato ad biduum triduúmve. Facit & præclarè vrsinum fel, fabæ Græcæ magnitudine deglutitum. Itidem fraxini seminis drach. j. cum vino: (colligitur id autumno atque reponitur,) baccarum lauri aut myrrhæ drach. j. cum vino, croci drach. j. cum melle delincta, helxines decoctum vel succus cum vino, G chelidonij succus vel decoctum cum vino: libanotidis, quam rosmarinum Latini vocant, decoctum ex aqua.

Naribus infusa ictericos purgant

Ictericis medentur errhina.

hæc: cyclamini succus retentus in sole donec bilem educat, elaterium cum lacte infusum, insidente ægro balneo solióve: marrubij succus cum melicrato naribus infusus, nigella tusa & aceto irrigata expressus succus, infusus naribus. Cæterùm ictericorum balneis aut acidam muriam, aut origani radicísve osiridis decoctum admisceri oportet: ipsi verò amygdalino inungendi: oleribus auté interim abstineát.

Ad diuturnū hepatis morbum.

Diuturna hepatis imbecillitate laborantibus auxiliantur pota hęc: agarici oboli bini singulis diebus, adianti decoctū, acori decoctum, itidémque chamæpityos: spondylij radix in vino pota, epipactidis, quæ elleborine dicitur, decoctum: amomum, casia, amygdalæ amaræ cum saluia ex melicrato, anagallidis succus, chamęmeli radix & flores in potu, asarum cum aqua, gentianæ radix drach.j. pondere ex aqua, aristolochię radix eodem modo: succi glicyrrhizę drachma cum aqua, aut radicis decoctum: lauri radicum cortex drachm.j. pondere cum melicrato, elate trita & vnà cum palmulis decocta, serpylli decoctum, eryngij drachma cum pastinacæ semine, isopyri semen cum melicrato, betonicæ folia cum aqua mulsa, fœniculi semen, spicæ nardi decoctum, aut vnguentum nardinum cochlearij mésura sumptum, opopanax cum melicrato, leucanthemi aut pinus foliorum drach. j. ex aqua, rha similiter, apij decoctum & semen, scandicis decoctum, quinquefolij è radice succus, teucrium eiúsque succus cum melicrato, chrysocomes decoctum in aqua mulsa, senecionis decoctum & semen, similitérque polij: picis aridæ tritæ drach. j. inspersa potui, meliloti seminis contriti drach. j. ex melicrato, costus simili modo, triphyllidis quæ oxalis dicitur decoctum eodem modo potum, viticis semen, centaurij minoris succus tum potus tum etiam foris impositus, plantaginis siccæ radices & folia, asparagi myacanthini radices & folia, strobili, cicer,

A ἐπὶ ἐπιεικέστερον καθαίρει. κυκλαμίνου χυλῶν κατεψημένων ἐν ἡλίῳ, ὥστε χολὴν ἄγειν. ἐλατήριον μετὰ γάλακτος ἐν βαλανείῳ ὄντος, ἢ ἐν τῇ ἐμβάτῃ τῆς πυέλου, ἐγχεόμενον. πρασίου χυλὸς ἐν μελικράτῳ ἐγχεόμενος ταῖς ῥισί· μελάνθιον κεκομμένον καὶ ὄξει βεβρεγμένον, ἐκπιεσθέντος τοῦ χυλοῦ, καὶ *χυλὸς κατεψημένος.*
B εἰς τὰς ῥῖνας ἐγχεομένου. Λουέσθωσαν δὲ, ὀξάλμης, ἢ ὀριγάνου, ἢ ὀσίρεως ῥίζης ἀποζέματος τῷ λουτρῷ μίσγοντες. ἀλειφέσθωσαν δὲ ἀμυγδαλίνῳ, καὶ λαχάνων ἀπεχέσθωσαν.

LVIII. Ἡπατικοὺς δὲ χρονίους ὠφελεῖ πινόμενα μετὰ ὑδρομέλιτος. ἀγαρικοῦ ὀβολοὶ δύο καθ' ἡμέραν, ἀδιάντου ἀφέψημα,
C ἀκόρου ἀπόζεμα, χαμαιπίτυος ὁμοίως, σφονδυλίου ῥίζα σὺν οἴνῳ πινομένη. ἐπιπακτίδος τῆς ἐλλεβορίνης καλουμένης ἀπόζεμα, ἄμωμον, κασία, ἀμύγδαλα πικρὰ σὺν ἐλελισφάκῳ καὶ μελικράτῳ, ἀναγαλλίδος χυλὸς, καὶ ἀνθέμιδος ῥίζα καὶ ἄνθη πινόμενα, ἄσαρον σὺν ὕδατι, γεντιανῆς ῥίζης < α. σὺν
D ὕδατι, ἀριστολοχίας ῥίζης ὁμοίως. γλυκυῤῥίζης χυλοῦ < α. σὺν ὕδατι, ἢ τῆς ῥίζης ἀφέψημα. δάφνης ῥίζης τοῦ φλοιοῦ < α. μετὰ μελικράτου, ἐλάτη λεία σὺν φοίνιξιν ἀποζεσθεῖσα, ἑρπύλλου ἀπόζεμα. ἠρυγγίου < α. μετὰ σταφυλίνου σπέρματος, ἰσοπύ-
E ρου σπέρμα σὺν μελικράτῳ, κέστρου φύλλα μετὰ ὑδρομέλιτος, μαράθρου σπέρμα. νάρδου στάχυος ἀπόζεμα, ἢ μύρον νάρδινον κοχλιαρίου πλῆθος λαμβανόμενον. ὀποπάναξ σὺν μελικράτῳ, λευκανθέμου φύλλων, ἢ πίτυος φύλλων < α. μεθ' ὕδατος. ῥᾶ ὁμοίως. σελίνου ἀπόζεμα καὶ ὁ καρπὸς, σκάνδικος ἀφέψημα, πενταφύλλου ῥίζης χυλός.
F τεύκριον, καὶ ὁ χυλὸς αὐτοῦ ἐν μελικράτῳ. χρυσοκόμης ἀπόζεμα ἐν ὑδρομέλιτι. ἠριγέροντος ἀπόζεμα καὶ ὁ καρπὸς, πολίου ὁμοίως, πίσσης ξηρᾶς λείας < α. καταπασθεῖσα ἐν ποτῷ. μελιλώτου καρποῦ λείου < α. διὰ μελικράτου. κόστος ὁμοίως. τριφυλλίδος ἀφέψημα ὁμοίως πινόμενον, τῆς
G ὀξαλίδος καλουμένης. ἄγνου σπέρμα. κενταυρείου χυλὸς τοῦ μικροῦ πινόμενος καὶ ἔξωθεν ἐπιτεθείς. ἀρνογλώσσου ξηραὶ ῥίζαι, καὶ τὰ φύλλα. ἀσπαράγου μυακάνθου αἱ ῥίζαι, καὶ τὰ φύλλα. στρόβιλοι, ἐρέβινθοι, ἐρυ-

ἐρυθροδάνου, ἢ εὐπατωρίου ῥίζα. θέρμων πικρῶν ἀφέψημα μετὰ πηγάνου καὶ πεπέρεως πινόμενον, καὶ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενον. ἶρις, πιστακίου καρπός, A

LIX. Καταπλασσόμενα δὲ ὠφελεῖ ἡπατικοὺς· χαμαίπιτυς μετὰ κωδιῶν ἑφθῶν ξηρῶν κεκομμένων. κρίθινον ἄλευρον μετὰ σύκων. ἀλθαίας ῥίζα ἐν οἴνῳ ἑψηθεῖσα. B φοινικοβάλανος ἑφθὴ λεία σὺν κηρωτῇ. ἀψίνθιον σὺν κυπρίνῃ κηρωτῇ καὶ Κελτικῇ νάρδῳ. ἀμμωνιακὸν ἀναληφθὲν ὄξει καὶ κηρωτῇ στυφούσῃ. Ἐπὶ δὲ τῶν προσφάτων, τῆλις σὺν λινοσπέρμῳ καὶ γύρει, καὶ μελικράτῳ. μηλοκυδώνια μετὰ ἀλεύρου κριθίνου καὶ τήλεως ἑψημένης. C

κωδίων, vt placet Moibano.

ἑψημένα.

LX. Σπληνικοὺς δὲ ὠφελεῖ πινόμενον ἀγαρικοῦ ὀβ. β΄. μετ᾽ ὀξυμέλιτος. ἄγνου σπέρμα < α΄. ἀγχούσης ῥίζης < α΄. ἐν οἴνῳ. ἀδιάντου ἀφέψημα ἐν ὀξυμέλιτι. ἀκόρου ῥίζα μετ᾽ οἴνου ἑφθὴ καὶ ὠμὴ πινομένη.

Fortè, πινόμενα

LXI. Τήκουσι δὲ συντόμως σπλῆνα, ἀσπλήνιος ἣν καὶ ἡμιόνιον καλοῦσιν, ἡ πόα μετ᾽ ὄξους [ἀποζεσθὲν, ἐπὶ ἡμέρας μ΄. τήκει.] λογχῖτις ὁμοίως, μετ᾽ οἴνου. περικλυμένου καρποῦ < α΄. μετ᾽ οἴνου ἐπὶ ἡμέρας δ΄. ποτιζομένη τήκει. χαμαίκισσος μετ᾽ οἴνου. πευκέδανον μετ᾽ ὀξυμέλιτος τήκει. Ναξίας τῆς D ἀκόνης αὐτῆς ἀκονηθέντος σιδήρου τὸ ἀπότριμμα μετ᾽ ὄξους. ἀλκυονίου Μιλησίου E ὀβ. ς΄. μετὰ ὕδατος. βρυωνίας ῥίζα < α΄. μετ᾽ ὄξους ἐπὶ ἡμέρας λ΄. τήκει σπλῆνας. ἀμμωνιακοῦ θηλυκοῦ < α΄. μετ᾽ ὀξυκράτου· αἷμα δὲ ἄγει δι᾽ οὔρων. ἀριστολοχίας < α΄. μετ᾽ ὀξυκράτου. βαλάνου μυρεψικοῦ < α΄. μετ᾽ ὀξυκράτου· ἔστι δὲ κακοστόμαχος, καὶ ἐμετική. ξυλοβαλσάμου ἀπόζεμα μετ᾽ οἴνου. βουνίου τὰ φύλλα, καὶ ἡ ῥίζα χυλισθεῖσα σὺν ὀξυμέλιτι. ἐρυθροδάνου F καρπὸς καὶ ἡ ῥίζα σὺν οἴνῳ. ἴρεως < α΄. σὺν ὀξυκράτῳ. σὰρξ ἐχίνου χερσαίου ἐσκελετευμένη μετ᾽ οἴνου, σμυρνίου σπέρμα μετ᾽ οἴνου, θέρμων ἀπόζεμα καθ᾽ ἑαυτό. καππάρεως ὁ ἐκ τῶν ἀπίων καρπὸς ἐπὶ ἡμέρας λ΄. μετ᾽ οἴνου, ἢ τῆς ῥίζης ὁμοίως. ἄγει δὲ ὁμοίως αἷμα διὰ G κοιλίας καὶ οὔρων. κέστρου < α΄. μετ᾽ ὄξους.

[οἱ δὲ σκολοπένδριον.]

Moib. legit obolum vnum cum dimidio. Dioſc. lib. 4. de mat. med. τριώβολον, tribus obolis. θυμιάματος.

Dioſc. 2. de mat. med. cap. 204. μ΄. x. καὶ ἡ ῥίζα.. Idem 4. de mat. med. c. 1. μετ᾽ ὀξυμέλιτος, cum aceto mulſo.

A rubiæ aut eupatorij radix: lupinorum amarorum decoctum cum ruta & pipere potum, itémque foris impoſitum: iris, piſtacia.

Hepaticos impoſita iuuant: chamæpitys cum papauerum capitibus coctis quæ ſicca contuſa fuerint, hordeacea farina cum ficubus, B althææ radix in vino decocta, phœnicobalanus cocta trita cum cerato, abſinthium cum cerato cyprino & nardo Celtica, ammoniacum exceptum aceto & cerato aſtringente. In recentiore autem affectu, fœnumgræcum cum lini ſemine, farinæ polline ac melicrato, mala cotonea cum farina hordei C & fœnigræci cocta.

Hepaticis admouenda.

Spleneticos adiuuant hæc pota: agarici oboli duo cum aceto mulſo, viticis ſemen drach. j. pondere, anchuſæ radicis drach. j. cum vino, adianti decoctum in oxymelite, acori radix cum vino cocta crudáque bibita.

Spleneticis ſalutaria.

D Lienem breui abſumunt, aſplenon herba, quam & hemionium ſeu ſcolopendrium vocant, in aceto decocta & per dies xl. pota, ſimiliter & lonchitis in vino, ſeminis periclymeni drachm. j. ad dies quatuor cum vino pota, chamæciſſos cum vino, peucedanum cum oxymelite: id quod è cote Naxia ferro acuendo deteritur, cum aceto: E alcyonij Mileſij obolus dimidius ex aqua, bryoniæ radix drach. j. pondere diebus xxx. pota: ammoniaci thymiamatis drach. j. cum poſca: (ſanguinem verò per vrinas educit.) ariſtolochiæ drach. j. cum poſca, glandis vnguentariç drach. j. cum poſca: (eſt autem infeſta ſtomacho & vomitus ciet:) xylobalſa F mi decoctum è vino, bunij folia & expreſſus è radice ſuccus cum oxymelite, rubiæ ſemen & radix cum vino, iridis drach. j. cum poſca, erinacei terreſtris caro aſſiccata cum vino, ſmyrnij ſemen cum vino, lupinorum decoctum per ſe: cappăris ſemen ad dies xxx. ex vi G no potum: ſimiliter & radix, quæ & ipſa æquè ac ſemen ſanguinem per aluum & vrinas educit: betonicæ drach. j. cum aceto mulſo,

Splenem abſumentia vel imminentia.

galla immatura cum posca, origani decoctum, corallij drach. j. cum aqua, brassica cruda cum aceto esitata, crocodilij radix epota: (hæc verò sanguinẽ per nares pellit.) cyclamini alterius, quę cissanthem os cognominatur, fructus maturus tritus & in pastillos digestus drach. j. pōdere lienem leuiter ad dies xl. liquat, ac per vrinas & aluum absumit. Squamæ ferri drach. j. cum aceto, lonchitidis in aceto feruefactæ decoctum, rubricæ Lemniæ drach. j. cum posca: myricæ decoctum aut semen cum vino potum: quin & vas potorium è myricæ ligno vtile fuerit, sicuti & panarium quod è myricæ virgis contextum sit. Proficit & nardus Celtica cum absinthio, nymphææ semen aut radix cũ aceto, intubi seminis drach. j. cum aceto, polium cum aceto, sagapeni drach. j. cum posca, struthij drach. j. cum oxymelite, polemonij radix è vino, purpuræ operculum cum apij semine potum, aqua fabrorum in quam ferrum candens immergitur, scillæ tostæ drach. j. cum oxymelite: eandem subacta farina obuolutam assato, purgatam terito, fingitóque ex ea catapotia diebus nouem exhibenda cum melicrato. Valet & teucrij in oxycrato decoctum: rhoïs drach. iiij. chamædryos decoctum cum melicrato: fiũt & è foliis eius catapotia, quæ in splenis affectibus exhibentur, tragorigani decoctum cum sale & aceto: similiter & serpylli.

Splenicorum externa remedia. Splenicis admouenda vtiliter hæc vsurpantur: hyssopus cum ficubus, cinis sarmentorum aut etiam vinaceorum cum aceto, rosaceo vnguento & ruta, chamæcissi & vrticæ folia cum cerato, bryonię radix cum ficubus & aceto, ammoniacum cum aceto & cerato aromatibus inspissato, asplenon herba cum eruo imposita, agallochum cum vino vel aqua, absinthium in aceto coctum cum farina loliacea & ficubus, pulegium cum salis pari portione, origanum eodem modo, lupinorum farina cum pice & aceto cocta, viscum calens calce viua vel lapide Asio exceptum, isatidis

A κηκὶς ὀμφακίνη σὺν ὀξυκράτῳ. ὀριγάνου ἀπόζεμα. κοραλλίου < α΄. σὺν ὕδατι. κράμβη ὠμὴ μετ᾽ ὄξους ἐσθιομένη, κροκοδειλίου ῥίζα πινομένη. αἷμα δὲ ἄγει διὰ ῥινῶν. κυκλαμίνου τῆς κισσανθέμου καρποῦ λεανθέντος πεπείρου, καὶ εἰς τροχίσκους ἀναληφθέντος ξηροῦ < α΄. μετ᾽ οἴνου ἐπὶ ἡμέρας μ΄. τήκει κούφως, ἐξαιρουμένου καὶ κατὰ κοιλίαν ἐκδιδομένου. λεπίδος σιδήρου < α΄. μετ᾽ ὄξους. λογχίτιδος σὺν ὄξει ἀποζεσθείσης τὸ ἀπόζεμα. μίλτου Λημνίας < α΄. σὺν ὀξυκράτῳ. μυρίκης ἀπόζεμα ἢ τὸ σπέρμα σὺν οἴνῳ ποθέν. καὶ ποτηρίῳ ἀπὸ τοῦ μυρικίνου ξύλου ὠφελίμως χρήσαιτο ἄν τις ἐν αὐτῷ πίνων· καὶ κανῷ τῷ ἐκ ῥάβδων μυρικίνων πεπλεγμένῳ εἰς τὴν τῶν ἄρτων ἐπίθεσιν. ποιεῖ δὲ νάρδος Κελτικὴ σὺν ἀψινθίῳ. νυμφαίας σπέρμα ἢ ῥίζα σὺν ὄξει, τήκει. σέρεως καρποῦ < α΄. σὺν ὄξει. πόλιον σὺν ὄξει. σαγαπηνὸν < α΄. σὺν ὀξυκράτῳ, στρουθίου < α΄. σὺν ὀξυμέλιτι. πολεμωνίου ῥίζα σὺν οἴνῳ. πορφύρας πῶμα. ἢ ῥίζα σὺν σελίνου σπέρματι πινόμενον, καὶ ἡ πόα ἑψηθεῖσα οἴνῳ σὺν ὀξυκράτῳ. ὕδωρ τὸ ἀπὸ τῶν χαλκείων, ὅπου τὸν πεπυρωμένον σίδηρον ἀποβάπτουσι. σκίλλης ὀπτῆς < α΄. σὺν ὀξυμέλιτι. σκίλλαν περιπλάσας ἄλευρον ὄπτησον, καθάρας τρίψον. καὶ ἄρας ἐξ αὐτῆς καταπότια δίδου ἐννέα ἡμέρα σὺν μελικράτῳ. τευκρίου ἑψημένου ἐν ὀξυκράτῳ τὸ ἀπόζεμα. ῥοῦ < δ΄. χαμαίδρυος ἀφέψημα σὺν μελικράτῳ. γίνεται δὲ ἐκ τῶν φύλλων αὐτῆς καταπότια καὶ δίδοται. τραγοριγάνου ἀπόζεμα μετὰ ἅλατος καὶ ὄξους. ἑρπύλλου ὁμοίως.

LXII. Καταπλασσόμενα δὲ παραλαμβάνεται ὠφελίμως ἐπὶ τῶν σπληνικῶν· ὕσσωπον μετὰ σύκων. τέφρα κληματίνη, ἢ καὶ στεμφύλων τέφρα, σὺν ὄξει ῥοδίνῳ καὶ πηγάνῳ. χαμαικίσσου φύλλα καὶ κνίδης φύλλα μετὰ κηρωτῆς. βρυωνίας ῥίζα μετὰ σύκου καὶ ὄξους. ἀμμωνιακὸν σὺν ὄξει καὶ κηρωτῇ ἀρωμάτων συμφθεῖσα(?). ἄσπληνος πόα μετὰ ὀρόβου καταπλασσομένη. ἀγάλλοχον σὺν οἴνῳ, ἢ ὕδατι. ἀψίνθιον ἑψηθὲν ἐν ὄξει σὺν ἀλεύρῳ αἰρίνῳ καὶ σύκοις. γλήχων σὺν ἁλσὶν ἴσοις. ὀρίγανον ὁμοίως. θερμίνων ἄλευρον, σὺν πίσσῃ καὶ ὄξει ἑψηθέν. ἰξὸς θερμὸς ἀσβέστῳ ἀναληφθεὶς, ἢ λίθῳ Ἀσίῳ. ἰσάτεως

Gesn. διὰ ῥινῶν legendum suspicatur.

E lib. 2. de mat. legerim τήκει σπλῆνα διὰ οὔρων καὶ κατὰ κοιλίαν δαπανώμενον, quanquã & τήκει κούφως, id est, consumit leuiter, legi potest. Gesn.

Diosc. 4. de mat. med. cap. 8. μετ᾽ ὄξους, cum aceto. Videtur hîc aliquid deesse. *

Lib. 2. de mat. addit, στέατι ἢ πηλῷ.

Fortè, ἐν θ. ἡμέραις. Gesn.

στεμφύλων lib. 5. de mat.

σύκων.

ὀρόβου fortè: sed lib. 3. de mat. cap. 151. legitur σὺν οἴνῳ, cum vino.

Lib. 3. de mat. med. nitrum additur, acetum omittitur.

Lib. 2. de mat. med. c. 185. σὺν μέλιτι, cū melle.

ἀγρίου φύλλα, καππάρεως ῥίζα. πράσιον σὺν κηρωτῇ, ἢ ὠμῇ λύσει. κάρδαμον σὺν "σύκοις. κισσοῦ φύλλα ἁπαλὰ καὶ οἱ κόρυμβοι λεῖοι. λαπάθου ἀγρίου ῥίζα σὺν ὄξει. λινόσπερμον, ἢ τῆλις, φυραθέντα ἐν ὄξει, μιχθείσης καππάρεως ῥίζης, ἢ μυροβαλάνου, ἢ νίτρου. κυδώνια μῆλα σὺν κηρωτῇ. μυρίκης φύλλα λεῖα σὺν ῥοδίνῳ, ἢ κηρωτῇ. πόλιον σὺν ὄξει. στυπτηρία σὺν μέλιτι. κυκλάμινος μετ' ὄξους ἑφθὴ καταχριομένη. κροκόμαγμα μετ' ὄξους ἑφθὸν καταχριόμενον. σποδὸς ἡ ἀπὸ χαλκείου ἀναληφθεῖσα, σὺν ὄξει ἢ ῥοδίνῳ, ἄχρις ἂν γλοιωθῇ. τῆλις καὶ νάπυ καὶ εὔζωμον καὶ κάρδαμον, καὶ σμύρνα, καὶ ἄσβεστος, ἴσα μετ' ἰξοῦ. δεῖ δὲ θερμαίνειν τὸν ἰξόν, καὶ οὕτως λοιπὰ μιγνύναι. καὶ ἄνισον, νίτρου ἀφρὸς καὶ ἄσβεστος, ἴσα μέλιτι ἀναληφθέντα. ἢ τῆλις, καὶ νάπυ, καὶ εὔζωμον, καὶ "καρδάμωμον, καὶ ἄσβεστος, ἴσα σὺν μέλιτι ἀναληφθέντα, ἢ ὄξει, ἢ κονίᾳ. ἄσβεστος καὶ σμύρνα ἴσα μετ' ἐλαίου. θέρμαινε δὲ τὸ ἔλαιον, καὶ οὕτως τὰ λοιπὰ μίσγε.

κάρδαμον fortè, vt paulò antè.

LXIII. Πρὸς ὑδρωπικοὺς δὲ ὠφελεῖ ποτά· ἀγαρικοῦ τριώβολον μετ' οἴνου. ἄγνου σπέρματος "ἑξάς. α. ἄγνου ἀφέψημα. ἀκτῆς ῥίζης ἀφέψημα, ἢ τοῦ καρποῦ λείου < α. σὺν οἴνου κυ. β'. ἀλκυόνιον Μιλήσιον μεθ' ὕδατος. ἀμπέλου ἀγρίας (τῆς καλουμένης Ῥωμαϊστὶ οὐιτίκλης) τῆς ῥίζης τοῦ ἀφεψήματος "κυ. γ'. μετ' οἴνου τεθαλασσωμένου κυ. γ'. ἀναγαλλίδος χυλοῦ κυ. α. καθ' ἑαυτόν. ἀνδροσάκης ἀφέψημα τῆς πόας, ἢ αὐτὴν κόπτοντα διδόναι μετ' οἴνου, ἢ ὄξους, ἢ ὕδατος. οὖρα δὲ ἄγει πολλά. καὶ ὁ καρπὸς δὲ ποιεῖ ὁμοίως. ἀρνόγλωσσον μετὰ τὸ ξηροφαγῆσαι, ὀλίγον ἐπεσθιόμενον καθ' ἡμέραν. μετὰ δὲ τοῦτο ἡ λοιπὴ τροφὴ προσαγέσθω. χαμαιάκτης ῥίζης τοῦ φλοιοῦ < α. πέπλιον μετ' οἴνου πινόμενον ποιεῖ, καὶ μᾶλλον μετ' οἴνου". σχοίνου < α. μετ' ἴσου πεπέρεως. σῦκα ξηρὰ ἐσθιόμενα. σμυρνίου σπέρμα σὺν οἴνῳ. καὶ ὑπερικοῦ καρποῦ < α. κέστρου φύλλων < α. μετ' οἴνου. ἐρέβινθοι ἑφθοὶ

ἑξάγιον.

κυ'. hoc loco abundare videtur.

Videtur aliqua dictio deesse, vini scil. alicuius aquam detrahentis nomen.

A sylueſtris folia, capparis radix, marrubium cum cerato vel hordeacea farina hydrelæo ſubacta, naſturtium cum ficubus, hederæ folia tenella & ipſi quoque corymbi triti: lapathi agreſtis radix cum aceto, lini ſemen aut fœnumgræcum cum aceto ſubactum addita radice capparis, aut myrobalano aut ni- B tro, cotonea mala cum cerato, myricæ folia trita cum roſacco vnguento vel cerato, polium cum aceto, alumen cum melle, cyclaminus in aceto cocta & illita, crocomagma cum aceto coctum & inunctum, cinis qui è fabrorum officinis reiicitur cum aceto aut roſaceo ad viſcidi lentoris compagem C redactus. Fœnumgręcum, ſinapi, eruca, naſturtium, myrrha & calx viua, ęquis partibus immixta viſco priùs calfacto: ſic & aniſum, nitri ſpuma & calx viua, æquis partibus excepta melle. Aliud: Fœnumgræcum, ſinapi, eruca, naſturtium & calx viua, æquali ſingula pondere excipiantur melle vel aceto vel li- D xiuio. Aliud: Calx viua & myrrha æquali pondere cum oleo priùs calfacto miſceantur.

Hydropis præſertimque aſcitis interna remedia.

Hydropicis hæc in potu auxiliantur: agarici tres oboli cum vino, viticis ſeminis ſextula, eiuſdem decoctum, ſambuci radicis decoctum, aut ſeminis eiuſdem triti drach. j. cum vini cyathis duo- E bus, alcyonium Mileſium cum aqua: decocti radicis vitis ſylueſtris, quæ Latinè viticula dicitur, cyathi tres cum vini aqua marina diluti cyathis tribus: ſucci anagallidis cyathus vnus per ſe. Androſaces herbæ decoctum, aut eadem contuſa exhibeatur è vino vel aceto vel aqua: ducit autem copioſas vri- F nas: ſed & ſemen eadem præſtat. Plantaginis nonnihil præſumptis ſiccioribus eduliis quotidie comedatur, inſupérque deinde cibi reliqui aſſumantur. Iuuat & cortex radicis ebuli drach. j. pondere, necnon peplium cum vino potum, eóque magis cum vino iunci odo- G rati drach. j. cum pari piperis quantitate, caricæ eſitatæ, ſmyrnij ſemen cum vino, ſeminis hyperici drach. j. betonicę foliorum drach. j. cum vino, cicer coctum in cibis

ſumptum, idem conditum ſpica piperis, cymino & oleo: cepæ cum ſuis foliis coctæ, aut etiam crudæ exhibitæ: ricini grana xx. aut xxx. catapotiorum inſtar deglutita, acetum ſcilliticum abſorptum, origanum cum ficu eſitatum, rutæ decoctum cum aceto potum: cucumeris ſylueſtris radix cum vini reſinati cyathis duobus: de hoc cyathos duos tréſve ſumi oportet interiectis tribus quatuórve diebus, vſquedum tumor plurimùm ſubſederit: leniter aquoſa detrahit, nec ſtomachum offendit, ac vires etiam conſeruat. Valent & cancri fluuiatiles ſiccati tritíque citra forcipes denticulatos ac pedes cum exiguo opij & aqua poti, corallium cum pari alumine & ſucco calaminthæ, ſij decoctum cum vino, ſcillæ aſſatæ drach. j. cum oxymelite, intritum ex alliis in cibo ſumptum, & allium quoque coctum acrioris vice condimenti, erinacei terreſtris caro inueterata & cum vino potui data, laſerpitij ſemen in vino potum, vrina capræ cum ſpica nardi duûm cyathorum menſura quotidie à ieiunis pota: ſic copioſa fiet per vrinas euacuatio. Iuuat & apri vrina ſimili modo, itémque expreſſus è ſcilla ſuccus admixta erui farina drach. j. pondere cum vino potui datus, polium cum vino ferueſactum, ſampſuchi decoctum, ruta cum ficu eſitata. Per interualla autem exhibetur decoctum radicum apij vel aſparagi, vel iunci odorati, vel ſpicæ nardi. Aut: caſſiæ, amomi, cymini, glycyrrhizę, hyperici, ſmyrnij, calami aromatici, piperis, ſeſelis, ſpondylij, omnium inquàm pari pondere mixtorum decoctum è vino propinato. Singula etiam illa per ſe ſimiliter decocta proderunt.

Hydropis quē anaſarca vocant interna remedia.

Iis verò qui hydrope hypoſarca dicto laborant iſta medentur: paſtinacæ erraticæ ſemen cum vino, chamædryos decoctum: ſabina ſicca trita cũ vino hydropicos per vrinas exinanit: trifolij radicis drach. ij. in aqua aut vino: radicis chamæleonis albi drach. ij. cum paſſo, radicis etiam decoctum potum extenuat: chryſocomę faſciculus, ouum tritum cum vino, pſyllij ſeminis

A ἐσθιόμενοι καὶ ἀρτυόμενοι δὲ * στάχυι πεπέρεως, " κύμινον, ἔλαιον. κρόμμυα θέρμια σὺν τοῖς φύλλοις. καὶ ὠμὰ δὲ διδόμενα. " ἡμέρειον κθ. κο. ὡς καταπότια. ὄξος σκίλλινον καταρροφούμενον. ὀρίγανος μετὰ σύκου βιβρωσκομένη. πηγάνου ἀφέψημα σὺν ὄξει πινόμενον. σικύου ἀγρίου ῥίζα ἐν οἴ-
B νου ἐρρητινωμένου κυ. β'. δεῖ δὲ λαμβάνειν ἐκ τούτου κυ. γ'. ἢ δύο παρ' ἡμέρας γ'. ἢ δ'. ἕως ἂν ἱκανῶς ὁ ὄγκος " σταλῇ. μαλακῶς " ὑδαρὲς ὑποχωρεῖ, καὶ οὔτε στόμαχον λυμαίνεται, καὶ τὰς δυνάμεις τηρεῖ. καρκίνοι ποτάμιοι ξηροὶ λεῖοι χωρὶς τῶν χηλῶν καὶ ποδῶν, μετ' ὀλίγου ὀπίου
C καὶ ὕδατος πινόμενοι. κοράλλιον μετὰ στυπτηρίας ἴσης καὶ χυλοῦ καλαμίνθης, " ἴου ἀφέψημα σὺν οἴνῳ. σκίλλης ὀπτῆς < α'. σὺν ὀξυμέλιτι. μυττωτὸν ἐσθιόμενον καὶ σκόροδον ἑφθὸν ἀντὶ δριμυφαγίας. ἐχίνου χερσαίου σὰρξ σκελετευθεῖσα, καὶ διδομένη μετ' οἴνου. ὀπόφυλλον πινόμενον μετ' οἴνου. οὖ-
D ρον αἰγὸς μετὰ νάρδου στάχυος πινόμενον κυ. β'. πλῆθος καθ' ἡμέραν νήστεσιν· αἰωρείσθωσαν δέ, καὶ κενωθήσεται πλῆθος ἱκανόν. οὖρον συάγρου ὁμοίως. σκίλλα χυλισθεῖσα, μιγέντος ὀροβίνου ἀλεύρου. δίδου δὲ < α'. σὺν οἴνῳ πίνειν. πόλιον σὺν οἴνῳ ζεσθέν. σαμψύχου ἀπόζεμα. πήγανον σὺν
E σύκῳ ἐσθιόμενον. ἐκ διαλείμματος δέ, ἀφέψημα ῥιζῶν σελίνων, ἢ * ἀσπαράγου, ἢ σχοίνου, ἢ νάρδου στάχυος, ἢ ἀσάρου, κασσίας " ὁμοῦ. καὶ κυμίνου, γλυκυρρίζης, ὑπερικοῦ, σμυρνίου, καλάμου ἀρωματικοῦ, πεπέρεως, σεσέλιδος, σπονδυλίου πάντα ἴσα μίξας, τὸ ἀφέψημα " ποτοῦ μετ' οἴνου, καὶ καθ' ἑαυτὰ
F δὲ ὁμοίως.

LXIII. Ἐπὶ δὲ τῶν " κατὰ σάρκα, σταφυλίνου ἀγρίου σπέρμα σὺν οἴνῳ· χαμαίδρυος ἀφέψημα. βράθυ ξηρὸν λεῖον σὺν οἴνῳ διουρεῖν ποιεῖ. τριφυλλίδος ῥίζης < β'. ἐν ὕδατι, ἢ ἐν οἴνῳ. χαμαιλέοντος λευκοῦ ῥίζης < β'. μετὰ γλυ-
G κέος, καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ τῆς ῥίζης " λουόμενον ἰσχναίνει. " χρυσοκόλλης δεσμίδιον, ᾠὸν λεῖον σὺν οἴνῳ. ψυλλίου σπέρματος

Fortè, κυμίνῳ, καὶ ἐλαίῳ. κρόμμυα σὺν τοῖς φύλλοις. θέρμια ἑφθά, καὶ ὠμὰ δὲ διδόμενα, aut, κρόμμυα ἑφθὰ σὺν τοῖς φύλλοις, &c.

τοῦ κίκεως κόκκοι κ' (ἢ λ'.) ὡς καταπότια. Geſn.

Dioſc. 3. de mat. med cap. 52. ruta decocta in vino ad dimidias.

Al. συσταλῇ τὰ ὑδαρῆ

σίου.

ὁμοίως: videtur autem deeſſe verbum διδόναι, vel δοτέον, aut ſimile. Aëtius Tetr. 3. ſer. 2. cap. 26. cõpoſitum idẽ medicamentum deſcribens, pro radicibus ſelini, petroſelinũ habet: & inſuper daucũ amomum, & carpobalſamum addit: vt fortè pro ὁμοῦ legendum ſit, ἀμώμου, &c. Geſn.

πόσις ὠὰ

λαμβανόμενοι aut πινόμενοι. Geſn.

χρυσοκόμης. Geſn.

A < α'. μεθ' ὕδατος κυ. γ'. τριβόλου ῥίζης < α'. μετ' ἀκράτου κυ. γ'. πινομένη. κνεώρου < α'. μετὰ ἁλῶν < α'. καὶ μελικράτου. ἠρύγγης ῥίζα ξηρὰ μετ' οἴνου, καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῆς πινόμενον, οὖρα λύει. χαλκοῦ κεκαυμένου < α'. μετ' οἴνου ἀλύπως ἄγει ὕδωρ. κρότωνος "δώρεις τρίψας" μ'. δίδου μεθ' ὕδατος. εἰσὶ δὲ λίαν κακοστόμαχοι. ὠφελεῖ καὶ

κόκκους. 4. de mat. med. λ'. id est, x x x.

B αἷμα σκύλακος κυνὸς, σὺν ὀξυκράτῳ πινόμενον. πίνεται δὲ ὠφελίμως ὑακίνθου σπέρματος < α'. ἐν τρισὶν ἡμικοτυλίοις οἴνου λευκοῦ. ἄγει δὲ δι' οὔρων πολλάκις ξέ. ε. ς'. δεῖ δὲ τὸν οἶνον χλιαίνειν, καὶ τὸ "ἄνθος κόπτειν καὶ ὡς ἄλφιτα ἐπιπάσσειν, καὶ οὕτω ποτίζειν. εἰώθασι δέ τινες τῷ ἄνθει δέρματα βάπτειν.

σπέρμα fortè

C LXV. Καταπλασσόμενα δὲ ὑδρωπικοὺς ὠφελεῖ· βολβοὶ μετὰ μέλιτος, οὗτοι "δ'. ἱκανῶς στέλλουσιν· ἀψίνθιον, ἢ ὕσσωπον μετὰ σύκου "ἢ ὄξους, καὶ αἰρίνου ἀλεύρου. βόλβιτα ξηρὰ θερμανθέντα σὺν ὀξυκράτῳ καὶ μέλιτι. προσεμπάσσαι δὲ θείου ἀπύρου τέταρτον μέρος. σπύραθοι αἴγειοι ἑψηθεῖσαι ἐν οὔ-

Fortè, δ'.

Pro ἢ ὄξους, legitur, καὶ νίτρου, lib. 3. de mat.

D ρῳ παιδὸς ἀφθόρου. θέρμινον ἄλευρον, καὶ κισσοῦ φύλλα ἑψηθέντα ἐν οἴνῳ, λεῖα. ἢ σύκων διπλάσιον πρὸς "κυπαρίσσου καὶ νίτρου. ἰξὸς θερμανθεὶς σὺν Ἀσίᾳ λίθῳ, ἢ ἀσβέστῳ. ἐλλέβορος μέλας μετ' οἴνου καὶ κριθίνου ἀλεύρου. φακὸς ὁ ἐπὶ τῶν τελμάτων ἐπὶ κεραμίδος θερμῆς ἀναξηρανθεὶς,

Locus apparet mutilus, aut deprauatus.

E καὶ οἴνῳ φυραθεὶς, "θεῖος. καὶ κοχλίαι ιέ. σὺν ταῖς σαρξὶν ὠμοὶ λεῖοι· οὐ πρότερον γὰρ ἀφίστανται, ἐὰν μήπως ἐξικμασθῇ τὸ ὑγρόν. νίτρον μετὰ σύκου ἢ ἀψινθίου, ἢ ὑσσώπου. στυπτηρία πᾶσα σὺν στέατι. μυρσίνης φύλλα σὺν κηρωτῇ μυρσινίνῃ. σῦκα ξηρὰ ἑφθὰ ἐν

Vox θεῖος abundare videtur. Gesn.

F οἴνῳ μετὰ ἀλεύρου κριθίνου καὶ ἀψινθίου. σῦκον, νίτρον, καστόριον, πράσιον, "λεῖον. καὶ κώδιον καταχρισθὲν ἀμόργῃ καὶ ἐπιτεθέν. διουρεῖν δὲ ποιεῖ καλαμίνθη μετ' ὄξους καὶ πεπέρεως, κηρωτῇ ἀναληφθεῖσα, καὶ ἐπὶ τὸν ὀμφαλὸν ἐπιτεθεῖσα. ποιεῖ δὲ "ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς ἰκτερικοὺς καὶ νεφριτικούς. ὠφελεῖ δὲ καὶ ἡ δι' ἁλῶν

λεῖα.

ἴσσ.

G καὶ ἐλαίου τρίψις πολλὴ, μιγνυμένου ποτὲ ὀριγάνου κεκομμένου καὶ σεσησμένου. ἐνίοτε δὲ καὶ καταπλάσσουσι τούτοις, ἁλσί τε ἅλι καὶ τῇ ὀριγάνῳ ἴσοις, γλοιοποιηθεῖσι σὺν ἐλαίῳ παλαιῷ.

drach. j. cum aquæ cyathis tribus, tribuli radicis drach. j. cum meri cyathis tribus pota, cneori drach. j. cum pari quantitate salis & melicrato: eryngij radix sicca cum vino, vel eiusdem decoctum potum vrinas concitat. Aeris vsti drach. j. cum vino, citra molestiam aquas educit. Ricini grana xl. contrita dato ex aqua: sunt autem valdè infesta stomacho. Iuuat & sanguis catelli cum posca bibitus. Vtiliter etiam bibitur hyacinthi seminis drach. j. in vini albi sesquihemina: sæpenumerò quinque sexve sextarios per vrinas educit: oportet autem vino priùs tepefacto florem contusum polentę instar inspergere, atque ita propinare. Sunt qui hoc flore coria tingere soleant.

Hæc verò imposita hydropicis auxiliantur: bulbi cum melle illiti: (egregiè nanque tumorem reprimunt:) absinthium vel hyssopus cum ficu, "aut aceto & farina loliacea: bubulum stercus siccum cum posca & melle calfactum, cui sulphuris viui quartam partem insperseris: baccæ caprinæ in pueri impubis vrina coctæ, lupinorum farina & hederæ folia trita in vino cocta, cupressus & nitrum cum dupla parte ficuum, elleborus niger cum vino & hordeacea farina: lens palustris super testa seu tegula calente exiccata & cum vino subacta, diuinum est remedium: cochleę quindecim crudę cũ suis carnibus contritæ: agglutinatæ siquidem non priùs amouentur, quàm totus exhauriatur humor: nitrum cum ficu & absinthio aut hyssopo, aluminis genus quodlibet cum adipe, myrti folia cum cerato myrteo, caricæ in vino coctæ cum farina hordeacea & absinthio: ficus, nitrum, castorium, marrubium, simul contrita: pellis ouilla inuncta amurca & imposita. Cæterùm vrinas mouet calamintha, additis aceto & pipere, cerato excepta & vmbilico imposita: atque idem prestat auxilium tum ictericis tum etiam nephriticis. Iuuat & frictio multa ex sale & oleo, addito interdum origano tuso cribratóque. Interdum & è salis & origani æquis partibus cum oleo vetere ad strigmẽtitiam compa-

Hydropicis externa remedia.

Rectiùs 3. de ma. med. & nitro.

compagem redactis fit cataplasma, quod calens imponendum est. Est & vtile vesicis inflatis & inunctis partes tumentes quotidie verberare. Aliud: Stercoris bubuli cremati, nitri, gypsi, caricarum an. vnc. iij. subigito, & ex iis fingito emplastrum linteo inducendum & superligandum.

Ad Lumbricos remedia.

Ad latos lumbricos. Nasturtium.

Lumbricos latos hæc bibita pellunt: cardamomū cum aqua, mori radicum cortex in aqua coctus, onochilis, quod & Alcibiadion dicitur, radix & folia: filicis radicis drach. j. semis cū scāmoniæ obolis duobus & sale: verùm qui hoc remedium sumpturus est, allia priùs edat oportet. piperis & cornu ceruini vsti pares portiones cum posca: ipsum quoque cornu ceruinum cum melle delinctum, mali Punicę radicis decoctum, allium frequenter in cibis sumptum, hyssopus cum nasturtio & scammoniæ obolis duobus bibita, heliotropiū minus potum, nuces iuglandes multæ esitatæ, coriandri seminis exiguum cum oleo & defruto potum: sed ab ipsius copiosiore frequentioréque vsu cauendum: chamæleonis albi acetabulum cum vino & origani decocto, chalcanthi drach. j. cum melle lincta. Aliud: piperis, nasturtij, nitri, scammoniæ an. drach. j. de his simul mixtis portio exhibeatur: debent verò præsumi allia per triduum, & superbibi muriæ cyathi duo.

Ad teretes lumbricos.

Teretes verò lumbricos expellunt: oleum potum, galla bibita ex aqua, lupini amari in cibo sumpti, aut farina ex iis cruda cum melle delincta: eadem cum aceto pota breui eos excutit, vti etiam polentæ instar inspersa: bibitur & eorundem decoctum cum ruta & pipere, sinapi cum thymbra vel menta, calamintha cum alsine & melle cocta vel cruda esitata: expellit eadem ascaridas cum brassicæ crudæ succo vel aqua pluuiali absorpta: ruta oleo incocta & pota, mentæ succus epotus, semperuiui succus, abrotoni decoctum, cuminum polētæ vice inspersum oxycrato, portulaca esitata, itémque succus eius

A καὶ θέρμων καταπλασθέν. ὠφελεῖ δὲ καὶ ἡ διὰ τῶν πεφυσημένων καὶ ἀληλιμμένων κύστεων πλῆξις καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευομένη. Ἄλλο. Βοείας κόπρου κεκαυμένης, νίτρου, γύψου, ἰσχάδων, ἀνὰ γο. γ'. ὄξους δὲ ἀρκοῦν, φυράσας, ποίησον ἔμπλαστρον μετὰ ῥάκους, καὶ ἐπίδησον. θέρμοι δὲ καταπλάσσεσθαι δεῖ.

B

Τὰ πρὸς τὰς ἕλμινθας βοηθήματα.

LXVI. Τὰς δὲ πλατείας ἕλμινθας ἐκτινάσσει πινόμενα· καρδάμωμον σὺν ὕδατι, μόρων ῥιζῶν ὁ φλοιὸς ἑψηθεὶς ἐν ὕδατι. ὀνοχείλου τοῦ Ἀλκιβιαδίου ἡ ῥίζα καὶ τὰ φύλλα πινόμενα. (ἐν ἄλλῳ, κάρδαμον.) C πτέρεως < ς'. σὺν σκαμμωνίας ὀβολοῖς δυσί, καὶ ἁλσί. (Al α'. lib. 4. de mat. drachmas quatuor legimus.) προσκοροδοφαγείτω δὲ ὁ μέλλων πίνειν. πεπέρεως καὶ ἐλαφείου κέρατος κεκαυμένου ἴσα σὺν ὀξυκράτῳ. καὶ αὐτὸ δὲ κέρας σὺν μέλιτι ἐκλειχόμενον. ῥοιᾶς τῶν ῥιζῶν ἀφέψημα. σκόροδα ἐσθιόμενα συνεχῶς. ὕσσωπον μετὰ καρδάμου καὶ σὺν σκαμμωνίας ὀβολοῖς δύο ποθέν. D ἡλιοτρόπιον τὸ μικρὸν πινόμενον. κάρυα βασιλικὰ πολλὰ βρωθέντα. κορίου σπέρμα ὀλίγον ποθὲν μετ' ἐλαίου καὶ σιραίου. προσέχειν δὲ δεῖ πλήθει. χαμαιλέοντος λευκοῦ ὀξύβαφον πλῆθος μετ' οἴνου καὶ ὀριγάνου ἀφεψήματος. χαλκάνθου < α'. σὺν μέλιτι ἐκλειχομένη. πεπέρεως E καὶ καρδάμου, ἀνὰ < α'. νίτρου, σκαμμωνίας, ἀνὰ < α'. δίδου. προσκοροδοφαγηκότος ἐπὶ ἡμέρας γ'. ἐπιπινέτω δὲ ἅλμης κυ. β'.

LXVII. Τοὺς δὲ στρογγύλους ἕλμινθας ἄγει, ἔλαιον ποθέν. ἡ κικὴ μετὰ ὕδατος πινομένη. (Fortè, κικὺς πινομένη, aut κίκι πινόμενον. Gesn.) θέρμοι πικροὶ ἐσθιόμενοι ἢ τὸ ἐξ αὐτῶν ἄλευρον ὠμὸν μετὰ μέλιτος ἐκλειχόμενον· καὶ (ἀποβραχέντες ἢ ἔμπικροι. lib. 2. de mat.) F μετ' ὄξους δὲ ποθέν, συντόμως ἐκτινάσσει ἢ ὡς ἄλφιτον ἐπιπλασθέν. (ἐπιπασθέν.) πίνεται δὲ καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῶν μετὰ πηγάνου καὶ πεπέρεως. νάπυ μετὰ θύμβρας, ἢ ἡδυόσμου. καλαμίνθη σὺν ἀλσίνῃ καὶ μέλιτι ἑφθή, καὶ ὠμὴ ἐσθιομένη. (Lib. 3. de mat. med. σὺν ἁλσί, cum sale.) καὶ ἀσκαρίδας δὲ ἐκτινάσσει σὺν κράμβης ὠμῆς χυλῷ καταρροφουμένη, σὺν ὕδατι ὀμβρίῳ. (Fortè, καταρροφουμένη, ἢ σὺν ὕδατι ὀμβρίῳ.) πήγανον ἐλαίῳ ζεσθὲν καὶ ποθέν. ἡδυόσμου χυ- G λὸς ῥοφούμενος. ἀειζώου χυλός. ἀβροτόνου ἀπόζεμα. κύμινον ἀντὶ ἀλφίτου ἐπιπασσόμενον ὀξυκράτῳ. ἀνδράχνη ἐσθιομένη, καὶ ὁ χυλὸς

πινόμενος. σερίφου ἀπόζεμα, ὃ ἔνιοι ἀψίνθιον θαλάσσιον καλοῦσι, σὺν ἁλσὶ καὶ ἐλαίῳ καὶ πυρεῖς· ἢ σύκοις, ἢ μύξοις συγκαθεψημένον, ἢ ἀλεύροις· ἢ ῥοφήματι, ἢ ξηρὸν ἐπιπασσόμενον ὡς ἄλφιτον καὶ πινόμενον. ἢ Σαντόνικον κοπέν, ἢ σταφίσιν, ἢ φοίνιξιν, ἢ μετὰ σύκων βρωθέν· μελίας φλοιὸς ὡς ἄλφιτον ποθέν. Πρὸς ἕλμινθας παίδων. ἡδυόσμου ἀπόζεμα πότιζε νήστεις. Καταπλασσόμενα δὲ ὠφελεῖ κατὰ τοῦ ἐπιγαστρίου ἐπιτιθέμενα, θέρμινον ἄλευρον σὺν μελικράτῳ, ἢ μελάνθιον, ἢ αἴρινον ἄλευρον, ὁμοίως ἰσάτις. πρὸς ἕλμινθας, καὶ πᾶν θηρίον τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ, καταγάγῃς οὕτως· ἐνέγκας θέρμια πικρά, καὶ δαφνίδας μετὰ χολῆς ταυρείας λειώσας, καὶ ποιήσας ἔμπλαστρον, ἐπίθες τῷ ὀμφαλῷ τοῦ πάσχοντος, καὶ φασκίωσον ἐπὶ ἡμέρας γ΄.

Lego, ἢ ῥοφήματι ξηρὸν, &c.

σὺν σταφ.

LXVIII. Ἀσκαρίδας κτείνει ἀξούγγιον παλαιὸν εἰς τὸν δακτύλιον καθιέμενον ἀντὶ βαλάνου.

Τῶν κατὰ τὴν μήτραν καὶ τ' ἄλλα γυναικεῖα μόρια παθῶν βοηθήματα.

LXIX. Τὰς δὲ τῆς μήτρας προπτώσεις στέλλει, ἀκακίας χύλισμα, ἢ βάτου χυλός, ἢ σχίνου, ἢ ῥοὸς τῆς ἐπὶ τὰ ὄψα ὁ χυλὸς διαχριόμενος. κνίδης κλάδος προσαπτόμενος. ἴου φύλλα καταπλαττόμενα. ἀπόπατος βοὸς νομάδος ἄρρενος ὑποθυμιώμενος. ἀριστολοχία λεία ἐν πεσσῷ μετά τινος τῶν στυφόντων· καὶ τὸ ἀπόζεμα αὐτῆς εἰς ἐγκάθισμα καὶ ὑπαλμισμόν. ἄσφαλτος ὑποθυμιωμένη. χαλβάνη καταπλασσομένη. κηκίδος ἀφέψημα. μυρσίνης ἢ σχίνου, ἢ σιδίων ἀφέψημα εἰς ἐγκάθισμα.

LXX. Τὰς δὲ φλεγμονὰς τῆς ὑστέρας καὶ μύσεις καὶ ἀλγήματα, ἑψόμενα εἰς ἐγκαθίσματα ὠφελεῖ. ἄγνου σπέρμα, ἀλθαίας ῥίζα, ἀρτεμισία, βακχάριδος ῥίζα, γλήχων, δάφνη, ἶρις, κασσία, κάλαμος, σχοῖνος, κενταυρίου τοῦ μεγάλου ῥίζα, κόνυζα, *κυπάρισσος, λευκοΐων ἄνθη ξηρά. μαλάχη, μελίλωτον, κρίνων ἄνθη, λευκάνθεμον, πράσου κεφαλωτοῦ κόμη, σῦκα ξηρὰ μετὰ τήλεως ἢ πτισάνης, τῆλις, λινόσπερμον. ὑποθυμιώμενα δὲ

A epotus, seriphi (quod nonnulli absinthium marinum vocant) decoctum cum sale oleo ac tritico, vel cum ficubus aut myxis farináve coctum, aut siccum polentæ instar inspersum sorbitioni ac bibitum: Santonicum tusum, cum vuis passis aut palmulis ficubúsve manducatum: fraxini cortex instar polentæ B bibitus. Ad puerorum lumbricos: Mentæ decoctum ieiunis propinato. Iuuát etiam abdomini imposita hæc: lupinorum farina cum melicrato, nigella, aut loliacea farina, similitérque isatis. Ad lumbricos omnéque animal è vêtre deiiciendum: Lupinos amaros & lauri baccas cum felle taurino subigito, fa- C ctúmque inde emplastrum ægri vmbilico adhibeto, fascia ad triduum superinducta.

Ascaridas necat, axungia vetus ano glandis loco indita. Ad ascaridas.

D *Ad Vteri reliquorúmq; genitalium membrorum affectus remedia.*

Vuluæ procidentias cohibent: acaciæ succus, rubi succus, aut lentisci, rhois opsoniorum succus illitus, vrticę ramulus applicitus, violę folia pro cataplasmate imposita, fi- E mum bouis armentarij masculi suffumigatum, aristolochia trita cum quopiam astringentium in pesso subdita: eiusdem etiam decoctum vsurpatum ad insessionem ac suffitum, bituminis suffitus, galbanum pro cataplasmate impositum, gallę decoctum: myrti denique aut lentisci aut malicorij decoctum ad in- F sessum. Ad vului procidentias.

Vteri inflammationes, præclusiones doloresque decocta hæc insessione iuuant: viticis semen, althææ radix, artemisia, baccharis radix, pulegium, laurus, iris, cassia, calamus & iuncus odorati, centaurij maioris radix, conyza, * cyperus, G leucoij flores sicci, malua, melilotus, lilij flores, leucanthemon, porri capitati coma, ficus aridæ cum fœnogræco vel ptissana, fœnumgræcum, lini semen. Suffitu ad eadem Ad vteri inflammationes, obstructiones doloresque insessus ac suffitus.

conferunt, viticis semen, bdellium, cassia, calamus, ladanum, libanotidis semen & radix. Ad cancrosas verò vteri affectiones facit resina terebinthina cum myrrha.

Ad eosdem affectus pessi, vnguenta & iniectiones.

Ad vteri autē inflammationes ac dolores forma pessi subiiciuntur: viticis semen tritum, althææ radix cocta in melicrato subactáque cum adipe suillo recenti ac terebinthina: anthyllidis radix trita cum rosaceo, plantaginis succus vellere exceptus, sonchi succus eodem modo, asclepiadis succus aut folia apposita, similiter & butyrum: succus è decocto fœnogræco expressus, suillo adipi aut recenti butyro admixtus: cnici radices assæ cum rosaceo, & flores eiusdem cum cerato, medulla & adipe: lini semen coctum cum croco & suillo adipe, œsypus cum butyro & meliloto, vrinæ humanæ sedimentum cum cyprino, verbenaca recta cum anserino adipe ac terebinthina, simili modo: medulla ceruina cum susino, styrax liquatus cum cyprino. Ad eadem conueniunt inunctiones ex irino, cyprino, amaracino, itémque è pingui eius animantis quam Latini glirem appellant. Iniecta verò egregiè molliunt: farinæ hordeaceæ cremor ex aqua coctus, alicæ quoque aut oryzæ aut fœnigræci, aut seminis lini aut denique maluæ cremor, eodem modo.

Ad eosdem assumenda.

In potu verò sumpta vteri diuturnas inflammationes dolorésque sedant, æthiopidis radicis decoctum, pæoniæ grana quindecim ex aqua, panacis Asclepij folia, acori radix, centaurij maioris radix, amomum, iuniperi baccæ, aristolochiæ longæ radix cum smyrnij semine, carpobalsami drach. j. cum melicrato, geranij radicis drach. j. in melicrato, betonicæ foliorum drach. iiij. ex hydromelite, trifolij semen ac folia similiter.

Ad vteri vlcera.

Vuluæ vlcerationibus inuncta cōueniunt, amurca decocta cum cerato liliaceo, lycium aut acaciæ succus eodem modo.

Ad mordaces vuluæ pruritus.

Mordaces vuluæ prurigines ac sinus muliebris pruritus leniunt,

A ὠφελεῖ, ἄγνου σπέρμα, βδέλλιον, κασία, κάλαμος, λάδανον, λιβανωτίδος σπέρμα καὶ ῥίζα. καὶ (τὰ) πρὸς τὰ καρκινώδη ποιεῖ ῥητίνη τερμινθίνη σὺν σμύρνῃ.

LXXI. Προστίθεται δὲ πρὸς τὰς φλεγμονὰς καὶ τὰ ἀλγήματα, ἄγνου σπέρμα λεῖον, ἀλθαίας ῥίζα ἑφθὴ ἐν μελικράτῳ B μαλαχθεῖσα σὺν στέατι χοιρείῳ νεαρῷ καὶ τερμινθίνῃ. ἀνθυλλίου ῥίζα λεία σὺν ῥοδίνῳ. ἀρνογλώσσου χυλὸς ἐν ἐρίῳ, σόγχου ὁμοίως χυλὸς, ἀσκληπιάδος χυλὸς ἢ τὰ φύλλα προστιθέμενα, βούτυρον ὁμοίως. τήλεως ἀφεψημένης ὁ ἀποθλιβεὶς χυλὸς, μιγεὶς στέατι χοιρείῳ, ἢ βουτύρῳ προσ- C φάτῳ. κνίκου ῥίζαι ὀπταὶ σὺν ῥοδίνῳ, καὶ τὰ ἄνθη σὺν κηρωτῇ, καὶ μυελῷ, καὶ στέατι. λινόσπερμον ἑψημένον σὺν κρόκῳ καὶ χοιρείῳ στέατι. ὕσσωπον σὺν βουτύρῳ καὶ μελιλώτῳ. οὔρου ἀνθρωπίνου ὑπόστασις σὺν κυπρίνῳ. περιστερεὼν σὺν στέατι χηνείῳ καὶ τερεβινθίνῃ ὁμοίως. μυελὸς ἐλάφειος σὺν σουσίνῳ. στύραξ λυθεὶς σὺν κυπρίνῳ. χρί- D σματα δὲ ἁρμόζει πρὸς τὰ αὐτὰ, ἴρινον, κύπρινον, ἀμαράκινον. ἔλαιον τὸ ἐκ τοῦ λίπους, ὃ Ῥωμαϊστὶ γλῆρεις καλοῦσιν. ἐνέματα δὲ μαλάσσει καλῶς, ἄλευρον κρίθινον χυλὸς μετὰ ὕδατος ἑψηθεὶς, ἄληκος, ἢ ὀρύζης, ἢ τήλεως, ἢ λινοσπέρμου, ἢ μολόχης χυλὸς ὁμοίως.

οἴσυπος.

Gesn. suspicatur legendum, τὸ τοῦ ἐλειοῦ λίπος, ὃν ῥωμ.

ἄλικος.

E

LXXII. Γινόμενα δὲ τὰς χρονίους φλεγμονὰς καὶ τὰ ἀλγήματα τῆς ὑστέρας παύει, αἰθιοπίδος ῥίζης ἀφέψημα, γλυκυσίδης κόκκοι ιέ. μεθ᾽ ὕδατος, πάνακος ἀσκληπιαδίου φύλλα, ἄκορου ῥίζα. κενταυρείου τοῦ μεγάλου ῥίζα. ἄμωμον. ἀρκευθίδες. ἀριστολοχίας τῆς δακτυλίτιδος ῥίζα μετὰ σμυρ- F νίου σπέρματος. βαλσάμου καρποῦ < ά. μετὰ μελικράτου. γερανίου ῥίζης < ά. ἐν μελικράτῳ. κέστρου φύλλων < δ´. μετὰ ὑδρομέλιτος. τριφυλλίδος καρπὸς, καὶ τὰ φύλλα ὁμοίως.

ἀκόρου Moib.

σμύρνης καὶ πεπέρεως, li. 3. de mat.

Al. τριφύλλου.

LXXIII. Πρὸς δὲ τὰς ἑλκώσεις τῆς G μήτρας ἁρμόζει, ἀμόργη ἑψητὴ περιχριομένη μετὰ κηρωτῆς σουσίνης, ἢ λύκιον ὁμοίως, ἢ περιχριόμενος χυλὸς ἀκακίας.

LXXIIII. Ὀδαξισμοὺς δὲ μήτρας παύει καὶ κνησμοὺς κόλπων, ἀνδράχνης ὁ χυλὸς

ἐγκλυζόμενος, λινόσπερμον ἑφθὸν ἐν μελι- A κράτῳ. τῆλις ὁμοίως, ἔλαιον σούσινον, ἢ κύπρινον, ἢ τραγάκανθον σὺν ὕδατι.

LXXV. Ἄγει δὲ ἔμμηνα καὶ λόχια ἐπιεικῶς πινόμενον ἀπυρέτοις μετ᾽ οἴνου, πυρέσσουσι σὺν μελικράτῳ ἢ ὕδατι· ξιφίου ῥίζα· οἰνάνθης πόας καρπὸς, καὶ τὰ φύλλα καὶ ὁ καυλός. σελίνου ῥίζα καὶ ὁ καυ- B λός. οὖρον λυγγός. σίνηπι λεῖον καταπλασθὲν ὡς ἄλφιτον. πάνακος φύλλα. ἀσκληπιάδος καρπὸς καὶ τὰ ἄνθη. περικλυμένου φύλλα, πετροσέλινον. πράσου χυλὸς, καὶ τὸ πράσον ἐσθιόμενον. ἀμπελόπρασον, ῥάφανος ἐσθιομένη, ἄρου ῥίζα ἑφθὴ ὁμοίως, σελίνου ἀπόζεμα καὶ τὸ σπέρμα, σκό- C ροδον σὺν οἴνῳ πινόμενον, σταφυλίνου ἀγρίου σπέρμα, μυττωτὸν τὸ ἐκ σκορόδων ἐσθιόμενον, στάχυος φύλλα σὺν οἴνῳ πινόμενα, στοιχάδος ἀφέψημα ἐπὶ ἡμέρας γʹ. πινόμενον νήστεσιν.

πυρέσσουσι. / *καταπλασθὲν Gesn.*

LXXVI. Μᾶλλον δὲ ἄγει πινόμενα ὁμοίως, ἀγαρικὸν, ἄγνου σπέρμα μετὰ γλή- D χωνος, ἢ πεπέρεως, ἀδίαντον, νάρδος ἀγρία, ἀριστολοχίας ῥίζα σὺν σμυρνίῳ. ἐλελίσφακος. σπονδυλίου ῥίζα καὶ σπέρμα. λιβανωτίδος ῥίζα, σεσέλεως ῥίζα καὶ ὁ καρπός. τραγοριγάνου ἀφέψημα, ἱππομαράθρου σπέρμα καὶ ῥίζα. κνίδης τῶν φύλλων ἀφέψημα μετὰ μυρσίνης. δαμασω- E νίου ῥίζα. ἄμωμον. ἀνθεμίδος φύλλα καὶ ἡ ῥίζα. σπύραθοι αἴγειοι μετά τινος τῶν ἀρωματικῶν. ἀρτεμισία. ἄσφαλτος. ἀψίνθιον ὠμοτριβὲς σὺν Κελτικῇ νάρδῳ. βουνίου ῥίζα, καὶ τῶν καυλῶν ὁ χύλισμα. βακχάριδος καὶ τῆς ῥίζης τὸ ἀφέψημα ἐν ὕδατι. βράθυος φύλλα. γλή- F χωνος ἀπόζεμα. γλυκυσίδης ῥίζα. γλυκυῤῥίζης ἀπόζεμα, ἢ χυλός. δάφνης Ἀλεξανδρινῆς ῥίζα. δαφνοειδές. ἶρις. ἑλενίου ἀφέψημα. ἑλιχρύσου ὁμοίως. ἑρπύλλου ὁμοίως. ὀποῦ συκῆς ὀλίγον μετὰ ᾠοῦ ῥοφητοῦ. ἐρέβινθος ἐσθιόμενος, καὶ τὸ ἀφέψημα πινόμενον. ἠρυγγίου ῥίζα, θύ- G μον, ἢ θύμβρα ἀποζεσθέντα. ἱπποσελίνου ῥίζα καὶ ὁ καρπός, ἱππομαράθρου ὁμοίως, κασσία. καρδάμωμον, ὑπερικὸν, καυλὸς ἢ ῥίζα ὁμοίως.

σμύρνης ὀλίγης. lib.4. de mat.

καὶ videtur abundare.

Ἀλεξανδρείας malim.

ἠρύγγης. Fortè, κινναμώμον, Gesn. Malim ὑπερικοῦ καρπὸς ἢ φύλλα. vel, ὑπερικόν. Σιλφίου καυλὸς ἢ ῥίζα. Gesn.

A portulacæ ſuccus infuſus, lini ſemen coctum in melicrato, fœnumgræcum ſimiliter, oleum ſuſinum vel cyprinum, tragacanthæ lacryma cum aqua.

Menſtrua & à partu purgamenta moderatè cientia.

Menſtrua & à partu relicta vteri purgamenta, moderatè cient hæc cum vino pota, ſi febris abſit: ſin minùs, ex melicrato vel aqua: gladioli radix, œnanthes herbæ folia, caulis & ſemen: apij radix & caulis, vrina lyncis, ſinapi tritum polentæ inſtar inſperſum, panacis folia, aſclepiadis ſemen & flores, periclymeni folia, petroſelinum, porri ſuccus, & ipſum porrum in cibo ſumptum, ampeloprasum, raphanus eſitatus, ari radix cocta ſimiliter, apij decoctum & ſemen, allium in vino potum, paſtinacæ agreſtis ſemen, intritum ex alliis comeſtum, ſtachyos folia cum vino pota: ſtœchadis decoctum, triduo ieiunis potum.

Eadem potentius cientia.

Potentiùs autem eadem illa præſtant ſimili modo pota: agaricum, viticis ſemen cum pulegio vel pipere, adiantum, nardus agreſtis, ariſtolochiæ radix cum ſmyrnio, ſaluia, ſpondylij radix & ſemen, libanotidis radix, ſeſeleos radix & ſemen, tragorigani decoctum, hippomarathri ſemen & radix, vrticæ foliorum decoctum cum myrrha, damaſonij radix, amomum, anthemidis folia & radix, baccæ caprinę cum aliquo ex aromaticis, artemiſia, bitumen, abſinthij ſuccus expreſſus cum Celtica nardo, bunij radix & ſuccus è caulibus, baccharis radicis decoctum in aqua, ſabinæ folia, pulegij decoctum, pæoniæ radix, glycyrrhizæ decoctum aut ſuccus, lauri Alexandrinæ radix, daphnoides, iris, helenij decoctum, elichryſi & ſerpylli ſimiliter, lactis ficulnei modicum cum ouo ſorbili, cicer eſitatum, & decoctum eius potum, eryngij radix, thymus aut thymbra decocta, hippoſelini radix & ſemen, hippomarathri ſimiliter, caſſia, cardamomum, hypericum, ſimiliterque ſilphij caulis aut radix.

Valde potentissimè prouo... — Potentissimè verò menses cient, atque ita vt fœtus etiam excutiát, pota hæc è vino aut melicrato vti dictum est: marrubij succus triduò potus, vel eiusdem decoctum, periclymeni semen, rutæ syluestris semen, filicis radix, bryoniæ radix drach.ij.pondere ex aqua, sed mentem perturbat: ammmoniaci drach. j. sagapenum similiter, liquor silphij aut "semen similiter cum myrrha & pipere, opopanax simili modo: anagyri folia etiam emortuos fœtus pellunt: asphodeli radix, ari semen, bulbi cum tenellis lauri foliis: dictamni drach.j. cum vino enectos etiam fœtus eiicit: dracunculi radicum decoctum: huius dum floret foliorum vel ipse odor recens conceptos fœtus exanimat: filicis fœminæ radix, thlaspi, galbanum, leucoij seminis drach. ij. in aqua, seseli cum vino quotidie potum, cardamine cum vino, ruta & semen eius similiter, castorium cum pulegij decocto, iuncus odoratus. Citra sensum prolabetur fœtus, si ouum cum sua testa calfactum cedria inunxeris, iterúmque calfeceris & inunxeris, ac id ipsum tertiò repetiueris, túmque grauidæ sorbendum dederis. Aliud: Suber vetus pice oblitum in testa vrito, & tritum vino inspersum similiter propinato. Valent & ad ciendos potentissimè menses, capparis seminis aut radices drach. ij. in vino potæ: similiter & centaurij minoris succus, cedri baccæ tritæ, betonicæ foliorum drachma, ricini radix in passo macerata, cinnamomum potum, clinopodij decoctum, crithmi radix cum semine in vino cocta, "cissanthemi seminis drachma in vino, cupressi ramenta, cyperus, lapathi syluestris radix, lonchitis herba in vino decocta, nasturtij semen, mandragoræ seminis drachma vna cum vino, nigellæ drachma, rusci radix in vino cocta, sampsuchi semen, cyperi semen, sison, tordylium, tragoriganum, chamædryos decoctum, chamæpitys cum melle, lumbrici terrestres sicci poti, ficus denique foliorum decoctum.

(Marg.: vel, eius forsan succus.)
(Marg.: nempe, cyclamini alterius.)

A LXXVII. Ἐπιτεταμένως δὲ ἄγει, ὥστε καὶ ἔμβρυα ἐκτινάσσειν πινόμενα σὺν οἴνῳ, ἢ μελικράτῳ, ὥσπερ εἴρηται· πρασίου χυλὸς ἐπὶ ἡμέρας γ΄. καὶ τὸ ἀπόζεμα. περικλυμένου καρπὸς, πηγάνου ἀγρίου σπέρμα, πτέρεως ῥίζα, βρυωνίας ῥίζα ∠ β΄. μετὰ ὕδατος· ταράσσει δὲ τὴν διάνοιαν. ἀμ-
B μωνιακοῦ ∠ α΄. σαγαπηνὸν ὁμοίως. "ὀπὸς ὀπόφυλλον ὁμοίως σὺν σμύρνῃ καὶ πεπέρει. ὀποπάναξ ὁμοίως. ἀναγύρου φύλλα καὶ τὰ τεθνηκότα ἄγει. ἀσφοδέλου ῥίζα. ἄρου σπέρμα. βολβοὶ σὺν ἁπαλοῖς φύλλοις δάφνης. δικτάμνου ∠ α΄ καὶ τὰ τεθνηκότα δὲ ἐκτινάσσει σὺν οἴνῳ. δρακοντίου ἀφέψημα
C τῶν ῥιζῶν· τούτου δὲ καὶ ὀσμὴ τῶν φύλλων κατὰ τὴν ἄνθησιν, ἐπὶ τῶν νεοσυλλήπτων, φθαρτικόν ἐστι. θηλυπτέριδος ῥίζα. "θλάσπι. χαλβάνη, λευκοΐου σπέρματος ∠ β΄. ἐν ὕδατι. σέσελι σὺν οἴνῳ καθ' ἡμέραν πινόμενον. καρδαμίνη σὺν οἴνῳ. πήγανον, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ὁμοίως. καστόριον μετὰ γλη-
D χωνος ἀποζέματος, σχοῖνος. ἀναισθήτως ὀλισθαίνει ἔμβρυα, ἐὰν ᾠὸν σὺν τῷ ὀστράκῳ θερμάνας καὶ καταχρίσας κεδρίαν, καὶ πάλιν θερμάνας καὶ καταχρίσας, καὶ τὸ αὐτὸ τρίτον ποιήσας δῷς ῥοφῆσαι. ἢ φελλὸν πεπισσωμένον παλαιὸν "ἐκ κεραμίου καύσας, λεῖον ἐπιπάσας ἐν οἴνῳ, ["ὁμοίως] δὸς
E πιεῖν. ποιεῖ δὲ καὶ καππάρεως ὁ ἐκ τῶν ἀπίων καρπὸς πλῆθος ∠ β΄. σὺν οἴνῳ, ἢ τῆς ῥίζης ὁμοίως. κενταυρίου λεπτοῦ χυλὸς ὁμοίως. κεδρίδες λεῖαι. κέστρου τῶν φύλλων ∠ α΄. "κικέας ῥίζα ἀποβρεχθεῖσα ἐν γλυκεῖ. κιννάμωμον ποθέν. κλινοποδίου ἀπόζεμα. κρίθμου καρπὸς καὶ ἡ ῥίζα, ἑψηθέντα
F ἐν οἴνῳ. κισσανθέμου καρπὸς ∠ α΄. ἐν οἴνῳ. κυπαρίσσου πρίσματα. κύπειρος. λαπάθου ἀγρίου ῥίζα. λογχῖτις πόα ἐν οἴνῳ ἑψηθεῖσα. καρδάμου σπέρμα. μανδραγόρου σπέρματος ∠ α΄. σὺν οἴνῳ. μελανθίου ∠ α΄. ὀξυμυρσίνης ῥίζα ἑψηθεῖσα ἐν οἴνῳ. σαμψύχου σπέρμα. κυπέρου σπέρμα. "σίνον. τόρ-
G δυλον. τραγορίγανον. χαμαίδρυος ἀφέψημα. χαμαίπιτυς σὺν μέλιτι. γῆς ἔντερα ξηρὰ πινόμενα. ποιεῖ καὶ σύκων τὸ ἀφέψημα τῶν φύλλων.

(Marg.: Malim ὀπὸς ἢ ὀπόφυλλον.)
(Marg.: Al. θλάσπι.)
(Marg.: σὺν οἴνῳ, ex vino. 3. de ma. med. cap. 138.)
(Marg.: Fortè, ἐν κεραμίῳ)
(Marg.: Hæc dictio Gesnero redundat.)
(Marg.: κίκεως. Gesn.)
(Marg.: Fortè, σίσων.)

LXXVIII. Προστιθέμενα δὲ ἔμμηνα ἄγει, καὶ τὰ ἐκ τόκων, καὶ ἔμβρυα. οἴσυπος ἐν ἐρίῳ οἰσυπηρῷ προστεθεὶς ἐπὶ ἡμέρας γʹ. ἄκινος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῆς. μανδραγόρου ῥίζα ξυσθεῖσα ὡς κολλύριον, καὶ προστεθεῖσα. ἐλλέβορος μέλας καὶ λευκός, κνίδης φύλλα μετὰ σμύρνης λεῖα. ἄμωμον. ἀμύγδαλα, ἢ ἀμυγδάλινον σὺν οἴνῳ. ἀνεμώνη λεία. ἀριστολοχία μετὰ " σμύρνης. βδέλλιον. δαφνίδες λεῖαι. ἐλατήριον σὺν μέλιτι. ἐρυθροδάνου ῥίζα ὁμοίως. ἡμεροκάλλους ῥίζα. ἡλιοτροπίου τοῦ σκορπιούρου φύλλα. θέρμινον ἄλευρον μετὰ σμύρνης καὶ μέλιτος. θρίδακος ἀγρίας ὁ καρπός. ἱππομαράθρου ῥίζα. κασία σὺν μέλιτι. κάλαμος ἀρωματίτης ὁμοίως. καλαμίνθης φύλλα. χαλβάνη. κενταυρίου τοῦ μεγάλου ῥίζης ὁ χυλός, ἢ ῥίζα. κισσοῦ κόρυμβοι λεῖοι· καὶ ὁ μίσχος μέλιτι χρισθεὶς ἄγει " γενέσεως ἔμβρυα. κιννάμωμον σὺν σμύρνῃ. κόστος ὁμοίως. κρίνου ῥίζα ἑφθὴ σὺν ῥοδίνῳ. ἀταράχως δὲ τὰ ὑπομένοντα σπᾶται. κυκλαμίνου ῥίζα σὺν μέλιτι, καὶ ὁ χυλός. φασὶ δέ τινες ὅτι, κἂν ὑπερβῇ τὴν ῥίζαν τῆς κυκλαμίνου γυνὴ ἔγκυος, ἐκτιτρώσκει. ὁμοίως καὶ τὴν καλουμένην πόαν " ὄνομα ἱστοροῦσιν, ὅτι γυνὴ ἐὰν ὑπερβῇ ἔγκυος ἢ γεύσηται, ἐκτιτρώσκει. σάμψυχος. λινόζωστις σὺν μέλιτι. πήγανον σὺν σμύρνῃ καὶ ὠῷ. κράμβης χυλὸς μετὰ αἰρίνου ἀλεύρου. κονύζης χυλός. ὀποπάναξ, καὶ ἡ ῥίζα ὡς κολλύριον. σιδηρίτιδος τῆς Ἡρακλείας τὰ φύλλα. σκόρδιον. στύραξ. ἄγει " δὲ καὶ μᾶλλον ἔμβρυα ἀγχούσης ῥίζα. ἀρτεμισία ἀναληφθεῖσα ὡς κολλύριον, σὺν δαφνίσιν, ἢ σμύρνῃ, ἢ ἴριδι, ἢ σύκῳ, ἢ νίτρῳ· καὶ ὁ ἁπαλὸς δὲ βλαστὸς αὐτῆς προστεθείς. βρυωνίας ῥίζης ὁ χυλὸς προστεθεὶς ἐν ἐρίῳ. γεντιανῆς ῥίζα ξυσθεῖσα ὡς κολλύριον. δικτάμνου < αʹ. μετὰ μέλιτος. δρακοντίου ῥίζα σὺν ὀξυκράτῳ. ἶρις. σμύρνα σὺν " ἀψινθίῳ ἢ θέρμων ἀποβρέγματι. ἢ πηγάνου χυλός. κνέωρον ἀναληφθὲν σύκῳ. νίτρον ὁμοίως. κενταυρίου λεπτοῦ χυλός. κεδρία. κολοκυνθίδος ἐντεριώνη σὺν μέλιτι. κισσανθέμου χυλὸς σὺν οἴνῳ. λιβανωτὸς καὶ ὀπὸς μανδραγόρου, καὶ

καὶ πεπέρεως & pipere 3. de mat. med. cap. 6.

γενναίως, Moib. Diosc. de ma. lib. 2. in hedera sic habet: καὶ ὁ μίσχος δὲ τῶν φύλλων μέλιτι ἀλειφθεὶς καὶ προστεθεὶς τῇ μήτρᾳ, ἔμμηνα ἄγει καὶ ἔμβρυα.

ὄνοσμα, lib. 3. de mat.

Gesn. legendum suspicatur. ἄγει δὲ καταμήνια καὶ ἔμβρυα, menses autem ac fœtus euocat.

ἀψινθίου, vt & Marcellus Virgilius leg. in lib. 2. de mat.

A Subdita in pessis menses trahunt, & quæ à puerperio relinquuntur ac ipsos quoque partus euocant: œsypum cum lana succida triduo appositum, acinos & eiusdem semen, mandragoræ radix derasa in collyrij formã & indita, vterque elleborus, vrticæ folia trita cum myrrha, amomum, amygdala aut ex eis o-
B leum cum vino, anemone trita, aristolochia cum myrrha, bdellium, lauri baccæ tritæ, elaterium cum melle, similitérque rubiæ radix, hemerocallis radix, heliotropij scorpiuri folia, lupinorum farina cum myrrha & melle, lactucæ syluestris semen, hippomarathri radix, cassia cum melle, calamus aro-
C maticus similiter, calaminthæ folia, galbanum, centaurij maioris è radice succus aut ipsa radix, hederæ corymbi triti: eiusdem etiam foliorum pediculus melle irrigatus preclarè partus extrahit: cinnamomum cum myrrha, costus similiter: lilij radix cocta cum rosaceo sine vexatione puerperæ quæ in v-
D tero morantur extrahit: cyclamini radix cum melle, ac ipse etiam succus: aiunt porrò nonnulli, si radicem eam pręgnans mulier transgrediatur, abortum fieri. Idem quoque de herba onosmate dicta tradunt, nempe si eam prægnans supergrediatur gustétve, abortum facere: sampsuchum, mercurialis
E cum melle, ruta cum myrrha & ouo, brassicæ succus cum loliacea farina, conyzę succus, panacis liquor, eiusdem quoque radix in collyrij formam redacta, sideritidis Heracleæ folia, scordium, styrax: partus potissimùm euocat anchusæ radix: artemisia cum lauri baccis vel
F myrrha, vel iride, vel ficu nitróve in collyrij formam redacta: idem præstat tenellum etiam germen eius appositum: bryoniæ radicis succus in vellere appositus, gentianæ radix derasa in collyrij formam, dictamni drachma vna cum melle: dracunculi radix cum posca, iris, myrrha cum absinthij aut lupi-
G norum diluto, rutæ succus, cneorum ficu exceptum, nitrum similiter, centaurij minoris succus, cedria, colocynthidis medulla cum melle, cissanthemi succus cum vino, thus cũ liquore mandragoræ &

Pessaria menses, secundas, partus euocantia.

loliacea farina subditum in pesso, struthij radix cum melle, polium cum vino, marrubium similiter, scammoniæ liquor in vellere appositus, alumen liquidum, hyperici semẽ tritum cum melle, chondrillæ lacryma mastichæ similis cum myrrha, verbasci succus cum myrrha in vellere appositus, vrina viri pesso excepta & subdita, melanthium cum myrrha tritum & melle exceptum fabæ Græcæ magnitudine.

Suffumigia menses lochia et partus euocantia. Suffitu menses, relicta à partu purgamenta & fœtus euocant, ammi cum resina terebinthina, bdellij exiguum, dictamnus, cardamomum, galbanum, pinus ac piceæ cortex, purpurarum marinarum opercula, allium, siluri caput & caro.

Ad eadem insessus. Ad eadem insessione prosunt hæc in aqua decocta: ageratum, sambuci folia, artemisia, dictamnus, laurus, conyza, costus, meum, leucoium, melissophyllum, porri capitati coma, apium.

Ad eadem imo ventri adhibenda. Ad pellenda puerperij purgamenta ciendósque menses, copiosa artemisia hypochondriis cataplasmatis instar adhibetur. Potentiùs verò vuluam purgant, ac in tantum vt fœtus etiam eiiciant, farina loliacea porri succo subacta, cyclamini succus cum elaterio aut loliacea farina: item medulla ceruina, galbanum, ammoniacum & oleum, paribus mixta portionibus.

Ad fluorẽ muliebrem assumenda. Muliebrem fluorem sistunt ex vino pota: pæoniæ grana fulua decem aut duodecim cum vino, hypocistidis succus, peucedani liquor, symphyti petræi folia & semen, statice herba etiam pro opsonio oleris modo esitata, rubi decoctum, expressus balaustio succus, vti & acacia, lentisci radicis decoctum & succus, terra Samia cum balaustio, elates vnguentariæ decoctum, cornu ceruinum vstum cum posca, salicis radix aut folia, clymeni succus, leucographis, lapis hæmatites cum succo mali Punici, lysimachia herba eiusdémque succus, decoctum loti arboris ramẽtorũ delinctum, ostracitę lapidis drach. j. cum vino, papaueris nigri semẽ cum vino aut melle, myricæ cortex tritus

A αἴρινον μιχθέντα ἐν πεσσῷ. ὀποπάναξ προστεθείς. στρουθίου ῥίζα σὺν μέλιτι. πόλιον σὺν οἴνῳ. πράσιον ὁμοίως. σκαμμωνίας ὀπὸς ἐν ἐρίῳ προστεθείς. στυπτηρία ὑγρά. ὑπερικοῦ σπέρμα λεῖον σὺν μέλιτι. χονδρίλλης μαστίχη μετὰ σμύρνης. φλόμου χυλὸς μετὰ σμύρνης, ἐν ἐρίῳ προστεθείς. οὖρον ἀνδρὸς, πεσσῷ ἀναλαμβανόμενον, καὶ προστιθέμενον. B μελάνθιον καὶ σμύρνα λεῖα, μέλιτι ἀναληφθέντα, κυάμου Ἑλληνικοῦ μέγεθος. *Frustrà repetitur hoc remedium.*

LXXIX. Ὑποθυμιώμενα δὲ ἄγει ἐμμήνια, καὶ λόχια, καὶ ἔμβρυα· ἄμμι μετὰ ῥητίνης τερμινθίνης. βδέλλιον βραχύ. δίκταμνον. καρδάμωμον. χαλβάνη. πίτυος φλοιὸς C καὶ πεύκης. πορφύρας θαλασσίας πώματα, σκόροδον, σιλούρου κεφαλὴ καὶ σάρξ.

LXXX. Ἐγκαθίσματα δὲ ταῦτα ἄγει, ἑψημένα μετὰ ὕδατος. ἀγήρατον, ἀκτῆς φύλλα, ἀρτεμισία. δίκταμνον. δάφνη. κόνυζα. κόστος. μῆον, λευκόϊον. μελισσόφυλλον. πράσου κεφαλωτοῦ κόμη· καὶ σέλινα.

D LXXXI. Καταπλάσσεται δὲ πρὸς λόχια καὶ ἔμμηνα κινεῖν, ἀρτεμισία πολλὴ, κατὰ τῶν ὑποχονδρίων. * ἐπιτεταμένως δὲ ἄγει, ὥστε καὶ ἔμβρυα ἐκτινάσσειν· αἴρινον ἄλευρον πράσου" χυλὸν φυραθὲν, κυκλαμίνου χυλὸς σὺν ἐλατηρίῳ ἢ αἰρίνῳ ἀλεύρῳ. μυελὸς ἐλάφειος καὶ χαλβάνη καὶ ἀμμωνιακὸν E καὶ ἔλαιον, ἴσα. *χυλῷ.*

LXXXII. Ἵστησι δὲ ῥοῦν πινόμενα μετ' οἴνου, Γλυκυσίδης κόκκοι" πυρροὶ ι. ἢ ιβ΄. σὺν οἴνῳ. ὑποκιστίδος χυλός. "πευκεδάνου ὀπός. συμφύτου πετραίου φύλλα καὶ ὁ καρπός. στακτικὴ πόα" καὶ λαχανευομένη ὡς προσόψημα. βάτου ἀφέψημα, καὶ χύλισμα βαλαυστίου, ἢ ἀκακίας. σχίνου τῆς ῥίζης ἀφέψημα F καὶ χύλισμα. γῆ Σαμία μετὰ βαλαυστίου. ἐλάτης μυρεψικῆς ἀπόζεμα. ἐλάφου κέρας κεκαυμένον, μετ' ὀξυκράτου. ἰτέας ῥίζα, ἢ τὰ φύλλα, κλυμένου χύλισμα. λευκογραφίς. λίθος αἱματίτης σὺν χυλῷ ῥοιᾶς. λυσιμάχιον πόα, καὶ ὁ χυλὸς αὐτῆς. λωτοῦ τοῦ G δένδρου πρισμάτων ἀπόζεμα" ἐκλειχόμενον. λίθου ὀστρακίτου ∠ α΄. μετ' οἴνου. μήκωνος μελαίνης σπέρμα σὺν οἴνῳ, ἢ σὺν μέλιτι, (καὶ ὁ καρπὸς αὐτῆς.) μυρίκης φλοιὸς λεῖος,

πυρροὶ *Hic potius reserat vterũ, vt lib. 3. de mat. scribitur.* *καὶ videtur abundare, & pro, στακτικὴ, legendum σταλτικὴ vel στυπτικὴ, de qua Plin. lib. 26. c. 8.* *πινόμενον καὶ ἐγκλυζόμενον, lib. 1. de mat. hoc est, bibitum & infusum.* *Inclusa parẽthesis abundant.*

καὶ ὁ καρπὸς αὐτῆς. ὀξυακάνθου καρπός, τῶν ἐν αὐτῷ ἐριωδῶν ἐπιμελῶς ἀποκαθαρθέντων· τραχύνει δὲ τὴν ἀρτηρίαν. πολυγόνου χυλός, ἢ ἀρνογλώσσου ὁμοίως. "πυρίνου τοῦ φλοιοῦ ἀπόζεμα, πιτύα λαγωοῦ. ῥοὸς βυρσοδεψικῆς χυλός, ῥόδων ἄνθος σὺν ὀξυκράτῳ, στεμφύλων ἀπόζεμα.

πρίνου Moib.

LXXXIII. Προστιθέμενα δὲ σὺν ὕδατι ῥοῦν ἵστησιν· ὑποκιστίδος χύλισμα. ῥοὸς βυρσοδεψικῆς ὁμοίως. βαλαύστιον λεῖον. θαλλία, καὶ ὁ χυλὸς αὐτῆς. ἀκακίας χύλισμα, ἀειζώου. ἀπόπατος αἰγὸς σὺν λιβανωτῷ. δεῖ δὲ ἐνειλεῖν ἐρίῳ καὶ προστιθέναι. τέφρα κληματίνης ὕλης προστεθεῖσα. Ἀχίλλειος πόα. βάλανοι δρύϊνοι λεῖαι. ἰὸς σιδήρου. λιβανωτὸς καὶ ὁ φλοιὸς αὐτοῦ. λευκογραφίς. λυσιμάχιος πόα. λύκιον σὺν γάλακτι. μανδραγόρου σπέρμα λεῖον μετὰ θείου ἀπύρου. μελίλωτον. πολύγονον καὶ ὁ χυλὸς αὐτοῦ. κηκῖδος τὸ ἐντὸς μετὰ λιβάνου καὶ ὕδατος. καρύου βασιλικοῦ τὸ ἐντός, καὶ ἓν καὶ "μιγὲν σύμματα.

ἐρίῳ, fortè.

σὺν οἴνῳ προστεθέμενον, lib. 1. de mat.

LXXXIIII. Ἐγκαθίσματα δὲ ῥοῦν ἵστησι. δεῖ δὲ χλιαροῖς ἐγκαθίζειν. ἀγριελαίας ἀπόζεμα, σχίνου, καὶ βάτου, ἀγαλλόχου, δρυὸς φύλλων καὶ φλοιοῦ, καὶ βαλάνου, καὶ "ἰεΐνου, μυρσίνης, στεμφύλων, ῥοὸς βυρσοδεψικῆς, σιδίων.

πρίνου fortè. Ges.

LXXXV. Ἐπιτίθενται δὲ κατὰ τοῦ ἐπιγαστρίου, εἰς τὸ ἐπέχειν ῥοῦν· κρίθινον σὺν κηκῖδι λείᾳ, σιδίοις, ἢ βαλαυστίῳ, ἢ βάτῳ, ἢ τρυγὶ ὄξους. ἢ πρίνου "βαλάνῳ. ἢ μυρσίνης φύλλα, ἢ σχίνου, ἢ Θηβαϊκῆς".

ἢ πρίνου φλοιὸς, ἢ βάλανοι. Supple, φοίνικος

LXXXVI. Πρὸς δὲ τοὺς ἐκ τῆς ὑστέρας συμβαίνοντας πνιγμούς, ἁρμόζει πινόμενα· ἀγαρικοῦ < α. ἐν οἴνῳ. μανδραγόρου ῥίζης ὀβολοὶ δύο σὺν οἴνῳ. πετροσελίνου καρπός. ἀρνογλώσσου καρπὸς καὶ ὁ χυλὸς σὺν οἴνῳ. γλυκυσίδης μέλανες κόκκοι ιε. μετὰ μελικράτου. ὄνυξ ἐκ κογχυλίου πινόμενος. ὄξος σκίλλινον καταρροφούμενον.

LXXXVII. Ὀσφραινόμενα δὲ διεγείρει τὰς ὑστερικὰς "πνιγμονάς. ἄσφαλτον, καστόριον, χαλβάνη, σίνηπι σὺν ὄξει σκιλλητικῷ. πίσσα ὑγρά, κεδρία. *ἐλλυχνία βρεχομένη καὶ ἀποσβεννυμένη. πευκεδάνου φύλλα καὶ ὀπός. θρίχες κα-

πνίγας dicere solet in libris de mat.

A eiusdémque fructus: oxyacanthæ fructus diligenter ab interiore lanugine repurgatus, quippe quæ arteriam exasperet: polygoni succus, similitérque plantaginis, ilicis corticis decoctum, leporinum coagulum, rhoïs coriariorum succus, rosarum flos cum posca, vinaceorum decoctum.

B Subdita cum lana fluxionem sistunt muliebrem: hypocisthidis succus, similitérque rhois coriariorum, balaustium tritum, germen oleaginum eiusdémque succus, acaciæ succus, itémque semperuiui: fimum caprinum cum thure, lana inuolutum & appositum: cinis è ligno sarmentorum appositus, C Achillæa herba, glandes quernæ tritæ, rubigo ferri, thus & cortex eius, leucographis, lysimachia herba, lycium cum lacte, mandragoræ semen tritum cum sulphure viuo, melilotus, polygonum eiúsque succus, gallæ pars interior cum thure & aqua, nucis iuglandis nucleus vstus & cum vino appositus.

Ad eundē subdenda vuluæ.

D Sunt & insessus cohibendo huic profluuio accommodati, dum modò tepidis iis laborantes insideant. In eum vsum vsurpantur decocta, oleastri, lentisci, rubi, agallochi: quercus foliorum, corticis & glandis: similitérque ilicis, myrti, vinaceorum, rhois coriariorum & malicorij.

Ad eundem insessus.

E Ad cohibenda porrò eadem fœminarum profluuia imponuntur imo ventri: hordeacea farina cum galla trita, vel malicorio, vel balaustio, vel rubo aut aceti fæce: ilicis cortex aut glandes, folia myrti, aut lentisci, aut palmæ Thebaicæ.

Ad eundem imo ventri admouenda.

Ad vteri strangulatum hæc in F potu conueniunt: agarici drach. j. è vino, mandragoræ radicis oboli duo cum vino, semen petroselini, plantaginis semen & succus cum vino, pæoniæ grana nigra numero xv ex melicrato, onyx è conchylio potus, acetum scillinum absorptum.

Ad vteri suffocationem.

Olfactata hæc ab vtero suffocatas excitant: bitumen, castorium, G galbanum, sinapi cum aceto scillitico, pix liquida, cedria, ellychniū madefactum & extinctum, peucedani folia & liquor, cremati capilli,

Ad eandem olfactoria.

ſpondylium, ruta, laſerpitium, cepa, allium. Prodeſt & vrtica cruribus ac fronti admota.

Ad eandem ſuffitu. Suffitu inſuper hæc proſunt: gagates lapis, onyx, ſeu tegumentum purpurarum, peucedanum, ſagapeni liquor, ſphondylium, bitumen, caſtorium, galbanum, lichen equinus, vituli marini coagulum, laſerpitium, cornu cerui.

Ad eandē ſubdenda ſedi. Subduntur verò ano in hoc affectu, ruta cum melle lana excepta, vrticę ſemen cum ſtacte.

Conceptum promouentia potu. Conceptum adiuuant hæc in potu ſumpta: cratæogoni ſemen tum à viro tum & à muliere bibitum diebus xl. paſtinacæ ſemen & radix à muliere ſumpta in cibo ante congreſſum.

Idem præſtantia appoſitu. Vuluæ autem ſubdita conceptioni conferunt hæc: ammi cum medulla appoſitum ante congreſſum, coagulum leporinum cum butyro, peſſus è mercurialis ſemine aut ſucco.

Maſculi fœminiue ſexus procreationem adiuuantia. Fertur ad gignendam prolem maſculam conferre decoctum radicis maioris teſticuli herbæ, ante congreſſum & ante cibum ex aquę ternis cyathis diebus xlv. potum. Hæc eadem à viris eſitata, vt maſcula proles gignatur efficit: minor verò, vt fœminea, ſi à fœminis comedatur. Gallinacei albi teſtes ſi ſubinde à conceptu deglutiat mulier, priuſquàm aliud quicquam guſtarit, mares in vtero fieri dicuntur. Fertur & mercurialis maris ſemen mox à conceptu vuluæ admotum, vt mares: fœminæ verò ſemen ſimiliter vſurpatũ, vt fœminæ in lucem edantur efficere. Proditur quoque memoriæ ariſtolochiæ radix, ſtatim à concubitu admota vuluæ in carne bubula, mares figurare.

Conceptum cuſtodientia. Conceptum in vtero corporatum conſeruare traditur, alligatus lapis qui in Samia terra reperitur. Vt autem mulieres, quarum lubricus eſt vterus, ad ſtatum tempus ſuos gerant partus, néve abortiant, efficient ſeminis meláſpermi grana xli linteolo illigata & ſub ſpira crinium geſtata.

Ad partus difficultatem. Difficulter parientibus aiunt anagyri folia vtiliter adalligari: ſed à partu ſtatim auferri abiicique

A ὦσαι, σφονδύλιον. πήγανον. σίλφιον. κρόμμυον. σκόροδον. κνίδη προσαγομένη σκέλεσι καὶ μετώπῳ.

LXXXVIII. Ὑποθυμιᾶται δὲ πρὸς ταῦτα, γαγάτης λίθος. ὄνυξ ὁ ἀπὸ τῶν πορφυρῶν, πευκέδανον. σαγαπηνοῦ ὀπός. σφονδύλιον. ἄσφαλτος. καστόριον. χαλβάνη. λει-

B χὴν ἵππου. φώκης πιτύα. σίλφιον. κέρας ἐλάφου.

LXXXIX. Προστίθεται δὲ κατὰ τοῦ δακτυλίου, πήγανον σὺν μέλιτι ἐν ἐρίῳ ἀναληφθέν. κνίδης σπέρμα μετὰ στακτῆς.

XC. Πρὸς δὲ τὰς συλλήψεις ἐνεργεῖ ποτά. κραταιόγονον, καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ, ὑπό

C τε τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς πινόμενον ἐπὶ ἡμέρας μ'. ἢ σταφυλίνου καρπὸς καὶ ἡ ῥίζα ἐσθιομένη ὑπὸ τῆς γυναικὸς, πρὸ τῆς συνόδου.

XCI. Προστιθέμενα δὲ ὠφελεῖ πρὸς σύλληψιν, ἄμμι μετὰ μυελοῦ πρὸ τῆς συνόδου. λαγωοῦ πιτύα σὺν βουτύρῳ. λινοζώστεως σπέρμα ἢ χυλὸς, ἐν πεσσῷ.

D XCII. Ἱστορεῖται δὲ ἀρρενοτοκεῖν ποιεῖν, μεθ' ὕδατος κυάθων γ'. πρὸ τῆς συνόδου, καὶ πρὸ τοῦ δείπνου ἐπὶ ἡμέρας με'. ὄρχεως τῆς "βοτάνης τῆς μείζονος τὸ ἀπόζεμα πινόμενον. ἡ δὲ αὐτὴ ἐσθιομένη παρὰ τῶν ἀνδρῶν, ἀρρενογόνος ἐστίν. ἡ δὲ ἐλάττων, θηλυγόνος, ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐσθιομένη. ὄρχεις ἀλεκτρυόνος λευκοῦ μετὰ

E τὴν "ἀπότηξιν," πρὶν τοῦ τινὸς γεύσασθαι καταποθέντες. προστεθὲν δὲ λέγεται ἀρρενοτοκεῖν ποιεῖν λινοζώστεως τῆς ἄρρενος τὸ σπέρμα, μετὰ τὴν σύλληψιν εὐθέως· θηλυτοκεῖν δὲ τῆς θηλείας, ὁμοίως. "τυποῦται δὲ εἰς ἄρρεν ἱστορεῖται μετὰ τὴν συνουσίαν εὐθέως προστεθεῖσα ἀριστολοχίας ῥίζα ἐν βοείᾳ σαρκί.

F XCIII. Φυλάσσειν δὲ ἱστορεῖται τὸ συλληφθὲν πηγνύμενον", προστεθεὶς λίθος ὁ ἐν τῇ Σαμίᾳ γῇ εὑρισκόμενος λίθος. τελεσφορεῖν δὲ καὶ μὴ ἀποβάλλειν τὸ ἔμβρυον τὰς εὐολίσθους γυναῖκας", ποιεῖ φορούμενον σπέρματος μελανσπέρμου, κόκκοι μα'. ἐν ὀθονίῳ δεθέντες, καὶ φορούμενοι ὑπὸ τῶν * σκόλλων

G τῶν τριχῶν.

XCIIII. Πρὸς δὲ τὰς δυστοκούσας περιάπτεσθαί φασιν" ὠφελῶς μετὰ ἀναγύρου φύλλων. δεῖ δὲ μετὰ τὸ τεκεῖν εὐθέως ἀφαιρεῖν τὸ

ῥίζης.

σύλληψιν. Geſn. fortè πρὶν ἑτέρου τινὸς γεύσασθαι καταποθέντες: addo autem ex Plinio, ἀρρενογόνοι λέγονται.

τυποῦν.

[illegible], lib. 5. de mat. vt λίθος vox abundet.

ποιεῖ τὸ φορούμενον, ſed, φορούμενοι mox etiã ſequẽs hîc abundat.

Malim, ὠφελίμως ἀναγύρου φύλλα.

περίαπτον· ἢ λίθον ἴασπιν τῷ μηρῷ περιάπτειν, ἢ κυκλαμίνου ῥίζαν ξηρὰν ὁμοίως· ἢ κυδωνίου χυλίσματος < α΄. σὺν ὑδρομέλιτος κυ. α΄. ἀδίαντον λεῖον μετ᾽ οἴνου καὶ ἐλαίου ὠφελεῖ. καὶ πταρμικοῦ προσαγωγὴ τοῖς ῥώθωσι. εὐτοκεῖν δὲ ποιήσεις τίκτουσαν, ἐὰν ὁπλὴν ἵππου ὑποκαπνίσῃς. A

Addo, ποθεῖσαν.

Hæc à cap. 136. lib. 1. huc transferre visum est.

XCV. Περιάπτεται δὲ πρὸς τὸ μὴ συλλαμβάνειν, ὡς (συνεργήσοντα) ἱστόρηται· γυναικὸς αἷμα ἐκ τῶν καταμηνίων ξηρὸν δεθὲν ἡμιονείῳ ἢ ἐλαφείῳ δέρματι, καὶ περιαφθέν· ἢ ὑπερβαινέτω ἀποτιθοῦσα περὶ τὴν συγγένειαν. ἀσπλήνιον βοτάνη καθ᾽ ἑαυτήν, καὶ σὺν ἡμιόνου ὁπλῇ περιαπτομένη. δεῖ δὲ ὀρύσσειν αὐτὴν ἀσελήνου νυκτός. μυρίκης ξύλον καέν, καὶ σβεσθὲν ἰδίοις καταμηνίοις, περιαπτόμενον βραχίονι. πίνεται δὲ πρὸς ἀσυλληψίαν ἡμιόνιος πόα, μιχθείσης αὐτῇ ἐξ ἡμιόνου ὁπλῆς τὸ ἐντός. πτέρεως ῥίζα μετὰ γλυκέως πινομένη· θηλυπτέριδος ὁμοίως. ἐπιμηδίου ῥίζα πινομένη ἐν οἴνῳ. ἰὸς σιδήρου. ἰτέας ἄνθη καὶ τὰ φύλλα. κράμβης ἄνθη πινόμενα μετὰ οἴνου μετὰ τὴν σύλληψιν. λαγωοῦ πιτύα μετὰ τὴν ἄφεδρον ποθεῖσα ἐπὶ ἡμέρας γ΄. λεύκης φλοιὸς μετὰ τὴν κάθαρσιν σὺν ὀξυκράτῳ νήστεσι. λίθου ὀστρακίτου < β΄. ἐπὶ ἡμέρας δ΄. πινέτωσαν. προστίθεται δὲ πρὸς τὸ μὴ συλλαμβάνειν πρὸ τῆς συνόδου ἡδύοσμον λεῖον. καὶ τὸ αἰδοῖον δὲ τοῦ ἀνδρὸς τῷ χυλῷ περιχρισθέν. κράμβης ἄνθος λεῖον ἐν πεσσῷ μετὰ τὴν σύλληψιν, οὐκ ἐᾷ πήγνυσθαι. νεβροῦ πιτύα ἡμέρας γ΄. προστεθεῖσα μετὰ τὴν κάθαρσιν· πελεκίνου σπέρμα πρὸ συνουσίας. στυπτηρία ὑγρὰ ὁμοίως. ἢ τήλεως ἀφεψήματι πρὸ συνουσίας προσκλυζέσθωσαν. B C D E F

Abundat fortè.

ὑποτεθέν που.

μετὰ ἡμιόνου σπληνός, cũ muli splene. lib. 3. de mat. med. cap. 151.

μιχθέντος αὐτῇ τοῦ ἐντός, &c.

Addit Autor lib. 2. de mat. med. c. 109. μετὰ ἡμιόνου νεφροῦ, cum rene muli.

χυλῷ

XCVI. Συνουσίας δὲ παρορμᾷ καὶ ἐντάσεις ἐργάζεται, ὁρμίνου σπέρμα. ξιφίου ῥίζα ἡ ἁδρὰ καὶ ἀνωτέρω παρορμᾷ σὺν οἴνῳ ποθεῖσα· ἡ δὲ ἰσχνοτέρα τοῦ αὐτοῦ τοὐναντίον ἐκλύει τὴν ὁρμήν. ὄρχεως βοτάνης ὁ μείζων βλαστὸς μετὰ γάλακτος ποθεὶς ἐγείρει, ὁ δὲ μικρὸς δι᾽ ὕδατος ποθεὶς ἐκλύει. κνίδης σπέρμα ἀγρίας πινόμενον μετ᾽ οἴνου. G

Fortè βολβὸς

oportet. Prodest & iaspis femori adalligatus: similiter & cyclamini radix: succi cotoneorum drachma cum cyatho hydromelitis: adiantum quoque tritum cum vino & oleo confert, vti & sternutatorium naribus adhibitũ. Parientibus denique faciliorem præstabis partum, si vngulam equi suffumigaueris.

Ad conceptum impediendum.

Ad inhibendum conceptum hęc pro amuleto iuuare perhibentur: fœmineus sanguis menstruus siccatus, muli aut cerui corio illigatus & appensus, aut sicubi positum mulier ante concubitum supergrediatur: asplenon herba per se & cum vngula muli adalligata, sed ea illuni quapiam nocte effodienda: myricæ lignum vstum & proprio mulieris sanguine menstruo extinctum & brachio alligatum. Bibuntur autem ad conceptum prohibendum: hemionios herba, admixta vngulæ muli parte interiore, filicis radix cum passo, filicis fœminæ eodem modo, epimedij radix è vino, rubigo ferri, salicis flores & folia, brassicæ flores à conceptu ex vino poti, leporis coagulum diebus tribus à menstrua purgatione potum, populi albæ cortex post eandem purgationem ieiunis è posca bibitus, ostracites lapis drach. ij. pondere quatriduo potus. Vuluis subditur ante concubitum conceptus adimendi gratia, menta trita: eiusdem etiã succo virile membrum circumlinitur: brassicæ flores triti & à conceptu in pesso subditi, semen coagulari non sinunt: hinnuli coagulum triduo à purgatione muliebri appositum, spem partus adimit, vti & securidacæ semen subditum ante coitum: similiter & alumen liquidum: iuuat & muliebres locos ante concubitum fœnigræci decocto fouere.

Venerem stimulantia.

Venerem stimulat pudendíque arrectionem promouet, hormini semen. Gladioli radix crassior simul ac superior in vino potui data, Veneris appetentiam facit: contrà verò quę gracilior simul & inferior est, eandem remittit. Testiculi herbæ maior bulbus è lacte potus, libidinis impetum exuscitat: minor ex aqua bibitus, eundem reprimit ac inhibet. Excitant & libidinem, vrticæ syluestris semen cum vino potum,

anisum cum vino, ari radix cocta & esitata: similiter & menta, nasturtium eiúsque semen bibitum, coriandri semen quantitate exigua ex aqua sumptum: (largiùs enim assumptum, altiorem soporem inducit:) costus cum vino vel mulso, crocus similiter, lini semen admixtis mulso ac pipere placentæ modo sumptum, fœniculi lacryma, porri semen comestum, & succus epotus: satyrium erythraicū, cuius semen pyrorum malorúmve seminibus est simile, at splendidius viscosúmque mandenti: scincus Indicus potus, [accendendi Venerem, pudendúmque arrigendi maximam vim habet:] at ea reprimitur remittitúrque, lentis decocto superbibito. Conciliant denique Venerem pastinacę erraticæ semen, & terebinthi fructus esitatus.

Venereos impetus inhibētia. Porrò venereos impetus reprimunt, portulaca in cibo sumpta, ruta tam satiua quàm agrestis esitata, lactucæ syluestris æquè ac satiuæ semen potum: dracunculi siccata radix è vino pota, rigida intentáque pudenda laxat & remittit. Iuuant & nuclei pinei cum cucumeris semine, portulacæ succus, ac ficus in cibo sumptæ. *al. & portulacæ succo.*

Ad gonorrhœam, seu genituræ profluuium. Quibus inuitò ac præter voluntatem genitura effluit, hæc conducunt: iridis drach. ij. ex vino potæ, cicuta virgæ, testi ac pubi pro cataplasmate imposita: nymphææ radix aut per se pota, aut cum polenta pulmentarij vice in cibo data, acetabuli mensura: anethi semen bibitum. Genituram porrò exoluunt hederæ corymbi nigri in potu sumpti.

Ad veneris insomnia, externa remedia. Libidinum frequentes in somno imaginationes hæc adhibita compescunt: cicutæ semen testibus impositum: (nam si quis genitali applicuerit, id effœtum eneruatúmque languescet:) nymphææ radix adhibita, coriandri aut solani succus pudendis illitus, rhamni succus cum nitro testibus illitus. Iuuat & portulacæ succus expressus: ipsa quoque per se & cum polenta imponitur: viticis folia cum polenta, cuminum tritum cum Cimolia subactum.

Ad eadem interna. Obnoxiis libidinis per somnum

A ἄνισον σὺν οἴνῳ. ἄρου ῥίζα ἑφθὴ ἐσθιομένη. ἡδύοσμον ὁμοίως. κάρδαμον καὶ τὸ σπέρμα πινόμενον. κορίου σπέρμα ὀλίγον μετ᾽ ὕδατος· πλεῖον δὲ ποθὲν, κάρον ποιεῖ. κόστος σὺν οἴνῳ ἢ οἰνομέλιτι. κρόκος ὁμοίως. λινόσπερμον μετ᾽ οἰνομέλιτος καὶ πεπέρεως ἐν πλακοῦντι λαμβανόμενον. μαράθρου δάκρυον. πράσου καρ- *μετὰ μέλιτι καὶ πεπέρει, cū melle ac pipere, Diosc. 2. de mat. med. cap. 125.*

B πὸς ἐσθιόμενος, καὶ χυλὸς πινόμενος. σατύριον ἐρυθραϊκόν. ἔστι δὲ ὅμοιον σπέρμα τῷ ἐν τοῖς ἀπίοις *μήλοις, στιλπνότερον δὲ, καὶ σκληρὸν διαμασηθέν. σκίγκος ποθεὶς Ἰνδικός. *ἀποπαύει δὲ τὰς ἐντάσεις, φακοῦ ἀφέψημα ἐπιποθέν. σταφυλίνου ἀγρίου σπέρμα. τερεβίνθου καρπὸς ἐσθιό- *Fortè, ἔχει δέ.* *Fortè, ἢ μήλοις.*

C μενος.

XCVII. Ἀμβλυνει δὲ τὰς πρὸς συνουσίαν ὁρμὰς, ἀνδράχνη ἐσθιομένη, καὶ πήγανον ἄγριον καὶ ἥμερον ἐσθιόμενον. θριδακος ἀγρίας σπέρμα καὶ ἡμέρου πινόμενον. δρακοντίου ῥίζα ἐν οἴνῳ ποθεῖσα ξηρὰ *καὶ ἐν πάσης παύει. στρόβιλοι μετὰ σικύου σπέρ- *τὰ καὶ videtur abundare, vel τὰς ἐντάσεις aliter legendum. Gesn.*

D ματος. καὶ ἀνδράχνης *χυλὸς, καὶ σῦκα ἐσθιόμενα. *Fortè, καὶ ἀνδράχνης ἢ συμφυτοῦ, &c.*

XCVIII. Πρὸς δὲ τοὺς γόνους προϊεμένους ἀπροαιρέτως, ὠφελίμως δίδοται ἴρεως < β΄. μετ᾽ οἴνου. καταπλασθὲν δὲ παραΰνει κώνειον κατὰ τοῦ καυλοῦ, καὶ τῶν διδύμων καὶ ἐφηβαίου ἐπιτιθέμενον. νυμ-

E φαίας ῥίζα μετὰ ἀλφίτου διδομένη ἐσθίεσθαι ὡς μάζα, ὀξυβάφου πλῆθος· ἢ πινομένη καθ᾽ ἑαυτήν. ἀνήθου σπέρμα πινόμενον. ἐκλύουσι δὲ γονὴν κισσοῦ κόρυμβοι μέλανες πινόμενοι.

XCIX. Πρὸς δὲ τοὺς ὀνειρώττοντας συνεχῶς, ἁρμόζει πρὸς ἐπίχρισιν ταῦτα

F καταπλαττόμενα. κωνείου σπέρμα κατὰ τῶν διδύμων καταπλαττόμενον. ἐὰν γὰρ κατὰ τοῦ αἰδοίου τις καταπλάσῃ, παραλυθήσεται. νυμφαίας ῥίζαν καταπλάσσε. καὶ αἰδοῖα κορίου χυλῷ καὶ στρύχνου κατάχριε, διδύμους καὶ νίτρῳ, καὶ ῥάμνου χυλῷ. ἀνδράχνης *πίεσμα τὰ καὶ αὐτὴ δὲ καταπλά- *πίεσμα.*

G σσεται καθ᾽ ἑαυτὴν καὶ ἀλφίτου, καὶ ἄγνου φύλλα σὺν ἀλφίτῳ. ἢ κύμινον λεῖον μετὰ Κιμωλίας φυραθέν. *μετ᾽.* *κύμινον λεῖον.*

C. Ποθέντα δὲ ὠφελεῖ τοὺς ὀνειρώττον-

ται, νυμφαίας ῥίζης ἀπόζεμα, πρὸ τοῦ σίτου λαμβανόμενον. τῇ τροφῇ δὲ μιγνυμένη ἡ ῥίζα ξηρὰ, καὶ τὸ σπέρμα ὁμοίως. καλαμίνθης ἀπόζεμα πινόμενον, ἰᾶται ὀνειρωγμούς. θρίδακος σπέρμα καὶ ἀνδράχνης σὺν ὕδατι πινόμενον.

Τῶν κατὰ τοὺς νεφροὺς καὶ τὴν κύστιν παθῶν βοηθήματα.

CI. Τοὺς δὲ ἐνουροῦντας ἰᾶσθαι δεῖ, ἐπιπλήξει, καὶ ἐν ταῖς δι' ἡμέρας ἐθισμῷ τῆς οὐρήσεως, καὶ μεταξὺ κατέχειν· κύστει τε αἰγεία ἢ προβατεία κεκαυμένη ποτίζειν σὺν ὀξυκράτῳ, ἢ πεπλησμένην σὺν τῷ οὔρῳ ἐπὶ θερμῇ σποδιᾷ διδόναι φαγεῖν, ἑσπέρας τε διψᾶν ἀναγκάζειν. ποιεῖ δὲ καὶ λαγωοῦ ἐγκέφαλος, ὅσον ἐρέβινθος, μετὰ χηνείου στέατος ἴσου καὶ κόμμεως "τοῦ αὐτοῦ" καταπινόμενα, ἢ συμφυραθέντα ἀλφίτῳ, καὶ ἐσθιόμενα. *καπρέας λείας κοχλιάριον μετὰ μελικράτου· ἢ καστορείου, ἢ ἄγνου. πηγάνου τὸ αὐτό.

τοῦ αὐτοῦ videtur abundare, vel aliter legendum. Gesn. Fortè, καταπινόμενος ἢ συμφυραθεὶς, &c.

CII. Νεφριτικοὺς δὲ ὠφελεῖ πινόμενα· ἀγαρικοῦ < α'. μετὰ οἴνου κυ. α'. ἀγχούσης ῥίζης < α'. ὁμοίως. ἀλκυονίου ὀβ. β'. μετὰ ὕδατος. ἀμώμου < α'. μετὰ οἴνου. ἀμύγδαλα πικρὰ σὺν ὕδατι, ἢ ἐκλειχόμενα σὺν ῥητίνῃ τερμινθίνῃ. ἀναγαλλίδος, ἢ πολυγόνου χυλὸς σὺν οἴνῳ, σταφίδες ἐσθιόμεναι χωρὶς τῶν γιγάρτων. βουνίου φύλλων καὶ τῆς ῥίζης ὁ χυλὸς ἐπὶ ἡμέρας ιβ'. πινόμενος μετὰ γλυκέως. ἢ γάλα. γλυκυσίδης ἀφέψημα. γλυκυῤῥίζης χυλός. ἐλάτης μυρεψικῆς ἀπόζεμα, ἢ γοῦν τὸ ἀφέψημα. σὰρξ ἐχίνου χερσαίου ἐσκελετευμένου σὺν οἴνῳ. σμυρνίου σπέρμα σὺν γλυκεῖ. κασσία σὺν οἴνῳ. καρδαμώμου < α'. σὺν γλυκεῖ. κάλαμος ἀρωματίτης ὁμοίως. κιννάμωμον ὁμοίως. κέστρου φύλλων < α'. σὺν γλυκεῖ. ἀρκεύθου ἀφέψημα ὁμοίως. μήου ἀπόβρεγμα ὁμοίως. μίλτου Λημνίας < δ'. ὁμοίως. οὖρον ὄνου ποθὲν ἱστορεῖται ἰᾶσθαι. σάκχαρον σὺν ὕδατι, σκάνδικος ἀφέψημα, σταφυλίνου ἀγρίου σπέρμα. στρόβιλοι ἐσθιόμενοι. συμφύτου πετραίου ἀπόζεμα ἐν μελικράτῳ. σῦκα ξηρὰ

A imaginibus cum genituræ profusione opitulantur hęc in potu sumpta: nymphææ radicis decoctum ante cibos assumptum: radix verò sicca similitérque semen, etiam cibis vtiliter miscentur: calaminthæ decoctum bibitum, insomnia Veneris adimit, itémque lactucæ aut portulacæ semen ex aqua potum.

B

Renum ac vesicæ vitiorum remedia.

Eorum qui stratis immeiunt, vrinæ incontinentiam emendabis, si increpueris & vrinæ tum interdiu reddendæ tum etiam certis interuallis continendæ assuefeceris, prætereáque vesicam iis caprillam C aut ouillam vstam è posca propinaueris, aut cum vrina quam continet calentibus cineribus inassatam exhibueris, ac denique vesperi sitim tolerare coëgeris. Inhibet & leporis cerebrum cũ æqualib. portionibus adipis anserini & gummi deglutitum, aut polentæ permixtum & esitatum. Iuuat & vngulæ aD pri tritæ cochlearium cum melicrato, aut castorei, vel viticis, vel rutæ tantundem. — *Ad vrinæ incontinentiam.*

Nephriticis vtiliter hæc potui dentur: agarici drachma cum vini cyatho, anchusæ radicis drachma similiter, alcyonij oboli duo ex aqua, amomi drachma cum vino, aE mygdalæ amaræ ex aqua potæ, aut cum resina terebinthina delinctæ, anagallidis aut polygoni succus cum vino, vuæ passæ demptis vinaceis esitatæ, bunij succus è foliis & radice diebus duodecim potus ex passo, lac, aut pæoniæ decoctum, glycyrrhizæ succus, elates vnguentariæ decoctum, terrestris erinacei F inueterata caro cum vino, smyrnij semen cum passo, cassia cum vino, cardamomi drachma cum passo, calamus aromaticus similiter, itémque cinnamomum, betonicæ foliorum drachma cum passo, iuniperi decoctum similiter, itidémque mei dilutum, aut rubricę Lemniæ drach. iiij. Vrina asini pota auG xilio esse fertur, saccharum cum aqua, scandicis decoctum, pastinacæ syluestris semen, nuclei pinei in cibo sumpti, symphyti petræi decoctum in melicrato, ficus siccæ esitatæ, — *Ad nephritic.*

esitatæ, chamæpityos decoctum in melicrato.

Ad vlcus virgæ. Vlceri virgæ morsum inferenti efficaciter auxiliatur, tragacanthæ drach. ij. in vino maceratæ & à ieiunis sumptę ad modũ eclegmatis.

Ad cruentam mictionem. Ad sanguinis mictum, aluminis scissilis drach. j. tragacanthę drach. ij. contundito, & pastillos fingito, quorum singuli binos pendant obolos: ex his vnum è passo propinato. Sanguinis verò è renibus manantis profluuia sistit, stratiotes in aquis nascens epotus.

Ad vesicæ cruciatus assumenda. Doloribus vesicæ medentur, lini semen crudum, sesamum, horminum, singula per se ex passi cyatho vno pota: oxyschœni semen, bulborum ruforum semen similiter: pariter & loti semen è vino, seminis papaueris nigri aut albi drachma ex aqua calida aut melicrato pota: cotoneorum flores, vitis capreolorum aut portulacæ decoctum, gentianæ denique succus ex aqua.

Ad eosdem admouenda. Dolenti vesicæ hæc vtiliter adhibentur: nymphææ radix & semen, polygonum, petroselinum, chamæpitys cũ vino & adipe suillo cocta, hordeaceus pollen, fœnumgræcum, lini semen, palmulæ, mala cotonea cocta: capita denique papaueris cocta, hyoscyami farinæ ammixta.

Ad vesicæ vlcera. Vesicæ exulcerationibus medentur tum quę nephriticis bibenda præscripsimus, tum præterea hæc: radicis graminis tum Parnassij, tum etiam alius cuiuspiam ex aqua decoctum in potu: portulacæ succus cum passo, lac dulce, elates vnguentariæ decoctum: cupressi folia cum myrrha pota, quæ vesicæ etiam fluxione tentatæ auxiliantur: malua in cibo sumpta, myrti denique baccæ esitatæ.

Ad vesicæ morsicationem. Vesicæ mordicationes rosionésve leniunt, saccharum bibitum, scandicis decoctum epotum: phalaridis herbæ, quæ inter frumenta nascitur, contusæ succus expressus cum vino: symphyti decoctum, cneci pollen, amygdalę amaræ, nuclei pinei tosti, pruni arboris gummi, tragacanthum in passo cum cornu ceruino vsto, addito etiam aluminis scissilis momento.

A ἐσθιόμενα, χαμαιπίτυος ἀπόζεμα ἐν μελικράτῳ.

CIII. Ἐὰν ἕλκος δέ τις ἔχῃ ἐν τῷ καυλῷ, καὶ ἐπιδάκνηται, ἐνεργῶς βοηθεῖ, τραγακάνθης < β'. ἐμβρεγμένης ἐν οἴνῳ νήστεσι ἐκλεικτῶς. *ἐμβρεχο. ἐκλεικτός.*

CIIII. Ἐὰν δὲ αἷμα οὐρῇ, σχιστῆς < α'. τραγακάνθης < β'. κόψας ἀναλάμβανε
B τροχίσκους ἀνὰ ὀβ. β'. ἕνα δίδους ἐν γλυκεῖ. Τὰς δὲ ἐκ νεφρῶν αἱμορραγίας ἵστησι, στρατιώτης ὁ ἐπὶ τῶν ὑδάτων πινόμενος.

CV. Ἀλγήματα δὲ κύστεως ἰᾶται λινόσπερμον ὠμὸν, σήσαμον, ὅρμινον, ἕκαστον κυ. α. κατ' ἰδίαν σὺν γλυκεῖ πινόμενος. ὀξυσχοίνου σπέρμα. ἢ βολβῶν * πυρρῶν σπέρμα
C ὁμοίως. λωτοῦ σπέρμα ὁμοίως ἐν οἴνῳ. μήκωνος μελαίνης ἢ λευκῆς σπέρματος < α'. σὺν ὕδατι θερμῷ πινομένη, ἢ μελικράτῳ. κυδωνίων ἄνθη. ἢ ἑλίκων ἀμπέλου, ἢ ἀνδράχνης ἀφέψημα, πινόμενον. ἢ γεντιανῆς χυλὸς σὺν ὕδατι.

CVI. Καταπλάσσεται δὲ ὠφελίμως
D ἐπὶ ἀλγούσης κύστεως· νυμφαίας ῥίζα καὶ σπέρμα. πολύγονον. πετροσέλινον. χαμαιπίτυς σὺν οἴνῳ, καὶ στέατι ὑείῳ ἑψημένη. κρίθινον. γύρις. τῆλις. λινόσπερμον. φοίνικες. μῆλα κυδώνια ἑφθά. κωδίαι μήκωνος ἑφθαὶ καὶ ὑοσκυάμου ἀλεύρῳ μιχθεῖσαι. *ἄλευρον videtur addendum: aut legendum κρίθινος γύρις. μιχθεῖσαι*

CVII. Πρὸς δὲ τὰς ἑλκώσεις τῆς κύστεως,
E ποιεῖ μὲν καὶ τὰ ἐπὶ νεφριτικῶν ἀναγεγραμμένα ποτά. ἁρμόζει δὲ καὶ ταῦτα. ἀγρώστεως τῆς ἐν Παρνασσῷ φυομένης ῥίζα, καὶ τῆς ἄλλης τε ἀφεψηθεῖσα ἐν ὕδατι πινομένη. ἀνδράχνης χυλὸς ἐν γλυκεῖ. γάλα γλυκύ. ἐλάτης μυρεψικῆς ἀπόζεμα. κυπαρίσσου φύλλα μετὰ σμύρνης ποθέντα. ἰᾶται δὲ κύστιν
F ῥευματιζομένην, μολόχη ἐσθιομένη, ἢ μύρτα ἐσθιόμενα. *Moibanus hæc refert ad præcedentia: quoniam lib. 1. de mat. cupressi folia ad vesicæ rheumatismum laudantur: & legit, ἰᾶται δὲ καὶ κύστιν. Sed nihil prohibet noui etiã capitis initium esse (cui duo solùm remedia subiiciantur, malua & myrtus,) quod magis probarim. Gesn.*

CVIII. Ἐπιδακνομένην δὲ κύστιν ὠφελεῖ, σάκχαρον πινόμενον· σκάνδικος ἀφέψημα πινόμενον. καὶ τῆς λεγομένης φαλήρεως βοτάνης κοπείσης ἐκθλιβεὶς ὁ χυλὸς σὺν οἴνῳ. γίνεται δὲ ἐν τοῖς σίτοις. συμφύτου ἀφέ-
G ψημα. κνήκου ἄλευρον, ἀμύγδαλα πικρά. στροβίλια πεφρυγμένα. κόκκοι κοκκυμήλων. τραγάκανθαν ἐν γλυκεῖ, ἢ κέρατος ἐλαφείου κεκαυμένου, μιχθείσης αὐτῷ σχιστῆς ὀλίγης. *ἀλεσθεῖσα, Moibanus. Malim κόμμι κοκκυμηλέας. μετὰ κέρατος.*

CIX. Δυσουρίᾳ δὲ βοηθεῖ πινόμενα, ἀσπαράγου ἀγρίου ῥίζης ἀπόζεμα, καὶ τὸ σπέρμα σὺν οἴνῳ· πάναξ σὺν μελικράτῳ. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ψωριῶσαν κύστιν. πολυγόνου χυλός. σαμψύχου ἀπόζεμα· σέσελι. σικύου ἡμέρου σπέρμα καθαρὸν, σὺν γάλακτι, ἢ γλυκεῖ, καὶ πικροῖς ἀμυγδάλοις· ἢ αὐτὰ ταῦτα ἀμύγδαλα ἐν γλυκεῖ. σκορδίου χύλισμα ἐν οἴνῳ. σταφυλίνου ἀγρίου σπέρμα, φιλεταιρίου ῥίζης < α'. ἐν κράματι. φοῦ ἀπόζεμα. χαμαιπίτυος ὁμοίως. χαμαιλέοντος λευκοῦ < α'. ἢ β'. μετ' ὀριγάνου ἀποζέματος ἢ οἴνου. ψευδοβουνίου κλωνία δ'. μεθ' ὕδατος. ὠκίμου σπέρμα. ἀβρότονον ὁμοίως ἀποζεσθὲν ἐν ὕδατι, ἄχρις οὗ τρίτον λειφθῇ. ἀγαρικοῦ < α'. μετ' οἴνου. γλυκυρρίζης ἀπόζεμα πινόμενον. ὀξυμυρσίνης ἀγρίας ῥίζα ἀπεζεσμένη. δαμασωνίου ῥίζης < α'. σὺν οἴνῳ. στρόβιλοι καθαροὶ μετὰ σικύου σπέρματος καὶ γλυκέως. ἀνθυλλίου < γ'. σὺν οἴνῳ· ἀνθεμίδος ῥίζαι καὶ τὰ ἄνθη ὁμοίως. ἀσπαλάθου ἀπόζεμα ὁμοίως. ἀψίνθιον ἀποζεσθὲν σὺν σελίνου ῥίζῃ ἴσῃ. χίνου, ἢ νάρδου, ἢ μαράθρου ἐν ὕδατι. βακχάριδος ῥίζα ἑψηθεῖσα ἐν ὕδατι. βουνίου τὰ φύλλα καὶ ἡ ῥίζα, χυλισθέντα μετὰ μελικράτου. ἑλιχρύσου ἄνθος σὺν τοῖς φύλλοις ἐν οἴνῳ. ἑρπύλλου ἀπόζεμα ὁμοίως. σμυρνίου ῥίζα πινομένη ἐν οἴνῳ. ἠρύγγης ῥίζα μετὰ σταφυλίνου σπέρματος καὶ οἴνου. ἱπποσελίνου ῥίζα καὶ σπέρμα ὁμοίως. καρδάμωμον μετ' οἴνου, ἢ ὕδατος. κάλαμος ἀρωματίτης μετ' ἀγρώστεως ῥίζης, καὶ σελίνου σπέρματος, ἑψηθεῖσα ἐν ὕδατι. κεδρίδες πινόμεναι μετὰ πεπέρεως καὶ οἴνου· κιννάμωμον σὺν οἴνῳ. κοραλλίου < α'. κλινοποδίου ἀπόζεμα ἐν ὕδατι. κυπαρίσσου τῶν φύλλων ὁ χυλὸς πινόμενος σὺν οἴνῳ. λεύκης τοῦ δένδρου φλοιὸς σὺν οἴνῳ. ἐξωνύχου, τοῦ καὶ λιθοσπέρμου, καρπὸς πινόμενος, ὁμοίως. αἱματίτης λίθος ἐν οἴνῳ. μαράθρου ἀφέψημα σὺν ὕδατι. μυριόφυλλον ὁμοίως. πτελέας ῥίζα σὺν γλυκεῖ. ὀνόβρυχις ἐν οἴνῳ· οἰνάνθη πόα καὶ ῥίζα. ὄνοι οἱ ὑπὸ ταῖς ὑδρίαις λεῖοι πινόμενοι. ὄρνιθος ἀπόπατος σὺν οἴνῳ. εἰς δὲ τὸν οὐρητικὸν πόρον ὑποτίθενται πρὸς ἐξουρησμὸν κόρεις ἀπὸ κλίνης λεῖοι. καταπλάσσεται

μυρσίνης.

< δ'. lib. 3. de mat. med. c. 153.

Moibanus legit ἢ χῖνος, ἢ νάρδος, ἢ μάραθρον &c. Malim ego, σχοῖνος, quanquã & lentiſcus vrinam pellit.

A Vrinæ difficultati bibita auxiliatur: radicis aſparagi decoctum, & ſemen eiuſdem cum vino, panax cum melicrato, qui quidem ſcabie laboranti veſicæ etiam ſuccurrit: polygoni ſuccus, ſampſuchi decoctum, ſeſeli, cucumeris ſatiui ſemen mundatum cum lacte aut paſſo & amygdalis amaris, aut ipſa amygdala amara è paſſo: B ſcordij expreſſus ſuccus, è vino: paſtinacæ erraticæ ſemen, philetærij radicis drachma è vino diluto, phu decoctum, ſimiliter & chamæpityos, chamęleonis albi drachma vna aut altera cum origani decocto aut vino, pſeudobunij ramuli quatuor ex aqua, ocimi ſemen, ſimiliter & abrotonum C ad tertias in aqua decoctum, agarici drachma cum vino, dulcis radicis decoctum potum, ruſci ſylueſtris decocta radix, damaſonij radicis drachma cum vino, nuclei pinei repurgati cum ſemine cucumeris & paſſo, anthyllidis drach iij. è vino, anthemidis radices ac flores ſimiliter, aſpalathi D decoctum eodẽ modo, abſinthium decoctum cum æquali portione radicis apij, iuncus odoratus, aut nardus, aut fœniculum ex aqua, baccharidis radix decocta in aqua, bunij è foliis & radice ſuccus cum melicrato, elichryſi flos cum foliis è vino, ſerpylli decoctum ſimiliter, ſmyrnij radix pota è vino, eryngij E radix cum ſemine paſtinacæ & vino, hippoſelini radix & ſemen ſimiliter, cardamomum cum vino vel aqua, calamus aromaticus cum radice graminis & apij ſemine coctus in aqua, cedri baccæ cum pipere ex vino potæ, cinnamomum cum vino, corallij drachma, clinopodij decoctum in aqua, cupreſſi F foliorum ſuccus ex vino potus, populi albæ cortex cum vino, exonychi, quod & lithoſpermon dicitur, ſemen ſimiliter potum, hæmatites lapis è vino, fœniculi decoctum in aqua, millefolium ſimiliter, vlmi radix cum paſſo, onobrychis cum vino, œnanthe herba & radix, millepedæ quæ ſub vaſis aquariis de- G gunt tritæ ac potæ, fimus gallinaceus cum vino. Cimices lectularij contriti vrinariæ fiſtulę ad eliciendam vrinam induntur. Imponitur

verò contra difficultatem vrinę farina erui cum aceto, & superilligatur: similiter & vrinas ciet meum tritum, pectinii imposit um. Suffumigata quoque vrinas mouent, bdellium, artemisia, locustæ & pili ceruini: vndique verò vestibus cinctum coopertúmque esse oportet cui remedium adhibetur, vt ne suffitus vapor quaquaversùm exhalet atque dissipetur. Sedes etiam amaracino vnguēto circumlinatur.

Insessus ad vesicæ affectiones. Ad insessus autem decoquuntur in vesicæ affectionibus, anthemis, laurus, calamus aromaticus & cupressi folia.

Ad calculum. Calculos vesicę conterunt atque comminuūnt, adiantum, philetærij seu polemonij radicis drach. ij. smyrnij semen, rusci radix in passo macerata, & semen eius cum vino, hippomarathri semen & radix, althææ radix & semen, alcyonij Milesij oboli duo ex aqua, amygdalæ amaræ cum passo, & ex iisdem oleum, anthemidis quę flore est purpureo & flos & radix, leucanthemi decoctum, ononidis radix cum vino mulso, bdellij drachma cum vino, tribuli è virenti fructu succus, auis, quam ossifragum Latini vocant, ventriculus arefactus paulatim epotus, pæonię acini fului tum esitati, tum etiam poti: (qui quidem puerulis calculo & scabie vesicæ laborantibus cōueniunt:) lauri è radice cortex, cyperi decoctum, nardi Indicæ & spica & folia, opopanax, tragacantha, gentiana, cuminum latum, semen erucę & xanthij, nuclei pinei, muria, helenium, castorij drachma cum vino odorato, vmbilici Veneris radix & herba in cibo sumpta, cardamomi drachma vna cum æquali pondere corticū radicis lauri è vino: gūmi amygdali amaræ, aut vitis, aut pruni cum passo: radix in vino cocta, exonychi i. lithospermi semē cōtritum, lapides è spōgiis triti cū vino, vrina taurina pota, parthenij, quod leucanthemō dicitur, herba, paliuri semē, amomū in cibo sumptum: (quod aquas etiā q̃ calculos gignūt emēdat, si cū iis coquatur:) sisymbrij decoctū. Struthij radix cū panace & capparis radice, etiā calculos cū vrina pellit: polij decoctū, lapis Iudaicus

A δὲ πρὸς δυσουρίας, οὖρον βάτου σὺν ὄξει, καὶ ἐπιδεῖται. ὁμοίως δὲ οὖρα ἄγει μῆον λεῖον καταπλασθὲν κατὰ τοῦ ἐφηβαίου. ὑποθυμιώμενα δὲ οὖρα ἄγει βδέλλιον, ἀρτεμισία, ἀκρίδες, τρίχες ἐλάφου. περιεσταλισμένος δὲ ἔστω κύκλωθεν, ἵνα ἀδιάπνευστος ᾖ. περιχρίεις καὶ τὸν δακτύλιον ἀμαρακίνῳ μύρῳ.

Moibanus legit ὀρόβιον, subaudi ἄλευρον.

B CX. Εἰς ἐγκαθίσματα δὲ ἀποζέννυται ἐπὶ τῶν περὶ τὴν κύστιν διαθέσεων, ἄνθεμις, δάφνη, κάλαμος ἀρωματίτης, κυπαρίσσου φύλλα.

CXI. Λίθους δὲ τοὺς ἐν κύστει θρύπτει πινόμενα σὺν οἴνῳ· ἀδίαντον, φιλεταιρείου ῥίζης < β΄. σμυρνίου σπέρμα. ὀξυμυρσίνης ῥίζα ἐν γλυκεῖ ἀποβρεχομένη, καὶ ὁ καρπὸς σὺν οἴνῳ. C ἱππομαράθρου σπέρμα καὶ ἡ ῥίζα, ἀλθαίας ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα. ἀλκυονίου Μιλησίου ὀβ. β΄. σὺν ὕδατι. ἀμύγδαλα πικρὰ σὺν γλυκεῖ, καὶ τὸ ἔλαιον αὐτῶν. ἀνθέμιδος τῆς * πυρράνθου τὸ ἄνθος καὶ ἡ ῥίζα. λευκανθέμου ἀπόζεμα. ὀνώνιδος ῥίζα σὺν οἴνῳ καὶ μέλιτι. D βδελλίου < α΄. σὺν οἴνῳ. τριβόλου χλωροῦ καρποῦ χυλός. φήνης τοῦ ὀρνέου, ὃ ῥωμαϊστὶ ὀσσίφραγον καλοῦσιν, ἡ κοιλία ξηρὰ κατ' ὀλίγον πινομένη. γλυκυσίδης ῥῶγες πυρροὶ ἐσθιόμενοι καὶ πινόμενοι * ἄλλον. ἐπὶ δὲ τῶν παίδων λιθιώντων καὶ πρὸς τὰς ψωριώσας κύστεις ἁρμόζει, δάφνης ῥίζης " τοῦ φλοιοῦ. κυπέρου ἀφέψημα. " στάχυς, φύλλα E Ἰνδικά. ὀποπάναξ. τραγάκανθα. γεντιανή. πλατυκύμινον. σπέρμα εὐζώμου " καὶ στρουθίου. κονία. ἅλμη. ἑλένιον. ὄρχις κάστορος < α΄. μετ' οἴνου εὐώδους. κοτυληδόνος ῥίζα καὶ ἡ πόα ἐσθιομένη. καρδαμώμου < α΄. μετὰ δάφνης ῥίζης τοῦ φλοιοῦ F " < α΄· σὺν οἴνῳ. κόμμεως δὲ ἐξ ἀμυγδάλης πικρᾶς, ἢ ἀμπέλου, ἢ κοκκυμήλων μετὰ γλυκέος. " ῥίζα ἑφθὴ ἐν οἴνῳ. ἐξωνύχου καρπὸς λεῖος· λίθοι οἱ ἀπὸ τῶν σπόγγων λεῖοι μετ' οἴνου. οὖρον ταύρου πινόμενον. παρθενίου τῆς λευκανθέμου καλουμένης ἡ πόα. παλιούρου σπέρμα. ἄμωμον ἐσθιόμενον. τοῦτο δὲ καὶ G τὰ λιθογόνα ὕδατα καθαίρει συνεψόμενον. σισυμβρίου ἀπόζεμα. στρουθίου ῥίζα σὺν πάνακι καὶ καππάρεως ῥίζῃ " καὶ ἐξουρεῖν ποιεῖ. πολίου ἀπόζεμα. λίθος Ἰουδαϊκὸς

ὁ φλοιός.

Gesnerus legendum suspicatur στάχυς ἢ φύλλα Ἰνδικά.

Gesn. Post εὐζώμου, malim punctum notare, & subdere στρούθιον, aut potiùs legere ξανθίου.

Lib. 1. de mat. nullum hîc pondus nominatur. κοκκυμηλέαι.

Apparet stirpis alicuius nomen hîc deesse. Suspicatur verò Gesnerus rumicis aut ononidis nomen hîc desiderari.

τὸν λίθον ἐξουρεῖν.

τριβόμενος σὺν ὕδατι, καὶ πινόμενος. σκο-λοπένδριος βοτάνη, ἔστι δὲ καὶ διουρητική. σχοίνου ἄνθος πινόμενον καθ' ἡμέραν. μυσκ-λεδρα μετὰ ἐλαχίστου κρόκου καὶ σμύρνης ποτιζόμενα σὺν ὕδατι· ἢ μετὰ λιβανωτοῦ ὀλίγου καὶ οἰνομέλιτος πολὺ ἐπιπασσόμενον, τὸ ἀφέψημα * αὐτοῦ. ἢ λίθος τῶν ἐξουρηθέντων ὑπ' αὐτῶν τριβεὶς καὶ ποθεὶς ἐν οἴνῳ.

* λιβανωτοῦ ἴσως.

CXII. Οὐρητικὰ δέ ἐστι καὶ τὰ παραδιδόμενα μὲν πρὸς δυσουρίας καὶ λιθιῶντας· καὶ ταῦτα δὲ πινόμενα σὺν οἴνῳ ὠφελεῖ δυσουροῦντας, καὶ ἐφ' ὧν οὖρα κινῆσαι βουλόμεθα, ὡς ἐπὶ ὑδρωπικῶν καὶ ἰκτερικῶν· ἀκάνθης λευκῆς ῥίζης < α. ἀκάνθης τῆς παιδέρωτος καλουμένης ῥίζης ὁμοίως. ἀκόρου ῥίζα. τριφυλλίδος καρπός, καὶ ὁ χυλὸς αὐτῆς, καὶ τὸ ἀπόζεμα. ἀρκτίου ῥίζα, καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῆς. ἄρκειον καὶ προσώπειον ἢ φιλάνθρωπος, ἢ σκορδόνιον, ὃ Ῥωμαῖοι προσῶν. ἀκακίας τὸ σπέρμα ἄριστα ποιεῖ λιθιῶσι μετὰ πεπέρεως καὶ οἰνομέλιτος· Ἀρεταῖος * ὄνομα ἐν τοῖς νεφριτικοῖς ἔγραψεν. ἢ νάρδου Συριακῆς ῥίζα. τραγορίγανον. καὶ χυλὸς ὀριγάνου καὶ πετροσελίνου, ἴρεως. καρπὸς σελίνου. κρίθμον. πηγάνου ἀγρίου σπέρμα, κνίδης σπέρμα. ἀλθαίας τῆς ῥίζης ἀφέψημα, βρυωνίας ῥίζης λευκῆς * καὶ μελαίνης < α. καὶ ὁ ἀσπάραγος ἐσθιόμενος. ἀμπελόπρασα ἐσθιόμενα. ἄνισον πινόμενον. ἄνηθον. ἄρου ῥίζα ξηρὰ ἐν οἰνομέλιτι (καὶ) ἑφθή, ἐσθιομένη. καὶ δρακόντιον ὁμοίως. ἀρκευθίδων ἀφέψημα, καὶ αὐταὶ λεῖαι πινόμεναι σὺν οἴνῳ. ἀσφοδέλου ῥίζης < α. σὺν οἴνῳ. ἄσαρον ὁμοίως. ἀστραγάλου ῥίζα. βαλσάμου καρπὸς < α. καὶ ὀπὸς βαλσάμου μετὰ γλυκέως. τριχομανές. ὑακίνθου ῥίζα. ὑπερικόν. χαμαιδάφνης Ἀλεξανδρινῆς. γιγγίδιον. δίκταμνον. βάλανοι δρύϊνοι ἐσθιόμεναι, καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῶν. ἐλενίου ἀφέψημα. ἐλελισφάκου ἀφέψημα. ἐρέβινθοι ἐσθιόμενοι, καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῶν. ἐρυθρόδανον. ἐχῖνος θαλάσσιος. θέρμου ῥίζης ἀπόζεμα. θρίδαξ ἑφθή, ὡς λάχανον ἐσθιομένη. ἢ θύμον, ἢ θύμβρα. ἱππουρίδος ῥίζα, καὶ τὰ φύλλα. ἰτέας ὀπός. καπνός. ὁ ἐπὶ κριθαῖς βρωθεὶς χυλός, δι' οὔρων ἄγει. καλαμίνθης ἀπόζεμα. κάχρυ. κισσὸς αἷμα ἄγει.

προσωνάκεαμ καλοῦσι, lib. 4. de mat.

Diosc. lib. 4. de mat. med. cap. 90. hanc vim foliis tribuit.

δάφνην Ἀλεξ. simpliciter vocat lib. 4. de mat. ῥίζα addiderim.

κάγχρυς forte, vel κάχρυς.

A tritus cum aqua & potus, scolopendrium herba, quæ & vrinas ciet: iunci odorati flos quotidie potus; muscerda cum paucissimo croco & myrrha propinata ex aqua, aut cum pauco thure copia largiore inspersa vino mulso, thuris etiam decoctum; ac denique lapis, quem calculo laborans excreuerit, tritus

B è vino potus.

Vrinas cient tum quæ ad vrinæ difficultatẽ & calculos cõmemorauimus, tum & hæc sequẽtia in vino pota, quæ quidẽ adiuuãt nõ solùm vrinæ difficultate laborátes, sed & cæteros quibus vrinas pellere consultum fuerit, velut hydropicos & arquatos: spinæ albæ radicis drach-

Ad proliciendam vrinam.

C ma, acanthi pæderotis dicti radicis tantundẽ, acori radix: trifolij semẽ, succus & decoctum: arctij radix & & eiusdẽ decoctum, arcium quod & prosopium aut philanthropos aut scordonium, Latinis personata, dicitur: acaciæ semen præclarè calculosis proficit cum pipere & vino mulso. Aretæus inter nephriticorum

D remedia onosma reposuit. Nardi Syriacæ radix, tragoriganũ, succus origani, petroselini, iridis: semen apij, crithmum, rutæ syluestris semẽ: vrticæ semẽ, althææ radicis decoctum; bryoniæ albæ aut nigræ drachma, asparagus in cibo sumptus, ampeloprasum esitatum, anisum bibitum, anethum, ari ra-

E dix sicca in mulso cocta & esitata, similiter & dracunculi radix, baccarum iuniperi decoctum, & ipsæ quoq; tritę ex vino potę: asphodeli radicis drachma cum vino, asarum simili modo, astragali radix, carpobalsami drachma, opobalsamum cum passo, trichomanes, hyacinthi

F radix, hypericum, lauri Alexãdrinę radix, gingidium, dictãnus, glãdes quernęin cibis sumptę, ac earundẽ decoctum, helenij decoctum, saluiæ decoctum, cicer in cibo sumptum, eiusdem decoctum, rubia, echinus marinus, lupini radicis decoctum, lactuca elixa oleris instar

G in cibo sumpta, thymus, thymbra, equiseti radix & folia, salicis liquor, fumaria: cremor hordei assumptus vrinas trahit: calaminthæ decoctum, cachrys: hedera etiam sanguinem cum lotio educit:

costus, crocum, huius radix cum passo, cepæ elixæ, ligustici radix & semen, lapides spongiarum, malabathri folia, nigella, gladioli radix superior, coreos semen cum vino, holoschœni semen, onobrychis, origanum, lyncis vrina trita ex aqua, capræ vrina similiter cum spica nardi, periclymeni folia, piper, ruta, pini cortex, polium, marrubium, porrum elixum, raphanus eiusdémque semen: resina quæuis, præcipuè verò lentiscina: apium seu crudum seu etiam coctum, ac semen eiusdem, sideritis, quæ & Heraclea dicitur, sison, asarum, scillæ tostæ drachma, cum oxymelite, sonchi radix & semen, struthij radix: pinei denique nuclei esitati vehementer vrinas promouent.

Theriaca, hoc est, contra morsus ictúsque venenatos auxilia.

Ad canis rabiosi morsum. Morsis à cane rabioso conferunt hæc: sanguis rabidi canis potus, & eiusdē iecur assum comestum, cancrorum fluuiatiliū oculi tosti & ex aquæ cyatho poti. Aut: cineris è cācris integris crematis drachma vna aut altera, gētianæ drachma vna, cineris vitis albæ drach. ij. misceātur & cū vino albo triduo bibātur. Iuuat & dens caninus rabiosi canis qui momorderit, folliculo ex aluta inditus & brachio adalligatus: lyciū potui datū. Aristolochiæ, gētianę, baccarum lauri & myrrhę partes æquales mixtæ propinātur, aut etiā vulneri ex morsu imponūtur: apparatæ etiā ranæ in cibo sumūtur, vti & canis coagulum in sapa. Vulneribus etiā adhiberi oportet, quę diutius eadem dilatata seruent, nec tā citò sināt coire ac cicatrice obduci. Quare cōsultum fuerit, vt in quouis alio, ita maximè in canis rabiosi morsu, alliū vsurpare, seu per se, seu etiā cum melle. Proficiūt & vrticę folia cū sale aut melle, cepa cū sale aut ruta, silphiū cū sale, eiusdem liquor aut tritus inspersus, aut alioqui cataplasmatis instar applicitus, salsamētū omne, cinis sarmētitius cū oleo, sābuci folia cū sale, amygdalę amarę cū melle, ballotes aut plātaginis folia cū sale, menta similiter, nuces iuglādes cū cepa

A κόστος, καὶ κρόκος, καὶ ἡ ῥίζα μυρσίνου γλυκέως. (μετ' οἴνου, libro 1. de mat.) κρόμμυα ἑφθά. λιγυστικοῦ ῥίζα καὶ ὁ καρπός. λίθοι οἱ ἐκ σπόγγων. μαλαβάθρου φύλλα. μελάνθιον. ξιφιδίου ῥίζα ἡ ἄνω. κόρεως καρπὸς σὺν οἴνῳ. ὁλοσχοίνου καρπός. ὀνόβρυχις. ὀρίγανον. οὖρον λυγκὸς λεῖον ἐν ὕδατι. (λυγκούριον.) αἰγὸς οὖρον ὁμοίως μετὰ νάρδου στάχυος. περικλυμένου φύλλα. πέπερι. πήγανον. πίτυος (B) φλοιός. πόλιον. πράσιον. πράσον ἑφθόν. (Hæc itidem redundant.) ῥάφανος καὶ τὸ σπέρμα. ῥητίνη πᾶσα, μάλιστα δὲ σχίνου. σέλινον ὠμὸν καὶ ἑφθόν, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ. σιδηρίτης, ἡ καὶ Ἡρακλεία. σίσον. ἄσαρον, σκίλλης ὀπτῆς < α΄. σὺν ὀξυμέλιτι. σόγχου ῥίζα καὶ ὁ καρπός. στρουθίου ῥίζα. C ἰσχυρῶς οὐρητικοί εἰσι στρόβιλοι ἐσθιόμενοι.

ΘΗΡΙΑΚΑ.

CXIIII. Λυσσοδήκτοις δὲ ὠφελεῖ, τὸ αἷμα τοῦ λυσσῶντος κυνὸς ποθέν, καὶ τὸ ἧπαρ αὐτοῦ ὀπτηθὲν καὶ βρωθέν. καρκίνων ποταμίων ὀφθαλμοὶ φωσθέντες, καὶ μετὰ ὕδατος ἐπιθέντες (ποθέντες fortè.) D κυ. α. ἢ καὶ ὅλων καέντων τῆς τέφρας < α΄. ἢ δ΄. γεντιανῆς < α΄. καὶ ἀμπέλου λευκῆς τῆς τέφρας < β΄. σὺν οἴνῳ λευκῷ ἐπὶ ἡμέρας γ΄. πινόμενον. καὶ ὁ κυνόδους δὲ τοῦ δακόντος κυνός, ἐντεθεὶς εἰς κυΐδα, καὶ περιαφθεὶς βραχίονι, ὠφελεῖ. (κυΐδα lib. 2. de mat. mauult Ges. σκυτίδα, sic enim ait Tatianus vocari, corij segmentum.) καὶ λύκιον ποθέν. ἢ ἀριστολοχίας καὶ γεντιανῆς καὶ δαφνί- E δων, καὶ σμύρνης ἴσον ἑκάστου ἀναλαβὼν δίδου πιεῖν, ἢ καὶ ἐπὶ τὸ δῆγμα ἐπιτίθει. βάτραχοι σκευασθέντες καὶ ἐσθιόμενοι. πιτύα κυνὸς ἐν ἑψήματι. καταπλάσσειν δὲ δεῖ ἐπὶ τῶν λυσσοδήκτων τὰ τραύματα τοῖς δυναμένοις τηρεῖν ἐφ' ἱκανὸν τὰ ἕλκη, καὶ μὴ ἐᾶν ταχέως ἀπουλοῦσθαι. βέλτιον δέ, εἰ καὶ F ἐπὶ πολύ, εἰς αὐτὰ τὰ κυνόδηκτα παραλαμβανόμενον σκόροδον καθ' ἑαυτό, ἢ καὶ σὺν μέλιτι. κνίδης φύλλα σὺν ἁλσίν, ἢ μέλιτι. κρόμμυον μεθ' ἁλός, ἢ πηγάνου. σίλφιον μεθ' ἁλός. ὀπὸς σιλφίου πασσόμενος λεῖος, ἢ καταπλαττόμενος. τάριχος πᾶς. τέφρα κληματίνη σὺν ἐλαίῳ, ἢ σκόροδον. (σὺν ὄξει, cum aceto. 5. de mat. cap. 135.) ἀκ- G τῆς φύλλα σὺν ἁλσίν. ἀμύγδαλα πικρὰ σὺν μέλιτι. (Hæc redundant.) βαλλωτῆς φύλλα, ἢ ἀρνογλώσσου σὺν ἁλσίν. ἡδύοσμον ὁμοίως. κάρυα βασιλικὰ σὺν κρομμύῳ

καὶ ἅλσι, καὶ μέλιτι. μελισσόφυλλον μεθ' ἁλῶν. μυάκων σάρξ. νίτρον σὺν ὑείῳ στέατι. ὀρόβινον μετὰ μέλιτος. οὖρον ἀνθρώπινον καταντλούμενον. πήγανον σὺν ὄξει. πυροὶ ὠμοὶ μασσηθέντες καὶ ἐπιτεθέντες. σικύου ἡμέρου φύλλα σὺν οἴνῳ. ὀπὸς συκῆς ἐπιστάζομενος, ἢ συκῆς φύλλα· ἢ κράδαι ἁπαλαὶ σὺν μέλιτι. τέφρα κληματίνη σὺν ἐλαίῳ. τέφρα συκίνη σὺν κηρωτῇ. ὑὸς ἄφοδος σὺν ὄξει ἑψηθεῖσα. καὶ τὸ Περσικὸν μῆλον μασσηθὲν καὶ ἐπιτεθέν.

χρὸς lib. 11. de mat.

Hæc itidem redundant.

CXIIII. Ποτὰ δὲ κοινὰ πρὸς ἑρπετὰ δίδοται· πεπέρεως σὺν ὄξει καὶ μηκωνίῳ. πηγάνου ἀγρίου σπέρμα. πλατάνου σφαιρία ὁμοίως. πολεμωνίου, τοῦ καὶ φιλεταιρίου, < α΄. σὺν οἴνῳ. *πυρίτης. πύρεθρον. πιτύα νεβροῦ καὶ λαγωοῦ. σαγαπηνοῦ < α΄. σελίνου σπέρμα σὺν σκορόδῳ < β΄. τοῦ δὲ συγχυλίσματος < α΄. σπαργανίου ῥίζα καὶ ὁ καρπός. συκαμίνου ὀπός. τεύκριον· τευκρείου ῥίζης χυλός· ταῦτα σὺν οἴνῳ λαμβανόμενα. * πυρίτης, κἂν ὑποζύγιον δηχθῇ, ἐγχυθεῖσα διὰ στόματος σὺν οἴνῳ, ὑγιάζει.

πέπερι.

Lego, σελίνου σπέρμα. σκορδίου < β΄. τοῦ δὲ χυλίσματος < α΄. Gesn.

χυλίσματος.

CXV. Πρὸς δὲ τὰ τῶν ἐχεων δήγματα τὰ σὺν οἴνῳ λαμβανόμενα, καὶ ἐν τροφῆς μέρει, ἀνυτικώτατον βοήθημα ἐστὶν αὐτῶν, ἡ σκοροδοφαγία ἢ ἀκρατοποσία· ὥστε ἂν ὑπομένῃ τις πλείονα βρῶσιν καὶ πόσιν, μὴ χρῄζειν ἄλλου βοηθήματος. ποιεῖ καὶ χελώνης θαλασσίας αἷμα ξηρὸν σὺν κυμίνῳ ἀγρίῳ. πιτύα λαγωοῦ. αἰδοῖον ἐλάφου ἄρρενος < α΄. ξηρά. ἀκάνθης λευκῆς. συκῆς φύλλα. ἀκόρου ῥίζα καὶ φύλλα. ἔχιον. χαμέδρυς. νάρδου Συριακοῦ ῥίζα. ἀριστολοχίας μακρᾶς ῥίζα. σμύρνιον. ἀπαρίνης χυλός. λιβανωτίδος ῥίζα. πηγάνου ἀγρίου ῥίζα. βρυωνίας λευκῆς ἢ μελαίνης ῥίζα. ἀμπελόπρασον ἐσθιόμενον. ἀγαρικοῦ < α΄. ἀναγαλλίδος χυλός. ἄνισον. περιστερεῶνος ῥίζα. ἀσπαράγου ἀφέψημα, ἢ σπέρμα. ἀρκευθίδες. ἀσφοδέλου ῥίζης < γ΄. ἀσκληπιάδος ῥίζα. ἀστέρος Ἀττικοῦ τὸ ἄνθος. ἀτρακτυλίδος ἄνθη, καὶ τὰ φύλλα, ὅσον < α΄. μετὰ πεπέρεως. πιστάκια λεῖα πινόμενα, βάτραχοι ζωμευθέντες καὶ ἐσθιόμενοι. βαλσάμου ὀποῦ ἢ καρποῦ < α΄. ἢ βδελλίου < α΄. ἢ γα-

σὺν οἴνῳ λαμβανομένων.

καὶ

σπέρμα, addit Gesnerus.

χαμαίδρυψ, vel χαμαίδρυς.

Hæc redundant.

ἢ καρποῦ.

ſale & melle: apiaſtrum cum ſale, mytulorum caro, nitrum cum ſuillo adipe, farina erui cum melle, vrina humana affuſa pro fotu, ruta cum aceto, triticum crudum manſum & impoſitum, cucumeris ſatiui folia cum vino: fici liquor inſtillatus, eiuſdem folia aut tenelli ſurculi cum melle: cinis ficulneus cum cerato, ſuccerda cum aceto cocta. Perſicum denique malum commanducatum & impoſitum.

Ad quoſuis ſerpentium morſus communia hæc remedia potui dantur: piper cum aceto & meconio, rutæ ſylueſtris ſemen, platani pilulæ ſimiliter: polemonij, quod & philetærium appellatur, drachma cum vino: pyritis ſeu pyrethrum, coagulum hinnuli ac leporis, ſagapeni drachma, apij ſemen, ſcordij drachmæ duæ, denſati verò eiuſdem ſucci drachma vna, ſparganij radix & ſemen, ſycomori liquor, teucrium, radicis teucrij ſuccus: hæc porrò cum vino ſumenda. Pyritis verò etiam iumentorum ex morſu vulnera per os infuſa ſanat.

Ad quorumuis ſerpentium morſus.

Inter ea quæ contra viperarum morſus in cibo potúque ex vino ſumuntur, præſentiſſimum atque efficaciſſimum præſtant auxilium alliorum eſus & meraci potio, ita vt ſi quis frequentiùs & largiore copia illis vtatur, haudquaquam alio egeat remedio. Facit & præclarè teſtudinis marinæ ſanguis exiccatus cum ſylueſtri cumino, coagulum leporis, cerui maris pudendum aridum drachmæ vnius pondere, ſpinæ albæ [ſemen,] ficulnea folia, acori radix & folia, chamædrops, nardi Syriacæ radix, ſmyrnium, aparinæ ſuccus, libanotidis radix, rutæ ſylueſtris radix, bryoniæ tam albæ quàm nigræ radix, ampelopraſum in cibo ſumptum, agarici drachma, anagallidis ſuccus, aniſum, verbenacæ radix, aſparagi decoctum, aut ſemen, iuniperi baccæ, aſphodeli radicis drach. iij. aſclepiadis radix, aſteris Attici flos: atractylidis flores & folia drachmę pondere, cũ pipere: piſtacia trita pota, ranæ in iure elixæ ac eſitatę, balſami liquoris aut ſeminis drachma, bdellij drachma, mu-

Ad viperæ morſum.

ſtelæ inueteratę & exiccatę drach. ij. gentianæ radicis drachm. ij cum duobus piperis obolis & ruta: ſucci autem drachm. j. aſteris Samij drachm. ij. ſeminis dauci drachm. ij. cerebrum gallinaceum potum, glandes quernæ eſitatæ, iridis drachm. ij. helenij decoctum, elaphoboſci radix & ſemen, elichryſi decoctum, itidémque ſerpylli, tubiæ folia & caules: echij radix, folia, caulis & ſemen: ſeminis trifolij drachma & folia ſimiliter: tragoriganum, apri iecur tritum in vino, eryngij radicis drachma cum ſemine paſtinacæ, hippomarathri radix & ſemen, amomum, caſſia, cardamomum: cancri fluuiatiles triti cum lacte diſſoluti: itémque marini, ſed illis minùs efficaces: betonicæ foliorum drachm. ij. cinnamomum, clinopodij decoctum, coſti drachm. ij. cum totidem piperis obolis, origanum Heracleoticum, ac eius decoctum, braſſicæ ſuccus, cyclamini radix, cupreſſi pilulæ, cuminum tum ſatiuum tum & agreſte, leporis atque hinnuli coagulum, leontopetali radix, myricæ decoctum, fœniculi ſemen, myrrhidis radix, lapis hæmatites cum vino. Ariſtolochiæ radicis, myrrhæ, baccarum lauri, gentianæ partes æquales excipiuntur melle, atque conflatum ex iis medicamentum & potui datur & vulneri imponitur. Fraxini folia ex vino, ac eorundem ſuccus etiam moribundo proſunt. Vrina propria pota, & impoſita, magnificè iuuat: necnon & anchuſa, platani fructus, naſturtium, cupreſſus, pini cortex cum vino, heliotropium.

Ad ceraſtæ morſum.

Priuatim verò ceraſtæ morſui aduerſantur, ammeos drachm. ij. cum myrrha & vino.

Vulneribus ex ſerpentium morſibus admouenda.

Adhibentur verò ita vt adhæreſcant: trifolij folia, fraxini folia, ruta, calaminthæ folia, lini ſemẽ cum ſale vel origano ac melle: gallinæ viuæ diſſectę & adhuc calentes impoſitæ: ſed in ipſarum locum alias ſubinde ſufficere oportet: fimus caprinus coctus in aceto, ariſtolochię longæ radix cũ aqua: aſphodeli radix, flores & folia cum vino: cedria aut pix liquida cum ſale, quæ & cõtra ceraſtæ morſũ valet: lauri folia cum oleo cocta, ericę folia cũ vino,

A λίαν σκελετεύσας καὶ ξηράνας, δίδου < β'. γεντιανῆς ῥίζης < β'. μετὰ δυοῖν ὀβολοῖν πεπέρεως καὶ πηγάνου. τοῦ δὲ χυλοῦ < α'. γῆς Σαμίας τοῦ ἀστέρος < β'. δαύκου σπέρματος < β'. ἐγκέφαλος ἀλεκτορίδων πινόμενος. βάλανοι δρύϊναι ἐσθιόμεναι. ἴρεως < β'. ἑλενίου ἀπόζεμα. ἐλαφοβόσκου ῥίζα καὶ B σπέρμα. ἑλιχρύσου ἀπόζεμα. ἑρπύλλου ἀπόζεμα. ἐρυθροδάνου φύλλα καὶ καυλοί. ἐχίου ῥίζα καὶ καυλὸς, καὶ φύλλα, καὶ σπέρμα. τριφυλλίδος σπέρματος < α'. καὶ τὰ φύλλα ὁμοίως. τραγοριγάνος. ἧπαρ κάπρου λεῖον ἐν οἴνῳ. ἠρυγγίου ῥίζης < α'. μετὰ σταφυλίνου σπέρματος. ἱππομαράθου ῥίζα C καὶ σπέρμα. ἄμωμον, καὶ κασσία. καρδάμωμον, καὶ καρκίνοι ποτάμιοι λεῖοι, σὺν γάλακτι διεθέντες. ἧττον δὲ οἱ θαλάσσιοι. κέστρου φύλλων < β'. κιννάμωμον. κλινοποδίου ἀπόζεμα. κόστου < β'. μετὰ πεπέρεως ὀβολῶν β'. ὀρίγανος Ἡρακλεωτικὴ, καὶ τὸ ἀπόζεμα αὐτῆς. κράμβης χυλός. κυκλαμίνου ῥίζα. D κυπαρίσσου σφαιρία. κύμινον ἥμερον καὶ τὸ ἄγριον. λαγωοῦ πιτύα καὶ νεβροῦ. λεοντοπετάλου ῥίζα, μυρίκης ἀπόζεμα. μαράθρου σπέρμα. μυρρίδος ῥίζα. αἱματίτης λίθος σὺν οἴνῳ. ἀριστολοχίας ῥίζης, σμύρνης, δαφνίδων, γεντιανῆς, ἴσον ἑκάστων μέλιτι ἀναληφθὲν πίνεται, καὶ ἐπὶ τὴν πληγὴν ἐπιτίθεται. με- E λίας φύλλα σὺν οἴνῳ, ἢ ὁ χυλὸς αὐτῶν, κἂν ἤδη ἀποθνήσκῃ οὖρον τὸ ἴδιον ποθὲν καὶ ἐπιτεθὲν, μεγάλως ὠφελεῖ. ἡ ἄγχουσα. πλατάνου καρπός. κάρδαμον. κυπάρισσος. πίτυος φλοιὸς σὺν οἴνῳ. ἡλιοτρόπιον.

CXVI. Κεράσταις δὲ ἰδίως ἁρμόζει, ἄμμεως < β'. μετὰ σμύρνης καὶ οἴνου.

F CXVII. Καταπλάσσεται δὲ προσεχῶς· τριφυλλίδος φύλλα. μελίας φύλλα, πήγανον. καλαμίνθης φύλλα. λινόσπερμον σὺν ἁλσὶν ἢ ὀριγάνῳ καὶ μέλιτι. πρὸς κεράστας ἀναχισθεῖσαι ζῶσαι καὶ ἐπιτεθεῖσαι θερμαὶ· ἀλλάσσειν δὲ δεῖ συνεχῶς. ἀπόπατος αἰγὸς ἑψηθεῖσα ἐν ὄξει. ἀριστολοχίας μακρᾶς G ἡ ῥίζα μετὰ ὕδατος. ἀσφοδέλου ῥίζα, ἄνθη, φύλλα, σὺν οἴνῳ. κεδρία ἢ πίσσα ὑγρὰ σὺν ἁλσὶ, καὶ πρὸς κεράστας. δάφνης φύλλα σὺν ἐλαίῳ ἑψηθέντα· ἐρείκης φύλλα σὺν οἴνῳ.

4. de mat. med. c. 1. drach. iij. in vini ſextario.

Videtur legendum: καὶ ὄρνιθες ἀναχισθεῖσαι ζῶσαι.

In aceto aut vino. 2. de mat. med. cap. 99.

ἐχίου φύλλα ὁμοίως. τρὺξ οἴνου μετ᾽ ἀλφίτου καὶ ὄξους. κρόμμυα ὁμοίως. ὀρόβινον σὺν οἴνῳ. πηγάνου φύλλα μεθ᾽ ἁλὸς καὶ μέλιτος. πίτυρα ἐν ὄξει ἑψηθέντα. πράσον καρτόν. ῥαφανίδος φλοιὸς σὺν μέλιτι. σάμψυχον σὺν ἁλσὶ καὶ ὄξει. σκίλλα ἑψηθεῖσα ἐν ὄξει. σκόροδα ἐν ὄξει. τέφρα πᾶσα ἐν ὄξει, καὶ μάλιστα ἀπὸ κράμβης, ἢ μελίας. καταντλεῖται δὲ ἐπὶ τῶν ἰοβόλων τριφυλλίδος ἀπόζεμα. ἐπὶ δὲ τῆς πληγῆς ἰδίως βούτυρον ἐπιτιθέμενον. ἀβρότονον λεῖον μετ᾽ οἴνου, ἄγνου φύλλα, ἀδίαντον. "ἕλκοι δὲ τὴν ἐπιφάνειαν, ἐὰν ἐπὶ πολὺ ἐάσῃς. "ῥητίνης φύλλα· πινέτωσαν δὲ ἐν ὀξυμέλιτι.

μετ᾽ πηγάνου ἀφεψήματος, cū rutæ decocto. 2. de mat. med. cap. 107.

Videtur aliquid deesse.

Vocabulum hoc corruptum apparet.

CXVIII. Πρὸς δὲ αἱμορροΐδος (καὶ πρηστῆρος) δήγματα ὠφελεῖ, ἀνδράχνη καταπλασσομένη, ἀρνόγλωσσον, περιστερεῶνος φύλλα. αὐτοῦ τοῦ θηρίου καεῖσα ἡ κεφαλὴ καὶ ἐπιτεθεῖσα. ὕσσωπον. ἄσβεστος. σκόροδον λευκόν. πράσον. πήγανον. "κνίδον. κάρδαμον, καὶ σπέρμα. "σκόροδον "λεῖον σὺν οἴνῳ ποθέν. ἀσταφίδες ἐσθιόμεναι. νεοσσοὶ ὠμοὶ ἐσθιόμενοι σὺν οἴνῳ.

κνίδη.

In versione hîc additur: lixiuium è ficu, κονία συκίνη.

Moibanus legēdum suspicatur κηπευτόν, hortense.

CXIX. Ἐπὶ δὲ πρηστῆρος, ὠμοτάριχος θύννος πολὺς ἐσθιόμενος. δεῖ δὲ οἶνον πολὺν ἐπιπίνοντας ἐμεῖν.

CXX. Ἐπὶ δὲ ἀσπίδος, ἢ πτυάδος. κόρεις ζ΄. η΄. ἢ. καταποθέντες ὠφελοῦσιν. ὄξος πινόμενον. συνεχὴς διέγερσις, πληγαί, κίνησις ὅλου τοῦ σώματος. καταντλεῖται δὲ ὠφελίμως θάλασσα θερμή.

CXXI. "Σκορπίων καὶ φαλαγγίων, καὶ σφηκῶν, καὶ μελισσῶν, ποτὰ σὺν οἴνῳ λαμβανόμενα. ἀβρότονον. ἀγαρικοῦ < α΄. ἀγηράτου σπέρμα. ἀδίαντον. ἀείζωον. σκορπιοειδές, ἰδίως πρὸς σκορπίου πληγήν. ἕρπυλλος. ἀλθαίας ῥίζης < α΄. λυχνίδος σπέρμα, ἰδίως δὲ πρὸς φαλάγγια. συκαμίνου ῥίζης ὀπὸς δοθεὶς πιεῖν, ἢ σταφίδας. ὀξαλίδος ὁ καρπὸς καὶ ἡ ῥίζα. "ὀνογύρου < δ΄. ἄμμεως < β΄. ἐξόχως ποιεῖ. ἀσφοδέλου καρπός, καὶ τὸ ἄνθος ποθέν. ὑακίνθου ῥίζα. χαμαίδρυος ἀπόζεμα, καὶ ὁ χυλός. γλήχων. ἴρεως < β΄. θρίδακος ἀγρίας σπέρμα. ὑπερικόν. κονία συκίνη. κισσοῦ ῥίζης χυλὸς σὺν ὄξει. κυπαρίσσου σφαιρία σὺν οἴνῳ. μολόχης ζωμὸς πινόμενος, καὶ αὐτὴ ἑφθὴ ἐσθιομένη.

Addo, περὶ πληγαὶ

Huius meminit Nicander in Ther. Suspicatur Gesnerus esse chamæpityn, quam & ὁλόκυρον seu ὁλόκυρτον nominari sæpe reperitur apud Dioscor.

echij folia similiter, fæx vini cum polenta & aceto, cepę similiter, erui farina cum vino, rutæ folia cum sale & melle, furfures in aceto decocti, porrum sectiuum, raphani cortex cum melle, sampsuchum cum sale & aceto, scilla in aceto cocta, allia cum aceto: cinis omnis cum aceto: maximè verò è brassica vel fraxino. Fouentur & à virulentis animantibus inflicta vulnera trifolij decocto: peculiariter autem ipsis vulneribus butyrum imponitur: abrotonum tritum cum vino, folia viticis, adiantum. Summam verò cutem vlcerant, si diutiùs reliqueris, folia: bibantur & ex aceto mulso.

Contra hæmorrhoidis [ac presteris] morsus hæc conueniunt: portulaca imposita, plantago, verbenacæ folia, ipsius serpentis caput crematum & impositum, hyssopus, calx viua, allium candidum, porrum, ruta, vrtica, nasturtium & eius semen, allium tritum ex vino potum, vuæ passæ esitatæ, "pulli crudi cum vino in cibo sumpti.

Ad hæmorrhoidis morsum.

Fortè, pullorum gallinaceórum cerebella.

In presteris morsu, conditanei thunni caro abundè comesta auxiliatur: sed vino copioso deinde superbibito vomitus concitādus est.

Ad presteris morsum.

Ad aspidis aut ptyadis morsum, cimices septem octóve deuorati iuuant, acetum bibitum, assiduæ excitationes, percussiones & totius corporis agitationes. Vtiliter etiam aqua marina calens perfunditur.

Ad aspidis ptyadisve morsum.

Ad scorpionum, phalangiorum, vesparum & apum ictus hæc è vino bibuntur: agarici drachma, agerati semen, adiantum, semperuiuum, scorpioides, (quod scorpionis ictui priuatim aduersatur) serpyllum, altheę radicis drachma, lychnidis semen, (quod peculiariter phalāgiis resistit,) sycamini radicis liquor potui datus, oxalidis semen & radix, onogyri drac. iiij. ammeos drach. ij. eximiè iuuant: asphodeli semen & flos in potu: hyacinthi radix, chamędryos decoctū & succus, pulegium, iridis drach. ij. lactucæ agrestis semen, hypericū, lixiuium è ficu, radicis hederæ succus cū aceto, cupressi pilulę cū vino: maluę ius epotū, & ipsa elixa in cibo sumpta: cum oleo cocta, ericę folia cū vino,

Ad scorpionū, phalangiorum, apum, vesparúmque ictus assumenda.

melanthij drachma, melissophyllon & eius succus, sonchus in cibo sumptus, virides myrti baccæ, myricæ seminis drachma, rutę semen, polygonon & eius succus, terebinthi fructus, lauri baccæ contritæ, scorpiurus, cardamomum, anagallidis succus, allia esitata (quoniam refrigerationem inferunt scorpionum ictus:) hyoscyami decoctum aut dilutum cum vino, ipse scorpius assus in cibo sumptus: fuligo denique è camino cum vino pota.

Ad eorundem ictus admonet.

Ad scorpionum, apum vesparumque & phalangiorum ictus hęc applicita conueniunt: fimum bubulum, serpyllum, sal tritus cum aceto, amomum cum ocimo, althææ folia elixa, oleo pauco admixta, salsamentum quoduis adhibitum: heliotropium, quod & scorpiuron nominant: conyza, origanum, lilij folia, cyclaminus, panacis Asclepij flores & folia Chironij: polium cum aceto, lauri folia sicca, fici arboris lac instillatum, maluæ folia cocta ac etiamnum cruda, sycamini folia, sisymbrium aut cardamine cum aceto, melissophyllon, verbascum cum aceto, chamædrys similiter, cupressus à ieiuno quopiam commanducata & imposita, mures domestici dissecti & impositi, caseus salsus applicitus, cochlea contrita cum sua testa, stellio confestim dissectus & impositus, sulphur viuum resina exceptum terebinthina & impositum, gentianæ radix, similiter: gramen tritum & impositum protinus auxiliatur: iuuat & ipse scorpius tritus & illitus, lacertus campestris dissectus & impositus, sonchi radix cum brassicæ succo, sycomori liquor. Fouetur & affecta pars aqua marina feruefacta: quin & eadem calenti oleo immittitur.

Ad scolopendræ & muris aranei morsus.

Ad scolopendræ & muris aranei morsus hæc pro cataplasmate adhibentur: sal cum pice, cedria & melle: allium cum ficus foliis & cumino, calaminthæ folia, hordeum vstum cum aceto: allium cum tenellis ficus surculis & foliis, farina erui

A μελανθίου < α΄. μελισσόφυλλον, καὶ ὁ χυλὸς αὐτοῦ, σόγχος ἐσθιόμενος. μύρτα χλωρά. μυρίκης καρποῦ < α΄. πηγάνου σπέρμα. πολύγονον, καὶ ὁ χυλός, τερεβίνθου καρπός, δαφνίδες λεῖαι. σκορπίουρον. καρδάμωμον. ἀναγαλλίδος χυλός. σκόροδα ἐσθιόμενα ἐπεὶ τὰ ψύχειν ἐπιφέρονται σκορπίων πα- B γοῦ, ἢ ὑοσκυάμου ἀπόζεμα, ἢ ἀπόβρεγμα σὺν οἴνῳ, ἁρμόζει πίνειν, καὶ αὐτὸς ὁ σκορπίος ὀπτὸς βρωθεὶς. ἄσβολη ἀπὸ τῆς καπνοδόχης μετ' οἴνου πινομένη.

Aliàs ψύξιν, ego sic legerim: ἐπειδὴ ψύξιν ἐπιφέρουσι σκορπίων πληγαί. ἢ ὑοσκυάμου ἀπόζεμα, &c. sed hyoscyami vox mihi suspecta est. Gesn.

CXXII. Καταπλασσόμενα δὲ ἁρμόζει σκορπιοπλήκτοις, καὶ μελισσῶν καὶ σφηκῶν, καὶ φαλαγγίων πληγαῖς ταῦτα. βόλβιτον καταπλασθὲν. ἕρπυλλον. ἅλες λεῖοι σὺν C ὄξει. ἄμωμον μετὰ ὠκίμου. ἀλθαίας φύλλα ἑφθὰ μετ' ἐλαίου ὀλίγου μιχθέντα. τάριχος πᾶς καταπλασσόμενος. ἡλιοτρόπιον, ὃ καὶ σκορπίουρον καλούμενον. κόνυζα. ὀρίγανον, κρίνου φύλλα. κυκλάμινον. πάνακος ἀσκληπιαδίου ἄνθη, καὶ τὰ φύλλα χειρωνίου. πό- D λιον σὺν ὄξει. δάφνης φύλλα ξηρά. ὀπὸς συκῆς ἐνσταζόμενος. μολόχης φύλλα ἑφθὰ καὶ ὠμά. συκαμίνου φύλλα. σισύμβριον, ἢ καρδαμίνη σὺν ὄξει. μελισσόφυλλον, φλόμος σὺν ὄξει. χαμαίδρυς ὁμοίως. κυπάρισσος μασσηθεῖσα ὑπὸ μηστικοῦ τινος, καὶ ἐπιτεθεῖσα. μύες οἱ κατοικίδιοι ἀνασχισθέντες καὶ E ἐπιτιθέμενοι. τυρὸς ἁλμυρὸς καταπλασσόμενος. κοχλίας λεῖος σὺν ὀστράκῳ. ἀσκαλαβώτης παραχρῆμα ἀνασχισθεὶς καὶ ἐπιτεθείς. θεῖον ἄπυρον ἀναληφθὲν ῥητίνῃ τερμινθίνῃ καὶ ἐπιτεθέν. γεντιανῆς ῥίζα ὁμοίως. ἄγρωστις λεία ἐπιτεθεῖσα παραχρῆμα παύει. ποιεῖ καὶ αὐτὸς ὁ σκορπίος λεῖος ἐπι- F πλασθείς. σαῦρος ἀγροῦραιος ἀνασχισθεὶς καὶ ἐπιτεθείς. σόγχου ῥίζα σὺν κράμβης χυλῷ. συκαμίνου ὀπός. Καταντλεῖται δὲ ὠφελίμως θαλάσσῃ ζεστῇ· καὶ εἰς θερμὸν δὲ ἔλαιον ὁ πεπληγμένος τόπος καθιέσθω.

Lib.5.cap.126. cum lini semine. Plin.lib.31. cum semine lini, oleo & aceto.

νηστικοῦ fortè, pro νήστεως.

CXXIII. Πρὸς σκολοπένδρας καὶ μυγαλῆς δήγματα καταπλάσσονται· ἅλες G σὺν πίσσῃ καὶ κεδρίᾳ καὶ μέλιτι. σκόροδον μετὰ συκῆς φύλλων καὶ κυμίνου. καλαμίνθης φύλλα. κριθὴ κεκαυμένη σὺν ὄξει. σκόροδον καὶ ἀκρέμονες συκῆς καὶ φύλλα, μετ' ὀρο-

Aegin. cum oxymelite.

βίνου ἀλεύρου καὶ οἴνου. πρὸς δὲ τὴν μυγαλῆν, αὐτὴ ἡ μυγαλῆ ταχέως τριφθεῖσα σὺν οἴνῳ καὶ ποθεῖσα. πίνεται δὲ κοινῶς πρὸς ἀμφότερα, ἀψίνθιον σὺν οἴνῳ. ἡδυόσμου ἀπόζεμα σὺν οἴνῳ. δρακοντίου ῥίζαν λεανθεῖσαν μετ' οἴνου καὶ ἐλαίου, πότιζε. ἢ ὑγρὰν πίσσαν μετὰ θερμοπυελίας ζυμώσας ἐπίπλασε, καὶ ἰᾶται.

ἐπιτεθεῖσα, lib. 2. de mat.

Forte, θερμοσποδιᾶς.

CXXIIII. Πρὸς δὲ τρυγόνος θαλασσίας πληγὴν καταπλάσσεται ὠφελίμως, φακὸς μετὰ μέλιτος λεῖος.

CXXV. Πρὸς δὲ δράκοντος θαλασσίου πληγὴν, αὐτὸς ὁ δράκων ἀναπτυχθεὶς καὶ ἐπιτεθεὶς· καὶ ὁ ἐγκέφαλος αὐτοῦ πινόμενος, καὶ τῇ πληγῇ οὖρον ἀνθρώπινον καταντληθέν. ἕρπυλλον καταπλασθέν.

CXXVI. Σκορπίου θαλασσίου πληγὴν ἰᾶται, θεῖον ἄπυρον σὺν ὄξει ἀνατριβόμενον. ἢ τρίγλα ἀνασχισθεῖσα, καὶ ἐπιτεθεῖσα. δαφνίδες τρεῖς πινόμεναι.

CXXVII. Ἀσκαλαβώτου δῆγμα ἰᾶται, σήσαμον.

CXXVIII. Διώκει δὲ τὰ θηρία ὑποστρωννύμενα, ἀβρότονον, ἄγνος, ἔχιον, καλαμίνθη, κόνυζα, ὀρίγανον, ἕρπυλλον, πόλιον, ἀσφόδελος. θυμιώμενα δὲ ἄγνου φύλλα, ἄσφαλτον, βδέλλιον, ἐλάφου κέρας, καλαμίνθη, καρδάμωμον, χαλβάνη, καστόριον, κόνυζα. κυπαρίσσου, ἢ κέδρου πρίσματα. γαγάτης λίθος. λυσιμάχιος. μελάνθιον. πευκέδανον. σαγαπηνόν. πόλιον.

CXXIX. Κτείνει δὲ θηρία προστεθέντα, χαλβάνη σὺν σπονδυλίῳ καὶ ἐλαίῳ. καρκῖνοι ποθέντες σὺν ὠκίμῳ, καὶ προστεθέντες, σκορπίους κτείνουσι. λυχνὶς ἀγρία προστεθεῖσα, σκορπίους σκοτίζει. σταφυλίνου ἀγρίου σπέρμα προστεθέν.

CXXX. Συγχριόμενα δὲ, κωλύει θηρία προσάγειν, καὶ διώκει. ἀλθαίας καρπὸς μετ' ἐλαίου καὶ ὄξους. δαφνίδες σὺν ἐλαίῳ καὶ ὄξει. χαλβάνη, καὶ κεδρίδες σὺν ἐλαφείῳ μυελῷ, ἢ στέατι. πάνακος ἀσκληπιάδου καρπὸς καὶ ἄνθη σὺν ἐλαίῳ καὶ ὀπῷ. μολόχης φύλλα λεῖα σὺν ἐλαίῳ ἀλειφόμενος, ἄπληκτος ὑπὸ σφηκῶν καὶ μελισσῶν διαμένει. ποιοῦσι καὶ κάμπαι αἱ ἐπὶ τῶν λαχάνων σὺν ἐλαίῳ συγχριόμεναι.

ἀσκληπιαδίου.

Aegin. cum oxymelite.

πρὸς χεῖρας μύρου, lib. 2. de mat.

A ad vino. Priuatim verò ad muris aranei morsus facit, mus ipse araneus statim cõtritus in vino & potus. Communiter verò ad vtriusque morsus hæc bibuntur: absinthium cum vino, mentæ decoctum cum vino: dracunculi radix trita cum vino & oleo etiã propinatur. Pix verò liquida cum feruenti cinere subacta & illita sanat.

B Ad pastinacæ marinæ ictum vtiliter imponitur, lens cum melle contrita.

Ad pastinacæ marinæ ictum.

Ad marini draconis ictum, draco ipse diuulsus & impositus iuuat, necnon & cerebrum eius epotum: vulnus quoque ipsum vrina humana fouetur: imponitur & serpyllum.

Ad marini draconis ictum.

C Vulneri ex marini scorpionis ictu medetur, sulphur viuum cum aceto cõtritum, aut mullus in longitudinem fissus & impositus. Tres quoque lauri baccæ bibuntur.

Ad marini scorpionis ictum.

Stellionis morsui sesamum medetur.

Ad stellionis morsum.

D Serpentes cæterásque venenatas bestias substrata fugant hæc: abrotonum, vitex, echium, calamintha, conyza, origanum, serpyllum, polium, asphodelus. Suffitu verò hæc: viticis folia, bitumẽ, bdellium, cornu ceruinum, calamintha, cardamomum, galbanum, castorium, conyza, cupressi vel cedri ramenta, gagates lapis, lysimachia, melanthium, peucedanum, sagapenum, polium.

Serpentes aliásque venenatas bestias substrata fugantia.

E Admota verò hæc venenatas bestias interimunt: galbanum cum spondylio & oleo, cancri cum ocimo poti, itémque appositi scorpiones necant. Lychnis syluestris apposita scorpios tantum non exanimat. Facit & syluestris pastinacæ semen appositum.

Easdem apposita necantia.

F Illita verò hæc venenatas bestias arcent ac etiamnum abigunt, althææ semen cum oleo & aceto, lauri baccæ cum oleo & aceto, galbanum & cedri baccæ cum cerui medulla aut adipe, panacis Asclepij semen & flores cum oleo & [laserpitij] liquore. Maluæ foliis tritis ex oleo siquis perungatur, à vespis & apibus minimè ferietur: ab iisdem etiam tuentur erucæ quæ in G oleribus nascuntur, ex oleo inunctæ.

Easdem illita arcentia.

A serpentium morsibus praeseruantia.

A serpentium morsibus tutos hæc præstant atque præmuniunt: genitalis sicci è ceruo masculo drachma è vino pota, echij radix præbibita, pastinacæ erraticæ semen deuoratum. Dracunculi radicis succo si quis manus inunxerit, tutò ac citra offensionem viperas apprehendet, vti & qui peucedani liquore corpus vniuersum perunxerit.

Amuleta quædam antipathia scorpio & venenatis bestiis aduersantia.

Sunt & amuleta quæ scorpionibus venenatísque bestiis aduersantur: ac heliotropij quidem maioris, quod scorpiurum vocant, radix alligata, ictis à scorpione salutaris perhibetur. Scorpius admoto aconito quasi moriturus torpescit, idémque apposito helleboro albo velut ad vitam reuocatur. Valet & spinæ albæ semen è collo suspensum. Fugat & venenatas bestias ophites lapis adalligatus. Incolumes & inoffensos præstat, medulla ceruina circumlita: oxalidis radix admota, itidémque philetærij radix adalligata, ne quis à scorpio lædatur noxámve sentiat, omnino prohibent.

Culices arcentia & abigentia.

Culices advolatu arcet, absinthium cum oleo inunctum. Idem prestant suffitu, conyza, cupressi pilulæ, coma, ipsáque ramenta: denique & bubulum stercus.

Ad deuoratas hirudines.

Hirudines tonsillis, gulæ & ori ventriculi adhęrescétes excutiunt, absorpta muria, acetum: itémque laserpitij liquor ex aceto gargarizatus aut sorbitione haustus. Aliud: in aceto & butyro mixtis ferrum ignitum vbi extinxeris, ea propinato, & prodibit hirudo. Aliud: laserpitij semen aut atramentum sutorium cum aceto gargarizato. Aliud: alumen scissile probè tritum inspirato in os habentis hirudines, & exibunt. Prodest & anagallidis succus epotus, vel haustum acetum acre in quo thymum intritum sit, itémque nitrum cum sale ex aqua gargarizatum. Eum verò, cuius faucibus hirudines inhæserint, in aquæ calidæ solium demittito, eíque frigidissimam aquam ore continendam exhibeto: sic enim calore offensæ, protinùs ad frigidam prorepent. Post os itidem aliquo ex antedictis collutum, rictus hiatu aquæ limus apprehendatur: eius enim odore allectæ illæ prosilient.

A CXXXI. Ἀδήκτους δὲ ἀπὸ τῶν ἑρπετῶν τηρεῖ, ἐλάφου ἄρρενος αἰδοίου ξηροῦ < α΄. πινομένη σὺν οἴνῳ. ἐχίου ῥίζα προποθεῖσα. σταφυλίνου ἀγρίου σπέρμα βρωθέν. δρακοντίου ῥίζης χυλῷ ἐάν τις συγχρίσῃ τὰς χεῖρας, ἀγρεῖ ἂν ὁ τοιοῦτος ἀλύπως ἐχίδνας. ἢ πευκεδάνου ὀπὸς ὅλως συγχρίσεται.

ἀποτεθεῖσα.

Fortè, σὺν ἐλαίῳ. Gesn.

B CXXXII. Ἐνδέματα καὶ ἀντιπαθῆ πρὸς σκορπίους καὶ θηρία ἱστορεῖται ὠφελεῖν τοὺς σκορπιοπλήκτους, ἡλιοτροπίου τοῦ μεγάλου τοῦ σκορπιούρου ἡ ῥίζα περιαπτομένη. Νεκροῦ δὲ σκορπίου ἀκόνιτον προσαχθὲν ἐγείρει δὲ ἐλλέβορος λευκός. ἀκάνθης λευκῆς σπέρμα περιαπτόμενον. Θηρία διώκει λίθος ὀφίτης περιαπτόμενος. C Ἀπόνους ποιεῖ μυελὸς ἐλάφου περιχριόμενος. Ὀξαλίδος ῥίζα προστεθεῖσα, φιλεταιρείου ῥίζα περιαφθεῖσα, ὑπὸ σκορπίου κωλύει ὅλως τι παθεῖν.

4. de mat. med. παραλύει, resoluit, seu torpore afficit.

CXXXIII. Κώνωπας δὲ οὐκ ἐᾷ προσέρχεσθαι, συγχριόμενον ἀψίνθιον σὺν ἐλαίῳ. D θυμιώμενα δὲ, κόνυζα. κυπαρίσσου σφαιρία, καὶ κόμη, καὶ πρίσματα· βόλβιτον

CXXXIIII. Βδέλλας δὲ τὰς προσφυομένας παρισθμίοις, καὶ κατὰ πόσιν τῷ στομάχῳ, ἀποβάλλει ἅλμη καταρροφουμένη. ὄξος. ὀπὸς σιλφίου, μετ' ὄξους ἀναγαργαρισθεὶς, ἢ καταρροφούμενος. ἢ βούτυρον καὶ ὄξος μίξας E καὶ πυρώσας σίδηρον, βάψον αὐτὸ εἰς αὐτὰ, καὶ δὸς πιεῖν, καὶ ἐκβαίνει ἡ βδέλλα· ἢ ὀπόφυλλον. ἢ χαλκάνθον σὺν ὄξει ἀναγαργαρισθέν. ἢ λαβὼν στυπτηρίαν σχιστὴν τρίψας καλῶς, ἐμφύσησον τοῦ ἔχοντος βδέλλας αὐτῇ καὶ ἐξέλθωσιν. ἢ χυλὸς ἀναγαλλίδος πινόμενος. ἢ ὄξος δριμὺ μετὰ θύμου λειώσαντες F πινέτωσαν. ἢ νίτρῳ καὶ ἁλσὶ σὺν ὕδατι ἀναγαργαριζέσθωσαν. ἐκβάλλειν ἐὰν ἐμβιβάσας ἐν βαλανείῳ εἰς ἔμβασιν, διδοὺς ὕδωρ ψυχρὸν λίαν ἐν τῷ στόματι διακρατεῖν. ἐλεύσονται γὰρ ἐπὶ τὸ ψυχρὸν ἐκπυρούμεναι. καὶ μετὰ τὸ ἀναγαργαρίζεσθαί τινι τῶν προειρημένων, παρὰ κάτω τὴν ἐκ G τοῦ ὕδατος ἰλύν. πρὸς γὰρ τὴν ὀσμὴν ἀναπηδήσονται.

Fortè, στόματι. Locus videtur corruptus.

In Alexipharmacis sic habet: τὰς δὲ ἐν τῷ βρόγχῳ προσφυείσας· deest autem verbum ἐκβαλεῖς.

ΑΛΕΞΙΦΑΡΜΑΚΑ.

CXXXV. Πρὸς δὲ τὰ θανάσιμα, κοινῶς ἁρμόζει ἔλαιον πινόμενον, ἢ βούτυρον χλιαρὸν, ὅταν ἔλαιον μὴ παρῇ. ἐμείτω δὲ ὁ πιών. Ἀβροτόνου < α'. κόνυζα, μετ' οἴνου καὶ σταφυλίνου σπέρματος. κέστρου φύλλων < β'. σὺν οἴνῳ. καὶ προπινόμενα δὲ, δυσαλώτους ποιεῖ. λογχίτιδος τῆς πόας ἀπόζεμα, σὺν οἴνῳ. κεδρόμηλα λεῖα ἐν οἴνῳ. μίλτου Λημνίας < α'. νάρδου Κελτικῆς < β'. νάρθηκος ἐντεριώνη. νηρίου τῆς ῥοδοδένδρου τὰ ἄνθη. σιλφίου ὀπός. ἱπποποτάμου ὄρχις. ὀποπάναξ σὺν ἀριστολοχίᾳ. ἀσκληπιάδος καρπὸς καὶ τὰ ἄνθη. καὶ τῆς χειρωνίου ῥίζαι· τούτων ἕκαστον σὺν οἴνῳ. πολίου ἀφέψημα τῆς ῥίζης. πευκεδάνου ὀπὸς καὶ ἡ ῥίζα, πίσσα ὑγρὰ ἐκλειχομένη. πρασίου χύλισμα σὺν οἴνῳ. σαγαπηνὸν ὁμοίως. οὖρον σαπρὸν θερμὸν πλεῖστον "πίνειν ἐμεῖν.

τῆς ῥίζης, abundare videtur Gesn.

πινόμενον καὶ αἱμούμενον.

CXXXVI. Ἀνενέργητα ποιεῖ τὰ θανάσιμα προπινόμενα· βουνιάδος σπέρμα, καλαμίνθη πινομένη. κάρυα βασιλικὰ μετὰ ἰσχάδων, καὶ πηγάνου φύλλων προεσθιόμενα, καὶ ἐπιβρωθέντα σὺν πηγάνῳ καὶ ἐλαίῳ.

CXXXVII. Ἰδίως δὲ πρὸς ἀκόνιτον ἁρμόζει, ἀειζώου τοῦ μείζονος ἄνθη μετ' οἴνου. ὀποβάλσαμον μετὰ γάλακτος. ἄκρατος πολὺς σὺν ἀψινθίῳ. κινάμωμον σὺν οἴνῳ. πάνακος Ἀσκληπιοῦ καρπὸς καὶ ἄνθη. πηγάνου ἀγρίου σπέρμα, "καὶ βρωθὲν ἄπρακτον καθίστησιν, πιτύα ἐρίφου σὺν ""ὄξει, ἢ λαγωοῦ, ἢ ἐλάφου. σιδήρου σκωρία πεπυρωμένη. καὶ ἐν ὀξυμέλιτι σβεσθεῖσα. ἢ σιδήρειον πυρωθὲν καὶ μέλιτι σβεσθέν. ζωμὸς βόειος. κονία μετὰ οἴνου καὶ ἀβροτόνου. πράσιον σὺν οἴνῳ. χαμελαία σὺν οἴνῳ. πήγανον ὁμοίως. συκῆς φύλλα λεῖα. χαμαίπιτυς καλῶς ποιεῖ. ὀρίγανος ὀνῖτις. πολύκνημον σὺν οἴνῳ. ὄρνιθος καθεψηθείσης συγχυλωθείσης ζωμός· κρέως λιπαροῦ ὁμοίως. ὀποβάλσαμον σὺν γάλακτι γυναικείῳ, ἢ ὕδατι. μορέας ῥίζαν ἑψήσας σὺν οἴνῳ, μίξας μέλι, δίδου· ἄργυρος καὶ χρυσὸς πεπυρωμένα,

Fortè, ὃ καὶ ἐπιβρωθέν.

Sic in Alexiph. at 2. de ma. med. cum vino.

Alexipharmaca, hoc est, venenorũ assumptorũ remedia.

Contra lethalia venena hæc in genere faciunt: oleum bibitum, aut, si id non sit in promptu, butyrum tepidum: sed qui biberit, reuomat oportet: abrotoni drachma, conyza cum vino & pastinacæ [erraticæ] semine: betonicæ foliorum drach. ij. ex vino: sed & eadem præsumpta, à venenorum noxa præmuniunt: lonchitidis herbæ decoctum è vino, citrea mala cum vino contrita, rubricæ Lemniæ drachma, nardi Celticæ drach. ij. ferulæ medulla, nerij, quod & rhododendron dicitur, flores, silphij liquor, hippopotami testiculus, opopanax cum aristolochia, panacis Asclepij semen & flores: Chironij verò, radices: & horum quidem singula cum vino: polij radicis decoctum, peucedani liquor & radix, pix liquida delincta, expressus marrubio succus cum vino: similiter & sagapenum, vrina putris calens, copiosè hausta vomitionéque reddita.

Venenis in genere quæ resistant.

Lethalia venena irrita inefficaciáque reddunt hæc, siquidem in potu præsumantur: buniadis seu napi semen & calamintha. Sed & iuglandes cum caricis & rutæ foliis in cibo præsumptæ, aut etiam postea sumptæ cum ruta & oleo, eundem præbent effectum.

Quibus venena inefficacia reddantur.

Priuatim verò aduersus haustum aconitum conferunt, sedi maioris flores cum vino, opobalsamum cũ lacte, meracum copiosum cum absinthio, cinnamomum cum vino, panacis Asclepij semen & flores: rutæ agrestis semen, quo etiam posteà sumpto venenum hoc inefficax redditur: coagulum hœdi aut leporis aut cerui, cum aceto: scoria ferri ignita in aceto mulso restincta, aut ferramentum excandefactum & melle restinctum, ius bubulum, lixiuium cum vino & abrotono, marrubium cũ vino, chamelæa cum vino, ruta similiter, ficus folia contrita: chamæpitys egregiè iuuat: origanum onitis, polycnemõ cũ vino, gallinæ ius ita discoctę vt simul etiã omnis ex ea succus resoluatur, ius carnis pinguis similiter, opobalsamũ cũ lacte muliebri aut aqua: mori radix cum vino cocta & melle admixto adhibita: argẽtum & aurũ ignita, extincta

Aduersus aconitum.

extincta melle: liquor * papaueris cum aceti fæce illitus. Sumpti autem aconiti signa sunt hæc: corpus contremiscit, subsultat, intumescit liuescitque.

Contra mel Ponticum.

Mel quod in Heraclea Ponti prouenit qui assumpsêre, insani fiunt. Remedio sunt mulsum præstans, & esitata rutæ folia: quoties autem mulsum euomuerint, iis toties denuò exhibeatur. Cæterùm eorum, qui mel huiusmodi comederint, stercus si sues canésve gustarint, eodem etiam mali genere afficiuntur.

Contra toxicum.

Toxico aduersantur: sanguis hirci, capræ, hœdi, anatis & canis, è vino: rapi satiui semen potum, galbanum cum vino & myrrha, vinum passum, quercus cortex cum lacte vaccino similiter, fagi aut ilicis folia, aut radicis succus cum vino copioso potus, malorum agrestium fructus esitatus, struthia mala similiter, mala cotonea trita in aqua cum pulegio, oleum rosaceum, aut irinum, amomum, carpobalsamum cum vino.

Ad venena quæ telis gladiisve illinuntur.

Iis qui venenato telo gladióve icti sunt conuenit, laserpitij liquor è vino potus, itidémque vulneribus impositus cum decocto aliquo calfaciente.

Ad ixiam.

Contra potum ixiam, qui idem est cum nigro chamæleone, auxiliantur: absinthium tritum cum aceto, castoreum cum aceto, meracum largius cum absinthio, acetum mulsum, acetum cum agrestis rutæ semine, silphij radix, tragorigani decoctum, resina terebinthina aut pinea, nuces iuglandes, aut ipsius arboris germina, nardus cum castoreo, & silphij obolus cum vino, tragoriganum cum lacte. Nec desunt qui etiam thapsiæ succum epotum iuuare asserant.

Contra cicutæ venenum.

Hausto cicutæ veneno resistunt, oleum irinum aut absinthites largius cum vino bibitum, cardamomum similiter, cinnamomi drachma cum vino, meri potio, acetum calens, oleum amaracinum, rutæ agrestis semen, styrax cum vino, piper cum vrticæ semine ac vino, silphij liquor cum oleo & passo.

A σβεσθέντα μέλιτι. ὀπὸν μήκωνος σὺν *σφέλιξι ὄξους χρίειν. σημεῖα δὲ ἀκονίτου, τρέμει τὸ σῶμα καὶ ἅλλεται, καὶ οἰδοῦται, καὶ πελιοῦται.

XXXVIII. Μέλι τὸ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Ποντικῇ γινόμενον βρωθὲν, μαίνεσθαι ποιεῖ. βοηθοῦνται δὲ οἰνομέλιτι καλῷ, καὶ πηγάνῳ
B ἐσθιομένῳ. ὁσάκις δὲ ἂν ἐξεμέσωσι, προσφερέσθωσαν τὸ οἰνόμελι. τὴν ἄφοδον δὲ τῶν φαγόντων τὸ μέλι σύες, ἢ κύνες φαγόντες, τὸ αὐτὸ πάσχουσι.

CXXXIX. Πρὸς δὲ τὸ τοξικὸν ποιεῖ αἷμα τράγου καὶ αἰγὸς καὶ ἐρίφου, καὶ νήσσης, καὶ κυνὸς ἐν οἴνῳ. γογγυλίδος ἡμέρου σπέρ-
C μα πινόμενον. χαλβάνη σὺν οἴνῳ καὶ σμύρνῃ. γλυκύς. δρυὸς φλοιὸς, μετὰ βοείου γάλακτος ὁμοίως. καὶ φηγοῦ ἢ πρίνου *φύλλα, ἢ ῥίζης χυλὸς (σὺν) οἴνῳ πολλῷ ποθείς. μήλων ἀγρίων καρπὸς ἐσθιόμενος. στρουθία μῆλα ὁμοίως. κυδώνια λεάνας ἐν ὕδατι σὺν γλήχωνι, δίδου. ἢ ῥόδινον, ἢ ἴρινον, ἢ ἄμω-
D μον, ἢ βαλσάμου καρπὸν σὺν οἴνῳ.

CXL. Πρὸς δὲ τοὺς τρωθέντας ὑπὸ βέλους φαρμακωθέντος. εἰς τὰ τοξευόμενα δὲ *ἐπιχρίεται τὸ ξίφος φάρμακα, ἁρμόζει ὀπὸς σιλφίου πινόμενος μετ' οἴνου, καὶ ἐπιτιθέμενος τοῖς τραύμασι μετά τινος τῶν θερμαινόντων ἀποζεμάτων.

E CXLI. Ἰξίου δὲ τοῦ μέλανος χαμαιλέοντος λεγομένου, ποθέντος, βοηθεῖ ἀψίνθιον τριπτὸν *μετὰ ὄξους. καστόριον σὺν ὄξει. ἄκρατος οἶνος πολὺς σὺν ἀψινθίῳ. ὀξύμελι. ὄξος σὺν *πηγάνου ἀγρίου σπέρματι. σιλφίου ῥίζα. τραγοριγάνου ἀπόζεμα. ῥητίνη τερμινθίνη, ἢ πιτυΐνη. κάρυα βασιλικὰ, ἢ τῆς καρύας οἱ
F βλαστοί. νάρδος μετὰ καστορίου. καὶ σιλφίου ὀβολὸς μετ' οἴνου. τραγορίγανον σὺν γάλακτι. ἔνιοι δὲ φασὶ καὶ θαψίας χυλὸν πινόμενον ὠφελεῖν.

CXLII. Πρὸς δὲ τοὺς κώνειον πεπωκότας, ἔλαιον ἴρινον, ἢ *ἀψίνθιον σὺν οἴνῳ πινόμενον *πολύ. καρδάμωμον ὁμοίως. κιννα-
G μώμου ∠ α. σὺν οἴνῳ. ἀκρατοποσία. ὄξος θερμόν. ἔλαιον ἀμαράκινον. πηγάνου ἀγρίου σπέρμα. στύραξ σὺν οἴνῳ. πέπερι σὺν κνίδης σπέρματι καὶ οἴνῳ. ὀπὸς σιλφίου σὺν ἐλαίῳ καὶ γλυκεῖ.

Forte, σφίγξι.

ἐσθιομένῳ.

In Alexipharm. φλοιὸς ἢ cortex.

Inferendum videtur, καὶ εἰς.

Succum Polygoni cum vino simpliciter desiderat Diosc. in Alexiph. cap. 5. 3. de mat. med. c. 26. cũ vino. Nicãder, cum musto. Cum sale. 5. de mat. med. cap. 21.

ἀψινθίτης. Gesn.

πολύς. Gesn.

CXLIII. Κορίου δὲ ποθέντος ὠφελεῖ, ἴρινον ἔλαιον, καὶ οἶνος ἄκρατος σὺν ἀψινθίῳ, ἢ ἄλφιτα ὠμὰ σὺν θαλάσσῃ, χιὼν σὺν γλυκεῖ. A

CXLIIII. Σμίλακος δὲ ποθέντος, ὃν ἔνιοι θύμαλλον καλοῦσι, Ῥωμαῖοι δὲ τάξον, δοτέον οἶνον πολύν. καὶ ὄξος, καὶ ὅσα τοῖς κώνειον πεπωκόσιν ἁρμόζει, παραληπτέον καὶ ἐπὶ ταύτης. B

θύμαλον.

CXLV. Τοῖς δὲ ψύλλιον πεπωκόσιν ἁρμόζει τὰ βοηθήματα, ἃ καὶ τοῖς κορίον προσενεγκαμένοις.

CXLVI. Τοῖς δὲ φαρικὸν πιοῦσιν, ἄκρατος πολὺς ἁρμόζει σὺν ἀψινθίῳ, ἢ κινναμώμῳ. γλυκὺς πολύς. νάρδος Κιλικία σὺν οἴνῳ. ἶρις ἀγρία ὁμοίως. πήγανον σὺν κριθίνῳ ἀλεύρῳ καὶ ὄξει. C

CXLVII. Πρὸς δὲ μηκώνιον, ἔλαιον σὺν ὕδατι. ἅλες σὺν ὀξυμέλιτι. γλυκύς. μέλι θερμανθὲν σὺν ῥοδίνῳ. ἄκρατος πολὺς σὺν ἀψινθίῳ ἢ κιννάμωμον σὺν μέλιτι. ὄξος θερμόν. ὀρίγανον σὺν κονίᾳ καὶ γλυκεῖ. πηγάνου ἀγρίου σπέρμα. ῥόδινον, ἴρινον. ἢ κόπρος ὄρνιθος λεῖος σὺν ὄξει, ἢ σὺν ὀξυμέλιτι. D

μήκωνος ὀπόν.
ὀξύμελι σὺν ἁλσὶ πινόμενον, ἢ μέλι σὺν ῥοδίνῳ θερμῷ, Diosc. in Alexiph.
σὺν ἀψινθίῳ ἢ κινναμώμῳ, in Alexiphar.
ὄρνιθος, legit Gesn.

CXLVIII. Ἐφημέρου δὲ ποθέντος, ὃ καὶ Κολχικὸν καλοῦσιν, ὠφελεῖ καστανίων ὁ ἐντὸς λεῖος σὺν οἴνῳ. πολύπου τὸ ἀπόζεμα. ὀρίγανον σὺν κονίᾳ. πολυγόνου χυλὸς καὶ ῥίζα σὺν γάλακτι γλυκεῖ. δρυὸς ἢ φηγοῦ ἢ πρίνου φύλλα λειώσας, δίδου σὺν γάλακτι. ἀμπέλου, ἢ βάτου χυλόν, ἢ καυλοὺς λείους σὺν ὕδατι. καὶ νάρθηκος ἐντεριώνη μετ' οἴνου. ἢ ἕρπυλλον μετ' οἴνου, ἢ μύρτων καρπόν, ἢ ῥοιᾶς λέπη ἀποβρέξας ἐν οἴνῳ. γάλα βόειον βοηθεῖ, ὥστε ἂν προλαβὼν ἡμᾶς τις λάβῃ τὸ γάλα, ἄλλου βοηθήματος οὐ χρήζει. E F

πολυποδίου fortè. Gesn.
Succum Polygoni cum vino simpliciter desiderat Diosc. in Alexiph. cap. 5.
Cum lacte, in Alexiph.

CXLIX. Δορυκνίου δὲ ποθέντος, γάλα. γλυκύ. ἔλαιον. εἰς ὄρνιθος στῆθος καθεψηθὲν λεῖον ποθέν, καὶ ὁ ζωμός. ἐχῖνοι, κόχλοι, καὶ πορφύραι, καὶ καραβίδες, πῖννες, κτένες, κήρυκες, ὠμὰ καὶ ἑφθὰ ἐσθιόμενα.

γλυκὺς οἶνος χλιαρὸς, καὶ ὀρ. Gesn.
κτένες, πίνναι.

CL. Στρύχνου δὲ μανικοῦ ποθέντος, ἁρμόζει μελίκρατον, ἀμύγδαλα πικρὰ ἐσθιόμενα. ἄνισον πινόμενον, ζωμὸς λιπαρός, καὶ ἄλλα τινὰ λίπος ἔχοντα χλιαρὰ πινόμενα. G

Coriandro poto aduersantur, irinum oleum, merum cum absinthio, polenta cruda cum aqua marina, nix cum passo. Contra potum coriandri.

Contra venenum taxi, quam Græci smilacem, nonnulli thymalon appellant, vinum copiosum dari oportet, itémque acetum & quæcunque conuenire diximus iis qui cicutam hauserunt. Contra venenum taxi.

Aduersus epotum psyllium, eadem quæ hausto coriandro remedia auxiliantur. Contra psyllium.

Contra pharicum potum conueniunt: meracum largius cum absinthio aut cinnamomo, passum copiosum, nardus Cilissa cum vino, iris syluestris similiter, ruta cum hordeacea farina & aceto. Contra pharicum.

Epoto papaueris liquore succurrunt hæc: oleum cum aqua, sal cum oxymelite, passum, mel calfactum cum rosaceo, merum copiosum cum absinthio, cinnamomum cum melle, acetum calens, origanum cum lixiuia & passo, rutæ agrestis semen, rosaceum, irinum, fimum gallinaceum tritum cum aceto aut oxymelite. Contra opium vel meconium.

Contra potum ephemeron, quod etiam Colchicum appellant, auxiliantur hæc: interna castanearum tunicula cum vino, polypodij decoctum, origanum cum lixiuio, polygoni succus & radix cum lacte dulci: quercus aut fagi, aut ilicis folia trita cum lacte, vitis aut rubi succus, vel cauliculi triti cum aqua, ferulæ medulla cum vino, serpyllum cum vino, myrti fructus aut Punici cortices in aceto macerati. Quin & lactis vaccini potus vsque adeò est efficax, vt si quis illud quamprimùm sumpserit, non sit aliud desideraturus auxilium. Contra ephemeron siue Colchicum.

Contra dorycnium succurrunt, lac, passum tepidum, gallinacei pectusculi elixi triti succus haustus, ipsúmque ius epotum: echini denique, conchæ, purpuræ, squillæ, pinnæ, pectines, buccina, seu cruda seu elixa comedantur. Contra dorycnium.

Hausto solano furioso conueniunt, aqua mulsa, amygdalæ amaræ esitatæ, anisum potum, ius pingue, & alia quædam pinguia tepida in potu sumpta. Contra solanum maniacum.

Ad hyoscyamum.

Aduersus hyoscyamum, lac, aqua mulsa cum lacte asinino, merum bibitum & vomitione redditum, amaracinum vnguentum, fœnumgræcum cum oleo, vrticæ semina cum vino aut folia, nasturtium, sinapi, cichorium, raphanus. Cogendi porrò ad quietem qui hoc veneno potionati sunt, quemadmodum qui vinum biberunt, vt ipsum excoquant. Hisce porrò signis sese prodit qui hyoscyamum assumpserit: plurimùm delirat, flagris cædi sibi videtur his accedunt vehemens circa hypochondria dolor, virium exolutio & crueta mictio.

Ad cantharidas.

Ad cantharidas potas hæc sunt auxilio: oleum cum aqua, irinum & rosaceum, lac: alę ac pedes ipsarum cantharidum è passo poti, vti quidam asserunt, dantur pro antidoto. Iuuát & oleum melinum, ruta cum irino, & semen quoque, ius ex adipe cerui sumptum, pulegium cum aqua: esitatum lini semen, quicum adeps caprina vel ouilla aut anseris caro cocta fuerit: lac iniectum clystere, vitium tenelli palmites triti cum passo & potui dati, scorpioides cum melle, Samiæ terræ drachma cum sapa.

Aduersus buprestin.

Iis qui buprestin assumpserint, oleum tepidum exhibeto, caricas tritas & in vino coctas propinato, aut lac cum palmulis contritis. Iuuant & pyra syluestria sicca multa cum vino trita, lac bubulum recēs, itémque vrina muliebris pota & vomitione reddita.

Contra pityocampas.

Cōtra haustas pinorū erucas cōueniūt, lac dulce, oleū melinū & irinū.

Ad salamandram potam.

Hausta salamandra auxiliantur, lac dulce cum aqua, resina cum melle, chamæpityos in aqua decoctum cum nucleis pineis, vrticę semē aut folia cum hordeacea farina & oleo cocta: testudinis marinæ sanguis & galbanum simul probè cocta sumptáque, ranæ cum eryngij radice coctæ & in cibo sumptæ.

Ad leporis marini venenum.

Hausto lepore marino sunt auxilio hæc: lac muliebre vel asininum potum, cedria è passo aut vino, cedri baccę comestę, cyclamini radix cum vino, maluæ caulis cum radice, ellebori nigri aut scammoniæ drachma, mala Punica vinosa comesta, eorúmq; nuclei. Qui hoc ve-

A CLI. Πρὸς δὲ ὑοσκύαμον, γάλα, μελίκρατον σὺν γάλακτι ὀνείῳ. ἄκρατον πίνειν, ἐμεῖν. ἀμαράκινον μύρον. τῆλις σὺν ἐλαίῳ. κνίδης σπέρμα σὺν οἴνῳ, ἢ τὰ φύλλα. κάρδαμον, νάπη χλωρά. ῥάφανος. ἡσυχάζειν δὲ δεῖ αὖθις ἀναγκάζειν, ἵνα ὥσπερ οἱ οἶνον ἐκπέσωσι. *σημαίνει δὲ τοῦτο, μέγα παραληρεῖ, δοκέοι μάστιγμα, ἔτι δὲ καθαρόν, μέγας αὐλὼ, ὑποχόνδρια πόνος. ἰσχύων ἀπόλεσιν, αἵματος οὔρησις.

νάπυ, κιχώρειον. *οἱ τὸν οἶνον πεπωκότες ἐκπέσωσι. AEgi.*

B CLII. Κανθαρίδων δὲ ποθεισῶν, βοηθεῖ ἔλαιον σὺν ὕδατι, καὶ ἴρινον, καὶ ῥόδινον· γάλα. φασὶ δέ τινες, ὅτι τὰ πτερὰ καὶ οἱ πόδες τῶν κανθαρίδων πινόμενα ἐν γλυκεῖ, ἀντιφάρμακόν ἐστι. ποιεῖ δὲ καὶ μήλινον ἔλαιον, C πήγανον μετὰ ἰρίνου, καὶ τὸ σπέρμα. ἐλάφου ἐκ τῆς πιμελῆς ζωμὸς λαμβανόμενος. γλήχων σὺν ὕδατι. λινόσπερμα, συγκαθεψήσας αἰγὸς πιμελὴ, ἢ προβάτου, ἢ χηνὸς σάρκα, ἐσθιέτωσαν. ἔγκλυζε δὲ γάλα. καὶ ἀμπέλου καυλοὺς ῥίψας σὺν γλυκεῖ δίδου. σκορπιοειδὲς σὺν μέλιτι. D Σαμίας < α. μετὰ σιραίου.

πιμελῶ.

CLIII. Βουπρήστεως δὲ ληφθείσης, δίδου ἔλαιον χλιαρόν. ἰσχάδας ῥίψας καὶ ἑψήσας οἴνῳ, δίδου πιεῖν. ἢ γάλα σὺν φοίνιξι λείοις. ἀχράδας ξηρὰς πολλὰς σὺν οἴνῳ λείας. γάλα βόειον νεαρόν. ἔλαιον χλιαρόν. οὖρον γυναικεῖον ἁρμόζει πινόμενον καὶ ἐξεμούμενον.

Ista redundant.

E CLIIII. Πιτυοκάμπης δὲ ληφθείσης, ἁρμόζει γάλα γλυκύ, μήλινον ἔλαιον καὶ ἴρινον.

CLV. Σαλαμάνδρας δὲ ποθείσης βοηθεῖ, γάλα γλυκὺ σὺν ὕδατι, ῥητίνη σὺν μέλιτι. χαμαίπιτυς συνεψηθεῖσα στρόβιλοι σὺν ὕδατι. κνίδου σπέρμα, ἢ φύλλα σὺν F κριθίνῳ ἀλεύρῳ καὶ ἐλαίῳ ἑψήσας, δίδου. χαλβάνη καὶ χελώνης θαλασσίας αἷμα, συνεψηθέντα καλῶς καὶ λαμβανόμενα. βάτραχοι μετὰ ῥίζης ἠρυγγίου ἑψηθέντες, καὶ λαμβανόμενοι.

στροβίλοις. In chamæpityos decocto pinei nulclei simul atteruntur. in Alexiph. *κνίδης.* *σὺν κρίμνῳ; hoc est, farina crassiore, simpliciter. Diosc. in Alex. itémque Nicander.* *In Alexiph. ius ranarum ita coctarum exhibetur.*

CLVI. Λαγωοῦ δὲ ποθέντος βοηθεῖ· ποθὲν γυναικὸς γάλα, ἢ ὄνου. κεδρία σὺν γλυκεῖ, G ἢ οἴνῳ. κεδρίδες ἐσθιόμεναι. κυκλαμίνου ῥίζα σὺν οἴνῳ. μολόχης τὸν καυλὸν σὺν τῇ ῥίζῃ. ἐλλεβόρου μέλανος, ἢ σκαμμωνίας < α. ῥοιαὶ ἐσθιόμεναι οἰνώδεις, καὶ οἱ πυρῆνες.

ἢ καυλὸς.

A οὐδὲν δὲ τῶν ἰχθύων ὑπομένουσι προσφέρεσθαι, εἰ μὴ καρκίνοις ποταμίοις, καὶ τούτοις μόνοις πέσσουσι. τεκμήριον δὲ τοῦ δύνασθαι σωθῆναι αὐτούς, ἐὰν ἰχθῦς ἡδέως προσενέγκωνται. ἁρμόζει δὲ καὶ ἐλλέβορος λευκός. οὐ γὰρ εὐλαβητέον ἐπ' αὐτῷ τοὺς ἐμέτους. βοηθεῖ δὲ ἐν ἀρχῇ τὸ οὖρον ἀνθρώπινον ποθὲν καὶ ἐξεραθέν. καὶ χηνὸς αἷμα παραχρῆμα πινόμενον. B Ὁ λαγωὸν θαλάσσης πεπωκώς, ἐμεῖ πυκνά, καὶ χρώματα παντοδαπά. οἱονεὶ γὰρ σαπρόν τι φαγών, οὐ κατέχει. τούτῳ χηνὸς καὶ *ὄρνηθος στέαρ " ἅμα δὸς πίνειν.

Ista quæ non suo habebantur loco post caput CII. huc reiicere visum est.

ὄρνιθος.

Gesn. suspicatur legẽdum, ἢ αἷμα, aut sanguinem.

CLVII. Πρὸς δὲ φρῦνον καὶ τὸν κωφὸν βάτραχον βοηθεῖ χελώνης θαλασσίας, ἢ χερσαίας αἷμα ξηρὸν μετ' οἴνου. C δαμασωνίου ῥίζης προσφάτου σὺν ὄξει < α'. ξηρᾶς δὲ < β'. ποιοῦσι δὲ ἄκρατος πολὺς πινόμενος καὶ ἐξεμούμενος. καλάμου ῥίζα σὺν οἴνῳ. κύπερος σὺν οἴνῳ. δίωκε δὲ καὶ περιπάτοις, ἢ δρόμοις χρώμενος, καὶ λοῦε ἐν πυριατηρίοις. ἰδίως δὲ πρὸς φρῦνον, βάτραχος ἑφθός, ἢ ὀπτὸς προσφερόμενος.

σὺν οἴνῳ, cum vino. Diosc. lib. 3. de mat. med. cap. 169.

Fortè, σημεῖα δὲ.

CLVIII. Ἡ " δὲ ταυρείου αἵματος, ἀφωνία, πόνος στομάχου, οὐρῆσαι οὐ δύναται. D ταυρείου αἵματος ποθέντος, βοηθοῦσιν ὄλυνθοι σὺν " ὄξει ποθέντες. καθ' ἑαυτὸ ὄξος. " νίτρον σὺν σιλφίῳ. πιτύα ἐρίφου, ἢ λαγωοῦ μετ' " οἴνου. νίτρου < α'. μετ' οἴνου. κράμβης σπέρμα σὺν ὄξει. κονύζης φύλλα σὺν πεπέρει. ἢ βάτου χυλὸς σὺν ὄξει. E καὶ φλεβοτομεῖν δεῖ. κοιλίαν τε κινεῖν. ἐμέτους δὲ φυλάττεσθαι ὡς βλαβερούς.

In Alexiph. σὺν ὀξυκράτῳ, ex posca.

νίτρον.

σὺν ὄξει, cum aceto, in Alexiph.

CLIX. Γάλακτος δὲ θρομβωθέντος, ὠφελίμως δίδοται γλυκὺς πολύς. ὄξος χλιαρόν. ὄλυνθοι σὺν ὄξει. ὀπὸς σιλφίου σὺν ὀξυκράτῳ, ἢ κονία. πιτύα λαγωοῦ, ἢ νεβροῦ, ἢ ἐρίφου, ἢ ἀρνός, ἢ δορκάδος, ἢ βουβάλου, ἢ μόσχου F σὺν ὄξει. γλυκὺς σὺν ὄξει. ἡδύοσμον σὺν ὄξει. καὶ κοιλίαν δὲ " λύειν. ἔνιοι δὲ ἡδύοσμον σὺν οὔρῳ διδόασιν. ἁλυκὸν δὲ μηδὲν προσφέρειν· μᾶλλον γὰρ πήγνυται τὸ γάλα. ἀλλ' οὐδὲ ἐμεῖν δεῖ " δὲ τὸ δυσβοηθητότερον τοῦ αἵματος.

Gesn. λύειν legẽdum suspicatur, vt sit infinitiuum loco imperatiui. Alioqui enim menta aluum potiùs astringit, quàm soluit. Fortè, ἔστι δὲ τοῦτο δυσβ.

CLX. Πρὸς δὲ μύκητας ποιεῖ ἀλεκτορίδος ἄφοδος σὺν ὀξυκράτῳ. ἀριστολοχίας G < α'. μετ' οἴνου. κληματίνη κονία, ἢ ἐξ ἀχράδος τοῦ δένδρου ποθεῖσα. καὶ συνεψόμεναι δὲ τοῖς

nenum biberint, piscium nihil admittunt, preter fluuiatiles cancros, quos etiã solos cõcoquunt. Signum porrò salutis fuerit, si pisces alacriter in cibos admiserint. Cõuenit eis etiã elleborus albus: neq; sunt pertimescẽdi qui eum sequũtur vomitus. Iuuat & ab initio vrina hominis pota & vomitu reddita, itémq; sanguis anseris cõfestim epotus. Hausti leporis marini signũ est, frequens vomitus & variorum colorum: nam ventriculus ceu ingesto quopiam putri minimè cõtinet. Sic affecto anseris & gallinæ adipem simul dato in potu.

Aduersus rubetæ & ranæ mutæ venena auxiliantur: testudinis marinæ aut terrestris sanguis exiccatus cũ vino, damasonij radicis recẽtis cũ aceto drachma, siccæ autem drachmæ duæ. Iuuat & meracũ copia largiore potũ ac vomitu reiectũ, arũdinis radix cũ vino, cyperus cũ vino. Solicitãdi etiã qui venena eiusmodi hauserunt ad ambulationis aut cursus exercitia, itémq; lotiones crebras in caldariis cellis. Priuatim autẽ contra rubetã facit, rana elixa vel assa in cibo sumpta.

Contra rubetæ & ranæ mutæ venena

Taurini sanguinis poti signa sũt, vocis interceptio, dolor stomachi, vrinæ retẽtio. Cõtra hoc venenum succurrũt, grossi ex aceto poti, acetũ per se, nitrum cũ laserpitio, coagulũ hœdi aut leporis cũ vino, nitri drachma cũ vino, brassicę semẽ cum aceto, conyzæ folia cũ pipere, rubi succus cum aceto. Tundenda etiam vena, ciendáque aluus: at vomitus, tanquam noxij, vitandi.

Contra taurinum sanguinem haustum.

Cõtra lac in grumos cõcretũ vtiliter exhibẽtur, passum copiosum, acetum tepidũ, grossi cum aceto, liquor silphij cum posca aut lixiuio: coagulũ leporis, aut hinnuli, aut hœdi, aut agni, aut capreæ, aut bubali, aut vituli cũ aceto, passum cũ aceto, mẽta cũ aceto. Sed & soluẽda est aluus. Sũt qui mẽtã cũ vrina exhibeant. Salsi porrò nihil offerẽdum, quoniã lac magis coiret ac dẽsaretur: at neq; his vomitus conuenit. Cæterũ huic veneno ægriùs quàm taurino sanguini poto succurritur.

Ad lac intus coagulatum.

Contra fungos hæc auxiliantur: fimum gallinaceum cum posca, aristolochiæ drachma cum vino, lixiuium è sarmentis vitium aut pyrastro arbore potum. Ipsi quoque pyrastri fructus

Aduersus fungos.

ac folia si cum fungis decoquantur, horum strangulãdi vim auferũt. Iuuat & absinthiũ cũ aceto, mel delinctũ vel in aqua potũ, apiastrũ cũ nitro aut lixiuio, sal cũ aceto, pyra syluestria esitata, amaracinũ potũ, meracũ haustũ, panacis Asclepij radix & semẽ, ruta cũ aceto, fæx vini vsta & cruda quoq; pota ex aqua, raphanus in cibo sumptus: atramẽtum sutorium cum aceto egregiè opitulatur: nasturtium aut sinapi, radix tragacanthæ cum aceto.

Contra gypsi potum. Contra gypsi potũ proficiunt: lac vomitu reddẽdum, oleum ex aqua mulsa aut ficuũ decocto, lixiuiũ ficulneum cũ vino, origanum cum lixiuio vel aceto, maluæ decoctum.

Contra lithargyri potum. Iis qui spumã argẽti biberint succurrũt hæc: meracum largius cũ absinthio propinatũ, apij syluestris semen è vino, hypericum, hyssopum cum vino, myrrhæ oboli duo, hormini semẽ, limonium & apium, fimus palũbin⁹ cũ nardo exhibitus.

Contra cerussam. Cerussa pota, prosunt hæc: oleum, aqua mulsa, ficuum decoctum cum oleo calẽte, lac potũ vomitionéq; redditũ, grossi cũ aceto, maluæ cum radicibus decoctũ, amaracinũ, iriñum, sesamũ tritũ è vino, lixiuiũ è sarmẽtis vitium, Persicorum nuclei cũ oleo aut hordei decocto, gummi pruni arboris, humor qui in folliculis vlmi continetur. Cæterũm post vomitiones etiã thapsiæ succo aut scãmoniæ liquore vtẽdum est.

Aduersus hydrargyrum. Argento viuo poto, conueniunt: lac haustum aut vinum cum absinthio vel apij semine, hyssopus cum vino, ita tamen vt deinde reuomatur: prosunt & quæ proximè contra spumam argenti præscripsimus auxilia. Mirificè verò adiuuat globulus è lamella auri perexigua deuoratus: illi enim argentum viuum propter cognationem circunfunditur & adhærescit, ac simul etiam lubrico lapsu per sedem egeritur.

EPILOGVS.

Hæc sunt, charissime Andromache, quæ tibi, de simplicium medicamentorum vsu experimentis cõprobato, duobus digesta libris mittere visum est.

FINIS.

A μύκησιν αἱ ἀχράδες, καὶ τὰ φύλλα, αἴρουσι δὲ πνιγῶδες αὐτῶν. ἀψίνθιον μετ' ὄξους. μέλι ἐκλειχόμενον καὶ πινόμενον σὺν ὕδατι. μελισσόφυλλον σὺν νίτρῳ, ἢ κονίᾳ. ἢ ἅλες σὺν ὄξει. ἀχράδες ἐσθιόμεναι. ἀμαράκινον πινόμενον. ἄκρατος πινόμενος. πάνακος Ἀσκληπιοῦ ῥίζα καὶ καρπός. πήγανον σὺν ὄξει, τρὺξ B οἴνου κεκαυμένη, καὶ ὠμὴ πινομένη μεθ' ὕδατος, ῥάφανος ἐσθιομένη. ἄκρως δὲ ποιεῖ δὲ τοῦ *χαλκοῦ ἄνθος σὺν ὄξει. "καρδαμίνη, νάπυ. τραγακάνθου ῥίζα σὺν ὄξει.

σὺν ὀξυμέλιτι, cũ aceto mulso, Diosc. 5. de mat. med. cap. 126.

Gesn. καρδάμων ἢ νάπυ legẽdum suspicatur.

CLXI. Γύψου δὲ ποθείσης ποιεῖ γάλα, ἐμείτω δέ. ἔλαιον σὺν μελικράτῳ, ἢ σύκων ἀφεψήματι. κονία συκίνη σὺν οἴνῳ. ὀρίγανον C σὺν κονίᾳ ἢ ὄξει. μολόχης ἀπόζεμα.

CLXII. Πρὸς δὲ τοὺς λιθάργυρον πιόντας ποιεῖ, ἄκρατος πολὺς διδόμενος σὺν ἀψινθίῳ, "σελίνου ἀγρίου σπέρμα σὺν οἴνῳ. ὑπερικόν. ὕσσωπον σὺν οἴνῳ. σμύρνης ὀβ. β'. ὁρμίνου σπέρμα. λειμώνιον, καὶ σέλινον. καὶ ἀγρίων περιστερῶν κόπρος δοθεῖσα μετὰ νάρδου.

σελίνου σπέρμα simpliciter in Alexipharm. In Alexiph. additur ἀγρίου, syluestris.

D CLXIII. Ψιμμυθίου δὲ ποθέντος, ἔλαιον, μελίκρατον. σύκων ἀφέψημα σὺν ἐλαίῳ θερμῷ. γάλα, ἐμείσθαι δὲ αὐτό. ὄλυνθοι σὺν ὄξει. μολόχης ἀφέψημα σὺν ταῖς ῥίζαις. ἀμαράκινον, ἴρινον. σήσαμον λεῖον μετ' οἴνου. κονία κληματίνη. "περσέων ὀστᾶ σὺν ἐλαίῳ. *κριθῶν ἀφέψημα. κόμμι κοκκυμήλων, πτελέας τὸ ἐν E τοῖς θυλακίοις ὑγρόν. χρῆσθαι δὲ μετὰ τοὺς ἐμέτους, καὶ θαψίας χυλῷ, ἢ σκαμμωνίας ὀπῷ.

Περσικῶν, in Alexiphar.

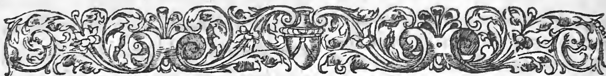
CLXIIII. Ὑδραργύρου ποθείσης ἁρμόζει γάλα πινόμενον, ἢ οἶνος σὺν ἀψινθίῳ, ἢ σελίνου σπέρματι. ἢ ὕσσωπον σὺν οἴνῳ· ἐμείτω δὲ αὐτό. καὶ τὰ πρὸς λιθάργυρον ἀναγεγραμμένα ποιεῖ. ἄκρως δὲ βοηθοῦνται χρυσοῦ ἐλα-F σμάτιον μικρόν τι καταπίνοντες περιφερές. "περιχωρεῦται γὰρ τῷ χρυσῷ διὰ συγγένειαν, καὶ συνολισθαίνει διὰ τῆς ἕδρας.

περιχωνεύεται, vel περιχέονται.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Ὅσα διὰ πείρας ἡμῖν, ὦ φίλτατε Ἀνδρόμαχε, τῶν ἁπλῶν φαρμάκων ἐν δυσὶ G τόμοις συνειλεχότες, ἐπεστάλκαμέν σοι.

ΤΕΛΟΣ.

ISTA QVAE SEQVVNTVR, HINC INDE Dioscoridis περὶ εὐποιείστων contextui falsò ascripta, in hunc locum reiecimus.

Hæc quæ in contextu Græco ad cap.2. calcem legebantur, tanquã spuria Molbanus prætermisit.

Πρὸς κεφαλαλγίας.

Βοὸς πιούσης καὶ κορεσθείσης, ὅ δὲ λείψανον πιὼν ἰαθήσεται. Ἄλλο. Αναγαλλίδος χυλὸν ἀνελόμενος, ὃ λέγεται καλλίτριχον, ἢ σεύτλου, τοῖς μυκτῆρσιν ἔμβαλε, καὶ τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ φλέγματα καθαίρει.

A

Ad capitis dolores.

RELIQVVM de aqua, è qua vacca ad saturitatem biberit, haustum sanat. Aliud: Extractum succum anagallidis (quæ "Callitrichum dicitur) aut betæ: naribus immitte, & pituitam è capite prolicies.

Hæc parenthesis meritò Gesnero suspecta est.

B

Cap.41. μετὰ δὲ, ἐβένου ῥίνημα σὺν οἴνῳ.

δρῦς τὸ δένδρον κείμενον εἰς τὸ ὕδωρ ἔτη ρ. γίνεται "ἔβελλος. τὸ δὲ εἶδος αὐτοῦ, μέλαν.

ἔβενος.

Ad oculorum hebetudinem.

Quercus arbor in aqua delitescens annos centum, fit Ebenus. Est autem ei colos niger.

Post caput 169. libri 1. ista legebantur, quæ non erant eius loci, vt apparet: sed neque Dioscoridis genuina, vt ex galangæ & zambacis mentione liquet.

Πρὸς τὸν μὴ δυνάμενον συγγενέσθαι μετὰ τῆς ἰδίας γυναικός.

Λαπάθου χλωροῦ ἀγρίου δράγμα ἓν πλῆρες ἕψε ἐν γάλακτι βοός, καὶ δὸς πιεῖν μετ' οἴνου, ἀποβρέξας αὐτὸ πρῶτον εἰς τὸν οἶνον ἑσπέραν μίαν. Ἄλλως. Πυρέθρου καὶ γαλάγγαν, ἀνὰ < γ'. τρίψας ἕνωσον μετὰ ζάμβακος ℥ο. γ'. βαλὼν αὐτὸ εἰς ὑάλινον, καὶ κρέμασον εἰς ἥλιον ἡμέρας λ'. καὶ λαβὼν ἐξ αὐτοῦ, ἄλειφε τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὰς ψοίας τοῦ πάσχοντος, καὶ θαυμάσεις.

C

Ad eum qui cum propria vxore concumbere nequit.

Lapathi syluestris virentis plenum manipulum coque in lacte bubulo, & propina cum vino, in quo priùs idem lapathum vna nocte maceraueris. Aliter: Pyrethri & galangæ, ana drach. iij. tere, & misce cum zambacini olei vnc. iij. & in vitreo vase suspende ad solem diebus xxx. Eo remedio laborantis vmbilicum & lumbos inunge, effectúmque miraberis.

D

Hoc caput post lib.2.39. legebatur: sed tanquam illegitimum loco mouimus.

Πρὸς δύσπνοιαν.

Φλεβοτόμησον τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς μετὰ θερμοῦ. μετὰ δὲ ἡμέρας ζ'. πίνε τὴν διὰ ῥόδων ἢ τὸ εὐπόριστον. καὶ μεθ' ἑτέρας ζ'. ἡμέρας λαβὲ ἑσπέρας ἐκ περὶ ἀντίδοτον τὴν διὰ γ'. πεπέρεων. καὶ μεθ' ἑτέρας ζ'. ἡμέρας τῆς καθάρσεως, φλεβοτόμησον αὐτοῦ τὴν δεξιὰν χεῖρα.

Ad spirandi difficultatem.

De sinistra ægri manu aquæ calenti post venæ apertionem indita sanguinem detrahito. Post dies septem bibat antidotum Diarrhodon aut Euporiston. Post alios verò septem dies, sumat antidoton è tribus piperum generibus. Tandémque post alios septem à purgatione dies, manus dextræ venam tundito.

E

Hoc caput quod post 59.cap. lib. 2. locatum erat, tanquam nobis suspectum, huc transferendum duximus.

Εἰς ἧπαρ καὶ σπλῆνα.

Εἰς δὲ δεξιὸν ὠτίον τὴν ἐπικειμένην φλέβα κόψας, ἐξερχόμενον δὲ αἷμα "θαυμάσεις· εἰ δὲ τὸν σπλῆνα πονῇς, τὸ ἀριστερὸν ὠτίον.

Gesſ. fortè θαυμάσῃς, contemplaberis: aut ἐξερχομένου τοῦ αἵματος ὑγιάσεις, effluente sanguine sanabis.

Lege σπλῆνα hîc & in sequentibus.

Ad hepatis & splenis affectus.

Laborante hepate venam quæ in summa dextræ auriculæ parte reperitur tundito, ita vt sanguis emanet: splene verò laborante, sinistræ auriculæ venam incidito.

F

pag.97 ἐπιτηδευομένη.

Hæc ad splenem pertinentia remedia quæ minus aptè legebãtur cap.65. tanquam ex parte superstitiosa &

Ἐνέγκας σπλῆνα βοὸς, σχίσον αὐτὸ καὶ διέκβαλλε τὸν πάσχοντα, καὶ τὴν σπλῆνα τοῦ βοὸς κρέμασον εἰς τὸν καπνόν, καὶ τούτου

Splenem bouis medium diffindito, & ægrotum per ipsum transmittito: tum splenem bubulum ad fumum suspẽdito: hoc arescente &

æger ipse sanabitur. Aliud: Splenem ouis feruentem ægri spleni imponito, & ferro ignito crucis formam desuper imprimito, tùm assumptum splenem ad fumum suspendito, & portulacæ succo cum rosaceo permixto ægrotantem inunge. Aliud: Myricæ fructum & radicem vbi contuderis, in vino vetere biduo macera, & inde ieiuno haustum vnum propinato. Hoc genus remedij probatum est.

Vt ne mulier scortetur, vir cum ea congressurus pudendo suo felscari piscis illinet: sic enim fem cum alio non est habitura.

A ψυχομένου ὁ πάσχων ὑγιαίνει. Ἄλλο. λαβὼν σπλῆνα προβάτου, ζέουσαν ἐπίθες κατὰ τῆς τοῦ αἰσθομένου. καὶ πυρώσας σίδηρον, ποίησον σταυρὸν ἐπάνωθεν. καὶ εἶθ' οὕτως λαβὼν τὴν σπλῆνα, κρέμασον εἰς ☉ καπνόν. καὶ ἀνδράχνης χυλὸν μετὰ ῥοδίνου μίξας, ἄλειφε τὸν πάσχοντα. Ἄλλο. μυρίκης B καρπὸν καὶ τὴν ῥίζαν κόψας, βρέχε εἰς οἶνον παλαιὸν ἡμέρας β'. δίδου πίνειν νηστικῷ κράσιν α'. δόκιμον.

Diosc. stylo dissentanea loco mouimus.

pag. 107. Κιμωλίας φυραθὲν.

Πρὸς δὲ μὴ πορνεύσειν γυναῖκα, χολῇ σκάρου τοῦ ἰχθύος καλύψας τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ συγγενόμενος μετὰ ταῦτα, C καὶ οὐ μίγνυται μετ' ἄλλου.

Hæc ceu minùs aptè adiuncta cap. 99. & Diosc. dictioni minùs consentanea in hunc locum reiecimus. ἀλείψας

Ad horum librorum calcem Doctiß. Gesnerus varias adiecit tum oxymelitum & aliorum medicamentorum præparationes, quas in exemplari manuscripto reperit: quanuis minimè Dioscoridis esse, & ipsa margini ascripta censura & longè diuersa dictio abundè testabantur. Eas nos, tum quia corruptæ deprauatæque sunt adeò, vt restitui vix vllo modo poßint, tum quia partim ex Nicolao Myrepso & Aëtio, partim etiam aliunde depromptæ videbantur, hîc transcribere superuacaneum duximus. Erant præterea nonnulla ad quosdam particulares affectus non minùs mendosa remedia, quædam etiam simplicium aliquot mangonia, quæ nos omnia consultò prætermisimus. Quòd ad illa verba attinet, tam ad captandos serpentes quàm ad eorundem morsus pronuntianda, ea non miror probitate insigni virum D. Gesnerum sua interpretatione indigna censuisse: quippe cùm sint planè superstitiosa, imo potiùs Magica, adeóque Christianis auribus δυσφόρητα. Quòd si quis tamen curiosiùs isthæc additamenta desideret, ea ex Dioscoridis ὑποβλήτων editione Argentinensi repetat, per me licet.

IANI ANTONII SARACENI LVgdunæi Scholia αὐτοσχέδια in Dioscoridis εὐπορίστων Librum priorem.

CAP. II. ἀμύγδαλα πικρά] Amygdalæ amaræ frustra hîc repetuntur, quoniam earum iam est facta mentio sub huiusce capitis initium, vsurpandarum itidem cum aceto & rosaceo.

CAP. VIII. περικεκαμμένοις δακτύλοις αἱ ἐσχαταὶ] His refragatur Aëtius, qui sub finem ser. 2. Tetr. 2. inter rationes sistendi sternutamenta, hanc ipsam etiam recenset, quæ fit venis ad magnos angulos sitis ab vtraque nasi parte compressis. Aristoteles etiam, vti patet ex Probl. sect. 33. perfricato oculo aut etiam naso desinere sternutamenta existimauit.

παύει δὲ πταρμούς] His repugnat Diosc. 2. de mat. med. cap. 171. vbi de eodem ocimi semine agens, scribit in hæc verba: ποιεῖ δὲ καὶ πταρμοὺς πλείονας ἐπισπώμενον διὰ ὀσφρήσεως, hoc est, *olfactu in nares attractum subinde sternutamenta mouet:* quãquã & reperiuntur vetusti codices, in quibus & eo loco ἀντὶ τοῦ, ποιεῖ, παύει, legitur, id est, *sedat*. Vtrunque porrò verum esse potest pro varia humoris cerebro contenti, seu inquàm quieti, seu etiam agitati, dispositione: id quod etiam rectè Moibanus admonuit.

κρόκου ὀβ. γ'] Malim, κνίκου. Cùm enim epilepticos purgans remedium hîc proponatur, cnici seu cartami facultas, quàm croci, cõuenientior videtur.

ὀποῦ φύλλον] Moibanus silphij semen vertit, & rectè: nam ὀποῦ φύλλον, quod huic eidem Authori cap. 69. huiusce libri, voce composita ὀπόφυλλον dicitur, laserpitij semen satis designat: siquidem & ὀπὸς Hippocrati interdum non silphij modò succum, sed ipsum quoque silphium seu laserpitiũ significat, & φύλλον, teste Gal. in glossis Hipp. etiam per se simpliciter effertur, pro ipsius laserpitij semine, quia instar folij latum sit.

CAP. XXVIII. ἀπὸ τῶν μαγείρων] Moibanus restituit, αἰγείρων. *fuligo*, inquit, *quæ de populo nigra colligitur*. Gesnerus, καμίνων, legendum suspicatur, & *fornacum fuliginem* interpretatur. Malui equidem, ne tantoperè à manuscripti codicis lectione recederem, μαγειρείων legere, vertique *coquinariam fuliginem*.

CAP. XLVI. ὕσσωπον κεκαυμένον] Ad quid, quæso, hyssopum vstum? Malim ergo, οἴσυπον. Nam & œsypum ad genas callosas ciliorúmque defluuio laborantes commendat Dioscorides, 2. de mat. med. Sed is error, vt ὕσσωπον ἀντὶ τοῦ οἰσύπου accipiatur, & hîc alibi & aliâs frequenter apud Medicos occurrit.

CAP. XLVII. ἢ σμιλίῳ] βλεφαροξυστῆρι vocat Paulus, quo loco idem curationis genus comprobat, quod tamen Aëtio minimè probatur.

CAP. LIII. Ανακολλήματα δὲ] Suspicor legendum, ἀνακολλᾶ δὲ, aut ἀνακολλῶσι δὲ, vel, ἀνακολλήματα δὲ ποιεῖ, &c. Sic vbi legitur, χονδρίλλη ἢ κόμμι, restituo, ἢ χονδρίλλης κόμμι ὁμοίως. Nam etsi quoduis gummi pilos fortasse glutinare valet, vti legitur apud Paulum & Oribasium, tamen vis ea peculiariter tribuitur à Diosc. 2. de mat. med. cap. 161. ei gummi, quod circa ramulos chondrillæ mastiches simile reperiri asserit.

CAP. LVII. καὶ τὸ ἐκ τοῦ λίπους, &c.] Hæc alioqui mendosissima sic emendat Moibanus, καὶ τὸ λίπος ἐκ τοῦ ἐλειοῦ, ὃς καλεῖται γλῆρις, καὶ παρά τισι λαγώνειρος ἢ σκίουρος λέγεται, hoc est, *& pinguedo gliris, qui à nonnullis lagoneiros & sciurus dicitur*. Malim: ὃς καλεῖται γλῆρις Ῥωμαϊστὶ, παρ' ἡμῖν δὲ μυωξὸς ἤτοι λαγώνειρος λέγεται. Sed de gliris apud Græcos variis synonymis vide Hesychium, Suidam & Varinum. Est verò σκίουρος, aliud animantis genus vmbram sibi cauda faciens, quod & Hesychius alio nomine καμψίουρον, ab inflectenda cauda, seu ἵππουρον, à caudæ magnitudine, dici asserit: quanquam & fortassis huius pinguedo æquè ac gliris ad aurium dolores accommodatur.

CAP. LIX. ἐγχέας εἰς ὄξος ἔλαιον] Hæc ad finem vsque capitis quàm corruptissimè scripta sic emendat Moibanus: ἐγχέων εἰς ὄξος ἔλαιον, καὶ κρομμύων χυλὸν, καὶ θερμαίνων, καὶ περιθεὶς ἔριον μηλωτίδι καὶ καθεὶς τὸ ἔριον, ἀποβάπτε τὸ οὖς ὄξει θερμῷ μέχρι ποσοῦ ἀνέχεται, hoc est: *Acetum, cui infusum sit oleum & cæparum succus, calfacito, idque per lanam specillo inuolutam in aures instillato calens, quantum sustinet æger*. Malim verò sic: ἐγχέας εἰς ὄξος ἔλαιον καὶ κρομμύων χυλὸν, θερμαίνε, καὶ περιθεὶς ἔριον μηλωτίδι ἀποβάπτε θερμῷ τῷ ὄξει, καὶ καθεὶς εἰς τὸ οὖς μέχρις ἀνέχεται.

CAP. LXIX. σίλφιον, ὀπόφυλλον μετὰ] Rectiùs fortasse, σιλφίου ὀπὸς μετὰ, &c. aut ὀπόφυλλον accipiendum pro laserpitij semine, quod etiam φύλλον iam antè monuimus simpliciter nominari ab Hippocrate, teste Gal. in Gloss. quia latum sit. Inferiùs verò, ἀντὶ τοῦ, ἀποβάλλει δὲ πύον, rectiùs legas, ἀποβάλλει δὲ τὸ πῦον. Itidémque ad capitis calcem, pro ἀιαβλύζεσθαι, malim, ἀνακλύζεσθαι.

CAP. LXXXVII. κύαθοι ιβ'] Dosis hæc, ceu nimia, mihi non parum suspecta est.

CAP. LXXXVIII. κινεῖ δὲ ἔμετον] fortè, κινοῦσι δὲ, &c. De vomitum cientibus hîc nouum caput fecit Moibanus, id quod vti Gesnero, ita & mihi improbatur: quãuis & ex iis quæ sequuntur remediis nonnulla vomitum prouocant, quem in anginis interdum esse vtilem rectè monet Aëtius.

CAP. XCII. ἦχον δὲ] Moibanus, ἀρτηρίας δὲ, reponit. At malim ego, paucioribus immutatis literis, βρόγχον restituere.

CAP. XCVI. καὶ ὑσσώπῳ] Malim, οἰσύπῳ, vti etiam legendum censuimus, lib. 4. de mat. med. cap. 136. de adianto.

CAP. XCVIII. τρὺξ ὄξους] Aëtius, τρὺξ οἴνου παλαιοῦ, *fæx uini ueteris*. Pro eo verò quod sequitur, μετὰ σχοινίνου καὶ μετ' ἐλαίου, rectiùs legas, μετὰ σχινίνου ἢ βαλανίνου ἐλαίου. Sed & pro eo quod habetur, δι' ὅλης νυκτὸς, Plinius idem commemorans remedium, *una nocte*, reddit: quod ipsum & Paulus &

Aëtius innuere videntur.

Cap. xcix. καὶ ἀκακίας χύλισμα] Moibanus hic redundare nonnulla existimat. Ego verò coniicio potiùs ita legendum, ἀκακίας χύλισμα τὸ ἐκ τῶν κεράτων καὶ φύλλων τῆς ἀκάνθης, καὶ ὁ ἐκ τοῦ πτερύγου αὐτῆς ἀπέρματος χυλός, &c. Nam & hæc duo succi Acaciæ genera memorantur apud Diosc.lib.1.de mat.med.cap.133.

μυρσίνης συνεψήματι] Fortè vinum myrtinum intelligit Dioscorides, quod è baccis in eo decoctis parabatur, vti videre est apud eundem, lib.5. de mat.med.cap.36.

κηπαίας ῥίζαι] Moibanus, κηπέρου, restituit: attamen malim, καππάρεως, quoniam capparis radices πρὸς τὸ τὰς τριχῶν μελάσματα, *ad denigrandos capillos*, vsurpari à Medicis est in confesso.

τῆς ῥίζης ἀφεψηθείσης] Malim, ἀφεψηθεὶς, καταπλασθείς, scilicet φλοιός: itémque pro, διαπονιζόμενος, διακλυζόμενος, seu potiùs, διακνιζόμενος.

Cap. ciii. ἄχρις ἂν ἐξιδρώσωσι] Moib. *quousque exudet*. Scilicet illi ἐξιδίσωσι, vel ἐξιδρώσωσι legere visum est. Et certè quidem de eodem ad abolendos pilos remedio agens Dioscor. lib.4. cap. 189. illicò pòst addit, cutem vbi exudauerit abstergendam, deindéque recentem dryopterin imponendam. At huic loco, meo quidem iudicio, aptius conuenientiúsque fuerit, si legerimus, ἐξιονθίσωσι. Est enim ἐξιονθίζειν seu ἐξιονδίζειν Hesychio, τὰ τρίχας ἐκδιδόναι. Siquidem ἴονθος, addit ille, ῥίζαν τριχῶν ἢ τὸ ὑπερέχον, hoc est, *pilorum radicem, aut quod è pilis extra cutem eminet*, significat. Est etiam ipsi Suidæ, ἴονθος, ἀπὸ τοῦ ἰέναι καὶ ἀνθεῖν, ἡ πρώτη ἔκφυσις τῶν τριχῶν, id est, *prima lanugo, aut, qui primi efflorescunt exoriuntúrque pili*.

τήλινον ἄλευρον] μύρον potiùs, quàm ἄλευρον, hîc legendum satis indicat quod sequitur, ῥόδινον sine adiuncto: adde quòd vnguentum telinum, seu quod è fœnogræco paratur, scribit idem Author, 1. de mat.med. cap.57. εἰς σμηγμάτων μίγνυσθαι, hoc est, *medicamentis ad faciei nitorem inducendum immisceri*.

Cap. cxiii. σβεσθείσῃ ἰρίνῳ] *Irino unguento restincta*, vertit Moibanus. Sed rectiùs legas, σβεσθείσῃ οἴνῳ simpliciter, aut, οἴνῳ εὐώδει, hoc est, *vino odorato*. Sic Paulus lib.3. cap.36. ad hircosa vitia alarum plumbaginem vrit, vinóque odorato restinguit. Adde quòd terra Chia vsta vnguento irino iniecto incenderetur potiùs, quàm restingueretur. Neque tamen illud, ἰρίνῳ, omittendum censeo: interiicienda modò distinctio. Nam & ipsum per se irinum vnguentum quidni, vt ozænarum graueolentiam, teste Diosc.1.de ma.med. cap.66. ita etiam hircosum alarum fœtorem emendet?

Cap. cxvii. ἀείνον ἄλευρον] Rectiùs fortasse legas, λείρινον μύρον, aut, σούσινον μύρον. Nam & Dioscor.lib.1.de mat.med.cap.162.de susino seu liliaceo vnguento, sic habet: μώλωπας τε ταχέως μεταβάλλει καὶ ὁμόχροιας ποιεῖ, id est, *vibices quamprimùm emendat & reliquæ cuti concolores efficit*. Sed & Orib. 3. ad Eunap. ad finem cap.36. scribit, *vibices concolores statim facere oleum liliaceum continuò inunctum*.

Cap. cxviii. ἀλφοὺς δὲ λευκοὺς καὶ λεύκας] Sunt qui ἀλφὸν λευκὸν & λεύκην pro eodem cutis vitio accipiunt: sed hîc rectè manifestò distinguuntur. Siquidem ἀλφὸς λευκὸς, seu vitiligo alba, ἀλφὸς simpliciter Celso vulgóque Medicorum plerunque dicta, in cute potissimùm hæret: & λεύκη præterquàm quòd albida magis est, altiùs etiam descendit, carnémque ipsam occupat. Sed de his vide Gal.3. de causis sympt. & Celsum, lib.v.cap.vlt.

Cap. cxxiiii. θάλασσα πινομένη] Sic legit Moibanus. Malim tamen, πυριωμένη, vel, πυελωμένη. Nam & fotu marinam aquam conferre prurituì, vel ipse testatur Diosc.lib.de ma.med.v.cap. 19. At potu non est dubium quin, vti salsamenta omnia cæteráque quæ praui sunt succi, pruritum excitet, nedum tollat: nisi fortè per accidens, dum, qua pollet vi cathartica, pruritum gignentes humores expurgat.

Cap. cxxx. ῥύξος σὺν κονίᾳ] Κονία inter alia ἄσβεστον seu calcem significat. Ideò verò calcem hoc loco potiùs, quàm lixiuium aut cinerem lixiuum vertere placuit, vti & Moibano, quòd & ipse Diosc.lib.3.de ma.med.cap.103. viscum scribit vngues scabros efficaciùs auferre, addita calce: μιγεὶς ἀσβέστῳ, inquit ille.

Cap. cxxxii. καλοῦσιν ἠειγέροντα] Contrà *erigeronta* scribit Plinius, lib.26. cap. vlt. *ex passo mammas uberiores facere*. Moibanus pro, ἠειγέροντα, reponit, κώνειον, hoc est, *cicutam*: & reuerà quidem in cicutæ genere, quàm & ipse Autor, lib.3. de mat. med. cap.79. asserit in virginibus mammarum incrementum inhibere, ibidem Cretica præfertur. Cicutam porrò ἄγυνον quidem & ἀγκόμωρον nonnullis συνωνύμως dici reperio inter notha Diosc. at ἠειγέροντα nusquam. Verùm quia proximè sequenti capite etiam κωνείου, hoc est, *cicutæ*, fit mentio, cui eadem vis tribuitur, quæ modò citato cap. lib.3. de mat. med. necesse fuerit, aut caput hoc tanquam superuacaneum παρέλκειν, adeóque vna litura expungi, aut non de cicuta, sed de altera quapiam herba fieri hoc loco mentionem. Ea verò quænam qualísve sit, mihi adhuc incompertum est: peritioribus aliis coniectandum relinquo.

Cap. cxxxvi. ἄλευρον κυάμινον] Aëtius, aut certè ipsius Interpres, Tetrab.4.ser.4.cap.35. legisse videtur, ἄλευρον κυμίνου, aut etiam, κύμινον simpliciter: rursúmque, pro eo quod habetur, κυδώνια ἑφθά, κράδαι ἑφθαί, legisse comperitur. Attamen Oribasius, 4.ad Eunap. cap.82. ab hoc nostro contextu nihil euariat.

ὠφελεῖ δὲ καὶ τοὺς τεθρομβ.] Post commemorata alia ad lactis coagulationem auxilia, tale quid specialiter de apio refert Aëtius, loco modò citato: Moibanus redundare hanc postremam periodum existimat, vt qui vix vllum inter χονδριῶντας καὶ τεθρομβωμένους μαστοὺς discrimen agnoscat. Ego verò hanc ipsam periodum ad proximè sequens caput potiùs pertinere iudico, quasi hoc sit illius initium: neque dubito quin deglutita cera æquè ad coagulationis curationem valeat, atque ad ipsius προφύλαξιν. Cùm enim, ex sententia Galeni, circa principium lib.4. de sanit.tu. eadem sit ratio mali quod imminet arcendi, & eius quod iam inuasit depellendi, consentaneum videtur, vt vno & eodem remedio lactis coagulatio & præcaueri & profligari posit. Cæterùm quæ & hoc capite & proximè sequenti continentur si quis vnico capite complecteretur, rectè, nec id abs re, facturus videbitur.

Cap. cxl. χυμοὺς καὶ οἱ] Hæc è cap.135. cui

quidem minus aptè congruebant, in hunc locum, ceu commodiorem, transferre visum est.

CAP. CLX. ἄχρις αἱ πεπανθῶσιν] Ista lectio tolerari potest, ἄχρις αἱ πεπανθῶσιν, *dum maturatæ fuerint*, nempe ozænæ. Tùm enim vlcera maturata dicuntur, cùm ad pus saniémque perducta sunt. Alioqui maluissem hoc loco legere, vti apud Gal. 3. κατὰ τόπους, cùm de ozæna & polypis agit, ἄχρις αἱ ἀποθεραπευθῆς, quasi continuanda sit illitio è Polyidæ trochiscis, qui σφραγῖδος nomine designantur, *donec ozænas persanaueris*: aut, ἄχρις αἱ ἐφελκίδες ἐκπέσωσιν, *donec ulcerum crustæ exciderint*.

CAP. CLXIII. ἐστὶ δ' ὡς φίλυρα] Moibanus pro his restituit, ἔτι δὲ καὶ τὰ φύλλα, quoniam Dioscorides, lib. 1. de mat. med. cap. III. vlmi non tantùm corticem, sed & folia in eundem vsum commendat. Sed hîc ego nihil immutãdum censeo. Nam vti citato loco dixerat Autor, vlmi corticem vulnera egregiè glutinare fasciæ loco circumuolutum, quia sit lori modo flexilis: ita hoc loco, eundem voluisse iudico vulneribus superilligari fasciæ instar, quia sint cortici vlmi tenues tunicæ, ceu etiam tiliæ, aut potiùs quia sint illi cortici tunicæ seu membranæ instar philyrarum. Philyræ enim seu philuræ etiam dicuntur tenuissimæ tunicæ, quæ inter tiliæ arboris corticem & lignum reperiuntur, quæque, quia facilè instar fasciarum obuoluuntur, pro fasciis vsurpari possunt. Sic nanque Plin. lib. 16. cap. 14. *Mirum tiliæ esse inter corticem & lignum tenues tunicas multiplici membrana, è quibus uincula tiliæ uocantur: tenuissimæ earum philyræ, coronarum lemniscis celebres, antiquorúmque honore*. Porrò & ab harum similitudine, aliarum arborum ac etiamnum papyri membranæ, philyræ seu philuræ dicuntur.

CAP. CLXV. ἢ ναρδῆ ὁμοίως] Moibanus emendat, ἢ ναρκίσσος: sed ego malim, ἢ ναρκίσσου ὁμοίως, scilicet ῥίζα. Nam & narcissi radicem potissimùm ad glutinanda vulnera commendat Diosc. 4. de mat. med.

CAP. CLXVI. χαλκάνθης ῥίζα] Moibanus restituendum censet, λευκακάνθης ῥίζα, hoc est, *leucacanthæ radix*: maximè cùm leucacantha eximiè siccet ac remissè calfaciat, adeóque extrahendis ossibus infractis apta esse possit. Maluissem, ὀξυακάνθης ῥίζα, id est, *acutæ spinæ radix*, quoniam ipsam quoque testatur, lib. 1. de mat. med. ca. 122. infixa corpori spicula & aculeos extrahere. Sed quoniam Plinius, lib. 34. cap. 12. scribit, *chalanthum ossa fracta extrahere cum semine hyoscyami*, faciliùs adducor vt credam, hîc quoque legendum, χάλκανθον σὺν ὑοσκυάμου σπέρματι.

CAP. CLXXVIII. ῥίζα ἐγχυθεῖσα, &c.] Lego, κυκλαμίνου ῥίζα ἐγγλυφεῖσα, (seu ἐγκοιλανθεῖσα,) ἐλαίου σὺν κηρῷ αὐτῇ ἐνεψηθέντος, hoc est, *cyclamini radix, cui incauatæ oleum cum cera incoctum sit*. Sic esse legendum constat ex Diosc. de mat. med. lib. 2. cap. 194. vbi de cyclamini radice sic habetur, quanquam ibidem id remedium non ad ambusta, sed ad perniones commendatur: ἐγκοιλανθεῖσα δὲ πληροῦται τοῦ ἐλαίου, καὶ τίθεται ἐπὶ θερμοσποδιᾶς. προσεμβάλλεται δὲ ὅτε καὶ κηροῦ Τυρρηνικοῦ ὀλίγον, &c. quæ sic vertimus: *Ipsa quoque cyclamini radix excauata oleo impletur, & cineri feruenti imponitur, addito interdum ceræ Tyrrhenicæ momẽto*. Porrò ex illo ipso loco hunc quidem ceu mutilum restituendum esse monuit Moibanus: at quo modo esset restituendus, haudquaquam expressit.

CAP. CLXXIX. συκαμίνου ῥίζης] Malim, κυκλαμίνου ῥίζης ἀφέψημα, quia mori radix nusquam, quod sciam, ad perniones commendatur: at cyclamini radix tum à Dioscoride, loco modò citato, tum ab Aëtio, iiij. Tetrab. ser. 2. cap. 73. ad perniones sanandos expetitur: fuit verò facilis librarij lapsus.

CAP. CLXXXI. μύρσινον] Hanc periodũ ita legendam existimo: στέαρ, κηρὸς μετ' ἐλαίου μυρσίνου, λεῖα: alioqui nullus constabit sensus.

CAP. CXCIII. σὺν πυρείῳ ἐντεθειμένη] Moibanus, σὺν πίσσῃ, legendum suspicatur: Gesnerus non multò meliùs, σὺν κηρίῳ. id est, *cum cerea candela*, nisi fortè κηρῷ, hoc est, *cera*, ibidem legẽdum est. At ego, σὺν ἐρίῳ, potiùs legẽdum esse crediderim, hoc est, *cum lana*, ita vt cinis ille foliorum hederaceorum in oleo tritus lana aut vellere excipiatur, anóque indatur.

CAP. CCI. μυρίκης φύλλα] Vix alibi, quod sciam, folia myricæ ad emarginandas gangrænas vsurpantur: at myrti folia in eum vsum commemorantur à Paulo, lib. 4. cap. 19. quo loco inter alia gangrænæ remedia ex Oribasio recenset, μυρσινόφυλλα ἐν οἴνῳ ἑφθὰ λεῖα μετὰ μέλιτος, hoc est, *myrti folia in uino cocta tritáque cum melle*. Iccircò & hoc loco ἀντὶ τοῦ, μυρίκης, μυρσίνης, reponendum iudicaui.

CAP. CCX. αἰθάλη κεκαυμένη.] Fateor tum à Dioscoride, tum & à Galeno vim Anthyllidi tribui glutinandorum sanandorúmque vulnerũ, adeóque sistendæ etiam hæmorrhagiæ illam nõ malè accõmodari posse. Sed quæ loca citat Moibanus ex Paulo & Aëtio, non satisfaciunt. Nam vtrobique, in Aldinis saltem eorum Autorum exemplaribus, αἰθάλην potiùs, quàm ἀνθυλλίδα legi reperio, nempe apud Paulum, lib. 4. cap. 53. & apud Aëtium, tetr. 2. serm. 2. cap. 94. Ergo nil vetat, quominùs quę hîc dicũtur, de arundinis propẽdẽte coma seu panicula interpretemur, & hãc lectionẽ, αἰθάλη κεκαυμένη, retineamus: nisi malumus simul & semel pro iis vocibus, αἰθάλη καλάμου, reponere. At fortasse vero similius est, id quod & ipse suspicatur Gesnerus, αἰθάλης nomẽ hîc à Dioscoride accipi pro phlei seu stœbes flore, quoniam & apud Theophr. αἰθάλη simpliciter & sine addito, florem eum significat. Nostram hanc confirmant sentẽtiam Dioscorides & Plinius, dum phleõ seu stœben (eiusdem enim sunt plantæ nomina) hæmorrhagiæ mederi scripto prodidêre.

ἢ ᾠοῦ τὸ λευκόν] Rectiùs, ἢ ᾠοῦ τοῦ λευκοῦ, vt is sit sensus, quem ego expressi. Sic & oui candidum ad sanguinis profluuia gypso admiscet Oribasius, 3. ad EVnap. cap. 36. & 7. ad EVstathium, c. 20. Itémq; Aëtius, 4. Tetr. ser. 2. cap. 51. sed illi prętereà desiderant tritici pollinem, qualis molendinorum parietibus adhærescit.

καὶ τοῦ ἐν βαλανείῳ] Haud dubiè tota hæc periodus obscura quidem est: attamen partim ab Aëtio, partim etiam ab ipso Paulo illustrari posse videtur. Ille enim, tetr. 2. ser. 2. cap. 94. inter remedia ad hæmorragiam è naribus, καλὸν δὲ, inquit, καὶ φράττειν κηρῷ τὰ ὦτα, *bonum*, inquàm, *est & aures cera obturare*: atque hîc quoque fortassis ἀντὶ τοῦ, ἐμπλασσόμενα, legẽdum, ἐμφρασσόμενα. Hic verò, lib. 2. cap. 58. de sistendo agens sanguinis profluuio,

quod febribus interdum ſuperuenit; δοκεῖ δὲ, inquit, καὶ τῆς πόσθης ἡ διάδεσις ἰδίως ἐπέχειν τὰς ἐκ ῥινῶν αἱμοῤῥαγίας. *Creditur & præputij deligatio peculiariter ſanguinis profluuia cohibere.* Sed & ſecũdum hac ipſa periodo propoſitum remedium, etſi deprauatum ita eſt, vt quantumuis oculatiſſimus Geſnerus ſenſum nullũ elicere potuerit, illud ipſum eſſe coniicio, quod ego reddidi. Pro his enim, καὶ τῷ ἐν βαλανείῳ ἐκλύεσθαι αὐτούς, legendum ſuſpicor, καὶ τὸ ἐν τῷ ἰνίῳ σικυάζεσθαι αὐτούς: vel, quod magis placet, quia τὸ σικυάζεσθαι, ἀντὶ τοῦ, σικύας προσβάλλειν, nuſquam alibi, quod ſciam, reperitur, σικυάσαι αὐτούς, aut καὶ τῷ ἰνίῳ σικύας προσβαλλομένας. Porrò & huius remedij meminit Aëtius, loco modò citato, vbi, καὶ σικύαν, inquit, τῷ ἰνίῳ πρόσβαλλε μετ' ἀφαιρέσεως, hoc eſt, *& occipitio cucurbitam adhibeto cum ſcarificatione.*

Cap. CCXIII. κατέχει καὶ οὐκ ἐᾷ ἐκτρέπεσθαι] Moibanus: *eas cohibet nec ſinit euerti*, ſuſpicatúrq; mendum aliquod ſubeſſe. Nos verò, *eas cohibet nec ſinit inuerti*, nihílque immutandum cenſemus. Siquidem illud ceu ratum certúmque ponimus, quæcunque hæmorrhoidas prouocant, eaſdem ſimul & ſemel extrahere atque euertere: alioqui & nos ἀντὶ τοῦ, κατέχειν, lubenter ἐκστρέφειν repoſuiſſemus. At remedia quæ hoc loco proponuntur, ex mente Dioſcoridis, præterquàm quòd illas extrahunt euertúntque, ſimul & ſemel cohibent ne intrò reuertantur. Iſta porrò ſic intelligenda ſatis ſupérque patet ex Aëtio, 4. Tetr. ſer. 2. cap. 6. qui quidem cùm duplicem eo loco tradat hæmorrhoidum curationem, nempe túm eam quę manus opera & auxilio, tum & eam quæ medicamentis inſtituitur, neutram rectè commodéque perfici poſſe ſimul etiam admonet, quin priùs ſedes ac ipſæ quoque hæmorrhoides extrahantur euertantúrve, euerſæque cohibeantur, vt ne ſtatim inuertãtur ſeu intrò vertantur. Hoc verò præſtant ἐκστρόφια dicta medicamenta: quo in numero cyclamini ſuccum & alia id genus eo ipſo loco recenſet, quorum pleraque proculdubio ex 9. Galen. de comp. med. κατὰ τόπ. cap. 7. deprompſit.

Cap. CCXXVIII. φασὶ δὲ ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις] Iſta pretermiſit Moibanus, quoniam, vti fatetur, quid ſibi vellent diuinare haud potuit. Ego probabili cõiectura ductus, quæ in hac periodo corrupta & deprauata videbantur ita reſtitui, vt ἀντὶ τοῦ, ἄργου ῥάβδου ἢ τῆς θαλασσίας, ἄγνου ῥάβδου ἢ τῆς ἀρτεμισίας legerim, adeóque, niſi fallor, mentem Autoris ſum aſſecutus. Enimuerò de Vitice & ipſe Dioſcorides 1. de mat. med. cap. 135. ſcribit in hũc modum: δοκεῖ δὲ καὶ κωλυτικὴ εἶναι ἐν ὁδοιπορίαις παρατριμμάτων, ἐάν τις ῥάβδον αὐτῆς διὰ χειρὸς κατέχῃ. quod nos ita vertimus: *Creditur & uitiis uirga intertrigines arcere, ſi eam uiator, dum iter facit, manu teneat.* Quin & Plinius lib. 24 ca. 9. *Virgam* (agni inquit) *qui in manu habeant aut cinctu, negantur intertriginem ſentire.* De artemiſia verò etiam inter notha Dioſcoridis hęc reperiuntur. ἀρτεμισίαν τὴν βοτάνην ἐάν τις ἔχῃ ἐν ὁδῷ, λύει τὸν κάματον, quę quidẽ Apuleius, cap. x. ita vertit: *Herbam artemiſiam monoclonon ſi quis iter faciens ſecum in manu portauerit, non ſentiet itineris laborem.* Sed & Plinius, lib. 26. cap. 15. *Artemiſiam*, inquit, *& elelisphacon alligatas qui habeat uiator, negatur laſſitudinem ſentire.* Laſſitudinem porrò non tantùm ex attritu neruoſarũ partium, ſed etiam ex membrorum intertrigine & attritu calceamentorum in itineribus oriri, neminem eſſe credo, qui non aliquando ſit expertus.

Cap. CCXXXVII. ῥάβδοις σὺν τοῖς φύλλοις] Plinius itidem, lib. 24. cap. 9. de Sparto agens, quod geniſta ſit nécne dubitat: *Rami*, inquit, *ſimuliter cum fronde in aceto macerati ſuccum dant iſchiadicis utilem, cyathi unius potu*, &c. At Dioſc. lib. 4. de ma. med. cap. 158. ramos ſeu virgas non quidem aceto, ſed aqua macerat: prætereà verò foliorum frondíſve nullam facit mentionem: quippe qui eodem capite Sparto ῥάβδους tribuiſſet ἀφύλλους, hoc eſt, *uirgas ſine foliis.*

Cap. CCXL. ἄλευρον ἑψήσαντα] Malim, ἑψηθὲν, aut, legendum: πύελινον καὶ κέλθινον ἄλευρον, ἑψηθέντα, &c. Sic inferiùs, pro, κολοκυνθίδος ἴσα, legendum videtur, κολοκυνθὶς, ἴσα, aut ſubintelligendum σπέρμα, ita vt quemadmodum ſiſymbrij, ita & colocynthidis ſemen hîc recipiatur.

ναρθηκισμὸς θεραπεύει] Moibanus ſuſpicatur legendum, σινηπισμός. Sed ſinapiſmi iam eſt facta mentio, proximè præcedenti capite. Ego ναρθηκισμοῦ vocem libenter retineo. Eſt autem ναρθηκισμὸς, ἐπίκρουσις illa ſeu percuſſio, quam τοῖς ἀνδραποδοκαπήλοις, hoc eſt, *mancipiorum mangonibus*, vſitatam refert Gal. 14. Meth. cap. 16. quoties gracilem extenuatámve partem ἀναπρέφειν & priſtino ſtatui reſtituere nitebantur. Ita verò dicta huic Autori videtur, quia per eam ναρθήκια, hoc eſt *ferulæ* certo quodam modo partibus extenuatis incutiebantur.

ἑψημένης, ἢ πρὸς ἴσον,] Vel legendum, ἑψημένην πρὸς ἥμισυ, vt ſit idem cum eo quod alibi legitur apud Dioſcor. ἄχρις ἡμίσεως, *cocta*, inquã, *ad dimidias*: vel legendum, ἑψημένην πρὸς ἴσην, vti etiam ſuſpicatur Moibanus, ita vt ſubaudiamus, μοῖραν. Hinc porrò conſtat mangonum dropacem alium fuiſſe à Medicorum dropace: ille enim, vt ex hoc ipſo loco videre eſt, picis tam liquidæ quàm aridæ paribus conſtabat portionibus: hic verò etiam ſimpliciſſimus, vt magis minúſve compoſitos omittam, pice arida oleo pauciſſimo liquata, vti patet ex Aëtio, Tetrab. 1. ſer. 3. cap. 180. Cæterùm ſub finem capitis dictiones illæ, ἐπιτιθέμενα καὶ, proculdubiò redundant, adeóque videntur expungendæ, vel pro iis reſtituendum, καὶ ἐν σκιᾷ, quaſi, vt exiccentur hi trochiſci, in vmbra reponi debeant, vti etiam diſertis verbis admonet Aëtius, 3. Tetr. ſer. 4. cap. 4.

Cap. CCXLII. ἔρει δὲ] Iſta cùm nihil ſignificent, legendum haudubiè ἔρειδε δὲ, &c. Hoc porrò capite iſchiadicos vrendi varios modos ſatis anxiè & obſcurè proſequitur Autor, qui tamen tum ex lib. de mat. med. 2. cap. 98. tum ab Aëtio ex Anthyllo 3. Tetr. ſer. 4. cap. 3. tum etiam à Cælio Aureliano v. Chron. cap. 1. vtcunque illuſtrãtur. Nos hodie ſiue ſuperficie tenus, ſiue altiùs locum quempiam actu adurere placet, ignita ferramenta, ceu longè efficaciora promptioráque, nequeita crudeliter ęgros excarnificantia, præferimus.

IN LIBRVM II.

Cap. III. κατὰ τὴν ἐμφύσησιν αὐτοῦ.] Pro eodem habet Paulus, lib. 3. cap. 37. ἐν ταῖς ἐπιδόσεσιν. Vertunt Interpretes, *in acceſſionibus*. Malim ego, *cùm intenditur affectus*. Intenditur verò augetúrq; quando non tantùm ventriculus aut os ipſius, ſed & inteſtina inflantur, malúmque ipſum ita

cerebro communicatur, vt mens etiam ipsa de suo statu dimoueatur.

CAP. IX. αὐτὴ ἀλφίτων ἐπιπασθέν] fortè, ἐπιπασσόμενα, inspersa, vti & cap. 3. lib. v. de mat. med. vbi de vinaceis sic legitur: φρυχθέντα δὲ καὶ αὐτὰ ἀλφίτου ἐπιπασσόμενα λεῖα, ἁρμόζει δυσεντερικοῖς, καὶ κοιλιακοῖς, καὶ τοῖς τὸν στόμαχον ἀναλελυμένοις. quæ sic vertit Plin. lib. 23. cap. 1. *Nuclei acinorum tosti tritique, stomacho utiles sunt: inspergitur farina eorum polentæ modo potioni dysentericis & cœliacis, & dissolutis stomacho.*

CAP. X. ἐμβρέχειν δὲ δεῖ] hoc capitulum, quod duodecimum legebatur, placuit cum decimo coniungere: quippe quod ab eo non nisi librarij culpa disiunctum videbatur. Sed & illum pleraque alia perperàm similiter disiunxisse, aut etiam transposuisse constat. Cæterùm pro, σὺν ῥοῖ, lubentiùs legerem, σὺν ῥοὸς ἀφεψήματι: alioqui fomentum fuerit siccum, non item irrigatio seu perfusio, quam verbum illud, ἐμβρέχειν, hauddubiè designat.

CAP. XIII. τὸ ἄνθος ἢ λεύκης] Lego, ἀκάνθης λευκῆς ῥίζα, hoc est, *spinæ albæ radix*. Nam & ipse Dioscor. 3. de mat. med. c. 14. spinæ albæ radicem potam stomachicis conferre prodidit. Moibanus σχοίνου ἄνθος ἢ λεύκης, &c. legit, hoc est, *iunci odorati flos, populi albæ radix*, &c. Suam coniecturam ex eo confirmat, quòd scripserit Autor, 1. de mat. med. cap. 16. iuncum odoratum vim habere inflationes discutiendi, ac florem ipsum in potiones adhibitum vtilem esse ad oris ventriculi affectus. Sed hoc quantumuis ita sit, ad quid, quæso, illa populi albæ radix, quam quidem nusquàm, quòd sciam, auditum est à Medicis propinari solitam? Etsi fateor ipsius arboris corticem ac ipsa quoque folia dari posse potui, ad lentorum viscidorúmque humorum abstersionem, qui obstructiones faciunt.

ἐπιρροφουμένου ἀγαρικοῦ] Contrà, lib. 3. de materia med. cap. 1. stomachicis quidem agaricum commanducatum deuoratúmque conferre prodidit: sed ea tamen conditione addita, vt nullus deinde liquor superbibatur. Sunt enim hæc illo loco Authoris de agarico verba, quæ etiam hoc libro paucis immutatis, proximè sequenti capite, repetuntur: στομαχικοῖς ὡς ἔστι διαμασσώμενον καὶ καταπινόμενον, μηδενὸς ὑγροῦ ἐπιρροφουμένου.

CAP. XVIII. ῥόδινον σὺν ὕδατι] Malim ex Aëtio, Tetr. 2. ser. 1. cap. 118. ῥόδινον σὺν μέλιτι, ἢ καθ' ἑαυτό, hoc est, *rosaceum cum melle, aut etiam per se.*

CAP. XXI. καὶ ἵνα μὴ ἐλιγγιᾷ, &c.] Moibanus, ἐλιγγιᾷ, legit, & sequentes duas voces redundare putat. Malim equidem, καὶ οὐ μὴ ἐλιγγιᾷ ἢ παραλειφθεὶς λύπει, καὶ ἱδρώσει πολύ. vel, καὶ ἵνα μὴ ἐλιγγιᾷ ἢ παραλειφθεὶς λύπει καὶ ἱδρώσῃ πολύ. Equidem si verbum verbo non reddidi, attamen Autoris mentem expressisse mihi videor.

CAP. XXV. μιγνύμενα δὲ κόποις] Quanuis lassitudines, ἀσφυξία, sudores διαφορητικοί, & affectio cardiaca, symptomata sunt, quorum alia febres antecedunt, alia easdem comitantur aut subsequuntur, attamen locis cōmodioribus reponi poterant.

Καμμανικὸς λίθος] Moibanus Comanicum lapidem, ni fallor, à Comania regione Asiæ, in qua fortasse is reperitur, sic dictum, vnum & eundem esse cum Gagate suspicatur. Neque dubito quin, cùm lapis is è bitumine liquido nigro gignatur, vbicunque bitumen eiusmodi reperitur, ipse etiam reperiri possit. Hincque adeò præter illa cognomina & alia sortitus est, vti Samothracij ab Insula Samothrace, Thracij à fluuio Thracio Ponto dicto, itémq; Obsidiani ab Obsidio, qui primus in AEthiopia eum inuenisse fertur. Vtut sit, Gagatem lapidem acopis misceri Dioscorides scripto prodidit, lib. v. de mat. medic. cap. 146.

CAP. XXXI. καυκαλίδος ῥίζα μασ.] Malim, κακαλίας. Nam de Caucalide tale nihil proditur à Dioscoride & Galeno, in simplicibus. Sed de Cacalia seu Cancano sic Dioscor. lib. 4. de mat. med. cap. 123. *Radix in uino macerata, seu tragacantha, & delincta commanducatáue per se, tussi & arteriæ scabritiis medetur.* Eadem totidem verbis à Gal. 7. simpl. itémque ab Aëtio repetuntur.

καρυωτοὶ βεχίχνες] Moibanus pro voce, καρυωτοί, καρκῖνοι, hoc est, *cancri*, vel κήρυκες, hoc est, *buccina*, reponendum censuit. Ego καρυωτῶν vocem retineo. Nam & Dioscor. lib. 1. de mat. med. cap. de Palma 148. *Caryotæ seu caryotides*, inquit, *si comman ducantur, faucium asperitati medentur.*

κατὰ τὰς ἐπιδόσεις τῆς βηχός] Legendum, ἐπιδόσεις, αὐτῆς, ἐπιδόσεις. hoc est, *cùm intenditur augetúrue tussis, urgente tussi.* Sic legimus apud Paulum, lib. 3. cap. 37. dum de ventriculi inflatione agit, ἐν ταῖς ἐπιδόσεσι, quod minùs rectè Interpretes verterūt, *in accessionibus*, vti iam antè monuimus.

CAP. XXXV. ἀγαλλόχου < ά] ἀγαλλόχου, legisse videtur Moibanus. Sed & de agallochi radice Diosc. 1. de mat. med. cap. 21. *Iis quos lateris dolor excruciat bibita ex aqua opitulatur.*

CAP. XLVII. Ηρακλεῖδος] fortè, Ηρακλεώτιδος, aut, Ηρακλεωτικῆς, aut etiam Ηρακλείας, vti cap. 33. lib. 4. de mat. med.

ἐλάτης μυρεψικῆς] Ad differentiam abietis, quæ est in arborum genere, Palmæ inuolucrum, quod alio nomine σπάθη dicitur, hoc loco ἐλάτη μυρεψικὴ cognominatur, quòd vnguentarij eo ad vnguentorum spissamenta vterentur, vti scripsit idem Diosc. lib. 1. de mat. med. cap. 150. nos *elatem unguentariam uertimus.*

κηρὸς μετ' οἴνου] Malim, κηρὸς μετ' οἴνου, *cera cum uino*, aut, κηκὶς μετ' οἴνου, *galla cum uino*. Si quidē Ceram in sorbitiones addi dysentericis scribit Dioscorides, lib. 2. de mat. med. cap. 105. Gallas verò, lib. 1. c. 146. dysentericis etiā ex aqua aut vino bibitas conuenire. Nam quòd ad iridem spectat, mihi saltem nostrâs, æquè ac doctiss. Gesnero, in dysenteriis curandis suspecta est. Florentia verò, quatenus, vel ipso Gal. teste variis in locis, vlcera citra morsum abstergit, exiccat & carne explet, non omnino spernenda videtur.

CAP. XLIX. ἀρνογλώσσου φύλλα ἑφθά] Hoc loco videtur Autor plantaginem ex oleo & aceto coctam desiderare. Sed quando bis hoc eodem capite remedium idem è plantagine repetitur, his verbis, ἀρνόγλωσσον ὁμοίως, vel παρέλκειν ea verba dicendum est, vel plantaginem aliter paratam expeti. Et certè quidem priore loco videtur Autor eam coctam sumi velle cum oleo & aceto: posteriore verò, cum aceto tantùm. At lib. 2. de mat. med. c. 153. cum sale & aceto sumptam dysentericis & cœliacis subuenire tradidit: nisi fortè eo loco αὐτὸ, μεθ' ἁλῶν, *cum sale*, legendum, μετ' ἐλαίου, vti ego suspicor, hoc est, *cum oleo.*

καὶ οἴνῳ δὲ ἐπιπλασθεῖσα] Facilè crediderim cum

doctiss. Gesnero legendum hoc loco, ἐπιπασσέσθαι, quippe cùm galla trita rectiùs vino inspergatur, quàm illinatur. Quin & 1. de mat-med. cap. 146. de Galla, vbi legitur: ἁρμόζουσι δὲ καὶ κοιλιακοῖς καὶ δυσεντερικοῖς ἐπιπλασσόμεναι οἴνῳ καὶ ὕδατι λεῖαι, ἢ πινόμεναι· αὐτῷ τῷ, ἐπιπλασσόμεναι, fateor legendum ἐπιπασσόμεναι, adeóque Latinam meam versionem sic restituendam: *Tritæ cœliacis & dysentericis aquæ aut uino inspersæ ac bibitæ conueniunt.*

CAP. LII. κυάμου Ἑλληνικοῦ τοῦ λεπτοῦ] κυάμου Ἑλληνικοῦ σὺν τῷ λέπει &c. restituit Gesnerus. Ego malim, κυάμου Ἑλληνικοῦ τοῦ λέπους, *fabæ Græcæ corticis:* aut citra immutationem, κυάμου Ἑλληνικοῦ τοῦ λεπτοῦ, exponendum *fabæ Græcæ minoris:* siquidem pro terrarum diuersitate varióque cultu fabæ aliæ maiores, aliæ minores reperiuntur. Neque verò de faba Græca Plinij, quę reuera Loti arboris fructus est, sed de faba communi, quam Græci Græcam ad AEgyptię differentiam cognominauerunt, hæc, & quæcunque alibi de faba Græca referuntur, accipienda sunt.

CAP. LVI. διαχριομένου τοῦ στόματος καὶ τῆς γλώττης] Hæc videntur à librario quopiam, sicut & pleraque alia, malè transcripta. Enimuerò Autor, cap. 53. lib. 4. de mat. med. scribit in hunc modum, de lichene qui petris innascitur: ὠφελεῖ δὲ καὶ ἰκτερικοὺς μετὰ μέλιτος διαχριόμενον. στόματος δὲ καὶ τῆς γλώττης ῥευματισμοὺς παραιτεῖται. hoc est, *Iuuat & arquatos cum melle perunctus: oris autem ac linguæ defluxionibus succurrit.* Ita quæ eo loco distincta disiunctáque sunt, perperàm hîc coniungi videntur.

CAP. LVIII. ὀξαλίδος λεγομένης] Trifolium id paruum, quod vulgo acetatum dicitur, hoc loco intelligi videtur. Officinæ *panem cuculi* nominãt. Plinio oxys dicitur, lib. 27. cap. 12. Est autem Galen. ὀξὺς eadem quæ & ὀξαλὶς, lib. 4. de simpl. cap. 3.

CAP. LXIII. στάχυ πεπέρεως] στάχυϊ restituit Gesnerus: fortè verò piperis spicam nominat, quæ veriùs piper longum dicitur.

αἰωρεῖσθωσαν δὲ] Lubens hoc verbum, αἰωρείσθωσαν, ad hilaritatem, aut etiam gestationem aliquódve pensile exercitamenti genus retulissem: quasi voluerit Autor, epoto eo ex vrina capræ remedio hilaritati sese tradant ægri, (nam & verbum αἰωρεῖσθαι tale quid interdum significat) vel gestatione alióve quopiam exercitij genere concutiantur & agitentur. Attamen nòn displicuit etiam Moibani coniectura, qui pro hisce vocibus, αἰωρείσθωσαν δὲ, restituendum censuit, δι᾽ οὔρων γὰρ &c. Enimuerò & ipse Dioscorides lib. 2. de mat. med. cap. 99. de eadem vrina capræ scribit in hunc modum: αἰγὸς δὲ [οὖρον] ὑδρωπα τὸν ὑπὸ σάρκα πινόμενον μετὰ νάρδου στάχυος καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν σὺν ὕδατι κυάθων πλῆθος β᾽. ἄγει οὖρα καὶ κοιλίαν. quæ nos ita vertimus: *Caprinum lotium ad aquam quæ cutem subiit cum spica nardi & aquæ binis cyathis quotidie bibitum, urinas & aluum ducit.*

ἢ σπερῶν] Gesnerus σπόρων, τουτέστι, σπερμάτων, restituendum suspicatur, & ad apij semina refert. Ego malim ἀσπαράγων. Nam & asparagorum radices non minore quàm radices apij vrinæ ciendæ vi pollent. Cęterùm & ipse lubens, Aëtij exẽplo, isthæc omnia ad capitis vsque calcem vnico remedio composito comprehẽdissem: nisi quominùs id facerem, priores hæ disiunctiuæ particulæ prohibuissent.

CAP. LXX. κυπαρίσσου] Rectiùs, κύπειρος. His enim vuluæ affectionibus cupressus parum congruit. At cyperus vuluæ perfrigerationib. & obstructionibus fotu accommodatur; teste ipso Diosc. lib. 1. de mat. med. cap. 4.

CAP. LXXXI. ἐπιπαρμῶς δὲ ἄγει] Hoc erat principium capitis alterius, à priore distincti: sed cum illo priore coniungendum existimauimus; aut annectendum septuagesimo septimo. Neque verò dubium est, quin proposita hîc remedia, quamuis ad collyria & pessos accommodari possint, in eosdem etiam vsus imo ventri rectè adhibeantur.

CAP. LXXXII. τὴν ἐν αὐτῇ ἐριώδη] Hanc eandem lanuginem vitandam refert Autor, dum de Cynosbato agit, lib. 1. de mat. med. cap. 123. quò fit vt Cynosbaton hoc loco cum oxyacanthá cõfudisse videatur. Rubum quidem canis, κυνόσβατον Græcis dictum, fateor, eodẽ Autore teste, etiam à nonnullis oxyacantham nominari solitum: sed ea est oxyacantha propriè dicta, quam ipse, citati libri cap. 122. fluori muliebri sistendo idoneam agnoscit.

CAP. LXXXVII. ἐλλύχνια βρεχόμενα] Malim, ἐλλύχνια φλεγόμενα (seu ἀναπτόμενα) καὶ ἀποσβεννύμενα, hoc est, *extinctos lucernarum funiculos qui modò accensi erant.* Est enim verisimile voluisse Autorem ellychnia vicissim accendi & restingui, quò faciliùs citiúsve illorum extinctorum nidore mulieres ab vtero suffocatę reuocarentur. βρεχόμενα verò eadem seu madefacta, & ocyùs restinguuntur, & minùs facilè accenduntur.

CAP. XCII. μετὰ τὴν σύλληψιν] Aliud voluit Diosc. lib. 4. de mat. med. cap. 191. Vult enim eo loco, non μετὰ τὴν σύλληψιν, hoc est, *à conceptu*, sed μετὰ τὴν κάθαρσιν, hoc est, *à purgatione menstrua*, mercurialis huius aut illius semen verèdis adhiberi, vt mares aut fœminæ concipiantur.

CAP. XCIII. ὑπὸ τὸν σκόλλαν] Gesnerus σκόλλαν barbarum vocabulum esse suspicatur, quod *uittam* aut *redimiculum* significet. Ego, σκόλλυν seu σκόλλιν, legendũ puto, cum hac voce etiam Athenæus vtatur. Est autem σκόλλυς Polluci, πλοχμός, ἤτοι συνεστραμμένη τριχῶν, *implexa aut intorta seu renodata coma:* crinium spiram aut nodum verterim: Tutulos Varro & Festus videntur appellasse, Papinius suggestum comę. Eòdem spectat illud Hesychij, dũ σκόλλιν, κορυφὴν καταλελειμμένην τῶν τριχῶν, interpretatur. At EVstathio in Homerum, κόσμος ἐστὶ γυναικεῖος ὃν πλοκαμίδα ἢ κορυφαίαν ἢ κρέκαν καλοῦσι; nempe *ornamentum quoddam muliebre*, siue *uittam* siue *redimiculum* interpreteris parũ interest. Capillare etiam Martiali dictũ videtur, reticulum quo mulieres capillos inuoluunt. Cæterùm negat Gesnerus vsquam se inuenisse, quænam sit herba melanspermon: at non recordatur eius quod apud Plinium legisse potuit. lib. 20. cap. 17. gith, melanthium & melanspermon, varia esse vnius eiusdémque plantæ nomina.

CAP. XCV. ἐν ποτῷ μετὰ τὴν σύλληψιν] Aliud est quod voluit Autor, lib. 2. de mat. med. cap. 146. Hunc enim brassicæ florem intelligit adhibendum, non à conceptu, sed à puerperio, vt cõceptus impediatur. Sunt enim eo loco hæc illius verba: τὸ δὲ ἄνθος αὐτῆς, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν προστεθὲν ἢ ποθὲν.

CAP. XCVI. ὑποπλεῖ δὲ ταῖς ἀτόκοις] Hoc ea-

pitulum, quod priores Interpretes à præcedenti capite seiunxerant, nos illi annectendum censuimus: quippe cùm indubitanter eò pertineat, præsertim verò ad postrema illa verba, σκίγκος Ἰνδικὸς πόσις. quanquam præterea nonnulla, quæ fortasſis exciderunt, interiicienda videntur, quæque facile fuerit ex 2. de mat. med. cap. 71. supplere. Sunt enim illo loco hæc de scinco Dioscoridis verba: φασὶ δὲ δύναμιν ἔχειν ποθὲν τὸ περὶ τοὺς νεφροὺς αὐτοῦ μέρος, ὅσον < πλῆθος μετ' οἴνου, ὁρμητικὴν πρὸς τὰ ἀφροδίσια. ἀποπαύεσθαι δὲ τὴν ἐπίτασιν τῆς προθυμίας φακοῦ ἀφεψήματι μετὰ μέλιτος πινομένῳ, &c. quæ nos ita vertimus: *Aiunt scinci partem eam quæ renes amplectitur, drachmæ pondere in uino potam, Venerem accendendi uim habere: attamen lentis decocto cum melle intensam illam cupiditatem inhiberi.* Quotquot etiam alij rei Medicæ Scriptores de scinco egêre, tantam eo assumpto pudendi arrectionem excitari voluerunt, vt eam deinde adhibitis remediis comprimi remittíque sit necesse: quod, vt aliâs, ita etiam obiter hoc loco, admonendum Autor existimauit. Quin & vox hæc, ἐπιποθεῖν, per se satis indicat, hanc periodum ad proximè præcedentem pertinere. Huc adde quòd quæ deinceps recensentur auxilia è pastinacæ semine ac terebinthi fructu petita, Venerem hauddubiè conciliandi, non item restinguendi, vim habent: quod tamen minimè agnouit Gesnerus, aut quisquis alius hæc à præcedentibus seiunxit: dum ipsa, æquè ac lentis decoctum, in eorum numero collocat, quæ valent intensam Veneris cupiditatem restinguere.

CAP. XCVII. δρακοντίου ῥίζα, &c.] Contrà dracunculi radicem ex vino potam Venerem excitare scribit Diosc. lib. 2. de mat. med. ca. 196. At fortasſis alia vis est radicis recentis, alia eiusdem exiccatæ. Hîc porrò de sicca radice agitur, illic verò de recenti sermonem haberi fit verisimile.

στρόβιλοι μετὰ σικύου] Contrà nucleos pineos recenset Orib. lib. 4. ad Eunap. cap. 105. inter excitandæ Veneri dicata remedia. Itémque Aëtius, Tetr. 1. ser. 3. cap. 238. in eorum eduliorum censu numerat, quæ copiosum semen generant. Fortasſe verò aut hîc mendum subest, aut vis illa conciliandæ Veneris partim maceratione, partim seminis cucumeris admixtione restinguitur. Quid quòd iis portulacæ succum insuper Autor addi fortasſe voluit? Suspicor enim ἀνδράχνης χυλοῦ, non, χυλός, hoc loco legendum, quoniam & Plinius, lib. 23. cap. 8. de iisdem pineis agens nucleis: *Miscetur his*, inquit, *contra uehementiores stomachi rosiones semen cucumeris, & succus portulacæ.* Quòd ad ficus spectat quæ præterea hîc commemorantur, maior subest difficultas. Nam & ab Aëtio, loco modò citato, inter copiosum semen gignentia edulia reponuntur. Et certè quidem, vel ipso Gal. teste, sat abundè nutriunt, ac flatulentæ sunt, totáque vi seu substantia corpori familiares.

CAP. CI. κωπρέας λείας] Suidas καπρέας Græcis dictas refert, τὰς ἐντὸς τῶν πτερυγωμάτων τῆς φύσεως τῶν καμήλων ἐπανισταμένας σάρκας, ἃς τέμνουσιν ὁπόταν εἰς πόλεμον ἐξίωσιν. οὐκέτι γὰρ συνουσιάζουσιν. hoc est, *carnes quæ camelis inter alas genitalium prominent, quæque in bellum exituris præciduntur, ut ne in posterum coeant.* Sed non constat vllum Medicinę Scriptorem earum meminisse: multò minùs siue ad hunc affectum, siue ad alium quemuis vsurpasse. Quare inclinat animus, vt cum Gesnero vel καπρέας ἐπιπλῆς, vel, καπρέας κύστεως, hîc legendum putem. Nam & *urinæ incontinentiam cohibent*, inquit Plinius, lib. 28. cap. 15. *uesica aprina, si assa mandatur: ungulæ apri cinis, potioni inspersus.* Suspicatur porrò & idem Gesnerus, κοχλίας, fortasſe legendum, quoniam & ad emendandam vrinæ incontinentiam Autor tertij Parabil. Galeno attributi, cochleam cum sua testa vstam tritámque in vino propinat ante somnum. Sed & Plin. lib. 32. cap. 9. scribit in hæc verba: *Iubent & cochleas Africanas cum sua carne comburi, cinerémque ex uino Signino dari.* Quòd ad qualencunque fimum attinet, qui κοπρίας etiam voce designatur à Græcis, hîc desiderari vix crediderim.

CAP. CV. ἢ βολβῶν πυρῶν] πυῤῥῶν, legendum censui, ac bulbos rufos interpretatus sum. Nam & bulbum rufum qui ex Africa deferretur, ceu præstantiorem, commendauit Dioscor. lib. 2. de mat. med. cap. 200. Meminit & Hipp. variis in locis, βολβὸς τοῦ ἐκ τῶν πυρῶν, aut, βολβίου τοῦ ἐν τοῖς πυροῖς, hoc est, *bulbuli qui inter segetes triticeas nascerentur*, atque ideò suspicatus est Gesnerus, hîc etiam bulbos eiusmodi desiderari.

CAP. CXI. τῆς ἐν κύστει] Adderem libenter, ἢ ἐν νεφροῖς. Nec enim contra vesicæ solùm, sed & contra renum calculos proficiunt pleraque eorum quæ sequuntur auxilia.

ἀνθεμίδος τῆς πυροειδοῦς] Malim, τῆς πορφυρανθοῦς. Trium enim duntaxat anthemidis generum meminit Dioscorides, lib. 3. cap. 154. quæ pro florum externorum colore vario, candido, inquàm, melino & purpureo distinguerêtur. Hanc, quam ad calculum cæteris antefert, πορφυρανθὲς nominat, alteram, χρυσάνθεμον, tertiam, λευκάνθεμον, quanquam & hoc nomen parthenio quoque tribuitur. Cæterùm vox, ἄλλον, quæ in extremo capitis huiusce legitur, hauddubiè redundat.

ἐπὶ δὲ τῶν παίδων] Ista ab hoc capite CXI. minimè seiungenda duxi, quia quæ sequuntur auxilia non magis pueris, quàm ætatibus aliis conueniunt, nec magis vesicæ, quàm renum calculis: quamuis pueri vesicæ magis quàm renum calculis sunt obnoxij. Spectat verò hæc periodus ad proximè præcedens è pæoniæ granis remedium. Nam & lib. 3. cap. 157. de granis pæoniæ fuluis seu rubentibus scribit in hæc verba: ὑπὸ τῶν παιδίων πινόμενοι καὶ ἐσθιόμενοι, ἀρχὰς λιθιάσεως παραιροῦνται, *à puerulis*, inquàm, *pota esitatáue initia calculorum eximunt.* Hæc cùm ita sint, in extrema hac periodo, pro, ἁρμόζει, rectiùs legas, ἁρμόζουσι.

CAP. CXII. Ἀρεταῖος ὄνομα] Gesnerus locum hunc planè mutilum corruptúmque censet. Ego, ὄνοσμα, lego, dum quis certiùs aliquid in medium protulerit.

χαμαιδάφνης] δάφνην Ἀλεξανδρείαν simpliciter vocat, lib. 4. de mat. med. Sed hîc fortè legendum vtrunque, χαμαιδάφνη, δάφνης Ἀλεξανδρινῆς ῥίζα. Nam & lib. citato, cap. 149. Chamædaphnes succus ad ciendas vrinas commendatur.

CAP. CXIII. πυργίτης] etiam sub finem capitis eiusdem herbæ fit mentio, sed vtrobique Gesnerus, πυργῖτις, legendum putat, & nardi montanæ radicem interpretatur: quanuis apud Gal. nō πυργῖτις, sed πυρῖτις legitur. Malim ego, πυρῖτις,

ac pyrethrum eo nomine designari existimo: quin & πύρεθρον, quod proximè sequitur, quódq; fortassis margini explicationis gratia ascriptum erat, inde in contextum perperàm translatum crediderim. Porrò & in Theriacis Nicander πυρέθροιο φύλλων meminit, itémque in Alexipharmacis, ῥίζιδος πυρέθροιο: ac vtroque loco Scholiastes πύρεθρον interpretatur, asserítque Iolaum & Aristeam herbæ eodē insignitę nomine fecisse mentionem, quam contra serpentis cuiusuis morsum plurimùm commendauerint. Sed & πυρέτης inter alias πυρέθρου nomenclaturas in ipsius Dioscoridis nothis reperitur.

Cap. cxxxiii. Βδέλλας δὲ πιεῖ] Autor librorum de venenis qui Dioscoridi tribuūtur, caput de hirudinibus deuoratis, exemplo Nicādri, refert in Alexipharmaca, quia deglutitæ noceant, haud secus ac venena, quę in cibo potúve sumūtur. Nos cum Gesnero inter Theriaca reposuimus, quia, vt & serpentes aliáque id genus virulenta animantia, suo morsu noxam inferant. Neque tamen illas ita suo morsu nocere existimamus, quasi per se virus aliquod insigne corporibus imprimant, vti illa: sed per accidens duntaxat, dum suo suctu vasorum oscula recludūt, indéque fit vt sanguis in ventriculum confluat, ibíque tandem, vti alibi dum est extra propria vasa, concrescat & coaguletur, veneníque naturam concipiat.

Cap. cxxxv. ἀσκληπιάδος καρπὸς] Sat scio Asclepiadis herbę radices in vino potas à Diosc. lib. de mat. med. 3. cap. 106. commendari ad venenatorum animalium morsus. Sed hîc cùm de foliis & semine agatur, panaces Asclepium potiùs desiderari existimo, vti deinceps Chironiū, etsi panacis nomen vtrobique minimè exprimitur. Enimuerò & Panacis Asclepij non radices quidem, sed semen & flores aduersus serpentes ex vino bibuntur, lib. citati cap. 56. Chironij verò radicis potæ iidem effectus prædicantur, capite proximè sequenti.

Cap. cxxxvii. ἄργυρος καὶ χρυσὸς] Hæc alioqui obscura iis illustrantur verbis, quæ addūtur in Alexiph. cap. 7. τὸ ὑγρὸν λαμβανομένου. Nec enim vult Dioscorides aurum argentúmve ipsum assumi, vti neque ferrum ferríve scoriam, de quibus paulò antè, sed liquorem in quo ea candentia restincta fuerint: quanquam quòd ad scoriam spectat, ipsemet contra aconiti venenum eam ex aceto mulso potam commēdat, lib. 5. de mat. med. cap. 94.

Cap. cxliii. χόνι σὺν γλυκεῖ] Sic Nicandro in Alexiph. commendatur ad coriandrum epotum χόνι γλυκέος μίγδην πόσις, hoc est, *passi potio niui ammixta*. Dioscorides verò in Alexiph. itémque Paulus inter alia hausti coriandri remedia recēsent, γλυκὺ σὺν κονίᾳ παραλαμβανόμενον, hoc est, *passum cum lixiuia sumptum*.

Cap. cxlvi. νάρδος Κιλικία σὺν οἴνῳ] Celtica nardus desideratur à Diosc. in Alexipharm. cap. 19. Cilicia seu Cilissa, quæ eadem est cum nardo montana, à Nicandro & AEgineta. Sed leue est discrimen, quando vtrique sunt eædem vires.

πήγανον σὺν κριθίνῳ ἀλεύρῳ] Deraso capiti farinā hordeaceā cū ruta trita & aceto adhibet Diosc. in Alexiph. citato capite: id quod fortassis hoc loco librarij culpa prætermissum est.

Cap. cl. στρύχνου δὲ μανικοῦ] A Dorycnio solanum manicum seu furiosum manifestò distinguit hoc loco Dioscorides: sicuti etiā fecit, lib. de mat. med. 4. vtriusque historiā distinctis describēs capitibus. Attamen, seu Dioscorides seu quisquis est alius librorum de venenis Autor, in Alexipharmacis palàm ea cōfundit, haud secus atque quotquot alij è veteribus de venenis commentarios ediderunt, quasi dorycnion cum solano manico vnum idémque fuerit.

Cap. cli. σημαίνει δὲ ταῦτα] Corruptissimum hunc Græcum cōtextum ita emendat Gesnerus: σημεῖα δὲ ταῦτα, μέγα παραληρεῖ, δοκεῖ τε μαστίζεσθαι. μέγας περὶ τὰ ὑποχόνδρια πόνος, ἰσχύων παράλυσις, αἵματος οὔρησις. Placuit illius coniectura, nisi quòd αἰτὶ τοῦ, ἰσχίων παράλυσις, hoc est, *coxendicum resolutio*, ἐμφατικώτερον lego, ἰσχύων ἔκλυσις, hoc est, *virium exolutio*. Vt verò ille quid sibi vellent hæc voces, ἢ δὲ καθαρὸν, assequi minimè potuit, ita nec ipse, quid pro iis restituendum esset, diuinare potui. Lacunam explebunt alij, si videbitur, quibus erit ad manum Aëtij Græcum exemplar integrum.

Cap. clx. χαλκοῦ ἄνθος] χάλκανθον legit Gesnerus. Vide annotationes nostras in 23. caput Alexipharm.

Cap. clxiii. κριθῶν ἀφέψημα] Malim, ἢ κριθῶν ἀφεψήματι, Nam laudantur & Persicorum nuclei cum hordei decocto, in Alexiph. itémque à Paulo AEgineta: vti cum oleo, à Nicandro.

INDEX RERVM ET VERBORVM NOTATV DIGNIORVM QVAE I. ANT. SARACENI IN Dioscoridem Scholiis continentur.

Numerus paginam signat. A paginæ columnam priorem. B posteriorem. P columnæ principium, M medium. F finem indicat. E verò Scholia notat in libros εὐπορίστων.

¶. j.

Corian-

μορία

T.

V.

Ξ.

Z.